

IN CELEBERRIMA AGRIPPINENSIVM COLONIA EXCVDEBAT
PETRVS KESCHEDT.

PTOLEMAI TYPVS

Meridianus differens
primo horis 12.

11	$\frac{2}{3}$
11	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 11	
10	$\frac{2}{3}$
10	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 10	
9	$\frac{2}{3}$
9	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 9	
8	$\frac{2}{3}$
8	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 8	
7	$\frac{2}{3}$
7	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 7	
6	$\frac{2}{3}$
6	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 6	
5	$\frac{2}{3}$
5	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 5	
4	$\frac{2}{3}$
4	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 4	
3	$\frac{2}{3}$
3	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 3	
2	$\frac{2}{3}$
2	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 2	
1	$\frac{2}{3}$
1	$\frac{1}{3}$
Mer. dif. hor. 1	
$\frac{1}{3}$	
Meridianus Primus	

VNIVERSALIS DESCRIPTIONIS ORBIS TABULA iuxta Ptolemæum.

IN hac Vniuersali Tabula tres cōtinentur Orbis principales partes, Europa scilicet, Africa, & Asia, quæ tantum Ptolemæi tempore innotuerant. Terminatur autem hæc Tabula ab Ortū Solis terra incognita, quæ populis Orientalibus Asiæ magnæ adiacet, Sinisque, ac Sericæ: & Meridianus extremus, qui ducitur per Sinarum Metropolim, distat à Meridiano Alexandrino versus Ortū super Aequatorem gr. 119. & semis. Ab Occasu verò terminatur terra incognita, quæ finū excipit Aethiopicū Libyæ & deinde Oceano Occidentali, qui Occidentalis Libyæ, & Europæ adiacet partibus; & vltimus Meridianus hanc Occidentalem partem determinans, qui ducitur per Fortunatas insulas, distat à Meridiano Alexandria par. 60. & semis. A quo quidem Meridiano sumitur initium computationis longitudinis terræ. Totius itaq; terræ habitabilis longitudo ab Ortū ad Occasum complectitur semicirculum, hoc est grad. 180. Sed à Meridie terminatur hæc Tabula terra similiter incognita, quæ pelagus cingit Indicum, quæque Agisymbam Aethiopum regionem cōplectitur. A Septentrionali parte coniuncto sibi Oceano insulas Britannicas continente, nec nō Deucalidonio, & Sarmatico Europæ partes maximè Septentrionales claudente, ac etiam terra incognita, quæ Borealisimis magnæ Asiæ adiacet Regionibus Sarmatiæ, Scythiæ, & Sericæ. Est autē totius terræ habitabilis latitudo à Septentrione ad Meridiem 80. ferè gradus: Nam Septentrionalē terræ cognitæ finē terminat parallelus distans ab Aequatore versus Boreā gr. 63. Meridionalē verò claudit parallelus ab Aequatore partibus 16. min. 25. versus Austrū recedēs. Tribuit verò Ptolemæus vni gradui secundū latitudinem stadia quingenta, petes quā computationē dimēsiō terræ in longū, in latum, & in gyrū sicut infra se habet.

Totius Terræ cognitæ latitudo 40000. stadiorū, hoc est milliarium 5000. Longitudo Orbis cogniti super arcu Aequinoctialis circuli stadiorum 90000. seu milliarium nostratium 11250.

Longitudo Orbis cogniti super parallelo maximè Australi stadiorum 86333. id est milliarium 10791. ferè.

Longitudo Orbis cogniti in parallelo maximè Septentrionali stadiorum 40854. nempe milliarium 5107.

Longitudo Terræ in parallelo Rhodiensi distante ab Aequinoctiali gr. 36. est stadiorum 72812. hoc est milliarium 9101.

Longitudo Terræ in parallelo per Syenem distante ab Aequinoctiali gr. 23. 50. est stadiorum 82336. seu milliarium 10292.

Ambitus totius Terræ cognitæ est stadiorum 180000. hoc est milliarium 22500. Sunt tamen qui ambitum paulò minorem ponunt, hoc est milliarium Germanicorum 5400. siue Italicorum 21600.

Hæ verò tres Orbis partes particulariter à Ptolemæo describuntur in XXVI. sequentibus Tabulis, quarum decem primæ sunt Europæ; sequentes quatuor Africa; reliquæ duodecim ad Asiam spectant.

TABVLA EVROPE PRIMA

HIBERNIAE, ET ALBIONIS

PRIMA EVROPAE TABVLA.

3

Complectitur prima hæc Europæ Tabula duas Britannicas Insulas, quas Dionysius Bretanides vocat: HIBERNIAM nempe & ALBIONEM cum minoribus aliquot adjacentibus Insulis, vt sunt Thyle, Orcades, Ebudæ, Mona, & reliquæ suis nominibus expressæ. Medius Meridianus huius Tabulæ est gr. 20. & parallelus medius, qui transit per gr. 57. min. 15. habet proportionem ad Meridianum subsupernonupartientem vndecimas, id est sicut 11. ad 20. Terminatur verò hæc Tabula vndique vastissimo, & aper- tissimo Oceano, scilicet ab Oriente Oceano Germanico: ab Occidente Ver- giuio, & Occidentali: ab Austro Oceano Britannico: & à Borea Oceano Hy- perboreo, & Deucaledonio.

**Insignes Ciuitates, sub quibus factæ
sunt cælestes obseruationes, sunt hæc.**

	Maximus Dies. Hor. min.	Distan. horaria à Mer. Alex. Hor. min.	
Thyle Insula —————	20 0	2 0	}
HIBERNIAE			
Iuernis —————	18 0	3 15	
Rheba —————	18 30	3 12	} Versus Occasum,
ALBIONIS			
Londinium —————	17 0	2 40	
Eboracum —————	17 50	2 40	
Caturaetonium —————	18 0	2 40	
Alata castra —————	18 30	2 10	
Dumna Insula —————	19 10	2 0	
Vectis Insula —————	16 40	2 40	

TABVLA EVROPÆ. II.

HISPANIAE, SECVNDA EVRO- PAE TABVLA.

4

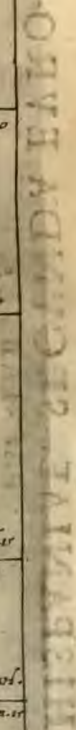
Continet hæc Tabula HISPANIAM vnà cum Insulis sibi adiacenti-
bus; quam quidem Græci Iberiam, Strabo, Plinius, & alij Hesperiam vo-
cârunt: atque hæc in duas prouincias Plinio teste prius diuisa fuit, in Ci-
terio rem nempe, & Vltiore rem: postea in tres, vt habetur apud Ptol. hoc est
in Beticam, Lusitaniam, & Tarraconensem. Citerior autem Tarraconensis
nuncupata fuit. Vltior verò Beticam, & Lusitaniam amplectitur. Medius
huius Tabulæ Meridianus est gr. 11. & parallelus per eius mediũ ductus, nem-
pe per gr. 41. habet ad Meridianum rationem sub sesquiterciam, hoc est sicut
tria ad quatuor. Circumscribitur Tabula ipsa ab Oriente Pyrenæis monti-
bus: à Meridie Balearico, & Iberico mari, fretoq; Herculeo: ab Occasu Ocea-
no Occidentali: & ab Ortu Oceano Cantabrico.

Ciuitates insignes, in quibus factæ sunt obseruationes cælestes.

	Max. Dies		Dist. à Mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
LVSITANIAE				
Norba Cæsarea —————	14	55 ferè	3	30 ferè
Augusta Emerita —————	14	50	3	30 ferè
BAETICAE				
Ispalis —————	14	40	3	30
Corduba —————	14	50 ferè	3	20
TARRACONENSIS				
Asturica Augusta —————	15	25	3	20
Noua Carthago —————	14	40	3	10
Tarracon —————	15	0	2	55
Clunia Colonia —————	15	8	3	15
Cæsarea Augusta —————	15	5	3	0
Gadira Insula —————	14	30	2	40

In Occasum,

4

GALLIAE, TERTIA EVRO- PAE TABVLA.

TAbula Europæ tertia complectitur GALLIAM, quam Ptolemæus, & Græci Celtogalatiam dicunt, & Comatam Plinius cum Mela cognominat, vulgò verò *Regnum Francicum* vocatur. Hæc autem quatuor prouincias continet: AQVITANIAM, quæ aliquando Aremoria dicta fuit, vt afferit Plinius: LVGDVNENSEM, quæ eadem est cum Celtica Cæsari & Plinio, Lugdunefia Ptolemæo: BELGICAM, quam etiam sic Cæsar, Plinius, & Strabo vocant: NARBONENSEM, quæ Braccata antè dicta fuit Plinio teste; à Cæsare verò Prouincia Romana. Medius huius tabulæ Meridianus est gr. 23. & eius medius parallelus est gr. 48. qui ad Meridianum proportionem habet, quâ duo ad tria, nempe subsesquialteram. Circumscribitur tabula ipsa ab Ortu Italia, & Rhetia, ac Germania: A Meridie mari Gallico: ab Occasu montibus Pyrenæis, & Oceano Aquitanico: à Septentrione Oceano Britannico.

Celebres Ciuitates, in quibus factæ sunt cælestes obseruationes, sunt hæ.

	Max. Dies		Dist. à Mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
AQVITANIAE				
Mediolanum —————	15	40	2	50
Burdigala —————	15	30	2	50 ferè
LVGDVNENSIS				
Augustodunum —————	15	50	2	25
Lugdunum —————	15	30	2	30 ferè
BELGICAE				
Rigiacum —————	16	30	2	30 ferè
Durocotorum —————	16	8	2	25
NARBONENSIS				
Masilia —————	15	15	2	40
Narbon —————	15	15	2	36
Vienna —————	15	30	2	30
Nemausus —————	15	25	2	30

In Occasum.

TABULA EVROPAE IIII.

GERMANIAE MAGNAE, QVARTA EVROPAE TABVLA.

GERMANIAM à Ptol. Magnam cognominatam continet hæc Tabula cum Insulis sibi adiacētibus: quam veteres in Superiorem, & Inferiorem diuiferunt. Medius huius Tabulae Meridianus est gr. 36. & parallelus ipsius medius per gr. 53. ductus proportionem habet ad Meridianum, quā tria ad quinque, nempe subsuperbipartientem tertias. Terminatur Tabula ipsa ab Oriente Iazigibus Metanastis, & Sarmatia Europæ: à Meridie Rhetia & Norico, & duabus Pannonijs: ab Occasu Gallia Belgica: à Septentrione Oceano Germanico.

**Insigniores Ciuitates, in quibus factæ sunt
obseruationes cælestes, sunt hæ.**

	Dies Max. Hor. min.	Dist. à Mer. Alex. Hor. min.	
Amasia —————	16 30	2 0 ferè	} In Occasum.
Luppia —————	16 45	1 40	
Rhobodunum ———	15 50	1 20	
Scandia Insula ———	18 0	1 0	

TABVLA EVROPÆ QVINTA

Continet hæc Tabula Europæ quinta RHAETIAM, VINDELICIAM, NORICVM, PANNONIAM vtramque, Superiorem scilicet ac Inferiorem, & ILLYRICVM cum Insulis adiacentibus. Medius Meridianus est gr. 38. & parallelus ipsius medius proportionem habet ad Meridianum, quam 43. ad 60. Circumscribitur autem Tabula ipsa ab Oriente Iazigibus Metanastis, & Misia superiori: à Meridie parte Macedoniæ, & sinu Adriatico, & parte Italiæ: ab Occasu parte Galliæ: à Septentrionibus Germania per fluvium Danubium.

**Ciuitates insignes, in quibus factæ sunt
cælestes obseruationes.**

	Max. Dies Hor. min.	Dist. à Mer. Alex. Hor. min.		
RHAETIAE				
Brigantium —————	25 40	2 0	} Versus Occasum.	
VINDELICIAE				
Augusta Vindelicorum —	15 45	1 50		
NORICI				
Aredate —————	15 50	1 40		
Iulium Carnicum ———	15 32	1 40		
PANNONIAE SUPERIORIS				
Pætouium —————	15 30	1 30		
Sacarbantia —————	15 50	1 20		
Emona —————	15 32	1 30		
PANNONIAE INFERIORIS				
Serbinum —————	15 36	1 12		
Sirmium —————	15 30	1 0		
ILLYRIDIS				
Iadera —————	15 20	1 20		
Sidrona —————	15 26	1 10		
Salone —————	15 15	1 10		
Narbona —————	15 15	1 0		
Scardona Insula ———	15 20	1 20		

TABULA EUROPAE VI.

Continet Tabula hæc ITALIAM, & CYRNVN, siue Corficam Insulam, quæ Therapne ab Ouidio nuncupata fuit; cū Insulis Italiæ adiacentibus. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. 35. & parallelus eius medius est gr. 41. 45. qui habet ad Meridianum proportionem sub sesquialteram, hoc est sicut tria ad quatuor. Circumscribitur Tabula ipsa ab Ortū sinu Adriatico, & mari Ionio: à Meridie mari Thyrræno, atque Ligustico: ab Occasu Alpiū montibus, atque Gallia: à Septentrione Alpibus, quæ sub Rhætia, & Vindelicia sunt, atque Alpino monte, qui sub Norico est, vocaturq; Caruanga, & parte sinus Adriatici.

Insigniorum Ciuitatum in ea contentarum cælestis supputatio.

	Dies Maximus. Hor. min.	Dist. à Mer. Alex. Hor. min.	
ITALIAE			
Roma Regia —————	15 5	1 30	} Versus Occasum.
Nicea Massiliensium —	15 15	2 10	
Tarracinæ —————	15 0	1 30	
Neapolis —————	15 ferè	1 20	
Brundisium —————	14 50	1 12	
Ancona —————	15 20	1 35	
Rauenna —————	15 20	1 40	
Aquileia —————	15 30	1 45	
Beneuentum —————	15 0	1 15	
Capua —————	14 0	1 20	
CORSICAE			
Valeria —————	14 55	2 ferè	}
Mariana —————	15 0	2 ferè	

[illegible]

Dies mase.

Nov 14 -

Part 10

But one

36

Sept 10, 1912

Completitur Tabula hæc duas Insulas, nempe SARDINIAM, quæ Sandaliotis à Timæo, & Ichnusa à Myrsilio dicitur, referente Plinio: & SICILIAM, quæ Sicania, & Trinacria, aut Triquetra Plinio etiam recte vocatur, & Trinacris apud Ovidium libro 4. Fastorum. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. 35. & parallelus medius est gr. 37. & semis, qui habet ad Meridianū proportionem subsesquiquartā, hoc est sicut quatuor ad quinque. Circumscribitur Tabula ipsa ab omni parte pelago: ab Ortū Adriatico: à Meridie Africano: ab Occasu Sardoo: & à Septentrione Ligustico.

Ciuitates insigniores, in quibus celestes obseruationes factæ fuerunt, sunt hæc.

	Dies Max.		Dist. à mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
SARDINIAE				
Susaleos	14	30	1	55
Catallis	14	30	1	50
Turris Byssonis	14	45	2	ferè
Gurulis noua	14	35	2	0
SICILIAE				
Lilybæum	14	30	1	30
Syracusæ	14	35	1	20
Messena	14	45	1	20
Centuripæ	14	40	1	20
Segesta	14	32	1	30
Catana	14	30	1	20

Versus Occasum

TABVLA EVROPAE VIII

Octava hæc Europæ Tabula habet SARMATIAM, id est Poloniam, & Russiam, & TAVRICAM CHERSONNESVM, quæ Scythica Straboni dicitur, hoc est Scytharum Regio: hanc verò Taurorum Peninsulam Plinius nominat, & ea in Septentrionalem & Meridionalem nonnullis discriminatur, Septentrionalem *Gazariam*, Meridionalem *Gothiam* nominant. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. 57. & parallelus ipsius medius pertransiens per gr. 54. cum semisse habet ad Meridianum proportionem subsesquipartientem nouem vndecimas, hoc est quam habet 11. ad 20. Terminatur verò Tabula ipsa ab Oriente Bosphoro Cimmerico, & Mæotide Palude, ac Tanai fluuio iuxta Sarmatiam Asianam: à Meridie Pontico mari, & parte Mysiæ inferioris, & Dacia, ac Iazygibus Metanastis: ab Occasu montibus Sarmatiæ, ac Germania, & Vistula fluuio: à Septentrione Venedico sinu, & & Sarmatico Oceano, ac Terra incognita.

Ciuitates insigniores ob obseruationes caelestes in eas factas.

	Max. Dies Hor. min.	Dist. à mer. Alex. Hor. min.	
SARMATIAE			
Tamyraca	16 0	0 4	} Versus Occasum.
Naubarum	16 15	0 8	
Olbia, quæ & Berysthenes	16 0	0 12	
TAVRICAE			
Theodosia	15 50	0 12	} Versus Occasum.
Panticæpa	15 50	0 15	

TABVLA EVROPAE IX.

Continet nona hæc Europæ Tabula IAZYGES METANASTAS, quorum regio nunc *Cumanorum campus* dicitur: DACIAM, cuius populos Dacos, Dauos antiqui appellârunt: MYSIAM SVPERIOREM, MYSIAM INFERIOREM, & THRACIAM, quæ Aria, & Perca etiam dicitur Stephano, Odryse Suidæ, & Crestona alijs. Huius Tabulæ medius Meridianus est gr. 51. & parallelus medius gr. 44. & semis, qui habet ad Meridianum proportionem sicut 43. ad 60. Terminatur autem Tabula ipsa ab Oriente Pontico mari, & Thracio Bosphoro, atque Propontide, & Hellesponto: A Meridie Aegæo pelago, & Macedonia: Ab Occasu Pannonia inferiori, atque Dalmatia: A Septentrione Sarmatia Europæa.

**Ciuitates insignes, in quibus factæ
sunt caelestes obseruationes.**

	Max. Dies. Hor. min.	Dist. à mer. Alex. Hor. min.		
IAZYGVM				
Gormanum Iazygum—	16 0	I 5	} Versus Occasum.	
DACIAE				
Salinæ —————	15 50	0 40		
Zarmisegethusa Regia—	15 30	I ferè		
MYSTIAE SVPERIORIS				
Retiaria —————	15 15	0 45		
Scupi —————	15 10	0 50		
MYSTIAE INFERIORIS				
Odessus —————	15 30	0 20		
Oescus —————	15 20	0 40		
THRACIAE				
Aenus —————	15 0	0 30		
Apollonia —————	15 20	0 20		
Byzantium —————	15 15	0 20		
Perynthus —————	15 10	0 20		
Nicopolis —————	15 15	0 35		
Lyfimachia —————	15 0	0 25		
Præconesus —————	15 8	0 20 ferè		
CHERSONESI				
Elæus —————	15 26	0 25		
Sestos —————	15 0	0 20		
		B 3	TABV.	

TABVLA EVROPAE XL

Vltima Europæ Tabula complectitur MACEDONIAM, Ematiam antea dictam Plinio teste, & Pæoniam Liuius: EPYRVM, Chaoniam olim dictam: ACHAIAM, quæ Olenus, Ionia, & Ias apud Diodorum vocatur, & Aegialos apud Plinium: PELOPONNESVM, olim Apia, & Pelasgia Plinio teste vocata, & hodie *Morea*: INSVLASQVE CRETAM, hodie *Candia* vocatam; & EVBOEAM, hodie *Negroponte* dictam, cum reliquis adiacentibus Insulis. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. 50. & parallelus ipsius medius gr. 38. 15. habet ad Meridianum proportionem subsuperpartientem duas septimas, hoc est sicut septem ad nouem. Terminatur Tabula ipsa ab Oriente Aegeo pelago, Myrthooq; & Carpathio; à Meridie Adriatico pelago, & Libyco: ab Occasu Ionio pelago, & Adriatico: à Septentrione Dalmatia, Thracia, & Mysia superiori.

Ciuitatum aliquot celebrium caelestes obseruationes.

	Dies max.		Dist. à Mer. Alex.	
MACEDONIAE	Hor. min.		Hor. min.	
Dyrrachium —————	15	0	1	0
Thessalonica —————	14	56	0	40
Amphipolis —————	15	0	0	40
Heraclea —————	15	0	0	50
Aedeffa —————	14	55	0	45
Pella —————	14	35	0	40
Larissa Pelasgien. ———	14	50	0	40
Casandria —————	14	55	0	40 ferè
Lemnos Insula —————	15	0	0	32
EPYRI				
Nicopolis —————	14	30 ferè	0	50
Ambracia —————	14	40	0	50
Corcyra —————	14	38	1	0 ferè
Cephalenia Insula ———	14	35	0	50
ACHAIAE				
Thebe —————	14	40	0	30
Megara —————	14	38	0	34
Athenæ —————	14	36	0	30
PELOPONNESI				
Messena —————	14	25	0	40
Corynthus —————	14	35	0	38
Tegea —————	14	30	0	40
Argos —————	14	30	0	38
Lacedæmon —————	14	25	0	40
Chalcis in Eubœa ———	14	40	0	25
Carystus —————	14	40	0	24
CRETAE				
Gorcyna —————	14	30	0	25
Gnostus —————	14	25	0	23

Versus Occasum.

TABVLA AFRICAE I.

AMbas MAVRITANIAS complectitur Prima Africæ Tabula, TINGITANAM scilicet, & CAESARIENSEM. TINGITANAM Bogudianam aliquando fuisse cognominatam asserit Plinius, Sitiphenis, & Hispania transfretana Sexto Rufo dicitur, & à Solino Inferior Mauritania. CAESARIENSIS verò à Pomponio Numidia vocatur. Medius eius Meridianus est gr. 16. & parallelus medius gr. 31. 20. habet ad Meridianum proportionem subsuperbipartientem duas tertiasdecimas. hoc est 13. ad 15. Terminatur autem Tabula ipsa ab Oriente Africa: à Meridie interiori Lybia iuxta Getuliam; ab Occasu Occidentali Oceano: à Septentrione freto Herculeo, & Iberico pelago, atque Sardo.

Insignes Ciuitates, in quibus factæ fuerunt cælestes observationes.

	Dies Max.			Dist. à Mer. Alex.	
	Hor. min.			Hor. min.	
MAVRITANIAE					
TINGITANAE					
Tingis	14	30	ferè	3	35
Lixa	14	20		3	35
Volubilis	14	15		3	30 ferè
Zilia	14	25		3	35
MAVRITANIAE					
CAESARIENSIS.					
Cartena	14	20		3	0
Julia Cæsarea	14	15		2	55
Salde	14	10		2	30
Oppidum nouum	14	15	ferè	3	ferè
Zuchabari	14	15		2	50
Tubusuptus	14	5		2	30

In Occasum.

In Occasum.

TABVLA APHRICAE II.

A F R I C A E T A B V L A I I.

Habet secunda hæc Africæ Tabula AFRICAM MINOREM, cū Insulis, quæ circa ipsam sunt. Cuius medius Meridianus est gr. 37. & parallelus medius gr. 31. & semis, habet ad Meridianum rationē subsuperbipartientem duas decimastertias, nempè veluti 13. ad 15. Terminatur verò Tabula ipsa ab Oriente Cyrenaica: à Meridie interiori Libya iuxta Getuliam, & Eremum: ab Occasu Mauritania Cæsariensi; à Septentrione pelago Afro.

**Ciuitates insignes, quarum cælestis
habita est ratio,**

	Dies Max. Hor. min.		Dist. à mer. Alex. Hor. min.		
Thabraca —————	14	12	2	ferè	} Versus Occasum.
Vrica —————	14	15	1	50	
Carthago —————	14	15	1	40	
Adrumentum ————	14	15	1	30	
Leptis magna —————	14	8	1	5	
Cirta Iulia —————	14	5	2	15	
Sicca Venetia —————	14	2	2	0	
Bullaria —————	14	5	2	ferè	
Vthina —————	14	5	1	40	
Thysdrus —————	14	10	1	30	
Mininx Insula & Ciuitas	14	5	1	20	
Cossyra Insula ————	14	20	1	30	
Melite Insula —————	14	20	1	20	

TABVLA AFRICAE III.

AFRICAE TABULA III.

Complectitur hæc Tabula AEGYPTVM, MARMARICAM, & CYRENAICAM cum Insulis adiacentibus. AEGYPTVS etiam Aëria, Aetia, Potamia, Ogygia, Melamboles, Hephæstia, atque Aethiopia Historicis vocata est. MARMARICA verò Plinio Marcotis Libya dicitur, Barca Virgilio, & hodie *Barcha*. CYRENAICA etiam Cyrene dicitur, & Plinio Pentapolis. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. 56. & parallelus medius gr. 26. 15. habet ad Meridianum proportionem, quam habet 53. ad 60. Terminatur Tabula ipsa ab Ortui Iudææ, Arabia Petræa, sinu Arabico: à Meridie Interioris Libyæ deserto, & Aethiopia, quæ sub Aegypto est: ab Occasu Africa, & magna Sirte, & parte interioris Libyæ: à Septentrione Libyco pelago, & Aegypto.

Ciuitatum aliquot insigniorum cælestes obseruationes.

	Max. Dies		Dist. à Mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
CYRENAICAE				
Berenice —————	14	5	0	50
Arfinoe —————	14	5	0	45
Ptolemais —————	14	5	0	40
Apollonia —————	14	5	0	40
Cyrene —————	14	5	0	40
AEGYPTI MARMARICAE				
Chersonnesus magna ———	14	5	0	30
LIBYAE				
Parentonium —————	14	5	0	15
Alexandria —————	14	30	0	0
Pelusium —————	14	5	0	12
Memphis —————	15	57	0	8
THEBAIDIS.				
Ptolemai Heruij ———	13	45	0	8
Diospolis magna ———	13	40	0	8
Syene —————	13	30	0	8
Ammon —————	13	50	0	20
Oasis magna —————	13	45	0	2
Myformus —————	13	45	0	15
Berenice —————	13	30	0	15

Alexandria distat à Meridiano Fortunatarum Insularum beris quatuor versus Soli Ortum.

AFRICAÆ. III.

AFRICAE TABULA III.

Completitur quarta Africæ Tabula LIBYAM INTERIOREM, ab incolis appellatam *Beled la Abid*, vel *Beled Genenæ*: AETHIOPIAM, QVAE SVB AEGYPTO est, habitaturque ab Abyssinis, & AETHIOPIAM INTERIOREM cū Insulis sibi adjacentibus. Medius Tabulæ huius Meridianus est gr. 42 & parallelus eius medius est gr. 9, habens ad Meridianum eandem ferè rationem. Terminatur autem Tabula ipsa ab Ortu Arabico sinu, & mari Rubro, ac sinu Barbarico, & parte Indici pelagii: Meridie Terra incognita: ab Occasu Oceano Occidentali: à Septentrione Mauritanij duabus, & Africa, ac Cyrenaica, Aegyptoque.

Ciuitates, in quibus factæ sunt cælestes obseruationes, sunt hæ.

	Max. Dies.		Dist ab Alex. Mer.	
	Hor. min.		Hor. min.	
LIBYAE INTERIORIS				
Antolale —————	13	30	3	20
Iarzitha —————	12	45	3	ferè
Thamondocana ———	13	5	2	30
Gira —————	13	8	1	38
Garama —————	13	20	1	9
} Versus Occasum.				
AETHIOPIAE SVB AEGYPTO				
Napata —————	13	15	0	10
Meroe —————	13	0	0	4
Ptolemais ferarum ———	13	0	0	24
Adulis —————	12	40	0	30 ferè
Dire —————	12	40	1	0
Mosylum —————	12	30	1	15
Aromata —————	12	20	1	30
} Versus Occasum.				

TABVLA ASIÆ I.

Prima Asia tabula, quę nunc *Natolia* est, continet PONTVM, quam Heleno-
pontũ nuncupari voluit Iustinianus Imperator; BITHYNIAM, quę olim
Mygdonia, & Bebrycia dicta fuit; ASIAM proprię dictam, seu minorę, quę
Straboni Asia intra Taurum dicitur: LYCIAM, quę olim Mylias, & Ogygia di-
cebatur: GALATIAM, Straboni Gallogręciā dictam: PAMPHILIAM, quę
etiā Mopsochia dicitur, nunc *Setilia*, & est Caramanix pars: CAPPADOCIAM,
quę & Leucosyria vocatur, & hodie *Almasia*: ARMENIAM minorem, quę pri-
ma nuncupatur, & CILICIAM, quę est altera Caramanix pars, à Iosepho, & Ste-
phano Tarsus dicta, hodie verò *Turcomania*, & *Finichia*. Huius verò tabulę medius
Merid. est gr. 64. & parallelus per eius medium gr. 39. 45 qui rationē habet ad Mer-
rid. subsequitertiam, hoc est sicut tria ad quatuor. Terminatur autem Tabula ipsa
ab Ortu Armenia maiori, & parte Syrię: ab Austro mari Carpatio, & Lyciaco, Pam-
philioque, & angustijs Cilicię, & sinu Islico: ab Occasu mari Thracio, Bosphoro,
& Aegeo pelago, ac Icario, & Myrtoo: ab Arctico Pontico mari.

Insigniorum in ea Ciuitatum cęlestes obseruationes.

Max. Dies. Dist. ab Ale. Mer.

Max. di. Dist. ab Ale. Mer.

BITHYNIAE. Hor. min. Hor. min.

Calcedon	— 15. 15	o. 15
Nicomedia	— 15. 15	ferè o. 10
Apamia	— 15. 5	o. 12
Heraclea Ponti-	— 15. 15	o. 4
Nicea	— 15. 8	o. 10

ASIAE PRO-

PRIAE

Cyzicus	— 15. 0	o. 15
Alexātri Troas-	— 15 ferè	o. 20 ferè
Pergamus	— 14. 55	o. 12
Smyrna	— 14. 45	o. 8
Ephesus	— 14. 40	o. 12
Myletus	— 14. 38	o. 8
Cnidus	— 14. 30	o. 15
Sardis	— 14. 45 ferè	o. 8
Magnesia	— 14. 40	o. 8

Apamia Phry-

gię	— 14. 45	o. 0	} sub Alex.
Cibyra	— 14. 53	o. 0	
Mitylene	— 14. 58	o. 15	} Versus
Chios	— 14. 45	o. 15	
Rhodos	— 14. 30	o. 8	

LYCIAE

Patara	— 14. 30	sub Alex. Merid.
Andriaca	— 14. 30	o. ferè
Myra	— 14. 35	parum

GALATIAE. H. m. H. m.

Sinope.	— 15. 20.	o. 15
Amisus	— 15. 15	o. 20
Ancyra	— 15. 8	o. 10 ferè
Germa	— 15. 8	parũ quid
Pessenus	— 15. 0	parum.

PAMPHILIAE

Sida	— 14. 30	o. 12
------	----------	-------

Perga	— 14. 35	o. 8
-------	----------	------

Aspendus	— 14. 35	o. 8
----------	----------	------

Termessus	— 14. 38	o. 8
-----------	----------	------

CAPPADOCIAE

Trapezus	— 15. 15	o. 40
----------	----------	-------

Comana Põ-

tica	— 15. 5	o. 30 ferè
------	---------	------------

Maza	— 14. 50	o. 24
------	----------	-------

ARMENIAE MINORIS

Comana Cap-

padocię	— 14. 45	o. 30
---------	----------	-------

Melitena	— 14. 50	o. 20
----------	----------	-------

Nicopolis	— 15. 0	o. 20
-----------	---------	-------

Satala	— 15. 8.	o. 40
--------	----------	-------

CILICIAE

Celenus	— 14. 30	o. 15
---------	----------	-------

Põpeiopolis	— 14. 35	o. 30 ferè
-------------	----------	------------

Mallos	— 14. 30	o. 34
--------	----------	-------

Tarsus	— 14. 35	o. 30
--------	----------	-------

Adana	— 14. 35	o. 32
-------	----------	-------

TABVLA ASIÆ II.

18

SARMATIAE ASIATICAE.

TABVLA ASIAE

SECVND A.

SEcunda hæc Asiæ Tabula complectitur SARMATIAM ASIATICAM, nunc *Mosconia* partem. Cuius medius Meridianus est 75. & parallelus eius medius est gr. 54. habens ad Meridianum proportionem subsuperpartientem quinque septimas, hoc est sicut 7. ad 12. Terminatur autem ipsa Tabula ab Ortu Scythia, & parte Caspij maris: ab Austro Albania, & Iberia, & Colchide, & parte Euxini Ponti: ab Occasu palude Mæotide, atque Sarmatia Europæa: ab Aquilone Terra incognita.

Insigniores ciuitates, in quibus habita est cælestis ratio, sunt hæ.

	Max. Dies		Dist. à Mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
Hermonassa —————	15 50	o	30	} Ad Ortum.
Oenanthia —————	15 45	o	40 ferè	
Tanais —————	17 10	o	30 ferè	
Tyrambe —————	16 5	o	40 ferè	
Nauaris —————	17 15	o	40	

TABVLA ASIAE III

ASIAE TABULA III

Continet tertia Asiæ Tabula COLCHIDEM, cuius incolæ Lazos nonnulli vocant: IBERIAM, seu Caucasum: ALBANIAM hodie Zuiram, & ARMENIAM maiorem, seu secundam, nunc Turcomaniâ dictam. Huius Tabulæ medius Meridianus est gr. 77. & parallelus medius gr. 42. 40 habens ad Meridianum proportionem subsuperpartietem quatuor vndecimas, hoc est sicut 11. ad 15. Terminatur autē Tabula ipsa ad Ortum parte Caspij maris, & parte Mediæ: ab Occasu Cappadocia, & parte Euxini ponti: à Meridie Assyria, & Mesopotamia: ab Arctis Sarmatia Asiatica.

**Ciuitates insigniores, in quibus habitæ
sunt cælestes obseruationes, sunt hæ.**

	Max. Dies.		Dist. à mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
COLCHIDIS				
Dioscuria	15	45	0	44
Phasis	15	30 ferè	0	50
IBERIAE				
Artanissa	15	40	1	0
Armaetia	15	30 ferè	1	0
ALBANIAE				
Gatara	15	30	1	20 ferè
Albana	15	30	1	26
ARMENIAE				
MAIORIS				
Artaxata	15	10	1	12
Armauria	15	15	1	6
Thospia	14	52	1	ferè
Artemita	14	55	1	15 ferè
Arsamosata	14	0	0	50

Versus Orientem

TABLE A STALE IIII

Habet hæc quarta Asiæ Tabula CYPRVM, SYRIAM, quæ Hebræis Aram, vel Charam dicitur, cuius pars est Palæstina, quæ & Iudæa: ARABIAM PETRAEAM, quæ Straboni, & Plinio est Nabatæa: MESOPOTAMIA: ARABIAM DESERTAM, quam alij inferiorem, & asperam Arabiâ dicunt: BABYLONIAM, quæ Sinear à Moyse vocatur. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. 72. & parallelus medius est gr. 33. & semis, habens ad Meridianum proportionem sub sesquiquintam. Terminatur autem Tabula ipsa ab Ortu Assyria, & Susiana, & parte Sinus Persici: ab Austro parte eiusdem Persici sinus, felici Arabia, & interiori parte sinus Arabici: ab Occasu parte Aegypti, & mari Aegyptio, Syriaco, atq; Pamphilio, ac Iffico sinu, & Cilicia: ab Arctis angustijs Ciliciæ, & parte Cappadociæ, & maioris Armeniæ.

Celebrium in ea Ciuitatum obseruationes cælestes, sunt hæc.

	Max. Dies		Dist. à Mer. Alex.	
CYPRI	Hor. min.		Hor. min.	
Paphus	14	25	0	15
Amathus	14	25	0	24
Salamis	14	30	ferè	0 28
SYRIÆ				
Laodicia	14	25	0	34
Hierapolis	14	32	0	44
Apamia	14	25	0	40
Palmyra	14	15	0	50
Heliopolis	14	15	0	34
Panias Cæsarea	14	15	0	30 ferè
Damascus	14	15	0	34
IVDAEÆ				
Cæsarea Stratonis	14	4	0	25
Ascalon	14	8	ferè	0 20
Neapolis	14	8	0	28
Aelia Capitolia Hierosolyma.	14	8	0	24
ARABIAE PETRAEÆ				
Petra	14	0	0	26
Medaba	14	2	0	34
Bosra	14	8	0	40 ferè
MESOPOTAMIAE				
Edeffa	14	40	0	50
Nisibis	14	40	1	0
Nicephorum	14	25	0	54
Lambana	14	30	1	10
Seleucia	14	30	ferè	1 15
BABYLONIAE				
Babylon	14	25	1	15
Barsita	14	20	1	15 ferè
Vrchna	14	15	ferè	1 15 ferè
Teredon	14	5	1	20

Versus Ortum.

TABVLA ASIÆ V.

Complectitur hæc Tabula ASSYRIAM, quæ postea Adiabene Plinio teste dicta fuit: MEDIAM, olim Ariam vocatam: SVSIANAM, quæ Sufay, Cus, Cusistam, & Arphassad dicitur: PERSIDEM: PARTHIAM, quæ Arach, Chorasan, & Iex alijs dicitur: CARMANIAM DESERTAM, quæ Dulcinde, Narsinga, & Cherman ab aliquibus nuncupatur. Medius Meridianus est gr. 88. & medius parallelus est gr. 36. 50. qui habet ad Meridianum ratione subsesquiquartam, hoc est, sicut quatuor ad quinque. Terminatur autem Tabula ipsa ab Ortū Aria: ab Austro Carmania, & Sinu Persico: ab Occasu Babylonia, & Mesopotamia, & parte maioris Armeniæ: à Septentrionibus Hyrcani maris parte, & regione Hyrcaniæ.

Ciuitates celebres, quarum situs ex cælestibus obseruationibus habetur, sunt hæc.

	Max. Dies		Diff. à Mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
ASSYRIAE				
Ninus, quæ & Niniue	14 35		1 12	}
Arbela	14 38		1 20	
Ctesiphon	14 25		1 20	
SVSIANAE				
Sufa	14 20		1 35	}
Tariana	14 12		1 30 ferè	
MEDIAE				
Cyropolis	15 0		1 40	}
Ecbatana	14 40		1 50	
Arfatia	14 30		1 54	
Europus	14 35		2 15 ferè	}
PERSIDIS				
Axima	14 20 ferè		1 50	}
Persepolis	14 15		2 4	
Marasium	14 20		2 10	
Taoca	14 0		2 ferè	}
PARTHIAE				
Hecatompylus	14 40		2 20	}
Ambrodax	14 45 ferè		2 20 ferè	
Artacana	14 40		2 24	

Tabula hæc cōplectitur ARABIAM FELICEM, quæ Solino Beata dicitur, & Virgilio Panchaia, hodie Aiman, & CARMANIAM, quæ Maior à quibusdā cognominatur, nunc verò Torquestan, & Heracaiam. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. 84. & parallelus medius gr. 19. habet ad Meridianum rationem subsesquiquintam, hoc est sicut quinque ad sex. Terminatur autem Tabula ipsa ab Ortū Gedrosia, & Indico pelago: ab Austro pelago Indico, & mari Rubro: ab Occasu sinu Arabico: à Septentrionibus utraque Arabia Petræa, & Deserta, ac sinu Persico, & Caramania deserta.

**Ciuitates insigniores, in quibus factæ
sunt cælestes obseruationes, sunt hæ.**

	Dies Max. Hor. min.		Dist. à Mer. Alex. Hor. min.	
ARABIAE FELICIS				
Badeo	13	15	0	40
Pudni	13	0	0	50
Muza Emporium	12	30	1	ferè
Ocelis	12	45	1	0
Arabia Emporium	12	45 ferè	1	20
Cane	12	45	1	40
Gerra	13	30	1	20
Mara	13	8	1	4
Omanum	13	15	1	10
Menambis	13	0	1	0
Sabbatha	13	0	1	8
Sabè	12	45	1	4
Sapphar	12	45	1	50
Insularum, quæ circa Arabiam sunt.				
Dioscoridis Insula	12	36	1	46
Sarapidis Insula	13	5	2	15
Apphana Insula	13	50	1	24
CARMANIAE				
Armuza	13	30	2	15
Samydace	13	28	2	40
Carmana regia	13	55	2	40
Carmina Insula	13	8 ferè	2	45

Versus Ortum.

TABVLA ASIAE VII

A S I A E T A B V L A V I I.

Continet hæc Tabula has prouincias.

HYRCANIAM, quæ Hadoram Hebræis nuncupatur; hodie verd
Diargument, vel *Casson*, vel *Hyrach*, vel *Straua* nuncupatur.

MARGIANAM, quæ est pars Tartariæ Zagathæ.

BACTRIANAM, *Carassan* Cassaldo, & *Batter* Ramusio dicitur, & est etiam
pars Tartariæ Zagathæ.

SOGDIANAM, quæ etiam *Corasina* dicitur, & incolæ *Oxiani* etiam vocan-
tur, & est pars Tartariæ Zagathæ.

SACAS, quæ Seba est in Sacris literis, & nunc *Belor* desertum.

SCYTHIAM intra Imaum, quæ nunc magnam Tartarię partem occupat,
& hanc Dicla Hebræis Ariel Montanus esse putat.

Medius Meridianus est gr. 114. & parallelus medius est gr. 47. & semis, qui ha-
bet ad Meridianum proportionem subsesquialteram, nempe sicut duo ad
tria. Terminatur autē Tabula ipsa ab Ortus Scythia, quæ intra Imaum mon-
tem est: ab Austro monte Imao, qui supra Indos est, qui intra & extra Gan-
gem sunt: præterea Paropanisdibus, & Aria, ac Parthia, & parte Hyrcani
maris: ab Occasu parte Mediæ, & Hyrcani pelagi, & Sarmatia Asiatica: ab
Arctis Terra incognita.

Ciuitates insigniores, in quibus factæ

sunt cælestes obseruationes, sunt hæ.

	Max. Dies	Dist. à Mer. Alex.
	Hor. min.	Hor. min.
HYRCANIAE		
Hyrcania	14 55	2 34
Amarusa	14 55	2 20
MARGIANAE		
Antiochia Margiana	15 ferè	3 4
Nigea	15 0	3 0
BACTRIANAE		
Characharta	15 20	3 24
Zaripsa	15 24	3 40
Bactra	15 0	3 44
Maracanda	14 50	3 30
SOGDIANAE		
Oxiana	15 30 ferè	3 50
Maruca	15 20	3 50
Drepfa	15 30	4 0
Alexandria yltima	15 0	4 8
SCYTHIAE		
Aspabota	15 20	2 50
Dauaba	15 30	3 ferè

Versus Orientem.

TABVLA ASIAE VIII

Octava Asiæ Tabula complectitur SCYTHIAM extra Imaum montem, quæ Barbaris *Mongal*, & recentioribus *Tartaria antiqua* dicitur; ET SERICAM, quæ *Cataio*, vel *Cambalu* nonnullis dicitur. Medius Meridianus huius Tabulæ est gr. 160. & parallelus medius est gr. 48. 40. qui ad Meridianum habet rationem subsequalteram, hoc est sicut duo ad tria. Terminatur autem Tabula ipsa ab Arctis, & Ortu Terra incognita: à Meridie Sinis, & India: ab Occasu Sacis, & Scythia intra Imaum montem.

**Ciuitates illustriores, quarum situs ex
cælestibus obseruatus est, sunt hæ.**

	Max. Dies		Dist. à Mer. Alex.		
	Hor.	min.	Hor.	min.	
SCYTHIAE					
Issedon Scythia —————	16	8	6	0	} In Ortum.
Auzacia —————	16	25	5	55	
SERICAE					
Issedon Serica —————	15	30	6	50 ferè	} In Ortum.
Drosache —————	15	10	7	9	
Ottorocora —————	14	40 ferè	7	0	
Sera Metropolis ———	14	45	7	55	

T A B U L A A G I T A F T X .

A S I A E T A B V L A I X.

HAEC nona Asiae Tabula complegitur **ARIAM**, quæ Castaldo *Heria* dicitur, & *Turquestan* Pîneto; **PAROPANISVM**, quæ hodie *Sablestan* Castaldo vocatur: **DRANGIANAM**, quæ hodie dicitur *Mercatori Segistan*, vel *Segestan*, vt alij habent: **ARACHOSIAM**, quæ *Mercatori Chesimur*, & Castaldo *Cahul* vocatur: **GEDROSIAM**, quæ *Mercatori Gest*, Castaldo *Circan*, & *Gusarate* Girauæ, & alijs dicitur. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. iiii. & parallelus eius medius est gr. 28. qui habet ad Meridianum rationem subsuperbipartientem decimas tertias, hoc est sicut 13 ad 15. Circumscribitur autem Tabula ipsa ab Ortus Indiæ: à Meridie Indico pelago: ab Occasu vtraque Carmania, & Parthia: ab Arctis Margiana, & Bactriana.

**Ciuitates, quarum cælestis obseruata
est ratio, sunt sequentes.**

	Dies Max.		Dist. à Mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
ARIAE				
Aria —————	14	25	3	0
Bitaxa —————	14	45	2	55
Alexandria Ariæ —	14	30	3	20
PAROPANISI				
Naulibis —————	14	28	3	45 ferè
Carura —————	14	25	3	50
DRANGIANAE				
Prophthasia ———	14	12	3	20
Ariaspa —————	13	50	3	15 ferè
ARACHOSIAE				
Alexandria ———	14	5	3	36
Arachotus ———	14	0	3	52
GEDROSIA				
Cuni —————	13	45	3	20
Musarna ———	13	45	3	40
Arbis —————	13	30	3	0

In Ortum.

In Arbi autem Ciuitate Sol semel in anno fit supra verticem in ipso aëliuo Tropico: Et hoc dicimus, quia Sol propè ipsum est Tropicum. Sciendum autem, quòd cum distat tertia parte vnius magni gradus, qui in Zodiaco tres efficit, tum non semel in anno, sed du necesse est, Solem fieri supra verticem, quando scilicet distat à Tropico aëliuo ab vtraque parte gradibus tribus, sicut in alijs Ciuitatibus praescriptum est, quæ in eadem parte latitudinis sitæ sunt.

TABVLA ASIAE X.

ASIAE TABULA X.

Decima Asiæ Tabula continet INDIAM INTRA GANGEM fluvium, quæ *Indostan* ab incolis dicitur, cum adiacentibus insulis. Meridius huius Tabulæ Meridianus est gr. 128. & parallelus eius medius est gr. 24. & semis, qui rationem habet ad Meridianum subsesquiundecimam, hoc est sicut vndecim ad duodecim. Terminatur autem Tabula ab Ortu India extra Gangem: ab Austro parte Gangetici Sinus, & Indici pelagi: ab Occasu Gedrosia, & Arachosia, & Paropanissadis: ab Arctis parte Imai môtis, quæ sub Sogdianis, & Sacis est.

Insignes in ea Ciuitates, quarum cælestes
obseruationes factæ sunt.

	Max. Dies	Dist. à Mer. Alex.	
	Hor. min.	Hor. min.	
Symilla	12 50	3 20	} Ad Ortum.
Muziris, vel Mucris emp.	12 45	3 50	
Chaberis	12 58	4 34	
Palura	12 40	5 8	
Caspira	14 5	4 30	
Bucephala	14 0	4 22	
Palibothra	13 45	5 32	
Patala	13 20	3 30	
Barbari	13 27	3 32	
Barigaza	13 5	3 32	
Ocena	13 15	3 50	
Bœthana	13 8	3 50	
Hippocura	13 12	4	
Carura	13 0	4	
Modura Pandionis	13 0	4 20	
Orthura	13 0	4 40	
Pithynda	13 45	5 0	

DE ICA

VNdecima Asiæ Tabula complectitur **INDIAM EXTRA GANGEM**, quæ *Heuila*, vel *Euilaib*, & *Macyn*, vel *Magyn* incolis dicitur, & **SINAS**, quæ *China* hodie *Ortelio* est, cum tamen alij *Chinam* sub India extra Gangem ponant. Medius huius Tabulæ Meridianus est gr. 160. & parallelus medius est gr. 14. qui habet rationem ferè eandem, quam Meridianus. Circumscribitur autem Tabula ipsa ab Ortu Terra incognita: ab Austro Sinu magno, & Gangetico, qui in pelago sunt Indico: ab Occasu India intra Gangem: a Septentrionibus parte Sacarum, & Scythia extra Imaum montem, atque Serica.

Insigniorum Ciuitatum cælestes obseruationes.

	Dies Max.		Dist. à Mer. Alex.	
	Hor. min.		Hor. min.	
INDIAE EXTRA GANGEM				
Tacola	12	15	6	40
Zabe	12	16	7	20
Tofala	13	30	6	0
Tugma	13	25	6	10
Triglyphon, vel Trilingum	13	8	6	15
Marcura	12	45	6	30
Rhandamarcotta	13	45	7	30
Argentea Metrop.	12	30	7	8
} Ad Ortum.				
SINARVM				
Aspithra	13	0	7	42
Sinæ Metropolis	12	48	8	ferè
Cartigara Statio	12	30	7	45

Ex Barrenano

Quem et dicit Samaritanum vel Cananem
nomen Taprobana antiquorum et dicitur
Iemgi est Insula omnibus cognitis ma-
ior nulli est Taprobana nomen est Tro-
man fortissimè est insula pape bartholomae
et pape serice et huiusmodi abundantia
quod indicat omnia genera Gemmarum
ibi inuenitur copia speculorum etiam lu-
rum et Argentum Dominatur in ea
quatuor Domini

A Siæ XII. Tabula continet TAPROBANA M Insulam cum cæteris Insulis circa ipsam. Quæ quidem Taprobana olim Simundi, & postea Salica dicta fuit. Hodie *Zeilan* nonnullis dicitur, & Mercatori *Sumatra*. Medius Merid. est gr. 125. & medius parallelus est gr. 4. qui eandem habet rationem ad Meridianum. Circundatur autem Tabula ab vtraque parte Indico mari.

Insignes in ea Ciuitates, quæ rationem cælestem habent, sunt hæ.

	Max. Dies Hor. min.	Dist. à Mer. Alex. Hor. min.	} Versus Orientem
Talacori Emporium —	12 40	4 24	
Agadiba —————	12 30	4 36	
Maagrammum Metrop.	12 30 ferè	4 30 ferè	

Historica hæc Ptolemæus in huius Insulæ descriptione annotauit.

Qui Taprobanam habitant, omnes ferè mulierum crinibus tecti sunt. Nascitur in hac oryza, mel, gingiber, beryllus, hyacinthus, aurum, argentum, cæterorumq; metallorum species. Gignit Elephantes, & Tigres. Phasis, & Ganges fluunt ex montibus Galibis: Soana, Azanus, & Baracus fluunt ex Malea monte.

Journal of the

Proceedings of the

General Assembly

of the

NOVAE
GEOGRAPHICAE
TABULÆ.

HOC EST, QVAE SECVNDVM RE-
CENTIOREM HVIVS SAECVLI FORMAM
TVM VNIVERSI ORBIS FACIEM, TVM SINGV-
las eius Partes, Prouinciās, Regiones, Impe-
ria, ac alia Domīnia ex-
hibent.

Vnà cum amplissimis earum expositionibus,

A IO. ANTONIO MAGINO PATAVINO
in Bonon. Gymnasio publico Mathemati-
carum Professore editis.

VNIVERSI ORBIS DESCRIPTIO

VNIVERSI ORBIS TERRENI

SECVNDVM RECENTIOREM NOSTRI
Temporis rationem Descriptio.

ONVENIT inter omnes Philosophos, Astronomos, ac Geographos, superficiem Terrę cum Oceani superficie, seu aggregatum hoc Terrę & Aquę, quod Mundum terrestre vocamus, Sphæricę esse figurę, atque ob naturalem suę gra- *Figura m- disphærica* uitatem vniuersi occupare centrum, ibique conq̄lescere. Constat & hoc ex Astronomorum obseruationibus ac demonstrationibus, mōtes, qui in Orbe terreno reperiuntur, quamuis excelsi ac spectatę sint altitudinis, Terrę ipsius rotunditati minimē ob̄stare, cū nullius sint momenti ad tantam terrę molem, vnde non difficilē admodum ipsis fuit, ambitum huius terrestris Mundi certa dimensione definire ac totā insuper ipsius superficiem, ac profunditatem. Quocirca relictis obseruationibus, ac certis demōstrationibus, quibus varij artifices vsi sunt in ijs terrę dimensionibus peruestigandis, eorū mensuram variē traditā hīc ap- *Terra memo- sum* ponemus, admonentes, nullam fortē inter eos esse ambiguitatē aut discrepanti-
tiam, cū certa ac indubitata vsi sint ratione: verū ob id hanc mensurę va-
rietatem accidisse, quod alter vsus est minoribus stadijs, alter maioribus, sicut etiam hodie quidam maioribus, quidam minoribus vtuntur milliaribus.

POSSIDONIVS igitur ambitum terrestrem definit stadijs 240000. *Possidonij opinio.* id est milliaribus communibus 30000. secundū quam rationem vni gradui terrestris circuli maximi conueniunt stadia 666. cum 2. tertijs, id est milliaria 83. cum 3. octauis. Diameter seu crassitudo terrestris globi est stadiorū 76363. cum 2. tertijs ferē, id est milliarium 9545. cum 5. vndecimis.

ERATOSTHENES definit ambitum terrę stad. 250000. nempe mil- *Eratoſthene- nis opinio.* liarium 31250. assignans vni gradui 694. stadia cum 4. nonis, id est mill. 86. cum 4. quintis ferē. Diameter est stadiorum 79545. cum 5. vndecimis de hu-
ius sententia, id est mill. 9943. ferē.

PLINIVS ponit ex Eratosthene ambitum 252000 id est mill. 31500. quia *Plinij opi- nio.* tribuit præcisē vni gradui 700. stadia, quę faciunt mill. 87. cum dimidio, & non 604. stadia, vt supra ex Eratosthene notauimus, & hunc quidem auctor Sphęrę sequitur. Diameter iuxta hanc Plinij rationem est stad. 80182. ferē, seu mill. 10023. ferē.

Hipparchi opinio.

HIPPARCHVS ambitum tradit stad. 277000. id est mill. 34625. secundū quam rationem vni gradui competunt 774. stadia, & mill. 96. cum 3 quartis, & Diameter est 88132. ferè, hoc est mill. 11016. cum dimidio.

Dionysodori compun-

Ex DIONYSODORI (vt in Plin. habetur) cognita Semidiametro colligitur ambitus terrestri globi stad. 264000. id est mill. 33000. & vni gradui debentur stad. 733. cum tertiā par. id est mil. 92. cum duab tertij. Diameter est stad. 84000. seu mill. 10500.

Ptolemai ratio.

PTOLEMAEVS tandem deprehendit vnum maximi terrestris circuli gradum 500. tantum completi stadia, quæ faciunt milliaria 62. cum dimidio communia, seu 15. cum 5. octauis Germanica, ac propterea totum ambitum 180000. stadiorum definit, quæ faciunt mill. Germanica 3625. & communia 22500. Diameter est stadiorū 57273. ferè, quæ reddunt mill. Germanica 1790. ferè, & communia 7159.

Sunt tamè, qui vni gradui terrestris circuli 15. Germanica milliaria præcisè tribuant, ac 62. Italica: Vnde iuxta horū rationem erit ambitus terrestris globi mil. 5400. Germanicorū, & Italicorum 22330. ac Diameter seu crassitudo globi terreni mill. Germanicorū 1718. Italicorum verò 7556. cum 4. vndeci.

Mundi potest ab homine circumambiri.

Ex hac autem terræ dimensione satis clarè constat, mundi terrestris superficiem non esse immensam, sed posse totā ab hominibus perlustrari, vnde si terra ipsa esset vndique continuata, & ab aquis libera, posset ab homine pedestri vel equestri itinere circumambiri in 900. diebus, hoc est in duobus annis cū dimidio ferè, conficiendo quotidie 25. milliaria cōmunia Quinimò & si terre facies non fuerit vndiq; ab aquis discooperta, nihilominus orbem ipsum totum circumnauigatū fuisse constat, idq; non semel. Ferdinandus enim Magellanus Anno Domini 1519. die 20. Septembris soluens ex Hispania sequēti Anno 21. Octob. ad Fretum Magellanicū à se ipso primo inuētoꝛe vocatū peruenit, quo penetrato MOLVCAS petijt Insulas: sed cū ipsè in BARVSSI Insulis interemptus fuisset, reliqua classis ipsius lacera & mutila orbe deinceps circumnauigato post triennium prope exactum in Hispaniam reuerſa est. Ceterū Geographi terram, sicut Astronomi cælum, duplici metiuntur via, secundū longitudinem, & secundū latitudinem. Longitudinem terræ fecerunt prisce iuxta dimensionem ab Occasu in Ortum, eunq; vocarunt spatium à Canarijs, seu Fortunatis Insulis ad extremam vsq; Indiam Orientalem protensum, & in AEquatore aut alio ipsi parallelo circulo collectum, quod quidē

Mundi circumnauis gallo.

180. gradus complectitur. Statuerunt autē initium longitudinis terræ in Meridiano dictarū Fortunatarum Insularum, quæ sitæ sunt in vltimis Hispaniæ & Mauritanie finibus, quod vltra has nec alias Insulas, nec habitatam terram reperiri amplius, sed vultum potius fuisse mare arbitrantur. Hoc tamen nō est ignorandum, Hispanos ple. osq; in descriptione nouarum Indiarum non sumere longitudinem Ptolemaica ratione ab Insulis Canarijs versus Orientē numerando; sed à Iolerano Hispaniæ Meridiano Occidentē versus computando. Sunt tamen, qui Meridianos ad mentē Ptolemæi designant, vt videre licet in America descriptione infra posita. Latitudinem autem per transuersum cōputarunt, nimirū ab AEquatore circulo ad vtrumq; Polū, hoc est totam

Initium longitudinis terre.

Terræ latitudo.

tam terræ portionem cognitam acceperunt ultra, citraque Aequatorē versus utrumque mundi Polum ex porrectam, quam quidem Prol. versus Septentrionem ad 63 gradum vsque extendit, termino in Insula Thyle constituto; quæ fuit vltima cognitarū veteribus ad Boream terrarū, ac sita est supra Scotiam & Insulas Hebrides, atque Orcades in septentrionem & Orientem; nuncque SCHEFLANDIA, & nautis *Thylinsol* vocatur. At verò Meridiem versus Ptolemæus ipsam terram ultra Aequatorem 17. gradu latitudinis Austrinæ finit; præfixo termino in Præstoppinōtorio Agylimbæ Aethiopū regionis, quod hodie *Mozambique* dicitur. Hos autem fines centum abhinc annis pro rogatos ac dilatatos quoquo versus nouis (solertia Principum & nautarū industria) adinuentis tot terris, ac Insulis propemodum innumeris. Vnde collatis his terrarum accessionibus tum veteri terræ portione, longitudinem Terrestris huius Orbis integro circulo complectemur; si quidē totus Orbis penes longitudinem lustratus est, etsi non vndique terris continuetur. Latitudinem verò ad vtrumque Polum finiemus, quanquam versus Polos partem admodum de terræ habitatione hæcenus innotuerit. Vt autē vniuersi Orbis plenaria descriptio rectius percipi queat, ipsius superficiem in Terrenā partem diuidemus & in Aquatilē. AQUATILIS portio ex mare, fluminibus, & lacubus constat. Et mare quidem in Mediterraneum & Oceanum partitur. Oceanus dicitur, qui totam vniuersam terram ambit, diuiditurque in partem seu vastum, sinuosum, & fretum. Oceani Sinus sunt Arabicus, qui etiam mare Rubrum vocatur, Persicus, Gangeticus, Magnus, Sarmaticus, Mexicanus seu Hispanus, & Vermilius. Oceani freta duo numerantur, Gaditanū seu Herculeum, & Magellanicum. Oceanus autem apertus abluit vndique tam Orbem veterem, quàm nouum, qui tot nominibus vocatur, quot à vicinis terris, seu plagis fortitur: nam ab Oriente dicitur Oceanus Indicus; ab Occasu dicitur Atlanticus, & Magellanicus; ad Septentrionem Hyperboreus, & mare Glaciale vocatur; ad Meridiem verò Meridionalis, Mediterraneum; quod pariter etiam secatur in apertū, sinus permultos, paludes multas; ac freta duo, Siculum scilicet, & Gallipolitanum. TERRAE autem facies variat admodū est, ac principaliter in Continentes, & in Insulas diuiditur. Continentes sunt tres Orbis veteris, qui Asiā, Africā, & Europam continent: Noui Orbis, quem Sanctus Atlanticum vocat, qui Indias Occidentales complectitur: & Australis, qui nondum totus cognitus est. Insulæ verò dicuntur, quæ omni ex parte mari circumdantur; quæ innumere propemodum in Orbe sunt, inter quas præcipuæ, & magnæ sunt S. Laurentij, Sumatra, Iaua maior, Iaua minor, Anglia, Islandia, Iapan, Bornei, Hispaniola, Cuba, Irlandia, & aliæ. Diuiditur porro & ipsa terreni Orbis superficies in quinque Zonas, nempe in Torridam, duas temperatas, & duas frigidas; quæ sanè sunt spatia terræ inter duos circulos sphaeræ minores compræhensa. Sunt autem circuli diuidētes Zonas quatuor: duo quidem Tropici, alter quidem Canceri, alter Capricorni: & duo Polares, Arcticus scilicet, & Antarcticus. Ex his quinque Zonis credidit antiquitas, ut quæ intra Tropicos cōtinetur, quæq; Torrida vocatur, propter ve-

ORBIS DESCRIPTIO.

hementem æstus habitari commodè nō posse, & hæc quidem vltra citraque Aequatorē gr. 23. cum dimidio expanditur, totaq; gr. 47. complectitur, quāta nimirū est distantia inter Tropicos. Duæ verò, quæ extra hanc vtrinque panduntur ad grad. 43. ferè (nempe à grad. 23. cū dimidio vsq; ad grad. 66. cū dimidio latitudinis ab vtraque Aequatoris plaga) clementis, & temperati cæli, & frequentis habitationis esse tradunt omnes, quarum vna nostra est, altera nostrorum Antipodum; at quæ vltra has trans Arcticum circulum in Boreā, & trans Antarcticum in Austrum porriguntur, ob immane frigus damnatas esse, & à rerum natura in nubem æternæ caliginismersas esse ab antiquis creditum est, & hæc quidem gr. 23. cum dimidio circum vtrumque Polum complectuntur. Verumtamen superioris, & nostri sæculi navigationes clarius docuerunt nouo Terrarum adiumento Orbe cū plerisque nouis Insulis, Aequinoctialis, & Zonæ torridæ tractum non solum habitabilem, sed etiā commodè habitabilem esse, cū ibi caloris diurni cum nocturno frigore summa sit moderatio, & temperatio; quinimò sub Aequinoctiali ipso aeris temperies, & habitatio satis commoda percipitur nam ibi magna est agrorum fertilitas, & incolæ maximo sunt ingenio præditi, album habentes ferè colorem, & capillos satis prolixos. Loca Zonarum etiam frigidarum non sunt inhabitabilia, vtpriusci voluerūt, sed sunt aspera, & minus culta, quòd sint procul remota à Sole, & molliorum syderum aspectibus; etenim Sol propter nimiam distāciam ab istis locis Zonæ frigidaæ ea valdè ex obliquo aspicit. Quocirca Solis quidem situs potissima est causa commoditatis, & incommoditatis regionum omniū, sed plurimū quoque facit qualitas, & forma telluris subiectæ, an sit plana, vel montuosa; an arida, vel fluminibus irrigata; an habeat pingue, vel arenosum solum: item vnde ferātur venti. Vt Aegyptus est fertilissima, quia rigatur Nilolo: loca proxima sunt sterilia, quia destituūtur aquis. Sic etiam propinqua loca sub eadem cæli plaga sita plurimum differunt: vnde in Libya sunt Aethiopes, quia sunt loca plana, & perusta à sole; in Asia non sunt, propter montes, valles, & flumina, quibus æstus retunditur, & mitigatur. Cæterum habitatores Zonarū iuxta situm eorū, cū inter sese comparātur, alij sunt Antipodes, alij Antæci, alij Peræci. ANTIPODES dicuntur, qui secundum diametrū Sphæræ inhabitant partes Terræ oppositas, & hi quidem pedes obuersos adinuicem habēt, hoc est, qui eundem Meridianum, & Horizontem, sed diuersos parallelos æqualiter tamen ab Aequatore remotos obtinēt, ac distāt inter se medietate circuli maximi, nempe gr. 180. ANTÆCI dicuntur, qui in diuersis, & è regione positis Zonis sub eodem Meridiano, sed diuersis parallelis, æqualiter tamen ab Aequatore remotis habitāt. PERIÆCI autem sunt, qui in eadē Zona sub eodem parallelo, & Meridiano habitant, sed de his plura alibi dicemus. Super est tātū nunc, vt vniuersi Orbis diuisionem in præcipuas eius partes afferamus, Olim prædecessores nostri vniuersi Orbis habitabilis portionem in tres distinctas, præcipuasque partes diuiserunt, in EVROPA M scilicet, AFRICA M, & ASIA M, quibus posteri quartam adiunxerunt partem, quæ nunc AMERICA dicitur, intra centum annos adiuenta, iplisque antiquis prorsus ignota, quæ tamen si magnitudinem spectes,

Zona temperata

Zona frigida

Sub Aequatore commoda habitatio

Zona frigida sunt asperæ, & minus inhabitabilia

Habitatio in terra arida

Antipodes

Antæci

Periæci

Orbis diuisio

speciēs, duabus aliarum portionibus æquari potest. Ex recentioribus quidam vniuersum Orbē in partes duas secant, in **VETEREM** seu **ANTIQUVM** *Alia Orbis diuisio.* **ORBEM**, quem Terram Ptolemaicam vocant, & in **NOVVM ORBEM**, quem Terram Atlanticam dicunt. Antiquus Orbis est, qui Ptolemæo, Straboni, Plinio, Melæ, ac alijs priscis fuit cognitus. Nouus verò, qui recentioribus temporibus à naucleris Regum Portugalliæ, Hispaniæ, & Galliæ detectus est. Nos verò congruentiore formâ vniuersum ipsum tā cognitum, quàm incognitum in septem principales partes distribuimus, quarum primæ tres sunt **EVROPA**, **AFRICA**, **ASIA**, antiquæ scilicet Orbis partes. Quarta est **AMERICA SEPTENTRIONALIS**, & Sancto Atlantica Septentrionalis, quæ potius continens est, in qua sunt prouinciæ *Estotilant*, *Terra Laboratoris*, *Terra de Baccalaos*, *Noua Francia*, *Norumbega*, *Florida*, *Noua Hispania*, & aliæ. Quinta est **AMERICA MERIDIONALIS**, & Sancto Atlantica Meridionalis, quæ Peninsula est, ac à superiore Isthmo quodam discreta, regiones *Bresiliam*, *Tisnadam*, *Caribanam*, *Paguanam*, *Petauiam*, ac alias continens. Sexta pars est **TERRA AVSTRALIS**, seu continens Australis recenter detecta, sed nondum cognita, in qua est *Psitacorum* Regio, *Terra del Fuego* è regione freti Magellanici, *Beac* prouincia aurifera cum *Lucach*, & *Maletur* regnis inter maiorem & minorem *Iauam* posita, & aliæ incognitæ regiones. Vltima verò pars est **CIRCA POLVM BOREVM**, & est omnium minima, ac penè incognita, & in quatuor Insulas distributa, quæ dispositæ sunt circa Polum ipsum Arcticum: Nam sub ipso tradunt scriptores esse rupem nigram & altissimam 33. circiter Leucarum ambitu, & circum hanc illas esse Insulas, inter quas Oceanus 19. ostijs erumpens, quatuor Euripos facit, quibus indefinenter sub Septentrionem fertur, atque ibi in viscera terræ absorbetur. Ex his Euripis vnus, quem facit Oceanus Scythicus, quinque habet ostia, nec vnquam propter celerem fluxum, sui quæ angustiam congelatur: alter verò est Euripus è regione Insulæ Groeladiæ, qui tribus ingreditur ostijs, & quotannis ad tres circiter menses congelatus manet, latitudo eius est 37. Leucarum. Inter hos autem duos Euripos iacet Insula supra Lappiam & Biarmiam, quam Pygmæi inhabitant, quatuor ad summum pedes longi. Refert verò quidam Anglus Oxoniensis, hos quatuor Euripos tanto impetu ad interiorem voraginem rapi, vt naues eos semel ingressæ nullo vento retroagi possint, neque ibi vnquam tantum esse ventum, vt molam frumētariam circumuoluere sufficiat, quæ etiam Giraldus Cambrensis in suo de mirabilibus Hiberniæ libello affirmat. Hæc autem de vniuerso in genere dicta sufficiant: nā de singulis eius partibus, Regionibus, Prouincijs, ac Regnis infra in 35. particularibus Tabulis abundè pertractabimus, è quibus quidem quatuor sunt generales Tabulæ, quæ quinque præcipuas Orbis partes complectuntur, nempe Europam, Africam, Asiam, & vtramque Americam (ijs scilicet relictis quæ versus alterutrum Polum accedunt) ad quas cæteræ particularium prouinciarum Tabulæ referuntur; in his tamen disponendis ordinem Ptolemaicum quoad fieri potuit sequuti fuimus, atque vnamquamque earum ad Ptolemaicas Tabulas retulimus, vt hîc appareat.

Nostri diuisionis.

Terra Australis nonnondum cognita.

Borealis Orbis pars incognita.

Pygmæi.

SERIES TABVLARVM PARTICV- LARIVM HVIVS OPERIS.

- 1 EVROPA, cuius hæc sunt Particulares Tabulæ.
- 2 Britannia, *que ad primam Europæ Ptol. spectat.*
- 3 Hispaniæ Regnum.
- 4 Portugalliæ Regnum.
- 5 Galliæ Regnum.
- 6 Belgium, seu Germania inferior.
- 7 Germania Magna.
- 8 Heluetia.
- 9 Scandia, siue regiones Septentrionales.
- 10 Italia Generalis.
- 11 Pedemontium, Monsferratus, & Liguria.
- 12 Tuscia.
- 13 Latium, seu Territorium Romæ.
- 14 Regnum Neapolitanum.
- 15 Marca Anconæ, olim Picenum.
- 16 Lombardia, & Marca Taruifina.
- 17 Forum Iulij, & Istria.
- 18 Sardinia & Sicilia. *Ad septimam Europæ Ptol.*
- 19 Poloniæ Regnum. *Ad octauam Europæ Ptol.*
- 20 Hungaria & Transylvania. *Ad nonam partim, & partim ad quintam Ptol.*
- 21 Græcia. } *Ad decimam Europæ Ptol.*
- 22 Candia. }

- 23 AFRICA, cuius hæc est particularis Tabula.
- 24 Aegyptus. *Ad tertiam Africæ Ptol.*

- 25 ASIA, cuius hæc sunt particulares Tabulæ.
- 26 Natolia, siue Asia minor. *Ad primam Asiæ Ptol.*
- 27 Moscoviæ Imperium. *Ad secundam Asiæ Ptol.*
- 28 Tartariæ Imperium. *Ad secundam, septimam, & octauam Asiæ Ptol.*
- 29 Cyprus Insula.
- 30 Palæstina, vel Terra sancta.
- 31 Persiæ Regnum, siue Sophorum Imperium. *Ad quintam, septimam, & nonam Asiæ Ptol.*
- 32 India Orientalis. *Ad decimam Asiæ Ptol.*
- 33 Turcicum Imperium. *Partim ad Europam, Africam, & Asiam spectat.*

- 34 AMERICA, seu India Occidentalis.
- 35 Vniuersi Orbis descriptio secundum nauigantium vsum,

EVROPA

I.

EVROPÆ DESCRIPTIO.

Europa vn.
de dicatur.

Tiria.

Impectia.

Franci qui
dicantur.

Europa fi-
nes.

Europe
forma.

Europe fi-
nis celestis.

Longitudo.

Latitudo.

VROPAE etymon ignoratur vel Herodoti testimonio libro 4. Sunt, qui existimârint ab Europa Agenoris Regis Phœnicum filia à Ioue rapta nomen defumpfisse: legitur fabula id generis apud varios scriptores, lepidissimè autem illam descripsit Ouidius. Adhuc est aliorum opinio iuxta metalepsim TIRIAM dici, Tiria puellæ matre hoc nomine appellata, cui rei fides Theocritum spectat. A quibusdam scriptoribus sacris IMPE TIA etiam vocatur. Cæterum cùm & ad nomen totius populorum eandem inhabitantium nomen quoque spectare videatur, non subtilebimus, id generis populos in vniuersum *Francos* ab Asiaticis nuncupatos. Veruntamen Turcis Religionis tâtum Romanæ cultores *Franci* intelliguntur. Habet Europa ab Oriente mare *Ægeum* seu *Hellespontum* Græciæ, nunc *Archipelago*; Pontum *Euxinum*, nunc *Mare maggiore*, paludem *Mæotidem*, quam *Scythæ* *Temeridam*, quasi maris matrem dicunt, nunc *Mare delle Zabache*; & *Tanaïm* fluuium, quem *Scythæ* *Silim* vocât, & nunc *Don*: diducta insuper ab eius fontibus linea vsq; ad *Grandæicum* Oceani Septentrionalis sinum. A Meridie mare *Mediterraneum*, quod etiâ nostrû dicitur, & fretû *Herculeû*. A b Occidète vastissimo, & apertissimo pulsatur Oceano, què *Atlanticum* & *Occidentale* vocant. A Septentrione *Hyperboreo* Oceano, ac mari *Septentrionali*, quod etiam *glaciale* vocatur, clauditur. Est itaque ab *Africa* *Herculeo* freto disiuncta; ab *Asia* per dorsum supra *Mæotidem*, & per *Tanaïm* fluuium: Ab *America* autem magno tractu discreta est. Forma eius multiplex est, vt ait *Strabo*, quæ tamè *Draconis* ferè effigiem æmulatur, cuius caput Occidentem spectat, & vtrinque alas expandit, quas referunt ad *Austrû* *Italia*, & ad *Septentrionem* *Cimbriam* *Chersonnesum*. Incidit autem *Europa* inter quartum, & nonum climata, hoc est, sita est inter decimum & vigesimum primû parallelum, iuxta *Ptolemæi* traditionē, & habet in longitudine ab amne scilicet *Tanaï* ad *Gaditanû* fretum, quæ longissimè se expandit, 750. circiter *Germanica* milliaria, seu *Italica* 3000. Alij longitudinem faciunt milliariorû *Germanicorû* circiter 600. & *Italicorum* 2400. ab *Vlissipona* scilicet ad *Côstantinopolim*. Alij *Italicorû* milliarium longitudinē ponunt 3800. secundû verò latitudinem nullibi 225. *Germanica* milliaria, seu *Italica* 900. excedit, nisi vbi circa mediâ sui partem duabus alas, quibus *Draconis* speciem reddit, maximè extenta est: nisi latitudinem ab insula *Sicilia* in *Scripsiniam* vsq; ad extrema regionum *Septentrionalium*, vbi latissima est, computare volumus,

mus, quo in loco 600. penè Germanica milliaria habet, & 2400. Italica. Com-
 plectitur autem Europa præter summi Pont. sedem, & Romanorum Imperiū *Europa re-*
 toto terrarū orbe celebratissimum 42. Regna Christianæ religioni obediē- *gna.*
 tia; nostro enim ævo Christianū complectitur Imperium: & bona pars Turci- *Europa re-*
 ci Dominij, Regiones verò habet has, Hispaniam, Galliam, Belgium, Germa- *giones.*
 niam, Italiam, Hungariam, Transilvaniam, Dalmatiam, Græciam, Poloniam, *Insula Eu-*
 Lituaniā, Moscouiā, Roxolaniā, Daniam, Sueuiā, Noruegiam, & reliquas *ropa.*
 versus Polum Arcticum. Habet præterea has insulas, Angliam, Scotiam, Hi-
 berniam, Islandiam, Hetlandiam, Frislandiam, Engrouelandiam, & alias in
 Oceano Boreali: deinde Maioricam, Minoricam, Corsicam, Sardiniam, Sici-
 liam, Melitam, Corcyram, Cephaleniam, Zacinthum, Cretam, Micelenem in
 mari Mediterraneo: atque etiam Eubœam, Lesbum, Chium, Cyclades, alias-
 que innumeras in mari Aegæo. Quæ quidem Europæ Regiones omnes ac in-
 sulæ in æt. sequentibus complectuntur Tabulis: Dalmatia tamen excepta, de
 qua, cum particularis hic nō sit assignata Tabula, agere decreuimus post Græ-
 ciæ descriptionem: namque in Græciæ tabula bona cōspicitur ipsius Dalma-
 tiæ pars. Est autem hæc pars terræ multiformis, & ad habitationem hominum *Europe bo-*
 mirificè apta: tota enim habitabilis est, dempta exigua eius parte, ex prischorum *nis ac*
 opinione, quæ contermina est, Tanaidis, & Mæotidis incolis, Borysthenen- *qualitas.*
 busq; in curribus degentibus, quæ ob immensum frigus incoli commodè ne-
 quit, quæ tamen nunc à Tartaris ac gentibus magno Moscorum Duci subie-
 ctis satis colitur. Regio insuper hæc amœnitate, fertilitate, clementia cæli, na-
 turali temperie, copia, qualitate & pulchritudine vrbium, hominum, animā-
 tium, plantarum, frugum, & aquarum cæteras orbis partes longè præcellit:
 Nam etsi Africa sit longior & latior quàm Europa; non tamen hæc tam vastas
 solitudines, ac deserta, locaque arenosa, sterilia, & immenso calori cūcta exu-
 renti subiecta habet, vt Africa. Europa igitur amœnissimis vrbibus, castris,
 oppidis, arcibus, fluminibus, stagnis, & lacubus maximè exornatur. Abundat
 præterea tritico, & frugibus omnibus, vino, arborū fructibus: producit ani-
 malia, quæ pulchritudine ac proceritate, cætera excellūt: plantæ quoque, quæ
 in hac orbis parte alūtur, cellitudine, proceritate & sæcunditate externas oēs
 superant. Ex hac etiam multæ aquæ tūm calidæ, tūm recentes, ac synceræ, tūm
 aliæ, quæ varios expellunt morbos magna affluentia scaturiunt. Caret autem
 hæc terræ pars bestiarum syluestrium, siue ferarū multitudine; indiget quo-
 que speciebus aromaticis, gemmis, & rebus odoriferis, quæ omnia ex Asia huc *Aromata*
 transportantur, ac ad breuitatem vitæ potius faciunt, ac bonorum morū cor- *hic non na-*
 ruptionem: auro tamen, cæterisq; metallis, ac subterraneis omnibus abundat. *scuntur.*
 Cæterū Europa orbis domitorū genitrix Plinio vocatur, nec sine ratione.
 Siquidem in Græcorum Monarchia Alexāder Magnus; in Latinorum Impe-
 rio Romani vniuersum orbem ipsis cognitum domārūt, atq; sub iugo posue-
 runt. Nostro quoq; ævo Europæ Principes Americam, & Asiæ, ac Africæ ma-
 gnā partem suo subiecerunt dominio. Hæc itaq; est Europæ in vniuersum
 natura, particulariter autem vnaquæque pars in propria describetur tabula,
 quæ quidem prolixiore sermone à nobis exponentur.

BRITANICÆ INSVLAE

II.

BRITANNICARVM IN-
SVLARVM NOVA

Descriptio.

RITANNICAE Insulae, quæ in presenti Tabula descri- *Britannica*
ptæ sunt, vocantur ab omnibus duæ præcipuæ & magnæ In- *insule quæ*
sula, HIBERNIA nempe, & ALBION, quæ Angliæ *diciuntur.*
& Scotiæ Regna continet, cum nonnullis alijs circumiacen-
tibus Insulis; vt sunt Orchades, Mona, Vectis, & reliquæ.
Has Dionysius Alexandrinus Bretannides appellat.

HIBERNIA.

IBERNIA iuxta nonnullos nomen sortitur ab Hiberno *Hibernia*
Hispano militum duce, qui congregata magna hominum *vnde dici-*
multitudine ed commigravit. Alij autem sentiunt, sic di- *tur.*
ctam esse ab Hiberno Hispaniæ fluvijs celeberrimo, quodd il-
lius incolæ primi dictam Insulam habitassent. Non desunt
etiam, qui velint hanc Insulam nuncupari ab hyberno
tempore propter hyemis magnitudinem. Verisimile tamen

consent multi vel à Duce Hispano, vel à dicto fluvijs Hiberno nomen sortiri,
præsertim quia Hiberni tunc vestitu tunc vivendi ritu & moribus ab Hispanis vi-
cinatoribus parum discrepant. Iuvenalis, Pomponius, & Solinus Insulam hanc
IVVERNAM vocat: Ptolemæus IVERNIA: Orpheus, Aristoteles, Stra- *Hibernia*
bo, Stephanus, & Claudianus IERNAM: Eustatius VERNIAM: Diodo- *nominat.*
rus Siculus IRIM: Plutarchus eam Ogygiam, i. perantiquam appellat, à pro-
fundissima. n. antiquitatis memoria historias suas auspicantur; unde constat
Insulam ipsam antiquitus habitatam fuisse, & ex Britannia coniectandum
est, incolas illuc commigrasse. *Irlanda.* seu *Ireland* ab Anglis, Hispanis, Gallis,
& Italis dicitur, à Britannis *Yuerdho*; sed incolæ eam *Eryn* vocant. Sita est au- *Sita cele-*
tem hæc Insula respectu cæli inter circulum Arcticum, & Tropicum Cancræ, *stis Hiber-*
magis tamen ad circulum Arcticum accedens, complectiturque in latitudine *viz.*
quatuor gradus & semis cælestis circuli, atque inter vigesimum & 25. paral-
lelos iuxta Neotericorum computationem includitur, cuius Meridionalis
ora diem habet maximum horarum 16. cum tribus circiter quartis; Borealis
verò terminus maximum obtinet diem horarum 18. propemodum. Po-
nitur autem respectu Terrestris globi inter Britanniam maiorem, quæ dici-
tur

Hiberniæ fines. tur Albion, & Hispaniam, habetque ab Oriente ipsam Britanniam turbido mari, quod Hibernicum vocant, vnus diei navigatione disiunctam: ab Occidente Oceanum immensum: ab Aquilonari parte, vbi Oceanus Deucalionius irrumpit, habet Islandiam Insulam maximam vnus diei velifico cursu seiunctam: Ab Austro verò respicit Hispaniam similiter trium dierum nauali cursu distantem, Vergitioque Oceano simul alluitur. Protenditur hæc Insula sub forma ouali, seu lenticulari à Meridie in Septentrionem, & dimidio minor est quàm Albion. Eius longitudinem ab Austro in Boream faciunt quidam Leucarum Germanicarum 70. & latitudinem ab Occasu in Ortum Leucarum Germanicarum 23. Alij scribunt, ipsam obtinere in longitudine milliaria Italica 260. vel 300. in latitudine verò 90. vel 100. Camdenus, cui magis fidendum est, tradit eius longitudinem 400. mill. passuum, latitudinem verò 200. Fruitur hæc Insula aëre saluberrimo, mitissimo cælo, miraque cæli temperie, licet ad semina maturanda iniqua: nam neque æstius calor ex æstiuans compellit ad vmbas, neque ad ignem hyemis rigor inuitat, sed aëris amœnitate, temperieque singulæ anni partes tepefcunt: nihil venenatum gignit, nec aliunde importatum nutrit; cæli tamen & soli humor nimius est, quò fit vt incolæ & aduenæ magis ventris profluuiò & catarrhis molestantur, quibus sanè morbis aquauitæ resistunt. Terra autem inæqualis est & montosa, mollis & aquosa, immanibus syluis vmbrosa, ac alicubi paludosa, ventis exposita, & multis ac immensis stagnis interfusa: nam in vertice etiam altissimorum montium, licet ibi non dentur montes excelsi, habet stagna & paludes: maris & portuum opportunitate gaudet, & planitiibus quoque; quibusdam pulcherrimis ornatur: sed respectu sylvarum modicis, quæ viriditate sua ad aspectum delectabiles & iucundæ sunt. Est tamen in vniuersum fœcunda (præterquam Vltonia, quæ alicubi ferax, alicubi macra existit: & Connacia, quæ cæteris incultior est, & crebris montibus, & paludibus plena, totaque siluestris) montes enim pecoribus infinitis, & ouium gregibus reueratissimi sunt, & proinde butyro, caseo, atque lacte abundantissimè fruuntur. Triticum tamen gignit contractum & minutum, atque vineis caret fertilibus; sunt enim ibi vites vmbre magis, quàm fructus gratia. Sole enim Virginis signum intrante frigidiusculæ auræ in illo cæli tractu spirant, atque pomeridianus calor autumnò exilior & breuior est, quàm vt perfectè vuas maturare possit. Equos habet hæc Insula optimos oneribus ferendis quàm aptissimos: hi enim non eundem, quem cæteri in cursu gradum feruant, sed mollem alterno crurum explicatu glomerationem; maleficum producit lupum & vulpem, reliqua omnia animalia mansueta corpore minora sunt quàm alibi, præter venaticos canes. Nemora autem omnia ferè animalia ferina continent, vt ceruos, qui pro nimia pinguedine parum ad cursum apti sunt; deinde apros in magna copia & lepores: caret tamen capris, damis, & ericijs: talpes etiam nullæ vel rarissimæ, sed mures infinitissimi. Abundat præterea falconibus, accipitribus, nisis, aquilis, & gruibus, & in Boreali parte cygnis; ciconiæ verò per totam Insulam rarissimè sunt, & illæ nigræ: desunt perdices, phasiani, picæ, & philomelæ. Habet quoque magnam piscium quantita-

tem tum marinorum, qui per omnia latera maritima satis abundât, tum dulcium, qui ex fluminibus egregijs, quibus irrigatur, & ex lacubus copiosissimè emanant, & pisces peculiare sunt in hac Insula, quæ nullibi reperiuntur: nam præter reliquos est in Ultoniæ parte fluuius Banna eximiæ pulchritudinis, ac limpiditatis, qui se ex Lacu *Eaugh* in Oceanum duplici ostio transfundit, salomonibus piscibus totius Europæ fœcundissimus, cuiusmodi aquis salmones vnicè delectantur: deinde Sineus etiam, qui non tam magnitudine sua, ac longis Terrarum excursibus, quàm fœcundissima piscositate principatum inter Hiberniæ flumina obtinet. Est etiam ibidem *Erno* Lacus, (scribit Camdenus) qui 30. mill. passuum in longitudine, & 15. mill. in latitudine diffunditur, syluis opacis coronatus, & adeò piscosus, vt piscatores nimiam frequentius piscium copiam, retiumq; rupturas potiusq; defectus conqueruntur. Fama est inter accolæ hunc olim agrum fuisse cultissimum, & incolis frequentissimum, sed subitò propter eorum infandam cum bestiis venerem superfluis aquis in lacu redactû, atq; in huius historiæ confirmationem hodie sereno tempore turre, & altorû ædificiorum summitates sub vndis conspiciuntur. Apes fert etiam hæc Insula, quod quidam falsò negârunt, ac in tanta multitudine, vt nò solum in aluarijs, sed etiam arborum truncis, & terræ cauernis reperiantur. Gignitur hic massa terræ nigra sulphure permixta, qua incolæ ad incendendos ignes maximè vtuntur, cum paucas cæduas arbores ager producat, sed fruteta duntaxat, quibus totus ferè confitus est. Fert quoque Hibernicû mare Margaritas subfuscas, & lucentes, ac paruas, quæ quidem rotunda specie gregatim natant, ducem more apû sectantes. Antiquitus cultores huius Insulæ inconditi, & omnium bonarum artium expertes erant, inhospitales, inhumani, & impij, atque sese alienis vxoribus, matribus etiam, & sororibus immiscere solebant, antropophagi insuper erant, id est hominum carnibus vescentes, quod etiâ testatur Diuus Hieronymus inquitens, se cum esset adolescentulus vidisse has gentes pastorum nates, & fœminarum papillas solere abscindere, & has solas ciborû delicias arbitrari. Nunc verò bellicosissimi sunt, ingeniosi, corporum lineamētis conspicui mirifica carnis mollicie: atque propter musculorû teneritudinem agilitate incredibili, & omniû corporis partium flexibilitate pollent: sunt reliquis gētibus calidioris, & humidioris naturæ, vti ex mirifica illorum carnis mollicie colligitur. Diuiduntur verò in SYLVESTRES HIBERNICOS, qui *Irish-brie*, & vulgò *Wild Irish*, & in ANGLO-HIBERNICOS, & hi sunt, qui legum potestaté sanctam habent, & iudicijs se sistût, suntq; mites, & vrbanî, ac ad eos vt magis tractabiles ac diuites Angli in primis cômearit, negociâdi vt plurimû causa, quorum mores illi facillè imbibunt, linguamq; ex assiduo cômércio maiore ex parte intelligunt: sed sylvestres Hiberni, qui vt plurimû Connaciam inhabitant, hos habent mores: sunt quidem feri, asperi, & quorû ingenia sine humaniori cultura maximè efferâtur, alicubi sunt incultiores, qui mira naturæ diuersitate, & inertiam amant, & quietem oderunt: otio quidem adeò sunt dediti, vt summas reputent diuitias labore carere, & summas ducant delicias libertate gaudere, & innatæ desidæ dulcedo ita eos detinet, vt ostiatim malint victû quærere, quàm honestis laboribus

Fluij Hiberniæ.

Erno lacus.

Antiquorū Hibernorū mores.

Recentes Hibernorū mores.

Hibernorū diuisio.

Sylvestres Hiberni.

Hiberni superstitiosi.

horibus paupertatem repellere. Superstitiosæ in primis gētes, inter quas multæ magæ & fatidicæ mulieres reperiuntur, quæ ad omnia mala incantationes efficaces habent, ad quas quisque pro mali ratione accedit, sunt incontinētissimi, & in præposteram Venerem effusiores, virgines decē vel duodecim tantum annorum viris quasi maturæ traduntur, sed extra oppida rarò matrimonia contrahunt, non de præsentī sed de futuro promittunt, vel sine deliberatione assentiunt, inde enata leuissima lite diuertunt, vir ad aliā scēminam, illa ad alterū maritum: oēs enim mirum in modum in incēstum sunt propensi, & conscientiæ prætextu diuortia ereberrima committunt: latrocīnia apud eos nullā habent infamiā, sed eā summa cum immanitate exercēt; neq; enim vim, neq; rapinam, neque homicidium Deo displicere persuadentur, quin potius prædam à Deo pro munere oblatam arbitrantur, nec templis, sacrisque locis parcunt, quin inde etiam depredantur: Musica tamen delectātur, cytharæq; maximè chordis æneis, quas ad uncis vnguibus numerosè pulsant. Ceterum in hac feritate Christianam religionē castè colunt, & cum quis religioni se consecrat, religiosā quadam austeritate ad miraculum vsque se cōtinet vigilando, orando, & ieiunijs se macerando: mulieres verò vt in melius mutent coniugium, & puellæ vt bene nubere possint per totum annū die Mercurij, & Sabbati ieiunare solitæ sunt. Induunt nigros pannos, quia ones istius terræ sunt nigra, & eorum militia constat ex equitibus, triarijs, qui securibus vtuntur acutissimis, & leuioris armaturæ peditibus, qui iaculis amētatis, & machæris dimicant, & in bello pro tuba tibia vtriculari vtuntur.

Hiberni religiosi.

Christianā religionem quando suscepit.

Hibernia sub Rege Angliæ quando inciderit.

Hibernia Christi fidem suscepit anno Christi 335. regnāte apud Scotos Fincomarco Rege, & hoc quidem mulieris cuiusdam Pictæ opera, quæ anno 322. Regina insinuata Christi nomen illi mirificè prædicauit, reuerendumque effecit: Regina Regem docuit, Rex autem vniuersum populum ad sacrosanctū Baptisma suscipiendum disposuit circiter dictum annum 335. Hibernia verò sub dominio Regis Anglorum incidit tēpore Henrici II. Regis circiter annū 1175. quo Rodericus Connaciæ Rex se Regem vniuersæ Hiberniæ nominabat, qui cū totam Insulam subiugare contenderet, cōtinuum bellum cū cæteris regulis gerebat, ex cuius quidē seditione factum est, vt alij Reguli sese sponte & sine vlla sanguinis effusione Anglorum Regi dediderint: Rex autē dominiū Hiberniæ Iōni filio in manus tradidit, & inde omnes Angliæ Reges Hiberniæ domini dicti fuerūt vsque ad Henricū Octauum, qui Rex Hiberniæ ab Insulæ Ordinibus & proceribus declaratus fuit, eò quia quibusdā seditionis Domini nomē inuisum fuerat. Habet hæc Insula Episcopatus quinquaginta, quorū primas est Armacanus; Armach enim in Ultonia sita, sedes est Archiepiscopalis, & totius Insulæ Metropolis: est etiam in *Limirincensi* agro Momoniæ Castilia vrbs Archiepiscopali dignitate ab Eugenio Pōtifice exornata, cui nouē subsunt Suffraganei Episcopi. Referūtur quædā mirāda de hac Insula à varijs scriptoribus, inter quæ sunt hæc magis ab omnibus ferè approbata. Supra Armacanam urbem in stagno haud peramplio si hasta lignea in vado defigatur, & post aliquot mēses reuellatur, erit pars, quæ luto inhæserat, in ferrū conuersa: quæ verò in aqua manserat in cotem, reliqua manente signo.

Hiberniæ Episcopatus.

Mirabilia Hiberniæ.

Tradunt

Tradunt quidam, non solum hanc insulam serpentes non gignere. nec aliunde illatos nutrire, verum etiam terram aliò exportatâ serpentes occidere; & Beda testitur, se vidisse rasuram è paginis codicum inde elatam, & ictis à serpente in potum datâ protinus vim veneni sustulisse, ac totum inflati corporis tumorem sedasse. Pro certo etiam quidam asserunt, in Hibernia vaccas lac non præbere, nisi adiuncto sibi ad latus viuo vitulo, aut saltè eius corio stramine sufferto, ut viui imaginè referat; quasi odorè enim sui vteri in vtero agnoscunt. Terræ motus hic nunquam, vix semel in anno tonitruum auditur. Est quidâ lacus ab *Erno* lacu 15. milliaribus versus Austrum distans, in quo Insula eminet, ubi est S. Patritij purgatorium, & hoc est antrum, in quo horrenda spectacula conspiciuntur. Est non longè ab illo lacus, in quo Insula parua Mediterranea, cuius incolæ, cum in agonia sunt, non moriuntur ibidè, nisi in aliud litus trajiciantur. Diuiditur autem Hibernia in quatuor regiones, seu partes: in *L A G E N I A M*, quæ ad Orientem est Angliæ proxima; *M O M O N I A M*, quæ Gallicum prospicit litus, ad Austrumq; iacet; *C O N N A C I A M*, quæ ad Occidentalem partem exposita; *H V L T O N I A M*, quæ in Septentrionali Insulæ parte iacet: sed aliqui quintam addunt portionem, vocantes eam *M E D I A M*, quæ in Insulæ medio ponitur.

Hibernia diuisio.

L A G E N I A tota maritima ad Ortum iacens, à Momonia *Suero* vel *Suro* fluuio, accolis *Shuor* dicto, separatur, qui ad Vuaterfordiam alijs duobus fluuijs (*Neoro* seu *Eogra*, & *Birgo* seu *Berga*, qui & *Barrou* dicitur) adauctus portum facit, quo ex Anglia breuior est transmissus: hi namq; fluuij antequàm in Oceanum sese exonerent, concordibus se consociât aquis, unde tres sorores ab antiquis vocantur. Alij tamen Lageniam à Momonia *Neoro* fluuio dissimulant, què multis tamen in locis transcendit: à Connacia aliquândiu *Sineo*, accolis *Shenagh*, Britannis *Lein*, Anglis *Leynster*, ac fertilis & frugifera est terra, miscilimo cælo, nec incle nentibus incolarum ingenijs, quam quidè Ptolemæi tempore inhabitârunt Brigantes, Coriondi, Menapij, Cauji, & Blani: nunc verò distinguitur in Comitatus *Vuexford*, *Caterlogh*, *Kilkenny*, *Bublinensem*, *Kildariensem*, Comitatum *Reginæ*, Comitatum *Reginæ*, *Longfford*; quibus *Fernes*, & *Vuicklo* nunc annumerantur. In Comitatu verò *Kilkennyensi* est *Kilkenny* municipiû ad Neorû amnem satis præstans, ac inter Mediterranea huius Insulæ facillè primum. In Comitatu *Vuexford* est primaria vrbs eiusdè nominis, quæ sita est ad *vlane* fluuiû, qui Ptolemæo *Modona* est, quam Metapiam Ptolemæi esse suspicatur Guiljelmus Camdenus. *Kildariensis* Comitatus agro fruitur lætissimo. in quo *Kildaria* primum & præcipuum est oppidum, in quo à primordijs Ecclesiæ D. Brigida colitur. *Bublinensis* Comitatus ad mare est, glæba fertili, pascuis lætissimus: uis autem ita nuda, ut cespite bituminoso, vel fossili ex Angliæ carbone pleunq; utatur; incolis aut & oppidis refertissimus, ex quibus *Dublin*, anglicè *Dubyn*, vel *Deuelin* Regia est vrbs, emporium nobilissimû & primæ iustitiæ forum, mœnibus validû, edificijs splendidum, ciuibus frequens, & Archiepiscopalis sedes. Hanc verò *L. Blanam* esse Ptolemæi censet Camdenus.

Eius qualitas.

Antiqui populi.

Eius Comitatus.

Kilkenny.

Vuexford.

Kildaria.

Dublin.

Dublin.

Dublin.

Dublin.

MOMONIA ab incolis *Mouan*, ab Anglis *Mounster* vocata, Vergitio mari ad Austrum

H I B E R N I A.

Austrum exposita iacet: à Connacia Sineo fluuio discreta est, qui *Shenyn* nunc dicitur, ac ab amplissimo lacu *Loughfoyle* emanat, qui latè fluens interiores Hibernos Occidentales ab Orientalibus discriminat: à Lagenia autem Neoro fluuio separata est. Hæc autem bifariam diuidebatur, in Occidentalem, & Australem. Occidentalem antiquitus habitârunt Gangani, Luceni, Velabri, & Ibernî, seu Vterini: Australem verò Vdiæ, seu Vodiæ. Nunc autem in septem Comitatus partitur, qui sunt *Kerryensis*, seu *Kilkeniensis*, in quo habitârunt Gangani, *Limiricensis*, *Corcagiensis*, *Tripparariensis*, *Sandæ Crucis*, *Vuaterfordiësis*, in quibus habitârunt Vodiæ, seu Vdiæ, & *Desmoniensis*, quem tenuerunt Luceni, Vellabri, & Ibernî, seu Vterini. *Kerry* Comitatum, seu *Kerryesem* agrum amnis nunc anonymus præterfluens interfecat, què Dur esse Ptolemæi suspicatur Camdenus. In Desmonia Comitatu extat nunc etiam Iuernis vrbs, quæ nunc *Dunckeran* vocatur, Episcopalis sedes, quæ ad fluuiû Iernum posita est. In Corcagiensi Comitatu vrbs est *Corcagia*, quæ *Korcach* indigenis, & *Korke* Anglis dicitur, ac, vt ait Camdenus, à strictiore mœnium ambitu conclusa est, & vna quasi directæ plateæ protensa, emporium tamen frequens & celebre: sed ita seditiosis vicinis circumfessa, vt perpetuas excubias agitent, quali perpetua obsidione essent cincti, & in agrum filias elocare non audeant; vnde contractis inter se nuptijs ciues omnes aliquo affinitatis gradu se inuicem contingunt. In Limiricensi agro primaria vrbs ac celebre emporium est Limiricum, Anglis *Limerke*, seu *Lymbrich*, atque in eo est *Suyrus* fluuius nobilis, qui accolis *Shuuo* dicitur.

CONNACIA ad Occasum vergès, Anglis *Connagh*, accolis *Connaghty* dicitur, & Seno flumine, Banna, & Oceano inclusa est. Regio hæc (vt ait Camdenus) vt alibi læta & ferax, ita subuuidis quibusdam locis, herbidis tamè, quos à mollitie *Boghes* appellat, vt reliqua passim Insula, periculosa, & syluis opacioribus, & crebrioribus condensa. Ora autem maritima multis sinibus, & nauigabilibus alueis peruia, acolas ad nauigationes quodammodo inuitat, & prouocat; sed innatæ desidæ dulcedo ita detinet, vt ostiatim malint victum querere, quàm honestis laboribus paupertatem repellere. Hunc terræ tractum coluerunt olim Ptolemæo teste Auzerini, & Nagnæ; atque hodie in Comitatus *Claria*, *Leirimme*, *Gallueia*, *Rosecomin*, *Maio*, & *Sligo* distinguitur.

HYLTONIA incolis Cui *Gully*, id est prouincia *Gully* dicitur, Anglis *Ulster*, Britannis *Vultuu*, & ad Hyperboreum mare protenditur; & hinc *Bunda* à Media, illinc *Erno* lacu, & *Bannio* fluuio à Connacia secluditur. Quam quidem portionem Ptolemæi ætate habitârunt Voluntij, Darni, Robogdij, & Erdini. Pars gius citerior in tres olim Comitatus diuisa erat, *Louth* scilicet, *Douun*, & *Antrimme*; & nunc reliqua in septem Comitatus nouos partitur, videlicet *Monaghan*, *Tiroen*, *Armach*, *Colrane*, *Donergall*, *Fermanagh*, & *Cauon*. Regio (ait Camdenus) ampla, multis & immentis stagnis interfusa, immanibus syluis umbrosa, alicubi ferax, alicubi macra, viriditate tamen ad aspectum vbique iucunda, & pecoribus refertissima. In hac est *Armach* sedes Archiepiscopalis, ac totius Insulæ Metropolis.

Quinta Hiberniæ portio olim regnum fuit, quam incolæ *Myh*, Angli *Meth*, Gyrals

Gyraldus Cambr^{ensis} *Midiam* & *MEDIAM*, fortè quòd sit in ipso Insulæ medio, vocant. Hæc ab Hibernico mari ad Sineum vsq; fluuium protensa iacet, qui fluuius ipsam à Cónacia dislimitat; & propter sylvas & paludes in eius extremitatibus habet aditum valdè fortem; adeoq; propter populi multitudinem castrorum & oppidorum fortitudinem *Camera* vocatur Hiberniæ vulgari- *Camera Hiberna.* ter propter pacem. Fertilis est frumento, pascuis, & armentis; piscibus, carni- bus, butyro, caseo, atq; alijs lactaribus abundans. Fluminibus est irrigua, aspectum habet delectabilem, & aërem salubrem. In hac insederunt olim Eblani; atque in ea est *Killair* castrum, quod videtur esse Ptolemæi Laberus. Est vmbilicum Hiberniæ *Malck* oppidum, quod Mercator Macolicum Ptolemæi fuisse censet. *Killair. Malck.*

ALBIONIS, SEV BRITANNIAE

Insulæ descriptio.

AL BION Insula, quæ BRITANNIA per excellentiam, *Albion per excellentiā* quasi inter Britanicas primaria, vocatur, totius Orbis lōgè *Britannia dicitur.* celeberrima, ad Orientem Hiberniæ posita est, & interfuso *Prydain.* Oceano ab Europæ cōtinentē discreta. Hanc etiam PRYDAIN vocant, seu PRYDANIAM, vt ex antiquissimis huius Insulæ annalibus Lhuydus colligit. Sed Albion *Albion vnde dicitur.* nomen ei imposuisse Græcos cōstat, ad aliarū circumuicinarum Insularū differētiā, cum omnes Britannicæ vocarentur; vel quidē ab Albione Neptuni filio ibidem regnante; vel potius ab *Ἀλφον*, quod albū Græcis sonat, propterea quod Insula ipsa albicātibus rupibus, quæ circa littus sunt, coronatur: vnde & Orpheus ipsam, albicantem terram dixit. Britannia verò nomen non à Britone quodam ibi regnante, sed ab incolis, teste Camdeno, promanauit, qui *Britannia vnde dicitur.* *Brit* vel *Brith* barbarè dicti suēre, à depictis nimirum corporibus; namque seip- sos glasto, seu ceruleo colore depinxisse grauiissimi sunt auctores Cæsar, Mela, Plinius, & alij: quicquid autem depictum, & coloratum *Brith* patria & antiqua lingua appellat, vnde Britannia dicitur quasi Britonū regio; nam dictio *Tania* Græcis regionem significat. Insula porro hæc Germaniæ, & Galliæ figura *Albionis figura triquetra.* triquetra obiacet, tribus nimirum in diuersa procurrentibus promontorijs, quorum vnum est ad Occidentem, BELERIVM, seu Antiuestæum nuncupatum, quod *Penrhynghaed* Lhuydo est, & *The cape of Cornuual* Camdeno, id est caput Cornuallia. Secundum est CANTIVM, ad Orientem Solem expositum, quod hodie *Northforland* appellatur, à quo totus Insulæ tractus versus *Belerium prom.* Ortum protensus Cantium vocatur, & vulgò *Kent*. Tertium est ORCAS, *Camdeno prom.* seu TARVEDRVM, aut Taruisium, lateris Septentrionalis; quod in Scotia iacet; hodieq; *Dungubehed*, seu *Dunsbi-head*, aut, Camdeno teste, *Houuburne* vocatur.

Abluitur Insula hæc ab Occasu, quā Hibernia sita est, Deucaledoniō, partim & Vergiuio Oceano, qui inter Hiberniam & ipsam Britanniam Hibernicum mare vocatur, & *Mor Vueridh* Britannis, sed *Theyrube Oceane* Anglis:

Septentrione vastissimo, & apertissimo Hyperboreo mari pulsatur, & par-
tim Deucalidonio: ab Ortu, quâ Germaniæ prætenditur, Germanico: & à Me-
ridie quâ Galliæ opponitur, Britannico Oceano à se vocato vrgetur. Est autē
à circumuicinis illis regionibus cōmodo vndiq; intervallo diluncta; namq;
Galliæ satis vicina est, præferim ad Doueriū portum, vbi breuissimus est tra-
iectus, vtpote mill. 40. & istinc ad Hiberniam vnus diei itinere proficiscitur.

*Britannia
forma,*

Liuius & Fabius Rusticus oblongæ scutulæ, siue bipenni huius formam as-
mulauerunt: quam sanè immensam valdè fuisse crediderunt veteres, eamq;ue
alterum esse Orbem nonnulli putârunt, dicente Solino: *Finis erat Orbis era Galli-
æ littoris, nisi Britannia Insula nomē penè Orbis alterius mereretur.* Et Cæsar ille, qui pri-
mus Romanorum aperuit, alium se Orbem terrarum scripsit reperisse: Qui
postea eius circuitum comperit fuisse 1500. millium passuum, quem tamen pos-
terioris ac nostræ ætatis viri aliter tradiderunt. Polydorus, n. Virgilius ponit
modò ipsam obtinere in circuitu 1300. miliaria; alij 1720. sed Camdenus om-
nium diligētissimis tradit ex multis multorum itineribus diuensionem eius
sic: A Taruisio circumactis, curuatisq; littoribus per Ocoasum ad Belerium
plus minùs 812. mill. pass. numerantur; inde conuersa in Austrum littoris fron-
te ad Cantium 320. mill. pass. hinc secundum Germanicum mare angulolis re-
cessibus per 704. mill. pass. ad Taruisium protenditur, vt hac ratione totius
Insulæ ambitus 1836. millia passuum colligat.

*Situs cele-
stis.*

Insula porrò hæc 8.9. & 10. climati subiicitur, ac inter parall. 18. & 27. inclu-
sa est, vnde dies maximus in Australi ora est hor. 16. cū dimidio, sed in extre-
mitate Borea est hor. 18. ferè. At iuxta longitudinem decem ferè Meridianos
occupat: nam Belerium Promontorium, quod eius extremū est ad Occiden-
tem, distat ab vltimo Occidente, vbi initium numerationis longitudinis su-
mitur, gradib. 13. & semis; sed Orientale eius extremum, vbi Suttolciæ regio
incidit, distat ab vltimo Occidente grad. 13. ferè.

*Primi inco-
la,*

De primis incolis tot huc afferre nolumus opiniones quas equidem omnes
Cædenus pēlitat, sed ipsius tantum sententiā vt verisimiliorē amplexare volu-
mus. hoc est, primos Britanniæ incolas à Gomeri profapia Iapheti natu maioris
filio ortū duxisse, qui tamē Gomerus primū in Galliâ profectus fuit; cuius suc-
cessores, vel ab alijs insequētibus obtrusi, vel multitudinis minuēde causa cie-
sti, vel vltiora visendi innato mortalibus studio incensi, in hanc Insulā, quā
è continente despicere poterant, primū deuenerunt. Qui fuerint Reges, qui
huic Insulæ ante Romanorum in ea aduentum moderârunt, deq; eorum suc-
cessionē, nihil attinet nobis dicere; verum hoc tantum sufficere. Romanos po-
teriori ipsius Britanniæ parti quingētis plus minus annis imperasse, nimirum ab
ingressu Cæsar in eam vsq; ad annū Christi 446. Theodosio Iuniore impe-
rante, quo Romani transuectis ad Galliam defendendā legionibus, & defosis
thesauris ipsam omni militum præsidio nudatam Pictorum. & Scottorum im-
manitari, qui Borealem Insulæ partem tenuerūt, reliquerunt. Quorū impetus
cū diutius sustinere nequiuissent Britones, in eorum subsidium è Germania
Saxones viros bellicosissimos conuocârunt; atq; hi quidem Hengisto, & Hor-
fa Ducibus Britanniam appellentes, in Pictos, & Scottos primò bellum intule-
runt,

*Romani in
Britannia*

*Saxones in
Britannia,*

runt, sed cùm regionem hanc adamare, cœpissent, incolarumque imbecillitatē nouissent, idē cum Pictis fœdere in hospites Britannos exitiale bellum mouent, quibus confugatis & consternatis ipsam Britanniam occuparunt, eamque ex Romano um Pentarchia Heptarchiam fecerunt, constituentes in citeriori eius parte, (præter Vualliam, ad quam etiamnum Britannorum reliquæ confugerunt) regna septem, ut paulò infra dicemus, quæ floridissimè vsque ad Igbertum Occiduorum Saxonum Regem perdurarunt, in cuius potestatem & imperium omnia ob intestina bella deuenerunt, & Heptarchiam Saxonum edicto publico *Englelonth*, id est Anglorum terra vocari iussit: vnde Latine Anglia dicta fuit. Isthic etiam infederunt post Saxones Dani, Nortmanni, nec nō etiam ex parte Flandri, ut videre licet apud Camdenum & alios. Insula hæc olim in duas partes diuisa fuit, teste Ptolemæo lib. 2. Magnæ Constructionis, scilicet in M A G N A M, quæ est citerior eius pars ad Meridiem. & in P A R V A M, quæ est vltior illa ad Septentriones. Romani verò vltiore parte neglecta, quia aspera & inculta nimis erat, ac cæli quodammodo rigori damnata, citeriorem partem in prouinciam iam redactam primùm duplicem fecerunt, S V P E R I O R E M scilicet, quæ ipsius Angliæ citerior pars erat cū Vuallia, & I N F E R I O R E M, quæ vltior erat & Septentrionalior. Postea in tres partes fuit distincta Sexto Rufo teste, apud quæ sunt M A X I M A Cæsariensis, B R I T A N N I A P R I M A, & B R I T A N N I A S E C V N D A, seu Flauia prima, & Flauia secunda. Postremò Romani diuisione hac nō contenti, cū imperij forma in dies immutaretur, Britanniam quinque partitam fecerunt, hoc est, B R I T A N N I A M P R I M A M, B R I T A N N I A M S E C V N D A M, M A X I M A M Cæsariensem, V A L E N T I A M, & Flauiam Cæsariensem; & hæc quidem fuerunt sub Romanis ipsius Britannia diuisiones. Nonnulli tradunt vniuersam Insulam olim fuisse in tres partes diuisam; nempe in L H O E G R I A M, siue Angliam; C A M B R I A M, siue Vualliam; & A L B A N I A M, siue Scotiam: sed Camdenus diuisionem hanc recentiore esse credit, ac à tribus populis Anglis, Cambris, & Scotis, qui postremò Insulam inter se diuiserunt, enatam. Hodie verò in duo regna diuiditur, nempe A N G L I A E, & S C O T I A E, quæ Tueda, & Solueo fluminibus, ac monte *Cheuiet* a discriminantur. Nam pars, quæ in Meridiem vergit, vulgus Latinum & exteri ferè omnes A N G L I A M vocant, & nonnulli etiam *Inglaterra*, seu *Angleterre*, ex Anglica dictione & Gallica; & hæc quidē duas partes complectitur, nempe Lhœgriam, siue ipsam propriè Angliam, vel *England*, sic ab indigenis, Anglis Saxonum populis, qui eam occuparunt, sua lingua nuncupatam, quæ Orientem & mare Germanicum respicit: & Vualliam, siue Cambriam, quæ est Occidentalior pars, ab altera Sabrina & Dea fluminibus discreta. Reliquam verò partem, quæ ad Septentrionem relinquitur, S C O T I A M vocant, à Scotorum gente, à qua nūc incolitur. Nunc autem singulas partes describamus.

*Heptarchia
Saxonum.*

*Dani,
Nortmanni,
& Flandri
in Britan-
nia.
Britannia
diuisio.
Alia diui-
sio.*

*Diuisio
alia.*

*Alia diui-
sio.*

*Duo Britan-
nia regna.*

*Anglia re-
guam.*

*Scotia re-
guam.*

CAMBRIA, SIVE VVALLIA.

*Cambrie
fines.*

*Cābria mo-
minus ori-*

*80.
Cambri an-
tiquissimi
sunt Britā-
ni.*

*Qualitas
regionis,*

*Incolarum
mores,*

*Cābri mō-
ximē Iuri
operā dant.*

CAMBRIA Insulæ Britanniae occidua pars, quam *Camby* incolæ, & *Vualliam* siue *Vualles* Angli dicunt, à *Lhægria* seu Anglia tum *Sabriana* fluuio, qui *Seuarne* Anglicè, & *Hafren* Britannicè dicitur; tum etiam *Dea* fluuio, Britannicè *Ysfyrduny* dicto, separatur: à reliquis autem plagis Hibernico, seu Vergiuio mari cingitur. Hanc nonnulli à *Cambro* III. Bruti filio denominatam volunt, quod tamen falsum putat Camdenus. Solam autem suis Britanniae incolis antiquissimis gaudere omnes asserunt, qui etiamnum auita Britannica vtuntur lingua, ab Anglica omnino aliena; namque hos terræ tractus possident Occiduas naturæ munitis, montibus, ac æstuarijs obseptos. Sunt tamen, qui Cambriam totam nunc, sicut olim, Transsabinam regionem omnem complecti nolunt, sed ipsi terminum præscribunt circa Herefordiam, vnde nunc minus latè patet. Regio ipsa vt plurimum montibus aspera, ac alicubi fertilis est, nimirum versus mare, ac in planitiebus, ac campestribus ipsius locis, vbi frumentū, ac aliæ segetes proueniunt, atque pascua habet optimas; alicubi verò sterile scit, minusque fructifera, ac parum culta est, vnde incolæ vitam ducunt asperam, panem ex auena conficientes, & pro potu serum lactis aqua commixtum bibentes. De incolarum autem natura hæc ex Humfredo Lhuydo accipe. Incolæ Anglos victu, & vestitu imitantur, & cum sint laboris impatientes, atque nimium de nobilitate generis gloriantes, Regis & nobilium famulitio potius, quam manuarijs artibus seipso dedunt. Vnde fit, vt paucos per totam Angliam inuenies nobiles, quorum famulitij (qua in re Angli omnes gentes superant) magna pars non sit de Cambria oriunda; nam homines lacticinij maximè educati agilibus, & bene compactis corporibus ad omnia munia agēda aptissimi sunt. Præterea animis cum sint elatioribus, & in summa paupertate nobilitatem generis agnoscētes, cultui corporū (vt Hispani) magis quam diuitijs, aut gulæ dediti, aulicosque mores citissimè discētes, ab ipsa nobilitate Anglica suis Anglis præferuntur. Nuper tamen vrbes habitare, artes mechanicas discere, mercaturam exercere, terram optimè colere, reliquaque omnia munia publica obire non secus, ac Angli solent. Hac tamen in re eos vincentes, quod nullus sit adeo pauper, quin liberos suos aliquo tempore Scholæ ad litteras discendas tradit, & qui studio proficiunt, in Academias mittentes Iuri Ciuili pro maiori parte operam dare compellūt. Vnde euenit, quod maior pars eorum, qui in hoc Regno Ius Ciuile, aut Pontificium proficiuntur, Cambri natione sunt. Paucos etiam ex rudiori populo inueniēs, qui legere, & scribere proprium sermonem, cytharamque suo more pulsare nesciunt. Nuncetiam & Sacra scriptura, & preces Ecclesiasticæ in hac lingua impressæ habentur. Et quemadmodum olim gens (vt Tacitus refert) iniuriarum impatientissima, continuis pugnis, & homicidijs inter se digladiabatur; ita nunc ob legum metum, quibus optimè obediunt, supra omnes gentes litibus, & cōtrouersijs inter se vsque ad omnium bonorum consumptionem

conten-

contendunt Hæc ex illo. Prouincia porrò hæc ex antiquo more Principatus est primogeniti Regis Angliæ, seu eius qui in imperio Regi successurus est, unde quàm primùm in lucem venerit, Cambriæ Princeps vocatur. Quatuor autem in ea habentur Episcopatus Archiepiscopo Cantuariensi in Anglia subiecti, qui sunt Meneuensis, Anglicè *Saynt Daues*, & Britannicè *Ty Dhyeu*; Llandauenensis, vulgò *Llandhaf*; Banchorensis, vulgò *Rangor*; Aflauenensis, vel Eluuenensis, vulgò *S. Asaph*, præter Herefordensem, qui nunc ad Angliam spectat. Cæterum Vuallia tota olim tribus paruit principibus, quo quidem tempore in tres regiones partita erat, quæ sunt D E H E N B A R T I A ad Austrum, in qua olim Silures & Dimetæ populi Ptolemæi temporibus infederunt: V E N E D O T I A ad Boream sita: & P O V I S I A in ambarum medio, quas quidem regiones Ordouices olim tenuerunt. Postremò verò sub Henrico Octauo Angliæ Rege tota ipsa Vuallia in tresdecim Comitatus fuit diuisa, quos sub singulis partibus ex Camdeno describemus, cuius & Gyraldi Cambrensis verbis ut plurimum utemur.

Episcopi
Cambria.

Tres Vuallia
regiones.

Ordouices
populi.
Comitatus
Cambria.

D E H E N B A R T I A, Britannicè *Dehenbarth*, Anglicè *Sout-Vuallis*, vel *Dehnebarth*, ad Meridiem sita est, ac ab Oceano, & Vaga fluuio, Britannicè *Gauy*, Anglicè *Vay* clauditur: sub qua hi sunt Comitatus: Herefordiæ, cuius etiam pars in Pouilia cadit; Brechinia, Monumetensis, Glamorgensis, quos tenuerunt Silures; deinde Maridunensis, Penbrochienensis, & Cereticæ, in quibus olim Dimetæ fuerunt.

Eius Comi-
tatu.

H E R E F O R D I E N S I S Comitatus, Anglicè *Herefordshire*, Britannicè *Ereinnuc*, Regio est præter amœnitatem, aut pascēdis pecoribus, aut alendis frugibus nusquam non mitissima, & ab omnibus ad vitam necessarijs instructissima, adeò ut secunda fertilitatis laude inter Angliæ prouincias acquiescere haud faciliè sit contenta. Ad quas etiam commoditates flumina accedunt eximia *Vaga*, *Lugui*, & *Munouu*, quæ cum floridissima prata, & lætissima arua placidè irrigauerint, demùm confluunt, & vno alueo Sabrinæ æstuarium adeunt. Primaria huius Comitatus vrbs est *Hereford*, siue *Hereford* Episcopalis, quæ ex ruderibus antiqui oppidi Ariconij originem ducit, & Comitatus ipse inter cæteros Angliæ nunc numeratur.

Hereford
Comit.

Hereford
vrbs.

B R E C H I N I A, *Brechineauc*, seu *Brecheinre* Britannicè, & *Brecknockshire* Anglicè, ampla Regio satis est, quæ in montes densius cōsurgit, cōuallibus tamen passim fœcundis; est quæ (inquit Gyraldus) satis abundans grano, & si quis est defectus, ex Anglicanæ vicinitatis copia affatim suppletur: pascuis & syluis, feris & armentis terra fœcunda, fluuiialibus quoque piscibus abundat, quos hinc *Oscæ*, inde *Vaga* ministrat; salmonibus enim, & trutis vtraque, sed plus egregijs, quos vmbas vocant, *Vaga* fœcundus est: montibus excelsis præterquàm à Borea vndique concluditur, &c. Præcipuum huius Comitatus oppidum est *Brecknock*, in eius ferè vmbilico positum, quod Britannicè *Aberhodney* vocatur, *Brecknock*. & Rom. tempore fuisse habitatum constat.

Brechinia
Comit.

M O N V M E T E N S I S Comitatus, Anglicè *Monmouthshire*, Britannicè *Guent*, rebus ad victû necessarijs nõ solû sibi sufficit, sed etiâ vicinis affatim suppeditat. Pars Orientalis herbida, & nemorosa; Occidentalis nonnihil montana, &

Monmouth-
ensis.

lapidosa, nō tamen colono ingrata. Gens Martijs cōflictibus vſitatiffima. ſtrenuitatis opera laudatiſſima, & arte ſagittifera præ ceteris Vuallie ſinibꝫ inſtruiſſima, Primarium regionis oppidum eſt *Monmouth* Anglicè, & *Mongun* Britannicè, vbi *Monou* in Vaga confluuit, ſitum; olim autem Venta Silurum vetuſtiſſima vrbs celebris fuit, quæ hodie *Caer Vuen* Britannicè dicitur, id eſt vrbs Venta, à qua vniuerſa hæc Regio *Guent*, *Vueſet*, & *Vuetſland* dicta fuit.

GLAMORGENSIS Comitatus, Anglicè *Glamorganshire*, Britannicè *Morganuc*, *Glatbmorgan*, & *Glad Vorganuc*, id eſt Rēgio *Morganuc* vocatur. Regio eſt tota maritima minus latitudine, quàm longitudine exporrecta, cuius pars Septentrionalis montibus eſt aſpera, qui in Auſtrum decedentes paulatim miſceſcunt, quorū ad radices planicies in Meridianum Solem extenditur, ea poſitione quam optimam iudicauit Cato, & ob quam Italiam tā opere commendat Plinius. Hæc enim pars gratiſſima ſœcunditate, & crebris oppidis vndiquaq; nitet. In hoc Comitatu eſt tenuis vrbs *Landaff*, id eſt Fanum ad *Taff* Episcopalis, cui 165. Parochiæ ſubſunt.

MARIDVNENSIS ager, Anglis *Caermardenshire*, Britannis *Cantremaur*, vt opinor, frugibus ſatis fertilis, gregibus abundans, foſſiliumque carbonum alicubi ferax. Huius primaria vrbs eſt *MARIDVNVM*, Britannicè *Caer Fridhm*, pratis & ſyluis amœna, antiquitate ſuſpicienda, & Merlini incubi filij famigeratiſſimique vatis patria, qui vaticinia Britannis effinxit.

PENBROCHIENSIS Comitatus, vulgò *Vueſt Vuales*, & Anglicè *Penbrokeshire*, terram habet triticeam. marinis piſcibus, vinoque venali copioſè reſertam, & quod omnibus præſtat, ex Hiberniæ conſinio aëris ſalubritate temperatam, Principale prouinciæ municipium, Demetriæque caput eſt *Pembro* ſeu *Penſio*, quod Anglicè vocatur *Penbrêke*, ac in ſaxoſa quadam & oblonga rupis eminentia ſitum eſt. Nobilia etiam oppida huius tractus ſunt; *Tenby*, Anglicè, & *Dnybech y Piſcod* Britannicè, nauium ſtatione, & piſcium copia admodum celebrè: *Hulford*. quod Anglis dicitur *Marſford* vult, ſuaq; elegantia & frequentia in primis celebrè, & per ſe Comitatus: & *MENEVIA*, Anglicè *Smyt*, *Danijes*, Britannicè *Ty Dhenw*, quæ olim Archiepiſcopalis fuit.

Eſt hic portus qui Britannicè dicitur *aberdan gledau*, & Anglicè *Mylford-haven*, quo nō alter eſt Europa aut nobilior, aut tutior, tot anguloſis reſceſſibus, tot portuoſis ſtationibus diſtinguitur, quibus vt ſibris, ripæ vndiq; ſunt ingiſæ, in quem quidem portum influunt flumina duo cōiunctis ſerè oſtijs, quæ *Gledauh* Britanni vocant. Ultra hunc portum iacet huius regionis pars, quæ Britannis nuncupatur *Reſſia*. ſiue *Ros*, factò è re nomine, quòd viridante procumbat planitie & ericeto, quæ ſanè his ſolis fluminibus perfunditur. Hanc *Flandri* è ſedibus ſuis inundatione maris expulſi Henrici Primi permiſſu inhabitant, qui lingua & moribus etiamnum diuerſi cognoscuntur, horumque regiuncula à Britannis *Anglia Tranſuallina* nuncupatur, propterea quod hi eiſdem lingue ſocietate cum Anglis cōiuncti ſunt, qui ad Belgicā linguam proximè accedunt. Gens hæc forti. & robuſta, continuoque belli cōſpectu Cambrenſibus inimiciſſima. lanificijs & mercimonijs vſitatiffima. Gens præualida viciffim loco & ten pore, nunc ad aratra, nunc ad arma promptiſſima, Anglo-

rum insuper Regibus deuotissima, Anglisque fidsissima.

CERETICA Regio, Anglis *Cardiganshire*, Britannis *Sir Albertiui*, campe- *Ceretica*
stris est ad Occasum, & ad Meridiem: ab Ortu verò & Aquilone còtinui mon- *Com.*
tes pabulo fœcundi perpetua latera trahunt, sub quibus passim diffunduntur
lacus. Percurrit regionem hanc Tibius, seu Tiuius fluius, Ptolemæo Tuero-
bius, qui olim castoribus, nunc salmonibus abundat. Præcipuum huius regio-
nis oppidum est *Cardigan* Anglis, quod Britanni *alber-Tiuy*, id est Tiuij ortum *Cardigan.*
nominant.

POVISIA, secunda Vuallie pars, Britannicè *Pouuys*, Anglicè *Pouusland* di- *Pouisia.*
citur, ac inter Deum, Deam, Vagam, & Sabrinam amnes iacet, duosque Co- *Eius Comi-*
mitatus intra se continet, nempe Radnoræ, & Montgomerici, in quibus olim *tatus.*
Ordouices populi infederunt. Radnoræ, quæ Anglicè *Radnorshire*, ac Britan- *Radnoræ*
nicè *Masfeueith* dicitur, forma est triquetra, cuius pars Orientalis, & Australis *Com.*
cultior; reliqua montibus asperior, vix vlllo cultu mitescit, syluis tamen satis
vetusta, profluentibus irrigua & stagnis alicubi aspersa. Præcipuum totius pa-
gi oppidum est *Radnor* Anglicè, & *Maysses* Britannicè, pro regionis more cul- *Radnor.*
meis testis satis elegans.

MONTGOMERICVM, Anglicè *Montgomeryshire*, Britannicè *Sire* *Montgome-*
Tresaldun dicitur, quæ sanè regio licet mōtibz plurimū emineat, cōuallibus *ric. Com.*
tamē grata fœcunditate, cūm pascuistū aruis utiq; felix est, laudatissimorūq;
equorū fœcunda olim genitrix. Primarium regionis oppidum est *Mont-Gome-*
ty Anglicè, *Tresaldunyn* Britannicè, surgenti saxo appositum, cui amœna plani- *Mont Go-*
cies subiacet. Istic est *Plymmon* mons in eximiam consurgens altitudinem, qui *mery.*
SABRINAM secundum à Tamisi Britannicæ flumen effundit. *Sabrina fl.*

VENEDOTIA, seu **GVINETHIA** tertia Vuallie pars, Britannicè *Guny* *fons.*
neth, Anglicè *Nort-Vualles* dicitur, quæ à Pouisia Deuuo fluuiio, Britanicè *Dysf,* *Venedotia.*
ac Dea etiam fluuiio, Britannicè *Tsfyrdunyn* seiungitur. In hac autem hi numerā-
tur Comitatus. Meruinia, seu Meridniæ; Arsonia, seu Snaudonia; Denbighē- *Eius Comi-*
sis, & Flintēsis, in quibus etiam olim Ordouices infederunt: sub hac *MONA* *tatus.*
Insula etiam continetur, quam infra describemus.

MERVINIA, aut Merionithia, Britannicè *Sir verioneth*, Anglicè Merio- *Mervinia.*
netshire, inter montium conglomerationes omnium totius Vuallie terrarum *Com.*
hispidam magis est, & horribilis. Habet enim montes altissimos, arētos tamen,
& in modum arcis acutissimos, nec raros quidem, sed creberrimos, & tanta
æqualitate confertos, ut in summis eorum verticibus pastores confabulantes,
vel conuitiantes, si concurrere fortē statuerint, à mane ad vespertum vix con-
uenirent. Numerosi ouium greges in his montibus errant, vnde incolæ rem
pecuariam maximè exercent. & lacticinis vescuntur: quo fit, ut statura, colore
nitido, habitu visendo, & corporis lineamentis vix alteri in Britannia genti
concedant. Sunt in hac regione AEstuaria duo celeberrima, quæ *Tranth maur,* *AEstuaria*
id est AEstuarium maius, & *Tranth bochan*, id est AEstuarium minus vocantur. *duo.*
Harlech autem castrum est fortissimum, ac huius regionis primarium. *Harlech.*

ARVONIA, & Snaudonia Latine, *Sir caer-ar-non* Britannicè. & *Arnonia*
Caernarvonshire Anglicè, gleba est satis fertili, & oppidulis redimita. In hac *Com.*
est

A N G L I A.

Bangor.
Conouius
fluuius.

est *Bangor* sedes Episcopalis, quæ 96. paræcijs præsidet, ad *Menai* freti fauces sita. Est etiam fluuius *Conouius*, *Ptol.* *Toisouius*, vulgò verò *Conuney*, qui ab Oriente hunc agrum determinat, atque conchas alit, quæ cælesti rore grauidæ Margaritas parturiunt.

Denbigh-
sis Com.

D E N B I G H E N S I S ager, Anglicè *Denbighshire*, Britannicè *Sire Denbigh* dicitur, cuius pars Occidua sterilis, media, quæ in vallem succumbit, sæcundissima, Orientalis statim à valle naturam sibi iniquiorem, ad Deum verò multo æquiores sentit. In hoc autem agro est vallis *Cluida*, amœnitate, fertilitate, & salubritate sua verè felix, in qua *Ruthyn* maximum est vallis emporium: deinde Territorium Britannicè *Mailor Gymraig*, Anglis *Bromfield* lætum admodum, & plumbi ferax. Primarium huius tractus oppidum **D E N B I G H I A**, vulgò *Denbigh*.

Flintensis
Co. n.

F L I N T E N S I S Prouinciola, Anglicè *Flintshire*, non illa quidem montana, sed collium prominentia aliquantulum surgens, quæ leniter in fertilissimos agros resupinatur, qui (præsertim quæ mare prospiciunt) hordeum laudatum tam benignè profundunt, vt semper nona à primo fatu hebdomada demetât agricolæ. In hac est *Alen* fluuius. propè quæm est fons, qui maris æmulus statis temporibus suas & reuomit, & resorbet aquas.

Alen flu.

A N G L I A E R E G N V M.

A N G L I A E Regnum continet, vt diximus, *Vualliam*, seu *Cambriam*, & *Lhoegriam*, seu *England*, de qua nunc agere instituiamus, quæ quidem *Sabriana*, & *Dea* fluuijs abinui cem discriminantur. *Lhoegriam* à *Bruto* assignatam filio suo *Loctrino* fuisse scriptores nonnulli tradunt, à quo eam denominari volunt. De huius autem Regni qualitate, præcipue autem de *Lhoegria*, quæ est eius præstantior pars, hæc ex *Polydoro Virgilio* accipe. Regio (inquit ipse) est quocunque anni tempore temperatissima, cælum crassum, in quo faciliè nubes, imbres, venti quæ coguntur, atque eò minus frigoris æstus quæ; propter ipsius cæli densitatem. Compertum namque est, etsi *Brabantia*, *Flandria*, *Cismarinis* quæ regionibus sit *Septentrionalior*, nunquam tamen ibi, vti his locis, tanta gelu sæuire hyemes. Colles passim multi, nullis arboribus confiti, nullis quæ aquarum fontibus irrigui, qui herbam tenuissimam, atque breuissimam producunt, quæ tamen abundè ouibus pabulum suppeditat, per eos ouium greges candidissimi vagantur, quæ siue cæli, seu bonitate terræ, mollia, & longè omnium aliarum tenuissima serūt vellera. Et quia hæc regio neque lupos, neque vlla animalia rapacia nutrit, videre licet ouium greges interdiu, noctu quæ passim errare per montes, & valles, per quæ agros compascuos ad pascendum communiter relictos, aut per fundos, quos post collectos fructus, cõsuetudine quadam peructusta, vicinus quisque communes habet ad alendum pecus. Hoc vellus verè aureum est, in quo potissimum *Insulanorum* diuitiæ consistunt: nam magna auri, atque argenti

Lhoegria
qualitas.

In vellere
Insulanorum
diuitiæ

genti copia à negociatoribus eiusmodi imprimis coemendæ mercis gratia, in Insulam quotannis vndique apportatur, ibiq; perpetuò manet, quia aliò terrarum referri omnibus lege vetitum est. Omni etiam pecudum genere abundat, præter asinos, mulos, camelos, & elephantos: canum genus nullibi gentiù maius, ferociusq; habet solù fecundù, frugiferumq; utpote quod absq; frumentis & leguminibus, cuiusque generis materiam producit, præter abietem, & ut ait Cæsar, sagum; nunc tamen est passim fagus quoque. Semper virens laurus nusquam his Septentrionalibus regionibus felicius provenit. Tanta hîc rosmarini vbique copia, ut hortos inde lepiant. At vinum non habent, cum vitis apud hos rarò maturescit, & in hortis magis umbræ, quàm fructus gratia colitur. Nusquam gentium maior cornicum multitudo, genus autem ibi maleficum; non enim modò maturas fruges deuorat, sed cum nascuntur, rostro semineuellit, sic ut agricolis necesse sit per id tempus pueros locare per aruos cum arcubus (quando voce humana non deterrentur) qui eas abigant. Oceanus, qui Insulam alluit, omnis generis piscium copia abundat, inter quos Lucius est, què *Pike* vernacula lingua appellat, qui apud illos magno in precio habetur; sed ostrea nec alibi delicatiora, nec plura. Fert item aurum, argentum, cuprum, ferrum, sed eius exigua copia; plumbum nigrum, & plumbum album, id est stannum in suo genere optimum in magna abundantia hîc effoditur, & ad exteras gentes effertur. Hactenus Polydorus. Inter Britanniæ fluuios duo principem obtinent locum, maximeq; nauigabiles sunt, nempe Tamisis, & Sabrina. TAMISIS, Anglicè *Tames*, seu *Teames*, ex duobus cõfluentibus constat, qui sunt Tama & Ilis connubio iunctis, alueum habet præaltum, tutum, & nauium quamlibet magnarum capacissimum, atq; ex æstuantis maris accessu augetur, sexaginta plus minus à mari Italicis miliaribus, vixq; alius Europæ fluuius tam longè Oceani æstum sentit, salmonibus, & sturionibus diues est, & ad eius ripas innumeri cigni visuntur. SABRINA, Anglicè *Seauern*, ex Plinlimon monte effunditur, ac statim à fonte ita crebris incuruis flexibus agitur, ut sæpè reuerti credatur: procurrit tamen, seu potius lentus peruagatur agrum Salopiensem, Vigorniensem, & Glocestrensem, atq; in Sabrinianum fretum tandem placidè exonerat. Est etià ABVS æstuarium nobile, vulgò *Humber*, in quo omnia ferè flumina, quæ Eboracensem regionem perfundunt, tanquam in cõceptaculum se euoluunt. Portus Angliæ præcipui sunt hi: DAVERNVS, vulgò *Doure*, qui est Comitatus Cantij extremus, ac colle munitur, arcemq; habet tutissimam, omni armorum genere optimè munita. MOVENTSBAY, satis latus in Cornuallia, vbi tutissima est nauium statio. VOLEMOUTH, siue Falemouth, etiam in Cornuallia, qui æquè nobilis est ac ipsum Italiæ Brundisium, nauium capacissimus, & tutissimus. TORBAY sinus in Deuonia, qui decem plus minus millia passuum in circuitu colligit, qui nauibus admodum secura statio. In Deuonia quoq; portus insignis est in ostia Tamari, & Plimi, vbi est statio tutissima, qui portus ad vim arcendam satis munitus est, ac catena clauditur. SOUTHANTONENSIS portus egregius est, quem Ptolemæus Trifantionis fluuii ostium vocat. Ad ostium Tamesis amnis portus est insignis & profundus, qui communi Tamesis fluuio maximas quasque naues Lodonium deducit.

Maxima
hic rosmarini
copia.

Pike piscis.
Metalifera
satis regia.

Fluuij præ-
cipui.

Portus duo
glie.

Pontes calidi.

Adamantes.

Canes Anglii.

Gemium qualitas.

Anglii longevi.

Angli nauis persequi.

Angli Pyratæ.

Christianæ religionis initium in Angliâ. Archiepiscopi, & Episcopi Angliæ.

deducit: ac alij etiâ sunt portus multi & crebri, quibus Insula ipsa accincta est. Præterea in Oceano Germanico è regione Eboraci agri vberissima & quæstuosissima est halecû piscatura, quæ numerosis examinibus quotânis circumnât. Sunt fontes calidi in vîbe Bathonia Comitatus Somersætici, qui efficaci remedio salutare corporibus ægris sunt, antiquis etiam celebres. In rupe Sancti Vincentij, quæ scilicet ad Ortum fluuiio Auonæ imminet, magna eruitur adamantum copia, qui colore translucido Indicos prouocant, solumq; duricie illis cedunt: sic etiâ altera rupe ad Occidua ripâ adamantû est ferax, quos caui, & rufescentes silices ceu sætu grauidi in se mira naturæ solertia cõtinent; terræ motus rarò hæc audiûtur, ac rarò sagittæ è cælo cadût. Ferunt canes Anglicos cæteris omnibus Europæ præstare. Cæterùm Angliæ Regio dura est & môtuosâ, ideoq; difficile, & laboriosum merces & alia quæq; ad eam vt plurimû transferre. De gentis huius natura & moribus sic scribit Polydorus: Gēs (inquit ipse) procera statura, venusta & candida facie est, cæsijs vt plurimum oculis, & vt sono linguæ Italici per similes, ita corporû habitu, ac moribus ab illis penè nihil discrepant. Vestimento non multû absimili Gallico vtuntur. Fœminæ niueo candore, insigniq; forma, quâ longè decentissimo vestitu honestant. Viçtus maxima pars in carne consistit. Ceruicia, quam ex hordeo conficiunt, in vsu est: potus certè cûm utilis, tû iucundus; vt qui valdè in Belgicis etiâ regionibus expetitur, & inuehitur. In prandijs, ac cœnis hilarè, nitidè, lepidè, atq; ampliter viuunt. Bello sunt intrepidi, optimi sagittarij, ac in militia moræ haud multû patientes, & idcirco vbi ad arma ventû est, statim de omnibus fortunis alterius partis dimicatur, quia omnia victorè sequuntur. Sed neque arces ædificant, quin olim conditas, vetustateque ruentes minus sarcindas curant. Hæc ex illo. Aliqui etiam tradunt, hos longæuâ ducere vitam, vt pote ad centum, atq; etiam ad 120. annos; ac insuper eos maritimam artè plurimum callere, namque vsque in Daniam, Noruegiam, Moscouiam, Constantinopolim, Alexandriam Aegypti, Venetias, ac alibi per nauigât, ac commercia tractât. Sunt etiâ Pyratæ, quippe qui Canarijs Insulas, Capitis viridis, Brasiliam, & Americam infestant; atq; Hispanorum. & Portugallensium naues, ac scaphas deprædantur. Cæterùm Christianâ religionem in prima enascētis Ecclesiæ infantia huic Insulæ illuxisse scriptores tradunt, atque nunc duo in hac parte sunt Archiepiscopi, Cantuariensis scilicet totius Angliæ primas, & Metropolitani (cuius olim auctoritas lōgè amplissima fuit antequâ hoc Regnû à Summi Pontificis auctoritate deficeret, nā tunc Pont. Romani Legatus erat) & Eboracensis, quibus multi subsunt Episcopatus. sub CANTVARIENSI sunt Roffensis, Lōdinensis *London*, Cicestrensis *Chichester*, Vuintoniensis *Wintonchester*, Salisburgiensis *Sarūberi*, Exoniensis *Excester*, Bathoniensis *Bathe*, Vuellensis *Vuelles*, Glocestrensis *Glocestria*, Vuigorniensis *Vigornia*, Herefordensis *Hereford*, Couentrensis *Couentre*, Lichfeildensis, Vuaruuiensis, Salopiensis, Lincolnensis *Lyncolne*, omnium maximus Eliensis, Nordouicensis *Nortuich*, Oxfordensis, Petroburgenfis, Bristolensis, & alij quoque, quos in Vuallia, seu Cæbriæ regione numerauimus. Sub EBORACENSI sunt Cestria, Dunelmensis; & Cariolensis. Sunt aut in Angliæ Regno, videlicet in ipsa Lhocgra,

paræciæ 8643, præter illas, quæ sunt in Comitatu Northumbriæ, quorum nu- *Paræcie in*
merum expressum apud Camdenum nõ vidi, sicut aliorum Comitatum: at- *Anglia.*
que etiam præter sacella plurima, seu capellas magnis paræcijs incolarũ mul-
titudine adæquandas. Duæ præterea sunt Vniuersitates, seu florétissimæ Aca- *Vniuersita-*
demix in hoc Regno, nempe C A N T A B R I G I A, vulgò *Cambridge*, quæ ad *tes Anglia.*
Chamum sedet, in qua sunt 19. Scholarium hospitia, & 14. Collegia magnifica:
& O X O N I A, Saxonice *Oxford*. & vulgò *Oxford*, egregia quidem vrbs, sa-
lubris & amœna, quæ Collegijs sexdecim, & Aulis præterea octo eleganti stru-
ctura, opimis redditibus, & instructis bibliothecis valdè floret.

Metropolis, & Regia vrbs, Regumq; Angliæ camera est L O N D I N I V M, *Londinium*
Cambro-Britannis *Lundayn*, incolis *London*, exteris *Londra*, vel *Londres*, ampla *Regia vrbs.*
quidem & populo frequétissima, Tamisq; fluuiio celeberrimo apposita, supra
quem pons est totius Europæ præstantissimus, qui in longitudine 330. passus
complectitur, atq; vtrinq; magnificis ædibus ornatur, in quibus magna cõ-
mercia tractantur, vt non pons, sed vrbs præcipuus vicus appareat. Vrbs au-
tem ipsa cū Orbis Christiani emporijs de secunda palma hodie contendit: Arc-
cem continet munitissimam, quæ Angliæ Armamentarium est, & incolas belli-
colissimos habet, qui ob corũ multitudinẽ ipsam vrbs, quamuis turribus,
mœnijs, & vallis nõ sitade munita, tutissimã reddunt. Post hanc sunt aliæ ce-
lebres huius Regni vrbes, vt: E B O R A C V M, vulgò *Yorke*, antiquissima, *Eboracum.*
& pulcherrima, ac totius Angliæ, (vt ait Camdenus) secunda, vniue: sãq; Se-
ptentrionali parti & præsidio, & ornamento est singulari: amœna, ampla, mu-
nita, ædificijs tam priuatis, quàm publicis exulta, opibus, ciuibusque referta,
& Archiepiscopali sede præclara. Hanc Vrus, nunc *Ouse*, interfecat, & quasi in
duas vrbes diuidit, quæ lapideo ponte vastissimo coniunguntur. B R I S T O - *Bristolia.*
L I A, Saxonice *Burghstoun*, id est locus illustris, quæ (vt ait Camdenus) ædi-
tiori situ inter Buonam amnem & Fromum fluuiolum intersidet, munitioni-
bus, & fluminibus satis tuta; duplici enim muro circumdatur. Ad aspectum ve-
rò ita pulchra, tum publicis, tum priuatis ædificijs, vt nomini respõdeat: & ad
vitæ necessitatem ita instructa, ciuibusque frequens, vt inter Britannix vrbes
primas à Londino, & Eboraco facilè sibi vendicet. Multarum enim gentium
cõmerciũ, mutui vsus, & portus cõmoditas eò traxit, qui in ipsum vrbs linũ
naues passis velis admittat. G L O C E S T R I A, seu Glouernia, quã Anto- *Glocestria.*
ninus Cleuum & Gleuum dixit, Saxones *Gleaucester*, Angli *Glocester*, antiqua
sanè vrbs, ac à Rom. cõdita, Sabrinæ fluuiio exporrecta imminet, quã flumine
non alluitur, murus firmissimus opponitur; Templorum numero & ædium
descriptione satis est elegans, S A L O P I A ad Sabrinam amnem amœnissi- *Salopia.*
mè asidens, arte ac natura munita, eximia, frequens, mercium copiosa, ciuium
diligentia, pannis conficiendis, & Vuallorum commercijs opulenta; à Vuallis
enim & Anglis incolitur, quibus vtraque lingua in vsu. V I G O R N I A, vul- *Vigornia.*
gò *Vuolcester*, Sabrinæ apposita, quæ tum vetustate, tum venustate digna est: nã
à Rom. condita fuit, olimq; Romanorum superba mœnibus, nunc verò muro
satis firmo munita; incolas habet numerosos, humanos, & lanificio opulentos,
Est etiam B A T H O N I A, vulgò *Bathe*, celebris ob aquarum calidarum sca- *Bathonia.*

*Angliæ di-
uifio in 7.
regna.*

turigines obq; Comitatus titulum; & pleræque aliæ. Cæterùm Saxones olim Lhoegriam hanc, quæ Pentarchia fuit Romanorum, Heptarchiam fecerunt, eamque in regna feptem partiti fuerunt, quæ funt Cantium, Suffexia, Eaft-Anglia, Vueftfexia, Nortumbria, Eaftfexia, & Mercia. Poftremò verò in Comitatus, feu conuentus 39. fuit diuifa, quos peculiari vocabulo *ſhyres* appellant, hos ætem ſingulos ſub ſuis regnis numerabimus.

*Cantiæ re-
gnum.*

CANTII regnum, vulgò *Kent*, inter præcipuas & præſtantiores Angliæ regiones adnumeratur, quæ innumeras pascit oues; vnde hîc optimi pâni tanta texuntur copia, vt per totam Europam diſtrahantur: montibus & ſyluis abundat; viris animoſis frequens; muncipia habet non rara, & vrbes claras, quarum DARVERNVM, ſeu Cantuaria, Anglicè *Canterburi*, peructuſta & Romano ſæculo illuſtris eſt, & huius olim regni caput & Regia ſedes, ac nunc Archiepiſcopali dignitate gaudet.

*Suffexiæ re-
gnum.*

SVSSEXIAE regnum Comitatus Suthreia, vel Suthrionę, vulgò *Suthry*; & Sutfexia, vulgò *Suffex* continet, in quibus olim Regni infederunt. Regio ſatis opulenta: partim enim planiciebus, quæ fruges & pabulum benignè producut ſtrata: partim virentibus collibus conſita; partim verò ſyluis amœniſſimis opaca eſt; & ferri etiam venis partim ſæcunda eſt, licet ferrum non adedò bonum ſit, vt alijs in regionibus.

*Eaſt Angliæ
regnum.*

EASTANGLIAE regnum id eſt Orientalis Angliæ regnum, continet Suthfolciam, vulgò *Suthfolc*; Norfolciam, vulgò *Northfolk*; & Cantabrigiam, vulgò *Cambridgeshire*, in quibus quidem Comitatus Ptolemæi ætate lcenî, quos ipſe corruptè Simenos vocat, inhabitârunt. Regiones vt plurimû opulentiæ ſunt, & populolis pagis diſtinctæ plurimis: lætiſſima vbique habent arua, & vberriſſima ſaginando pecori pascua, vnde caſei magno numero confi- ciuntur, qui in omnes Angliæ partes, ac præterea in Germaniam, Galliam, & Hiſpaniam diſtrahuntur: nec deſunt etiam frumentarij campi, qui hordeû laudatiſſimum affatim producut, quo ceruiſia optima conficitur.

Nortûbria.

NORTVMBRIAE regnum complectitur Northumbriam, vulgò *Northumberland*, quæ Scotiæ vicina eſt, in qua infederunt olim Otradini: Eboracenſem agrum, vulgò *Yorkeſhire*: Dunelmensem Episcopatum, vulgò *the Biſhoprick of Durhan*, ſiue *Dureſme*: Lancaſtriam, vulgò *Lancashire*: Aueſtmariam, vel Vueſtmorlandiam, vulgò *Vueſtmorland*: Cumbriam, vulgò *Cumberland*: & regiones Scotiæ vſq; ad Endeburgi fretum. Quæ quidem regiones omnes magna ex parte aſperæ ſunt, montofæ, & cultu duræ, & nõnullis in locis horridæ; alicubi tamen hordei & tritici fertiles, & conualles ſatis graminofæ: abundant pecore, & innumeras paſcunt oues: montes argento, plumbo, ferro, nec nõ ære grauidi ſunt, atque etiam carbone foſſili pro ignis alimento. Incolarum natura à reliquis Anglis longè diuerſa eſt, quorum lingua paulò rudior eſt, Scotiæque vicinior: Sunt in ſuper ſeditioſi, tumultuoſi, bellicoſi, labori addiſti, veſtitu non indulgentes, & in negotiationibus ſimplices, ac ſynceri, ſuntque imprimis velites optimi.

Suffexia.

VVESTSEXIAE Regnum habet ſub ſe Cornuualiam, vel Cornubiâ, vulgò *Kernau*: & Deuoniam, vulgò *Denſhire*, quas olim Danmonij inhabi- târunt:

târunt: Dorsetiam, vulgò *Dorsetshire*, vbi olim Durotriges: Somerseriâ, vulgò *Somersetshire*: Vuiltoniam, vulgò *Vuilsire*: Suthanptoniam, vulgò *Hantsire*, in quibus olim Belgæ fuerunt: & Bercheriâ, vulgò *Barkshire*. Ex quibus quidam regionibus Cornuallia, & Deuonia stanni, & plumbi venis diuites magnopere sunt, quod vtrunque totius Europæ præstantissimum est: maxime verò pecore abundat Deuonia, & subtilissima lana, ex qua per optimos faciunt pannos carissimos, qui per totam Europam transmittuntur. Sunt autem Cornualliz incolæ natura & moribus ab Anglis, & vicinis populis diuersi: sunt enim synceri ac simplices, parumque in artibus liberalibus versati, rerum Politicarum inexperti, rudes, externum cultum, vestesque splendidas non affectantes præter reliquorum Anglorum conditionem, suntque ipsi à Britannorum reliquijs, qui Occidentales Britones dicuntur, quippe qui auitam linguam hætenus ex toto non amiserunt.

Stanni copiam in Cornuallia & Deuonia.

Mores incolarum Cornualliz.

EASTSEXIAE Regnum complectitur Middlesexiam, vulgò *Middlesex*: Essexiam, vulgò *Essex*, in quibus olim fuerunt Trinobantes: Hertfordiâ partem, vulgò *Hertforshire*, vbi Cattieuchlani: Inter quas sanè regiones Middlesexia summa celi temperie, & soli indulgentia est, ædibus & vicis magnificis vndique nitida, inter quas LONDANIUM primas tenet, vt superius commemorauimus. Essexia verò (teste Camdeno) ampla, lata, frugifera, croci sæcunda, nemorosa, & opulenta in primis est regio: hinc Oceano, inde fluminibus piscosis quasi conata, quæ & sua commoda affatim suppeditant.

Mercie Regnum.

MERCIAE Regnum continet Glocestriam, vulgò *Glocestershire*, amenâ & fertilem: Oxenfordiam, vulgò *Oxfordshire*, fertilem & optimam, planam, arboribus & pratis satis excultam, ac collibus crebris syluis obsessis cõsitam; in quibus Dobrini Ptolemæi ætate infederunt: deinde Buchingamiâ, vulgò *Buckinghamshire*, sagiferam regionem: Bedfordiam, vulgò *Bedfordshire*, partim nemorosam, partim arboribus nudam, ac proinde fertiliorem: Hertfordiam, vulgò *Hertfordshire*, quæ frumentarijs agris, pascuis, pratis, nemusculis, & limpidis fluuiolis felix est, in quas regiones Cattieuchlani suas tenuerunt sedes: Huntingdonensem agrum, vulgò *Huntingdonshire*, vbi olim ex parte Icenii: Northamptoniam, vulgò *Northamptonshire*: Leicestriam, vulgò *Leicestershire*: Rutlandiam, vulgò *Rutlandshire*: Lincolniam, vulgò *Lincolnshire*: Nottinghamiam, vulgò *Nottinghamshire*, regiones vt plurimum amcenæ, cultæ satis, ac opulentæ, in quibus olim Coritani sedes suas habuerunt: ac postremò Vuarnuicû, vulgò *Vuarnuickshire*: Vuigorniam, vulgò *Vuorcestershire*: Staffordiam, vulgò *Staffordshire*: Salopiam, vulgò *Shropshire*: & Cestriâ, vulgò *Cheshire*: & hæc quidem regiones, quas olim Cornauij tenuerunt, vbertate satis lætæ sunt & amcenæ, in quibus alicubi ferrifodinæ sunt, & carbones fossiles, salsi fontes, & salinæ nobilissimæ.

Scotia olim
Albania.

Caledonia
vocat. ut
Tacito.

Scoti vnde
effluxerint.

BRITANNIAE insulae Borealiors pars, quae aspera & montuosa valde est, SCOTIA dicitur. Haec olim ALBANIA à Latinis scriptoribus vocata fuit, atque etiamnum ab incolis, qui auitam adhuc seruât linguam, *Albain* appellatur: ipsam quoque CALEDONIAM à Tacito in vita Agricolae vocatâ fuisse percenset cum B. Rhenano doctissimus Ortelius. SCOTOS verò populos ex Hispania Cantabriga oriundos esse, atque inde in Hiberniam migrantes, tandè in Scotia sedem fixisse auctor est Lhuidus: tamen alij putent, hos ex Scythia primò in Hiberniam nauigasse.

Fines regionis.

Forma.

Longitudo.

Regionis
qualitas.

Aestuarius
nobilissimus.

Elada fluv.
Tan. flu.

Forthea fluv.
Alij fluvij
Scotiae cele-
bres.

Caledonia
fluv.

Haec autem Regio duobus fluuijs, *Tueda* scilicet, qui ad Orientem fertur, & *Solueo* ad Occasum labente, vbi fretum est *Solunay*, ab Anglia separatur, ac ab alijs partibus vndiq; Oceano, & Germanico mari pulsatur. Forma eius admodum inaequalis est; nam pluribus promontorijs mari sese variè immiscet, pluresq; Peninsulas facit, in qua quidem describenda longè aberrauit Ptolemæus, eam longo tractu in Ortum proiciens, ac inflectens, cum in Septentrionem feratur; eius tamen longitudinem, ab amne scilicet *Tueda* vsque ad vltimum Borealem terminum, vbi in cuneum attenuatur, 480. mill. quidam definiunt.

Regio insuper ipsa aspera, ac montuosa est, nec adeò fecunda, sicut Anglia, sicut piscosior. Multos passim portus habet, & aditus marinis aquis peruios, inter quos est *Leiba* portus commodissimus, qui freto impendit, quod Boderia Ptolemæi est, Scotis verò *Forth*, & *Frith*, estque æstuarium nobilissimum, in quo plures fluuij obuij Oceani exæstuantis accessibus in magnam amplitudinem diffunduntur. Est etiam in Rossiae regione maris sinus commodissimus, qui vulgò *Portus salutis* dicitur. Adeò itaque maris Oceani brachia ipsam regionem scindunt, vt nulla domus in ea sit, quæ ab aqua marina vltra viginti leucas distet. Mare autem ipsum regnum hoc alluens abundat ostreis, halece, corallis, mytilis, alijsque conchis: in vallibus plurimi sunt lacus, paludes, fluuij, fontesque piscibus repletissimi, quorum quidem lacuum maior pars à monte oritur *Grampio*, in quo etiam suos habent fontes tres nauigabiles fluuij, qui sunt CLYDA, vulgò *Cloyd*, & olim *Alcluth*, in Oceanum sese Hibernicum exonerans; TAVS, cæteros Scotiæ magnitudine excedens, qui partim in *Argile* regione à lacu eiusdem nominis, partim in *Strathera* regione exoritur, & ad Oceanum Germanicum fertur; & FORTHEA, qui ad Oceanum perambulans Germanicum magnum illud æstuarium facit, quod vulgò mare Scotiæ vocatur. Celebres quoque fluuij sunt *Spaye*, *Nessa*, & *Louth*, præter *Tuedam*, qui Scotiam ab Anglia segregat. Sunt præterea isthic montes, æquatam agri planitiem habentes, pecorisq; pabulum vberim suppeditanter; inter quos nonnulli sunt marmorei, & albastrini: & syluæ sunt plurimum abundantes, inter quas est, quam CALEDONIAM olim dixerunt, quæ Lucio Floro dicitur *Saltus Caledonius*, in immensumque spatium Romanorum sæculo diuisa; sed nunc non adeò vastata, seris tamen repletissima, inter quas boues fert albos, adeò feroces, vt domari nequeant,

nequeant, quorum crines ad instar leonum sunt. Est quidam locus *Carbonum* *area* nuncupatus, terreno bitumine abundans, & partim non sine incolarum damno ardet. Metallifera in super terra est, ac in ea auri, argenti, argenti viui, ferri, plumbi, & cupri magna effoditur copia, & inter *Crausfordia* tesqua auri-fodina reperta est, & aurum sine vlllo labore eruitur. Sunt hîc quoque gemmæ quædam, præsertim *Gagates*, quæ in aquis ardet, ac oleo extinguitur. Regio porrò ipsa valdè natura tuta est ob montium asperitatem, & sylvarum copiam, vnde insuperabilis æstimatur: nam incolæ montes pro Asylo habent, ubi urgente necessitate confugiunt, ibique serinis carnibus, piscibus & vitam sustentant. Ex hac regione viliores carissæ, frissetæ, carbones fossiles ad usum fabricarum, hordeum, & malta, seu byne adferuntur.

Scotia insuperabilis.

Est autem in duas partes, Meridionalem scilicet, & Septentrionalem intermediente *Grampio* monte aspero, & informi diuisa, qui vulgò *Grasbaim*, seu *Gratzbaine*, id est mons incuruus vocatur: is enim à Germanicis maris littore ad ostia *Dæ* fluij per mediam hanc regionem in Hibernicum mare tendens, ad lacum *Lomundum* sistitur, qui etiam mons *Pictorum* olim, *Scotorum* quæ *Regni* ferè limes erat. Australior pars, quæ & Superior dicitur, longè fertilior est, quàm Septentrionalis, cuius incolæ humaniores sunt & ciuiliores, beneque morati, qui etiam lingua vntur Anglica, & hi *Alia terra* viri vocantur. Qui verò Borealiorem partem incolunt, quæ Inferior dicitur, vè plurimum asperi sunt, inculti, & agrestiores, syluestresque *Scoti* dicuntur. Nanque ex caliditate truciores sunt, & ex sanguinis abundantiâ audaciores, & hi *Ima terra* viri dicuntur. Hi Hibernorum mores, à quibus originem trahunt, linguam, & arma retinent: sago enim, & interiore tunica croco tincta vestiuntur, nudisque genu tibijs incedunt. Arma eorum sunt arcus & sagittæ, & latus admodum ensis, pugionem ex vno latere tantùm acutum sub zona semper ferunt. Cæterum in vniuersum *Scoti* ingenio, & industria polleant, sed ad vltionem proni sunt, ac feroces: sunt præterea in bello fortes, laboris, inedia, ac vigiliæ patientes: atque etiam astuti, & ad factiones, seditionesque propensi.

Australis Scotia.

Boreales Scoti syluestres.

Mores Scotorum omnium.

Plurima porrò miranda in hac Insula esse scriptores memorant, ex quibus hæc apud *Hectorem Boëthum* collegit *Ortelius*. In *Gallouidia* lacus est *Myrtoun* dictus, cuius vna pars aliarum aquarum more gelu hyeme concrescit; altera nullis frigoribus congelari potest. Sunt in *Caricta* regione ingentis magnitudinis boues, quorum caro tenera, suavisque esui est; cæterum pingue nūquam cōcrescit, sed olei liquidi instar semper fluens. In *Coyl* prouincia haud plūs decem millibus passuum ab *Aër* oppido saxum est duodecim vix pedes altum, extensum 33. cubitorum spissitudine, haud immeritò ab incolis *Surdum* appellatum: nam quantumuis ingentem strepitum, sonitumque, vel etiam bombardæ das ab vno latere, ex aduerso haud exaudiri queat, nisi quàm remotissimè absis: tum enim sonus facillè percipitur. In *Lennox*, quæ *Ptolemæo* *Lelgouia* dicitur, lacus est longè maximus *Loumond* vernaculè dictus, supra 24. milliaria in longitudinem extensus, octo in latitudinem: triginta Insulas complectitur, quarum pleræque vicis frequētibus habitata, templa, sacellaque Diuis dicata habent. Tria in hoc memoratū digna reperiuntur: nam pisces il-

Miranda Scotia.

Boues quorum pingue nūquam concrescit. Saxum surdum.

Lacus continens Insulas.

Pisces absq; pinnis. hic esui humano suaues pinnis carēt: lacus interdū nullo flāte vento ita immē-
sē concitatur, vt vel audacissimos nautas, quò minus soluant, deterreat; vnde
vento cessante, naues medio cursu correptæ cum maximo discrimine iactan-
tur, & nisi portus quispiam fortē propinquus adsit, plerunque euertuntur.

*Insula na-
tans.* Denique est Insula quædam gregibus, armentisque pascendis vber, sed quæ
natans fluctuansque, quò venti impellant, huc illuc feratur. Cōstans fama est,

*Lapis incē-
diū faciens.* lapidem in *Argadia* nasci, qui si paulò diutius stramentis stupisve supponatur,
incendium faciat. Ad *Slanis* castellum in *Buthqubania* antrum est admirandę na-
turæ; aqua enim in id instillans tractu temporis in candidissimum conuertit-
tur lapidem, ac nisi certo annorum curriculo eximeretur, olim iam oppletum
illis fuisset. Nullus in hac regione mus maior conspicitur; nec si importetur,
vitam illic ducere potest. In *Fisa* regione effoditur ingenti numero lapis ni-
ger, faciendo igni supra modum accommodus. Ad ostium *Fortheæ* fluminis in
medio mari altissimus scopulus est, ex cuius summitate fons aquæ dulcis lar-
gissimè admirando naturæ miraculo scaturit. Ab *Edimburgo* plūs minūs duo-
bus passuum millibus fons, cui olei guttæ innatāt, scaturit, ea vi, vt si nihil in-
de collegeris, nihilo plūs cōfluat: quantum uis autē abstuleris, nihilominus re-
maneant. Valet hoc oleum contra varias cutis scabrities. Hæc ex illo.

*Aqua, quæ
in lapidem
concreuit.* Duo autem sunt in Scotia Archiepiscopi, S A N C T I A N D R E A E sci-
licet, olim *Pictis Rigmund*, totius Scotiæ Metropolis; & G L A S G V E N S I S,
vulgò *Glasquo*, vel *Glasco*. Episcopi verò 13. sunt, olim *Eboracēsi* Archiepisco-
po subiecti; nunc verò Sancti *Andræ* Archiepiscopi suffraganei sunt, quorū
hos tantum collegi, *Cosuel*, *Vubitterne*, seu *Qubythyne*, *Dumblay*, *Brechen*, *Oldaber-*
dy, *Elgyr*, *Catnes*, & *Dumkeledon*, seu *Dunkeldyn*. Vniuersitates autem duæ sunt, S.
A N D R E A E, & A B E R D O N I A, vulgò *Aberdene*, perantiqua sanè
vrbs ad *Denam* fluuium, nunc *Don*, & *Ptolemæi Deuana*, posita, ac olim Regiæ
sedes. Nonnulli tradunt etiam *Glasguensem* urbem ob studium esse celebrem,

*Archiepi-
scopi Sco-
tiæ.
Episcopi.* Primaria Scotiæ vrbs est E D I N B U R G V M in *Landonia* prouincia si-
ta, quæ *Hiberno-Scotis Dun Eadem*, id est oppidū *Eadem* dicitur, vulgò *Eden-*
borrouu, quam proculdubio ipsam eandem esse, quæ *Ptolemæi C A S T R V M*
A L A T V M censet *Camdenus*; nam *Edenborrouu* idem planè significat, quod
castrum alatum. Vrbs hæc Scotorum Regia situ æditiore, lōgitudine ab Ori-
ente in Occidentem mill. pass. porrecta, latitudine dimidio minore, multis
opibus opulenta, & muro satis firmo munita. Habet ad Ortum (scribit qui-
dam) geminos montes, quorum alter ad Austrum vergēs *Arcturi sedes*; qui ve-
rò ad Boream *Apricollis* vulgò *Euersberch* nominatur. Ager vndique fertilis-
simus est, amœna prata, syluulæ, lacus, riuuli, arcesque plures centū intra mil-
liarē Germanicū. Ad Oceaſum vrbs mons, aut rupes alta, & arx in rupe, sub
qua vndique profunda est vallis, nisi ea in parte, qua respicit urbem; eoque
nomine arx inexpugnabilis, nisi ex vrbe; nec eam quis cōscendere posset, eti-
am scalis, tam præceps & dura est petra, in qua vultures nidificant. Vocatur
hæc arx *Castrum puellarum*, quia olim *Pictorum* filix illic sub ferula detinebatur
opificijs instruendæ, donec nobiles essent. Sunt isthæ alix etiam vrbes, & op-
pida insignia, nempe S C O N E, seu *Skone* in *Angusiæ* regione, inaugurandis

*Studia pu-
blica.* *Edinburghi
regia vrbs.* *Arcturi se-
des.*

*Castrū puel-
larum.* *Scone vrbs.*

Scotorum Regibus notissima. ALHERDON nobile propugnaculum ad *Alherdon.*
mare Germanicum. STERLINGA, vbi Regni Diætæ celebrantur, nam *Sterlinga.*
cùm Regis auctoritas non admodum ampla sit, nihil de rebus publicis deli-
berare potest absque primatibus Regni. FORDVNVM oppidum in *Fordunum.*
mer- *nia*, tutissimum ob situm, & celebre ob S. Palladij Reliquias, & alia plura.

Postremò hoc Scotiæ Regnum in plures regiones, & pagos distributum est, *Scotie diui-*
quæ sunt hæ: LAVDONIA, vulgò *Lauden*, olim *Pictlandia*, id est terra *Pi-*
ctorum, quæ montuosa est absque arboribus, sed humanitatis cultu laudata, in *sio in plures*
hac enim plura sunt oppida, inter quæ *Edenburgum* est sedes Regia: MER- *regiones.*
CHIA, vulgò *Merch*, id est terminus Angliæ & Scotiæ: TIFEDALIA,
vulgò *Teyfidale*, id est vallis ad *Teisium* fluuium, inter abruptas rupium crepidi-
nes Anglis proxima, à bellicosa gente inessa; sed quæ latrocinij, & ab actioni-
bus infamis, in quibus *Ladeni*, seu *Gadeni* olim infederunt: ESCHEDA- *Gadeni.*
LIA, vulgò *Eskedale*, iuxta *Escam* fluuium, in qua olim *Horesti* fuerunt: EVS- *Horesti.*
DALIA, vulgò *Eufedale*: NIDISDALIA, vulgò *Niddisdale*, à *Nido* fluui-
o, vulgò *Nyth*: ANANDIA Vallis, *Anandale* vulgò à fluui-
o id nominis, & in *Selgoua.*
his quidem regiunculis *Selgouæ* Ptolemæi sæculo habitârunt: GALLO-
VIDIA, vulgò *Gallunay*, siue *Gallounay*, ad Occidentem Solem, quæ pascuis
magis quàm frugibus abundat: CARICTA pascuis satis ferax: COILA,
vulgò *Coyl*, tenui & ieiuno solo; & in his fuerunt olim populi Nouâtes: STER- *Nouantes.*
LINGA, vulgò *Sterlyng*: MENDETHIA, vulgò *Mentesh*: CLVIDS-
DALIA, vulgò *Cluidsdale*: LELGOVIA, vulgò *Lenno*, à *Leuino* flu-
uio, in quibus *Damni* habitârunt: ERNVALIA, vulgò *Ernuale*: STRA- *Damni.*
THERNIA, vulgò *Strathern*: STORIA, *Storie*: ROSSIA, vulgò *Rossen*:
& ARGATELIA, vulgò *Argile*, lacubus refertissima, sed magis pascubus,
quàm segete abundans; atque in his *Caledonij* populi infederunt, quorum v-
niuersa Regio ALBANIA dicitur, & incolis *Allibauun*: CANTIRA, vul-
gò *Cantire*, id est terræ angulus, siue caput; vasta regio, & crebris paludibus in-
tercisa: LOQVABRIA, in quibus *Epidij* fuerunt: STRATHNA- *Epidij.*
HERNIA, vulgò *Strathnahern*, vbi olim *Creones*: FIFA regiuncula fœ- *Creones.*
cundior cæteris, vbi S. Andreæ oppidum: ANGVSIA, Regio amœna prope
Tauum fluuium, à quo abluitur: MARNIA, & MARRIA maritimæ re- *Vernicones.*
giones, in quibus omnibus *Vernicones* habitârunt: deinde *Buquhan*, vbi *Taiza-*
lis: *Rossemurray*, *Nesseland*, & *Tarbath*, vbi *Vacomagi*: *Beamrossen*, & *Sutberland*, in qui-
bus *Lugi* & *Mertæ*: & tandem *Cathnes*, vbi *Catini* & *Cornabij*. *Taizali.*
Vacomagi.
Lugi.
Mertæ.
Catini.
Cornabij.

INSVLÆ CIRCA BRITANNIAM.

*Sorlinges
Insulæ.
Hesperides
Ins.*

BRITANNIAE permultæ sparsim adiacent Insulæ, quarum aliquæ ad Angliæ Regnum attinent, aliquæ verò Scotici iuris sunt, ex quibus exiguis & nullius nominis aliquibus relictis, de insignioribus tantum nonnihil dicemus.

Primo quidem sunt *SORLINGES*, quæ Cornuallie caput respiciunt. Et has quidem antiqui Græci (Camdeno teste) *Hesperides*, & *Cassiterides* vocârunt; Angli verò nunc *Silly* eas dicunt: suntque plus minus 145. gramine vestitæ, præter horretes rupes, & saxa eminentia innumera. Frumento (inquit ille) nonnullæ satis feraces: cæterum omnes cuniculis, gruibus, cygnis, ardeis, & marinis auibus abundant, & stanni venas habent. Omnium maxima est, quæ à *S. Maria* nomen habet, castrum habet, & præsidium militare. Melioris notæ decem tantum numerantur: *S. Maria*, *Anoth*, *Agnes*, *Sampson*, *Silly*, *Brefar*, *Rasco* siue *Triscrauu*, *S. Helena*, *S. Martini*, & *Arthur*.

*Caldey Ins.
Lōday Ins.*

In Sabriniano freto inter Cornubiam, & Sutualliam quatuor iacent Insulæ, quarum duæ magis interiores *HOLMES* nunc vocantur, & Britannico sæculo *Echni*, ex quibus una propriè *Flatholme* dicitur, quod plana sit & proiecta; altera verò *Stepholme*, quod accliuus sit, Britannicè verò *Reoric* vocatur. Reliquæ duæ sunt: *CALDEY*, Britannicè *Inis Pir*, littori satis vicina; & *LONDAY*, multo amplior, cum eiusdem nominis oppido, quæ ad Deuoniam regionem attinet, & hanc quidem Camdenus ex alio sic describit: *LONDAY* est Insula in Sabrinæ ostio, duobus milliariibus vndique longa, abundans pascuis amœnis, cuniculos producit copiose, columbas, & struconas (quos vocat *Alexander Nechamus Ganymedis auis*) in dies habet prægnantes, aquas insuper recentes de fontibus scaturientes incolis ministrat; ipsa licet vndique mari sit circumcincta, vnum duntaxat aditum habet; quo vix duo viri poterint coniuncti pedites incedere: ex omni alia parte rupes horrendæ alta præ eminentia, prohibens ingressum.

Selawa Ins.

E regione Cambriæ, seu Vuallie sunt hæ Insulæ.
SELAWE, quæ Octopitarum promontorio adiacet, satisque graminosa est, & thymo agresti admodum lata.

*Ramsay
Insula.*

LEMENIA, Britannicè *Lyneu*, Anglicè *Ramsay*, Meneviæ vrbi, seu *S. Davidis* Episcopali sedi obiacet, ad quam spectat. Hanc *LIMNI* Ptolemæi, & *SLIMNM* Plinij fuisse putat Camdenus.

Borðsey Ins.

ENHLY Britannicè, & *Borðsey* Anglicè, id est Insula auium iuxta Nortuallie caput posita est, quam Ptolemæi esse *EDRI*, & Plinij *ADROS* cõiectat ex vi verbi Camdenus. Est autem ad Orientem Solem eminenti promontorio, ad Occasum verò plana & fertili gleba, ipsamque innumeri Sancti viri olim coluerunt.

*Anglesey
Ins.*

MONA Ptolemæi, Britannicè *Mon*, Anglicè *Anglesey*, id est Anglorum Insula, Saxonice *Maneg*, Insula est nobilissima tepui freto *Menai* à Vuallie continente

tinente diuifa, olim Druidum sedes antiqua, cuius longitudo est circiter 22. mill. Anglicorum, latitudo 17. ambitus verò 60. Hanc verò Camdenus cum Gyraldo Cambrensi sic describit: Quamuis arida, saxosa, aspectu inamœna & deformis suo tempore hæc terra videretur; nunc tamen admodum amœna, & culta est, triticique prouentu adeò sæcunda, vt *Mater Vuallia* vulgò appelletur. Re etiam pecuaria satis est opulenta, lapidesque habet molares, & alicubi terram aluminosam, è qua alumen, & calcanthum conficere non ita pridem cœperunt. Villas numerauit olim 363. hodieque incolis frequens est. Verùm **BELLVS MARISCVS**, vulgò *Beaumaruh*, quod in Orientali parte

*Becama-
ruh oppi-
dum.*

*Neanburge
oppidum.*

Eduuardus Primus construxit, mœnibus circumsepfit, & bello hoc nomine insigniuit (cùm prius locus *Bononer* diceretur) primarium censetur oppidum, & ab hoc secundum **NE VVBVRGE**, id est *Nouus Burgus*, Britannicè *Rossur*, quodd ingestis arenis diu confictatum. Est hic quoque *Aberfrauu* totius olim Cambriæ Regia. Incolæ ditissimi & validissimi sunt, ac Britannica vtuntur lingua, Anglicæ penitus imperiti: Angliæ tamen Regibus post 300. annos cum reliqua Cambria parent.

MONOEDA Ptolemæi, id est Mona remotior, ad alterius Monæ differe-
rentiam dicitur. Hanc sub nomine *Mona* Cæsar meminit, *Monabia* Plinio est, *Menauia* Orosio & Bedæ, *Eubonia* Gildæ, *Menauu* Britannis, incolis *Maning*, Anglis *Man*. Iacet autem medio libramine inter Boreales Hiberniæ & Britanniæ partes, à Septentrione in Meridiem (teste Camdeno) 30. plùs minùs Italica milliaria porrecta: latitudinem verò, quàm maximè patet, vix vltra 15. millia; quàm minimè 8. extendit. Bedæ ætate (inquit Camdenus) trecentas familias, nunc autè 17. curias, siue parochiales Ecclesias numerat. Linum, & cannabim abundè profert; pascua & arua habet satis læta: hordei, tritici, sed præcipuè auenæ ferax est, vnde auenaceo pane maximè vescuntur; pecorum vbiq; multitudo, & numerosi ouium greges; sed cùm oues, tum pecora minora sunt, quàm in Anglia. Cùm autem syluis sit indiga, bituminoso cespite ad ignem vtuntur, quem dum effodiunt, sæpenumero in suffossas arbores incidunt. In medio montibus densius attollitur, è quibus æditissimus *Sceafell*, vnde sudo

*Sceafell
mons.*

*Ruslin op-
pidum.
Daglas op-
pidum.*

*Episcopi
Mons fœ-
des.*

cælo Scotia, Anglia, & Hibernia prospici possit. Inter oppida præcipuum censetur **RVSSIN**, ad Australe latus situm, quod à castro, vbi præsidium habetur, vulgò *Casleio Vun* appellatur; sed frequentissimum est **DVG LAS**, quod portus sit optimus, adituque facillimus, ad quem Galli, & alij exteri cum fæle suo marino commeant, coria, lanam rudem, & carnem bubulam salitâ ab Insulanis emercâtes. In Occiduo autem Insulæ latere sunt *Bala-Cari*, vbi Episcopus plerunque agit, qui Eboracensi Archiepiscopo subest. Incolæ omnes à turrandi, & mendicandi olliati consuetudine sunt alienissimi, imbelles tamen sunt, quorum qui Australem partem colunt, sermone Hibernico; qui verò ad Borealem partem, sermone Scotico vtuntur.

In Glottæ ætuario Regni Scotiæ, *Dunbreton fyrth* vocato, nonnullæ sunt Insulæ, vt pote **GLOTTA**, cuius meminit Antoninus, nunc *Scotis Arran*, vnde

*Glotha Inf.
Arran Inf.
Buith Inf.
Hebrides.*

Comites Arraniæ in Scotia: **ROT HESIA**, nunc *Buith*, & aliæ parvæ.

HEBRIDES Insulæ numero 44. ab Occasu Scotiæ iacent, quas Ptole-

INS. CIRCA BRITANNIAM.

- mæus cum Plinio, & Solino *Ebudæ* vocat, *Beda Meuanias*, Erhicus *Beteoricas*, & Gyraldus alibi *Inchades*, & *Laucares*. Ex his autem quinque per censet Ptolemaus, quæ sunt *Ricina*, *Epidium*, duas *Ebudæ*, & *Maleos*. Nostreis autem temporibus hæc ut magis celebres nominantur: I L A, è regione Nouanti promontorii, quam *Epidiam* Ptolemæi fuisse plerique tenent. Satis autem ampla est, & campestri planitie ferax, & metallis diues, cuius lógitudo est mill 30. I O N A, quæ nunc *Chilcha* dicitur, & *Bedæ Hy* & *Hu*, iacetque inter I lam, & Scotiam situ plano gaudens, in qua Episcopalis est sedes, in *Sodore* oppidulo, vnde Insulæ omnes *Sodorenses* etiam appellatæ fuerunt, quòd in eius diocæsi censentur; celebris autem est ob Regum Scotiæ sepulturam. M V L A, quæ Ptolemæo *Maleos* est, situ est aspero, metallisque abundat, & margaritas in circumuicino mari profert. A L I Z A, auius Solandis abundans, quod est maiorum anatum genus. S K Y E, Ptolemæo *Hebuda Orientalior*, vitellorum marinorum receptaculum. L E V I S S A, seu *Leunes*, Ptolemæo *Hebuda Occidentior*; monticulis (vt ait Camdenus) prærupta, saxosa, & raro cultore, sed omnium amplissima. Longitudinem eius tradunt quidam esse 60. mill. & latitudinem 30. E V S T A ab hac exiguo euripo disiungitur, eiusdem penè longitudinis, sed dimidio strictior. R A C L I N E autem, seu *Raglyn*, Ptolemæo *Ricina*, & Plinio *Ricnea* est, quæ sanè exigua est, ac ab Hibernia parum disiuncta. Cæteræ, præter H I R T H A M omnium Septentrionaliorem, ignobiles sunt (vt ait Camdenus) aut saxis asperæ, aut cautibus inuiæ, & vix virenti cespite vestitæ. Incolæ moribus, cultu, ac lingua syluestribus Hibernis persimiles sunt, vnde ab illis promanasse verisimile est. Sunt autem omnes hæc Insulæ sub Imperio Regis Scotiæ, ab eisque minimum fructum caput, quas quidam à Noruegis olim coemit.
- O R C A D E S Insulæ plùs minùs 30. interfuso Oceano discretæ à Septentrione Scotiæ iacent, nunc *Orkany*, seu *Orkney* vocatæ. Sunt autem cultæ, sed sine syluis & arboribus, hordei satis feraces, sed tritici omnino indigæ; nullus in eis serpens, aut venenosum animal. Animalium greges numerosissimos nutriunt: lepores, & cuniculi, græues & cygni hîc multi; piscationibus refertissimæ sunt, ex quibus incolæ emolumentum non leue trahunt. Incolæ Gothica vtuntur lingua, hibacissimique sunt: sed tamen nunquam inebriantur, tametsi hordei abundantia potentissimū conficiant potum: medicinam omnem negligunt, quia vt plurimum longæuam & sanam ob aëris miram temperiem ducunt vitam. Primaria ex his Insulis vniuersis est P O M O N I A, nunc *Mainland*, seu *Mayueland* incolis dicta, Episcopali sede, cui reliquæ Insulæ obediunt in *Kirkcuale* oppido clara, & duobus castris ornata, stannique & plumbi ferax. Cuius quidem Insulæ longitudo est mill. 26. & latitudo maxima circiter 6. Subsunt hæc Insulæ Scotiarum Regi ab anno 1472. cum prius sub Danorum & Noruegiarum potestatem fuissent.
- V E C T A, seu V E C T I S, Anglicè *Vuight*, Saxonice *Vuitland*, & Britannicè *Guth*, posita est in Oceano Britannico, ac modico interuallo à continente Britannici distat. Terra (inquit Camdenus) est bellicosæ gentis al-

trix,

trix, colono admodum grata, lætissimas fruges, & pabula affatim profundit, cuniculis oppleta, oppidis frequens; triginta enim sex oppida, vicos, & castella numerat. Bedæ autem ætate 1200. familiarum censebatur. Et quod ad Ecclesiasticam iurisdictionem spectat, Episcopum Vintoniensem; quod ad civilem, Comitatum Southantonensem respicit.

In Oceano Britannico nonnullæ apparent Insulæ Galliæ prætentæ, quæ tamen Anglici Iuris sunt, licet incolæ, qui Normannici, vel Britones sunt, Gallicè loquantur, quarum præcipuæ sunt hæ:

GERSEY, siue **IARSEY**, & Antonino *Cæsarea*, Constantiæ antiquæ *Gersey ins.* Normanniæ vrbi obiacet, & triginta circiter milliaria in ambitu continet, atque cautibus, & breuibus (quæ vadosa sunt loca nauigantibus infidiosa) defenditur. Est autem satis fertilis, varijs frugibus, ac gregibus abundans, præcipuè verò ouibus, ex quibus plurimæ quatuor cornuis à natura munitæ sunt: piscium multitudine gaudet, & multiplici horum viriditate, ac pomarijs ridet: vnde vinum è pomis hîc conficitur, quem *Sisèram* incolæ vocant, & Angli *Sidre*. Pro lignis, quibus Insula indiget, alga marina, *Vraic* vocata, sole siccata vtitur, quæ adeò copiosè his scopulis provenit, vt siluæ potius condensæ eminus videantur: ex cuius etiam cinere agri lætificantur, vberimiq; redduntur. Villæ hîc sunt frequentes, & paræciæ duodecim. In Castro autem *Montorguel* munitissimo, ac colli impolito totius Insulæ Præfectus pro Angliæ rege sedet.

GARNSEY, Antonino *Sarnia*, ad Occasum æstiuum à superiore 20. abest mill. & aliquantò illa minor est, nec adeò ac illa sæcunda: nihil tamè venenosum sicut superior alit, & naturæ munimentis tutior est, in prærupta autem cautium corona, quibus redimitur, Smiris durissimus, & asperrimus adinuenitur lapis, quo gemmarij in expurgandis, & scindendis lapidibus, & vitrarij in vitro diffindendo vtuntur. Portus etiam commoditate mercatorumque cōmeatu multò celebrior, præcipuè verò in oppidulo *S. Petri*, vbi veteri Angliæ regum priuilegio (vt ait Camdenus) perpetuæ quasi sunt induciæ, & Gallis, alijsq; quàmuis bellum exardescat, vltro citroque huc sine periculo venire & commercia securè exercere licet. Incolæ vino ex pomis factitio, & alga marina *Vraic* vocata pro ignis fomento vtuntur, vel fossilibus ex Angliæ carbonibus, & piscium hîc maxima est multitudo.

LIGON Insula nunc dicta, *Liga* est Antonini.

SERKE Insula modica inter *Iarsey* & *Garnsey* interiacet, rupium præcipitijs circumuallata. *Ligon. Serke.*

ALDERNEY Ecclesiolam, & octoginta ædes habet. *Alderney.*

SIADAE Insulæ Antonino, nunc Gallis *Leser Isles* dicuntur, quas *Hiadas* corruptè apud Strabonem appellari putat Camdenus. *Leser Isles.*

BARSA Antonini Camdeno est, quæ Gallis *Isle de Bas* dicuntur, & Anglis *Basèpole*. *Isle de Bas.*

HISPANIAE REGNUM

III.

HISPANIÆ REGNI
DESCRIPTIO.

HISPANIA maxima Europæ regio, & prima continentis *Hispania prima cōs. nensis pars.*
terræ antiquis cognitæ pars, in Occidentalem plagam pro-

iecta est, quæ à Pyrenæis montibus incipiens, & per Herculis columnas circumiens, in Cantabricum vsque Oceanum protenditur. Hanc veteres primùm ab Ibero nobili amne *Iberia olim. Hesperia.*
(*nunc Ebro*) quam mediam penè secat, IBERIAM cognominasse Plinius, & Iustinus auctores sunt: HESPERIAM

fuisse etiam vocitatam, vel ab Hespero, ut aiunt, Atlantis fratre; vel potius ab Hespero stella Occidentali, quoddam Occasui sit ipsa subiecta, nonnulli contendunt: tandem HISPANIAM ab Hispano, seu Hispalo eius Rege fuisse dictam volunt, ut ait Trogus, & Berosus; vel ab Hispali eius loci vrbe clarissima, quam *Sibillam* nostrates vocant, & vulgò *Seuilliam*, aliquibus Hispaniam nomen accepisse placet. Huius formam nonnulli quadratam faciunt, nisi quæ *Hispania vnde dicta.*
arctantibus freti littoribus in Pyrenæum coit, qua parte à Gallis diuiditur; reliquis partibus vndique pelago cinctis: Straboni verò corio bubulo humi protenso comparatur, seu tergori bouis, cuius partes ad collum pertinentes in continentem eius Galliam porriguntur. *Forma eius.*

Habet itaq; ab Ortum montem Pyrenæum, qui à Veneris templo, siue promontorio exortus prope Illiberos, *Colibre* hodie, in Oceanum procurrit Cantabricum, qua ex parte maximè angusta est: ab Aquilone Cantabrico Oceano: ab Occasu Hesperico, seu Atlantico Oceano abluitur: à Meridie autem Herculeo freto, & Iberico, seu Balearico mari clauditur. *Fines eius.*

Hispaniæ longitudo maxima est milliarium Hispanicorum 200. latitudo *Hispania mensura.*
circiter 140. vbi strictior 60. & circumnavigatio 600. & amplius. Sunt tamen, qui ambitum totius Hispaniæ maiorem ponant, utpote milliarium communium circiter 1890. idque hac ratione: A *Colibria* ad *Fuentarabiam* numerant leucas 49. & med. à *Fuentarabia* ad C. Finis terræ leucas 93. à C. finis terræ ad C. Sancti Vincentij 100. cum quarta parte, hinc ad fretum Herculeum 49. & med. ab Herculeo tandem freto ad *Colibriam* 180. quæ in vnam redacta summâ sunt leucæ 473. quæ per 4. multiplicatæ reddunt milliaria 1893.

Subest autem 4. Climates, quod optimam ad omnia temperiem præstat: *Situs celestis.*
aut potius sita est inter medium 4. Climates, & medium sexti, inter Tropicum
scilicet,

scilicet Cancrī, & circulum Arcticum, in quo terræ spatio accidit varietas di-
ei maximi æstatis ad horam integram: Nam maxima dies æstatis in parallelo
Australi distante ab AEquatore gr. 36. est horarum 14. 30. Et in parallelo Bo-
realissimo distante ab AEquatore gr. 44. cum semisse est horarum 15. 30. Cõ-
plectitur verò penes longitudinem 15. Meridianos, qui varietatem in cælesti-
bus apparentijs vnus horæ præstant.

*Qualitas
regionis.*

Prouincia porrò hæc non violento Sole torretur, vt Africa, neq; afsiduis
ventis, vt Gallia, fatigatur: sed cæli salubritas, per omnem regionem æqualis
est, quia aëris spiritus nulla paludum graui nebula inficitur, sed marina aura
perflatur. Vnde oleum, mel, crocum, rubiam, saccarum, limones, cappares, da-
ctylos, citrea mala, & punica, aliosq; aromaticos fructus abundantius profert:
vinum insuper generosum abundè præstat. Est tamen inæqualis qualitate, seu
naturâ. Nam pars, quæ Arctum spectat (vt scribit Niger) prorsus frigida, ni-
miæ insuper asperitatis, & Oceano semper obnoxia, ex quo maligna ibi habi-
tatio fit. Ab Occasû maxima ex parte incultus, & squalidus ager: nam rupes,
& saltus, & loca syluestriâ planeq; aquarum indiga sunt. Quæ in Austrum ver-
git, vniuersa penè felix, præfertim quæ intra Columnas porrigitur: nam fer-
tilissima omnium frugum genere est. Multis quippe, ac magnis irrigatur am-
nibus, neq; è cælo minus tempestiuus recreatur imbribus, quibus vineæ, cam-
piq; læta vbertate exuberant. Sed nec id in frugibus solùm, verùm etiam in
vniuersorum metallorum specie foecundissima, quorû largam vbiq; venam
illi natura intrusit. Quodd vbi sterilitas terræ ascribitur, linum aut spartum af-
fatim nutrit. Præterea in locis campestribus multa, ac diuersa animalium ge-
nera procreari, benigneq; foueri videntur, in quibus capræ, equi syluestres:
in lacubus autem cygni, atque eiusmodi aues plurimæ: radicum etiam ad tin-
cturam idonearum copia. Insuper sales non ibi coqui, sed effodi. Hactenus ex
Nigro. Carnes hîc perfectissimæ sunt, quemadmodû & fructus, maximè ver-
uecinæ, & porcina: optimorum etiam piscium hîc mira abundantia, præser-
tim in maritimis partibus.

*Celebres
Hispaniæ flumines*

Fluuij principales in hac regione sunt sex; nempè Minius, nunc *Mingis*; Do-
ria, hodie *Duerus*; Tagus, nunc *Tago*; Betis, qui *Guldaquibir* Arabicè ab Hispanis
dicitur, & *Circem* etiam ab incolis, Straboni autem Tartessus est; Iberus, nunc
Ebro dicitur; & Ana, hodie *Guadiana*. Ex hac autem regione in vicinam Gal-
liam defertur sericum, pannos omnis generis, lanas, crocum, saccarum, ory-
zam, oleum, alumen, grana tinctorum, & minium, quo nulla certè est feracior
terra: ac insuper gemmas, & aromata ab Indijs accepta. Sed ex Gallia in Hispani-
am deferunt frumentum, lineas telas, filum pastel, libros, & minutiora alia
mercimonia plurima, vt gladios, specula, acus, &c. Cæterum prouincia hæc
quàmuis sit ampla solo, non multum tamen populosa est, nec magnas habet
vrbes, quia plura in ea sunt inculta, & deserta loca, ob montium asperitatem,
& planitierum nonnullarum ariditatem, & sterilitatem.

*Hispania
populo non
admodum
frequens.
Primi Hi-
spaniæ Re-
ges.*

Hispaniæ primum Regem fuisse Tubal Noachi nepotè scribunt Berosus, &
Iosephus, cui successit Iberus, & alij continuò vsq; ad Hesperum Regem duo-
decimum, à quo Hesperia dicta fuit. Post quos Reges Imperium Hispaniæ
ad Car-

ad Carthaginenses venit, apud quos permanfit vsque ad fecundum bellum Africanum; quo tempore Romani hos expellentes eius dominium fibi vendicârunt, quod ad annum vsque 400. humanæ salutis perdurauit, quo à Vandalis, Alanis, & Sueuis fuerunt pulsi. Quæ tamen gentes anno 433. à Gothis post vrbis Romanæ direptionem, & spoliationem ab ipsis factam expulsæ fuerunt, quorum dominium perdurauit vsque ad annum Domini 720. ad tempora vsque Roderici 25. Gothorum Regis, & tunc quidem Saraceni per fretum Herculeum ingressi biennij spatio omnem ferè Hispaniam occupauerunt; præter Asturiam & Gallæciam natura loci munitas, in quas Pelagius Roderici vltimi Gothorum Regis patruus se contulit cum nobiliû, & Christianicolarum reliquijs; vbi à suis Rex creatus fuit, cui successerunt permulti Reges, qui continuo cum Saracenis vario Marte bella gesserunt vsq; ad Ferdinandum Regem Hispaniæ, Aragoniæ, & Nauarræ Caroli quinti Imperatoris aui maternum, qui sex annis continuis cum Melem Saraceno Granatæ Rege mari & terræ bellum gerens, eum tandem anno 1492. expulit, & tunc Maurorum in Hispania dominium penitus extinctum est, quod sanè in Granatæ Regno paulò minus octingentis annis perdurauerat. Eodemmet anno, quo Saracenorum Rex Hispania pellitur, coactæ fuerunt 124. millia Iudæorum familiæ ab Hispania discedere, nihil auri aut gemmarum secum afferentes, cum per publicum edictum talia in merces, & res ad victum necessarias commutare cogerentur.

Romani in Hisp. quando.

Saracenorum in Hispania dominium quando.

Maurorum in Hispania dominium quando extinctum. Hebræorum ex Hispania expulsio.

Cæterum HISPANIA temperatura sunt calidi & sicci, & colore subobscuri, vnde scæminæ vt plurimum collyrio ex cerussa & minio vtuntur, quod formoliores appareant: durioribus sunt membris, arctissimo ad cingulum corpore: taciturni, qui dissimulare optimè nòrint, hypocrisim & grauitatem seruant, in symposijs non admodum sociales sunt, attamen aulici & ceremoniosi cum quadam affectata seueritate sunt, quorum sermo grauis est, sed elegantior est Castellanorû, & Latino satis propinquus: extra patriam alter alterum colit, ac veneratur, summisq; laudibus eum apud exteros extollit. Inquieti sunt & magna molientes; felices ingenio, sed infelicitè discunt, semidocti iam se doctos putant: sapientiam maiore, quàm habeant, simulatione & verbositate quadam ostentant, sophisticen plus satis diligunt: lingua Hispanica plusquàm Latina in Academijs loqui gaudent, quin & Maurorû vocabula plurima vsurpant; ingenij sui monumenta in posteros & circumuicinas gentes ob linguæ defectum rarò producunt: frugalis vitæ sunt, nec multum cibi, aut potus ingurgitant, vinumque multa aqua dilutum potant: aduenas duriter & inciviliter hospitij excipiunt. Sunt etiam supra mortales omnes superstitiosi, per Regis solum & eius vitam gentilitio more iurant, ceremonias & adulationes omnes in Italiam introduxerunt, & amplitudinem titulorum, variumque vestitum, sacra tamen præcæteris venerantur, & pietatem Christianam summopere colunt. Laborum, sitis, & famis in acie sunt tolerantissimi, & in stratagematibus cautissimi; maiori arte quàm ferocitate pugnant; & plus consilij, quàm virium in bella ferunt: leui sunt corpore, vt facilè hostem fugiat & sequantur; vnde plurimas consequuntur victorias; leuis armaturæ equites

Hispanorum mores.

Grauis eorum sermo.

Hispani continentines.

Superstitiosi.

Hispani viri plurimum victoriosi.

*Hisp. mul-
eres parum
sæcundæ.*

testibjjs contractis pulchrè obequitant; hastiludia & militares omnes actus sæpius exercent. Mulieres parum sæcundæ sunt, quæ priscarû Romanarû instar vino plurimum abstinent, & nobiles quidem domo nõ egrediuntur, nisi famulorum præcedentium & ancillarum sequentium comitante caterua.

*Hisp. anti-
qua diuisio.
Citerior.*

Hispaniam porrò omnem Romani primùm in duas prouincias diuiserunt, nempe in citeriorem & vltiorem. CITERIOREM eam vocârunt, quæ Romani Imperij terris proximior erat, & ea quidem sita est inter Iberum fluuium, & Pyrenæos montes. Sed VLTIOREM, quæ remotior à terris Romani imperij erat, quæ scilicet à fluuiio Ibero ad Herculeum fretum extenditur.

*Alia diui-
sio.*

Deinde secundò ab ipsis diuisa fuit in tres prouincias, nempe in BÆTICAM, TARRACONSENSEM, & LVSTITANIAM, in quibus sanè prouincijs 14. constituerunt iurisdictiones, seu conuentus ad ius singulis dicendum, deq; controuersijs singulis iudicandum. Quarum septem obtinuit Tarraconensis, tanquam trium maxima; Lusitania tres, & Bætica quatuor.

*Bætice re-
giones.*

Ethæc quidem diuisio ad Attilæ vsq; tempora perdurauit. Posterioribus autem temporibus successit BÆTICAE Granata, Vandalia, & Estremadura;

*Tarraconē-
sis regiones.
Lusitania
est ipsa ferè
Portugalia.*

TARRACONSENSI Castilia, Nauarra, & Aragonia, cum alijs; & LVSTITANIAE Portugallia, licet non æquè.

Maurorum tempore regnauerunt in Hispania plurima, nuperque totam quinque Reges obtinuerunt, Castellæ, Aragonû, Portugalliæ, Granatæ, & Nauarræ, sed vnus hodie PHILIPPVS Rex Catholicus CAROLI Quinti Cæsaris filius rerum omnium potitur; neque enim intra octingentos abhinc annos vniuersa Hispania, sicut nunc, sub vno Rege cecidit.

*Hisp. Re-
gna.*

Partitur autè status Hispaniæ Regis hodie in tria dominia, seu Regna, quæ sunt ARAGONIAE, CASTILIAE, & PORTVGALLIAE. Sub Aragonensi Regno comprehenditur præter Aragoniam Catalonia, Valentia cum accessione Maioricæ, Minoricæ, Sardinia, Sicilia, Regni Neapolitani, cum Portu Herculis Orbetello, & Plumbini arce in Tusciæ regione: & prouinciarum Belgij, cum accessione Oran, Velez, & Melilibæ in Barbaria Africæ regione. Sub Regno Castiliæ comprehenditur Biscaia, Leon, Asturia, Gallæcia, Estremadura, Andalusia, Granata, Murcia, vtraque Castilia, cum accessione Canariarum Insularum, Nauarræ, Ducatus Mediolani, Indiarum Occidentalium, Insularum Philippinarum, & aliarum regionum, & Insularum. Sub regno Portugalliæ comprehenditur præter Portugalliam Algarbia cum accessione Ghineæ, Aethiopia, Brasili, Indiarum Orientalium, & aliarum Insularum. Est tamen hîc Principum virorum, Ducum, Marchionum, Comitum, & Baronû ingens numerus: nam Duces sunt circiter 23 Nempe de Frias, Medina, de rio secco, Alua, Alcala, de Alburg, Escalona, Osuna, de Auos, de Besar, Candia, Sessa, Infantañgi, Medina Cali, Medina Sidonia, Maqueda, Nasera, Ferria, Segorbia, Sõna, Villa Hermosa, de Verraguas, Pastrana, & Franche Villa, quorum cuiusq; annuus census est à 40. ad 100. ducatorum millia, & duo sunt inter eos, qui hunc numerum excedunt, vt Dux Infantañgi, qui habet 120. millia, & Dux Medina Sidonia, qui habet redditum 130 millia ducatorum. Marchiones sunt 36. hoc est, Villa noua, de Astorgia, de Agbilar, Denia, de Mondesar, de Nauares, de Pliego, Sania, dellos Veles, de Comares, de Aymon-

*Principes
viri in His-
pania.
Duces.*

*Marchio-
nes.*

re, Altamira, Veladra, Viaria, Carpij, de Comaras, de Cortes, de Monte Mayor, della Guardia, Montin Clari, dellas Nauas, de Poca, de Steppa, Tauara, Villa Francha, della Drada, de Camiete, de Falces, de Fomesta, de Molina, de Ceralua, del Vale, della Vallè, della Certe, de Ardalia, Alua, & Alcala, quorum maior pars à decem mill. ad 60. millia redditu percipiunt. Comites sunt circiter 50. quorum annuus redditus à decem ad 25. Comites. millia est ducatorum, & aliqui ad 40. millia ascendunt. Sed ex his quatuor sunt maiores, nempe de Bonauenze, Alua, Miranda, & Orasefe. Sunt alij Vicecomites, Barones, prouinciarum Præfecti, Vicereges, Gubernatores, Admirantes, Mariscales, & alij Principes viri magno in numero, qui magnos redditus habet. Sunt etiam in Hispania Ordinum equitum Magni Magistri, vt Sancti Iacobi, Equitum Alcantaræ, Calatrauæ, Rhodiensium, Sancti Ioannis, Montefæ, equitum quos ordines. vocat de Christo, & alij cognomento Dauis. Horum cuiusque redditus est 50. millia ducatorum & plus.

In statu verò Ecclesiastico Hispaniæ sunt septem Archiepiscopi, & circiter 40. Episcopi suffraganei. Archiepiscopi sunt hi: Toletanus, qui est etiam Castellæ Cancellarius, Hispalensis, seu Sibillæ; Sancti Iacobi, Granatæ, Valencie, Tarraconæ, Burgos, & Siracusæ: quorum redditus sunt permagni; nam vnica Toletana Ecclesia 200. millia ducatorum annuatim colligit, & solus Archiepiscopus 80. millia. Episcopi autem sub suis Archiepiscopis sunt hi: TOLETANVS Archiepiscopus habet hos suffraganeos, Cuenæ, Cinquenæ, Osmæ, Cordubensem, Iaen, Palenciæ, Segouensem. HISPALENSI Archiepiscopo subsunt Malacitanus, Gaditanus, & Canariensis, seu Insularum Fortunatarum. Archiepiscopo SANCTI IACOBI subsunt Corienfis, Placentiæ, Asturiensis, Gamorensis, Salmanticensis, Oresensis, Tuiensis, Badaïorenfis, Mondonensis, Lugenfis, & Cuida Rodrigo. GRANATENSI Archiepiscopo subsunt Almeriæ, *Almenensis fortè*; & Guadix. Sub VALENTIAE Archiepiscopo sunt Cartagenensis, Origuellæ, Segorbienfis, & Maioricæ. Sub TARRACONENSI sunt Leridæ, *Lendenfis fortè*; Tortosæ, Herlæ, Barzellonæ, Gironæ, Vrgel, *Vergellensis fortè*, & Vilque, *Viequensis fortè*. Sub SIRACVSAÑO autem sunt Pampelonensis, Calaorenfis, Huuescensis, & Balbastiensis. Episcopi verò exempti duo sunt, Leonensis, & Ouedensis.

De Archiepiscopis & Episcopis, qui sunt in Portugallia, dicemus in Tabula Portugallia. Præterea iuridici conuentus sunt hic in Castella, Granata, Galæcia, & Nauarra. Et fidei Inquisitores in Marranos, Hæreticos, & Saracenos magnam sibi in Hispania vendicant auctoritatem, & seuerissimè animaduertunt. Vniuersitates opibus celebres sunt septem, Salmanticæ, Compluti, Colimbriz, Pericianensis, Saguntina, Ofsensis, & Herdæ. Nunc autem de singulis prouincijs agendum est.

Bætica vn-
de dicta.

ISPANIA BÆTICA à Bæti fluuio memorabili eam intersecante denominatur, qui in saltu *Tygenfi* ortus in Oceanum decurrit Atlanticum, hodie verò Arabicè *Rio Guadalquivir* dicitur, id est fluuius magnus, qui valdè piscosus est & amœnus, ripis vtrinque oliuetis, vineis, & mira hortorum amœnitate florentibus & iucundissimo citriorum odore flagrantibus. Plinius hanc HISPANIAM VLTETIOREM vocat, & Strabo TVRDETANIAM ab incolis; nam Turdetani populi per id tempus eius terræ magnam partem occupabant: Posterius verò à Vandalis habitatoribus, qui eam occupârunt, *Vandalicia* dicta fuit; ac hodie corrupto vocabulo *Andaluzia* vocatur, licet nō toti Bætici hoc nomen conueniat.

Vltior
Hispania.

Bætica fi-
nes.

Hæc autem prouincia à Septentrione Ana fluuio clauditur, qui nunc *Rio Guadiana* dicitur: ab Occasu eam habet Oceani Atlantici partem, quæ est inter ostium Anæ fluuij, & fretum Gaditanum, seu Herculeum: ad Austrum mare Balearicum inter fretum Herculeum, & Charidemi promontorium comprehensum, quod vulgò *Cabo de gata* dicunt: ab Oriente terminatur linea ducta ab hoc promontorio per Castulonem Oretanorum urbem, quæ nunc Hispanis *Caslon la veia* appellatur, ad Anam fluuium.

Regiones
Bætici.

Bætici
qualitas.

Capit hæc prouincia tres regiones, GRANATAM, ANDALVZIAM vel Vandaliam, in qua est Hispalis, seu *sinilla*, & EXTREMADVRAM, quæ dicitur olim *Beturia*. De qualitate eius ita ait Niger: Hæc prouincia (vt scribit Plinius) cunctas prouinciarum diuiti cultu, & quodam fertili, ac peculiari nitore præcedit, licet & campos habeat ad Anam fluuium accedentes siccitatis immensæ. At enim pars, quæ ad Austrum obiecta est, quæ propriè *Turdetania* dicebatur, mirifica rerum copia læta est; insuper verò pix & grana purpure, & minium, sed & marmorum lapicidinæ. Inuenitur etiam minium in argētarijs metallis durum & arenosum, vbi præter aurum, quod penitus scrutatur, flumina, torrentesque arenam auream deferunt, quæ passim per loca arida destituunt. Hic etiā pecorum omnis generis magnus numerus, sed præcipuè cuniculorum, quos plerique lupusculos appellant, quorum frequens venatio fit, eò quia plantis vastitatem inferunt, & satorum radices esitant, & hoc per totam ferè Hispaniam, atq; Māsiliam vsque. Piscosum etiā mare illis est, vnde quæstus haud exiguus, & præter alios pisces frequens est Thynnus, qui quercea glande saginatur, quæ ad mare isthic abundè nascitur. Temarianus mons auri & argenti habet mineram, licet alioquin aridus & sterilis sit; in oppidi *Italica* agro in locis ad Illipiam spectantibus maxima argenti vis est, & in *Oriola* agro frugifero argentum ab incolis foditur. Sunt præterea duo fontes in territorio Carmonæ ciuitatis cognomine Aureliæ, quæ nunc *Chermona* dicitur, quorum vnus omnia respuit, alter omnia absorbet: est alius ibi, qui aurei coloris pisces in senatantes ostendat, nihil extra illam aquam à cæteris differentes.

Fomes mi-
rabiles.

Granata
regni fines.

GRANATAE Regnum ab Ortu Murciæ regnum habet, à Meridie Ibericum mare, ab Occasu Andaluziam, & à Septentrione Castellam nouam. No-

men verò obtinet à GRANATA vrbe magna, regniq; sede, quæ olim Illipula cognomento Magna dicebatur, vel secūdum alios Illiberis, seu Liberia, *Granata qualitas.* Solum huius regni fertilissimū est omniū Hispaniæ, licet nunc nō adeò fertilis sit, vt fuit sub Maurorū dominio, qui pulsi fuerunt Anno m.cccc.xciii. nam populo non ita frequens est, vt tunc. Pars, quam irrigant *Xenil*, & *Darus* amnes, frugifera magis est; hi enim amnes mirificè propagationi plantarum, fructuum, herbarum, segetum, & animalium conducunt: hic optimū saccharum, & sericum conficitur.

Inter huius Regni Vrbes GRANATA primum possidet locū, quæ amœnissima est, namque duos habet colles, in quorum medio vallis est, quam perluit *Barus* fluuius; præterea muro percincta est, ac circiter mille turres continet. In hac est Ecclesia mirabili architectura fabrefacta, licet nondum perfecta sit, in qua post Regem Ferdinandum cæteri Reges Catholici sepeliuntur, licet aliqui asserant, eos non in ea Ecclesia sepeliri, sed in Excurialibus, nō lōgè à *Madrid*, qui locus est magnificè ac Regio more ædificatus. Est etiam in ea Regia domus, seu palatium antiquorum Regum, quod ob eius artificium, & ob fontium multitudinem inter Orbis miracula connumerari meretur: situ gaudet amœnissimo; nam prospectat ab Ortu vrbe ipsam, ac eius agrum: à Meridie montes niueos, qui semper niuib; perpetuis albescunt; à Borea planitiem videt immensam, ac adeò fertilem, vt ex solis morum arborum folijs Rex quotannis emolumentum 30. millium aureorum recipiat. Sunt etiam ALMERIA, & MALAGA ad littus maris expositæ satis præstātes vrbes; & Malaga quidem adeò rebus ad victum necessarijs affluit, vt integræ nauium classes sibi in eade eis satis provideant. ALLAMA etiam oppidū distans 7. mill. ab vrbe Granata thermis aquarum calidarum gaudet, quæ nō tam sanis iucundæ sunt, quàm ægris salutares. *Almeria. Malaga. Allama opidum.*

VVANDALIA Regio ad Ortum Regni Granatæ posita est, & à Meridie freto Herculeo clauditur, à Borea Extremaduræ cōtigua est, & ab Occasu habet Anam fluuium. Regio tritici, ac omnium frugum, fructuum, pecudum, boum, & præcipuè equorum optimorum mirificè abundat. In hac autem regione est mōs excelsus, qui dicitur *Calpe*, & est vna ex Herculis columnis: altera verò est in Mauritania, quam refert mons *Abyla*. Non desunt tamē, qui putent, has Herculis columnas fuisse æneis octo cubitorū altitudine, easque fuisse sitas in Herculis fano in Gadibus, qui sanè locus veteribus extremus terræ terminus censebatur, ultra quem nemo nauigare audebat: vnde naucleri cū salui ad Gades appulissent, Herculi sacrificabant, & gratias agebant. Mare, quod inter has Herculis columnas intercedit, latitudine sua 7. milliaria non excedit, ob idq; fretum dicitur Herculeum: Nonnullis etiam Gaditanum fretum vocatur, ob vicinitatē Insulæ Gades, quæ vulgò *Calis* Insula dicitur, distans à continente 700. pedibus, cui vicina erat alia Insula ambitus 200. passuum immensæ fertilitatis; quæ ambæ antiquis Gades vocabantur. In hac autem *Calis* Insula est ciuitas Strabonis sæculo famosissima, cæterarumque Hispaniæ præstantior ac ditior, quæ hodie à Mauris & Pyratibus calamitates multas passa est. Idem fretum Mauris dicitur *Streco de Gibraltar* ab op-

ab oppido id nominis, quod sub *Calpe* monte ab ipsis ædificatum est. Præmaria huius partis vrbs est *HISPALIS* Romanorum olim colonia, cognomine Romulienſis, quam nunc *Seuillam* dicunt, eſtq; amplitudine 6. mill. emporiū percelebre, & omnium Hiſpaniæ vrbiū ornatiffima, & ditiffima, quæ Regi Hiſpaniarum ſeſquimillionem aureorum quotannis reddit. In hac enim Indicum commercium magnopere viger, & binis claſſibus quotannis non alio mercium genere, quàm auro & argento onuſtis, ac eo plerunque ſuburratis ad nos redeuntibus. Huius ager ad miraculum uſque frumenti, vini, olei, & omnis generis frugum feraciſſimus eſt, quibus longinquas & tranſmarinas provincias replet, & præter cætera nemus habet ad 30. leucas expanſum, oleis tantum conſtitutū. Sunt præterea aliæ inſignes vrbes in hac regione, utpote *CORDUBA* ampliffima, amœniſſimisq; hortis ornata, & aquis diues: *LORENA*, cuius territorium cõplectitur 550. villas: *ALMADEN*, in cuius agro reperiuntur argenti viui mineræ opulentiſſimæ duorum generum, nepe quod è petris ſtillar, & quod ex terra eruitur: & *MARCHENA*, cuius territorium equos pulcherrimos illos, & curſu velociſſimos gignit, qui vulgò *Gianetti* dicuntur.

ESREMA DVRA Regio, prius Bæturia vocabatur, quem tractū olim Veſtones obtinuerunt, extenditurq; à villa Regali ad *Badajos*, & à Mariano monte, nunc *Sierra morena*, ad Tagum fluuiū. Ager aprius magis quàm vluſus alius Hiſpaniæ eſt, vnde hyeme huc animalium greges à Septentrionalibus Hiſpaniæ regionibus cõducuntur: cæterum æſtas hic maximè ſeruet, quod fit, ut vrbes hic non admodum magnæ ſint. Hanc regionem mediâ interfluit Ana fluuius, vulgò *Rio Guadiana*, qui medio ſerè ſui itinere ad Caſtra Vitelliana terra abſorbetur, & 15. leucarum ſpacio continuò ſub terra incedit, donec prope Medelinī vrbem denuò emergit, & terræ pars, ſub qua prædictus fluuius latet, optimè compaſcua eſt. Celebris nūc eſt in hac regione vrbs *Guadacanal*, ob argenti fodinam locupletiffimam, ex qua quotidie argentum in valore ſexcentum aureorum hauriebatur, & fama eſt in vniuerſum, prædictam argenti fodinam tres aureorum milliones rediſſe. In hac quoque eſt *AVGVSTA EMERITA*, olim Romana colonia, quæ *Medina del rio ſecco* Tarraphæ nominatur, at Villanouanus & alij *Meridam* vocant. Eſt etiam *CORDUBA* in ripa Bæthis fluuij vrbs clariffima, quæ *Cordona* corruptè nunc dicitur, olim emporium & Marcelli ædificiū, quæ prima hic à Romano populo dimiſſa colonia eſt Patritia cognominata.

Corduba.

Lorena.

Almaden.

Marchena.

Augusta.

Emerita.

Corduba.

TARRACONENSIS.

TARRACONENSIS Regio à Tarracone ciuitate, quæ nunc *Taragona* dicitur, nomen sumpsit, quæ quidem Metropolis est, & *nensis* ad excipiendum Principum peregrinationes (vt ait Strabo) egregiè nata, & in qua Imperatores iurisdictiones agitabât. Hæc pars

HISPANIA CITERIOR Plinio teste fuit, & multo spatiosior, vberiorque est reliquis duabus metallorum, præcipuè æris, plumbi, auri, & argenti. Complectitur autem plura Regna & Prouincias, nempe Regna *Murciæ*, *Valenciæ*, *Aragonix*, *Navarræ*; deinde *Cantabriam*, quæ cõtinet *Biscaiã*, & *Guipuscoam*; insuper *Catelloniam*, *Asturias*, *Gallitiã*, *Castellã* *Veterem*, *Castellã* *Nouam*, *Portugalliam* *interamnem*, eam scilicet portionem, quæ inter fluuios *Durium*, & *Minium* sita est. *Citerior Hispania*

MURCIAE Regnum *Bæticiæ* ab Occasu contiguum est, & à Borea *Castellã* *Nouam* habet: à Meridie autem & Ortu *Iberico* mari, seu *Mediterraneo* abluitur. Nomen autem sumit à ciuitate id nominis, quæ est Regni caput, quam *Murgis* *Ptolemæi*, & *Plinij* esse nonnulli censent; in hac optima sunt vasa ex creta, & mira ferici quantitas. Regio ipsa paucas habet habitationes, easque viles ob montium asperitatem, & ob planitiem parum aquis irriguam. *Cartagenã* portus in hac Prouincia cæteris *Hispaniæ* præstat ad mare *Mediterraneum*, & circa urbem *Cartageniã*, quæ olim *Carthago* noua colonia erat: argenti fodinæ sunt, vbi tempore *Rom.* quatuor hominum centuriæ operariorum versabantur, qui tum populo *Romano* 25. drachmarum millia per dies singulos referebant. *Murcia*

VALENTIAE Regnum nomē habet à *Valétia* eius primaria vrbe clara, atque magna, quæ est eius oræ emporium sumptuosum: ab Ortu autem *Mediterraneo* mari abluitur: à Borea *Aragoniam* habet vicinam: ab Occasu vtrunque *Castiliã*, *Veterem* scilicet & *Nouam*: atque ab Austro *Murciæ* Regnum. Comprehendit Regnum hoc veterum *Hedetaniã*, *Cõtestaniã*, & *Ilercaoniam*, & Regni titulu accepit anno dcccxx. Irrigatur *Turia* fluuius, qui *Pomponio* *Durias* est, & *Plinio* *Turium*, & ab incolis Arabicè *Gnetalabiar* dicitur, quod aquam puram & limpídã *Latinis* sonat: non est hic fluuius admodum profundus, sed per amœnus, ob semper virètes ripas rosis, varioq; genere florum coronatas, vestitur quoque nemoribus à fonte suo vtrunque vsque ad ostia pulcherrimo aspectu, vbique vitex, platanus, pinus, aliæq; nũquam fronde carentes arbores. Sunt in hoc Regno, præter cæteros, duo montes, *Mariola*, *Renagolosa*, stirpium & herbarum variarum refertissimĩ, ad quos semper magnus herbariorum numerus abunde confluit. Habet argenti fodinam, quã *Valentia* *Tortosã* itur, in loco *Buriol* dicto: lapides reperiuntur aurcis venis, lineolisve interstincti in loco, quĩ *Aioder* nominatur. Ad promontorium *Finisfrat* sunt ferri mineræ, & iuxta *Iabea* locum circa *Segorbiam* lapidicinæ vestigiã, vnde marmora olim *Romã* deuehi soleant. In *Pitaceni* alabastrum effoditur, & passim alumen, rubia, calx, gypsum in magna copia. *Argentifodinae* *Ferriminæ* *Alabastræ*

Porcellanæ. Magnum recipiunt emolumentum ex fictilibus, quas ipsi porcellanas vocant, quæ affabrè & elegantissimè pluribus in locis hic efficiuntur, quæ cum præstantissimis Italiæ possunt æquiparari. Hinc aduehitur per omnem Europæ partem terra Valentiana alba & tenax, ex qua crucibuli & vasa ad coquenda metalla & vitrum conficiuntur. Hæc collecta sunt ex Ortelio. Valentia fruitur temperatiore aëre, & clementiore cælo, ac beatiore quàm vlla alia Hispaniæ pars; ager amœnissimis hortis cõsitus est, & cultissimis campis, in quibus tritici, oryza, saccari, & fructuum maxima colligitur copia: incolæ ob delicias, quibus abundant, parum ad arma prompti sunt. Tradunt quidam reperiri in hoc Regno 22. millia Maurorum familiæ.

Aragonia. A R A G O N I A E Regnum habet à Borea Nauarram: ab Occasu vtramque Castiliam: à Meridie Valentia Regnum: & ab Ortù Cataloniam. Regio vt plurimum aspera & sicca est, maximè versus Pyrenæum, vnde ad multum itineris spatium habitationes non reperiuntur: sunt tamè hic valles nonnullæ feracissimæ optimi frumenti, & fructuum, quæ mirum in modum ab aquis adiuuantur. In regionis medietullo est M O S O N, vrbs satis famosa, quia in ea singulis tribus annis Hispaniæ Rex ad exigendum aliquot Regnorum redditus transfertur. In hoc Regno Metropolis vrbs est C A E S A R - A V G V - S T A Ptolemæi, colonia Immunis, amnè Ibero affusa, quæ Salduba antea vocabatur, & vulgò nunc *Saragosa*.

Nauarra. N A V A R R A E Regnum intra montes conclusum est, cuius habitatores volunt quidam fuisse Vardulos, Bardetes aliquando dictos, & nunc *Barduali*. Alij scribunt, Nauarriëses olim Hergetes fuisse, alij verò Vascones. Regni huius primaria vrbs est P O M P E L O N, quam Martiam etiam fuisse dictam nonnulli volunt, hodie verò *Pampelona* vulgò vocatur. Hoc Regnum habet annum prouentum ducatorum aureorum circiter centum millium.

Biscaya. B I S C A I A Cantabriz pars, Regio est montuosa, præsertim in finibus ipsius; magnis abundat arboribus ad fabricandas naues idoneis, ex quibus magnæ & præstantissimæ Hispaniæ naues sunt compactæ: profert quoque resinam, castaneas, nuces, poma aurea, & pleraque alia in magna copia: vino tamè caret, cuius loco potionem ex pomis conficiunt, atque populo non æquè frequens est, ac Gallia. Præterea Regio hæc habet metallorum omnium venam, ferri verò largissimam, in parte præsertim maritima, vbi mons altissimus totus ex ea materia est: abundat etiã Regio nigro plumbo: in mari verò margaritæ, sed ignobiles, in conchis gignuntur.

Flauibria. Est in hac parte F L A V I O B R I G A, nunc vulgò *Bilbao*, vrbs celeberrima, & situ satis felici gaudens: nam distat duobus tantum miliaribus à mari, & posita est in planitie non procul à montibus. Gaudet hæc Regio temperatiori & clementiori cælo, nec tam ingenti, & exurente, ac reliquæ Hispaniæ partes, infestatur calore. Conficitur hic panis optimus sapidusque, qui in furnis minimè coquitur, vulgò *Pan del fuego* dicitur, quod nusquam terrarum melioris saporis eo inueniatur; vino abundat, quod vili pretio venditur. Præterea bouum, veruecumque carnes, pisces, volatilia, arborumque fructus, & quæcunque ad vitam humanam necessaria habent incolæ plus satis. In hac

Galli,

Galli, Belgæ, & Angli negotiantur, & sua tractant cômertia, cùm his tractandis sit apprime conueniens; præstat maximè lana optima, cuius simul & semel mille aduehuntur sacci.

GVI P V S C O A, seu Lipuscoa, & Lepisca, altera Cantabriæ portio, Regno Nauarræ, & Pyrenæis montibus contigua est, qui eam à Gallia separant: & ab Occidente Biscaiam habet. Huc insederunt Ptolemæi tempore Varduli, vt quidam putant. Regio est montosa (scribit Ortelius) vbique ferri & charlybis ferax, adeò vt nullibi terrarum ferri maior sit abundantia, seu præstantia: vnde hinc omne genus ferramentorum vtenfilium in vicinas regiones magno incolarum emolumento exportatur: bellica quoque instrumenta, vt sunt bombardæ, arcubalistæ, sclopeti, lorice, enses, &c. hinc tanta copia & bonitate parantur, vt non tantùm ab omnibus expectantur, sed & omnibus vbertim suppeditentur. Gens ipsa bellicosissima; qui maritimam tenent, nauigationi operam dant, & ex piscium captura, quos *Baccalaos* vocant, & balenarum quæstum faciunt. Habet maris portus insignes, qualis est ad fanum *D. Sebastiani*, alijque plures; vbi naues multæ à Belgia, alijsque prouincijs appellant mercibus onustæ, quæ per montana in Regnum Castellæ transuehuntur. Gnipuscoa.
Ferrofodi-
nae.

Vrbs Metropolis est **T O L O S A**, quæ olim Paladia dicebatur, & *Toulouse* hodie. Est etiam *Fonterabia* in littore Oceani, olim Ptolemæi **F L A V I O - B R I G A** dicta, satis mercibus præstans, & commercijs ob mare commoda. Caterùm in Cantabriæ prouincia ortum habet **I B E R V S** amnis, nunc *Ebro*, qui per ingentes campos longissimo tractu fluit: amœnus quidem, & qui nauigabili commercio diues appellatur; nam per 400. mill. fluens fertilissimos agros fecat, per 260. nauium capax. Tolosa Me-
tropolis.
Flauioabri-
ga,
Iberifon-
tes.

C A T E L L O N I A, seu Catalonia inter Aragoniam & Pyrenæos montes ad mare Mediterraneum est exposita: quam sic dictam volunt, quia in ea habitârunt populi ex Germaniæ finibus, qui dicti sunt *Gothi*, & *Alani*, & composito vocabulo dicuntur **G O T H I - A L A N I**; sed nunc *Catellani*. Regio ipsa vt plurimum sterilis est, ac magis fructuum, quàm frugum abundans, & arborum syluestrium, quàm domesticorum; vnde quæstum potius ex mari faciunt accollæ, quàm ex terra. In hac est **B A R Z E L O N A** vrbs, olim *Barcinon*, colonia cognomento *Fauentia* nobilissima quidem, cuius ager ex irrigatione amnis *Bætuli* lætissimus est. *Barzelonenfes* olim *Laitani*, seu *Leletani* erant. In hac etiam præter plures alias ciuitates est **T A R R A C O N A**, à qua *Tarraconenfis* pars nomen sumit, quæ situ commodo gaudet. Catalonia.

A S T V R I A E Regio ab Occasu Galliciam habet: à Meridie Castellâ Viterem: ab Ortum Biscaiam Cantabriæ partem: & ab Aquilone Oceano Cantabrico abluitur. Regio hæc abundè præbet aurum, & minij, chrysocolæ, & aliorum colorum ferax est: aspera tamen est, & malè habitata: vnde incolæ ex venatione, & piscatu maiorem vtilitatem, quàm ex agris percipiunt. Metropolis vrbs est **O V I E D V M**, vnde originē trahunt *Idalghi* Hispaniæ. In hac regione exoritur **M I N I V S** fluuius ore spatiosus, nunc *Migno* vocatus, cui cæteros huius regionis superat, atque ad centum mill. nauigabilis est. Asturia.
Minius fl.

*Gallacie
finis.*

GALLAECIAE Regnum à Septentrione Oceano abluitur Cantabriga: ab Occasu Oceano Occidentali: à Meridie Minium habet amnem: & ab Ortū Asturiæ conterminum est. Regio aspera nimis, & aquis indigens; unde raræ habitationes, quarum maiores, & celebriores ad mare sunt expolitæ; incolæque ex piscatu, venatione, ac mercatura victum sibi parant: equos verò numerosissimos profert, ut non immeritò fabulosè vento concepti dicantur. Fuerunt olim hîc auri mineræ ditissimæ Plinio teste: & Niger scribit in *Artabris* terram argento, stanno, & auro mixtam amnes ferre, solumque auri, æris, ac plumbi vberimum esse, adeò ut aratro glebas aureas frequenter excidant. At hodie hîc mineras magni momenti non esse certum est. Præclaræ vrbes

Cepostella.

sunt **COMPOSTELLA**, vbi corpus D. Iacobi Apostoli Hispaniæ protectoris colitur; deinde **BAIONA**, **RIBADEVM** maritimæ vrbes, & **ORENS**, vino optimo maximè celebris. Habet porrò Regio hæc optimum portum *Corugna*, atque Nerium, seu Artabrum promontorium, qui hodie *Cabo de finis terra* nautis dicitur.

*Castella
veteris fi-
nes.
Duerus fl.*

CASTELLA Vetus à Boreâ Asturiæ & Biscaïæ: ab Occasu Portugalliæ; ab Ortū Nauarræ & Aragoniæ contermina est: atque à Meridie à Castella Noua montium dorso, qui per mediū penè Hispaniæ incedunt, diuiditur. **DVERVS** fluuius hanc interfluit, in quem tot amnes, & riuli concurrunt, ut maior omnium Hispaniæ censeatur. licet parum sit nauigabilis ob eius rapidum cursum, obq; sui angustiam; magnis attamen nauigijs permeabilis est ad centum milliaria & amplius. Regio abundat magis animalium gregibus quàm frugibus. Metropolitana vrbs est **BVRGOS**, antiqua sanè, & bene ædificata, tametsi vias angustas potius habeat, montibus etiam circumambitur; quo fit, ut breuiorem videant lucem, quàm situs fert, magisque persentiant frigus. Vrbs hæc ob præcedentiam cum Toloto Nouæ Castellæ contendit; continentur autem sub eius diæcesi 150. oppida. Est hîc quoq; **SALAMANTICA**, olim Tacubis vocata, ac celebri studio ornata; & **VALADOLIT**, quæ olim fuit Regis Hispaniarum sedes, estque omnium non tam Hispaniæ, quàm Europæ pulcherrima, cuius ager fertilis est frugum, carniū, vini, ac omnis generis fructuum.

Burgos.

*Salamanti-
ca.
Valadolit.*

CASTELLA Noua iacet ad Meridiem Castellæ Veteris inter Extremaduram, Granatam, & Murciam; hæc plures habet planities, quàm Vetus Castella; & aliquantò validior illa est, magisque tritico, ac aliarum segetū abundans. **TAGVS** fluuius eam irrigat cum alijs amnibus, ac riulis, in eum concurrentibus; & in eam suos habet fontes **ANAS** fluuius, nunc *Guadiana*. Caput Regni est **TOLETVM**, per ampla ciuitas, sed situ inæquali, nunc quidem altiore, nunc humiliore; eius ambitus est circiter 4. milliarium, omniq; ex parte montibus percingitur, præterquàm vbi *Vegum* aspicit. Est autem Archiepiscopali dignitate ornata, eiusque Archiepiscopus, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus 17. terris muro percinctis moderatur. Sunt etiam hîc aliæ vrbes satis præstantes, nempe **MADRID** Regum Hispaniæ nunc sedes, *Calatrava*, *Alcantara*, à quibus nomen sumunt duo equitum Ordines, & *Ualcalà di Henales* celebris ob Theologiæ studium.

*Castellæ no-
uæ finis.*

Tagus fl.

Toletum.

*Madrid Re-
gia.*

MADRID Regum Hispaniæ nunc sedes, *Calatrava*, *Alcantara*, à quibus nomen sumunt duo equitum Ordines, & *Ualcalà di Henales* celebris ob Theologiæ studium.

Cæterùm Regna Aragoniæ, Valentiæ, & Cataloniæ multa libertate gaudent, & Reip. moræ gubernantur; nec Regem Hispaniæ agnoscunt, nisi ceu ipsorum Regnorum caput: qui in singulis Proregem mittit, qui consilium pro statu Iustitiæ habet, in quo solum Magnates Regni interesse possunt. Rex paucum ex his Regnis redditum suscipit, qui etiam ex parte alienatur, nec quod Regi relinquitur, ad sustentandum officiales Regni sufficit: vnde pro præsidio & fabricis Rex ex Castella prouidet. Solent tamen singulis tribus annis hæc Regna munus 600. millium aureorum Regi exhibere, hoc est Catalonia 300. millium, Aragonia 200. & Valentia 100. millium. Vnde dici potest, redditum eorum annuum esse circiter 200. millia aureorū Hispaniæ Regi.

. LV S I T A N I A .

LV SITANIA tertia Hispaniæ pars, quæ & VLTERROR HISPANIA dicitur; cum ad Oceanum Occidentalem sit exposita, nomen à Luso Liberi filio, ac Lyfa cum eo bacchante, vt Varro & Plinius tradunt, sortita est, quasi Lusi regionem; tania enim Græcis regionē significat: Martianus attamen Lusitaniam putat dici ab eiusdem nominis fluuiio, qui nunc fortè Tagus est. Habet autem ad Septentrionem Durium fluuium, nunc Rio Duero, qui Tarraconensem ab ea seiungit: ad Occasum, & pro parte ad Meridiem eam Atlantici, seu Occidui Oceani partem, quæ est inter ostia Anæ, & Durij fluuij: à Meridie Bæticani ad Anam fluuium: ab Oriente autem Tarraconensis terminatur linea ducta ab Oretana veteri vsque ad pontem, qui habet è regione Septimancae.

Lusitania
vnde dicitur.

Lusitania
finis.

Prouincia hæc, vt scribit Niger, satis felix est, & rerum copia abundans: non enim montes arduos habet, sed humiles passim colles: omnibus magnis, ac paruis irrigua, qui ab Ortum pariter dilapsi maiori ex parte nauigabiles sunt. Hanc TAGVS fluuius mediam secat. Habentur hic tanti equi, quemadmodum etiam & in Gallæcia, vt non immerito fabulosè antiquitas eos vento conceptos dicat. LV SITANI, quos Belitanos vocat Stephanus, omnium sunt Hispanorum fortissimi, scrutatores, insidiosi, veloces, agiles, atque versatiles, in acie diutius perseuerantes, mobili corpore, leuique, vt facile & fugiant hostem & insequantur. Vnicus illis est cibus, mundus quidem, & simplex. Montani etiam victu simplici vtuntur, aquam potant, humique procumbunt.

Regionis
qualitas.

Equi vento
concepti.

Lusitania porrò ipsa Portugallia nunc dicitur, licet nec tota Lusitania sit Portugallia, nec tota Portugallia in Lusitaniam incidat. Namque pars Lusitanæ, quæ inter Tagum & Anam fluuium interiinet, sub Portugallia non cadit, sed Regno Castellæ cedit. Pariter etiam Portugalliæ pars, quæ est inter Durium & Minium fluuium, ad Lusitaniam non spectat, sed Tarraconensis iuris est. Cum autem de Portugallia in sequenti Tabula abundè pertractetur, hic Lusitaniam finem imponemus, & per consequens toti Hispaniæ.

INSVLAE HISPANIAE.

ISPANIAE nonnullæ adiacent Insulæ, quæ sunt BALEARES, quarum vnadicitur *Maiorica*, alia *Minorica*; deinde PITYVSSAE, & aliæ parvæ minus celebres.

BALEARES Insulæ Gymnesiæ olim à Græcis vocabantur ab incolarum nuditate, qui ætatis tempore absque vestibus incedunt. Aetate nostra à maiortate & minoritate earum vna dicitur *Maiorica*, alia *Minorica*, quæ inter sese 14. mill. distant.

MAIORICA, vulgò *Mallorca*, vicinior est Hispaniæ, quàm Minorica, nec nisi vnius diei navigatione ab ipsa Hispania distat. Huius ambitû nonnulli ponunt mill. 240. alij 300. quidâ etiam 480. Longitudinem notat Strabo 600. stadiorum, quæ faciunt 75. milliaria, & latitudinem 25. mill. sed Moderni latitudinem multò maiore deprehenderunt, vtpote circiter 100. mill. Vnde multò etiâ maior erit lógitudo, quàm Strabo posuerit. Est autem populo frequens, cuius incolæ circiter 30. millia sunt, & vnicam tantummodo habet urbem, eiusdem nominis in strictiori Insulæ parte fabricatam. Alij scribunt, hæc Insulam complecti 30. terras, in quarum vnaquaq; dicunt esse à 300. in 600. domus, seu habitationes. Metropolim aiunt esse PALMAM, Viceregis huius, ac Insularum circumvicinarum sedem; in qua Gymnasium est publicum, ubi non Aristotelis, sed Raymundi Lulli Maiorici doctrina proficitur: qui sanè vir ingenio, & inuentione mirabili polluit, ac multa edidit volumina; præcipuè autem in Chimica facultate. Ager ad mare asper est, sed alijs colles, planities, & valles sunt satis vino, oleo, frumento, ac fructibus fertiles. Portuq; etiam bonitate Insula præstat. Gens hæc, Diodoro teste, ad vini potû, qui rarus apud eos tunc erat, promptior est, & mulierum ad eò præ cæteris appetens, vt vnâ à prædonibus captam tribus, aut quatuor redimant viris. Fundatores, seu fundorum optimi iaculatores olim habebantur; apud hos ranas è continente delatas mutescere dicunt, nullumq; noxium animal hîc esse, præter cuniculos, à quibus olim multa damna perpassi sunt. Non longè à Maiorica sunt *Dragonera*, & *Cabrera* parvæ Insulæ,

MINORICA, vulgò *Menorca*, Orientalior est, quàm Maiorica, & eius circuitus est mill. 150. latitudo mill. 60. distatq; à continente Hispaniæ 160. mill. Fuerunt in ea Ptolemæi ætate duæ vrbes: IANNA, quæ nunc vulgò *Ciudadella* dicitur; & MAGO, quæ nunc *Minorica* ab Insulæ nomine vocatur. Hæc autem Insula etsi minor sit altera, bonitate tamen agri ei nihil cedit: imò hîc maiora bouum & pecorum armenta nutriuntur, & multi admodum magni, voceq; sonora hîc proueniunt. Duos autem habet portus satis commodos, nempe *Maon*, & *Fernellus*.

PITYVSSAE Insulæ olim à frutice pinæo cognominatæ fuerunt, quarum vna Græcis dicitur OPHIVSA, Latinis Colubraria, nunc verò *Frumentaria*, quæ 70. mill. complectitur, & à continente 80. mill. distat. Hæc maior ex parte deserta est ob angues, qui in ea multi sunt hominibus infest.

Altera

Altera est E B V S V S, vulgò *Euisa*, vel *Ieuiza*, decem mill. ab illa recedens, & *Euisa* ins. à continente 50. ferè absens, cuius circuitus est plusquàm 100. mill. Huius terra serpentes fugat, omniumq; animalium nocentium expers est, præterquàm cuniculorum, qui sæpius Insulæ messes populantur, cùm alioquin Insula hæc fructuum omnis generis, & frumenti fœcundissima sit. Principalis huius Insulæ vrbs est *Tuica*. Hic abundè sal colligitur, quo non tantùm Hispania, verùm etiam Italia ex parte sibi prouidet. Circa has duas Insulas sunt tres aliæ parvæ Insulæ, nempe *Vedran*, *Conirello*, & *Dragomago*. Supra verò *Euisam* inter *Maioricam*, & *Iberi* ostia est *Moncalibre* Insula deserta, & in ipso *Iberis* ostio *Alfaques* Insula iacet, quam dictus fluuius vnà cum mare efficit. Postremò non longè à *Cartagena* portu sita est *Herculis* Insula, quæ *Scombraria* vulgò à piscibus huius nominis vocatur, qui numerosissimè circa ipsam congregantur.

PORTVGALLIÆ REGNVM

IIII

PORTVGALLIÆ REGNI DESCRIPTIO.

PORTVGALLIA est vnum ex maioribus Hispaniæ Regnis, quæ adiacet mari Occiduo, extenta in longitudine à Gallaciæ finibus in fines vsque Vandalix. Hanc nonnulli à Portu Gallorum deducunt; quidam verò, & rectius, à *Cale Portugallia* portu, qui olim piscationis gratia frequentari solebat, indeq; *curdicator*. tanta hominum multitudo confluit, vt in ciuitatem opulentissimam euaserit, & *Portogallo*, quasi portus *Cale* dici coepit; inde verò totum Regnum nomen obtinuisse conspicitur.

Fines Portugallix sunt, à Septentrione Gallaciæ Regnum ad Minium amnem: ab Occasu, & à Meridie Oceanus Occidentalis: ab Ortu autem Regnum *Portugallia* Castellæ, & Andalusia cum Extremadura. Ambitus huius Regni complectitur *fines* 880. milliaria, vel, vt alij tradunt, 850. longitudo eius est 320. milliarium, *Mensura* & latitudo 60. Quod quidem Regnum quamuis nec amplum solo, nec diu- *eius* tijs abundans sit, nihilominus ob opportunum ad nauigationes situm valde præstans est, cuius reditus est singulis annis Hispaniarum Regi duorum mil- *Reditus* lionum aureorum. *eius.*

Præterea Regio ipsa fructus fert perfectiores magis, quàm vlla alia Euro- *Regionis* pæ pars, abundatque vino, oleo, melle, cera: frumento tamen caret, quod ex *qualitas* Gallia, & Septentrionalibus regionibus nauigatione huc affertur. Istic etiam sunt mineræ auri, argenti, aluminis, marmoris albi, & iaspidis lapidistum albi, tum varij coloris. Sericum quoque optimum hic colligitur, præsertim in Comitatu *Bragantia* opulentissimo, cui tertia ferè Regni pars subdita est. Sa- tem non solum quantum sufficit habet, sed eum quoque alijs locis commu- nicat: pisces marinos profert optimos, præsertim balenas, ad litus maxime Algarbiæ.

Fluuij regionem irrigantes sunt *Ana* seu *Guadiana*, *Tagus*, *Mondegus*, *Duerus*, & *Fluuij Per-* *Minus*. Sed *Tagus* fluuius præcæteris huic regioni conducit, qui ab Orientali- *tagallia* bus partibus delapsus, recto cursu in Oceanum elabitur, cuius ostia in mari panditur 2050. passuum latitudine: estque piscium feracissimus, ostreorum præcipuè redundans, & qui ob arenas auríferas cæteris huius loci fluminibus maxime præfertur, cui ager bonitate conspicuus adiacet, & huic vicina oppi- da opulentissima sunt.

Portus

P O R T U G A L L I A.

*Portus duo
celebres.*

Portus huius terræ tractus insignes sunt duo, præter alios mediocres, quorum vnus est *Setubal* ab Vlyxippona 20. milliariibus distans, quem Tagus efficit, ex quo ad 15. vel 20. miliaria per Tagum ipsum magnis nauigijs nauigatur: alter est prope urbem, quæ dicitur *Portus*, quem Duerus amnis efficit.

*Portugallia
diuisio.*

In tres autem partes inclyti amnes Duerus, & Tagus regionem ipsam separant, inter se natura dissimiles. Quarum illa, quæ est inter Minium & Duerum, per se in illis est Gallaciæ regionis; est enim populosissima, sed parû diues. Pars, quæ est inter Tagum & Minium habitatoribus frequentissima etiam est, qui aliquantò sunt opulentiores, suntque in hac parte 470. circiter oppida; & castella muris percincta. At verò pars inter Tagum & *Guadianam* intercepta raras habet habitationes, paucisque gentibus refertas: namque montibus exasperatur, ac sterile fit.

*Algarbia
Regnum.*

Completur sub hoc Portugalliæ Regno *ALGARBIAE* quoque *REGNUM*, quod ad Austrum ipsius regionis situm est, hoc autem minus celebre est, quàm illud ex alijs Hispaniæ Regnis, seu prouincijs. In hanc Algarbiæ gionem *Ana* fluuius ex superioribus Hispaniæ partibus secundo amne vina aduehuntur Hispanica, vulgò *Siccum*, *Bastardum*, & *Romania* dicta, & portus huius regionis reddunt oleum, luber, ficus, vinum, vvas passulas, aliosque fructus, ac pisces ingenti copia, quibus omnibus naues onerantur Belgicæ, & in Belgiam transfuehuntur. Est hic promontorium Sacrum, quod vulgò, *Cabo San Vincentu* dicitur, in quo tuta est nauium statio.

Sacrum promon.

*Portugallensium
natura & mores.*

Portugallenses sunt omnium Hispanorum fortissimi, veloces, agiles, versatiles, prompti, laboris patientissimi, nauigationum peritissimi, & nauali clas se inclyti, potentes, ac gloriosi, ad dominandum atque ad acquirendum nati, & qui virtute sua quàm pluraloca Africa, Asia, ac Indiarum satis feliciter intra 90. proximè elapsos annos virtute bellica, ac dextritate sua acquisuerunt. Namque ad Regnum hoc non tam ipsa Portugallia cum Algarbia pertinet: verùm etiam ad Portugalliæ Regem spectant Insulæ *Terzera* numero septem, quæ maximè ad nauigationem Aethiopiæ, Indiæ, ac reliquorum locorum, & Insularum Asiae conducunt; deinde Insula *Madera*, aliarum Atlantici Oceani Regina; Insulæ *Portus Sancti*, *Capitis viridis*, *D. Thome* cum circumuicinis. Præterea Portugalliæ etiam Rex dominium obtinuit per omnem littoralem Africæ ferè partem ad Meridiem expositam, quæ protenditur à capite *Aguero* vsque ad caput *Guardafumi* Regni *Adel*, in quo tractu sunt multæ tutissimæ ipsius Arces, quarum præcipuæ sunt *Cefala*, & *Mozambiche*. Est etiam dominus omnium commerciorum & nauigationum Oceani Aethiopici, ac Indici, nec non etiam quàmplurium locorum littoralium Orientalis Indiæ, vt sunt *Ormus*, *Diù*, *Gos*, *Malaca*, & aliæ: Ac arces habet in Regnis *Canenor*, *Cochini*, & *Coulan*, in Insula *Zeilam*, ac alibi etiam. Verùm nuper ob summam militum egestatem *Molucarum* Insularum dominium amisit: imò Regnum ipsum Portugalliæ ob tot loca longè acquisita populo nimis infrequens redditum est. *MONDA* Regni huius primaria vrbs, & Metropolis est, nunc *Colimbria* dicta; in cuius campis, vt scribit Theophrastus, ebur fossile candido & nigro colore inuenitur; vrbs præterea hæc Gymnasio decorata est à

*Portugallia
populo nuda.
Morda
vrbs.*

Joanne III. Portugalliae Rege. Est etiam VLYXIPPONA nobilissi- *Vlyxippo*
 ma vrbs, sic dicta, quia ab Vlyxe condita, FAELICITAS IVLIA po- *ua.*
 stea dicta, & nunc vulgò *Lisbona* vocatur: Regalis loci sedes, quæ sanè populo
 frequentior est quacunque alia Europæ ciuitate, Lutetia tamen Parisiorum
 excepta: complectitur nanque quinque colles, & circiter 20. millia domos in
 25. paræcijs distributas. In hac vigent negocij Indiarum Oriëntalium, Aethio-
 piæ, Brasilæ, Maderæ, ac aliarum Insularum, ac locorum huic Regno subie-
 ctorum, ac insuper totius Septentrionis, ita vt ex hac sola reditus fiat maior,
 quàm ex reliqua Regni parte. In huius vrbs agro carbunculus lapis eruitur
 teste Plinio.

Fuit olim Portugallia Comitatus, sed circa annum Domini M C X. iterum *Portugallia*
 Regium sibi vendicauit titulum, habuitque proprios semper Reges, his pau- *olim Comi-*
 cis exceptis annis, quibus extincto Sebastiano, sub Hispaniarum Regis Impe- *tatus.*
 rio iacet.

Portugalliae Archiepiscopi tres sunt, BRACARENSIS, VLYXIP- *Status Por-*
 PONENSIS, & FVNCHALENSIS. Episcopi autem his suffraganei *tugallia*
 sunt Eborensis, Visei, Guardensis, Colimbriæ, Porcensis, Lamecensis, Siluæ, *Ecclesiasti-*
 & Ceppetensis. Tradunt quidam anno Domini M D X X X I. circa Ianuarij fi- *cus.*
 nem totam Portugalliam motu terræ concussam fuisse, & Vlyxipponæ 1050.
 corruisse ædes præter 600. ferè, quæ ruinam minitantur, qui quidem terræ- *Terræmo-*
 motus octo diebus perdurauit singulis diebus per interualla rediens: Vnde *tus insignis*
 incolæ relicta vrbe agros sub dio coacti inhabitârunt. *in Porina*

INSVLA CIRCA PORTVGALLIAM.

A Diacet Portugalliae Insula BERLINGA, antea LONDOBRIS *Berlinga*
 dicta, quæ 50. millia complectitur, & sita est inter promontoriū Mon- *Ins.*
 tis Lunæ & amnem Monde, vulgò *Mondego* dictum, non longè ab ipso
 continenti,

GALLIAE REGNUM

V.

GALLIÆ REGNI DESCRIPTIO.

GALLIÆ appellatio perampla quidem est, cùm sub ipsa *Galliæ ap- pellatio.* non tam Franciæ Regnum, quàm bona Germaniæ, ac Italiæ pars cadat. Etenim Galliam diuisere olim prisci in Cisalpinam, & Transalpinam. CISALPINA Gallia est ea Ita- *Diuisio Gal- liæ.* liæ pars, quæ Lombardia hodie dicitur, de qua suo loco per- tractabitur. TRANSALPINA autem Gallia, quam *Comata.* Plinius cognominat, & Ptolemæus *Celtogalliam,* ea pars dicitur, quæ inter Rhenum fluium, Oceanum, Pyrenæos Hispaniæ montes, Mediterraneum mare, & Alpes concluditur. Quam sanè Cæsar in suis *Alia diu- sio.* Commentarijs in tres partes diuidit, in BELGICAM nempè, CELTI- CAM, & AQVITANIAM: sed Ptolemæus, quemadmodum & Augu- *Ptol. diu- sio.* stus post Cæsarem, Galliam quadripartitam proponit, nempè A QVITA- NIAM, LVGDVNENSEM, quæ est eadem cum Celtica Cæsaris, BELGICAM, & NARBONENSEM, quæ etiam Braccata est. Ex his autem Belgica maiori ex parte ad Germaniam nunc spectare videtur, vt in Belgij descriptione constabit. Quare hoc in loco de ea tantùm Galliæ parte agere propolitur, quæ propriè *Regnum Franciæ* vocatur.

Non ignorandum tamen est, Galliam hanc Græcis prius GALATIAM *Galatia.* fuisse dictam à *Gala*, quod Lac significat, quia Lacteos, id est albos homines producit. Nonnulli tamen cum Diodoro opinantur, huic regioni Galatam Herculis filiam nomen dedisse, Alij etiam aliter de origine huius nominis tradunt; communis nihilominus opinio est, eos à *Gala* nuncupari. COMATAE *Comata cur- dicatur.* verò Galliæ cognomen accepisse dicunt à cæsariæ, quam incolæ (sicut olim) nunc quoque nutriunt. Hodie autem FRANCIA vocatur à *Francis,* seu *Franconibus* Germaniæ populis, à quibus olim ferè tota subacta est. *Francia vn- de dicitur.*

Huius itaque prouinciæ, quæ *Regnum Gallia,* seu *Franciæ* propriè dicitur, fi- *Regni Fran- ciæ fines.* nes hi sunt. Ad Septentrionem, & pro parte ad Occidentem Oceanus, quem peculiari nomine Britannicum ad septentrionem, & Aquitanicum ad Occidentem vocant; reliqua pars ad Occasum, quæ non nihil in Meridiem flectit, Pyrenæi montes, ad quos Hispania terminat: à Meridie Mediterraneum mare,

G A L L I A.

mare, quod à se Gallicum vocatur. Et hi quidem ad has plagas antiquæ etiam Galliæ termini fuere: ab Ortu autem habet Alpes in confinio Italiæ & ad Septentrionem non parum reflectendo linea ab Argëtorato ad Iccium portum, nunc *Cales*, finitur.

*Situs cele-
stis.*

Includitur autem Regnum hoc inter parallelum 13. & 19. à medio scilicet quinti Climatis, vbi dies longissima AEstatis est horarum 15. vsque ad medium octauæ, in quo longissima dies est horarum 16. cum semisse. At penes longitudinè accipit Meridianos omnes, qui sunt inter gr. 15. & 29. Galliæ longitudinem nonnulli tradunt esse milliarium 520. ab Alpibus scilicet ad Occidentalem Oceanum; latitudinè verò milliarium 584. ab vrbe Marfilia ad Britannicum Oceanum.

*Galliæ qua-
litas.*

Porro Gallia in vniuersum, etsi Septentrionalibus ventis obnoxia sit, aëris tamen salubritate, temperieque, ac agrorum fertilitate inter vbertissimas & felices Europæ provincias connumeranda est: Cuiusager maiori ex parte planus est, amœnissimis collibus, & vallibus ornatus, sæcunditate mirus, pluuiarum multitudine abundans, & nulla ferè ex parte otiosus: triticum enim, & alias segetes copiosissimè profert; vnde bona pars Hispaniæ, & Portugalliæ triticum sibi parat. Prata, ac alia loca Galliæ compascua armenta numerosissima nutriunt; vnde carnis, casei, lactis, butyri, lanæ, & similium hinc ingens copia: vino quoque optimo supra modum diues est, aded vt non tantum ad eam ipsiusmet Galliæ partem, quæ ad Oceanum Britannicum exposita est, mittatur, continens Britanniam, Normadiam, & Picardiæ partem, vbi ob frigidiorè aërem vix ad maturitatem non perueniunt; sed etiam in Belgium, Angliam, & Germaniã copiosissimè aduehitur. Oleum, ficus, crocum, & similes fructus, qui calidiore aëre gaudent, in Meridionali Galliæ parte abundè proueniunt; reliqua pars ad Boream his vt plurimum caret, alios nihilominus fructus generatim ad abundantiam fert. Sal hinc conficitur non tantum ipsi Regno sufficiens, sed pro circumuicinis quoque regionibus: lini insuper & cannabis mirus hinc prouentus, quem abundè in Hispaniam, & Portugalliam pro nauium, ac classis vsu, & ornamentis mittunt: ex his etiam telas conficiunt, quæ in diuersas regiones exportantur. Nemora perampla hinc non sunt; sed tamen frequentia, ex quibus ad omnem vsu lignorum maxima copia ceditur, & in quibus aucupium, & venatio magnopere exercetur, aded vt plures altilibus, etiam si carius emptis, quàm alijs carnibus vescantur potius.

*Iura mons.
Cemenni
montes.*

Sunt etiam hinc montes, qui Galliam Narbonensem ab alijs diuidunt, nempe I V R A, nunc *Mons S. Claudij* vocatus, & C E M E N N I, hodie *Aluernia montes* vocitati, qui quidem omnes (præter herbas medicinales, quas ferunt optimas) pascua vndique optima habent, ex quibus greges & armenta numerosa aluntur: vnde carniū, butyri, casei optimi, & talium ingens trahitur copia. Multos insuper, ac commodos habet maris portus, quorum principalior, & maximè famosus, ac tutissimus est M A R S I L I E N S I S ad Mediterraneum mare, qui catenis ferreis clauditur.

*Marfilien-
sis por-
tus.*

*Galliæ fl-
umina.*

Fluminibus præterea magnis, ac paruis provincia hæc Galliæ mirificè latur,

tur, qui eam vndique irrigant, & ad nauigationem, ac piscaturam sunt aptissimi; quorū celebriores sunt Garumna, Ligeris, Sequana, & Rhodanus. *G A- Garumna.*
 RVMNA, vel Garyna, hodie *Garonne*; qui ex Pyrenæo monte delapsus nonnullis amplificatur amnibus, ætate vadofus, hyberno verò tempore liquatis niuibus augetur, stagnatque, marino ætui obuius, atque adeò, vt freti similis appareat, qui interdum sæuiente vento atrociter incitat. *L I G E R I S,* hodie *Ligeris.*
Loire, vel, vt alij dicunt, *Lecher*, amplior cæteris, perspicuitate aquæ inclytus, in quem alij plures fluuij concurrunt, ex quibus ad Ortum *Era* est, ex Aluernis montibus proueniens. Hunc amnem Ligerim patrē fluuiorū Galliæ vocant, & hi quidē ambo in Oceanum Occidentalem percurrūt. *S E Q V A N A,* nūc *Sequana.*
Seyne, qui in Alseti regione Ducatus Burgundiæ exoriens, non longè à vico Monalterij S. Sequani, itque in sese Matronam, vulgò *le Marne*, recipiens, Lutetiam primū Parisiorum, vulgò *Paris*, deinde Rothomagū, vulgò *Roan*, bifariam diuidens, in mare Britannicum erumpit: vbi & æstuarium, & admiranda æstus maris ratio, non eadem cum alijs fluuijs, qui in Oceanum labuntur Occiduū, seruans naturam: repentē enim, & inopinato quodammodò è mari adfluit, & ascendit horribili cū sonitu ad hastā longa altitudine, & vltra: vnde & plurimæ naues, quæ negligēter intrò nauigant, naufragij subeunt periculum. *R H O D A N V S,* hodie *Rhofne*, Galliæ rapidior, qui non longè à *Rhodanus.*
 Rheni fontibus oriens, propè montem, cui nunc *Briga* nomē est, & infra Lugdunum Arari, vulgò *la Sone*, sese immiscēs, in mare Mediterraneum se exonerat. Sola autem Britannia fluminibus insignioribus caret, quibus tamen non indiget, cū in sese mare vndique recipiat. Lacus Gallia celebres non habet, sed in horum loco itagna quàmplura piscosissima succurrunt.

Gallorum temperatura frigidior & humidior, calor mollis, albicās color, grandioribus corporis mēbris muniti, ignea illis mens, mobile pectus, curiosi, & rerum sitibundi nouarū, ore libero, læti, alacres, & in cōuiuia proni, merum potant vinum, & apud eos aduenæ humanissimè hospitij excipiuntur, nullum eis denegatur officium, ad victum omnia parata proponūtur, eorum sermo suavis, facundi potius quàm eloquentes, creduli, inquieti ac pacem fugientes: voluptatibus, ac senibus dediti: in primis motionibus vehementes sunt, sed in progressu lenti: pietatem & religionem summopere colunt, litigiosi admodum sunt, & caulidicorum nomen olim & nunc tenent, vt qui forensia litigia pro re interim minima concitent, vnde iuris peritorum, & foro litigantium magnus hīc numerus, hypocrisim & grauitatem refugiētes; ad rem bellicam prompti, sed impetuosī, & qui maiori ferocitate, quàm arte pugnant; & plūs virium, quàm consilij in bella ferunt. Gallorum cataphracti equites sunt in pretio. Nobiles vt plurimū liberales sunt, magnanimi, ac bellicosi; plebs autem tenax, abiecta, & imbellis, ijs tamen exceptis, qui in Hispaniæ & Belgij confinibus positi sunt. Mulieres solæ, vel cum vna tantum pedissequa domo egrediuntur.

Gallorum nomen magno fuit olim Romanis, Græcis, & Asiaticis terrori, *Galli olim famosi.*
 capta, dirutaque ab eis Roma, victis Macedonibus, & subacta ea Asiæ parte, quæ ab eis *Galatia*, siue *Gallogræcia* dicta est. Mira Gallicarum scēminarū fuit & est

Gallia mulieres fecundæ.

est fecunditas, vt quæ plurimas semper emiserit Gallia colonias, nec hodiè potest Gallicum solum eos ferre, cùm multa millia inferioris sortis homines in Hispaniam, Germaniam, ac alibi quotannis migrèt. Nanque sunt in Gallia circiter 30. mill. populationes cum diecæsi, & habitatores quindecim milliones superant, inter quos sunt 18. millia nobilium.

Tota Francia sub vno Regno.

Tota autem Francia vni Regi subest, cuius sedes est **LV T E T I A P A R I S I O R V M**, eiusque primogenitus, seu qui Regi in Imperio successurus est, vocari solet *Delphinus Francia* à primo natiuitatis die. Regno & coronæ Franciæ octodecim subsunt Ducatus vnà cum 35. Comitatus illorū clientelariis, tamquam perpetuum patrimonium & hereditas. Qui sanè Ducatus hi sunt: *Orleans, Burgundia, Narbona, Britannia, Aniou, Berry, Normannia, Auernia, Guienne, Tours, Barleduc, Valoys, Nemoux, Alencon, Reims, Laon, Langres, & Bourbon.* Præterea subsunt etiam immediatè coronæ Franciæ 14. Comitatus ipsi Regno patrimoniales, nempe *France, Dampmartin, Beaumont, Champagne, Vermandou, Meffy, Chartres, Montfort, Melun, Perche, Eureux, Estampes, Dunou, Tholouse.* Olim verò Artesiæ & Flandriæ Comitatus sub corona Franciæ erant, qui tamen nūc ad Regem Hispaniæ pertinent.

Parlamentia Francia.

Senatorum ordines, quos *Parlamenta* vocāt in aliquot huius Regni vrbibus pulchrè sunt instituti, vt Parisijs, Rothomagi, Tholosæ, Burdegaliæ, Gratianopolis, &c. quatuor cuiq; Præsides, & Consiliarij plurimi sunt, qui de rebus magnis, & appellatione remota sententias ferunt. Duodecim insuper viros ex omni nobilitate electos, *Francia Pares* appellatos, à Caroli tempore obseruant Galli, sex scilicet Ecclesiasticos, quorum tres Duces sunt, nempe Remensis Archiepiscopus, Laudunensis, & Lingonensis; Alij tres Comites Episcopi sunt, nempe Bellouacensis, Nouionensis, & Catalaunensis. Reliqui Franciæ pares sunt sæculares, tres sunt Duces, Burgundus, Normānus, Aquitanus: & Comites tres, Flandrensis, Tholosanus, & Campanus. Horum sex nullus hodie in Gallia extat, ipsomet Rege illos sibi titulos vendicante.

Archiepiscopi Gallie cum suis Episcopis.

Sunt in hoc Regno Archiepiscopi septemdecim, nempe Aquensis *Aix*, Auxitanus *Auchx*, Arelatenis *Arle*, Auinionensis *Auignone*, Bituricensis *Bourges*, Bisuntinensis *Besenzon*, Burdegallensis *Bordeaux*, Ebredunensis *Ambrum*, Lugdunensis *Lion*, Narbonensis *Narbona*, Rothomagensis *Rouan*, Remensis *Rhems*, Senonensis *Sens*, Tholosanus *Tholouse*, Turonensis *Tours*, Tarantasiensis *Tarantasio*, & Viennensis *Vienna* in Delphinatu. Quibus quidem 108. circiter subsunt Episcopi. Etenim **AV X I T A N O** subsunt Auaicælis *Aire*, Basensis *Basaz*, Bayonensis *Bayona*, Cornigælis *Connigné*, Conferenælis *Conserans*, Aquensis in Vasconia *Dax*, Lectorælis *Lectore*, Lescuriælis *Lescar*, Tarbiælis *Tarbe*. Sub **A Q V E N S I** Archiepiscopo est Segestensis *Cisteron*. Sub **A R E L A T E N S I** Aurenscensis *Oranges*, Massiliensis *Marsilia*, Tricastinælis *Tricastè*, vel *S. Pol. Tolonensis Tolone*. **A V E N I O N E N S I** subsunt Carpentoratenis *Carpentras*, Cabellionælis *Cauaiglion*. Sub **B I T V R I C E N S I** Albiælis *Alby*, Claramontælis *Claramont*, Caturcensis *Cahors*, Castrælis *Castres*, Ingolismensis *Angolem*, Lemouigælis *Lynoges*, Menatenis *Mende*, Ruthenenis *Rhodes*, Sancti Flori *San Flur*, Tulienis

lenſis *Tulle*, Xantonienſis *Xante*. Sub BISVNTINO Baſilienſis *Baſilea*, Bellicéſis *Beuges*, Lauſanenſis *Loſana*. Sub BURDEGALLENSI Agenenſis *Agen*. Sub EBREDVNENSI Dignenſis *Digne*, Graſſenſis *Graſſe*, Glautacenſis *San Claude fort*, vel *Glandeue*, Nicienſis *Niza*, Senetenſis *Senez*, S. Pauli S. Pol in Delphinatu, Vancienſis *Vence*, vel *Vap*, aut *Gap*. Sub LVGDVNENSI Caualonenſis *Cialon* ad amnem *Saone*, Heduenſis *Autun*, Lingonenſis *Langres*, Matiſconéſis *Maſcon*. Sub NARBONENSI Agathenſis *Agde*, Eleſcéſis *Aleſt*, Bitterenſis *Beziers*, Carcaſonéſis *Carcaſſone*, Eluécſis *Eaule*, Foroiulienſis *Freius*, Lodonéſis *Lodeſue*, Magalonenſis *Meguelone*, Nemaufenſis *Nimes*, S. Pontij Temeriarum, *San Pons da Tomeres*, Vticenſis *Vzcz*. Sub ROTHOMAGENSI Abricéſis *Auranches*, Baiocéſis *Baieux*, Ebroidenſis *Eureux*, Lexouienſis *Liſieux*, Seſſuienſis *Seez*. Sub REMENSI Ambianenſis *Amiens*, Atrebatenſis *Arras*, Belluacenſis *Beauois*, Cathalaunenſis *Cialon*, Cameracenſis *Cambray*, Laudunéſis *Laon*, Morinetéſis *Terouana*, aut *Boulogne*, Nouiodunéſis *Noton*, Sueſſionenſis *Senlis*, Tornacéſis *Tornai*, Siluaneſtenſis *Sanlis*. Sub SENONENSI Aurelianenſis *Orleans*, Antiſſidoréſis *Auxerre*, Carnotenſis *Ciutres* in *Beauſſe*, Meldenſis *Meaulx*, Niuernenſis *Neuers*, Parilienſis *Paris*, Trecentſis *Trôye*. Sub TOLOSANO Lucionenſis *Luſſon*, Vauréſis fortè *Lauaur*, Lombarienſis *Lombres*, Melliacenſis *Meilezais*, vel *Mailezay*, Montis Albanéſis *Montalban*, Mirapicenſis *Mirepois*, Piſtauuienſis *Poictiers*, Apamiarum fortè *Pamiers*, Riuenſis *Rieux*, S. Pauli S. Paul. Sub TVRONENSI Andegauenſis *Angiers*, Briocénſis S. *Brieu*, Cariſopinienſis *Corneuaille*, Cenomanenſis *le Mans*, Dolenſis, Dol, Leonenſis S. Pol de Leon, Maclouienſis S. Malo, vel *Alet*, Nanetenſis *Nantes*, Reonenſis *Renes*, Trecorenſis *Tregoir*, Venetenſis *Vannes*. Sub TARANTASENSI Auguſtenſis *Auguſta*, Sedunenſis *Setten*. Sub VIENNENSI Gebennenſis *Gineura*, Gratianopolitanus *Gronoble*, Mauriacenſis S. Iuan de Mouin-
na, Valentinienſis *Valenze*, Viuarienſis *Viuiers*.

Gymnaſia publica ſunt, Lutetia Pariſiorum, Toſoſa, Burdigala, Piſtauia, Bôurges, Aniers, & Dola. De Rege Galliaë duo memoranda ſerunt. Primum, quod ſit in Remenſi Eccleſia vas Chriſmate perenni redundans ad Regis coronationem cælitus miſſum, quo Reges omnes liniûtur. Alterum, quod Rex Ipſe ſolo contactu ſtrumas, ſiue ſcrofulas curet. Nunc autem ad particulares Prouincias deſcribendas accedamus, diuiſionem Ptolemaicam ſequentes; ac ad vnamquanq; particulares Regionem, ſeu Comitatus & dominia huius temporis referentes: tametſi quædam ſint, quæ duarum prouinciarum participes ſunt: quas tamen ordinis gratia ad illas referemus, ad quas maiori ex parte pertinent.

AQVITANIA GALLIA.

Aquitania.

Unde dicta.

ALLIA AQVITANIA cæteris Galliæ partibus Occidentior à Pyrenæis incipit montibus, & non ad Garumnam, sed ad Ligerim amnem iuxta Ptolemæum ad Septentrionem, Ortumque Solis terminat, ac à Lugdunensi separatur. Hæc autem nomen à Gentibus Aquitanicis, quæ plusquam viginti fuerunt, exiles aut & ignobiles (ut inquit Strabo) sortita est; vel, ut Iuoni Carnotensi videtur, ab aquis deducitur, quasi ad aquas Regio diceretur: quo sensu olim *Arenorica* dicta fuit teste Plinio, id est ad mare, hodie *Guienne* vocatur *Marlia*. Gentes hæ fortissimæ & procerissimæ sunt. Quarum nunc sunt hæ regiones: *Bearnia*, *Bigornia*, *Guienna*, sub quo nomine cadit *Guaconia*, cum Comitatibus *Commingia*, *Armeniacy*, *Foix*, & *Albreti*, præter *Biscaia* partem ad Galliam spectantē. Deinde ultra Garumnam *Pictavia*, *Xantonia*, *Perigort*, *Querci*, *Limosin*, *Aluernia*, *Berry*, *Fureina*, *Salonia*, *Borbonium*, *Forest*, *Vellay*. De quibus singulis nonnihil dicemus.

Hinc regio-
nes.Biscaia,
Baiona.

BISCAIAE pars ad Galliam spectans ad Occidentalem Oceanum est exposita, cuius caput est *Baiona* arx nimirum satis præstans. Et hæc quidem à reliqua *Biscaia* parte, de qua in descriptione Hispaniæ diximus, non differt.

Bearnia,
Eius dñi-
sio.

BEARNIAE Principatus inter Pyrenæos ponitur montes, possidens valles *Salti*, & *Aspa* populosissimas. Diuiditur aut ipsa *Bearnia* in **ALTA M**, seu superiorem, quæ in ipsis iacet montibus, cuius est Metropolis *Oleron* vrbs; & in **BASSA M**, seu inferiorem, quæ valles ipsas complectitur, in qua est vrbs *Lestiar*, & oppidum *Pau* parlamento ornatum; & præter alia est hic *Nauarrin* arx munitissima, ab Henrico Bearnia Principe, qui intitulatur Rex *Nauarræ*, nostris temporibus extructa, Gens ipsa hilaris est, agilis, libertatem amans, ad arma prona, ac nimium de se præsumens, cuius quidem opes sunt nullum, & capræ, quæ hic numerosissimæ aluntur ob situs commoditatem; præter fera animalia, quæ in nemoribus adinueniuntur, ex quibus etiam rasa pini, termentina, pix, & suber colliguntur. Hic primogenitus solus omnium bonorum sit hæres.

Bigornia.

Tarba
vrbs.

BIGORNIAE Comitatus agrum habet superiori nõ dissimilem; in eo sunt duæ valles omnium Aquitaniæ fertilissimæ, utpote tritici, vini, fructuum, & fœnt. Metropolis vrbs est *Tarba*, ad fluuium *Adurru* sita. *Lorde* arx hic munitissima est ob situm, & *Bagineres* oppidum aquis calidis famosum est. Gentes terribiliores sunt, & manu promptiores, quam Bearnenses.

Guienna
Comitatus.

GVIENNA, seu **GVASCONIA** complectitur Comitatus *Commingæ*, *Foix*, *Armeniacy*, & Ducatum *Albret*. Regio ipsa ad Occiduum Oceanum inter Baionam, & *Burdigalam*, vulgò *Bordeaux*, non admodum habitationibus frequens est, ob sui sterilitatem, obque importuosum situm; atque versus Curianum promontorium, quod *Diux Maria* caput vocatur, ager humilior magis est; ob idque paludosus, lacunosus, ac inundationibus obnoxius; sed in Mediterraneis quidem magis culta est: toti autem ipsi regioni locustæ infestissimæ interdum sunt. In hac est **DAX** quadrata vrbs mœnibus fortissi-

fortissimis, ac fossis munita, in qua extant fontes aquæ calidæ, & extra urbem ipsam fontes sunt aquæ falsæ, & mineræ ferri, ac bituminis. B A Z A S etiam vrbs satis bona est. B V R D I G A L A, seu *Bordeaux* Guasconiarum caput, celebre emporium, & munitissima, ac tutissima est vrbs, quæ optimo situ, ut quæuis alia non tam Galliarum, quàm vniuersæ Europæ gaudet: namque Garumnæ fluuiio apposita est, à quo multis ex partibus abluitur, qui quidem tutissimum ibi, ac pulcherrimum efficit portum, satisque capacem: in hac *Parlamentum* residet, vbi tota Guienna concurrit, Vniuersitatem habet, ac Archiepiscopali dignitate claret. *S. Seue* etiam caput Guasconiarum faciunt.

COMINGES, quæ Comitatus est, diuiditur in ALTAM, seu superiorem, quæ in ipsis sita est montibus, cuius capitales vrbes sunt *S. Bertrandus*, & *Conserans*; & in BASSAM, seu inferiorem, in qua est *Lombres* parua sanè vrbs, sed optimo situ ob tritici, ac vini copiam gaudens. Est *Samatam* oppidum tutissimum, & *Mucret*, cuius ager est fertilissimus. Commingenses simplices natura sunt, laboriosi, taciturni, & paucis contenti.

FOIX nobilis Comitatus continet *Pamier* Episcopalem sedem, & *Foix*, vbi forum est, & à qua Ducatus nomen sumit. Regio ut plurimum aspera, ac saxosa, in qua ferrifodinæ sunt optimæ.

ARMENIACI Comitatus, vulgò *Armaignac*, alicubi agrum habet fertilem, nempe versus *Languedoc* & *Comingiam*; alicubi verò sterilem, utpote versus *Bordeaux*, vbi inutilis ferè est, ac desertus. In hoc Comitatu est AVCHX ciuitas Archiepiscopalis, quæ Cathedralē habet Ecclesiam pulcherrimam, ac ditissimam, cuius Archiepiscopus Auxitanus dicitur. Est etiam hîc *Lestere* vrbs triplicatis percincta muris, quæ fontem habet nobilem.

PICTAVIA, vulgò *Poitou*, prouincia, & Comitatus duplex est, superior & inferior. INFERIOR dicitur, quæ versus Occasum in Oceanum Aquitanicum desinit. SUPERIOR verò, quæ Orientem respicit. Huius regionis ager non solum ferax, sed etiam amœnus; nam frumenti, ac frugum, pecoris, & vini fertilissimus est, & piscium abundans: sed auium & ferarum in primis hîc ingens copia, eoque venatio hîc, & aucupium frequens. Tres hîc sunt Episcopi, qui Tolosano Archiepiscopo subsunt, Pictauiensis, vulgò *Poitiers*, qui sub se habet 27. Abbatis: Lucionensis, vulgò *Luçon*, siue *Lusson*, qui 10. Abbatibus imperat; & Mallacensis, siue Maliacensis, vulgò *Mailezay*, qui habet sub se quatuor Abbatis, sub quibus Episcopatibus in vniuersum sunt 1200. paræciæ. Primaria vrbs & Metropolis totius Pictonum regionis est PICTAVIA, quam Ptol. AVGVSTORITVM vocat, & vulgò *Poitiers*, anti-quitate insignis, & omnium Galliarum post Lutetiam amplissima quo ad circuitum, licet populo non ita frequens sit, ut olim, ob ciuiles discordias: in ea studium est celebre, quod secundum locum post Parisinum tenet. Huius Episcopus Tolosano Archiepiscopo subest.

SANCTONIA, vulgò *Xanfoigne*, prouincia est multum pinguis, ac fertilis, & a Pictauia Canétello fluuiio diuisa, cuius Metropolis est SAINCTES, in qua vestigia cōspiciuntur antiquitatis, ut amphitheatrum, aquæ ductus, & arcustrium phalis. Sunt in ea alia loca satis nobilia, nempe *Bourg*, *Blay*, *Maren-*

nes, s. Ian dangely, Angoulême, & alia. Regionem ipsam *Charente* amnis, qui *Ptole-*
mæo *Canétellus* est, abluit. Inter *Pictauiam* & *Xanctoniam* iacet *R O C E L-*
L A arx, vulgò *la Rochelle*, omnium nō tam *Franciæ*, quàm ipsius *Europæ* mu-
nitissima, ac tutissima ob eius sitū inter mare & paludes, & ob fortissimam œ-
nia. Incolæ tanta fruuntur libertate, vt paulatim à Rege descuerint.

Rocella
arx

Perigort.

PERIGORT Regio est montuosa, aspera, ac saxosa, quæ potius casta-
neis, quàm frumento diues est: vinum fert, sed debile, ac austerum: piscibus
abundat, quia sex fluminibus abluitur. Aër hîc subtilis, ac salubris est, vnde
incolæ agiles & longæui sunt; horum mercatura circa sues & ferrum est. Duæ
sunt in hac regione vrbes præter oppida, nempe *Sarlat*, & *Perigueux* totius re-
gionis Metropolis, ac in eius meditullio posita supra fluum *ila*.

Quercy

Q U E R C Y Regio posita inter *Dordonam* & *Garonam* amnes, amœnissi-
ma est ob situs varietatem. Nam alicubi valles & planities habet, alicubi col-
les virentes; quæ armentis, piscibus, & aquis peroptimis diues est. Producit la-
pideos carbones, qui ad sœuendum ignem aptissimi sunt. Caput regionis est
Cahors colli apposita, & in theatri oualis formam extructa, vrbs sanè pulchra,
ampla, ac diues. Est etiam in hac regione præter plura oppida vrbs *Montauban*
colli etiam & *Garumnæ* adiacens, cuius ager ditissimus est.

Cahors

vrbs.

Montau-

ban.

AAGEN.

Non longè à *Quercy* est territorium *A A G E N* opulentissimum, cuius ca-
put est ipsa vrbs *Aagen* satis præstans, & commercijs affluens.

Limosin du-

plex.

L I M O S I N prouincia nomen sumit ab vrbe *Limoges*, quæ diuiditur in al-
tam, seu superiorem; & in bassam, seu inferiorem. *Alta Limosin* sita est partim in
vallibus, partim in collibus, quæ longa est & angusta, & amni *Vienna* vicina.
Ad eius caput fons est copiosus, vnde tota hæc pars prouidetur. Huius caput
est *L I M O G E S*, in qua commercia satis vigent, tritico caret, vnde incolæ
ex filigine, hordeo, panico, castaneis, & rapis vitam sustentant. *Bassa Limosin* con-
tinet vrbem *Tulla*, & oppida *Vxerca*, & *Briua*.

Limoges

vrbs.

Aluernia

duplex.

A L V E R N I A, vulgò *Auuergne*, diuiditur in *Altam* & *Bassam*. *A L T A*
A L V E R N I A montuosa tota est, & animalibus, caseo, butyro, ac huiusmo-
di lactarijs magis, quàm tritico & segete copiosa. Huius caput est *S. F L O-*

S. Flour.

R V S, vulgò *S. Flour*, inexpugnabilis ferè ob situm. *B A S S A A L V E R-*
N I A ditissima est, & tritici, vini, croci, mellis, ac omnium pene fructuū fera-
cissima. In hac sunt fluuij piscosissimi, lacus, stagna, nemora, & oppida innum-
mera, in quibus quàm plures sunt nobilium familiæ. Capitalis in ea vrbs est
C L A R O M O N T I V M, vulgò *Clermont*, & olim *Gergouia*, seu *Gergobi-*
nia vocata, quæ optimo situ in excelsso monte omni ex aditu difficili posita
est. Reliquæ vrbes, seu oppida insignia sunt 13. ex quibus *Rion*, *Monferrat*, *Issoire*,
cæteris præstant.

Claronon-

sium.

Berry Duc.

B I T V R I G V M Regio, seu *Berry* Ducatus segetum fertilissimus est &
compascuus, vnde plura armenta animalium domesticorum nutrit, ex quibus
lanam copiosissimè recipiunt: & omnium insuper rerum feracissimus est, quæ
in Galliam proueniunt. Primaria vrbs est *B O V R G E S* Archiepiscopalis,
& totius regionis Metropolis, *Auaricum* Cæsari vocata, & secundum alios
Augustonemetum, quæ in paludoso loco sita est, & magnitudine sua excedit

Bourges

vrbs.

omnes ferè Gallia: vrbes. Hæc etiam mercatura & mundinarum frequentia celebris est, atque Academia publica in omni disciplinarum genere ornatur. Huic Ducatui fidem præstant Comes *Sancerre*, *S. Aignan*, *Montis Faltonis* Baro, & *Comitatus* plures Castellania: Sunt etiã in hac regione *Iffoudum*, *Dun le Roy*, *Vierzon*, *Mehon*, *subiecti*. *Concreffault* Regiæ ciuitates & Dioceses, quarum vnaquæque Baronias & Castellânias sub se habet: plures tamen *Iffoudum*: & in vniuersum hæc Regio complectitur 33. vrbes, & oppidamuris percincta.

T V R E N A, vulgò *Touraine*, Tironum Cæsaris Regio, posita est iuxta flum. *Turenal* uium Ligerim inter *Blois* & *Saumur* vrbes; nec admodum lata est. Hæc ob suam amœnitatem *Hortus Francia* vulgò dicitur: Nam optimam habet aeris temperiem, per opportunum situm, fructuum copiam miram, & aquarum affluentiam. Metropolitana vrbs est **T O V R S** supra fluuiũ Ligerim; sed *Saumur* reliquis *Tours* tutior est. *Blois* amœnior, in qua Henricus III. Rex, anno M D L X X V I I. occidit Henricum Guisæ Ducem, & Aloysium Cardinalem eius fratrem. *Amboise* quoque vrbs amœnitate superiori minimè cedit, ex qua quidem hæresis *vgbnotorum* pullulare cepit tempore Francisci I. Gallia: Regis.

S A L O N I A, vulgò *Salliois*, inter Bituriges, & Ligerim amnem ponitur. Estque parua Regio, arcuosa, ac sterilis, in qua sunt oppida *Gergean*, *Sully*, *la Ferre*, *Clery*, & *San Lorens*.

B O R B O N I V M territorium, vulgò *Bourbonnois*, nomen ab oppido id. *Borbonniũ* nominis sumens, Metropolim habet urbem **M O L I N S** opulentã, super flum. *Elauer* sitã, quæ ob situm commoditatem, & thermarum oportunitatem à Principibus frequentatur.

F O R E S T inter Aluerniam & Ligerim iacet, cuius territorium lignorum, & fossilium carbonum fertilis est, ac ferri. Segetes autem, ac vina parçè mittit: sed animalia domestica, & lactaria permulta præbet: aer subfrigidus est, & incolæ simplices sunt, parum loquêtes, cauti, & lucro dediti. Caput Regionis est **M O M B R I S E N**, postquam digna sunt oppida *S. Germani*, *Romane*, & *S. Ramberti*.

V E L L A Y territorij caput est vrbs, quæ dicitur *la Puy*, celebris ob Diue. *Vellay* Virginis cultum.

LUGDVNENSIS GALLIA.

LUGDVNENSIS Gallia, quæ & **CELTICA** dicitur, *Lugdunen-* inter amnes Ligerim, nunc *Loyre*, & Sequanam, nunc *Seyne* *sis*, seu *Celtica* iacet, & ad Cemenum vsque montem porrigitur, atque nomen à Lugduno clarissima eius vrbe deducit: cuius Occidentalis ora aspera, & importuosa est. In hac autem hodie vtraque *Britannia* continetur, *Normandia*, *Aniou*, *Maines*, *Beauſſe*, *Gastinois*, *Regiones* *Niuernois*, *Francia*, *Campania* cum *Brye*, vtraque *Burgundia*, & *Lugdunenſe* territorium.

BRITANNIA provincia nomen hoc sortita est post annum 387. quo *Britannia* à Rege Maximino Angliæ bello capta fuit, cum prius *Armorica* vocaretur,

id est ad mare sita. Dicitur tamen MINOR BRITANNIA respectu ipsius Angliæ. Hæc autem Ducatus est; nam diu, plurimisque annis proprios habuit Duces, qui aspera cum Gallis bella gesserunt: sed sub Carolo VIII. Galliæ Regno Britannia ipsa vnita fuit. Sola autem hæc prouincia inter alias Galliæ fluminibus insignibus caret, quæ tamen paruos aliquot amnes habet, & mare vndique adeo in sese recipit, vt nec eis ob nauigationem indigeat; nec minus ob agrorum irrigationem, cum maximè compascua & virens sit. Nam inter fertiliores, amœnas, & gratiores Galliæ regiones numeratur. Triticum siquidem, vinum, lino, & piscibus affluit, tameti vinum non adeo delicatum sit, vt excusentur incolæ ab itinere Andegauenfi melioris vini causa. Agris, & pratis pro voto abundat, ericetis ad pecorum pabulationem aptis, quibus diues admodum est; vnde butyri, casei, & lanæ satis trahunt, atque ipsum quidem butyrum salitum per totum Regnum distrahunt. Syluis & nemoribus vsui proprijs, & mari ad mercaturæ exercitiū gaudet; equos, & canes celebres mittit; ferri, plumbi, & aliquibus in locis argenti fodinas habet. Britannij agriculturæ operam imprimis nauant, deinde nauigationi, suntque bello fortissimi, & sæpè Gallorum Regibus formidolosi. Triplici autem idiomate loquuntur, Britannicè scilicet in vrbibus *Cornoualia*, *S. Pauli*, & *Treguers*, quæ lingua paulò rudior est, quàm Gallica: Gallicè autem in *Renes*, *Dol*, & *S. Malo*; sed mixtim in *Nantes*, *Vannes*, & *S. Brio*. Præcipuæ vrbes sunt NANTES ad Ligeris amnis ostia, commercijs satis frequens: RENES, vbi est Parlamentum: & DINAM amœnum oppidum, quod *Rausa* fluius abluit, vbi Duces delictæ causa commorabantur.

Regionis
qualitas.

Nantes.
Renes.
Dinam.

Britannia
duplex.

Portus
gii.

Norman-
nia olim
Neustria.

Est autem ipsa Britannia duplex, SUPERIOR scilicet, quæ versus Ligerim accedit, quæ altera est præstantior; & INFERIOR, quæ versus Angliam porrigitur, & *Ripiensis* vocatur, quarum vnaquæque sub se nonnulla habet dominia. Duo sunt portus Britannicæ satis præstantes, *S. Malo*, & *Brest*, qui celeberrimus totius Galliæ est, ac profundissimus.

NORTMANNIA, siue Normandia, olim *Neustria* vocata, magnus ac potes est Ducatus, quem Sequana fluius abluit; vnde totus in Galliam Lugdunensem non cadit; sed aliqua eius pars ad Belgicam spectat. Incipit autem ab amne *Caenon*, qui Ptolemæo Tetus vocatur, non longèque ab oppido *Fuger* ortum ducit, & ad *Some* amnem, qui Ptolemæi *Phrudis* est, iuxta mare Britannicum extenditur. Regio hæc marinis, & fluuiatilibus piscibus diues est: armento, pecore, & frugibus abundans: arborumque pomiferarum tâta gaudens copia, vt ex pomis conficiatur potus, cuius non exigua pars ad alias transfertur regiones: solo vino caret, quod communiter ibi non crescit, in agro tamen *Caense* nonnihil legitur, ac magis in *Argentense*, vbi bonum est. Cæterum ager *Auge* parum vtilis est; namque lutosus est ob nimiam maris humiditatem. Ad regionem hanc territorium CONSTANTINVM pertinet, sic ab vrbe CONSTANCIA, & vulgò *Constances*, antiqua sanè, & littori appositâ, vocatum, quæ etsi muro vel aquis vallata non sit, pulchra tamen & bene disposita est, ac externis aquis per aquæductum fruitur. Hæc Ammiano *Castra Constantina* dicitur, & superioribus sæculis *Moritonium*. Huius districtus mul-

Constanti-
num.
Cōstancia.

multas terras, ac oppida complectitur, præcipuè mare verſus: quarum præcipuæ ſunt, A V R A N C E S ſupra montis iugum forma circulari extructa, *Anrances.* quam mare abluit: B A I V S A, ſeu *Bayeux*: F A L E S A in valle poſita, & montibus circumſcripta, cuius ager fontibus abundat, ac ſtagnis. Plures præterea, ac celebres ciuitates, & oppida habet ipſa Normadia, quæ omnia circiter 80. ſunt, inter quas R O T H O M A G V S, vulgò *Rouen*, Metropolitana, ac Archiepiſcopalis eſt, ſituq; peramœno gaudet, quam abluit ex vna parte Sequana fluuius: agro potitur ſœcundo, & læto in circuitu ferè, qui vrbs ſitum reddit delectabiliorem: ob fluuiorum autem oportunitatem maximè mercaturæ celebris eſt, & inter præcipua Europæ emporia numeranda. In hac eſt Parlamentum à Ludouico XII. inſtitutum. Sub Rothomago eſt territorium *Caux*, cuius incolæ feroces ſunt, & inter eos primogenitus omnium bonorum ſit hæres. Vrbs D I E P A maris eſt portus, & emporium, ac vna ex munitioribus maritimis Belgicæ urbibus in *Calletenſi* territorio ſita, cuius incolæ mari celebres ſunt. Sic quoque C A E N munitiſſima arx eſt in *Lugdunenſi* portione. Ad ipſam Normandiam nonnulli quoque territorium *Perche* referunt, quod plura complectitur oppida. Cæterùm Normandiam duplicem faciunt, *Normadia diuiſio.* S V P E R I O R E M, & I N F E R I O R E M. In S V P E R I O R E ſunt tres Ducatus *Alençon*, *Aumalle*, & *Longueville*, præter ſeptem Comitatus, & Baroniam vnam. In I N F E R I O R E nonnulla ſunt dominia. Eſt autem in hac provincia Archiepiſcopus Rothomagenſis, cui ſubſunt Epifcopi, quos ſupra recenſui.

De Inſulis, quæ Normanniæ prætentæ ſunt, dictum fuit in Britannicæ deſcriptione, ex ſiquidem Anglici iuris ſunt.

A N D E G A V E N S I S Regio, vulgò *Aniou*, olim Comitatus fuit, ſed *Aniou.* Anno M C C C L. Ducatus factus eſt. Quæ ſanè & ſi non aded ampla, fertiliffima tamen eſt, vt quævis alia Gallicæ: namq; multis fluminibus, torrentibus, fontibus, piſcinis, paludibus, & ſtagnis irrigatur, aded vt circiter 40. annes in hoc tractu confluant. Inter quos præcipuus eſt Ligeris, accolis *Loyre*, in quem permulti ex his amnibus confluunt: deinde ſunt in ea montes, nemora, & prata: vnde frumento, pecude, armentis, & piſcibus ſœcunda eſt: atque vinum proferit generoſiſſimum, nulli ferè huius Regni vino cedens. Montes marmora habent, & lapidem quendam cæruleum, & fiſile, quo templorum, ædiumq; recta contra cæli iniuriam muniuntur, quem vulgus *Arduiſes* vocat. Primaria huius regionis vrbs eſt A N I E R S, quam Ortelius *Iuliomagum* Ptol. eſſe putat, *Aniers.* in vtraque Meduanæ fluuij ripa extructa, ponteque lapideo coniuncta, quæ præter veſtigia antiquitatis plurima, Academia publica inſignis eſt. Homagium, ſiue fidem clientelarem præſtant huic Ducatui hi quatuor Comitatus, *Maim*, *Vendosme*, *Beaufort*, *La Val*. Vnus tantùm in eo eſt Epifcopus Andegauenſis Turonenſi Archiepiſcopo ſubiectus.

M A I N E S territorium quamvis tribus abluatur amnibus, nihilominus *Maines.* nemoribus, vt plurimum, ſaltibusq; reſertum eſt, vnde animalibus, & venationibus magis aſſuit. Huc Ptolemæi tempore Cenomani inſederunt. Caput regionis eſt vrbs M A N S, quæ etſi ampla, debilis tamen eſt, ac ad Regem *Mans vrbs*

ipsum spectat. Est hic *Mayne*, quæ Ducis *Lorenæ* iuris est, & *Vendosme*, quæ regionem *Beaulse* attingit.

Beaulse. **BEAVLSE**, seu *Beaulse*, Regio in montium dorso posita, tota ferè æqualis est, quæ nullum habet fluuium, atq; ætatis tempore putei ipsi aquis destituuntur. Eius oppida parua sunt, ac nullius æstimationis: fertilis nihilominus ipsa Regio adeo est, vt neque *Apuliæ*, neque *Siciliæ* cedat. Non longè ab hac est

Orleans. **ORLEANS**, quæ *Aurelianensis* Villanouano est, antiquissima olim Cenomanorum vrbs ad *Ligerim* amnem, populo frequens, ac situ optimo gaudens, cuius ager fertilissimus est, præcipuè tritici, & vini generosi. Hæc olim sub Ducatus titulo Secundogenitis Regis *Franciæ* tribuebatur, sed à *Carolo IX.* Regno ipsi incorporata est.

Beaulse. di-
uisio. Nonnulli attamen *Beaulsa* prouinciã tripartitam faciunt, eamque ampliorẽ reddunt, hoc est, vocat *Altam Beaulsam*, *Bassam*, & *Mediam*. In **ALTA BEAVSSA** sunt *Chartrain*, *Chartres* Ducat. & Comit. qui duos Comitatus *Dreux* & *Monfort* continet; deinde *Aniou* Ducatus, & sub illo *Maine* Comitatus, atque *Perche* Comitatus. In **BASSA BEAVSSA** locant territorium *Orleans*, *Salagne*, & *Lorris*. Sed IN **MEDIA BEAVSSA** comprehendunt Comitatus *Blois*, sub quo *Dunois* Comitatus, deinde *Vendosme* Comitatus, &

Turon. Archiepiscopus. *Touraine* Ducatus. Est in hac *Beaulse* prouincia Archiepiscopus *Turonensis* *Tours*, qui sub se multos habet Episcopos. Sunt etiam hic Episcopi *Carnotensis* *Chartres*, & *Aurelianensis* *Orliens*, qui subsunt *Senonensi* in *Campania*.

Gastinois.
Milly. **GASTINOIS** territorium arenosum est, & malè habitatum, cuius caput est **MILLY**, suntq; in eo *Nemoux*, *Moyet*, *Fontebellean*, & alia oppida.

Niueinois. **NIVERNOIS** territorium nemoribus abundat, & pascuis magis, quàm tritico ac vino; nec ibi ferri mineræ defunt, ac lapidicinæ ad ædificia cõducuntur. Huius caput est **NEVERS** in ripa fluuij *Ligeris*, cui ponte 20. arcuum adnectitur.

Præcia prouincia. **FRANCIA** prouincia in *Lugdunensi* tota non est, sed ex parte in *Belgica* Gallia incidit, quæ quidem sub se habet *Preuostè* & *Vicontè de Paris*, quæ in quatuor ditiones partitur, *le Paris*, cuius Metropolis **PARIS**: *la Goelle*, in qua Comitatus *Dammartin*; *P' Isle de France*: & *Vulpin le François*. Deinde habet *Valois* Ducatum, cuius Metropolis est *Senlis*, *Preuostè*, & *Balliage*, sub quo est Comitatus de *Beauuois*, ac insuper *Huopois*, comprehendens *Vicontè*, & *Balliage de Melun*; & *Gastinois* comprehendens duos Ducatus *Estampes*, & *Nemoux*. Caterùm **PARISIIVM** Metropolis **LV TETIA PARISIORYM** etiam dicitur, quæ vrbs insignis valdè est, populoque frequentissima; nam sunt in ea circiter 500. millia habitatores, & 18. millia domus. Est autè florentissima totius *Europæ* Aula Regia, & summa totius *Galliæ* Curia, vulgò *Parlamentum* dicta, ac insuper *inclutam* & totius vniuersi florentissimam *Academiã* habet 55. collegijs illustratam.

Campania. **CAMPANIA**, vulgò *Champaigne*, sub quo nomine **BRYE** quoque cingitur, partim sub *Lugdunensi*, partim sub *Belgica* cadit: Quæ quidem *Ayno* fluuiò à *Picardia* se iungitur. Fertilis autem est omni tritici genere, & vino,

vino, maximeque compascua est, ipsamque præ cæteris abluir Sequana fluuius, vulgò *Marne*, qui prope Tullensem agrum in finibus Lingonum oritur. Habet autem sub se multas amplas ciuitates, quæ sunt **R E I M S** Archiepiscopa- *Reims.* lis, *Troies*, ex amplioribus & munitioribus Gallia vrbibus, *sen* seu *Sans* Archi- *Troies.* episcopatus antiquissimus, quæ à fonte è lacu emanante abluir, cuius territorium amœnissimum & opulentissimū est: *Auxerre*, olim Antifiodorum vocata; & *Challons* præsidium munitissimum, quæ ad Sequanam fluuium iacet, & optimo agro ad segetes producendas fruitur. **B R Y E** diues est fœno ac peco- *Brye.* re, cuius caput est *Meaux* monti apposita apud Sequanam fluuium, vulgò *Marne*. Suntque etiam in ea *Chateautierri* ampla vrbs, & *Prouins*.

B V R G V N D I A celebris prouincia ob antiquorum eius Regum, & Du- *Burgundia* cum potentiam, in duas diuiditur partes Arari fluuiio, nunc *Saona* seu *Sone*, in- *diuisio.* terfluente, scilicet in **I N F E R I O R E M**, quæ ad Occidentem est, & **R e-** *gia* vocatur, ac Ducatus Burgundia communitè dicitur, vbi olim **A E d u i** in- *federunt*: & in **S V P E R I O R E M**, quam olim tenuerunt Sequani, & hæc Imperatoria appellatur, & propriè Comitatus Burgundia dicitur, estque ad Orientem posita.

C O M I T A T V S autem, seu **S V P E R I O R I S B V R G V N D I A E** *Superior* *Burgundia* fines sunt à Septentrione Lotaringia, Germaniaque superior: ab Occidente Ducatus Burgundia; ab Ortū Heluetia; à Meridie Allobroges, & Secusiani. Cuius longitudo est 90. mill. & latitudo 60. Fertilis Regio admodum est omnium frugum genere adeò, vt semper vilissimo pretio frumeta, vina, olea ibidem veneant: carnibus & omnibus ad victum necessarijs superabundat: ac aëre potitur amœno, & salubri. Incolæ procères, & pulchro corpore sunt, ac virtute clari. Diuiditur hodie in tres Diœceses, seu Præfecturas: in *Superiorem*, *Inferiorem*, & *Dolanam*. **S V P E R I O R** habet has ciuitates & oppida. **G R A Y V M**, *Gray* in Araris fluuij (nunc *Saone*) ripa sita, quæ hu- *Grayum.* ius partis caput est, ac reliquas opibus, ædificijs, & fœcundissimo agro præcellit. *Vesulium* *Vesoul*, cuius fortissima sunt mœnia, & vitiferum solum. *Mombosium*, *Iussium*, *Palnam*, *Portuzonam*, *Cromarum* *Cromay*, *Montem Iustini*, & *Facogneium*. **I N F E R I O R I S** sunt *Salinae* *Sans* amplissima ciuitas, & *Salinae* huius partis caput, à salis denominata fontibus, ex quibus sal candore præstans conficitur, quod ad finitimas regiones curribus exportatur. *Arbosium* *Arbois* peramœno loco situm, cuius ager omnium rerum copia affluit, præsertim vino generoso & ad vetustatem perdurante. *Polichnium* *Poligny*, *Pontarlarum* *Pontarlier*, *Nazarethum* *Nesoy*, *Castrum Caroli* *Castel Chalon*, *S. Anna*, *Orgelium* *Orgelet* mercimonijs florens. **D O L A N A E** vrbes & oppida *Dola* *vrbs.* sunt **D O L A**, vulgò *Dole*, caput huius regionis, celeberrima quidem, amœna, ac omnium scientiarum præsertim iuris prudentia Gymnasiū. *Quingium* *Quingey*, Ornatum *Ornans*, *Loya*, *Rochafortis*, & *Vercellæ*. Est in hoc Comitatu *Vesontio*, seu *Visontium* vulgò *Besançon* vrbs Imperialis, & vtriusque Burgundia Metropolis, quæ natura, ac arte fortissima est. Sed olim *Arelatū* *Sextanorū* colonia fuit Burgundia Regia. hodie dicitur *Arles*, quæ vrbs ad *Rhodanū* vndiq; septa est paludibus, in quibus hodie præferoces aluntur boues.

GALLIA.

*Inferior
Burgundia.*

DVCATVS BVRGVNDIAE, seu **INFERIOR BVRGVN-**
DIA initium habet à finibus *Langres*, quæ vrbs in apice Vogesij montis si-
tuatur, & vsque ad Lugdunense territorium protenditur. Et hic quidem Du-
catus post defunctum Carolum, qui Audax cognominatur, à Ludouico XI.
occupatur: cùm antea vniuersa Burgundia sub Ducibus permaneret. Huius
ager fertilissimus est, quemadmodum & superioris Burgundiæ. In ea sunt
quàmplures vrbes, oppida, ac munitissimæ arces; vt sunt *Auxhun*, olim Au-
gustodunum, cæteris antiquitate præstans, quæ etsi ampla satis adhuc sit, ma-
lè tamen habitatur. *Digion* amœna in planitie posita non longè à collibus: hæc
olim antiquorum Ducum fuit sedes, & nunc in ea *Parlamentum* totius pro-
uinciæ relidet: præterea *Aussunne*, *Verdun*, *S. Ian de Lanc*, *Chaulon*, *Mafson*,
sed miranda est arx *Talant* in colle posita, & tutissima sunt præsidia *Beona*, ac
Semur.

*Oppida
eius.*

Lugdun.

LVGDVNENSE territorium ex parte ditionis Sabaudicæ est. Vrbs
hæc **LVGDVNVM**, vulgò *Lion*, antiquitate clara est, ad confluentia Rho-
dani & Araris sita, emporium celebre, & commerciorum totius Europæ cen-
trum; hanc Gregorius Turonensis fuisse Nobilissimam nominatam tradit ex
eo, quòd Martyrum sanguine illustrata fuerit.

NARBONENSIS GALLIA.

*Narbonen-
sis olim
Braccata.
Fines eius.*

NARBONENSIS Prouincia, **BRACCATA** ante dicta
Plinio teste, hodie *Prouenza* corruptè dicitur (licet non tota)
quemadmodum Romanis tunc Prouincia dicebatur. Hæc à
Septentrione Cemenio monte, ab Ortu autem Adula mon-
te, nunc *S. Gottardi*, & Alpibus vsque ad Vari amnis fontes ab
Italia separatur: & ad Occasum ad fines vsque *Armeniaci*, &
Comminges extenditur: ab Austro verò Gallico mari, & par-
tim Pirenæis montibus terminatur. Huic autem urbibus, agrorum cultu, vi-
rorum, morumq; dignatione, amplitudine opum nullam prouinciarum præ-
ferendam esse, ait Plinius: breuiterque Italiam, verius quàm Prouinciã in-
quit; siquidem fertilitate, & fecunditate sua florentissimæ Italiæ non cedit.

*Regiones
sub ipsa.*

Regiones verò continet hodie his nominibus appellatas *Languedoc*, *Prouence*,
Delphinatum, & *Sabaudiam*.

Languedoc.

LANGVEDOC, prouinciã Garumna fluuius secat. Hæc autem à
finibus *Armaignac*, & *Comminges* Comitatum ad mare vsque Mediterra-
neum expanditur, cuius caput est **TOLOSA** vrbs omnium Galliæ anti-
quissima & Archiepiscopalis, quæ post Parisium dignitate, opibus, & populo
reliquis præcellit: in hac est *Parlamentum*, & Gymnasium iuris florentissi-
mum, cuius incolæ ingenio, grauitate, seueritate, & audacia præstant. Sunt hic
quoque aliæ vrbes satis celebres, nempè **ALBY** Episcopalis: **NARBO-**
NA, à qua hæc Narbonensis Gallia nomen sumit, antiquitate clara, & pri-
ma omnium Europæ Romana colonia, quam Decumanorum Plinius nuncu-
pat, quòd decimæ legionis milites in eam deducti sint: hæc autem etsi non

Tolosa.

Alby.

Narbona.

adeò ampla sit, vt olim, est tamen ob eius arcem famosa, ac ob Archiepiscopalem titulum. MONS PESSVLANVS, vulgò *Mompelier*, quod oppidū *Mompelier.* olim Agathopolim fuisse nonnulli contendunt; celebre autem nunc est ob magnitudinem, agri amœnitatem, aëris salubritatem, & ob studium rei medicæ; præcipuè verò ob D. Rochum eius loci principem. *Aigermortes* arx præstantissima: *Nîmes*, in qua permultæ antiquitatis extant reliquiæ. Ad Rhodanum *Nîmes.* verò amnē ciuitas est, quæ *Pons S. Spiritus* vocatur, à mirabili ponte supra ipsum *Pons S. Spiritus.* amnem ex 18. arcubus constante.

PROVINCIA, vulgò *Prouence*, ad Alpiū pedes inter Rhodanum, & *Prouence.* Varum iacet, cui à Septentrione Delphinatus ponitur. Huius solum aptissimum est ad mittendum segetes absque cultura vlla, & paruo cum labore cultum profert nobiles fructus: vuarum passularum, & ficuum tanta hîc colligitur copia, vt eis bona Europæ pars subueniatur. Rosmarinum, mirtus, gineprus hîc abundatissimè crescunt: castaneæ quoque hîc maiores sunt, quàm vllâ alia in parte Europæ: citria mala, mala cotonea, mala granata, crocum, oryza, palmæ, quæ dactylos maturos ferunt, abundantissimè isthîc proueniunt: atque aliquibus in locis cannæ faccari plantantur: vites hîc generosissimum ferunt vinum, quî Basileæ pro Corsicò æstimatur.

Diuiditur ipsa Prouincia in ditionem Pontificis, & in ditionem Regis. Ad *Prouincia* PONTIFICEM spectat AVENION vrbs Archiepiscopalis, quam *diuisio.* Clemens V. à Ioanne Ruberti Neapolis Regis nepote Anno mccccli. emit, atque etiam Comitatus VENIESSINVS, qui sub Ecclesiæ tutela ob *Venestus* Raymundi Comitæ Tolosani hæreses peruenit, in quo quidem Comitatu *nus Com.* sunt vrbes *Carpentras*, *Cavaillon*, & *Veson*, & octuaginta circiter loca murata. Auenion autem vrbs clarissima est ob Pontificum in ea sedes, quam propè *Auenion.* lxx. annos ibi tenuerunt. Ad GALLIÆ verò Regem reliquum ipsius Prouinciæ attinet, & in vrbe quidem AIX, olim Aquæ Sextiæ, & colonia *Aix vrbs.* Iulia cognominata, *Parlamentum* residet, quæ sede Archiepiscopali Aquensi nuncupata ornatur. Cæterùm ARLES, & MARSILIA superiorem non *Arles, &* agnoscunt, sed ex se ipsæ gubernantur. Marsilia autem antiquissima est vrbs, *Marsilia.* & tempore Tarquinij Romani condita, quæ Phocensium olim fuit Colonia; vbi portus, templaque Ephesiæ Dianæ, & Delphici Apollinis, ac studiū Græcarum literarum nobile fuerunt.

DELPHINATVS, vulgò *Daulphine*, Allobrogum Regio, diuiditur in *Delphina-* superiorem, & inferiorem. SUPERIORIS caput est EMBRVM ad *tus diuisio.* Druentium amnem in amœna valle positum, ac à montibus circumseptum, in quibus agricum, & manna colligitur. Cætera loca sunt VALENCE, cuius ager dicitur *Valentinus*: DIA, ad quam spectat ager *Dioys*: GAP, & alia. INFERIORIS Delphinatus caput est GRENOBLE, *Parlamenti* sedes, ad *Dioys.* Isaram amnem mirabili ponte annexa. Sed in spiritualibus capitalis est VIENNA Archiepiscopatus nobilissimus, quam Burgundici cancellarij sedē *Grenoble.* olim fuisse ferunt. Sunt etiam hac in parte *Romans*, *Briançon*, *Lemonestier*, *Casteau*, *Daulphin*, & alia plura.

SABAVDIA, vulgò *Sauoye*, inter Delphinatum, & Rhodanum clauditur, *Sabaudia.*

Lacus Sa-
baudie.

Chamberi-
num.

Aliæ vrbes
Sabaudie.

Sabaudie
Dux.

Bresse re-
gio.

Burgum.

tur. Quæ Regio partim montibus, partim vallibus amenissimis, & compas-
cuis, partim verò planitiebus fertilissimis, quæ segetes abundè ferunt, or-
natur. Vinum quoque aliquibus in locis optimum producit, præsertim in
agro montis Meliani, vulgò *Mommelian*. Lacus hîc sunt diuersi, & perampli, in-
ter quos *Lemanus*, *Niciensis*, & *Bourgenfis* præcipui sunt, ac satis piscosi. Sabaudia
metropolis est CHAMBERINVM, in qua Senatorius ordo, quem *Paro-*
lamentum vocant, sedem habet, quæ quidè inter medios montes in valle qua-
dam sita est. Aliæ vrbes sunt *Bele*, non longè à Rhodano, *Monstier* caput de *Ta-*
rantaise, *S. Ioannes* caput de *Morienne*, *Nicy*, in qua Geneuæ Episcopus sedem suam
transfudit, Geneva apud Lemanium lacum: Sabaudia verò propriū habet Du-
cem, qui Pedemontanam etiam regionem, & Allobroges sub se habet, & Sa-
baudia quidem Duces è Saxonum Ducibus, ac stirpe Augusta originem du-
cunt annos propè quingentos. Ad ipsam Sabaudiam BRESSE Regio spe-
ctat plano in situ posita, quæ omni tritici genere, canabe, piscibus, fluminibus
ac stagnis abundat. Capitalis vrbs in ea est BVRGV M, vulgò *Bourg*, quam
olim Forum Seracusanorum: nonnullis dictam fuisse placet.

BELGICAE GALLIAE REGIONES, ad Regnum Franciæ attinentes.

Picardia.

D Regnum Franciæ Picardia, Cambrense territorium, &
Bononiæ ac Guineæ Com. quæ sunt Regionēs Belgij, atti-
nent.

PICARDIA pars Galliæ Belgicæ mari adiacet Ocea-
no, & inter Artesiam, & Franciæ Prouinciā clauditur.
Olim verò ab Ambianis, Belluacis, & Veromanduis habi-
tata est, à Somonaq; fluuiio irrigatur. Vnde fertilis frumētī,
& omnium frugum est, vinum tamen non fert. Præclaras vrbes habet,
& plurimis munitis ornatur oppidis; quæ omnia sunt circiter 32. Sed
AMBIANVM, vulgò *Amiens*, metropolis est vrbs totius Picardiæ, Epi-
scopalis sedenobilis, & præsidium munitissimum. In hac autem prouincia
continentur quædam regiunculæ, hoc est THIERACHE, seu *Terrache*
Ducatus, in quo metropolis est *Guisa* propugnaculum, vnde *Guisianorum* fa-
milia nomen ducit: VERMANDOIS Comitatus, cuius caput est
S. Quintini fanum, & Comitum aliquando domicilium, quem quidem tra-
ctum olim Veromandui inhabitârunt, in eoq; duo amnes *Soma* & *Schal-*
dis ortum sumunt. Hic etiam olim Augusta Veromanduorum exstabat, quæ
nunc diruta est, relicto tantum cœnobio, vbi sedes olim Episcopalis, quæ
Nouiodunum translata est. RETELOIS Comitatus, in quo metropo-
lis *Retel*. TARTENOIS, in quo est *La Fere*. & PONTHIEV Comi-
tatus, qui à multitudine pontium nomen ducit: nam regiuncula paludinea
admodum est, & multis in locis stagnis inuia, nec nisi pontibus peragrari po-
test. Primaria huius Comitatus ciuitas est ABBATIS VIELLA, vulgò

Retelois.

Tartenois.

Ponthieu.

Abbatie.

Abbeville, quæ ex Abbatiâ primùm in vrbis magnitudinem & formam excreuit. Picardiæ incolæ sunt magnanimi, virili animo, & militaris rei peritissimi.

CAMBRENSE territorium nomen capit ab vrbe CAMBRAY ad *Cambrai*. Scaldim annem sita, quæ Antonino est *Camaracum*, teste Ortelio, & Teutonicè *Cameryk* dicitur: Hub. tamen Leodius putat eam esse *Samarobrinam* Antonini & Cæsaris. Sed de Samarobrinæ situ valdè auctores discrepant. Nam Diuæus & Becanus putant eam esse Ambianum, vulgò *Amiens*: Bouillus & Chassanæus s. *Quintin*: Ortelius verò *Bray* ad Somonam fluuium. Vrbs autem CAMBRAY ampla est, pulchra, magnificis ædificijs, tùm publicis, tùm priuatis ornata, populo frequens, ac tutissima. Hæc olim Episcopo Cambrensi tam in spirituali, quàm in sæculari iurisdictione parebat, qui Princeps est Imperij: atque in ea Arx fabrefacta est sub Caroli V. auspicijs; quæ tamen tumultuum Belgicorum tempore per proditionem in potestatem Ducis Alenconij peruenit, qui eam postea Reginae matri post eius mortem reliquit, nunc verò sub dominio D. de Balanio est.

In confinio Picardiæ versus Angliam porrigitur BONONIAE Comitatus, vulgò *Boulougne*, multa habens oppida & pagos; & GVISNEA, seu *Guinnes* *Boulougne*. *Guinnes*. Comitatus, qui ambo olim ad Artesiæ Comitatum attinebant, in quibus quidem Morini antiqui populi olim infederunt. Ager nemorum multitudine impeditur, & ad mare sabulosus est, vnde vt plurimum sterilescit. Hic duo nominatissima fuisse naualia, GESSORIA CVM scilicet, & ICCIVM, seu Itium ex antiquis constat; vnde Cæsar commodissimum è Gallia in Britanniam traiectū esse prodidit. ICCIVM portū Cæsaris, vnde è Belgio in Britanniam soluerit, esse quod nunc Caletum, & vulgò *Cales* dicitur, permulti cū *Itius*. *Lhuydo* tenent. Alij verò censent, s. *Odomari* urbem olim Iccium portū fuisse, persuasi tùm ex loci situ, qui cū valdè humilis sit, præaltis tamen littoribus, quæ urbem quodammodo cingunt, & sinū maris olim capacissimum fuisse indicant: tùm ex vetusto vrbis nomine, *Sihieu*, quod sonare videtur *Sinus Ithij*. Addit Ortelius, distantiam ab hoc oppido ad proximum Britanniae Insulae continentem adamassim cum ea, quam illi Strabo tribuit, hodie quadrare. Camdenus verò Itium portum putat esse *Vutisan* inferius propè *Blanes*, quod Angli *Vuhitsan* vocant, verbo ab Itio non abludente. GESSORIA CVM *Gessoriaci*. autem maritimum illud esse oppidum, quod nunc BONONIAM vocant, & Galli *Boulougne*, Belgæ *Beunen*, & Angli *Bolen*, omnes ferè consentiunt. Cæterum Caletum, quod inter cætera Europæ fortissimum est propugnaculum, annos prope CCXII. sub Anglorum potestate permansit, quibus Franciscus Guisæ Dux bello paucis abhinc annis arripuit. Bononiam etiam Angli Galli extorserunt, sed hæc pacta pecunia post octennium illis reddita fuit.

G A L L I A.

INSVLÆ AD GALLIAM PERTINENTES.

N Oceano Occidétali Galliam abludente, qui propriè Gallicum mare dicitur, nonnullæ Insulæ dispersæ sunt, inter quas præcipuæ sunt hæ.

Ins. D. Mariæ.

Insula D. Mariæ Bouinæ, vulgò *N. Dame de Bouin.*

Ins. Dei.

Insula Dei, vulgò *l'Isle de Dieu*, cum duobus, vel tribus pagis

Ins. Dei.

satis cultis.

Insula MARMOTIER, vel *Noir*, vbi salis magnus prouentus, & vbi est Abbatia vulgò *Blanche.*

Ins. Regis.

Insula Regis, vulgò *de Rex*, è regione Rupellarum, quæ vini ferax est, quod inde nomen fert, vbi est oppidum D. Martini, & hæc titulo Ducatus hodie insignita est.

Oleron Ins.

OLERON Insula, quæ *Vliarus* est Plinij, Canentello fluuio apposita, qui hodie *Charente*, salis factitij copia nobilis, ex quo insignem quæstum Rex singulis annis capit.

BELGIUM SEV GERMANIA INTERIOR.

VI.

BELGII, SEV GERMANIÆ INFERIORIS DESCRIPTIO.

*Flandria,
quæ &
Belgium.*

N Tabula hac ea BELGICAE GALLIAE pars descripta est, quæ Hispaniarum Regi maiori ex parte hereditario iure subest; ac dimidia circiter est ipsius Belgicæ pars. Quæ quidem vocatur per vniuersam Europam FLANDRIA, sumpto nomine à regione Flandriæ, quæ in ea cæteris præstat. Hanc BELGIVM propriè nonnulli vocant. Neque enim Belgium pro vna vrbe accipi debet ex Cæsare, cum in eo scribat ipse Cæsar, se quatuor legiones collocasse, & vna quidem vrbs tot legionum capax esse nequit: neque sub nomine Belgij tota Belgica contineri putandum est, cum Cæsar à Belgio nonnullos Belgicæ populos libro quinto distinguat; sed eam potius esse Belgicæ partem cum Ortelio tenendum est, quæ mari vicinior est, & versus Septentriones exposita, complectens nimirum hodie Hollandiam, Zelandiam, Flandriam, Brabantiam, Geldriam, & Cliuiam. Dicunt vulgò hanc partem Belgicæ *i paesi Bassi*, vel *Alemagnabassi*, & Latine GERMANIAM INFERIOREM: tum ab eorum humilitate versus Oceanum mare: tum etiam, quia harum gentium sermo ab alijs Germanis non multum differt, & si maior pars huius Belgij sit in Galliæ prouincia numerata.

*Germania
inferior.*

*Belgij
fines.*

*Sic ut
cale-
stis.*

Sunt autem fines eius hi. Ab Aquilone Oceanum mare: à Meridie Lorenum, Campania, & Picardia: ab Ortu Rhenus, & Mosæ amnes: ab Occasu tum mare, tum illa Artesiæ pars, quæ Picardiam intuetur. Circuitus eius teste Guicciardino est milliarius Italicorum circiter 1000. vel 340. leucarum Belgicarum, complectitur verò gr. 7. cum dimidio in longitudine à grad. scilicet 22. & semis vsque ad 30. At penes latitudinem gradus habet quinque, id est à gr. 48. & semis vsque ad gr. 53. & semis. Vnde locatur Belgium inter medium septimi Climatis & initium noni, vbi sit varietas diei maximi æstatis ad horæ dodrantem. Nam ad medium quidem septimi Climatis maior dies est horarum 16. & ad initium noni horarum 16. cum tribus quartis. Continet verò omnes parallelos, qui inter 16. & 21. includuntur.

Terra

Terra hæc aërem plus æquo humidum habet, sed tamen qui incolarū sanitati, nec non digestionī conducit: æstas iucunda & peramœna est, nō feruens, neq; muscarum generibus abundans: tonitrua audiuntur pauca: terræ motus fiunt rari ob aëris humiditatem, & soli humilitatem. hyems longa & ventosa est. & spirantibus ventis *Borea, Græco, Leuante, & Circo* frigida & rigida est, sed spirantibus ventis his oppositis, frigus in pluuiā cōuertitur, quod vt plurimum euenit. Ager plānus est paucos habens colles, & mōtes, (exceptis regionibus Lutzenburgi, Namurci, Leodij, & ex parte etiā Flannoniæ, quæ his abundant) in multisque locis sabulosus: sed in vniuersum bonus est & fertilis, (licet magis in vna parte, quàm in alia) frumētī præsertim, hordei, siliginis, & aliarū legetum, saggina tamen, milio, & panicio exceptis, quæ tamen frumenta serius ad maturitatē perueniunt, quàm apud nos: linum, canabum copiosè; & fructus etiam multos fert, vt sunt pyra, poma, cerasa, nuces, auellana, & cætera huiusmodi; quæ tametsi saporosa gustui, vt nostrati nō videantur; nihilominus toto integro anno cōseruātur. Ficus, & amygdalas difficulter nutrit; nec vlllo pacto oleas, mala medica, citrea, malagranata, & alias vobiliores plātas, ac fructus fert, quæ tamē omnia suis tēporibus copiosè ex Hispania hūc afferuntur: Vites hic paucæ, præterquàm in vrbibus & vicis, quæ tamen debile, & immaturum reddunt vinū. Arborea materia satis ibi pro quotidiano vsu, & pro ædificijs habetur; præsertim tiliarū arborū, quæ incolis *Linde* dicūtur: desunt tamen pini, & abietes, atq; etiā pauci sunt lauri, & cupressi. Nō sunt hic herbæ medicæ virtute admodū præstantes; sed hortenses morbidiores, & gustu grata magis sunt, quàm apud nos. Animalia nocua, serpentes vt terra hæc nō præbet, nec nisi in Hollandia, Zelandia, ac in syluis magnis serpētes nascūtur aspidibus persimiles, quos *Ader* accolæ dicunt. Sed animalibus domesticis omnis generis maximè diues est, quæ māsuetata magis quàm alibi sunt; quinimò boues Frisiæ, & Hollandiæ insolitæ magnitudinis, & ponderis sunt, quorū aliqui librarū 2000. nostratiū pondus excedunt. Equi etiā magni sunt, fortes, & ad bellum aptissimi: lanæ huius regionis asperiores sunt Hispanicis, & Anglicis: rubia tinctorū abundè colligitur, quam magno lucro per omnē Europam distrahunt. Mineræ alicuius momenti Belgium non habet, nisi ferri, & paucæ quātitatē plumbi, ac æris: nec fontes aquæ viuæ, nisi mōtuoſis in locis. Habet tamen lacus, stagna, & paludes permultas piscosissimas, & à permultis nobilissimis fluuijs irrigatur, inter quos sunt magni & Regales in mari sese exonerātes Rhenus, Mosæ, & Schalde, præter alios nobiles satis, vt Mosella, Lissa, Aa, Sambra, Dele, Seine, Dese, Demere, Nethe, Ruer, Berkel, Niers, Vidrus, Scarpe, Dentre, Haine, & alij. Præstantior omnium est RHENVS, qui nō tam in Germania, quàm in vniuersa Europa secundū tenet locū, & suos habet fontes in monte Adula, qui à Modernis dicitur *Vogel*, seu *S. Gothardi*: amnis is mediam hanc regionem secat, abluēs multas vrbes & oppida. MOSA in monte *Vogeso* oritur, in finibus *Lingonum*, & misce-
Terra qua-
liæ.
olea hic nō
proueniūt.
Serpentes
hic Aplu-
rimū non
sunt.
Paucæ me-
talla hic.
Fluuij Bel-
gij.
Rhenus.
Mosæ.
Schaldis.

ferim sturionum spectatæ magnitudinis & bonitatis, salmonum, lampredarum, truttarum, qui ex mari percurrunt in eos, præter innumeros alios pisces omnis generis, qui tùm in mari, tùm ibi nascuntur.

*Arduenna
sylua.*

Habet præterea hæc Regio syluas, & nemora permulta lignorû munificentissima, & animaljû ferarum, & volucrû omnis generis refertissima; inter quas est *Arduenna sylua*, quæ Cæsaris tẽpore 500. milliaribus secûdum longitudinem protendebatur. Sed hodie multo minor facta est, neque 90. miliaria superat. Mare Oceanum, quod ab Occidente & Septentrione hæc terram abluit, etsi multa incommoda, & damna sæpẽ Frisiæ, Hollandiæ, & Zelandiæ præsertim afferre solet; nihilominus magnopere huic prouinciæ conducit, ob nauigationem ad hæc loca ex omnibus mundi partibus: quod fit, vt velut emporium vniuersæ Europæ sit hæc Regio: in eo etiam pisciû optimorum ingens copïa expiscatur, quæ non solùm toti prouinciæ sufficit, sed etiã magnam eorû sale, & fumo conditorum quantitatem in Galliã, Hispaniam, Germaniam, ac in alia loca mittunt; præcipuẽ salmones, & haleces, quæ vulgò *Arenghæ* dicuntur, ac in hoc tantùm mari reperiuntur.

*Haleces hic
sanctam re-
periuntur.
Incolarum
forma &
mores.*

Incolæ ipsi formosi, & proportionati sunt, & vt plurimû mediocrẽ excedentes staturam, pulchrasq; habentes tibias; frigidi natura, quieti, parum colerici, parum ambitiosi, parû superbi; non admodum inuidi, nec Veneri dediti, sed potius Baccho, cùm sint bibacissimi: suntq; ciuiles, aperti, ad omnia prompti, & faceti; licet interdû nimis; creduli valdẽ sunt, vnde faciliẽ decipiuntur; & suspicione pleni, ac obstinati interdum: nimis loquaces, & beneficiorum immemores, licet & iniurias etiã faciliẽ obliuiscantur; aliorû parum sunt amantes, parumq; odentes; laboriosi præterea sunt, diligentes, ingenio mirabili pollentes; vnde & multarû rerum fuerunt inuentores, & Musicã instaurarunt, ac perfecerunt: nam vix vlla est Principû Europæ aula, quæ perfectis Musicis Belgicis careat. Bellicosi sunt tam pedestri, quàm equestri certamine, ac etiam nauali classe: artem nauigandi optimẽ callent; varia addiscunt idiomata; mercaturam solertissimẽ exercet, & artificia nobilissima: nam præter cætera contextores sunt pannorum ex serico, lana, & lino dyersorum generum, vt sunt saia, tripa, grogranæ, bombesini, siue sustanæ, nec nõ etiã tapeta & alia præstantissima opera, quibus triclinia, cœnacula, & cubicula Principum & nobilium ornantur, quæ non tam in vniuersam Europam mittuntur, sed in vtranque Indiam & Africam. Panem ex siligine vt plurimum conficiunt, & potus illis est ceruisia, & vinû quoque, quod ex Anglia, Hispania, & Gallia habent; vestitus illis sumptuosus & cõptus est, atque etiam domus mirificẽ ornant, & magis quàm aliæ Europæ gentes: ædificijs plurimum incumbunt, quæ quidem magnificẽ extruunt.

*Belgæ per-
fecti Musici,
Bellicosi.*

Cæterum mulieres pulchræ sunt ac formosæ, promptæ, audaces, & liberrẽ cum hominibus versantes: sed tamen sobriæ sunt, ac honestatẽ summo-
pere colunt: solæ per ciuitatem discurrunt: rem familiarem optimẽ gubernant, & interdum etiam mercaturam exercent, & contractibus immiscen-
tur. Gentes etiam hæ primæ fuerunt ex Gallia, & Germania, quæ Christi-
anam fidem susceperunt, licet nunc inter eas multæ vigeant hæreses.

Complectitur hæc pars Belgicæ 17. ditiones, quæ sub Hispaniarû Regis Imperio sunt, hoc est Ducatus quatuor, vt *Brabantia, Limburgi, Lutzenburgi, & Geldria*: Comitatus septem, nempe *Flandria, Artesia, Hannonia, Hollandia, Zelandia, Namurci, & Zutphania*, qui tamen sub Ducatu Geldricæ cecidit; Marchionatum *Sacri Imperij*, qui nunc sub Brabantia Ducatu comprehenditur: & Dominia quinque, hoc est *Frisia Occidentalis, Mechlinia, Ultraieftensis, Transisulana, & Groëninga*, quod nunc sub statu Frisicæ Occidentalis comprehenditur. Et hæc quidem regiones cultissimæ sunt, in quibus numerantur 208. vrbes muris, aggeribus, aut fossis munitæ: & plusquàm 6368. pagi templis turrigeris insigniti, præter villas, castella, & arces, quorum in his non exiguus est numerus. Residuum verò Belgij possidēt Dux Lorenæ, Dux Cluiæ & Iulia, Archiepiscopi Treuerensis, Moguntia, & Colonia, Episcopus Cambrensis, Leodiensis, & alij nobiles & potentes viri. Quatuor sunt in hac inferioris Belgij parte Episcopatus, Cameracensis scilicet, Tornacensis, Atrebatensis, qui Archiepiscopo Rhemenfi subsunt: & Ultraieftensis Episcopus Archiepiscopo Coloniensi subiectus. Academia, seu publica Gymnasia tria sunt, Louanium, Duacum, & Lugdunum Batavorum, vulgò *Leiden*. De regionibus autē particularibus Belgij separatim aliqua dicemus, prout collegimus ex Guicciardino & alijs, sicut etiam superiora.

*Episcopatus
Belgij.*

B R A B A N T I A E D U C A T V S

Cum Marchionatu Sacri Imperij, & cum
Ducatu *Limburgij*.

IN hac regione sederunt olim *Aduatici* populi teste Cæsare in Comm. & alij etiam, quos *Tungros* vocat Niger. Habitat à Septentrione Mosam fluium, separantē eam à Geldria, & Hollandia: à Meridie Hannoniam, Comitatum Namurci, & Episcopatum Leodiensem: ab Ortū etiam Leodiensem diocesim: & ab Occasu Schaldim, seu Scaldum, diuidentē eam à Flandria, & ex parte Principatū *Alost*. Huius circuitus complectitur 80. milliaria Germanica. Regio ipsa gaudet vndique aëre salubri: ager planus est, & maior ex parte frugum, & fructuū feracissimus; tametsi versus Septentrionem territorium, quod dicunt *Campania*, seu *Campania*, sit paulò sterilius, & arenosius magis: attamē armētis, & ouibus gratissima pascua affatim suppeditat: pulchris, & vtilibus irrigatur fluijs, quorū præcipui sunt *Mosa, & Schaldus*; præter lacus, stagna, & alias aquas. Ornatur satis syluis, & nemoribus ad venationem oportunis. Plinius hic scribit esse fontē insignem, cuius aqua purgat corpora, tertianas febres discutit, & caliculorum vitia tollit. Gens hilaris est adeò, vt vix grauem senectutē sentire videatur. Sunt verò in hac regione 26. vrbes muris, ac vallis munitæ, quarum præcipuæ sunt *Louanium, Bruxelles, Antuerpia & Bolduc*, seu *Buscum Ducis, Louanium*. quæ dicuntur capitales. **L O V A N I V M** amplissima, & amoenissima est

*Regionis
qualitas.*

Bruxelles. vrbs, emporio nobili gaudens, & publico gymnasio Anno MCCCXVII, decorata, in qua sunt circiter 20. Collegia, seu Vniuersitates, in quibus omnes scientiæ, & facultates profitentur. *BRUXELLES* vrbs duplici muro munita, fontium perennium scaturigine, Principis sede, nobilium frequentia, ac populorum numerositate celebris est. *ANTVERPIA* præclara, & famolisima, & aduersus hostiles impetus tutissima est, in loco, ubi olim Taruania ciuitas fuit, quam Morini tenuerunt teste Nigro: emporiū est totius Europæ celeberrimum, in quo bis in anno ex omni penè mundi parte negotiatores ad nundinas opulentissimas conueniunt: Metropolis est etiam totius Brabantiae, & Marchionatus sacri Imperij, habet 212. vias publicas, & 22. plateas. *BVSCYMDVCIS*, vulgò *Bolduc*, incolas habet ciuiles satis, & negotiationi deditos, qui tamen plūs antiquæ fortitudinis retinent, quàm reliquæ gentes. Præter has *MECHLINIA* concilio Regio, quod *Parlamentum* vulgò vocant, nobilis est. Sunt præter vrbes supra memoratas octodecim oppida libera, quæ vulgò *Terre Franche* dicuntur, in quibus nundinæ sunt, & vrbium priuilegijs potiuntur. Pagi verò sunt circiter 700. templis turrigeris, & campanis decorati. Continet autem hæc Regio Marchionatum *Sacri imperij*, cuius Metropolis est Antuerpia; deinde etiam Marchionatum à *Bergu*, Ducatum *Arshotanum*, Comitatum *Hoochstratanum*, & *Megem*, Baronatum *Bræda*, Statum *Mastricht*, nec non etiam Ducatum *Limburgij*, de quo nunc dicemus.

DVCATVS LIMBURGENSIS.

*Limburgij
Duc.*

LIMBURGII Ducatus Regno Aquisi vicinus, Brabantia totus quasi cōtinetur, qui extinctis proprijs Ducibus sub Brantiæ cecidit Ducatu circiter annū Domini MCCXCIII. Paret tamē Leodiensi Episcopo quo ad Ecclesiasticā administrationem. Ager omnium rerū ad humanā necessitatis vsum feracissimus est (vino tamen ob cæli inclementiam excepto:) nam optimū profert triticum, & zeam, ex qua panem albedine præstantem cōficiunt: pascua hīc saginando pecori optima sunt, vnde casei delicati saporis copiā habent: herbas colligunt efficaces, tam morbis curandis, quàm esui accommodas. Præterea sunt etiā hīc plumbi, ac ferrisodinæ præstantes, & cadmiæ, seu calaminaris lapidis mira copia: atra quoq; carbonaria, sulphuris particeps terra fabris ferrarijs, & igne cōseruando admodum vtilis. Sunt etiam hīc lapicidinæ diuersorum marmorum, ex quibus multa ædificia exornantur. Nō desunt in hoc etiā agro scaturientes aquæ, quæ tūm voluptati, tūm sanitati recuperandæ mirificè inseruiunt. Præcipuum huius Ducatus oppidum est

Lapis calaminaris.

Limburgij

Vuesa flu.

LYMBVRGVM, à quo Regio ipsa nomen habet, munitissimum quidē ob sitū montosum, & ob arcem, ac turres, & muros, quibus clauditur: hoc oppidum fluius *VVEESA*, vulgò *Vueslo*, abluit, & totū eius territorium irrigat antequàm sese in *Mosam* exoneret, qui sanè diuinius, præterquàm quod

quod multis, ac varijs conducit vsibus, maxima etiā nobilium piscium copia affluit, nimirum trutis immensæ magnitudinis, vmbriis, anguillis, mustelis, cancris, & id genus alijs.

DVCATVS LVTZENBVRGI,
seu Lucenburgi.

IC Ducatus nomen obtinet à ciuitate primaria eiusdem nominis, quæ Ptol. est AVGVSTA ROMANDV-
ORVM. Termini eius sunt à Septentrione territorium Leodiense, & Namurcense: à Meridie Lorenum: ab Ortum Mosella fluuius cum Episcopatu Triuerensi: ab Occasu Mosa fluuius cum Arduenna sylua. Regio mōtuosa est, vt plurimum, & nemoribus partim obfessa; attamen bona, & fertilis, multaquæ vtilia producens, & plerisque in locis vinum proferens, tamen non satis præstans: syluæ etiā quotidie excinduntur, & solum in fecundissimos agros vertitur: attamen cum in Galliæ confinio sit, multa perperessa fuit incommoda: irrigatur à diuersis amnibus, inter quos dignior est Mosella: habet in circuitu 70. milliaria Belgica, & continet 23. vrbes, & oppida muris percincta, præter alia multa ob bellorū furias muribus denudata. Primaria verò vrbs est LVCENBURGV M partim montosa, partim vallosa, satisque munita, quam Alifontia fluuius, vulgò Alfi: z. interluit. Hic consilij supremi sedes est, & tribunal, à quo prouocatur Mechliniam. THIONIS VILLA, vulgò Theonville, in ripa Mosellæ præsidium totius regionis tutissimum est. BASTONACVM oppidum emporium totius ferè regionis est. Possidet præterea 1168. villas, seu pagos; præter arces multas non parui nominis: habet etiā sub se 7. Comitatus, multos Baronatus, & alia dominia.

Augusta
Romandorum.

Lucenburgum.

Theonville.
Bastona.

DVCATVS GELDRIÆ,
in quo etiā est Comitatus

ZVTPHANIAE, vulgò Zutphen.

ELDRIÆ regionem tenuerunt olim Casaristempore Menapij, alij dicūt Sicambros, sed Guicciardinus putat vtrumque populū ibi inhabitasse: Marius Niger scribit Menapios, & Gellios. Regio hæc à Rheno fluuio per medium diuiditur, & à Septentrione habet Frisiam: à Meridie Brabantiam, & Iuliacum: ab Ortum habet Rhenum, & ex parte Ducatū Cluiæ: ab Occasu verò Hollandiam habet, cum territorio Traiectensi. Regio campestris est cum paucis montibus, sed passim nemoribus multis, & vtilibus ornata, & tribus celeberrimis fluuijs, Rheno nempe, Mosa, & Vahali irrigata. Fertilissima est præ-

Geldria.

Eius fines.

Qualitas.

Zutphania Comitatus, cūpuē tritici; pascua habet optima, adeo vt ex vitima Dania emacerata armenta hūc faginanda mittantur. Continet sub se Comitātū Z V T P H A N I A E, & alios status, & habet sub se 22. vrbes muris, & fossis munitas, quarum quatuor sunt capitales, & principales, supra quatuor diuersos amnes sitæ, & quatuor diuersis Episcopatibus subiectæ, nempe N O V I O M A G V M, vulgò *Nimega*, ad *Vahalin* sita, vñ olim ex tribus sedibus Imperialibus, ciuitas libera, & Metropolis totius Ducatus Geldriæ, quæ suo cum territorio Episcopo Colonienfi subest: R V E R M V N D A, seu *Ruremonda*, vbi *Rura* fluuius se in *Mosam* exonerat, extructa, quæ *Leodienfi* Episcopo subiacet: Z V T P H A N I A, ad ostiū *Bercheli* amnis, Monasterienfi Episcopo subiecta, & Comitatus nomine clara: & A R E N A C V M, seu *Arnhemiu*, vulgò *Arnem* in ripa *Rheni*, supremū huius regionis Ius, & Cæcellaria, sed in spiritualibus est sub ditione Episcopi Traiectensis. Sunt præterea aliæ vrbes, & oppida, quæ olim fuerūt muris munita, & nūc privilegijs aliarū vrbiū gaudēt; vltra 300. circiter pagos, seu villas turribus insignitas. Hi populi vltimi fuerūt, qui ex Gallia Cæsaris æuo sub Romani Imperij iugo peruenerūt, & qui primū in Imperij declinatione liberati fuere,

FLANDRIÆ COMITATVS.

Flandria finis.

Mensura.

Qualitas regionis.

Fluuij Flandriæ.

Gandau, Bruges,

& præ.

Incolarum mores.

LANDRIAÆ Comitatus termini hodie hi sunt: à Meridie Artesia, & Hannonia cum Picardiæ parte: ab Ortu Hannonia similiter, & Brabantia: ab Occasu partim mare quod Angliam respicit, deinde amnis *Aa*, & partim Artesia: à Septentrione Oceanum. Longitudo (Guicciardino teste) itinere trium dierum metitur, hoc est milliaribus Germanicis 33. latitudo itinere duorum dierum, nempe milliaribus 20. Aër clemens est, sed versus Meridiem purior. Regio vt plurimum campestris, multa vtilia nemora habēs, sed paucis mōtibz prædita, ac satis fertilis, compascuaque, præsertim versus mare ac Galliam, triticum abundè profert: boues multos, ac equos præstantissimos, belloque aptos; lini, casei, & butyri etiam copiam. Abluunt regionem *Schalde*, *Liza*, *Tenera*, ac alij amnes, & riuuli, vnde piscibus omnis generis maximè diues est: quatuor sunt in ea principales maris portus. Habet præterea 28. vrbes muris percinctas, quarum sex magnæ sunt & nobilissimæ, nimirum tres capitales, quæ sunt G A N D A V V M, vulgò *Gent*, vbi nobilissimas: B R V G A E, seu *Bruges*, ornatissima & opum diues, olimque *Geforia* dicta: & Y P R A: deinde aliæ tres dignitate has sequentes, nempe L I L L A, T O R N A C V M, & D V A C V M. Sunt etiam aliæ 30. satis nobiles & frequentes, quæ muris non sunt vallatæ, & insuper 1154. pagi, quorum aliqui magni sunt, & populo frequentes, præter arces, castella, & nobilium ædes. Incolæ sunt ciuiles, armis strenui, ingeniosissimi, ac excellentes artifices, maximè in contexendis pannis, tum ex lino, cuius hic magna fertilitas & bonitas; tum ex lana, quam ex Hispania, Anglia, & Scotia accipiunt; tum etiā ex serico, quod hic ex diuersis mundi partibus abundè defer-

defertur, quos pannos latissimè distrahunt.

Diuiditur hodie Regio ipsa in tres partes, seu regiunculas, nempe in *Flandria*
TEVTONICAM, quâ Guicciardinus *Flandriam Flandricantem* vocat, *diuisio.*
quæ proprium seruat idioma: in IMPERATORIAM, in qua etiam
loquitur *Flandricè*: & in GALLICAM, in qua *Galicè* loquitur.

Flandria Teutonica agrum habet sterilem & sabulosum, qui paucâ pro- *Flandria*
ducit tritici copiam; at segetes alias, linum atq; canabum abundè profert. In *Teutonica.*
hac sunt tres illæ vrbes capitales, vt superius diximus, Gandauum scilicet,
Bruga, & Ypra, præter alias multas. GANDAVVM nobilissima, pul- *Gandauum.*
cherrima, & amœnissima, ac inter maiores Europæ vrbes numerata, sita est
supra tres amnes *Scaldim, Lysam, & Luuiam*, quæ arce munitissima, ac superbis
& magnificis ædificijs ornata est, & intra mœnia 20. paruas Insulas habita-
tas à fluuijs & riuiulis effectas continet, ac insuper 98. magnos pontes, præ-
ter multos paruos; hæc autem totius Flandriæ Metropolis est.

Partem Flandriæ Imperatoriam Guicciardinus ait sic appellari, quia *Flandria*
multo tempore sub Imperatorum potestate permâsit; hanc verò Ortelius *Imperato-*
Proprietariam vocat, quòd nunquam superiorem præter Flandriæ Princi- *ria.*
pem agnouit. Est autem parua, ac inter amnes *Schaldim & Teneram* contenta,
in Brabantia finibus, nuncq; Comitatus *Alosti* vocitatur, & habet sub se has
vrbes & oppida: ALOSTVM, HVLST, quæ cæteris principalior est,
ASSELE, BOVCHOVT, ASSENEDE, TENERAMVN-
DAM, GERARDIMONTIVM, vulgò *Grandmont*, BORN-
HOAM, RVPELMVNDAM.

Flandria Gallicans parua etiam est, sed pulchra tamen & optima: nam a- *Flandria*
grum habet pinguem & fertilissimum, qui optimum gignit triticum. Sunt *Gallicans.*
autem in hacq; vrbes: LILLA, caput illius; DVACVM, vulgò *Douai*; *Daacum.*
ORCIANVM, siue *Orcies*; & TORNACVM, seu *Tornai*. Vnum ha- *Tornacum.*
bet Episcopum Tornacensem Archiepiscopo Rhemenfi subiectum, cui
Episcopo subest vna diæcesis ex quinque Episcopalibus, in quibus diuisa
est tota hæc Regio Flandriæ, reliquæ verò quatuor Episcopis Traiectensy,
Cameracensy, Atrebatensy, & Taruanensy subfunt.

ARTESIAE COMITATVS,

vulgò *Artois.*

ARTESIAE populos Cæsar *Atrebat* vocat, & nō igno- *Artesia.*
biles quidē, ab vrbe ATREBATVM, quæ nunc Gal-
licè *Arras* vocatur, & totius regionis Metropolis est: Ma-
rius tamen Niger regionem hanc putat incoluisse *Ambi-*
nos. Habet Regio ipsa à Septétrione Flandriâ fluuiò *Liza*
diuisa: à Meridie Picardiam: ab Ortù Flandriâ quoq; *Artesia*
fines. *fines.*
cu agro Cambrai: & ab Occasu similiter Picardiam. Ager amœnissimus &
optimus, fruitur clemētissimò aëre; producit omnia præter quàm vinum,

quòd incolarum potius negligentia euenit: tritico optimo feracissimus, tantaq; in quantitate, vt ad exteros etiam mittatur. Sunt hîc duodecim vrbes muris percinctæ, & 854. pagi. Ciuitates principales, ac oppida sunt: *Atrebatum*. A T R E B A T V M, quondam ipsius Flandriæ primaria ciuitas, vulgò *Artras*, à qua denominantur panni illi varijs figuris còtexti, qui vulgò dicuntur *Panni d'araz*: atq; etiam F A N V M S. A V D O M A R I, vulgò *S. Homer*: deinde *Lentium*, vulgò *Lens*: *Bethumia*, vulgò *Bethune*: *Bappalma*, vulgò *Bappames*: *sanum S. Pauli*, vulgò *S. Paul*: *Lillerium*, vulgò *Lillers*: & *Pernel*, vulgò *Pernes*, oppida sanè satis tuta, & munita. Incolæ olim diuites & mercaturæ dediti erant, sed hodie pauperes facti ob continua bella sunt, vnde militiæ tantùm incumbunt, in qua strenui sunt. Duos habet Regio hæc Episcopos, *Atrebatensem* scilicet, qui vni ex quinque diœcesibus Flandriæ præest, ipseq; *Rhemensi Archiepiscopo* subest; & *Audomarensem*.

H A N N O N I A E C O M I T A T V S,
vulgò *Hainault*.

*Flannonia
fines.*

VAE nunc HANNONIA dicitur, olim Pánonia dicebatur, & deinde *Saltus Carbonarij*, atque etiam *Picardia Inferior*. Quæ quidem à Septentrione habet *Brabantiam* & *Flandriam*: à Meridie *Campaniam* & *Picardiam*: ab Ortu Comitatum *Namurcæ*, & *Episcopatû Leodiensem*: ab Occasu *Flandriam* & *Artesiam*. Longitudo est 20. Germanicorum mill. latitudo mill. 16. Isthic *Neruios*

Qualitas.

populos bellicosissimos olim habitasse nonnulli censent. Ager felix est, bonoq; potitur aëre, & diuersis fluuijs irrigatur, qui sunt *Schaldû*, *Sambra*, *Tenera*, & alij: lacubus, stagnis, & fontibus copiosus satis; nemoribus, pratis viridissimis, & pascuis optimis: fructibus item, atque arboribus abundat: frumenti optimi feracissimus est; nec nò etiam mineris ferri optimi, plumbiq; ac lapicidinarum variorum marmorum diues est, inter quæ habetur index lapis. Calcem viuam, & profundissimas foueas lapideorum carbonum, quibus in extruendo foco vtuntur, adèd habet hæc Regio, vt opus sit ea ad exteros etiam mittere. Constantur hîc quoq; vitreæ laminæ, quibus fenestræ clauduntur, & omne item vitreorum vasorum genus. Gens bellicosa & erga Principem fide & officio incomparabilis. Sunt vrbes seu oppida 24. muris munita, & 950. pagi, aut villæ, præter arces, & alia huiusmodi innumera. Habet sub se Principatum *Chimay*: octo Comitatus, seu decem, vt scribunt alij: duodecim *Pares*, vt hodie appellant: 22. Baronatus: 26. *Abbatias*, aliosq; dignitatis titulos.

*Incolarum
mores.*

HOLLANDIAE COMITATVS.

HOLLANDIA etsi parua sit Regio, actalis, vt ex quacunq;
eius parte, etiã ex ipsius mediterraneo trium horarũ spatio egre-

di liceat; nihilominus præstantissima est, & admirabilis. læcet *Hollandia*
autem in Insula olim Batavia nuncupata, quam Nigro teste *olim Bata-*
Batavi incoluerunt, & habet quidem à Septentrione, & Occi- *dua.*

su Oceanum: à Meridie Mosam amnem, & Brabantiam: ab Ortu sinum ha-
bet *Zuiderzee*, id est maris Germanici, & Geldriam: vnde re vera Peninsu-
la est, quæ præcipuè à fluminibus Rheno, & Mosâ irrigatur. Ager paludo- *qualis.*

sus est, multis stagnis, multisq; maris sinubus copiosus, qui in eo quamplu-
res efformant Insulas: aer clemens & bonus est, tametsi tantæ ibi sint aquæ,
& humiditates; quod ob ventos salubres, obq; maris salædinem, & ob fre-

quentem hominum habitationem contingit: solum ipsum humile aded
est, vt pluribus in partibus aqua altior sit; vnde aggeribus manufactis vn-

dique munitum est: pauci sunt ibi arbores & fructus; frumentum ac alias
segetes parcissimè mittit, quæ tamen ex Dania, ex alijsq; locis copiosè ibi

deferuntur: nèque vinum etiam producit, quamuis hîc maior vini quanti-
tas absumatur, quàm illis in locis, vbi nascitur; aduehitur enim ex multis

locis, & præcipuè vinum Rheni. Lînum non producit, sed ex Flandria &
aliunde copiosè habent, ex quo panni subtiles linei hîc conficiuntur tanta

in copia, vt in vniuersam Europam inq; Asiam, & Indiam distribuuntur,
vbi maxime commendantur. Abundat præterea Regio ipsa pascuis opti-

mi, quibus animalia egregiè nutriuntur, quæ ibi numerosissima sunt, præ-
sertim equi & boues: lactis, butyri, & casei vberissima aded est, vt ex his in

diuersis locis distributis vnus millionis aureorum emolumentũ quotan-
nis recipiant: piscibus quoque fluuiatilibus, & maris mirum in modum re-

fertissima est. Sunt autem in hac regione vrbes vallibus, & mœnibus munitæ *vrbes Hol-*
29. (præter alias, quæ muris ob ciuiles discordias & bella destitutæ sunt) & *landia.*

plurquàm 400. vici (præter nonnullas Insulas,) vt mirum sit in tam arcta
regione tantum inueniri oppidorum & pagorum numerum, atq; aded eam

esse populosam; magis verò mirum est, nullum vix eorum oppidorum, &
pagorum esse, quo non liceat terra & aqua proficisci. Inter ciuitates sex pri-
marie sunt, nempe D O R D R E C H T Metropolis totius Meridionalis *Dordrecht.*

Hollandiæ; *Harlem, Delft, Goude, Amsterdam*, quæ post Antuerpiam primum
quo ad mercaturam tenet locum; & L V G D V N V M BATAVORVM,
vulgò *Leyden*, quæ Gymnasio publico celebris est.

Incolæ proceri, formosi, & feroces sunt; sed ciuiles tamen, humani, poli- *Incola.*
tici, ingeniosi, diuites potentes; & bellicæ laudis clari, vt olim, Subest Re-
gio hæc Episcopo Traiectensi.

ZELANDIAE COMITATUS.

*Zelandia
olim Arbo-
rice.
Fines eius.*

ZELANDIAE Insulae diuersae sunt, proprijsq; nominibus insignitae, quae antiquitus *Arborica* dicebantur, & sitae sunt inter Mosam, & Schaldis fluminum ostia, in illa Oceanus parte, quae Lebecium, & Occasum respicit. Has Scaldis fluuius à Flandria Meridiem versus segregat: à Septentrione Hollandiam habent: & ab Ortu Brabantiam. Insulae hae ob maris tempestates magnam passae sunt mutationem: siquidem aliquae maiores, aliquae minores factae sunt, nonnullae penitus à mari absorptae sunt; & nonnullae de nouo emerferunt. Verum inter has, septem principales, & à maris impetu tutiores sunt, cum quo continuo luctantur, atque aduersus ipsum immensis sumptibus, & labore ægrè sese tuentur. Ager etiam inclementissimo potitur cælo; pinguisque nihilominus, & tritici præstantissimi, ac aliarum frugum feracissimus coriandrum, & tinctorum rubeam optimam mittit, quae per totam Europam copiosè distrahitur. Pascua sunt hic optima, & piscationes infinitae: sed ligna pauca, & nullae dulces aquae. Sunt autem in his Insulis decem urbes muris percinctae, præter 102. pagos, quarum quidem Insularum aliae Orientales sunt, & aliae Occidentales. Tres quidem Orientales sunt, nempe **SCHALDIA**, siue *Scannua*, primaria, & præcipua, cuius circuitus septem Germanicorum miliarium est, licet maior olim esset, antequàm ab inundatione maris vastaretur; in hac *Zuizea*, & *Brauershaui* urbes sunt. **D. V. VELANDIA** circuit quatuor tantummodo Germanica miliaria, neque nifi vicos, & pagos habet. **TOLANA**, vulgò *Tolen*, duo habet oppida satis laudata *Tolam*, & *D. Martini aggerem*. Occidentales verò sunt **VALACRIA**, seu *Vualcheria*, cæteris principalior, & tutior, decem miliaria in ambitu tenens, quae urbes habet tres satis dignas, nempe *Veram*, *Vlissingam*, & *Middelburgum*, seu *Metelli castrum*, quae capitalis est, & Metropolis totius Zelandiae, ubi curia est ipsius prouinciæ; estque omnigenum vinorum, quae ex Gallia, Hispania, & Anglia nauibus aduehuntur, nobile forum, & emporium celeberrimum. **ZVIDBEVELANDIA** Insula aliarum maior est, licet iam dimidio angustior à mari facta sit. Hæc tres continebat urbes principales, sed vna illarum, quae *Borsule* vocabatur cum toto eius territorio submersa Anno **M D XXX I I**. fuit. **NORTBEVELANDIA** fertilis olim, & amœna fuit, antequàm Anno **M D XXX I I**. penitus inundaretur. **VVOLFERSDYCK**, seu Vuolfarsi agger, minor cæteris est, nam in ea duo tantum pagi, seu villae sunt. Harum omnium Insularum incolae cæteris Belgis ferociores sunt, ac viribus, ingenio, fallatijs, captioni- bus, negociandi peritia, ac conquirendi industria superiores: nauigatione, & piscaturam exercent, & plurimis in locis salem excoquunt, & ad albedinem purificant maximo cum lucro.

*Agri qua-
lium.*

*Schaldia
Inf.*

*Duuelandia
Inf.
Tolana
Inf.
Valacria.*

*Zuidbeve-
landia.*

*Nordbeve-
landia.
Vuolfers-
dyck.
Incolae Ze-
landiae.*

NAMVRCI COMITATVS.

ITVS est hic Comitatus inter Brabantiam, Hannoniam, *Namurci Regio.*
& Leodiensem diœcesim, nec admodum patet. Est quæ
montuosus, aut potius collibus confitus, & conuallibus,
amœnus, & utilis nemoribus, & syluis refertissimus: nam
præter alias sylvam habet maximam, & mirabilem, quæ
Maligne vocatur, seu *Marlaigne*. Sunt hic minere ferri, & *Maligne*
marmoris nigri ac etiam rubei cum alijs lapidibus per-
sylvæ.

mixti: salnitrum hic copiosè colligitur: & nuper inuenta est magna carbonum lapidiorum copia, qui ad ignem ardent: fluius *Mosa*, & *Sambra* perfluitur; & quatuor vrbes muris ornatas habet, ultra 182. pagos, quarum vrbiũ
NAMVRCVM capitalis est, à qua Comitatus hic denominationem ca-
pit. Gens armis dedita, ciuilibus, & ingeniosa, sed paucos habes mercatores, ac
artifices: Gallica lingua vititur, eaque degeneri,

Namurci.

MECHLINIAE DOMINIVM.

| vulgò *Malines*.

ECHLINIAE dominium vnicam tantum ciuitatem *Mechlinia*
huius nominis habet, inter Louaniũ, Bruxellem, & Ant-
uerpiam positam, ac eodem penè interstitio ab vnaqua-
que illarum distans: In ea autem magnum residet consi-
lium Regium, ad quod potest fieri appellatio omnium
causarum, quæ in maiore Belgij parte aguntur. Et ad hoc
etiam consilium equites *Tosoni Aurei* conuocari solent; in
hoc enim iudicia diffinitiuam proferuntur, de quibus nulla datur appellatio.

Confilium,
vbique

Tosoni con-
uocantur.

DOMINIVM TRAIECTENSE,

vulgò *Vtrecht*.

OMINATVS VTRECHT circumscribitur à Septe-
trione, à Meridie, & ab Ortu Hollandia; & ab Occasu
Geldria. Potitur agro bono, ac fertili, qui magis culti-
uatur, & seminatur quàm Hollandia, quia non adeò hu-
milis, ac humidus est, sicut illa. Quatuor sunt in hoc ci-
uitates capitales cum alijs quatuor satis dignis, omnes
muris percinctæ, & cum 70. & amplius pagis. Primaria vrbs TRAI-
ECTVM est, & à qua dominium nomen sumit, quæ talè situm obtinet, vt
vnus diei itinere commodissimè ad quemlibet è sexaginta oppidis, & vr-
bibus circumuicinis muro percinctis proficisci potest, quod mirum est.

Traiecti
fines.

Traiectum
vrbs.

B E L G I V M.

In hac residet Episcopus Traiectensis, cui tota Hollandia in spiritualibus subijcitur. Regio hæc Episcopis suis olim parebat, sed se sub Carolo Quinto Imperatore Hollandiæ gubernationi dedit.

T R A N S I S E L A N A R E G I O, seu dominium Ouuerissel.

Ouuerissel.

RANSISELANA Regio incolis *Ouuerissel* dicitur, & habet à Septentrione Occidentalem Frisiam: à Meridie Geldriam: ab Oriente Vuestphaliâ: ab Occidente sinum maris Germanici, qui *Zuiderzee* dicitur cum fluuiio *Issel*. Regio vt plurimum campestris & fertilis, optimumque triticum producens. Hanc percurrit *Vidrus* fluuius cū alijs amnibus: parua quædam nemora habet, sed vtilia satia.

*Deuenter
vrbs.*

Partitur tota Regio in tres status *Isselant*, *Drent*, & *Tuent*, in quibus octo sunt vrbes muris munitæ, & alia oppida decem principalia, quæ amplissimis fruantur priuilegijs; suntque plusquam cētum pagi, ac villæ. Caput totius regionis, & Metropolis est vrbs **D E V E N T E R I A**, perampla, populo frequens, ac bene prouisa. Tota Regio Episcopo Traiectensi in spiritualibus paret.

F R I S I A O C C I D E N T A L I S, cum Dominio Gruningham.

*Frisiæ Occi-
den. fines.*

RISIAE Regio, quæ dicitur **OCCIDENTALIS**, ac etiam *Vuestfrisfa*, ab Orientali Frisîa Amisio fluuiio partitur, habetq; à Septentrione, & ab Occasu Oceanû: à Meridie Transiselanam: ab Ortû Amasium habet fluuiû, qui Germanis *Ems* dicitur, & eam à Vuestphalia teiungit. Hæc quasi Frisîæ sola nomen antiquissimo iure vendicat, semperque præstantior fuit habitata: paruas sub se habet Insulas, quarû digniores sunt **S C H E L I N G I A**, & **A M E L A N D I A** cum nonnullis villis.

Ins. Frisîæ.

Terra plana est, stagnis & paludibus copiosa, vnde inculta est feminum; sed pascua optima suppeditat: ex Dania autem & Mediterraneis locis frumenta recipiunt: vinum ob frigus nequaquam profert, quod quidem ex Hispania, Gallia, & alibi petunt; lignorum paucam præbet materiam, quorû loco turbam copiosè habet, quæ quædam materia est facilè ignē recipiens, & tantisper perdurans, donec tota fuerit consumpta, & in cinerē redacta; ex hac etiam magnum recipiunt incolæ quæstum, distrahentes eā in vicinas regiones: Animalia domestica numerosissima habet, quales sunt boues, equi, & reliqua huiusmodi. Duo tantum fluuij per hanc terrā percurrunt, Amasius nempe, vulgò *Ems*, & *Lauue*. Sed Oceanus perpetuò eam infestat inundâdo, alluendo, & lacerando. Gentes ipsę frequētes sunt, & ab antiquo bellicosæ,

*Incolæ Fri-
sæ.*

scue-

seueræ, & superbæ: nunc mercaturam & nauigationem exercent: adulteria odiunt: libertatem in primis amant, quam ad mortem vsque defendere conantur. Sunt in hac vrbes digniores numero 13. inter quas **LEVVAN-DRVM**, seu Leuuardû, est totius regionis Curia, seu Senatus supremus, & Cancellaria. Pagi verò sunt prope 490. quorû nonnulli priuilegijs dotati, colonis, & diuitijs affluunt. Diuiditur nunc in tres Comitatus principales, scilicet, *Oestergoa*, *Vuestergoa*, & *SeuenVuolden*, qui Latine Septem Syluæ dicitur, ex quibus *Vuestergoyensis* clarissimus est. Episcopo Traiectensi tota paret. Huic verò subest dominium *Gruuingha*, cuius caput est **GRONINGA**, Phileum Ptolemæo vocata, quæ sanè vrbs dominium, statum, & leges proprias habet cum iurisdictione, & confœderatione plurium vicinorum vicuum, & princeps huius dominij titulum accipit.

F R I S I A O R I E N T A L I S.

ORIENTALIS FRISIA ponitur inter Amasium, & Visurgim amnes, & Ducatus titulo ornata fuit Anno **MCCCCLXV**. Quæ sanè diues adeò est, vt equos, boues, pecora, carnes porcinas, lanas, butyrû, caseum, hordeum, auenam, frumentum, fabas, pisas, & salè ad regiones longè distantes vberrimè mittat. Sunt autem duæ tantùm in hoc Comitatu vrbes muro percinctæ, nempe **EMDEN**, vulgò *Emden*, ad Amasij fluuij ostium sita, totius regionis emporium celebre, ob optimum, ac peramplum portum; & **ASELINGA**, vel *Aurichum*, quæ ob syluas, ac nemora ipsi vndique imminentiâ à nobilibus maiori ex parte habitatur, qui quidem venationibus, & aucupio operam vt plurimum nauant. Pagi hîc sunt adeò frequentes, vt alter alterum interdum contingat, qui cultu, ac splẽdore suo vrbibus æquiparari meritò possunt. In hac etiam regione sal excoquitur magno ciuium emolumento. Habet autem in ea Hispaniarum Rex *Linghen* exiguum oppidum, quod tamen tutissimam habet arcem, statum, ac territorium.

VII.
GERMANIÆ MAGNÆ
DESCRIPTIO.

GERMANIA Europæ amplissima Regio, & Romani Imperij decus à Ptolemæo MAGNA cognominatur; ALEMANNIA olim dicta fuit, non à Limago fluuio, aut à Lemano lacu, sed vel à nomine vetustis gentis huius Dei Manni vocitati, prioribus additis literis (constat enim ex Tacito has gentes carminibus antiquis Thystonem, seu Tuiskonem Deum terra editum celebrasse vnà cum eius filio Manno;) vel ab Alanis gentibus, quas ex Sarmatia in Germaniam quondam migrasse legitur. Hi porro populi non Alemanni tantum, sed Teutoni vocati etià fuere, vel à Teutonis gente Saxonica, vel à Teutone nono illorum Rege: *Tedeschi* omnes Alemanni vulgò dicuntur à Teutiscis populis, quas in Norico fuisse scribit Strabo. GERMANI autem ab exteris nationibus præsertim Gallis, & Italis dicti sunt, eò quia belli tempore fraterno animo communia cum illis tulerint pericula, & successus. Quod sanè nomen Latinum à Romanis inuentum, in vsu magis apud scriptores permanlit, ac vniuersa hæc Prouincia Germania vocitata est, prisco illo nomine Alemanniæ tamquã barbaro ab eruditis in vulgum reiecto.

Hæc autem prouincia, quæ inter totius Europæ maxima semper ad ætatem vsq; nostram habitata est, à Gallis olim versus Occasum Rheno fluuio diuisa fuit, à Rhetis, & Pannonibus ad Meridiem Danubio: à Sarmaticarum gentibus ad Ortum limite confuso: nam Tacitus metuo metu, & montibus Germaniã ab illis segregat; Pomponius verò Mela, & Ptolemæus ad amnẽ Istulam, seu Vistulã ipsam terminant. A Septentrione autem omnes Oceano immenso eã claudunt. Sed vndiq; tantum Germaniæ accessit, vt duplo hodie maior sit, quàm Strabonis, Melæ, Ptolemæi, aut Plinij tẽporibus fuerit; nec amplius intractabiles amnes Rhenũ, & Danubiũ continetur: Germani siquidem omnes regiones, ac populos Teutonica lingua vtentes iure sibi vendicant. Ab Occasu itaq; Rhenum transgressa vsque ad Picardiam, & Burgundiam Galliæ partes extenditur; nam tota hæc pars vltra Rhenum Germanicè loquitur, ac Germanorum Principum Imperio paret. A Meridie vltra Danubium ad Alpes vsque, quæ in confinio sunt Italiæ.

Quo

Quo fit, vt Heluetiam, Rhetia, Vindeliciam, Noricum, Superiorem Pannoniam, imò Alpes ipsas partemq; Illyria, & vsq; ad Tridrina claustra Germania obtineat. Ab Ortu quoq; Prussia regionem ferocissimam & idololatriæ dedita ex infidelium manibus milites Teutonici vi, & armis intra trecentesium annum eripuerunt, vbi Germanicum idioma in vsu est.

Si uisceribus.

Occupat igitur vniuersa hæc Regio secundum longitudinem magnum tractum, nempe à Meridiano ducto per gr. 23. vsq; ad Meridianum, qui per gr. 46. incedit: secundum verò latitudinem protenditur circiter gr. 10. nã Australissim⁹ parallelus est gr. 45. cū dimidio. Borealissimus verò gr. 55 cū dimidio. Vnde cōprehenditur inter medium sexti Climatis, & decimi initium iuxta recentiorū partitionē, cōprehendens oēs parallelos, qui sunt inter 15. & 22. quò fit, vt variationem maximi diei æstatis hic ad horam integram cū duabus tertijs accidat: nã maximus dies in Australissim⁹ parallelo est horarum 15.36. & in Borealissimo est horarum 17. cum quadrante.

Qualitas eius secundum antiquos.

Germania olim, vt Mela, Tacitus. & alij scripserūt, inhabitata fuit, & deserta; & in vniuersum aut syluis horrida, aut paludibus sæda, aut fluitiorum discursibus præpedita, aut montium anfractibus exasperata, ob idque maxime inuia; humidior quàm Boream, ventosior quàm Austrum respicit: frugiferarum arborum impatiens, omnisque culturæ sterilis: pecorum nihilominus fœcunda, sed quæ plerunque improcera fuere: auro & argento immunis, ac proinde vilis, despecta; ab omnibus. Verum quod hi scripserūt, non de tota Germania, pro vt nunc accipitur, intelligendum est, sed de ea tantum veteri, quam Rhenus & Danubius includunt.

Qualitas eius iuxta recentiores.

Nunc autem satis amœna, cultissima, & habitatoribus frequentissima sese offert, & vrbibus pulcherrimis, oppidis, arcibus, pagis, ac villis passim exornata; nanque referunt quidam plusquam octoginta vrbes amplas continere, seu ciuitates, præter innumera oppida. Cælum satis clemēs est, & temperatū, licet frigidiusculū aliquantò, quod tamen ad sanitatem, & corporū validitatem confert: nullus hic ager iacet incultus, nisi qui suapte natura pro ferendis fructibus non est idoneus, adeò vt Herciniæ syluæ vastissimæ pauca nunc reliquiæ supersint, (tamen 60. dierū olim occupabat iter) quæ necessariæ sunt pro hominū vsibus; exceptis Nigra sylua, Ottonica sylua, & Bohemiæ syluæ, quæ pro maiori parte hominibus vsui non sunt: attamen illæ horrendam non adeò præ se ferunt faciem, vt olim, nec amplius inuia sunt, sed habitationibus, pagis, villis, & Monasterijs sunt refertissimæ. Est itaq; hic agriculturæ magna cura (scribit Vadianus,) neq; ijs, qui hodie habitant, ea est inertia, quæ veterum fuit; neq; pascui solum, vt quondã, agri,

Syluæ Germaniæ.

sed & frumenti in totum feraces. Et locis non paucis, maximè autem contra Rauricorum oram sub Martiana sylua, quam Nigram hodie vocant, longo Rheni decursu vineris amœnissimis confita. Præterea & ad Nicri (vulgus *Neocarum* vocat) & Mœni amnis ripas maximè vitifera. Illo aut latere, quo in Ortū Aequinoctiale excurrit, & vbi Norico & Pannoniæ superiori, inter fluo Danubio, cõtermina est, nō modò vinū ædit optimū, sed & crocū omnium præstantissimum gignit. Frugiferarum insuper arborum patiens:

Vites in Germaniæ.

minus

minus autē fertilis, quā in Oceanū, & Vistulam porrigitur, quanquam abunde frumenti ferax. Habet & fontes, & fodinas salis; & præter eas, quæ in *Carpatis* saltibus sunt, non vno in loco auri, argenti, æris, ferri, plumbi albi & nigri fodinas fertiles. Nullas porro, aut raras habet superior Germania paludes, nec minus montibus adeo exasperatur: nam quos habet superior Germania plurimos montes, ij fecundi nihilominus sunt: quinimò Alpes ipsæ, quarum cacumina perpetua candent niue, subtus pascuosissimæ sunt. Sic quoque montes *Nigra sylva* pulcherrimis abundant abietibus, ex quibus immensa trahitur picis quantitas, ita vt quidam pagi ex sola huius collectione victum sibi parent: quinetiam limites eorundem met montium optima proferunt vina, quæ alibi importantur: sericum non mittit, oleo sterilis est. Fontes dulcis aquæ pluribus in locis scaturiunt, & thermæ calidæ ad sanitatem præstantes. Sed flumina Germaniæ maximè nobilia totam terram irrigantia piscosa, & ad navigationem oportuna sunt Danubius, Rhenus, Amasus, Mœnus, Nicer, seu Neccarus, Albis, Odera, & multi alij amnes, & riui limpidissimi totam terram irrigantes, ac in Oceanū, vel in Danubium, & Rhenum, principales ve alios sese effundentes, de quibus non nihil in particularibus Germaniæ regionibus paulò infra suis locis dicemus. *DANUBIUS* fluuiorum omnium Europæ maximus, *Ister* Plinio, Straboni, & alijs vocatur, & hodie vulgò *Done*, & *Donauu* ab vndarum sono, vel strepitu appellatur. Hic autem ex monte *Rauraco*, teste Amiano exoritur: vel, vt alij dicunt, ex môte *Pyrenæo* Germaniæ, qui vulgò dicitur *Brenner*, altius ex iugo *Herciniæ* sylvæ: cuius quidem fons insignis & perpetuus est iuxta villam *Doneschingen*, in loco plano ad omni monte semoto qui hodie quatuor parvis muris includitur, longitudine 26. circiter pedum, & latitudine circiter 18. scaturigo autem ipsa effluens habet pedis vnus profunditatem, & duorum pedum latitudinem. Amnis hic insignis sexaginta alios recipere amnes Plinius & alij tradunt, eosque ferè omnes nauigabiles, quorum alij ex Alpium longo tractu, alij ex Bohemiæ montibus scaturiunt, in Ponto autem Euxino nonnullis ostijs exoneratur. *RHENUS*, nobilissimus Germaniæ fluuius, *Rhein* vulgò dicitur, oriturque in summis Alpibus, in quibus duos habet fontes, anteriorem scilicet, & posteriorem; ac olim tres habebat, quorum vnus hodie obstructus est: amnis is post suum exortum efficit primò duos lacus, *Acronium* nempe, & *Cellensem*; indeque in seplures alios fluuios recipit, nempe *Vram*, *Vrsam*, *Limagum*, *Arolam*, *Birsam*, *Viesam*, *Illam*, *Brussum*, *Neccarum*, *Mænum*, *Naham*, *Mosellam*, *Lauam*, & *Lippiam*; deinde in duas scinditur partes, quarum vna versus Occidentem currens *VVualia* dicitur, cui *Mosa* miscetur; altera in duos ramos iterum scinditur, in *Ifellam*, & *Rhenum*. Per hunc igitur fluuium à *Francofordia* vsque ad Oceanum Germanicum, vbi exonerat, merces innumeræ, & vina quotidie feruntur. *AMASVS*, vel *Amisus*, hodie *Ems* dicitur, insignis apud *Frisiones* fluuius, *Vuestphaliæ* alluens, & in Oceanum Germanicum erumpens. *MOENVS* nonnullis *MOGONVS* dicitur, & vulgò *Meyn*, & est *Franconiæ* regionis amnis in Bohemiæ montibus fontes habens, atque cis *Rhenum* superiores Germanos ab inferioribus diuidit; à *Fræcofordia* autem

Paludes in Germania rara.

Oleo Germania sterilis.

Flumina celebriora.

Danubius flu.

Rhenus flu.

Amasus flu.

Mænum flu.

G E R M A N I A.

vsque ad Germanum Oceanum, vbi erumpit, mercibus & vinis ferendis potissimè inferuit. Nonnulli tradūt, huius annis nomen Græcè scriptum numerum dierum totius anni continere, sic M 40. E 5. N 50. O 70. Σ 200. N I C E R, hodie N E C C A R V S, & vulgò *Neccar*, in Ducatu Vuirtembergensi exoritur, cuius fontes à Danubij fonte distant itinere circiter duarum horarum; hīc multis annibus auctus in Rhenū exoneratur, sed præter ligna igni destinata & ædificijs apta nihil mittit: A L B I S fluuius celeberrimus, à nonnullis ex Latinis Albia Barbarè dicitur, Germanis *Elbe*, vel *Elue*. Bohemis *Isbe*, apud quos originem ducit in tractu Hercinię syluę ex vndecim fontibus simul conflatis. O D E R A, vulgò *Oder*, Ortelio *Viadus* est, & Plinio Gut-talus, hunc Niger *Sueuum* falsò vocat: nam Sueuus nunc *Spre*, vel *Spree* dicitur, nec in mari sese exonerat, sed in fluuium Albim.

Germanorū mores. Germanos olim alios, quàm hodie habuisse mores ex Cæsare, Tacito, ac alijs satis constat, quos longum esset nimis hīc recitare. Nunc verò nec virtute, nec dignitate præcis Germanis vlllo pacto cedunt: par robur inest corporibus: animi longè ornatiorēs, postquam enim cum exteris nationibus commercia tractare cœperunt, feritatis illius antiquis opprobratæ non parum remiserunt: cumquē olim in totum litteras ignorassent, omniq; doctrinæ studio caruissent, nunc mirificè in omni scientiarū genere proficiunt, linguasq; Græcam, Latinam, & Hebraicam optimè callēt, atq; mirabili ingenio, inuentionibusque sunt præditi: nam instrumenta bellica, machinas bombardarias, & imprimendi artem eorum nuper inuentū omnes faciliè nōrunt. Circa æris, ferri, & omnium metallorum officinas, nec non circa horologiorum cōstructionem miro, ac calido ingenio versantur. Sunt autē vt plurimum pulchro corpore, ac formosi, mediocrem potius excedentes staturam, colore cādido rubedine intermixta, flauis capillis, & crispis, laboriosi, constantes, fortes, audaces, bellicosi, fideles, suspitione pleni, ad Dei cultum dediti: licet permultæ inter eos vigeant hæreses: misericordēs, parum venerei, sed tamen luxui, & comessationibus nimium dediti: lautē enim epulantur, & bibacissimi sunt, inter quos mos parū laudandus viget, quòd ad combibendū effusissimè alios tūm proprios, tūm etiam exteros, ad idque parum idoneos nō tām hortātur, quàm quodammodo porrectis poculis cogunt: & si quispiam sæpius ab illis inuitatu cōpotare recusauerit, hūc pro inimico habent. Hoc autem omnibus Germanis commune non est, nam multi inueniuntur satis cōtinentes: vinum attamen vniuersa Germania non habet, sed plerisque in locis factitiam faciunt potionem, quam Biram, & Ceruisiam dicunt, quæ nō minus quàm vinum inebriatiuitatem vt plurimū traducunt vsq; ad 50. annos, at in aliquibus locis, hoc est in Sueuia, octuaginta etiam attingunt.

Antique Germania. Ipsa porò Germania in duas olim partes diuisa fuit, mediante Mæno, seu Mogano fluuiο, in S V P E R I O R E M scilicet, quam Alpibus propinquiores *Altam Germaniam* vocant, & in I N F E R I O R E M, quæ ad Septentrionem, & Oceanum disposita, *Germania Bassa* vulgò dicitur. Sunt autem in S V P E R I O R E Germania hæ regiones, seu prouinciæ, *Alsatia*, *Vuirtembergum*, *Franconia*, *Sueuia*, *Bohemia*, *Moravia*, *Bauaria*, *Austria*, *Tirolum*, *Siria*,

Regiones superioris Germaniæ.

Siria, Carinbia, Carniola, de quibus singulis agemus, ac insuper *Hungaria, & Heluetia*, de quibus in proprijs tabulis pertractatur. Sed INFERIORIS Germaniæ regiones sunt hæ: *Vuestfalia, Cluia, Iuliacum, Leodium, Treuerensis ditio, Hassia, Turingia, Saxonia, Marchia Brandeburgica, Luzatia, Mansfeldia, Silesia, Misnia, & Holsatia*, de quibus singulis nonnihil dicemus; præter reliquas regiones Belgij, quas in Belgij Tabula descripsimus, & præter *Daniam, Pomeraniam, & Prusiam*, quas sub Tabulis regionum Septentrionalium, & Regni Poloniæ abfoluimus.

Multos præterea, ac præclaros habet Principes Germania, nempe IMPERATOREM, quem Romanorum Regem ante coronationem vocant: & REGES duos, BOHEMIAE nempe, & DANIAE: ARCHIDUCEM insuper vnum Austriæ: & DUCES multos, sed maximè illustres tres ex totidem familijs tota Germania nobilissimis, SAXONIAE videlicet, AVSTRIAE, & BAVARIAE: præterea Duces *Pomerania, Brunsvick, Geldria, Cleui, & similes*: MARCHIONES item plures habet, vt *Brandeburgensem, Morauia, Misnia, &c.* COMITES quoque multos, vt *Palatinum Rheni, Bauaria, de Nassau, de Wuirtemberg, de Scomburg, Tirol, & alios*. Suntque etiam in Germania ciuitates liberæ, quas vulgò *Franchas* dicunt numero circiter 84.

Ius verò eligendi Imperatorem pendet à Germaniæ Principibus, & institutum fuit à Gregorio X. Pont. anno MCCCLXXIII. & à Rodulpho Primo Augusto in hodiernum vsque diem perdurauit, & adhuc constanter perdurat. Electores autem Imperij sunt septem, nempe ARCHIEPISCOPVS MOGVNTINVS Imperij Romani Archicancellarius per Germaniam. ARCHIEPISCOPVS TREVIRENSIS Imperij Romani Archicancellarius per Galliam & Regnum Arelatense. ARCHIEPISCOPVS COLONIENSIS Imperij Archicancellarius per Italiam. REX BOHEMIAE Imperij Romani Archipincerna. COMES PALATINVS Rheni Imperij Archidapifer. DVX SAXONIAE Imperij Romani Archimariscalcus. & MARCHIO BRANDEMBURGENSIS Imperij Archicamerarius. Qui quidem septem Electores primum constituunt Imperij membrum: Nam secundum membrum sunt Principum virorum, & nobilium, in quibus sunt Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Palatini, Comites, & alij nobiles, ac Prælati magno in numero. Tertium autem membrum Imperij constat ex ciuitatibus *Franchis*, seu liberis, quæ sunt circiter 84. Atque præter hanc trium membrorum ordinationem ad vitanda schismata in Imperio, ad mutuam Principum Germaniæ defensionem, ac pacem communem seruandam, diuisæ sunt prouinciæ Imperij in ditiones aliquot, quas *Circulos* appellant, & sunt numero decem, videlicet primus *Circulus* est *Franconia*, secundus *Bauaria*, tertius *Austria*, quartus *Sueuia*, quintus *Rheni*, sextus *Electorum Rheni*, septimus *Germania Inferioris*, siue *Vuestphalicus*, octauus *Saxonia Superioris*, nonus *Saxonia Inferioris*, decimus & vltimus *Burgundia*. Sed de Imperij Romani ordine, ac administratione, cum nominibus Principum, & nobilium, ac ciuitatum liberarum vide doctissi-

GERMANIA.

mum ac diligentissimum Mercatorem, à quo hæc accepimus.

Archiepiscopi Germaniæ Episcopis subiecti.

Sunt autem Archiepiscopatus in vniuersa Germania septem, Moguntinus, Colonienfis, Treuirensis, Magdeburgensis, Saltzburgensis, Brementis, & Rigenfis, quibus subsunt Suffraganei Episcopi permulti. Nam MOGVNTINO subsunt Episcopi Curia, Constantia, Argentina, Spira, Vuormacia, Herbipolis, Augusta, Aystett, Hildeshaim, Paderborn, Halberstatt, & Verden; COLONIENSIS Suffraganei sunt Monasteriensis, Traiectensis, Leodienfis, Mindensis, Osnaburgensis. TREVERENSI subsunt Metensis, Tullenfis in Lotharingia, & Verdunensis. MAGDEBURGENSI, qui est Primas Germaniæ, subsunt Mersenburgensis, Naumburgensis, siue Ciczenfis, aut Mammillensis, Brandeburgensis, & Hauelburgensis. SALTZBURGENSIS Suffraganei sunt Tridentinus, Brixienfis, Patauienfis, Frisingensis, Viennensis, Secouienfis, Gurcensis, Lauentinenfis, & Chiemenfis. BREMENSI habet sub se Lubecensem, Sueriensem, Lebusinensem, Schlesuicensem, Ratzemburgensem, Hamburgensem olim Archiepiscopum. RLEGENSIS tandem præest Reualienfis, Curienfis, Oeselienfis, & Derptenfis. Liberi & exempti Episcopi sunt Misnenfis, Babembergensis, & Ratisbonensis.

Gymnasia publica.

Publica Germaniæ Gymnasia sunt Basilea Heluetiæ, vulgò *Basel*: Colonia Agrippina, vulgò *Colln*: *Dillingen*: Moguntia, vulgò *Mentz*: Marpurgum: Lipsia Misniæ, vulgò *Lipzich*: Ingolstadtium: Heidelberg: *Gripswald*: Friburgū Brisgoiæ: Francofurtum ad Oderam: Erphordia Turingiæ: Praga Bohemiæ: Roßlochium: *Konigsberg* in Prussia: Treueris: Tubinga: Vienna Austria: Vratislavia, vulgò *Breslauu*: Vuittēberga Saxoniæ: Herbipolis Fræconiæ, vulgò *Wirtzburg*. Nunc autem ad particularem regionum descriptionem deueniamus.

REGIONES SUPERIORIS,

seu Altræ Germaniæ, & primò

ALSATIA.

Alsatia duplex.

ALSATIA, vulgò *Elsas*, in confinio Heluetiæ diuiditur in Superiorem, & Inferiorem. Superior Landtgrauatus est, & in ea sunt *Suntgoia*, & *Brisgoia*. Totus igitur hic tractus vrbibus, oppidis, pagis, & villis admodum frequens est, omniq; ex parte habitatur, & frumento diues, maximè in planitie, vbi sunt etiam optimi fructus, adeò vt fertilitate reliquas Germaniæ regiones facile excedat: in montibus, & collibus optimum conficiunt vinum, quod multis in locis circūuicinis deferatur. Sunt etiā ibi syluæ castanearum, & montes mineris feracissimi; præcipuè aurè argenti, æris, & plumbi. Pascua in montibus, & vallibus sunt optima pro pecoribus. Ciuitates insignes sunt RVBEAQVVM antiquissima, à Romanis condita, vulgò *Rusach*; & SELESTADIVM, vulgò *Schlestat* in superiore Alsatia; FRIBVRGVM in Brisgoia; & ARGENTINA, quæ vulgò dicitur *Straßburg*, in inferiore Alsatia, quæ tutissima omnium Germaniæ

Anteaquæ. Selestadii. Friburgum. Argentina.

manix vrbium est, continetque turrin mirandæ magnitudinis, inter mundi miracula octauum tenens locum: siquidem ad altitudinem 574. passuum Geometricorum producitur.

VVIRTEMBERGA.

VIRTEMBERGENSIS Ducatus habet ad Ortum, *Virtemberg.* & Meridiem Sueviæ partem: à Septentrione Franconiam; *gensis Dux.* ad Occasum Palatinatum Rheni. Regio ipsa, quam Neccarus mediam diuidit, partim subaspera, & vitibus inimica, pecoribus tamen idonea: partim lapidosa, & arenosa, sed frugum ferax: partim verò campestris, & ad agriculturam aptior. Quæ quidem annibus piscosis, lacubus, fontibus, nemoribus, & pascuis admodum lata est. Sunt hæc oppida, vrbes, & arces frequentissimæ, præter pagos, & villas innumeras. Metropolis regionis est

STVTGARDIA, Regia Virtembergensiu Principum. TVBINGA *Stutgardia.* hæc quoque Gymnasio publico celebris est: & VVIRTEMBERGA, à *Tubinga.* qua nomen Regio ipsa sumit. *Virtemberg.*

Stutgardia.
Tubinga.
Virtemberg.

FRANCONIA.

FRANCONIA Regio *Francia Orientalis* etiam dicitur, & *Franconia.* vulgò *Frankenlandt.* Hæc autem Sueviæ, & Baviariæ à Meridie vicina est: ab Occasu Rheno contigua: ab Ortum Bohemix, & Turingiæ: & à Septentrione eidem Turingiæ, & Hassiæ iungitur. Est autem Regio hæc partim plana, partim collibus leniter strata; cuius ager, & si in aliquibus locis *nonnullis.* non admodum pinguis, sed arenosus potius sit, attamen satis fertilis frumento, & leguminibus est: cæpas, & rapa maiora, & copiosiora, quam vlla quæuis alia prouincia gignit, & caulis capita. Est etiam vnde cunq; terra cultissimis pomarijs, & pratis amœna, omnigenis pecoribus abundans, ac multis in locis confiti colles vineis gratum producunt vitum, maxime verò apud Herbipolim, quod ob sui præstantiam ad remotissimas gentes transportatur. Multas sylvas habet venationibus aptas, inter quas quædã insignes *Sylvæ præ-*

sunt, regionem ipsam quasi claudentes, propugnantesve, quales sunt *Oreomica,* *conica.* *Speshartica,* & *Turingica.* Prouinciã hanc amnis MOGANVS, qui etiam *Mœnus* dicitur, illabitur, & alij, etiam amnes, vt *Sala,* *Taberus,* & *Neccarus,* vnde ex eis multa piscatio.

De Franconis autem Ioannes Aubanus sic habet: Gens ipsa laboris patientissima: vinum, quod colligit, ob domesticam egestatem vulgò vendit, ipsa aquam bibit, ceruisiam contemnit, nec facile ad se deferri permittit, insolens est, superbaque, multum sibi arrogans, multum præsumens, alias nationes contemnit, cauillisque adeo plerunq; prosequitur, vt qui cum ea morantur, nisi lingua prodat, patriam suam non dicant. Eos, qui hæc patienter ferunt, scilicet

G E R M A N I A.

Herbipolis.
Bamberga. secum morari patitur, & veluti pro hoc approbato coniugijs admittit; unde multi Sueui, multi Bauari, Hassique in Franconia habitant. Ad Dei insuper cultum propensa est, &c. Hæc ex illo. Illustres vrbes duæ sunt Episcopales HERBIPOLIS, olim Peonia vocata, & vulgò *Wirtzburg*, cuius Episcopus Dux Franconiæ dicitur; non tamen totius, sed maioris partis: deinde BAMBERGA, cuius etiam Episcopus habet in ea ditionem. In huius vrbis agro colligitur mellea illa radix, quam *Glycerchysam* vocant, tantaque copia, vt ingentes currus ea onerati in diuersas abducantur regiones. Subest tota ipsa prouincia quinque Principibus, Herbipolensi, Bambergensi, & Moguntinensi Episcopis: deinde Burgrauio Norimbergensi, & Comiti Palatino Rheni am-bobus secularibus.

Spira.
Vormatia.
Maguntia.
Francofurtum. Non longè à Franconia ad Rhenum fluuium iacet SPIRA vrbs, in qua est Camera Imperialis: VVORMATIA, quæ celebris est ob Diætas: MAGVNTIA, nobilis ob Electoratû Imperij; eius enim Archiepiscopus vnus est ex septem Imperij Electoribus: est autem vrbs ipsa fortis situ, mœnijs, & populo, sita quæ est supra Rhenum, & Mœnum, & eius ager vinum præstans mittit. FRANCOFVRTVM ad Mœnum famosa est ob nundinas, quæ in ea bis quotannis celebrantur, in hac etiam fit Imperatoris electio,

S V E V I A.

Sueuia vnde dicta.

Sueuia quæ sita.

VEVIA suprema est totius Germaniæ portio à Sueuis populis ex Septentrionali parte digressis, qui huc confederût, dicta. Cuius fines sunt ab Ortu Bohemia: à Septentrione Franconiæ: ab Occasu Alsatiæ, & Rhenus fluuius: à Meridie verò Bauaria, & Alpium iuga. Hanc verò sic describit Ioannes Aubanus. Regio est partim plana, partim montosa: ager fertilis, cuius nulla pars inculta iacet, præter quam aut lacus, aut montes, aut syluæ occupant. Nemora in ea multa, & ob id genti venatio frequens, aucupium peculiare: frumentorum abundantia: pecorum magna vis: conualles plurimæ perennibus vicis clarissimæ: vndique animes procurrun, qui se vniuersi in Rhenum, & Danubium exonerant. Tota insuper prouincia salubritate gaudens, celebratissimis vrbibus, vicis, & castellis referta; arces excelsæ natura & arte munitæ, circa montes ferrum, argentum, & metalla procreat. Gens populosa, fortis, audax, & bellicosa, procera corpore, flauo crine, venusta facie, & decora, ingenio singulari prædita: Præstantissima Germanorum à Plutarcho dicta, cuius gloria eò vsq; creuisse memoratur, vt virtute & armis imperium orbis meruerit, illud quæ ultra vnius sæculi spatiû magnificentissimè tenuit. Hodie potentiores Sueuorum ferè omnes mercaturæ vacant, & priuati nulla alia re, nullo artificio magis occupantur, quàm lini operatione, ex quo panni elaborantur, & ad remotissimas nationes transuehuntur; sunt verò in Venerem supra modum proni. Hæc ille. In Sueuia oritur celeberrimus totius Europæ fluuius DANVBIVS, qui mediam regionem irrigat. Hæc porrò Regio olim Regnum fuit, deinde Ducatus,

Danubij origo.

catus, hodie verò sub multis Principibus manet, neque vllus eius Ducatus titulo ornatur. Inter hos tamen Dux Vuirtenbergenſis plurimam partem ſibi vendicat. Præcipuæ in ea vrbes ſunt AV G S P V R G V M, vulgò *Augsburg*, *Auguſta* præclariffima vrbs ad Lycum amnem, vulgò *Lechum*, vel *Lech*, ac ſplendidiffima olim Pop. Romani colonia. Auguſtaq; Vindelicorum, vel Rhætorum dicta, tametſi Auentinus Auguſtam Vindelicorum hodie non extare affirmet, quem egregiè doctiffimus vir Marcus Velferus confutat, qui de Rebus AVGVSTAE VINDELICORVM octo peramplos conſcripſit libros, qui mihi dum hæc imprimerem à Fabio Paulino Medico, & Philoſopho, viro quidem omni cognitione ornatiffimo, manuſcripti oſtenſi ſunt, nuncq;ue typis committuntur. Hodie etiam ampla & opulenta eſt, quæ licet territorio careat; ciuibus tamen inſignibus ornatur, qui ob mercaturam ad optimum ſtatum peruenerunt, atq; dominia nonnulla obtinuerunt, qui opibus etiam nullis Europæ cédunt. V L M A ſuper Danubium iacens, quæ non aded ampla eſt, ſed tamen diuitijs & mercatura affluens. NORLINGA, quæ in planitie pulchra & ad 30. milliaria ampla poſita eſt, præter alias, inter quas multæ ſunt Imperiales, ac liberæ, ſeu *Franchia* vulgò vocatæ.

BOHEMIA.

BOHEMIA Regio, Germanicè *Behem* dicta, in quam Boiï migrârunt, & Germaniæ limitibus incluſa, habet ad Ortum Morauiam & Sileſiæ partem: à Meridie Austriam & Bauariam: ab Occaſu Noricū agrum: à Septentrione verò Saxoniâ & Miſniam. HERCINIA autè ſylua vniuerſam cingit, claudiq; circum vndiq; ad amphitheatri faciem: rotundam habet formam, cuius diameter trium dierum itinere expedito abſoluitur. Alij tradunt, longitudinem habere 36. milliarium Bohemicorum. Solum ipſum hordei, & tritici ſcrax admodum eſt, & copioſum, vt & horū non paucam copiam vicinis gentibus ſuppeditet: olei tamen ſterilis, & vina fert pauca, eaq; languida ob Aquilonares ventos, quibus tota expoſita eſt: vnde ceruiſia pro vino vritur, quam optimam facit, eaq; Viennam vſque Austriæ vehitur. Crocū mittit ſucco, colore, & odore optimum. Argenti autem aded affluens ac beata eſt, vt venæ nihil ferè extra argentum habeant. Sunt verò argenti fodinæ in agris *Cromlauu*, *Budoneiß*, & *Kuttenberg*. Aurum quoque in puteis optimum eſtoditur, cuius interdum fruſta deorum librarum Regi allata ſunt, præter reliqua metalla ignobiliora, ſtannum ſcilicet plumbum, æs, & ferrum, quibus ſatis affluit. Et præ cæteris in oppido *Beroun* ſunt optimæ ferrifodinæ: carbunculus, calais, amethyſtus hæc etiam inueniuntur. Percurrunt hîc multi amnes, vt ALBIS cæteris præſtantior, qui ipſis *Labe* dicitur, magnamq; ac meliorem partem abluit; M V L T A V I A, qui incolis *Vltava*, & Germanis *Molda* eſt: deinde *Egra*, *Saffaua*, *Giſera*, *Miſa*, ſeu *Miſer*, & *Vatto*, qui in ipſum Albim ſalmonibus ſecundum profluunt. Ex his nonnulli ramenta auri ferunt ciceris magnitudine, quæ nullo

egent purgamento: alij verò conchas ferunt, è quibus vniones eruuntur. Sed incolæ præcipuè ex cyprinis piscibus, quos piscinæ alunt, magnam trahunt vtilitatem. Sunt hîc fontes calidi aliquot in locis tùm ad voluptatem, tùm ad medicamina apti.

*Bohemi
quales sint.*

Bohemi in vniuersum proceri sunt, lato & valido pectore, fuluis comis, ambitiosi, gloriosi, arrogantes, alios contemnentes, & in ceteris moribus nõ longè à reliquis Germanis dissident. Soli verò inter Germanos illorũ lingua nõ videntur, sed propria, quæ Sclauonica est. Ioannes Aubanus Bohemus scribit, hos orthodoxæ fidei cultum parum hodie integrè custodire, sed *Vualdensium*, & *Husitarum* sectarum veneno esse infectos, & aliorum etiam: Additque, Picardum quendam ex Gallia, gentem hanc hoc insigni delirio infecisse: is non paruam virorum, mulierumque plebem contractam nudam incedere iussit, *Adamitæ* vocauit, autor omnis licentiæ Venus publica & mixta, reliqua horrenda auditu crimina hoc duce cõperant, & in quibusdam locis adhuc durare, sed occultè, à multis dicitur. Nam subterraneos Bohemorum quidam (qui ex hoc *Gruebenhaimer* appellantur) sacra operaturi subeunt, inter quæ cum à sacerdote pro more illud Genesim pronuntiatur; Crescite & multiplicamini, ac replete terram: lumina, quæ habentur, continuò omnia extinguuntur, & tunc neque ætatis vlla, neque sanguinis attentata reuerentia promiscuè viri, & in quam per tenebras quisque incidit mulieres cognoscunt. Peracto scelere cum in locum suum se quisque receperit, luminaria rursus incenduntur, & sacrum peragitur. Quam quidem Bohemorum impietatem, nefandamque hæresim quatuor Reges Venceslaus, Sigismundus, Albertus, & Vladislavus extirpare non potuerunt, quamuis sæpius totis viribus attentârunt. Hucusque ille. Sunt tamen, qui hanc hæresim non in Bohemia, sed in Morauia esse asserant. Regnum hoc à Carolo Rege & Imperatore fuit in duodecim regiones diuisum. Regia verò ciuitas est P R A G A, olim *Bubienum*, quondam etiam *Marobudum* à conditore dicta, splèdidissima quidem, ac omnibus præstans, quæ tanta magnitudine est, vt vnà tres amplissimas vrbes complectatur, veterem scilicet, nouam, & paruam, quæ à cæteris duabus Vultauia fluuiio separatur: In quibus sanè singulis ædificia magnificentissima sunt. Archiepiscopali autem dignitate decorata fuit sub Carolo Rege Bohemiæ, & Imperatore, cuius Suffraganeus Episcopus est Litomissensis. Huius Regni titulo subsunt Morauia, Silesia, & Luzatia regiones.

Praga.

M O R A V I A.

*Moravia
vnde dista.*

MORAVIA, veteribus *Marcomania* vocata, & nunc vulgò *Marheren*, nomen habet ab *Moraua* fluuiio. Hanc parua regionè *Marisci* superiori ætate possederant, atque tribus è partibus iuga montium, aut syluæ, saltusque, aut fluuii limitat ad Ortũ ab Húgaris, & Polonis: ad Occasum à Bohemis: ad Septentrionem à Silesijs: ad Meridiem verò Austriam respicit, qua parte plana solummodo est. Hanc verò sic Ioannes Durbra-

brauius describit. Regionis positio, quatenus interius patet, campestris, campi- *Qualitas.*
 piq; sunt molli & pingui solo, ideoq; segetibus valdè idonei, sicut colles vine-
 tis propter terram vineis magis, quàm in Bohemia amicam; itaq; & bonitate
 & vbertate vini antecellit. Culta verò tota, cultoribusq; adedò referta est, vt
 nullum gregibus armentorum, quæ nisi in solitudinibus commodè pasci ne-
 queunt, locum reliquerit. Morauī sermone, ritibus, moribusq; perinde mo- *Morauī*
 rati vt Bohemi sunt: Germanica tamen lingua in vrbibus inter optimates in *quales sint.*
 vsu est. Hoc verò iam mirabitur aliquis (inquit ille) vt est profectò admira-
 tionē dignum, inueniri in Morauia thus, & myrrham non ex arbore defudan-
 te, vt alibi, leçam, sed è solo terræ erutam vno tantum in loco, cui *Gradisca* no-
 men, in quo ad hunc diem thus non solum, quod masculum vocant à similitu-
 dine testium, sed quod alia præterea virorum, mulierumque membra osten-
 tat, effoditur, &c. Hæc ex illo. Amnes, qui Morauiam abluunt, sunt *Moraua fluij* Mo-
 cæterorum præstantior, deinde *Nigra, Sauta, Thayfa, Igla, Haua, Suarta,* & alij. *ranie.*
 Sunt autem in Morauia Comitatus duo cum alijs nonnullis dominijs, Princi-
 palis ciuitas est OLMVZIVM, vulgò *Olmütz,* & Bohemicè *Holomatz,* E- *olmützium.*
 piscopolis, quā *Moraua* fluius interfuit: huic dignitate proxima est PRVN- *Prunna.*
 NA, quæ Germanicè *Brin,* & Bohemicè *Bryno* dicitur.

B A V A R I A.

AVARIA, vulgò *Bayern,* quæ etiam BOIARIA dicta *Bauaria.*
 fuit à Boiaris populis, vel potius, vt alij volunt, ab Auaribus à Pannonia eieçtis, qui huc infederunt. Eum autem cõ-
 tinet terræ tractum, quem tenuerunt olim NARISCI, *Narisci.*
 qui hodie *Nordgouu* dicuntur, ac Danubio fluuiò à reliquis
 separatur: NORICI, qui ab Oeno fluuiò ad Orientem &
 Austrum ad Italiam, & Hungariã vsq; pertingunt: & VIN- *Vindelici.*

DELICI, quī *Licij,* seu *Lechrainer* vulgò dicuntur, ac inter lacum Briganti-
 num, seu Acronium, Lycum, Isaram, Oenum, & Danubium concluduntur,
 licet non æquè. Habet ad Septentrionem Franconiam: ad Occidentem Sue-
 uiam: ad Meridiem Alpes: ad Orientem Austriam, & Bohemiam. Duplicem *Bauaria*
 verò *Bauariam* Danubio intercurrente faciunt, superiorem, & inferiorem. *duplicem.*
 SUPERIOR BAVARIA citra Danubium ad Alpes, & Austrum iacens,
 montibus, vallibus, & syluis impedita, ac lacubus ingentibus occupata, & à
 fluminibus rapidis irrigata; ob idque parum habitata, ac pecuariæ rei magis
 apta, pomiferarumque arborum sæcunda. At vbi in campis se aperit, trime-
 stris frumentī, non tamen omnis, maximè ferax est. Præclaræ autem vrbes
 superioris Bauariæ sunt MONACHIVM, vulgò *Munchen,* ad ripam Isaræ *Monachii.*
 fluij, vulgò *Iser;* præclarissima quidem vrbs, & Ducis sedes, quæ nulli pul-
 chritudine cedit. INGOLSTADIVM, vulgò *Ingolstatt,* publico Gym- *Ingolsta-*
 nasio nobilis. FRISINGA, vulgò *Freising,* Episcopalis. In vniuersum *dium.*
 autem isthic sunt circiter 34. oppida, quæ cum vrbibus æquiparari meritò *Frisinga.*
 possunt.

G E R M A N I A.

*Qualitas re-
gionis.* INFERIOR autem BAVARIA trans Danubium fertilior multò magis altera est, frequentibusque habitationibus ornata, vitiumque; ferax propter Danubium, aliosque amnes, à quibus abluitur. In vniuersum autem tota regio feracissima est frumèto, pecore, piscibus, volucribus, feris, ac alijs ad humanæ vitæ vsum necessarijs. Sues etiam tantos hæc Regio glandibus, & syluestribus pomis alit, vt præter proprium vsum in alias etiam Europæ regiones non pauci mittantur; ita etiam pecudes, frumenta, & salem, cuius fontibus abundat, alijs suppeditat: vino attamen vt plurimum indiget; vnde ex Italia, Histria, Rheno, & ex alijs locis huc exportatur. Hinc multa æris, & ferri quantitas per parua flumina in Danubium hebdomatim mittitur, quod in permultas partes distrahitur. Continet autem hæc prouincia 34. vrbes, 46. oppida, præter innumeros pagos, arces, & nobilium ædes, tenetque DVCEM BAVARIAE, qui præest superiori Bauariæ: & PALATINVM Bauariæ, qui præest inferiori Bauariæ vltra Danubium, quæ pars nunc *Nortgia* dicitur, cuius Metropolis est NVREMBERGA, vrbs quidem celebratissima octo milliarium ambitu, & in arenoso solo sita, magnificisque ædificijs publicis, & priuatis ornata, & duplici muro cincta: sed incolæ artificijs, & negocijs victum, & diuitias potius sibi parant, quàm ex terra ipsa; quæ nisi maceretur, pastinetur, & stercoretur aliquid vix producit. Sunt in inferiore Bauaria insignes vrbes RATISBONA, seu Reginoburgum, vulgò *Regensburg*, olim AVGVSTA TIBERIA, priusque *Artobriga* dicta, & Danubio appositata. PATAVIVM, vulgò *Passau*, ad ostium Oeni fluminis (vulgo *Inn* dicitur) in Danubium, cuius ager montium, vallium, sylvarum, & amnium varietate maximè amœnus est. LANSHVTVM supra Isarâ amnem. SALSBVRGVM Archiepiscopalis, supra fluuium *Salz*, cuius ager cæteris Germaniæ metallorum, ac mineralium copia præfertur, licet frumenta & fructus parcè ferat. Est autem in tota prouincia Archiepiscopus Saltzburgensis, cui Patauiensis, Frisingensis Episcopi subsunt; & Ratisponensis Episcopus liber & exceptus. Populi (ait Ortellius) agri & pecoris magis quàm belli cultores, neque mercaturæ multum dediti; tantùm Baccho, & liberis operam dant: rarò natale solum relinquunt.

A V S T R I A.

Austria.

VSTRIA, vulgò *Oesterreich*, *Austorlich*, vel *Osterlant*, hoc est terra Orientalis dicta, quoniam Suevis, & Boiariis ad Orientem vergere videretur. Hæc autem olim PANNONIA SVPERIOR dicebatur, habetque; ad Ortum Hungariam: à Meridie Stirix montes, qui ab Alpibus perpetui in Hungariam, & vltiores regiones protenduntur: ab Occasu Bauariam: & à Septentrione *Teyam* fluuium & Morauiam. Hæc solo plana est, ventis exposita Aquilonaribus, frumento, vino, ac cæteris frugibus læta: fructibus diues, ac aëre quoque salubri gaudet; argento abundat, non itè auro: salem partim proprium, partim importatum habet.

*Qualitas
cimi.*

habet. Gens ipsa gloriosa admodum superiori ætate belli laude fuit. Flumina Austriæ sunt *Danubius*, qui per medium eam interfecat, *Onasus*, *Traunus*, *Erlaphus*, *Traisus*, *Ypsus*, *Melicus*, *Marchia*, *Teius*, *Campus* vario piscium genere abundans, & *Leytha* peroptimis cancris refertissimus. Est autem Austria nunc Archiducatus & Tertius *Circulus* Imperij, & in ea sunt etiam nonnulli Comitatus & dominia. Inter Austriæ vrbes VIENNA, olim *Flauiana*, siue *Iulio-bona* dicta, & dignitate, & diuitijs, & populo, & pulchritudine principatum obtinet, quæ etiam studio literarum admodum nobilitata est.

T I R O L V M.

TIROLI Comitatus iacet inter *Athesis* & *Oeni* fluentia, & inter Alpium montes, anfractusque, ac nomē ab oppido Tirolo exiguo accepit. Hæc Rheticæ quondam pars fuit, & à Septentrione *Bauaria*: à Meridie *Lombardia*: ab Ortum *Marchia Taruina*, Foroque *Iulij*: & ab Occasu *Heluetia* clauditur. Hic Comitatus *Argentifodinis* mirū in modum diues est, ex quibus quotānis Principes Austriæ tercentum millia aureorum nummum recipiunt. Hic etiam æris fodinæ sunt præstantissimæ, ac aurichalchi maximè ductilis. Montes huius tractus mirandæ sunt altitudinis, qui syluis vestiuntur, niue operiuntur, & feris abundant. Primariæ vrbes sunt: OENIPONS, vulgò *Innsbruck*, sedes Principis eius ditionis, vbi etiam *Camera*, & *Parlamentum* est eius regionis, & & regionum Austriacarum. deinde BRIXEN ad *Isam* fluuium Episcopalis. TRIDENTVM, sic antiquitus etiam nominata, & à Ptolemæo in *Cenomanis* posita, illustis quidem ob arcem, & ob generale Concilium anno MDXLVI. ibi celebratum, sub Paulo III. Summo Pont. Populi huius vr-bis partim Itali, partim Germani sunt, & vt inter se varij lingua sunt, sic etiam moribus diuersi. Est etiam MARANVM oppidū ad *Athesis* ripas, & BOLZANVM celebre emporium, nec non & HALA factitio sale nobilis ad *Oenum* amnem.

S T I R I A.

TIRIA parua terra, quondam *Valeria* dicta, & vulgò *Stirmarck*. Habet ad Boream Austriam: ad Occasum *Carinthiā*: ad Merid-
em *Croatiā*, & *Slauoniā*: & ad Ortum *Hungariā*. Factus autē est Ducatus per *Fredericum Barbarossam*, & in eo sunt plures Comitatus, inter quos VVARASDIN ad *Drauum* fluuiū, & LEBNAV ad *Muram* fluuiū. Regio montana omnis, præterquam ad Ortum, vbi planities non paruas habet. Ferrifodinis, & argenti fodinis gaudet nō ignobilibus, sed Principum incuria parcius foditur. *Drauum*, & *Mura* amnes eam abluunt. Incolæ rustici sunt, & strumosi adeo, vt loquela impediuntur: Germanicè loquuntur trans *Drauum*, sed cis *Drauum* *Slauonicè*. In ea vrbes insignes: CAELIA,

G E R M A N I A.

CAELIA, quam *Ciliam* vocant, Romanis vetustatibus nobilis, *Pruch*, & *Grecum* cum munitissima arce Austriam spectante, & etiam oppidum *Sopianum*, vbi Maximilianus natus est. Regio hæc Hungariæ vectigalis est, cuius Ducatus titulo Rodolphus Imperator, nunc Hungariæ etiam Rex, exornatur.

C A R I N T H I A.

Carinthia.

ARINTHIA, vulgò *Karnten*, montana Regio & Ducatus, ab Occasu & Meridie Foro Iulij, & Carniolæ applicatur: ad Ortum, & ad Septentrionem Stiria iungitur: ipsaq; partim Norici, partim Liburnici iuris est. Multæ in hac regione valles, collesque tritici feraces, multi lacus: eam plures interfluunt amnes, sed eorum præcipuus est *Drauu* in Danubium descendens. Insignia oppida sunt **VOLCKMARCH**, **VILLACVM**, quod *Vacorum* prisce vocauerunt, ambo ad *Drauum* apposita: **MARCHBURG**, **CLAGENSFVRTVM**, olim *Claudia*, vrbs bene munita. Sed **SANTOVITVS**, vulgò *s.Vest*, Metropolis est, nobilis quidem vrbs, ac spatioso foro ornata, atque perenni fonte limpido.

C A R N I O L A.

Carniola duplex.

Goritia.

ARNIOLAM duplicem faciunt: alteram, quam quia aquis caret, **SICCAM** cognominant, & vulgò *Vnder Krain*, quæ tota Italici iuris est, easque habet vrbes, quas *Carni* quondã tenuere. In ea plura oppida Austriæ Principes possident, quæ lingua vtuntur Germanica, cuius celebre oppidum est **GORITIA** ad *Sontij* amnis ripam situm. Alteram **CARNIOLAM IRRIGVAM** vocant, & vulgò *Ober Krain*, in vallibus quidem sita inter Noricos & Iapidos montes. In hac autem præter ceteros ortu ducit illustis amnis *Saau*. Celebre oppidum in ea est **LVBIANA** Italicè dictu, & Latinè *Labacum*, Germanicè autem *Laubach*, quod fluuiio id nominis appositum est, quæ olim *Nauportum* appellabant. Vtriusque Carniolæ accolæ sunt Sclauonici.

Labiana.

REGIONES INFERIORIS, SEV
BASSAE GERMANIAE SVNT HAE,
quæ sequuntur.

VVESTPHALIA.

VESTPHALIA, vulgò *Vuestfalen*, nonnullis vera, & anti- *Vuestphalia*
qua Saxonia dicitur, quæ quidem Occidentalis est in Saxo- *fines.*
nia. Cuius termini sunt ab Ortu Visurgis amnis, quæ *Viseram*
dicunt: à Septentrione Frisia, & Traiectensis terra: ab Occa-
su Rhenus: & à Meridie Hafsiaë montes, quos Ptol. *Obnobios*
vocat. Regio magis compascua est, quàm ad frumentariam *Regionis*
rem apta, & alicubi nemorosa, vini frigida; fructus tamē va- *qualitas.*

rios profert, ut sunt poma, nuces, iuglandes, quibus vescuntur sues, quos nu-
merosissimè hæc Regio nutrit, quorum pernas fumo exsiccatas ad exterarum na-
tiones mittit: hæc etiā crudas incolæ interdum comedunt. Metallis insuper
diues est in ditio *Colonienfi*, & Comitatu *Marchico*: Et lapidum molarium la- *Lapidū mo-*
picidinas habet. Gens ipsa venusta est, elegantis, & proceræ staturæ, corpore *larium lapi-*
fortis ac robusta, menteq; audax, ingeniosa, atq; ad arma prompta: pane vesci- *cidina.*
tur nigro, & ceruisia potus est. Sunt tamen opulenti, qui vino ex Rheno ad-
uecto utuntur, licet magno ematur precio. Fluuij præcipui, qui regionem ir- *Fluuij*
rigant, sunt *Amasis* & *Lupia*, præter alios minus nobiles. Ciuitates autem prima- *Vuestphalia.*
riæ sunt MONASTERIVM, DVSSELDORPIVM, VVESA- *lie.*
LIA, OLDENBURG, OSNABURGVM, MINDA, & HER-
VORDIA. Sunt hic quatuor Episcopatus, Monasteriensis, Osnaburgensis, *Episcopi*
Paderbornensis, & Mindensis, atq; bona pars ipsius regionis Colonienli *Ar-Vuestph.*
chiepiscopo subest. Cæterum COLONIA vrbs AGRIPPINA cogno-
minatur ob ortum Agrippinæ Neronis matris. Vrbs hæc ad Rhenum sita du-
plicibus percingitur fossis, & mœnijs cum 84. turribus, complectiturque 19.
paræcias.

CLIVIA.

LIVIAE Ducatus, vulgò *Cleue*, citra, & ultra Rhenum in- *Cliuia.*
ter Coloniam, & inferius Traiectum, ubi locus in tumulum
parumper assurgens, qui regioni nomen tribuit. In hoc Du-
catu decem sunt Præfecturæ, & dominium *Rauestein* anne-
xum est curiæ Cliuiæ. Regio ipsa bono & salubri aëre gau- *Regionis*
det, & agro utcunq; fertili frumenti, pascuis læto, & flumi- *qualitas.*
nibus irriguo, quorum præcipui sunt *Rhenus*, *Ruera*, *Nersa*, *Lupia*, *Angra*, & *Dufella*. Vinum attamen hic non provenit: topi lapides hic in- *Topi.*
genti copia colliguntur, ex quibus cementum conficitur, unde ingenti lucro
eos Brabantis vendunt. Insignia oppida sunt *Vuesel*, *Rees* ad Rhenum sita, *Rin-*
gelborch, *Keruendonck*, *Duüburgum*, & alia.

IVLIA.

GERMANIA. IVLIACVM.

*Julia n̄ vn
de dicatur.*

Menapij.

IVLIA CVM, vulgò *Iuliers*, seu *Gulick*, Ducatus à IV-
LIO oppido prius *Vatucca* dicto dicitur, cui oppido Iulius
Cæsar nomē dedit, in quo plura vetustatis signa inter Rhe-
num & Mosam visuntur. Regionem hanc volunt nonnulli
Menapios incoluisse. Nuncautem in ea sunt 24. Præfecturæ,
& eius Dux est etiam Cluiæ Dux. Solum omne frumenti
genus profert copiosè, quod quidem pôderosum valdè est,
acherbam, qua tinctores vtuntur accolis magnum quæstum reddens. Sunt
hîc permulta domestica animalia, & in primis optimi equi.

H A S S I A.

*Hassia sine
nes.*

HASSIA montana Regio, vulgò *Hessen*, titulo Lantgravia-
tus nunc ornata, fines habet hosce: Ab Ortum Turingiam: à
Meridie Franconiam: ab Occidēte Vuestphaliam: à Septen-
trione Ducem Brunsvicensē, Episcopum Mindensē, ac
alios dominos. Terra ipsa rerum ad humanum vsum neces-
sariarum est affluens, tametsi vinum non ferat, nisi prope
Rhenum, & lanam mittit copiosè satis. Præcipuæ vrbes in

*Marpurgū.
Cassela.*

ea sunt **M A R P V R G V M**, Academia publica insignis, olim *Amisia*, & *Ama-
sia* Ptolemæi dicta: & **C A S S E L A**, quæ Principis est sedes: post has præstan-
tes satis sunt *Bushac*, & *Asfelda*. Subsunt huic Lantgrauio nonnulli Comitatus,
cuius titulo decoratur, inter quos præcipuus est *Vualdeccia*, vulgò *Vualdek*,
agro valdè fecundo præsertim tritici, & vini, ac varijs fluuijs irriguo, & fo-
dinis metallicis locupletissimo, ex quibus magna vis auri, argenti, æris, argen-
ti viui, ferri, plumbi, salis, & aluminis quotidie eruitur.

*Vualdeccia
Com.*

T V R I N G I A.

*Turingia
fines.*

TVRINGIA, vulgò *Duringen*, habet ad Ortum *Salam* fluui-
um, à Septentrione Herciniam syluam: ab Occasu *Vueram*
amnem: à Meridie autē Turingensē saltū, quem *Duringer-
vvaldt* vulgò dicunt. Hæc autem Regio hodie Lantgraviatus
titulo decoratur, quæ licet nō admodum ampla sit (quippe
quia tam in longū, quàm in latū duodecim tantum Germa-
nicis miliaribus extenditur) nihilominus 12 completitur

*Vrbes &
oppida Tu-
ringie.*

Comitatus cū totidem Abbatijs, 144. ciuitates. & totidem oppida, vltra 2000.
pagos, & 250. arces. Terra verò ipsa frumenti feracissima est, & Isatidis her-
bæ abundantissima lanarum insectoribus inferuiens, quā accolæ magno emo-
lumento ad alias regiones transferunt, eamque vulgò *Vuedt* vocant. Huius

Erphordia.

Metropolis est **ERPHORDIA**, vulgò *Erfurdt*, ad Geram amnem lim-
pidissimum, seu potius viuïdum torrentem sita, à quo maximo commodo ir-
riga-

rigatur: vrbs quidem inter maximas vniuersæ Germaniæ vrbes connumerata. Digna etiam oppida sunt VVEIMAR ad *Ilm* fluuiolum, quæ nobilis *Vveimar*. est ob Ducum Saxoniam sedem. ISENACH ad *Nessam* fluuium Academia *Isenach*. publica gaudens.

SAXONIA.

SAXONIA antiqua, vulgè *Saxen*, validis & bellicosissimis gentibus insignis longè olim, lateque patebat, pluresque prouincias complectebatur, nempe *Vvestphaliam*, *Marchiam veterem*, *Misniam*, *Lusatiam*, *Mansfeldiam*, & alias. Etenim inter Albim, & Rhenū fluuios, mare Germanicum, & Eydoram amnem vsque ad Hassiam, & Turingiæ confinia continebatur; cuius quidem vmbilicus, & centrum Brunsvuicum ferè erat. Nunc verò Saxoniam ipsam duplicem faciunt, Superiorem scilicet, & Inferiorem. Superioris Saxoniam Metropolis vrbs est VVITTEMBERGA, vulgè *VVittenberg*, ad Albim fluuium sita, vulgè *Elb* dictū, pulcherrima sanè, tutissima, & vniuersali Academia ornata. Nonnulli etiam in superiore hac Saxonia Torgim locant, sed hanc in Misnia secundum plurimum opinionem ponimus. INFERIORIS verò SAXONIAE Metropolis est HALLA ad Salam fluuiū, non longè à qua est *Mansfeldt* oppidū, quod Comitatus nobilis caput est, in quo magna trahitur metallorū copia. Sub Inferiore Saxonia iuxta nōnullos est Ducatus *Lauuenburg*, *Mechelenburg*, & *Lunenburg*: deinde sub eadem etiam cōtinentur *Holsatia*, *Stormaria*, & *Dithmarsia*, de qua in regionum Septentrionalium descriptione dicemus. *VVeſera*, *Albis*, *Sueuus*, & *Odera* insignes ac magni amnes apud antiquos Saxones sunt, qui præter opimam piscationem plurimis inhabitantium quoque seruiunt commoditatibus. Supra Saxoniam ad Boream MAGDEBVRGVM vrbs supra Albim fluuium ponitur, munitissima situ, vallibus, & mœnijs, cuius Archiepiscopus Primas totius Germaniæ vocatur: cui tamen Archiepiscopi Electores qui sunt Moguntinus, Treuirensis, & Colonienſis, & Saltzemburgenſis Archiepiscopus minimè cedunt.

MARCHIA BRANDEBVRGICA.

MARCHIA hæc BRANDEBVRGICA fuit olim à Vuandalis populis inhabitata, iacetque ab Ostu Saxoniam Nouæ, atque in duas partes diuiditur, in VETEREM scilicet MARCHIAM, quam Sueuus fluuius (nunc *Spree* vocatus) abluit: & in NOVAM, quam Vuartha, & Odera amnes perlabuntur. Metropolis Veteris Marchiæ est BRANDEBVRGVM ad *Havel* fluuiū, quod regionis nomen dat, satis celebre oppidum. Sed primæ vrbs Marchiæ Nouæ est FRANCOVRTVM ad Odera cognominem, quæ differentiā alterius vrbs

G E R M A N I A.

Berlinum.

huius nominis, quæ ad Mœnum fluuium iacet. Vrbs autē hæc Gymnasio publico gaudet, ac emporio celebri, in quo bis in anno nundinæ frequentissimæ, ac opulentissimæ celebrantur. Est hic etiam BERLINVM Principis, seu Marchionis sedes, qui ex Electoribus Imperij Principibus vnus est, atq; inter opulentissimos & potentissimos Germaniæ Principes connumerandus est, quippe quia præter vtramque Marchiam, habet etiam nonnulla oppida & Comitatus in regionibus Lusatiæ, & Silesiæ: vnde territorium eius protenditur 60. mill. Germanicis secundum longitudinem, in quo 55. vrbes, & 64. oppida numerantur.

M A N S F E L D I A.

*Mansfeldia
fines.*

*Com. sub
Mansfeldia.
Qualitas.*

*Latini sal-
sum.*

*Mansfeldia
vrbs.*

ANSFELDIA Comitatus veteris Saxonie est portio, quæ habet ab Ortu amnem *Salam* cum Archiepiscopatu Magdeburgensi, & Diœcesi Merseburgensi: à Meridie Turingiâ: ab Occidēte Comitatum *Suarzeburgensem*, *Stolbergensem*, & alios vicinos Principes. Comitatus is antiquus quidem est, namque Hegenus quondam eius Comes circa Annum Christi 1111. tempore scilicet Arturij Britan- norū Regis celeberrimi floruit. Sub hoc Comitatu subsunt quatuor alij Comitatus, qui proprios olim agnoscebant dominos, nempe *Arnstet*, *Vuipra*, *Vveithin*, & *Quernfurt*, præter Palatinum Saxonicum, & alios principatus. Terra ipsa metallis multum diues est, & saxis fissilibus, qui igne adusti cuprum cum aliqua argenti copia reddunt. Est hic lacus falsus, in quem retia piscatorum altius immissa prorsus aduruntur, perinde ac si igne exarsa fuissent. Primariæ vrbes sunt MANSFELDIA, vulgò *Mansfeldt*, non longè à qua est *Leimbach*, deinde *Eysleben*, & *Vuipra*.

L V S A T I A.

*Lusatia du-
plex.*

Corsitia.

VSATIAM, quæ inter Albim, Oderam, & Bohemiæ montes interiacet, duplicem faciunt, superiorem scilicet, & inferiorem, atque vtraque ad Saxoniam spectat. *Nissa* fluuius eam rigat, & præcipua vrbs est GORLITZIA: postquam est Zittaun ad Nissam fluuium. Est autem Regio hæc frumenti, & segetum feracissima, & incolæ bellicosi sunt, tametsi agriculturæ, & œconomix operam quoque impendant, nec differunt à Silesijs populis vicinis, quinimò nec solū ipsum differt à Silesiæ agro.

SILEZIA.

ILEZIA non ignobilis Regio, quam olim *Visburgij*, & *Quadi* *Silesia* fin-
incoluere, vulgò *Die Schlesi* dicitur, & à Meridie *Morauiam*, & *nes*.
Hercyniam syluam habet: ab Occidente *Luzatiæ* & *Bohemie*
partem: à Septentrione, & Ortu *Poloniam*. Huius longitudo *Mensura*.
200. millium passuum, & latitudo 80. millium. Regio frumenti *Qualitas*
ferax, ac omni ex parte excolitur: piscinis abundat. ODERA amnis eam ad *regionis*.
Ortum & Septentrionem abluit, in quo ab omni ferè regionis parte permulti
amnes & riuuli confluunt, vt *Olſa*, *Hola*, *Bobrus*, & *Barufius*. Incolæ quamuis agro-
rum culturæ studeant, & œconomix; ad arma tamen prompti sunt, atq; olim
bellatores, & potentes erant. Multæ hîc sunt optimarum disciplinarum Scho-
læ, & Metropolis vrbs est VRATISLAVIA, vulgò *Breslauu*, Episcopalis *Vratissa*
sedes, & publico Gymnasio ornata, quæ etsi anno MCCCXLI. tota conflagra-
set, & in cinerem versâ fuerit, ex lapide tamen postea ædificata adeò magnifi-
cè fuit, vt per paucis nunc Germaniæ vrbibus cedat, siue elegantiam ædificio-
rum, siue platearum amplitudinem spectes. NISSA, seu *Neisse* inclyta etiam *Nissa*.
vrbs est, ac Episcopalis sedes. Sunt in regione hac Ducatus quindecim, quo-
rum sex in tres veteres familias distributi sunt, reliqui verò extinctis veris
dominis sub Bohemiæ Rege ceciderunt.

MISNIA.

ISNIA, vulgò *Meissen*, ab Ortu habet *Lusatiam*: à Meridie *Bo-* *Misnia* fi-
hemiam: à Septentrione *Marchiam*, & *Saxoniam*: ab Occasu verò *nes*.
Turingiam. Regio frugifera admodum est frumenti, vini, mel-
lis, pecorisque, vt toti ferè circumiacenti regioni ad abundantiam
sufficiat: aurisodinis insuper locuples est. Multę in ea sunt di-
tissimæ ciuitates, & munitissima castella: Cuius primaria vrbs est MISNA, *Misua*.
quæ arcem habet munitissimam, & regioni nomen dedit. DRESDEN *Dresden*.
vrbs Principis est sedes, & armamentario machinis bellicis refertissimo cele-
bris: ambæ quidem *Albi* fluuio appositæ. LIPSIA emporio opulentissimo, *Lipsia*.
& Gymnasio etiam nobilis est. TORGA quoque famosa est ob confectio-
nem optimæ ceruissæ, sed vtramque nonnulli sub Saxonia ponunt: namque
plurimi ex scriptoribus Saxoniam cum Misnia confundunt. *Torga*.

LEODIENSIS DIOECESIS.

*Leodiensis
Episcopi
fines.*

*Populi anti-
qui huius
tractus.
Dominia
sub hac fla-
tu conig-
ta.*

*Leodium
vrbs.*

LEODIENSIS Episcopatus, vulgò *de Liege*, hos habet fines: à Septentrione, & Occasu Brabantiam: ab Ortum Mosam cum Lemburgi Ducatu: à Meridie autem Namurci Comitatum. Coluerunt olim hanc partem populi quidam Cæsari, veteribusque noti, utpote *Eburones, Tungri, Centrones, & Ceresini*. Sunt autem in hoc Leodienti Episcopatu Ducatus *Boillonnensis*, Marchionatus *Francimontensis*, Comitatus *Borchlonensis*, seu *Lootensis*, & Comitatus *Hasbania*, cuius præcipua vrbs est *Borchuorm*, præter plures Baronatus, & Abbatias opulentissimas ultra quinquaginta, Sunt autem ciuitates, oppidaque muris, vallisque percincta viginti quatuor, præter ea, quæ Traiectensis sunt diœcesis, quarum primaria est **LEODIVM** amœnissima in valle extructa, quam abluit Mosa fluuius. Regio ipsa pulchra admodum, fertilissimaque est, plurimis gaudens limpidissimis amnibus, iisque piscosissimis, ac præterea syluis opacis, montibusque, ac conuallibus, quæ vineæ, fructusque proferunt, ac ferarum venatione ornatissima sunt. Isthic etiam sunt minerarum fodinæ, præcipuè ferri, & carbonum, quos *Lilhantraces* vocant: salnitri maxima copia hic habetur, & aquæ medicæ præstantes, inter quas est fons *Tungrensis* Plinio, & alijs celebris.

TREVIRENSIS DITIO.

*Trevirensis
diutinis
fines.*

*Qualitas
eius.*

Duo lacus.

*Treueris
vrbs.
Confluentis.*

TREVIRENSIS Archiepiscopatus, vulgò *De Trier*, terminatur à Septentrione Comitatu Nassauienti, Ducatu Mòtensi, & Episcopatu Colonienti: ab Ortum Ringouia, & Hassia: à Meridie Vuestrichia, & Bipontino Ducatu: ab Occidente autem Ducatu Lutsemburgenfi. Sunt autem in hac Treuirensi Diœcesi quatuor Comitatus, cum nonnullis Baronijs, & alijs dominijs. Terra ipsa inæqualis est: nam alicubi montibus sterilibus aspera est, ob idque sylvestris & squalida, nec præter auenam vix quicquam proferens: alicubi montibus virentibus, iisque fertilibus, præsertim vini exornatur: alicubi verò fœcundior est versus Rhenum, & Mosellam. Maiori autem ex parte fluuijs, torrētibus, ac riuulis irrigatur, qui omnes Mosellæ commixti ad Rhenum deferuntur: vnde omnis generis pisces hic abundat. Sylvæ verò huius tractus feris refertissimæ sunt, & lacus hic sunt duo miræ profunditatis, nempe *Vlmensis*, & *Laichensis*, in quorum posteriore lapides inveniuntur viridis, crocei, & rubicundi coloris, qui smaragdus & hyacinthos æmulantur. Minerarum quoque æris purissimi, plumbi, argenti, & ferri totus hic penè tractus fœcundus est. Non desunt etiam isthic Thermae ægritudinibus varijs salutes. Primaria autem vrbs, omniumque caput est **TREVERIS**, quæ antiquitate sua cum Viterbio & Genua vrbibus Italiæ omnium antiquioribus contendit. Est etiam **CONFLVENTIA** oppidum nobile, & antiquitate clarum.

HOLSATIA.

HOLSATIA, vulgò *Holstein*, Regio est nemorosa, ac saltu- *Holsatia fl-*
 bus occupata, quæ respicit ad Ortum *Bilenam* fluvium: ab *nes-*
 Occasu Dithmarsiam: à Meridie *Albim*: à Septentrione *Eido-*
ram amnem, qui terminus est Iuttix, seu Daniæ ab hac parte,
 Sunt qui Holsatiam ampliorem reddunt, complectentes si-
 mul sub ea DITHMARSIAM, VVAGRIAM, & *Regiones*
 STORMARIAM. Sunt autem in VVAGRIA vrbes *sub Holsa-*
tia.

hæ: Aldenburgum, Lutkenburgum, Nieftadium, & aliæ. In STORMARIA ve-
rò Hamburgum, Reinoldesborg, Niemunster, & aliæ. DE DITHMARSIA au-
tem in Tabula regionum Septentrionalium loquemur. Pertinet verò Holsa-
tia ad Daniæ Regem, ratione cuius Imperium agnoscit, atq; sub Saxonix an-
tiquæ regione olim continebatur.

G 28 29 30 31 32 G
 Verste Aßona Baum Bende Befahren

VIII.

HELVETIÆ DESCRIPTIO.

HELVETIAM prouinciã ad Germaniã spe- *Heluetia*
ctare in expositione Tabulæ Germaniæ patet; si *Germaniæ*
quidem Heluetij in Germaniæ nomen, & linguã *nunc pars*
labente tempore transiẽre: tamen nonnulli asse-
rant, gentem hanc penitus interiisse, eosque isthic
hodie habitantes à Germanis ortos esse.

Regio ipsa tota fermè in Alpibus sita est, vnde *Situm eum.*
eam altissimam esse omnium Europæ prouincia-
rum à multis creditum est, eoque magis quòd in-
gentes Europæ fluuij Rhenus, Rhodanus, & Pa-
dus hinc tamquam è sublimi loco scaturientes in diuersas mundi partes de-
currunt. Clauditur verò illa inter Rhenum; Iura montes, quos *S. Claudij* di-
cunt; Lemanum lacum, quem etiam *Geneuensem* vocant; & Italiã: habetque *Fines Helv*
ab Ortu Solis Tirolì Comitatum conterminum: à Meridie Coctias Alpes, ac *uetiæ*
Lombardiam, seu maius Mediolanensem Ducatum, & Pedemontanã regio-
nem: ab Occasu Sabaudia iungitur, & Burgundia: à Septétrione autem Rhe-
no amne à superiore Germania discernitur.

Hæc autem *Suizzerorum*, seu Confœderatorum regio dicitur, & Respubli- *Suizzerorũ*
ca, quia nullo Principi subiecta est, vt inferius patebit. Quæ quidem etli præ- *regio.*
ruptis, & excelsis montibus perpetua niue albicantibus exasperata videatur;
attamen satis fertilis est: namq; sunt inter mitescentia saxa conualles frugife-
ræ, pinguisimæque prata, in quibus potissimum pecorũ, & boum greges per-
optimè pascuntur, ex quibus incolæ magnum percipiunt emolumentum; si-
quidem tantam conficiunt casei, butyrì, aliorumque lactarium copiam, vt
præter proprium regionis vsum, bona etiam earum pars ad finitimas quoque
nationes transmittatur. Triticum & vinum, quæ hic proueniunt, vniuersæ *Triticũ &*
Regioni non sufficiunt, sed aliundè illam recipiunt quantitã, qua ipsis opus *vinumops,*
est. Animalibus feris regio ipsa diues satis est, vt sunt vrsi, cerui, dami, capreo- *regio.*
li, apri, & alia.

Regionem porrò ipsam permulti fluuij, & riuuli abluunt, qui maiori ex *Fluuij Hel-*
parte hinc scaturiunt, vt sunt *Rhenus, Rhodanus, Adua, Ticinus, Aar, Luma-*
us, & alij permulti, qui maiori ex parte piscosissimi sunt, adque nauigan- *uetiæ.*
dum.

Therma. dum idonei: nam præter reliquos ex hoc agro per fluvium *Byrsam* adducuntur procerriam abietes, & in Oceanum ipsum pro malis maximarum nauium destinantur. *Thermæ* quoque hîc sunt memorabiles calidarum aquarum, vt in *Badensi* Marchionatu, quæ quidem saluberrimæ multumq; frequentes sunt; & namque aluminis & sulphuris naturam sapiunt; vnde ægritudinibus frigidis, humidisue tum cerebri, tum stomachi mirificè profunt. Lacus etiam hîc sunt spectatæ magnitudinis, nauigabiles, ac valdè piscosi; vt est *ARCONI-VS* lacus, qui *Brigantinus* Plinio est, & vulgò *Der Bodensee* in confinio Sueuiæ; deinde *Tigurinus* lacus, quem *Zuricher see* vocant; *Rjuarius* lacus, vulgò *VVal-lensee*; *Lucerinus* lacus, vulgò *Lucerner see*; *Neoburgensis* lacus, vulgò *Nurven-burger*; & alij multi, Duæ florent hîc publicæ Academiæ, Tiguri scilicet, & Basileæ.

*Valles Hel-
netice.* Cæterùm in regione hac quædam sunt Valles Italiæ proximæ, quæ à parti-
cularibus hominum generibus habitantur; vt sunt *Vallis Augustana*, vbi sunt omnes ferè institores: *Vallis Cæsia*, quam vt plurimum latomi, vel cemen-tarij inhabitant: *Vallis Oselæ*, ex qua prodeunt cuspidum, seu cultrorum fabri, & qui tornatili artificio scutellas ex ligno conficiunt: *Vallis Vegetia*, ex qua tot fumarij exeunt, hoc est sordidi illi homines, qui per plures Europæ regiones dispersi, caminis repurgandis vitam parant: & tandem *Galantha* Val-lis, vnde refinarij, & sportularum textores exeunt, qui mendicantium more vbiq; oberrant.

13. Cantones. Constat verò Helueticorum Respublica, vt scribit *Iofias Simlerus*, ex tri-bus partibus. In quarum prima sunt 13. Pagi, seu *Cantones*, qui *Ort* Germa-nis dicuntur, apud quos est administratio, & curia totius Prouinciæ: nam cum opus est, simul pro vniuersa Republica conueniunt; alioquin singuli su-as gubernant ciuitates, & oppida. Secunda Reip. pars sunt *Confœderati*, & hi sunt *Abbas*, & oppidum *S. Galli* linificio nobile, *Rhetorum populus*, *Sedunum* cum *Valesia* tota, *Rotvvel*, *Mulhausen*, *Bienna* & *Geneua*, Tertia autem pars sunt *Præfecturæ armis*, aut spontanea deditione conquistæ, & hæ sunt *Turgoa*, *Aquensis*, *Rheguisti*, *Saturnetum* liberæ Prouinciæ, *Luganum*, *Locarne*, *Mendresiu*, *Val-lis Media*, & *Bilionum*, vulgò *Bellizonæ*. Sunt autem 13. Pagi, quibus prima Reip. pars constat, hi sequentes,

*Tigurinum
pagum.* *TIGVRINVS* pagus habet extra urbem Tiguri (quæ olim *Turegum*, & nunc vulgò *Zurich* dicitur) præfecturas maiores 9. & minores 22. atque ipsi oppida *Vitodurum*, & *Steina* parent, quæ tamen oppida proprios habent ma-gistratus: sed *Tigurinorum* tenentur, & in bello illis militant, tametli proprijs vtantur signis. Vrbs autem *TIGVRVM* ad exitum lacus *Tiguri* posita est: quæ tamen ciuium humanitate, & prudentia, præterea ditio-nis amplitudine, & rerum omnium commoditate, & collegio eruditorum celeberrimo insignis est. Ager circumuicinus vrbi frumento fertilis est, ac etiam vino, quod tamen ad perfectam maturitatem non peruenit ob vicinas Alpes.

*Berna
pagum.* *BERNAE* pagus habet 31. Germanicas præfecturas, & octo Gallicas, quæ

quæ sanè ciuitas ſitu & cultu, moribus & ciuilitate, legibus & inſtitutis, potentia ac virtute nulli vrbi in hoc Heluetiorum tractu cedit. Vrbem ipſam vndique à fluuio *Aar* percingitur in modum inſulæ. Territorium ipſum fertiliſſimum eſt omnium, præterquam vini, quod à vicinis habent.

LVCERNA, vulgò *Lucern*, duas habet præfecturas, in quibus præfecti *Lucerna*. ibidem loci inhabitant, & alias 10. quas Senatores in vrbe manentes adminiſtrant. Ciuitas ipſa dignitate & opibus par eſt multis, quam abluit *Vſula* amnis à lacu emanans, ex quo plùs commodi incolæ trahunt, quàm à territorio ipſo, quamuis ſit compaſcuus, & pratis reſertiſſimus.

VRIORVM pagus ſeu vallis, vulgò *Vren*, in decem partes, ſeu commu- *Vriorum* nitates diuiditur, quas Participationes etiam dicunt, quòd ſoli ex his electi *pagus*. Senatores omnium munerum participes ſint, & ad annuos conuentus vocentur.

SVTIIORVM Regio ſeu vallis, vulgò *Suuitz*, diuiſa eſt in partes ſex, *Sutiorum* quas quartas vocant, veterum diuiſionis nomen in recentiori, & ſenaria reſti- *pagus*. nentes.

SYLVANIAE, ſeu **VNDERVVALDIAE** vallis ſeu pagus, vul- *Sylvania* gò *Vnder Vualden*, in duos conuentus diſtributus eſt, in Superiorem ſcilicet, & *pagus*. Inferiorem mediante ſylua *Kernuuald*.

TVGIVM pagus, vulgò *Zug*, duas habet partes, & in illis còuentus qua- *Tugium* tuor, ex quolibet autem conuentu 9. eliguntur Senatores, qui regioni con- *pagus*. ſulant: oppidum ipſum pro duobus conuentis computatur, ager vicinus tres conuentus continet.

GLARONA Regio, ſeu Vallis in 15. partes diſtributa eſt, quas vocant *Glaronæ* *Tagunan*. Paucos habet campos ad ſeminandum idoneos, & raræ ſunt ibi vi- *pagus*. tes: prata tamen compaſcua habet, & hortos fructibus conſitos. Incolæ veſ- cuntur lacte, caſeo, butyro, & carnibus: vinum verò, & triticum aliundè re- cipiunt.

BASILEA olim Imperialis fuit vrbs, iacetque optimo in ſitu, partim in *Baſilea*. conualle, partim in planitie, atq; ipſam Rhenus fluuius bifarià diuidit, Gym- naſio publico, Episcopali ſede, ac concilio clara eſt, ac ſex habet præfecturas, & propè ipſam vno circiter Germanico millario fuit metropolis quondam huius populi **AVGVSTA RAVRICORVM** dicta, quæ etiam nunc *Augſta* *Augſt* dicitur, licet pagus ſit ignobilis. Territorium ipſum eſt rupibus aſpe- *Ravricorum*. rum, & crebris ſyluis occupatum, habitatoribus tamen frequentiſſimum, & cultum; adeò vt quoque in montibus præter lata pecorum paſcua, quibus ab- undat, optimi vini, & frumenti feraciſſimum ſit.

FRIBVRGV recens eſt oppidum partim in colle, partim in valle ſi- *Friburgum*. tum, floridum tamen, & patens, ac eximiè munitum: huius præfecturæ, quæ etiam *Bernatibus* ſunt communes, quatuor ſunt, quibus *Bernates*, & *Fribargenſes* alternatim per quinquennium præfectos conſtituunt, ſic vt præfectio ex vna vrbe conſtituto prouocationes ad alterum fiant, & ab eadem rationes præfe- cti examinentur.

SALODORVM pagus poſitus eſt in planitie ſatis culta, quæ om- *Salodorum*

H E L V E T I A.

nia profert feliciter, vino tamen excepto: vnde incolæ aliundè vinum habent.

*Scaffhusia
pagus.*

S C A F H V S I A Regio, vulgò *Scaffhusen*, versus Germaniam prope Rhenum & Herciniam syluam posita est, aggerem satis fertilem habens, ac vitibus consitum, quæ optimum dant vinum, aded vt non amplius solitudo videatur, sed paradisus amœnus. Vrbs autem **S C A F H V S I A** ad Ortum Basileæ iacet supra Rhenum, cui tribus pontibus annectitur, pulcherrimis autem fontibus ornata est. Huic vicinum est *Baden* oppidum, thermis & medicinalibus aquis celebre.

Abbatiscella.

A B B A T I S C E L L A vltimus pagus in duodecim ordines diuiditur, & ex vnoquoque ordine 12. eliguntur Senatores, vt in vniuersum ex hac sola sint 144. Hoc territoriū Alpes habet amœnas, & compascuas, sed pecora sunt parua, lacte tamen copiosa: vnde incolæ victum sibi ex lacte parant, & ex pecoribus,

V A L E S I A.

Valesia Regio.

*Superior
Valesia.*

*Inferior
Valesia.*

*Sedunensis
Episcopus.*

*Sedunum
vrbs.*

*Regionis
huius
qualitas.*

N hac etiam tabula cõplectitur **VALESIA** Regio, vulgò *Vualisser*, quæ ipsi Heluetiæ confœderata est, cuius incolæ *Seduni* olim vocati fuere, robusti sanè & bellicosi. Diuiditur autem in Superiorem & Inferiorem. **S V P E R I O R VALESIA** est propriè *Sedunensis* tractus, qui septem dioceses comprehendit, seu conuentus, quos *Decurias* vocant, & populi hi dicuntur *Viberi* & *Seduni*, & vno communi nomine *Liberi Valesij Superiores* appellantur, qui quidem lingua Theutonica vtuntur, **I N F E R I O R VALESIA** lingua Allobrogum vtitur, sexq; communitates habet, quas *Vexilla* vocant, & obedit superiori Valesiæ. Dicuntur populi huius inferioris Valesiæ *Veragri*, & *Valesiani Inferiores*. Episcopus Sedunensis moderatur toti Valesiæ tam in Ecclesiasticis, quàm in ciuilibus rebus, & Comes, Præfectusque Valesiæ nominatur. Metropolis enim regionis est **S E D V N V M**, Germanicè *Sotten*, & Gallicè *Siun*, quæ sola in hac regione muris percincta est. Huic Rhodanus copiosè pisces affert. Gentes hæ erga exteros humanæ sunt, & beneficientes, sed inter sese rigidæ nimis: strumosi etiam sunt tam viri quàm mulieres. Territorium verò ipsum fertilissimum est tritici, siliginis, hordei, & optimi vini: præterea fructibus, croco, pecoribus, lacte, caseo, piscibus, & alijs ad victum necessarijs satis affluit; atque hic pascua sunt peroptima; fera etiam animalia abundant in syluis, vt vrsi, cerui, capreoli, apri, & id generis. Montes hîc sunt herbis medicinalibus locupletissimi, & terebinthum, atq; agaricum hîc colligitur. Præterea sunt etiam hîc mineræ crystalli, argenti, plumbi, æris, ferri, & lapidum quorundam, qui ad ignem comburuntur. Aquæ calidæ salubres hîc quoque pluribus in locis scaturiunt, quæ diuersis conferunt ægritudinibus, atque nuper salis fons inuentus est.

R H A E-

RHAETIA, SEV GRISONES POPVLI.

CONTINENTVR in eademmet tabula RH AET I po- *Rheti ho-*
puli Cisalpini, & Transalpini, hodie *die Griso-* *nes.* *Grifones* vulgò vocati,
quorum loca *Caninos campos* Ammianus Marcellinus vocat:
at Germanicè dicuntur *Graupuntner*, quod nihil aliud fo-
nat, quàm *Cani confederati*. Hi autem à Meridie sunt Helue- *Rhetorum*
tiæ, ac inter Adduam, Ticinum, & Tirolì Comitatum con- *fines.*
clusi, ac nonnihil hos amnes egredientes. Qui sanè populi

aspera, ardua, inaccessa que loca vt plurimum colunt, vnde libertate sua
facilè fruuntur, nulli Principi sese subijcientes, sed Reipublicæ more sese go-
bernantes, suntque Heluetijs confederati, vt superius diximus. Horum itaq; *Rheti Hel-*
Regio quamuis Alpestris maiori ex parte sit, plures nihilominus amœnas, *uetijs cõfæ-*
ac frugiferas complectitur Valles, populoque frequentissimas, inter quas *derati.*
Vallis Telina, & *Vallis Clauena* nuper ad Mediolanensem Ducatum pertine-
bant. In duas autem Curias olim partiebantur, nempe in Primam, & in Se- *Rhetorum*
cundam; atque CVRIA antiquum oppidum aliquando magistratus pro- *antiquadi-*
uinciæ sedes fuit, vnde illi datum nomen videtur, quod quidem inter Me- *niso.*
diolanum & Brigantiam iacet, & *Chur* hodie dicitur. Prima curia Vallem
Clauenam: secunda *Vulturenam*, seu Vallem *Tolinam* habebat, quæ per amœna est,
frequensque oppidis, pagis, vicisque, & sexaginta milliaribus longa, & vbi la-
tior quatuor protensa, quam quidem mediam interfuit Addua fluius. Nunc *Recent*
verò populare dominium habet trium fœderum, quorum vnum *Caninum*, al- *Rhetorum*
terum *Ecclesia Curienfis*, tertium *Decem iudiciorum* vocatur: seu, vt alij scribunt, *diuisio.*
in tres Pagos, seu Conuentus, qui vulgò *Leghe* dicuntur, partiti sunt, qui sunt
Grisa, *Domus Dei*, & *Leodritura*. GRISAE Pagus (vulgò *Lega della Grisa*) præ- *Grisa pa-*
stantior est cæteris, qui Vallem *Mesolinam* & Vallem *Calancam* ad Italiæ fines *gus.*
complectitur, ac alias præterea septem Transalpinas valles, quas Rhenus,
Glener, & alij amnes abluunt. DOMVS DEI Pagus (vulgò *Lega della casa Domus Dei*
de Dio) possidet *Coyram* cum circumuicinis agris, qui profectò omnes olim *pagus.*
Episcopo *Coyra* subiecti erant. LEODRITVRAE Pagus (vulgò *Lega di Leodritura*
Leodritura) in Tirolì Comitatus confinio iacet, cuius ager sterilior, ac cæteris *pagus.*
asperior est. Cæterùm *Grifones* singulis duobus annis suas celebrant Diætas in
oppido *Coyra*, vbi officiales creant, ac leges promulgant. Sed cùm hæc gens
Alpina in multos minutos populos diuisa fuerit, nemo hodie singulorum si-
tum exactè describit: de nonnullis tamen in Lombardiæ etiam Transpadanæ
descriptione nonnihil dicemus.

I X.

SCANDIÆ, SIVE REGIONVM, AC INSVLARVN SEPTENTRIONALIVM DESCRIPTIO.

L XIBET hæc tabula omnem penè cogniti- *Oræ in Se-*
bis TRACTVM SEPTENTRIONA- *ptentriona-*
LEM, in quo quidem, præter Britannicas In- *li tractu cō-*
sulas, de quibus supra egimus, cōtinētur Gron- *tineantur.*
landia, Islandia Insulæ, cum reliquis circumia-
centibus; deinde Daniæ, Noruegiæ, Sueciæ, &
Gothiæ Regna amplissima, quæ quidem (Danie
parte excepta, quæ *Iuttia*, seu *Cimbrica Chersone-*
sus dicitur) sub *Scandia*, vel *Scandinauia* nomine
à plerisque scriptoribus comprehendi viden-
tur. De quibus omnibus ordinatim edisseremus, ea quidem referētes, quæ ab
optimis & fide dignis scriptoribus de his parum cognitis regionibus collige-
re potuimus.

S C A N D I A.

S C A N D I A M non Insulam, vt putauit Ptolemæus cū ple- *Scandia pe-*
risque alijs, sed peninsulam esse hodie, ac immensè magni- *ninsula est,*
tudinis ferè cognitum est, quæ maris fluctibus circumfusa
ad Septentrionem Germanicorū, & ad Orientem Sarmati-
corum littorum contrà iacet, ac Cimbrico Chersoneso ad-
uersa est. Hanc quidam ex antiquis *Balthiam*, *Basiliam*, & *Ver-*
gion appellant, Ortelio & Mario Nigro testibus: eam verò

Plinius alterum vocat *Orbem*, ob eius incompertam magnitudinem, atq; Pro-
copius sub nomine *Thule* decies maiorem esse tota Britannia, regnaque in se
xiiij. continere asserit. Neque enim mirum nobis videbitur, si maioribus no-
stris adeò in obscuro ea tempestate iacuit, vt nihil præter nomen tantum no-
bis relinquerent: nam ad plagam illam perpetuo frigore, ac intemperie cæli
squalentem, & tot maris anfractibus, scopulis, paludibus, fluuijs innumeris, &
montibus infestam tardior, quàm ad reliquas Europæ prouincias transitus
fuit. Forma eius vix assignari potest, quia multilatera est, angulosa, ac pluri-
bus locis mari intermixta.

Habet à Septentrione mare, quod *Pigrum*, *concretum*, & *glaciale* nunc di- *Scandia fi-*
citur *nes.*

citur (quòd asperum sit ob glaciei conglomerationes) & antiquis *Cronium*: Ab Ortu Balthico seu Sueuico mari, *Finnico* sinu, & *Polna* fluuio à Liouonia & reliquis Moscouij dominij Prouincijs seiungitur: A Meridie Cimbricam respicit Chersonesum, & reliquam Germaniam intercedente mari: ab Occasu verò immenso Oceano abluitur. Continetur autem inter 22. parallelum, qui per gr. 56. latitudinis transit, & parallelum 62. per gr. 73. latitudinis ductum; vnde ex parte incidit inter tropicum Cancrì, & circulum Arcticum, & ex parte excedit ipsum versus polum Boreum, in quo sanè spatio maxima accidit lógisimi diei æstatis differentia, vtpotè quæ nò in horis tantùm animaduertatur, sed etiam ad quamplures dies, ac menses: nam in parallelo Australi contingit maxima dies horarum 17. cum quadrante: in parallelo per medium Regionis incedente dies maxima est horarum propè 20. cum semisse. Sed in parallelo Borealissimo euenit continua lux in æstate trium ferè integrorum mensium spatio, nimirum dierum 89. cum h. 8.

*Situs cales-
sim.*

*Qualitas
Regionis.*

Terra hæc iniquo cælo est, frigore dîra, nec minus montibus, ac præruptis faxis, nemoribus, atque syluis aspera. Vnde vt plurimùm frumenti, vini, & olei ingrata: neque arbores in ea poma, nisi pauca admodum, & ea quidem acerba, mittût. Incolæ itaq; ex maris potius, terræq; captura, & rebus externis victitât: abundât enim isthic maria piscib' lógè à nostris specie, immanitateq; corporis dissimilibus, & terra ipsa feris inusitatæ magnitudinis, in quibus albi sunt vrsi, castores, & innumera alia. Incolæ autem sunt duri, asperi, inculti, & agrestiores; hi namque ex cæli rigore sunt truciores, & ex sanguinis abundantiâ audaces.

Continet peninsula hæc Scandiæ duo potissimum Regna, NORVEGIAE scilicet, & SVECIAE cum parte Regni Daniæ, quæ inter se altissimis montibus & amne ab ipsis profluente diuisa sunt; Pars enim, quæ ad Occasum spectat, NORVEGIA est: quæ ad Ortum SVECIA, in cuius *Meridionali* parte *Scania* Regio est, quæ ad Regnum DANICVM spectat.

NORVEGIAE REGNUM.

*Noruegia
eius sit
us.*

Fines eius.

*Qualitas
Noruegie.*

NORVEGIA, quasi *Nortungia*, id est Septentrionalis tractus, aut via interpretatur. Hæc à Meridie Daniam respicit: ab Occasu immenso abluitur Oceano: ad Austrum à *Suetia*: & ad Septentrionem à *Lapponia* excelsis, & asperrimis separatur montibus perpetua niue obductis. Hæc autem tractum habet ad Occasum longissimum, & scopulis, acutisque petris auium: nec non etiam Meridionalem saxosum, ea præcipuè in parte, quæ Cimbrorum Chersoneso obiacet, à quo 250. millia passuum distat. At tractus ille omnis tam ad Occasum quàm ad Meridiem cælo mitis est: non enim mare ibi congelatur, neque diu niues perdurant: sed terra ipsa non adeò fertilis est, quantum sufficit: nam valdè inops est, ac sterilis versus Boream in finibus *Lapponia*, quæ ob rupes maximas, & ob frigus frumentum non fert. Quare Incolæ ob hoc pane carentes eius loco piscibus

piscibus vescuntur exsiccatis, ditioribus tamen exceptis, qui frumēto vt plurimum vescuntur ex alijs regionibus allato, sed animalibus & piscibus præsertim asellis valdè diues est, quos à Germanis *Stockfish* vocatos in omnē Europam frigore induratos, & in fustes extensos mittit, atq; ex his magnum recipiunt quæstum incolæ, & ab exteris fruges, vinum cæterasque potiones accipiunt, cum quibus pisces commutant. Ex qua etiam regione ad alias mittuntur pelles preciosæ, sebum, butyrum, coria cōfecta, pinguedo balenarum, pix liquida, trabes quernæ, tigilla, tigna & omnigena roborea ligna, magni & parui mali, ligna combustibilia, & asseres pro ædificiorum structuris, quæ quidē lignorum materia exiguo labore, paruisque expensis hīc paratur, sed magis ad Australem plagam. In Noruegiæ regno rarissimæ sunt habitationes, & vt plurimum ædes rudi modo ædificatæ sunt; parietes enim ex assamentis cōpactis, tecta verò ex cespitibus agro excisis fiunt. Incolæ probi ac simplices sunt, exterorum amantes, summæ hospitalitatis, libenterque alijs impertientes; olim gratis, nunc vili pretio seruientes; inter eos prædones, fures, aut pyratæ non sunt, tametsi situm opportunissimum ad infidiandas & deprædandas mercatorum naues obtineant. Metropolis ciuitas est NIDROSIA, quæ olim *Tronden*, siue *Drunthheim* vocabatur, quæ etiam Archiepiscopali sede ornatur, ac Metropolis est omnium Ecclesiarū Noruegiæ, Islandiæ, & Gronlandiæ, habetq; has ciuitates Episcopales *Bergen*, *Staffanger*, *Asloiam*, & *Hammiam*, inter quas *Bergū* celeberrimum olim emporium fuit societatis Theutonicæ, ob commodissimum portum ac tutissimum, vnumque ex quatuor in Europa præcipuis, quæ sunt *Brugū* Flandriæ, *Londonum* Angliæ, *Nugardia* Moscouiæ, & quartum *Bergū* Noruegiæ; sed hodie hīc negotia quasdam ob causas decreuerunt. FINMARCHIA prouincia ad Septentrionem exposita est huius quoque Regni pars, & hodie totum hoc Regnum, quod olim florentissimum, potentissimum, & bello victoriosum fuit, in seruitutem Regis Daniæ nunc redactum est. Nonnulli affirmant, olim huc multos montes perpetua conflagratione corruisse,

Incolarum mores.

Nidrosia, olim Tronden.

Finmarcbia.

S V E C I A E R E G N V M.

V E C I A E Regnum continet non tam ipsam *Sueciam*, sed etiam *Gothiam*, *Finlandiam*, vtramque *Bothnicam*, *Lappiam*, & *Sueciam Scricfiniam*: *Finlappia* quoque & *Corella* ex parte tributariæ Regis Sueciæ sunt.

S V E C I A E Regio habet ab Occasu Noruegiæ: à Borea *Suecia* siue *Lappiam*, & *Bothnicam*; ab Ortu Finlandiæ *Bothnico* sinu discretam, & *Liuioniæ* mari etiam seiunctam: atq; ab Austro

Gothiam. Terra hæc inter Aquilonares fertilissima est frugum, mellis, & argenti, ære, plumbo, chalybe, & ferro diues; præcipuè autem circa *Salburgum* litas, argentum purum nullo alio permixtum metallo effoditur; animalibus omnis generis, piscibus fluuiorum, lacuum, & maritimis mirificè abundat: est tamen multis in locis aspera, montuosa, humida, & paludosa: vnde multis in locis

locis est inuia, & rarior ibi frugum, terræq; fructuum prouentus. Totum verò littus versus Liunioniam acutissimi scopuli occupant, quibus ea ora inaccessa fiunt, ad quos gelato mari lupi transeunt prædæ gratia, ibique nimio frigore priuari luminibus ferunt. Incolæ viribus præstantes sunt, strenui, & bellicosi tam pedestri, quàm equestri & maritimo certamine, qui etiam summa in exteros hospitalitate insignes sunt, & cum exteris nationibus pisces, pelles preciosas, coria ferarum syluestrium & pecorum, butyrum, sebum, ac metalla commutant. Sunt in hac regione multi Ducatus & dominia, vt est Ducatus *Angermannia* à Septentrione in confinio *Lapponum*, cuius totus ager nemorosus est, in quo præter reliquas feras sunt vri & bisontes, hoc est alini syluestres. Deinde Ducatus *Midelpatia*, seu *Midelpadia*, *Ientia*, *Dalecarlia*, *Vermelandia*, *Dalia*, *Helsingia*, *Gefritia*, *Fieringia*, *Coperdalia*, id est, valls Latonæ, & *Vplandia*, vbi omni ex parte sunt mineræ argenti, cupri, & ferri. Regia ciuitas & emporium est **H O L M I A**, ab incolis *Stockolm*, & à Ruthenis *Stecolna* vocata, quæ arte & natura munita est; posita enim est in paludibus instar Venetiarum. & Archiepiscopalis olim ciuitas est **V P S A L I A**, studioque vniuersali decorata. **N I C O P I A** ciuitas maritima validissima est, arce munita, ac emporium satis frequens.

Suecorum mores.

Ducatus Suecie.

Holmia vrbs.

Vpsalia. Nicopia.

Gothie fines.

Gothie qualitas. Loca Gothiæ famosa.

Gothorum diuisio.

Finlandiæ fines.

Abo vrbs. Vmburgū.

G O T H I A, quæ Germanicè bona terra sonat, cùm sit inter Aquilonares omnium fertilissima, habet à Septentrione Sueciam: ab Occasu montes Noruegiæ, & partem Regni Daniæ, quam Scaniam nonnulli dicunt: & à Meridie, atq; ab Ortu Oceanum. Terra hæc frugum, mellis, pecorum feracissima est, pascua habet plura, quàm aliæ Septentrionales regiones; abundat præ cæteris ære citrino, & apud *Tragualla* oppidum sunt fossiones optimi ferri. Loca Gothiæ famosa sunt, **L O D V S I A E** Portus & Emporium, **V V A L D B V R G** vrbs cum arce, **C A L M A R I A** vrbs magna, emporium, ac portus, quæ etiam arcem habet Mediolanensi arci haud cedentem, & alia multa oppida & vrbes, quarum aliquæ Ducatus titulo decoratæ sunt: Multas quoque nationes Prouinciæ huius incolæ virtute bellica excedunt, qui in *Ostrogothos*, id est Orientales, & *Vuestrogothos*, id est Occidentales Gothos pro regionum, quas incolunt, situ diuisi, indeque progressi toti orbi, vt scriptores permulti memoriæ prodiderunt, terrori fuere.

FINLANDIA ab Ortu, Meridie, & Occasu mari abluitur, & à dominio Moscouiæ *Finnico* sinu & *Polna* fluuio ab Ortu separatur: à Septentrione autem *Boddia*, seu *Bothnia* Occidentali, & *Corella* contermina est: hanc Rutheni *Chainska Semla* vocant, & Finlandia, quasi pulchra terra dicitur, quia pulchrior, & amœnior est quàm Suecia; excedit enim ipsam frumenti & frugum fertilitate ac bonitate, quia maiori ex parte plana est, neque adeò montuosa & paludosa ac illa. Celebrerrimæ ciuitates sunt **A B O** Episcopalis, quæ sita est in regione *Vplandia*; & **V V I B V R G V M** in extremo regionis, quæ propugnaculum est totius regionis aduersus Ruthenos, & Moscos. Incolæ alij vtuntur lingua Vuandalorum sicut Poloni, ac Russi; alij verò lingua Suecorum.

B O D D I A, seu **B O T H N I C A** prouincia duplex est, Oriëtalís, & Occidentalis, quas *Boddicus* seu *Bothnicus* sinus dissimulat.

Supra hos versus Septentrionem sunt LAPPONES, qui & LOPPI ^{Lappones} etiam dicuntur; quorum Orientaliores Moschi vestigales sunt, & Dikiloppi, id ^{seu Loppi.} est Loppi feri dicuntur; Occidentales verò Regi Sueciæ parent, & occupant eam regionem, quæ SCRICEFINNIA dicitur. Hi populi humilibus in casis ^{Scricfinnia.} habitant, quas corticibus arborum, cespitibusque tegunt, ferinam propemodum ducentes vitam, ceruis iumentorum vice vtuntur in ducendis vehiculis in formam piscatoriæ scaphæ confectis, & tali modo iter singulo die 20. miliariorum absolvere solent. Pane, sale, alijsque gulæ irritamentis carent, & solis piscibus ac feris vescuntur; multum in libidinem proni sunt, sagittarij omnes sunt peritissimi; certas non habent sedes, sed vno in loco feris, piscibusque depastis aliò commigrant: agrestes sunt, feri, ac suspitiosi, & ad omne externi hominis vestigium, nauigijque conspectum maximè fugaces, horum vestitus sunt ex pellibus ferarum in simul confutis. Tributi loco non monetam, cuius apud eos nullus est vsus, sed pelles preciosas, & pisces pendunt, cū mercatoribus aduentitijs rerum permutatione vtuntur: idioma proprium habet, quod ab alijs non intelligitur, idè apud externos muti propemodum etiam videntur. Nunc ob consuetudinem hominum externorum innatam feritatem deponere, & mansuetiores fieri incipiunt.

Vltra Lappones & mare congelatum versus Polum, in regione scilicet in- ^{Pigmeorum} ter Corum, & Aquilonem perpetua oppressa caligine ^{Regio.} Pygmaeos reperiri aliqui tradunt, qui ad summam adolescentiam nostratis pueri denum annorum statum vix excedunt, meticulosi valdè sunt, & garritu sermonem expriment, adè vt potius simijs propinquiores sint, quàm hominibus.

Prope Gothiam regionè versus Ortū in Sueuico mari iacet GOTLAN- ^{Goilandie} DIA Insula, id est bona terra, quā nonnulli etiam GOTHIAM simplici- ^{Ins.} ter vocant, atq; *Eningiam* Plinij fuisse volunt: habetq; in longitudine mill. 18. & in latitudine 5. Hæc Gothorum Regni pars erat, sed nunc Regno Daniæ subest. Agrum habet armento, equis, & bobus aptum, multa ibi venatio & piscatio, pulcherrimo marmore, & omnibus rebus humano vsui necessarijs diues est: mittit ad exterarum prouincias equos, boues, picem aridam & liquidā. In ea præter octodecim pagos est VISVBI, seu *Vuisby* præclarum oppidum, ^{Vuisby.} olim emporiū totius Europæ celeberrimum. De Corella regione, quæ ex parte Duci Sueciæ tributaria est, diximus in Moscouiæ descriptione.

D A N I A E R E G N U M, seu Danemarchia.

DANIAE, seu DANEMARCHIAE Regnū maximū ter- ^{Regiones} ræ & maris tractū complectitur, cū multis Insulis: hoc est Cimbri- ^{Danie.} cam Chersonesum, quæ nunc *Iutia* dicitur, *Dithmarsiam*, *Scaniā*, *Hal-* *landiam*, *Blesidam*, vnā cum omnibus illis Insulis, quæ clausæ sunt in sinu Codano inter *Iutiam* & *Scaniam*, quod quidè Regnū oēs sub potestate nauigationes habet Noruegiæ, quæ nūcipi cōiuncta est. Nonnulli Du-

Ducatum *Holsatiae* Regno Danico addunt, de quo in Germaniæ Magnæ tabula diximus.

Iuttia.

IVTTIA principalis DANIA est, vulgò *Iutlandt*, & Ptol. ac alijs *Cimbrica Cherfonnesus*, Plinio verò *Cartris* est, nonnulli ex nostratibus *Daciam* perperam vocant. Quæ quidem in Peninsulæ formam protenditur inter du maria versùs Boream, & eius Occidentale latus Oceanus Germanicus abluit; Septentrionale Oceanus Balthicus; Oriétale, qui *Codanus Sinus* dicitur. Ad Meridiem *Holsatiæ* & *Dithmarsici* isthmo coniungitur. Longitudinem habet 80. mill. Germanicarum à fluuio Albi ad promontorium Cimbricum, vulgò *Scagen* vocatum: latitudinem verò mill. 20. circa regionem *Aleburgicam*. Regio hæc continet multas prouincias, vrbes, arces, & pagos, & maiori ex parte frugum feracissima est, tritici nempe, filiginis, & hordei, ac similibum. Maximè verò compascua est à parte Occidua Boreali còtermina; sed Borealis pars arenosum habet agrum, & non adeò fertilem, vnde Incolæ armenta pascunt, & piscaturam exercent, domusque ex lignis & assamentis compactas incolunt, quæ leuitate sua à loco in locum transferri possunt. Emittit ad externas prouincias equorum & armentorum magnam copiam, & maximè in Germaniam, vbi quotannis prope 50. millia boues educuntur, præter hordeum, caseû, butyrum, sebum, carnes, coria, pelles preciosas, nuces, & varios pisces. Sunt hic

Iuttie fines.
Mensura.

Regionis qualitas.

Vrbes Iuttie.

Populi antiqui Iuttie.

vrbes 28. Episcopales sedes quatuor, nempe *RIPENSIS*, *ARTHVSIANA*, *ÆLBVRGA* maritima, *VVYLBVRGA* mediterranea: arces Regiæ sunt 20. Hanc Ptolemæi ætate incoluerunt *Cimbri*, *Charudes*, *Phundusij*, *Chali*, *Cobandi*, *Sigulones*, & *Sabalingij*, sed horum *Cimbri* principales fuerunt, reliqui verò obscuri, ac nulla commemoratione digni. Danorum idioma obscurû est Germanis reliquis, & ex Noruegia venisse putant. Achilles Gassarus testatur, hîc inuenta fuisse à monacho Alchymix professore tormenta bellica.

Dithmarsici fines.

DITHMARSIA Regio inter amnes Albim, & Eideram, vulgò *Heuer*, sita est: ab Occasu Oceanum habet: ab Ortù *Holsatiam*: à Septentrione *Iuttiam*: & à Meridie Albim fluuium. Regio pecore, piscibus, lacubus, & paludibus diues est: prata, pascuaque læta continet, aruaq; frugifera. Vrbes & arces nullas habet, egregios tamen vicos & pagos: rusticos habet diuites, sed stupidos, & robustos. Paret nunc Daniæ Regi.

Hollandiæ fines.

HALLANDIA à Septentrione Sueciæ contigua est, à Meridie Scaniæ iungitur: ab Ortù syluas habet ingêtes: & ab Occasu mari abluitur. Regio hæc qualitate sua non ab similibus est vicinæ Scaniæ. Præcipuum eius oppidum est *Halanesoe*.

Scaniæ fines & mensura.

Lundis.
Nelboga.

SCANIA, vel SCONIA iacet inter Hallandiam, ac Blecsidam, & habet in longitudine 18. mill. latitudine 12. aliquibus verò in locis tantum sex. Hæc autem fertilitate frugum, pecore, sebo, omniq; mercium genere reliquas Daniæ prouincias superat. Huius Metropolis est LVNDIS, cui navigatione & commercijs *Nelboga* præfertur. In hac est vicus *Falsterbo* halecûm captura olim celeberrimus, quæ tamen captura intra paucos annos euauit, & in Noruegiam migravit.

BLESCIDA, seu **BLEKINGIA** Prouincia Daniæ extrema ad Orientem Sueciæ contermina, quæ ex parte syluis, rupibus, & montibus aspera est, ibique parum fertilis est, sed versus Scaniam ager est fertilior, & pascua sunt fecunda. Præcipua vrbs & arx est **CALMARIA**. Ex hac regione trahuntur exteræ nationes picem liquidam Suetiæ, alcium exuias, tergora salita, hircorum, & caprarum pelles, aliorumque animalium adipēs, parumque ferri, & æris.

INSVLAE SINVS CODANI, SEV

Hellesponti Danici.

ROPE Iutriam in sinu Codano numerantur circiter 35. Insulæ, tum magnæ, tum paruæ, inter quas præstantiores sunt hæ:

*Selandia eas
est Regni
Danici.*

SELANDIA, seu Sialandia, omnium maxima, ac præcipua, caput Regni Danici est, cuius longitudo est milliarius Germanicorum 16. & latitudo 13. In ea sunt tresdecim vrbes, Arces Regiæ septem cum plurimis pagis, inter quas quidæ vrbes **HAFNIA** Metro-

*Hafnia
vrbs.*

politana est, & habitatio Regum, quæ Germanis *Kopenhagen* dicitur, id est

Roskilde.

Mercatorum portus: hæc etiam vniuersali Gymnasio ornata est. **ROTSCIL-**

DA, vulgò *Roskilde*, Episcopalis vrbs est, olim potens ac munita, Regumque monumentis decorata, quæ nunc tamen ad tenuitatem est deducta. Est etiam

*Helisnura.
Croneburgum.*

HELSINVRA, vulgò *Elfenor*, ad maris ripam, vbi sinus Codanici Regiū

vectigal à nautis absoluitur, quo in loco est *Croneburg* Arx inter Regias munitissima, & superba, ac omnium ad bellum spectantium optimè prouisa. Hæc

autem respicit arcem *Hilfsburgi* Scaniæ, atque inter ipsas sinus Codani, vulgò *de Sundi*, angustia sunt, quæ milliare Germanicum in latitudine non ex-

cedunt, vbi scilicet naues omnes, quæ è Balthico mari in Oceanum pernauigant anchoris fixis tandiu hæreere debent, donec vectigal vecturæ, ac mercium omnium, quas deferunt in vrbe *Helisnura* perfoluerint.

FIONIA, vulgò *Fuinen*, primum tenet locum inter cæteras post Selandiam. Læta est Regio, fertilissima, ac frugifera maximè siliginis, tritici, equorum,

*Fione Insula
la qualitas.*

& bouum: quæ omnia in Germaniam maxima copia mittuntur. Multis præterea syluis ornatur feris repletissimis. Incolæ autem agriculturam, & piscaturam exercent. Octo in ea sunt vrbes, quarum metropolitana est **OTTO-**

*Ottonium
Metropolis.*

NIVM, vulgò *Odensche*, siue *Oesel*, in Insulæ centro sita, & Episcopalis olim sedes. Reliquæ verò vrbes circa littus ponuntur, suntque Neoburgum, Sienburgum vulgò *Suiberch*, Faburgum vulgò *Feborg*, Assena vulgò *Afcens*, Borge-

na, Middeluartum vulgò *Middelfar*, & Carteminda vel *Kortemund*. Sunt etiam isthic Regiæ arces aliquot, nempe *Niburgum*, *Hagenscoua*, *Hinsgagela*, *Efcheburgū*,

& aliæ, præter multos pagos, ac magnatum ædes.

LANGELANDIA, vulgò *Laglant*, milliariibus septē Germanicis producit. In hac oppidum est *Ruthcopinga* vocatum, & *Trancura* arx Regia, suntque in ea plures pagi, paræciæ, & procerum ædes.

Langelandia.

LALANDIA, vulgò *Loilant*, prope Selandiam iacet maris angustijs discreta. Hæc frumenti, auellanarum nucum est adeò ferax, vt naues eis onustæ

Lalandia.

S C A N D I A.

plures in prouincias deferantur. Oppida habet quinque, quæ sunt *Niffade, Nasco, Togrop, Rotbus, & Maribus*, ac insuper arces aliquot Regias, procerum ædes, parœcias, & pagos multos.

Falsteria.

FALSTERIA, vulgò *Falster*, longa est quatuor milliaribus Germanicis, ac ciuitates habet *Strubecopen, & Nicopen*, quæ Daniæ Neapolis, ob eius amœnitatem, ac præstantiam vocatur.

Mœna.

MOËNA, vulgò *Muen*, habet ad littus altas rupes, vbi est fida nauium statio, & cretaceos etiam montes, ex quibus creta effoditur, atque in ea est oppidum *Steck, & Elmelunda* habitatio Regia, præter parœcias, & pagos nonnullos.

Femera.

Hvæna.

FEMERA, vulgò *Femerer*, oppida habet *Derborch, Pietershorne, & Stabul*, **HVAENA** celebris nunc facta est ob arcē *Franiburgi* à Nobilissimo, ac Doctissimo viro **TYCHONE** Brahe fundatam, in qua sanè permultæ sunt machinæ, ac instrumenta ad cælestes motus ac apparentias obseruandas ab ipso magnis sumptibus, & solertia non vulgari extructa, quorū aliquot ipsemet Tycho primus fuit inuentor.

Bornhol.

md.

BORNHOLMA etiam Insula ad Regnum Daniæ nunc pertinet, quæ sita est in mari Balthico, quod nunc Sueuicum mare dicitur, & Germanis *Oost See*, inter Pomeraniam & Bleesidam, vulgò *Bliccker*. Est autem Insula ipsa plurimum compascua, ac innumera nutrit pecora; vnde caseo, butyro, lana, frugibus, ouilla & bouilla carne sale conditis, & animalium pellibus, aut corijs plerisque alijs prouincijs subuenit. Plura quoque continet satis culta oppida. Eâ verò Fridericus II. Daniæ Rex certa soluta pecunia Daniæ Regno restituit, cū prius per 50. annos Lubecensibus oppignorata fuisset.

*Populi ex
his locis Sep-
tentriona-
libus olim
egressi,*

Cæterum ex his Insulis olim, ex hisque vniuersis regionibus Septentrionalibus tot, tantæque gentes innumeræ diuersis tēporibus (velut aues) egressæ fuere, vt fuerunt *Gothi, Ostrogothi, Vestrogothi, Vuandali, Franci, Cimbri, Gepida, Dani, Hunni, Suedi, Heruli, Rugi, Alani, Longobardi, Alemanni*, & alij plures, qui Danubio & Rheno superatis, omnem Europam, & præsertim ipsam Italiam atricem Imperij, & dominam 400. & plus annis perpetua quadam Regnorum successione subiugarunt, ac Romani nominis gloriam serè omnem extinxerunt.

R E L I Q V A E I N S V L A E

Septentrionales.

INSVLAE verò Septentrionales, in Occidentali, Hyperboreo, & Deu- calidonio Oceano dispersæ, sunt hæ præcipuæ:

S C E T L A N D I A.

*Scetlandia,
Camdeno
est antiquæ
Thule.*

CETLANDIA, siue **HETLANDIA**, Insula ab alijs exiguus Insulis coronata, nautis *Thilenfell* dicitur, vnde antiquorū fuisset *Thulem* satis probabiliter Camdenus ex Peucero suspicatur, ob eius situm inter Scotiam & Noruegiā, quæ tamen magis ad Septentrionem,

trionem, quàm Scotia accedit. Hæc verò frigore obrigens est, & vndiq; procellis exposita, cuius incolæ ex piscibus exsiccatis & contusis panem conficiunt. Per hanc transit 31. parallelus, & horarum 19. cum dimidia maiorem diem habet. Subest autem Scotorum Regi.

F R I S L A N D I A.

RISLANDIA etiam maior quàm Hibernia, & anti- *Frislandia*
 quis ignota, inclemens habet cælum; vnde incolæ fruges *qualitas.*
 non habent, sed piscibus vescuntur vt plurimum: nam in
 sinu, vbi ciuitas Metropolis est huius nominis, tantam tra-
 hunt piscium copiam incolæ, vt eo multæ naues oneratæ in
 Flandriam, Angliam, Scotiam, & Danemarchiam redeant,
 non sine magno ipsorum incolarum quæstu. Hæc verò In-
 sula hoc sæculo denuò Anglorum nauigationibus frequentari incepit, qui
 eam *Occidentalem Angliam* vocârunt. Hic fit maximus dies horarum circiter
 19. cum dimidia.

I S L A N D I A.

SLANDIA Insula, quæ centum propè milliaribus Ger- *Islandia.*
 manicis in longitudine extenditur, cælo rigenti, & perpe-
 tua hyeme damnata est: nã *Snauel iokel*, quod interpretatur
Niuosum promontorium, semper niuib; albet: Islandia ve-
 rò sonat *Glacialem terram*, quæ pro maiore sui parte mon-
 tosa & inculta est; qua verò parte plana est, plurimum cõ-
 pascua est, ac graminis mirũ in modũ læta: nullũ fert fru-
 mentum: nec vllã fert arborem præter Betulam, & Iuniperum. Huius incolæ

ex exsiccatis & contusis piscibus panem sibi parant, & potus olim illis aqua *Incolæ.*
 erat: nunc verò fruges aliundè allatas huic miscere inceperunt. In speluncis

aut, ac montium cauernis vt plurimum degunt: namq; montes pro vrbibus
 habent, ad quorũ latera suas mansiunculas excauant, atque vt plurimum ex
 ostibus pisciũ domos extruunt ob lignorũ penuriã: lingua vtũtur Cimbrica,
 siue veteri Germanica. Lubecenses, (vt Ortelius tradit,) Hamburgenses, & Bre- *Hodie tunc*
 menses hanc Insulã annuatim frequentant, afferentes farinã, panem, ceruisiã, *sub hæc à*
 mullum, vinum adustum, Anglicos, & alios viliores pãnos laneos & lineos, *quibus sunt*
 ferrũ, chalybem, stannũ, cuprum, argentum, monetã auream, & argenteam, *exeris præ-*
 cultros, calceos, mulierũ vittas & pepla, pileos, & ligna, ex quibus ædes & pi- *quemant.*
 scatorũ cimbas construunt. Pro his contra exportat Islandicũ pannum (vul-
 gò *Vatman*) ingentes sulphuris effossi moles, & maximã piscium induratorũ
 copiã, bouinas, ouinasq; carnes, butyrum, sebum, vellera, & ferarũ pelles, vul-
 pes, falcones albicantes, equos, & alia huiusmodi. Diuiditur verò tota Insula *Insula dicitur*
 in quatuor partes, iuxta quatuor mũdi plagas, nempe in Oriẽtalẽ quadrantẽ, *in 4.*

seu partem, quam *Austlendingasfordung* dicunt; Occidentalem, incolis *Vestflor-
dung*; Septentrionalem, incolis *Nordlendingasfordung*; & Meridionalem, incolis
Dundlendingasfordung. Duos autem continet Episcopatus Cathedrales, Scholis
Episcopatum
duo. etiā ornatos, **H O L A** scilicet, sub quo sunt Monasteria *Pingora, Remestad, Mo-
dur, & Munkeniere*: & **S C H A L H O L T**, cui Monasteria *Videy, Pyrnebay, Kirke-
Mercatori*
o. alijsque
quaslibet
te. *bar, & Skirda* subiiciuntur. Hanc Mercator & alij, esse **T H V L E M** Ptolemgi
putârunt: Ortelius verò suspicatur, **T H V L E** esse *Tilemarchiâ* Noruegij Re-
gni tractum, quia hæc cum gradibus lōgitudinis, & latitudinis illius à Ptole-
Siue scilicet
84. mæo assignatis cōgruit: verum Camdenus *Scetlandiam* Insulā putauit fuisse
antiquorum **T H V L E M**, vt superius diximus Insula hæc continetur inter
64. & 69. gradus latitudinis, cuius mediū est propemodū in circulo Arctico,
vnde qui circa mediū Insulæ inhabitant, semel in die Ecclipticā Horizonti
coniunctā habent, tuncq; Zodiaci Polus in vertice capitis incidit; sed hoc in
actu ferè oculi accidit: nam repente vna Zodiaci pars exoritur, & repente alia
occidit. Maximus igitur æstatis dies, Sole primū Cancri gradum intrante est
horarū præcisè 24. & instans pro nocte habent: Sol etenim perfectè non oc-
cidit, sed Horizontem radit. Verum Sole initium Capricorni perlustrante,
sic istis nox 24. horarum, & dies proorsus nulla: habet nihilominus aliqualem
lucē ad aliquot horas, ex vicinitate Solis ad Horizontem; vnde eis diluculū
est pro die. In reliquo autem Insulæ tractu Boreali maximum habent diem
maiores horis 24. hoc est horas 45. attingentem. Rupem habet & promon-
torium, quod dicitur *Hekelfort*, perpetuū fumos & flammās eructans, puta-
turq; à vulgaribus hominibus carcer esse impiarum animarum. Ciuitates
Episcopales huius insulæ duæ sunt *Holen, & Skalholtan*, seu *Scalholdin*.

E N G R O V E L A N D I A,

sive Groenlandt.

Engroveland
hæc est
insula
et
est

ENGROVELANDIA, sive *Groenlandt*, Insula est admodum
ignota, & ad Septentrionem magis exposita, cuius incolæ ex vo-
lucris syluestribus, & ex piscibus viuunt. Hic mons est, qui
velut Ethna cōtinuò flagrat, ac lapides in modū fauillarū emit-
tit, qui quidē refrigerati optimi sunt ad muros cōficiendos, sed
si aqua aspergantur, calcē optimā præstant; ibidē fons est feruidissimus, quo
beccolæ, & præsertim Monachorū cōuentus ad coquenda cibaria vtuntur. Lo-
catur hæc Insula inter circulū Arcticū, & Polū mundi Arcticū: nā Austrā-
lissimus eius parallelus est gr. 66. ferè, & Boreālissimus paulò minus gr. 77.
Vnde hæc Zodiaci semper vna pars supra Horizontē, & alia pars infra extat,
quo fit, vt continuam lucem habeant in medietate anni post introitū Solis in
Arietē, & circa ingressum Solis in æstiuo Tropico mediū Insulæ tenentes ha-
beant diem duorū circiter mensium cū dimidio: Qui verò extremam orā
Insulæ Boreālē occupant, ij Solē videbunt cōtinuò circiter tribus mensi-
bus cū dimidio: In reliqua verò anni medietate noctes in mēlibus oppolitis
æqualis magnitudinis cū diebus æstatis contingunt. Habent itaque hi accolæ
hyemem nouem mensium, quo tempore nix maxima supra terram extat.

Engroveland
84.

I C A R I A.

CARIA Insula eiusdem qualitatis & conditionis cū *Icaria à*
 superioribus cōstat; fruges enim nullas habet, sed pisces *quod deno-*
 tantummodò; & animalia. Hanc nomen habere scribūt *minatur.*
 ab I C A R O Dedali Scotiæ Regis filio, qui insulanis
 dominavit, ac leges dedit. Huius Insulæ populi aduenas
 non recipiunt, nisi fortè sit vnus tantum, quod quidem
 nulla alia de causa faciunt, nisi vt ex eo linguam externā

percipiant. Ad hanc autem Insulam cum *Zichminus* nonnullarum aliarū in-
 sularum Borealium Rex appulisset Anno *MCCXC*, expulsus armis ab In-
 sulanis fuit.

ITALIA

X.

ITALIÆ DE- SCRIPTIO.

ITALIA Regio, quæ cunctis alijs vniuersi Orbis Ter- *Italia no-*
rarum præstat, celeberrima, & caput quondam, Prin- *mina*
cepsque mundi, varia olim obtinuit nomina, vt apud
plerosque scriptores constat. Nam AVSONIA, & *Ausonia.*
OENOTRIA ab huiusmodi populis vocabatur; vel *Oenotria.*
Oenotria (vt dicunt alijs) dicta fuit à vini bonitate, quod
in ea nascitur: est enim ænon Græcè vinum; vel ab Oe-
notrio Sabinorum, seu Arcadiæ Rege, vt Dionysio placet. Ausonia autem
à parte Italiæ, quæ apud Cales oppidum Campaniæ fuerat, teste Liui-
o. Præterea IANICVLÆ à Iano, SATVRNIA à Saturno, TYRSE-
NIA à Tyrseño Telephi filio, qui in ea dominati sunt, nuncupabatur.
Vocatâ quoque fuit à Græcis HESPERIA ab Hespero scilicet Atlan- *Hesperia.*
tis filio, qui à fratre pulsus & Italiæ, & Hispaniæ nomen dedit: vel, vt ait
Macrobius, ab Hespero vespertina Veneris stella, à quo Hispania quon-
dam Hesperia etiam dicta fuit: ad differentiam tamen Virgilius MA-
GNA M HESPERIAM hanc vocat. Præterea pluribus etiam nomi-
nibus appellabatur apud Itacum Tretzam, Halicarnasum, & Marcum
Catonem, vt *Apenina, Argessa, Camesena, Saleumbrona, Taurina, & Vitullia,* aut *Alia Italia*
Vitalia; Chaoniam etiam & Bretiam dictam scribit Stephanus. ITALIA tan- *epitheta.*
dem ab Italo Siculorum Rege, qui agriculturam Italos docuit, & leges *Italia vnde*
posuit, denominata est: quod nomen adhuc retinet: nec ignorandum est, *dicatur.*
omnia hæc nomina Italiæ tantum antiquissimæ, quæ Rubicon fluuii termi-
nabatur, propria esse. Sed sicuti Italia nomen pro temporum, rerumq; vi-
cissitudine sæpius mutauit, sic etiam eius termini, & fines variè à scriptori-
bus traduntur. Hoc tamen æuo quicquid gemino mari, & Alpibus inter
Varum amnem vltimum Liguriæ terminum, & Arsam Istriæ terminum
cingitur, id totum Italiæ tribuitur.

Habet igitur ab Ortù Adriaticum sinum, & Ionium mare: ab Occasu *Italia si-*
Varum fluuium cum Alpium iugis, quæ Galliam ab Italia separant: à Meri- *nesi.*
die mare Tyrrhenum atque Lygusticum, quod Inferum dicitur: à Septen-
trione partim Alpes, quæ sunt Germaniæ fines ab hac parte, & partim etiã
mare Adriaticum, quod Superum vocatur.

Italiã alijs querno folio assimilant, vt Plinius & Solinus, scilicet præterit- *Italia fer-*
tate: *ma-*

rate amplior quàm latitudine: alij folio hederæ, vt Eustathius: sed rectiores rectius, & conuenientius humano cruri, cuius pes Ionio mari abluitur, diciturq; frons Italiæ, vbi in duo cornua scinditur, quorum alterû Ionium mare spectat, alterû Siculum, amplissimis sinibus admissis, quorum maximus Tarentinus vocatur. Vmbilicû Italię Varro designauit in agro Reatino Sabinorum. Nec obscurû est, Peninsulæ speciem hanc habere, tribus lateribus mari circumfusæ. Ait etiam Strabo, Italiam Insulæ in morẽ circum-

Italia peninsula est.

Apeninus mons est dorsum Italię mensura.

circa maris tuto præsidio cingi, demptis quibusdã paucis partibus, quæ & ipsæ inuijs montibus muniuntur. Apeninus autẽ mons est instar eius spinæ, seu dorsî, qui elatus per mediam regionem sensim incedens, tandem in duo cornua diducitur. Lõgitudò Italię ab Augusta Prætoria Salassiorũ colonia, quæ *Osta* nunc dicitur, per Romam, Capuamq; porrecta vsq; ad oppidũ Rhegium Calabriæ (Solino & Plinio testibus) decies centena, & 20. milliapassuum esse colligitur, hoc est milliariorũ 1020. Latitudo vbi plurimum 420. scilicet inter Varum, & Arliam amnes; vbi minimum 136. milliariorum. Nos verò per dimensionem in Mercatoris Italiæ circino factam, quam cæteris quibuscunq; præstare iudicamus, longitudinem inuenimus mill. 720. ferè, latitudinem maximam mill. 410. minimam mill. 175. quam à Salerno ad Manfredoniam accepimus. Sed si versus Hydrunti terrâ latitudinem accipere volumus, ea interdum 25. milliaria non excedet. Aliqui ponunt Italiam secundũ litoralem cõmensurationem continere milliaria 2250. quam tamen nos per circinũ maiorem inuenimus, vtpotè mill. 2350. dimetiendo etiã partem Alpibus Germaniæ, & Galliæ conterminam. Sunt tamen qui circumferentiã Italiæ adhuc maiorem ponant; nam Castaldus colligit ipsam mill. 2550. & Leander Albertus refert, aliquos eam potuisse mill. 4740. & nonnullos mill. 4900. quod nullo pacto esse potest.

Circulus est Italia.

Complectitur per longitudinem 14. Meridianos; nam Occidentalissimus Italiæ Meridianus, quẽ ducimus per ciuitatem Niceam, transit secundũ hanc descriptionem per gra. 27. cum semisse: Orientalissimus verò per Hydruntum ductus, transit per gr. 42. In noua verò Italiæ pictura Gerardi Mercatoris Occidentalissimus Meridianus incidit in gr. 29. & Orientalissimus in gr. 43. Secundũ verò latitudinem amplectitur grad. 8. nam Australissimus parallelus distat ab Aequatore gr. 38. & Borealissimus gr. 46. quod etiam cum Mercatoris descriptione consentit. Vnde occupat ipsa Italia totum quintum & sextum Climata iuxta recentiorẽ Climates distributionẽ, & parallelos omnes, qui sunt inter vndecimũ, & decimũ sextũ, in quo terræ tractu contingit varietas dici artificialis vnus horarum; etenim maior dies æstatis in parallelo eius Australi fit horarum 14. cũ tribus quintis, & in Boreali parallelo horarum 15. cum tribus etiam quintis. Sita verò est, vt ait Plinius, inter horam sextam, & primam Brumalem, id est inter Meridiem, & Ortum Solis hybernũ.

Primi cels. 10. es.

Italiæ cultores primi, vt ait Iustinus ex Trogo, Aborigenes fuere, quorũ Rex Saturnus tantæ iustitiæ fuisse dicitur, vt neque seruerit sub illo quicquam, neq; quicquam priuatæ rei habuerit, sed communia & indiuisa om-

nibus

nibus fuerunt, velut vnum cunctis patrimonium esset. Vnde nobilissima hæc terra exordium habuit post vniuersale diluuium ab aureo sæculo à præclaris illis & egregijs heroibus Iano, Cameſe, Saturnoque Phœnicibus, & Sagis, quos pro Dijs antiquitas coluit. Postea verò varios & permultos habuit incolas, partim barbaros, partim Græcos; nempe Siculos, Pelasgos, Arcades, Epeos, Troianos, Morgetes, Aufones, Oenotrios, Lydos, Ligures, Ardeates, Rutulos, Lacedæmonios, Gallos, Pœnos, Gothos, Ostrogothos, Hunnos, Hungaros, Gepidas, Turingos, Longobardos, & alios, atque plures quidem quam vlla aliaterra.

Varie gentes in Italia.

De Italiæ autem præstantia, quæ olim Orbis domina, floridissimaque ob Romanorum Imperium fuit, multi quidem scripsere tum Græci, tum Latini, ut fuere C. Sempronius, M. Cato, Strabo, Plinius, Mela, Solinus, Polybius, Dionysius Halicarnasseus, Virgilius, & cæteri ex præcis. Ex recentioribus verò Blondus, Volaterranus, Sabellicus, Dominicus Niger, Pius II. seu Aeneas Syluius, Leander Albertus, & alij. *reginam mundi* vocat hanc regionem Aethicus; *Gentium dominam* Mamertinus; *Rerum dominam* Rutilius; vulgus *Paradisum mundi* eam cognominat; *Beatissimam totius Europæ* Dion Prusæus. *Totius orbis optimam esse* docet Halicarnasseus plurimis de causis; & addit Strabo, huius præstantiam neminem posse pro dignitate verbis explicare. Plinius quoque amplè huius elogium & encomium duobus in locis faciens, modò eam *omnium terrarum alumnam, & parentem*; modò *pulcherrimam omnium totius orbis, rebusq; meritò principatum naturæ obtinentem*; tum etiam *retricem parentemq; mundi alteram* vocat, nec non etiam *gremium terrarum commercio patens vndique, & tanquam ad iuuandos mortales auidè in mare procurrens*. Ferunt olim, referente eodem Plinio, hanc, nunciato Gallico tumultu, L. AEmilio Paulo, C. Attilio Regulo Coss. solam sine externis vllis auxilijs, atque etiamnum sine Transpadanis, equitum 80. millia, peditum 700. millia armasse.

Auctores antiqui de Italia tractantes. Recentiores. Italia laudes.

Sed sicut olim, ita etià nunc præstantissima, beatissima, aspectu iucundissima, & bonorù omnium affluentissima est. Nam clementissimo potitur celo, & omniù anni partium in ea est moderata tempestas, saluberrimo gaudet aëre, benigno ventorum afflatu; quandoquidè Aquilonares & Austrini venti contra se flantes aërem ipsum inter frigus & æstû temperant; cuius tamen varietas multiplex secundû diuersas regiones accidit, quod est in causa, ut tanta animalium, stirpium, & aliarum rerù diuersitas cõspiciatur. Solum ipsum cultissimû & bonitate excellens, frumeto, vino, oleo, lino, herbarû vbertate, arboribus omnis generis & fructu & materie munificis mirificè abundat. Campi latissimi sunt, qui vbertate lætantur; prata nitidissima & amœna; colles vbiq; virentes sunt, ac vitiferi, generosoq; succo felices; pascua cum in motibus, & collibus, tum in planitie pecuariæ rei commodissima, nobilitateq; vellerum sæcunda; nemora munifica sunt, & venationibus ferarum opportuna; montes pulcherrimi sunt, partim amicti vitibus, partim arboribus, & herbis medicis refertissimi, quorù aliqui famosi sunt, & à Poëtis decantati, et si aliquorum deserta & asperrima sint iuga; animalia quadrupedia, feræ, & volucres vndique reperiuntur.

Italiae qualitas hoc tempore.

Fluuij Italia.

Frequentes etiam terra hæc fluuios habet, tum nauigabiles & fluuientibus mercibus aptos, tum etiam piscibus optimis abundantes, quorum præstantiores sunt Padus, Athesis, Rubico, Tyberis, Arnus, Mincius, Ticinus, Ollius, & Abdua, de quibus in particularibus regionibus dicemus: torrentes quoque, ac lacus amplissimos, ac nobilissimos, piscium copia præstantes habet, quales sunt Benacus lacus, Larius, Verbanus, Transmenus, Sabbatinus, & alij. Multæ quoque sunt calidarum, & frigidarum aquarum plurimis in locis eruptiones ad voluptatem, ad sanitatemque parandam à natura elaboratæ; maria commoda adiecta piscium copiam præbentia, & littora ipsorum marium vndis circumfusa habet, & plerisque in locis importuosa est, quod expedit aduersus exterorum incurSIONES, & quos habet portus, ij nobilissimi sunt, magni, admirabiles, atque interfecti, & appellendis, soluendisque nauibus idonei, quod ad inuadendum vicissim externos, & mercaturæ expeditam copiam conducit. Metallorum omnis generis grauida sunt terræ viscera, vt nulli alteri cedat: nec desunt variæ nobilissimorum marmorum species, preciosique nonnulli lapilli, ac gemmæ.

Lacus Italia.

Præterea hic quoque conditiones agrorum variæ; naturæ operum varietas infinita, facultatesque omnium rerum, quas terra procreat, inexplicabiles conspiciuntur: frequentia populorum maxima, quorum singularis est benignitas, mansuetudo & probitas: exercitia omnis generis penè innumeras; ciuitates nobilissimæ, & pulcherrimæ: oppida opulentissima: ædificia omnis generis magnificentissima: nouarum urbium res florentissima, veterum miserandæ reliquæ, & totius antiquitatis miranda monumenta atque vestigia, & vt vno verbo concludam: Hæc est illa I T A L I A, in qua præ cæteris mundi regionibus tot, tantaque ex omni memoria contigisse constat; quæ olim gentes penè omnes vel diripiendi, vel oppugnandi, vel acquirendi, vel videndi gratia petiuerunt; & quæ visendæ & cognoscendæ gratia etiamnum tot Hispani, Galli Germani, Angli, Cimbri, Pannoni, Græci, atque alij: è longinquis, & remotissimis partibus tanto dispendio, & vitæ periculo continuò adeunt; quiq; huc accedunt, vt idioma etiam, mores, & Italorum politiam (præter ingenuas artes & disciplinas, quæ vtilitati & ornamento sunt) percipiant. In hac continuò permultæ singularum humanarum artium Academia, seu publica Gymnasia florent, celeberrimis toto terrarum orbe viris, (quod pace reliquarum mundi nationum sit dictum) ornatissima, & repletissima, quæ quidem sunt Patauium, Bononia, Ticinum seu Papiam, Siena, Perusia, Pisæ, Taurinum, Salernum, Roma, Venetiæ, Neapolis, Ferrara, Firmum, & Macerata.

Gymnasia Italia.

Cæterum in Italia plures olim. quàm nunc fuisse vrbes & oppida, ex prisca scriptoribus constat: quandoquidem 1166. urbibus præditam, & ornatam fuisse auctor est A. E. lianus; Guido etiâ presbyter Rauennas, qui de urbibus Italiæ scripsit, septingentas eius tēporibus fuisse perhibet. Et quamuis ciuitates & oppida vnà eos numerare quis cōtendat, nihilominus hunc numerum nostro sæculo longè non attingunt, quoniâ ob insignes calamitates, quibus tot temporibus subiecta fuit, ciuitates & oppida plurima interciderunt;

runt;

rum; ita certè, vt plurimarum ne vestigia quidem minima supersint. Vnde nunc tantummodo tercentæ circiter ciuitates Episcopales florent, præter quàm plura oppida.

*Quot hoc
auro sine vr-
bes Italiae.*

Gens ipsa Italica vt plurimum vrbana est, frugalis vitæ, summæ hospit-
ilitatis, & probitatis, ingenio perspicaci, ad literarum studia & ad artificia
prompta, ad mercaturam industria, bellicosa, honoris & gloriæ cupida, ad
vitia etiam & ad voluptates maximè dedita, Christianæ fidei secundùm
verum Romanæ Ecclesiæ ritum religiosissima obseruatric; nec hæresis in
Italia vlla, nec dogmatici & perniciosi hæresiarcharum libri, & qui contra
bonos mores sunt, hic permittuntur, veluti fit in Germania, & alijs in lo-
cis non minus periculosa, quàm licentiosa libertate fruuntibus; sed ij soli,
& rectè quidem, permittuntur, qui cum Sacrosancta Romana Ecclesia cõ-
cordant, & ad bene viuendum conducunt. Sacerdotes & religiosi omnes
magis hic honorantur, quàm nobiles. Regum, nobiliumque Principũ pri-
mogeniti veteri instituto Regnum & dõminium obtinent, in priuata for-
tuna virilis stirpis liberi, ex æquo fiunt hæredes, sed legitimo thoro nati.
In matrimonio repudium non permittitur, nisi magna de causa, consenti-
enteque Summo Pontifice. Color Italici & statura penè diuersa, nec ijdem
mores, ac viuendi ritus, nec eadem sermonis pronuntiatio, & vestitus alius
alijs, nec vnus habitus omnibus, quæ pro tempore sæpius variant tùm qua-
litate, tùm forma & ritu.

*Incolarum
mores, &
forma.*

Postremò Italiam alij aliter diuiserunt. Cato enim & Sempronius in
APENNINVM, CIS APENNINAM regionem, quæ ad inferum
mare vergit, & in TRANS APENNINAM, quæ ad Superum, habito
respectu ad Romæ vrbem, in qua degebant, & vnâquamque partē rursus
in plures distribuerunt.

*Italia diuisa
suo secundum
Catonem.*

Plinius recenset diuisionem sui temporis à Diuo Augusto Imp. factam,
in regiones scilicet vndecim; nōpe Liguriam, Hetruriam, Latium, Cam-
paniam felicem, Samnium, Picenum, Vmbriam, Galliam, Italiam Transpa-
danam, Venetiam, & Istriam.

*Alia diuisio
iuxta Plin-
niam.*

Strabo in octo regiones partitur eâ, quæ sunt Venetia, Liguria, Picenũ,
Lucania, Tuscia, Roma, Campania, Apulia.

*Diuisio Ita-
lie iuxta
Strabonem.
Antonini
diuisio.*

Antoninus in itinerrario in prouincias XV I. eam distribuit, nempe in
Campaniam; Tusciam cum Vmbria, in qua est Roma; Nursiam, in qua est
Reate; Flaminiam, in qua est Rauenna; Picenum, in quo est Asculum; Li-
guriam, in qua est Mediolanum; Venetiam cum Istria, in qua est Aquileia;
Alpes Cottias & Apenninum, in quibus est Genua; Samnium, in quo est
Beneuentum; Apuliam cum Calabria, in qua est Tarentum; Prutum cum
Lucania, in quo est Regium; Rhætiam primam; Rhætiam secundam; Sici-
liam; Sardiniam; Corlicam.

Ptolemæus autem non in regiones, sed in populos 45. eam distribuit, vt
videre est apud ipsum.

Procl. diuisio.

Leander Albertus in sua Italiæ descriptione regiones ponit nouem de-
cim, quem sequi potius volumus, & sunt hæ, quæ sequuntur:

*Leander
Alberti
diuisio.*

1. Ligu-

1. Liguria, nunc *Ora Genuensis*,
& Italicè *Riuiera di Genoua*. } De qua in Tab. XI.
2. Hetruria, quæ & *Tuscia*,
Italicè *Toscana*. } De qua Tab. XII.
3. Vmbria, nunc *Ducatus Spoletinus*,
vulgò *Ducato de Spoletto*. } De quibus Tab. XIII.
4. Latium, nunc *Campania Romana*,
vulgò *Campagna de Roma*.
5. Campania felix: Hæc *Terra laboris*,
vulgò *Terra de Lauoro*.
6. Lucania, nunc *Basilicata*.
7. Brutij, nunc *Inferior Calabria*,
vulgò *Calabria Inferiore*.
8. Magna Græcia, hæc *Calabria Superior*,
vulgò *Calabria Superiore*. } De quibus in
9. Salentini, nunc *Terra Hydruntina*,
vulgò *Terra d'Otranto*. } Tab. XIII.
10. Apulia Peucetia, iam *Terra Bariana*,
vulgò *Terra de Barri*.
11. Apulia Daunia, nunc *Apuliam planam* vocant,
vulgò *Puglia plana*.
12. Samnites, hoc *Aprutium*,
vulgò *Abruzzo*.
13. Picenum, hæc *Anconitana Marchia*,
vulgò *Marcha d'Ancona*. } De qua in Tab. XV
14. Flaminia, *Romanula* nunc, vel *Romandiola*,
vulgò *Romagna*.
15. Aemilia, nunc est *Lombardia Cispadana*,
vulgò *Lombardia de qua dal Pò*.
16. Gallia Transpadana, quæ iâ *Lombardia Transpadana*,
vulgò *Lombardia di là dal Pò*. } De quibus in
17. Venetia, hæc *Tarvisina Marchia*,
vulgò *Marcha Treuigiana*.
18. Forum Iulij, nomè vulgò ferè retinet; dicta & *Patria*,
& Italicè *Friuli*, & *Patria*. } De quibus in
19. Istria, quæ & ipsa nunc sic dicitur. } Tab. XVII.

Hæc in genere de Italia dicta sint; nam separatim de partibus Italiae pertractabimus, cum infra septem extent Italiae particulares Tabulae, quæ omnes eius regiones copiosius continent.

CORSICÆ INSVLÆ INTER MAXIMAS ITALIAE AD- IACENTES DESCRIPTIO.

CORSICÆ Insula minor est ex tribus adiacentibus Italię Insulis, quarum reliquę sunt Sardinia, & Sicilia, de quibus in Tabula separata egimus. Hęc à Græcis CYRNOS, vel *Corsica à Græcis dicitur Cyrrus.* CYRNVS vocatur, appellatione sumpta à Cyrno Herculis filio, vt Fabio Pictori placet: Vel, vt dicunt aliqui, à Cyrno Rege patre Bathi, qui Cyrenem urbem in Libya contruxit. Prius autem *Teraphine* Teraphine, seu Teraphne ab Ouidio *olim dicta.* nominata est, vt tradit Villanovanus. Nunc autem *Corsica cur dicitur.* CORSICÆ dicitur à Corfa muliere ex Liguria, vt Eustathio placet, cuius taurus cum ex continenti in Insulam transnataisset, eum nauigio prosequuta est, & regressa in continentem insulę fertilitatem patefecit, vnde Ligures ad Insulam inhabitandam profecti sunt, eamque nomine huius mulieris auctoris appellauerunt: alij verò huius nominis ethimon aliundè deducunt.

Abluitur ab Occasu, & Septentrione Ligustico mari; ab Oriente Tyrreno & Ionio; à Meridie freto quod inter ipsum atque Sardiniam labitur: *Corsice fl. nes.* habet enim à Borea promontorium Suerum, quod nunc *Caput Corsum* dicitur, ac Veneris portum respicit orę Genuensis, à quo abest milliariis 60. & non, vt dicunt aliqui, 120. à Sardinia abest secundum Strabonem stadijs 60. quę reddunt milliaria 7. & semis. Alij ponunt vnum milliare Germanicū, quod spatium in vna hora confici potest. Leander Albertus ponit decē milliaria nostratia, & alij nouemdecim, quod nullo pacto esse potest. Ego verò dimensione per circium facta in tabula Mercatoris, quę omnium exactissima est, inueni esse propè sex milliaria. Longitudinem Insulę ponit Strabo milliariorum 160. Plinius 150. reuera tamen 120. non excedit; latitudinem Plinius 60. milliarium facit; Strabo verò 70. quod verum esse ex dimensione per circium cōstat. Circuitus est secundum Plinium mill. 322. secundum alios 305. & secundum etiam alios 390. nos tamen per dimensionem exactam inuenimus esse 325. quod cum Plinio ferè consentit.

Posita autem est in quinto Climate, occupans 12. & 13. parallelos, & maior dies ætatis est inter horas 14. cum tribus quartis, & inter horas 15. Hanc Strabo sua ætate malè habitari, asperam fuisse, ac plerisque locis planè inuiam asserit: & montana colentes latrocinij vitam sustentare, inhumanioresque *Insule mentis.* bellij fuisse, lacte, melie, & carnibus vescentes. Subdit etiam hoc, cum Romanis *Insule antiqui seculi.*

mani

mani Duces in Insulam hanc incursionem faciebant, ac munitiones adorti, magnum mancipiorum numerum afferebant, Romæ cum admiratione obseruatum fuisse, eos multum feritatis ac indolis planè belluinæ habere: nam aut vitam fugiebant, aut impatientia, ac stupiditate dominos obtundebāt, ut impensè pœniteret, etiam si quis minimo emisset.

*Qualitas
eius seculum
hodie
nūstatum.*

Hodie quoque maiori ex parte aditu difficilis est, cū præruptis vndiq; collibus, ac densissimis magnarum arborum syluis comprehensa sit: interius similiter plurimis locis magna ex parte montuosa, ac nemorosa est: Vnde parum cultioni apta, ac sterilis frumento potius est, ac leguminibus; nec nascuntur hæc nisi paucis quibusdam in locis, vbi se aperit, atque à fluminibus & aquis irrigatur, ac feracissima redditur. Fructus tamen sapore gratos profert, & vina delicata, quæ magnopere commédantur Romæ, vbi hinc exportantur, quod vinum à loco *Corficum* nuncupatur: Melle, cera, atque resina Insula abundat, & oleo, ficubusque etiam ferax est. Nascitur in ea copiosè buxus teste Plinio & Diodoro, nec non etiam taxus venenata arbor, in quibus pastæ apes mel amarissimum faciunt: producit equos feroces, & canes venaticos spectatæ magnitudinis, & illud arietis genus, quod *Musio* Plinio vocatur, & vulgò *Muscoli*, villum ferens caprinum lanæ loco. Alumen quoque hîc inuenitur; & mineræ ferri sunt apud fluuium *Biuncum* in Comitatu *Nebienfi*. Sunt etiam Salinæ, vulgò dictæ *della Rota*, non longè à portu Sancti Florentij. Et propè *Niolum* sunt valles profundissimæ perpetuis niuib; scatentes, sub quibus aiunt crystallam copiosè laterc. Corallum adiuvenitur in mare inter Corsicam & Sardiniam versus *D. Bonifacium*. Sunt etiam aquæ calidæ medicatæ sulphuræ, quæ vulgò *Bagni di Pietra Pola* dicuntur, scabiei & neruis contractis vtilis: & alibi quoque sunt permultæ aquæ medicatæ tam calidæ quàm frigidæ permultis ægritudinibus salutare. Fluuij principales sunt tres, *Galit, Liamoni, & Tauignanus* in mari percurrentes.

*Crystallum.
Thermæ.*

*Incolarum
mores.*

Incolæ mores efferatos & parum ciuiles habent, & inter ipsos multi sunt proditores & perfidi: Corsis enim nil crudelius scribit Iulius Cæsar Scaliger. Sunt tamè strenui milites, & longæuam ducunt vitam, ut tradunt Athenæus, & Eustathius: sunt verò loquelæ difficilis, quod accidit, ut dicunt aliqui, ob frequentem incolarum mutationem; nam ex cōmixtis linguis Græcorum, Ligurum, & Hispanorum sermo illis est.

*Qui Insulā
hanc obui-
nerunt.
Corsica nūc
sub Genuen-
sibus.*

Hæc Insula primū à Tyrrhenis occupata fuit, deinde à Carthagenensibus; his eam eripuerunt Romani, qui ea potiti sunt, vsq; dum Saraceni eos expulerunt; quos ex ea profigârunt Genuenses: tandem capta à Pisani, Pontificibus Romanis cefsit. Vltimò ad Genuensium iura redijt, quibus nunc obedit, atque in eam singulo anno Gubernatorem generalem mittunt.

*Mariana
vrb.
Aleria.*

Plinius in hanc insulam 33. ciuitates fuisse testatur, quod etiam Martinus Capella annotauit (Strabo autem non ciuitates fuisse, sed castella potius putat: nam suo æuo quatuor tantum ciuitates enumerat) inter quas duæ colonie Romanorum fuerunt, *M A R I A N A* nempe à Mario missa; & *A L E R I A* à Sylla Dictatore, quæ nunc Episcopali dignitate decoratæ sunt, licet Aleria deformis penè iaceat.

Quadrifariam distribuunt hanc Insulam hodie, scilicet in *Latus exterius*, & *Corfica divisio*
 in *Latus interius*, & in *Cismontanam*, & *Vltramontanam*. Nam plaga, quæ Orientem
 Solem respicit, *Latus interius*: pars verò huic obuersa *Latus exterius* : Pars Italiæ
 magis propinqua *Cismontana*: & ea, quæ Sardiniam respicit, *Vltramontana* dici-
 tur. Incolæ tamen alter alterum *Vltramontanum*, se ipsum verò *Cismonta-*
num ad montium situm respicientes appellant.

Sunt verò in Corfica hi Episcopatus, Marianæ, Nebij, Aiacensis, Alarien- *Episcopi*
 sis, Sagonensis, & Ciuitatenfis, qui sunt Suffraganei Archiepiscopi Pisani in *Corfica*,
 Tuscia. Cæterum his proximè elapsis annis permulti Corsi in Italiæ conti-
 nente præsertim Plumbino ad sterilitatem Insulæ, & ciuiles discordias effu-
 giendas transmigrârunt.

PEDMONTIVM

MONSFERRATVS

ET LIGVRIA

X I.

PEDEMONTANÆ REGIONIS
DESCRPTIO.

PEDEMONTE AVRINORVM regio nunc *Pedemontana*, seu *Pedemontiu* *Pedemontiu* vocatur, tanquam pes montiu, quoniam ad Alpiu radices sita est, quæ Galliæ, ac Sabaudiam ab Italia separant. TAVRINOS Strabo, ac Plinius in nona esse regione tradunt, eosq; Ligurum stirpis faciunt: Leander verò Albertus hos in regione decimasexta Italię collocat, nempe sub Lombardia Transpadana. Regio hæc sub Longobardis, quemadmodum & nūc, DVCATVS TAVRINVS nuncupatur, cuius fines sunt ab Oriente Padus: à Meridie Ligurum Alpes: ab Occidente Galliæ Alpes: à Septentrione aut Duria Riparia amnis. Nonnulli verò Pedemontium termināt ab Ortusaxia, seu Secia fluuiō; ab Occidente Tenda monte, & Corna; à Meridie Monteferrato Marchionatu; à Septentrione Alpibus, quæ Galliam determināt. In qua quidem diuisione comprehenduntur non tam Taurini, quàm Libyci, & Salassii populi, qui omnes sub Lombardiæ Transpadanæ nomine sunt. LIBYCI *Libycorum fines* enim terminātur ab Ortusacia, seu Saxia amne: à Meridie Pado: ab Occidente Duria Balthea: & à Septentrione Verbanolacu, qui dicitur *lacus maior*. Sed SALASSII terminantur ab Exortu fluuiō Duria Balthea, & Libycis: ab Austro Pado fluuiō: ab Occasu Duria Riparia cum Taurinis: à Septentrione Alpibus, quæ Heluetios ab Italia semouent, quæ nunc *Mons Ionis*, & *D. Bernardi* dicuntur. Et hæc quidem Salassorum terra duobus fluuijs Durijs, Balthea scz. & Riparia inclusa *Cannabesum* vulgò dicta est, quæ maiori ex parte aspera est, quippe quia ab imis Alpiu radicibus in cacumina porrecta extenditur, atq; eius profundam vallem, agrumque arcta, ac difficili via inaccessa vndiq; saxa præmuniunt; vnde ex Italia in Galliam iter est. In hac autem est VALLIS *Vallis Etracoria* AVGVSTAE PRAETORIAE, vulgò *Val de Olla*, admodum longa, multisque pagis inter illa cellissima iuga satis frequens, in qua est maximus campus Bardus, vulgò *Bart* vocatus, optimis fructibus nobiliq; vīno Apiano, ac alijs generibus fœcundus. Sunt etiam hīc valles quædā mirabili auri vberitate fœcundæ. Reliquus verò ager Taurinorum & Libycorum amœnis fructiferisque collibus confitus est, qui frumentum, cæterasque fruges, vinum item optimum, ac nobilissimos fructus producit. Gens ipsa bello, ac literis excellens, aperta, simplex, moribus culta, & perhumana, ac summa hospitalitate in exteros; & agriculturæ potius, quàm negotiationibus studet. Vrbes, oppida, vicos, pagosq; perhonestos habet Taurinorū regio, quorū primaria vrbs & metropolis est TAVRINVM, quæ AVGVSTA TAVRINO

R V M dicitur, Romanorum olim colonia, & Longobardorum etiam in Italia sedes, nobilis in qua & peruectusta, & ad montium radices posita, ac muris quadrangulari forma extructis, cum quatuor portis percincta, ciues nobilitate maximè claros habet, splèdidis ædificijs vtentes; Gymnasio item publico, eoq̃ue famoso decoratur; atque etiam per bono ac fertili agro potitur, nec non etiam vallibus ferri copia refertis. Præcipua vrbs in Libycis est V E R C E L L A E, antiqua, per honesta, ac nobilis, rebusq̃ue omnibus diues, quæ vberissimo fruitur agro, ac frumenti, vini, cæterarumq̃ue frugum maximè fertili, atque olim aurifodinam Eusebio teste habuit, & Plinius ait in Vercellensi agro extitisse legem Censoriam, qua cauebatur, ne plus quinque homines in opere aurifodiendi publicani haberent. In Salassis etiã est I N V R E A ciuitas metropolis, ab alijs *Lamporegium* dicta, & Straboni, Tacito, & Ptolemæo *Eporèdia*, quamuis iudocti *Hipporegium* scribant, quam Romanorum coloniam ponit Strabo, camq̃ sic Leander describit: Situ est edito duos inter altos colles, qui Vallis Augustæ prætoris fauces efficiunt. Agrum habet ab Austro non infructiferum, at à Septentrionali plaga perasperum vsque ad eò, vt vix castaneas ferat: pascuorum tamen opportunitate, cum anni tempus est, ad rem pecuariam utilis, vnde tum vellerum abundantia, tum lactis copia figurando caseo Salasso, sic & olim, & hac etiam memoria nominato percipitur. Est etiam A V G V S T A P R A E T O R I A Salassorum Colonia, & metropolis, quæ Italicè *Osta* dicitur, & Germanicè *Augst*, quæ iacet ad geminas Alpium fauces, vt Plinius scribit, Gonias, atque Pænnas. quæ nunc montes *D. Bernardi* dicuntur: sunt etiam aliæ vrbes, ac oppida nobilia, nempe Monteuium, vulgò *Mondoui*, quod viginti millia habitatores vtriusque sexus habet; deinde Biela, Fossanum, Cuniu, Vigonum, Sufa, Ceua, & aliæ. A montibus huius regionis *Pedemontana* versus Occasum sunt fontes P A D I fluij celeberrimi, in quo permulti concurrunt amnes, prope quos fontes versus *Ripellum* & *Paisanam* nobilia marmora ex lapidinis cæduntur. Maiori ex parte Sabaudis Duci regio ipsa paret, & Archiepiscopatum habet Taurinensem, cui subsunt Episcopi, Salutiarum, & montis Regalis, vulgò Mondouiensis: sunt etiam hic Vercellarum Episcopus Mediolanensi Archiepiscopo subiectus, & Eporèdiæ Episcopus Archiepiscopo Taurinensi subiectus.

MONTISFERRATI MARCHIONATVS
olim, nunc Ducatus, descriptio.

Montisferrati
8169

TAVRINORVM pars hæc intra Tanarum, Padumq; fluuios
MONSFERRATVS Leandro Alberto dicitur, qui
etiã populi Ligures Cisapennini vocantur, licet Volaterra-
nus asserat, Montisferrati & Salutiarũ loca, vbi Alpes initiũ
capiunt, Salassos populos quondam obtinuissẽ. Sunt tamẽ,
qui Montemferratum prædictos amnes excedere putent, &
à Meridie Alpes in confinio Genuensium habere: nec ignorandum est, olim
in

in hoc tractu inter Liguriam, & Pedemontium septem Marchionatus fuisse ab Ottone II. Imp. institutos, nempe Môtisferrati, Ceux, Poncioni, Buschi, Salutiarum, Sauonæ, & Finarij, eosque singulos septem filijs Alerami Saxonû Ducis assignasse.

Montisferrati originem nemo tradit, nisi Leander, qui tractum hunc terræ Montemferacem olim dictum fuisse opinatur, & nunc paucis literis mutatis Montemferratum, à modicorû scilicet, quos habet collium feracitate, qui mirabilicopia fructus omnigenos ad humanæ rei necessitatem produunt: Nam terra hæc inæqualis est, frugifera tamen omnis & peramœna, quam idem Leander in regione Italiæ xv. ponit sub Lombardia Cispadana, eamq; sic Merula describit. Mons est perpetuis expansus iugis, totus amœnus, & fructifer, omniumq; rerum ad vitam vtilium fertilis, & colonis admodum frequens. Incipit diurno ferè itinere ab Alpibus, planitieq; separatur, quæ inter hos colles ac Alpes intercedit. Nihil hîc incultum quicquam propter summam soli bonitatem, opportunitatemq; læuam Tanarus, dextram Padus alluit, nec vilius alueum regio egreditur. Addit Leander, esse isthic fontes aque calidæ medicatæ in agro Statiolorum à scriptoribus, tum Græcis, tum Latinis propter summam salubritatem celebratæ, suntque thermæ publicæ cum mens lapideis, & gradibus eorum, qui lauari volunt, opportunitati dispositæ: tradunt aliqui aquis hîc feruentibus innasci herbam, & vigere.

Montisferratus unde dicatur.

Qualitas regionis.

Montisferrati Marchionatum tenuit primùm Palæologa stirps vsq; ad annum 1534. quo quidem anno, defuncto Ioanne Georgio Palæologorum vltimo, Carolus V. Sereniss. Mantuæ Ducem legitimum Montisferrati heredem declarauit, qui hodie eo tranquillè potitur. Hic verò Marchionatus erectus fuit vltimo in Ducatum ann. Dom. 1575. à Maximiliano Imperatore, & Guilielmus III. Mantuæ Dux, primus etiam Montisferrati Dux intitulatus est. In hoc autem terræ tractu tres insignes habet vrbes Mantuæ Dux, nempe Casalem D. Euasij, Albam, & Aquensem, ac præterea 365. circiter oppida, præter innumeros pagos ac villas. CASALIS D. Euasij, vulgò *Casal S. Vas*, ciuitas à Sixto IIII. ann. D. 1474. effecta fuit, quæ nunc populo satis frequens est, ac splêdidis ornata ædificijs, fortissimisq; muris percincta, atq; olim Marchionum huius territorij sedes fuit, qui arcem in ea tutissimam extruxerunt, & postremò etiam in ea, vtpotè anno Domini 1590. VINCENTIVS GONZAGIVS Mantuæ & Montisferrati Dux serenissimus, aliam nouâ arcem munitissimam, ac optimè prouisam maximis impensis à fundamentis erigi curauit, quæ vulgò *la cittadella* vocatur, in qua quidem noua arce Gubernator totius Môtisferrati Ducatus residet. Vrbs porrò hæc agrum habet pulchrum tam collinum, quàm planum, frumenti, vini, ceterarumq; frugum fertilem. ALBA ciuitas Plinio Pompeia cognominata, amplior quidem est quàm Casalis D. Euasij, sed inclemens habet cælum, licet per bono fruatur agro & fertili, ac à Tanaro fluuio alluatur. AQUENSIS vrbs, vulgò *Aigue*, celebris est ob fontes Aquarum salubrium.

Montisferratus erectus in Ducatu.

Casalis D. Euasij.

Alba.

Aquensis vrbs.

Præter iam dictas vrbes præclara oppida sunt inter Padum & Tanarum D. Damianus, D. Saluator, vbi est arx munitissima, Mons Caluus, Fubinum,

M O N S F E R R A T V S.

Castaneola, Ponsura, in quo est arx tutissima, & Occimianum, vulgò *Osema-*
no, vbi vetusta Mòtisferrati Marchionum sedes, ac habitatio fuit, quæ oppida
sub Mantuæ Ducis ditione sunt: atq; etiam Cherium latissimum, & affluentis-
simum oppidum, satisq; amplum, quod ad Sabaudia Ducem attingit; ad quem
etiam spectat Asta vrbs, vulgò *Asti*, peruetusta colonia inter eosdè amnes Pa-
dum, & Tanarum sita, nobilis quidem, diues, ac frequens, splendideq; adifi-
cata, quæ bono, ac fecundo agro potitur, cuius territorium *Asteggiana* vulgò
dicitur: sunt tamen qui hanc ad Pedemontiu referunt. Valentia quoque, seu
Valentinu oppidum antiquum, Forumq; Fuluij prius dictum, apud Padum
fluvium iacet non longè à Tanaro, Infra verò Tanarù, versùs Alpes Liguriæ,
Nicaea vrbs reperitur, vulgò *Nizza*, quæ ad Mantuæ Ducem spectat. Ultra ve-
rò Padum, versùs Pedemontium, sunt oppida insignia Villanova, Balzola, Tri-
num, Palatiolum, Bianza, Liburnum, & Salugia, quæ sunt Mantuæ Ducis; &
Crescentinum, Chiavascum, ac alia, quæ ad Sabaudia Ducem spectant.

Præterea inter Montemferratum, & Pedemontium Carmaniola splendi-
dum, & amplum oppidum conspicitur, scilicet inter Padum, & Tanarù, quod
ad Salutij Marchionatum spectat, ad quem pertinet etiam Rauellum oppidù
fortissimum. Salutium verò vrbs perlauta, ac frequens est, omnibusque rebus
abundans, ac Marchionatus caput.

Est etiam in consinio Montisferrati Alexandria à Palea posteriore ætate
amœnissimo in loco orta; nam anno 1178. à Mediolanensibus, Placentinis, &
Cremonensibus condita fuit, cui Cæsareæ nomen primò imposuerunt: sed
cùm ab Alexandro III. Episcopus ei donaretur, Alexandria in posterum suis
vocata. Est autem vallo, propugnaculis, altisq; fossis percincta, & viros ani-
mosos, & excelso ingenio præditos generat, atq; sub Hispaniæ Regis Imperio
manet.

Habet Regio hæc Episcopos Casalensem, & Astensem Mediolanensis Ar-
chiepiscopi Suffraganeos, & Alexandrinum, quem puto Mediolanensis Archi-
episcopo subiectum esse: deinde Aquisensem, vulgò *Aigue*, Albensensem, & Salu-
tij, qui Suffraganei sunt Taurinensis Archiepiscopi,

L I G V R I A Æ, SEV GENVENSIS

oræ descriptio,

Liguria vn-
de dicta sit.

LIGURIA Italiae regio est prima Leandro Alberto, cuius
nominis originè alij aliter tradunt: sunt enim, qui eà à legu-
mine, & qui à Ligone vno è Iapeti Ducibus, qui huc venerit,
denominandã cèsent; alij verò, & fortè rectius, à Ligure, seu
Ligyto Phetontis Aegyptij filio, qui huc vnà cum patre ha-
bitatum concesserit, deriuatam volunt. Iacet inter fluuios
Varum, & Macram, & habet ab Occasu Alpes, quæ Galliam

Liguria fl-
ues.

Narbonensem, nunc *Provinciam* dictã ab Italia seiungunt; ab Exortu Hetruriã:
à Meridie Ligusticu mare ab ea vocatum, quod circiter 160. miliaria exten-
ditur:

ditur: & à Septentrione Apenninum cum Cisapenninis Liguribus, Aemiliæq; parte. Dicitur verò LIGVRIA propriè Transapennina ad differentiam LIGVRIAE CISAPENNINAE, quæ est *Monserratus*, de quo supra egimus, & hodie *Oram*, seu *Ripam Genuensem* à primaria vrbe Genua vocant. Præterlabitur maritimam Liguriæ oram pelagus Ligusticū ab Austro ad 24. circiter milliaria, quod ab Austro, & Africo ventis maxime infestatur; & litus vniuersum à Monechi portu vsque ad portum Lunæ, quod se extēdit, nullo habere portus scribit Strabo, exceptis paruis quibusdam stationibus ad iā-
Portus Li-
guriæ.

ctandas tantum anchoras feruentibus, nec ipsum Monechi portū, quem *Monacum* vocant, magnarum multarumque capacem nauium extitisse. Attamen isthic nunc duo satis præstantes sunt portus, nempe Sauonæ, & qui vulgò *Portus finis* dicitur. Est etiam sinus vulgò della *Spezza* dictus, in quo sunt quinque portus, inter quos est portus Veneris satis præstas, ac ipse sinus multarum nauium potest esse capax.

Diuiditur nunc *Genuensis ora* in Orientalem, & Occidentalem, intermediā. *Genuensis ora diuisio.*
 te Genua ciuitate metropoli. Et illa quidem est pars Orientalis, quæ est à portu Lunensi vsque ad Genuam. Occidentalis autem à Genua ad Monacum.

Terra hæc maiorī ex parte montuosa est, & petris aspera, & imminēt vni-
Qualitas
Liguriæ.
 dique immanes rupes, atque præcipites, quæ iuxta mare angustos relinquunt transitus, & vt scribit Strabo, omnino olim sterilis fuit, nihilque memoratu dignum habens, præterquam quod intus (ubi tota ferè montuosa est, & syluosis saltibus horrida) maximæ arbores & vastæ producebantur: quod etiam nunc fit, quibus ad ædificandas naues utebuntur, ex quo prædatorijs his nauibus mare vniuersum vsq; ad fretum Herculeum infestare soliti erāt; & quibus etiam oleum, vinum, ac alia necessaria sibi comparabant in alias regiones deportatis: namque vt plurimum olim lacte, & pecore victitabāt, hordeaceaq; potione, quamquam & ex aspretis illis picati, ac austeri vini modicum reciperent. Nunc verò cultior deinceps terra facta est, vino præsertim, quod multifariam abundè, saporeque optimo habet: nam in agro oppidi *Tabia* famosum cōficitur vinum Apianum, quod nec maluatico Cretæ, nec Cyprio, nec vlli Italico, aut exotico vino suauitate cedit, ac alibi etiam optima proueniunt vina. Ager *Dianus* est prouentu olei adeo vberimus, vt quando-
olei mira
isthic copia.
 que octodecim, nonnunquam viginti millia urnas reddat, quas vulgò *Basilas* vocant. oppidum *D. Rem* peramœno, ac fertili est agro; citris, palmis, medicis, limonibus, alijsque fructiferis arboribus mirifice ornato. Totus terræ tractus circa *Andoriam* amœnis, vitiferisque collibus splendet; insuper pagis, ac vicis. Tandem vniuersa Orientalis ora Liguriæ ita ædificijs cum in collibus, tum in vallibus frequētibus ad viginti amplius milliaria exornata est, vt vna continua ciuitas potius videatur, quæ quidem omnia peramœna, & iucunda sunt, passimque citris, medicis, limonibus, oleis, alijsq; fructiferis arboribus repleta, cuius fructus pluribus in partibus Italiæ magno colorum quæstu deferuntur: paucam tamen habet segetum copiam, & carniū, sed ea tamen perfectissimæ sunt: nec prætereundum cenleo flores mirifice in agro Neui toto integro anno perdurare.

Liguri ori-
go, & mo-
res.

Gentem hanc ex Græcis hominibus descendisse nonnulli auctores cū Strabone censuerunt, sed Siculos eos fuisse Thucydides opinatus fuit: constat autem hoc, magnam Italiæ partem fuisse olim ab his possessam. Nunc verò prisca illa ruditate, & feritate exuti, industria mira, ac ingenio pollent, suntq; in negocijs cauti, & mercaturam exercent, nauigantes per Sardonicum, Libycumque pelagus; spontè se grauib; periculis obiectantes, & magnas præ omnibus mare sulcantibus conficiunt naues, in communi vita Reipublicæque regimine plurimum valent, licet & adhuc animo elati, & factiosi admodum sint, & qui sæpius intestina cæde exagitati principatum permutent; staturam, vt plurimum, proceram habent, pulchrumque aspectum: domi parçè viuūt, sed extra magnificè & splendide.

Genua.

Liguriæ caput GENVA est, gentisque emporium; antiqua quidem ciuitas, & amœnissima; partim montuosa, partim plana, inter duas valles iacens, & sex miliaria in circuitu tenens, quæ incolis frequentissima est, opibus abundantissima, & ædificijs eminentissima, præsertim circa littus, quo nihil pulchrius, visuque delectabilius, vnde non mirum, si nomen Genuæ superbe adeptæ vulgò est. Vrbis ager quamuis saxis asper, lætus nihilominus, vinetis præcipue, palmamque Genua, vt ait Plinius, Liguriæ vxæ habet. Genuenses multa egregia priscis temporibus effecerunt, semperq; mari eos viguisse, insignesque victorias obtinuisse constat: aliquando enim Taniam vsque Imperij sui fines produxerūt. Theodosiam enim urbem Tauricæ Chersonesus, quæ nunc *Cassu* dicitur, ditionis suæ effecerunt: Cyprum, Lesbum, Chium insulas, & Peram Thraciæ urbem in potestatem redegerunt. Hodic verò Reipublicæ more Liguriæ toti, & Corsicæ insulæ imperât, in qua quidem Republica 28 sunt patritiæ domus, quæ nobiles dicuntur, ex quibus quadringentorum consiliū nobile Ducem vnum binis annis Rempublicam gubernantem eligūt; gubernatores item duodecim cum octo procuratoribus, præter eos, qui olim Ducatus titulo ornati fuere, qui perpetui procuratores sunt, & quinq; syndicis. Illustrijs præterea est ciuitas hæc ob summos Pont. quos genuit, qui sunt Innocentius V. Hadrianus V. ambo ex Fliscorum nobilissima gente, ex qua plusquam triginta etiam Cardinales effluerūt, præter Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Prælatos: deinde etiam Innocentius octauus: Cardinales præterea multos habuit, & habet nunc; & peperit etiam inuictissimos, ac fortissimos classium Duces, nec non etiam vnum Christophorum Columbum, qui ob nouas Indias Occidentales primò à se præter omnium spem solertissimè adiuuentas *Admirans maris* à Principibus Hispaniæ intitulari meruit. Tandem Genuenses mercatura, & negotiationibus maximum sibi nomen compararunt, cū in his reliquis nationes solertia, & diligentia superent, neque vllum omnino adiuuentiatur exterorum emporium, quod ipsi non addeant.

Savona.

Est etiam in Liguria SAVONA, vrbs memoratu digna, antiquum retinens nomen, tametsi olim *Sabatiam*, vel *Sabatam* fuisse dictam aliqui asserant. Huius circuitus est 1500. passuum, & ædificijs ornatur magnificis. Variorum Principum ditionis superioribus sæculis fuit, vt potè Genuensium, Vicecomi-

mitum, & Sfortiarum Mediolanensium Ducum: Gallorum item, & interdū sui iuris. Nunc verò Reipublicæ Genuensi cum reliqua Liguria parēt. Tres genuit Romanos Pontifices, Gregorium VII. Sixtum III. & Iulium II. ac nonnullos Cardinales.

Est autem in Liguria Archiepiscopus Genuensis, sub quo sunt Episcopatus Lunensis nunc Sarzanensis, Bobienfis, Aprumacensis, vel Brunacensis, Me-^{Status Re-} tenensis, vel Maranensis, Acciensis, vel Ampruniacensis, Nubienfis in Corsi-^{clesiasticus.} ca, Naulensis, & Albigauensis.

INSVLA AD LIGVRIAM SPECTANS.

PROPE oram Liguriæ Occidentalem est parua Insula GALLINARIA ^{Gallinaria} à gallinis dicta, non dissimilibus villaticis gallinis, quæ tamen rusticitatem ^{insula.} quandam habent, neq; enim oua in domesticis domibus, neq; pullos faciunt, sed in sylvis. Hæc insula sub ditione Genuensium manet.

XII.

TVSCIAE DESCRIPTIO.

TVS CIA Italiae Regio celebris, nobilissima, & antiquissi-
ma, ex vndecim regionibus, quibus ab Augusto Italia di-
gesta scribit Plinius. septima numeratur: Leandro Alber-
to Italiae regio est secunda. Hec primùm COMARA nuncupata fuit à Comero Gallo Iapeti primogenito qui eo in lo-
co anno 131. post vniuersale diluuium suas posuit colonias,
vt Berosus, & Annius tradunt: Vmbriam etiam appellatam
ex Plinio constat, A Iano IANICVLA vocata fuit: RASENA, vel Ra-
zenua à Duce Razenuo: PELASGIAM quoq; olim vocatam apud nōnul-
los constat: & TYRRHENIAM à Rege id nominis. vel à gēte Tyrrhena,
aut potius à Tyrſis ædificiorum genere, hoc est à turribus, quibus primùm
pro domicilijs utebantur: Tyrrheni postea à Romanis HETRVS CI à re-
gione Hetruria. quam habebant, dicti fuēre. Vltimò tandem à Tusco eius Re-
ge Herculis filio TVS CIA appellata fuit, vel à sacrificijs, vt quidam arbi-
trantur quia in re hæ gentes præ cæteris excelluēre, vel etiam à thure, cuius in
sacrificijs præcipuus vsus: TVS AIA habetur etiam apud Nigrum, & Tosca-
na vulgò nunc dicitur.

*Tuscia tra-
lie regio
septima ab
Augusto.
Tuscia va-
ria nomina.*

*Tuscia vult
de diſſa*

Romani huius terræ populos nunc TVSCOS, nunc HETRVS COS
dixere, & Græci TYRRHENOS. In hac etiā regione fuerunt populi Pha-
lisci, qui tantæ fuerunt olim apud finitimos existimationis, vt leges ab ijs, & xi. pu-
tabularum supplementum Romani sumpserint, vt auctor est Seruius, atq; hi
totum terræ tractū occuparunt à monte Doracte, nunc D. Siluestri, vsq; ad Tyr-
rhenum mare inter Plumbinum, & caput Hetruriæ, in quo tractu mons Fla-
scenus, Viterbium, & Falerium continentur. Fuerunt etiam ibidem Veientes
populi ab antiquis scriptoribus multum celebrati, qui persæpe cum Romanis
bella gessere, & hi Liuius teste inter Phaliscos, & Romam continebantur, à Ia-
niculo colle scilicet, ad Cymini montes, ad quorum radices Viterbium; vel vt
Leander censet, à Ianiculo ad lacum Sabatinum, seu Braciani.

Habet verò Tuscia ab Ortu Latium Tiberis amne disiunctum: à Meridie
mare Tyrrhenum, quod nunc *Tuscum* vocatur, & Sardiniam respicit: à Septen-
trione montem Apenninum, vbi Vilumbri, & Vmbria, Galliaq; togatæ pars:
ab Occasu verò habet Liguriam Macra fluuius separatam. Est autē Tusciæ lon-
gitudine, inter Macram, & Tiberim fluuios stadiorum 2500. Strabone teste, quæ
faciunt miliaria 312. & semis; at secundum Plinium miliarium 279. quorum
vterq; oræ circumnavigationem sumit; sed si per mediterranea dimetiatur,
colligetur tantummodò miliarium 170. vt Blondus asserit.

*Tuscia f-
nes.*

*Tuscia m-
sura.*

*Tuscia qua-
litas.*

Terra ipsa partim quidem plana est; partim montuosa, qualis interior serè pars: partim verò mare prospectans, sed in vniuersum pernobilis, pulchra, ac omnium rerum felix, nec vlli Italix regioni agrorum beatitudine postponenda. Hanc vbertate sua Soli sacratam voluit Martianus, quæ fertilitas gentem nò parum ad delicias impellit. In ea quidem sunt lati campi, culti admodum, & fertiles; sunt amœnissimæ valles, & colles vicis villisq; nobilibus nitescentes, spectatu iucundissimi; sunt horti, fructiferis arboribus omnis generis, præcipuè verò malis medicis, & citronibus, perpetuo simul fructu, ac floribus vernantibus refertissimi: arboribus vbique condita, & vitifera satis est: pluribus enim in partibus generosa prodit vina, inter quæ sunt *Tribiana*, quæ in agro oppidi D. Geminiani gignuntur ex Italix totius nobilissimis: nec nò etiam *Apiana*, tum alba, tum vermicula, ob suauitatem & dulcedinem celebrissima, ac cæteris præstantia, quæ in agro *Volfinio*, & in *Montis Flasionis* oppido copiosissimè habentur. Celeberrima quoq; inter finitimos sunt vina generosa alba, & vermicula ob suauitatem agri *Senensis*.

*Tuscia flu-
uij.*

Fluuijs etiam multis piscium optimorum vbertate sæcundis regio ipsa perfunditur, inter quos præcipui sunt Arnus, Sercius, vulgò *Cerchio* dictus, & Ptol. *Boactlus*: deinde Cecina, Vmbro, Albengia, Flos, Martha, qui Ptol. *osa* est; Minio, Aro, Palia, & alij quàm plures id genus nitidissimas aquas còtinentes. Horum omnium nobilissimus & præstantissimus est *ARNVS*, qui inter horridas rupes, præcipientesq; conualles ex Apennini dextro latere defluit, atque plurimis collectis fontibus, torrentibus, & amnibus fati intumescens Florentinum agrum irrigat, Florentiamq; ipsam quatuor eximijs coniunctam pontibus interfecado; deinde etiam Pisam, in mare postmodum exoneratur. Amnis verò *BOACTVS*, qui nunc Sercius dicitur, interdum tam subito intumescere solet, vt timorem maximum circumuicinis afferat in eo autem pisces optimi capiuntur, præsertim truttæ, & carpiones. *PALIA* etiam fluuius per conualles descendens adeò quandoque augeri solet, vt subiecta loca infestet, & periculum viatoribus, qui eum transcurrere cogantur, inferat, in *Tiberim* autem infra *Oriuictum* profluit.

*Lacus Tu-
scie.*
Perusinus,
*Thrasume-
nus voca-
tus.*

Sunt quoque nonnulli perampli Lacus piscibus refertissimi, vt est lacus *PERVSINVS*, olim *Thrasumenus* vocatus, præ cæteris Italix, aspectu pulcherrimus, & amœnissimus, pisciumque optimorum mira, & inaudita copia sæcundus, qui ad Hetruscos, Vmbros, Picentes, Romam quoque aduehuntur; huius forma rotunda penè est, complectens in ambitu triginta milliaria, litus maritimo simile, arenosum, & aqua colorem maris æmulatur, lucida, & perspicua, aquam nec refundit, nec alienam recipit. *VOLSINIVS* lacus, qui vigintiquatuor milliaria in circuitu habet, piscibus abundat: præcipuè autè anguillis. *SABATINVS* etiam lacus famosus est, qui nunc vulgò *lacus Braciani* dicitur, à quo olim Sabatina aqua Romæ ducta fuit, & etiamnum medio in lacu fons apparet. Nec desunt fontes, scaturiginesq; calidæ, medicatæq; aquæ, seu balnea morborum nominibus cæteris insignita, velut sunt *AQVAE CAIAE* Viterbini agri, quæ nunc *Bulicani* nominantur, quas cunctis alijs nobilitate præstare Strabo testatur, in quo etiam agro sunt *CAERETANA*

Bal-

Balnea saluberrima, vt inquit Strabo, quæ Anno *Therma Stigiana* sunt, & hoc æuo *balnea Sabatina* à lacu huius nominis dicuntur. Habentur & in Pisanensi, atque Volaterranensi agro, & apud Vitulonium oppidum non procul à mari calidorum fontium aquæ, in quibus pisces gignuntur: sunt etiâ balnea *Petrioli* cum alijs in agro Senensi priscis temporibus in precio habita, quæ etiamnum ægris frequentantur. Præterea sunt aliæ aquæ mirabili virtute præditæ, veluti sunt, quæ habentur in agro Volaterrano, cuius vis est sterilitatem mulieribus auferre fœcunditate reposita, & ibidem etiam in *Febiano* vico est fons aquæ dulcis, potu vbertatem lactis intermissam nutricibus restituens. In colle *Vlimento* eiusdem agri Volaterranensis è saxo fons prorumpit, cuius aquæ, quindecim dierum spatio quicquid immergetur lapideo cortice tegunt: & prope castellum *Lectam* in eodem agro sunt aquæ tanto strepitu, tantaque violentia bullientes, vt ad altitudinem decem pedum ascendant, nec minori cum sonitu rursus cadant, quæ ad eò feruent, vt iniecti *animali* viui ossa extemplò nudata carne sursum emergant.

Montes porrò non solum frugibus & arboribus fertiles sunt, sed magnam *Monti Tuscie fertili* etiam accolis vtilitatem suis lapidinis afferunt; nam propè Lunense littus *scilicet* lapides candidi, ac varij marmoris lucidissimi cæduntur, qui Pisas, Genuam, Florentiam, Bononiam, Romam, & in vltiorem Galliam nunc importantur; atque olim maior copia Romæ & alijs in partibus importabatur, ex quibus tot præclara, & nobilissima opera marmorea, quæ ibi nunc visuntur, sunt confecta. Vicus *Lesulie* Volaterranensis agri alabastricæ copia abundat, è quibus nobilia fabricantur opera: inueniuntur etiam porphiretici lapides, ophites, achates, chalcedonij, & alij preciosi in aquæ riuulo apud Volaterras, per conualles quasdam modicas, & depressa loca incedendo; & apud *Granicas* collis. rallum in mari nascitur, quod retibus occupatur, euelliturque, sicut etiâ olim solebat, vt asserit Plinius. Aluminis copia proximè elapsis temporibus reperia est in territorio *Massæ*; & ad radices *Tymorum* montium coccum, quod purpuram tingit, adinuenitur; & in agro Volaterrano azurrium, vitriolum, & alia mineralia eruuntur.

Ora maritima præterquam quod spectatu iucundissima est, tutissimis etiâ *Ore maritima Tuscia* & commodissimis ornatur portibus, vt est portus Hercules, portus Troianus, Liburnus, & Lunensis portus admirabilis, ac cæteros præcellens, qui præterquam tutissimus est, quod iugis montium præcellis vbiq; claudatur, est *Portus Tuscia* etiam ad eò amplius, vt omnibus, quæ toto mari versantur nauigijs excipiendis satis, vt Strabo testatur, sufficiat.

Cæterum H E T R V S C O S gentem Italiæ opulentissimâ armis, iuribus, *Hetruscorum antiquorum mores.* pecunia esse ait Liuius, & Diodorus: cæremonijs, ac cultui diuino maximè semper addictam fuisse ex antiquis auctoribus constat, vt qui sacrificia, diuinationes, & auguria primùm inuenerint, eaque Romanis tradidère, vt inquit Halicarnasseus: multum terra, plurimum mari pollentes, & bello Romanis pares. Nam cum diutius potenti classe mari imperitassent, æquora hinc atque hinc Italiæ latera pulsantia ab se denominârunt; alterum scilicet Tuscum, seu Tyrrhenum; alterum Adriaticum ab Adria ipsorum colonia. Pedestri quoque

que exercitu præualidos fuisse constat, tabam primò adinuenerunt bello admodum vtilem ducis exercitus plures insignibus decorârunt. Non minima verò amplitudinis Hetruscorum argumenta sunt, quod populus Romanus multa ab ipsis mutuatus est, vti sellam curulem, qua consules, prætores, iudicesque sedebant: togam prætextam, qua vsque ad annum xv. pueri utebantur: togam virilem, & grauem amictum, fasces, sceptrû eburneum, lictores, ornamenta item triumphalia, insignia, aliaque ornamenta magistratuum, auguria, musicam, & alia multa. Hi etiam fuerunt primi, qui domibus porticus addiderunt, in quas seruorum concurrentium turba diuerteret. Tuscus vicus in vrbe Roma, Tusculum, & Tusculanum in Latio ab his nomen sumpsere. Romani quoque pueros suos olim Hetruscis, tum moribus tum literis imbuendos primò tradebant, vt postea Græcis literis erudiendi forent. Trecenta Vmbroꝝ oppida ab eis debellata reperiuntur Plinio auctore. Duodecim trans Apenninum condiderunt vrbes, ac in eis colonias miserunt, vt Liuius, Plinius, & Polybius tradût, quas ex Leandro Alberto collegi, suntque Adria, Verona, Vincentia, Tridentum, Bergomum, Mantua, Comum, Vercellæ, Nouarra, Parma, Bononia, & Regium Lepidi. Verùm sicut olim, ita & nunc Hetrusci clarissimi sunt pacis, belli que tempore, nec minùs ad literarû studia, quàm ad negociationes promptissimi, acumine ingenij, parsimonia, & mira sagacitate præstant: horum idioma ob candorem & elegantiam præstantissimum præ cæteris Italiæ est; poetas, & oratores (præter cæteros doctissimos viros) famosissimos habuerunt.

Tuscorû recentiu moribus.

Gymnasia publica.

Præcipue vrbes Tuscie præstis temporibus.

Tuscia pars ad magnum Ducem spectans.

Tuscie pars sub Summo Pont.

Tuscia pars diuisionis Hispaniarum regis.

Grasiniæ sub Ducem Ferrariæ.

Loca Tuscie particulariû dominorû.

Tria florent in ea publica omnium disciplinarum gymnasia, Perusia, Pisis, & Senis. Fuerunt olim duodecim Hetruriæ vrbes, cæterarumque principes, nêpè Luca, Pisæ, Populonia, Volaterræ, Agyllina, Fessula, Ruffelana, Aretiu, Perusia, Clusium, Phaleria, & Volsinia; ex quibus nunc quatuor tantùm supersunt, Pisæ scilicet, Volaterræ, Aretium, & Perusia. Sed aliæ etiâ habentur nunc præter has præclaræ vrbes, vt Florentia, Pistorium, Luca, & aliæ, quarum maior pars Respublicæ erant. At nunc regionis huius maior pars Magno Hetruriæ Duci paret, vt potè Florentia, Pisæ, Siena, Pratum, Pistorium, Impolis, Volaterræ, Mons Policianus, Aretiu. Cortona, Pescia, Pientia, Mons Alcinus, Liburnum, Plumbinum, & alia quamplura oppida. Ad Summû Pont. spectat patrimonium D. Petri, quod ab amne Pescia, & à S. Quirico incipit, & ad Ceparanum vsque castrum in nouo Latio non longè à Liri fluuiò producitur. Ditionis Hispaniarum Regis sunt Pontremulum, seu Pons Remuli oppidum, iuxta Macræ fluuij fontem, quod olim Mediolanensium Ducum fuit: deinde Portus Herculis, Orbetellum, Mons Argentarius, & Plumbini arx. Carfeniana, seu Grasiniæ vallis sub Apennino vltra citraque Serciam amnem posita, in qua est Castellum nouum cognomine *Grasinianum* cum alijs plurimis castellis, ac vicis, sub ditione Ferrariæ Ducis permanet. Sarzana apud Macram fluuium propter interitum vrbis Lunæ condita ad Genuenses spectat. Massa & Carraria terræ nobiles particularium sunt Marchionum, quorum titulo ornantur, & alia quoque sunt oppida, quibusdam proceribus Romanis subiecta, inter quæ Bracianum Vrsinis titulum Ducatus præstat.

PRAECLARAE VRBES TVSCIAE SVNT

hæ sequentes.

FLORENTIA, olim *Fluentia* dicta, inter Italiæ vrbes nobilissima pulcherrimaque, *Hetruriæ* nunc metropolis est, pulcherrimis nitens ædificijs, tū publicis, tum priuatis, vijsque latissimis magnis stratis lapidibus: hæc ambitum habet sex milliarium, & plus; & cōtinet nonaginta millia incolas in quadragintaquatuor paræcias diuisos, ac ob eius splendorem & elegantiam vulgi proverbio *Florentia pulchra* dicitur, vtpotè, quæ flos videatur Italiæ, atque semper homines summo ingenio & memoria, ad omnesque artes idoneos gignit, qui non modò patriam ipsam exornant, sed in alias Italiæ vrbes hinc tanquam è seminario discedentes familias honestas introducunt. Hinc ortus est Americus Vesputius, qui Americam Indiæ prouinciam detexit, & ab se cognominauit; in hac vt plurimum Magnus *Hetruriæ Dux* residet.

PISAE vrbs antiquissima auctoribus quàm pluribus clara, olim felix admodum & beata, non solum ante Romanum imperium, sed etiam illo iam vigente, ac item postea; hoc autem tempore ciuibz viduata desertaque penè iacet, licèt non ignobilis sit, propter frugum copiam: gymnasio fruitur publico anno 1309. instituto, & celebris facta est, ob generale Concilium anno 1400. ibi peractum. In hac sæpè magnus *Hetruriæ Dux* immoratur, & in eam sedem tenent Equites *D. Stephani*, à magno Duce instituti: hæc quia crassiori aëre fouetur homines memoria singulari gignit.

SENA vrbs, gymnasio publico illustris, iacet in colle frequentia ædificiorum nitens, cuius gens Christianæ religionis ceremonijs admodum est addicta, & ciuilitate, comitate, ac moribus elegantissimis insignis, & summæ hospitalitatis in exteros; idioma huius præ cæteris Tusciæ elegans, & auditu gratum est. Hæc tum generali Concilio sub Nicolao Secundo gesto, tum aliquot Pontificibus, Cardinalibus, & literatis Iuris clarissima est: ambitus vrbs est milliarium quinque.

LVCA Romana quondam colonia, in planitie non procul à collibus iacet, muris percincta, & ædificijs perhonestis, ambitum habens trium milliarium: hæc prima ciuitatum Tusciæ fidei Christianæ lumen accepit, & eius gens lauta, prudens, & ingeniosa est, & quæ libertatem sibi diu sapientissimè conseruauit integram, etli finitimorum bellis haud rarò fuerit petita.

PERVSA, quam Augustus Imp. ab se **AVGVSTAM** nuncupauit, colli insidet Apennino, & natura loci vrbs permunita est, & nobilibus ædificijs tū priuatis tū diuino cultui dicatis, ac publica Academia, quæ Anno 1290. florere incēpit perornata, nobilem, ac amplum habet in eius medio fontem: populus frequens, & animis ingenijsque summis, nec minus ad literas, quàm ad arma promptus. Ager cultior, & amœnior cæteris quibuscunque est: vbertate enim terræ, & benignitate cæli gaudet

gaudet, à Tiberique fluuio per medium secatur, ac irrigatur.

VOLATERRAE vrbs in Aspro monte sita, illustris facta est ex ortu Lini Pôntificis Petri successoris, quæ & ex primis fuit, quæ Christi Euangelium susceperit.

Statu Ec-
clesiasticus
Tusciae.

Sunt porrò in Tusciae Prouincia tres Archiepiscopatus: Florentinus scilicet, Senensis, & Pisarum. PISANO quidem subsunt Episcopus Massanenensis, Ciuitatensis, præter reliquos Episcopatus in Corsica. Archiepiscopi SENENSIS Suffraganei sunt Suanensis, Clusinensis, Crassetanensis, vel Grossetanus. Episcopi verò Tuscia Archiepiscopo FLORENTINO subiecti sunt hi, Nepesinus, Castellanus, Montis Falconis, Viterbensis, Castellanus, Volaterranus, Fesulanus, Zarzanensis, Sutri, Ortanensis, Corneti, Tuscanensis, Aretinas, Pientinensis, Pistoriensis, Binenensis, Cortonenensis, Balneorigenensis, Vrbeuetanus, Castrensis, Perusinus, Lucæ, Lunensis.

INSVLAE MARIS TYRRHENI, seu TVSCI.

Meloria
Insul.

Gorgona
Insul.

Capraria
Insul.

Palmaria
Insul.

VNT demum nonnullæ Insulæ in Tyrrheno, seu Tusco mari, quæ non longè ab ipsa Tuscia sunt, vtpotè MELORIA, olim Lamellum, è regione Liburni, deinde versus Meridiem, & Occasum GORGONA, & paulò versus Ortum, & Meridiem CAPRARIA, à Græcis *Ægilora* vocata: postea è regione Plumbini PALMARIOLA, non longè à qua est ILVA, præstantior omnium, quæ à Græcis *Æthalia*, & vulgò *Elba* dicitur, ac decem milliaribus à Plumbino abest. Hanc habere 100. millia passus in circuitu falsò tradit Plinius, cùm tamen re vera 50. milliaria, licèt alij 20. tantum modo ponant, complectatur. Quæ etsi sterilis frumento, ac fructibus sit, ferro tamen maximè abundat, & Arist. æuonò ferro, sed sæcundissima plurimo ære fuit, quæ metalla etiam prorsus euauerunt, & postea ferrum inuentum est: quod sanè semel erutum denuò post 25. circiter annos renascitur; hoc autem notatu dignum est, ferrum hîc minimè liquari posse, nisi aliò transportetur: ex hac etiam Insula magnes lapis educitur; marmor item, sulphur, alumen liquidum, calcanthum, stannum, & plumbum. Insula hæc munita fuit à COSMO MAGNO Tuscorum Duce, & celebris facta est anno 1561. institutione Equitum Sancti Stephani à COSMO MEDICEO Duce. In ea verò est portus Ferrarius, cuiusvis classis capacissimus, non longè à quo est COSMOPOLIS vrbs, sic à Cosmo prædicto eius conditore nominata, cuius ambitus est circiter mille passuum, in qua duæ sunt arces munitissimæ, & armamentarium nobile.

Equites D.
Stephani.
Portus Ferrarius.
Cosmopolis.

Sunt

Sunt etiam post Iluam iuxta Maremmam TROIA, & FORMICAE *alia Ins*
Insulæ, & IGILIVM, nunc *Giglio* Argentario monti obiacens, vino, &
marmore cognita, ac ambitum 25. mill. habens: non lōgè à qua versus Ortum
est DIANIVM, olim *Arthemisia* vocata, & nunc *Ianusi*, in qua optimus est
portus.

LATIVM, SEV TERRITORIUM ROMAE.

XIII.

LATII, SEV TERRITORII ROMANI DESCRIPTIO.

LATIVM antiquissimam Regionem, quã Leander quartam Italiæ ponit, quidam volunt à Latino Rege dici: quidam verò à Saturno Pontifice, siue Sabatio Saga, qui patria profugus, cùm Iouis arma metueret, in his locis latuerit: Varro tamẽ putat, Latij nomen inde huic regioni euenisse, quod inter Alpium & Apenninũ sublimes præcipitesq; rupes, mare, Tiberim, atq; Lirim tamquam abscondatur, & lateat. Nunc verò TERRITORIVM ROMAE dicitur, & vulgò *Campagna di Roma*, à *Territoriũ Roma.* Romæius vrbe, ad differentiã Campaniæ felicitis, quæ est regio Neapolitani regni. Olim Latii diuersæ occupârunt gentes, quales fuere Aborigenes, Ar. *Primi Latij incolas* cades, Pelasgi, Ardeates, Siculi, Arunci, Rutuli; vltraq; montes Circæos Volsci, Osci, & Ausones, qui omnes à Latio Latini vocabantur; eosq; prius Ceti- os, postea Aeneadas, & Romanos fuisse vocatos. scribit Ruidas: Plinius asserit in Latio vsq; ad illius ætatẽ populos 53. tã penitus deperditos, vt ne vestigia quidem eorum vlla superessent; post quẽ ad hæc vsq; tempora, illorũ, quos ipse describit, interijt maior pars, cũ compluribus vrbibus ac oppidis, vt iã non solũ vestigia non appareant, sed etiã quibus in locis extiterint, exactè discerni nequeat: namque olim terra hæc habitatoribus refertissima fuit, & amplis ac illustribus vrbibus ornata, quæ postmodum cùm ob Romæ vicinitatem, tum ob barbarorum incurtiones & deprædationes maiori ex parte interciderunt, relictis paucis, quæ per vniuersum Latium dispersæ sunt.

Gentes porrò hæc cùm ingenio essent ferociiores, inimicitias acriter cũ Romanis exercuerunt; orta postmodum inter eos pace, maximo illis auxilio in bellis fuere, quæ quidem ad hæc vsque tempora plerumq; rudes. & moribus agrestibus, animis audaces, confidentesq; ac viribus corporis non minus, quàm olim præstantes.

LATII terminos alij aliter tradunt, sed nos tantũ quos Leander prosequitur ponemus, nimirum ab Ortũ Lirim amnem, Campaniam felicem ab hoc separantẽ, à Meridie mare Tyrrhenum; ab Occidente Tiberim cũ Aniene fluuiũ; & à Septentrione Apenninũ. faciet autem ipsũ Latium sub quinto climate, occupans parallelos 12. & 13. vbi maior æstatis dies est horarũ propemodum 15. & includitur meridianis 34. gradus, & 35 gr cum dimidiõ.

Diuiditur verò in antiquum & nouum Latium. ANTIQVVM LATIIVM Scruius ponit à Tiberi ad Fundos; & NOVVM inde vsque ad

P

Vulturnum

Vulturnum fluium, qui iuxta Cumas in mare labitur, & *Natone* hodie Leandro vocatur. Alij tamen antiquum Latium accipiunt inter Tiberim, & montes Circæos, vulgò *monte Circello*, quod quidem est spatium 50. milliariū in longum: Nouum verò Latium computant à monte Circello vsque ad Lirim fluium, nunc *Garigliano*.

Regionis
qualitas.

Regio hæc ingentes, vt ait Leander, meretur laudes, quòd in ea totius Italiae principium exortum, quòdque ipsa altrix tot eximiorum hominū fuerit, qui propemodum mundi totius imperio sunt potiti: Et Dionysius quidē Afer, Latinos gloriosum hominum genus nominat, soliꝑ; vbertate, ac ingeniorum excellentia fœcundum. Fertilis autem & abundans, vt plurimū, est hæc regio, ac aquis irrigua; licet aspera, saxosaque loca aliquot habeat: quæ tamen omnino inania non sunt, sed pascuis & syluis venationibus aptis comoda, atque etiam palustria quædam loca ad litus; nam vniuersa ora Latij maritima inclemēs habet cælum, & aërem ferē pestilentem, vt ab Ostia Scij ad Terracinam vsque. Infestat etiam Latium palus Pontina, quæ est à Velletro vsque ad Terracinam, cuius longitudo 26. milliaria amplectitur, & latitudo sex: hæc autem palus à duobus efficitur amnibus, in cuius loco fertilissimi olim fuerunt campi Pomentini vocati.

Pontina pa-
lus.

Habet tamen alicubi ora maritima amœnissimos hortos & fœcundissimos, citris, & limonibus, & id genus arboribus frequentes, aquisque irriguos. Litus porrò quod est post Ostiam urbem, vsque ad Numicum fluium longè lateque syluæ occupant, vocaturque nunc *spiaggia Romana*. Sunt etiam alicubi in Latio planities peramœnæ, ac fertiles, atque etiam colles, ex quibus fructuum omnis generis nobilissimorum, & vini præsertim magna colligitur copia, quod cum Italiae cæteris suauissimis, ac generosissimis contendit: qualia sunt, vinum Albanum, Cæcubū, Fundanum, Setinum, Falernum, Veliternum, Priueratense, & alia; vinum quoque Signinum Strabo & Plinius commemorant, quod vetus astringit ventrem. Præterea sunt hic etiam lacus piscosissimi; vt est lacus FUNDANVS, qui multorum piscium piscaturam habet, præsertim anguillarum raræ magnitudinis; & lacus CELANVS, seu ALBANVS, seu MARSICVS, antiquis etiam Fucinus dictus, cuius longitudo, inquit Strabo, est maris instar: hunc ferunt ad eò reducere, vt ad montiū radices, vt scribit Leander, occupata planitie Paleatina vniuersa diffundatur; nonnumquam subsidere, ac siccare, ita vt ea loca colliqueant. In hoc autem lacu pisces reperiuntur pinnis octo, cum cæteri quatuor tantum habeant, quod à Plinio inter miracula commemoratur. Sunt etiam fontes aquarū ad diuersorum morborum remedia in agro vrbs Nomentij in confinio Sabinæ regionis: & in agro Ardeę Boccatius scribit fontes esse putidos, & aquis sulphureis; atq; etiam prope Sermonetā quattuor miliaribus sunt aquæ fœtidæ Terracinā versus effusæ, Non desunt quoq; isthic salinæ multæ circa oppidū Ostiā. Isthic est MONS CIRCAEVS, vulgò *monte Circello*, antiquis famosissimus, in quo Circes habitasse fabulosè fertur, quæ herbis efficacissimis ibi natis homines in bestias cōmutauit: refertus. n. est hic mons robore, lauro, myrto, cæterisq; ad medicamenta aptis stirpibus.

Varia vini
genera in
Latio,

Fundan-
la: us.
Celanus
lacus.

Pisces cum
octo pinnis.
Fœtes aqua-
rum calida-
rum.

Circæ-
montis.

Præcipuus huius regionis fluuius est **TIBERIS**, omnium Italiæ nobilissimus, qui Tybris, & Albula etiam vocatur, nec non etiam Lydus, Tuscus, Vulturinus, ac Turrenus, & vulgò *Teuere*. Oritur autem ab Apennino tenuis primò ad instar exigui riuuli, & augetur fluminibus ac torrentibus 42. spatio 150. miliarium, qui Plinio teste rerum omnium in toto orbe nascentiū mercator est placidissimus: Româ autem in duas partes diuidit, & Tusciam ab Vmbris & Sabinis diuidit, neque vnquam alueam egreditur, Romamq; inundat, quin malum aliquod illi portendat, quod pluries obseruatum fuit.

Primaria vrbs in Latio est **ROMA**, inclyta quidem, ac vniuersi orbis caput, quæ non tam gloriosa olim ob amplitudinem eius imperij fuit, quod ab Herculis columnis vsq; ad Euphratem, & ab Anglia ad Atlantem extendebatur, quàm hodie ob sedem Summi Pontificis, cuius potestate, iustitia, ac gloria vrbs ipsa magnopere perfulget. Condita autem fuit à Romulo anno ante Christum natum 751. & septem intra se colles, seu montes complectitur, nempe Capitolium, Palatinum, Auentinum, Cælium, Exquilinum, Viminalem, & Quirinalem. Ambitus vrbs Plinij tempore 20. miliariorum erat, non connumeratis suburbijs, tuncque portæ suburbiorum, & vrbs in vniuersum erant 24. & regiones 13. intra se complectebantur, & turres circû urbem Imperio florente 734. numerabantur, in quibus præsidia collocabantur: Nostra ætate ambitus vrbs est miliarium 13. vel, vt alij dicunt, 15. & turres tantum modò 365. supersunt, ac portæ 20. quæ tamen antiquæ non sunt, sed omnia mutata, & cōuersa, cum toties ipsa vrbs barbarorum incursiones, & vastationes sit perpeffa. Hæc verò vrbs temporum successu tot senatores eximios, tot clarissimos, fortissimosque duces, & egregios Imperatores vniuersi propemodû orbis domitores tulit, & tot deniq; summos Pontifices veros Christi Vicarios habuit, atq; tot innumera memorâda ipsiusmet vrbs tñ antiqua, tñ recentia cōperiuntur, de quibus ingētia cōscripta sunt volumina, vt superuacaneû sit plura persequi. Tiberis fluuius urbē ipsam abluat ac diuidit, qui insulam efficit exiguam natis specie, lata scilicet in medio ad sagittæ iactum, & in longum extenta duobus stadij. Vna verò pars vrbs dicitur Transiberis, quæ in Hetruria computatur; alia autem pars est in ipso Latio.

Alia Latij celebria loca nunc sunt Ostia, Ardea, Neptunium, Terracina, & Caieta, quæ sunt ad maris littus: Sed Mediterraneæ vrbes ac oppida sunt, Velitra, Tybur, Præneste, Anagnina, Verulum, Alatrium, Babuceum, Signa, & nonnulla alia.

OSTIA vetus est ciuitas, ad fauces Tiberis fluij posita, quæ cælum habet vitiosum ac graue, cum constructa sit in limo Tiberinis aquis allato, ob quam causam incolæ immunitatem à Senatu Romano obtinuerunt. Ager vrbs pepones inter cætera abundè fert. **ARDEA** antiqua etiâ vrbs est, in cuius agro sunt fontes putidi, & aquis sulphureis, & est ditionis Cesarinæ gentis. **NEPTVNIVM** oppidum ad littus extat, cuius ager fertilis est, & vino frumentoque abundans: Incolæ vt plurimum aucupio, & piscationi vacant propter loci opportunitatem: Namq; littus omne spatio 18. mill. vsq; Lauinium, saltus, vepresq; continuos habet, aprorum, capreolorum, & lep-

- rum venationibus aptos; & quoniam mare glareosum isthic est, idcirco optimos generososque pisces habet. Pertinet autem hoc oppidum ad Patritios
- Terracina.* Columnenses. T E R R A C I N A vrbs parua est, sed frequens, & honesta, non longè à Pontinapalude sita, cuius ager versus mare fecundissimus & amoenissimus est, vitibus, citris, limonibus, & id genus arboribus abundans.
- Caieta.* CA I E T A, vulgo *Gaeta*, vrbs est munita, quæ portum habet celeberrimum,
- Felipras.* & arcem inuictissimam summo in monte. V E L I T R A S, oppidum vetustissimum Volscorum satis clarum, in tumulo situm est, cuius vina Plinio laudata sunt, & nunc populo satis frequens est. T Y B V R antiqua vrbs, vulgò *Tiupli*, in colle 16. miliaribus à Roma distante sita est, quæ licet olim colapsa fuerit, arcem tamen nunc munitissimam habet, & cælo temperatissima gaudet. Circa Tybur latomix sunt, vbi lapis Tyburtinus cæditur Plinio nominatus. Subiecta Tyburi planities propter Anienem plurimis aquulis gelidis scaturit, quas Albulas vocant, multa medica virtute pollentes. P R A E N E S T E antiquissima fuit vrbs & munita, sed hodie quæ extat, amplitudinem non habet veterem, cum pluries solo æquata fuerit, est autem ditionis Columnarum, A N A G N A, seu A N A N I A, antiquissima vrbs ac nobilis, & caput quondam Hernicorum, nunc semirutæ iacet, ac penè desolata.
- Verulum.* V E R V L V M etiam antiqua vrbs est in Hernicis A L A T R I V M
- Alatrinum.* veterrimum est oppidum Hernicorum. B A B V C V M ciuitas est vetus, &
- Bavicum.* S I G N I A antiquissima etiam est vrbs in Hernicis, cuius vinum olim Plinio commendatur.
- Signia.*
- Roma veri* Est autem in Latio Ecclesiarum omnium veræ religionis Christianæ caput
- vicarij* Roma, vbi Summus Pontifex suam habet sedem, qui quinq; habet intra vr-
- Christifide-* bem Ecclesias Patriarchales, quæ sunt D. Ioannis Lateranensis, D. Petri, D.
- des.* Pauli extra muros vrbs, D. Mariæ maioris, & D. Laurentij: quibus Ecclesijs assignati sunt Episcopi octo, qui primùm dicebantur Archiepiscopi, quorū supremus est summus Pontifex, sub quo sunt reliqui, nempe Ostiensis, qui Patriarcha est Campaniæ, & Summum Pontificem consecrat; Velle-
- Episcopi, &* trentis, siue Valerientis; Portuens, siue S. Ruffinæ; & Secundæ, Sabinensis,
- Cardinales* Tusculanensis, Prænestensis, & Albanensis. Iisdem Ecclesijs assignati sunt
- Roma.* Presbyteri Cardinales 28. & Diaconi Cardinales 18. Extra verò urbem in
- Episcopi in* Campania maritima Episcopi sunt hi: Anagninus, Alatrinus, Fundanus, Ty-
- Latio.* burtinus, Sagninus, Terracinenis, Verulanus, Feretinus, Soranus, & Aquinus.

VMBRIÆ, SEV DVCATVS SPOLETINI, & Sabinia descriptionio.

UMBRIA regio in Mediterraneis posita, & Leandro Alberto tertia in ordine collocata, ab Vmbri vetustissima gente occupata fuit, quos à Græcis sic dictos volunt, vt ait Plinius, quod inundatione terrarū imbris superfuissent; hi enim ex vniuersali diluuiō seruati huc postea profecti sunt. Duplicem autem Vmbrorum gentem apud auctores animaduertere licet, Primam. sc. seu veterē, & nouam. Vmplex.

BRIA PRISCA, seu vetus, Antonino Saleumprona dicitur, estque in agro nunc Volterrano: Sed VMBRIA NOVA ea dicitur, quæ inter Apennini colles, & per Tusciam longè lateque propagata est.

Vmborum terminos Plinius, Strabo, Ptolemæus, ac alij diuersè assignât. Nos tamen Ptolemæum sequuti hosce populos in Vilumbros & Vmbros distinguunt Vilumbrorum fines, qui Vmbri Orientaliores sunt, hosce dabimus; à Meridie Tiberim fluiuium, ab Ortu Anienē, à Septentrione Apenninum, & ab Occidente Vmbros: Vmbri verò à Meridie Heturiam habēt, ab Exortu Vilumbros, à Septentrione Senones, & ab Occasu Galliam Togatam. Cæterum hodie Regio ipsa DVCATVS SPOLETINVS dicitur, ab vrbe id nominis, quæ Ducum Longobardorum sedes erat, qui præfecturam regionis huius fortiebantur; sed finibus, vt ait Leander, longè angustioribus includitur, nimirum Tiberi, quantum à fonte suo ad Naris ostium prope Romam patet, item ipso Nare & Apennino.

Regio hæc bonitate agrorum, vbertateque, ac mulierum fecunditate mirificè à prisceis auctoribus commendatur; quæ quidem maiori ex parte ab Apennino occupatur, gaudetque maximè situum varietate: Nam alicubi altos habet mōtes ac asperos; alicubi fructiferis collibus, vitibus, oleis, ficibus, alijsq; fructiferis arboribus cōuestitis exornatur; alicubi verò amœnissimas continet planities, quæ frumentum, vinum, cæterasque fruges copiosè ferūt, & in vniuersum fructus nobilissimos tam colles quàm plana fundūt, omni-genaque vina, atque mirificam olei copiam: Incolæ autem ipsi cæteris Italiae bellicosiores sunt.

Præcipuæ vrbes sunt hæ: BVRGVSS. SEPVLCHRI, lauta & permunita. CIVITAS CASTELLANA, antiquis Tiphernum dicta, & vulgò *Città di Castello*. TVDERNVM, siue Tuder, vulgò *Rodi*, vrbs vetusta, & in amœno, ac frugifero colle sita, quæ tamen nunc ciuilibus discordijs propemodū euersa iacet; & hæ quidem omnes ad Tiberim fluiuium positæ sunt. deinde EVGVBIVM, quæ ad Apennini radices iacet, non longè à loco, in quo olim fuit Inginiū Plinij, & Isuiū Ptol. antequā à Gothis diruta esset. Hæc vrbs hodie satis frequens est, ac incolis industrijs ornata, atq; fertili est agro tam campestri, quàm collino. NVCERIA lateri Apennini adhaerens, & Alfatenia olim cognominata, quam à vasis ligneis Plinius com-

Fulignum. mendat, FVLIGNVM amœna in planitie, ac frugifera, & Tinna fluuii
Assisium. diuisa, ASSISIVM, quæ licet ciuilibus discordijs vexata adeò fuerit, vt
Spoletum. penè interierit, famosa tamen nunc est ob D. Francisci familiæ Ordinis Mi-
 norum conditoris ortum. SPOLETVM partim in plano, partim in
 colle posita, quæ metropolis olim & vetustissimum Vilumbrorum fuit ca-
 put: atque etiam hodie populo, ædificijs, & opibus satis claret, & arcem ha-
 bet munitissimam, ac agrum frumento, vino, oleo, cæterisque frugibus
Narsia. abundantem. NVRSIA antiquaciuitas inter montes perpetuis niuibz
 occupatos sita, quæ hoc tempore ciuium discordijs pessimè affecta iacet.
Amelia. AMELIA vrbs antiqua in colle posita, Ptolemæo, & Straboni Ameria
 dicta, cuius ager vber & bonus est, ac frumento, vino, oleo, cæterisque fru-
 gibus abundans.

S A B I N I A.

*Sabinie an-
 tique fir-
 nes.*

ABINIAM regionem montuosam, quam olim Sabini ha-
 bitarunt, terminat Leander ex antiquorum sententia à Meri-
 die Tiberis parte, & Nare fluuiio, nunc la *Negra*: ab Occasu eius
 fluuij altera parte cum parte montium à Septentrione Apenni-
 no: & ab Oriente Anio. Vel aliter: Ab Exortu solis Latio: ab
Austro Vmbria: ab Ocasu & Septentrione Picentibus, & Samnitibus. Sed
 hodie Sabiniam vocant quicquid inter lacū Velinum, Reate, Tiberim, Na-
 rem, & Anienem continetur.

*Quæ pars
 hodie dica-
 tur Sabinia.*

*Regio
 quæ sita.*

Regio hæc olim frequentissima fuit, & incolas prudentes, audaces, ac ad
 omnia aptos habuit; vnde eos olim Romulus sibi affines, atque socios Im-
 perij reddere studuit. Sunt autem in hoc tractu, quem Sabiniam hac ætate
 vocant, plurima oppidula amœnis in collibus, qui vitibus plerumque, ac
 oleis & ficubus, alijsq; fructiferis arboribus ornati sunt; & colliguntur isthic
 præsertim vix passulæ albæ magna copia, quæ exsiccata Romam exportan-
 tur. Amnis Farfarus regionē ipsam interfecat, atque in ea etiam est V-EL-I-
 NVS lacus, nunc *lago di Pedeluco*, quæ umbilicum, seu mediū Italiæ Plinius ex
 Varronis sententia esse affirmat. Lacus is, vt ait Ledæer, collibus editioribus
 vndique cingitur, quamquam in præcelso montium iugo sit, & aquas habet
 claras, cuius vis est signa in eo defixa intra paucos dies lapideo cortice obdu-
 ci. In eo optimi generantur pisces, præcipuè truttæ, & tinea sine spinis. Ex
 hoc lacu aqua per excauatam in saxo viam mirè præcipitat, adeò vt fragor &
 sonitus ad decimum milliare exaudiat. Et hoc aliud etiam mirum cōtin-
 git, nempe ad sextum milliare nubem quandā perpetuò consurgere ex aqua-
 rum fumo, propter vehementem vndarum concussionem, vt è subiecta vale-
 le sursum aspicientibus iris cælestis perpetuò appareat.

*Farfarum
 amnis.
 Velinus
 lacus.*

*Miranda de
 Velino la-
 cus.*

Reate.

Celebria Sabinia loca nunc sunt Reate, Narnia, Otriculum, Malianum,
 & Palumbaria. REATE vrbs, vulgò *Riete*, vetusta est & famosa, & in
 eius agro fuit olim Plinio teste fons Neminia vocatus, qui varietatē sui ortus
 muta-

mutationem annonæ præſagiebat. NARNIA ciuitas antiqua in præcelſi, *Narnia.*
 ſaxoſi, præruptique montis dorſo ſita, nunc ſatis frequens eſt, & agro bono
 ad vtramque Naris ripam partim collino, partim plano fruitur. OTRI- *Otriculum.*
 C V L V M, ſeu Otriculum, inter fructiferos colles iacet ad mille paſſus à
 Tiberi. M A L I A N V H, vulgò *Magliano*, vrbs in alto monte ſita hac ætatē *Malianum.*
 primaria Sabinæ eſt, ac frequens admodum & lauta. P A L V M B A R I A *Palabaria.*
 Sauellorum patritiæ familiæ Romanæ eſt.

Sunt verò in Spoletano Ducatu, & Sabinâ Epifcopi hi, nempe Aſiſinas, *Epifcopum*
 Spoletanus, Nteramniensis, Fulginas, Tuderinus, Nucerinus, Ameliensis, *Umbria, &*
 Eugubinus, & Narnienſis. *Sabinia.*

R E G N V M

XIII.

NEAPOLITANI REGNI DESCRIPTIO CVM INSVLIS ADIACENTIBVS.

REGNUM hoc, dimidiam penè vniuersæ Italiæ portionē complectens, quod ITALIA ORIENTALIS vocari posset, apud Historicos nunc NEAPOLITANVM à primaria ipsius vrbe NEAPOLI nuncupatur; nunc Regnum APVLIAE; nunc verò SICILIAE CITRA PHARVM, ad differentiam nempe Regni Siciliae vltra Pharam, quæ est ipsamet Sicilia insula; Namq; nonnulli Reges, qui regnum vtrumque, Neapolitanum scilicet, & Siculum possederant, in eorum titulis sese vtriusque Siciliae Reges citra & vltra Pharam vocabant, quales fuere Fredericus II. Carolus Primus Anjoinus, & Alphonsus Primus Aragoniæ.

Incipit hoc regnum ab amne Truento, vulgò Tronto, cuius ostia ad Septentrionem panduntur, & ab vrbe Fundis, seu potius à Terracina, iuxta amnem Axusenum, vulgò Vlfense, qui in Tyrrhenum mare exoneratur, atque sese ad fretum vsque Siculum extendit, inter duo maria Adriaticum scilicet, & Tyrrhenum ad peninsulæ instar clausum. Vnde fines eius sunt ab Occasu amnes Axusenus, & Truentus: à Septentrione Adriaticum mare: à Meridie Tyrrhenum mare, & Siculum: & ab Oriente Ionium. Eius verò mensuram quidam tali pacto colligunt, A Terracina ad Neapolim numerant milliaria 82. à Neapoli ad caput sinus Restani seu Polycastri mill. 147. Hinc ad Rhegium Calabriae mill. 183. A Rhegio ad Leucopetram promontorium, nunc capo di Spartiuento, mil. 133. Hinc ad Lacinium promontorium, nunc caput columnarum, mill. 195. A Lacinio ad Tarantum 200. A Taranto ad Salentinum, seu Iapygium promontorium, nunc caput Leucæ, vel D. Mariæ vocantur, mill. 30. Hinc ad caput Hydrunti mill. 26. Ab hoc capite ad caput Gerгани, nunc S. Angeli, mill. 222. & hinc ad fluium Truentum mill. 200. Quæ omnia in ynam redacta summiam conficiunt milliaria 1318. & tanta est huius Regni circumnavigatio, quibus si addantur milliaria 150. quæ computantur in latitudinem ad Occidentalem ipsius terminum iuxta terrestre iter, cõsurgent mill. 1468. pro circuitu vniuersi Regni Neapolitani.

Cælestis verò situs est idem penè cum vniuersa Italia, prætermisiss aliquot parallelis ad Septentrionem, & aliquot meridianis ad Occidentem.

In hoc autem Regno præter Latij partem, integræ octo comprehenduntur

*Neapolitanum regnum.
Apulia vel
Siciliae regnum citra
Pharam idem est.*

*Termini,
seu fines huius
regni.*

Mensura.

*Circumnavigatio huius
regni.
Circuitus
vniuersi
Situs caelestis.*

*Octo Italiae
regiones
sunt in
regno Neapolitano.*

NEAPOLITANVM REGNV M.

tur opulentissimæ, & amœnissimæ Italiæ regiones, quæ sunt Campania felix, vulgò *Terra di lauro*; Lucania, hodie *Basilicata*; Bruttij, seu *Inferior Calabria*; Magna Græcia, seu *superior Calabria*; Salentini, hodie *terra d'Otranto*; Apulia Peucetia, nunc *terra de Birri*; Apulia Daunia, hodie *Puglia plana*; & Samnites, hoc est *Aprutium*, de quibus singulis separatim dicemus.

Regni Neapolitani laudes, & fertacitas.

Portus celebres.

Flumij præcipui.

Promontoria sumosa.

Varietas huius regni.

Neapolitanum regnum sub Rege Hispaniarum.

Septem huius regni officia.

Principes titulati.

Duces.

Regio hæc in vniuersum tum montuosa, tum campestris est, & aquarum scaturiginibus abundantissimè irrigata; & cæli temperie, salubritate quæ, rerum vbertate ac varietate, ingeniorum præstantia, & corporum robore adeò felix ac beata, vt nulli alteri regioni cedat, quemadmodum infra, vbi de singulis eius partibus tractabimus, constabit. Sunt hîc nobilissimi portus quàm plures, inter quos præstantes ac famosi sunt Gaetanus, Tarentinus, Brundisius, Neapolitanus, ac Boianus: montes hîc insignes sunt & admirandi: fontes iucundissimi ac saluberrimi tam aquarum dulcium & frigidarum, quàm calidarum & medicatarum, quæ diuerlis morbis salutares sunt. Innumeri isthic sunt flumij qui regionem vniuersam mirificè irrigant, & fecundant: inter quos nobiliores sunt Truentus, hodie *Tronto*; Phiternus, hodie *Fortoro*; Sarus, hodie *Sangro*, vel *Sanguine*; Aternus, nunc *Pescara*; Aufidus, vulgò *Ofanto*; Vulturnus, nunc etiam *Vulturno*, vel *Naburone*, ac alij. Promontoria deniq; aliquot habet insignia, & horribilitate sua famosa, quælia sunt Leucopetra, Lacinium, Iapigium, caput Scylaceum, & caput Vrsi.

Cæterum hoc Regnum varietatem maximam passum est: Nam post Imperij Romani declinationem sub Gothis primùm & Longobardis cecidit; deinde ad Græcos & Saracenos peruenit, vsque ad Normanorum in Italia aduentum, tempore scilicet Innocentij Secundi summi Pontificis, cuius imperium Rogerius Secundus Normanus accepit; Normanis successerunt Sueui tẽpore Cælestini tertij anno 1191. Post hos Angolemenses successerunt, quorum primus fuit Carolus sub Clemẽte Quarto, à quo creatus fuit anno 1265. Translatum deinde fuit regnum ad Arragonenses, ex quibus quinque Reges dominati sunt; quibus ab Hispanis & Francis fugatis, regnum obtinuerunt Franci, quorum duo fuerunt Reges, sed hi iterum fugati sunt ab Hispanis, atque mox Ferdinandus imperium huius regni accepit, post quem Ioanna, & post hanc ad Carolum Quintum ipsum regnum deuolutum est, cui successit Philippus filius Hispaniarum Rex inuictissimus, qui Neapolitanum hoc florentissimum regnum prudentissimè moderatur. In quo quidẽ Regno Proregem mittit.

Sunt verò in hoc Regno septem officia, nempe Magnus Comestabilis, Magnus Iustitiarius, Magnus Admirans, Magnus Quæstor, Magnus Protonotarius, & Magnus Siniscalcus: & præter hos, principes viri seu proceres Regni magno sunt numero. Nam Principes titulati sunt 21. nempe *Asculi, Auellim, Bisiniani, Capistrani, Cariati, Caserte, Concha, Francaville, Melpi, Meliti, Molfetta, Salerno, D. Boni, D. Seueri, Scalea, Squillacio, Stilian, Sulmona, Terami, & Venosa*. Duces præterea sunt 33. nempe *Ariola, Amalphin, Andrij, Arca, & Sora, Atrij, Boiani, Bouini, Costelli Sanguinarij, Castrouillarij, Eueli, Ferraudina, Feroliti, Grauina, Mataloni, Martina, Montisfalsi, Montib*

Leonis, Nardi, Nuceria, Populi, Montidraconis, Diua Agatha, Diui Petri in Galatina, Seminara, Sueffa, Sicignani, Summa, Taliazzetij, Termoli, Terranova, Turrùmaioris, Traveſti, & Tripalda. Marchionatus verò ſunt 53. Comitatus 58. & dominia 15. Curiaſque inſuper iſthic ſunt quaternæ, quas ſedes appellant, & vulgò *ſeggi*, nempe *Capuana, Nidendiſis, Monzana, Di-miſſi, Gregorij*, in quibus Principes, Duces, Marchiones, omneſque proce- res, & cæteri ordines ad conſultandum communiter, ac de rebus publicis conueniunt.

*Mar. bionat-
tum.
Sedes, ſem
Curia.*

Status porrò huius Regni Eccleſiaſticus 20. conſtat Archiepiſcopis, qui- bus ſubiecti ſunt permulti Epifcopi, qui ordine ſic deſcribuntur: NE A- POLITANVS Archiepiſcopus Suffraganeos habet Epifcopos Nola- num, Puteolanum, qui Regius eſt; Cumanenſem, Acerranum, qui Regius eſt; & Iſcalanum: Auerſanus verò exemptus eſt. CAPVANVS Archie- piſcopus habet ſub ſe Theanenſem, Caluſenſem, *Calmenſem* fortè; Carinulæ, Sueſſanum, Venafranum, Aquinatenſem, *ſernienſem*, Caſertanenſem, Caia- giſenſem: ſed *Caſinenſis* nulli ſubiectus eſt, ac ſemper Abbas Diui Benedic- ti Montis Caſini in Epifcopum eligitur. Sic etiam Fundanus Epifcopus nulli ſubiectus eſt. SALERNITANVS Archiepiſcopus Regius eſt, ac ſub ſe habet Suffraganeos, Caputaquenſem, *Capuccio* fortè; Polycæſtrenſem, Nuſcæ- nenſem, Sarnenſem, Acernenſem, Marſicenſem, Nucerinum: ſed *Rauellen- ſis* exemptus eſt. AMALPHITANVS Archiepiſcopus habet ſub ſe Capricanenſem, Scalenſem, Minorenſem, & Siteranenſem: *Rauellenſis* autem, & *Caunenſis*, nulli ſubijciuntur Archiepiſcopo. SVRRENTI- NVS Archiepiſcopus habet ſub ſe Lobrenſem, Salpenſem, Vicanum, Ca- ſtelli Maris, vel Stabienſem; qui Regius eſt. CANNOSANO Archie- piſcopo ſubſunt Auranenſis, Sarranenſis, Montifuiridis, Laquedonnſis, Sancti Angeli de Lambardis, Biſacienſis, qui incorporatus eſt cum Epifco- po Sancti Angeli. ACHERONTI, ſeu MATERAE Archiepiſcopo ſubſunt Potontienſis, Tricarienſis, Venuſienſis, Grauinſis, Angolenſis. TARANTINO Archiepiſcopo Regio ſubſunt Epifcopi Motolæ, Caſtellaneta. BRVNDVSINO Archiepiſcopo vnitus eſt Archi- epifcopus. OCRENSIS, & Regius eſt, habetq; Suffraganeum Epifcopum Oſtumenſem Regiū. HYDRVNTINO Archiepiſcopo, qui Regius eſt, ſubſunt Caſtrélis, Gallipolitanus, qui Regius eſt; Liciélis, vulgò *di Lecce*; Vgè- tinenſis, Lucadenſis, vulgò *Capo di Leuco*; qui vnitus eſt cū Epifcopo Alexano: Epifcopus Nertonielis, vulgò *di Nardo* fortè, exemptus eſt. BARENSIS Archiepiſcopus habet Suffraganeos Bitontinèſem, Melphitenſem, Iuuenacè- ſem Regiū, Rubentinenſem, vel Rubèſem, Salpenſem, Caurienſem, Bitterè- ſem, Conuerſanū, Mineruienſem, Poligniacèſem, Cathericenſem, & Lauelli- nenſem. TRANENSIS Archiepiſcopus Regius eſt, cui ſubſunt Vigiliſ- ſis, Adriſis, & Pennenſis: Epifcopi autem Monopolis, qui Regius eſt, Mel- phienſis, & Troiæ exempti ſunt. SIPONTINVS Archiepiſcopus, vel MANFREDONIAE, qui vnitus eſt cum Archiepiſcopo montis Gar- gani, vel montis S. Angeli, habet Suffraganeum Epifcopum Viſtenſem.

*Status Ec-
cleſiaſticus.*

BENE-

NEAPOLITANVM REGNVM.

BENEVENTANVS Archiepiscopus habet sub se Lucerensem, Asculanensem, Florentiolæ, Telefanensem, S. Agathæ, Alifensem, Montis viridis, Marsici veteris, Montis Marani, Auellinensem, Arianensem, Boianensem, Bouinensem, Tertibulensem, Dragonariensem, Vulturanensem, Larinensem, Cannensem, Temesensem, Lesinensem, Triuentinensem Regium, Alphenensem, vel Alipharensem. **ROXANENSIS** Archiepiscopus nullos Episcopos habet sub se. Episcopus Bisiniani exemptus est. **CONSENTINVS** Archiepiscopus habet sub se Episcopum Martirani. Exempti sunt Episcopi D. Marci, Cassanensis, & Melitenfis, qui vnitus est cum Episcopo motis Leonis. **RHEGIENSIS** Archiepiscopus habet sub se Nicastrensem, Tabernensem, qui vnitus est cum Cathacense, Tropiensem, Cotroniensem Regiū, Oppidensem, Giracensem, Squilacensem, Nicoteranensem, Bouiensem. Episcopus Ins. Liparæ vnitus est cum Episcopo Parentiæ, & ambo subsunt Archiepiscopo Messianensi. **ARCHIEPISCOPVS S. SEVERINÆ** habet sub se Vmbraticensem, Insulansem, Gencocastrensem, Gerentinensem, & S. Leonis. Archiepiscopus **THEATENSIS** habet sub se Aquilensem Regium, ciuitatis Pennæ, qui vnitus est cum Atriense, Sulmonensem seu Valuensem, Soræ, & Terami. Archiepiscopus **LANCIANI** Regius est, sed nullos habet sub se Episcopos. Nunc autem ad singulas regiones describendas deueniamus.

CAMPANIA FELIX, vulgò Terra di Lauoro.

*Campania
vnde dica-
tur.*

*Felix eur-
dicatur.*

*Terra labo-
ris.*

*Fines re-
gionis.*

*Campania
lauri, &
qualitas.*

REGIO hæc **CAMPANIA** vocatur, vel quod campestribus se locis pandat: vel potiùs à primaria olim vrbe **CAPVA**, cuius incolæ Campani dicebantur Liuius teste. Sed hæc **ANTIQUA** dicitur **CAMPANIA** ad differentiam Nouæ Campaniæ Romanæ, quæ est Latium. **FELIX** præterea cognominatur ab huius oræ Italiæ felici, beataque amœnitate, qua, vt ait Plinius, palà vno in loco naturæ gaudentis opus demonstratur. Postremò apud vulgum **Terra laboris**, seu **Terra di lauoro** nūcupata fuit, vel à Leborinis campis, quos Plinius Capuæ vicinos memorat, aiuntque primùm Terram Laborianam fuisse dictam, posteaque corruptè **Terra Laboris**; vel à bonitate & proprietate agrorum, qui ad culturam & arationem maximè sunt idonei, quodque cum fermone Italico satis consonat.

Regionis huius fines sunt ab Exortu Silarus amnis Lucaniam ab hac dirimens, ac insuper pars agri Samnitum: à Meridie Tyrrhenum mare: ab Occasu Liris amnis, nunc Garigliano, qui hanc à Latio separat: à Septentrione autem sunt Samnitium montes. De cuius quidem præstantia sic Leander scribit: Mirabilis profectò Campaniæ fertilitas est nō solū omnium rerum ad humanæ vitæ necessitatem vtillum, sed etiam ad voluptatem, atque delicias,

licias, incredibili quadam abundantia fecundissima: quam obrem à Plinio
 Felix haud immeritò dicitur; quod nomen aliò, præter Arabiam aromaticam
 vbertate nobilem, orbis vniuersi pars commeruit nulla. Sunt igitur in hac
 regione spatiosi, fertilesq; campi, aprici & fructiferi colles, amœna munifi-
 caque nemora, iucundissimi saluberrimique fontes, & aquæ tam ad homi-
 num salutem, quàm ad voluptatem: præterea montium iugis amplissima
 tamquam amphitheatra venatus oblectationi naturæ opera fabricata: tum
 & in ora & intus cryptæ ac specus ingentes cum ædificiorum admirabilium
 vestigijs, aliæque sexcenta tam naturæ potentissimæ, quàm artis eius æmulæ
 opera, quibus ingenia curiosa mehercule coguntur oblituescere. Hæc ille.
 Sunt autem in hac regione quàm plures aquarum calidarum scaturigines
 diuersis ægritudinibus salutare: Nam tractus omnis ab agro Falerno vsque
 ad Misenum medicatis, vt plurimum, quis scatet, & non longè à Baiano vi-
 co sunt balnea, incolis *Baiana* vocata, & *Medicis sylviana*; deinde balneum
Trituli, quod vulgò *Ciceronianum* dicitur, & *Pramense*, qui locus summam
 habet elegantiam. Fuerunt isthic etiam *Tripergulana* aquæ calidæ celebres,
 quarum maior pars telluris hiatus interijt. Similiter etiam vltra Puteolos
 in littore multi salubrium aquarum fontes prorumpunt, qui diuèsa habent
 nomina. Isthic sunt minere, ex quibus effoditur sulphur, & perficitur igni
 post Puteolos versus Neapolim; & ibidem etiam est conuallis, vbi alumen
 coquitur. Est etiam sinus *Lucrinus*, seu *Portus Baianus*, vel *Auernus*, qui de veteri
 celebritate nihil amisit, ac mirè ostreis & auratis affluit. Ibidem etiam est
 lacus aquæ marinæ, quem incolæ *mare mortuum* vocant, cuius aquas Puteo-
 lanus sinus effundit: quod quidem mare mortuum vnà cum sinu Baiano, seu
 Lucrino, Chersonesum, seu peninsulam efficit milliaribus quinque pro-
 tensam, quæ tot, tantaque (vt ait Leander) vndique ingentium ædificiorum
 vestigia, tum subterranea, tum supra solum habet, vt in nulla alia parte Eu-
 ropæ, Roma excepta, tot inueniantur. Est etiam hic lacus *AVERNVS*
 poëtis celebratissimus, cuius aqua sapore salsa est, & colore nigra, qui sanè
 lacus profunditatem habet 360. vlnarum. Sunt etiam hic montes celeberrimi:
 Nam mons *MISENVS*, vt ait Leander, formam promontorij nan-
 ciscitur, intimis visceribus adeò perfossus, & cryptis ædificijsque fornicatis,
 quæ numerus columnarum maximus fulcit, ac sustinet, excauatus est, vt ijs
 fornicum pilis incumbere prorsus & insidere videatur. Est mons *VESSE-*
VVS, nunc ab oppido Summa *Simianus* dictus, ad eius radices sito, qui,
 vt ait Procopius à Neapoli 70. stadijs serè abest, vrbemque ipsam, & Aquil-
 lonem spectat, vndique à circumiectis montibus diuisus, circum radices sal-
 tibz syluosis, vt etià in summis cacuminibus, quippe vbi inuius, horridus-
 que est: Media eius vorago profunda, quam in intima serè viscera præaltè
 penetrare coniectura est, hinc ignis & flammæ erumpunt. Hactenus Pro-
 copius. Habet itaque hic mons fontes ignis maximos, ac olim omni ex par-
 te excelsus erat, antequam internæ partes igni consumerentur, in cineremq;
 verterentur; sumum interdiu, noctu verò flammam reddit, & puluerem
 proijcit, saxa ventorum impetu emittit, & maximos strepitus reddit. Ferunt

NEAPOLITANVM REGNVM.

ad hunc montem, cum Plinius Secundus ad perscrutandas eius incendij causas nimis accederet, vi æstus ac sulphuris odore interiisse.

Capua.

Olim huius Regionis caput fuit vrbs CAPVA, quæ ob eius opes, amplitudinem, ac potentiam Carthagini & Corintho æquiparata fuit; at nunc in ruinis iacet, visunturq; adhuc peringentia rudera, quæ satis splendorem, amplitudinem, ac magnificentiam ipsius declarant: Et duobus ab ea milliaribus ad dexteram Vulturii ripam condita est NOVA CAPVA. Nunc

Neapolis.

autem caput non tam huius regionis, quam vniuersi regni NEAPOLIS est, vrbs lautissima ac nobilissima, maris littori, & amœnissimorum collium radicibus apposita, & *Parthenope* quondam vocata, cuius forma oblonga est, ac circuitus septem milliarium; splendidissima verò ædificia, mœnia firmissima, & arces penè inuictas habet, præsertim *Castellum nouum*, *Castellum Capuanum*, *Castellum Ovi*, & *Castellum Sancti Tremi*: Vias præterea elegantes, ac directas habet, & aëre permolli, placidissimo, ac iucundissimo gaudet, quod sit vt ad eam Principes viri ac nobiles nō tam recreationis & voluptatis, quam sanitatis gratia, sicut olim, concurrant. Incolæ numerosissimi sunt, & omni nobilitate clari. Extra vrbs huius muros versus Austrum *Moles* in mari conspicitur summa arte confecta ad portus commoditatem, atque tutelam, vbi ex omnibus orbis partibus naues concurrunt. Gymnasio publico omnium disciplinarum à Frederico II. Imperatore vrbs ipsa nobilitata est, vbi innumerus studentium numerus confluit. Prodierunt ex hac vrbe aliquot Summi Pontifices, & multi Cardinales, alijque præstantes viri. Ager vrbs amœnissimus est, iucundissimus & deliciosissimus, omniumque frugum, & fructuum mirè foecundus; imprimis autem hortis cultissimis adedò ornatur, vt paradisus deliciarum totus hic tractus videatur.

Moles.

Præter Neapolim sunt aliæ quoque vrbes in Campania satis claræ, vt pote, *Theanum*, *Calium*, *Auersa*, *Caserta*, *D. Agatha*, *Nola*, & *Sanima*. Isthic fuit etiam CVMAE, vrbs antiquissima ac nobilissima, in monte ascensu difficili & arduo posita, ac ad mare spectans: non longè à qua vrbe versus Auernum lacum, antrum est admirabili arte ac maximis sumptibus in saxum effosum, quod quidem hodie vulgò *Sibyllæ caueria* nuncupatur. Est etiam PVTEOLI ciuitas, à qua Puteolanus sinus dicitur, antiqua, & Cumanorum olim imperium, licet hodie non ita ampla sit, vt olim.

Vrbes Campaniæ.

Theanum, *Calium*, *Auersa*, *Caserta*, *D. Agatha*, *Nola*, & *Sanima*. Isthic fuit etiam CVMAE, vrbs antiquissima ac nobilissima, in monte ascensu difficili & arduo posita, ac ad mare spectans: non longè à qua vrbe versus Auernum lacum, antrum est admirabili arte ac maximis sumptibus in saxum effosum, quod quidem hodie vulgò *Sibyllæ caueria* nuncupatur. Est etiam PVTEOLI ciuitas, à qua Puteolanus sinus dicitur, antiqua, & Cumanorum olim imperium, licet hodie non ita ampla sit, vt olim.

Cumæ vrbs.

Sibyllæ caueria.

P I C E N T I N I

Picentini.

Fines Picentini.

novum.

Maritima.

VNT in Campania PICENTINI populi, sic dicti ab vrbe Picentia præcipua olim, & primaria ipsius gentis, quæ quidem Picentinorum regionem nunc *Principatum* vocant: Eiusque termini sunt ab Occasu Campania, à Septentrione Hirpini, ab Ortus Silarus amnis & Lucania, & à Meridie Tyrrhenum mare. Hæc autem regio latitudine milliarum 16. occupat, & longitudine 33. & eius præcipuæ vrbes, ac oppida sunt, *Nuceria*,

cerin, Sanseuerinum, Surrentum, Massa, Vicus, Riuellum, Amalphis, & Salernum. *Nuceria.*
 NV CER I A ciuitas distat à mari 9. miliaribus, & à *Sanseuerinum.* *Sarno* quatuor,
 cuius ager vberrimus, amœnissimus, ac pagis refertissimus est. *Surrentum.* S A N S E V E -
 R I N V M oppidum celebre est ob vinum vermiculum, quod de nomine
 oppidi vocatur, estque maximo in precio Romæ. S V R R E N T V M anti-
 qua ciuitas monti insidet, sed eam non habet hodie amplitudinē sicut olim,
 licet agro potiatur iucundissimo, vberrimo, ac vitibus, citris, alijsq; nobili-
 bus arboribus ornato: Surrentinum verò vinum Plinio propter tenuitatem
 ac salubritatem laudatur. M A S S A agrum habet vino abundantem, quod *Massa.*
 Massicanum vocatur. V I C V S exigua ciuitas est. R I V E L L V M noua *Vicus.*
 est ciuitas, quæ cum primis totius Regni elegantia & ædificiorum splendore *Riuellum.*
 certat. A M A L P H I S nobilissima vrbs est, licet olim splendidior fuerit: *Amalphis.*
 in ea inuentus fuit primùm pyxidis seu magnetis nautici vsus. Ab hac vrbe
 nomen capit ora seu *Costa Amalphica*, quam sic Leander describit: Amalphica *Costa A-*
 ora ad Meridiem spectat, amœna tota, lætaque, aded vt vix cum alia quauis *malphica.*
 regione comparari rectè possit. In longum fermè 20. mill. porrigitur, & al-
 tos, asperosque montes habet, præsertim qua parte mari imminet. Eorum
 ascensus tam difficilis est, vt vel aspectu solo languorem incutiat. At enim
 inter horridas eas rupes iucundissimæ valles panduntur cum fontibus &
 aquarum scatebris, vnde riuli amœnissimi passim grato cū murmure pro-
 fluunt: quare fit vt mirum in modum frequentes colonis exultæque sint, &
 aded cunctis fructiferarum arborum generibus, veluti punicis, medicisque,
 ac citris, item oleis, pyris, prunis, cerasis, ac similibus exornatæ, confertæque
 niteant. Par etiam hic vitium elegantia; præterea cū oculos, tum odoratum
 topiaria ex myrto, lauro, buxo, gelsamino, hederæ, rosmarino, rosaque, &
 eiusmodi nobilibus arbusculis, & odorem suauissimum aspirantibus, & cō-
 spectu gratissimis, equidem mirificè delectat. Cælum agri temperatum, mare
 propemodum vndique patet. Hæc ille. S A L E R N V M vrbs antiqua, di- *Salernum.*
 stat à mari mille passibus, intra cuius muros, atq; etià extra horti sunt amœ-
 nissimi, ac cultissimi, aquisque irrigui, qui malorum medicorum omnis ge-
 neris, limonum, citriorum, malorum puniceorum, & omnia fructuum gene-
 ra abundantissimè ferunt: gymnasio quoque publico ornatur, & Principa-
 sus titulo decoratur.

LUCANIA, SEV BASILICATA.

LUCANIA regio montuosa ferè vniuersa est & horrida, *Lucania.*
 ideoque propter vias difficiles, nemorumque saltus latro-
 cinijs infecta est; attamen nunc longè frequentior incolis
 est, quàm olim. Terminatur ab Occasu Silaro amne, qui *Lucania fi-*
 Campaniæ limes est; à Meridie mari Tyrrheno; ab Ortu *nes.*
 fluuio Iao, & Brutijs, magnæque Græciæ parte; à Septen-
 trione Peucetijs. Huius regionis præcipuæ vrbes, ac oppida sunt hæ:
 PAESTVM

NEAPOLITANVM REGNV M

Pæstū vrbs. **PAESTVM** vrbs, quæ **POSSIDONIA** etiam vocatur, & vulgò *Pesse*, antiqua est, & miram cæli clementiam habet; vnde in ea quotannis bis rosæ proueniunt: verum hodie ipsa vrbs propemodū interijt. *Acropolis.* **ACROPOLIS** oppidum aëre præstâtissimo gaudet. *Polycastrū.* **POLYCASTRV M** vrbs circa medium *Pæstani* lînis est, tituloque Ducatus nobilitatur, quæ sanè loca omnia littoralia sunt. sed in Mediterraneis sunt: **PADVLA** nobile oppidū: **CAPACIA**, quæ olim admodum frequens fuit, opulentaque, ac titulo Ducatus ornata, sed hodie penè deserta iacet: **DIANVM** oppidum antiquum, opulentum ac nobile, cui *vallu* circumiacet *Diania* vocata ad nauiculæ formā, cuius longitudo 20. mill. patet, & latitudo quatuor, aded amœna est, ac ferax, vt nulli agro vniuersi huius regni cedat.

BRVTII, SEV INFERIOR Calabria.

Calabria inferior.

Brettij.

Siciliæ cis Pharum. Qualitas vniuersæ Calabrie.

BRVTIORVM regio, *Calabria* nunc *Inferior* vocatur, ad differentiam superioris *Calabriæ*, quæ est *Magna Græcia*. Hipopuli quibusdam **BRETTII** dicuntur, & Polybius **BRETTANIA M** regionem vocat; à recentioribus verò quibusdam *Sicilia* cis *Pharum* nominatur, ad differentiam insulæ *Siciliæ*, quæ intitulatur *vltra Pharum*. Vniuersam *Calabriā*, prout Superiorem & Inferiorem cōprehendit, sic *Leander* describit: Tota ferè montibus, collibusque fructiferis, & cōuallibus amœnis constat. Triticum, hordeum, aliæque frumētī genera; vinum item varium, oleum, ficus, aliosque fructus nobilissimos, saccharum, mel, ceram, salem natium, sacilitiumque; sed & aurum, argentum, lanam, gossipiū, crocum habet, aliæque similia. Serico tam abundat, vt in hac vna regione nō minor eius quantitas, si conferre velimus, quàm in omni talia reliqua fiat. Hic lini, canna busque summa copia; quin etiā de cælo manna pluit, res perfectò admirabilis. Iuxta littus vtriusque maris, ac item intus in Mediterraneo horti conspiciuntur amœnissimi, arboribus medicis, citris, simonibusque variorum generum pleni. Flumina quoque passim opportuna; gratissimi colles *Apennini*; densa præcelsis ilicibus nemora, valles fecundissimæ. Populis est regio cum primis frequens, quamquam maiori ex parte moribus inculti agrestem vitam ducant. Color propemodum omnibus aquilus; Ingenia tamen summa: plurimi item excellentium morum, virtutibusque præstantes viri ex ijs extitère semper &c. Hæc *Leander*.

Brutiorum fines.

Cæterum fines *Brutiorum* seu *Inferioris Calabriæ* iuxta *Ptol.* sententiam sunt, à Septentrione *Magna Græcia*, quam superiorem *Calabriam* vocat vna cum amne *Crathide*, & *Apennini* parte; ab Occasu est amnis *Laus* cum *Lucanis*: à Meridie *Tyrrhenum mare* & fretum *Siculum*: ab Ortū verò *Adriaticū* maris pars.

Corallū & saccharum profert inferior Calabria.

In inferiori hac *Calabria* corallum præbatissimum inuenitur circa lîtus *D. Euphemie*, & in oppido *Adamantio* saccharum abundè prouenit, atque in con-

in conualle quadam è regione Altomontij manna colligitur è frondibus, & arborum truncis, quæ noctu rorat. Præterea in littore quotannis mense Maio thunni incredibili frequentia capiuntur, qui sale cõditi, per vniuersam Italiã exportari solent. Isthic est promontorium insigne LEVCO P E T R A Ptolemæo vocatum, & nunc vulgò *Caput armorum*, vel *Capo di Spartaunto*, vel *di Spartimento*, quòd huc, vt ait Léander, è Sicilia nauì delatis, quoniam in mare Superum venerunt, commutare vela necesse sit, alioque vento cursum instituere, si progredi velint. Isthic etiam sunt amnes mirabili virtute præditi, vt est CH R A T H I S, qui capillis flauû, & serico albû colorem inducit; & B V S E N T V S, qui nigrum & fuscum colorem capillis & serico inducit.

Thunni pices.

Leucopetra promontorium.

Amnes mirabiles.

Metropolis & caput huius regionis est C O N S E N T I A, vrbs antiqua, in decliuo Apenni sita, quæ septem complectitur colles, & arcem in iugo montis munitissimam vniuersæ vrbi & eirèumiacentibus locis imminentem. Claudunt ipsam urbem duo amnes, nempe Chrathis, & Busentus: estque hodie satis nobilis, ac diues, licet olim amplior, & opulentior fuerit. Agrum habet fecundissimum omnium fructuum, ac frugum; & bombycium animalium, quæ sericum producunt, magnam nutrit copiam. In quo etiam agro tot oppida, ac vici sunt, quot in vilius vniuersæ Italiæ ciuitatis agro, vnde vna ac perpetua potius ciuitas videtur.

Consentia.

Præter iamdictam urbem sunt alia loca clara hæc: M A N T H I A ciuitas munitissima cum arce insigni. F R E D V S, & B E L M O N T I V M oppida, quæ agros habent amœnissimos, elegantissimos, & accuratè cultos. D E V P H E M I A E oppidum, quod propinquo mari cognomen dedit. T R O P I A, pulcherrima ciuitas, opulens, & populo numerosissima, quæ agrum fertilissimum & amœnissimum habet. R H E G I V M, ciuitas antiqua, quam præsci scriptores *Rhegium Iulium* vocant: sita autem est in Italiæ fronte seu sine, atque olim potentissima, munitissima, ac validissimum cõtra Siculos propugnaculum; nunc autem infrequens, & penè deserta iacet, ipsamque hoc anno 1594. Turca exarsit. C A S T R V M V I L L A R E, quod editissimo impositum est iugo: A L T O M O N T I V M in præcelso vertice iacet, à quo salis fodinæ mille passibus absunt, ac etiam non longè sunt montes editissimi, qui ferè semper niue tecti sunt, in quibus chry stallus magna copia reperitur. M O N S A L T V S, vrbs cum titulo Ducatus, agro potitur fertili, sed incolas habet inopes, & moribus agrestes, qui ruditer inhabitant. T V R R A N V M, R V G I A N V M, & D I V I M A R C I oppida, quæ agrum habent vino, cæterisque fructibus optimis abundantem. M A R T V R A N V M, vetus ciuitas in Apennino iacens. T A B E R N A, oppidum nobile ac frequens. C A T A N Z A R V M, oppidum ornatissimum. N I C A S T R V M, ciuitas tribus à mari distans milliaribus, splendidis ædificijs, & pereleganti agro, cultissimoque ornata. M O N S L E O, ciuitas in Apennini colle iacet, vbi prius *Hippon*, seu *Vibo Valentia* fuit, titulum autem Comitatus habet. B R I A T I C V M oppidum, agro sæcundo, vinetis, hortis

Mantbia.

D. Euphemia oppidum.

Tropia Rhegium.

Castrum villare.

Altomontium.

Monsaltus.

Turranum. Rugianum.

Marturanum. Taberna.

Catanarum. Nicastrium.

Mons Leo.

Briaticum.

Terranova. cultissimis, & omni fructuum genere refertis. TERRANOVA, ciuitas populo abundans.

MAGNA GRAECIA, NVNC SV-
perior Calabria.

*Magna
Graecia cur
dicatur.*

Eius finis.

E MAGNAE GRAECIAE nominis origine dubium est apud auctores; sunt tamen qui dicant sic appellatam fuisse à magnis vrhibus, quas Græci in ea condiderunt: Constat enim olim eam à claris Græciæ populis, ac principibus inhabitatam fuisse. Huius etiā fines variè à scriptoribus tradūtur, sed nos Ptol. sequendo, terminabimus eā ab Ortu Adriatico mari; à Meridie fluuiò Alice,

*Lacinium
prom.*

*Caput Scy-
laccum.*

*Hieracium.
Belicastrū.
Crotæ.*

Cariathis.

Bisimastis.

Tarhie.

Terranova.

Rosarium.

Cassanum.

Altavilla.

Matera.

Gravina.

Tarentum.

Portus Ta-

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

rentinum.

trione verò sinu Tarētino cum Apulis Peucetijs. Sunt in hac parte duo insignia promontoria, quorum vnum est LACINIUM, quod olim à Pythagora summo Philosopho inhabitatum fuit, vbi Philosophiæ scholam erexit: alterum dicitur CAPVT SCYLACAEVM, scopulis, & marinorum æstuum cum ingenti fremitu reciprocatione periculosum.

Præclaræ vrbes, & oppida huius regionis sunt hæc: HIERACIUM, vrbs titulo Marchionatus insignita. BELICASTRUM, ciuitas distans à mari 8. milliaribus, vbi olim fuit antiqua *Petilia*. CROTON, vrbs antiquissima & famosissima, quæ nunc titulo Marchionatus ornata est, licet frequentia & amplitudine, vt olim, nō adeò sit, CARIATHIS, ciuitas perhonestæ iuxta litus, quæ titulo Comitatus insignita est. BISIMASTIUM vrbs titulo Principatus ornata, cū munitissima arce. TARHIA, oppidum antiquum, opulentum, ac frequens, & optimo agro TERRANOVA oppidum, & CORLIANVM, quæ agrum habent peramœnū ac fructiferum. ROSANVM, munitissima ciuitas ac agro fecundissimo, & amœnissimo gaudens, quæ à mari distat tribus milliaribus. CASSANVM ciuitas. ALTAVILLA, oppidum cum Principatus titulo, ac agro xberi & optimo. MATERA, quæ amœna in valle iacet, estque vrbs Archiepiscopalis, frequens, opulenta, & optimo agro. GRAVINUM vrbs titulo Ducatus insignita. TARENTVM, antiquissima, nobilissimaque ciuitas, & Magnæ Græciæ finis iuxta Ptolemæum, quæ portum habet celeberrimum à se *Tarentinum* vocatum. Fuit hæc vrbs Architæ Philosophi patria, & nūc titulo Principatus ornatur, cuius ager fertilis & amœnus est, ac salem mittit candidissimum, & suauissimum, quod Plinio commendatur.

SALENTINI, SEV TERRA
Hydruntina.

EGRO hæc antea IAPY GIA, & MESSAPIA dicta *Hydruntina*
fuit, & recentissimè nunc Italis ab Hydrunto vrbe *Terra terracur*
Hydruntina dicitur, cuius fines à Leandro ponuntur tali *dicta.*
pacto. A Meridie est Tarentum, & mare vsque ad pro- *Eius fines.*
montorium Salentinum: ab Oriente idem etiam pro-
montorium cum Ionio mari: itemque à Septentrione ab
Hydrunto nimirum vsq; Brundisium: deinde ab Occa-

su Apulia Peucetia, cum parte magnæ Græciæ. Eius autem forma est ad pe- *Eius forma.*
ninsulæ instar, Ionio Adriaticoq; mari circumscripta, cuius latitudo inter
Brundisium & Tarentum Plinio est 30. mil. sed 40. Rassinor: circumna- *Mensura.*
uigatio verò est 200. mill. vnde totius regionis ambitus colligitur millia-
rium circiter 240.

Regio hæc saluberrimo gaudet aëre, & fertilis est, ac opima, cuius solum *Regionis*
supremum licet asperum appareat, attamen aratro apertum glebam admo- *lans &*
dum pinguem habet ac vberem: videtur etiam aquarum penuriam pati, *qualitas.*
nihilominus pascua habet lætissima, & arborum ubiq; multitudinem. Pro-
fert itaq; frumenti, hordei, auenæ, & olei præfertim, magnam copiam: nam
totus tractus inter Hydruntum & Brundisium oleis mirè refertus est, quæ *Maxima*
maximam olei suppeditant copiam: crocum quoq; aliquibus in locis colligi- *isthic olei*
tur: citria, melones & alij fructus isthic optimi proueniunt: boues præte- *copia.*
rea, asini, & muli optimi hic aluntur: attamen locustæ interdum magnum
detrimentum segetibus afferunt.

Incolæ moribus simpliciores sunt, quàm circumuicini populi, & olim, *Incolarum*
vt Strabo refert, 13. honestissimas vrbes habuerunt, quarum duæ so- *mores.*
lùm illius ætate supererant, nempe Brundisium & Tarentum, reliquæ
ad exigua oppida redactæ sunt. Hodie verò nulla est vrbs in hoc tractu
insignis, præter ALETIVM, vulgò *Lecci*; reliqua sunt oppida, quæ ruinis *Aletiam.*
sunt exposita. Distat autem Aletium à Salentino promontorio, quod nunc
D. Maria caput vocant, mill. 30. estq; elegantibus ædificijs, populo frequēs,
& opulenta. Consilium in ea Regium totius Apuliæ exerceatur, & in ea
proceres totius huius tractus resident. Eius ager optimus est, ac frumen-
to, vino, oleo, amygdalis, medicis malis, & alijs fructibus abundans. HY- *Hydruntum.*
DRVNTVM, vulgò *Otranto*, ciuitas veterrima est, vt diximus, & clemē-
tissimo cælo potitur, quæ quidem licet exigua Strabonis ætate fuerit; attamen
hodie satis frequens est. Arcem habet in saxo, quo mari imminet tu-
tissimam, atque etiam portum satis capacem, licet ventis Borealibus obno-
xius sit. Eius ager amœnus, fertilis, & hortis cultissimis ornatus est. BRVN- *Brundisium.*
DVSIVM, nunc *Brindisi*, antiqua vrbs, & olim Salentinorum caput, ac mi-
rè frequentata, hodie deserta propemodum & collapsa iacet ob ciuiles di-
scordias, & aërem habet inclementissimum. Portum habuit olim cum pri-

castrum. mis vniuersi orbis certantem, qui tamen nunc repletus est adeò, vt vix per eum triremes percurrere possint. Duæ isthic sunt arces permunitæ, & ipsa vrbs Archiepiscopalis est, cuius ager fertilissimus & vberrimus est, præsertim olei, cuius mira copia colligitur. CASTRVM, vrbs maritima, mercatoribus frequens est, coemendi olei gratia, quod in ea è circumuicinis locis affertur. Isthic etiam est GALLIOPOLIS ciuitas, quæ *Anxa* Plinio vocatur, iacet autem in scopulo quodam mari vndiq; percincto, & ponte continenti adhæret, situmque natura munitissimum habet, vt ait Leander, ynde inexpugnabilis videtur. A mercatoribus autem frequentatur, præcipuè Genuentibus. Huius ager fertilissimus est oleo, vino, croco, & cæteris fructibus, ac mare isthic piscibus abundat.

APVLIA PEVCETIA, NVNC TERRA Bariana.

Apulia diuisio.

Apulia Peucetia.

Apulia Daunia. Fines Apulie.

Apulie qualitas.

Situla Apulia.

Barium.

Municipia.

Poliniana, Molfetta.

Tranum.

Bergulum.

APVLIA iucundissima est regio, quæ ab antiquis in duas diuiditur, nempe in Peucetiam, & Dauniâ intermediente fluuio Aufido: nam ea pars, quæ est à Brundisio & Tarento vsque ad Aufidum fluuium, dicitur PEVCETIA, à Peutio scilicet Oenotri fratre, sed nunc dicitur Bariana, seu Terra di Bari ab vrbe Bario primaria; reliqua verò pars inter Aufidum & Phiternum amnes dicitur DAUNIA, de qua infra dicemus. Fines vniuersæ Apuliæ sunt ab Ortu Salentini; à Meridie Lucani, Hirpini, & Samnites; à Septentrione sinus Ionicus vel Hadriaticus; ab Occasu Phiternus amnis, qui est Aprutij terminus.

Regio hæc fructuum optimorum ac nobilissimorum vbertate, ac varietate, agrorû feracitate, qui triticum, hordeum, linum, oleum, amygdalam, vinum, gossipium, & cætera ad humanum vsum necessaria abundantissime ferunt, cum reliqua ferè omni Italia conferri potest. Sunt tamen nonnulla in ea loca, quæ pluuijs, & aquis laborant, vt non immeritò ab Horatio *Siculosa Apulia* vocitetur. Conditur verò hæc vna saccharo, alijsque rebus aromaticis tam excellenti arte, vt miram suauitatem præbeat.

Primaria vrbs, & totius regionis caput est BARIVM, vulgò Bari, antiqua, pulchra, lauta, populo frequens, atq; agro fertilissimo, cui vicina ora importuosa est. Reliquæ vrbes, ac oppida sunt: MONOPOLOIS, noua vrbs, quæ licet parua sit, pulchra tamen, splendida, ac ædificijs magnificis ornata est, atque eius ager fecundissimus est, præsertim oleis. POLINIANVM, vrbs in prærupta ac saxosa rupe iacens, lauta satis, ac populo frequens. MOLFETTA vrbs, quæ Principatus titulo clara est, ac vberissimo agro potitur. TRANVM antiqua vrbs, & ædificijs ornata, licet incolis parum frequens sit, olim portum satis commodum habuit, qui nunc arena oppletus est. BARVLVM oppidum, nunc Barletta, quod quidem inter quatuor nobilissima Italiæ oppida connumeratur, quæ sunt Fabianum

Piceni, Pratum Tusciae, Crema Lombardiae, & Barulū Apuliae. VENVSIA, *Venusia.*
 vel Venuſium, antiqua vrbs. BITONTVM nobilis, ac frequens: & *Bituntum.*
 ANDRIVM, in qua ſunt vaſa fictilia elegantiffima. *Andrium.*

APVLIA DAVNIA, NVNC VVLGO

Pugliana plana.

AEc APVLIAE pars, quæ DAVNIA vocatur, *Apulia plana*
 etiam plana nomen eſt ſortita, à latiffimis nimirū cam- *na cur di-*
 pis, & agrorum planitie. Eius ſines ſunt ab Exortu Apu- *ne qualitas.*
 lia Peucetia cum fluuiō Aufido: à Meridie Apenninus, *Lacus Leſi-*
 qui Hirpinos & Samnites ab hac regione ſegregat: ab Oc- *ganus.*
 cidente Aprutium cum Phiterno amne: à Septentrione
 autem Adriatici vel Ionij maris pars.

Eſt autem ipſa regio fertiliffima, præſertim tritico aliorumq; frumen- *Apulia plas*
 torum generibus. In ea eſt Lacus *Leſina* ab vrbe id nominis vocatus, quæ *ne qualitas.*
 nunc deſerta eſt; qui lacus ambitu ſuo 40. milliaria complectitur, ac opti- *Lacus Leſi-*
 morum piſcium copia mirè affluit, præſertim anguillis ſpectatæ magnitu- *na.*
 dinis. Iſthic etiam eſt mons GARGANVS, nunc S. Angeli vocatus, qui *Mons Gar-*
 præceps, abruptus, & præcelſus eſt, ac magnæ vaſtitudinis ac amplitudinis, vt *ganus.*
 pote 120. milliariū, ſyluis nihilominus, planitiis amœnis & pratis lætiſ-
 ſimis ornatur, ac valde fructifer eſt, & aquis abundans, piſcoſiſq; lacubus,
 quorum nobilior eſt Varanus, qui ambitu ſuo 30. milliaria amplectitur.

Præcipua loca huius tractus ſunt: SALPE, antiqua vrbs, cui vicinus *Salpe.*
 eſt lacus *Andurianus*, qui, vt refert Plinius, neque exhaustis aquis minuitur,
 neque augetur in ſulis. MANFREDONIA, vrbs nobilis ac magnifi- *Manfredo-*
 ca, quæ in rupe ſinus marini, quem Gargani montis flexus efficit, ob deſo- *nia.*
 lationem Siponti ædificata eſt. Hæc autem iuxta littus arcem habet inexpu-
 gnabilem, & portum ſatis tutum, qui commodam nauibus ſtationem præ-
 bet, in qua quidem vrbe Archiepiſcopi Sipontini ſedes tranſlata eſt. D. SE- *D. Seueri*
 VERI oppidum nobile, & diuitijs ac populo abundans. *oppidum.*

Eſt in hac regione campeſtris quædam pars, vulgò *Capitaniata* vocata, & *Capitaniat*
 corruptè *Capitinata*, quæ quidem arboribus caret, & aquis deſtituitur, ac ra- *ta.*
 ras habet habitationes, ſed ad paſcendos armentorū innumeros greges per-
 opportuna eſt, atq; etiam tritico, hordeo, vino, cæterisque frugibus mirè
 abundat. In hac autem eſt LVCERIA, vrbs antiqua, ſatis opulenta; de- *Luceria.*
 inde TROIA, ciuitas diues, & ſecundo agro, quæ titulo Ducatus, & Epiſ-
 copatu inſignis eſt; ASCVLVM, titulo Ducatus clarū oppidum, quod *Troia.*
 antiqui *Aſculum Satrianum* nominârunt, ad differentiam alterius Aſculi in *Aſculum.*
 Aprutio.

NEAPOLITANVM REGNVM.

SAMNITES, SEV APRVTIVM.

Sānites populi.

Aprutj fines.

Aprutia laus & qualitas.

Maiella mons.

Mons Virginis.

Aquila vrbs.

Beneuenti.

Terminus Bouinianꝝ Luparella.

Ortona.

Lancianꝝ.

Sulmo. Theate.

Pinna.

SAMNITES populi comprehendunt *Frentanos, Caracenos, Pelignos, Marracinos, Præcutinos, Vestinos, Samnites, & Hirpinos*, qui quidem omnes postea nomen **SAMNITIVM** ab vrbe Samnio obtinuerunt. Vnde autem Regioni huic *Aprutj* appellatio enata sit, non est facilè iudicare propter auctororum dissensiones. Habet autem regio ipsa ab Exortu Apuliam planam cum Pliterno amne, vulgò *Salino*: ab Occasu pars Sabinorum & Picentinorum cum amne *Truento*, nunc vulgò *Tronto*: à Septentrione Adriaticum mare: à Meridie verò Apenninum.

Regio hæc summa cæli salubritate gaudet, vnde populis admodum frequens est: amœna est, & commoda versus mare, sed montibus & collibus aspera in Mediterraneis: est verò cæteris huius regni regionibus frigidior, atque satis rebus omnibus affluit; imprimis verò crocum abundè mittit, & animalia innumera nutrit. Montes isthic nonnulli memorabiles sunt, vt est **MAIELLA** mons altissimus Apennino adiacens, qui amplitudinis vastissimæ, ascensu difficillimus, & rupibus asperrimus est, cuius cacumen perpetua niue tegitur, atque multa herbida habet præta, plurimosque effundit fluuios. Sic quoque in Samnitibus montes adeò alti sunt, vt etiam ipsius Apennini celsitatem superent Mons quoque Virginis est nominatissimus ob D. Mariæ templum, qui quidem præcellus est, & altitudine sua Apenninum etiam excedens.

Primaria huius regionis vrbs & caput est **AQVILA**, recens quidem & in alto posita monte, quæ inter potentissimas huius regni cõnumeratur, cuius ager fecundissimus est. præsertim croco, ex quo prouentum 40. milliũ aureorum incolæ recipiunt. Cætera loca insignia sunt, quæ sequuntur: **BENEVENTVM**, antiquissima vrbs, ante *Maleuentum* vocata, vt Plinius & Liuius testantur, propterea quòd venti hîc & turbines adeò sæuiunt, vt homines equis insidentes simul raptant, ac in terram præcipitent. Sita autem est in colle, cui amœnissima planities, & aquis irrigua subiacet. quæ Beneuentana vallis vocatur, estque fertilis, & oppidis admodum frequens. **TERMINVS**, vel Termole oppidum, in peninsula iacens, munitissimũ quidè & titulo Ducatus ornatũ. **BOVINIANVM** ciuitas, vulgò *Boiano*. **LVPARELLA**, oppidum in altissimi môtis faucibus situm, munitũ satis, & ædificijs, populoque frequens. **ORTONA**, seu Ortonium, peruetus ciuitas, vbi naues ex Epiro, Dalmatia ac alijs locis appellũt ad Lanciani nundinas merces afferentes. **LANCIANVM** vrbs quatuor à mari milliaribus distans, vbi olim Anxanum fuit, est autè emporium celebre, quod ex omnibus mundi partibus mercatores quotianis adeunt. **SVLMO** ciuitas, Nasonis Poetæ patria, quæ pulchra, frequens, & aquis diues est. **THEATE** antiqua vrbs, & vulgò *città de Chieti*, quæ edito in colle iacet 7. milliaribus à mari distans, ac loci amœnitate mirè gaudens. **PINNA** vrbs antiqua, vul-

gò *Città*

gò *Città di Penna*, quæ nobilis satis nunc est, licet non adeò vt olim opulenta, ac frequens sit. T E R A N V M, Ptol. *Interamnium*, quæ caput est Præcuti- *Teranum.*
 norum, & Episcopali ac Ducatus titulo clara. A S C V L V M, antiquissi- *Asculum.*
 ma ciuitas, quam Ptol. & Plinius in Piceno ponunt, Lucius Florus in Apu-
 lia, sed Leander in Aprutio; iacet munitissimo in loco, mœnibus firmis, al-
 tisque iugis cinctum, accessu militaribus copijs perdifficili. A L T A V I L, *Altaquila.*
 L A, Principatus titulo ornata. T H E L E S I A, antiquissima vrbs, in qua *Thelesia.*
 amnis adeò frigidus oritur, vt nullum generet piscem. S O R A vrbs anti- *Sora.*
 qua, quâ Strabo in Campania Felice locat, Ptol. in Latio, & Leander in Sam-
 nitibus: iacet autem prope Lirim amnem, nunc Garigliano, & populi fre-
 quentia, ac Ducatus titulo gaudet. A Q V I N V M, antiqua vrbs, & D. *Aquinum.*
 Thomæ Ordinis Prædicatorum summi Philosophi, ac Theologi patria,
 quæ tamen nunc collapsa ferè iacet cum titulo Comitatus.

INSVLAE CIRCA NEAPOLITANVM

Regnum.

N mari Adriatico sunt ex aduerso Apuliæ Dauniæ D I O- *Diomedea*
 M E D E A E Insulæ, sequi potius scopuli, quarum maiores nunc *Inf.*

D. Maria Tremitana, & D. Dominica vocantur. Deinde in Ionio *Achatas*
 mari, è regione vrbs Gallipolis. est *Inf.* *Achatas*
 lebris; & in sinu Tarantino sunt quædam Insulæ ignobiles,

quarum maior vocatur D. Andrea. Ex aduerso Lacinij promontorij sunt duæ *Dioscoron*
 insulæ, D I O S C O R O N, & C A L Y P S V S, quæ Homero est Ogygia. *Inf.* *Calyp-*
sum Inf.

In Tyrrheno mari sunt aliquot insulæ ad regnum hoc spectantes, quarum *Pandataria*
 nonnullæ sunt è regione vrbs Getæ, & sinus Formiani, nempe P A N D A- *Inf.*
 T A R I A, nunc *Palmarola*; & P O N T I A, & aliæ parvæ, nihil memoratu di-
 gnum habentes. *Pontia.*

In sinu verò Puteolano, & Neapolitano sunt circiter 18. insulæ, quarum *Ischia Inf.*
 celebrior est I S C H I A, vna olim ex Oenotridibus, quæ ambitu patet 18. *Inf.*
 miliaribus, & altissimis rupibus vndique adeò percincta est, vt in eam in-
 gressus ab vna tantum parte pateat: arcem habet inuictissimam, præcipuè
 ob situm. Diues est hæc insula vino optimo, fructibus, alumine, & sulphu-
 re, & balnea quoque habet, & ignibus subiecta est: olim quoq; famosa fuit
 ob figulina vasa, quæ in ea conficiebantur.

Prope Ischiam iacet P R O C H Y T A, hodie *Prochyta*
 & Thermas calidas habet, quæ salutare sunt; eius ambitus est propè sex *Inf.*
 miliarium. Postremò est C A P R E A E insula, nunc *Capri*, vt Niger & alij *Caprea*
 putant vocata, & *Campanella* Leandro. Hæc autem situ aspera est, sed amœna *Inf.*
 adeò & aëre salubris, vt sæpe ad eam Augustus Cæsar transmigraverit; arce
 etiam Tiberi nobilis fuit. Frumentis caret, sed carnibus, piscibus, & volu-
 cribus affluit. Reliquæ insulæ, quæ isthic visuntur, nihil memoratu dignum
 continent.

MAR-

MARCA ANCONÆ OLIM PICENVM

Marca hæc Anconitana ab Ancona primaria eius ur-
be cognominata fuit: quæ quide urbs insigni portu et an-
tiquitate uenerandū habet ab Imp. Traiano constructa
Prope Anconā habetur D. Mariæ L. auretane Fanū
magis fortissimis iussu suū Pont. Sixti v. muni-
tū et in ciuitatem redactū appellaturq. Laureti ciuitas

GOLFUS VENETIÆ ad Hadriaticus Sinus

SEPTENTRIO

X V.

MARCHIÆ ANCONÆ, OLIM PICENVM DICTÆ. D E S C R I P T I O.

PICENVM Teandro Alberto regio est Italię xiiij. sic vol- *Picenum.*
cata vel ab vrbe Picena, quę olim circa Alontis fluij
ostia situabatur, cuius rudera etiam nũm patent : vel po-
tius à Pico aue, quam Marti sacratam veteres crediderũt,
cuius ductu, & auspicio Piceni è Sabinorum agro profe-
cti iter ingressi erant. A Longobardis Picenum MAR- *Marchia*
CHIA ANCONITANA dicta fuit, ab Ancona scilicet vrbe nobi- *Anconita*
lissima ac primarię, quę Marchionum vniuersę regionis fuit sedes. Dicta *na.*
etiam fuit MARCHIA FIRMIANA à Firmo oppido, quod olim *Marchia*
Romanorum fuit colonia, ac totius Piceni caput, fuitque apud finitimos *Firmiana:*
præteritis temporibus valdè potens, ac multos claros viros producens.

Regionis huius fines sunt ab Ortu amnis Truentus vel Druentus, mo- *Fines huius*
dò Trontus dictus, qui est regni Neapolitani limes, & Aprutium segregat, cui *regionis.*
iūs fluij ostium portum efficit Asculanum. Ab Occasu est Isaurus fluius,
qui Foglia vulgò dicitur, & muros alluit Pisauri vrbis : à Meridie Apenni-
nus mons : & à Septentrione Adriaticum mare :

Regio porrò hæc rerum omnium fertilis est : attamen, vt inquit Strā *Qualitas*
bo, lignarijs fructibus potius, quàm frumentarijs præstantior est, cui latus *regionis.*
in oleis præcipua. Ager autem totius fractus orę maritimę spectatu iu-
cundissimus est, & hortis peramcenis, vitibus pulcherrimis generosi suc-
ci, & fructiferis arboribus confitus, præcipueque medicis ac oleis : limoni-
bus verò est aded plehus, vt eorum vberes & magni fructus maxima in co-
pia Venetias, Bononiam, Ferrariam, alibi que exportetur. Infra Auximum
amcena sternitur planities frumenti mira vbertate fertilis. Nobile cæteris
vinum habetur in Sirolo oppido, quod Plinius Anconitani vini nomine
celebrat. Papyrus quoque seu charta laudatissima & albedine ac bonitate
cæteris quibuscunque anteponenda maxima in copia in Fabricani nobilif-
simo oppido conficitur, quę in totam Italiam, & in permultas etiam alias
Europę regiones deferitur :

Fluijs quampluribus totus hic tractus irrigatur, quorum nobiliores *Fluij An-*
sunt Chientus & Potentia, qui ex Apennino oriuntur, & in Mediterra- *conitane*
neum mare confluant; atq; etiam Sentinus, quem Volaterranus discrimen *Marchia.*
Piceni, & Umbrię facit. Est etiam in hac regione famosissimus ac pulcher- *Portus An-*
cona.

R rimus

imus Anconæ portus est vrbe, cui appositus, est, denominatus, qui sanè tam aditu opportunus, quàm statione tutissimus est, & hunc quidem Traianus Imperator marmore cum gradibus, per quos naues commodissime onerantur, ac exinaniantur, instaurare fecit: vnde inter primos, ac nominatissimos vniuersi orbis portus connumeratur, & inter Europæ mirabilia. Est in iugo quoque Apennini montis, quod *Mons Victor* vocatur, Lacus Nursinus, cuius aquæ perpetuis motibus salire, vicissimque subsidere cernuntur, non sine magna admiratione, vnde ibi cacodæmones inhabitare, vocatosque responsa dare imperitum vulgus putat. Est etiam in Apennino immane horribileque antrum, quod *Sibyllæ caverna* vulgò dicitur, de qua multa fabulosa à mendacibus, ac impostoribus recitatur; quamobrem cum Nursini frequentem olim Magorum, & maleficorum hominum numerum ad hæc loca continuò concurrere conspexissent, speculam seu cauernam illam Sibyllinam operire, coacti fuerunt, ac præterea custodes ad lacum circumspectos ponere.

Lacus Nursinus

Sibyllæ caverna

Incolarum mores, & conditio. Regio hæc à quibus moderetur.

Incolæ feroces sunt animo, bellicosi, moribus aliquanto rudes, & agrestes, atque agriculturæ potius, ac armis, quàm negotiationibus, ac artificijs vacantes. Est autem regio ipsa maiori ex parte sub ditione Summi Pontificis, atque in ea quoque Ducatum septem insignium ciuitatum nobilissimum, scilicet Eugubium, Caglium, Forum Sempronij, S. Leonem, Senogalliam, Pisaurum, & Vrbium Metropolim, & Archiepiscopalem urbem, præter Senogalliam, Fossombrinum, & alia oppida, potitur nunc FRANCISCVS MARIA II. ROBOREVS, Princeps sanè non tam perhumanus, quàm omni scientiarum cognitione ornatissimus. Sunt verò sub Summo Pôfice Ancona, Recanatum, Fanum D. Mariæ Laureti, Camerinum, Fanum Fortunæ, Tolentinum, Firmum, Macerata, & alia oppida.

Ancona vrbs

ANCONA primaria est vrbs, ac totius regionis caput, ciuitas quidem Græca, antiquissima, & à Syracusanis condita, Dionysij tyrannidem fugientibus, quæ aliquando à Gothis ferro, ignique vastata fuit. Apposita autem est Cimmerico promontorio, cui nobilissimus ille portus montis gremio à Septentrione adiacet, de quo supra locuti fuimus.

Ricinetum opp.

RICINETVM oppidum, quod Helia Ricina olim vocabatur, & nunc vulgò corruptè *Rechanatum* dicitur, non longè ab Ancona versus Ortum prope fluuij Musij, seu Mulcij ostium, est quæ nundinis percelebre, vbi certis anni temporibus ad mercatum negotiatores ex omnibus propemodum Europæ partibus, atque ex nonnullis etiam Asiæ locis conueniunt. Ager eius perbonus est, ac nitidus, totusque collibus refertus, atque vitibus, oleis, alijsque fructiferis arboribus abundans.

Lauretana vrbs

LAVRETANA vrbs, seu D. Mariæ Laureti Fanum toto terrarum orbe celebratissimum, vbi ex omnibus mundi partibus pietatis, ac deuotionis causa Christiani confluunt, locatur inter Ricinetum oppidum, ac mare, quod quidem fortissimis muris percinctum, & propugnaculis, ac bellicis tormentis munitum apprimè est contra pyratum, & Turcarum incursiones,

fiones, ac deprædationes. Fuit autem nostris temporibus à Sixto Quinto Summo Pontifice in ciuitatem redactum.

CAMERINVM vrbem veterem, ac frequentem Volaterranus, & *Camerinũ*.
Leander in Piceno locant, quamuis Strabo, Liuius, ac Ptolemæus in Umbria eam recenseant. Sitã autem est in Apennini iugo, munitissimo in loco.

TOLENTINVM vetus oppidum, ad Chientum amnem situm *Tolentinũ*.
est, quod nobile nunc est ob Reliquias D. Nicolai ex Heremitanorum familia.

MACERATA frequens est, & noua vrbs in regionis meditullio sita, in qua totius Marchiæ Anconitanæ legatus residet. *Macerata.*

ASCVELVM quoq; nonnulli Piceno tribuunt, de quo in Aprutio dicemus. *Asculum.*

VRBINVM vrbs lautissima, & splendidissima est, ac agro perbono, ac fecundo potitur, generosis fructibus affluente. *Vrbium.*

PISAVRVM vrbs, licet inclemens habeat cælum, est tamen perpulchra ædificijs ornata, ac lauta, mœnijs firmis percincta, cum pulchra, ac munita arce, ac splendidissimis ædibus Regijs, cuius etiam ager vndique peramœnus est, ac omnibus rebus ad victum necessarijs affluens: præcipuè autem fert vinum optimum, ac suauissimum, quod Venetias solet afferri, atque etiam ficus, qui arefacti magna in copia Venetias, Bononiam, & alibi exportantur. *Pisaurum.*

FOSSUMBRVNM, antiquis Forum Sempronij dictum, iuxta ripam Metauri fluuij, vulgò *Metremo*, iacet, & licet cælum habeat valdè inclemens, nihilominus satis frequens est, ac opulens, atque etiam agrum habet tritico alijsque frumentis, vino præterea, oleo, ac suauissimis fructibus abundantem. *Fossumbernum.*

Est autem in Anconitana Marchia Archiepiscopus Firmianus, cui sub-
sunt Episcopi Montatenfis, Maceratenfis, qui est etiam Tolentini Episcopus, Ripætransonis, & Sanctæ Seuerinæ, Asculanenfis, Humanas, Fanen-
fis, Vrbinas, seu Sancti Leonis, Anconitanus, Pisaurensis, Camerinenfis, *Episcopi Marchiæ Anconit.*
Esinenfis vulgò *lesi*, Forossempronienfis, Recanatenfis, Auximanenfis, Senogallienfis, Callienfis vulgò *Calgi*, & Lauretanenfis. Duo etiam hîc sunt *Gymnasia publica:*
publica Gymnasia à Romandiolis, & à Marchiæ Anconitanæ populis frequentata, vnum scilicet in Firmiana ciuitate: aliud verò Maceratæ.

LOMBARDIA ET MARCHIA TARVISINA

XVI.

FLAMINIÆ, seu ROMAN-
DIOLÆ DESCRIPTIO.

ROVINCTA hæc varia obtinuit nomina. Nā primò qui- *Felsina.*
dem FELSINA dicta fuit ab vrbe huius nominis, quæ
modò Bononia vocatur; nō tamen vniuersa hoc nomine
vocabatur, sed ea tantummodò pars, quæ iacet inter Felli-
nū, seu Bononiā, & Rubiconē amnem, vt Sempronius tra-
dit. Deinde FLAMINIÆ dicta fuit à via in ea Flami- *Flaminia.*
nia, quam C. Flaminius Cons. Ro. strauit; & intelligitur propriè Flaminia
totus tractus inter Ariminum, & fluiuiū Isaurum, vulgò Foglia vocatū. Sed
ROMANDIOLÆ, seu Romanæ nomē ipsi regioni impositum fuit *Romandio-
la.*
à Summo Pōtifice, & à Carolo Magno Imperatore, ob eius fidelitatem, quā
semper Ro. Pontificibus obseruauit. Est autem Leandro Alberto Italiæ re- *Finis Ro-
mandiolæ.*
giō decima quarta, cuius fines sunt ab Ortu Anconitana Marchiæ iuxta
Isaurum fluiuium, seu Foliam à Meridie Apenninus mōs illi imminet, qui
eam ab Hetruria diuidit; ab Occasu Lombardia illi est iuxta Panarium, seu
Scultenham fluiuium: à septentrione sunt paludes Veronenses, & Patauinæ;
vsque ad Fornaces; ac etiā maris Adriatici pars. Lōgitudō itaque Romā- *Mensura
Romandio-
la.*
diolæ, vt Leāder ait, est ab Isauro vsq; ad Panariū: latitudo ab Apennino ad
mare Adriaticū, & Padusam quoq; paludē citra Padum vtrāque Padum ad
Veronenses, Patauinasq; paludes, ac vsque ad vltimum Padi ostiū, quod
nunc Fornaces vocant. Huius Romandiolæ partem antiqui Galliam Toga- *Gallia To-
gata.*
tam vocārūt, quæ ex Plinij, Catonis, & Sempronij sententiā intelligitur in-
ter Anconam, & Ariminum, & vltcrius ad Rubiconem vsq; fluiuiū, qui
nunc, vt Leandro placet, Pissatello dicitur. Ptolēmaus verò Galliam Toga- *Galli Boij.*
tam accipit inter Rubiconem, & Placentiam. Ponuntur etiā in Romanu-
la Galli Boij, scilicet inter Rubiconē, & Lenciam amnes, atq; inter Apen-
ninum, & Padum, quorum populorum tanta olim fuit potentia, vt nō mo-
dò totum tractum illis assignatum possederint, sed vniuersam hanc regio-
nem Romandiolam.

Regio hæc, vt ait Leāder, agrōs habet opimōs, omniumque frugū, tam *Qualitas
Romandio-
la.*
ad vitā necessariarum, quā ad humanas voluptates; ac delicias oppor-
tunarum fertiles. Campi hīc latissimi; fructiferis arboribus omne genus
consiti: colles peramoeni, vitibus, item olea, ficuque nitentes, syluæ mini-
flæ, herbidaque prata cum dumis venationi apta. Salubres passim aquæ:
salinæ tum circa littus, tum intus frequentes: mare, fluminaque plurima

*Incolarum
mores.*

naugabilia, itemque piscibus sæcunda: metallorum fodinæ: innumeræque præterea naturæ dotes eximie. Incolas ait ingenio summo, aspectu præclaro, corpore firmo, & cum ad armorum tractationem, tum ad disciplinas, atque mercaturam peridoneos. Hæc ille.

*Ferraria
vrbs.*

Vrbes sunt in hac Prouincia aliquot satis nobiles, & oppida complura, nimirum Ferraria, Bononia, Forum Cornelij, Fauentia, Forum Liuij, Rauenna, Cæruia, Ariminum, Cesena, & Sarfina, deinde Bertinorum, D. Leo, & alia oppida.

Bononia.

FERRARIA vetus vrbs iacet ad ripam Padi fluuij palustri in loco; vnde cælo potitur inclementi, est tamen satis populo frequens, ædificijs ornata, & fertilis omnium rerum ad victum necessariarum; atque caput est, & sedes Ducatus Atestinæ familiæ nobilissimæ, & antiquissimæ, cuius Dux inter reliquos Italiæ valdè potens est, ac opulens, qui præter hanc urbem habet etiam sub ditione Mutinam, & Rhegium Lombardiæ vrbes satis honestas, præter Centum, Grassinianam, & alia oppida nobilia. Præterea vrbs ipsa Gymnasio publico ornata est, licet non admodum frequens auditoribus sit.

*Gymnasiū
Bononiense.*

BONONIA vrbs antiquissima, & nobilissima, prius Felsina vocata, inter duodecim vrbes ab Hetruscis olim conditas primaria, hodieque inter vrbes Summo Pontifici subiectas post Romam faciliè prima, ac præstantissima, meritò inter celebres Italiæ vrbes connumeratur. Licet peropportuno situ ad Apennini radices, montibus ab Austro imminenti- bus, torrente Apofa, vulgò *Auesia* mediam interluente, mœnibus, ac ædificijs tum publicis, tum priuatis splendidissimis, sumptuosissimisque, ut quæuis Italiæ alia vrbs ornata, inter quæ insignia sunt Turris Alinellorū, & Turris Garrifenda huic vicina, adeò obliquè fabricata, ut cadere videatur. Est diuitijs mirè affluens, tanta incolarum multitudine, ut ad 80. millium numerum accedant, familias habet nobilissimas valdè opulentas ac potentes. Gymnasio præterea publico totius Italiæ vetustissimo, ac celeberrimo ornatur, quod à Theodosio Imperatore primùm institutum fuit, deinde à Summis Pontificibus, Romanisque Imperatoribus ita augmentum, ut hinc Bononia Studiorū mater, & parens appellari meruerit, Scholæ publicas habet magnificentissimas à Pio IIII. extructas, quæ longè cæteras Italicas antecellunt. Adhæc plura Studioforum nobilissima collegia.

Ager Bononiensis.

Ager vrbs amplissimus est, ac sæcundissimus, & amœnus, partim planus, partim montanus: etenim à Meridie totus collibus, ac montibus attollitur, in quibus vites, oleæ, ficus, pomi, pyri, aliæque fructiferae arbores abundè proueniunt: A Septentrione autem totus planus est, humilis, humidusque, nimirum Ferrariam versus, vbi valles amplæ sunt, & paludosa loca. Hi campi longè, lateque sternuntur, atque in eis triticum, hordeum, faba, cæteræque fruges abundè proueniunt: vinum item optimum hinc conficitur, non tamen adeò generosum, ut montanum. Præterea lini, ac cannabis magna hinc copia, quæ non solum vrbi satis est, sed aliò etiam comportatur, præsertim Venetiis. Sunt in hoc Bononien-

si agro complura oppida, & castella nobilia, & incolis numerosissima, præter innumeras villas, ut sunt Butrium, D. Petri oppidum, Castellum Guelphum, Castellum Bononiense, Tussinianum, Dozza, Varignanum, Argellum, D. Agatha, D. Ioannes, Creualcorium, Castellum Francum, Bazanum, Sauinianum, Manzolinum, Cassium, & alia. Sunt & fontes aquarum calidarum, & frigidarum varijs propulsandis morbis longè opportuni, inter quos est aqua Porrectæ tantopere celebrata.

Oppida
agri Bono-
niensis.

Aqua Por-
rectæ.

FORVM CORNELII, vulgò *Imola*, antiqua est etiam vrbs, optimo in situ iacens cum agro optimo, ac sæcundo.

Forum
Cornelii.

FAVENTIA antiqua vrbs, vulgò *Faenza*, appositæ est Anemo fluuii, & arcem habet, ac populum satis frequentem, ac præterea agrum frumento, vino, & lino candido fertilem: nobilitata est ob vasa figulina, quæ in ea summa industria conficiuntur, & in multas Italiæ partes transmittuntur.

Faentia.

FORVM LIVII, vulgò *Forlì*, antiqua vrbs, sita est inter Ronchum, & Montonum amnes, ac aëre iucundo, & perbono fruitur, & agro item feracissimo, ac frumento, vino, oleo, & cæteris frugibus abundante; præterea mittit etiam coriandrum, anisum, cominum, glastum, & alia huius generis.

Forū Livij.

RAVENNA antiquissima est ciuitas, quæ Strabonis ætatè licet inter paludes ædificijs ligneis extructa esset, calum inclemens tamen non habebat, sed summam aëris salubritatem ob amnes intercurrentes, & ob maris inundationes, quibus cœni, lutiq; sordes eluebantur: siquidem urbem ipsam duo tingunt amnes, quorum vnus Bidens est, quem alij Roncum vocant, & Plinius Befedum, & vulgò *Bedese*, & hic portum Rauennatem efficit: alter est Montonus, vulgò aquæductum Rauennatem vocant, qui ex Apennini iugis descendit. Paludes verò hæ circa Rauennam paucis abhinc annis exsiccatae sunt, & in frumentarios campos fertilissimos conuersæ. Vrbs hæc splendidissima habet ædificia, & post Gothorum Imperium Exarchorum magistratus in ea incepit anno 557. qui quidem in Italia 175. circiter perdurauit: est etiam Archiepiscopalis sedes, cui subsunt complures Episcopi. Non longè à Ravenna conspicitur nemus vastissimum pineis miræ altitudinis frequens quod vulgò *Pigneda* vocatur; cuius fructus per vniuersam Italiam exportantur.

Rauennæ.

CERVIA vrbs maritima, olim Phycocles vocata, nobilis est ob salis prouentum; nam iuxta littus propè ipsam urbem sal ex aqua marina concreta, & solis ardore excocta conficitur, quod non solum huic regioni sufficit, sed etiam Piceno, & maiori Lombardiæ parti, ex quo prouentum 60. millium aureorum singulis annis Summus Pontifex recipit. Est tamen hæc vrbs malè habitata ob aërem insalubrem.

Cervidæ.

ARIMINVM maritima etiam vrbs est, ac antiqua, & Rom. colonia, quam Strabo in Vmbris, & Liuius in Piceno locant. Sita est in planitie (ut ait Leander) imminuentibus à Meridie collibus amœnis, & vitium, olearum, ficuum, aliarumque fructuarum arborum, quibus conuicti sunt, vbertate sæcundissimis: ab Exortu, & Occasu latissimi

Ariminum.

Se campi pandunt admodum frumentarij: Septentrionale latus alluit Adriaticum mare, in quo decurrit flumen Ariminum, vulgò nunc *Marecia*, quod muros ipsius vrbis abluit. Sunt verò in hac vrbe complura ædificia memoranda, nempe arcus triumphalis ab Octauio Augusto factus, rudera theatri ex latere cocto summæ antiquitatis, & Palatia quædam sumptuosissima à Malatestarum gente condita, & extra ipsam urbem est pons sumptuosus ab eodem Octauio Augusto factus in Arimino amne, qui Flaminiam viam à Emilia, simulq; suburbia ciuitati coniungit.

Cesena.

CESENA vrbs antiqua, iacet ad pedes montis iuxta Sautium fluium, qui ex Apennino rapidissimè delabatur, atque cùm imbres cadunt finitimos agros valde infestat, & in mare defertur. Vrbi huic arx ex colle fortissima imminet, quæ vrbi iungitur mole intercedente, quæ maiori ex parte ruinis interijt. Est verò vrbs incolis frequens, & ædificijs perhonestis ornata, cuius ager copia rerum ad victum necessariorum affluit: præcipuè verò vino, quod à Plinio propter bonitatem memoratur.

SARSINA antiqua vrbs iacet ad Apennini radices, quam Strabo in Vmbria ponit, cuius ager vitibus, oleis, cæterisque fructiferis arboribus abundat. Fuit autem Plauti Comici Poætæ patria.

Status Ecclesiasticus Romanodiola.

Est autem in ipsa Romania Archiepiscopus Rauennas, cui subsunt Adriensis, Comaclensis, Ceruiensis, Ariminensis, Foroliuiensis, Forompiliensis vulgò Forlimpopolo, Villimentis, Cesenatensis, Sarsinatis, Fauentinus, Imolensis, Bononiensis, & alij in Lombardia, vt Mutinensis, Regiensis & Parmensis: & publica Gymnasia sunt duo in hac regione, nempe Bononiæ, & Ferrariæ, de quibus supra locuti fuimus.

MARCHIA TARVISINA, Seu Venetia regio.

Venetia regio qua intelligitur.

VENETIA regio intelligebatur olim totus tractus à Iulientia amne, & sinus Adriatici intimo angulo vsque ad Vinctium amnem, & Benacum lacum, quæ ampliores quondam fines possederat, nimirum ad Adduam vsque fluium.

Venetia regio vnde dicitur.

Marchia Tarvisina nomen.

Dicebatur autem Venetia à Venetis populis, huc ex Papilagonia, seu ex Lydia cum Antenore post Troiam captam proficiscentibus, qui quidem ex hac ipsa regione Euganeos populos famosissimos, ac nobilissimos e sedibus expulerunt. Sed postea **MARCHIAE TARVISINAE** nomen obtinuit ab vrbe Taruisio, quæ fuit olim domicilium, ac sedes Marchionum Longobardici nominis, à quibus vniuersa ipsa regio moderabatur. Verùm non minus hodie, quàm olim nomen Venetia.

Venetia regionis conuenire ipsi videtur, cum maior, ac potior ipsius pars, nempe à Liguentia fluuius eius terminò vsque ad Adduam fluuium, vbi olim extendebatur, sit sub inclytæ Venetorum Reipublicæ dominio; licet horum ditio ad Padum vsque fluuium non producat. Sciendum tamen est regionem hanc sub Lombardia vocabulo communiter etiam comprehendì, ob harum regionum conuenientiam, tum quoad agrorum fertilitatem, & æris temperiem; tum etiam quoad incolarum similitudinem ac mores.

Regio hæc communiter sub Lombardia vocabulo comprehenditur. Fines Marchie Taruinae.

Sunt autem fines ipsius Marchiæ Taruinae, ab Exortu Liguentia amnis, qui Fori Iulij ab hac parte limes est, deinde etiam Adriatici sinus pars: à Septentrione Alpes, quæ Italiam à Germania seiungunt: ab Occasu Lombardia est iuxta Benacum lacum & Mintium ac Sarcam fluuios: à Meridie autem ostium Athesis, paludesque Melarianæ ac Brigantinae, à qua parte alij Padum fluuium pro limite accipiunt.

Qualitas regionis ipsius ac gentis explicatur à Leandro his verbis: Regio est hæc pernobilis & lauta, ditissimis oppidis, vrbibusque splendidissimis nitens, colonis & ingenio tum ad literas, omnemque disciplinam, tum ad rerum publicarum administrationem aptissimis, & manu armisque cum tempus exigit promptis, nec minus in refacienda, cumlandisque diuitijs solertibus. Campos habet amœnos, fecundosque, ac frumenti cæterarumque frugum, item omnigeni fructus, & vini maximè fertiles. Non desunt calidi, frigidi que fontes ad medicinam mortalium vtilis: adest metallorum vbertas: multi nobiles amnes & lacus: cælum salubre iucundum, & temperatum; breuiter, tantis equidem & tam multis municipalis naturæ dotibus affatim ornata, locupletataque est, ut inter præcipuas Italiæ totius regiones optimo iure censerì possit. Hactenus ille.

Laudes huius regionis et qualitas.

Fluuij insigniores huius tractus sunt Plauis, vulgò *Piaue*, Brenta, & Bachilio, sed omnium maximus Athesis. *PLAVIS* fluuius, Plinio Anaxus vocatus, ortum ducit ex Alpibus, qui vel liquatis niuib, vel imbribus ingruentibus vehemens sit, & inter Feltrium, & Bellunum oppida incedens per confragosas vallès inquietus præcipitat, nec prius mitescit quàm in apertos campos euolutus, atque iterum rapido fluxu à D. Saluatoris. & Colle alto prouectus, mox duos efformat brachios, ac deinde mari illabitur. *BRENTA* fluuius, olim Meduacus maior, oritur ex Alpium iugis longè à Tridento sex miliaribus, & agrum Patauini irrigans, antequam in mare exoneretur in duos ramos diducitur, quorum vnus ad Pupilliam vadit (vulgò *Poucia*) alter portum Methamaucum procreat, vulgò porto di Malamoco. *BACHILIO*, seu Meduacus minor, Vicentiam urbem fluit, & infra Patauium octo miliaribus cornu vno Brentæ coniungitur, atque ambo simul in mare exeuntes portum Edronem creant. *ATHESIS* fluuius, quem Torellus Saraina vult esse, Atrianum Ptol. vulgò *Adige* vocatur, qui quidem ex Tridentinis Alpibus exoriens, & multos in se fluuios recipiens, præsertim

Planis fl.

Brenta fl.

Bachilio fl.

Athesis fl.

tim Sarcam subter Bolzanum oppidum, ad eò aquis augetur, vt violentè admodum, & rapido cursu incedat, maximè per Veronam, infra quam in duo flumina diducitur, quorum vnum mare petit, aliud verò in paludes desinit.

Vrbes Taruisinæ Marchiæ sunt Patauium, Vincentia, Verona, Taruisum, Tridentum; sed omnium Metropolis, & caput est Venetiarum vrbs in sinu Adriatico posita, circa quam sparsæ sunt innumeræ exiguæ insulæ per vicos habitatæ.

*Patauium
vrbs.*

PATAVIUM vrbs, quam vulgus Paduam vocat, nobilissima est, antiquissima, & ab Antenore à Troia profugo post eius excidium in plano vbiq; fluuijs irriguo condita, quæ inter alias Italiæ vrbes primaria semper fuit habita, de qua quidem patria nostra dulcissima placet potius referre quæ alij scripserunt, quàm nostra tenui oratione eam commendare. De hac itaque sic scribit Bernardinus Scardeonius: Patauium vrbs admodum munita est, lata & profunda fossa aquis repleta, validissimis muris cincta, & populo frequens. Pomærium habet amplum, ad eò vt hostis non habeat quibus in ea oblidendo protegi queat. Habet prætorium spectiosissimum, & plumbeis laminis opertum. Gymnasium totius Europæ celeberrimum à Carolo Magno inceptum, & à Frederico Secundo, anno 1212. stabilitum, & post quadraginta annos à Pontifice Urbano Quarto confirmatum. Habetur item in hac vrbe hortus (quem Medicorum cognominant) sphæricus, & amplus, omni exoticarum herbarum medicinalium genere confitus, pro instruendis iuuenum ingenijs in re herbaria opus singulare, & egregium. Ciuium inter præcipuas artes est lanificium, quod est quotannis sexcentarum librarum millia, & amplius. Ager Patauinus olim latius, nunc his terminis continetur. A Meridie Athesis fluuius procurrit: à Septentrione Muso paruus amnis dilabitur: ab Oriente æstuarium Venetiarum: ab Occidente autem colles Euganei, & ager Vicentinus. Patet omnis hic circuitus centum, & octoginta passuum millia, in quo sunt sexcentæ, & quadraginta septem villæ, seu pagi. Patauio municipali iure hoc tempore subiacent septem insignia oppida, quæ sunt Montinianum, vulgò *Montagnana*; Castrum Baldum, Athe-

*Gymnasium
Patauini.*

ste, vulgò *Este*; Mons Silicis, Saxi oppidum, campus Sancti Petri, & Cittadella. Item sex vici, Miranum, Oriacum, Titulum vulgò *Theolo*, Liuianum, Arquadum Francisci Petrarchæ sepulchro celeberrimum, Consiliatum, & Anguillaria. Sunt præterea in hoc territorio Euganei colles Poëtis decantati, & iuxta hos Aponus vicus, & sons, cuius Claudianus, & Martialis meminere, item Cassiodorus in Epistolis, vbi Theodoricus Rex eos restaurandos curat. Huius agri Patauini tanta est fertilitas, vt ex abundanti frugum copia vicinis quoque ciuitatibus absque vlla suorum ciuium inopia, quæ ad vsum vitæ necessaria sunt, largè multa supeditet. Generositas vini magna est. Venationes, aucupia, & piscationes frequentes. Ad eò fluminibus irrigatur, vt (maximo incolarum

*Oppida agri
Patauini.*

*Euganei
colles.*

com-

(commodo & vtilitate) nullus agrestis vicus vltra quinque passuum milia distet à flumine. Hanc omnium rerum mirabilem copiam atque abundantiam vulgò triuiali prouerbio demonstrant, dicentes : Bologna la grassa, Padoua la passa. Addit Leander urbem hanc cælo esse saluberrimam, & colonos esse summis ingenijs, & ad litteras, omniæque virtutis studiis promptos, item lautos, politisque moribus, habitu optimo corporis, & in omnibus actionibus ciuilitate præstantes. Cæterum quod de Gymnasio Patauino Leander scribit, nimirum illud fuisse à Frederico Secundo in Bononiensem contumeliam extructum, confutatur à Iacobo Middelendorpio, qui de Academijs orbis Christiani duos eruditissimos libros conscripsit, atque opinionem Scardeonij confirmat, quam quidem Patauinam Academiam totius Italiæ celeberrimam facit Iason, & veluti Atheniensem Ariopagum.

VINCENTIA vrbs antiqua est, & vna ex duodecim, quas Hetru- *Vincentia*
sci condiderunt cis Apenninum, quæ iuxta radices collis per optimè ædi- *vrbis.*
ficata est, & splendidis operibus ornata, duobus amnibus nauigabilibus di-
uisa, Bachilione, qui Meduacus est minor, & Kerone, qui ex vicinis monti-
bus in ipsa vrbe Bachilioni iungitur, & ab Aeliano Eretenus dicitur, qui
optimas Italiæ totius anguillas producit. Ager vrbs omnium frugum *Ager Vi-*
maximè fertilis est, & amœnissimus, ac optimum profert vinum, quod *centinum.*
maxima copia Venetias defertur. Incolæ ingenijs viuidis, fiduciæque ma-
gnæ, promptissimi ad litteras, militiam, & mercaturam, lautè admodum, &
splendidè viuunt, honesteque vestiuntur. Maximam cōficiunt serici opti-
mi & pulchri copiam, non solum ad ciuitatis vsum, sed etiam ad compor-
tandum alibi, vnde ex hoc ingentem faciunt quæstum. Hæc ex Leandro
collegimus. Porro in Vicentinorum ditione sunt oppida duo satis digna, *Oppida agri.*
nimirum Marostica, & Lonigum, præter aliquos vicos præcipuos, quibus *Vicentini.*
subiacent quamplures villæ. Sunt etiam in Vicentino agro, apud pagum
Costozæ vulgò dictum, lapidicinæ in longis profundisque specubus, ex qui-
bus lapis cæditur haud ab similis Tyburtino, quo antiquæ Patauinorum, &
Vicentinorum ædes confectæ sunt, & sunt etiam lapidicinæ marmorum in
Valdano vico.

VERONA ciuitas nobilissima, sita iuxta colles, in vtraque Athesis *Verona*
ripa constructa fuit, vna ex duodecim vrbibus ab Hetruscis cis Apenni- *vrbis.*
num conditis, seu vna ex duodecim colonijs Hetruscorum; alij ponunt
eam in Cenomanis, vt Ptolemæus; Plinius in Euganeis, Anius in Vol-
turenis Galliæ, alij etiam, quibus magis adhærendum, locant eam in
Taruilina Marchia. Athesi amne non tam diuiditur, quàm munitur, cui
quatuor pontes insignes appositi sunt; idem fluuius, vti eam penè medi-
am diuidit, sic eandem quoque circumquaque cingit: itaque hic fluuius ci-
uitati custodiæ, ornamento, & vsui est. Situ est optimo iuxta colles, qui ad
Aultrum conuersi sunt, colonis lautis ac nobilibus, ædificijs magnificis &
splendidis, inter quæ Amphitheatrum ingens & priscum, quod vulgus *Amphi-the-*
Arenam *atrum Ves-*
ronæ.

Arenam vocat, à L. V. Flaminio conditum anno ab vrbe condita 53. quodl cætera Europæ superat. Gens perlauta, magnifica, splendida, iucundo aspectu, ingenio summo maximeque ad litteras idoneo: Piaterea ipsa vrbs rebus omnibus non solum ad victum necessarijs, sed etiam ad voluptatem

Ager Veronensis.

abundat. Ager est optimus & pluribus in partibus aquis irriguus, maximeque fertilis frumenti, vini, olei, cæterarumque frugum: vellerum quoque pernobiliū copia affluit, vnde maximum incolæ faciunt quæstum. Pomis, alijsque fructibus omnigenis abundat adeò, vt non solum vrbi & ipsi territorio sufficiant, sed etiam exportentur, vberrimosque præbeant quæstus. Vina producit variapræcipuæ nobilitatis, maxinè verò Rhe-ticum à Plinio laudatum, Falernisque solum à Virgilio posthabitu. Affluit etiam Veronensis ager oleo cum primis dulci, præsertim circa læuam lacus Benaci ripam. Herbarum etiam medicinalium abundat copia, præ-

Mons Bal-dus

fertim in altissimo monte Baldo, in quem ex omnibus Europæ partibus herbarij confluunt. Territorium Veronense patet à Bruchelio oppidulo Riua usque, quæ est in vltimo Benaci recessu, 65. milliaria; in latitudine, quæ sumitur à Turre confinium usque ad Riua tellam 40. comprehenditque in vniuersum 1443378. campos, quod est genus mensuræ Italicæ, quorum 1223112. fertiles, 220266. verò steriles sunt, qui tamen in dies colonorum diligentia feraciores redduntur. Inter Veronam & Hostiliam latissimi campi sunt Veronenses dicti, spatio 20. milliarium. Sed circa Veronam ad quartum vel quintum lapidem Campanea Veronensis dicitur, & vulgò Campagna di Verona, quæ inculta saxis horret, quamquam plurimis alibi in locis huiusmodi campi nunc arêtur, frumentumque ac reliquas fruges proferant. Et hæc sunt, quæ ex Leandro & ex Torrello Saraina de hac vrbe collegimus.

Tridentum vrbs.

TRIDENTVM vrbs antiqua, à Ptolemæo in Cenomanis ponitur; iacet autem in Italiæ finibus, ac faris culta ac populo frequens est, cuius incolæ partim Itali sunt, partim Germani. Nobilis autem hæc vrbs est ob generale concilium ibi anno 1346. celebratū sub Paulo Tertio Summo Pontifice, atque ob multos Cardinales, & Episcopos, quos genuit: Est autem in Tirolis Comitatu ipsa vrbs.

Tarnisum vrbs.

TARNISVM vrbs, iacet in spatiosissimo campo Siliæ amne diuisa, quæ non admodum antiqua censetur, cum nec à Ptolemæo, nec ab aliquo præsci sæculi auctore memoretur, nobilis tamen est ob sedem, quam Marchiones Longobardici in ea tenuerunt, vnde toti huic regioni nomen datum fuit. Vrbs porrò Tarnisum (ait Leander) rebus ad vsum humanum vtilibus in primis affluens est: copia namque frumenti, vini, cæterarumque frugum, & pecuaria re maxinè abundat: Triticum agri eius candidissimum reddit panem, summaque vino nobilitas: In vrbe præter amnem Silem, quo perluitur, fontium scatebræ per multæ claris aquis, & tam aspectu iucundis, quàm potu admodum suauibus emittunt: ædificia quoque splendida quamplurima sunt: gens perhonestæ, lauteque.

lantaque, sublimibus, & viuidis ingenijs tam ad literarū disciplinas, quàm opes quærendas, aliaque luculenta studiorum genera promptissimis. Hactenus ille.

Præter memoratas vrbes sunt etiam quamplura oppida in ipsa Taruifina Marchia, quorum præcipua sunt hæc.

LINIA CVM oppidum satis nobile, iacet ad Athesis ripam dextram, cui vicinus est vicus Portus vocatus ad alteram Athelis ripam situs, amboque ponte iunguntur. Est autem hoc oppidum amplum satis & populo frequens, & olim Veronenfis ditionis fuit, sed nunc Venetis dominis immediatè subiectum est, qui in eo præsidium habent munitissimum in confini-
Linia cum oppidum.

MONTANIANA, ATESTE vulgò *Este*, **CITTADELLA**, **MAROSTICA**, **LONIGVM**, & **CASTRVM FRANCVM** oppida perlata sunt, & satis magna, & ædificijs ac opibus adeò repleta, vt cum multis Italiæ ciuitatibus conferri possint.
Montana oppidum.

BASSANVM oppidum in faucibus vallis, per quam Meduacus fertur in plano iacet, quod quidem satis opulens ac populo frequens est.
Bassanum opp.

CENEDA, Ptol. Accedum, vrbs in colle iacet, quæ licet Episcopalis titulo ornata sit, nihilominus formam potius vici quàm ciuitatis obtinet.
Ceneda.

SERAVALLIS oppidum nobilissimum est, armorum bellicorum celebris officina, atq; populi frequentia, negotiationibus, ciuilitate, opulentia, & agro fertilissimo, tam campestri, quàm collino quampluribus Italiæ vrbibus haud cedens.
Seravallis opp.

CONEGIANVM, **SACILE**, & **ACELVM**, nunc *Asolo*, oppida sunt satis frequentia & opulenta.
Conegianum.

ALTINVM oppidum olim lana famosum, & amœnitate agri celebre, nunc desertum est, ac insalubre.
Altinum.

BELLVNVM oppidum, modò Ciuidal di Belluno vulgò vocatū, satis nobile est.
Bellunum.

FELTRIA oppidum in signe, antiquum retinet nomen.
Feltria.

Opitergium oppidum, vulgo Oderzo, olim famosum ac magnum fuit.

Inter Bassanum & Acelum in colle **ROMANVM** Castellum fuit celebre ortum Acciolini Tyranni, quod nunc tamen excisum est.
Romanum Castellum.

Episcopi Taruifinæ Marchiæ sunt Veronenfis, Patauinus, Vicentinus, Taruifinus, Cenetensis, Feltrensis, Bellunenſis, & Tridentinus, qui omnes Patriarchæ Aquileienſi subditi sunt.
Episcopi Taruifina Marchia.

INSVLAE CIRCA MARCHIAM TARVL-
sinam, seu Venetiam regionem.

SUNT in intimo sinus Adriatici recessu complures insulae per paludem illam famosam sparsae, quae apud maiores Gallicae appellatur, vndosam habens nauigationem, inter quae magis praestantes & habitatoribus frequentes sunt Veneriae, Iudaea, Murianum, Pupilia, Fossa Clodia, Tolcellum, Buranum, & Mazorbium, quae omnes aedificijs, templis, coenobijs, & hortis nitent.

*Venetiarum
vrbs.*

Venetiarum vrbs ampla, incluta, ac inter reliquas Italiae pulchritudine ac potentia admiranda, & dignitate ac praestantia veneranda, iacet in paludis medio tum ab aestibus marinis affuso ab oriente mari, tum etiam à multis continentis amnibus factae, quae quidem licet non muris, non propugnaculis, non turribus ullis munita sit, attramen loci natura tutissima, ac munitissima est, aquis diffusissimè circumstagnantibus,

*Initium vrbs
Venetiarum.*

atque idoneo, per opportunoque situ gaudet. Fuit autem olim ex multarum vrbiū Italicarum excisione condita, ac prima ipsius aedificatio tenuis fuit circiter annum Domini 421. Sed tamen postea populi frequentia, diuitijs, ac potentia adeò percrebuit, vt augustum & amplum mari terraeque imperium sit consequuta. Litus ambitus octo milliaria propemodum colligit, & aedificijs, tum publicis, tum priuatis magnificentissimis, elegantissimis, admirandisque, ac sumptuosissimè ornatis magis quàm vlla alia Italiae vrbs, ac forsàn Europae niter; inter quae non pauca ex priuatis aedificijs sunt, quae quouis Principe digna reputantur.

*Ambitus
vrbs Venetiarum.*

Incolarum quoque multitudine ac frequentia vt quouis alia optimè habitata vrbs gaudet, quorum numerus 300. millium circiter censetur. Et hi quidem triplicis sunt generis. nempe Patritij, penes quos Imperij & Reipublicae administratio consistit; qui imperio, ac iustitia nullis populis cedunt: ciues, qui Scribarum, & aliorum honorum munera gerunt: & artifices, qui mechanicas artes innumeras exercent. Præter hos sunt innumeri etiam mercatores & aduenæ, ex omnibus mundi partibus mercaturæ, & negotiationis gratia in eam concurrentes. Præterea vrbs hæc quamplurimis canalibus, seu euripis diuisa est, quibus respondent vici seu viæ, vt vniuersa tam pedibus, quàm cimbis excurri queat: nam vicos penè omnes riui diuidunt, coniungentibus ipsis quampluribus pontibus, quorum in vniuersum tam publici, quàm priuati ex ligno, vel lapide numerantur 400. circiter; inter hos canales, seu riuos præcipuus est, quem vulgo *Canalem magnum* vocant, longitudinis trium milliarium, qui urbem totam diuidit, & circa medium admirando ponte maximo coniungitur, totusque is canalis splendidissimis aedi-

ficijs iuxta vtranque ripam ornatus est, quæ iucundissimum prospectum exhibent. Navicularum, seu cimbarum numerus, quibus ciuitas peragrat^r octo. millium circiter est, quarum aliquæ conductitiæ, & mercenariæ sunt; aliquæ verò ad Patritiorum & ciuium ipsorum vsum destinatæ. Est etiam intra huius vrbis ambitum nauale insigne, vulgò *Arsenale*, cuius ambitus est duorum circiter milliarium, estque mœnibus vndique validis & propugnaculis munitum, vbi quidem continuò naues & triremes fabricantur, quarum semper sunt 200. ad omnem belli occasionem paratæ, præter eas, quas Veneti continuò in multas orbis partes mittunt; ibidem etiam est armamentarium omni armorum genere copiosissimum. Ad hæc ipsa vrbs affluit frumento ex diuersis partibus Europæ aduecto, & tanta quidem copia, vt non tam ipsi vrbi sufficiat, sed inde etiam exportetur: vino item multiplicis generis, tum ex circumvicinis regionibus continentis ipsi subiectis, tum etiam ex Dalmatia, & Illyrico, atque ex quampluribus insulis & locis Græciæ, & Asiæ, inter quæ generosum illud vinum, quod vulgò *Maluasiæ* vocant, tanta copia huc affertur, vt inde per totam Italiam & alias regiones Europæ mittatur. Carnium præterea, pullorum, gallinarum, volucrum, fructuum omnis generis optimorum, ac olerum, casei, butyri, & similibus tantâ hic abundantia, vt mirum dictu sit. Piscium item prouentu & cōcursu ex vicinis locis, tum dulcium, tum marinorum, & salitorum quoque ex longinquis regionibus mirè gaudet. Aromatum postremò, gemmarum, pannorum varij generis, mercium innumerabilis huc affertur quantitas, vt multis Italiæ & vniuersæ Europæ vrbibus horum bona pars communicetur. Est etiam in hac vrbe Gymnasium publicum, licet auditorum & Doctorum non magna sit copia: & isthic est bibliotheca, quam Bessarion Cardinalis Nicænus Reipublicæ Venetæ reliquit, quæ postea instructissima à Senatu paulatim reddita est. Huic vrbi datus fuit primus Episcopus anno 774. cui continuò Episcopi successerunt, vique ad annum 1450. quo ab Eugenio Quarto Episcopus Venetus Patriarchalem dignitatem obtinuit, Primas etiam Dalmatiæ vocatur, cui quidem subditi sunt Episcopi.

*Nauale vr-
bis Vene-
tiarum.*

*Mira omni-
um rerum
affluentia
in hac vr-
be.*

*Gymnasi-
um Veneti-
arum.
Bibliotheca
Bessarionis.*

I V D A I C A parua insula, & vicus, distat ab vrbe Venetiarum dimidio penè milliari, & longitudine decima milliari parte extenditur, quæ splendidissimis, & cultissimis hortis exornatur.

*Iudaica
vicus.*

M V R I A N V M, vulgò *Murano*, distat ab vrbe vnico milliari, & ambitu suo tria millia colligit. Cælo est optimo ac salubri, incolis frequens, situ iucundo ac amœno, vbi singulæ serè domus hortis mirè confitis ornatur. Est autem hæc insula & oppidum nobile, ac celebre ob vitreamina vasâ, quæ excellenti artificio in eo continuò maxima in copia elaborantur, quæ in diuersis orbis partibus distrahuntur.

Murianum.

P V P I L I A, vulgò *Poueta*, distat quinque milliariibus ab vrbe Venetiarum, & olim populo, valde frequens fuit.

Pupilia.

M E T H A M A V C V M vicus, vulgò *Malamocco*, olim Ducis Veneti sedē

*Metbas
maurum.*

LOMBARDIA.

sede nobilis fuit, vbi portus est profundissimus, quem Meduacus fluvius efficit.

Fossa Clodia.

FOSSA CLODIA oppidum, vulgò *Chioggia*, distat ab vrbe Veneta 25. miliaribus, & in longum ipsa insula portenta est, spaciolaque, ac longa platea diuisa. Ciuitas effecta fuit anno 1103. translato in ea Episcopatu Metthamauci, & circum ipsam salinæ sunt, vbi sal conficitur cum ingenti Reipublicæ quæstu; isthic est portus, qui Clodienlis vocatur.

Torcellum.

Torcellum insula & oppidum Episcopo ornatur, quod tamen colonis infrequens est ob cælum graue.

Buranum.

BVRANVM, & MAZORBVM vici satis frequentes sunt.

XVI.

LOMBARDIÆ DESCRIPTIO.

LONGOBARDIAM, quam LOMBARDIAM *Lombardia*
 ætas nostra vocalitatis gratia profert, à Longobardica gen- *unde dicta.*
 te, quæ in ea ex Germania proficiscens, Imperiū annis circi-
 ter 232. adepta est, dictam omnes volunt: quod circa annum
 Domini 578. contigit. Hæc CISALPINA GALLIA *Cisalpingallia.*
 prius dicebatur à Gallis, qui superatis Alpibus in Italiā ir-
 ruperunt, ad differentiam scilicet Vltioris Galliæ, è qua
 ipsi venerāt. GALLIA CITERIOR est etiam apud Appianum. *Gallia cite-*
 bardia autem ipsa his concluditur finibus, ab Oriente Scultena seu Panario, & *rior.*
 Mintio annibus ex contrarijs regionibus in Padum fluuium concurrētibus: *Lombardia*
 à Septentrione Alpibus: ab Occasū Secia flu. & Alpibus: à Meridie Apennino *fines.*
 monte. Huius regionis duas appellationes Padus eā interlabens genuit, CIS- *Duplex Lō*
 PADANAM scilicet & TRANSPADANAM. Lombardia Cispada- *bardia.*
 na, vulgò *di qua dal Pò* dicitur: Lombardia verò Transpadana vulgò *della dal*
Pò nominatur. PADVS fluuius, vt ait Plinius, nulli amni claritate inferi- *Padus flu-*
 or, à Græcis *Eridanus* dictus, ac pœna Phaëtonis illustratus, fluuiorum etiam *uius.*
 rex à Poëtis dictus. Hic Strabone, Mela, Plinioque testibus, 30. flumina in se
 recipit, ac in Adriaticum mare septenis pergrandibus ostijs exoneratur. Ex *30. flumina*
 quibus quidem fluuijs nobiliores sunt, qui ex Apennino confluunt, Tanarus, *Padum in-*
 Trebia, Tarus, Parma, Lencia, Gabellus, nunc *Secia*, Panarus, Rhenus; ex Alpi- *fluenis.*
 bus verò Taner, Stura, Morgus, Duria Riparia, Duria Balthea, Sessites, Tici-
 nus, Lambrus, Abdua, Ollius, & Mincius. Fluuius hic Padus inusitatis incre-
 mentis adeò supra alueum egressus abundat, vt immensam agrorum finitimo-
 rum molem inundet, ac vastet.

Non ignorandum tamen est sub Lombardiæ vocabulo communiter etiam
 comprehendì MARCHIAM TARVISINAM, ob ipsarum regionū *Marchia*
 conformitatem; tum quo ad agrorū fertilitatem, & aëris temperiem; tum etiā *Tarvisina*
 quo ad populorum similitudinem. Est autem ipsa Lombardia opulentior & *sub Lom-*
 ciuilior Italiæ pars, & vrbibus magnificētissimis, munitissimis, & populo fre- *bardia co-*
 quentissimis mirè ornata, atque etiam arcibus munitissimis, quibus in expu- *dit.*
 gnabilis redditur.

LOMBARDIA CISPADANA, OLIM AEMILIA.

LOMBARDIAE CISPADANAÆ termini sunt ab Ortu Ro- *Lombardiae*
 mandiola cum Panario fluuiio eius limite: à Meridie Apenninus cum *Cispadana*
 Hetruariæ parte, ac item Liguriæ Transapenninae parte: à Septentrio- *fines.*

S

ne

L O M B A R D I A.

ne Padus fluuius: ab Occasu tum Padus ipse, tum etiam Alpes, quæ Galliam vltiorem à citeriore diuidunt. De huius regionis præstantia sic scribit Leander Albertus: Tanta huius regionis præstantia, dignitasque est, vt præter vllam omnino controuersiam inter præcipuas, atque nobilissimas Italix numerari debeat, cum ob amœnitatem, & omnium rerum tam ad necessitatem vitæ mortalium, quàm etiam ad voluptates, atque delicias opportunarum vbertatem, tum ob ingeniorum, quæ fert, mirabilem excellentiam. Colles habet amœnissimos vite, ficu, olea, cæterisque fructiferis arboribus conuellitos, vnde vina generosissima, fructusque omnis generis suauissimi leguntur. Campos longè, lateque patentes tritici, hordei, fabæ, zææ, ac aliorum frumenti generum abundantia præcipuè copiosos. Homines tam præstantibus ingenijs, vt cum ad literarum disciplinas, & humanitatem, tum ad rem militarem, itemque ad mercaturam summè sint idonei; vrbes lautissimas iuxta ac permunitas, oppida, pagos, vicos, populo mirum in modum frequentes Hæcille.

Porro Cispadanahæc Lombardia varia fortita fuit nomina pro diuersitate temporum. Primùm quidem Sempronius asserit, ipsam fuisse olim DORIA M vocatam à Doria Tuscorum prima familia, non vniuersam scz. sed illà duntaxat partem ab Astra colonia ditionis Montisferrati vsque ad Parmam amnem, quæ suo tempore Aemilia postea dicebatur à Romano duce sic vocato, qui Aemiliam viam eò duxit. Non desunt qui velint Aemiliam cõtineri inter Trebiam & Scultenam amnes, ac inter Apennium & Padum. Idè Sempronius testatur partem illam, quæ est ab amne Parma ad Bononiam BIANORAM à Bianoro Duce appellatam fuisse, quæ suo tempore AVRELIA vocabatur ab Aurelio Romanorum Duce: postea FELSINA dicta fuit vsque ad Rauennam à Principe Hetruriæ id nominis, quod etiam nomè Bononiæ vrbi præcipuè datum fuit. Continetur quoque in hac Italix parte magna GALLIÆ Togatæ pars, cuius limes Placentia Ptolemæo est, sed Leandro & Nigro Trebia amnis, nec non etiam BOIORVM GALLORVM pars, quæ quidem gens Boiorum inter Lenciam fluuium & Rubiconem, nunc Pisarello dictum, Apenninũ & Padum stringebatur; seu, vt ait Plinius, ab Arimino ad Placentiam inter Apenninum & Padum. Ad Cispadanam etiam Lombardiam MONSFERRATVS pertinet, de quo in tabulâ XI. egimus. Celeberrimæ autem vrbes, & oppida sunt hæc Parma, Placentia, Mutina, Regium, & Mirandola.

PARMA ciuitas peruetusta, colonia Romanorum, ab amne eiusdem nominis, à quo ipsa denominatur diuisa est, ædificijs splendet, & rebus omnibus ad vitæ vsum satis affluens est, sed præ cæteris Italix pecuariæ rei mirabili abundantia prædita est, vnde Parmensis caseus copiosè ad cæteras Italix gentes transfertur, qui vnà cum Placentino principem locum tenet, populus autem venustus, nobilis, animosus, ingenioque tum ad litteras tum ad arma tractanda præditus. Salubri potitur cælo, quod etiam Plinius asserit, cuius quidem ciuitatis Ducatum possidet nunc Rainucius ex nobilissima Farnesiorum Romana familia.

PLACENTIA ciuitas celeberrima, & perantiqua Romanorum Colonia, loco campestri iuxta Padum sita, celeberrima etiam nunc est nobilitate ciuium: fertilissima autem præ cæteris Italiæ agro est, aquis irriguo ac pascuis beato, hinc etiam maxima casei commendatissimi copia in omnem Europam exportatur. Habet aquæ salis fontes, ex quibus candidissimū sal conficitur, atque etiam ferri fodinas, & sub Ducatu Parmæ Ducis manet.

M V T I N A Liuii Romana colonia ponitur, antiqua quidem, & scriptoribus multis celebris, non procul ab Apennino abest, & splendidis satis ædificijs decoratur: sæpe cum finitimis præsertim Bononiensibus bello ac acie vario Marte de finibus decertauit: Multos præclaros viros literis & armis genuit. Ager eius tritico, faba, cæterisque frugum generibus, item optimis vinis, præcipuè autem suauissimis tribianis abundat, & eius Imperium obtinet Ferrariæ Dux.

R E G I V M L E P I D I Romanorum colonia primæ adhuc appellationis, à Lepido ædificata, vnde illi cognomen est, perlauta sanè vrbs, frequens, & opulenta, agro potitur sæcundissimo, ac tritici, fabæ, hordei, cæterarumque frugum & vini cum albi, tum heluoli abundante, cælum habet salubre, & sub ditione Ferrariæ Ducis permanet.

M I R A N D O L A oppidum perlautum & honestum, temporibus Constantis Imperatoris Magni Constantini filij conditum, amœno in loco iacet, frumento, aliarumque frugum ac vino maximè fertile; populum habet lautum, humanum, venustum, liberalem, armisque tractandis strenuum, cum arce munitissima, inter præcipuas totius Italiæ connumeranda. Huius principatum Picorum illustris gens in hunc vsque diem ab antiquissima memoria tenet, ex quibus celeberrimi, & eruditione præstantissimi fuerunt Ioannes Picus & Ioannes Franciscus nepos.

Nobiliores fluuij huius partis Italiæ piscibus copiosi, ac nauigationibus commodi sunt Pânarus, Gabellus, nunc *Secia*, Lencia, Parma, Tarus, & Trebiâ.

Episcopatus Cispadanæ Lombardiæ sunt hi, Parmensis, Mutinensis, Regiensis, Barcinensis, qui Archiepiscopi Rauennæ Suffraganei sunt: & Placentinus, qui Archiepiscopo Mediolanensi subest.

L O M B A R D I A T R A N S P A D A N A.

M V I V S Italiæ partis fines sunt ab Ortu Mincius & Sarca fluuij cum Benaci lacus dextra ripa: à Septentrione Alpes, quæ Italiam ab Heluetia separant: à Meridie Padus fluuius: ab Occasu Alpes etiam, quæ Italiam à Gallia segregant vsque ad Varum. De huius laude sic scribit Leander: Longissima porrò, vt huius eximie regionis descriptio sit necesse est, cum propter vrbium, castellorum, amnium, lacuum, & cæterorum in ea memorabilium multitudinem, atque copiam, tum ob rerum hæc gestarum claritatem, magnitudinemque & viros item innumeros, quorum insigni gloria fuit illustrata. Naturæ luculentissimis dotibus locupletata

L O M B A R D I A .

tata variè est: campos quippe latissimos, & tritici, frumentiq; cæteri, item nobilissimi vini, aliarumq; frugum abundantia beatos habet: lacus insuper immensos & altos, insignia flumina tam piscium capturæ, quàm nauigationi opportuna. Felix etiam mirè est ingeniorum excellentia, quæ cùm ad literas, & arma, tum ad mercaturam promptissima generat. Hæc ille.

*Populi Træ-
spadane
Lombardie.*

Plurimi in hac Transpadana Lombardia continebantur olim populi, quos Strabo, Liuius, Plinius, Sempronius, & Ptolemæus passim nominant, vt sunt, Cenomani, Insubres, Libyci, Salassi, Taurini, Rheti, Mefauci, Bechuni, Caturiges, Vennonetes, Cantiani, Camuni, Breuni, Taurisci, cum alijs Alpinis, quorum omnium proprias sedes limitare multum laboris est, & non minimæ difficultatis ob auctorum grauium discrepantiam; nihilominus de præcipuis breuiter, ac fideliter, quoad fieri poterit pertractabimus, prætermis- sis Libycis, Salassis, & Taurinis, de quibus in Tabula Pedemontij loquuti sumus,

Cenomani.

CENOMANI populi inhabitârunt olim regionem campestrem à Mincio ad Abduam fluuium post Taruisinam Marchiam, qui inter Cisal- pinos Gallos haud obscuri suere, quorum vestigia nonnulli dicunt etiam- num reperiri in *Vallis Seriane* oppidulo *Ceno* Bergomensis agri. In hoc terræ tractu nobilissimus ac ditissimus continetur Ducatus Mantuæ, & aliæ insuper multæ ciuitates, oppida, arces, & villæ opulentissimæ, quarum præcipuas hic enumerabo.

Mantua.

Ducatus **MANTVAE** nomen habet ab vrbe **MANTVA** insigni & peruetusta, antiquiore scilicet 670. annis quàm Roma, & ante bellum Tro- ianum annis 60. condita: ea autem iacet in medio lacu, siue palude, quam su- perinfundit amnis Mincius, qui Sarca etiam dicitur, ex quo non nisi pon- tibus ad eam patet via, vnde munitissimum præ cæteris Italiæ obtinet situm; amplissimis, splendidissimisq; ædificijs tum publicis, tum priuatis, nec non etiam rectis ac peramplis vijs decoratur, omnibus rebus ad vsum vitæ hu- manæ necessarijs mirificè abundat; populum habet non tam ad literas, quàm ad arma, & ad negotia promptum; atque illustres viros semper genuit, qui vt plurimum ex nobilissima totius Italiæ, ac antiquissima Gonzagæ Familia fuerunt: tum strenuos copiarum præfectos, militariq; virtute claros & fortissimos; tum etiam literis eruditissimos homines (inter quos Virgi- lius principem habet locum) qui eximijs virtutibus non tam patriam ip- sam, quàm Italiam totam illustrârunt. Huius ciuitatis cum alijs plerisque Ducatum potitur nunc Serenissimus Vincentius Gonzaga, omni virtute & splendore ornatissimus, & noster Mæcenas. Non longè quàm quinque miliaribus à Mantua per viam latam rectam atque pulchram, arboribus fre- quentibus hinc inde miro ordine dispositis, ornatam itur **M A R M I R O-**

Marmiroli.

L V M; regia quidem domus magno artificio ac maximis sumptibus ædifica- ta, quæ ob multitudinem, opportunitatem, ac elegantiam conclauum & cu- biculorum sufficiens longè est ad quemuis magnum Principem excipien- dum. Hæc fontibus aquarum artificiosissimis, lacubus piscibus repletis- simis omni generis, & peramœnis ac floridissimis hortis omnigenis arbo- ribus

ribus & viribus elegantissimis confitis maxime exornatur.

B R I X I A, quam paruus annis *Garcia* percurrit, ciuitas peruetusta, pri- *Brixia*
stinum retinens nomen, *Cenomanorum* olim caput & metropolis, clara nunc,
diues multum, & pernobilis, fortissimis mœnijs cum arce munitissima, ci-
uiliq; populo solertis ingenij ornata est, cuius aliquot sunt familiæ patritia
Venetorum dignitate decoratæ: hæc autem etsi ampla circuitu non admodum
sit, & quæ 50. tantum habitatorum millia habet, secundum tamen locum inter
Lombardiæ ciuitates tenet, ob amplitudinem suæ ditionis: nam sub ea sunt
multa oppida habitatoribus opulentissimis refertissima, inter quæ præstan-
tiora sunt *A* solum, & *Salodium*, & sub eadem etiam sunt valles quædam po-
pulosissimæ, quarum præcipua est *Vallis Camunia*. In *Brixien*si territorio
aiunt quidam contineri 330. millia homines; comprehensis in hac numeratio-
ne paruulis. Ex hac vrbe etiam prodierunt nonnulli *Cardinales*, & viri ar-
mis & literis celebres: & eius dominium *Senatus Venetus* tenet. *Brixien*se ter- *Brixien*
ritorium longè lateque patet: nam protenditur in longitudinem milliaribus ager
quingenta; inter *Limonem* *Benaci* lacus vicum, & *Vrceanum* oppidum;
in latitudine verò milliaribus centum, à *Mosæ* scilicet; quod à *Mantua* 15. mil-
liaribus abest, vsque ad *Dialengum* extremo in *Vallu Camunica* capite situm. Ager
hic frequens est, & oppidis, vicis, pagis, & industrijs colonis, vt quisque alius,
numerosus, atque valde fertilis, totusq; fere aquis irriguus: nam præterquam
quod omnium rerum ad victum necessariarum affluens est, vt tritico, milio,
leguminibusque reliquis, lino, vino item, oleo; ac ceteris arborum fructibus,
gaudet quoque metallorum fecunditate, præsertim ferri, & æris: vnde hinc
ingentem coloni quæstum recipiunt.

V R C E A N V M oppidum, quod vulgò *Orci Noti* dicitur, à *Venetis* domi- *Vrceanum*
nis egregie munitum ac tutissimum redditum, Episcopoque insignitum, est oppidum
prælidium & arx iuxta *Mediolani Ducatus* fines.

B E R G O M V M in iugo seu latere montis sita, antiquissima est sanè *Bergomum*
vrbs, in cuius montis radicibus latissima suburbia ciuitati annexa sunt, splen-
didissimis ædificijs omnis generis vbique exornatur. Gens lauta est, quæ etsi
vili asperoque sermone vtatur, ingenio nihilominus solerti, acutoque tum
ad literas, tum ad negotia gerenda, in quibus *Florentinis* non impar est, pol-
let. Ager (ait *Leander*) satis fertilis est, præterquam Septentrionem versus: vbi
asper totus, montosus, rigidus, totusque sterilis est. Valles sunt passim multæ, *Valles sub*
Seriana, *Brembana*, *Vallis D. Martini*, *Mancana*, & aliæ, quarum aliquæ vinum, ole- *Bergomensi*
umque suauissimum ferunt, nonnullæ propemodum inanes, ferro tamen ab- *ditione*
undant. Cæteræ, quod solo vitibus ponendis, & arationibus idoneo non sint,
vellera suppeditant, ex quibus panni conficiuntur, qui in totam fere *Italiam*
exportantur. Est autem ciuitas hæc fortissimis mœnijs & arce munita sub do-
minio *Venetorum*.

C R E M A E oppidum nobilissimum situm est in iucunda, pulchraque *Cremat*
planitie, spatij amplum, tutissimum mœnijs munitum, opum, rerumque om-
nium ad vitam vtilium abundans, lauto populo frequens, ædificijs priuatis
splendidum. Agrum habet optimum, fertile, ex cultum, aquis irriguum,

qui bona vina, & fructus bonos producit, aquarum riuulis nitet, pisciū optimorum refertissimis, præcipuè autem mullellarum, & marsonorum vulgò dictorum gratissimi gustus. Manet sub dominio Venetæ Reipublicæ.

Cremona.

CREMONA nobilis, vetus ætines nomen, colonia Romana, & perعت, tusta vrbs, ripæ Padi amnis appolita: hæc ob eius fidelitatem Principibus seruata, *Fida* vulgò meruit dici *Cremona*. Splendidis & magnificis ædificijs tum publicis tum priuatis ornatur, præsertim verò arce, seu turre famosissima admirandæ altitudinis anno 1284. condita, quæ inter mirabilia Europæ connumeratur, vnde extat prouerbiū vulgi: *Vnus Petrus Roma, vnus portus Amoris, vna turris Cremona*. Agrum habet planum, vberissimum ac maximè tritici, milij, cæterorumque frumenti generum, ac vini etiam fertilem; maximam quoque lini optimi copiam profert. Hæc vrbs sub ditione Hispaniarum regis simul cū Mediolanensi Ducatu manet, & arcem habet præ cæteris Italiæ munitissimā, hostibusque formidabilem.

Turræ Cremonæ.

de subre.

INSVBRÆS populi post Cenomanos sunt inter Abduam, Ticinumque amnes, ac vltterius ad torrentem vsque *Gognam*, qui, non longè à Pado in medijs campis dispergitur, sed, vt alij dicunt, habent ab Ortū Abduam fluiuium cum Lario; à Meridie Padum; ab Occasu Ticinum amnem, seu rectius Seciam amnem; & à Septentrione Rhetos. Hi Occidentalem Larij lacus partem tenent, & has quatuor ciuitates memorabiles habent, præter alia oppida, & vicos.

Mediolan.

MEDIOLANVM eodem adhuc nomīne ciuitas potentissima ac populosissima in apertis campis opportuno admodum situ polita est, spatium complectitur amplissimū, & vicatim olim huc habitabatur, nunc verò eximia dignitatis collecta vrbs est, ac inter maximas totius Europæ vrbes recensetur; numerantur enim in ea 200. mille habitatores comprehensis parauulis; suburbia longa, lataque admodum habet, quibus plurimū augeatur, quam cum suburbijs ipsi latæ aquarum fossæ cingunt, per quas undique nauigijs annonæ copia defertur tam magna, vt omnia vili pretio hic emanent. Sunt hic tam diuersa artificum genera, tantaque frequentia, vt mirum sit; ædificijs quoque splendidis, & magnificis omnis generis, nobilissimis familijs, & populo mirificè industriæ repleta est. Ager vrbs cæteris Italiæ præstat oryæ copia ob aquarum commoditatem. Quatuor summus genuit Pontifices Alex. II. Urbanum III. Cælestinum Quintum, & nostris temporibus Gregorium XIII. vitæ integritate cognitum, ac permultos insuper Cardinales, & viros armis literisque inclytos. Titulo Ducatus potitur, manetque nunc sub Hispaniarum regis potentissimi imperio, & arcem habet, quam dicunt *Porta Iouia* munitissimam, quæ præcipuum est totius Europæ propugnaculum, quod nulla profectò humana vi capi serè potest. Mediolanensis hic Ducatus ambitu suo complectitur 300. milliaria, in quem Hispaniæ rex Gubernatorem cum titulo etiam Capitanei generalis mittit, qui præest 3. millibus militibus pedestribus, Hispanis mille equitibus leuis armaturæ, & sexcentis equitibus, qui pro tutela huius status continuò hic permanent. Ex hoc statu Mediolani Rex Hisp. prouentum habet 80000.

duca-

ducatorum aureorum: sed administratio causarum ciuiliſum & criminalium pendet à Mediolanenſi Senatu, in quo ſunt 16. Doctores, & nonnulli Prælati, ac Patritij Mediolanenſes.

LAVDA ciuitas, quæ vulgo *Lodi* dicitur, perhoneſta, diues, lauta, rebus *Loda.* quæ omnibus abundans eſt, populum habet ad mercaturam, ad arma, & ad diuitias parandas ſolertem. Agrum habet amœnum, irriguum aquis, & fertilem tritico, ſiligine, milio, cæteriſq; frumentis, item lini, vini ac aliorum fructuum: campi ſunt latiſſimi cum permultis pratis ad rem pecuariam ſummè opportunis, vnde tanta caſei copia hic conficitur, quòd etiam in multis Italiæ locis tranſmittitur. Paret nunc Hiſpaniarum Regi.

PAPIA, quæ & TICINVM à fluuij nomine, cui appoſita eſt, dicitur, *Papia, ſeu* qui fontes in Alpiſus habet, in monte ſcilicet qui S. Gothardi dicitur. *Ticinum.* vrbs eſt ſitu & aère mire ſalubris, ſed parum amœna & populosa, quatuor milliaribus à fluuiò etiam Pado abſens, & agro fertili mirum in modum ac amœniſſimo potitur, qui tantè vbertatis eſt, vt vulgò *Mediolani hortus* nuncupetur; feriſ etiam auibus & piſcibus nobilibus aſſluit, pontè habet lapideum amni Ticino appoſitum, & gymnaſio publico ac celebri omnium diſciplinarum ornatur, an. 1361 à Carolo III. Imp. inſtituto, quod detrimentum non leuia paſſum fuit à Fratic. Galliæ rege, quâdo urbem ipſam obſedit, antequàm à Carolo V. caperetur, ſed inde Pontificum Romæ & aliorum Principum munificentia & liberalitate iterum conſtitit. Iſthic duo ſunt Collegia literatorum, quorum vnũ habitationibus commodiſſimum Pius II. ſummus Pont. crexit, alterum ædificijs ſplendiſſimum Carolus Borromæus Card. præteritis annis inſtituit. Sacram Philoſophiam de vero Deo primus Ticini profeſſus eſt Syrus Aquilienſis eo tempore, quo D. Petrus eam Romæ docebat, quam hæcenus fideliter retinuit. Ex hoc què olim fuit decretum, vt non ampliùs hæc vrbs à flumine Ticinum, ſed Papia vocaretur, quaſi priorum virorum patria, ſeu pia & veræ religionis patria. Paret autem hæc vrbs Regi Hiſpaniæ, & comprehenditur in Mediolanenſi ſtatu.

NOVARIA ciuitas modèſta in colle ſita, partim plano agro amœno ac *Novaria.* fertili, partim montolo ſteriliſq; potitur: pernobiles habet familias aliquot, quæ patriæ ipſi perſæpè clades inuexere. Manet nunc ſub ditione ſubdita Hiſpaniarum Regi, ſed quadam conditione ea nunc Parmenſium Dux fruitur.

COMVM vrbs nobilis ac opulenta in Meridionali Larij lacus ripa amœniſſimo in loco ponitur, adeò vt ad ſolas delicias videatur conſtructa: nam ab vna parte lacus ipſum habet; ab alia verò, ſcilicet verſus Meridiè agrum peramœnum, & omni genere fructuum ſeraciſſimum, atq; etiã aërè habet ſaluberrimum & iucundiſſimum, coloni ſolertes ſunt & induſtria præditi. Paret nunc Philip. Hiſp. Regi.

RHETI populi, quos Plin. Venonetes vocat, incoluerunt olim eum terræ tractum ſupra Veronam ac Comum, què in duas curias partiebantur, nempe in Primam, & Secundam, vt in Heluetiæ deſcriptione diximus. *Rhetii populi.*

CANTIANI gens Alpina tenent AXIMAM urbem, nunc *Bolemo* *Cantiani.* vocatam in valle *Eauentini*.

CATVRIGES, ſeu CATVRGIDI parua gens Alpium, qui te- *Cauriges* nuerunt ciuitatem EBVRODANVM circa Verbanum lacum: *Charges*

L O M B A R D I A.

eorum oppidum nunc Galli vocant.

Camuni. C A M V N I Plinio & Strab. dicti *Valle Camonica* tenent nunc, quæ lōgissimè 50. miliarib. protenditur, & est populo numerosissima, & ferri fodinis diues.

Bechumi. B E C H V N O S Ptolemæi Hermolaus putat esse. *Focunnates* Plinij, Alpinos scilicet populos, qui habent *Vallem Suls*, nunc *D. Bartholomæi* dictam, partim Tridentinis, partim Venetis parent. Leander scribit eos esse, qui *Vallem Serianam* incolunt, quam Serius amnis inte. fluit.

Mesauoi. M E S A V C I Plinio sunt inter *Vallem Mesauicam* inter altissimos, asperri-
mosque montes conclusam, & *Belincionam*.

Breuni. B R E V N I Plinio sunt in *Valle Breunia*, quam percurrit Breunius amnis.

Taurisci. T A V R I S C I, vt auctor est Cato, *Vallem Lepontinam* tenebant, qui populi nunc *Lepontini* dicuntur.

Mincius fl. Porro in hac Lōbardia Transpadana præstatiores fluuij ceteris sunt: MIN-
CIVS, qui profluit ex lacu Benaco præcipua claritate, & ad Mātuâ decurrens,
eâ insigni stagno circumfundit, atq; hinc eadē claritate pergens in Padū exo-
neratur. O L L I V S, qui Brixiani & Cremonensis agri in parte est discrimen,
atq; ex lacu *Isei* Plinio *Sebino* vocato emanat, quo Brixienſe & Cremonēſe ter-
ritoriū maiori ex parte irrigatur: vnde pleriq; campi ex sterilibus, atq; calcu-
losis benigni ac fertiles sunt. fluuius is piscium bonorum, est refertissimus, in
quo præsertim prope *Palatioium* castrū innumeræ piscantur anguillæ, quæ po-
stea saliantur. A D D V A, vel A B D V A, qui non in Adua monte, vt censuit
Plinius, fontes suos habet, sed in altissimi montis *Braulij* gremio, quē Plinius &
Strabo iuga *Rhetica* vocat: in lacū autem Larium profluit, è quo redditus, cuius
aquas supermeat, per planitiem in Padū tendit, vnaq; Serium amnē in eo illa-
bentē defert. L A M B R V S, qui *Lambro* hodie *Leandro* dicitur, & *Montia* Ber-
Sacco, & ex lacu *Eupili* redditus infra Larium in Padū defluit. Hic aquarū per-
petua claritate nitet, atq; optimorū piscium copia abundat. T I C I N V S, qui
oritur in fine Italiae ex summis Alpibus, qui nunc M O N S D. *Gothardi* dicitur,
& in Verbanū lacū confluit, è quo egressus in Padū quatuor miliaribus ultra
Papiam exoneratur. Hic aquis perlucidus est, & piscium nobilitate famosus,
præsertim laudatissimis Thymallis: aurū & argentū ex eius arena percipitur.

Abdapa fl. S E N C I A, vel S C E S I A, qui Plinio *seſites* vocatur, profluit ex Alpibus
supra Burgum per *Vallem Sceſiam*, cui nomen facit, & iuxta Vercellarum urbem
discurrens in Padum exoneratur.

Senia fl. Sunt quoq; lacus præstatiſſimi in hac regione, & piscibus refertissimi, nem-
pe Benacus, Idrius, Iſeus, Larius, Luganus, & Verbanus.

*Bonagus la-
cus.* B E N A C V S lacus, qui hodie *Lago de Garda* dicitur, ab oppidulo id nomi-
nis, quod iuxta ipsum est, lōgitudinē habet maiorem prope 35. miliarium per
Orientalē ripam, etſi Strabo eam maiore suo sæculo ponat, hoc est quingentis
stadjijs, quæ 62. miliaria reddunt, latitudinem verò habet maximam millia-
riorum 15. aut saltem 14. à Salodio oppido ad oppidum Gardæ. Lacus is quan-
doque valde fluctuosus est, ac procellosus tempestates imitans maritimas,
atque fluctibus suis nauigia sæpè cum ingenti damno & periculo iacat.
Optimorum autem piscium copia refertissimus est, & in primis truttarum,

& car-

& carpionum, qui sanè pisces perrari sunt, ac paucis in locis reperiuntur. Cingitur ubique lacus altissimis montibus amœnissimisq; præterquam à Meridie. Ager omnis generis arboribus, oleis præsertim frequentissimus, & nonnullis castris ornatus, inter quæ valdè nobile est Salodium, quod aquis Benaci abluitur, mercibus satis abundans, à quo incipit iucundus & amœnus tractus circa lacum ipsum, qui vulgò *Ripa*, seu *Riuera de Gald* dicitur, & agro fertilissimo spectatuq; iucundissimo potitur, & adeò arboribus fructiferis præcipuè medicis, limonibus, citrijs, oleis, ficubus, & alijs id genus decorato, ut nulli præstantissimæ & fertilissimæ vniuersæ Italiæ regioni cedat: incolæ ex his fructibus ingentem faciunt lucrum, qui per Lombardiam Bononiam, & Venetias exportantur.

IDRITIVS, seu Idrinus lacus, vulgò dicitur *Lago de Idex*, & nomen sumit *Idritium*. à castro eius nominis, satis piscibus abundat.

ISAEVS lacus Plinio *Sebinus* dicitur, & vulgò *Lago de Isse*, ambo hi lacus *Isaui lacus*. *Idrius*, & *Isæus* sunt in Brixienfi territorio.

LARIVS lacus, seu Comensis, & vulgò *Lago de Como*, ab oppido sibi adjacenti ad Septentrionem in Austrum productus Benaco lacu maior est: *Strabo* eius longitudinem ponit stadiorum 300. hoc est propemodum 38. milliarium; latitudinem verò stadiorum 30. seu milliariorum quatuor; quidam 60. milliaria ei secundum ambitum assignant. Est autem piscium optimorum fertilis, maximè truttis permagnis, coronatur verò vndiq; montibus, quorum cacumina castanearum arborum nemora habent, latera vineas, oleaque: radices verò sylvas in quibus ferarum venationes frequentes sunt.

LVGANI lacus, quem alij *Fucanum* etiam vocant, dicitur, ab oppido id *Luganile* nominis iuxta illum, & admodum tortuosus est præcipuis tribus ramis. Ab hoc profluit amnis *Tressa*, qui in lacum maiorem percurrit, circumquaque verò per multis oppidis & vicis conuestitus est.

VERBANVS lacus, nunc maior vocatur, quod aliorum in hoc tractu maior sit. Huius longitudinem *Strabo* ponit stadiorum 300. alij 320. vel 363. Latitudinem maximam *Strabo* facit stadiorum 30. alij 33. alij verò 56. sed non mirum est, auctores in huius lacus dimensione adeò inter se variare, quia tam tortuosis anfractibus, recessibusq; implicitus est, ut eius mensura commodè tradi nequeat. Maxima verò procellarum visæuit, quemadmodum etiam Benacus, maximè à vento Australi agitur, quem incolæ *Liuernam* vocant. Pisces habet optimos, præsertim truttas permagnas, & lucios insignes, ac pisces etiam aurei coloris, & circumquaque ornatur honestis oppidis, vicis, collibus, campis amœnis, pratis herbidis, quæ omnia fertilissima sunt.

Sunt autem in hac Lombardiæ parte hi Episcopatus, Brixienfis, Bergomen-
sis, Cremonensis, Laudensis, Papiensis exemptus, Nouariensis, qui Archiepiscopi Mediolani Suffraganei sunt: Mantuæ, Comensis, qui Patriarchæ Aquileiensi sub sunt: Cremonensis, & Vercellorum, qui subiecti sunt etiâ Mediolanensi Archiepiscopo, ut opinor.

FORVM IVLII . ET HISTRIA

XVII.

FORI IVLII DESCRIPTIO.

ORVM IVLII Ducatus est, & Carnorum populo- *Forum Iulij olim Lâ-*
rum terra, ac regio Italiæ decima octava, quæ olim Blon- *harnia.*
do teste LIBVRNIA appellabatur. Fori autem Iulij *Forum Iulij unde dicitur.*
nomen quidam putant sumpsisse à Iulio Cæsare, qui le-
giones hac trans Alpes duxerit: Blondus eam ab vrbe For-
ro Iulio denominari asserit, quæ quidem vrbs à Cæcانو
Bauorum rege fuit deleta: Regionem etiam hanc A Q V I *Aquileiensi*
LEIENSEM à metropoli vrbe Aquileia vocatam fuisse ex historiis appa- *regio.*
ret. Postremò *Patriam Friuli*, licet corrupte, dictam constat Venetis, quod no-
men in hunc vsque diem manet.

Regio hæc ab exortu Istriam habet, quam aliqui Sontio seu Lizontio *fines re-*
fluuiio, aliqui verò rectius Formione amne, qui nunc *Risanus* seu *Disanus* est, *gionis.*
vel secundum alios *Alben*, separant, à cuius fluuij ostijs non procul est ci-
uitas Iustinopolis, quæ vulgo *Caput Istria* vocatur. A Septentrione montes
Iapidij, seu Alpes ab se Iulia vocitæ imminet: Ab Occasu Vindelico-
rum, & Noricorum Alpes sunt, atque ab eadem parte Lipientia amnis
Forum Iulij à Marcha Tarvisina seiungit. Ab Austro verò Adriatico ma-
ri alluitur.

Regionis situm Leander Albertus sic describit: Incipit à planitie mari *Situs regio-*
apposita, moxque paulatim crescens primùm in colles, tandem in montes al- *nis.*
tissimos euehitur, qui propemodum vndique fines adeò claudunt, vt hæc
vallata montium iugis planities tanquam muro, theatrum videatur, fauci-
bus autem vnis pateat, per quas, vti porta Sontij fluminis traiectu ab Tarui-
sio aditur. Cæteros itaque terminos Alpes vndique premunt, ideoque nisi
per maritimos portus, aut conualles montium, seu ipsos vertices accessum
præbet.

Inhabitârunt eam primùm quidem Euganei, Veneti, Troiani, Galli, po- *Incole an-*
steaque populus Romanus, sed maiestate populi Romani inclinâte, in Barba- *tiqui.*
rorum Longobardorum potestatem collapsa est, quæ continuatim 14. Lon-
gobardici sanguinis Duces habuit, duosque Gallici vsque ad Caroli magni
tempora, & in potestate Imperatorum ex eius stirpe vsque ad Ludouicum
Tertium perseverauit, cuius inde Ducatum Berengarius sumpsit, cui succes-
serunt Berengarius Secundus, & Berengarius Tertius, & huius filius Adelber-
tus, sed his duobus vltimis ab Ottone Imperatore captis, regio ipsa sub Im-
perij

perij Romani ditione iterum redijt, cuius bonam partem Otto Imperator Aquileienſi Eccleſiæ condonauit, poſteaſque Conradus Imperator reliquum Ducatus Fori Iulij cum Iſtriæ Marchionatu dictæ Eccleſiæ addidit, atque ſic Regionis imperium apud Aquileienſes Patriarchas fuit: donec tandem Venetidi domineam totam ſuæ ditionis effecerunt circiter annum Domini 1420. qua etiam nunc hodie tranquillè potiuntur. Attamen bona pars ſubiecta eſt Comitibus & particularibus Dominis, qui omnes dominio Veneto parent, & plerique eorum nobilitatem etiam Venetam obtinuerunt.

*Forum Iulij eſt ſub Venetis & particularibus domini-
on.*

*Regio-
niſque Aquileienſis.*

Regio hæc campos latos & irriguos, maximeque fertiles habet, vnde fructifera eſt tota præter eam partem, quæ Alpibus vicina eſt, vbi colles neque ardui, ſed ſcandunt, in quibus caſtella non pauca ſunt; abundat vitibus, quæ gignunt generoſum vinum, quod Plinius in vinorum cœſura primo loco celebrat, Pucinumque vocat à loco, cuius ingentem copiam ad Venetiarum ciuitatem emittunt incolæ: fructus hic omnigeni, pomaque nobiliſſimi ſaporis: ſyluæ etiam ligno materieque, tum venatu munificæ, præta nitidiſſima, paſcuaque; gregibus pecudum vtilia, agrum cunctis rebus tam neceſſitati mortalium, quam delicijs & voluptatibus opportuniſ per ſe abundat, cælum temperatum, aer ſalubris, raro quippe ibi peſtis corpora hominum inuadit: montes habet quosque omnium metallorum generibus ſæcundos, marmor habet candidum, nigrum, varium, lapillos cornelios, cambnitas, & beryllos, ac cryſtallum.

*Hydra ſeu
montis.*

Eſt in hac regione Hydra ſeu Idria inſignis fluuius, vbi argentiuiui fodina habetur, & non procul à Montefalcone ſunt aquæ calidæ medicatæ, quarum meminit etiam Plinius, quæ nunc dicuntur *Balneæ Montis Falconis*. Iſt ibi etiam Tiliauentum amnis nauigabilis, qui in monte Mauro ortum habet ſupra vicum Phornium, vbi ſons mirabilis, in quo lignum deiectum lapideo cortice obducitur, & virgulta, foliaque immerſa lapideſcunt.

*Tiliauentum
fluuii.*

Vtina.

Metropolis huius regionis eſt VTINA, ſeu VTINVM, ciuitas ſatis ampla & magnifica, & non ab Hunnis condita, vt aliqui volunt, nec à Auſtriæ Ducibus, ſed perueruſta, & Plinio non ſemel nominata in qua aliàs, propter euerſam Aquileiam, fuit ſedes Patriarchatus, eſtque vrbs omnibus rebus neceſſarijs affluens, & quæ viros ſumma ingenij claritate ſemper genuit: ad hanc Reſpu. Veneta præſidem mittit, quem Locumtenentem vocant, eius ambitus eſt milliarium quinque, ac eius populus aſcendit ad numerum 16. millium. In hac etiam regione eſt AQVILEIA, vbi Patriarchatus, olim vrbs ditiffima ac populotiſſima, & domicilium Imperatorum; vnde altera Roma dicebatur, mœnibus ſumptuoſiſſimis percincta, templorum apparatu, magnificoque amphitheatro, ac alijs ſplendiſſimis tum publicis, tum priuatis operibus exornata: In hac Octavianus Auguſtus interdum conſidere ſolebat: hic quoque Cæſar Auguſtus contrauerſas Herodis & filiorum audiuit, iudiciumque dedit, vt refert Iosephus. Tiberius hic quoque cum Iulia vxore commoratus eſt, quæ ibi immaturum edidit partum. Nuncautem infrequens eſt colonis, & ad ſolitudinem propemodum perducta, poſtquam direpta & flammis incendioque planè vaſtata fuit à Attila Hunnorum Rege cum interuentione 37. ſerè millium hominum

Aquileia.

in ea degentium; multos autem & præclaros homines omnibus sæculis tulit.

Aquileiæ porrò Patriarcha etiamnum creatur, qui Venetijs suam sedem *Statu Ec-*
habet, sub quo sunt hi Episcopatus, Concordiæ, Polæ, Parentij, Tergesti- *clesiasticum.*
nensis, Comaclensis, vel Petensis, Iustinopolitanus, Madriensis ciuitatis no-
uæ; præter alios etiam Episcopatus Marchiæ Taruisinæ ipsi subiectos, vt
Mantuanus, Cumanus, Tridentinensis, Veronensis, Marauensis, Patauinus,
Vincentinus, Taruisinus, Cenerensis, Feltrij, & Bellunensis. Primus autem
Aquileiæ Patriarcha fuit Diuus Marcus Euangelista, missus à Sancto Petro
Apostolo, vt prima religionis, ac fidei Christianæ fundamēta proferret, con-
statque ibi Christi Euangelium conscripsisse. Sunt etiam aliæ celebres ciui-
tates in hoc Foro iulienſi Ducatu, vt TERGESTVM in littore maris co-
lonia Romanorum, sic dictum, quod ter egeſſerit radicem, id est ter euerſum
fuerit; cuius ager pretiosum vinum producit, quo nullum aptius medica-
mentis iudicatur: hunc Græci miris laudibus celebrârunt, *Pictanum* appel-
lantes, incolæ nunc *Ribollam* dicunt. GORITIA, olim *Nereia*, in qua *Urbes præ-*
multa vetustatis supersunt monumenta. PORTVS GRVARIVS, *cipue.*
antiquis *Portus Roncalus* dictus. deinde SPILIMBERGVM, MARA-
NVM, MONS FALCONIS, & aliæ. Fuit in hac etiam regione CON- *Concordia.*
CORDIA, vrbs famosa satis, quæ ab Attila Hunnorum Rege comminuta
fuit, cuius nunc extant solum murorum fundamenta. Tandem portus habet
regio ipsa in ora quamplurimos, eosque peroportunos.

I S T R I A E D E S C R I P T I O.

ISTRIA regio est Italiæ decimanona, idem quod prius no- *Istriae for-*
men retinens, sub Chersonesi, seu peninsulæ forma, quem- *ma.*
admodum à Plinio, Ptolemæoque describitur, quæ inter
duos impetuosos sinus extollitur, Tergestinum scilicet, &
Carnarium, excurrens in mari Adriatico. Hæc autem Pli-
nio teste IAPIDIA olim dicta fuit, & *Istria* nunc ab Istro *Istria dicta*
Principe, quem Ianus tum Italiæ præſidens hæc in loca mi- *fuit Iapi-*
ſit vt Cato cenſuit, denominatur; non autem ab Istro fluuijo, vt cum Plinio *dia.*
multi putârunt.

Huius terminum ab Occidente Petrus Copus in Istriæ cosmographiâ *Istriae ter-*
& alij Timauum amnem constituunt, & sic Tergestum, Mugilam & Dui- *mini.*
num Istriæ adnectunt; verum rectius cum Leandro Alberto Plinium inſe-
quuto ab Occasu fines erunt Formio amnis, & pars maris Adriatici; à Me-
ridie mare Adriaticum; atque etiam ab Oriente mare cum Arſiæ fluuij
ostio, vbi incipit Liburnia: à Septentrione verò Alpes, quæ Carniolam,
& Pannoniam ab Italia submouent. Latitudo Istriæ Plinio teste est 40, *Istriae men-*
milliarium *sura.*

milliarium scilicet in Isthmo, & secundum alios 30. miliarium; circuitus nempe à Formione fluuiio, qui nunc *Rifanus* est, usque ad intimum angulum Carnarij, seu Fanatici sinus, ubi Castellum nouum cum Arliæ fluminis ostio, alij verò nauigationem circiter 150. miliarium esse asserunt.

Istiriani à quibus ortum duxerunt.

Istorum gentem fama est originem à Colchis duxisse, missis ab AEeta Rege ad Argonautas, raptosque filia persequendos, atque horum populorum Liuius persæpè mentionem facit, eorumque audaciam in inuadendis legionibus Romanis narrat; sic quoque Florus & alij Scriptores antiqui.

Regionis qualitas.

Tota regio aspera potius quam plana est, non tamen arduos habet montes, imò potius colles, eosque non infœcundos: nam vitibus, oleis, alijsque pomiferis arboribus; pascuis item, & pecoribus satis abundant: vnum tamen altum habet montem, vulgò *Mons maior* dicitur, qui à nauigantibus primùm detegitur, ac multas profert rarissimas herbas, quarum gratia longinqui etiam medici sæpius magno cum labore illum conscendunt; in eius etiam vertice fons emanat vberrimus. Frumento verò, ac cæteris leguminibus ingratus ager, attamen *Pisinus* fertilis & iucundus planè est, & ager quoque *Vma-cus*, seu *Humagus*, in vniuersum ferè planus, & arationibus ac syluis munificus.

Salina Istria.

Salem quoque regio hæc abundè præbet, & ad *D. Vincentium* vastissimæ sunt syluæ materia nauibus fabricandis munificæ; piscibus diues est ob insularum

Saxifodina.

& sinuum multitudinem. Sunt etiam saxifodinæ non inutiles, quibus Venetiarum vrbs in primis tam in publicis, quam in priuatis ædificijs opportunè satis exornatur: nam in *Rouiniensi* agro marmor cæditur *Istricum* vocatum, quod in tota Italia maximo æstimatur pretio; & in *Breonia* lapis etiam cæditur Rouiniense mollior, quem ad ædificia magnifica Veneti, aliæque Italiæ ciuitates eligunt. Incolæ corpore & animo parum præstant; suntque pauperes, vt plurimum, ob vicinitatem vrbs Venetiarum, quæ omnem negotiationem ad se trahit.

Incolarum mores.

Pola.

Sunt in hac regione vrbes, oppida, pagi; multi cum modicis insulis, & scopulis, in ora ipsoque mari ad eam pertinentibus; & præter reliqua habet *POLA* M, peruetustum satis, ac nobile oppidum, priscum retinens nomen, à Colchis in solo plano conditum, quod Græcorum sermone exulum ciuitatem significat, quod postquam colonia Romana factum fuit, *PIETAS IVLIA* vocatur: ubi etiamnum in agris præcipuè antiquitatis semirupta opera, amphitheatrum scilicet ac sepulchra vetustis inscripta literis passim reperiuntur, ab Attila primùm euersa, deinde à Genuensibus quoque non semel diruta, nunc verò vrbs Episcopalis est.

Iustinopolis.

Est etiam *IUSTINOPOLIS* quoque Episcopalis, vetusta sanè vrbs, ab iisdem Colchis sicut *Pola* ædificata, sed à Iustino Imperatore, à quo postea nomen cepit, instaurata; hæc totius Chersonesi primaria erat, sed à Genuensibus planè direpta incendioque vastata fuit, quam postea resectam fuisse constat, nuncque *Caput Istria* vocatur, quoniam in capite principioque regionis sita est, cuius ager bonus est, & haud ignobili vino, oleoque & felle fecundus.

Caput Istria.

I S T R I A.

144

Maiori ex parte Istria Venetis paret dominis, & vna pars oppidorum ipsius Austriacis subiecta est. Præcipuos & nobiles fluuios habet tres: Formionem, quem accolæ *Risanum* vocant; Nauportum, quem *Quietum* appellant; & Arsiam, qui in sinum Fanaticum fluit, & est modò Italiae terminus.

Istria *enc.*
is, & An-
striacus sub-
est.
Istria *flu.*
u.

SARDI

16017

XVIII.

SARDINIÆ INSVLÆ
DESCRIPTIO.

ARDINIA insula magna est, & Siciliæ maximè par, *Sardinia vnde dicta*
quæ à Sardo Herculis filio sic vocitata fuit, qui è Libya
veniens, insulâ hanc occupauit: antea Ichnuſa teste Arist.
& Plinio dicta fuit, *signosa* Martianus corruptè ponit; ab
effigie autem soleæ Timæus & alij ipsam *Sandaliothem* ap-
pellârunt, vnde Manlius:

Sardiniam in Libyco signat vestigia plantæ.

Hæc autem à Septentrione in Austrum porrigitur, & in Occidentè ma- *Sardinia fines.*
gis, quàm in Orientè latior est; quæ à Septentrione Corsicæ adiacet, neque
nisi octo milliaribus ab ea tantùm abest: quod interuallum nonnullis etiâ
modicis scopulis coarctatur, qui *Taphroſæ* insulæ vocitantur, ab hisque fre-
tum ipsum inter Corsicam & ipsam Sardiniam *Taphros* nominatur. Ab Or-
tu Tyrrheno alluitur mari, qua ex parte obiectâ habet Siciliâ 200. millia-
ribus velifico cursu disiunctâ. A Meridie ab Africo mari abluitur, distans
ab Africa milliaribus plus minus 160. Ab Occasu verò mare habet ab se
Sardoum vocatum, quod nomen ad Gaditanum vsque fretum prouenire
Erathosteni placuit.

Huius ambitus Straboni ponitur 500. mill. Plinio 562. alijs autè 660. Et *Sardinia mensuras*
longitudo à Septentrione in Austrû est Straboni mill. 220. iuxta Pliniû 188.
mill secundum Ptolemæû 234. at verò iuxta recetiores 240. quam tamen
longiorè mill. 180 per dimensionè ex tabulis Mercatoris nò inueni, & se-
cundum latitudinè 90. secundum verò ambitum 500. vt etiam Strabo po-
nit. Posita est sub quarto climate còplectens 11. & 12. parallelos, in quo tra- *Sicut celo*
cta maior dies æstatis est horarum prope 14. cum tribus quartis. *stis.*

Incolæ Straboni & Diodoro *Iolai*, seu *Iolaenses* dicuntur, eosque postea *Incolæ Sar-*
Strabo *Diagrebes* dictos scribit: sed qui insulam ipsam primùm habitârunt,
non satis certò inter auctores constat: hoc tamen verum est, Romanos cû
Carthaginienſibus de ipsa decertantes, eius dominium obtinuisse, ibique
suas colonias posuisse. Decidente postea Romano Imperio Saracenorum
iugum insula hæc sustinuit, donec capta fuisset à Genuensibus & Pisanis,
ipsamque summus Pontifex ex horum manibus ereptâ in feudum Arago-
nesium Regi dedit, quæ postea hereditario iure ad Carolum quintum
translata fuit, atque nunc ad Philippum Hispaniæ regem eius filium.

SARDINIA.

*Sardorum
mores.*

Sardi autem populi corpore robusti sunt, colore fusco ob solis ardore, mores habent incultos, laboribus dediti & venationibus sunt, cibis vescuntur libenter grossis; at maxima cum hospitalitate exteras gentes tractant, pacificeque inter ipsos viuunt, tametsi non desint, qui ipsos crudeles esse asserant.

*Sardiniae
diuisio.*

Diuiditur insula hæc in duas regiones seu partes, nempe in caput *Calariæ*, quæ respiciens Corsicam montuosior, sed tamen amoena est; & in caput *Lugudori*, quæ Africam respicit.

*Regionis
qualitas.*

Regio autem argenti diues & fertilis, & in vniuersum fructibus omnigenis, atque frugum præcipuè tritico abundantissima est, sicut & Sicilia, est tamè solo, quàm cælo melior; nam vt fecunda, ita penè pestilens est. ex quo parum habitat, quod æstiuo tempore ac in locis maximè fertilibus accidit, hoc est in parte Lugudori, vbi paludes multæ insident, quæ planitie tota sternitur: nam quæ pars Boream respicit, scilicet caput *Calariæ* scopulis aspera, ac immitis Aquilonaribus flatibus est, ac morbosa minus. Pecudum optimam parètem vocat Aelianus, & præter reliqua copiosè animalia habet *Mufrones* vel *Muscrones* vocata, nullo alio in loco Europæ còperta, quæ ceruis in aliquibus assimilantur, quorum pelles loco armaturæ feruiunt, quarum bona pars in Italiam adducitur: animalibus nocuis, serpentibusque caret, etsi vulpem habeat, & solifugam nutriat animal perexiguum, araneis forma simile. Nascitur quoque ibi Sardonica herba, vulgò *Rianuncula* vocata in fontaneis aquis, quæ neruos vescentibus contrahit, ipsique dum ea commesta moriuntur ridere quodammodo videntur, vnde prouerbum natum est de risu Sardónico. Hybernæ pluuiæ in æstiuam penuriam conferuantur: nam rarò isthic imbres cadunt. Stagna pisculètissima sunt, similiter fontes calidi sunt, & salubres aliquot locis scaturiunt, qui medelas hominibus afferunt, sunt etiam ibidem sulphuris, argenti, & aluminis minere, & salinæ quoque permultæ.

*Episcopatus
Sardinie.*

Sunt autem in tota insula tres Archiepiscopatus, qui Episcopatibus nonnullis moderantur, & hi sunt: Archiepiscopus *CALARITANENSIS*, cui subsunt Sulcitanus, vel Sulciensis, Doliensis, Puellensis: Archiepiscopus *TVERRITANVS*, cui subsunt Sorrensis, Plonatenis, Ampuriensis, Gifacensis, vel Girardenis, Castrensis, Othauensis, vel Othaicensis, Posanensis: & Archiepiscopus *ALBORENSIS*, cui subsunt Vssellensis, Sanctæ Iustæ, Terræ albæ, Ciuitatensis exemptus, Galtellensis exemptus,

Calariæ.

Ciuitates illustriores in hac insula sunt *CALARIS*, in monte prope mare Africæ sita, cum amplo & pulchro portu, in qua residet Vicerex totius insulæ cum Baronibus & alijs nobilibus.

Oristagna.

ORISTAGNA item, olim *Arborea* nūcupata, cuius regio Oristani Marchionatus dicitur, in qua olim erat *TVERRITA*, vel *TVERRITA* colonia Romanorum, quæ

Sassaris.

Ptolemæo *Turris Libisonis* vocatur: deinde *SASSARIS*, vbi originem ducit nobilis aquæ ductus altitudinis palmarum 18. qui duodecim milliaribus extenditur vsque ad S. Gaugini templum. *Alghes Bosa* Principis Salaritanæ, & *Aragonesæ* oppidum.

INSVLAE CIRCA SARDINIAM.

ROPE ipsam insulam sunt nonnullæ parvæ insulæ, ac phintonis scopuli, vt PHINTONIS insula, nunc *Isola rossa* vulgò inf. dicta: ASINARIA, quæ olim *Herculis* Ptol. Insula S. TER RAMI, olim *Diabase*. Insula SANCTI PETRI, olim *D. Petri*. Hieracum, seu Accipitrum Insula. Insula PLUMBEA, hodie *plumbea*. del Torro. FICARIA, nunc *Serpentaria*. Et HERMEA, nunc *To-Hermea-laro*.

SICILIAE DESCRIPTIO.

SICILIA insula antiquitate, rerum claritate, & beatitu- *Sicilia*. dine nulli in Mediterraneo mari secunda: posita est inter Italiam & Africam, atque sic dicta fuit à Siculis Liguriæ populis, qui expulsis Sicanis eam inhabitârunt. Prius namque SICANIA à Sicanis habitatoribus vocabatur, *Varia Sicilia nomina*. TRINACRIA etiam à tribus promontorijs, & TRIQVETRA ab eius forma Plinio teste dicta fuit:

TRINACRIS Ovidius legit, & TRINACIA Dion Alexandrinus. Alia quoque nomina, seu maui Epitheta apud Poëtas & Historiographos obtinuit: Homerus enim *Cycloporum*, Lycophron *Triceruicem*, Pindarusque *Tricuspidem*; alij verò *Solis* insulam nominârunt.

Hæc à Septentrione alluitur à mari Tyrrheno *Infero* vocato: ab Ortù ab *Sicilia* fi- Adriatico & Ionio, quod etiam *Superum* dicitur: à Meridie ab Africo: & ab *nes*. Occasù à Sardoo. Extrinsecæ partes huius insulæ efformant trianguli *Inf. forma* figuram, cuius tres anguli totidem producant promontoria, quorù vnum dicitur PELORVM, vulgò *Capo del Faro*, quod ad Boream situm respicit Italiam, seu Cenè promontorium Calabriae, hodie *canda vulpij* vulgò vocatur: aliud est PACHINVM, vulgò *Capo Passero*, versus Ostrum & Leuantem, quod Peloponnesum Græciæ spectat: vltimū est Lilybæum versus Meridiem & Occasum, vulgò *capo Boca* vocatū, quod montem Mercurij promontorium Africæ aspicit, à quo vt viciniore Africæ parte centū *Diffantia Sicilia à continenti* milliariibus distat; quamvis Strabo, & Ptolemæus 180. ponant: nam in remotiore parte Insulæ à Pachino ad Tripolim Barbariæ 400. millia cōputantur. Distat verò dictum Lilybæum prom. à Calaritano Sardiniae promotorio, milliariibus 190. vel secundum alios 200. Sed ab Italia in viciniore eius parte non recedit plusquā mille & quingentis passibus, & in remotiore 300. millibus, hoc est à Drepano Siciliae ad Neapolim; quamobrem Siciliam Italiae, seu peninsulam, coniunctā olim fuisse scriptores vnanimi *Sicilia olim Italia coniuncta* consensu tradunt, quæ postea ob terræ motum, vel ob Aethnæ montis in-

celandum, aut etiam ob continuū vtriusq; maris Ionij scilicet, & Tyrrheni fluxum, & refluxum ab Italia continenti auulsa seu recisa fuit: cuius hæc maximè indicia esse possunt, quia mare illius freti plusquàm octoginta passibus non profundatur; & Rhegium oppidum in margine Italiæ situm scissuram significat; atque etiam, quia terra ibi fragilis & cauernis quibusdā, fistulisq; ita penetrabilis est, vt ventorum tota sermè flatibus pateat. Mare porro illud, quod inter Italiā & Siciliam intercedit, est adeò saxum & atrox, vt ab antiquis *Scylla* & *Charybdis* inuisis nominibus fuerit insignitum: *Scylla* saxum est, *Charybdis* mare, vtrunq; noxium appulsiis nauibus.

Scylla & Charybdis.

Cæterum quamuis insula hæc triquetram habet formam, obliqua sunt tamen eius latera; nam latus Ortū respiciens concauum est, & Septentrionale latus aliquantum curuatur. Cōtinet autem Septentrionale latus à Lilybæo ad Pelorum milliaria 281. vel iuxta alios 285. Meridionale latus à Lilybæo ad Pachinum mill. 193. vel iuxta alios 240. Orientale verò latus à Pachino ad Pelorum mill. 150. vel secundum alios 175. Vnde isti ambitum 700. milliarium, illi verò ambitum 624. colligunt. Posidonius verò, referente Strabone, 550. tantum milliaria in ambitu colligit.

*Insula mē-
sura.*

*Situs cele-
stis Siciliae.*

Ponitur verò, sicut & Sardinia, in quarto climate inter 11. & 12. parallelū, in quo tractu maior dies æstatis fit horarum 14. cum duabus tertijs & amplius, in quibus quidem insulis cōspicitur Canobus stella omnium splendidissima in Argonauj, quæ maiori Italiæ parte absconditur.

*Varij huius
ins. habitatores.*

Incoluerunt olim insulam primū Cyclopes atq; Lestrigones, hoc est gigātes, gētes barbaræ, & inhumane, vt historie & fabulæ vnanimiter produnt, & vt clarè ossa illorum ingentia diuersis temporibus per totā insulam reperta fidē faciunt; deinde Sicani natione Hispani; post hos verò Siculi; vltimò tandē Græci colonias suas in insulam posuerunt, vrbesq; magnitimas cōdiderunt, & mutua consuetudine cū Siculis vtentes, Siculi omnes simul appellati fuere. Troiani quoque post Troiæ excidium appulerunt ad hanc insulam, qui de nomine maioris eorum ducis Elimi vocabantur. Circiter etiam illa tempora Cretenses cum Rege illorum Minoe ibidē conuenerunt; & post hos Græci ex diuersis partibus Græciæ proficiscentes huc colonias posuerunt, Præterea missæ etiam fuerunt in Siciliā colonix à Romano Senatu tempore primi belli Carthaginensis, atq; Cæsaris Aug. Imperatoris. Cecidit verò sub Orientali & Cōstantinopolitano imperio anno 624. à Christi natali post imperij scilicet diuisionem, atque sic 200. annorū spatio permulti Græci ad insulam inhabitandam concurrerunt: verum tempore Iustiniani Imperatoris insulam ipsam occuparunt

*Sicilia sub
Imp. Orient.
626.*

*Gothi acci-
piunt Siciliā,
Saraceni in
Sicilia.*

Gothi, qui tamen post 17. annos à Belisario Iustiniani duce pulsi ab ea fuerunt, Saraceni deinde, regnāte Michaelē Balbo, eam occuparunt, in eamq; 400. annis dominati sunt, donec à Normanis victi & pulsi fuerunt; tuncq; magna Lōgobardorum multitudo in insulam venit: postea verò Sueui & Germani, sed his à Clemente Quarto ex Sicilia pulsus ingrediuntur insulā Galli, qui omnes post 17. annum, dum vespere canebantur, à Siculis trucidati fuere, anno scilicet 1282. quo quidem Aragonenses Insulæ dominium

*Galli in Sic-
ilia ab in-
colis truci-
dati.*

obtinuerunt.

obtinerunt, quod perdurauit annis 230. vsque ad Ferdinandum Regem, qui anno 1516. Hispaniæ obiit. Huic verò Carolus V. Imperator, ac Hispaniæ Rex successit, & post eum Philippus Hispaniæ Rex, nunc Siciliæ moderatur, ex qua prouentum vnus millionis aureorum quotannis recipit, mittitque ad eam gubernandum Proregem.

*Sicilia, nūc
sub Rege
Hispaniæ.
Patriæ qua-
litas.*

Tota insula diuisa est hodie in tres regiones, quæ sunt Vallis Demona, Vallis Neeti, & Vallis Mazaræ. VALLIS DEMONA à fluminibus Teria, & Imeria clausa angulū Pelori promontorij continet, & hanc Ptol. ætate inhabitârunt Messenij, & Catanæi. VALLIS NEETI à fluuio Teria, & Gela clauditur, complectens totum promontorij Pachini angulum, & hanc tenuerunt olim Siracusij. VALLIS autem MAZARÆ reliquum habet insulæ, in qua Lilybæus est angulus, cuius incolæ Ptol. temporibus fuerunt Orbitæ, & Segestani.

*Ins. diuisio.
Vallis De-
mona.
Vallis
Neeti.
Vallis Ma-
zaræ.*

Insula porrò ipsa naturæ multo dissimilis est, cùm & ignibus, & frugibus largè scatet. Ist enim statibus & marinis montibus vndique exposita, totaque cauernosa, sulphur, & bitumen intrinsecus continens, quæ generandis, alendisque ignibus naturalis est materia: quo fit, vt sæpè nunc ignes, nunc vapores compluribus in locis eructet; ex quo calidarum aquarum scaturigines multis in locis existunt: Tritico autem, cæterisque frugibus adeò benigna, atque copiosa est, vt Cato *cellam penariam, nutricmq;* Romana plebs hanc insulam esse dixerit: Cicero autem & alij *Aerarium* & vrbis Roma animam fuisse tradunt olim. Quod etiam nūc videtur in agro

*Tritici in
Siciliam
nor præn-
tum.*

Leontino, ac in multis alijs locis, vbi triticum agreste oriri asserunt, in quo quidem Leontino agro, & in territorio Ennae & Assoræ ex vna segetum men-

*Triticum
agreste.*

sura centum colliguntur, vnde vulgò hæc loca *Campe dalle cento salme* dicuntur. Sæpius autem insulæ huius annona Italicæ vrbes fame oppressæ subleuantur. Similiter quoque Siciliæ terra vites spontè producit, & vinda dat generosa cæteris quibuscunque Italiæ paria, inter quæ Plinius *Basilanthum* laudat, quod saporem habet vini mulsi, hoc autem putant aliqui esse *muscatellum dulce* vulgò vocatum. Abundat quoque melle, oleo, pice, croco, lana, & cæteris eiùdem generis, & profert Ebosiam cannam, vulgò

*Vites spontè
prouen-
tes.*

Cannamele dictam, ex qua per decoctionem magna sacchari extrahitur copia, maxime in *Schizzo* oppido. Fructus omnis generis suauissimos habet, atque cardorum, & radicum syluestrium palmarum maximam copiam, sal minerale hic etiam inuenitur in quampluribus montibus; præter fa-

*Sacchari
copia.*

stium, quod multis in locis conficitur. Sericum colligitur copiosè, præsertim in *Messinesi* agro, quod optimum est: venationibus, amnibus quibus tota abluitur, piscationibus, & fontibus comodissima: & aquis calidis, vt sunt *Thermæ Segestanae* antiquis famosæ, & aliæ prope *Xantham* urbem.

*Serici co-
pia.*

Hæc regio quoque lapillos non paucos preciosos profert: nā Agathes in fluuij Agathi ripis adinuenitur; Beryllum propè oppidum *Gratterium* extrahitur; Porphireticum lapidem duorum generum habet, rubeum, scilicet albo permixtum, & viridem, & Diasprum rubeum porphido preciosius. Sunt lapicidinae marmorum nigrorum, & aliorum diuersicolorum, atque

Aurifodine Sicilia. alabaſtri minera in *Entellano* agro vallis *Mazara* reperitur, & in agro *Iuliano* eiusdem vallis sunt mineræ auri, argenti, & ferri, vbi etiam adamantes, & porphidi habentur. Generatur corallum etiam hodie, ſicut olim, inter *Drepanum* & inſulam *Uliam*.

Aethna mons ardens. Mirabilia quoque de hac inſula traduntur: nam *AETHNA* mons, etſi continuò flagret, nihilominus in ſummitate ipſius, vbi ignis maior eſt, nives continuæ, & denſiſſimæ ſunt, quæ æſtate etiam viſuntur. In agro *Menci*

Lacus aquæ feruentiſſime. reperitur celebratiſſimus ille lacus *PALICORI*, à *Plinio* *Ephintia* vocatus, hodie *Naptia*, qui à tribus oſtij, aquam feruentiſſimam emittit, quæ dū feruet foetidiffima eſt, & magnos ſtrepitus facit. Apud *Aethnæ* montem eſt fons aquæ frigidæ acetofæ, quæ tamen feruet, in qua panni gallis prius

Aqua tingens in nigrum. intincti mox nigri efficiuntur. In ripa *Bonalia* apud montē *Tricem* poſt *Drepanum* eſt fons cuius aqua ſemel tantum exauſta ventrem mouet, tandē in territorio *Lilybæi* galli, & gallinæ magnitudine ſua reliquas Europæ, & *Africa* excedunt. Præcipuè autem ſunt quæ inſulam hanc nobilem reddunt hæc, vt ſcribit *Ortelius*: *Cereris* natiuitas, *Proſerpina* raptus, *Enceladus* gigas, *Archimedes* Mathematicus, *Euclides* Geometra, *Diodorus* Hiſtoricus, *Empedocles* Philoſophus, *Dædali* ingenioſa opera, *Sibyllæ* *Cumanæ* ſepulchrum, *Syracufæ* pentapolis, ſeu quadriurbs, *Arethufa* fons, *Aethna* mons, *Palicus* lacus, *Scylla*, & *Carybdis*, atque *Lais* meretrix, quibus addi poteſt ingens *Syracufæ* portus.

Notanda huius inſulæ. Sunt autem vt plurimum *SICVLII* ingenio acuti, natura ſacundi; vnde *Apulei* eos *trilingues* nuncupauit; ſaceti, ſententioſi, & arguti, ſed nihilominus loquaces; vnde apud antiquos ſunt *gerra Sicula*. Præterea ſuſpicio-
ne pleni ſunt, & inuidi, nec non etiam aſperi, & ruſtici: ſtrenui bello ſunt, & qui facile iniurias inferunt, & de ijs facile vindictâ ſumunt; adulatores quoq; ſunt; attamen grato animo aduenas recipiunt; in inuentionibus verò multum apti ſunt. Et ab ijs inuentum fuiſſe oratoriam artem, & ſtorales *Eglogas* *Ariſtoteles*, & *Diodorus* aſſerunt; horologiorum etiam inuentores *Plinius*, & catapultarum *Plutarchus* faciunt. Idioma habent *Italicum*, ſed corruptum, atq; ingratum, veſtitum quoq; cum *Italis* cōmune tenent.

Inſularum mores. In ſiciliæ regno ſunt hoc tempore ciuitates, & oppida 173. quamuis *Plinij* ætas 72. tantum numerauerit, inter quas tres ſunt, Archiepiſcopali dignitate clare, *PANORMVM* ſcilicet, *MESSANA*, & *MONS REGALIS*, quibus Archiepiſcopatibus ſubſunt alij Suffraganei Epifcopi: nam *PANORMI* Archiepiſcopatus habet ſub ſe *Agrigentinum* Epifcopum, *Mazarenſem*, & *Mileuitanum*, ſeu *Maltenſem*, qui eſt in inſula *Melita*. *MESSANENSIS* Archiepiſcopus habet ſub ſe *Lipſaledenſem*, *Pacenſem*, *Liparienſem* in inſula *Lipari*, *Pattēſem*, & *Sancti Marci*. *MONTIS REGALIS* demum Archiepiſcopus continet ſub ſe *Syracufenſem*, & *Catanenſem*.

Vrbium huius Regni numerus. *Archiepiſcopatus.* *Epifcopatus Siciliæ.* In ſiciliæ regno ſunt hoc tempore ciuitates, & oppida 173. quamuis *Plinij* ætas 72. tantum numerauerit, inter quas tres ſunt, Archiepiſcopali dignitate clare, *PANORMVM* ſcilicet, *MESSANA*, & *MONS REGALIS*, quibus Archiepiſcopatibus ſubſunt alij Suffraganei Epifcopi: nam *PANORMI* Archiepiſcopatus habet ſub ſe *Agrigentinum* Epifcopum, *Mazarenſem*, & *Mileuitanum*, ſeu *Maltenſem*, qui eſt in inſula *Melita*. *MESSANENSIS* Archiepiſcopus habet ſub ſe *Lipſaledenſem*, *Pacenſem*, *Liparienſem* in inſula *Lipari*, *Pattēſem*, & *Sancti Marci*. *MONTIS REGALIS* demum Archiepiſcopus continet ſub ſe *Syracufenſem*, & *Catanenſem*.

Panormi. *PANORMVM* Rom. olim Colonia, *FELIX* cognominata, ædificijs magnificis nunc ornata, & Gymnaſio publico: in hoc *Siciliæ* Prorex cum Baronibus & nobilibus ſedet, atque etiam antiquitus Regum inſulæ ſedes

sedes erat, propter loci amœnitatem.

MESSANA etiam Colonia Romanorum fuit, & olim *Zancle* voca- *Messana.*
batur, nunc autem insignis vrbs est.

SYRACVSA vrbs grandior olim, pulchrior & amœnior omnium *Syracusa.*
fuit, quas Græci in hac Ins. cōdiderūt, quæ nūc maiori ex parte destructa.

CATANIA olim nobilissima, & antiqua vrbs, nunc studio generali *Catania.*
claret, sed prope ipsam est nemus octo mill. in ambitu, in quo latrones de-
gunt, qui crebrò viatoribus insidias parant.

INSVLAE CIRCA SICILIAM.

IRCVM ipsam Siciiliā sunt aliæ insulæ, & primò qui-
dem ad Boream sunt LIPAREAE insulæ, *Aeolia* pri- *Liparee*
us vocatæ; deinde ARNAE, postea à Græcis *Ephesiades*, *insula.*
à nostris verò *Vulcania*, cū meas ardere dixerit Plinius;
PLO TAE etiā Dionysio Alexandrino dicuntur, quas
quidem nunc vndecim esse comperio, quamvis antiqui
septem tantum posuerint, & sunt hæ:

VVLCANIA, seu Hiera, vel Therasia, cæteris eius loci amplior ex- *Vulcania*
tat, saxosa, tota deserta, & ignita, cū sepè flammæ eiaçtet, vnde Deo Vul- *insula.*
cano quondam consecrata fuit, atque eius domus dicitur: hanc repente in
mari editam esse tempore mortis Scipionis Africani auctores perhibent,
in qua collis est, nocturnas etiamnum euomens flammæ, nam anno 1444.
5. Feb. circa auroram maxīmam flammæ copiam, ignitaque saxa adeò im-
petuosè eiecit, vt nō tā cæteræ Aeoliæ, verū & ipsa Sicilia contremuerit.

LIPARA, antea *Thermessa*, seu Thermesia, à balneis quæ in ea sunt, & *Lipara inf.*
Plinio rectè *Melingunis* à priscis dicta ob eius nigredinem; circuitum habet
paulò minorem quinque millium passuum, si Nigro credimus; vel decem,
si Leandro; vel 18 si Fazellæ; distatque à Sicilia 20. milliaribus, vel secun-
dum Plinium 12. Quæ quidem fertilissima est, & suauissimorum fructuum
domesticorum: hinc bitumen, & sulphur gignitur, alumenq; copiosè pro-
ducit; scaturigines quoque aquarum habet calidarum medicarum, ad va-
letudinem simul & voluptatē accomodissimas, quæ olim à Siculis mor-
bo affectis, incolumitatis gratia admodum frequentabātur; & mare circum
se omnigenos pisces abundè præbet, præsertim mœnas, quæ vulgò dicun-
tur *menole*. Ignis huius insulæ extincti prorsus superiore sæculo fuerūt, ab-
sumpta omni sulphurea materia, cuius vestigia adhuc conspiciuntur. An-
no 1544. ferro, igneq; totā vastarunt insulā *Turcæ*, quæ tamen confestim
à Carolo V. instaurata, & munita fuit, missis ad eam Hispanorū Colonis.

LISCA BLANCA, quæ milliaris ambitum habet, estq; octo mil- *Lisca blāca.*
liaribus ad Ortum Liparæ visuntur adhuc in ea antiquæ habitationis mo-
numenta, & vetus cisterna ab imbris suscipiendos.

BASILVZVS, cuius circuitus est duorū milliarium, atq; in Orientē *Basiluzus.*
à Lipara 10. milliaribus recedit, quæ quidem culturæ in primis idonea est.

S I C I L I A.

Euonymos. EVONYMOS parua inf. nūc STRAMBOLINVS dicitur, vel VVLCA NETVM secundū alios, estq; inter Liparā & Didymā, & hodie interdū emittit ignes, & tenuissimo Euripo à Vulcania recedit, qui olim puius erat ac fida nauī statio, sed paucis abhinc añs cinere, ac lapidib. præclusus est.

Dina. DINA, seu DIDYME à forma sic dicta, i. gemella, ideo duæ à quibusdam putātur, nunc *Alendi* à iunioribus nominantur, vt scribit Niger, Leandro *Panaria*: sed si Fazellæ Siculo credimus, dicitur nūc vulgò *le Saline*. Habet in circuitu 12. mill. & antiquitus emittebat ignem, vt à quibusdā locis voragines ipsæ indicant. Producit maximam vini copiam & fructuum, & aluminis etiam multum, distatq; à Lipara versus Septentr. 4. milliariibus.

Strongyle. STRONGYLE, OSTRONGILA, & Straboni *Stromboli*, à figura circulari vocatur, & circuitū 10. mill. habet, & totidē à Lipara versus Ortū distat. In hac AEoli domiciliū fuisse autores tradūt. Emittere ignē & pomice cū ingenti fatore, noctu & interdū, qui ignis clarè noctu ardet, eminusq; à nauigātibus cōspicitur. Vna autē eius pars ob cōtinuū ignē sterilis, & aratri impatiēs redditur, nec aliquo pacto coli potest, reliqua verò fertilis est, ac arborū fructuūq; copiosissima, vbi etiā maxima gossipij copia habetur.

Thermisla. THERMISIA, à multis falsò *Hicesia* Ptolemæo, vocatur *le Saline* nunc Nigro, & Leandro, sed *Panaria* Fazellæ dicitur. Anibitus eius est 6. mill. & à Lipara versus Ortū mill. octo abest, at secundū Leandrum stationem habet non incommodam, vbi & prostrata arcis vestigia apparent.

Phœnicodes. PHOENICODES, siue PHOENICVSA, quasi *Palmaria*, seu *Palmulæa* dicitur à palmis, quibus olim maximè abundabat, nunc verò nautis *Filicudi* vocatur, cuius circuitus continet 10. mill. & totidem distat à Lipara versus Occasum, estq; pascuis admodum idonea, ac segetibus apta, & turris iacentis monstrat vestigia.

Ericodes. ERICODES Ptolem. *Ericusa* Straboni, Solino, & Melæ dicta, & Leandro *Alicur*, abest à Lipara versus Occidentem 15. mill. & à Phœnicusa quinque, hæc pascuis omīssa est.

Vstica. VSTICA, quā sic hodie, & Ptol. dictā vult Fazella esse *Euonymon* Strab. distat ab AEolijs Occasum versus propē 60. mill. & totidem à Sicilia versus Boream, in qua oppidum erat eiusdē nominis, quod nūc prostratum iacet. Hæc autem omnino deserta est, & commodam pyratibus stationem præbet.

Post Lilybæum Promontorium Sardiniam versus tres sunt hæc insulæ, LEVANZVM, quæ Ptol. *Phorbantia* dicebatur, distatq; à Drepano 12. mill.

Leuanzum inf. Fanognana. FAVOGNANA, seu FANGIANA à Ptol. *Aegusa* vocata, quæ pingui agro, & optimis aquis præstat, vnde agriculturæ est maximè accommoda. Fuit autem Carthaginensium clade nobilis, ac in ea nunc antiquæ arcis vestigia supersunt. Tutissimos habet sinus numerosissimæ classis capaces, & eurypto à Lilybæo dirimitur, in quo formicarū, & aliquot alię sunt paruę insulę, seu potius scopuli. In Drepani autem portu est exiguus scopulus, vbi arx vetustissima his p̄ximis tēporib. restaurata fuit, quæ *Colubrara* dicitur.

Maresimus. MARESIMVS, quæ Ptol. *Sacca*, vel *Sacra*, à Drepano distat 30. mill. & thymo abundat, vnde apes maximam mellis copiam ibi producunt.

Postre-

Postremò Meridiem versus sunt hæc alie Insula.

MALTA, quæ *Melita* antea vocabatur. hæc aut posita est inter Siciliam, *Melita inf.* & Tripolim Barbariæ, distatq; à Sicilia Promontorio mill. 100. vel ut alij dicunt 60. Ab Africa verò milli. 190. Eius ambitus est 60. mill. & longitudo ab Ortū ad Occasum 22. mill. atq; eius maior latitudo 12. Insula hæc maiori ex parte plana est, sed humilis, saxosa, & vêtis exposita, ær isthic est feruidus est, ac ardens. Quinq; in ea sunt portus satis tuti, ac capaces, parū inter sese distātes, ac inter duos ex eis sita est arx in scopulo natura, & arte inexpugnabilis, atq; tormētis bellicis bene munita. Vrbs aut **MELITA** *Melita vrbs* distat ab arce sex mil. mōtib; ut plurimū, ac asperrimis vallibus circūualata, & præsulatu clara. Isthic sūt circiter 60. pagi, seu casales populosi nullo mēniū ambitu obsepti. Incolę huius insulę tametsi Christiani sint, Saracenicō tamē sermone, qui parum à veteri Punico differt, vtuntur. Deficiunt isthicaquæ à Boreali parte, quibus tamē abundat Occasum versus, ibiq; arboribus fēcūdis, & fructiferis insita est. In vniuersum verò insula ipsa copiosè gossipium, hordeum, cominū, & fructus bonos affert. Fōtem habet aquæ viuę præstantem 2. mil. Meridiem versus ab vrbe Melita distantē, in quo anguillę innumere expiscātur. Muli & equi ex stirpe Hispanica isthic nutriuntur. Insulā porrò hāc D. Paulus Apost. olim appulsu suo naufragio factō nobilitauit, cui Ecclesia Cathedralis dicata fuit. Sed cū anno 1533. vel vt alij scribūt 1529 Hierosolymitanis equitibus ab insula Rhodo per Turcam fugatis à Carolo V. donata fuerit, multo celebrior facta est. Fuit quoque celebris ob Conciliū tempore Innocentij primi contra Pelagium hæreticum celebratum. Scorpiones in hac insula nullam afferunt hominibus noxiam, imò permulti affirmant isthic terrā reperiri, quæ serpentes necat.

GAVLOS, siue **GAVDVM**, seu **GLAVCONIS** insula, nunc *Gaulos inf.* 20. & incolis *Gaudico*, distat à Melita 5. mill. in Occasum, & ambitu suo 30. mill. amplectitur. Estq; aquis irrigua, frumēto fertilissima, serpentes in ea nō nascuntur, neq; aliunde illatos isthic viuunt, namq; terra eius ipsos fugat ac scorpiones occidit. Est in edito loco oppidum eiusdem nominis. Insulam hanc Carolus V. Imp. equitibus D. Ioannis simul cū Melisa concessit, & incolæ ipsi Christiani sunt, licet Saracenicè loquantur.

COSYRA inf. Strab. *Cosura*, hodie *Pantalaria*, habet in circuitu 30. mil. *Cosyra inf.* & ab utroq; Promōtorio Africę, s. & Sicilia 60. mill. elongatur. Hanc verò Pantalariā nōnulli *Paconiam* ab antiquis fuisse dictā tradunt, afferuntq; ipsam 30. mil. esse longam, & 10. latam. Est aut maiori ex parte montuosa, nigroq; lapide asperrima, in cuius mediō patet specus, seu vorago, quę vulgo *Fossa* dicitur. Frumento & aqua ingratus ager, sed gossipio, capparis, ficubus, mellonibus, & vuis optimis abundat. Istic est arx cū oppidō eiusdē nominis insad Aquilonē, quā mare alluit, cuius incolæ Christiani sunt, & Regi Hisp. subiecti, quāuis habitu, & idiomate Saracenorū vtūtur: pauperes præterea sunt, ac nullos habēt equos, sed boues tātū magna copia. Egrege verò tam homines, quā mulieres natāt. Sunt & in hoc Mediterraneo mari alie insulę præter has, quas in descriptione Africę attingemus.

XIX.

POLONIÆ REGNI
DESCRIPTIO.

POLONIA, siue Polana, vasta est admodum regio, quæ *Polonia par-*
in Europæa Sarmatia partim cõplectitur, vt eius Orien- *tim in Sar-*
talis pars vltra Vistulam; partim verò in Germaniâ, atq; *matia Euro-*
plana, & nemorosa est, vt nomen ipsum sonat: nam Scla- *pea, partim*
uonica lingua, qua ipsa vtitur, *Pole* planam significat. A *in Germa-*
Lecho autem primo Poloniæ habitatore, cuius prima se- *nia,*
des fuit circa annum Domini 550. in Gnesna, quæ adhuc *Polonia se-*
nes.

extat in maiore Poloniâ, **LECHITORVM REGNVN** nuncupatur. Hoc autem nobilissimum, & amplissimum Regnum ab Oriente aliquantum in Septétrionem reflectendo Massouiæ, Lithuanixque contiguū est: A Septentrione Prussix & Pomeraniæ adhæret: A Meridie & Oriente simul clauditur à Russiâ, & Vngariæ montibus: Ab Occidente Lusatia, Silesia, & Morauia terminatur: sed si complecti simul volumus prouinciâs huic Regno adiunctas, habebit quidem ab Ortū Tartaros & Moscos, iuxta Boristhenem; à Septentrione Balthicum mare, & Moscouiæ partem; & à Meridie Vngariæ montes, & Vallacos, nec multo minus terrarum ambit, quàm tota propemodum Hispania trans Pyrenæum habeat.

Regio igitur ipsa, vt diximus, plana, multis cooperta syluis, & intus à *Regionis*
paucis môtibus munita, frigida, & gelida est, vnde priuata est oleo, nec vi- *qualitas*
næ cultura cognita, quamuis bibacissimum genus hominum habeat, qui propotu cereuisia factitia vtuntur: omnium verò aliarum rerum ex terra nascentium fertilissima est; frumentum enim & hordei, ac cæterorū leguminum maxime ferax est, cuius vbertatem cæteræ regiones transmarinæ asatim persentiunt, ad quas frumentum grandi copia de Poloniâ nauibus aduehitur: armentis quoque omnis generis abundat, ita vt Saxonia, cæteræque Germanorum gentes Polonicis bouibus viciitent: piscibus, & ferarum venationibus abundans, nō tamen pro terrarum amplitudine illis in locis aut culta, aut frequens; nam & syluis immanibus distinguetur, in quibus multa fera animalia capiuntur: abundat etiam auibus & fructibus, butyro, melle, & cera: nam mellis est copia tam ingens, vt nō satis loci superlit, quo illam recondant; arbores namque omnes & syluæ alicuaribus mellificantium nigricant. Auri & argenti inops terra, licet in territorio Cracouiensi inueniantur minere argenti, necnon etiam & in Sandomira, in qua etiam extat minera lapidis lazuli, sed plumbum perfectissimum, ferrum,

*Incolarum
vires.* ferrum, & cuprum in frustibus profert, atque maximam salis copiam præfertim mineralis perfectissimi. Poloniæ maximus dies ætatis non est minor vnquam horarum 16, neq; excedit horas 16. cum duabus tertijs. Gens ipsa in plenû Sclauonorum est, Scythicæq; originis, & quæ citra mille annorum ætatem in has terras migrauerit, sed clarissima tamen, & humanitate longè à Sarmatarum veterum asperitate aliena, multaquæ comitate in hospites. Latrocinia præcipuè Polonia ignorat, & tâta securitas est, vt hybernis mensibus etiam singuli tenuibus vehiculis, & vno quidè duntaxat aut altero iumento immensa itinerum spatia consciant. Viri sunt excellentissima industria præditi, variarumquæ gentiû idiomata callent, imprimis verò linguæ Latinæ peritissimi, qua vt vulgari maiori ex parte in ciuitatibus & pagis passim vtuntur, idq; omnibus diuitibus, ac pauperibus peculiare est. Equitatu in bello maximè præstant, militiæ verò munus nõ nisi nobilibus, ijsq; qui ex oppidis honestiore ordinis sunt permittitur, qui in ornamentis equorû armorum vestibusq; præsumptuosis plurimû delectantur, suntq; bellicosi, strenui, hostiumq; quamuis validissimorum impauidi, & nobiles humilioris fortunæ iniurias à Magnatibus illatas nõ ita facile patiuntur, sed quilibet amicis, cognatisq; suis collectis quàm maximum magnatè debellare tentat. In vniuersum verò Poloni nõ tam liberales, quàm prodigi videntur ob nimias commensationes, & diuitiarû profusiones maximè in alendo aulicorû & seruorum magnas turmas. Diuiditur Polonia in M A I O R E M, quæ & Septentrionalis dicitur, quam mediam pene interfecat Varta fluuius; & in M I N O R E M, quæ Meridionalis vocatur, quam percurrit Vistula fluuius. Maior Polonia, quæ Saxonibus, & Prutenos conterminos habet, dicta fuit, quia in ipsam suam sedem tenuit Lechus primus auctor & fundator Polonorum, in qua quidem Gnesnâ construxit ciuitatem, quæ tunc erat Regni sedes; quæ postea Cracouiam minoris Poloniæ metropolim translata fuit, vbi adhuc perdurat: qua ratione minor Polonia Russiæ & Vngariæ obiecta maiori præponitur.

*Vrbes mi-
noris Polo-
niæ.* Sunt autè in minore Polonia tres ciuitates principales, Cracouia, Sandomira, & Lublin, quarum vnaquæque plures habet ciuitates districtuales totam minorem Poloniam concludentes.

Cracouia. CRACOVIA, vulgò *Krakouu*, vrbs celeberrima, Metropolis est minoris Poloniæ, quam Ptolem. Carrodunum fuisse Petrus Apianus putat: huius arx sede Regum Poloniæ, vbi coronantur, & sepeliuntur, celebris; Gymnasiuque, & Vniuersitate clara. In ea maior dies ætatis est horarum 16. cum 8. parte. Cracouiæ tres aliæ ciuitates contiguæ adhærent, quæ sunt Clepardia, Stradomia, & Casimiria, & has ciuitates districtuales continget: *Biez, Vuoznicz, Sandecz, Lelouian, Kyzaz, & Proszouice*, in quibus iudicia, & causæ nobilium disceptantur, præter multas alias ciuitates & oppida nobilium & magnatum. Habet eadem terra Cracouiensis duos Ducatus, qui iure naturali in ditionem Regni cesserunt, *Zatopnensem* scilicet & *Osnieçimensem*.

*Sandomiri-
ensis disig.* Sub SANDOMIRIENSI terra sunt hæ ciuitates districtuales; Che-

Checin, Korcein, Vuilicia, Pilzno, Opozno, Radomia, Polouiec, Zauuicboſt, Zar-nouu, & Malogest.

L V B L I E N S E territorium has continet sub ſuo diſtrictu ciuitates, *Lubienſe,*
& oppida: *Vrzendouu, Lulouu, Parcouu, & Caſimira.* ditio.

Maior verò Polonia habet has ciuitates principales, quæ ſub ſe alias di- *Urbes maio-*
ſtrictuales habent: P O S N A N I A M nempe ciuitatem inſignem, & Me- *rius Polonia.*
tropolim, quæ has diſtrictuales complectitur *Koſciem, Medzyrzecz, Ofre-*
ſouu, Vuſchouu, Stenik, Pranez, Rogozno: C A L I S ciuitatem, cuius diſtrictua-
les ſunt *Gnezna, Pizadry, Vuarta, Naklo, Land, Konin, Slupeza, Kolo:* S I R A-
D I A M, quæ pro Ducatu ampliſſimo computabatur, ſecundoq; genitis
Regum Poloniæ attributa erat, huius diſtrictus ſunt, *Vielunia, Sadek, Retri-*
couia, Roſſiza, Spicimira: L A N C I C I A M, cuius ſunt diſtrictuales, *Orlo-*
nia, Piatek, Breſima, Kornazeuu, Ioulodz, Biechouu, & alie: C V I A V I A M, feu
V L A D I S L A V I A M, amplam, & ſede Episcopali claram, cuius diſtri-
ctus eſt *Ridgoſtia:* B R E S T E, cuius diſtrictuales, *Radzieiouu, Cruſſhicia, &*
Kouuolouu: R A V A M, cuius diſtrictuales, *Sochatzouia, Goſſimin, & Gambine:*
P L O C Z K O, ſede Episcopali claram, in cuius diſtrictu *Bielſko, Raczy-*
gaj, Sieprez, Srensko, Mlauu, Plonſko, & Radzanouu: D O B R I N I A M, in cui-
us diſtrictu *Slonsk, Ripin, Gorzno.*

Cæterum Polonorū Regio antiquitus Gentilium ritum obſeruabat, So- *Antiquorū*
lemque, Lunam, Auroram, Iouem, Plutonem, Cererem, Venerem, Caſto- *Polonorū*
rein, & Pollucem, ac alias creaturas pro Dijs colebat, donec Anno Chriſti *Religio.*
965. ſub Mieſko primo, Chriſtianam ſuſcepit religionem, qui in ſacro
baptiſmate mutato nomine dictus fuit in poſterum Mieczlaus, & nouem
Eccleſias Cathedralis fundauit, quas copioſis prouentibus ditauit, duas
ſcilicet Metropolitanas in Gnezna, & in Cracouia, alias Suffraganeas,
nempe *Cruſuicenſem, Smorgotzouienſem,* quæ translata fuit in Vratiſlauiam;
Poſuanienſem; Plocenſem; Culmenſem; Camienſem; & Lubuenſem. Obtinuit
verò Polonia primū dignitatem Regiam anno 1001. ab Ottone I I I. *Polonia*
Romanorum Imperatore, primusq; Polonorū Rex fuit Boleſlaus Cha- *quando Re-*
bri. Sed ſub Boleſlao cognomento Audaci, qui in Regem coronatur an- *gnum ſecta*
no 1078. Polonia Regio diademate priuatur à Summo Pontifice, eo quia *fuit.*
preſatus Rex crudeliter Sanctum Stanislaum Cracoui Episcopum truci-
dauit, membratimque diſſecare fecit. Iterum verò Poloni Regiam coro-
nam potiuntur anno 1295. electo in Regem Præmiſlao ſecundo Duce ma-
ioris Poloniæ, & Pomeraniæ. Et anno 1320. Cracouia celeberrima mi-
noris Poloniæ vrbs cœpit eſſe Metropolis, vbi fit coronatio Regum, cū
prius in Gnezna coronarentur, & primus Rex, qui in Cathedrali Eccleſia
Cracoui ſacrum diadema ſuſcepit, fuit Vladislaus Cubitalis. Nunc ve- *Polonorū*
rò temporis Reges in Polonia non naſcuntur, ſed communibus Senatus, *Rex eligi-*
& Equitum ſuffragijs eliguntur, Regesq; ſecundū legum, & Senatus pre- *ſent.*
ſcripta viuere tenentur, qui quidem grauiffimis Senatorū conſilijs nitun-
tur: Senatores autem voto Regis ex Illuſtri totius Regni nobilitate dele-
cti in Senatum eliguntur, Regnum hoc ſine vllis ſtipendijs contra hoſtem
educere

P O L O N I A E.

Regni Pol- educere potest, quotiescunque opus fuerit, fortissimum 200. millium mi-
icipolonia. litum exercitum ex solis tantum voluntarijs nobilibus, omni scilicet armorum genere ad bellum necessariorum paratissimum: vniuersa enim nobilitas Polona omnibus soluta vectigalibus, bellica tantum munera obire tenetur, quando pro bono publico bellum cōficiendum est. Ultra hos nobiles 300. millia equites stipendiarios Rex potest etiam conscribere.

Status verò Politicus vniuersi Regni Poloniae duobus constat membris, quæ ad comitia Regia conuocantur, & penes quos iustitiæ, & regiminis est administratio.

*Status Poli-
ticus Polo-
niae.*

Primum membrum sunt principes Ecclesiastici, in quibus etiam status Ecclesiasticus consistit; hoc est duo Archiepiscopi, quorum primus est GNEŚNENSIS primas Regni, & Legatus natus Summi Pontificis in vniuersa Sarmatia, qui habet auctoritatem Reges nouellos coronandi: secundus est LĘPOLENSIS in nigra Russia. Deinde hi Episcopi, qui omnes ferè sunt magni Principes: CRACOVIEŃSIS, in minore Polonia: POŚNANIAŃ, in maiore Polonia: PIŁCENŚIS, in Masouia: CHELMENŚIS, in Volhinia: PRĘSMILIENŚIS, in Russia: CAMENECENŚIS, in Podolia: WLADISLAWIAE, in Cuiavia: Vilnensis, KiouienŃis, Lucensis, JanoucenŃis in Ducatu Lituaniae, quibus praest Archiepiscopus LeopolenŃis in Russia: Samogitiensis, in Samogitiae Ducatu: VuarmienŃis, CulmenŃis, SambienŃis, PomesanienŃis in Prussia.

Alterum membrum sunt nobiles laici, qui sunt Palatini, Castellani, Archimarschalci, Marschalci, Cancellarij, Vicecancellarij, Generales militie duces, Capitanei & alij. Primum verò locum post Principes Ecclesiasticos, quando Regi assident, Castellanus Cracouiensis tenet, deinde subsequuntur Palatini Cracouiensis, & Vilnensis; Palatinis verò quidam Castellani praecipui intermixti, tunc demum alij Castellani maiores, & minores loca occupant.

Palatini autem sunt hi in toto Poloniae regno: Cracouiensis, Sandomiriensis, Lublinensis, in minore Polonia; Pośnaniensis, Caliscensis, Siradiensis, Lanciciensis, VladislauienŃis, BrestienŃis, RaucnŃis, Plocensis in maiore Polonia; Masouie Palatinus Generalis; Drohiciensis Russie generalis; BelszenŃis Podolie Generalis; Volhiniae item in Lithuania, Vilnensis, Trocensis, MińscienŃis, NonogrodenŃis, BrestienŃis, KiouienŃis, MscizlauienŃis, VitebskienŃis, & Polocensis. Item in Prussia CulmenŃis, MarienbourgenŃis, Pomeraniae. Castellani verò per vniuersum Regnum sunt circiter sexaginta, & Archimarschalci & Marschalci sunt Poloniae, & Lithuaniae de viroque Imperio bini, terrestres videlicet, & curiales. Cancellarij, & Vicecancellarij qui Marschalcos ordine sequuntur, sunt similiter bini cum binis sigillis. Generales militiae duces sunt duo, nempe in Polonia vnus, alter in Lithuaniae magno Ducatu. Capitanei generales sunt in minore Polonia 40. in maiore 30. in Masouia 12. qui à Rege benemeriti eliguntur.

Regiones

Sub Regno Poloniae continentur Lithuania, Samogitia, Masouia, Volhinia,

nia, Podolia, Russia Meridionalis, quæ dicitur Ruthenia, Podlafia, Pomerania: item tota Prussia, excepta duntaxat ea parte, quæ proprium Ducem agnoscit, & bona pars Liunionæ: hæc omnes siquidem prouinciæ Regno Poloniæ adiunctæ, atque incorporatæ sunt.

L I V O N I A.

LIVONIA nobilissima est prouincia, ac amplissima, *Liunia* quæ iuxta mare Balthicum in longitudinem 125. Ger- *magnitudo.* manicis milliaribus expanditur, quæ sunt nostrorum milliariorum 500. atque eius latitudo ad minimum 40. milliarium Germanicorum est, seu nostrorū 160. Quæ quidem regionem Prutheni, Lithuani, ac Russi circum-

habitant, præterquam vbi Oceanum attingit. Nam hæ- *Liunia si-* bet quidem ab Ortu Russiam regionem Moscorum Principi subiectam, *tus, & fines.* Nerua fluuiio & Beibas lacu discretam. A Meridie Samogithiam attingit: ab Occasu mari Balthico pulsatur: à Septentrione autem Finlandiam habet Finnico sinu separatam.

Regio hæc palustris est, nemorosa, plana pro magna parte, & sine mon- *Liunia* tibus, Huuijsque irrigua. sed vt plurimum inculta, licet agri fertiles admo- *qualitas* dum sint. Nam frumentum & omnia frugum genera tanta copia profert, vt eorum bonam partem ad exterarum nationes mittat: piscibus quoque, & animalibus tum domesticis, tum feris, mirè abundat, præcipuè autè equis, qui firmi admodum sunt: cera item, mel, cineres, pix arida, & liquida magna abundantia alijs regionibus impartitur: vinum tamen, & oleum non fert, sed ijs aduentitijs fruitur. Fluij nauigabiles sunt RVBO, & NER- *Fluij Li-* VA, & alij quoque satis insignes sunt, vt DVINA, qui ex lacu Pruthenico oritur: VVINDA, qui in Balthicum mare exoneratur, non longè à cuius ostio maxima est maris profunditas, & periculosissimus locus, atque etiam BELCA, incolis *Einbeck*, qui vno fertur alueo in Oceanum, & ex præruptis scopulis præcipitans ingentem adeò strepitum efficit, vt vicini habitatores paulatim surdescant. Isthic permulti reperiuntur lacus, quorum insignior est BEIBAS, qui in longitudinem 45. milliaria Italica *Beibas la-* porrigitur, atque vario piscium genere abundat. *cus.*

Incolæ diuersarum sunt nationum, vtpotè Curones, Estheni, & Letti, seu Leci, & alij, qui omnes tam moribus, quàm lingua inter se differunt: in arcibus tamen, & oppidis lingua Saxonica, seu Germanica præualet, cum ibi coloniarum sint eorum. Liunionianos ad Christi cultum milites Teutonici traxerunt, cum olim cacodæmones colerent, atque veræ fidei cultrix ipsa regio tunc vocari meruit: At nunc Caluiniana, & Lutheriana hæresi scdissimè commaculata est, præsertim vrbes & oppida maritima; sed in Mediterraneis, & in villis, ac pagis incolæ idololatriæ, & superstitioni vacant.

Liunionæ

P O L O N I A E.

Riga vrbs Liunionæ vrbes & oppida ampla sunt, & summa elegantia extructa, quarum præcipua, & Metropolis est **RIGA**, vulgò *Rig*, non longè ab ostijs Duinæ amnis sita, quæ quidem Bremensium Germanorum colonia est, & emporium celebre, vbi naues onerantur cera, pice, & filigine. In hac præter Rigensem Archiepiscopum, Riualensis, & Ossilientis Episcopi sunt, atque olim Teutonici Ordinis magister isthic sedem habebat. Post Rigam **Rinalia vrbs.** insignes vrbes sunt **RIVALIA**, quam incolæ *Renuel*, & Rutheni *Roluuā* vocant hæc insignem habet portum in sinu maris Balthici, atq; commercijs Rigæ haudquaquā cedit. **DORPATVM**, incolis *Derpt*, vel *Derbten*, & Ruthenis *Iu-youngorod*, quæ ad ripam fluuij Becæ inter duos lacus iacet in Mediterraneis regionis. Alia oppida maiora magnificis arcibus munita, **Tenda opp.** præter iam dictas vrbes, sunt **VENDA**, vulgò *Vuendem* in medietate regionis sita, quæ ob aulam Magistri Ordinis Teutonici celebris est. **VELINVM**, **PERNOVIA**, maritima. **VOLMARIA**, vulgò *Vualmer*, **VVESEMBVRGVM**, vulgò *Vuesemborg*, **VITESTENVM**, & **NARVA**. Paret ipsa Regio maiori ex parte Poloniæ regi, & ex parte etiam Sueciæ regi, cui subsunt Kiualia, Narua, cum aliquot oppidis, atque etiam ex parte Moscoviæ Duci, & Daniæ Regi.

INSVLAE CIRCA LIVONIAM.

Oselia inf.

DIACENT Liunionæ, iuxta sinum Liuonicum insulæ aliquot, inter quas præcipua est **OESILIA**, vulgò *Osel*, cuius longitudo est mill. 14. & latitudo 7. atque duo habet oppida munitissima, quæ à Rege Daniæ occupata fuere. Distat hæc insula à continente miliaribus 12.

L I T H V A N I A.

Lithuanicæ hæc.

Regionis qualitas.

LITHVANIA regio latissima, Moscoviæ proxima est, & habet ad Ortum illam partem Rusiæ, quæ magno Duci Moscoviæ paretrab Occasu habet Podlassium, Masouiam, Poloniam, & aliquantum despectens ad Septentrionem Prussiæ sit contermina: respicit verò à Septentrione Liunioniam, & Samogitiam: & à Meridie Podoliam, & Volhyniam. Est autem regio hæc magna sui parte palustris, siluosa, & nemorosa, & ob eam rem difficilis aditu, lacusq; amplissimos, qui in aliquibus locis mari assimilantur, & multos fluuios habet nauigabiles, & hyberno tempore magis à mercatoribus frequentatur; paludibus enim & stagnis alta glacie concretis, niueque superinfusa commodum satis sit ipsis iter, vnde veluti alto mari quando nulla certa sit via, sidera signant ipsis iter. Porro cælum habet inclemens: animalia omnis generis parua producit,

ducit, & feras habet præter eas, quæ in Germania reperiuntur, Bifontes, Vros, Alces, quos alij onagros vocant, & equos syluestres, frumētum quoque abundè prabet, sed panem non cribratum, & nigricantem incolæ comedunt, seges verò ad maturitatem rarò peruenit, & vini rarissimus vsus; sale caret, quod venale ex Britannia habet; Lithuaniam præterea ex pecoribus & pellibus variorum syluestrium animalium, ut sunt Zebellini, & Harmellini, quæstum faciunt, & sic quoque ex melle, cera, & cinere, quæ magna ab eis copia Gedanum, deinde in Hollandiam deferunt. Picem quoque & asseres ad fabricandas naues satis copiosè colligunt, & omnis illa roborea materia, ex qua in Germaniæ inferioris, & Belgicæ maritimis regionibus vniuersa ferè lignea opera Architectonica tam publica, quàm priuata fabricantur, ex hac regione exsa ad illos per Balthicum, & Germanicum mare aduehitur.

Cæterum gens hæc misera est, & graui seruitute oppressa, maximè in vilis, & pagis, & vestitu vili; eoque ut plurimum cineritio vtitur; & sermo eis est, ut Polonis, Sclauonicus. Ante Igelli magni Lithuanie ducis tempora, alij ex Lithuanis ignem, quem continuò accensum conseruabant, alij solem, syluas, & serpentes adorabant, sed cum præfatus dux in Poloniæ Regè coronaretur anno 1386. baptizatus fuit; Vladislausque vocatus; & sequenti anno tota Lithuania relicta idololatria sanctissimæ Christi fidem amplexatur, & regno Poloniæ incorporata fuit. Dissoluuntur à Lithuanis facile matrimonia mutuo consensu; & denuò, ac denuò nubunt; & inter se matronæ palam concubinos habent maritorum permisso; quos connubij vocant adiutores: contra pellicatus viris probro datur; cum quis fortè ad mortem damnatus fuerit, de seipso iubente domino supplicium sumere, suisque manibus se suspendere cogitur, quod si recusauerit, tantisper minis & verberibus exagitur, donec mortem sibi inferat. Lithuania porro maxima est, continens in se multos Ducatus, regiones, & prouincias; atque diuisa est in Palatinatus, & districtus certos, non secus ac Polonia, ut sunt Palatinatus *Vilnensis, Trocensis, Minscensis, Nouogradiensis, Brestiensis, Kiotiensis*, & alij, qui pro Ducatibus computari possunt; sunt tamen in eis rara oppida, & villarum incolatus frequens. Caput verò Regionis & metropolis est *VILNA* Episcopalis ciuitas, quæ magnitudine sua Cracouiam cum omnibus suis suburbijis adæquat: in hac est dies maximus horarum 17. cum octaua circiter horarum parte; nec in tota regione datur maximus dies minor horarum 16. cum sexta parte, & in extremo regionis ad Boream fit dies paulò minor horarum 18. Est & *NOVIGRODVM* vrbs hodie in Lithuania; quæ aiunt maiorem Roma esse; nam complectitur in circuitu suo 7. milliaria Germanica; cum Roma duntaxat sex habeat, & dimidium. Ex Mosconia autem aduenit, & per Lithuaniam percurrit fluuius *Neper*, seu *Nijeper*. qui Ptolemæo dicitur *BORISTHÈNES*, hic autem sub Smolensko, & sub Chiouia labens in mari Pontico exoneratur.

Incolarum mores, & conditio.

Lithuanie amplitudo.

Vilna.

Nouigrodi.

Boristhenes fluuius.

SAMOGITIAE DVCATVS.

SAMOGITIA Regio Septentrionalis, & gelida est, satis ampla, Lithuanix proxima, syluis & fluminibus circūsepta, quinquaginta milliariū longitudine: A Septentrione Liuoniā habet, ab Occasu mari Balthico, siue Germanico, quod sinus Balthicus propriè nuncupatur, nonnihil versus Septent. refle-

ctendo, alluitur; cui vicina est etiam Prussia. Nullo oppido, aut castro munito insignis est, etsi habeat plures ciuitates, & villas tam regias, quàm nobilem, immò nec vllus illic ædificiorum nobilem, sed tantummodo tugurij vsus. Agrestis verò turba in humilibus casis, ijsq; oblongioribus vitam ducit in carinarum, aut galearum formam, in quarum culminibus fenestram vnā faciunt tam patentem, vt toti ædificio lucem supernè præbeat: ignis in medio peraccēsus perpetuò ardet, vt vehemēs frigus, quo pro maiori anni parte terra hæc cōgelata, cōstrictaq; iacet, propellat, circa ignē paterfamilias sedēs, iumenta totamq; domus suæ supellectilē cernit, Solent enim sub eodem, quo ipsi habitāt, tecto sine vllō interstitio pecora habere.

Prouincia autem hæc nemoribus, & syluis abundat, in quibus horrendæ quandoque visiones fieri solent: & incolæ magnā à syluis trahunt vtilitatem, & opes; quia in omni arbore excauato perfectissimū mel inuenitur, quod quidem nobilius, delicatius, albius, & cum minore ceræ portione existit, quàm in quouis alio loco.

Samogitiæ autem incolæ originem à Saxonibus trahunt, suntq; homines altæ staturæ, & formosi, agrestes tamen, moribusq; inculti, modesti verò in victu, aqua enim tantummodo sitim extinguunt, & rarè ceruisia, & medone vtuntur, & maiores pro poculis vtrorumq; cornibus vtuntur; vescuntur pane nigro, & vilissimo: in habitu autem, moribus, & lingua parum à Lithuanis differunt, atque ad diuinationem, & auguria maxime inclinant; matrimonia plura celebrant, & absque consanguineitatis respectu patre mortuo filius nouercam, fratre frater glotem in vxorem accipiunt. Sunt porrò strenui, audaces, & ad bellum prompti, qui loricis, alijsq; plurimis armis, præcipuè autem cuspide, & ea breuiore venatorum more in bello vtuntur, atque equos adeò paruos habent, vt vix credibile sit ad tantos labores eos sufficere posse, quibus foris in bello, domique in colendis agris vtuntur; terram non ferro, sed ligno proscindunt, quod eò magis mirandum est, cum terra eorum tenax, & non arenosa sit; vnde quando ad arandum eunt, ligna quamplura, quibus loco vomeris vtuntur, secum deferunt, vt vno fracto, alijs vtantur.

Antiquitus Gentilitium ritum hi populi seruabant, sed Vladislavus Polonix Rex, post annum 1386. eos ad Christi fidem compulit. Sunt tamen & nunc inter Samogitas aliqui rustici idololatæ, qui tanquam penates domi suæ serpentes quosdam quatuor pedes habentes ad instar lacertarum nigro colore nutriunt, & timore quodam venerantur, & rustici ferè om-

nes quotannis 1. Octobris die sacrificant ex antiquo more cuiusdam dæmoni, qui ab ipsis Deus *Ziemiennik* vocatur, neq; vllum festum obseruant, sed ipso etiam die Dominico sua exercent opera.

Episcopum habent Romano Pontifici subiectum, & huius prouinciæ *Episcopatum* præfecturâ concedit Rex Poloniæ, & magnus Lithuanie Dux ad libitum, *Samogitiæ* neque temere is, nisi ob grauissimas causas officio mouetur, sed quoad viuit perpetuò manet. Maximus autem ætatis dies ibi est ho. 17. & amplius.

M A S O V I A.

MASOVIA amplissima est Regio coniuncta Poloniæ, quæ tam *Masonia* li nomine nuncupata fuit à Maslao eius Duce, qui circiter an- *unde dicta.* num 1045 à Casimiro Polonorum Duce funditus fusus desperatis suis rebus ad Prutenos profugit, vbi varijs tormentis examinatus laqueo vitam finiuit. Habet autem à Septentrione Prussiam: ab Ortus Lithuaniam: à Meridie Russiam, & Poloniam: ab Occasu. verò Poloniam quoque. *Masonia fines.*

Hæc antiquitus proprium habebat principem, & assignabatur secundogenitis Regis Poloniæ: sed anno 1326. cum immatura morte extincti essent Ioannes, & Stanislaus Duces vnici hæredes illius status, cecidit hic Ducatus sub corona Poloniæ. Incolæ cum Polonibus in vestitu, moribus, *Incolarum conditio, & mores.* & religione conueniunt, & eodem idiomate, quo ipsi vtuntur, nisi sibilis quibusdam differenti. Sunt verò strenui, bellicosi, atq; in bello audaces.

Metropolis huius Ducatus est M A R S C H O V I A, vbi optimus conficitur medo, quæ sub suo districtu multas alias habet ciuitates, vt sunt *Marschouie vrb.* *Czeiko, Egrad, Zakrozin, Cziechanouu, Czerniensk, Paltouosk, Rosan, Varka, Blo-* *Vibes Mas-* *sonie.* *nie, Tarcin, Godziek, Prasni, & Lora.* Magnas passus fuit hic Ducatus vastationes, & depopulationes à Mendog Lithuanie Duce, præsertim anno 1246. & 1260. qui tandem anno 1262. Semouitum Masouie Ducem crudeliter decollauit.

V O L H I N I A.

VOLHINIA Regio, quæ inter Lithuaniam, Podoliam, *Polinie* & Russiam clauditur, est frugum omnigenarum propter *descriptio* agri fertilitatē abundans, syluis ferigenis, stagnisq; piscosis referta; incolæ strenui, & bellicosi sunt, Ruthenicoque *Incolarum mores.* idiomate, moribusq; & religione vtuntur, qui quidem à Vuolga fluuiio amplissimo Volgari dicti, in hanc regionem venerunt, quâ à suo nomine Volgariam, postea successu temporis Vuoloniam, seu Volhiniam nuncupauerunt. Regio hæc ad magnum Lithuanie Ducatum pertinebat, sed nunc Regno Poloniæ adiuncta est. Diuiditur autem in tres districtus, seu prouincias, nempe in *Polinie* *sem, Volodimirensem, & Cremeneensem,* & tres ciuitates prouinciales sunt *Leucz-* *dunijio.* *ko, Vuolodimiria, & Kyzemenec,* quæ cõplura oppida, & munitiones ad se pertinentes complectuntur.

P O L O N I A E.

P O D O L I A.

*Podolia
fines.*

*Podolia
qualitas.*

PODOLIA Regina versus Meridiem habet Moldauiam iuxta Tyram cinem, qui modò *Sieſter* vocatur; ab Ortu habet vaſtiſſimos campos, & inhabitatos viſq; ad paludē Maoticā, & ad mare maius, & Tartaros Præcopenſes. It autem omnium rerum ex terra naſcentium fertiliſſima, adeò, vt ex vna menſura ſegetum centuplum colligatur, & agro rude culto, frumentoq; inſperſo, tribus per-

petuis annis fructum ferat nec opus eſt agrum quotannis inuertere, ſed inter metendum ſegete leniter excuſſa alia in ſequentem annum ſua ſponte creſcit. Prata quoque mirum in modum luxuriantia ſunt, adeò vt bouum cornua vix è gramine appareant, quod quidem gramen perticam tribus diebus ſupercreſcendo contegit, atq; aratrum in locis graminolis derelictum paulò pluribus cooperit: Terra tamen dura, & petroſa nimis, quæ hiſ ſenos ſaltem boues inter arandum expoſcit, idq; intolerabili bouum, & coloni labore, melle, armentis, gregibuſq; & ſeris, omnis generis redundans. Cæterum quamuiſ hic ager fertiliſſimus, & circumq; aq; tam commodus ſit habitationi, deſertè tamen, nec niſi ſparſis viculis colitur, propter crebras Tartarorum Præcopenſium incurſiones: ſale, melle, cera, & equis tam domeſticis, quàm ſylueſtribus abundant, & maior dies ſolſtitij æſtiuus eſt hic horarum 16. ſerè. Præcipua verò vrbs eſt CAMYENIEC, diuina ſerè manu inter arduas, cliuoſaq; rupes condita, quæ inexpugnabilis eſt, ac ſæpius ab ea Tartari, Valachi, & Turcæ cum ingenti ſtrage, & dedecore repulſi ſunt. Eſt quoq; in Podolia LEMBVKGVM oppidum ſaſamentis nobile.

*Camyeniæ
vrbs.*

Leopolduſ.

R V S S I A M E R I D I O N A L I S.

*Ruſſia
de dicta ſit.*

RVSSIA, quæ Roxolania etiā dicitur, & Ruthenia, vnde nomen acceperit, variæ extant opinionones, inter quas veriſimilior eſt, eam antiquitus *Roffiam* appellatam fuiſſe, quaſi gentem diſſeminatam, ſeu diſperſam (*Roffia* enim Ruthenorum lingua diſſeminatio, ſeu diſperſio interpretatur) cò quòd hi populi totam Sarmatiam Europæam, & Aſiatice partem occuparunt, atq; ab Oceano glaciali ad Mediterraneum vſque mare & ſinum Adriaticum, necnon à Ponto Euxino ad Balthicum Oceanum vſque ſuas colonias extenderunt: omnes itaq; illi populi, qui lingua Sclauonica vtuntur, atq; ritum, & fidem CHRISTI Græcorum more ſequuntur, communi vocabulo RVSSI, ſeu RVTHENI appellantur. Nos autem non hic de tota Ruſſia agemus, cuius maior pars Duci Moſcouiæ paret: ſed de ea tantum modò, quæ Meridionalis ſeu Nigra dicitur.

*Ruſſia
fines.*

Clauditur igitur Ruſſia Nigra à Meridie Sarmaticis môtibus, qui Carpaſes etiam & Tatri dicuntur: ab Ortu habet Volhiniam, Podoliam, & Moldauiam conterminas: à Septentr. Lithuaniam: ab Occaſu verò Poloniam

con-

contingit. Rufcia porro, cum sit fertilissima, abundat equis, bobus, & ouium gregibus, pellibusq; mardarum, scismorum, vulpium, & bouum, inter quas quædam preciosissimæ sunt: apum verò ibi est tanta copia, ut mella nedum in alucarijs, aut arboribus, verum in rupium, & terræ cauernis reponant, maximamque ceræ copiam colligunt incolæ, quam in grandes orbessomatam ad alias regiones mittunt. ibi quoque optimus conficitur melleo ex melle, quo vtuntur pro potu; non enim habent vinum, nisi ex Pannonia, Moldauia, & Valachia adducatur: abundat fluminibus, quibus irrigatur, & aquis pisculentis, nec stagna, & piscinæ Russorum impiscantur, sed vbicunque aquæ reperiuntur, illic & pisces ex cæli clementia succrescunt absque hominum cura, & impiscatione. Mirum contingere dicunt in tractu Chemeniensi, ramos scilicet pini defectos, & super terram duobus, aut tribus annis iacentes in saxa indurari: est quoq; ibi copiose creta, seu terra alba, quæ ad exterarum nationes ducitur.

Gens est valida, arcuq; in bello, & lanceis duodenum pedum vtitur, cui ^{Incolarum} maximè inuisum est Regium nomen, vnde Ducis appellationem libentius ^{conditis, & mores} vsurpant, qui in totam gentem imperium obtinet. Nunc in Nigra Russia magna ex parte Poloni colonias suas habent, proceresq; & equites ferè oēs Poloni sunt, sequentes religionem Romanam: reliqua verò colonorum, & agrestium turba Græcorum dogmata in religione adhuc retinent.

Habet verò Russia hæc *Leopoliensem*, & *Haliciensem* terram, *Belzensem*, *Chel-* ^{Rusie di-} ^{strictum.} *mensem*, & *Pramisiensem*, quæ omnes cum sint præcipuæ alias plures districtuales sub se complectuntur. Metropolis autem vrbs est **LEO POLIS**, ^{Leopolis.} quam *Leunpurg* vocant, Emporio sedeq; Archiepiscopali clara, in qua Metropolitani quoque Russia suam sedem retinet, & ibi sunt Ecclesiæ plurimæ tum Romanæ, tum Græcorum ritus. Armeni quoque, qui mercaturam exercentes ibidem degunt, Basilicam suæ religionis, Antistitemque & sacerdotes habent.

P O D L A S S I A.

PODLASSIAE regio ampla Masouiam ab Occasu, ^{Podlasiæ} ^{fines.} Lithuaniam verò ab Ortu habet contiguam. Hæc olim sub potestate, & ditione Lithuanorum erat: sed anno Domini 1569. per Sigismundum Augustum Regem Poloniae, & magnum Ducem Lithuaniae Regno Poloniae adiuncta, & incorporata est. Incolæ sunt Masouitæ, Rutheni, & Poloni. Cōtinet autem has districtuales terras: *Byelsko*, *Bran-* ^{oppida} ^{Podlasiæ.} *ko*, *Suras*, *Tykaczin*, quæ machinis, tormentisque bellicis est bene prouisa, atq; in ea thesaurus Regius asseruatur: *Knyssyn*, in qua curia Regia extructa est cum horto quoque amplissimo vario genere animalium, piscinisq; diuersis referto, in quo venationes omnium ferarum copiose exercentur: *Nareuu*, *Puaskouu*, *Augustouu*, quæ ciuitas amplissima est, & à Rege Sigismundo Augusto fundata.

P O M E R A N I A.

Pomerania
fines.Pomerania
pud. gica-
tur.Qualitas Po-
meraniae.Pomerania
cultissima.Sicetium
vrbs, & re-
liques Po-
meraniae.Incolarum
religio.

OMERANIA regio maxima nunc Ducatus est, ma-
rique Balthico adiacet, & ab Holsatiæ finibus ad fines Li-
uoniae longo tractu extenditur. Dicitur verò Pomerania
quasi maritima, aut iuxta mare Sclauonica lingua, & à pri-
mis suis incolis *Pamort* dicebatur, incolæq; ipsi prius Sidi-
ni appellati fuerunt. Hodie maiori ex parte à Germanis
populatur, cum antea Sclauonorum, & Vuandalorū fuis-
set sedes. Porro Pomerania terra plana, paucisq; montibus prædita, fertilis
est in vniuersum, atq; adequatur, campis egregiè cultis, pascuis lætis, syluis
ferarum cuiuscunq; generis repletis, lacubus piscosis, fluuijs nauigabilibus
locupletissima est: animalibus verò domesticis, frumento, butyro, melle,
cera, rebusq; similibus adeò abundat, vt etiam ea circumiacentibus terris
subministret: colligunt quoq; indigenæ ambra, seu succinum in littore
maris æstu eiectum, sed minus quàm Pruteni. Præterea regio hæc adeò vr-
bibus, oppidis, arcibus, pagis, & villis culta est, vt nullus in ea locus vacuus,
& incultus inueniatur, nisi quem aut lacus, aut mōtes occupant, atq; hodie
floreant 40. ciuitatibus mari, & fossis cinctis, præter castra, & monasteria, sed
in littore insigniores eius vrbes positæ sunt, præter paucas in mediterraneis
sitæ: litus autem ipsum vallo solidissimo à natura taliter est munitum, vt
nullam maris inundationem timeat, maximeque fix nauibus peruium.

Habet autē ciuitates Mediterraneas principales hasc: **S T E T I N V M**,
metropolim totius regionis, vbi fiunt commercia, & vnde nomen trahit
ducatus Stetinenfis; *Neugardiam*, *Lemburgam*, *Stargardiam*, *Berggradum*, *Ca-
raenez*, *Publinam*, *Grisenburgam*, & alias complures. Quæ verò iuxta litus po-
nuntur, sunt *Colberg*, *Emporium*, *Camin*, *Coslin*, *Grisfuald*, quæ gymnasium ha-
bet publicum, anno 1546. constructum; *Sundt*, *Pucka*, *Reuecol*, *Louenburg*, *He-
chel*, *Straßunda* vrbs splendida, & amœna, magnisq;ue commercijs celebris,
& aliæ. **I V L I N V M**, quod nunc dicitur *Volturnum*, in hac regione vrbs
erat celeberrima, nunc ruinis deformis iacet. Fuerunt autem Pomerani an-
tiquitus idololatræ, semperq; in subuersionem Religionis Christianæ cō-
spirauerunt, nec vnquam Christi fidem suscipere voluerunt, nisi coacti à
Principibus vicinis circiter annum Domini 980. à quo quidem vsque ad
annum 1066. semper in religione fuerunt inconstantes, sæpiusq; à fide de-
sciuerunt, & eo ipso anno 1066. reuerterunt prorsus ad idololatriam, truci-
dando omnes Christianos. Verùm anno 1122. cum S. Otho Episcopus
Bambergensis, perurgente Boleslao Poloniæ Duce, & Danorum Rege,
Christi Euangelium in Pomerania prædicasset, cōuersi fuerunt denuò Po-
merani ad fidem Christianam, atque tres fratres Principes, *Ratisbozus*, *Bu-
gislaus*, & *Suantepolcus* baptizati fuerunt: deinde etiam *Vratislaus* ter-
tius eorum frater suscepit iterum fidem Catholicam; nam etli antea bapti-
zatus Saxonie fuisset, nihilominus ad patriam rediens idololatriam am-
plexatus

plexatus fuerat. Primus autem Episcopus, sub Príncipe Vratislao, & R^a *Primus Po-*
 tisboro fratribus institutus fuit Adelbertus Episcop. Iulienſis an. 1151. quⁱ *merania E-*
 Episcopatus poſtea ab Vratislao ſecundo anno 1185. tranſlatus ſuit in Ca *piscopatu*
 minum, cui permulti alij Episcopi continuò ſucceſſerunt.

Subiacet verò nunc Pomerania maiori ex parte Regi Poloniae, quamvis *Pomerania*
 Duces Prussiae feudatarij Regni Poloniae domini quoq; Pomeraniae inti- *ad Poloniae*
 tulentur: nam anno 1466. sub Caſimiro quarto Regno Poloniae adiuncta *ſpectata*
 fuit, pro qua Poloni 180. annis armis cum Crucigeris decertarunt. Seruâ-
 runt autem indigenae Vuandalicam linguam, & mores ad ſuſceptum uſq;
 Chriſtianiſmum, tuncque vnâ cum religione linguam didicerunt Saxo-
 nicam, quam etiam in hodiernum diem retinent. Adiacent ipſi Pomer- *Inſ. circa*
 niae inſulae tres, nempè R V G I A, vulgò *Rugen*, quæ à ſinibus maris in *Pomera-*
 plures paruas inſulas partitur, ac peninſulas, in qua quinque oppida ſatis *niam.*
 culta ſunt: V F E D A M I A, ſeu Vſedom, in qua tria extant oppida: &
 V O L I N I A, vnicum habens oppidum.

P R V S S I A.

R V S S I A, quam alij Boruſſiam, Pruteniam, Vſmigauiam, *Prussia ſi-*
 & Hulmigeriam vocant, habet ſuos fines, à Septentrione ma- *nes*
 re Balthicum, ſeu Venedicum ſinum; ab Ortu Lithuaniam, &
 Samogitiam; ab Occaſu Pomeraniam; & à Meridie Poloniae
 Regnum, & Maſouiae Ducatum. Eius autem longitudo, quæ *Prussiae*
 à Septentrione in Meridiem porrigitur, milliarium eſt Poloniorum 58. ab *meſura*
 vrbe ſcilicet Torunia conſini Maſouiae ad caſtrum uſque Memula: latitu-
 do verò complectitur mill. 50.

Regio hæc ſœcundiſſima eſt, & adiacentibus prouincijs longè beatior; *Prussiae*
 nam omni ex parte amœna, & multum cōmoda eſt, propter frequētes por- *um, & quib-*
 tus, & opportunos, quos ſupra mare Balthicum habet, & propter varios *litibus*
 maris ſinus, orasque maritimas: aëre potitur temperato, & amœno; pe-
 corumque omnigenum copioſiſſima eſt: ager frumenti ſeraciſſimus, quod
 Polonicum, & Lithuanicum bonitate excellit: abundat melle, & apibus æ-
 què ac cæteræ Septentrionales regiones, quæ cauis in arboribus mellifi-
 cant, vnde tanta ceræ copia ad nos deſertur: ingentes, vaſtæque in ea ſyl-
 uæ magnis, & præſtantioribus feris reſertiſſimæ, inter quas ſunt biſontes,
 quos Romani Vros vocant, & vulgus *Bubalos*; alces ceruis haud diffor-
 mes, qui vulgò *Helendi* vocantur, & ſylueſtres equi, quorum carne inco-
 læ veſcuntur. Præterea fluuijs, & piſcoſis aquis abundat, habetque multos
 lacus piſcibus omnis generis repletiſſimos, quorum nonnulli 7. milliaria
 Polonica in circuitu complectuntur: Præcipui autem fluuij ſunt, ijque *Fluuij*
 piſcibus ſatis abundantes duodecim, *Viſtula*, *Nemeni*, vel *Cronon*, *Nogat*, *El-* *Prussiae*
binga, *Vuſera*, *Paſſaria*, *Alla*, *Pregel*, *Oſſa*, *Drebnicz*, *Lica*, & *Lauia*. Colligitur
 quoq; in littoribus ſupra mare Balthicum gümma illa, quæ dicitur ſucci-

num, electrum, seu ambra, & ab incolis *Bursum*, quam scilicet mare aestuans, & tempestuosum eiicit, ex qua non exiguum quæstum incolæ percipiunt.

*Incolæ Prus-
sæ, & eorū
mores.*

Coluerunt olim regionem hanc maximè iuxta Vistulan. Fluvium Vlmigui, Alani, Amaxobij, Gothique Ptol. teste, qui sanè omnes barbari, & literarum rudes omninò fuerunt, adeò vt nec credibile putaret, si quispiam diceret, hominem homini per literas animum, & voluntatem aperire posse: hi quidè idiomate proprio, & à Liuonico non dissimili utebantur, valdeque liberales, & hospitales sese aduenis exhibebant. quorum potus aqua melli commixta, & lac equinum erat. Præterea cacodæmones, & profanas

*Præcognorū
religia.*

*Prussie do-
minius v-
rum.*

creaturas adorabant, vsque ad Frederici II. Imp. tempora, cuius opera à Crucigeris Ordinis Teutonici anno 1215. perdomiti fuerunt, & ad Christianam Religionem conuersi, atque tunc Ploni, & Masouitæ, quibus Præteni prius tributarij erant, Crucigeris ipsis totam Prussiam quibusdam conditionibus concesserunt. Verumtamen paulò post annum 1419. prouinciæ & ciuitates Prussæ ad Regem Poloniæ Casimirum à Crucigeris dedecerunt, atque etiam iterum post annum 1450. Prussia ab Ordine Crucigerorum desciuit, ad Regemq; Poloniæ Casimirum maior pars eorum dedit, & milites Ordinis præsidarij Marienburgam, cum alijs castellis, atq; vrhibus dicto Regi anno Domini 1457. 476000. florenis vendiderunt, Crucigeris tamen post annum 1498. iuramentum Poloniæ Regi præstare nolentibus, bella inter ipsos vario Marte gesta fuerunt, donec tandem Prussia, quam primò Religiosi Crucigeri tenuerunt, in mundanam politiam, & principatum sæcularem anno 1526. cessisset sub Alberto Marchione Brandenburgensi 34. & vlt. Crucigerorum Magistro, qui quidem Cracouiæ à Sigismundo Poloniæ Rege post iuramentū ei solemniter præstitum in Principem sæcularem, & Equitem auratum creatus, eidemque prædictus Rex terras omnes Prussæ, vt feudali, clientique, & vasallo suo concessit. Quare nunc extirpatis barbaris regio hæc à Polonis, & Germanis Equitibus, ciuibus, & agricolis habitatur, barbarorum tamen reliquæ ad Curlandicum lacum hucusq; supersunt, qui cū Liuonibus, & Lithuanis vicinis idioma- te, moribus, habituque conueniunt.

*Prussie n-
sub Polonia
& Germa-
nia.*

*Prussie di-
uisio, quæ-
quæ.*

Cæterum diuisa fuit olim Prussia in duodecim Ducatus, seu prouincias anno Domini 573. à Veneduso eius principe iuxta numerum filiorū, quos habebat, quorum vniciq; suum Ducatum seu prouinciā assignauit, quæ singulæ nomen à suo principe sortiebantur, suntque hæ: S V D A V I A, quæ prorsus deuasata est à Crucigeris, paludibusq; ac syluis maximis obita scatet: S A M B I A, quæ nunc *Szamland* vocatur: N A T A N G I A: N A D R A V I A, & ipsa à Crucigeris deuasata, vix vt reliquæ, & vestigia visantur: B A R T O N I A, G A L I N D I A; V A R M I A, vel Vuer-melandia; H O G K E R L A N D I A, C V L M A, P O E M S A N I A, & M I C H L O V I A. Vnaquæq; autem harum prouinciarum permultas habet ciuitates, & oppida à Crucigeris Teutonicis diuersis temporibus extructa: namque post susceptum Christianismum fuerunt in hac regione edificata ab ipsis Crucigeris 72. arces præcipuæ, & 62. ciuitates principales,

*Præb. &
arces à Cru-
cigeris con-
dite.*

quo-

quorum numerus nunc auctus est, ita ut in vniuerso Poloniae Regis dominio nulla reperitur regio, quæ tam frequentibus ciuitatibus, illustribusq; arcibus, & oppidis, ut Prussia abundet. Nunc hæc Prussia regio bipartita est in Ducalem, & Regalem. Dux suam habet sedem in REGIOMONTE, ciuitate maritima, in qua est collegium communis studij à præfato Alberto primo Duce institutum, qui quidem Dux beneficio Regis Poloniae in suis ciuitatibus, & arcibus integrè rerum potitur, ut vasallus, & feudalis, ac beneficiarius Regni. MARIENBURGVM verò ciuitas nobilissima est caput, & metropolis Regalis Prussiae, hoc est omnium illorum oppidorum, arcium, & ciuitatum, quas Rex electas extra Ducé armis maiorum suorum acquisitas possidet, atque in ea assidue milites præfidiarij à Rege Poloniae asseruantur, victu, & omnibus ad bellum necessarijs tam bene instructa, ut sex annorum obsidionem sustinere possit.

Sunt autem in Ducatu Prutenico quinque celeberrima emporia, nimirum Dantiscum, Meluingum, Brunsberga, Mons Regius, & Memelium, quorum primas tenet Dantiscum, ubi diebus singulis venduntur, aut commutantur plura quàm mille onera siliginis, & tritici: necnon etiam tigna, pix naualis & liquida, linum, canabis, ceruicia, aliæq; innumerae merces. Similes quoque tradunt innumeras merces reliqua emporia. Quatuor autem in hac prouincia fuerunt Episcopatus, Varmienfis, Culmenfis, Sambienfis, & Pomesnienfis; sed hodie Sambienfis Varmienfi, & Pomesnienfis Culmenfi coniunctus est: Königsberg verò publicum est Gymnasium.

HUNGARIA ET TRANSYLVANIA

X X.

HVNGARIÆ, ET TRANSYL- VANIAE DESCRIPTIO.

VNGARIÆ Regnum ea est hodie Regio, quæ totâ *Regiones antiquæ sub Hungaria cõprehensæ.*
PANNONIAM INFERIOREM cõplectitur,
Secundam Proconsularem vocatam; totâ IAZYGV
METANASTARVM regionem, quam Ptolemæus
Danubio, & Tibisco fluminibus, ac Sarmatiæ montibus
concludit; ac insuper eam DACIÆ partem, quâ Tran-
sylvania occupat. Sumit autem nomen ab Hunnis, vel Hungaris Scythiæ *Hungaria vnde dicitur.*
populis eam incolëtibus, qui quidem egressi sunt à Ingra, seu Iuhra Regio-
ne Scythiæ ad Occasum Septentrionalem posita, quæ nunc Moscoviæ Prin-
cipis tributaria est, vt in Moscoviæ descriptione diximus.

Habet Hungariâ Meridie Rauum amnem, qui eam à Crouatia, & Ser- *Hungaria fines.*
uia seiungit, quæ sunt in parte Illyrici Adriatico pelago obuersa: à Septen-
trione Poloniam, & Russiam, Carpato monte diuisa: ab Occasu Austriam
habet superioris quondam Pannoniæ caput cum Morauia, & Stiria: ab Or-
tu verò Tibiscum amnem, modò Tissum, vel Patissum vocatum. Sed si Tran-
sylvaniam intra huius fines concludere volumus, habebit ab Ortum vtram-
que Valachiam conterminam, Subalpinam scilicet, & Moldauiam Aluta
fluvio separatis, qui fluvius nunc OLT Hungaris, & ALT Germanis
dicitur.

Locatur verò inter sexti, & septimi climatis medium, capiës 16. & 17. pa- *Situs Hungariæ calidus.*
rallelos, & habet longissimam æstatis diem supra horas 15. cum semisse vsq;
ad horas 16.

Regnum Hungariæ omnium rerum natura præstantium affluentissimū *Hungaria laus, & qualitas.*
est: nam tritici, frugumque omnis generis, ac variorum optimorum fru-
ctuum infinitâ præbet copiam; tanta enim isthic est terræ fertilitas, vt fru-
mentum tertio anno in meliorem mutetur speciem, & isthic sunt aliæ fru-
menti species à nostris diuersæ, & terra quidem absque cultura ferè fru-
ges profert: vicia mittit varia pro locorum diuersitate, eaque præstantis-
sima, & saluberrima, quorum nonnulla sunt adeò generosa, vt Cretico
haud cedant, & Sirmium quidem oppidum vini prouentu, & bonitate cla-
rum est: sed quod in Pilissienfi Comitatu nascitur ob aquas calidas, &
sulphureas grauem habet odorem, ac subito inebriat. Animalibus domesti-
cis, pecoribus nêpè, & bouibus adeò diues est, vt in externas regiones tot,
tantaque bouum, & ouium agmina mittat, vt mirum sit, præsertim in Ita-
liam & Germaniam. Nam sæpè (vt refert quidam) vnus rusticus centum
boues

boues per aliquot annos in pascuis habet, nec nisi triplo auctos videt: Unde tota ferè Europa posset ex hac vna prouincia alii. Feris quoque mirificè abundat, vt sunt lepores, damæ, capreoli, cerui, apri, lupi, vrri, & aliæ huiusmodi; auibus item & volucribus, præsertim turdis, perdicibus, & phasianis. *Metallâ in Hungariâ.* *Auro* præterea, argento, cupro, chalybe, & ferro sæcundissima est regio, vt quæuis alia, & aurum quidem non solum in mineris reperitur, sed amnes multi feraces auri sunt, & in vitibus aurifero in solo satis aurum quandoq; legitur: plumbum tamen paucum habet, & stannum vix producit. calcanthum copiosè profert viridi coloris, quod in diuersas mundi partes distribuit, atque à loco Hungaricum dicitur.

Fluuij Hægaris. Porro nulla est æqualis regio ipsi Hungariæ, quæ pluribus, & maioribus abundet fluuijs, quorum laus est eos esse nauibus ferèdis idoneos, ac pisciferos: inter eos quatuor sunt principales, nempè Danubius, *Ister* alijs; *Sauus*, *Drauis*, & *Tibiscus*; horum tres priores còmunes sunt nonnullis alijs regionibus, sed *Tibiscum* totum sola Hungaria sibi vendicat, quæ quidem in *Maromarusio* sub altissimis *Carpati* iugis nascitur, & omnes Hungariæ fluuios prouentu piscium superat; omnibus enim temporibus ijs mirificè abundat, præcipuè sturionibus, lucijs, quorum cepar sesqui vlnam lōgitudine interdum superat; cyprijs, & syluribus. Alij etiam amnes præter hos sunt, qui optimorum, & saluberrimorum piscium copia affluunt, nimirum fundulis, trutis, salmonibus, percis, murenis, barbis, & alijs pluribus, quorum amnium plerique feraces auri sunt.

Balaton lacus. Sunt etiam illic famosissimi lacus, ac nobilissimi, quorum principiorum est *BALATON*, qui Germanis *Platze* dicitur, 40. Italica miliaria, iuxta longitudinem possidens, & Hungarica octo; extèditur enim à Borea in Austrum, & latitudo eius inæqualis est: nam vbi amplior decem miliaria habet, & vbi angustior tria. Abundat etiam Hungaria sale natiuo, & minerali, qui lapidinarum modo cæditur in *Maromarusio*, & alibi: & est etiam fons, cuius aqua profiliens in petram vertitur. *Thermæ Hungariæ.* *Thermas*, seu aquas medicatas, aliasque admirabiles nulla regio copiosiores habet ipsa Hungaria, aut salubriores: nam supra infraque *Budam* *Thermæ saluberrimæ* mirabili aquarum copia, & varietate scaturiunt, quas *Turcæ*, qui his summo opere delectantur, post captam ab eis *Budam* cultiores, & angustiores reddiderunt. Ibidem sunt etiam aquæ calidæ, in quibus nascuntur, & viuunt pisces, qui in frigidam translati emoriuntur. Supra *Istrogranum* non longè ab arce *Comariensi* sunt calidæ aquæ *Pestenienses* vulgò dictæ, aduersus diuturnos, ac penè insperatos morbos efficacissimæ. Et quæ in Comitatu *Liptouienfi* iuxta pagum diui *Ioannis* sunt, salutē præstant, quibus scabie, aut pforis ædata est cutis. Non desunt etiam aquæ in *Zepusenti* agro nonnullis in locis, in quibus ligna iniecta lapide, seu cortice obducuntur, & eodem in loco ad ædem *D. Martini* erumpit aqua bullienti similis, quæ tam supra, quàm subtus terram lapidescit, qui lapides leuitate, & raritate pumicibus non sunt dissimiles. Non longè ab his adinueniuntur aquæ nitrosæ, quæ hyeme fluuidæ sunt, æstate verò ita congelantur, vt refrigerandis poculis

Aquæ Pæstienfes.
Aquæ lapidescentes.
Aquæ nitrosæ.
 glacies

glacies inde peti soleat. Sunt quampluribus in locis aquæ auibus, & animalibus eas bibentibus lætales. Et in Comitatu Zolteni hiatus terræ famosus extat ob pestilentes expirationes, quibus aues superuolantes necat: nam inaccessibilis est is locus, & volatilibus solum patens. Ad oppidum Smolnicium intra montes aqua emanat in foueas, in qua ferrum impositum in litens ferrum, seu lutum p. uco tempore vertitur, quod quidem eliquatum cuprū est optimum. Et ad oppidum Bistriciam, quod Germanis *Meusola* dicitur, sunt fodinæ æris, opulentissimæ, quæ nunc Regiæ dicuntur, ex quibus aqua viridis emanat, quæ congelata Chrysolollam efficit.

Incolæ olim feroces fuerunt, inquieti, seditiosi, turbulenti, instabiles, auaritiæ dediti, vindictæ cupidi, & aduenis seu externis parū amici, & a quibus nunc autem mitiores facti sunt, & cultiores, sed tamen otiosi sunt, aut bel-latores, artificijs parū incūbunt, & negotiationibus; robusti valde sunt, & Scythica vtuntur lingua, ab omnibus finitimis diuersa, quæ tamen alijs cū linguis permixta est: sed qui inter Danubium, & Tibiscum sunt, idioma proprium habent Vngarico dissimillimum; ij enim sunt ex Iazygum Metanastarum gentibus, atque etiamnum *Iaz. voce decurata nuncupantur.* Apud Hungaros porro masculi tantum fiunt hæc edes, quibus decedentibus absq; masculis, mulieres in hereditate non succedunt, sed bona ad Fiscum deducuntur: nullam mulieribus dotem tribuunt præter simplicem vestitum.

Est autem HVNGARIA duplex, CITERIOR nempè, quæ citra Danubium fluuium iacet, cuius caput est Buda Regni sedes; & VLTERIOR, quæ vltra Danubium est, quam quidem Tibiscus amnis mediam interfluit. Et tota ipsa Regio diuisa est in Comitatus circiter quinquaginta (qui prouinciæ seu præfecturæ sunt) quod faciliior, expeditiorque esset iuris dicendi ratio, quorum supra Danubium ad Occidentem Tibisci sunt 24. supra Danubium ad Orientem Tibisci sunt Comitatus octo, inter Danubium, & Drauum numerantur 12. & inter Drauum, & Sauum sex. Nobiliores Hungariæ vrbes, & oppida sunt, quæ sequuntur: BUDA haud dubiè vetus, clarissima, potentissima, & amoenissima, in edito colle sita, ampla potius suburbio propter Danubij ripam deducto, quàm mœnibus magna, & regni sedes: Hæc *Offen* vulgò dicitur, & Curtam fuisse Ptolemæi quidam putant; alij verò Aquincum. ALBAREGALIS, vulgò *Stuluus sepburg*, coronatione, & sepultura Regum insignis, quæ palustri in planitie sita est. STRIGONIVM Metropolitana, vulgò *Gran*, vbi Archiepiscopus, qui Primas est regni, residet; iacet autem ad Danubium, non longè à qua fuit legio decima Germanica. QVINQVE ECCLESIENTIS vrbs Episcopalis. Deinde SOPRONIVM, vulgo *Sopron*, versus Austriæ fines. TAVRVNUM, quæ ad confluentia Sauri in Danubium posita est, & ab Italis, & Latinis Scriptoribus BELGRA-DVM dicitur, & ALBAGRAECA, à Germanis; verò *Griechf Vuesseburg*. SABARIA, id Martini patria, quæ ab Hungaris Kimarorubath dicitur. VDSPRINIVM, SIGETHVM, & KOMARA oppida, & carces mu-

*Hiatus ter-
re famosus.*

*Aqua ver-
litens ferrum
in as.*

*AERI fodi-
ne.*

*Incolarum
mores.*

*Reliquia
Iazygum
Metanasta-
rum.*

*Diuisio Hū-
garie.*

*Comitatus
Hungarie
50.*

*Buda Regni
sedes.*

*Albarega-
lis.*

Strigoniū.

*Quinque ec-
clesiensis.*

Sopronium.

Belgradū.

Sabaria.

Vesprimiū.

nitis-

Iauarinum. nitissimæ, & IAVARINVM, quod incolis *Rab* dicitur, iacetque non procul à Komara, à qua diuiditur Danubio, habetq; arcem, quæ rectà vergit versus oram Borealem, & amplis fossis plenis aqua fluuiali præcingitur. Oppidum hoc anno 1394. quo hæc scribimus à Turca immanissimo Christianorum hoste obtidetur, qui etiam Komaræ insulam occupare pertentat; quam quidem insulam Danubius apud Pösonium in duo flumina diuisus à Pösonio Komaram vsque (infra quam versus confluunt) ad duodecim Hungaria miliaria facit, sed in latitudinem quinque miliaria habet.

Hæc insula optimum gramen viri longitudine producit, ibique ante paucos annos fuerunt circiter 300 pagi, & naues 28. quarum singulæ 40. aut 50. milites vehunt. Fuit etiam hæc insula olim Hungariæ diuerticulum piscandi causa, postea Vaiuodæ Transylvaniae paruit.

Regni Hungarici raris fortuna. Caterùm Hungarorum prouincia multo tempore peregrinarum nationum sedes fuit, & diuersorium. Primùm quidem inhabitârunt eam Pannonæ, & Pæcones; deinde post Romani Imperij inclinationem Gothi, quos expulerunt Hunni. Sed his eiectis Longobardi hunc 42. annis confederunt omnem, impendentes operam pro vniuersæ Italiae acquisitione: his iterum successerunt Hunni, quorum Rex Attila vniuersam ferè Europam vastauit, & terram hanc exterarum nationum rapinis magnopere ditauit. Post cuius mortem à Carolo Magno Hunni expugnati fuere, surrepto ipsis immenso thesauro, quem Budæ præcipuè congregauerant. Tandem anno à Christo nato 900. sub Arnolpho Imperatore uenerunt ex Scythiæ partibus Hungari, qui reliquijs Hunnorum coniuncti multas toti Germaniæ excursions, & vastationes intulerunt, donec anno 954. à Cæsare Ottone propè Augustam Vindelicorum strage magna cæsi humiliores effecti sunt. Anno verò Christi 1006. cùm S. Henricus Imperator sororem suam Ghiselam Regi Hungarorum Stephano in matrimonium iunxisset breui ille sacrosanctam Christi fidem toti Hungariæ impertiuit, hic fuit primus Hungariæ Christianus Rex, cui successerunt ordinatim 30. Reges vsque ad Rodolphum II. Rom. Imp. huius Regni legitimum hæredem, qui in ordine est XXXI. Rex, tamen si tota Hungaria non potiatur. Nam Regnum hoc, quod antea florentissimum, & potentissimum fuit, afflictissimum superiori sæculo factum est, & mala ac iniqua administratione planè ad interitum redactum. Post enim inclyti Regis Matthiæ obitum, qui ipsum ad summam potestatem deduxerat, ad eò inclinare cœpit ob Hungarorum insolentiam, ac discordiam, vt tandem post

Primus Hungarorum Christianus Rex.

Turca Hungariæ partem occupat.

expugnatum à Turcis Belgradum anno 1521. vnicum Hungariæ contra Turcas præsidium, quod hodie Alba Græca dicitur, & post deuictum, ac extinctum anno 1526. Ludouicum Hungariæ Regem maiorem, ac potiorum Solymannus Turcarum Imperator huius Regni partem occupauit, capta scilicet *Buda*, regali ciuitate anno 1541. & paulò post Strigonio, Albæque Regali, & Quinq; ecclesijs euerfis, cuius quidem Regni residuum, quod ad Septentrionem Danubij, in Poloniæ, & Casouiæ finibus iacet, sub

Rodul-

Rodulphi II. Imperatoris ditione nunc est. Sed postremò etiam his temporibus, quibus hæc scribimus, bellum iterum à Turca Hungaris illatum est.

Duo in hoc Regno sunt Archiepiscopi, nempe Strigoniensis, qui est Legatus Apostolicus, & Primas Regni; & Colocësis. STRIGONIENSI Archiepiscopo subsunt hi Episcopi, nempe Agriensis, Vaciensis, Nitriensis, Quinque Ecclesiensis, Vesprieniensis Regina Cancellarius, qui etiam eam coronat, & Iaurinensis: sed COLOCENSI subsunt Zagabrien-
Statu Hungariae Ecclesiasticæ
 sis, Transylvanien-
 sis, Voccadrensis, Suinien-
 sis, Viscemburgësis, Cenadien-
 sis, siue Chonad, & Bosnen-
 sis.

TRANSYLVANIAE DESCRIPTIO.

TRANSYLVANIA olim 1 Dacia Mediterranea, ac Ripensis dicta, prima, ac potissima Daciæ Prouincia est. Dicta autem est Transyluania à 2 syluarum, montiumq; ambitu, quibus insinuatur. Sunt autem montes, quibus circumgiratur, Carpatij, 3 qui è Sarmaticis orientes montibus, radicibus bifidis, seu dispalatis descendunt in Daciæ, ac diuaticati, insulari quasi forma Regionem hanc constituunt. Diuiditur hodie in plures districtus, pluresvè Comitatus, de quibus in Tabula Topographica dicitur. Habet autem vicinas, & conterminas ab Occidente quidem Pannoniam, à Septentrione Poloniam, à Meridie Valachiam Cisalpinam (vulgò Transalpinam vocatam) ab Oriente serè Moldauiam. Dicitur vulgò Regio 4 Septemcastrensis, mutato nomine à Germanico idiomate, quod Sybenburgen appellant, Hungaris Erdeli dicitur. Porro hanc variæ gentes inde ab initio (quarum quidem memoria ad nostra tempora peruenit) incoluere: in primis quidem 5 Iazyges, 6 Metanastæ, Getæ, Bastarnæ, Sarmatæ, 7 Græci, Romani, Scythæ, 8 Saxones, Hungari. Ex quibus omnibus cum quatuor posteriores adhuc supersint, alijs relictis, de his tantum agere decreui. Romani itaque primum sub Traiano, qui 9 Decebalum Dacorum Regem vicerat, subiugaratque habitare coeperunt. (Traianus enim primus Romano Imperio adiecit, ac in formam Prouinciæ redegit; in qua urbem Zarmizegethusam prius dictam, Vlpianam Traianam de suo nomine vocauit, ac Rempub. constituit, Romanisque 10 legibus exornauit, vt author est Iustin) quam Galienus primum ducentis serè post annis amisit; quo tēporis intervallo, vicissitudineq; interposita à moribus Romanis, linguaque politiori degenerarunt. Neq; Romanis (quod tamen nomen inter sese adhuc retinet) sed 11 Valachi hodie à plerisque nuncupantur. Gens aspera, bonarum artium, atque honestarum disciplinarum experta, armentorum serè, pecudumque curæ dedita, (non negarim tamen aliquos viræ politioris reperiri posse, quem-

quemadmodum inter Scythas Anacharlis, sed vt plurimū ab alijs regionis incolis educati) ¹² neque oppida, & ciuitates possident, neque domos vt alij lapideas, vel aliās ornate extructas habitant, solis paleacijs contenti, qui vt plurimum in montibus, saltibusque degunt. Religio ipsorum fermē Græca est schismatica, licet Patriarchā Constantinopolitanum caput suæ fidei agnoscant. Habent præterea cum Ethnicis multa communia, vt sunt præstigia, diuinationes, incantationes, iuramentaperlouem, & Venerem, (quam ipsi Sanctam vocant,) modum ¹³ sepeliendi mortuos, ducendi ¹⁴ vxores, easque repudiandi, & id genus alia. sed de his satis. Restat iam, vt sermonem conuertamus ad Scythas (¹⁵ Scyculi aliās dicti) qui primū (vt historiæ perhibent) cum Arthila in Pannoniā venerunt, mox profecti in Transyluaniam, in qua sibi sedes ¹⁶ septem liberas constituerūt, nimirum Kisdi, Orbai, Sceptsi, Cyk, Vduarbeli, Aranios, Maros. ¹⁷ Lingua eorum hodie exigua dialecto à sermone Hungarico differt, quamuis olim peculiari lingua vterentur. Leges ipsorum diuersæ, diuersaque iura Heluctiorum instar; quæ tamen temporis vicissitudine immutari cœpere. Sunt etiam inter illos, quemadmodum & inter alias nationes, Nobiles ditissimi, ac magnæ existimationis, qui alios sibi in seruitutem redegerunt. Pacem, & bella studiosè (prout res postulat) obseruant. Religionem, disciplinas, & bonas artes cum alijs communes habent. His successere ¹⁸ Saxones (vt recentiores testantur) Caroli Magni tempore, qui cum leges ab ipso impositas tolerare non possent, in has oras se contulerunt, & cum vi armorum Regionem obtinuissent, in ea septem amœnissimas vrbes, partim de nouo, partim iam antea factas extruxerunt, quas forma Reipublicæ exornârunt, iuribusque decorârunt, ac liberas (ad normam aliarum Imperij Germanici liberarum vrbiū) pronuntiârunt. Harum prima & Metropolis est ¹⁹ Hermanopolis, vel Cibinium (ab amne Cibi dicto) vulgò vocatâ; consularis, reliquæ autem proconsulares; altera ²⁰ Stephanopolis, Corona; & Brassouia hodie dicta; ²¹ tertia Bistricium, ²² quarta Mediesus; ²³ quinta Schiespurgum, ²⁴ sexta Claudio-polis, ²⁵ septimâ Alba Iulia, quæ sedes hodie Principis est Serenissimi. Lingua eorū Germanica est, ac à Saxonica moderna parum differt, habent pro locorum diuersitate dialectos diuersas, non tamen ita differentes, vt se mutuò loquentes non intelligant. Hos nouissimè omnium ²⁶ Hungari subsequuti sunt, primū quidem sub initium secundi Hunnorum è Scythiâ in Pannoniam ingressi: mox tempore S. Stephani, Pannoniæ Regis, (qui Transyluaniam expugnârât, tributariamque fecerat) deinde sub alijs eius successoribus. Magna horum præ alijs potentia, & authoritas est. Nam & Principes, & alij fermē in Regno Magistratus ex ipsis ci eantur: Neque tamen creatio ab ipsis solū, sed etiam ab alijs duobus Transyluanie populis Saxonibus nimirum, & Scyculis dependet, horum dignitas perennis est, merumque Imperium. At neque filij, si idonei sint, excluduntur, quod cum potentissimo Principe Sigismundo Batthoreo factum esse constat, qui ob egregiam indolem, heroicūque animum, patre adhuc

viuo Christophoro Bathoreo (pio, & sancto Principe) ore omnium, omni-
 umque suffragijs 27 Princeps declaratus fuit. Horum oppida cultiora, ele-
 gantioraque sunt, Varadinū, (quod in principio Hungariæ est,) 28 Thor-
 da, Desus, Riuli dominorū, 29 Egniedinum, * Deua, Zylahi, Gela, & quæ-
 dam alia. Cæterum de origine, natura, moribus, bellicisq; virtutibus, quibus
 gens ista pollet, hoc loco, tēpore, & occasione destitutus partim, partim eti-
 am cum multa de ijs ab Historicis prodita sint, silentio transeo. Porro Trá-
 siluania non tantum modò amœnissimis oppidis (vt dictum fuit) abundat,
 sed etiam omnibus alijs ad humanam vitam necessarijs rebus fertilis est, vt
 puta, 30 frumenti, 31 vini, 32 fructuum, pecudum, 33 armétorum, 34 e-
 quorum præstantissimorum, volatiliū, piscium. Præterea metallorū,
 35 auri nimirum, & 36 argenti, 37 cupri, æris, 38 stanni, plumbi, ar-
 genti viui, 39 chalybis, ferri, 40 antimonij, cinabrii, sulphuris, vetrío-
 li, 41 salis (cibi condimentum præstantissimum) 42 Pisaspfalti, vt alias
 regiones (quod absit inuidia dictum) faciliè superet. Thermæ in ea sunt
 diuersarum minerarum, Iogyenses nimirum, & Varadinæ, quarum hæ
 calidæ, illæ verò frigidæ existunt. Scaturigines item aquarum acidarum,
 quæ fermè vini saporem sapiunt. Aliæ item, quarum aquæ scaturientes
 mox in petras conuertuntur. Riuli item, qui posteaquam è fonte suo
 emanârunt, ligna, & alias res leues petreis crustis subducunt. Mellis etiam ibi
 tanta copia est, vt præter communem vsum obseruatum, Incolæ peculia-
 rem adinuenerint: Enimuerò ex eo adeò delicatum potum conficiunt,
 vt etiam rerum peritis (pramniū, seu maluaticū opinantes) faciliè im-
 pōnat. Habet hæc & saltus prægrandes, ac nemora ingentia, in quibus Vrsi,
 Bubali, Alces, Capricorni, Cerui immanis magnitudinis, Lynces, Martu-
 res; Mures pontici, Vrsi, à communibus differentes, Lepores albi; Aues de-
 nique in ea reperiuntur alpestres, & nemorales, vt sunt Aquilæ, 43 Fal-
 conum quoddam genus rarum, & exoticum; & præter rapaces, Phasiani,
 Perdices, duorum generum; Pauones syluestres, Gallinagines, Galli
 syluestres, & alpestres; ab alijs non parum differentes. Inter aquatiles ma-
 iores sunt Olores, Pigargi, Tardialia dicti, Onocrotali Gruibus ma-
 iores. Non defunt & 44 herba præstantissimæ, vt cæteras omittam, Rau-
 ponticum, Centaurium maius duorum generum, Gentiana maxima flore
 flauo, & purpureo, Rhodia radix, Absinthium Ponticum legitimū, Ap-
 pios bellonij, libanotis prima Theophrasti, Crocus, qui passim prouenit.
 Sunt item quidam montes Valachiz Cifalpinæ, & Moldauiz vicini, qui
 Agaricum, ac 45 Therebintum stillant. Fluij in ea tres nauigabiles, Alu-
 ta nimirum, 46 Morossus, Sainus: quorum duo priores è montibus Scy-
 culicis originem suam trahentes, hic in 47 Tibiscū, ille verò rectè in 48 Da-
 nubium tendens, delabuntur; tertius Samus (Thimes Germanis, ab Hun-
 garis idem nomen tenet) ex Alpibus, Calota dictis, oriens, qui æquè in
 Tibiscum delabitur. Sunt præterea & alij amnes, vt Chicel maior, &
 minor, Sebefus, Chrysius, 49 Chrysolores, 50 Strygius, quorum tres vlti-
 mi ramenta aurea, balucesque quandoque pondere 51 dragmarum septua-

ginta vehunt. Pisces in ijs, & supradictis optimi, ac varij reperiuntur; Accipenser nimirum magnus & parvus, Ciprius trium generum, Salmo, Lampetra fluuiatilis, & 53 lacustris, Silurus, Mulus barbatus vocatus, 54 Murenæ genus rarum, Truta alba, & nigra, Gobij squammati, ac sine squammis, alijs penitus incogniti. De Lupis, Percis, Tinis, Murena vulgò dicta nil memoro; qui inauditæ ferè magnitudinis inueniuntur. Non desunt huic Regioni stagna, atque paludes, quæ piscibus præstantissimis affluunt. Et hæc hætenus compendiosè dicta de Transyluania sufficiant: Pluribus enim persequi neque nostrum nunc ocium, nec institutum patitur; addo etiam occupationes, quibus ita distinemur, vt interdum omittere etiam ea, quæ magis sunt necessaria cogamur: accedit rursus Impressoris quoque festinatio, quod prælo subijciat semper exigit, & efflagitat, quo fit interdum, vt in doctissimis etiam Viris multa desiderentur, quæ homines faciliè condonarent, si scirent, quantum sint eorum etiam ingenia, & calami operarum imperijs addicta, vt plerunque multa subitò cogantur effundere, & exarare; quæ si lentius liceret illis considerare, minus essent certè obnoxia maleuolis, qui, contra ac Poëta ille Venusinus, paucis plurimum offenduntur maculis, quas vel incuria fudit, aut humana parum cauit natura.

- D**acia veteris duæ alia partes sunt, Moldauia, olim Maotania, & Maotide palude, quæ ex vna parte terminatur, dicta: altera Cisalpina Valachia ab Alpium dorsis, sub quibus sita est, nominata; Romanis olim Collia, quibus abundat, appellata fuit.
- 2 Sunt quidam qui Hyrcinias putent, quibus ego non reluctor: cum Cas. Comm. lib. 6. hæc syluam in Europa omnium maximam in Germania oriri, ac recta fluminis Danubij regione ad fines Dacorum pertinere memoria tradat.
 - 3 Hic puto Carpatij nomen obtinuit, ex Ptolemæi descriptione.
 - 4 Dicitur & Pannodacia, & Dacia Ripensis, Mediterranea q̃, Pannodacia, quod Regibus Pannonia subfuerit, atque etiam quod & Pannonæ incolæ habeat: Ripensis autem, quod à multis fluminibus, riuulisq̃, irrigua sit: Mediterranea denique, quod in medio quasi duarum aliarum Dacia partium sita sit.
 - 5 Iazygum reliquæ in hodiernum diem in Hungaria reperiuntur, Iazab Hungaris hodie dictæ.
 - 6 Sunt quidam, qui Metana stas nō in Transyluania, sed extra Trāsyluaniam ad ripas Danubij habitasse prodiderint, quibus Plinius manifestè contradicit.

- 7 Liquidò ex historijs constat, sed istius rei veritatem Numi triumphales Gracorum, qui passim in Transylvania effodiuntur, demonstrant. Idem Zarmizægethusæ nomē ostendit, quo Colonia Græcè Byzantina ætusan vocabant: Nam & Cōstantinopolin Aetusan olim appellatam fuisse Volaterranus testatur.
- 8 Credunt quidam Germanos ante tempora Caroli in Transylvania existisse, inter quos Chytraus. Simile quid asserit Dom. Marius in sua Geograph. comm. 246.
- 9 Extant adhuc rudera oppidi cuiusdam, quod de suo nomine considerat Vezel dictum.
- 10 In Pandectis Iustinianus, ff. de censibus, l. 1. §. 9.
- 11 Dicuntur, ut quidam volunt, ut Flaccho Romano, quæ sententia mihi non probatur; putarim ego communem ferè omnium idiomatum appellationem huic nomini rectè quadrare: dicuntur enim à Germanis Vualchen, q. d. Vuelchsin, quod Italos signant; ita enim, & Poloni Italos Vuolsch appellant, Hungari Olach, Olhas Italos vocitant; ita alij ferè omnes in ijs duobus nominibus parum discrepant. Vnde colligi potest, quòd ab Italis, potiusq; à Flaccho Valachos vocati sint.
- 12 Præcipui huius nationis incolæ Vallem Zarmizægethusæ, (vix rudera illius extant vepribus, & dumetis obsita) & loca circumiacetia (amænum satis territorium) habitant, alijsq; Valachis humaniores censentur.
- 13 Affatim victum, & amictum mortuis suis largiuntur, credentes ipsos mortuos in itinere, antequam in Paradisum, vel in alium locū illis destinatum perveniant, fami, & frigori succurrere posse.
- 14 Furantur Virgines Sabinorum antiquorum instar, quibus ut primam Zonam Virgineam ruperunt, coniuges tandem eas recipiunt; uxores ferè liberè repudiant.
- 15 Dicuntur ab Idiomate Hungarico, quos ipsi Sekheli vocant, quod nomē locum s. i. e. significat, q. d. habitatores sedium.
- 16 Tres posteriores Scyculicæ sedes promiscuè & ab Hungaris habitantur, Comitibusq; temporalibus subsunt.
- 17 Characteres ipsorum cum Abyssinis, Hebraicis, Syrisq; affinitatem habent, & à dextra ad sinistram more istorum scribunt. Extat talium Characterum liber in Bibliotheca Ducis Florentini.
- 18 Saxones in Transyl. migrarunt vicenario elapso post victoriam à Carolo Magno in Pannonia obtentam. Hic Chebam regem filium Atilæ Budæ comprehensum in carceres poni curavit mæore ingenti, qui ob adversam fortunam percussus inibi moritur. Bonfin. Decade 1. lib. 9.
- 19 Hermenstad ab Herman (ut quidam volunt) fundatore Gracorum Im-

- peratore. Hac non multo minor est Vienna, quod & Munsterus asseruit, arte, & natura munitissima; nam præter mænia fortissima ad milliare Germanicum stagna circumcirca habet.
- 20 Cronsfad Germani vocant Valachia contermina, Emporium totius Transylvania, in quam tempore Nyndinarum Turcæ hodie, Arabes, Armeni, Græci, Valachi, & Poloni cateruatim cum maximis, & pretiosissimis mercibus commeant.
- 21 Nezen dictū Germanis, Bisfricio amni in medio secatur, amœnissimum oppidum, in quo nihil cæni lutiq; conspicitur: solent enim ciues exiguotemporis spatio amne regurgitante plateas emundare, adeo ut manuaria arte lotæ appareant.
- 22 Meduish Germanicè dicta, fortè, quod in medio Transylvania sita sit, Mediessus, q. d. medius confessus, & hæc aliquid tale habet quod & Bisfricium.
- 23 Nomen Germanicum, quod idem est ac si dicas, locus explosionis; est enim in acclivi loco sita.
- 24 Clausemburgum Germanis dictum, Zeugma est Ptolemai, ac primum à Græcis edificata, postea à Romanis, qui Claudio poli nomine ipsam insignibant (putant nonnulli à Claudio Imperatore ita vocatam.) hæc ante paucos annos à Saxonibus solum habitabatur, sed temporis successu, ob magistratus in ea urbe incuriam, primum quidem Hungaros hospites admisit, qui pedetentim Patricys se insinuant, mox ciues recepti sunt, & hoc tempore communia cum Saxonibus priuilegia, iuraq; tenent.
- 25 Apulum olim, & non minus ut Zarmizagethusa Romanis legibus clara erat, ante paucos annos sedes erat Episcopi Transylvania, ut hodie est Colonia Agrippina Electoris Archiepiscopi; at statu Ecclesiastico temporis & hominum iniuria mutato, aliò sedes translata est, neq; amplius à Saxonibus, sed Hungaris, ijsq; militibus Principis habitatur. Meminit Ptolemæus 42. urbium, ex quibus solum quinque hodie extant. Vocatur Apulum ab Apuo fluuiio, qui ex una parte aluit, Oratas vulgo dictus.
- 26 In materna lingua sua Magyar se vocitant, q. d. Magor, qui filius erat Iaphet; huic sententiæ Beatus August. videtur astipulari. Hi An. Christi 74. in Transyl. authore Bonf. profecti sunt, & in eo consentiunt Chronologi Hungarici: Carolus autem Magnus gessit bellum in Pannonia An. salutis hum, Ex quo constat Saxones ante Hunnos in Transyl. profectos esse.
- 27 Olim Vainoda, quod nomen primum Stephano Bathoreo (opt. mem.) Polonorum Rege inuictiss. Principe Transylvania creato desijt.

- 28 *Salinae* Ptolemæo, est enim fodinarum salinarum præstantissima: sed hodie oppidum aliud extructum est, paulò inferius priori relicto, cuius adhuc porta & hodie superest.
- 29 *Engniadinum*, à Romanis *Annum*, de via *Annia* dicta lapidibus strata, & hodie superest.
- 30 *Frumentum* in ea in tanta copia quotannis crescit, ut non tantum horrea impleat, sed etiam in summis acervis partim, partim in cavernis subterraneis ad multos annos conseruent, sed hæc *Transsylvania* fertilitas conspicua est in numis *Traianis*, in quibus *Dacie* abundantia notatur: horum nimirum pars altera *Cerere* habet, quæ stans erecta dextra Cornu Copiæ spicis plenum, leua tabellam habet manu sublatâ, hæc *Inscriptio*, *ABUNDANTIA DACIAE*. Sunt præterea & loca quaedam *Transsylvaniae*, in qua si siligo seratur, facile in triticum degenerat: legumina omnis generis profert, sed præter panicum, frumentum trigonum, ciceres, & fabas, nil in victum humanum cedit.
- 31 *Vino* non minus quàm frumento abundat: est in ea quidam districtus, Germanis *Vvinlare* dictus, ab *Vngaris* vocato *Borfuld*, quod regione vini significat: præcipua autem loca sunt, quæ præstantissima proferrunt, *Alba Iulia*, *Deua*, *Egniadinum*, *Birthalbinum*, *Fenusciû*, quod *Venusino Italico* ne utique cedit.
- 32 *Fructuum*, ut & aliarum rerum, magna copia est (exceptis malis arboricis, punicis, medicis, ac limonibus, quæ quidem in *Magnatum* hortis quandoque reperiuntur, illa quæ potius delectationis, quàm utilitatis causa alantur) ut alios intermittam, præstantissima illa pruna *Damascena* vulgò vocata, *Cotonea*, *Cerasa*, *meratia*, & *dulcia*, quæ cum *marosticanis Italicis* conferri possunt, *Melones*, & *Melopepones Galeni* præstantissimi (quos vulgus *Angurias* vocant) *Brassicae*, licet communiter ubiuis reperiuntur, ego tamen illius magnitudinis, & coloris in alijs locis non observavi: sunt illa *brassica violacei coloris* eius magnitudinis, ut etiam *albas illas communes* etiam prægrandes superent.
- 33 Arguit abundantiam pascuorum; ex quibus quotannis in *Italiam*, in *Austriam*, & quaedam alia *Germania* loca plurima deducuntur armenta. Memini quandoque (in qua re mihi *Bonfinius* fidem facit) vel prægrandem bouem *floreño* emptum esse.
- 34 Sunt elegantissimæ formæ, qui subinde millenis, sesquimillenis, ac duobus millenis *florenorum* emuntur. Ac istud genus multifariam diversis locis reperitur.
- 35 Exscinduntur gleba, massæque auri purissimi, alia quidem ita pura, ut

nulla indigeant separatione, commodeq; operis quibuslibet possint accommodari: idem & mixtum cum alijs metallis foditur, quod depuratione opus habet: loca autē, in quibus foditur fermē sunt schla-tem (quod scobem metallicam significat) Riuiuli dominorum, lapus; sed satis sine istis, auri ubertas ex Cai Catonis numis apparet, qui effigie habet galea imposita, ac in formā petasi Mercurialis utrinq; geminis insignita unitam. Ab occipitio bacilli sunt transuersē positi, ac veluti arundines internodijs distincti. Inscriptum autem subest: C. CATO: altera facies numi Diuam habet, palla ad laeuam brachium suspensa, lumbo humi diffuso, cui libella in dextra est equo pondere dependens cum litteris Idolo substratis: AVR. PVR. huiusmodi numi creberrimē in Transyluania effodiuntur. Loca sunt Sculattin, Zulakna Vngaris, Zermizirga Ptolemai forte, Kimili do-minurdz, & quadam alia loca.

- 36 Argentum in supradictis locis foditur, sed Offea, & Radna fodina hoc solum metallum produciunt.
- 37 Cuprum, ubi ferē argentum, & aurum reperitur.
- 38 Passim circa fodinas argenti hac quatuor inueniuntur.
- 39 Præstantissimus à quodam Scyculia Comitatu Cyk vocato exhibetur, licet in alijs locis passim conficiatur. Ferrum autem in Thorosco, & Vaidahunia dia.
- 40 Sulphur, & antimonium in cupri fodinis. Sunt tamē quadam loca, quæ antimonium solum procreant, cinabrium, & argentum viuum in auri fodinis.
- 41 Salis fossilis tanta est copia, ut & vicinas regiones facile sustentet, neque nigrum ut Polonicum, quod in triplici differētia est, album vnū transparens cristalli instar; candidum alterum, sed non solidum, ac primum, tertium denique cinerei est coloris, sed contusum niuis instar dealbatur: magna olim eius erant vestigia (neque intelligi quatenus in fodinis vendebatur, qui census etiam Principis est ingens, sed solum pensionem, quæ ad oppidum Lippa vocatum quotannis colligebatur) ad trecentena ferē millia florenorum, ut Ascanius Centorius de bello Transyluanico lib. 2. fol. 93. memorat.
- 42 Non procul Bistricio oppido foditur. An autem Bitumen, vel aliud quoddam resina genus sit, disputationem hoc loco non ingredior.
- 43 Hoc genus falconum ab omnibus alijs differt, & vix Nisi magnitudinem superat, præstantissima venationis avis est, quæ à magnatibus summē exoptatur, neque in alijs locis reperiri eam credo: solēt enim prægrandes aues rapaces, & alias facile duæ istarum interficere,

ut Aquilas, Tardas, Olores; Vnde non abs re Imperator Turcarum exoptat, qui singulis annis muneris loco, dum tributum à Transyluania transmittitur deferat.

- 44 Aiunt quidam gingiber reperiri, quod quidem ego nondum vidi, neque tamen impossibile iudico, cum Valachia Cisalpina montes quidam vicini lacustres perpetuo ferè soli expositi sint.
- 45 Non effluit proprie ex arbore terebintho vocata, sed ex quadam laricia specie; non deterior Cyprica terebintho existit.
- 46 Maros, & Marus antiquis Geographis dictus.
- 47 Tibiscus in Transyluania oritur, non longè ab arce Maramaros vocata.
- 48 Hic non amplius Danubius, sed Ister appellatur.
- 49 Aranos Vngaris, Lorens Germanis dictus.
- 50 Sergetia hodie dicitur.
- 51 Minores particula communes inueniuntur.
- 52 Alius forma longa praditus, corpulentus admodum, ita ut apertus per medium, porcum aliquem saginatum representet, cuius caro condita sale, in maximis vasibus reservatur, quæ potissimum tempore Quadragesimæ editur. Alterum genus est forma teretis, & orbicularis quodammodo, quem Beata Virginis piscem incolæ vocant. Tertium id quandoq; palmorum duorum magnitudine crescit, sed ut plurimum vnus palmæ inuenitur: Caras vocant, aureis squammis nitet; hunc Kores, illud verò Vnserfrauen Kores incolæ vocant, carpiones vocantur à nostris male: neq; enim carpiones, nisi in lacu Benaco reperiuntur.
- 53 Lacustres aliquando sub locis subterraneis ad decem modios vsq; reperiuntur, neq; ipsorum loca, quemadmodum aliorum piscium semper conspicua sunt; sed latent in terra visceribus, ita ut prætereuntes, non aquam, sed terram aridam conspiciant.
- 54 Hic piscis ab Incolis Germanis Alchaten, ab Vngaris Menihali dicitur, q. d. piscis caelestis; nec immerito: delicatissimi enim saporis est; differt à piscibus Quappen à Septentrionalibus Saxonibus vocatis.

De his omnibus Transyluaniae Tabellæ locis, & natura accuratè, & fideliter fuimus eruditi à Ioanne Hortylio Transyluano, viro doctissimo, Patri nunc studiorum causa commorante.

G R A C I A

XXI.

GRÆCIÆ DESCRIPTIO CVM SIBI CONIUNCTA THRACIA,

ET ADIACENTIBVS INSVLIS.

GRÆCIAE nomen variè apud Scriptores vsurpatur. *Græcia m. men variè accipitur.* Primò enim dicitur propria, & vera Græcia, ea prouincia, quæ Ptolemæo, & Plinio ATTICA vocatur, in qua est famosissima Athenæ vrbs: deinde largè, & communi sumpto vocabulo sub Græciæ nomine quatuor cadunt prouinciæ, quæ sunt Macedonia, Epirus, Achaia, Peloponnesus, & cæteræ regiones sub his nominibus contentæ, deinde etiam maris Ionij, & Aegæi insulæ; quo quidem modo Græciæ nomen ab omnibus ferè hodie vsurpatur: Postremò etiam latissimè Græciæ nomen sumi potest, prout comprehendit Thraciam, Asiæ minoris non minimam portionem, præter iam dictas prouinciæ, quam Græci olim possederunt, & in quam suas colonias miserunt; ac insuper etiam eam Italiæ partem, quæ magna Græcia olim fuit vocata, nunc verò superior Calabria. *Græciæ fin.* Ut autem communiter accipitur tribus abluitur pelagis, Ionio scilicet ab Occidente, Libyco à Meridie, & Aegæo ab Ortu: à Septentrione verò montibus illis Macedoniæ discriminatur, qui Macedoniam ipsam à Thracia, Mysia superiore, & Dalmatia segregant.

Concluditur autem Græcia eo, quo diximus, modo accepta, & adnumerata etiam in ea Creta, quæ in tabula hac non extat, inter parallelum *Situm celest.* gr. 34. latitudinis, qui decimus est, vbi prolixior dies fit horarum 14. cum quadrante, & parallelum gradus 43. latitudinis, qui est 14. vbi prolixior dies æstatis est horarum 15. cum quarta diei parte, vnde in hoc terræ tractu contingit varietas diei artificialis ad integram horam. Inclusa verò est penes longitudinem inter Meridianum gr. 44. & Meridianum gr. 55. ferè. Dicta fuit prius Helles ab Hellone Deucalionis, & Pyrrhæ filio; deinde Græcia fuit vocata à Rege Græco dicto, ibi nato, Cecropi, successore, qui Atticæ *Græcia prius Helles dicebatur.* tantum regioni imperauit, quæ cæteris omnibus Græciæ regionibus celeberrima fuit.

Regio hæc præstabat olim reliquis Europæ cæli temperie, ac benignitate, *Græcia iam præstantia.* terræ amœnitate, frugum omnium fertilitate, armentorum, & piscium copia,

copia, opulencia, ac omnium diuitiarum affluentia, incolarum multitudine, splendore, ac potentia, atque etiam vecturæ commoditate, qua ex omnibus mundi partibus iam olim frequenti nauigatione multæ res importatæ, & exportatæ sunt: nam tot marium facillimum habet aditum ob innumeros sinus & portus, & insularum, ac peninsularum multitudinem, & tot fluuiorum nauigabiliū habet copiam, vt nihil eius terræ latere potuerit, quod à gentibus omnibus non frequentaretur.

*Græcorum
priscorum
laus.*

Incolæ mirabili ingenio olim fuerunt præditi, vnde scientias omnes, & facultates illustrârunt, & perfecerunt, vt tot præstantissimorum Philosophorum, Medicorum, Mathematicorum, Historicorum, Poëtarum, & cæterarum facultatum monumenta testantur; siquidem omnium artium, & disciplinarum inuentores, & illustratores, quorum memoriam hodie colimus, magna ex parte ex totius eruditionis fonte, & matre Græcia oriundæ fuere: hi etiam picturam, teste Plinio, & statuariam primū adinuenerunt. Præterea etiam Militarem artem primi instituerunt, ac etiam Magistratus, & dominandi modum, ac rationem, vnde ipsi fama, gloria, doctrina, eloquentia, plurimis artibus, Imperio, & bellica laude egregiè floruerunt, & magnæ parti orbis quondam dominârunt: hi siquidem, et si paruum Europæ locum prius tenuissent, nihilominus suos fines ad eò ampliârunt, vt totam

*Græci Imperij
ampli-
tudo.*

subegerint Peloponnesum, & Epirum, & Macedoniam, & Aegæi maris insulas, & non minimam minoris Asiæ portionem, ac Thraciæ, præsertim iuxta littus maris Aegæi: hi quoque innumeras deduxerunt colonias per vniuersum Mediterraneum mare, per Galliam, Hispaniam, & alias mundi prouincias, quorum lingua tota minor Asia, Syria, Aegyptus, Cyrenaica, ac magna Orientis Regio utebatur. Quadruplicem verò horum sermonem, & dialectum ponunt Scriptores, Ionicum, Doricum, Atticum, AEolicum, & ex his mixtum, quam Communem vocant Dialectum: siquidem ipsi Græci olim in tres gentes principales distinguebantur, nempe in Iones, quorum celeberrimi fuerunt Athenienses; & hi Iones in Asiam colonias duodecim deduxerunt: in Dores, qui in Corcyram, Siciliam, & magnam Græciam Italiæ regionem suas traduxerunt colonias; ac inter hos Lacedæmonij celebres fuerunt: & in AEoles, qui in Asiam circa Phocæam urbem colonos miserunt. Græci porro ipsi apud vetustissimos Scriptores appellati fuere Achæi, Achiui, Argiui, Danai, Dolopes, Dores, Dryopes, Hellenes, Iones, Myrmidones, & Pelasgi.

*Græcorum
varian-
tina.*

Cæterum prouincia hæc libera permansit vsque ad Cyrum Persarum Regem, qui primò ipsi iugum imposuit, eamque tributariam fecit. Post hunc Xerxes Darij filius Græciam afflixit, & post eum alij etiam Persiæ Reges. Deinde ipsam Græciam iterum Philippus Macedoniæ Rex subiugauit, quæ sub Macedoniæ Regibus permansit vsque ad Perseum vltimum Regem, sub quo in Romanorum potestatem cecidit. Sed diuiso Romanorum Imperio in Orientale, & Occidentale, Græci Orientis Imperium obtinuerunt sub Constantino Magno, quod aliquot sæculis pacificè rexerunt, donec à Gotthis primū, inde à Bulgaris, postea à Saracenis diuexati,

*Imperium
Orientis ad
Græcos des-
lata.*

ac deprædati fuerunt; postremò à Turcis in miserabilem seruitutem sunt redacti, relictis paucis, qui sub Venetæ Reipub. dominio hodie permanent: Turca enim maximam Græciæ partem cum in continenti, tum in mari obtinet; quod autem Venetis cedit in mari est, ut sunt insulæ Corcyra, Cephalonia, Zacynthus, Creta, & aliæ parvæ. Græci Venetis subiecti (ait Bellonius) paulo meliore conditione sunt, ad religionem quod attinet, quàm qui Turcæ tributarii sunt; & utrorumque facta confusione, compellimus eos, qui Turcæ subsunt Turcorum moribus, & cōsuetudine vivere, quemadmodum qui Venetis parent, Venetorum mores imitantur. Tam insignis apud utrosque regnat barbaries, ut nulla apud eos vrbs inveniatur, in qua sit Academia: nemo est etiam qui suos liberos artes liberales, aut literas edoceri curet. Omnes promiscuè idiomate loquuntur ex veteri corrupto, sed alij alijs ornatiorē; eorum tamen vocabula maiorem habent affinitatem cum legitimo Græco idiomate, quàm Italicæ voces cum Latinis. Urbium, quæ Venetis subsunt, incolæ Italicam linguam perinde callent atque Græcam: at rustici sola Græca utuntur. Græcorum qui Turcæ dominio subsunt, eadem est ratio: nam qui maiores vrbes incolunt Turcicè, & Græcè loquuntur: rustici verò duntaxat Græcè. Græci rerum proprias nomenclaturas adhuc retinent, præterquam ijs locis, ad quæ exteræ nationes frequentius commearunt, ac multò magis in urbibus maritimis, quàm Mediterraneis: Nam cum iamdiu cum exteris tum Turcis, tum Italis commercia exercuerint, dictiones ab ijs mutuati sunt, quas cum vulgari sua lingua commiscuerunt: similiter Græciæ provinciæ Turcæ subiectæ veteribus Græcis nominibus immutatis, nova Turcica receperunt: Idem etiam Turcæ fecerunt, à Græcis multa vocabula mutantes, ut res, quas in Græcia inuenerunt, exprimerent, quarum neque appellationes, neque notitiam habebant. Et licet Græci non perinde constanter rerum eandem appellationem in vna regione seruent, quemadmodum in alia, plurimum tamen ad veterum dictiones accedunt, præsertim in rebus, quæ propria habent nomina. Præterea nobiles, & opulentiores vestibus utuntur consuetudini ipsius Principis respondentibus. Qui Venetis subsunt, Venetorum vestiuntur more: qui sub Turca sunt, Turcicis similes vestes gestant. At vulgus utriusque partis, siue insulas, siue continentem incolens, antiquitatis nihil retinet: nam promissam plerunque gestat comam, anterioremque capitis fronti imminentis partem tondere solet, duplicatoque, & crasso pileo utitur. Insulani easdem ferè in Religione obseruant ceremonias, præsertim Cyprij, Rhodij, Lemnij, Chij, Imbrofij, Thasij, Pathmij, Cõi, Lesbij, Corycenses, Zacynthij, Naxij, Cretenses, & alij, qui Christianam fidem retinent, tametsi sub Turcæ dominio degant, quemadmodum & reliqui continentis Europæ, & Asiæ incolæ. Omnes generaliter pauca supellectile, uti Turcæ, contenti sunt; nec supra plumeos lectos cubant, sed culcitrās, siue centones lana, aut panni tonsura suffultos sublternere solent. Odiosum omnes censent vinum aqua diluere, & etiam nunc poculis sese inuitant; præsertim Cretenses, obseruatis quibusdam ceremonijs; sed mulieres eo-

Maior Græcia pars Turcæ paret. Græcorum recentiorē mores.

Græcorum vestitus.

eorum symposijs non interfunt, neq; accumbunt cùm simul conuiuantur: vetus etiam mortuos deplorandi consuetudo apud Ethnicos etiamnum hodie perdurat in Græcia, & alijs prouincijs Græcos ritus obseruantibus. Delectantur autem Græci piscibus magis, quàm carnibus. Hæc Bellonius.

*Græci Rom.
Pontifici nō
parent, sed
suis Patri-
archis.*

Cæterum Græci olim à Romana Ecclesia recesserunt, atq; sibi Patriarchas constituerunt, quos pro capitibus cognoscunt, quorum sedes varijs locis designatæ sunt, & his obediunt non tam ipsi Græci, sed omnes illæ prouinciæ, quæ Græcorum religionem sectantur, vt sunt Circassia, Vualachia, Bulgaria, Moscouia, Russia, potior Poloniæ pars, Mingrelia, Brosnia, Albania, & Illyricum, seu Sclauonia cum aliqua Tartariæ parte; deinde etiam Seruia, & Croatia, & in vniuersum omnes prouinciæ circa Pôtum Euxinum sitæ, cùm circa ipsius littora, tum continentem: nam hæ omnes Græcorum religionem sequutæ sunt; licet inter illas aliquæ sint, quæ Græco sermone non vtuntur.

*Patriarchæ
Græcorum
quatuor.
Constanti-
nopolitanus
Patriarcha
quibus mo-
deretur.*

Quatuor autem sunt Patriarchæ Græcanicarum Ecclesiarum, nempe Constantinopolitanus, Alexandrinus, Hierosolymitanus, & Antiochenus. Patriarcha CONSTANTINOPOLITANVS Græcanicæ totius Ecclesiæ caput est, & sedem habet Constantinopoli, & moderatur præcipuè Calioieris (ita etiam appellantur Græcorum presbyteri) qui sunt in monte Athos, ac præterea omnibus Christianis Græcum ritum obseruantibus per vniuersam Europam dispersis: hic autem pro monasterijs montis Athos, & pro alijs per Europam sparsis duodecim mille Ducatos aureos Turcarum Imperatori pendit Patriarcha ALEXANDRINVS absolutâ habet potestatem in eos, qui Græcos ritus obseruantes in Aegypto, & Arabia viuunt, magnificasque in Memphi, siue Cairo habet ædes, ædibus Patriarchæ Constantinopolitani nō multum inferiores. Hierosolymarum Patriarcha in vrbe Hierosolyma Syriæ residet, qui absolutè singulis Monasterijs imperat, & hominibus Græcæ religionis totius Syriæ, isque cogitur singulis annis adesse die 15. Augusti in Monasterio supra montem Libanum, vt isthic Liturgiam celebret. Est alius Patriarcha Antiochiæ, qui Monasterijs, & alijs Græcis Christianis præest, qui Berytum, vulgò *Baruti*, Tripolim, Haleb, aliaque plurima Asiæ loca inhabitant. Et hos quidem Patriarchas Turca sua religione vt permittit, modò tributum ei persoluant; & cùm aliquis eorum è viujs discedit, Episcopi, & Metropolitani Græci, qui nostrorū Cardinaliū instar sunt, conueniunt vt alium eligant, quem tamen primū Metropolitānū fuisse oportet.

*Alexandri-
ni Patriar-
chæ ditio.
Damasce-
ni Patriarchæ
ditio.*

*Antiocheni
Patriarchæ
ditio.*

Nunc autem particulares huius tabulæ prouinciās describamus inchoantes à Thracia, quæ Septentrionalior est, ac ipsi Græciæ coniuncta.

THRACIA, NVNC ROMANIA.

THRACIA Regio est ad Pontum Euxinum, hodiè *Roma-*
ma vocata ab vrbe præcipua CONSTANTINOPO-
 LI, quæ *Roma noua* etiam dicebatur. Quam quidem Regio-
 nem sic appellatam volunt, vel à Thrace Martis filio; vel à
 Thraca Nympha incantatrice; vel potius à feritate, seu te-
 meritate (vt Græcum nomen sonat) cùm ferocissimos ho-
 mines nutriet, ac crudeles. Eadem etiam olim Aria, Per-

Thracia ho-
die Roma-
nia.

Thracia cur-
disa.

Thracia
variano-
mina.
Incole
Thracie.

ca, Odrysa, Aemonia, Bistonia, Crestonia, & Scythonia, varijs auctorib. vo-
 cata fuit, & *Thyras*, Hebraicè Iosepho teste dicebatur. Incolæ verò huius
 partis vocabantur olim Bithyni, Strymonij, Bardi, Dolongi, Brigæ, & Si-
 thines.

Habet autem ab Oriente Pontum Euxinum, nunc vulgò *Mar maggiore*,
 & Turcis *Mauratalassa*; Bosphorum Thracium, nunc *Stretto di Constantinopoli*;
 Propontidem, nunc *Mar de marmora*; & Hellespontum, nunc *Stretto di Galli-*
poli: A Septentrione terminatur Hæmo monte, qui Italis *Catena mundi*, *mons*
Argentatus, & *Contegnazzo* dicitur, Turcis *Balkan*, & Melauonicis *Cumounza*: ab
 Occasu superiore Mysia, ac Macedoniæ parte: à Meridie verò mari Aegæo,
 quod vulgò hodie *Archipelago* vocatur. Incipit autem à Styrmone fluuio
 (nunc *Stromona*, vt Sophiano placet, & *Marmara* Bellonio, alijs verò *Rhen-*
diue, & *Kendino*), qui terminus est Macedoniæ ab hac parte, & ad mare Ni-
 grum, seu Euxinum protenditur, itinere viginti dierum: latitudo eius est
 à monte Hæmo vsque ad fretum Constantinopolitanum itinere septem
 dierum. Occupat verò Thracia situm cælestem inter gradum 42. eleuati-
 onis poli, & gradum 44. vbi prolixior dies est hor. 15. cum triennite: lon-
 gitudinem habet à grad. 47. vsque ad grad. 56. Ammianus, & Sextus Rufus
 eius sex prouincias ponunt, nempe Mæsiam secundam, seu inferiorem, Scy-
 thiam, Europam propriam, Rhodopen, Hæmimontum, & Thraciam pro-
 priam.

Thracie fi-
nes.

Thracie
mensura.
Situs cele-
stis.

Prouincie
Thracie.

Regio frigida est, & quæ multitudine hominum abundat, maiori parte
 plana, frugum frumento, & leguminibus copiosa, præcipuè versus mare,
 vbi optimum colligitur vinum, quod etiam Plinij testimonio patet, qui
 eam frugum rigore fertilem vocat, cuius triticum laudat à pondere, ter-
 tiumque ei locum præbet, & eius etiam vinum Maroneum ab ipso lauda-
 tur. At versus Mediterranea frigori magis subiecta est, vnde Cereri, &
 Baccho minus est idonea: in vniuersum autem arboribus caret, & magnas
 ipsius planities nonnullis in locis colliculi interfecant. Conflatur istic alu-
 men in Cypsela veteri vrbe, quæ nunc pagus est, & vulgò *Chapsylar* voca-
 tur. Montes huius tractus celebres sunt HÆMVS, qui terminus est re-
 gionis à Septentrione, vt diximus: & HODOPE, sublimis post Hæmum,
 asperimusq; & niue continuò candicans, in quo Orpheus (vt aiunt) cane-
 re solitus erat: ORBELVS: PANGÆVS, qui sicut olim argenti fodi-
 nas habet: & MESSAPVS, non procul à mari rupiâ asperitate admirandus.

Thracie
qualitas.

Montes
Thracie
celebres.

Fluuij

- Hebrus fl.* Fluij famosi sunt Hebrus, Nessus, Melas, & Styrmou, qui terminus est Macedoniae. HEBRVS, nunc *Mariza* dicitur, qui aurum in arenis defert, & Traianopolim urbem alluit, atque ante Samothracem sese exonerat. Est autem adeò lentus, vt in vtram partem fluat iudicari non possit, turbidam habet aquam, sed dulcem, quæ media etiam æstate adeò frigida est, vt glaciata videatur. Tantum verò aquæ hyeme è montibus delatuntur, vt rapidior fiat, & amplum quoddam inundet pratum, olim *Dorisæus* nuncupatum, in quo nulli pagi ædificantur, sed æstate equorum armenta aluntur, atque in eodem horti coluntur pro æstiuis fructibus. In hunc fluuium confluit *Thearus*, qui omnium illius regionis optimus est ad morbos, & scabiem curandam hominum, & equorum: habet autem 38. fontes ex eadem petra manantes partim frigidos, partim calidos; cuius aqua dulcissima, & limpidissima oblectatus olim Darius columnam propè ipsum erexit in eius laudem literis Græcis inscriptam. NESSVS fluuius ex Hæmo monte delabens lentus admodum est, & Styrmone paulò minor, multam tamen arenam secum trahit, & in mare influit paulò supra Thasum insulam, Græcis nunc *Mestro* dicitur, & Turcis *Charafon*, id est fluuius niger, vulgò verò *siume de mar.* Isthic est lacus *Bouron*, siue *Bistonis*, qui maritimus est, ac magnum ei regioni censum adfert; nam in eo sunt quæstuosæ piscationes.
- Incolarum forma, & mores.* Incolæ huius tractus colore sunt fuluo & cæruleo, & in vertice crinitî, impauidi, ferocissimi, validissimi, ac sæuissimi; strenui sunt potatores, & vinosi, atque allio imprimis delectantur. Vrbes claræ sunt quæ sequuntur: ABDERA, quæ & Clazomene, patria Democriti, nunc *Polytlo* Sophiano, & *Astrizza* alijs dicitur. NICOPOLIS ad Nessum fluuium. NICOPOLIS ad Hæmum montem, quæ hodie sic Sophiano vocatur.
- Philippici.* PHILIPPI ciuitas hodie etiam sic vocata, quæ in prærupto colle condita fuit, circa quem fontes plurimî vberibus aquis scaturiunt, cuius rudera, ait Bellonius, & ruinæ non minus sunt admirandæ quàm vllius alterius vrbis. Pulcherrimum isthic est amphitheatrum, quod in hunc vsque diem integrum conseruatum est, possitq; in multos adhuc annos perdurare, nisi Turcæ gradus, qui marmorei sunt, auferrent, sphærica figura extructum est. Sunt etiam hic alia antiquissima vetustatis monumenta, nempe quatuor ingentes & crassæ columnæ, quæ templi D. Claudio dicati sunt reliquæ, & aliæ adhuc plurimæ marmoreæ statuae, & columnæ Dorici, & Ionici operis, insignis structuræ, & summi artificij. PHILIPPOPOLIS ad Hebrum fluuium, quæ Ptol. etiam Trimontium dicitur, Plinio auctore Poneropolis antea vocata fuit, nunc est frequens, atque satis colitur; in hanc centum hominum millia à Scythiis iugulatos olim fuisse, auctor est Ammianus.
- Hadriano.* HADRIANOPOLIS, quæ hodie etiâ sic vocatur, sed à Turcis *Endrem*, permagna est ciuitas, quæ amplitudine Philippopolim excedit, mœnibus tamen non percingitur, vilibus est ædificijs, secundum tamen locum post Constantinopolim in vniuersa Thracia tenet, olimque fuit Turcarum Regia, vtpote sub Amurathe primo anno 1363. Ager huius vrbis magnam profert

profert fructuū copiā: qui exsiccati in alias distrahuntur partes. **TRAIANO-**
NOPOLIS, quæ etiamnum sic vocatur, ac satis colitur. **SELYMBRIA**, *Traianopolis.*
 ita hodie etiam vocata in Propontidis littore, vbi portus est nauicularum. *Selymbria.*
 capax, & sinus pro maioribus nauigijs. **PERINTHVS**, nunc *Heraclea.*
 sicut & olim dicitur, & ad Maliacum sinum iacet, quæ elegantem habet portum, & capacem pro onerarijs nauibus, & triremibus: Amphitheatrum olim habebat, ex solido marmore tanti splendoris, & ornatus, vt inter mundi miracula miraretur. **PHINOPOLIS** in Euximi Ponti ripa, nunc etiam *Phinopolis.*
 sic dicta. **APOLLONIA** à Pompeio Magno cognominata, in lit- *Apollonia.*
 tore Ponti, nunc *Sisopoli.* **BYZANTIVM** omni æuo clarissima vrbs, *Byzantiū,*
 quæ postea **CONSTANTINOPOLIS** à Cōstantino Magno, & noua Ro- *seu Constantinopolis.*
 ma fuit nuncupata, à quo mirabili murorum artificio, propugnaculorum, & sumptuosissimorum ædificiorum structura ampliata, & absoluta fuit, cum prius à Seuero Imperatore dirupta fuisset. Hæc caput Thraciæ fuit, & veluti fati quodam genio ad regnorum caput nata: namque primò Romanorum fuit Imperatorum sedes, & mox Græcorum post Imperij diuisionem, postremò autem, post captam ipsam urbem à Mahumete secundo Turcarum Imperatore anno salutis 1453. magna suorum & Christianorum clade, atque ipsius vrbs præstantissimorum ædificiorum ruina, Turcarum Imperatores eam sibi regiam constituerunt. Vnde nunc opulentissima, frequentissima, & populo numerosissima reddita est, ac veluti centrum est omnium nauigationum, & commerciorum Turcici Imperij. Amplitudo vrbs *Byzantiū ambitus.*
 13. milliaria amplectitur, alij dicunt 18. alij 16. & gentes vtriusque sexus 700. millia ferè numerat: ex quibus dimidia plusquam pars Turcæ sunt, reliqua Christiani, & Iudæi, qui Turcæ urbem ipsam *Stambul* vocant. Eius suburbia plusquam 50. milliariibus extenduntur, vsque scilicet ad Euxinum Pontum, & ad Selymbriam in Propontidis littore sitam. Hanc verò urbem sic Bellonius his postremis temporibus describit. **CONSTANTINOPOLITANA** vrbs eo loco sita est, vt illa commodior ad Monarchæ alicuius magnificentiam in vniuerso orbe inueniri non possit: nā eam habet maris commoditatem, vt maior ab vilo mortalium requiri nequeat. Nihil hīc antiquius conspicitur, quàm id quod Romani imperatores, & deinde Græci isthic erigi curarunt. Atque hoc addimus, vnum Constantinum pluribus antiquitatis ornamentis Romam spoliasse, vt Constantinopolim ornaret, quàm viginti alij Imperatores centum annorum spatio extruxerint. Quidquid etiam isthic elegantis, atque vetusti operis conspicitur, olim è Roma transuectum fuit. Inter alia columna est ex porphyritico lapide, non procul à D. Sophiæ templo. Est præter hæc Hippodromus opus magnificum, & sumptuosum, in quo duo sunt obelisci, quorum alter marmoreis lapidibus ferro, & plumbo colligatis constans, olim æreis laminis inauratis erectus fuit: alter, nec is integer, ex Aegypto est aduectus. In eo etiam est æneus serpens opere fusili ingentis magnitudinis, columnæ instar erectus. Constantinopolis septem montes murorum ambitu non minus claudit, quàm Roma. Triplici muro cincta est, sed eodem

*Descriptio
Constanti-
nopolis re-
cens.*

Hippodromus.

*Constanti-
nopolis seu
ptē montes
amplectitur.*

G R A E C I A E M A C E D O N I A.

*Macedonia
unde dica-
tur.*

*Paris eius
nomen.*

M A C E D O N I A amplissima Regio à Macedone Rege Osiris filio, alij dicunt Iouis, & Thyæ filio nomē sortita est; vel, vt Solino placet, à Deucalionis nepote. Antea verò AEMATIA dicebatur, teste Plinio, & P O E O N I A primò, deinde AEMO-

N I A Liuius. Hodie verò Gerbelius, & Niger putant eam *Albaniam* vocari: sed tamen mihi ex recentibus tabulis videtur, illam tantum Macedoniae partem ad Ionium mare in Albaniae nomen celsisse, in qua etiā Prolemæus ponit Albanos populos. Orientalis verò pars inter Strimonicum sinum, nunc *Golfo de contesa*, & Thermaicum sinum, nunc *Golfo de Salonichi*, appellatur nunc *Iamboli*: media autem pars Macedoniae nomen adhuc retinet. Iacet ipsa Regio inter duo ingentia maria, Aegæum scilicet ab Ortu, quod nunc *Archipelago* dicitur, vbi in duo cornua diducitur, & Ionium ab Occasu, inter amnes Drilon, nunc *Drino*, vel Lodrino, & Coelidnum, quem falsò quidam vocant *Salnich*, & habet à Borea Dalmatiam, & superiorem Mysiam, & Thraciae partem Drilone fluuiio, & Styrmone separatas: à Meridie verò Epirum & Achaiam attingit.

*Macedonia
olim.*

*Macedonia
qualitas.*

Est autem hæc terra circumquaque fertilis, montibus maximis circumualata; cuius ora iuxta Ionium mare plana, ac nemorosa est: nam tota ea pars Albania nunc vocata, quæ satis ampla, fertilis, & amœna est. Præterea auri, & argenti metallis benigna est satis, ac in ea olim incognitum quoddam auri genus, teste Arist. inuentum est: asphaltum quoque isthic non longè ab Apollonia, & Aulone vrbibus ex venulis terræ eruitur. Præterea fuit Plinio teste 1 & 2. populorum inclita, libera, suo more, suisque legibus viuens, & rebus gestis, Regumque nobilitate præclarissima, præsertim Philippi patris, & mox Alexandri filij cognomento Magni, qui toto ferè orbi dominatus est. Ipsi autem Macedones olim inter Græcos non numerabantur; postea verò ita claruerunt, vt non solum vniuersæ Græciæ facti sint domini, sed

*Macedonia
laudat.*

Albanenses.

totius propemodum magnæ Asiæ. Hodie autem Turcicæ ditionis facta vniuersa hæc regio, quarum vrbes penè omnes interierunt, præter Albaniam particulam. Hi autem Albanenses feri sunt, ac Scythis persimiles, bellicosi pedestri præsertim certamine, & prædæ maximè auidi: proprium habent idioma ab Illyrico & Græco differens.

*Macedonia
regiones.*

Macedoniae regiones numerantur à Gerbelio sex, qua Græciam attingit, quæ sunt Aemathia, Pieria, Pelasgia, Estiotis, Thessalia, & Phtiotis, inter quas Thessalia, quæ nunc *Comenolitari* Castaldo dicitur, præstantior est: ea liquidem immensa est planities, ac flexuosa, quæ vndique præaltis montibus concluditur, ac fertilissima est, amœnissima, & equos laudatos, Autrit, excepta quam fluuius Pœneus per mediam lambens abluit, ac inundat. Celebriores huius tractus montes sunt, Olympus, Pelion, Ossa, Pindus, Nymphæus, & Athos, præter alios multos, quibus regio refertissima est. OLYMPVS mons (qui hodie sic vocatur Sophiano teste, licet *Iacha* Castaldus dici putet) magnus est, altitudineque admirandus; nam

*Olympus
mons.*

supra

supra decem stadia attollitur, vnde eius cacumen accolæ cælum vocant, vbi nec auræ, nec venti spirant. Est autem buxi, & lauri arboribus mirè confitus, ac lupo caret. PELION mons, propè Magnesiæ iacet, *Petræsq;* hodie, vt quibusdam placet, vocatur; hic autem altissimus est, & à Dicæarcho ratione perpendiculi regum mandato, vt Plinius refert, dimentus est obtinere altitudinem 1250. passuum: Herodorus tradit hunc montem aliquando Ossæ monti fuisse coniunctum, sed ob terræ motum alterum ab altero discelsisse. OSSA mons, qui *Colloio* dicitur Sophiano, *Olira* Pinneto, secundæ magnitudinis est inter Macedoniæ montes, & niuosus, ac syluis ingentibus, pini præcipuè arboris adeò vestitus est, vt eius rami dum ventis agitantur, tonitruum referant: hic autem mons gigantum fabula memoratus est. PINDVS, nunc *Mezzouo* Sophiano est, ex cuius radicibus Peneus amnis prosilit, insignis est origine Lapitharum, & partu Acheloi, altus admodum est, niuibusque obnoxius. NYMPHÆ PHAEVS etiam mons Plinio testetopiario naturæ opere spectabilis est: sed omnium memorabilis maximè est ATHOS, qui nunc *Monte Santo* dicitur, & incolis *Agiosoros*, ingens, famosus, aditu perdifficilis, ac tantæ altitudinis, vt eius cacumina venti non ascendant, quod Aristoteles etiam meminit, vbi nec imbres cadunt: eius autem vmbra in insula vsque Lemno proijcitur: speciem habet Chersonnesi, 1500. passuum isthmo solo plano annexo, estque 75. milliarium ambitu, & trium dierum itinere eius longitudo patet, & dimidij diei latitudo, ac supini hominis formam refert, cuius summum iugum in extrema Chersonneso perpetua niue tectum à nauigantibus plusquam 30. milliarium interuallo conspicitur: huius montis incolæ veteribus Macrobij vocabantur, à vitæ scilicet diuturnitate. Est autem præ reliquis herbarum copia mirè refertus, & elegantium habet stirpium frequentiam, fructiferis etiam arboribus, vitibus, & oleis est confitus, & habet arborum perpetuè virentium iucundum aspectum, vt sunt lauri, oleastri, ilices, myrti, & aliæ. Hic mons olim Caloieris Græcis Diui Basilij (vt ait Bellonius) dedicatus fuit, & priuilegium datum, quod etiam nunc hodie retinent, nempè neminem, neque Græcum, neque Turcam in eis habitare posse, nisi Caloierus sit Græcus, quorum ferè sex millia hinc inde in diuersis locis huius montis habitant, in quo propemodum 24. ampla vetustaque Monasteria validi, altisque muris munita sunt, ob hostium offensiones, ac pyratarum incurfiones, licèt parum his latrones, & pyræ ipsi sint infesti: quæ Monasteria hinc inde sparsa sunt cùm in maris littore, tum in continente, inter quæ duo primaria sunt, vnum *Vntopedi* vocatum, alterum *Agælaura*: in his autem Monasterijs sacræ sunt Reliquiæ, ad quas frequens fit concursus, & templa egregiè sunt ornata, atque extructa. Est autem hic mons in ea sanctimonix æstimatione apud Græcos, qua Roma apud nos, & Græcæ ceremoniæ isthic diligenter obseruantur, atque isti Caloieri sanctimonix maius nomen acquisierunt reliquis quibuscunque Græcis Caloieris: quinetiam ipsimet Turcæ magnas illis elemosynas conferunt ob dictam causam. Nullus eorum vitam traducit ociosam, & nemo

Pelion mōs.

Ossa mont.

Pindus mons.

Nymphæ mons.

Athos mōs.

Mons Athos à Græcis habitatur.

Mons Athos summe reueratur. Pita Caloierorum in Athos.

est inter eos, qui aliquam artem mechanicam non exercent; nam singuli summo diluculo è suis Monasterijs egrediuntur sua instrumenta gestant. quibus pro sui Monasterij œconomia sustinenda laborant: alij vineas fodientes, alij arbores cædentes, alij naues fabricantes, alij alias artes exercentes: vili autem vestitu amictiuntur heremitarum more, neque canabeas, neq; lineas gestant inferulas, sed laneas, quas ipsi met neri solent, & consuere, literarum studijs nullam nauant operam, sed permulti inter eos sunt qui nec legere, nec scribere nōrunt. Quibus autem per eum montem iter facere contingit, cuiuscunque negotij causa victus per Monasteria Caloierorum gratis subministratur. Hæc ex Bellonio breuiter collegimus.

Sinus Macedoniae quatuor præcipuos sinus ad Aegæum pelagus, nempe Strymonicum, nunc *Golfo de Cōressa*: Singiticum, nunc *Golfo de monte santo*: Toroniacum, nunc *Golfo di marna*: & Thermaicum, modò *Golfo de Thessalonich*; præter Pelagicum sinum, qui nunc est *Golfo de Armiro*.

Axium flus, **AXIVS**, quem nunc alij *Bardare*, alij *Vardari* vocant, omniumque pulcherrimus est, ac dulcissimam habet aquam, quæ è Scandio monte profusus longissimo cursu in Thermaicum sinum deuoluitur, ex quo, vt dicunt antiqui,

Erigonius, si pecora biberint, nigritatem induent. **ERIGONIVS**, quæ nunc *Vistruza* est Sophiano & *Deunda* Mercatori, hic autem ab Illyricis montibus exortus per Pæoniam fluens, & Heracleam, ac Aedessam vrbes alluens, in

Aliaemou flus, Axium confluit. **ALIAEMON** fluuius, nunc *Peletas* Sophiano, & *Platamona* Mercatori, qui à Canaliji Pæoniæ montibus oriens, Macedonia à Thessalia diuidit, cuius ripæ difficiles sunt, ad quem si quis pecora candida

Peneus flus, voluerit, potui ducat. **PENEVS**, qui Sophiano *Salempria*, & *Lycostome*, & Theueto *Pezin* vocatur, & *Azababa* Mercatori, & alijs est: hic casculo, & gramine ad eius ripas amœnus, quatuor auctus amnis in Thermaicum sinum aquas emittit. Est in Thessalia famosissimus ille iucunditate, & amœnitate

Tempe, locus, à Scriptoribus aded celebratus, qui **TEMPE** dicitur, id est, terra voluptaria, quinque milibus passibus longitudine, & fermè sex mill. passibus latitudine, quæ quidem ampla, & amœna planities inter duos altissimos montes Ossam, & Olympum iacet, quam mediam interluit Peneus lucidissimus fluuius. Est **PATALENE** Chersonnesus, in cuius extremo est

Pataleno Chersonnesus, Canestreum promontorium, nunc *Capo canistro*, quæ muro aliquando à reliqua Macedonia excludebatur, tam fertilis, vt septem vrbiū olim sedes, atque ager fuerit: nunc verò syluis oblita squallet, præter ceteras eius vrbes ibi fuit *Cassandra*, sic etiam nunc vocata.

Vrbes Macedoniae Vrbes Macedoniae famosæ fuerunt olim Thessalonica, Pella, Stagira, Apollonia, Dyrrhachium, & Aulon, quæ etiam hodie habitantur. **THESSALONICA** supra cæteras Macedoniae Augusti tēpore eximie floruit, fuitq; Macedoniae Metropolis, quæ præ cæteris vrbibus fortium, bonorumque ciuium frequentia abundauit, egregie autem munita fuit, & situ optimo ædificata, in intimo ferè Thermaici vnus recessu inter duo illustria flumina, Chabrim, s. & Echedorum. Dicta aut fuit prius *Thermæ*, à qua sinui no-

men impoſitū eſt, qui nūc dicitur *Golfo de Theſſalonichi*, & ipſa vrbs *Saloniki* vocatur: eſtq; hodie ingens, celebris, & opulenta adeò, ac mercimonijs frequēs, vt Neapoli Italiae comparari poſſit; mercato.ibus autē Indicis vt plurimum abundat. Hæc verò vltimis temporibus ſub Venetorum dominorum ditione fuit, quā poſtea Amurathes Mahometis filius ipſis bello eripuit. Reſidet autem nunc iſthic Sangiacus Macedoniæ, qui ad iuſſum Beglerbeij Græciæ, quoties Turca expeditionem aliquam parat, 400. equites ad bellum mittit, & centum perpetuò penes ſe ſeruat in deſenſionem limitis ſui, & has omnes proprijs expenſis alit, & recipit pro ſe prouentum 8. mill. aureorum. Non longè ab hac vrbe eſt nunc **S I D E R O C A P S A E** pagus, vt reſert Bellon. *Siderocapſa* oppidi formam referens, qui locus *Chryſiles* veteribus appellatur, vbi ſunt *ſoldina*, ex quibus magna auri, & argenti copia effoditur, in quibus quidem ſoldinis pluſquam ſex hominum millia, vt plurimum laborāt. Vnde hic pagus tam magni prouentus eſt Turcarū Imperatori, quanti maxima vrbs, quæ ſit in vniuerſo eius Imperio; ſingulis enim menſibus deductis operarum ſtipendijs pro ſua portione decies octies mille ducatos, nonnūquam 30. millia, interdum pluſ minus vè accipit. **P E L L A** vrbs, nunc *Sophiano teniza*, & *Nigro Zuchria*, duobus alumniſ Philippo Græciæ, atque Alexandro Magno eius filio Aſiæ etiam domitore illuſtris quondam maximè fuit. **S T A G I R A**, Ariſtotelis patria, circa montem Athon in littore Stirmonici ſinus ſita eſt, vbi nunc multa vetuſtatis rudera viſuntur: hæc autem *Stelar* nunc *Nigro* dicitur, *Sophiano* autem *Libanona*, & *Macra* Nicetæ. **A P O L L O N I A** vrbs clariffima ad Echedorum fluuium, Auguſti Cæſaris ſtudio memorabilis eſt, qui ibi Græcas didicit literas: nunc vocatur *Nigro Ceres*, & alijs *Ptergum* oppidum. **D Y R R H A C H I V M**, etiam Epidamnum dictum, nunc *Dura* *Zo* vulgò, oppidum validiſſimum in littore maris Ionij conſpicitur in Albania, eſtque raræ habitationis ob inſalubritatem aëris, propter adiacentes paludes, quod Baiazethes Turcarū Imperator anno 1499. Veneris iure belli abſtulit: diſtat à Brunduſio vrbe Apuliæ cétum miliaribus propemodum. **A V L O N** ciuitas naualis ad mare etiam Ionium eſt, in Albania, vocaturque nunc *Velona*, & arcem habet in colle ſitam, ſed reliquum eſt ſine mœnibus. incolarum maior pars Hebræi ſunt, & ager vrbs vinum generoſum proſert, & ſal minerale copioſè habet. Diſtat hæc vrbs à continenti Italiæ itinere 60. miliarium, ſcilicet ab vrbe Hydrunto. **C A V A L L A M** etiam ponit vr-
bem Bellonius in Macedonia, quam falſò putat olim *Bucephalam* fuiſſe dictā, aitque eſſe nunc populofam redditam, cum prius deſerta eſſet, ob ſummam aquæ fontanæ commoditatem, cuius aquæ ductum Abraham Baſſa reſtituit, qui etiam ipſam vr-
bem nouis mœnibus cinxit, & *Charbaſcara* ædificium condidit ad viatores quoscuque excipiendos, & educandos. Iſthic etiam eſt **C R O I A** vrbs munitiffima in Albaniam Mediterraneis, non longè à Liſano *Croia*, fluuiio, quam Sophianus putat fuiſſe antiquorum Antigoniam, ſed meo iudicio longè decipitur, cum Antigoniam ſit ad Celidaum flu. in Epiri regione: vnde eſt potius Epicaria Ptol. ex ſitu. Vrbs hæc grauiffimis obſidionibus preſſa à Turcis capta fuit.

EPIRVS, NVNC ALBANIAE PARS.

*Epirum Al-
baniae pars*

PIRVS nil aliud ad nos sonat, quàm solidam terram, & hodie, vt dicunt Leander, & Eritreus, est *Albania* pars; nam reliquum Albaniae est ea Macedoniae pars, quæ ad mare Ionicum vergit. Castaldus putat Epirum nunc esse *Iannam*, sed video ex situ *Iannam* prouinciam, quæ sic dicitur ab vrbe Ianna, esse vltra

Epiri fines

Pindum montē in Thessalia: *Larta* verò Richerio, & Aeneæ Syluio dicitur Epirus, at hæc est pars tantum ipsius Epiri. Terminatur autem hæc prouincia ab Ortu Acheloo fluuiio, qui Sophiano *Aspri*, & Nigro *Catochi* dicitur, sed Mercatori, & Castaldo *Arachew*, & alijs ob aquæ claritatem *Aspropotamo* vocatur: à Meridie Adriatico mari abluitur: ab Occidente Ionio mari pulsatur, vsque ad Celydnum amnem, seu Pelychnum, qui nunc *Salnich* Castaldo vocatur, sed falsò; nam *Salnich* est potius Lousamnis Ptol. vt ex situ conijcio; ipse verò Celydus paruus est nunc ille amnis, qui conspicitur propè portum Ragusium inter Aulonem, & Acroceraunios montes, qui nunc dicuntur de *Chimara*: à Septent. verò Macedoniam habet. Patet autem hæc Regio ad mare Mediterraneum 220. mill. passuum præternauigatione, inter illos scilicet amnes Celydnum, & Acheloum. Diuidebatur olim in CHAONIAM, quæ Epirus propriè dicebatur, ac ad Occidentem vergit, & in ACARNANIAM, quæ modò *Ducatus*, siue *Despotatus*, seu *Gracia parua* appellatur, & hæc iacet ad Ortum solis in declinum tendens vsque ad Acheloum amnem. Vltra has regiones numerat etiam Gerbelius Thesprutiâ, Amphilochem, & Ambraciam, & Ptolemæus habet etiam Cassiopæam, Dolopiam, & Almenam, quæ omnes regiones sunt inter Chaoniam, & Acarnaniam. In Mercatoris noua Europæ tabula video diuisum esse Epirum in veterem & nouam. VETEREM EPIRVM vocat hanc regionem antiquorū, sed NOVAM EPIRVM vocat illam Macedoniæ partem, quæ nunc *Albania* dicitur.

Epiri magnitudo,

*Epiri antiqui
quo diuisio.*

*Alia Epiri
diuisio*

Hanc Epirum cum illa Macedoniæ parte iam nominata volunt appellari nunc *Albaniam*, à populis Albanis Asiaticis, qui à Tartaris expulsi isthic confederunt, atque Ptol. etiam ponit Albanos populos, & Albanopolim urbem in prædicta Macedoniæ parte. Olim ipsa regio egregiè populosa fuit, & septuaginta in ea vrbes à Paulo Aemilio funditus euerlas fuisse ex historijs constat, ex quibus centum, & quinquaginta millia mancipia collegit. Hodie verò vrbibus desolatur, & magna ex parte incolis destituitur: nam habitatur per pagos, & vrbium reliquias. Est autem multis in locis nemorosa & sterilis sed ad oram maritimam satis fertilis, & portubus commoda, qui sunt Panormus, Onchesmus, Cassiope, vulgò *Cassopo*, Buthiro nouum sinus, vbi nunc *Butrinto* vrbs, vbi est statio satis tuta, ac aquis copiosissima, sed cæteris præstat sinus Ambraciæ, nunc *Golfu de Larta*. Præterea regio hæc quadripedes magnas gignit, excepto asino, sed præcipuè boues, & canes magnitudine egregia, atque etiam oues. Ceraunij, seu Acroceraunij montes, qui

*Albania
vnde dicitur.*

Epiri infelicitas

*Ceraunij
montes.*

etiam

etiā Chaones vocabātur, famosi sunt ob altitudinē, vndē crebrō fulminibus sunt obnoxij, & nautis maximē formidolosi: nam quotiescunque nubeculæ inde eleuantur, tempestates in eis maximæ exoriuntur. Horum montium incolæ latrones, & prædones insignes sunt.

Epirus Pyrrhi quondam fuit regnum, qui insignis valde fuit: & superior ætate habuit Ducem, seu Principem inclytum Georgium Castriostum, vulgò *Scanderbec* vocatum, qui Turcis maximo fuit terrori, sed is alteri Albanæ parti ad Macedoniam spectanti vt plurimum moderabatur. Incolæ, vt ait Bellonius, turmatim suam regionem ætate egrediuntur, ob eius sterilitatem, atque aliò proficiscuntur, nempe in Macedoniam, Romaniam, & Natoliam, vbi operas suas Turcis locant lucri gratia, veluti ad segetes metiendas, & frumentum expurgandum, qui postea perfecta messe domum autumnino redeunt cum suis vxoribus, & liberis vitam traducturi: sunt autem Christiani, & peculiarem habent linguam à Græca diuersam; religionem tamen Græcam colunt, & quoniam Græcæ vicini sunt, Græcum etiam idioma callent. Ex his oriuntur *Aidoni, Vscocchi, Martelossi, Morlachij*: qui hodie sunt gentes, quæ oriuntur ex Epiro. *Ambracia.* Epiri quandoque Regia, quæ nunc dicitur *Larta* à fluuio id nominis, & ab hac finis vicinus denominatur *Golfo de Larta*, qui olim fuit Ambracius sinus, vt diximus, *NICOPOLIS* vrbs, id est, victoriæ, ciuitas olim fuit egregia, & incolarum multitudine abundans, nunc *Preuesa* dicitur, condita fuit ab Augusto in memoriam victoriæ, quando nauali prælio superauit M. Antonium, & Cleopatram Aegypti Reginam. *ACTIVM* etiam Acarnaniæ clarissimam urbem ponit Gerbelius, quæ Augusti fuit colonia, nunc *Capo Figalo* in recentibus tabulis est. *Nicopolis.* *Actiæ vrbs.*

ACHAIA, NVNC LIVADIA.

ACH A I A regio, quā Ptol. **HELLADEM** vocat, nunc *Liuadia* vocatur in recentibus tabulis. Dictam quidam volunt Achaia à crebra aquarum inundatione: alij verò ab vno trium ducū Pelasgorū huius nominis. Prius **DAONIA** vocata, vltimò tandem **G R A E C I A**, quod nomen postea retinuit, atq; circumuicinis regionibus cōmunicauit. Finitur autem à Septentrione Thessalia iuxta amnem

Achaia vnde dicitur.

Sperchium, sinum *Maliacum*, & *Oetum* montem: ab Occasu *Acheloo* amne, nunc *Aracheo*, vel *Aspropotamo*, vltra quem mox Epiri tractus incipit: ab Ortum nonnihil in Septentrionem reflectendo *Aegæo* pelago, & *Myrtæo* pulsatur vsque ad *Surium* promontorium, quod nunc *Capo delle colonne* vocatur, cum ibi adhuc conspiciantur columnarum *Neptuni* templi rudera: à

Fines Achaie.

Achaie re-
gione. Meridie Peloponnesum, seu *Moream* habet obiectam, solo isthmo quinque milliarium lato circa eius medium coniunctam. Achaiae regiones apud scriptores reperio hasce nouem, quae sunt Doris, Hellas, Aetolia, Locrorum, & Opuntiorum regio, Phocis, Bæotia, Attica, & Megaris.

Doris.
Hellas. DORIS regio iuxta Parnassum montem iacet, vbi Dorica lingua emanauit, quae inter cæteras elegans & suauis fuit. HELLADEM dicit Gerbelius in orbem ab alijs regionibus circumuallari, quae sunt Phthiotis à Septent. Phocis à Meridie: Attica & Bæotica ab Oriente, & ab Occasu Doris.

Aetolia. AETOLIA iacet inter Callidromum montem, & Ionium mare, estque ad Arctum plana, & fructuosa, ad Austrum verò aspera, ac sterilis. Hanc Euenus liquidissimus amnis perfluit, qui in mare deuoluitur. Gens olim vanissima, & ingratisima à Liuiο commemoratur, sed grandis, ac bellicosa. Multas vetustissimas habuit vrbes. inter quas praestantior fuit CALYDON, quae hodie cum reliquis in ruinis iacet.

Calydon
vrbs.
Locrorum,
Opuntio-
rum regio.
Napassum
vrbs. LOCRORVVM regio, & OPVNTIORVM aspera erat, quorum AMPHISSA vrbs maxima, & nobilissima fuit, quam in nouis etiam tabulis, eodem nomine scriptam comperio, licet Niger dicat eam nunc *Lambino* vocari. In hac etiam regione est NAYPACTVS vrbs, quam alij in Aetolia locant: in amenissimi scilicet sinus recessu, qui nunc dicitur *Porto di Lepanto* ab vrbe ipsa, quae nunc vulgò *Lepanto* vocatur. Hanc Turca Venetis per vim ademit eo ipso tempore, cum in Macedonia Dyrrhachium, & in Peloponneso Methonem, & Coronem vrbes amiserunt, quae Turcici iuris factae fuere.

Phocis re-
gio
Delphi
vrbs.
Bæotia. PHOCIS regio iuxta Parnassum montem iacet, cuius clarissima omnium vrbs fuit DELPHI, ob celebratum ab auctoribus Apollinis oraculum, quod muneribus, opibus, & fama reliqua omnia superauit.

Thebe
vrbs. BÆOTIA agro potitur humido, & paludoso, sed pingui, & frugibus fecundo. Iacet inter montes, à quo multi emanant fluij, lacus ac paludes. Vnde incolae vt plurimum rudes, & ignaui fuerunt: licet inter eos floruerit Epaminonda famosissimus Rex, & Pindarus Poëta egregius. THEBAE illustris fuit eius ciuitas, & metropolis inter duos nobilissimos amnes sita, Ismenum scilicet, & Asopum, cuius cadauer nunc *stibes* vocatur, & alijs *Thiua*.

Attica. ATTICA, id est, Littoralis dicitur, quia tota ad mare exponitur, olim autem Aëte, & Ionia vocabatur, estque inaequalis, sterilis atque aspera, argenti venas habet, in quas multae expensae absumentur: isthic sunt Latoniae in amphiala promontorio, vbi olim pulcherrimus excidebatur lapis marmoreus Hymettius vocatus. Duobus autem Promontorijs ad mare porrigitur, alterum Sunium vocatur, nunc *Capo delle colonne*; alterum verò *ynofura*.

Athene
vrbs. ATHENAE vrbs in Mediterraneis huius regionis caput erat, quae duobus milliaribus à mari distat, cui Piræus portus subiacet: nunc hæc vrbs vocatur *Setmes*; quæ (vt Plinius ait) nullius indigebat præconio, tanta vrbs huius superfluebat claritas; nam, vt dicit Gerbelius, olim muris, naualibus, ædificijs, armis, opibus, viris, prudentia, atque omni sapientia florentissi-

maierat, suis legibus viuens, quæ nunc in oppidulum, seu potius vicum redacta est, in quo arx est munita, quæ olim Mineruæ fuit Templum.

MEGARIS regio à Stephano aspera vocatur, cuius præcipua vrbs *Megaris* fuit MEGARA, quæ ipsi regioni nomen dedit iuxta Isthmum posita. *Megara* Vnde Megarica secta originem duxit, cuius princeps fuit Euclides in hac *vrbs.* vrbe oriundus, qui Geometrica elementa eruditissimè conscripsit. Montes celebres Achaïæ sunt Parnassus, Cithæron, Helicon, Hymettus, & alij *Montes* à Poetis versibus celebrati. PARNASSVS vndique veltitur syluis, bi- *Achaia.* cepts, cellis verticibus nivalibus omni tempore in theatri speciem; vbi sua altitudine Deucalion, & Pyrrha ab inundatione terræ reseruati fuere. CITHERON mons altus est, & difficilis, buxo arbore abundans, mon- *Citheron.* tibus Megaricis, & Atticis contiguus. HYMETTVS gleba felix est, at- *Hymettus.* que omnium Græcorum montium obtinet principatum, floribus autem semper vestitur, quibus aues nutriuntur, quæ mel optimum gignunt, cui præcipua laus ab Alexandro Aphrodisæo datur. Fluuij celebriores huius vniuersæ regionis sunt ISMENVS, qui Cnopus Straboni est, ASO- *Fluuij* PVS, & EVENVS. Habet autem plures sinus, quorum præstantiores *Achaia.* sunt à Meridie è regione Peloponnesi, scilicet Naupacti sinus, nunc *Sinus* *Golfo de Lepanto,* & Corinthiacus sinus: Ad Aegæum verò pelagus est Pelas- *Achaia.* gicus sinus, vel Demetrias, nunc *Golfo d' Armuro,* & Maliacus sinus, hodie *Golfo de Ziton.*

PELOPONNESVS, nunc Morea.

Larissîma omnium peninsularum est PELOPONNE- *Peloponne.* SVS, quæ à Pelope homine barbaro, qui ex Asia veniens *ius vnde* isthic regnavit, nuncupebatur. Prius verò dicta fuit Aegia- *dicta.* la, Apia, Argios, & Pelasgia, nunc verò vulgari vocabulo *Morea.* Iacet autem inter duo maria Aegæum, & Ionium solo isthmo Atticæ regioni annexa, qui quidem isthmus *Isthmus Pe-* tantæ soliditatis existit, vt nemo hactenus eum secare om- *loponnesi.* nibus humanis viribus adhibitis potuerit: namque curiosi quidam Principes, quales fuere Demetrius Rex, Iulius Cæsar Dictator, Caligula, Nero, & alij eum perfodere tentauere, atque à reliqua Græcia diuellere, quò breuior minusque periculosa foret ab Adriatico mari, ad Aegæum pelagus nauigatio, atque tutior ipsa Peloponnesus redderetur: quam obrem etiam fuit aliquando in isthmo ipso à mari ad mare deductus murus, muniendæ Peloponnesi causa, & arcendorum hostium. qui murus HEXAMILIUM vo- *Hexamilia.* cabatur, eiusq; longitudo quinque milliaria amplectebatur, quem superiori sæculo Amurathes Turcarum Imperator prostrauit, atque peninsulam totam deprædatus est, ac vastauit. Sed anno postea 1453. à Venetis dominis ite-
rum

Isthmus Corinthiacus. rum spatio 15. dierum restituitur, missis ad eam reficiendum 30. millibus operarijs, qui tandem ab iisdem Turcis destructus fuit. Vocatur autem Isthmus is Corinthiacus à Corintho vrbe famosissima, quæ in eo fabricata erat, estque omnium Europæ clarissimus.

Peloponnesi fines. Cæterum Peloponnesus ab Oriente respicit mare Creticum: ab Occasu Ionium, siue Adriaticum; à Septentrione Corinthiacum habet sinum, quem Strabo Crissæum, & Alcyonium vocat mare, & Sophiano *Golfo de Patras* dicitur, necnon etiam Saronicum sinum, excelsis quaqua versum montibus inclusum, quem hodie Castaldus *Golfo de Engia* vocat, inter quos sinus Isthmus clauditur: à Meridie verò Mediterraneum habet mare.

Peloponnesi mensura. Huius longitudo ab Isthmo ad urbem Methonem est millia. 175. & circuitus traditur 600. ferè milliarium. Et multum capax est ob eius formam, quæ ad rotunditatem accedit; namque platani folio persimilis est. Inhabitârunt terram hanc olim Arcades, Cynurij, Dorienteses, Aetoli, Dryopes, Lemnij, Achæi, & Corinthij.

Peloponnesi laudes, & qualitas. Peninsula porrò hæc caput, & arx totius Græciæ est, & vt ait Plin. haud vlli terræ nobilitate postferenda. Ea siquidem rebus omnibus, quæ vel ad victum vberior, vel ad elegantioris vitæ cultum spectant, sua fecunditate, affluentiaque insignis est: collibus enim, & planitiis fructiferis distincta est, ac refertissima est sinibus, & portibus. quos promotoria multa efficiunt. Et quamuis olim multis ornaretur urbibus omnium rerum copia florentibus, quæ omnes ferè solo æquatæ, euersæ, aut dirutæ sunt, nihilominus hodie est populatior Græciæ pars. Fuit autem toto orbe quondam maximè celebrata propter Mycenarum, Argiuorum, Lacedæmoniorum, Sycioniorum, Eliensium, Arcadum, Pyliorum, & Messeniorum Respublicas, & Imperium, ex quibus multi claruerunt Principes, vt Agamemnon, Menelaus, Ajax, & alij. Hodie verò tota Peloponnesus Turcarum dominio subiecta est, sicut reliqua Græcia, licet fuerit ab aliquot regulis Græciæ, quos Despotas vocant, & à Venetis dominis annis præteritis egregie defensa. Præest autem nunc Turcæ Imperatoris nomine toti Moreæ Sangiacus, inter cæteros potentissimus, qui Modoni residet, & ad mandatum Beglerbeij totius Græciæ mille equites adducit, quos suo stipendio alit. Vocatur hic Sangiacus à Barbaris *Morabegi*, cuius stipendium, seu annuus proventus est in hac prouincia 700. millium asprorum, hoc est 14. mill. aureorum.

Peloponnesi diuisio. Vniuersam hanc regionem in octo prouincias fuisse diuisam ex Ptol. & alijs auctoribus constat, quæ sunt Corinthia, Argia, Laconica, Messenia, Elis, Achaia, Sicyonis, & Arcadia, in quibus singulis gentes eximæ, claræ, & opipida clarissima fuerunt: & fluuij insignes in hac tota regione sunt Asopus, nunc *Arbon* Theueto; Peneius, nunc Nigro; & Theueto *Ighaco*; Alpheius, qui accolis *Ropheia* dicitur, vt *Sophiano* placet, & secundum Nigrum *Orphea*, ab Italis verò nautis *Carbon*, & in hoc quidem fluuiio 140. amnes cadunt, & albas maculas, ac impetiginem sanat; Panisus, *Stromio* nunc Nigro, sed *Pirraza* in tabulis Castaldi, & Mercatoris: Eurotas, hodie *Balisopotamo* Sophiano,

Merca-

Mercatori & alijs, sed *Irus* Nigro, cuius ripæ lauro abundant; & Inacus, qui *Planizza* hodie est Sophiano, & alijs.

CORINTHIA Regio ad Isthmum iacet, quæ minimè ferax est, cum assiduis collibus, vallibusque occupetur, atque rupibus, ac saxis exasperetur. Huius caput olim fuit **CORINTHVS** vrbs, & emporium famosissimum, quam nobilitate sua Cicero Græciæ lumen appellauit, cuius circuitus vndecim milliaria amplectebatur, & arcem habebat editam, duo hinc inde maria Ionium. s. & Aegæum contuentem. Ex incensione huius vrbis enatum fuit æs Corinthium, quod ex confusione metallorum omnium constabat, & preciosius cæteris habebatur.

Corinthia regio.

Corinthia vrbs.

Aes Corinthium.

ARGIA regio post Corinthû ad Orientalem oram sequitur, quâ Creticum mare abluit. Hæc vocatur Ortelio hodie *Romania*, & interluit ipsam Inachus fluuius, qui ex saxosa cõualle exortus in Argolicum sinum à regione ipsa denominatum deuoluitur, qui sinus maximus est, & nunc *Golfo di Napoli* vocatur, ab vrbe maritima, quæ nunc vocatur **NEAPOLIS ROMANIAE**, & olim *Nauplia nauale* dicebatur estque nunc munitissima vrbs: sed olim omnium huius regionis vrbiûm famosissima fuit **ARGOS**, quæ hodie etiam sic vocatur, peramæno in loco in Mediterraneis sita, quam prædictus Inachus fluuius interfluit. Argiuorum Respublica famosa satis olim fuit, & ab Aristotele memorata: Isthic etiam fuit **EPIDAVRVS** vrbs, in

Argiæ regio, nunc Romania.

Neapolis Romania.

Argos vrbs.

Epidaurum.

Suronici sinus recessu, Aesculapij templo celebris, in quo varia morborum genera curabantur, olim terræmotu, cum esset insula, continens facta, & dicta quondam *Melissia*, & Aemera auctore Stephano, quæ nunc *Pigiada* Nigro, & *Cheronisi* Sophiano dicitur, sed in Mercatoris nouis tabulis Epidaurus etiam inscribitur. Olim optimorum, & generosorum equorum fertilitate gratissima fuit, & campum vinetis frequentem habuit.

LACONICA regio ad Meridiem exposita, omnium pulcherrima est, & ad Maleum, & Tenaria promontoria, nunc *Capo malio*, & *Capo matapan* dicta, extenditur, multos eximios sinus complexa; inter quos omnium latissimus est Laconicus à regione nomen habens, & nunc *Golfo de Colochina* vocatur. Hæc

Laconica regio.

Eurotas fluuium.

mediam interfecat Eurotas fluuius, nunc *Vasilopotamo*, mirè placidus, qui in Laconicum sinum defertur. Habet autem regio latos arandi campos, ac fertiles, sed cultu tamen difficiles, eò quia inter montes curua est, circumeuntibusque collibus, dura, atque aspera, vnde hostibus ad incursumum minimè patescit. Frequētibus verò terræmotibus eam agitari Plinius affirmat, quod ob loca cauernosa contingit. **LACEDÆMON** vrbs, aliquādo **SPARTA** dicta, & nunc *Misthra*, omnium celeberrima fuit, & caput regionis, cui

Lacedæmon vrbs.

Lycurgus leges dedit, ipsaque olim victorijs terra, marique partis claruit, & disciplinæ seueritate omnibus præstabat, de qua magna, & præclara apud Scriptores leguntur. Est etiam **EPIDAVRVS** vrbs in Argolico sinu, diuersa ab alia, quæ est in Suronico sinu; hæc autem hodie culta satis est, ac turissima, & *Maluasia* vocatur.

Epidaurum vrbs.

Cæterum **MALEA** promontorium, quod ad regionem hanc attinet, ac versus insulam Cretam porrigitur, adeo sæuum, & importunum, ventisq;

Malea promontorium.

tisque aduersis concitatum est, vt non nisi longissimo flexu à nautis superetur.

Messenia. MESSENIA inter Messeniacum sinum à se dictum, nunc *Golfo de Coron*, & mare Ionium clauditur, atque sese ad Austrum, Libycumque pelagus exporrigit. Huius primaria vrbs fuit MESSENE maritima ad Messeniacū sinum, quæ nunc *Mattagia* Castaldo est, & *Moseniga*, & *Nisin* alijs. Isthic sunt vrbes famosæ hodie: METHONE, quæ nunc *Modon* dicitur, insignis quondam, & nunc Sangiaci Turcici sedes; & CORONE, nunc *Coron*, à qua Messeniacus sinus, nunc *Golfo de Coron* denominatur, quæ vrbes postremo à dominis Venetis amissæ sunt; & PYLVS, quæ & Arabinus, nunc *Nauarino*; CIPARISSI, hodie ARCADIA, à qua nunc vocatur vicinus sinus *Golfo de Arcadia*. Est in hac regione promontorium arduum Coryphasiū olim nuncupatum, & nunc *Cápo Zunchio*.

Elis regio. Elis regio Occasum respicit inter Messeniam, Achaïam, & Arcadiam clausa, cuius præstantiores vrbes fuerunt olim: ELIS, quæ regioni nomē dedit, & falsò quidam nunc *Belvedere* dici putant; OLYMPIA, nunc *Lareganico* Castaldo, & *Pisa*, licet hanc quidam dicant esse eandem cum Olympia. Chelionites promontorium ad hanc regionem pertinet, quod hodie vocatur *Cápo Tornefe* ab oppido id nominis vicino.

Achaia propria. ACHAIÀ propriè dicta est hæc Peloponnesi Regio ad differentiam alterius in continenti Græciæ, quæ vocatur Hellas, & hæc quidem ad Septentrionem iacet, inter Stymphalum montem, & sinū Corinthiacum, ac saltuosâ est, vbi flumina in mare decursus non habent, sed hiatu terræ absorbuntur. Primaria vrbs fuit AEGIRA, in colle aspero, atque difficili posita, quæ nunc diruta iacet, & *Xilocastro* vocatur: isthic etiam fuit AEGIVM vrbs, recentioribus temporibus *Vosizza*, vel *Bosizza* vocata, & à Turcis excisa. PATRAE vrbs, insignis olim, nunc *Patras* vocatur. Est etiam DYME vrbs, quæ in colle sinui imminente excisa iacet, nunc *Chiarenza* vocitata, à qua promontorium vicinum vocatur *Capo de chiarenza*: olim verò Araxus promontorium. Isthic est Rhium promontorium, & contra eum Antirrhium in continenti, quæ sunt duo Græciæ promontoria, quibus clauditur sinus Corinthiacus. Quod quidē fretū nūc vulgò *Stretto delli castelli di Lepanto* vocatur, & promontoria, *Castelli di Lepanto*, vulgò *Dardanelli*. SICYONIA regiuncula inter Achaïam propriam, & Asopum fluuium interiacet, cuius præcipua vrbs fuit SICYON, quam *Basilicam* hodie nominari vult Sophianus, sed video in recentibus Mercatoris tabulis *Vasilicon* diuersam à Sicyone, qui vtraque ponit.

ARCADIA in Peloponnesi meditullio ponitur, & olim dicta fuit Pelasgia: estque asperior cunctis regionibus, frigida, & nebulis obnoxia: pulcherrimis autem mōtibus refertissima est, inter quos celebres in primis fuerunt Cyllene, Pholoe, Lycæus, Mænalias, & Parthenius. In hac regione, teste Plinio, vinum fiebat, quod fecunditatem fœminis importabat, & viris rabiem, & taxi arboris baccæ isthic colligebantur tam præstantis veneni, vt si quis sub ea dormiret, cibum uè caperet moreretur.

MEGALOPOLIS prima huius Regionis vrbs fuit, quæ hodie *Leon-*
tari Sophiano, & *Londario* Nigro, & alijs vocatur.

INSVLAE MARIS AEGAEI AD GRAECIAM,
 & Thraciam attinentes, nunc Insu-
 læ Archipelagi.

AEGAEVM mare pars est Mediterranei maris Græ- *Aegeum*
 ciam, Europamque ab hac parte ab Asia segregans. Quod *mare vnde*
 sic vocatum Varro, & Feltus putant à crebris insulis, seu *dicatur.*
 scopulis in eo sparsis, quæ procul aspicientibus ad simili-
 tudinem caprarum intuentur. Plinius autem à solo sco-
 pulo inter Tenum, & Chium iacente, & repente olim è
 medio maris exiliente, qui capræ speciem efformat, ac
 Aegæa Græcis appellatur. Plutarchus dictum credit ab Aegæa Thesei patriæ:
 alij verò aliter dicunt, vt nulli in hac nominis etymologia possit inde colli-
 gi certitudo. Recentiores hodie ipsum *Archipelagum* vocant, & Turci *Mare al-*
bum, quod quidem Aquilonaribus ventis subiectum est, ob idq; tempestuo- *Archipela-*
 sum, & crebritate scopulorum periculosum. *gum.*

Solent autem à veteribus hæ maris Aegæi insulæ in Cyclades, & Sporades
 diuidi. CYCLADES illæ nuncupantur, quæ sibi inuicem vicinæ sunt in *Cyclades*
 modum circuli, & hæ quidem sunt omnes illæ, quæ sunt circa Delum nume- *ins.*
 ro circiter 50. vt tradit Isidorus, licet alij duodecim tantum ponant. Sed
 SPORADES vocantur quæcunque in Aegæo mari versus Cretam, &
 Aliam sparsæ sunt, & sine ordine iacent. Plerumque tamen Scriptores eas
 confundunt. Omnes porro hæ Aegæi maris insulæ auctoribus tum pris-
 cis tum recentioribus celebratissimæ snt, quæ præsertim tempore liber-
 tatis Græcorum magnopere floruerunt, sed postea à Romanis, Saracenis,
 Turcis, & pyratibus innumeris diuexatæ continuò fuerunt, atque hodie om-
 nes ferè Turcis parent, quarum incolæ partim Turcæ sunt, partim Græci, & tã
 hi quàm illi sua lingua, & religione vtuntur. Cæterum nunc ex Turcæ man-
 dato perpetuò aliquot triremes bene instructæ in hoc mari vagantur, vt li-
 berum reddant ipsum à pyratarum incursionibus, quas in his insulis, alijsq;
 Græciæ locis facere solent. In harum autem insularum dinumeratione inci-
 piemus ab illis, quæ Thraciæ vicinæ sunt.

INSVLAE AEGAEI MARIS, SEV ARCHI-
pelagi è Regione Thraciæ, nunc
Romanæ.

Thassus inf.

*Thassi
qualitas*

HASSVS insula, quam Ptol. Thalassiam vocat, olim Atria, & Afthria dicta fuit, vt Eusebio, & Plinio placet, hodie verò dicitur *Thasso*. Est autem Thraciæ proxima inter Nesi fluminis ostia, & montem Athos, atque nemorosa est, & fertilis satis, ac populo frequens, in eaq̃ue vinum nascitur optimum, quod inter transmarina in humana gloria fuit. Eius circuitus milliarium 40. vt tradit Niger, vel 50. vt alij dicunt. Urbem habet eiusdem nominis in plano sitam, iuxta sinum magnum ad Septentrionem, qui portus duobus milliaribus distat à Macedonia continenti; & ad Meridiem duo habet oppida in montanis sita, quæ parte tota montuosa est. Qui sanè montes, ac scopuli elegantissimo, & candidissimo constant in marmore. quod olim Romanis in precio erat, ac Thassium vocabatur. Præterea montes hi abundant etiam abiectionijs, & pinis, & olim opulentas habebant metallorum fodinas, quod etiam nunc ex magnis scoriæ cumulis, qui isthic sunt, apparet; quæ quidem fodinæ singulis olim annis octoginta talenta Philippo & Alexandro pendebant: sed nunc planè desertæ sunt. Fuit etiam olim in hac insula triremium Alexandri statio. SAMOTHRACIA insula à Thraciæ continenti circiter decem milliaribus recedit, prius Samos dicta, & Thracia cognominata, & olim Dardania Plinio teste dicebatur: hodie verò *Samandraci*. Est autem omnium huius tractus portuosissima, & oppidum habet in altissimo monte situm ad Septentrionem, melle abundat, & danis. 1 M-

*Marmor
Thassium.*

*Samothra-
cia inf.*

Ambrus inf.

BRVS insula, nunc *Lemno* Sophiano, à Septentrione in Austro exporrigitur, magisque longa est quàm lata, cuius ambitus est 30. milliarium. Iacet autem medio penè interuallo inter Thracia Chersonnesum, & insulam Samothraciam, quod est hinc inde decem plùs minùs milliaribus.

*Lemnon
inf.*

Habet oppidum in radice montium situm, cui ad Oceanum campus irriguus subest: sed reliquum insulæ montuosum est. LEMNON insulam famosam, & Vulcano Deo olim sacratam, olim OPHIVSAM fuisse dictam à serpentium multitudine quidam asserunt, qui omnes postea extincti fuere; deinde DIOSPOLIS vocabatur à duabus eius urbibus, nunc autem vulgò *Stalimene* nuncupatur. Hæc autem magis in longitudinem quàm in latitudinem patet, ab Oriente in Occidentem, ac centum milliaribus ampla est, totaq̃ue sinubus, ac portibus patens, tumulis abundat, & inæqualis est, inter quos tamen elegantes, & bene culti agri interfacent, qui multo fertiliores sunt, & omnibus rebus magis abundant, quàm vnquam antea; namque proferunt triticum, legumina, vinum, carnes, caseum, lanam, linum, cannabem, & pleraque alia: magna lignorum tamen penuria insula

*Ins. Lem-
ni mensu-
ra, & qua-
litas.*

Ipsa laborat, præcipuè ad Orientalem eius partem, quæ sicciore est: sed quæ Occasum, & Meridiem respicit paulò humidior est, & virentior: loca autem in quibus arbores nasci queunt, & humida inter colles sita, fructiferas proferunt, vt ficus, iuglandes, amygdalas, & paucas oleas: nullius in hac insula est fluuius; sed tamen insignes habent incolæ in maris littore piscationes: namq; isthic pisces satis superque abundant, & præter cætera ostrea habet, quæ ipsi *Gaideropeda* appellantur, hoc est a lini pes, à nostris valdè differentia: calidarum aquarum etiam scaturigo hic est, quæ tamen non adeò calidæ sunt, vt pleræque aliæ. Præterea in hac insula, & non alibi adinuenitur celebris illa terra, *Terra Lemnia*, quæ dicitur à loco Lemnia, seu sigillata, & hæc præcipuè aduersus pestem, venena, ac defluxiones commèdatur, quæ quidem in pastillos compacta est, & sigillo, seu Turcicis caractèribus impressa, atque solùm die sexta Augusti è sua fodina quibusdam ceremonijs adhibitis emi solet, quam vt plurimùm Principum legati Constantinopoli redeuntès secum deferunt, eamque muneris loco magnis viris offerunt. Præcipuè olim fuerunt hic vrbes duæ, quarum vna est *LEMNOS*, quæ dicebatur etiam Myrina, quæ nunc parum *Lemnos* celebris est, licet adhuc integra perduret: nam minus nunc est habitata, quàm *vrbs*. vnquam antea. Sita autem est in colle mari eminenti, & habet forum, in quo Solitio montis Athos inculatur vmbra, tametsi ab inuicem computetur distantia 87. milliarium, & licet etiam sol nondum Occasui sit vicinus. Altera vrbs est *HEPHAESTIA*, nunc *Cochino*, planè deserta & de- *Hephaestio* structa. Cæterum, tametsi insula magnum non habeat ambitum, nihilominus 75. pagos continet incolis diligentibus, & opulentis præditos, in quibus quidem pagis, duobus, aut tribus tantum exceptis, Græcè loquuntur, & Christiani sunt incolæ, sed qui propugnacula inhabitant Turcæ sunt. Plinius scribit in hac insula fuisse Labyrinthum tertium ab Aegypto, & Cretico *Labyrinthus* similè, sed huius vestigiū nulla hic extare affirmat Bellonius testis oculatus, à quo multa de ipsa insula collegimus.

INSVLAE EIVSDEM MARIS PROPE Macedoniam.

MILTAE sparguntur insulæ è regione Macedoniæ in ipso Archipelago, quarum notiores sunt hæ:

PEPARETHVS Ptol. olim Euonus Plinio dicta, *Peparethus*, nunc *Limene* vocatur Nigro, sed *Saraqino* Castaldo, & *Opula* alijs: hæc reliquis maior est, cuius ambitus est 40. milliarium.

SCOPELOS Ptol. nunc *Scopelo*, hæc castellum in petris habet.

Scopelos

SCYATHOS Ptol. modò *Schiati*, quæ minus decem milliariibus à continente distat, ac castellum in petris habet.

Scyathos

SCYROS Ptol. nunc *Sciro* Sophiano, iacet medio itinere inter Lesbum, *Scyros* & Eubæam.

ALON-

Allonnesus. **ALLONNESVM** insulam circa Magnesium promontorium ponit Strabo.

Cicynethus. **CICYNETHVM** insulam memorat Plinius, Mela, & Strabo, quam *Pontico* nunc vocat Sophianus.

Dromus.
Seraquini. **DROMVM** Insulam nunc vocatam ponit Niger satis fertilem, oppidū in colle ad Septentrionem habentem: & aliam **SER AQVINVM** à navibus vocatam, quæ castellum habet in petra, haud à mari procul inter Orientem, & Meridiem situm.

EVBOEA Insula, nunc *Negroponte*, è Regione Achaiae posita.

Eubae inf. **NSVLA** hæc magnitudine sua, qua reliquas huius maris excedit, ac nobilitate Regina veluti Archipelagi est. Est autem angusto solum freto ab Atticae littore separata, ac longitudine sua Atticum, & Bæoticum litus propemodum adæquat, quæ 150. milliaria capit; latitudinem ad summum 20. milliarium habet, & tota in ambitu patet 365. milliarium. Olim autem **MACRA**, & **Macris**, **Abantias**, **Chalcis**, **Chalcodontis**, & **Afopis** Plinio teste dicebatur; ac Strabo etiam **Oche**, & **Ellopiam** nominatam asserit. Nunc verò *Egriponte*, & communiter *Negroponte* dicitur, & Turcis *Egribos*, ut putat Melius. Tradunt prisca fuisse hanc insulam olim continenti Græciæ iunctam, sed terræmotu avulsam, atque insulam factam, quod facile persuaderi potest tum ob vicinitatem, tum etiam quod adhuc ipsa terræmotibus sæpè concutitur, præsertim ubi Euripo vicina est, qui quidem Euripus Liviū Euboicus sinus dicitur, & à Ptol. Oetus sinus, alij fretum Euboicum vocant, & nunc *Golfo de Negroponte* vulgò appellatur. In hoc autem freto velocis, ac varijs cursus est mare, ubi quater in die, aut septies, ut alij dicunt, reciprocantur æstus, atque adeò immodicè, ut ventis plena nauigia frustrentur, cuius quidem rei causam cum Aristotel. indagare non potuerit, morti hic desperatus occubuit. Insula porro hæc tritico, leguminibus, vino, oleo, ac arboribus mirè abundat, præsertim ad navigationum fabricationem, & incolas habet numerosissimos: tradunt isthic pecora felle carere, quod an verum sit ignoro. Metropolis vrbs fuit **CHALCIS**, valde famosa, ex qua olim coloniæ aliquot exierunt, quæ nunc de insulæ nomine *Negroponte* vocatur: sita autem est in plano, ubi mare in angustias arctatur, & continenti ponte iungitur; quo in loco præter aquarum cursus, ut ait Niger, varijs inuicè fluctibus venti quoq; ab utriusq; terræ præaltis montibus subditi, ac procellosi deijciuntur, quare nec dies, nec noctes hic quies navibus datur. Vrbi huic adiacens territorium admirabile aris & ferri commune metallū continebat, quod tamen evanuit. Fuit autem hæc vrbs à Mahomete secundo, anno 1451. ingenti apparatu expugnata, & direpta, Christianis scæda frage

da strage affectis, quibus Turcis ex toto confestim insula cessit, vnde nunc tota à Græcis, & Turcis mixtim habitatur. CARYSTVS quoque vrbs, *Caryssm*
 quæ Stephano Chironia, & Aegæa dicitur, & nunc adhuc *Caristo*, marmore *vrbs.*
 olim nobilis erat; nam propè eam sunt Latomiæ, vnde columnæ Carystia
 excisæ sunt. Isthic etiam lapidem Amianthum aiunt nasci, qui lini instar in *Amianthus*
 filum reducit, ex quo telam conficiunt, quæ vbi fordescit, in flammam *lapis.*
 proiecta mundatur, ac dealbescit. CAPHEREVM promontorium al- *Caphereâ*
 tissimum Orientem prospectans naufragijs Græcorum famosum est, quod *prom.*
 nunc *Figera* Nigro dicitur, & *Chimi* Sophiano.

CICLADES INSVLAE, AC ALIAE INTER

has & Cretam repertæ.

NDROS prima est inter Cyclades, & adhuc nomen retinet. *Andros inf.*
 TENOS Aristoteli Hydrusa vocatur, & alijs Ophiussa, ob *Tenos inf.*
 aquarum inopiam, nunc *Tina* dicitur, ac sub dominio Veneto
 sola nunc inter alias conseruatur à Turcarum tyrannide libera.
 DELOS famosissima inter Cyclades est ob Apollinis ora- *Delos inf.*
 culum, & natale solum, cuius templi hodie rudera conspiciuntur, nunc eti-
 am *Diles* vocatur: olim Atheniensibus erat subiecta; & tunc vetitum fuit, ne
 in ea quisquam nasceretur, aut interiret; vnde morituri, & iam parturituri
 in Rheniam insulam huic vicinam transportabantur. Præterea nec canes
 isthicalebantur.

RHENE inf. supradictæ vicina, hodie *Fermene* dicitur, quæ Polycrate *Rhene inf.*
 Samiorum Rege illi catenis annexa fuit; sunt qui dicant vtrunque hodie
 Sdiles vocati.

MYCONVS, hodie *Micole* Sophiano, & Nigro dicitur.

SCYRVS diuersa ab alia, quæ iacet inter Lesbium, & Euboeam.

CYTHNVS, nunc Sophiano *Cythno*, sed Nigro *Cauro*.

NAXVS, nunc *Nicsia* Sophiano, & alijs vocatur, quæ 80. mill. in ambi- *Naxus.*
 tu patet, ac olim Veneris insula dicebatur, deinde Dionysia à vinearum fer-
 tilitate, vnde quondam Baccho sacrata, & famosa ob vini excellētiam; vo-
 cata etiam fuit Sicilia minor ob tritici copiam. Est autem pulchra aspectu,
 & valde ferax, in eaq; marmoris genus reperitur, quod Græcis Ophites, &
 Latinis Serpentinum dicitur, viridis coloris, liuidioribus maculis asper-
 sum. Smirillus etiam lapis isthic inuenitur. Vespæ genus in hac dicunt esse, *Smirillus*
 cuius punctio mortem hominibus inducit. *lapis.*

PARVS, nunc *Pario*; & antea *Platea*, ac deinde *Minoïda* vocata, 50. mill. *Parus inf.*
 ampla est, & tota ab Oriente in Occidentem plana, quæ famosa est ob mar- *Marmor*
 mor candidissimum sculpturæ aptissimum, quod in ea reperitur, à Plinio *Parium.*
 memoratum. Habuit olim eiusdem nominis urbem claram ad Meridiem
 sitam, quæ nunc in ruinis iacet; est tamen in ea nunc oppidum ad Occasum,
 iuxta quendam sinum, ac etiam ad Septent. Cæphalū teste Nigro vocatum.

Amurgus
*ins.*AMVRGVS, *Amurgo*, vel *Mergo* nunc etiam dicitur.*Syphnus*
*ins.*SYPHNVS, antea *Meropius* & *Acis* appellata fuit, ac olim locuples fuit, & auri, ac argenti mineris abundas, nunc *Sifano* teste *Sophiano* dicitur.*Seriphus*
*ins.*SERIPHVS, hodie *Serphona*, vel *Serphena*, lapidosa est insula, in qua quidem ranæ silent, sed aliæ illatæ canunt; oppidum habet eiusdem nominis; tradunt in hac insula *Perseum* educatum fuisse.*Cia* *ins.*CIA, vel CEOS, hodie *Zia*, vel *Zea*, distat à *Sunio* promontorio *Achaiz* 40. mill. & ambitum habet 50. mill. sed excavata est ad Occasum ad instar lunæ corniculatæ. *Plinius* hanc auulsam fuisse *Eubœæ* subito hiatu scribit, pluribus mortalibus à mare absorptis: montuosa autem est præterquam ad Septentrionem.*Helene* *ins.*HELENE quinque mill. tantum ab eodem promontorio distat, & *Macconiso* hodie *Sophiano*, & *Nigro* dicitur.*Ios* *ins.*IOS, quæ & PHAENICE *Plinio* teste, *Palma Nigro*, & *Nio* *Sophiano*, & *Chios* fortè *Ptolemæi*; hanc dicunt *Homeri* sepulchrum habere, licet alij putent, *Naxum* id sepulchrum continere, vel *Chium*.*Sicenu* *ins.*SICENVS, vel *Sicinus*, quæ & *Oenoe*, *Sicino* nunc *Sophiano* dicitur.*Philocandros*
*ins.*PHILOCANDROS, vel PHOLEGANDROS *Plinio*, nunc *Policandro* *Nigro* teste dicitur, ac teste *Arato* aspera est.*Olyarus*
*ins.*OLYARVS parua est insula, quæ *Nigro* *Quiminio* dicitur.*Astipalea*
*ins.*ASTIPALEA, nunc *Sophiano* *Stampalia*, circuit 88. milliaria.*Thera*
*ins.*THERA distat à *Sunio* promontorio 50. ferè mill. & *Eleusin* quibusdā etiam dicitur ab vrbe id nominis in ea.*Polyegos*
*ins.*POLYEGOS insula deserta, nunc *Falconara* *Nigro* dicitur.*Therasia*
*ins.*THERASIA, & aliquibus THEVSIA, nunc *Santorini* dicitur, & *Callista* quōdam vocabatur, ad est pulcherrima. Modò formam habet *Lunæ* corniculatæ, licet prius aliam haberet, antequam cōbureretur, & à mari in duas portiones diuelleretur, inter quas scopuli aliquot interiacent: estq; adhuc satis fertilis, & portubus commoda, cuius incolæ piscationibus ferè vitam traducunt.*Anaphe* *ins.*ANAPHE, hodie *Namfro*, seu *Namfio* dicitur.*Melos* *ins.*MELOS, nunc *Milo*, in *Cretico* est mari, & olim *Mellida* à mellis copia vocabatur. Est autem omnium rotundior, & in ambitu 80. milliaria habet, quam enatam affirmat *Plinius*. Feracissimos habet agros frumentis & oleis, sed vitibus parum accommodos. *Plinius* asserit hinc marmor atro colore effodi, varijs maculis iniectis, atque ibidem etiam bitumen, ac sulphur gignitur: sunt etiam in ea sulphureæ aquæ medicaminibus accommodæ.*Cimolis* *ins.*CIMOLIS, vel *Cimolus*, etiam *Echinusa* dicta fuit, nunc autem à nauis *Polino* *Nigro* auctore vocatur.*Dia* *ins.*DIA non longè à *Creta*, quæ nunc *Standia* vocatur,

Insulæ Græciæ circa Peloponnesum, & in Ionio mari circa Epirum, & Macedoniam.

ÆGINA inf. in Saronico sinu patet, in quo etiam nonnullæ *Ægina inf.* aliæ sunt parum celebres, hæc olim Oenone, & Myrmidonia, & Oenopia vocabatur, hodie nomen retinet si Nigro fides adhibenda est, sed Sophiano *Legina* dicitur, & *Xilocastro* Theueto: Eius ambitus est 24. mill. & distat ex æquo ab Atticæ, & Peloponnesi littoribus, hoc est 12. mill. Agrum habet in superficie lapidibus obrutum, & interius terreum, qui hordei inprimis ferax est.

CYTHERA, nunc *Cerigo*, prima est maris AEGei ad Occasum è regione sinus Laconici, nunc *Golfo de colorina*, quæ distat à littore Peloponnesi 5. mill. & in circuitu patet 60. mill. olim Porphyrus, & Porphyrus Plinio, & Eustathio testibus vocabatur à marmoris porphyretici copia, quomodo abundans. Multos habet portus, sed exiguos, ac parum tutos, & oppidum eiusdem nominis, atque circa ipsam insulam sparsi sunt complures scopuli: Græci autem eam incolunt. **EPLA** ad Meridiem Cytheræ iacet, quæ ab *Epla inf.* *Emera*, & nunc à nautis *Lono* dicitur, portu satis commodo fruitur.

THEGANVSSA, vel Thiganusa contra Acritus promontorium in mare discedit, quæ nunc *Capvera*, seu *Caurea* nuncupatur. *Theganussa.*

SPHAGIA duob. mil. à continenti Messeniæ regionis Peloponnesi recedit, ab alijs *Splacteria* dicta, & nunc *Sapientia*, portum etiam ipsa habet. *Sphagia.*

STROPHADES duæ sunt parvæ inf. distantes à littore Peloponnesi versus Elidæ regionem 50. mill. Cyparissiorum ab alijs etiâ dictæ, & nunc *Strinali*. *Strophades inf.*

ZACYNTHOS, hodie *Zante* vulgò, & olim *Thyrrea*, distat à Peloponneso 20. mil. & circumnavigationem habet 60. mill. Famosa priscis temporibus fuit. Habet eiusdem nominis oppidum in colle situm mari imminens, sylvis oblitum, & saluberrimo aëre gaudens cum munitissima arce. Ager insulæ frumentum abunde profert, & pascuis est idoneus, sed præcipue vvas *vua passula* passulas, vinum, & oleum mittit, ex quibus omnibus circiter 150. mil. aur. *Zacynthi.* prouentum recipiunt incolæ: est tamen isthic paucalignorum copia: frequentes isthic sunt pagi, quos quidam 48. excedere dicunt. Vnicum insula habet portum, verum satis capacem, præter alias stationes tutas: terræ motibus maximè subiecta est. Incolæ Græci sunt, & parent Reipub. Venetæ.

CEPHALONIA inf. nunc etiâ sic vocata, & olim *Melena*, *Samos*, & *Same* dicta, atque etiam *Tetrapolis* ob 4. in ea vrbes. Iacet inter Epirum, & Peloponnesum, ac 80. mil. longa, & 40. lata est, cuius circuitus traditur mil. 160. Est autem montibus, sylvis, ac planitiibus distincta, cuius ager triticum profert ad abundantiam, mellis verò, vvarum passularum, mannæ, & olei tanta hic est copia, ut aliundè etiam hæc exportentur; armenta etiam animalium multa, unde magna etiam casei, & lanæ quantitas. Veruntamen insula hæc aquis magnopere indiget, portum habet ab Austro, nunc *Argostoli* vocatum, capacem cuiuscunque classis, qui ab arce Cephaloniæ sex milliarib. distat. Sunt in hac insula nunc circiter sex millia familiæ, & incolæ *Cephalonia.*

Z. z. ipsi

ipsi Græci sunt, ac Venetæ ditionis. Mare illud quod intercedit inter Cephaloniam, & Zacynthum dicitur nunc vulgò *Canal del Zante*.

Ithaca inf. ITHACA insula è regione Cephaloniæ ad Ortū, quæ *Theachi*, vt Porchatius asserit, vocatur, seu *Valde compagno* Nigro, & *Val de compare* Sophiano, & alijs. Eius ambitus est circiter 50. mill. estq; magis longa quàm lata, & sinuosa admodum, crebrisq; anfractibus aspersa, sed portuosa satis: isthic olim fuit vrbs eiusdem nominis, quæ Vlyssis fuit patria. Incolunt nunc hanc insulam, vt plurimum, exules à circumuicinis locis.

Echinades inf. ECHINADES insulæ parvæ sunt, asperæ, & incultæ, aut mauis scopuli, qui vulgò nunc *Curzolari* vocantur, & sunt è regione Acheloi amnis, propè continentem in confinio Epiri, & Aetholiæ, qui quidem nostra etate victoria nauali celebres facti fuerunt, quam Christianorū classis à Turcis maxima eorum strage reportauit in festo D. Iustinae anno 1571.

Corcyra inf. CORCYRA ins. nunc vulgò *Corfù*, olim Scheria, & Phæacia Plinio teste fuit vocata, atq; etiam Drepanum, & Argos. Hæc autem distat à continente Epiri duobus circiter milliaribus vbi propius, licet alij dicant decē, & vbi longius 20. produciturq; ab Occasu in Ortum milliaribus 54 circiter, in formulam arcus, & lata est 24. cuius circumnavigatio est 120. milliarium, licet diuersè alij scribunt. Olim autem Homero teste secunda fuit, ob eoq; poemate illustrata, vbi felices viri procreabantur, & rei maritimæ maximè studiosi. Quæ quidem à Septentrionali parte plana est, & ad Meridiem alpestris, ac importuosa, atq; agro non admodum fertili potitur, cum aquis destituatur, ac saxis exasperetur; quinetiam venti Austrini maximū solent damnum segetibus afferre, cum ad maturitatem perueniunt. Vnde incolæ vites potius, oleas, & poma nutriunt, ac etiam citria, medica, & omnium generum fructiferas arbores alunt, quæ fructus suauissimos, & perfectissimos proferunt. Mellis hîc, & vini optimi affluentia est mira, ac etiā olei optimi, quæ omnia aliundè etiam deferuntur; cælum isthic est temperatissimum, cum nemora ex citris, medicis, ac huiusmodi arboribus constant; neq; hîc lupi, aut vrsi inueniuntur, licet aliorum generum animalia fera non desint. In hac insula est vrbs, quæ simul cum ea *Corfù* vulgò dicitur: Hæc autem in peninsula in alto colle ædificata est, ac triplici nunc arce egregiè munita, & dignitate Archiepiscopali decorata. Fluuij, vt diximus, in hac insula non sunt, sed tamen torrentes quidam, atque etiam in ea est lacus, seu fons, qui nunc *Cardachi* nuncupatur, duobus milliaribus in circuitu patens, cuius aqua toti insulæ deferuit, & ea etiam complures naues, ac triremes, quæ per Mediterraneum mare discurrent, onerantur. Sunt etiā isthic salinæ, ex quibus sal colligitur, & præter portum è regione vrbs, sunt etiam alij commodi portus. Est autem sub Veneti dominij ditione, à quo strenuè aduersus Turcarum rabiem defensa est; & incolæ ipsi vt plurimum Græci sunt, aut Græco viuunt more.

Corcyra qualitas. Segetes hîc infelicitèr maturantur ob ventos Austrinos.

Corfù.

Lacus Cardachi.

Sasno inf. Tandem è regione Macedoniæ in Ionio mari prope Aulonem urbem exigua est insula, quæ SAFO Ptol. est, & nunc *saseno* vulgò dicitur, ac à continenti paruo intervallo distat, in qua quidem pyratæ versantur.

DALMATIAE, ET LIBVRNIAE DESCRI-
ptio, quæ à Ptol. sub Illyridis nomine compre-
henduntur; nunc autem in Sclauo-
niæ nomen cesserunt.

ILLYRICVM, seu Illyris regio iuxta oram Adriati- *Illyrici*
ci maris Italiae oppositam iacet, cuius termini diuersi *fines*
modè apud auctores traduntur; sed nos Ptolemæum se-
quuti, eam ab amne Asia, qui est Istriæ terminus, ad Ma-
cedoniæ usque confinia secundùm maris littus accipie-
mus, iuxta, scilicet, Scardum montem prope Lissum
oppidum, nunc *s. Aleſio*: in Mediterraneis verò ipsam
duobus Pannonijs, quæ hodie sunt *Hungaria*, & *Austria*; atque Mœſia supe-
riore, quæ nunc *Serua* est, vt Laxio placet, vel *Bosna* Cuspiniano, terminabi-
mus. Continet autem Illyris DALMATIAM regionem, quæ versus Ma- *Regionis*
cedoniæ est; & LIBVRNIAM, quam *Crabatem* nunc Lazius vocat, alij *Illyrici*
Croatiam, alij verò, quibus magis assentimur, *Comitatum Iadera*, vulgò *Contado*
di Zara: Cuius quidem Liburniæ Orientalis pars contra insulam Arbe *Mor*, *Morlachia*,
Iachiam nunc vocari ex recentibus tabulis conspicio. Hodie autem totus Il-
lyridis tractus inter Arsam, & Drinum amnes communis vocabulo *Sclauonia* *Sclauonia*.
nuncupatur, à gente scilicet Sclauonica, quæ olim circa Mæotida paludem
habitauerunt, atque isthuc descenderunt. Sunt tamen qui dicant Illyridem
modò à iunioribus in *Sclauoniam*, *Dalmatiam*, & *Albaniam* diuidi; vt pars
quidem Occidua sit *Sclauonia*, Orientalis *Albania*, & media inter has *Dal-*
matia.

Est autem Illyridis, seu *Sclauonia* longitudo à *Drino* usque ad *Arsam*,
milliarium circiter 480. & eius latitudo à *Croatie* montibus ad *mare* usque
computatur mill. circiter 120. Iacet verò inter quinti clima-
tis medium, iuxta 13. parallelum, & sexti climatis medium ad 15. paralle-
lum, vbi maxima æstatis dies non excedit horas 15. cum dimidio. Eius autem
Orientalissimus meridianus incedit per gradum 46. & Occidentalissimus
per gr. 36.

Cæterum ad extremum usque Illyrici mare, quod inter Illyricum, & Itali- *Adriaticum*
am intercedit, Adriaticum vocatur, vtpote ab eius initio, vbi Venetiarum *mare*
ciuitas, usque ad Garganum montem Italiae, & Dyrrhachium urbem Macedo-
niæ, quod quidem mare Adriaticum 600. milliaribus extenditur, & eius
maxima latitudo est 200. mill. minima 150. & in ostio 60. sed reliqua ipsius
maris pars Macedoniam, & Epirum alluens, Ionium vocatur. Dicitur præter-
ea vniuersum hoc mare VPERVM respectu Tyrreni maris, alterâ Ita- *Ionium*
liæ oram pulsantis, quod INFERVM dicitur. *mare*.

Illyridis porrò regio, vt Strabo ait, aprica est similiter, & frugifera, bo-
nisque fructibus feracissimis, oliuetis, vinetisque speciosa, nisi sicubi rara, *Superum*
& aspe- *mare* *cur vo-*
cetur. *Regionis*
qualitas.

& aspera omnino rupibus iacet : Nam quæ ad Pannonas spectat, vniuersa frigida, & niualis est, adeo ut raro ibi ferat vitem. Est itaque hæc regio calida, vti ipsa Italia, & frumento cæterisque bonis frugibus ferax, oleis, & vitibus mirè abundans, atque etiam pecoribus, & animantibus penè cunctis, tum domesticis, tum feris exiniè copiosa, & auro quoque sæcunda. Sunt tamen in ea loca quædam prorsus aspera, & quæ ad Septentrionem vergit regio montuosa est, tota frigida, & niualis. Occidentalis autem ora Liburniæ excelsis montibus vallatur, & Liburnia ipsa (vta ait Niger) interius ad Septentrionem terram habet satis feracem, tritici maximè: multæ valles, multi colles, multiq[ue] lacus, ac amnes sunt, præcipuè tamen Drauus. Vniuersa autem ora maritima piscium optimorum copia affluit, & plurimos, ac optimos habet portus, quod ex perpetuo littore, & ex propinquis, ac penè connexis insulis euenit, & Plinius quidem testatur, hanc Illyrici oram mille amplius insulis frequentari: contra verò Italiæ ora huic obiecta importuosa est. Est tamen isthic sinus Phanaticus, qui nunc vulgò *Golfo del Quarnero* vocatur, infamis admodum obortis tempestatibus, quibus naufragia crebra fiunt. Incolæ olim ex Pyratice, & rapinis viuebant, quos Lilius gentes vocat feras, & magna ex parte latrocinij marginis infames. Ab his olim dictæ fuerunt naues celeres *Liburnica*, quia tunc celeres, & leues conficiebant naues, quibus in mare prædam agebant: Nunc verò nauigatoriæ artem probè exercent, suntq[ue] robusti, ac laboribus assueti. Regionem porro ipsam florentissimam olim, & innumeris ciuitatibus cultam Augustus Cæsar primùm graui bello illato afflixit, multis oppidis dirutis; deinde Gothi per Pannoniam vtramque ingressi non minorem cladè ciuitatulerunt; vltimò verò à Turca acerrimis incursionibus vexata est: atque hodie satis populosa est, præclarisque oppidis habitata, cuius magna pars cum insulis adiacentibus sub Veneto dominio manet, reliquum autem partim Austriacis, partim Turcis cessit: attamen loca Turcis subiecta deserta penè sunt ob eorum tyrannidem.

Senia vrbs. Notiora oppida, & vrbes huius tractus hæc sunt, SENIA vrbs, vulgò *Segna*, quæ in plano sita est ad mare, quod à Borea vento horridis tempestatibus obnoxium est.

Idera vrbs. IADERA colonia, Liburnorum Metropolis, quæ hodie præcipua est, ac munitissima, atque vulgò *Zara* vocatur. Iacet autem humili in Chersoneso, ac optimum habet portum.

Sebenicum. SEBENICVM oppidum, Ptolem. Sicum vocatum, quod situm est in Scardonico sinu, in conspectu irrumpentis freti ad montis radicem, vbi est arx, fertiles habet agros, sed malè nunc habitatur ob Turcarum vexationes.

Spalatum, Salona. SPALATVM oppidum, & SALONA oppidum, ita etiam Ptolem. vocatum, & Straboni Salo, Dalmatorum nauale; quæ quidem oppida parum incolis frequentantur, & coluntur, ob Turcarum vicinorum incursiones.

Tragurium. TRAGVRIVM, hodie *Trau* vulgò, quæ à continenti paruo euripo separatur.

EPIDAVRVS vrbs antiqua, iuxta cuius ruinas **RAGVSIUM** vrbs: *Ragusium.*
 clara iacet cum arte munitissima, vulgò *Ragusi* vocata, & Turcicè *Dobronicha*,
 quæ quidem emporio, & Republica nobilis est, & incolæ in primis mercatu-
 ram exercent, ac multas, optimasque habent naues; atque olim liberi erant,
 sed nunc Turcæ tributum singulis annis 14. millium aureorum pendunt; ho-
 rum ditio parum in continenti extenditur, at in mari nonnullas habent in-
 sulas.

CASTELLVM NOVVM in humili colle, iuxta sinum Rhizonicum; *Castellum*
 nunc *Golfo di Cataro*, situm, quod quidem præteritis annis Turcæ Hispanis eri-
 puerunt, ac expugnârunt. *novum.*

CATHARVM oppidum; quod Volaterranus putat Rhizinium esse *Catharum.*
 Ptol. sed Niger Rhizinium ait nunc *Rizano* vocari, cui consentiunt recentes ta-
 bulæ. Est autem Catharum egregiè nunc munitum ac tutissimum, cùm circa
 se vndique Turcam habeat.

SCODRA ciuitas nobilis 18. mill. à mari absens, quam *Scutiri* vulgò vo- *Scodra.*
 cant, aliquando sub Venetis fuit, sed nunc Turcæ paret. Est autem in arduo;
 ac præcipiti saxo ædificatum, & lacui ad Orientem imminet, qui 130. millia-
 ribus in ambitu patet, ac vndique montibus præterquam ad Septentrionem
 ambitur, à qua parte duo in se recipit amnes. Territorium verò; quod est in-
 ter hunc Scutari lacum, & mare, vocatur vulgò *Craina*, id est regio faxis, ac
 montibus impedita.

Sunt etiam **BVDVA**, **ANTIVARVM**, & **DVLCIGNVM**, quod *Budua, Anti-*
 Ptolem. Vlcinium dicitur, & alijs Olchinium, quæ sanè exigua oppida, & *iuarium,*
 malè habitata, postremò à Selymo Secundo occupata sunt, cùm prius sub Ve- *Dulcignum*
 netis dominis essent. *oppidum.*

INSVLÆ IVXTA ORAM ILLYRICI,
seu Sclauoniæ.

*Insula Scla-
uoniæ steri-
lis junc.*

NNVMERAE adiacent Illyrico insulæ, quarum multæ amplæ admodum sunt, & ambitum plusquam centum milliarium habent: sed steriles, asperæ, saxosæ, & parum cultæ sunt, atque paucos habent incolas; namque in omnibus his insulis plusquam 40. millia habitatores non colliguntur, præcipuè verò hæc sunt.

Cherso inf.

ABSORRVS, siue ABSORTIVM, nunc *Cherso* vulgò, cui altera ad Meridiem adiacet insula *Osero* vulgò vocata, dimidio illa penè minor, & ambe ponte iunctæ sunt: Superioribus autem sæculis vna erat tantum insula, sed Veneti immisso mari, & modico inciso nexu, quo iungebantur, duas fecerunt; ambarum circuitus est propemodum 140. milliarium, & in vnaquaque vnicum tantummodo extat oppidum eiusdem nominis; Incolæ vtriusque insulæ quinque millia non excedunt; isthic vinum satis colligitur, sed triticum ad abundantiam non peruenit; nemora hic sunt permulta, ex quibus magnam lignorum copiam Venetias mittunt; animalium domesticorum, & ouium innumeros habent greges, vnde carniū, casei, butyri & lanæ magnum recipiunt prouentum.

Vegia inf.

CVRICTA inf. vel VETIA, nunc *Vegia* vulgò, 80. milliaria in circuitu habet, vel vt alij dicunt 100. quæ melius superiore habitatur: namque plus minus decem mill. habitatores habet, atque amœna, & fertilis admodum est, præsertim leguminum, vini, lignorum, & equorum, quæ omnia in alias regiones mittit; sed frumentum, quantum sibi sufficit, non fert. Urbem habet eiusdem nominis, & portum satis commodum, sed vento Sciroco subiectum.

Arbe inf.

ARBE inf. cum oppido eiusdem nominis, quæ Scardona fortè Ptol. est, circuit 30. milliaria, & amœno gaudet situ, sed importuosa est; vinum mittit optimum, & pecudum magnam copiam, & tria millia habitatorum habet.

Pago inf.

GISSA, seu Issa, nunc *Pago*, tenet in ambitu centum milliaria, sed oblonga, & angusta est. Oppidum eiusdem nominis habet, & habitatores circiter 1500. tantummodò tenet, eò quia lignorum inopiam, & ærem frigidum perſentit. Isthic sunt salinæ, quæ magnum reddunt emolumentum tum Reipub. Venetæ, tum etiam ipsis incolis.

Lexina.

LEXINA, quæ Ptol. Pharia vocatur, & Pharos Plinio, & vulgò *Lexina*: Estque reliquis maior, cuius ambitus est 150. mill. sed plusquam sex millia habitatores non continet. Urbem habet cum optimo portu, & magnæ classis capaci, qui vento tantum Garbino subiaceret. Est autem frumento inops, sed vino, & ficibus maximè affluit, & ex piscibus magnum recipit prouentum.

Curzola inf.

CVRZOLA, quæ Ptolem. & Plinio *Corcyra Melana* dicitur, longa est

est 40. milliaribus, & ampla 90. paucam mittit frumenti copiam, sed tamen vinum copiosè fert. Incolæ nauigationi student, & multas conficiunt naues.

LAGVSTA pulchra insula ad Ragusium attinet: planitiem habet in medio oleis, & vinetis fertilem, & montibus cultissimis circumuallatam; isthic magna capitur Sardinium copia, quæ vulgò *Sardelle* vocantur. *Lagus.*

MELEDA & DANDREM Insulæ ditionis etiam sunt Epidaurensium, quæ magnum recipiunt emolumentum à Sardinijs, quæ isthic exportantur. *Meleda.*

Sunt autem in vniuersa Illyrici prouincia tres Archiepiscopatus, nempe IADRENSIS, cui subsunt Auzarenfis, Vectienfis, & Arbenfis: SPALATENSIS, cui subsunt Traguriensis, Teniensis, Sardonenfis, Temnenfis, Nenensis, Nonensis, Almisæ, Sibiricenfis, Farenfis: RAGVSINVS, cui subsunt Stragnenfis, Rossonenfis, vel Bossononenfis, Tribunienfis, Catarenfis, Bacenfis, Rosenfis, Bidnanenfis, Budoa fortè. Præter hos fuit etiam Archiepiscopus ANTIBARENSIS, sub quo erant Dulcinenfis, Suacinenfis, Drinastenfis, Polastrenfis, Scodrenfis, Sardenfis, & Surtarenfis, vel Acigrarenfis. *Status Ecclesiasticum Sclanonia.*

CANDIA INSVLA OLIM CRETA

XXII.

CRETÆ, SEV CANDIÆ I N S V L A E DESCRIPTIO.

CRETA, quæ nûc *Candia* dicitur, est insula maris Mediter- *Crete ad*
ranei Cypro maior, sed Sicilia, & Sardinia minor: his enim *alias ins.*
solis in toto Mediterraneo mari cedit, licet nobilitate, & *cōparatio.*
fertilitate omnibus par sit. Est autem, media quodammodo *Sicut terra-*
inter Europam, Asiam, & Africam: Nam ab Ortu distat ab *stris Crete.*
Alexandria Aegypti milliaribus 400. ferè, & à Meridie
æquè ab Africa 150. mill. recedit; ab Asia minore mill. propè centum, & à Pe-
loponneso Græciæ totidem. CVRETA olim ab habitatoribus Curetibus *Crete cur*
vocabatur, & per syncopem CRETA: Alij dicunt Cretā appellari à Crete *dicta.*
quondā Iouis, & Idææ nymphæ filio, vt ait Stephanus: alij à Crete nympha He-
speridis filia, vt ait Blausius: alij verò à Crete Rege vetustissimo. Præterea dicta *variata: res*
fuit olim AERIA, MACAROS, & MACARONESOS (auctori- *inf nomina.*
bus Plinio, & Solino) id est felix insula ob fructuum bonitatem, & cæli tem-
periem: HECATOMPOLIS dicitur Eustathio, & Homero, id est cen-
tum ciuitatum; nam centum olim vrribus habitatam fuisse omnes ferè Au-
ctores attestantur, quarum quidem quadraginta circiter Plinij ætas nouit.

IDAEA quoque, & CHTONIA Stephano, & TELCHIONIA
Giraldo vocatur. Nunc autem vulgò *Candia* dicitur, à candore forsân, vt qui- *Candia ve-*
dam opinantur, siquidem huius insulæ montes Occidui albi, seu candidi di- *de dicatur.*
cuntur, vel ab vrbe id nominis primaria.

Sita autem est Creta ad initium quarti climatis sub nono parallelo, ac ma- *Situs cele-*
ximus dies æstatis in ea est horarum circiter 14. cum quadrante. A Septétrio- *stis.*
ne Aegæo alluitur pelago, & Cretico: ab Austro Libyco, seu Afro: ad Occi- *Fines Can-*
dentem mare Adriaticum habet, & Agilam, Cytheramque insulas spectat: ad *dia.*
Ortum verò Capitho mari pulsatur. Forma eius oblonga est, ac ab Ortu in *Forma.*
Occasum extenditur, triasarmans promontoria; vnum quidem ad Ortum
spectat, quod dicitur SAMONIVM, vulgò *Capo Salanone*: reliqua duo
ad Occasum, quorum Austrinum contra Cyrenem vocatur HERMEA,
seu Hermicum, & olim Arietis fons, nunc verò *Capo Grabusse*; alterum
obuersum Peloponneso CIMARVS vocatur Straboni, & nunc *Capo Che-*
sin.

Habet

*Candia mē-
sura.*

Habet porrò hæc insula longitudinem 270. mill. passuum, auctore Plin. in latitudinem verò 50. mill. & circuitus eius 588. mill. passuum complectitur. Verùm secundum moderniores, qui eam diligentissimè dimensuri sunt, tenet in longitudine 215. milliaria, in latitudine 45. & eius perimet. seu ambitus est 455. mill. seu ut alij dicunt 525. Petrus etiam Bellonius tradit in suis obseruationibus eius ambitum quinquies centena, & viginti passuum millia continere.

Idamons.

Exasperatur hæc Insula montibus, I D A maximè, qui mediæ insulæ altissimus imminet, pedem eius oppidis circum coronæ instar ambeuntibus, è cuius summo vertice mare faciliè conspicitur vtrunque insulæ latus alluens. Hic verò Ida mons ex primarijs huius insulæ est, & iam *Psiloriti* dicitur, reliqui verò montes primarij sunt L E V C I, nunc de *Marrara* vocati, aliàs *la Spachia* appellantur, & D I C T A, qui nominatur *Sethia*, quibusdam locis *Lassi*, qui quidem montes adeò celsi sunt, ut nix tota hyeme eos operiat, tametsi cupressi hinc inde inter saxa conuallium nascantur. Et quoniam (ait Bellonius) adeò frequentes in ea sunt montes, rara sunt isthic campestria. Itaque multa sunt inculta loca, quæ tamen non minorem censum adferunt dominis, quàm fertile solum, quoniam pecudes vberres pastiones isthic inueniunt. Isthic magnos greges alunt *Striphoceri*, arietum, & caprarum, qui illis ex caseis, & lana singulis annis magnam pecuniæ vim reddunt.

Insula qualitas.

Abundat præterea insula hæc vitibus, oleis, malis punicis, ziziphis, ficis, alijsque fructiferis arboribus, inter quas vastæ magnitudinis aureæ mali, citriæ, & Adami poma, quæ ferunt, è quorum fructibus succus exprimitur, eoque dolia implentur, quæ Constantinopolim, & in alias Turcæ subiectas prouincias vehuntur; siquidem eo succo plurimum in cibis Turcæ vtuntur. In primis verò illud generosum vinum sola hæc insula producit, vulgò *Maluaticum*, olimque *Pramnium* vocatum, quod plurimis in locis Europæ transportatur, præsertim verò Venetias in maxima copia, Germaniam, Galliam, & Angliam, atque longa vectura maiorem adhuc præstantiam acquirit. Profert grana, quibus panni colore rubeo intinguntur, cuius census ingens est; nec non etiam mel, ceram, caseum, quæ omnia

*Maluaticū
vinum.*

Laudanū.

exteris longè meliora sunt. Laudanum profert copiosè hæc insula, quod intolerabili labore ex arbuscula *Cisso* nuncupata, qua huius regionis montes vestiuntur, colligitur, quod quidem ex primarijs medicamentis est nostrasuffumigia, siue odoratos pastillos ingredientibus. Isthic etiam nascitur medicinalis herba, quæ *Distamnus*, vel *Distannum* dicitur, soli Crætæ peculiaris, & quædam alia herba *Halimon* vocata, quæ quidem admorsa diuturnam famem prohibet, præter innumeras alias herbas medicinales, quæ in montibus copiosè leguntur. Lupum, vulpem, nullum uè aliud noxium animal Creta habet, nec serpentem; vnde ob hanc causam magna cum securitate animalium greges noctu in aruis pasci sinunt, præsertim ouium, & arietum *Striphoceri* ab illis appellatorum, qui erecta cornua gestant. Piscem habet Creta in littoribus admodum frequentem muli barbati ma-

*Herba, quæ
famem pro-
hibet.*

gnitudine

gnitudine alijs regionibus valdè rarum, qui *Scarus* nominatur, cuius veteres auctores meminerunt, & apud Romanos olim in delicijs fuit, primariū *scis*. locum inter reliquos pisces facilè obtinens.

Nullum in tota hac insula fluuium nauigabilem esse affirmat Bellonius, *Fluuij Cre-* aut qui paruam solū nauiculam ferre possit: inueniuntur tamen multi *ta minime* magni riuī, in quibus sponte, & sine cultura colocasia crescit, atque fluuija- *nauigabi-* tiles cancri inueniuntur, quorum tamen fluentium riuorum commoditas, *les.* aërisq; temperies occasionem præbent incolis cultissimos hortos instruendi, & elegantia vineta, eaq; magna quantitate, quæ illis magnum censum adferunt. Præterea Labyrinthum, qui nunc in Creta conspicitur, ad radi- *Labyrin-* ces montis Idæ, eum non esse asserit Bellonius, cuius veteres meminerunt, *thm Creta.* quem tamen omnes Cretæ incolæ adulterino Labyrinthi nomine demonstrare cognoscunt: Namque in Latomia fuit solidi admodum, & elegantis saxi, è qua lapides diuersis locis exempti sunt cum Gortinæ, & Gnosi vrbium ædificia extruerentur.

Incolæ olim mendaces, fraudulentī, rapaces, auari, & vinosi fuerunt, vt *Incolarum* auctores perhibent, laboris impatientes, & nullas artes exquisitè discen- *mores, &* tes, sed vt plurimum comestationibus, & potationibus dediti, & hodie *conditio.* naturæ impulsu, vt scribit Bellonius, & ab ipsa pueritia Scythico arcu sese exercere solent, veterem sequentes consuetudinem: Namque tradunt eos olim fuisse Dianæ dicatos, propterea ipsos etiam Turcas arcus iaculatione superant; quinetiam sicut olim, dextri, agiles, & strenui nunc in pugnis marinis sunt, è suisque nauiculis, quas *Squiraces* appellant, magno animo hostibus resistunt.

Inliges in hac insula vrbes fuere olim Cortina, seu Gortyna, Cydonia, *Vrbes isthæ* Gnossos, seu Gnolum, & Minois Regia, ac Strabonis Geographi patria. *olim insi-* Hodie verò omnes huius insulæ ciuitates in quatuor tantū redactæ sunt, *gues.* quæ satis populo frequentes sunt, ac quatuor territoria sub se habent, in *Vrbes rec-* quibus partita est tota insula, suntque omnes sitæ ad Boream in littore. *die sunt* Prima est SITIA, seu Cytia, olim *Cyteam*, versus Ortum exposita, quæ *quatuor.* pusillum nunc est oppidum, populosum tamen, & quartum Cretæ propugnaculum. Secunda est CANDIA, olim *Matium*, quæ primaria, & metropolis est, & munitissima, ac vniuersæ insulæ nomen dedit. Tertia est RHETYMMUM, olim Rhytimna dicta. Quarta, & vltima est CAN- *Rhetymum* NEA à parte Occidentis, quæ & ipsa munita est, & amplitudine sua Can- *Canca.* diæ succedit, olim *Cydon* vocabatur, à qua *Cotonea Mala Cydonia* dicta sunt. Sunt præterea quindecim oppida his quatuor principalibus vrbibus subiecta. Nam in CANEAE territorio sunt oppida vulgò *Apo-* *Corneo*, *Chissamo*, *Selino*, *S. Nichita*, & *Sfachaia*, in quo quidem territorio *Canca e ter-* sunt 240. quos vulgò *Casales* dicunt, & 14. paræciæ Latinæ, inter quas est *ritorium.* D. Mariæ, vbi residet Episcopus, & 33. paræciæ Græcæ. CYSAMVM *Cysamum* oppidum, quod nunc *Chysamo* vocatur, omnino ferè dirutum est, cuius *oppidum.* tamen veteres muri adhuc integri permanent, estque humili loco situm, non procul à littore, vbi Aegæum mare ad Septentrionem prospectat.

C R E T A E.

*Selino ca-
stellum.*

*Spachia op-
pidum.*

SELINO castellū in colle sitū est ad maris littus ex aduerso Chysamī. **S P A C H I A**, seu Sfachia oppidum muris non est percinctum, unde pa-
gus potius apparet: situm autem est ad celissimorum montium radices in
decliui, qui olim Leuci, & nunc *della Spachia* nominantur. Arcem habet ad-
uersus pyratas perfugij causa extructam, in qua præfectus vix commodam
habet habitationem.

*Rhetimi
territoriū.*

*Candia ter-
ritorium.*

R H E T I M I territorium habet *Milopotamo* oppidum, & *Casales* conti-
net 265. in quibus sunt Ecclesiæ Latinæ octo, & Græcicæ 36.

C A N D I A E territorium habet oppida sub se *Malusin*, *Themene*, *Castel-
nouo*, *Priotissa*, *Bonifacio*, *Belvedere*, *Pediada*, & *Mirabello*: & habet *Casalas* 465. Ec-
clesias Latinas 22. inter quas vna est Archiepiscopalis sedes, & paræcias
Græcas 77.

*Sythia ter-
ritorium.*

S Y T H I A E territorium habet oppidum *Gerapetra*, & *Casales* 74. Ec-
clesias Latinas 6. inter quas D. Marci est residentia Episcopi, & Ecclesias
Græcas 11. Gerapetra oppidum puto esse *Voulisfmeni castrum*, olim Panormus,
teste Bellonio, dictum, quod adhuc integrum est, interque Cythiam, &
Candiam ad littus maris in edito situm, ad cuius latus sinistrum horrenda
est maris vorago:

*Status Ec-
clesiasticus
prisici tem-
poris.*

Archiepiscopatus quatuor in hac insula fuere, vt scribunt aliqui, nempè
C R E T E N S I S, sub quo Kirokensis, Archadiensis, Gerapetrensis, Sici-
nienſis, nunc forſan Sittienſis, Milopotamiensis; Arienſis, Calamoniensis,
Agienſis, Riſſanienſis: **A T R I D E N S I S**, sub quo Caſenſis, Scopulenſis,
Napronenſis, Margaricenſis: **S O L T A N I E N S I S**, sub quo Helenen-
ſis, Sudenſis, Monouaſienſis, Tauriſienſis, Marrachitamenſis: & **V O -
S P R O N I E N S I S**, cuius Suffraganei Tephlienſis, Matrohenſis & Cer-
ſonenſis. Hodie verò sunt in hac Insula Patriarcha Latinus titularis Con-
ſtantinopolitanus, Archiepiſcopus Candia, & Episcopi octo, nempè Ca-
neæ, aliàs Agienſis; Rhetimi, aliàs Calamonenſis; Sithiæ, Terrapetræ, Chi-
roniſi, Arcadiæ, Milopotami; & Chiſami.

*Status Ec-
clesiasticus
presens
temporis.*

*Varium
Creta do-
minium.*

Præfuisse huic insulæ antiquitus fertur Iupiter vetustissimus Rex. Fuit
& Gnoſius cognominatus Rhadamantus tanta integritate vir, vt tribunali
ei, & iudicium apud inferos priſci vates tribuerint. Cecidit postmodum
insula sub ditione Romanorum, deinde sub Imperatoribus Constantino-
politaniſ, atq; à Balduino Comite Flandriæ, ac Imperatore Constantino-
politano fuit Bonifacio Marchioni Montisferrati tradita, à quo tandem
Veneti domini eam ingenti pecunia anno 1194. coemerunt, sed sub Hen-
rico Dandolo duce rebellauit, iterumq; anno 1343. Veneti eam suæ diti-
oni adiecerunt.

*Creta diffi-
cilius oppu-
gnari po-
teſt.*

*Portus Cre-
tæ præſtan-
tiores.*

Cæterum insulā hanc difficile vi oppugnari poſſe aſſerit Bellonius teſtis
oculatus: Nam cum ad eam (ait ipſe) nullus ſit aditus niſi per mare, & incō-
modos habet portus, munitior propterea eſt. Verum quidem eſt, vrbium
& caſtelloꝝ muris cinctorum incolis non deſſe commodos portus, vt
in Caneæ, & Candia, qui commodiſſimi ſunt pro omnium nauium generi-
bus, atque egregiè clauſi, & ab omnibus ventis tuti: ſed qui pone Caneam

vrbem

urbem est, qui *Porto della Suda* vulgè cognominatur, omnium totius insulæ commodior est. Deinde etiam sunt portus in *Sittia*, *Voulismeni*, *Chisamo*, *Selinno*, & *Spachia*: Rhetymum verò paulò incommodiorem, quàm Canea habet portum pro navibus, & triremibus, quoniam minoribus solum nauculis aditus in eum patet.

INSVLAE CIRCA CRETAM.

CIRCA ipsam Candiaë insulam nonnullæ adiacent parvæ insulæ, in quibus nil ferè aliud boni reperitur quàm cuniculi, & arietes *Striphoceri* vocitati. Ex his digniores sunt *GAVDOS*, ad quam D. Paulus appulit.

Gaudos inf.
Gozo inf.
Standia.

CLAVDIA, nunc *Gozo*: ambæ ad Occidentè è Regione *Hernici* promontorij: & *DIA*, nunc *Standia*, è regione vrbis *Candia* ad Septentrionem iacens.

AFRICA

XXIII.

AFRICÆ DESCRIPTIO

vnà cum Insulis ad ipsam

spectantibus.

ARS terræ habitatæ in Meridiem vergens, quam nos *Africa, seu* AFRICAM, Græci LIBYAM vocant, vnà est ex *Libya.* tribus Orbis partibus veteribus cognitis, quæ sanè ex toto ipsis explorata nequaquam fuit, tum quia in Mediterraneis ob vastissimas solitudines impermeabilis videbatur, in quibus arenosa sunt inuolucra, quibus à *Africa anti-* vento agitatæ gentes periclitantur: tum etiam quia immensæ, ac pericu- *quis maiori* losæ fuit nauigationis, ac proinde à paucis olim circumnauigata, multo- *ex parte in-* que minus perspecta, aut propius cognita. Inter quos præcipui fuere, *cognita.* Hanno Carthaginienſiū Dux à suis ad eam explorandā missus, & Eudoxus quidā Ptolemæum Latyrum Regē Alexandriæ profugiens. His tamen proximè elapsis tēporibus pluries à Lusitanis circumnauigata est, *Africa quæ* ac satis diligenter cognita, præsertim iuxta litus ab Herculeo freto, ad *do circum-* fauces ferè Arabici sinus: Primus verò, qui promontorium Bonæ spei *nauigata sit.* prætergressus, Africam à Meridie incognitam præternauigauit, fuit Vasco de Gama anno 1497. qui hinc ad Calecutum Indiæ peruenit, & viam ad Orientales Indias aperuit, non sine immenso Lusitanorum quæstu.

Dicta autē fuit lingua Arabica IFRICCHIA, à verbo *Faruca*, idē *Africa vnde* apud hos significante, quod apud nos diuido; cū hæc pars sit à reliquis *dicatur.* terræ partibus separata: ab Europa quidem Mediterraneo mari, & ab Asia Nilo fluuiio, vel potius mari Rubro. Sunt tamen, qui velint sic dici ab Ifrico Arabiæ Felicis Rege, quem primum omnium hanc terram incoluisse aiunt: sed Festus eam à Græco vocabulo *φρίκη* appellatā vult, quod horror, seu frigus significat, quasi Africa, id est sine horrore, aut sine frigoris rigiditate, dicatur, quod sit aperta cælo, & arenosa, arida, ac sabulosa. Iosephus verò ab Afro quodā ex Abrahamæ posteris, alij ab Afro Herculis Libyci filio dictam volūt. Sed LIBYA à Græcis vocata fuit, *Libya vnde* quia à Libe Rege Mauritanix olim fuit perdomita, apud quos Hesperia *dicatur.* etiam nuncupatur. In sacris literis CHAMESIA ab Arabibus, & Aethiopibus *Alkebulam*, & ab Indis *Besecath* vocatur.

Est autē huius forma, seu figura ad Peninsulæ instar, quæ isthmo, qui *Africa ser-* est inter mare Mediterraneum, & sinum Arabicum, seu mare Rubrum, *ma.* Asiæ coniungitur, ac duplo ferè Europā excedit, tametsi habitatorum

Aa

illius

*Africa ad
Europam
cōparatio.*

*Africa cur
malè habitetur.*

*Africa quā-
titas in vni-
uersum.*

*Africa siue
cuius sit.*

*Africa cur
deserta, ac
insulsa.*

Africa fines.

ihus vix partem habeat mediam: licet itaque secundum longitudinem ab Occasu in Ortum Africa breuior sit, quā Europa aliquibus in locis; attamen in Meridiem plurimū recedit, vt ei nullo pacto Europa cōferri possit: hæc enim secundum latitudinem prope gradus 70. complectitur. Europa verò gr. tantummodo 35. hoc etiam addo, hanc vniformem magis esse, & capaciore; illam verò multiformē, & mari alicubi dispersam, & inuolutam. Tametsi autem Africa longē capaciū habeat solum, quā Europa, nihilominus nō tam frequentis, ac cōmodæ habitationis est vt illa; nam huius tellus inhabitabilis pluribus in locis est, cuius rei causæ potissimum sunt, aquarum inopia, solum plerisque in locis inultum, & aut sterilibus arenis, & inani puluere, seu cinere obductum, aut solis ardoribus cuncta exurentis obnoxium: deinde moles arenarū periculosa, quæ dum ventis agitantur, perinde, atque in pelago procellæ fluctuant; denique venefici generis animalium, & bestiarum tantus proventus, vt alicubi agrē, alicubi nullo pacto præ illis infestissimis ager tamen fertilis colitur, aut habitari queat. Vnde vniuersa hæc regio magis vasta est, quā frequens; sed vbi colitur eximie fertilis est, ac frequentior est illi cultus, præsertim Boreali pars, quæ Europā spectat, vbi olim inhabitata prorsus fuit, vt permulti asserūt Cosmographi, & Historiographi, sic quoque vniuersa ora maritima inter promontoriū Bonæ spei, & Nigrū caput multas cōtinet planities, colles, valles, ac frugifera loca, & amœna, vnde isthic perpetuò ver apparet, & alibi etiā satis fertilis est, vt passim infra dicem, vbi de particularib' regionibus pertractabimus.

Aequinoctialis circulus mediā penē Africā secatur, quæ non tam vtrūque tropicū attingit, sed vltra eos gradibus penē decē expanditur. Vnde maiori ex parte intra tropicos iā dictos, sub zona torrida clauditur, quæ velsola causa squallere tot locis, & desertam esse prisce crediderūt; licet hoc vastis potius solitudinibus, sabuloso solo, ac sterilibus arenis, necnon etiam inopiæ aquarum, & fontium tribuendum rectè sit. Quare possidet tria integra priora climata Borealia, & totidem Australia: nam locatur inter vndecimum parallelum Borealem, & inter vndecimum antiparallelum, seu Australem parallelum, qui æquē ambo ab æquatore in diuersas partes dimouētur. Circa verò vtrumque extremum maior dies est horarum 14. cum quadrante, & circa medium est horarum præcisè duodecim. At verò iuxta longitudinem occupat cœli tractum inter Medianum per gr. 4. ductum, & inter Meridianum 82. gradus longitudinis, vbi scilicet est eius maxima latitudo à capite rubeo ad caput Guardafu, quod est Atomata promontorium Ptol.

Africæ fines, Leo Africanus, & alij quidā nimis angustè assignāt, quippe qui Aegyptum, & Aethiopiam ab hac terræ portione excludunt. Sed melius est Ptol. ex parte, & moderniores sequi, terminantes ipsam à Septentrione Mediterraneo mari, ac Herculeo freto: ab Ortū sinu Arabico, seu mari rubro, ac isthmo Asiæ inter Mediterraneū mare, & dictū sinum coniuncto: à Meridie vbi ad Caput Bonæ spei in acutiem finit, im-

mēso Oceano abluitur, quem AEthiopicum ex parte nominant, à vicina regione id nominis: ab Occasu verò supra lineam AEquinotialem Oceano Atlantico pulsatur: quem Ptolemæus Occiduū, & Dionysius Hesperium vocat, cuius etiam pars vulgò *Mar del Nord* dicitur, sed infra lineam AEquinotialem ab hac etiam parte mari AEthiopico exponitur.

Habet Africa montes plurimos, & maximos, inter quos principem tenet locum *ATLAS*, qui immanibus, & supra quàm credi facillè possit altis iugis, è media arenarum vastitate consurgens extollitur, vtpote supra nubes: suum autem ab Occasu exortū habet, vbi & Atlantico Oceano nomen imponit, inde perpetuo dorso variè flexus extendit sese Orientem versus ad confinia AEgypti loca: est autem rotundus, arduus, incisis vndique rupibus præceps, ac inuius, frigidissimus, sterilis, opacus, omnique ex parte nemorosus, scatebris fontium riguus, verticem nubibus semper tectum habens, squallidus item qua parte Oceanum spectat, qua verò Africam minorè prospicit opimus est nascentibus sponte frugibus, arboribus opacissimis, quæ vestiuntur lanugine fericis velleribus nihilo viliore.

Montis huius vertex altis etiam AEstate niuibus operitur; quinetiā & eius dorsum in crudecente Borea nonnunquam alta niue arbores superante tegitur, qua non tam pecudes, quàm homines interimuntur.

Præterea fontes qui isthic reperiuntur summo AEstu frigidissimi sunt, adeò, vt si quis manum in eis aliquādiu immersam teneret, eam facillè exanimaret, ac perderet. Præter Atlantem montes celebres sunt illi, qui à Portugallensibus dicuntur *Pici songosi*, in Meridionali parte, namque ob eorum altitudinem, ac asperitatem inaccessibiles ferè sunt, qui etiam nudi, deserti, ac omni bono carentes sunt.

Præterea mons altissimus efformat promontorium illud, quod vulgò *Cabo de sierra leona* dicitur, quod ad maximam distantiam visu percipitur: huiusce montis vertex semper nubibus obumbratur, ex quibus sæpè tonitrua, ac fulgura emanant: vnde ipsum Ptolemæo, & Hannoni Carthaginiensi Curram Deorum fuisse vocatum, nonnulli censent.

Montes Lunę veteribus etiam cogniti sub tropico Capricorni locantur, asperrimi sanè, ac incredibili altitudine, à gentibus feris, ac inhospitalibus inhabitati, prope quos sunt valles immensæ profunditatis, adeò vt illic cætrum terræ esse videatur. Sunt etiam *Cantaberes* montes in Angolæ regno mineris argenti opulentissimi, & alij etiam, quos in particulari descriptione recensemus.

Lacus aliquot immensi isthic sunt, qui mare potius esse videtur, quorū præcipuus est *Zembre* à nonnullis vocatus, inter altissimos montes situs, distās ab Aequatore, versus Meridiem gradibus vndecim, cuius ambitus ad quinquaginta mill. patet, ex quo quidē ortum ducunt Nilus, Zaire,

A F R I C A E.

& Cuama amnes, atque in eo monstra marina esse nonnulli affirmant.

Fluij Africa. Continet Africa immensos fluuios Nilum, Nigrum, Senagam, Gambam, Zaire, Cuamam, & Spiritus sancti, qui oēs eiusdē naturæ ferè sunt, namque inundatione sua terram mirificè irrigant, ac fertilem reddunt.

Nilus. NILVS quidem omnium totius orbis amnium nobilissimus Aegyptū diuidit, & fecundissimā reddit sua inundatione, quæ quadraginta diebus crescit, & totidē decrescit, à die circiter 17. Iunij vsq; ad 6. Octobris, & hic fluuius post longissimum tractum per Aethiopiam, & Aegyptū in Mediterraneum mare exoneratur. NIGER fluuius regionis Nigritarum ab indigenis *Astabus* vocatur, vt Solino placet, Arabicè *Hued Nyar* dicitur Marmolio teste; *Gambam* hodie esse louio videtur, & *Senagam* Cadamust, sed vtrunq; decipi ex descriptione Sanuti constat, qui duos illos fluuios separatim notat, huncq; putat illū esse, qui nūc vulgò *Rio grando* vocatur. Initium habet secundū aliquos ex quodā deserto ad Ortum exposito, cui nomen *Seu* est, vel à lacu quodā potius scaturit, & in Oceanum Occidentale longo tractu fertur. Non desunt etiā, referente Ioanne Leone, qui velint ipsum è Nilo deriuari, quem sub terra sese cōdere dicunt; vnde tandem huiusmodi lacus nasci videtur. Amnis is crescit ad Nili instar per 40. dies, & totidem decrescit circa idē tempus, atque sua hac inundatione tantā fertilitatem Nigritarū solo affert (quibusdā tantum montibus exceptis) vt nihil illis fructuosius excogitari possit.

Senaga flu. S E N A G A, seu Canaga notabilissimus fluuius, *Baratis* Ptolemæo, vt quibusdam placet, vocatur, qui Nilo fluuiio ob eius longissimum cursum, ac ob multiplicatē animalium in eo conspēctorum, æquiparādu est, suo autē aluo territoriū sterile, ac nudū à fertili virentiq; segregat. Quinetiam homines ipsos coloris varietate diuidit; nam qui citra ipsum inhabitant colore sunt cineritio, macri, & exiguæ staturæ; qui verò vltra ipsum degunt nigerrimo colore infecti sunt, procerā staturam habent, corpulentiamq; , ac eleganti corporatura præditi sunt; sed circa eius ripam inhabitantes mediū quodāmodo statum inter hos seruāt. Duobus insignibus ostijs in mari sese expandit, quorum præcipuum ad milliare dilatatur, mare autē in ipsum ingreditur sexaginta penè milliariū interuallo. Suos verò habet fontes, teste Ioanne Barrio, tū à duobus lacubus, quorum maior dicitur nunc lacus Goagæ, & Ptol. sunt *Chelonida paludes*. Alter verò minor Ptolemæo est *Nubapaluis*, tum etiam à fluuiio à Ptolemæo *Ghir* vocato. Mittit hic fluuius Senaga magnam piscium varietatem, ac aquatiliū animaliū, vt sunt Hippopotami, id est equi marini, Crocodili, serpentes alati, & alia huiusmodi: elephantium greges circa ipsum reperiuntur, sic etiam apri, leones, & leopardi. G A M B R A, seu Gambea maximus etiā fluuius inter Senagam, & Nigrum iacet, quē quidē Ptolemæi *Stachir* esse Sanutus censet: exoritur autem à Libya palude, ac à fontibus quos Ptol. Nigro amni assignat: fluuius is magnitudine, ac profunditate sua superat Senagam, multisq; fluuijs barbaris augetur: profert verò omnia animalium genera, quæ etiam Senaga.

In medio huius fluij cursu iacet insula Elephantum, sic ab eorum maxima copia vocitata. *Elephantum inf.*

ZAIRE prouenit ab eodem lacu, à quo Nilus emanat: hic maximus est inter Africę fluuios antiquis prorsus incognitus, eius ostia 28. propemodū milliarib pandūtur, vbi tutus sit portus, efficit suo cursu plures, magnasq; insulas, ac multos recipiens fluuios, inter quos præcipui sunt *Vamba, Barbella, Coanza & Lelunda*, per regnum Maniaconghi discurrens tandē in Oceanum Aethiopicum sese præcipitat. Ab eodem lacu, qui est verus Nili fons, ortum etiam ducit insignis, ac memorabilis fluuius, qui post longum tractum versus Meridiem, & Ortum in duos ramos diducitur, quorū Borealiior dicitur propriē CVAMA, atque maximus est, cū sex magnos fluuios in se recipiat, ac nauigatur ad 700. milliaria. Alter verò Meridionaliior dicitur fluuius SPIRITVS SANCTI, qui & ipse maximus est.

Sunt verò Africę promontoria innumera, inter quę notabiliora, ac famosissima numerātur Caput Bone spei, Caput viride, Caput currentiū, & alia, quę in particulari descriptione recēsemus. CAPVT BONAE SPEI est vltimū terrę Africę ad Meridiem, estq; famosissimum illud promontorium, & periculosissimum, quod primum anno 1498. à Vasco Gama, regnante Ioan. Portugallię Rege fuit eius iussu detectum; hoc caput Nautę Leonem *Oceani* cognominārunt, ob ventorum ibidem ferē semper sæuientium rugitum; siquidē Oceanus circa ipsum mirē procellosus est, sæuientibus ibi perpetuō ventis, nec vnquam nauigantes ad illud, nisi necessitate coacti appellant. CAPVT VIRIDE illud esse quidam tenent, quod à Ptolemęo Asinarium nuncupatur, terminatur quę à duobus fluuijs *Gambra, & Sanaga*. CVRRENTIVM CAPVT regionis Matucę respicit extremum insulę Sancti Laurentij, satisq; nobile est promontorium, cū circa illud nauigatio periculosissima sit, quem quidem terminum Mauri longo temporis spatio pertransire nunquam aui fuēre.

Alit Africa innumera animalium genera tum domestica, tum syluestria, inter quę Leo Africanus multa enumerat, quę vel in Europa nō nascuntur, vel ab illis sunt aliquo pacto dissimilia, vt sunt Elephas animal docile, ac syluaticum, cuius magna habetur copia in diuersis Africę partibus. Giraffa adeo syluaticum, vt rarō videri possit: Camelus animal blandum, & domesticū, in quo diuitiæ Arabum cōsistunt: Equus Barbaricus, equus syluaticus, qui ab Arabibus deserta incolentibus comeditur. *Dam*, seu *Iant*, animal boui simile, cuius tergore clypei fortissimi cōficiuntur: Bubalus, seu bos syluaticus, asinus syluaticus. *Adimain* ad instar arietis, statura tamen asinum referens, cum auribus oblongis, & pendulis. Boues domestici in Africę montibus exigui sunt, etsi robusti ac laboris patientes. Arietes isthic cauda solū à nostris differunt, quam latissimam circumferunt, ac plus minus 20. libras pendentem. Leones hic etiam sunt, qui plerisque in locis ducentos equites inuadere audent. Leopardi etiam robusti, & crudeles sunt, rarō tamen homini nocent. *Dabub* animal Arabicē dictum, & Afris *Iesef*, abiectum, ac simplex est, magnitudine & forma lupo simile.

*Pisces &
animalia
aquatilia
Africa.
Hippopota-
mus.*

*Bos maris
mus.*

Crocodylus.

*Africani
multis mor-
bis subij-
ciuntur.*

*Incolæ
Africa.*

*Arabia po-
puli varij.*

sed pedes & crura hominis refert; hoc autem humana corpora sepulchris euellit, ac deuorat, at generi reliquo bestiarum est innoxium. Cōspiciuntur hīc quoque simiæ diuersæ speciei felis zibetum emittētes. cuniculi syluestres. Pisces, & animalia aquatilia isthic innumera sunt in Nigro, Nilo, ac alijs principalibus fluuijs, inter quæ est Ambara prodigiosæ formæ, & magnitudinis, quippe qui interdum 25. cubitorum longitudinē attingūt; aiunt hunc piscem ambram emittere. Hippopotamus bellua ad equi formam & asini magnitudinē, in aquis pariter, ac in terra degens, quæ interdum cymbas mercibus onustas frequētibz dorzi gyris agitando demergit: Bos marinus terrestri omnino similis, licet statura sit inferior. Tartaruca testudo in desertis vitam degens, quæ ad dolij magnitudinem interdum accedit. Crocodylus lacertæ similis, longitudine 12. cubitorum circiter, & toridem cauda. Dracones crassissimi, & virulenti hīc quoque conspiciuntur, & multi serpētes, præsertim cerasæ & aspides, hydra, *Dub stellationis* formam referens brachij longitudine, & quatuor digitorum latitudine: cret quoque basiliscum malum singulare, atq; etiam locustæ per vniuersam Africam interiorem sunt infestissimæ.

Morbis porro permultis afficiuntur Africæ gentes, quos longum esset enarrare; sufficiat autem hoc, morbum Gallicum aliquibus in locis valdè scire, vt in Barbariæ tractu, vbi rarò aut nunquam pristinæ sanitati hoc morbo laborantes restituntur; contra verò in Numidia ac in Nigritarū regione, & circa Atlantem paucis notum est hoc contagium; immò si quis hoc morbo affectus ad has regiones profectus fuerit, ob optimam aëris harum regionum temperiem sanitati optimè, absque vlllo medicamento, restituitur. Pestis Barbariæ gentes quolibet anno decimo, decimoquinto, aut 25. infestat, quæ tamen in Numidia vix anno centesimo accidit, & apud Nigritas nunquam accidisse ferunt.

Quinq; autem nationes. seu gentes hanc orbis partem inhabitant, nempe populi Caseres, i. absque lege, Mauri, Abissini, A Egyptij, Arabes, & Africani propriè, qui sunt duorum generum, albi, & Nigritæ. Inter quas nationes alij sunt Gentiles, qui idola colunt: alij scholæ Mahumetanæ, alij Christicolæ, alij Iudæi, quas gentes omnes ortum duxisse à Chamo Noëmi filio volunt, præterquam nonnullos Arabes stirpis Sem, qui Africam postea ingressi sunt. Arabes autem Africam inhabitantes in plures distribuuntur populos, qui varias habent mansiones, atque innumeras possident regiones: Nam quidam ex eis circa maritimam oram degunt, & hi Arabum nomen retinent; quidam verò in Mediterraneis permanent, & hi vocantur *Baduini*. Solent autem innumeri Arabes cum vxoribus, ac filijs vitam in desertis agere vagam, tentoria pro domibus habentes; qui sanè insignes sunt prædones, & incolis pariter, atque negociatoribus maximè infesti; qua ex causa viatores. ac mercatores per Africæ deserta soli permanere non audent, nisi carauana parata, quæ est ingens caterua mercatorum camelis, & asinis insidentium, qui coniunctim iter agunt ob horum Arabum prædonum metum.

Gentes præterea Africæ vario, diuersorū prorsus idiomate loquuntur, quorum vnum *Aquel amang* vocatur, id est lingua nobilis, quæ ab Arabibus Africam incolentibus Barbarica dicitur; & hæc vera, & genuina est Afrorū lingua, à reliquis omnino aliena; tametsi nonnulla habet vocabula cū Arabibus communia. Est lingua *Sungai*, qua vtatur gètes Guabatæ, Zombati, Ghinæ, Mellidi, & Gagonti. Idiomate *Guber* vocato loquitur Guberi, Canont, s. Cheshenæ, & alij Nigritæ. Abissini suum habent sermonem proprium: Præterea isthic in vsu est lingua Chaldaica, Aegyptiaca, Arabica, & ex his tribus alia quædam permixta: quincitiā sermo Maurorum, Turcicus, Hispanicus, & Italicus aliquibus in locis paucis abhinc annis introductus est ab externis gentibus, quæ ibi commercij gratia cōmigrârunt, suasq; colonias fundârunt. Omnes verò Africæ ciuitate, maritimæ à mari Mediterraneo ad Atlantem montem vsque, Arabico vtuntur sermone corrupto, excepto tamen Marocci regno, & Marocco oppido, quod Barbara admodum vtitur lingua.

Idiomata
Afrorum.Sungai lin
gua.

Africa olim Romanorū sæculo partita fuit in sex prouincias, quæ sunt PROCONSULARIS, in qua est Carthago; NUMIDIA consularis, BIZACCIVM, TRIPOLITANA consularis, MAVRITANIA CAESARIENSIS, & MAVRITANIA Sitiphenfis, ambæ præsidiales. Quæ sanè diuisio intelligenda est de ea tātū parte, quæ Romanis ipsis paruit. Ptolemæus distribuit ipsam in duodecim regiones, quatenus suis temporibus cognita erat; tunc enim vltra Lunæ mōtes Meridiem versus incognita fuit, quæ tamen nostris temporibus in exteriori hac Australi parte perspecta est, & cognita, licet etiāmnū introrsum parū lustrata sit: nam incolæ huius partis feroces, & inhumani sunt, atque in Christianos, ac extraneos perfidi; quippe qui eos tantū commerciorum gratia ad littora vsque admittunt.

Africa ex
tiqua diui
sio.

Sunt autem regiones Africæ, quas Ptolem. lib. 4. enumerat, hæ: Mauritania Tingitana, Mauritania Cæsariensis, Numidia, Africa propria, Cyrenaica, Marmarica, Libya propria, Aegyptus superior, Aegyptus inferior, Libya interior, Aethiopia sub Aegypto, Aethiopia interior.

Ptol. diui
sio.

MAVRITANIA TINGITANA ditior & pulchrior est Africæ pars, sic ab vrbe Tingi (hodie *Tanger*) vocata. Hæc Plinio teste Borgundiana aliquando cognominata fuit: Sitiphenfis præterea, & Hispania Transfretana olim dicebatur, atque etiā Hispania Tingitana: Solino inferior Mauritania dicitur. Incolæ verò ipsi Maurusij à Græcis, & Mauri à Romanis appellabantur olim, & hodiè ab Hispanis *Alarabes* dicti sunt. Continentur autem in hac Africæ parte duo notabilia regna, nempe MAROCCI regnum inter Atlantem, & Oceanum Atlanticum positum, & FESSAE Regnum.

Mauritania
Tingitana.Marocci, ex
Fessæ regna.

MAVRITANIA CAESARIENSIS ab vrbe Cæsaria, quæ à Claudio Cæsare nomē adepta est, nūcupabatur, hodiè hæc vrbs *Tiguident*, Cæsariensis. Cuius ciuitas vetus dicitur; hæc etiā Mauritania à Victore Vticensi Maior cognominatur: Strabo verò Massiliam, & Massæsyliam vocatam scribit, &

Mauritania
Cæsariensis.

A F R I C A E .

Regnum Tremiffem. incolæ Maſſæfuli Plinio dicuntur. Hodie regnum **TRE MIſſENVM** continet, vt Girauæ, & Nigro placet.

Numidia. **NVMIDIA** antiqua, quæ Ptol. ſæculo dicebatur noua, Græcis Plinio teſte Metagonitis dicebatur, & incolæ Numidæ, & Nomides; eſt quæ ea regio, quæ inter fluuium Maiorem, & Megeradam fluuium iacet, vbi Maſſiniſſa rex imperauit. Hodie autem Numidiam intelligunt illam partem, quæ inter Libyam, & Atlantem ſita eſt, quæ etiam *Biledulgerit*, & *Dadlyſe-ra* regio vocatur, vt Ioâni Leoni, & Marmolio placet, quod hæc ſola Africæ regio daſtylos proferat.

Africa propria. TUNETANŭ Regnum. **AFRICA** propria regio eſt ad mare Mediterraneum inter Mauritaniam, & Cyrenem regiones, Plinio autem Zeugitania dicitur, qui eandem in veterem, & nouam partitur. Hodie **TVNETANVM** regnum eſt; occupat enim Byzacium, qui Straboni tractus eſt Africæ propriæ. Huius caput **CARTHAGO** olim erat, cuius nihil hodie præter ruinas extat.

Cyrenaica. **CYRENE**, ſeu **CYRENAICA**, à Plinio Pentapolis dicta fuit, & *Lebahim* Hebreis dicitur, *Corene* noſtro tempore vocari putat Giraua, & *Aſſadib* Theuetus: ſed *Meſrata* Ioanni Leoni, & Marmolio dicitur.

Marmarica, nunc Barba- **MARMARICA** Plinio Mareotis, Libya dicitur; hodie verò *Barba-* cha, tam Cyrenaicam, quàm Marmaricam complectitur.

Libya propria. **LIBYA PROPRIA**, Arabica lingua *Sarra*, id eſt, *Deſertum* nuncupatur.

Aethiopia. **VTRAMQUE AETHIOPIAM** nunc tenent Abiſſini, & eſt Imperium Preſbyteri Ioannis.

De **AEgypto** in particulari tabula diſſeremus.

Africa recens diuiſio. Poſtremis temporibus diſtincta eſt Africa in partes quatuor, vt ex Ioanne Leone Africano, & ex alijs colligitur, quæ ſunt **BARBARIA**, **NVMIDIA**, **LIBYA**, & **NIGRITARVM TERRA**. Et hi quidem Occidentalem tantùm Africam accipiunt, excludentes Orientalem partem, quæ Aegyptum, & Aethiopiam continet. Vnde rectius alij partiuntur ipſam in ſeptem principales partes, quæ ſunt quatuor iam dictæ, & reliquæ tres ſunt **AEgyptvs**, de qua in particulari tabula pertractabimus; **AETHIOPIA SVPERIOR**, vel **INTERIOR**; & **AETHIOPIA INFERIOR**, ſeu exterior, de quibus omnibus nunc ordinatim loquémur, incipientes primò à Barbaria.

B A R B A R I A P R I M A

Africæ pars.

BARBARIA nobilissima totius Africæ regio, hodie *Barbaria* vocatur totus ille tractus maritimus ab Aegypto ad fretum Gaditanum ab Arabibus occupatum, qui regiones hæc antiquorum complectitur, nempe vtramq; Mauritaniam, Tingitaham scilicet, & Cæsariensem, Africam propriam, Cyrenaicam, Marmaricam, & Lybiam etiam, vt opinor, exteriorem. Est autem Barbariæ longitudo ab Oceano Atlantico ad Aegypti confinia, & latitudo eius à monte Atlante ad Mediterraneum mare. Vnde fines eius sunt ab Ortum Meies mons, quod est extremum Atlantis punctum, ac ab Alexandria distat trecentis fere milliaribus: ad Boream habet mare Mediterraneum, & fretum Herculeum: ab Occasu terminatur Herculeo etiam freto, & transiens mare Mediterraneum finitur postremis Atlantis punctis propè oppidum Messa; à Meridie verò habet Atlantem ipsum.

*Barbaria mensura.**Finis Barbaria.*

Incolæ huius partis subfusi sunt coloris, qui BARBARI dicuntur à verbo Barbara, quod Arabicè murmurare sonat, eo quod Africanus sermo Arabibus non aliter sonet, quàm belluarum vox, quæ nullo accentu suas edunt vociferationes; aliam etiam huius nominis etymologiam, vt nimis absonam relinquo, quam Leo Africanus affert.

Incole Barbarie vnde disantur.

Hæc autem pars multis sæculis incolis nuda extitit, sicut etiam Numidia. Vnde tradunt quidam harum terrarum incolas à Palæstinis ortum ducere, qui ab Afsyrijs fugatis huc venerint; alij dicunt à Sabæis Arabiæ Felicis populis antequàm ab Afsyrijs, aut Aethiopibus in fugam redigerentur; alij verò à quibusdam Asiæ incolis descendisse ferunt, qui primo in Græciam bello à quibusdam illis immoto aufugerunt, & deinde insequentibus hostibus huc appulerunt, sedemque fixerunt remanentibus in Græcia hostibus. Ferunt hos Barbaros ab initio idololatrias fuisse, vsque ad annum 250. ante Mahumetem natum, quo fidem Christi acceperunt, regnantibus isthic Apulienibus, Siculis, & Gothis, sed tunc Arrianam sectam sequebantur: cum verò hæc ab Arabibus victi, ac dominio destituti fuissent, in Italiam partim, & in Hispaniam aufugerunt, sicque post Mahumetis mortem annis penè 200. tota hæc pars Mahumetanam religionem amplexata est.

*Primi Barbarie incolæ.**Barbarorum religio.*

Fuit itaque Barbaria ipsa primò sub Græcis Imperatoribus, deinde sub Vandalis, postea sub Saracenis, & Arabibus, quorum idioma accepit. Nunc autem subiacet Turcarum Imperatori partim, & ex parte Serisso principi; atque etiam nonnullas arces isthic Hispaniæ Rex possidet.

Barbarie varium dominium.

A F R I C A E.

*Barbaria
qualitas.*

Regio hæc versus Mediterraneum mare ab Herculeo freto ad Ægypti fines montibus occupata est nemorosis, & omnium animalium genere fertissimis, quæ etiam fruges, ac fructus satis proferunt, licet iramenti paucam mittat copiam, vnde eius incolæ maiori ex parte panem conficiunt hordeaceum. Inter hos montes & Atlantem planities spatiosa distenditur quibusdam colliculis intermixtis, quæ feracissima est omni fructuum genere, valdeq; fluuijs irrigua ab Atlante manantibus, & in mare Mediterraneum sese exonerantibus. Multa enim habet promontoria, quorû insigniora sunt ad Occasum Atlanticum, quæ sunt Caput *Non*, ad indices Atlantis, quod vndique scopulis, ac breuib; percingitur: caput *Boiador*, caput *Guer*, caput *Son*, & caput *Cantia*, præter multa alia versus Mediterraneum mare. Multis quoque fluuijs regio ipsa abluitur, de quibus nonnihil in particularibus regionibus dicemus. Fontes isthic multi sunt, qui riuulos quosdam perspicuos procreant, ac amœnissimos, præterea regio ipsa frigiditatis potius, quàm caliditatis particeps est, vnde crebrò aura isthic niuem affert.

Promontoria Barbaria.

*Barbaria
fontes.*

*Incolarum
mores.*

Populi verò hi eosdem habent mores, quos Arabes, attamen ciuiliores magis illis sunt, ac honoris cupidi, mobiles, callidi, infideles, iracundi, iactabundi, suspitione pleni, zelotypiæ addisissimi; præterea sunt agiles, & equestri certamine prompti, atque etiam laboris impatientes.

*Barbaria
diuisio.*

Diuiditur autem Barbaria nunc in quatuor regna, seu partes, quæ sunt Regnum *MAROC*, Regnum *FESSAE*, Regnum *TELEVSINVM* seu *TREMISEN*, & Regnum *TVNETVM*; quibus quintam addit partem Sanutus, nempe *BARCAE* terrâ; vnumquodq; autem horum regnorum in plures distribuitur regiones, vt nunc narrabimus.

MAROCCI REGNUM BARBARIAE.

*Marocci-
regni
qualitas.*

Regnum hoc inter Atlantem montem, & Oceanum Atlanticum iacet, & ab vrbe insigni id nominis denominatur, de qua postea dicemus. Regio ipsa in vniuersum abundat frugibus ac leguminibus omnis generis; armentis, & gregibus, oleo item, melle, saccharo, cera, & lana caprina, ex qua optimi texuntur panni sericis valde similes: paratur hic ingens pellium caprarum copia, quarum pelles

*Fluuij
huius
territorij.*

in multis partibus Europæ distrahuntur, ac à nomine loci vbi parantur, vulgò Marocchini dicuntur. Præcipui fluuij huius tractus sunt *Tensist*, & *Omirabih*, qui ab Atlante exoriuntur, & in Oceanum prolabantur; sed *Tensist* exoritur in Marocci territorio, atque plurimis augetur fluuijs, inter quos magni sunt *Sisfamel*, & *Nissir*: *Omirabih* verò scaturit inter altissimos montes, qua Tedles prouincia Fessano regno confinis est. Diuiditur hoc Regnum in prouincias hasce, nempe *Heam*, *Susam*, *Guzulam*, *Marocci terram*, *Ducakam*, *Hascoram*, & *Tedlegem*.

*Regiones
regni
Marocci.*

HEA regio habet ab Occasu & Septentrione Oceanum, à Meridie Atlanticam, ab Ortu verò fluuio *Esfualo* clauditur. Est autem, vt inquit Leo Africanus, admodum aspera, saxatis montibus, vmbrosis nemoribus, & riuulis vndiq; scaturientibus plena, inhabitatoribus mirè copiosa, & opulenta: isthic caprarum, & asinorum magna est copia; at ouium, bouum, & equorum pauca quantitas; equi tamen agiles admodum, & veloces sunt, & nulli illis adhibentur calces; cerui, capreoli, atque lepores innumeri inueniuntur, sed incolæ ab horum venatione alieni sunt. Frumentum hîc copiosè non colligitur, sicut hordeum, millium, & panicum. Fructuum autè magna est inopia, nò ob solum infrugiferum, sed incolarum potius ignauia, qui vt plurimum arborum culturam ignorant. Mellis autem affluentia magna est, quo maiori ex parte vescuntur, ceram tamè abijciunt, ignorantes eius vsum. Incolæ pane vescuntur hordeaceo non fermentato, nec in furnis excocto, interdum verò cibum sibi ex farina hordeacea lacte, &

Hea regio.

oleo vel butyro parant: apud hos nullus mensarum, & mapparum vsus. vestiuntur pannis ex lana ad straguli modum confectis, caput verò pannicello quodam ornant, remanente tamen superiore parte nuda, pileum non nisi senes aut docti viri gestant, subuculas non habent, lecti vice culcitra pilosa vtuntur, in quam sese inuoluunt. Barbam radere solent antequam nubant, sed vxorati prolixiorē gestant. Præterea artibus, & litteris parum vacant, & vix aliqua virtutis vmbra apud hos reperitur: nullos habent Medicos, aut Chirurgos, nisi eos qui pueros circumcidunt, perpetuo autem bello, sed intestino vexantur; iustitiæ nullus planè inter eos cultus; ciuitates paucæ apud hos sunt, sed pagi, vici, & castra munitissima maximo numero reperiuntur, quæ tamen omnia ferè calamitates passa sunt ob bella cum Portugallensibus præteritis temporibus gesta.

Incola Hea regionis.

S V S A regio terminatur ab Occidente Mediterraneo mari, à Meridie deserto arenoso, à Septentrione Atlante, & extremo Heæ oppido, & ab Ortu fluuio Sus, à quo regio nomen sumit, clauditur. Regio ipsa frumento, hordeo, omnibusque leguminibus feracissima est, & quibusdam in locis saccharum satis copiosè profert, licet incolæ illud, neque coquere, neque parare probè sciant: fructus etiam alicubi proueniunt, vt sunt ficus, vuzæ, persica mala, & dactyli etiam; nam multa sunt loca palmis refertissima, licet ipsos dactylos magni valoris non proferant: oleo caret, quod tamen aliunde aduectum huc defertur. Aurisodinæ isthic in *Ilalemo* monte sunt, propter quas incolæ inter sese perpetuum gerunt bellum. In litore quoque maris magna electri copia inuenitur: quæ inde à Lusitanis, atq; alijs exteris exportatur in alias regiones, quod quidem electrum vilissimo pretio coëmunt. Præcipuum huius regionis oppidum est T A R O - D A N T V M, satis amplum, ac ab antiquis Africanis conditum. Iacet autem in valle sexdecim miliaribus tam in lógitudine, quàm in latitudine exténsa, saccharo, & alijs rebus ditissima: hoc autem oppidum hodie valdè celebre est, namq; in eo Angli, & Galli metalla in saccherum commutant. - M A R O C C I T E R R A, seu regio particularis, figuram refert triangula-

Sus regio.

Qualitas eius.

Tarodanti oppidum.

Marocci terra.

A F R I C A E:

Qualitas
suis.

larem, cuius fines sunt ab Occasu mons *Niffa*, ab Ortum mons *Hadimeu*, à Septentrione autem in eum vsque locum extenditur, vbi notissimi fluij *Tensiftum*, & *Affinnal* coniunguntur. Est autem (referente Leone) omnino amœnissima, multiugis armentorum, pecudum, atque ferarum generibus abundans: vbique herbida, rerum omnium quæ ad victum conueniunt, quæ naribus adblandiuntur, quæ oculos pascunt, feracissima. Perpetua penè planicies, Longobardix non admodum dissimilis; montes, si quos habet, frigidissimi, atque sterilissimi sunt adeò, vt nihil aliud, quàm hordeum producant. Plura continet oppida satis munita, quæ tamen præteritis temporibus à Lusitanis, qui hanc regionem quotidianis incurfionibus diuexarunt, multas calamitates passa sunt, sed inter cætera **MAROCVM** olim amplissima, & famolissima fuit vrbs, & inter maximas totius vniuersi connumerata, quæ 100. millia familias numerabat: hæc autem in spatio sissima, & amœnissima extructa est planitie, & ab Atlante miliaribus 14. distat. Hanc Bocanum Hemerum Ptolemæi fuisse pleriq; tenent. Fuerunt olim hîc innumera, ac miranda Tempia, collegia, hypocausta, hospitia, & ædificia omnis generis sumptuosissima, & inter cætera rerum naturalium studia hic maximè florebant, sed vrbs ipsa ad summam deuenit calamitatem ob frequentes Arabum diuexationes, & vix tertia vrbs pars incolas habet.

Guzula
regio.

GVZZVLA regio ad Occasum *Ildam* habet montem ad Susam atinentem, à Septentrione Atlanti adhæret, ad Ortum *Hea* regioni iungitur. Mittit hæc regio hordeum copiosissimè, & pecudes innumeras, & habet æris & ferri fodinas, vnde hîc cõficiuntur ænea vasa, quæ aliunde exportantur, & in varias res commutantur. Oppida, & castra hîc muro carent, & pagi sunt latissimi, atque ditissimi, & in vniuersum tota regio incolis refertissima est, qui tamè feri sunt, & pecuniæ egentissimi, inter quos perpetuum exardet bellum, nullum tenent regem, vel ducem. Semel in anno apud hos sunt nundinæ, quæ duobus durant mensibus, quo tempore omnes illius regionis mercatores ad mercatum confluere solent, necnon etiam & ex Nigritarum regione, tuncq; victum omnibus gratis præbent, atque inter eos fiunt induciæ.

Duccala
fines.

DVCCALA regio, vt ait Leo Africanus, suum ex Occidente à *Tensisto* fluuio principium sumit, terminatur ad Septentrionem mari Oceano, à Meridie flumine *Habel* clauditur, atque ad Occidentem Solem fluuio *Hamirrah* finitur. Huius longitudo iter est trium dierum, latitudo vero plus minus duorum. Incolis est frequentissima, qui rudes sunt, & ciuilitatis atque humanitatis plus satis ignari. Paucas habet ciuitates muris cinctas. In hac autem regione nonnullas olim tenuerunt arces Portugallenses in ora maritima, nempe *Azafi*, *Azaamurum*, & *Elmedina*, quæ huius regionis propemodum caput est, atque in Mediterraneis aliquot pagos, ex quorum prouentu magnam equitum copiam alebant, quibus perpetuò Marocci regnum infestabant.

Elmedina
caput regionis.

Hascora
regionis
fines.

HASCORA regio ad Septentrionem Duccalæ confinis est, ad Occasum

sum finitur *Fensisto* fluuio, & ad Ortum fluuio *Quadelhabit* à regione *Tedles* deletes discriminatur. Affluit mirum in modum oleo, & caprarum gre- *Qualitas.*
gibus quampluribus, è quarum pilis panni conficiuntur, qui vulgò dicuntur *Crambelosti*: ex illarum verò pellibus parantur coria illa, quæ dicuntur *Maroccen*i, quorum hic maxima paratur copia : agri foecundissimi ut plurimum sunt, & multi sparsim reperiuntur horti amœnissimi omni fructuum genere repletissimi; Mala item aurea ad immensam altitudinem excreſcunt, & vineæ vuas proferunt subrubras, quarum grana oua gallinacea æquant: mellis item isthic magna est copia, ficus hic vbique copiosa, & iuglandes spectatæ altitudinis reperiuntur, quibusdam etiam in locis sunt ferrisodinæ. Incolæ verò multo ciuiliores sunt incolis *Incolarum mores.*
Duccalæ. Multa ad regionem hanc attinent oppida opulentissima, satis

TEDLES regio non aded ampla est, ab Occidente terminatur fluminibus *Serui*, & *Ommirabih*, ad Meridiem *Atlanti* contigua est; ad Septentrionem verò ibi terminatur, vbi fluuius *Serui* in fluuiû *Ommirabih* prolabitur, vnde regio ipsa triangulari forma clauditur. Sunt in ea nonnulla oppida ditissimis mercatoribus repletissima, & ciuibus liberalissimis, ac humanissimis; foeminæ lanificio valdè excellētes sunt, quæ alicubi altissimæ sunt, ac multo argento ornatae incedunt. Ager omnis generis frugibus, & colles hordeo, atque capellis abundant. *Tedles regio.*

FESSAE REGNUM BARBARIAE.

Hoc regnum ditissimum, & potentissimû est, & ab Oce- *Fessariae gnifues.*
casu mari Atlantico terminatur, vbi à fluuio *Ommirabih*, & vrbe *Azamor*, ad oppidum *Zanger* extēditur: à Septentrione freto *Herculeo*, ac Mediterraneo partim mari, partim Atlâtico clauditur: ab Ortu *Mulua* fluuio finitur, qui *Ptol.* *Malua* vocatur, à Meridie autem *Marocci* regnum contiguum habet: regnû ipsum multi fluuij irrigant, quorum aliquot nauigabiles sunt, inter quos præcipui sunt *Subu* & *Luceus*. *Fluuij Fessae regionis.*
S V B V, antiquis *Subur* vocatus, originē ducit ex maximo fonte in horrida sylua *Seligi* montis *Cheuz* prouinciæ, atque multos recipiens fluuios per longum tractum discurrit, & lato simul, ac profundo ostio in Oceanum sese exonerat, vbi naues etiam magnas recipit. *Subu flu.*
L V C C V S *Luceus* flu.
fluuius *Ptolemæo* *Lissus* dicitur, & ex *Gumure* montibus originem ducens in Oceanû labitur: in eius ostio sita est ciuitas *Haraidos*, cuius portus ingressu difficillimus est. Diuiditur verò regnum hoc in septē regiones, quæ sunt *Temesna*, *Territorium Fesse*, *Asgara*, *Elhabata*, *Errisa*, *Gaterum*, & *El-chaufum*, seu *Chauz*, quas omnes particulariter describemus. *Regiones Fesse.*

TEMESNA regio incipit à fluuio *Ommirabih* versus Occasum, & extenditur ad Ortum versus *Euragragum* fluuium; à Meridie finitur *Atlante* monte, & à Septentrione *Ocean*o mari. Perpetua est planicies, ut scribit *Temesne regionis sita.*

scribit

A F R I C A E.

scribit Leo, patetq; in longū ex Occidēte Orientē versus 80. ferè passuū mill.ab Atlāte aut ad Oceanū vsq; 70. circiter numerātur milliaria. Fuit semper hæc regio totius Africæ caput, in qua olim numerabātur oppida plus minus 40. castella verò 300. q̄ incolas omnis generis habuit: sed ob bella, q̄ ibi magnopere sēquierūt, ciuitates oēs & oppida deleta sunt. & tota prouincia depopulata. Sed tādē iterū reuiuiscere cœpit postremis his tēporibus, vt regē Fessē parū timeat, equites enim 60000. circiter nume-

Fesse territorium.

rat, & oppida propè 200. cōtinet. FESSAE territorium à fluuio *Butagrago*, versus Orientē extenditur vsq; ad fluuiū *Inauem*, quod spatium centū ferè mill. habet, à Septétrione fluuio *Suba*, à Meridie Atlantis indicibus clauditur. Ager tā frugibus, fructibus, atq; armētis abundat, vt nulli planè cedere videatur, & Pagi hīc vbiq; adeò magni sunt, vt oppida potius referāt, præsertim in collibus: nā planities parū habitata est ob bellorū calamitates, quæ præteritis tēporibus acciderūt, vbiq; tamen vites, olea,

Agri Fessani conditio.

& fruges optimè proueniunt. Numerātur nonnulla oppida in hoc agro Fessano: sed ipsa vrbs FESSA, quæ & regioni & Regno nomē dedit, totius Mauritaniæ metropolis est. Hanc putat Niger fuisse Tamuligā Ptolem. sed longè decipitur, atq; potius Volobitim Ptolem. esse cū Peuce-ro, & alijs credo. Hæc aut vrbs pulcherrima omnium totius Barbariæ est, ac populo frequentissima, atq; muris egregiè percincta, cuius maximam partem montes, atq; colles occupāt, nec nisi in eius mēditullio planities reperitur. Interluit ipsam fluuius *Fez*, qui vrbi nomen dat. Sunt aut in ea ædificia innumera mirandæ magnitudinis, ac pulchritudinis, vt sunt tēpla, collegia, hospitia, Xenodochia & alia huiusmodi: nā domus vt plurimū elegantissimæ sunt, ac ex lateribus depictæq; lapide cōsectæ. Tēpla & Oratoria sunt hīc 700. ferè, inter quæ sunt propè 50. magnifica, atque sumptuosissimè extructa. Summū verò templū Carrauen appellatur, cuius circuitus sesquimilliare cōplet, & 31 visendæ magnitudinis, ac altitudinis portas habet: in hoc tēplo singulis noctibus 900. lucernæ accēdi solent, ibidē etiā sunt luminaria ex ære cōflata, quæ 1300. capiunt lucernas, & alia mirabilia: recipit aut hoc templū quotidie 200. aur. prouentū. Sunt præterea in hac vrbe duo celeberrima studiosorū collegia, præter multa alia, p̄ quorū vno solū extruendo ferūt Regē *Habu Henon* 480. aur. mil. cōsumpsisse; namq; isti hic disciplinæ humanæ magnopere florēt: multa quoq; reperiūtur in hac vrbe Xenodochia, & balnea, quæ structura, & elegātia haud prædictis collegijs cedūt: hospitia sunt etiā ferè ducēta, & molarū multa millia hīc reperiūtur: artifices itē & officinæ omnium generū ibi innumerabiles penè sunt: mercatorū porrò statio muris percincta est, 12. in ambitu habēs portas, ac in .5. vicos partita est. Nō lōgè ab hac vrbe, quæ FESSA VETVS dicitur, vtpote ad milliarij spatium, iacet alia vrbs, q̄ FESSA NOVA vocatur, duplici percincta muro altissimo, ac fortissimo. AZGARA regio à Septēt. Oceano abluitur, ab Occasu ad fluuiū vsq; *Butagragum* extēditur, Orientale latus claudunt montes

Fessa vrbs.

Gumate, *Zaronij*, & radices montis *Zalaga*; à Meridie verò fluuio *Bunaza*

Fez flu.

finitur.

Fessa noua.

Agare regionis finis.

gnitur. Extenditur aut in longum mill. 80 & in latum ferè 60. Mediam aut præterfluit fluu. *subu.* Est autem omnino plana, optima aëris temperie gaudens, fertilissima equis, & pecoribus adeò abundās, vt nō modò Fessæ his abundè prouideat, verū omnibus Gumaræ montibus; rara isthic sunt nemora, sed tamen capreolorū, atque leporum magna copia: magna est etiā hic gossipij affluentia. Fuerūt isthic olim oppida, ac arces q̃ plurimę, sed bellorū iniuria maior pars deleta est. Incolę Arabes sunt, diuites, circa vestitū curioli, & bello præstantes, parentq̃ue Regi Fessæ. Oppida eius præcipua sunt *Larissa, & Casar Elcabir*, hoc est Regiū palatiū. *Oppida Arab. garr. Habat regionis suæ. Mensura. Conditio.*

H A B A T, seu Elabat regio terminatur à Septétrione Mediterraneo mari, ab Occasu *Algare* paludibus, à Meridie *Suarga* fluuio, ab Ortū verò mōtib; Herculeo freto vicinis. Huius longitudo est 80. lōgitudo centum mill. Regio hæc fœcundissima, ac frugū omnium affluentia beata est, licet olim multò celebrior, ac felicior fuerit, propter antiquissimas ciuitates tū à Romanis, tum à Gothis extructas, multis aut fluuijs ipsa regio irrigatur, atq; in ea præstantiores vrbes oppida sunt A R Z I L L A, seu A Z E L L A, spatiosa satis, ac ab Herculeo freto 70. circiter miliarib; distās: T I N G I S, seu T A N G E R, ampla, & antiqua ad Oceāni litus posita, & ab Herculeo freto 30. mill distās: S E P T A, seu S E V T A, maxima ciuitas ad fauces Herculei freti, quæ olim totius Mauritaniæ metropolis fuit ac Hispaniæ æmula, q̃ quidē tres ciuitates sub Regno Portugalliæ sunt. Sunt in regione hac mōtes fertilissimi, & populo numerosissimi, quorū nonnulli sunt viendæ altitudinis, ac accessu difficillimi. *Oppida præcipua. Arzilla opp. Tager opp. Septa ciuitas.*

E R R I F A regio incipit nō procul ab Herculeo freto, & ad fluuium vsq; *Nacor*, seu *Hoccore* ad Ortū extenditur, ad Septent. prima sui parte vt testatur Leo, terminatur Mediterraneo mari, vergitq; Meridiem versus ad eos vsq; montes, qui Fessæ territorium respiciunt. Est autē huius longitudo circiter 140. mill. & latitudo 40. Estq; ipsa regio, vt scribit Leo, prorsus aspera, frigidissimis montibus plena, in quibus vetustissimæ sunt solitudines, arboribus elegantissimis, ac rectissimis resertissimæ, frumentum non producit, tametsi vinearum, ficuū, oliuarum, ac amygdalarum magnā habent copiam: rara præterea hīc sunt armenta: bona autem caprarum, asinorum, atq; simiarum multitudo in ijs mōtib; reperitur. Oppida isthic rarissima sunt, pagi verò frequentissimi, incolę validissimi sunt, inculti tamē & rudes, atq; potationib; plus satis dediti. *Montes Laricis tractu. Errifæ reg. fines. Mensura eius. Regionis conditio.*

G A R E T I regio incipit ab Occasu à *Medulo* flumine, & ad fluuiū *Mulua* ad Ortū terminatur, à Meridie montes ipsam à desertis Numidiæ separant, à Septentrione aut ad Mediterraneū mare extenditur. Huius autem longitudo est 50. latitudo verò 40. est mill. Ager, referēte Leone, fragosus, incultus, atq; aridus, Numidiæ deserto non admodum natura dissimilis: ipsa autē regio maxima sui partē incolis nuda ferè est, postquā Hispani duas eius vrbes præcipuas sibi occuparūt, quæ sunt Medela, & Chofasa. Ad regionem hanc pertinent deserta quædā, quæ à mari Mediterraneo incipiunt, & ad desertū *Chau* extenduntur, & inter *Mulua* fluuium, *Garetæ regionis suæ. Mensura. Qualitas.*

uium, & montes, quorū quidē desertorū longitudo est 60. mill. & lat. 30. Deserta hæc arida sunt, & aspera, & aquis destituta, in quibus multa sunt animalium genera, sicut in Libyæ desertis.

Cham regio.

Oppidum huius regionis.

CHAVS vltima Fessani regni regio continet tertiā ipsius ferè partem: namque longitudine 190. milliaribus patet, nempe à fluuio *Zha* ad Ortum, ad fluuium *Gurguigara* ad Occasum; latitudinem verò mill. 170. habet. Nam omnis ea Atlantis pars, quæ Mauritaniā respicit, vt ait Leo, huius regionis latitudinem præbet, complectitur & bonam planiciem, atque montium partem, qui Libyæ confines sunt. Regio maiori ex parte aspera est, ac indigens, quam tamen bellicosæ gentes inhabitant. Præcipua loca huius tractus sunt *Dubdu* oppidū antiquum & *Tezā*, maxima, nobilis, atque opulentissima vrbs, quæ ciuium frequentia, & opulentia tertium in tota regione sibi occupat locum.

TELEVSINVM REGNVM, SEV Tremisen Barbariæ.

*Tremisen regnum.
Mensura eius.*

Oc regnū ab Occasu fluminibus *Za*, & *Maluia* terminatur à Meridie Numidię deserto: ab Ortu fluuio *Maiori* vocato: à Septentrione autem Mediterraneo mari pulsatur. Hæc regio MAVRITANIA CAESARIA olim nuncupata fuit, cū à Romanis occuparetur: cuius longitudo ab Oriente in Occidentem patet 380. mill. latitudo verò angusta est, quippe quæ 25. mill. nō excedit, à Mediterraneo scilicet ad deserta Numidię: vnde maximè Arabum illa deserta incolentium continuis vexationibus exposita est. Quo fit vt semper hi Reges muneribus, & tributis Numidarum amicitiam quærere conati sint, licet nunquam insatiabilem illorum cupiditatem explere potuerint. Huius porrò regionis (vt ait Leo Africanus) pars maxima inculta est, arida, atque aspera, eaque præsertim parte, quæ Meridiem respicit. Maritimi autem agri aliquantulo fertiliores, atq; fecundiores sunt. Qui oppido *Telenfino* circumiacet tractus, nemorosus est, nisi quod in ea parte, quæ ad Occidentem mare respicit, montibus est refertissimus. *Tenez*, quoque, atq; *Alger* regiones montes habent omnium rerum affluentia fecundissimos. Rarè in hac parte vrbes, raræque castella, felicissima tamen, atque maximè frugifera: hæc ille. Metropolis huius regni est TELENSINA, vrbs amplissima quidem, & quæ olim 16. millia familias numerabat, nunc verò ad maximā tenuitatē ob bella redacta est. Duos nobilissimos, atq; frequentissimos habet hoc regnum maris portus, & oppida: *Horami*, seu *Orania*, cum arce munitissima, & *Marsa Eltabiri*, ad quos maxima solet cōfluere mercatorū copia, præsertim ex Italia; qui ambo ab Hispaniæ Rege præteritis temporibus occupati fuere, non sine illius regni maximo incommodo. Ad hoc regnum Tremisenum pertinebat olim GEZAI R vrbs, seu *Alger* vrbs ALGIRA, quæ vulgò *Alger* dicitur, spatiosissima quidem, & muris ele-

Regionis qualitas.

Telenfina vrbs.

Portus huius regni.

elegantissimis, atque munitissimis percincta, quæ à Teleusino Rege defecit, & Bugiæ Regi primùm, deinde Ferdinãdo Hispaniæ Regi tributa persoluebat, posteaquæ à Barbarossa pro Imperio Ottomannico armis vsurpata fuit, ipseque Prorex ipsius ciuitatis vocabatur; atque etiam nũ sub Turcamanet, qui ibi Proregem mittit. Vnde his postremis temporibus valdè celebris, & ditissima facta est maximè, quia per piratarum receptaculum, qui perpetuò mare nostrum infestant, atque inter cætera numerantur nũc in ea 25. ferè millia Christianorum mancipia. Est autem ab ipsis Turcis adèd nunc muris, arcibus, & bombardis munita, vt sit penè inexpugnabilis. Hæc cum Castaldo opinor fuisse Salde Ptolemæi, licèt doctissimus Ortelius cum Mercatore putet Salde Ptolom. nunc esse *Tadelis*: Iouius censet esse Iuliam Cæsaream, & alij Cirtham.

R E G N V M T V N E T A N V M

Barbariæ.

VNETANVM Regnum complectitur totum terræ tractum à *Maiori* fluuio, quem Audum Ptol. esse puto, vsque ad Mesratæ regionis amnem. Continet autem totam illam regionem, quæ antiquis AFRICA PROPRIA, seu MINOR vocabatur, atque etiam NVMIDIAM ANTI-

*Tunetani
regni sunt.*

QVAM. Hic autem terræ tractus satis fertilis est, ac frugibus pecoribus aptissimus, arboribus fecundissimus, præsertim ad Occasum: nam ad Ortum sterilis potius est & aquis inops. Incolæ corpore sani sunt, laboris patientes, & qui vt plurimum ad perfectam senectam perueniunt, nisi morte violenta pereant; siquidem rarè ægritudinibus naturalibus vexantur, easque parum timent. Huius nonnulli partes, seu regiones faciunt quinque, quæ sunt Bugia regio, Constantina regio, territorium Tunetanum, Tripolitana, & Ez-

Qualitas.

*Regiones
Tunetani
tractus.*

BVGIAE regio incipit à fluuio *Maiori*, & extenditur ad montes vsq; Constantinæ, iuxta Mediterraneum mare, quod spatium est propè 150. milliarium: secundum verò latitudinem occupat 40. ferè miliaria. Regio ipsa alicubi amœna, & ferax tam fructuum, quàm segetum; alicubi verò inops: oppida habet nonnulla satis populo frequentia, inter quæ sunt *Necaus* in Numidiæ confinio, & *Cholla* ad Mediterraneum mare. Sed BVGIA principalis vrbs est, quæ Regioni nomen dat. Est autem antiquissima, ac à Romanis in costa excelssimi montis iuxta mare condita, quam *Thobuacam* Ptolemæi Fazalus esse putat, Sabellicus *Vzacat*, Sannutus *Salde*, sed Castaldus, cui magis assentio, propter situm *Igilgile*. Fuerunt hic olim ædificia, templa, Collegia, & sumptuosissima hospitia. Præterea xenodochia, atque Monasteria ad illorum ritum composita, & arx quoq; munitissima; ciues olim fuerunt ditissimi, delicijs dediti, & Hispanis molestissimi, qui triremibus, ad hoc instructissimis utebantur; sed vrbs ipsa à

Bugia situs.

Qualitas.

*Bugia
vrbs.*

Montes hu-
ius regio-
nis.

Petro Nauarriēsi expilata fuit anno 1508. vnde & ipsi incolæ ad miseriam ferè sunt redacti. Territorium huius vrbs frugibus non est idoneum, fructus tamen perfectissimos profert. Sunt in hac regione montes asperi, ac eminētes, nemoribus ac fontibus refertissimi, cuius incolæ diuites, nobiles, ac liberales sunt; apud quos sunt innumeri hirci, boues, & equi. Antiquus est ijs mos pingendi supra maxillas crucem nigram.

Constantina
vrbs.

CONSTANTINA regio iacet inter Constantinæ montem, in confinio Bugiæ situm, & inter territorium Tunetanū, iuxta fluuium *Guadilbarbar*. Vrbs præcipua est CONSTANTINA, quam Marmolius putat fuisse *Culcuam* coloniam in Numidia noua Ptolemæi; Iouius tamē, Oliuiarius, & alij censent fuisse potius *Cirtam* Regiam Maslinissæ, quā Ptolem. *Iuliam* cognominat. Habet ipsa vrbs muros munitissimos, altissimos, antiquissimos, atque elaboratissimis lapidibus compositos, rupibus altissimis maiori ex parte percingitur. Familias habet nunc circiter octo millia, ædificijs partim sumptuosissimis ornatur, & mercatoribus affluit, qui pannos, & lanam vendunt, oleum, atque sericum, & telam, ac alia quamplurima, quarum maiorem partem dactylis, & mancipijs commutāt; præsertim aut cum Numidiæ populis negociantur. Agrum habet perbonū, ac frugibus feracissimū. Extra ipsam vrbe egregia visuntur ædificia, eaq; antiquissima, inter quæ est arcus quidā triumphalis Romano more. Sunt etiam non longè ab ipsa vrbe fontes aquæ calidæ. Est quoq; in hac regione vrbs

Bona vrbs.

BONA, à Romanis condita, longè à Mediterraneo mari milliaribus cētum, quæ celebris est ob D. Augustinum, qui ipsius vrbs Episcopatum tenuit: ad hanc Tunetani, Cербenses, & Genuenses commercij causa quotannis confluunt, vbi maximam frugum, atque butyri copiam emunt. Ad hanc vrbe pertinet planities spatiosissima, ac frugibus gerendis felicissima, cuius longitudo 40. & latitudo 25. milliaria complectitur.

Tunetanū
territoriū.
Hipponitis
stagnum.
Lacus re-
gionis.

TVNETANVM territorium iacet inter fluuium *Guadilbarbar*, quæ puto esse antiquis Hipponitis stagnum, vbi Cōstantina regio extenditur, & inter fluuium *Capes*, qui lacus efformat nonnullos aquarum calidarum, atque antiquitus Tritonis erat palus. Est autem hæc regio nunc valdè celebris, ac illustris ob vrbe TVNETANAM, quæ olim toti regno præerat; sicut etiam antiquorum tempore fuit ob famosissimas vrbes isthic existentes, vt dicemus. Sunt aut hinc quamplures vrbes præstantes, ac oppida, quarum præcipuæ sunt hæ: TVNETVM, seu Tunes, vulgò *Tunisi*, quæ Themisæ, seu Thunifæ Ptol. est. hæc autem à principio angustissimū fuit oppidulum, sed posteaquam Carthago fuit deleta, mirū in modū edificijs, & incolis augeri cœpit, ac locupletari, adeò vt hoc tempore principè obtineat locum in toto hoc tractu: numerat enim circiter 10. mill. familias, & habet in circuitu 5. milliaria. Ad hanc vrbem Genuenses, Veneti, innumerique alij mercatores negociandi causa sese conferunt.

Tunetum
vrbs.

Incolæ autem non adeò diuites sunt, præsertim nobiles propter frumēti, omniumque frugum caritatem: nam agrū circa vrbem colere vt plurimum nequeunt, ob crebras Arabum incurSIONES, quo fit vt illis frumen-

tum

tum ex alijs regionibus aduehatur; sunt tamen hi campi circa urbem ab omni parte ad quatuor, vel quinque milliaria oliuis copiosissimi, ex quibus oleum abundantissimè colligunt, cuius bonam quãtítatem ad Aegyptum mittunt. Nò longè à Tuneto ad fretum cuiusdam stagni longitudinis decem milliarium, per què proficiscitur Tunetum, sita erat arx **G O L E T T A E**, quæ olim ab imperatore Carolo V. capta fuit.

*Goletta
arx.*

C A R T H A G O vrbs huius tractus antiquissima, atque olim totius *Caribago.* **Africæ** caput, 72. annis ante Romam à Phœnicibus, vt plerique putant, condita fuit. Huius ambitus ferunt quidam extitisse 22. milliarium, & tota fermè mari cingebatur; in huius medio extabat arx, cui **B Y R S A** nomen erat, quæ paulò amplius quàm duo millia passuum tenebat. Hæc habuit principes potentissimos, qui non solùm maiori *Byrsa arx.* **Africæ** parti imperarunt, sed & **Hispanicæ** oræ à freto ad **Pyrenæum** vsque, quæ postea vrbs à **Scipione** capta, & incensa 7. diebus continuis arsit, anno scilicet 602. post Romam conditam, sed à **Cæsare** iterum restituta (colonia. s. ibi deducta) reffloruit; à quo etiam tempore multas calamitates passa est à **Vandalis**, **Gothis**, & **Saracenis**, adeò, vt hoc tempore vigesima tantùm eius pars habitatores habeat, neque supersunt nisi tantùm muri reliquiæ, aquæ ductus aliquot, atq; antiquissima nonnulla ædificia. Dicunt quidam hîc reperiri 25. circiter mercatorum officinas, & 500. circiter domos, quæ tamen sunt vilissimæ. Incolæ miserrimi sunt, ac multa superbia inflati.

B I S E R T A quoque, seu *Bensart*, ciuitas antiquissima est ad **Mediterraneum** mare, cui vicinus est fluuiolus, qui etsi arctissimus in principio sit, attamen paulatim fluendo mirum in modum augetur: mittit hic fluuius magnam piscium copiam; isthic est maris portus magnarum navium capax. Volunt quidam hanc urbem fuisse *Vticam* **Ptolemæi**, quæ secundum locum olim post **Carthaginem** obtinebat: fuitque illustris ob **Catonis** mortem, quæ tamen à Romanis fuit destructa. Est etiam hic *Cairoan*, *Cairoan* seu *Caroen*, amplissimum oppidum in arenosa ac deserta planitie extru- *oppidum.* ctum, quod sanè percelebre est ob studia præsertim iurisprudentiæ, & ob superstitiones Arabum, quæ ibi obseruantur.

TRIPOLITANA regio exordium sumit à fluuio & sinu *Capes*, vsque *Tripolitana* propè *Mesratam* regionem, ultra **Tripolim** urbem. Volunt multi hanc *regionis si-* *nam.* regionem olim produci ad Septentr. antequam à mari submergeretur, vnde incolæ calamitatem maris fugientes, còtinuò recesserunt versus Meridiè. Regio hæc multis in locis daçtylis olim refertissima est, fructibusq; omnis generis; sed tamen frugibus omnibus est infelicitissima, hordei tamen profert aliquã copiã. Sunt isthic multæ vrbes & oppida, inter quæ **TRIPOLIS** noua principè obtinet locù, quæ propriè dicitur **TRIPOLIS BAR-** *Tripolis* *Barbaria.* **BARIAE**: extructa autè est post excidiũ antiquæ **Tripolis** in arenosa cãpo, in quo daçtylorum satis bona prouenit copia, licet frumenti maximè inops sit. Vrbs hæc his postremis temporibus celebris est ob piratas ibi degètes, qui perpetuò Italię orã vexât, cùm prius negocijs maximè afflueret: nãq; isthic **Veneti**, **Genuenses**, **Siculi**, & aliæ gentes nauib. appellebant.

*Ex ab ere-
gionis suis.*

EZ Z A B A vltima Tunetani regni regiuncula iacet vltra Tripolita-
nam regionem versus Orientem. Complectitur autem nonnulla oppida,
prouincias, atque campos, in quibus omnibus fruges, vt plurimum, non
proueniunt, sed solùm oliuæ, dactyli, alijsque plures fructus. Præcipua hu-
ius tractus prouinciola est *Mesrata*, iuxta Mediterraneum mare centum fe-
Mesrata
prouinciola. rē milliaribus à Tripoli Barbariæ distans, quæ pagos complures cū in
planitie, tum in montibus continet, quorum habitatores ditissimi vt plu-
rimum sunt, neque vllum persoluunt tributum.

BARCAE TERRITORIVM, QVOD est quinta Barbariæ pars.

*Barcae ter-
ritorium.*

ARCAE, seu BARCHAE, vt alij scribunt, terrī-
torium, seu desertū à finibus Mesratę, vsque ad confinia
Aegypti producitur, continetque tum CYRENA I-
C A M regionem antiquorum, quæ olim *Pentapolis* dice-
batur ob quinque vrbes in ea contentas, quæ fuere Cy-
rene, Berenice, Arsinoe, Ptolemais, & Apollonia, qua-
rum ne vestigia quidem hodie patent: atque etiam
M A R M A R I C A M regionem antiquorum, quæ *Ammonia* quoque
vocabatur, ob templum Iouis Ammonij oraculis celebre. Huius regio-
nis longitudo patet milliaribus mille, & trecentis; latitudo verò ducen-
tis. Est autem in vniuersum satis aspera, desertaque, acaquis, frugibusque
infelicissima; maximè vltior plaga in Meridiem, quæ arenis, & solitu-
dinibus squallet, inter quas sparsim inhabitant gentes aliquot miserrimæ,
ac famelicę, ceu in insulis quibusdam longissima intercapedine admodum
inter se remotis: maritima autem magis culta, & frugifera sunt, præsertim
intra quindecim milliarium latitudinem.

*Regionis
mensura.
qualitas.*

*Incolarum
conditio.*

Incolæ insignes sunt prædones, atque cæteris atrociores. Frumentum
ac alia ad vitam sustentandam necessaria ex Sicilia nauigijs huc deferun-
tur, pro quorum aliqua portione desumenda multi illorū proprios filios
Siculis mercatoribus oppignorant, donec furtis & rapinis eos repignora-
re possint.

NUMIDIA SECVNDA

Africa pars.

NUMIDIA vna est ex septem principalibus totius Africae partibus, quæ *Biledulgerid* hodie Ioanni Leoni, & Marmolio dicitur, hoc est *daçtylorū* regio, quod hæc sola Africa regio *daçtylos* abundè habeat. Est autè cæteris ignobilior, vnde nulla eius regio Regni titulo gaudet. Fines eius ab Occidente sunt Atlanticum mare; à Septentrione Atlas mons: ad Ortū ad confinia Aegypti ferè sese extendit: à Meridie verò Lybiæ deserta arenosa habet. Fuit autem olim hæc pars terræ inhabitata, quemadmodum & Barbaria, quæ etiamnum malè habitatur; exigua enim habet oppida, ac rara: ea siquidem & maximo intervallo abinuicem distant. Habet autem loca calida simul, atq; arida vltra Atlantem, quæ quibusdam ex Atlante manantibus fluuijs irrigantur: pauci sunt in ea frugibus ferendis apti agri, etsi *daçtylorum* maximam habeant copiam; nullam enim ferè fructiferam aliam habent arborem præter palmam. Ea verò loca, quæ Libyæ confinia sunt, asperos quosdam habent montes arboribus nudos, ad cuius radices spinosa quædam, atque infrugifera proueniunt arbuscula, qui quidem montes fontibus ac riuulis destituntur. Scribit Plinius hanc regionem marmor habere electum, & animalia ferè perniciosam: namque isthic infinita scorpionum, atque serpentum adinuenitur copia. quorum moribus venenosis multi quotianis interfecti inueniuntur. Incolæ stellas olim adorabant, eisq; sacrificabant, hodie verò inculti sunt, ignari, viles, proditores, homicidæ, ac fures, neq; vllam rerum naturalium cognitionem habent, sed operam tantum quidam ex eis legū studijs nauant. Arabes autem qui isthic inhabitant, poësim amant, & liberales sunt, licet inopia premantur. longam omnes ferè ducunt vitam, licet dentes ante tempus amittant ob *daçtylorum* vsum; sic quoque visus defectum patiuntur ab arenis vento exagitatis: morbum non habent Gallicū, imò si qui tali morbo laborans isthic venerit, absq; alio medicamento liberatur. Vescuntur autem hordeo, *daçtylis*, alijsq; vilissimis cibus, sed panem non nisi festiuis diebus comedunt. afferunt huc exteri mercatores frumenta, quæ cum *daçtylis* commutant. Sunt autem huius tractus regiones multæ, nempe *Tesset*, *Segelmessa*, *Zeb*, *Biledulgerid*, quæ principales sunt, deinde *Dara*, *Fezzen*, ac aliæ minus principales: inter has verò regiones omnes DARA cultior est ob fluuium, qui à regione nomen habet, iuxta quem incolæ per vicus, pagos, atque castra inhabitant; is enim amnis regionem suam irrigatione sæcundat; crescit autem hyberno tempore, ac ad eò expanditur, vt mare videatur sed æstate vado pertransiri potest.

BILEDVLGERIDA regio ciuitatibus frequens est, & *daçtylorum* maximam producit copiam, licet ob eius ariditatem nihil procius frumētū ferat.

Numidia,
hodie Biledulgerid.

Numidiæ
fines.

Numidiæ
conditio, & qualitas.

Incolarum
religio, & mores.

Regiones.
Numidiæ.

Dara regio.

Biledulgerida regio.

*Tegorarin
regio.*

TEGORARIN etiam regio amplissima est; namq; castella circiter 50. & plusquam centum pagnos continet, atque in ea dactylorum vberimus est prouentus; fruges quoque in ea satis proueniunt, assidue tamen ob ariditatem irrigatione, & stercoreatione indiget. Incolæ ditissimi sunt, ac apud Nigritas negociantur.

LIBYA TERTIA

Africæ pars.

*Libya, id
est Sarræ.*

Libyæ fines.

*Libyæ de-
serta.*

LIBYA antica lingua *Sarræ* appellatur, quæ vox idē quod desertum sonat; namque Libyæ regio deserta planè, arida, atq; arenosa est, omnibus riuis, ac fontibus carens. Habet autem suum initium ab Ortū propè Nilum fluuium, vbi est Gæ regnum, & extendit sese Occidentem versus ad regnum vsque Gualatæ, quod Atlantico mari adiacet; à Septentrione verò Numidiæ adhæret. Sunt itaque hæc deserta Libyæ, seu solitudines aridæ, arenosæ, aquis destitutæ, & valdè infrugiferæ: nullam enim habent aquam, præterquam quibusdam rarioribus in puteis, quæ tamen salsa est. Vnde mercatoribus, per regionem hanc proficiscentibus, opus est aquam vtribus camelis impositis secum deferre: nam interdum sex, aut septem dierū itinere ne gutta quidem aquæ inuenitur. Solent autem hæc deserta pertransire, qui à Regno Fessæ ad Tombutum regnū Nigrorum proficiscuntur, & à Telenfino ad Agades regnum Nigrorum vicinum locis Libyæ. Consueuerunt etiam centum ferè abhinc annis à Fessæ ad Cairum iter facientes per Libyæ deserta pertransire, quæ profectio periculosa satis est. Sunt in his desertis nonnulli putei camelorū pellibus aut osibus circumsepti, qui interdum æstate incrudescente Austro arena cooperiuntur, vnde mercatores eorum vestigia non agnoscentes extrema siti pereunt. Isthic multa animalium genera adinueniuntur. Fluuij verò ab Atlante emanantes in his arenarū vastitatibus disperduntur, aliqui etiam nonnullos lacus efficiunt, qui maximè incolis, & mercatoribus salutares sunt, vt sunt lacus *Gir.* & *Ighidi Ghegan.*

*Incolarum
mores, &
conditio.*

Incolæ absque vllis legibus, aut rationis vsu viuunt more belluarum, miseram ducentes vitam, literas parum agnoscunt, & virtutis omnis sunt despectores, venationi maximè incumbunt, & prædones sunt insignes, ac mercatoribus maximè infesti, quod sanè verum est de pastoribus, qui continuò per deserta hæc vagantur: attamen quamplures reperiuntur isthic Africani, ac Arabes, qui liberales, mitēs, & humani sunt, exterorum hospitales, ac veritatem colentes. Breuè præ cæteris Africanis ducūt vitam; nam robustiores ad annum vsque 60 accedunt, vt plurimum tamē sani sunt corpore, sunt graciles, atque macilenti, super camelos tantum equitare solent, parcè admodum viuunt, & famis ac inediæ patientissimi sunt; panem non agnoscunt, sed lacte, & camelorū carnibus, ac buty-

to vescuntur. Vestitus eorum est panniculus angustus, atque rudis, quò vix eorum pars dimidia tegi potest, nonnulli caput tela nigra in modum Dulipani tegunt; magnates verò subuculam ex gossipio ceruleo confectâ latis manicis gestant: lecti vice stibadijs, seu storeis ex iunco cõstitis vtuntur. Tentoria ex vndulato, aut ex aspera quadam lana conficiuntur, quam intra dasylorum racemos adinueniunt. Hæc Libyæ deserta nostro ævo *quinq; Deserta Libyæ.* in quinque partiuntur regiones, iuxta numerum populorum, qui isthic inhabitant, quæ sunt *Zanaga, Zuenziga, Targa, Lempta, Berdoa*, ad quæ alia minus principalia referuntur.

ZANAGAE desertum, seu regio, vbi populus id nominis inhabitat, *Zanaga desertum.* exorditur ab Oceano mari ad Occasum, & extendit sese versus Ortum ad salinas vsque *Tegaza*, à Septentrione ad confinia Numidiæ pertingit, & ad Meridiem vsque ad Gualatam, & Tombutum Nigrorum regna extenditur. Est autem hoc desertum aridum, & fragosum, vbi aqua solùm singulis cõtum reperitur milliaribus profundissimis in puteis, quæ salsa, maximeque insipida est. Maxima hic ferarum, reptiliumque copia est. In hac regione est desertum *Azaod*, seu *Afanad*, asperum adeò, vt ducentesimo *Azaod desertum.* milliario aquam vix in eo reperiatis, scilicet à puteo *Afanad*, vsque ad puteum *Arasan*; isthic autem propter aquæ penuriam, & caloris nimiam exurentiam homines quamplures, & armenta pereunt. In confinio huius deserti versus Numidiam est *Tegaza* regio, vbi maxima effoditur salis copia, *Tegaza regio.* quod marmor candore superat, quod camelis ad Tombuti regnum deuehitur, distans itinere 20. dierum circiter.

ZVENZIGA desertum inhabitatur à populo id nominis, quod *Zuenziga desertum.* quidem à *Tegaza* in Occidente incipit, & perducitur ad desertum vsque *Hair*, quod *Targa* populus incolit: à Septentrione *Legelmessa, Tebelbeti*, & *Benigoras* desertis clauditur, & à Meridie deserto *Ghir* è regione *Guber* regni Nigritarum. Hoc verò desertum aridissimum maximè horrendum est, & illud pertransire solent mercatores à Telenfino ad Tombutum proficiscentes: vnde eorum complures extrema sit in hoc deserto pereunt. Continet hoc desertum aliud intra se, quod *Gogden*, seu *Goesen* appellant, vbi *Gogden deserti à asperum.* dierum spatio ne guttula quidem aquæ reperitur, nisi quam mercatores camelis circumferunt.

TARGA desertum multò clementius, minusque asperum duobus *Targa desertum.* nunc descriptis est; namque isthic aqua copiosè satis adinuenitur, atque mira ibi est aeris temperies. patet autem hoc desertum à Septentrione versus Meridiem trecentis ferè milliaribus. Incipit autem ab Occasu ab *Hair* deserto, & vsque ad *Ighidi* desertum versus Ortum extenditur: ad Septentrionem deserta habet *Tuath, Tegararin*, atque *Mesabe*: à Meridie verò desertum *Agadez* attingit. Isthic nullum herbæ genus desiderari potest. In locis *Agadez* vicinis manna colligunt copiosissimum, quod aqua, vel iuri cõmixtum valdè refrigerat, atque pro delicijs epotatur.

LEMPA desertum quartum Libyæ incipit ab *Ighidi* deserto vsque *Lempta desertum.* ad *Berdoa* desertum, & ad Meridiem ad *Canum* regnum Nigrorum tendit.

Est autem aridissimum, & mercatoribus periculosissimum, qui à Cōstantina ad Nigritarum terras iter suscipiunt.

*Berdoa
desertum.*

BERDOA 5. & vlt. desertum est Libyæ, quod ad Occasum *Lenipra* deserto iungitur, & ad Ortum ad *Angela* vsque desertum producitur, à Septentrione confinia habet deserta *Fazzen*, & *Barca*, & à Meridie desertū *Bernon*. Est & istud desertum aridissimum, & periculosissimum. Ab *Angela* autem deserto ad Nilum sunt deserta nonnulla, quæ ab Arabibus, & Africanis occupata fuere, quæ vulgò *Leuata* vocant.

*Oppida in
desertorum
extremita-
tibus sita.*

Reperiuntur in extremitatibus horū desertorum oppida aliquot, quæ veluti portus sunt, ad quæ gentes confugiunt, inter quæ sunt *Hoden* viatoribus frequentissimum, & *Agades* optimè exstructum supra fluuium, qui Sanagæ fluuiio iungitur.

NIGRITARVM TERRA, QVAE QVART- ta est Africa pars.

*Nigritarū
fines.*

AEC regio nomē sumit, vel ab incolis, qui nigro colore afficiuntur, vel potius à flumine Nigro, quod hanc regionē lambit, licet alij dicant fluuiū hunc à regione ipsa nomē sortiri. Habet autem à Septentrione Libyæ deserta, ab Occidente Oceanum Occiduum, à Meridie Oceanum partim Aethiopicum, & partim Manicōgi regnū; ab Ortū verò ad Nili vsque confinia porrigitur. Ferunt quidam scriptores hanc Africæ partem primam omnium inhabitatam fuisse; AEGYPTO tamen excepta, quæ tamen hoc tempore parum cognita est, cuius latitudo ab occidua parte patet prope 400. milliarium. Est autem calidissima ob situm eius sub zona torrida, sed non adeò vt inhabitabilis remaneat; nam frequentissimæ est habitationis, & aliquibus in locis semper virens. Citra fluuium Canaga, qui terminus est Nigredinis populorum, aridissima est, arenaosa ac deserta: vltra verò ipsum fertilissima vt plurimum est, ac humiditatis non minimam portionem habet, idque propter fluuij NIGRI continuam irrigationem, qui mediam penè regionem præterfluit. Vnde agri omnes, qui huic amni vicini sunt, & qui aliquo fluuiio abluuntur, fecunditate mira gaudent tum frugum tum pecorum, ibique etiam coeci, cucumeris, cœpæ, & id genus olerum maxima copia prouenit. Nullæ tamen isthic sunt arbores, præter aliquas quæ fructum castaneæ per similem producunt, licet aliquanto amarum. Nulli sunt montes, aut colles, circa Nigri ripas; sunt tamen nemora permulta elephantibus, catervisque animalibus repletissima, crebræ etiam isthic paludes sunt, & lacus, qui ex Nigri inundationibus remansisse dicuntur. Pluuiæ huic solo nec profunt quicquam, nec damnum afferunt; sed ab vno Nigro fluuiio regionis fertilitas pendet, quemadmodum à Nilo AEGYPTUS fecundatur. Crescit autem Nigri sicut Nilus à decimoquinto Iunij per 40. dies, ac per totidem decre-

*Calidissima
est valde
hæc regio.*

*Qualitas
regionis
Nigritarum.
Niger flu.*

*Fertilitas
regionis à
Nigro flu-
uio est.*

scit,

scit, & tunc cymbis, aut scaphis per totam Nigritarū regionem nauigatur. *Nigritarū religio.*

Incolæ hi ab origine Chusi dependent, qui patrem habuit Chamum filium Noëmi, qui quidem ab initio cœlorum Dominum adorabant quem eorum lingua Guighimo vocabant: postmodum Iudaicam susceperunt legē, in qua quidem multis perseuerarunt annis, donec aliquot regna Christianā religionem amplexata fuerunt, quam cōseruarunt vsque ad Mahumetis pseudoprophetæ aduentum, quo tempore Mahumetani facti fuere omnes Libyæ confines, remanentibus tantum nonnullis regionibus paucis, quæ fidem Christi adhuc seruant. Veruntamen qui iuxta Oceanum mare inhabitant idola omnes colunt, ac gentiles sunt. In vniuersum autem belluino viuunt more, à rationis vsu, ab ingenij dexteritate, atque ab omni artificio alienissimi sunt, ad luxuriā valde procliuiores sunt, vnde meretricum numerosus grex apud illos est, sed qui famosiores vrbes inhabitant, non nihil humaniores, & cultiores sunt cæteris omnibus Africanis, breuiorem degunt vitam, at maximus illis semper vigor, maximaque dentium omnium firmitas vsq; ad extremum vitæ diem, incantatores anguium sunt eximij. Qui morbo Gallico infecti sunt, si in hanc regionem profiscantur, optimè sanitati restituuntur, ob optimam aëris temperiem nullo adhibito pharmaco. Pestis hîc nunquam sæuisse dicitur. Habent autem Nigritæ diuersa inter se idiomata: nam in regionibus Gualatæ, Tombuti, Ginæ, Mellidi, & Gagonti seruant idioma ab ipsis *Sungai* vocatum. Est & alia lingua, quæ Guber ab illis appellatur, quæ apud Guberos, Canontes, Chesenas, Perzegregos & Gangrates in vsu est. Habet & regnum Borni suum loquēdi modum illi omnino similem, qui apud Gao-gam est. *Nigritarū mores.*

In Nubæ regno est sermo, qui cum Arabica lingua, Chaldaica, & Aegyptiaca magnam habet affinitatem. Traduntur à Scriptoribus 25. horum Nigritarum regna, quæ olim proprium agnoscebant Regem, quorum nonnulla sunt citra Canagam, alia verò vltra. Sunt autem hæc: *Nigritarū regna olim 25.*
Gualata, Ginea, Melli, Tombutum, Gago, Guber, Agadez, Cano, Casena, Zegzeg, Zarfara, Guangata, Boruum, Garga, Nubia, Bsto, Temiamo, Dauma, Medra, Goran, Territorium Anterotense, Territorium Gialofa, Ora Ghinea, Territorium Meleghefe, & Regnum Benin. Sed Regna hæc hodie sub tribus tantum Regibus ceciderunt: nam Tombuti Rex maiorem ex eis partem possidet; Rex Borni minorem; reliquum habet Rex Gaoze, vñd tantum Gualatæ regno excepto, quod proprium Regem habet. *Tres tantum Reges Nigritarū hodie sunt.*

GUALATA Regnum ab Oceano centum milliaribus distans, angustissimum est: nō enim continet nisi pagos tantum tres cum aliquot vicis, campisque dactyliferis, in quo minima millij, & cuiusdam leguminis rotundi copia prouenit. *Gualata regnum.*

Incolæ nigerrimi sunt, exterorū amantissimi, sed miserrimam ducunt vitam; namque nulla est apud eos administratio, neque vlli nobiles, aut iudices.

A F R I C A E.

Orā Antero-
rose.

ORA ANTEROSAE est magnus terræ tractus, humilis, arenosus, ac sterilis, ad Oceanū expositus, à capite scilicet Albo ad fluuium Canaga, quem populi *Azanaghi* inhabitant, qui olim inciuiles erant antequam cum Portugallensibus negociarētur: parci sunt, inedię patientissimi, pauperes, mendaces, proditores, mediæ staturæ, & colore medio inter nigrum, & subcineritium. Sunt in hoc tractu Portus Dei, & Portus commutationis, vulgò *del Riscatto*.

Agadeze re-
gnum.

AGADEZ regnum ponitur citra fluuium Canaga, vnicamque continet urbem huius nominis muris percinctam, cuius incolę inter omnes Nigritas sunt cādidissimi. Domus elegantissimæ sunt ad Barbarorum modū ædificatæ. Incolæ, vt plurimum, exteri mercatores sunt. Reliquum huius regni ad Meridiem pastores, atq; bubulcos habet, qui in tuguriolis ex frōdib. compositis inhabitant, quæ circunferuntur quoties aliquò migrandū est. Soluit hic rex tributum Tombuti regi quotannis 150. aureorum mill.

Cano re-
gnum.

CANO regnum amplissimum citra Canagam plura deserta loca continet, montesque maximè nemorosos, ac multis fontibus irriguos, in quibus mala citrea, atque limones satis copiosè proueniunt non multum sapore à satiis differentes. In huius regni mediotullio iacet oppidum id nominis, quod est Regia sedes, muros habet, atque domos ex creta ferè fabricatas, & incolas mercatores ditissimos, & ciuilitatis amātissimos. Reliquū regni sunt pagi, in quibus pastores, & agricolæ inhabitant. Mittit hoc regnum bonam frumenti, oryzae, atque gossipij copiam. Rex tributum Regi Tombuti persoluit.

Casene re-
gni quali-
tas.

CASENA regnum citra Sanagam Regno *Cano* ad Ortum iungitur. Est autem montibus frequentissimis repletum, agrum habet asperum; hordei tamen, atque milij feracissimum. Incolæ nigerrimi sunt, maximè nasuti, & prominentibus labris: horum tuguriola vilissima sunt, neque vllus apud hos est pagus, qui plusquam 300. numeret familias.

Sanaga re-
gni quali-
tas.

SANAGA, vel **CANAGA** regnum vltra fluuium Canagā ad Oceanum expositum est. Terra humilis est vsque ad Caput Viride, quod Ptol. Arsinarium dicitur. Producit milium, fabas, & fascolos satis copiosè: frumentum verò, siliginem, hordeum, nec vvas vllō modo fert ob maximū aëris ardorem: fructus isthic satis abundant; pascua sunt optima, arbores cellissimæ, & pulcherrimæ. Lacus permulti aquarum dulcium: animantia verò domestica isthic, præter boues & capras, non sunt; syluestia verò complura, vt sunt leones, leopardi, lupi, elephantes syluatici, & feles zibetum emittentes. Incolæ nigerrimi sunt, mendaces, proditores, loquaces, luxuriæ addictissimi, & zelotypiæ morbo laborantes, aduenas liberaliter excipiunt, vxores quotquot volūt ducunt. Horū rex ex stirpe nobili à populo eligitur, qui nullos certos habet reditus, nisi tātū nobiliū munera.

Incolarum
qualitas.

Gambra-
re-
gnum.

GAMBRA, seu **GAMBEA** regnum iacet ad fluuiū Gambea, estq; angustissimum, & habet oram maritimam satis amcenam, atque arboribus continuò virentibus repletissimam, quæ tamen humilis est. Hic calor maximè feruet. In reliquis satis cum regno *Sanaga* conuenit; præterquam quod

quod isthic oryza maior colligitur copia. Incolæ canes solent comedere, *Incolæ canes comedunt.*
quod quidem alibi in usu non est.

G I N E A E Regnum 30. mill. extenditur ad Nigrum flu. iacetq; inter fluuium *Gualatam, Tombutum, & Mellis* regnum. Est autē hordei, oryzae, pecudum, piscium, atque gossipij opulentissimum. Fructus præter dactylos isthic non sunt, qui tamen ex *Gualata, & Numidia* huc afferuntur. Nullum omnino habet oppidum, aut castrum, sed pagum vnum amplissimum, quē Princeps, Sacerdotes, Doctores, Mercatores, cæteri que regionis nobiles inhabitant. Domus cretae sunt testis stramineis.

Incolæ gossipio nigro, aut cæruleo se vestiunt, quo etiam caput tegunt; *Incolæ huius regionis.*
sed Sacerdotes, & legis Doctores candidum gestāt gossipium. Horū nummi aurei sunt, nulla inscriptione insigniti: vtuntur etiam nummis ferreis pro rebus minutioribus emendis.

T O M B V T V M Regnum ab oppido id nominis vocatur, iacetque *Tamoufi regni qualitas.*
vltra fluuium Canagam. Est autem frumenti, pecudum, lactis, atque butyri abundantissimum, sed salis magnam penuriam habet, quod alibi aduectū caro emitur precio: equorum etiam pauca quantitas hic est. Tombuti Rex complura alia possidet regna, vnde opulentissimus est: habet enim bracteas aliquot, atque sceptrā, quorum nonnulla mille & trecentarum sunt librarum: aulam alit magnificam, in qua sunt semper equitum 3000. & peditum infinitus numerus, qui sagittis veneno infectis vtuntur. Est verò hic rex atrocissimus Iudæorum hostis, qui non solum eos in suo regno non recipit, sed etiam illorum bona proscribit, quos cum Iudæis cōmercia habere intelligit. Magnam insuper doctissimorum virorum copiam alit. Vibs autem regia domus habet omnes ex creta, & stramine compactas, præter vnum templum elegantissimum, & Regium palatium, quæ ex lapidibus, & ex calce constant. Frequentissimi sunt hic putei, quorum aqua dulcissima est. Incolæ mites sunt, placidi, & qui cantando, & saltando maiorem diei partem consumunt, ditissimi sunt, præsertim exteri. Infiniti libri manuscripti ex Barbaria huc afferuntur, qui magnopere æstimantur. Est etiam in hoc regno *Cabra* oppidum satis amplum, absq; muris in pagi formam extructum, cuius ædificia, atque incolæ nihil penè ab illis *Tombuti* differunt. *Incolarum mores.*
Cabra oppidum.

M E L L I regnum habet ad Septentrionem *Ginea* regnum; ad Occidentem vastissimas sylvas, ad mare Oce. num extēsas; ad Orientem *Gagum* territorium; ad Meridiem verò deserta, ac montes aridissimos. Adiacet verò fluuiο cuidam ex Nigro effluente, atque per 300. ferè passuum millia extēditur. Est autem hoc regnum frumento, carnibus, & gossipio opulentissimum. Incolæ ditissimi sunt, ac mercibus copiosissimi, cæterosq; Nigritas ingenio, ciuilitate, & industria præpollentes. Exteri apud Regem plurimi faciūt. Oppidum regium in formam pagi constructū est, quod **M E L L I** dicitur, continetque plus sex millia familias. Sunt autem in eo frequentia templa, Sacerdotes, atque prælectores, qui in templis prælegunt, cum apud eos collegia non sint. *Mellis oppidū regium.*

*Gago regnū
et ciuitas.*

G A G O regnum oppidum huius nominis præcipuum habet, vbi rex commoratur, quod amplissimum est, nullisq; percinctum muris, atque à *Tombuto* versus Meridiem distat 400. milliaribus. Huius domus vilissimæ sunt, præter regiam, & nobilium domos: putei hîc frequētissimi sunt dulcium aquarum: frumenti, oryzæ, & carniū hîc abundantia: fructuum tamen, præterquam melonum, & citronum magna est inopia. Mercatores ditissimi hîc reperiuntur, quorū merces sumptuosæ, ac preciosæ sunt; sed caro venundantur precio. Præter hoc oppidum in hoc regno nihil aliud inuenitur, quàm pagi, atq; vici, quorum incolæ sunt agricolæ, & pastores ignari, atque rudes.

*Guber-
regnum.*

G V B E R Regnum distat à *Gago* versus Orientem 300. milliaribus, atque ab altissimis montibus percingitur. In hoc sunt innumeri pagi, agricolis & pastoribus repletissimi, qui magnam alunt pecudum, & armentorum copiam. Mittit hoc regnum oryzæ, & aliorum quorundam leguminū miram quantitatem. Suntque hîc innumeri artifices, & telarum textores. Præcipuus pagus huius Regni, in quo est regis aula, sex seîdè millia familias complectitur, inter quas omnis generis mercatores sunt.

Bitio regnū.

B I T O regnum ab Occidente Regno *Guber* iungitur; à Septentrione regnis *Cano*, & *Zegzeg*; & ab Ortū *Temiamo* Regno. Est autem opulentissimum, vt quidam tradunt, sed de eo particularia non habentur, sicut nec de **T E M I A M O** Regno.

Zegzeg.

Z E G Z E G Regnum inter *Cano*, *Guber*, & *Zanfara* ponitur. Estque partim in planicie calidissima, partim in montibus situm frigidissimis. Ager maximè irriguus est, & frugibus omnibus felicissimus. Incolæ ditissimi sunt, & apud alias nationes maximè negotiantur.

*Zanfara
regnum.*

Z A N F A R A regnum, quod ad Orientem superiori coniungitur, agrum habet frumento, oryza, millio, atque gossipio copiosissimum. Incolæ vilissimi sunt, & rusticitatē referētes, proceri statuta, & colore nigerrimi, lata facie, & ingenio belluino.

*Gvangara
regnum.*

G V A N G A R A Regnum inter desertum *Geogam*, & *Zanfaram* regnū situatur. Huius Rex 7. millium sagittariorum, & quingentorum equitum alit, amplissimosque sibi quotannis recipit prouentus. Incolas autem innumeros habet. Non sunt tamen in eo, nisi vilissimi pagi, vno tamen excepto, in quo Rex residet, cuius incolæ ditissimi sunt, atque cum exteris negotiantur. Huic regno vicina est à Meridie Aurifera regio.

*Borni regni
fium et
qualitas.*

B O R N V M regnum amplissimum est, habetque ab Occasu *Guangaram*, & versus Ortum ad quingenta seîdè milliaria producit. Est autem alicubi planum, alicubi montuosum. Planities autem plurimis pagis mercatoribus repletissimis ornatur, vbi frumenti magna prouenit copia. Montes à bubulcis, & pastoribus habitantur numerosissimis; ibique millium, & alia frugum genera nobis incognita proueniunt. Incolæ nullam habent religionem, sed belluarum more viuunt; neque propriam vxorē, aut prolem agnoscunt: quinimodò nec propria nomina ipsis imponuntur, sed ab aliquo accidente distinguuntur. Rex potentissimus est, qui equitū

circiter

circiter tria millia, & peditum infinitum numerum alit, sed nullum alium habet Rex prouentum, quàm quod suis incurſionibus, & prædationibus hoſtibus adimit.

G A O G A Regnum iacet inter *Borni*, & *Nubia* regna ac deſerta nonnulla: quod quidem tam in longum, quàm in latum, 500. milliaribus patet. Incolæ nullam habent humanitatem, literarumq; cognitionem; ſed agreſtiſſimi ſunt, præſertim ij, qui montana colunt; nudi incedunt, pudenda tantum cooperiendo; horum domus ex ramulis & frondibus ſunt compoſitæ, & apud eos copioſiſſimus eſt grex, cuius etiam maximam gerunt curam.

N V B I A E regnum ab Occaſu habet *Gaoga* regnum, ab Ortū Nilum, à Septentrione *Egyptum*, & à Meridie deſertum *Gorania*. Incolæ vocantur *Nubæ*, qui miſeram ducunt vitam, agriculturam, vt plurimum, exercent; *Leo* tamen *Africanus* ait, ciues eſſe ditiſſimos, ciuilitatiſque amantiſſimos, atque eos maximè cum *Cairi*, ac *Egypti* mercatoribus negociari. Chriſtianam olim habuerunt fidem; ſed nunc corrupti ſunt ab *Hebræis*. & *Mahumetanis*. Præcipuum oppidum eſt **D A N G A L A**, commercijs ſatis affluens, in quo ſunt circiter 10. millia familiæ: ſed domus cretaceæ ſunt ſtramineis tectis. In reliqua regni parte reperiuntur tantum pagi, ac vici prope Nilum fluuium ſiti. Regio ipſa abundat oryza, ſaccaro rubeo, ſandalo, & ebore multo, ziberto inſuper, ac auro. Eſt autem arenofa, & lacubus copioſa, qui eum abluunt ac irrigant. Reperitur hic venenum præſentiſſimum, cuius decima pars grani homini allata ante horæ quadrantem ipſum perneecat, ſingula autem huius veneni vncia centum aureis emitur; ſed ſolum exteris hoc venenum venditur.

G O T H A N, **M E D R A**, & **D A V M A** regna ponit etiam *Sanutus* inter *Gaogam*, *Bornum*, & *Iudaorum terram*, quæ maiori ex parte incognita ſunt: aſſerit tamen reges habere opulentiſſimos, ſed populum viliffimum, qui per deſerta ſparſim inhabitat. Præter hæc regna ſunt alij etiam populi ſparſim per hanc *Nigritarum* terram, de quibus pauca habetur cognitio.

SVPERIOR, SEV INTERIOR AETHIOPIA, vbi Abyſſinorum, ſeu Presbyteri Ioannis eſt Imperium, quinta Africæ pars.

SUPERIOREM hæc, ſeu **INTERIOREM AETHIOPIAM** poſidet magnus ille princeps *Abyſſinorum*, qui ab *Europæis* *Presbyter Ioannes* vocatur, & vulgò *Prete Gianni*; à *Mauris* verò *Aſclabaſſi*; & à ſuis, hoc eſt ab *Abyſſinis*, *Acegue*, id eſt Imperator; & *Neguz*, id eſt, Rex cognominatur. Eſt autem hic princeps inter potentiſſimos totius Orbis connumerandus, cuius Imperij limites attingunt ferè vtrunque

Abyſſinorū Imperium.

Aethiopiæ ſuperioris fines.

vtrunque tropicum, mare Rubrum, & Oceanum Aethiopicum, atque in ambitu 672. leucas plus minus complectitur. Habet igitur à Septentrione *Nubia*, & *Bugia* populos Aegypti regioni confines: ab Crtu ad mare Rubrum, & sinum Barbaricum extenditur, atque ad terram vsque *Aianam* & *Dancali* regnum, quæ ad exteriorem Aethiopiam attinent: à Meridie *Lunæ* montes attingit: ab Occasu Regnum habet *Mamcong*, Nigrum amnem, *Nubia* regnum, & Nilum fluuium.

Regiones antiquorū in superiore Aethiopia.

Aethiopia vnde dicitur.

Incolæ Aethiopiae olim Chusai vocabantur. Abyssini. Regionis qualitas.

Locustæ huic regioni infestæ.

In hoc autem terræ tractu volunt quidam regiones hasce antiquorum cōprehendi, nempe **ÆTHIOPIAM SVB AEGYPTO**, **TROGLODITICAM**, **CINNAMOMIFERAM** regionem, & **LIBYAL** interiorem partem. De hac autē Orbis parte multa miranda ab antiquis prædicantur, quæ tamen nostris temporibus fabulosa penitus esse constat. Aethiopiam porò ipsam *Aetheriam* primò, deinde *Atlantiam* fuisse appellatam Plinius testatur: postremò verò Aethiopia ab Aethiope Vulcani filio, qui ei regioni præfuit; seu potius à verbo Græco, quod apud nos cremo sonat, quandoquidem ipsa regio sub Torrida iacet zona, ardoribusque solis maximè exposita est: ex qua quidem adustione incolæ ipsi Nigri sunt.

Incolæ autem *Chusai* olim vocati fuere, à Chus filio Chami, vt Iosepho placet: atque etiam adhuc *Cusios* ipsos à Lusitanis dici nonnulli tradunt. Abyssini verò dicuntur lingua Aegyptiaca ab habitationibus, quas colunt, namque sparsim inhabitant. Est autem ipsa regio in vniuersum (vt ex recentibus Scriptoribus, qui eam lustrarunt, constat) fertilissima. Nam etsi frumentum parcè mittat, nihilominus hordeum, milium, zaburum, ciceres, fabam, aliaque legumina abundantissimè profert; quorum nonnulla nobis ignota sunt: Saccharum etiam in arundinibus copiosè producit, sed ipsum coquere & depurare nesciunt. Vites isthic multæ sunt; at vinum confici non licet, nisi in Regia domo, atque etiam in domo Patriarchæ totius regionis, qui solet appellari *Abuna*. Mala medica, citria, & limones ad abundantiam hîc sponte proueniunt: melones autem, rapas, & oleas non fert regio: oleum tamen conficitur hîc ex fructu quodam *Geua* incolis vocato. Mellis porrò immensa est copia: nam apes in ipsis etiam hominū habitationibus nutriuntur, vnde ceræ tantā conficiunt copiam, quæ toti regioni ad candelas cōficiendas sufficiat absq; seui vsu; linum habet etiam hæc regio, sed incolæ artem ex ipso telas cōficiendi ignorant, atque vt plurimum pannos suos ex gossipio sibi parant, cuius hîc magnus est prouentus. Habet præterea regio hæc omnis ferè generis animalia, & aues; vt sunt boues, pecora, capræ, asini, cameli, equi; deinde elephantes, leones, tygrides, lincei, taxi, & cerui: vrsi tamen, cuniculi, & cardueles isthic non videntur. Hoc autem insigni incommodo regio hæc laborat, quod locustas innumeratissimas producit, quæ sua multitudine aërem ipsum obfuscantes, nunc vnā provinciam, nunc aliam vastant: omnem siquidem segetem, messem, & arborum folia, ac cortices deuorant, ac depascuntur.

Metalla

Metalla etiam omnia, ac mine alia abundè producit; sed gentes hæ artificia omnia, quæ ad mineras expurgandas requiruntur, prorsus ignorât. Fiunt isthic duæ æstates, & duæ hyemes, quæ non à frigore, aut caliditate percipiuntur; sed à pluuiarum copia, & à serenitate. Duo autem memoria-
Duæ æstates, & duæ hyemes in Aethiopia. Fluvij Aethiopia.
 biles amnes per Aethiopiam discurrût, nempe *Abanhi*, qui est *Astapus* Ptol. & *Taccasii*, qui Ptol. est *Astaboras*, in quem complures alij amnes confluût. Fons *Abanhi* est *Barcena* lacus amplissimus sub Aequinoctiali iacens, in quo plures sunt insulæ Monachorum monasteria continentes. Hic lacus est *Coloe* Palus *Ptolemæi*.

Incolæ verò nigri sunt, viles, ac omnis doctrinarû genere ferè ignari, medicine nullum habent vsum: horum vestitus ex animalium pellibus, & ex pannis præsertim gossipinis constat: domus habent humiles, ac viles
Incolarum conditio, & mores.
 sub rotunda forma ex creta, ac stramine confectas, in quarum inferiore parte tantùm inhabitant, apertis semper tamen ianuis, sed nemo alterius domum ingredi valet: nullis nec mappis, nec mensis vtuntur; quando verò comedunt, sedent humi, vel super tapetos, aut alios pannos. Sunt inter eos, qui vaccinas carnes crudas recentes comedant. Nullus apud hos est æris monetalis vsum, sed eius loco aurum purum, insectumque penditur: rerum commutationibus vt plurimum vtuntur, in quibus sal, & piper maximo sunt vsui. Apud hos venatio & piscatio in vsu parum sunt, ac inter eos pauci sunt artifices: Europæos omnes *Francos* solent nuncupare, sed alias gentes albas *Ghibetes* appellant. Christi cultum observant, sed diuersè à nobis: nam circunciduntur omnes etiam scemina, atque etiam baptizantur in nomine Patris, Filij, & Spiritus sancti post 40. dies ab eorum Natali: quin etiam singulo anno iterum sese baptizare solent in die Epiphaniæ Domini, omnibus baptizatis eodem momento Sacram Eucharistiam ministrant. In horum Ecclesijs more nostro campanas habent, sed plerunque saxas: Missam celebrant, sed Sacerdotes omnes, ac Presbyteri nubunt; Monachi verò non, quorum hîc est ingens numerus, & infinita Monasteria vtriusque sexus. Sed in virorum Monasterijs neque mulier, neque animal scemineî sexus vllum intrat. Monachi ieiunium strictissimè observant ad 30. dies: alij aqua & pane tantùm: alij herbis tantùm sustentantur: alij verò toto hoc tempore sub aqua permanent vsque ad mentum. Hi Monachi comam nutriunt, sicut etiam laici, qui barbam abradunt, ac cruce in collo suspensam gestant. Presbyteri verò abradunt caput, & barbam nutriunt, cruceque in manibus ad laicorum differentiationem ferunt. Plebei duas, interdum verò plures vxores ducunt absque vlla pœnâ; hos tamen Ecclesias ingredi non licet: diuortia attamen facere possunt. In summam habent Abyssini venerationem D. Thomam cognomento Didymum.

Cæterùm hunc Abyssinorum Imperatorem ex antiquissimo stemmate ortum ducere tradunt, hoc est à Dauide procreatum esse, stirpe vnus gentis in tot ætates propagata: atque ipsemet in suis titulis hoc affirmat. Solet autem inscribi sic:

*Abyssini
Christicolæ
sunt.*

*Presbyteri
Abyssini
nubunt.*

*D. Thomas
maximè apud Abyssinos
veneratur.*

*Abyssinus
Imp.*

*Abyssini
Imp. tituli.*

N. supremus meorum Regnorum à Deo vnice dilectus, columna fidei, ortus ex stirpe Iuda, filius David, filius Salomonis, filius columna Sionis, filius ex semine Iacob, filius manus Mariae, filius Nahu secundum carnem, filius Sanctorum Petri & Pauli secundum gratiam, Imperator superioris & minoris Aethiopiae, & amplissimorum regnorum, iurisdictionum, & terrarum, Rex Goa, Caffares, Fatigar, Angola, Barn, Baliguaxa, Adea, Vangua, Goyame, vbi Nili fontes, Amara, Baguamodri, Ambea, Vanguci, Tigremahon, Sabaim patria Regina Sabæ, Barnagassi, & dominus vsque in Nubiâ, quæ in Aegyptum extenditur.

*Abyssinus
Imp. vagâ
habet habi-
tationem.
Diuitiæ
eius.*

Hic verò Princeps veteri instituto nullam habet determinatam stationem, vbi continuò resideat: sed modò ad vnam partem, modò ad aliam proficiscitur, sub tentorijs degendo, quorum circiter sex millia secum deferunt: vnde tota eius aula occupat ferè 10. vel 12. milliaria. Immensam habet auri, & argenti copiam, supellectilia innumera, ac alias diuitias incomparabiles, quas, vt plurimum, in montium cauernis conseruat. Aiunt, ipsum non atro colore esse, vt reliqui ferè Aethiopes, sed candido; atque decies centum millia hominum ad bellum instruere, ac insuper quingentos elephantos, & equorum, ac camelorum ingentem numerum. Nò sunt in hoc toto imperio vrbes, aut oppida celebria, aut multitudine habitantium, aut ædificijs murisque, sed maiores habitationes plusquàm duo millia familias non habent, eorumque domus ex creta, & stramine sunt compactæ; non autem ex lapidibus & calce, ex quibus tantummodo Ecclesiæ fabricantur, & Regiæ domus. Præcipua regna ad altam Aethiopiam attinentia, quæ vt plurimum Abyssinorum Imperatori subiacent, sunt hæc quæ sequuntur.

*Barnagnes
regnum.*

BARNAGNES, seu **BARNAGASSVM** regnum vicinum est Aegypto: clauditur enim inter *Abanhi* amnem, & mare Rubrum, vbi portum habet *Ercocum*. Regio est villis, & pagis frequens; fluuijs, & aquis copiosa, vnde fertilissima est. Prorex huius regionis, qui solet nuncupari **BARNAGASSVS**, suam habet sedem in vrbe **BEROAE**, seu Baruæ, quæ Ptol. *Colone* dicitur, vt Sanuto placet. Iacet autem ad fluuium amœnũ, ac piscosum. Tributum Presbytero Ioâni 150. equorum optimorum persoluit, ac sericum, pannos sericos, & bombycinos, aliaque huiusmodi, quæ ex Iudæa habet. Præterea etiam Bassæ Turcico, qui in vrbe *Suaquem* inhabitat, mille vncias auri quotannis persoluit: namque Turca præteritis temporibus cepit per vim urbem & portum *Ercocum*, atque etiam urbem *Suaquem*, & portum, qui Ptol. *Sebasticum ostium* est, quæ ambo ad hoc regnũ pertinent.

*Tigremahon
regnum.*

TIGREMAON regnum amplissimum iacet inter *Marabo* fluuium, Nilum, mare Rubrum, & regnum *Angore*. Huius Rex soluit Abyssinorum Imperatori quotannis ducentos equos ex Arabia aduectos, innumeram pannorum sericorum, & gossipij quantitatem, ac aurum permultum. Subest huic Regno

*Tigra
regnum.
Caxumo
vrbs.*

Regnũ **TIGRAI**, in quo est vrbs **CAXVMO**, seu **CASSVMO**, sedes olim Reginæ Sabæ, quam *Maquedam* nuncupatam ferunt. ex qua filium

filium suscepit Salomon nomine *Melec*. Hæc ipsa vrbs fuit etiã sedes *Candacis* Reginae. Ad hoc etiam regnũ *Tigremaon*, *Sabain*, *Torrates*, *Balgada* regiones, & alia loca pertinent.

*Regiones
huic regno
subiectæ.*

ANGOTE regnum ponitur inter *Tigremaon*, & *Amaran* regna. Est autem montibus, ac vallibus refertissimum, & vbique fruges omnis generis ad abundantiam producit: animalia etiam innumera habet. Incolæ semel in die comedunt, & hoc quidem nocturno tempore: vescuntur autem vt plurimum carne cruda, & fassamentis ex felle vaccino compositis. Monetæ loco salem, & ferrum in globulos habent. Subsunt huic regno *Abugana*, *Giannamora*, & aliæ nonnullæ regiones, & loca.

*Angote
regnum.
Incolarum
mores.*

AMARA regnum habet à Septentrione regnum *Antogense*, ab Ortum regnum *Xoa*, à Meridie *Damutum* regnum, & ab Occasu ad Nilum ferè amnem extenditur. Est autem regio hæc vt plurimum campestris, paucos habens montes, satis frugifera, & animalium repletissima. In hac est mons *Amara* immensæ latitudinis, ac altitudinis, ascensuq; difficillimus, in quo presbyteri Ioan. filij in custodia à præfidijs detinentur, quo defuncto Imperij successor educitur.

*Amara re-
gnum.*

*Mons
Amara.*

XOA regnum inter *Amaran*, *Damur*, & *Fatigar* regna iacet. Sunt in hoc regno multa profunda loca: mittit autem fruges, & animalia omnis generis ad abundantiam.

Xoa regnũ.

GOYAMI regnum duos immensos continet lacus, è quibus Nilus fluuius emanat. Estque multo auro opulentissimum, quod tamen impurum est: in Septentrionali sui parte loca habet deserta, ac montibus aspera.

*Goyami
regnum.*

BAGAMEDRUM regnum cæteris huius Altæ Aethiopiæ amplissimum est: namq; iuxta Nilum fluuiũ à *Goyamo* regno ultra *Gueguere* insulã producit: quod quidem spatium sexcentis penè milliaribus patet. Sunt autem in hoc regno præter cætera argenti minera ditissima.

*Bagamedrũ
regnum.*

GUEGUERE è verò insulam, quæ antiquis ab vrbe id nominis *Me- roes* vocabatur, Nilus amnis efficit: quæ longitudine 350. mill. latitudine 125. circiter patet. Est autem auro, argento, ære, ferro, ebore, lapillis preciosis, & sale minerali diues: producit quoque leones, elephantas, rhinocerotes, pardos, & dracones. Incolæ *Mahumetani* sunt, qui contra *Abyssinos* cum *Turcis*, & *Mauris* confœderati sunt. Habet insula hæc, vt scribit *Plinius*, bis in anno solem in vertice, & tunc nullæ iaciuntur vmbrae: hoc autem euenit, cum gr. 16. Tauri, & gr. 14. Leonis perlustrat.

*Gueguere
insu.*

*Incolæ
Gueguere.
Sol isthic
bis in anno
in vertice.*

FATIGAR regnum *Adel*, & *Xoa* regnis interiacet. Huius loca campestria sunt, atque frumenti, hordei, aliorumque frugum feracia. Isthic animalia multa domestica sunt. Est etiam hic celsissimus mons, in cuius vertice lacus duodecim milliarium ambitu patet, qui piscibus satis abundat: ab eodem etiam monte permulti emanant fluuij piscibus repletissimi.

*Fatigar re-
gnum.*

DAMVT regnum, vt scribit *Sanutus*, vicinum est regno *Xoa*, atque inter *Barcena* lacum, & terram *Zanguebaram* clauditur. Alij ponunt *Damut* regnum ultra regna *Vangue*, & *Goyami*, versus Occasum, quod mi-

*Damut
regnum.*

A F R I C A E.

hi magis aridet. Abundat autem hoc regnum auro, zinzibere, vuis, frugibus, & animalibus omnis generis. Mancipia huius regni plurimi æstimantur, quæ distrahi solent per totam Arabiam, Persiam, & Aegyptum, vbi ad bellum valdè idonei fiunt. Incolæ maiori ex parte Gentiles sunt; reliqui verò Christiani, qui Monasteria aliquot habent. Isthic est mortis mons altissimus, cuius ascensus ex vna tantum parte patet, in quo nobiles viri nutu Imperatoris damnati proijciuntur, vt intereant. Inter Nili fontes, citra Lunæ montes, dicunt nonnulli esse tum Amazones mulieres bellicosas, & fortes, quæ arcibus vtuntur, & reginam habent: tum etiã *Cafates* populos, qui nigerrimi sunt, & corpore pergrandi, ac à Iudæorum stirpe emanant: sed nunc Idololatæ sunt, & Christianis infestissimi; quippe qui continuò Abyssinos adoriuntur, præsertim noctu, eosque interficiunt & deprædantur: die verò in montibus, nemoribus, & vallibus profundissimis permanent.

*Amazones
mulieres.
Cafates
populi.*

Ad hanc interiorẽ Aethiopiam pertinet etiam **DANCALI** Regnum, & **DOBAS** prouincia, quæ Regiones mari Rubro vicinæ sunt, & à Mauris coluntur, nec sub Imperio Presbyteri Ioannis manent.

*Dancali
regnum.*

DANCALI regnum iacet inter mare Rubrum, & *Dobas* regionem, & ab Ortũ ad fretum vsque maris Rubri extenditur. Mauri huius regni incolæ continuò cum Abyssinis belligerant, suntque Christianis infestissimi. Ad hoc regnum pertinet **VELLA** vrbs, & portus supra mare Rubrum.

Vella vrbs.

Dobas prouincia.

DOBAS prouincia, seu regnum, iacet à Meridie regni *Dancali*, dominaturque à Mauris, ac in 12. seu, vt alij scribunt, in 24. præfecturas partitur. Tributa persolunt Presbytero Ioanni. Est apud hos Mauro lex, qua cauetur, vt nemo possit nubere, nisi prius duodecim Christianos occiderit. Sunt in hac regione innumeræ vaccæ statura, & magnitudine reliquas excedentes,

AETHIOPIA INFERIOR, SEV EXTERIOR, sexta Africæ pars,

*Aethiopia
inferior
antiquis
ignota,
Eius situs.*

ETHIOPIA INFERIOR, seu exterior ea Meridionalior est totius Africæ pars, quæ Ptol. ac antiquis prorsus incognita fuit, & à Portugallensibus proximè elapso sæculo inuenta, & perlustrata. Hæc autem incipit Occasum versus supra Zaire fluuium non longè ab Aequatore, & totam complectens littoralem Africæ partem ultra ipsum Aequatorem, Abyssinorum regnum ab hac parte circumabit vsque ad fretum Arabicũ. Sunt aut in hac terræ parte multa memorabilia, vt sunt regna aliquot insignia, Lunæ montes celeberrimi, amnes notabiles à *Zembre* lacu emanantes, qui dicun-

*Memoranda
huius Aethiopiae
partis.*

dicuntur *Cuama*, & *Spiritus sancti* fluuius, famosissimum illud *Bona spei* promontorium, & alia, de quibus pertractabimus. Partitur verò hic terræ tractus in quinque præcipuas partes, quæ sunt *Terra Aiana*, *Terra Zanguebaram*, *Benomotapa* regnum, *Casæorum regio*, & *Manicongi* regnum.

*Regiones
inferioris
Aethiopia.*

A I A N A terra vocatur ab Arabibus regio illa, quæ inter ianuas maris Rubri, & fluuium *Quilmancu* iacet. Quæ maiori ex parte circa maris litus ab ipsis incolitur; at Mediterranea tenent etiam Nigræ gentes Idololatræ. Continet autem duo regna, nempe *Del*, & *Adea*.

*Aiana
terra.*

A D E L regnum amplum est, & ab Arabia freto ad Caput *Gardafunium*, quod *Ptol.* *Aromata* promontorium est, extenditur. Habetq; à Meridie, & Occasu Imperij *Prebyteri Ioannis* limites, vbi scilicet est regnum *Fatigar*. Rex *Maurus* est, qui inter *Mahumetanos* sanctitatis specimen tenet, ab ijsq; summopere colitur, eò quia cū Christianis continuo belligeratur, multos *Abyssinos* in captiuitatē ducēdo, quos Turcæ, & Principibus *Arabia* dono mittit, atque ab eis auxilia non minima equorum, & militum pro bello suscipit. Incolæ oliuastrō sunt colore, bellicosi, licet inermes vt plurimum sint. Metropolitana vrbs est *Anar*, vt nonnulli scribunt. Subest huic regno *ZEILA* vrbs *Maurorum*, in arenoso, ac humili solo, quam ibi esse conditam quidam percensent, vbi olim fuit *Analites* *Ptolemæi*, extra fretum maris Rubri. Vrbs hæc maximè commercijs viget, ibi enim ex *India* panni, elephantū dentes, thus, piper, aurum, ac alię merces deferuntur. Eius ager mittit satis copiosè mel, ceram, atque maximam olei quantitatem, quam non ex oliuis, sed ex *zerzelino* colligunt: abundat præterea frugibus, animalibus, ac fructibus à nostris differentibus, adeò vt etiā ad alias nationes nauigatione mittat.

Adel regnū.

*Incolæ hu-
ius regni.
Zeila vrbs.*

B A R B O R A etiam vrbs *Maurorum* sub hoc regno cadit, quæ portum habet, ad quem permultæ naues mercibus onustæ ex *Aden*, & *Cambaia* appellant. Genti color niger est, & opes eorum sunt carnes. Putant quidā hīc esse locum, qui *Ptol.* *Malao* vocatur.

*Barbora
vrbs.*

A D E A regnum alterum *Aiana terra* ad Oceanum vsque Orientalem pertingit, & habet à Septentrione regnum *Adel*, & ab Occasu *Abyssinorū* Imperium. Est autem frugiferum valdè, & quadam sui parte nemoribus abundantissimum, vbi armenta, & fruges copiosissimè proueniunt. Habitat autem à *Mauris*, qui pacifici sunt, ac tributa Regi *Abyssinorum* persoluunt.

*Adea re-
gnum.*

*Incolæ hu-
ius regni.*

Subest huic regno **M A G A D A Z Z V M** regnum, quod nomen ab vrbe huius nominis sumit ad mare exposita, valdè tuta, forti, pulchra, ac opulenta, cui Rex *Maurus* præest: Territorium habet fertile, ac carnibus, equis, tritico, hordeo, & frugibus abundans. Portum insuper habet commercijs frequentissimum, vbi naues ex *Aden*, & *Cambaia* concurrunt, varijs pannis, aromatibus, & alijs mercibus onustæ; ex hac verò vrbe trahūt elephantium dentes, aurum, mancipia, mel, & ceram.

*Magadazzi
regnum, &
vrbs.*

Incolæ oliuastrī sunt, & nigri, sicut ceteri circūuicini, & nudi à superiore parte incedūt, Arabicè verò loquuntur, & pauca habent arma: vnde sa-

*Incolæ Ma-
gadazzi.*

A F R I C A E.

gittis tantum veneno infectis vtuntur. Fuit olim hæc vrbs caput Mauro-
rum totius huius oræ maritimæ per longum tractum.

*Zanzibar
terra.*

Z A N Z I B A R, seu **Z A N G V E B A R** dicitur ab Arabibus, & Persis
regio seu terra à fluuio *Quilimani*, qui **R A P T V S** fluuius Ptolemæi est,
ad *Benomotapa* regni fines vsque producta. Sunt etiam qui totam Meridio-
nalem Africæ partem sub nomine *Zanzibar* intelligunt vsque ad caput Ni-
grum ad Occiduum vsque Oceanum; vnde isti complectuntur simul *Be-
nomotapa* regnum & *Castrariam*. Nos hac in parte Sanutum sequimur, dicen-
tes hunc terræ tractum *Zanzibar* vocatum esse humilem, paludosum, & ne-
moribus ac saltibus occupatum, & fluuijs repletissimum: vnde aërem pe-
stilentem habet. Incolæ nigri sunt, capillis crispis, idololatriæ dediti, & ad
veneficia, & auguria admodum propensi: nudi in superiore parte sunt, sed
inferiorem partem pannis diuersi coloribus, & belluarum pellib. tegunt.
Hic totus terræ tractus asper est, & inops, & maritima loca inhabitât Mau-
ri. Continet autem hæc terra *Melinda*, *Mombazza*, *Quiloe*, *Mozambique*, & alia
regna, ac loca,

*Incole
Zanzibar.*

*Melinde
regnum.*

M E L I N D A E regnum ad terram *Zanguebaram* pertinet, & est vrbs
muro percincta, amœna admodum, quæ distat à *Mombazza* 70. milliaribus.
Habet autem abundè oryzam, millium, carnes, limones, citria, & omnis ge-
neris fructus: sed frumentum ex *Cambaia* huc affertur. Incolæ Mauri sunt,
quarum domus ex muro constant, suntq; magnificè extructæ Maurorum mo-
res, colore sunt oliuastri, & nonnulli etiâ nigri sunt, inter quos alij sunt ido-
lolatæ, alij Mahumetanæ sectæ, sed omnes ciuilitatè quâdam præ se ferunt
tum vestitu, tum in domorum apparatu. Sunt autè Portugallensium amici.

*Incole hu-
ius regni.*

*Mombazza
regnum, &
vrbs.*

M O M B A Z Z A vrbs, & regnum iacet in insula quadam, cuius ambi-
tus est 12. mill. hæc autem eiusdem qualitatis est cum vrbe *Melinda*, eius ta-
men Rex Christianis infestissimus est. Fuit olim hæc vrbs à Portugallen-
sibus capta, qui ex ea multas opes, & plurima mancipia abduxerunt, eam ta-
men postea reliquerunt ob celum ipsis inclemens,

Quiloe ins.

Q V I L O A vrbs ad terram *Zanguebar* attinet, tametsi à cõtinenti in mo-
dum insulæ sit paruo maris freto discreta: posita autem hæc insula est ad
ostium *Coani* fluuij, quem alij *Quiloe*, alij *Tahina* vocant; & valdè amœna est,
ac fertilis omnium rerum, quæ ad victum attinent; sicut de vrbe *Melinda*
diximus. Vrbs porro ipsa magnificis, & sumptuosis domibus Arabum more
ornatur, & incolæ Mauri sunt Mahumetanæ sectæ, & opulētissimi. quorum
Imperium olim per magnam terræ tractum extendebatur, sed paucis abhinc
annis Portugallenses capta insula & vrbe omnia depredati sunt, & gentes
plurimas in seruitutem abduxerunt. Vnde *Quiloe* rex quotannis 1500. mar-
carum auri tributum Portugalliæ Regi persoluit,

*Quiloe
vrbs.*

*Mozambique
regnum, &
ins.*

M O Z A M B I Q V E regnum ad terram *Zanguebaram* attinet, & sic voca-
tur ab vna trium insularum, quæ vicinæ sunt cõtinenti, vbi promontorium
iacet Ptol. **P R A S S V M** vocatum. Quæ quidè ins. et si sterilis sit, populo ta-
mè frequens est, & cõmercijs viget magis, quàm vlla alia huius Oceani vrbs.
In ea Portugallenses arcem habent munitissimam, estq; ibi tutissimus, ac

capa-

capacissimus portus, vbi naues Portugallensium, quæ ad Indiam nauigant, & quæ ex ipsâ redeunt, appellant, optimè sibi de rebus ad victum necessarijs prouidendo.

MONOEMVGI regnû in Mediterraneis ponitur, & habet ab Oceano Nilum, & partim Presbyterum Ioannem: ab Ortu regna *Mombazæ* & *Quiloæ*: à Meridie *Mozambique*: à Septentr. Presbyterum Ioannem. Hic Rex confœderatus est cum Regibus *Mombazæ*, & *Quiloæ* ob negociationem: Habet mineras auri opulentissimas, & populi vestibus amiciuntur sericeis, & bombycinis in inferiori tantum parte, quos à mercatoribus exteris habent. Monetæ vsus apud hos non est, sed eius loco globulos rubeos vitro persimiles habent. Subsunt huic regi quidam populi *Agog* vocati, crudeles, ac feri, qui inter sinistram Nili ripam, & *Zembra* lacum per diuersos campos in tuguriolis inhabitant, nigro sunt colore, horribili aspectu, ac hominiorum.

CÉFALAE regnum maritimum est, ac inter *Cuama* fluuiû, & *Manicam* montem clauditur: sumit autem nomen à parua insula, ad ostium cuiusdam fluuij sita. In quo quidem regno pauca sunt oppida, quæ potius vicos, aut pagos referunt: Isthic Portugallenses arcem habent egregiè munitam commerciorum gratia, quæ ibi magnopere vigent; hic enim aurum & elephantium dentes ex Mediterraneis regnis deferuntur, ac cum mercibus *Camabazæ*, & aliorum locorum commutantur.

BENOMOTANAE, aut Benomotaxæ, seu Monopotapæ regnum amplissimum est, Principique magno, ac potenti huius nominis subest, qui Gentilis est; Hoc autem nomen eorum lingua idem sonat, quod apud nos Imperatorem. Iacet hoc regnum ad modum insule inter duos ramos fluuij maximi, qui à lacu *Zembre* versus Meridiem emanat: à quo quidem lacu Nilus quoque versus Ortum, & Boream; & *Zaire* versus Occidentem originem ducunt. Ramus prædicti *Cuama* vocatus, Boreale latus huius insule claudit: alter verò, qui vocatur *Spiritus sancti*, Australem, & Occiduam insule partem terminat: atque ipsam ab Ortu mare abluit, cuius sanè insule ambitus traditur 750. Leucarum, seu trium millium mill. Rigatur hoc regnum à multis amnibus, quorum limus & arena abundè aurum deferunt. Regio temperata est, amœna, fertilissima, ac optima, licet nõ vndiq; sit populo frequens, ob nemorum impedimenta. Isthic magna reperitur elephantum copia, qui gregatim incedunt, vt ex hac regione magna trahatur dentium elephantium quantitas: auri minere sunt hic optimæ, ac frequentes, non tam in subterraneis, quàm in fluuijs, ac lapidibus; gens attamen hæc non adèd magnificat ipsam. Incolæ vescuntur carnibus, oryza, piscibus, millio, & oleo sulsimanorum; colore sunt nigerrimo, capillis hirsutis, mediocri statura, bellicosi, insidiosa feritate terribiles, cursu vel incitatos equos præuertentes; nonnulli tamen mercaturam exercent: idola non habent, sed vnicum colunt Deum ab ipsis *Mozimo* vocatum: inferiorem corporis partem gossipinis, & sericeis pannis auro intertextis cooperiunt, & caput etiam vario modo tegunt: Idololatræ, venefici, adulteri, & fures

hic ultimo supplicio puniuntur: vxores quotquot volunt, ducunt; sed earum prima cæteris præest, eiusque filij hæredes fiunt, reliquæ vxores huic obediunt, ac seruiunt. Tempore Sebastiani Portugalliæ regis suscepit hic Benomotapa sacrosanctum baptisma, vnà cum multis Regni proceribus, sed postea à Mauris seductus, occidit Consaluum Siluam Iesuitam, cuius studio ad Christianam religionem venit. Sunt autem oppida huius regni dispersa, & exigua, quæ domus ex lignis, & stramine habent.

Benomotapa Rex baptisma suscepit.

Benomotapa vrbs. Imperij huius amplitudo. Torra, vel Bua: regnum.

Simbae ædificium.

Agy Simba regio inculta.

Castraria.

Caseres, id est sine lege.

Caput Bonæ spei.

Tabula capitis.

Manicongi regnum.

Magnitudo huius regni, & qualitas.

Præcipua verò vrbs est **BENOMOTAXA**, vbi Rex maiori ex parte moratur. Ultra hanc Insulam Rex hic longè, lateque suum extendit imperium tam versus Mediterranea, quàm ad caput vsque *Mozambique*, & caput *Bonæ spei*: siquidem complures vicini Reges ipsi tributum pendunt. Sunt etiam in hoc regno mulieres Amazones, ad bellum aptiores quàm viri. Inter reliqua regna huic subiecta est **TORRAE**, vel **BVTVAE** regnum, quod à fluuio *Spiritus sancti* ad *Currentium* vsque caput expanditur, & versus Mediterranea maximè dilatatur. In hoc autem regno sunt minere ditissimæ, & famosissimum illud ædificium **SIMBA OE** vocatù, quadrata forma ex lapidibus durissimis miræ magnitudinis antiquitus extructum: quo in loco Agy Simbam fuisse Aethiopum regionem à *Ptol.* positam credibile est, tum ob positionem, tum ob nominis affinitatem. Maxima hic, & optima sunt armentorum pascua, & prata vbique campestria, sed lignorum, & arborum inopia est hic maxima: Vnde animalium stercore ad ignem nutriendum gentes vtuntur; namque hic frigus maximè sæuit ob ventos, qui à polo Antarcticò proueniunt.

CAFRARIA, seu Cafrorum terra, ea intelligitur pars à fluuio *Spiritus sancti* vsque ad caput *Nigrum*, ultra *Bonæ spei* promontorium. Regio est aspera, & inops. Incolæ sunt inciuiles, & barbari, qui oppida non habent, sed sparsim per syluas inhabitant, ac per montes belluarum more viuentes. Dicuntur verò *Caseres*, id est sine lege: sunt inimici crudeles omnium nationum, & veneficij, ac augurij plurimum operam nauant. De horum autem Mediterraneis locis non habetur distincta cognitio. Cæterum in hac parte extat promontorium, vel caput *Bonæ spei*, vltimum scilicet terræ Africæ ad Meridiem, & est famosissimum illud promontorium, & periculosissimū, quod fuit detectum anno 1498. à Vasco Gamatempore Ioannis Portugalliæ Regis: tres autem format angulos, qui vulgò dicuntur *Cabodella Guglia*, *Cabo falso*, & *Cabo di buona speranza*. Istic perpetuò sæuiunt maximè venti ac procellæ: supra hoc promontorium iacet planities miræ amenitatis in montis vertice, quæ *Tabula capitis* vocatur; namque perpetuò absq; humano auxilio virescit, ac florescit.

MANICONGI, seu **CONGI** regnum habet ab Occasu Oceanum Aethiopicum; à Meridie Lunæ montes, & *Caseres* populos; ab Ortumontes, à quo fluuij emanant, qui in fontes Nili prolabantur; & à Septentrione territorium Regni *Benin*. Extenditur autem à Meridie in Boream, à Capite vaccarum ad Caput Regni *Benin*, seu, vt alij dicunt, à mare vsque ad lacum *Aquelunda*, quod quidem spatium complectitur circiter 600. mill. Est

autem

autem hæc regio mirificè abundans herbis, plantis, frugibus, & animalibus innumeris, vt sunt capræ, pecora, cerui, dami, capri, cuniculi, lepores, feles, qui zibettû efficiunt, & struthi; isthic etiâ sunt tigres, crocodili, hippopotami, zebra, bufali, asini syluestres, dantes, & elephantes innumeri, & miræ magnitudinis, quorum dentes 200. libras pendunt; serpentes verò quidam adeò magni sunt, vt integrum vorent ceruum; volucres item, & aues complures reperiuntur. Multis præterea aquis regio ipsa irrigatur, & inter cæteros amnes præcipuus est Z A I R E, ac valdè ingens, qui regionem ipsam mediam interluit; exoritur autem is amnis à lacu *Zembre*, qui est vnus ex Nili fontibus. Incolæ sanguinei sunt, fortes, ac longæui, capillos in capite paucos habent, eosq; crispas, eorum corpora absq; pilis sunt, & quater, aut pluries in die solent comedere, bibentes aquam, aut palmæ liquorem; monetam non habent, sed eorum loco conchylijs vtuntur, sicut etiam in vicinis regionibus. Christi autem fidem præteritis annis opera ac diligentia Portugallensium susceperunt. Diuiditur autem in prouincias sex, quæ sunt *Sunde, Pango, Songo, Bamba, Batta, & Pemba*, quarum *Bamba* nobilior est. Vrbs Regia est *D. Saluator*, distans 150. mill. ab Oceano, iacet autem supra altum, & saxosum montem, in cuius summitate extat planities amœna, fertilis, ac aquis copiosa, quæ habitatores habet penè 100. millia, in hac Portugallenses separatim inhabitant.

Zaire amnis.
Incolarum mores.

Prouinciæ regni Manicongi.

ANGOLAE Regnum populo numerosissimum est, atque olim sub Rege *Congi* erat, antequam ab ipso defecisset. Rex suam habet sedem in oppido *CABAZZA*, quod 150. mill. ab Oceano distat. Tenuit olim commercium cum Portugallensibus. Sed postea bellum sæpè inter ipsos secutum est. Regio est metallis diues, & animalibus omnis generis, attamen carnes canum magis æstimaunt, quàm alias, quo fit vt magna eorum quantitas ab incolis alatur pro macellis. Isthic sunt montes *Cantaberes* mineris argenti opulentissimi, quæ etiamnum intactæ sunt, ob quas continuum inter vicinos exardescit bellum.

Angolæ regnum.

Cabazza oppidum.

Angolæ qualitas.

Cantaberes montes.

LOANGHI regnum est vltra regnum *Manicongi*, estq; elephantibus copiosissimum, cuius populi circunciduntur Hebræorum more.

Loanghi regnum.

ANZICHI populi sunt vltra Loanghum, nempe à *Zaire* vsq; ad desertam Nubiæ. Abundant mineris æris, & sandalo rubeo, ac griseo. Regem præcipuum tenent, cui complures obediunt principes; negotiantur in Regno *Conghi*, ex quo salem, ac sumacas maiores exportant ex Insula *D. Thomæ* aduectas, quæ cum palmarum telis, ebore, & cum mancipijs permutant; clypeis in bello ex pelle *Dant* animalis confectis, & arcubus patiens vtuntur, quibus sagittas mira celeritate emittunt; macellum habent pro humana carne, sicut apud nos pro vaccina; sed tamen inimicos solum, quos in bello capiunt, comedunt; mancipia autem macellaribus exhibent, quando ea conuenienti precio vendere nequeunt. Reperiuntur inter eos qui Principum gratia, ac dominorum sese ipsos macello exponant; sunt adeò fideles, vt mortem potius eligant, quàm non rectè proprijs dominis feruire. Vnde Portugallenses hæc mancipia præ ceteris eligunt.

Anzichi populi.

Anzichi hominum minores.

A F R I C A E. INSVLAE CIRCA AFRICAM Insigniores.

*Ins. circa
Africam.
Ins. Portus
Sancti.
Madera.
Ins. Can.
Insulae Ca-
pitis viridis
Ins. Princi-
pis,
Ins. D. Tho-
mae,
Asperum
mare.*

CIRCA Africam permultae sparsae sunt insulae, quarum maior pars nihil notatu dignum habet, praeter has, quas ut praestantiores numerabimus. Et primum quidem in Oceano Atlantico sunt ins. *Portus Sancti*, *Madera*, insulae *Canaria*, & ins. *Capitis viridis*. In Oceano Aethiopico sunt ins. *Principis*, & ins. *D. Thoma*. Deinde post Caput Bonae spei in sinu Barbarico, quod Asperum mare Ptol. est, sunt innumerae insulae maiori ex parte inhabitatae, praeter insulam insignem *D. Laurentij*, quam *Madagascar* vocant. Tandem e regione capitis *Guardasui*, olim *Aromata* promontorium, iacet *Zocotara* insula, olim *Dioscuriada*.

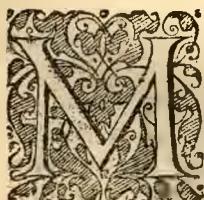
*Ins. D. Lau-
rentij.
Madaga-
scar.
C. Guarda-
fui.
Zocotara
ins.
Ins. portus
Sancti. Cur-
sic vocata.
Eius circui-
tus.
Distantia
ab Aequa-
tore,
Qualitas,
Madera,*

INSVLA PORTVS SANCTI.

INSVLA haec olim inhabitata fuit, antequam ann. Dom. 1428. primum a naucleris Regis Portugalliae detegeretur. Vocata autem fuit ins. *Portus Sancti*, quia inuenta fuit in Festo omnium Sanctorum, ipsamque *Niger* putat esse *Ombrio* Plinij, inter Canarias numerat, sed rectius *Cerne* est Ptol. Iacet e regione regni Marocheni, & eius circuitus est 15. mill. ac distat ab AEquatore versus Boream gr. 32. cum dimidio, & long. habet gr. 4. cum dimidio a primo Meridiano. Abundat autem frumeto ac frugibus, quantum sibi sufficit, Boues, apri, & cuniculi isthic sunt satis copiose. Legitur etiam isthic gummilla, quae sanguis draconis vocatur; in vicino mari optima est piscium expiscatio. Nullum habet haec insula portum, sed solum satis tutam stationem.

M A D E R A.

*Iunonis
ins.
Eius qua-
litas.*

MADEIRA ins. distat ab ins. *Portus Sancti* mil. 40. versus Garbinum. Eius medium obtinet latit. gr. 32. versus Boream, & long. gr. 3. cum dimidio: amplitudo eius est gr. 140. vel, ut alij tradunt, 160. Hanc *Ortelius* putat esse *Iunonis insulam* Ptol. quam *Autolalam* quoque vocat. Fuit autem haec ins. primum detecta, & habitata an. Dom. 1420. cum prius deserta, ac nemorosa esset, & immensis arboribus repletissima. Unde accenso in eam igne per aliquot annos nemora omnia consumpta fuere, & ager ad culturam idoneus redditus est. Est tamen montuosa ad instar Siciliae, atque etiam fertilissima: Nam quamprimum seminari coepit, ex una seminum mensura 60. reddebat: hodie autem non adeo fertilis est. Mittit igitur haec insula fruges & vinum optimum satis copiose, atque etiam optimos fructus; mel, & ceram profert, sed sacchari arundinum praesertim miro proventu gaudet, quod in multis regionibus distrahitur, nemque; ab insula retinet; animalium greges hinc copiosi sunt, ac etiam montes apris abundat; paucos syluestres,

vestres, palumbi, coturnices, & alij volucres isthic non desunt. Abundant isthic fontes aquæ limpidissimæ, & octo plùs minùs fluuijs irrigatur ipsa insula, ær isthic calidus, & temperatus est, frigore parum sæuiente. Cedri celsissimè in hac insula crescunt, ex quibus mensæ, capsæ, & alia huiusmodi fabricantur. Sedet isthic Archiepiscopus Primas Indiarum in vrbe *Primas In-*
FVNCTIAL, quæ caput reliquarum est, *diarum.*
Functial.

CANARIAE INSVLAE, olim Fortunatæ.

FORTVNATÆ insulæ ab antiquis in Atlantico mari po- *Fortunatæ*
nuntur, quas nunc Canarias dicunt, in quorum nominibus *insf.*
recensendis inter scse discrepant: atque in earum dispositio-
ne, ac situ moderni valde à priscis variant. Plinius & Solinus *Plinius.*
hasce sex recensent, quæ sunt Ombrio, Iunonia, Iunonia mi- *Solinus.*
nor, Capraria, Niuaria, & Canaria. Ptol. autem nominat eas Aprositum, *Ptolemæus.*
Heram, vel Autolalam, Pluitiam, Casperiam, Canariam, & Centuriam:
omnesq; in rectam ferè lineam à Septent. in Meridiem disponit; vnde sub
eodem Meridiano cadunt, qui quidem Meridianus initium est computa-
tionis longitudinis terræ. Moderni, qui eas anno 1402. detexerunt (cùm *Quando insf.*
antea post Rom. Imperij interitum latuissent) recensent septem, easq; alio *Cap. deie-*
ordine disponunt, & hæc sunt: Lanzarotta, Forteventura, Magna Canaria, Tena- *ffæ.*
riffa, Gomera, Ferrum, & Palma, præter alias quasdam paruas, quæ sunt circi- *Quot sine*
ter sex. Ex his Lanzarotta, Ferrum, & Gomera sunt particularium domino- *insf. Can.*
rum: reliquæ ad Regem Portugalliæ spectant. In vniuersum autem hæc insf. *Illarum no-*
abundant hordeo, melle, cera, sacchari arundinibus, caseo, pecoribus, ca- *mina.*
pris, camelis, & animalium pellibus: in primis verò mittunt herbam copio- *Qualitas*
sè *Oricelo* vocatam, ex qua panni colore puniceo inficiuntur, cuius maxima *Insf. Fortun.*
quantitas in alias regiones Europæ defertur. Incolæ olim rudes admodum *Oricelo.*
erant, sed hodie cultiores, & sagaciores facti sunt. Inter has insf. maior est *Incolarum*
CANARIA MAGNA, quæ ampla est 90. mil. & antiquum retinet no- *mores, ac*
men, ac incolas habet plùs minùs 9. millia. TENARIFFA aliquanto *natura.*
minor est, quæ quidem montem habet Immenfæ altitudinis, qui procul 90. *Can. magna*
leucis conspicitur, ac eius altitudo est 15. leucarum. Hanc insulam Niger *Tenariffa.*
putat esse *Niuaria* Plinij. FERRI insula, olim *Pluitia* Ptol. vt quibusdam *Niuaria.*
placet, vel *Ombrio* Plin. & *Aprositum* Ptol. vt alij putant. Hæc autem aliam non
habet aquam, quàm quæ ex arbore quadam stillat, quam nubes ei submini-
strat, & hæc sufficit hominibus, & animalibus. FORTEVENTURA *Forteven-*
insula, *Capraria* Plinij est, & *Casperia* Ptol. vt Niger putat. GOMERAM *Gomera.*
insulam *Andreas Baccius* putat esse *Niuariam* Plinij. PALMA insula exi- *Palma.*
gua est, sed amœna, ac vino, caseo, animalibus, & saccharo diues: Vnde qui
ex Hispania in Peruiam, & Brasiliam nauigant, isthic de rebus ad victum
necessarijs sibi prouident.

INSVLAE CAPITIS VIRIDIS, OLIM Gorgones, seu Hesperides.

*Ins. Capitis
viridis.
Quando re-
pertæ.
Gorgones.
Gorgades.
Hesperides.
Earū qua-
litas.
Ins. D. Ia-
cobi.
Ribiera
grande.*

INSVLAE CAPITIS VIRIDIS sunt nouem, quæ inter Caput viride, & Caput albū iacent, ac anno 1440. à quodam Genuensi repertæ sunt, & has quidem *Gorgones*, siue *Gorgades*, aut *Hesperides* antiquorum putant nonnulli esse. Abundant autem capris, & salinis, ac in eis Hispani millium Zaburum colligunt. Præcipua earum est Insula *D. Iacobi*, cuius lōgitudo est 7. mill. In hac est Portugallensium vrbs & colonia, quæ vocatur vulgò *Ribiera grande*, quæ amnē habet, & portum satis tutum. Insula autem vniuersa aspera est, & montuosa, sed tamen amœnissimas habet valles, & populo refertas.

INSVLA PRINCIPIS.

Ins. Principi.

Insula Principis iacet citra Aequinoctialem grad. penè tribus, quæ quidem satis culta est, ac olim Principi Portugalliæ eius redditus assignabatur, vnde insula ipsa nomen traxit.

INSVLA D. THOMÆ.

*Ins. D. Thomæ.
Eius forma.
Qualitas.*

IN SVLA D. THOMÆ Insula sub Aequatore præcisè iacet, cuius forma totunda propemodū est, ac diametrum habet 60. mill. Aëre potitur calido, & AEquinoctij tempore, vt pote mensibus Martij, ac Septembris isthic magnæ decidunt pluiiæ; alijs autem mensibus ros satis copiosè tellurem humectat; quinimò est mons in insulæ meditalio nemorosus valdè, qui cōtinuò nubibus opertus est, quibus syluæ in eo densissimæ adedò humectantur, vt continuò aquā emittant, quæ sanè ad irrigandos agros sacchari arundinibus confitos satis sufficit. Isthic quoque quanto sol vertici magis appropinquat, tanto magis cælum fit nubilum. Solum huius insulæ tenax est, molle, & colore ad ruberū accedente, quod quidem frumentum non fert, nec vites, aut vllam fructiferam arborem, cuius fructus ossa habeat; nutrit melones tamen, cucurbitas, ficus, & saccharum præsertim mirè profert, ex quo incolæ magnum recipiunt prouentum; namq; quotannis isthic 40. plūs minūs naues saccharo onerantur, quod incolæ in frumentum, vinum, caseum, coria, vitrea vasa, & in alia quoq; ad victum, & humanum vsum necessaria commutāt. Vrbs est in hac insula *Pauoasan* vocata, Portugallensium colonia cū optimo portu, & amne saluberrimo, in qua circiter 700. familiæ numerantur.

Pauoasan.

MADAGASCAR, SEV DIVI
Laurentij Insula.

DIVI LAVRENTII insula vocatur, quia in festiuitate D. *Madagascar* Laurentij fuit inuenta, incolis *Madagascar* dicitur, & Ptol. est *inf.* *Menuthias*, Plinio verò *Cerne*. Quæ quidem inter maiores, ac *Eius sum.* ditiores totius vniuersi connumeratur. Eius ambitus est 4. millium milliarium, & longitudine sua Italiam superat, licet non adeò culta sit. Sita autem est vltra Aequatorem à gradibus 17. vsq; ad gr. 26. cum dimidio versus polum Antarcticum, è regione Prassii promontorij, quod nunc *Mozambique* vulgò vocant, à continentique Africæ distat propè eius medium mill. 170. Est autem omnium rerum ad humanū vsum *Qualitas.* necessariarum vber ac beata: mittit enim millium, oryzam, mel, ceram, gossipium, saccharum, limones, medicos, gariophyllum ab Indiano nonnihil dissimile, & gingeris aliquantisper, succinum, crocum, argentum, atque etiam sandalum rubeum. Præterea sunt etiam isthic leones, leopardi, cerui, damæ, capræ, & alia animalia tum domestica tum syluestria. Elephantes innumeros etiam insula mittit, vnde maxima hinc trahitur eboris copia: sic quoq; camelis abundat, quorum carnes ab incolis sanitatis causa comeduntur. Incolæ subfusco sunt colore, capillis hirsutis, idololatræ, & moribus *Incolarum mores.* ferinis, & barbaris, atque parum à populis Caseres differunt; pudenda tantum gossipinis pannis cooperiunt, & habitant in pagis per nemora sparsis. Sunt tamen hic quamplures Mauri, qui oppida ac vrbes incolūt; atque etiam isthic sunt gentes candidi coloris, quas ex China ortum duxisse nonnulli percensent.

ZOCOTARA INSVLA.

ZOCOTARA Insula, olim *Dioscoridis* Ptol. vocata fuit, vt *Zocotara* Ioanni Bario placet. Et sita est è conspectu capitis *Guardasu*, *inf.* quod Ptol. est Aromatapromontorium, eiusque longitudo *Aromata promont.* est milliarium 60. & latitudo 25. quam quidem per medium *Inf long.* montes asperrimi, ac admirandæ altitudinis diuidunt. Ventis *latitudo.* autem magnis vexatur, vnde valdè siccitate laborat, ac rebus ad victum necessarijs indiget, licet nonnihil millij, dactylorum, & fructuum quorundā ferat. Pascua habet optima pro animalium gregibus. Cinnabaris, sanguinis draconis, gumma, & lignum aloës ex hac insula abundantissimè extrahuntur. Incolæ rudes, ac viles sunt, colore subcineritio, & optimè dispositi: *Incolarum mores.* Christianam fidem colunt, errores Iacobitarum sequendo, & crucem valdè venerantur, eamque semper collo appensam gestant. Magicę vanitati, & incantationibus summè dediti sunt, & habitant in speluncis, ac vilibus casulis.

A G Y P T V S

XXIII.

AEGYPTI DESCRIPTIO cum Vicina Trogloditica.

AEgyptum regionem nobilissimam, & Scriptori-
bus, tū sacris, tū prophanis celebratissimā, illustriū-
que tot virorum patriam, nonnulli vnam ex mundi par-
tibus veteribus cognitis fecerūt; diuersam sanē ab Afri-
ca, atq; Asia, inter quas eam claudunt. Alij verò qui Ni-
lum amnem pro idoneo termino vtriusq; partis (Asia
inquam & Africę) accipiunt, Aegyptū ipsam vtriusque
partis participem ponunt; ex quo vnam eius partem in Asia, reliquam in
Africa reponunt. Veruntamen Ptolemæus, & plerique alij, qui pro confinio
commodiore vtriusque partis sinum Arabicum, seu mare Rubrum
ceperunt, regionem hanc sub Africa locarunt.

Dicta autē fuit olim ab Historicis varijs **AERIA**, **AETIA**, **POTAMIA**, **OGYGA**, **MELAMBOLOS**, **HEPHAESTIA**, **MYARA**, **AETHIOPIA**, etiā propter habitantes illic Aethiopes, vt Stephanus, & Eustachius referunt; sed Aegypti nomen, quod adhuc apud Europæos omnes seruat, acquisiuisse ferunt, vel ab Aegyptio Rege Danai fratre; vel à Nilo fluuio mediam ipsam regionem irrigante, qui Aegyptus antea vocabatur: vel à populis *Mersæ* è stirpe Chami descendentibus, qui, Iosepho asserente, Aegyptij dicti fuere. Præter hæc alia quoque obtinuit apud Scriptores nomina, seu epitheta; siquidē **MELAMPODV**M regio ob eius fertilitatem, quæ cæteris præstat regionibus Apollodoro vocatur; **THEBAE** quoq; Herodoto, & Aristoteli dicebatur, & in Aegyptiorū sacris **CHEMIA**, teste Plutarcho in Osiride nominabatur. pro **CHAMIA** scilicet, vt Ortelio placet, à Chamo Noës filio. In sacris Hebræorū literis **MESRAIM**, teste Iosepho, dicitur, & sic etiā incolæ, sed **CHVS**, vt Arias Montanus vult, Neq; ignorandum est Aegyptios, vt apud Moysen legitur à Mesraim filio Chus, filij Chami, filij Noëmi originem trahere. Arabes vocant hanc regionem *Mesræ*, sed incolas *Chibub* dicunt: ab illius scilicet nomine, qui primus in hac parte dominatus est. Turcæ verò eosdem incolas *Elchebuz*, vt Pineto placet, vel *Elquibet*, vt Marmolio videtur, nominare solent.

Hæc porrò prouincia, quæ ab Austro in Boream longo tractu porrigitur, terminatur quidem ab Occidente desertis Barcæ, Libyæ, ac Numidię, atq; Nubiæ regno. A Meridie agro Bugienfi & Nilo concluditur, vt Leo

Afri-

Africanus tradit, cùm ibi flexuram quandam efficiat, ab Occasu in Ortum aliquantisper se deuoluens: sed Plinius, què multi sequuntur, finit Aegyptum ab hac parte propè Syenem urbem famosissimam, quæ nunc *Asna* vocatur. Alij sciunt à Meridie cataraclas esse, quæ sunt præcipites, & asperæ môtium angustię per quas amnis Nilus ingenti aquarũ mole deuolutus non fluere inter occurrentes scopulos, sed ruere videtur. Ab Ortu sunt Deserta Arabiæ, quæ Aegypto, & mari Rubro interiacent, qui tractus inuius, & aqua carentis itinere dierum octo patet. Ab Aquilone autem mari nostro infido, & raris portibus hospitali clauditur, quod sanè Aegyptiacum pelagus à regione ipsa quam abluit, nuncupatur. Vnde patet, id solũ Aegyptum cum priscis vocari, quod habitatur, & à Nilo amne irrigatur, nempe tractũ eũ, qui à maximis desertis circũdatur, incipiens à locis Syenè proximis vsq; ad Mediter. mare. Quæ sanè pars irrigua ad utrũq; Nili ripã iacens à Syene, seu *Asna* ad Alcairũ vsque, olim Babylon dictũ, similis est fascię in lógũ explicatæ, si excipias diuerticula fluuij, vt ait Strabo, quæ sunt compluria; quam quidẽ figuram môtēs efficiunt, prope quos fluuius ipse rectã fluens, ac inter ipsos contractus non magis quàm in 300. stadiorũ, seu 37. circiter mill (licet nõ ubiq;) continuam latitudinẽ diffunditur: recentiores verò quidã tradunt latit. hanc vix esse septẽ, aut octo mill. ac interdũ etiã inter montes ad eò constringi, vt quatuor, aut quinq; non excedat; ab Alcairo verò, seu propè, is amnis in duas præcipuas partes scissus, reliquum Aegypti figura efformat triangulari, cuius sanè duo latera sunt duo aluei ipsius Nili vtrinq; ad mare descendentes; alter nempe ad dextrã vsq; ad Pelusiacũ ostium, vbi est nunc Damiata vrbs, qui alueus Ptol. Bubasticus fluuius vocatur; alter ad sinistram ad Canopum vsq; proximum Heraclium ostium, vbi nunc Rosettum extat oppidum, & hic quidem alueus Agathos dæmon fluuius Ptol. est: Basis autem huiusce trianguli maritima est ora pelagi Aegyptij inter Pelusium atq; Canopicum ostiũ, seu Heraclium, quæ quidẽ 1300. ferè stadijs extenditur, seu mill. Italica 162. ferè, ex Strabonis sententia, seu, vt alij ponunt, 170. mill. passuum. Est itaque hæc Borealior Aegypti portio, quæ inferior dicitur, in modum insulæ, mari scilicet, duobusq; illis Nili alueis inclusa, quæ sub Delta nomine à veteribus Geographorũ Historicis, ac Poëtis comprehenditur, ob eius similitudinem cum huiusmodi litera Græcorum; & hæc quidem ter mille ferè stadiorum secundũ Strabonem ambitu suo complectitur, quæ faciunt mill. Italica 375. Moderni tamen nonnulli hoc Delta tradunt in ambitu mill. circiter 300. continere: nam à Rosetto oppido prope ostium Canopicum ad Damiatam, circa ostium Pelusiacum sitam, cõputant mill. 146. & vtrumq; alueum 70. mill. extendunt. Hanc Ptol. magnũ Delta appellat, propterea quòd ipsum adhuc in paruum & terciũ Delta secat; vocans paruum Delta quod Bubastico, & Busrítico fluuij, continetur: & tertium Delta, quod Bubastico, & Athribitico comprehenditur.

*Aegyptus
propè quæ
pars dica-
tur.*

*Aegypti fi-
gura.
Duo Nili
aluei.
Bubasti flu.*

*Agathos
dæmon flu.*

*Aegyptus
inferior ad
instar insu-
læ, & figu-
ra Delta.*

*Aegypti
mensura.*

Aegypti longitudinẽ omnes ferè ab vrbe Syene, seu *Asna* ad mare vsque nostrum accipiunt, quam Plinius quingentis octuaginta quinque millibus

millibus passuum mensus est; at milliaria circiter 500. continere nonnulli moderni tradunt: Leo tamen Africanus regionis huius longitudinē supra Asnam ad urbem vsque Asuam amplam, & vetustam extendit, quę ab Aegypti Nilo 80. circiter milliariibus Orientem, & Meridiem versus distat in confinio regni Nubię, & populorum Bugię, facitque longitudinē 450. milliariorum Italicorum, quę tamen milliaria cū plūs iusto maiora ipse Leo accipiat, idcirco quartam partem secundū Sanuti opinionem addere oportet, vt sint milliaria propē 562. communia.

Sita est autē prouincia hęc non longē à Tropico Cancrī, versus circulū Arcticum, inter parallelum, sz. septimū & decimum sub secundo potissimum climate, quod sit vt maximus æstatis dies horas 13. cum semisse superet, qui tamen parum supra horas 14. sub Borealioribus partibus produci-
tur. Meridianis verò Alexandrino, & Pelusiano inclusa est, quorum ille per gra. 60. cum semisse transit, hic verò iuxta gradum 63. cum triente: Pelusianum autem Meridianum intelligimus esse ductum per urbem hodie Tenesse, seu Teneze vocatam, quam cum Ortelio antiquam urbem Pelusiam fuisse credimus.

Regionis porrò huius diuisiones varias apud Scriptores comperimus. Nam qui Nilo amne Africam ab Asia seiungunt, in tres eam diuidunt partes, vt apud Nigrū cōstat, nempe in AEGYPTVM ASIATICAM, quę Thebais dicitur, & nunc *Seid*, vel *Said*; in AEGYPTVM AFRICAE, & est ea pars, quę ad Occasum vergit; & in AEGYPTVM INFERIOREM, quę ad Septentrionem inter Nili diuisionem sub Delta forma comprehēsa est. Quę profectò pars inter orbis insulas ab aliquibus Plinio auctore cōnumerata fuit, & ab aliquibus etiam inter orbis antiquis cogniti primarias partes, ceu quarta, accepta fuit.

Antiquitus quoque diuisa erat Aegyptus in superiorem, & inferiorem. SUPERIOR ea intelligitur pars longa, ac angusta, quę à catarractis supra Syenem in confinio Aethiopum incipit, & ad verticem vsque Deltae, seu trianguli propē Alcairum finit. INFERIOR autem AEGYPTVS est, quę ab Alcairo ad Mediterraneum mare sub Deltae forma à duobus Nili alueis concluditur, vt superius diximus. Præterea alij etiam secant ipsam prouinciā in tres partes, in superiorem, mediam, & inferiorem. SUPERIOREM quidem accipiunt à finibus Aethiopū iam dictis, sed terminant eam solū ad Antinoē, seu Antinoiā urbem ad Nilum sitam, quę hodie *Anthus* Leoni Africano est, & hęc quidem est eadem, quę Thebaidis regio, nūc *Sahid*. MEDIAM AEGYPTVM eam portionem intelligunt inter Antinoem urbē & maioris Deltae verticē interiaccētem, quę Heptapolis, & Heptanomia etiā dicitur, & à posterioribus *Archadia* ab Archadio Rege appellatur. INFERIOREM autē AEGYPTVM eandē intelligunt partem sub Deltae figura contentam, quę quidem à Romanis Augustamnica, seu Augustamia vocata fuit; ipsamque Iustinianus in suis nouellis in primam, & secundam diuidit; & Ptolemæus in tres, hoc est in magnum Delta, paruum, & tertium Delta, vt etiam supra constat.

Postremò

*Aegypti di-
uiso à Io.
Leone tra-
dicta.*

Postremò Leo Africanus huius prouincię diuisionem affert, eo tempo-
re ortam, quo Mahumetani illius principatum occupârunt, in tres videli-
cet regiones, quæ sunt *Sabid*, id est terrestres, quæ est à finibus Bugiæ ad Al-
cairum vsque, & hæc est superior Aegyptus: *Erissia*, quæ est ora Occidēta-
lis Nili ab Alcairo ad Rosettum: & *Bechria*, seu *Maremma*, quæ versus Ori-
entem Nilo flumini adiacet. Nec ignorandum etiã est, Aegyptum olim ab
Alexandro Macedone in suam ditionem redactam in nomos plures, hoc
est præfecturas, diuisam fuisse; quod itidem & Romani postea fecerūt. He-
rodotus 18. nomos ponit, Strabo 19. Ptolemæus 46. numerat, & Plinius cir-
citer 50. nomorum nominatim meminit; Ortelius verò ex pluribus vete-
ribus scriptoribus 66. nomorum nomina colligit, vt apud ipsum vide-
re licet.

*Nili fluij
varia no-
mina.*

Regio hæc solo fluuio NIL O totius orbis nobilissimo secatur, irriga-
tur, ac proinde sæcūdissima redditur, cui varia indita sunt nomina, & eo-
rum variæ tradūtur rationes. Dicitur enim A E T V S, id est Aquila, Dio-
doro, propter velocitatem cursus circa cataraclas: A E G Y P T V S à rege
Aegypto, qui & prouinciam suo de nomine appellari voluit: M E L V M
vocari etiã Festus dicit, & M E L A M Eustathius, & Plutarchus: C H R Y-
S O R R H O A S, quasi auriferus à Cedreno, & Epiphanio appellatur:
S Y E N E à Dionysio. Vocatus olim etiã fuit S I R I S, TRITON, D Y-
R I S, A S T A P V S, & A S T A B O R A S. In sacris Literis *Seor*, vel *Sihor*,
id est turbidus, ob limum, quē secum ad Aegyptum fert; atq; etiam in ijs-
dem *Gehon* & *Phison* nominatur. N I L V S autem à Nileo rege nuncupatus
fuit, qui fluuium illum vtilem colonis reddidit: *Noym* ab Aegyptijs; *Tacui*
ab Abyssinis teste Barrio, vel *Abanhi* teste Marmolio; *Nil* ab Africanis; *Tac-*

Nili origo.

casti, & *Abanhi* ab accolis indigetatur. De huius fluuij origine variæ tradū-
tur à scriptoribus opiniones, eæque omnes serè incertæ: hoc tamen nunc
certo constat, ipsum non à mōtibus Lunæ, vt Ptol. ponit, sed à maximo la-
cu exoriri, qui est in superiore Aethiopia inter regnū Manicongi, & ter-
ritorium Benomotapæ sub gr. circiter 11. altitudinis poli Austrini, atque
longissimo tractu per varias pluresq; regiones percurrere magnis retor-
tus fluxibus, ac multas efformans insulas, quarum omnium maxima & cla-
rissima est M E R O E S; quàm cum perstrinxerit (ait Niger) collectus in

Meroes inf.

vnum vires omnes acquirit, & nunc vagus aliquandiu, & extra ripas ef-
fluens campos stagnat, rursus multifidas vndas vnum in alueum refumit,
vnde per saxa excurrens præcipitem se in cataraclas emittit, quæ petrosa
quædam supercilia sunt in superiori parte plana, vt fluuium recipere pos-
sint, desinentia in præcipitium, quo aqua præcipitatur: Aegyptum autem
ingressus, montes ab vtraque parte protensi flumen excipiunt, qua cōual-
libus & angustijs interiectis dispersum, magnos lapsus vsque Deltam fer-
mè efficit: nam quantum ij extenduntur, & inter se distant, tantum dif-
funditur flumen, & contrahitur, ac regionem habitabilem diuerso modo
figurat: rursus tanquam inde repulsus per campos funditur, naturalem
recipiens cursum: hæc ille. Est autem Nilus, dum per Aegypti regionem
fertur,

*Nilus Pado
Italiae simi-
lis.*

fertur, perſimilis maximè Pado Italiae fluuio (vt aſſerit Bellonius) præſertim à Ferrara vſque ad eius oſtium: nam facilè velis expanſis ſicut ille ſubiri poteſt, & ſecundis ac diuerſis vndis nauigari. De oſtiorum Nili nume- *Nili oſſia.*
ro, & nominibus valdè antiqui Scriptores diſcordant: nam alij ponunt ſep-
tem, vt Pomponius, Strabo, Diodorus, & Herodotus; alij cū Ptol. 9. ſed
Plin. 11. Recentiores tamè tria, vel quatuor tantū ea hodie eſſe aſſirmāt,
vt Guilielmus Tyrius, Petrus Bellonius, teſtes fide digni, & oculati, atque
etiam alij. Nā in quatuor ramos ſeſe diuidit quatuor ſub Cairo mill. quo-
rum duo bina primaria, & nauigabilia efficiunt oſtia; nempe PE LV S I A-
C V M, vbi eſt Damia: & C A N O P I C V M, ſeu *Heracleoticum*, vbi eſt
Roſettum: Inundationis tamen tempore plures riui, in quos amnis didu-
citur, nauigabiles ſunt; reliquo tempore nauigabiles magnis nauigijs non
ſunt ob breuia, ac paludes, ſed vado pertranſiri poſſunt. Is porro fluuius
ſœcundiſſimus eſt: nam plurimos piſces admodum celebres alit, ac præter-
ea ſtupenda animalia, ac monſtra nutrit, vt equos, & boues marinos, cro-
codilos, & alia, quæ hominibus noxia ſunt. Ab hoc fluuio nullam exhala-
re auram ſcribunt, ac eius aquam eſſe præ ceteris vniuerſi orbis ſuauiſſi-
mam, forſan quod tenuiſſima ſit, & à ſole excocta, ſeu ob curſus ſui lōgin-
quitatem: etenim huic nullus orbis fluuius curſus longitudine æquipara-
ri poteſt. Tradunt quidam Nilum ſuis notis per numeros expreſſis nume-
rum dierum anni continere, ſic: N 50. E 5. I 10. A 30. O 70. Σ 200. In-
undationis tempus in Aegypto incipit circa 17. Iunij, quo tempore is am-
nis 40. diebus continuis creſcit, ac totidem decreſcit: quod ſanè euenit,
quādo Aethiopia ſupra Aegyptum æſtiuis imbris abluitur, præſertim
in extremis montibus, quibus deſidentibus inundatio etiam ceſſat: quod
proſectò mirabile eſt. hunc ſ. fluuium tunc creſcere, cū decreſcūt cæte-
ri; minui verò, quando reliqui augentur: quo temporis interuallo, ab ini-
tio ſcilicet incrementi, vſque ad finem decrementi omnes Aegypti ciuita-
tes, ac oppida veluti in ſulā conſpiciuntur, propterea quòd eminentiore
in loco ſita ſunt, vt ab inundationibus Nili tuta euadant; ad quæ tamen ac-
cedere nō licet, niſi ſcaphis, aut natādo, atq; tunc animalia fera ſerè omnia
ſuffocantur aqua; quæ euadunt, ad altiora conſugiunt: pecora autē in ſta-
bulis tunc conſula nutriuntur à colonis, ad id antea præparato paſtu. Ma-
ior autem eſt (vt ait Seneca) lætitiæ agentibus cū minus terrarum ſuarum
vident. Cæterū cū incrementi Nili quantitas alijs ſubinde ſæculis te-
nuior facta ſit, in futurum tandem nullam fore, ſed riparum margines flu-
minis altitudini adæquatum cōiectari poteſt. Sunt etiam, qui velint, refe-
rente Strabone, Aegyptum priſcorum temporibus fuiſſe mari ſubmerſam
vſque ad paludes propè Peluſium, & ad Caſſium montem, ac Serbonidē;
ſed Nili beneficio ſua inundatione limum continuò ſecum deferētis fuiſ-
ſe opertā; nā paſſim iſthic ſub arena ſalfa cōchylia nonnulla adinueniūtur.

*Nilus ſtu-
penda ani-
malia nu-
trit.*

*Nulla aura
à Nilo ex-
halat.*

*Inundatio-
nis in Ae-
gypto tem-
pus.*

*Aegyptus
olim mari
ſubmerſa.*

Eſt autem Aegyptus plana, & deuexa, ſeu humilis regio, montiū ex-
pers. vnde procul intuitibus apparere nequit, cuius aër calidus eſt, ac nociuus; *Aegypti
qualitas.*
quo ſit, vt ad immenſum, & intolerabilē ſolis ardorē æſtate effugiendum,

*Aegyptus
Aquilona-
rius ven-
tus exposita.*

*Pluuia ist-
hic rare.*

*Aegypti soli
laudes, &
fecunditas.*

Tēpus me-

quo solum exurit, ad auramq; captandam, solē at incolæ per singula op-
pida (vt Leo Afric. tradit) excelsas turres construere, quæ in superiore, ac
infima parte ostium ex aduerso ædium habeât, per quarum fastigia dimit-
titur ad infimam partem ventus. Ipsa attamē regio ab Austrinis ventis ma-
gno calore accensis, quemadmodum cætera Africa, non peruagatur; sed
Aquilonaribus præcipuē exposita est, qui isthic humidi sunt, tametsi alijs
in regionibus desiccant: terramotibus verò haudquaquam est subiecta, ac
insucta est imbribus, quibus tamen ob soli fecunditatem nō indiget; qui-
nimò pluuiæ ipsæ, quæ rarò tamen isthic sunt, multos afferunt morbos, vt
catarrhos, febres, testiculorum tumores, ac alios; fertilissima autem est ob
Nili imprimis inundationem, quæ, cum eius accessu destituitur, famem
proculdubio & ipsa sentit, & multis præterea fossis intercisa est, quod Se-
sostris Regis opera factum fuit, ne. scoppida, quæ longè à Nilo in regionis
meditullio sita sunt, refluo flumine aquis destituerentur. is verò fluuius
regionem hanc irrigans ita fecundam, mireq; fertilem eam reddit, vt nō
alibi terrarum aut vberior, aut velocior herbarum, & frugum maturitas
proueniat. Et Trogus sanè Aegypti solum ita fecundum asserit, vt ali-
mentorum nulla terra feracior sit in vsu hominum. Vnde & illud Lucani
legitur: *Terra suis contenta bonis, non indiga mercis. Aut leuīs, in solo tanta est fiducia*
Nilo. Veteres etiam plurimi publicum orbis horreum Aegyptum esse
prædicârunt: & Plin. quoque asserit, Rom. Imperij amplitudinem absq;
Aegypti opibus frugibusque diu perdurare non potuisse, cum in solo Ni-
lo populi Rom. abundantia, vel fames esset. Idem quoq; testatur, sic abun-
dè herbis ad cibum accommodis Aegypti agrum affluere, vt vel frugibus
carere possit. Opes igitur huius regni admirandæ potius sunt, quàm æsti-
mandæ, si quis ad splendorem, & superbiam regaliū monumentorum,
Labyrinthi, Obeliscorum, Pyramidum, & Sphingis respiciat, quæ inæsti-
mabili vi pecuniarum absoluta fuere. Quarum vestigia etiam nū visun-
tur, ad quæ Romanorum fabricæ, & antiquæ operæ nihil accedunt. Redi-
tus verò huius regni olim immēsus fuit, tum ob fertilitatem, quam ei Ni-
lus affert; tum ob incredibilem vecturæ commoditatem, quia ex Aethio-
piā, Arabia, & India olim frequentibus nauigationibus opes multæ, ac pre-
ciosæ res huc allatæ sunt. Vnde Ptol. Auletem hinc annuū tributum duo-
denum millium, & 50. talentorum habuisse ferūt, quam summam ad septē
milliones aur. cum dimidiō accedere ex Budæo colligitur, sed multò ma-
iorem redditum ex hac prouincia Romani perceperunt. His tamen postre-
mis temporibus sub Turca tenuiores res Aegyptiorum factæ sunt. Est ita-
que hæc prouincia omni granorum, ac leguminum genere fertilissima, pa-
scua vbiq; lætissima habet, & oleaceis stirpibus mirificè abundat. Su-
perior attamen Aegyptus, seu *Sahidica* regio, reliquas partes omnis gene-
ris leguminum, animalium, pullorum, anserum, liniq; copia antecel-
lit: Inferioris Aegypti pars ad Orientem exposita, quæ *Errisica* dicitur,
fructibus, hordeo, sarre, & oryza; *Maremma*, seu Oriētales eius ora gossipio,
& saccharo fecundior est. Isthic aut sub Aprilis initium segetes metūtur,
& con-

& confestim trituantur, vnde circiter 20. Maij, neq; spica secunda reliqua *tiendi in*
 est. Agri circa Nilum plurimis locis, vt dicit Bellon. testis oculatus, oryza, *Aegyptio.*
 papyro, sacchari arundinib. & musis sunt conditi, interdum etiam colo-
 calia, quæ isthic spontè prouenit: hortorum tamen cultura extra Nili ri-
 pas difficilis admodum est, quoniam perpetuò instrumentis à bobus de-
 latis aqua pro eis irrigandis subministranda est. Præter fruges, & olera, vi-
 ni etiam optimi diues aliquibus in locis est: nam iuxta lacum Mareotim
 optimum colligitur vinum, quod à loco Mareoticum ad vetustatem per-
 durans; oleo tamen, vt plurimum, caret, neq; vllæ cedux syluæ isthic con-
 spiciuntur, raræq; ligna isthic nascuntur, præter frequentes palmas ad ædi-
 ficando prorsus inutiles: quæ quidem per totam Aegyptum ad magnam
 cellitudinem excrescunt, inter quas nonnullæ reperiuntur, Bell. teste, quæ *Palme mi-*
 ex vnico trunco, eademq; origine 20. magnas arbores ab inuicem sepa- *randæ ma-*
 ratas proferant: præter palmas horti etiam hîc sycomorum, cassiam solu- *gnitudinis.*
 tiuam, sebestè, punica mala, & auren, acaciam, & tamarices nutriunt; quo- *Horti Ae-*
 rum maior pars in summam excrescit altitudinem: sed tamarices isthic so- *gyptia.*
 lùm sati proueniunt, indifferenterq; , tam humidis, quàm siccis locis nas-
 cuntur: sycomori verò adeo exquisito virore præditi sunt, vt omnes reli- *Sycomori.*
 quas arbores sine controuersia superent. Isthic etiam diligenter fruticem
 Alcanam nuncupatum colunt, atque ex eo egregias ceduas syluulas pa- *Alcana fru-*
 rant, cuius folia exsiccata flauo colore inficiunt, quo mulieres per Turci- *tex.*
 cum Imperium manus, pedes, & capillorum partem inficiunt, vnde eius
 distributio magnum censum præbet. Florum porrò prouentu, & odorib. *Flores, &*
 satis affluit: nam vnguenta pretiosissima Aegyptio etiâ Pli. tribuit, quam- *odores ist-*
 uis minimè odoratos in ea esse flores affirmet, quia nebulosus & roridus *hic.*
 aër est à Nilo fluuio. Præter bestias sæuas, ac nociuas, quibus frequens hæc
 terra est, animalia domestica mira copia alit, vt sunt bubali, boues, came- *Animalia*
 li, equi, asini, arietes, & capræ, quæ quidem omnia in magnam excrescunt *in Aegyptio*
 molem, vt ait Bellon. ob aëris temperiem, pabuli abundantiam, ac stirpiū *domestica.*
 à Nilo irrigatarum probum alimentum: inter cætera verò arietes pingues
 admodum, & crassi sunt, ac amplam, & densam, atque ad terram vsq; pro-
 pendentem caudam habent, & palearia insuper è collo dependentia, vt in
 bobus, nigraque lana vestiuntur. Quia verò hæc regio hyeme lepida ad-
 modum est, ac palustris, plurimas aquaticas aues alit, præsertim ciconias,
 quartum tanta in quibusdam locis herbidis à Nilo irrigatis conspicitur
 copia, vt agri, & prata ijs albescant: ranæ quoque tanta abundantia isthic
 generantur, vt nisi ciconiæ eas vorarent, nihil esset illis frequentius: cha- *Ranæ ma-*
 mæleones frequentes, teste Bell. reperiuntur in fruticibus qui Rhannus *gnæ isthic*
 altera dicuntur, & in varios colores sese commutant, qui non ex vento *copia pro-*
 vescuntur, vt multi prodiderūt quamuis ij sine cibo integro anno perdu- *ueniunt.*
 rare possint. Per vniuersam verò Aegyptum pulli gallinacei à gallinis nō
 solent excludi, sed mediante fornacum calore. Metallis insuper regio hæc
 perpetuò abundauit, ijs præsertim in partibus ad Aethiopiam vergētibus;
 & Amethystus lapis, & alix plures gemmæ hîc gignuntur: Actitis verò la- *Gemmæ*
 pidis *Aegyptiæ.*

*Aegyptia-
carū femi-
narum fœ-
cunditas.*

*Aegypti
varium
dominiā,*

*Aegyptus
quādo sub
Rom,*

*Mauri quā-
do isthic
dominavūt.
Mamaluc-
ij.*

*Aegyptus
postremò
sub Turca.
Aegyptio-
rum prisco-
rū laudes,
& mores.*

*Aegyptij
suprà mo-*

pidistanta propè Alexandriam inuenitur copia, vt eo naues onerari possint, qui inter reliquas facultatem habent furè deprehendendi, vt notat in suis obseruationib. Bellon. Hoc etiā prætereundū non est, in fæminis Aegypti eximiam esse fertilitatē, vt est in alijs rebus, neq; sæpe non tã gemini nascuntur, quā terni, & quaterni; quinetiam hoc mirū euenit, nempe partū octauo mense editum hic salutare esse, qui alibi ferè semper lætalis est.

Ipsa Aegyptus, cuius regnum cum primis ferè hominibus natum esse creditur, etiā difficillimi fuerit accessus ob loca montana perardua, ob desertā arenosa, aquis destituta, ob palustria loca, atq; ob importuosum mare, quibus sanè omnibus regio clauditur, ac communitur: diu tamen ab exterorum incursionibus se tueri non potuit, quin insignem mutationem, ac multas ob bella calamitates passa fuerit, dum externorum gentium iugum sustinuerit. Namq; ab exordio sub proprijs regib. qui Pharaones tunc dicebantur, permanfit. (Pharao autem veteri lingua Aegyptiaca regē sonat.) Post hos sub Aethiopibus deuenit, quam postea Cambyfes Persarum Rex cepit, & Persis subiecit: deinde cum sub Dario, qui Nothus dictus fuit, Aegyptij ipsi defecissent, suis iterū regibus paruerūt; sed ab Alex. Magno iterū subacti sunt; post cuius interitum rursus proprios habuerunt reges, qui inde Ptol. ex æquo dicti fuerunt, à Ptol. s. Lagi filio, vsq; ad Ptol. Auletē, cui Cleopatra filia in regno successit; qua fugata, & extincta, Aegyptus ipsa ab Octauio Augusto victa, Romanis deinde paruit, qui hoc regnū amplissimum in prouincię formam redegerunt. Sub Romanorū autem iugo Christianam religionem amplexati fuerūt Aegyptij: sed post Imperij diuisionem Aegyptus ab Imperatoribus Constantinopolitanis moderabatur. Tandē paulò post Mahumetis pseudoprophetæ aduētum sub Saracenis, seu Mauris cecidit; quib. successit Sultanorū, seu Mamalucorū dominium, qui fuerunt ex Circassiorum gente. Postremò occupata fuit à Selymo Turcarum Imperatore, an. Dom. 1516. sub cuius tyrannide nunc miserè permanet. Toti autem Aegypto hodie quidem Bassa Turcarum Imperatoris nomine præest, qui in Alcairo moratur.

Aegyptij olim, vt apud priscos auctores constat, ingeniosi semper fuerunt, vnde Macrobius Aegyptum artium matrē vocat: tuerunt enim Geometriæ, Arithmeticæ, Medicinæ, ac multarum artium primi inuentores; Astroꝝ obseruationibus ob cōtinuam aëris serenitatem primi incubuerunt, & Magicæ vanitati, ac præstigijs. Præterea primi etiam fuerunt, qui per figuras animalium sensum mentis effingebant, qua de re antiquissima monumenta memoriæ humanæ impressa saxis cernuntur, & de his ingens volumē edidit Pierius Valerianus. Fuerunt etiā desidiosus, delicatus, mobiles, iactantes, quorū verba inania, nihilq; veritatis habētia: erant natura inflati, suribundi, nouādis potius quā gerendis rebus aptiores; iniuriosi, impelles, legū inscij, magistratuū ignari, & imperij præsertim externi impatientissimi; ad seditiones verò adeò procliuēs, vt leuiusculis etiam de causis maximos tumultus excitarent: supra modum autem superstitiosi, & Deorū falsorū vanissimi cultores; quippe, qui non tam Gentilium

Deos

Deos colebant, sed animalia etiam ipsa ridicula veneratione adorabāt: unde non immeritò D. Hieronymus Dijs fecundos eos vocarit. Post Christi verò Aduentum ex hac etiam regione multa Monachorum, Eremitarumque agmina primò emerferunt, quæ postmodum per omnes Christianas prouincias diuulgata fuerunt: quin etiam ex prisca Aegyptiorum religione nostra religio pleraque mutuata est, vt sunt lineæ vestes, derasa Sacerdotum capita, vertigines in altari, pompa Sacerdotalis, Musicæ modulamina, adorationes, preces, aliaque id genus quæ plura, vt ex Beroaldo colligi potest. Corpora verò humana cōdire soliti erant, vt à vermibus præferuarentur, quæ quidem corpora sic seruata adhuc etiam inueniuntur, & mumia vulgò vocantur. Olim, referēte Strab. Aegyptij in tres partes erat diuisa, quarum vna militiam, altera agros coleret & artes exercebat, tertia Sacerdotum erat, qui literis Sacris, Philosophiæ, Astronomiæ, ac alijs scientijs incumbebāt; hi autē filios erudire solabant, ac cum regibus conferuabantur. Gens porrò hæc omniū, vt ipsi prædicant, vetustissima est, neque cū alijs, quàm cum Scythijs, de antiquitate certant. Attamen nō sunt hodie in ipsa Aegypto verorum Aegyptiorum, nisi pauca Christianorū reliquæ, reliqui Mahumetario dogmati adhærentes, Arabibus, & Africanis se commiscuerunt: nobilitas enim priscorū Aegyptiorum, quæ post Romani Imperij in Græciā translationem maritima in loca se receperat, ad Mediterranea loca, Mahumetanis in Aegyptum perumpentibus, vltimò cōfugit, in Sahidica scilicet regione, quæ superior dicitur Aegyptus. Nulla tamen est natio, quæ magis antiquitatis vestigia retineat, quàm hæc: nam etiam nū in vrbibus similibus vtuntur vestibus, quales descripserunt veteres. Hoc autem tempore Aegypti incolæ sunt partim Christiani, ex illis scilicet, qui dicuntur Iacobitæ: partim Arabes, Africani, Turcæ, Asiatici, Iudæi, & alij; quorum quidem maior pars, quæ Mahumetanorum est, strictius & diligentius suæ religionis ceremonias obseruant, quàm Turcæ proprii. Qui ciuitates colunt, candidum referūt colorem: sed rustici potiori ex parte fuscū. Suntque omnes vt plurimum probi, festiui, ac liberales: attamen Inferioris Aegypti incolæ reliquos Superioris Aegypti vrbanitate superant; nam hæc Mediterranea pars ab exteris non frequentatur, nisi à paucis quibusdā Aethiopibus: sed altera, quæ maritima est, ab Europæis, Barbaricis, & Assyrijs, vt plurimum, frequētatur. Hilaris præterea sunt præ cæteris nationibus, & faceti, atque ab omni antiquitate innata illis est promptitudo quædam, agilitasque ad saltationem, ad choreas ducendas, atque ad totum corpus in aëre vibrandum. Angustis vtuntur vestibus ad pectus confutis, atque hinc in pedes diffluentibus cum angustis manicis: Aestate tamen gossipinam telam varijs coloribus intertextam in vsu habent; hyeme verò pannis gossipio suffultis vtuntur, attamen mercatores, & ciues ditiores Europæis pannis, vt plurimum, vestes suas oblongas faciunt. Caput rotundo, & fastigiato pileo omnes operiunt, quod vulgò *Dulipanum* dicunt; hoc siquidem homines diuersæ sectæ distinguuntur, perinde, ac in reliquis Turcici dominijs locis. Calceamētī genus antiquum adhuc illis in vsu

dum superstitiosi.

Christiana Religio multa ab Aegyptijs accepit.

Aegyptiorum diuisio.

Aegyptij veteres isthic perpauci.

Aegyptij antiquitatis vestigia retinent.

Incolæ huius temporis, & eorū diuisio, & mores.

Aegyptiorū vestitum.

Calceamētum.

ea antiqua
isthic etiā-
num perdu-
rati.

est. Mulieres nunquam in publicum prodeunt quin testam faciem habeāt ex Mahumetis praecepto, quemadmodum in vniuersa Turcia sit, faciem autem obuelant pro regionum varietate.

Frequentissimè in cibarijs, vt ait Leo Africanus, caseo recenti, & largè salito, lacte item acido, & certo artificio indurato vescūtur, quem tamen in delicijs habeant, exteri gustare non possunt, fereq; singulis ferculis nō nihil acidi lactis commisceant. Tanta est autem apud illos lignorū, & lapidum penuria, ait Bellonius, vt eorum ædificia humiles duntaxat sint casæ: etenim ampliores non sunt quàm pusilla testæ recipiendis asferibus idoneæ, eam videlicet ob causam, quòd magna ex parte cubent, bibāt, & edant sub arboribus, præcipuè verò sub palmis, vt frigidiorē auram excipiāt.

Aegyptij
sub dioper-
noctant.

Aegyptij enim, & Arabes supra reliquas nationes sub dio quouis tēpore pernoctare delectantur, nullo etiam lecto substrato, chlamydem tantum aliquam habentes, qua se tegant. Peritiores sunt natatores, necessitate quadam ad hoc eos impellente: nam cū regio à Nilo inundatur, opus eis est ad sua negocia expedienda ex vno pago in alium tranare, nisi tamen scaphis vti velint, vt quamplurimi faciunt.

In Aegypto
20. millia
olim vrbes
fuerunt.

Nunc autem de Aegypti vrbibus, ac oppidis agamus. Ferunt olim Scriptores in tota regione hac 20. circiter millia vrbes Amase regnante numeratas fuisse, ex quibus Diodori temporibus tria tantum millia extabant. Verum Ortelius omni adhibita diligentia paucas supra trecentas adinuenire potuit: vnde nō leui coniectura credendum est, priscos illos scriptores, pagos, & vicos in hac numeratione simul complexos fuisse: non negamus tamen Aethiopica, Syriaca, & Romanorum bella multas vrbes, & oppida attriuisse. Famossimæ porrò Aegyptiacæ vrbes fuerunt Syene, Thebe, quæ & Diospolis, Tētyra, Heliopolis, Memphis, Babylon, Alexadria, Pelysium, & nonnullæ aliæ.

Vrbes Ae-
gypti olim
celebres.

Syene, nūc
Asna.

SYENE vrbs, nunc *Asna*, præcisè sub tropico Cancrī iacet, vbi auctore Plinio puteum ab Astronomis profundissimum extructū fuit, in quo Sole in principio Cancrī constituto nulla perspicitur vmbra, sed totus à sole illuminatur.

Memphis,
nūc Cairi

MEMPHIS vrbs vltra Nilum Occasum versus sita, Regia fuit quōdam Aegypti principum, ab eaque stadijs aliquot Pyramides illæ famosæ absunt. In huius vrbis loco noua successit vrbs CAIRVM, seu ALCAIRVM vocata, quæ Regia fuit Cercassiorum Aegypti Sultanorum; licet multi putent Cairum esse, vbi olim fuit Babylon. Nam Bellonius, qui hæc loca perlustrauit, asserere videtur, paulò supra Cairum, veterem fuisse urbem priscis Babylon dictam, in qua vetustiorum permultorum ædificiorum splendorum rudera adhuc conspiciuntur: quæ nunc exiguus est pagus Christianorum Armenorum, & Græcorum; vbi est sacellum D. Virgini dicatū, in quo est fornix subterranea, in qua ipsa Beata Virgo cum infante Christo latuisse fertur cū ob Herodis tyrannidē ex Iudæa profugisset. Cairi itaque vrbis nouæ descriptionē ex Bellonio hæc hinc inde

Babylon
vrbs.

Cairi vrbis
descriptio,

collegimus, Cairi vrbs in longitudinē magis protēsa est, quàm in latitudinem,

nem, triangulari forma, ampla admodū, & laxa, mœnib. percincta, nō tamē ab omni parte, quoniam maior eius pars à Nilī riuo alluitur, qui mœniorum vicem illi præbet, vt etiam magna ex parte ipse Nilus; extra mœniorum ambitum sunt ædificia multa. Arcem in vno eius angulo in solida rupe extructam habet, in qua gradus incisi sunt, & magnam habet aream, ac laxam, vbi iucunda & sana est habitatio; nam ex fenestris vndequeque, quantum oculorum acies ferre potest, circumspiciendo vniuersa ferē Aegypti regio apparet. maxima ædificiorum pars gemino paui mēto subdiali tecta est, & ædificiorum ianux aded angustæ, & humiles sunt, vt inclinare se ingredi cupientibus necesse sit: Satraparum tamen ædes ianuas Europæis similes habent.

Est in hac vrbe structura quædam solidæ turris instar, ex qua Aegypti fertilitas singulis annis æstimatur, obseruādo in ea, quantum Nilus excre-scat; in ea enim sunt variæ notæ, quib. futuri anni vbertatem deprehen-dant: nam quando Nilus supremum foramen attingit, vberimus est anni illius prouentus, & sic pro altitudine illius iudicant. Est etiam locus in Cairo muris cinctus, qui *Basestan* dicitur, in quo argentaria, aureaque ope-ra tum ex fericeis staminibus contexta, & nonnulla rariora exoticaque aromata venduntur, quod plerumque frequens hominum turba cōfluere solet: nam isthic quicquid est rari & elegantis in tota vrbe inquirendum est. Sunt verò in Cairo innumeræ Mesquedæ. Dicunt aliqui huius vr-bis ambitum esse plusquam octo milliarium, & in ea esse 24. millia vicos qui noctu clauduntur. In hac autem vrbe vigent negocia magnopere: nam est totius huius regionis emporium. Incolunt vrbe ipsam Turcæ, Aegy-ptij, Arabes, Hebræi, ac aliæ plures nationes, qui quidem incolæ Solis ar-doribus admodum vexati, ad arborum perpetuò virentium vmbrā con-fugere coguntur: vnde plerisque in locis ob hanc causam Sycomoros alunt, & colunt. Sunt autem Cairi horti tum in ipsa vrbe, tum extra ele-gantes, mirum in modum amœni, ac diligentissimè cōsiti, qui præter ole-raceas stirpes cassiæ solutiux, sebesten, acaciæ, tamaricis, palmarumque ar-boribus, rhamnis, sycomoris, punicis malis & aureis, limonibus sylvestri-bus, & sacchari arundinibus repleti sunt; sepes verò hos hortos ambientes chamæleonibus oblitæ sunt. Non longè à Cairo est *Matereæ* hortus, bal-sami fruticibus confitus, præter alias arbores supra nominatas; quæ sanè balsami planta admodum celebris, preciosa, raraque est, atq; nunc tempo-ris in solo hoc horto colitur. Supra *Mateream*, in agro quodam ingens cer-nitur obeliscus erectus, & longè maior, ac crassior his qui Alexādriz sunt, & eo etiam qui Constantinopoli in Hippodromo conspicitur. Pyramides verò Aegypti aded à veteribus celebratæ (inquit Bellenius) edito in loco sunt, quæ procul 40. millium passuum apparere incipiunt. Has Aegyptij *Pharaones* nuncupant, quæ quidem magis admirandæ videntur prope in-sipientibus, quàm ab auctoribus descriptæ sint: nam videntur esse mon-tes immensæ magnitudinis, vnde Romanorum fabricæ, & antiquæ operæ nihil accedunt ad harum pyramidum splendorem, & superbiam. Positæ

Turris car-tatæ amœ-næ Aegypti indicans.

Basestan-vicus.

Cairi amb-lus.

Cairi incolæ.

Horti Cairi.

Matereæ hortus balsami.

Obeliscus ingers.

Pyramides Aegyptiæ.

*Primaria
Aegypti
pyramis.*

autē sunt in loco valdē deserto, seu solitudine, quatuor milliariibus à Ca-
ro distante, vltra Nilum tertio lapidis iactu, & earum amplissima reliquas
etiam præstātia superat, quam omnes scriptores antiqui aspectu admira-
bile esse scripserunt: extructa est gradibus foris prominentibus, atq; 324.
passus in singula latera habet, vt dimensus fuit Bellonius, à basi ad cacumē
continet 250. gradus, quorum singuli altitudinem habent quinque solea-
rum calcei nouem pollicū lōgitudinis: adeò vastæ latitudinis est hæc mo-
les, vt peritissimus, atque validissimus sagittarius in eius fastigio existens,
atque sagittam in aërem emittens, tam validē eam eiaculari nō poterit, vt
extra molis basim decidat, sed in ipsos gradus cadat. Fastigium eius in pla-
nitiam definit duos passus in diametro patentē, in quam 50. homines con-
sistere queant. Aliæ etiam duæ pyramides sunt etiam immensæ magnitu-
dinis, sed longē minores prima, & harum triū minima tertia sui parte ma-
ior est ea, quæ apud Testaceum montem est Romæ. Præter has tres pluri-
mæ aliæ minores hinc inde per arenosum illud solum sparsæ sunt plusquā
cētum, quarum ne vnica quidem adeò vitiata reperitur vti Romana: pau-
lulum verò infra amplissimam Pyramidem est Colossus sphingis ingens,
Nili alueo vicinus, spectatæ magnitudinis, à cuius descriptione super sedeo,
cūm apud Herodotum, Plinium, & alios habeatur.

*Aliæ duæ
maiores py-
ramides.*

*Aliæ adhuc
minores py-
ramides.*

*Colossus
sphingis.*

*Alexandria
vrbs.*

ALEXANDRIA olim fuit ex primis vniuersi vrbibus, quæ vni
Romæ tantūm multitudine incolarum cedebat. Cuius descriptionem
pro præsentibus temporibus hanc ex Bellonio accipe. Sita est arenoso
in solo in promontorio quodam: ab vna enim parte Mediterraneo ma-
ri alluitur; ab altera Mareoti lacu amplo, & in longum extenso, palmarū
syluis in ambitu obliato, qui vix dimidio milliari ab ea distat.

Perstant adhuc mœnia, quæ Alexander Macedo extrui iussit: At
vrbs interior ex veterum ædificiorum ruinis magna ex parte constat,
Diruta autem fuit ea vrbs, quando Galliæ, & Cypri Rēges Sultanum
ex ea expulerunt. Is etenim illam minimē posse retinere animadu-
uertens, prius diruit, quā in hostium potestatem veniret. Postea
tamen paulatim ædes extrui cœperunt pro incolarum ratione. Sed &
nunc, nisi Christiani mercatores suos isthic institores alerent ob mē-
cium permutationem, admodum celebris non esset. In eam inuehitur

*Alexandria
conditio, &
abundātia.*

omnis generis commeatus cūm ex Aegypto, tum ex Cyprio, alijsque vi-
cinis locis: omnis generis vina isthic etiam reperiuntur ex varijs locis
inuicta; sapida admodum est isthic caro veruecina, & hœdina, cūm vitu-
lina, tum bubula: magna est isthic abundantia caprarum quarundam, quæ
Gazella vocantur; inueniuntur isthic gallinæ, & oua, & pisces ad abundan-
tiam: isthic nascuntur punica mala, mūsæ, limones, aurea citriaque mala, fi-
cus, sycomori, cerasa, & pleraque alia fructuum genera, quæ nos non ha-
bemus.

*Alexandria
ades plana*

Abundat etiam omnis generis leguminibus, è quibus quæstus ma-
gnus sit, atque omnium frugum genere, veluti oryza, hordeo, farre, alijs
spelta nuncupato, Præterea omnium Alexandria ædificiorum tecta pla-

na sunt, & construta, vbi incolæ noctu dormiunt ad frigidiorē auram *habēt testā.*
 captandam omni anni tempore tum æstate tum hyeme. Isthic est Pompeij *Pompeij co-*
 columna in exiguo quodā promōtorio sita octaua milliaria ab vrbe par- *lumna.*
 te, quæ quidem immensæ est altitudinis, & crassitiei, longeq̃ue columnam
 Agrippæ, quæ Romæ est, excedit, ex Thebaico marmore: quam Cæsaris
 iussu isthic erectam fuisse aiunt ob victoriam aduersus Pompeium par-
 tam. Sunt etiam inter singularia, quæ Alexandria conspicuntur, bini *obelisci*
 obelisci apud vrbis palatium; quorum vnus rectus, & integer; alter hu- *duo Alex-*
 mi procumbens, & confractus: qui rectus perstat altero longè maior *andria.*
 est, cuius crassities comparari posset cum eo, qui Romæ est ad Diuum
 Petrum.

Sunt etiam isthic elegantes aquæductus, ingentes cisternæ, atque putei *Aquæda-*
 mirabili opere extructi, qui Nili aquā excipiunt, ac semel in anno impleri *ctus.*
 solent, cum Nilus inundat, ad totius anni vsum per ingētem canalem pri-
 mum vniuersas vrbis cisternas replēt, in quibus depuratur, & limpida red-
 ditur. Tota autem vrbs supra huiusmodi cisternas, & puteos extructa fuit
 olim firmo lapidum, & laterum opere.

Alexandrini Arabicè, vel Mauritanicè natura nunc loquūtur; at Tur- *Incolæ*
 cæ illis permixti sermone ab ijs admodum differente vtuntur. Sunt eti- *Alexandria.*
 am isthic multi ludæi, Itali, Græci, Iacobitæ, & aliæ gentes; vnde vario-
 rum idiomatum inualuit vsus. Caloieri verò Iacobitæ, & Græci ædificiū
 Alexandria habent pro Patriarchatu cum suo templo, eo in loco, in quo
 reconditum erat D. Marci cadauer, antequam Veneti illud Venetias trās-
 ferrent.

Ager Alexandria vicinus magna ex parte arena mobili constat, plane- *Agri Ale-*
 quæ sterilis esset, nisi Harmalæ, & capparum non spinosas stirpes aleret, *xandrimi*
 quæ crassas illas cappares proferunt, nobisque inde adferuntur. Hortorū *condiio.*
 verò cultura apud Alexandriam, præterquam secūdum Nili ripas, admo-
 dum difficilis est, quoniam perpetuò instrumentis à bobus versatis hauri-
 enda est aqua ad rigandum solum.

PHAROS insula, quæ posita est è regione Alexandria, non amplius *Pharos*
 insula est sicut Ptolemæi, & Cæsaris ætate: nā locus ille continenti iunctus *ins nunc*
 est, arcem quæ habet admodum incommodam: nam singulis diebus aquæ *continenti*
 cisternis Alexandria hausta camelis in eam deuehenda est. Quinque die- *iuncta.*
 rum itinere versus Africam sunt solitudines, quæ Diui Macarij cognomi- *Solitudines*
 nantur, Diui Antonij solitudinibus conterminæ, quas Caloieri Arabes *D. Macarij.*
 inhabitant, eiusdem cum Græcis religionis, plurimaque isthic sunt Arabū
 Monasteria Græcis permixta. Hæc ex Bellonio sunt collecta.

Sesquidiei itinere supra Alexandriam est ROSETTAE arx, & ele- *Rosette*
 gans oppidum, hodie famosum, nullis tamen mœnibus cinctum, & ad lit- *arx.*
 tus positum circa magnum quoddam Nili ostium, antiquitus Canopicum
 vocatum: à Mauritanis *Raschu* vocatur, & Guilandinus putat, antiquorum
 fuisse vicum naualem habens.

Incolæ diligentes sunt in curandis hortis, & Veneti isthic Consulem
 tenent,

tenent, quem *Bailum* vocant, qui res ad mercaturam pertinentes tractant; palmarum autem sylvarum oppidum hoc inumbrant.

*Damia-
opp.*

DAMIA TA etiam oppidum hodie famosum est ad mare itidem Mediterraneum iacens, quod *Pelusium* urbem, *Ptolemæi* Geographi patriam, nonnulli fuisse tenent, quæ ad ostium *Pelusiæ* sita erat. *Pelusium* olim *Aeliopolis* ab *Aelio* principe dicta fuit, qui eam triplici muro cinxerat; clavis *Aegypti* à *Suida* cognominatur. *Ortelius* tamen putat *Pelusium* hodie *Teneze* dici.

*Fuoa opp.
Edibeb inf.
Nili.*

Præter iam dictas vrbes, & oppida, sunt alia etiam oppida nobilia, ut *Michale*, quod amplitudine cum *Cairo* consentit, & *Fuoa*, seu *Fgua*, quod post *Cairum* cæteris amplum est, & è regione habet *Edibeb* insulam magnam, quam *Nilus* efficit, sacchari arundinibus, *sycomoris*, palmis, colocasijs, omnisque generis leguminibus excultam atque oryza, quæ præ reliquis magni est census per vniuersam *Aegyptum*, & alia innumera sunt

*Pagi iuxta
Nilum cle-
gantissimi
sunt.*

oppida *Aegypti*, & pagi præsertim iuxta *Nilum* fluuium, qui elegantissimi sunt ob aquæ commoditatem, qua hortis irrigantur; qui autem pagi procul à *Nilo* sunt maxima anni parte aquæ penuria laborant: horum pagorum ædificia ab incolis ob securitatem ab inundatione sublimioribus locis substruuntur, & ædificia ex tenaci, pinguiq; limo constructa sunt, testæque operta acuminato alueariorum instar, quæ quidem procul conspiciuntur, nonnulla etiam tegunt plana forma propugnaculi instar.

TROGLODYTARVM REGIO.

*Troglody-
tarum regio.
Qualitas.*

*Troglodyte
sur dicuntur.*

TROGLODYTAE populi eam occupant terram, quæ inter dextram maris *Rubri* ripam, ac *Aegyptum* interiacet, quæ quidem terra sterilis, arenosa, deserta, ac inculta est, & habitationes raræ sunt ob aquæ inopiam. Dicuntur verò *Troglodytæ* à speluncis, in quibus olim inhabitabant, quæ quæ etiam *Ichthyophagi* vocati sunt, *Ptolemæo* autem sunt *Arabes Aegyptij* *Ichthyophagi*. Et regionem ipsam *Castaldus* nunc vocari asserit *Sir-
fiam*; sed *Arabia* recentioribus dici videtur. Regionem hanc montes per mediū diuidunt, qui fluuios impediunt, ne in mare *Rubrum* descendat: unde in *Nilum* exonerari coguntur. Hodie præter *Naturales*, qui rudes, barbari, ac pauperes admodum sunt, isthic inhabitant *Mahumetani*, *Arabes*, & *Turcæ*, præsertim versus mare. Præcipua huius regionis loca sunt **GRONDOL**, seu **CORONDOL** cum satis bono portu.

*Incolæ ho-
die Troglody-
tæ.*

*Corondol
oppidum.
Alcosser
vrbs.*

ALCOSSER, seu **CHOZ AIR**, quam antiquam *Berenicem* *Ptolem.* esse nonnulli autumant, ubi montes sese aperiunt, & transitum fructibus, qui ex *Abyssinorum* regionibus deferuntur, præstant.

*Suachen
vrbs.*

SVAQVEN, seu **SVACHEN**, quæ *Ptolemæi* *Pomponij* est, ut *Ortelio* placet; *Epithera* à *Plinio* cognominata, & *Theron* à *Ptolem.* iuxta hanc urbem optimus est portus; in hac vrbe *Bassa* *Turcicus* residet, qui præsidium trium millium militum habet.

Ad Arabici sinus, seu maris Rubri caput posita est vrbs SVES, quam Ptol. *Arsinoes* Petrus Gylius cum Bellonio censet, & *Potidium* Strabonis eam esse vult Zieglerus; sed alij putant esse *Hero*, seu *Heroum ciuitas*, quæ Ptolemæorum Regum, & Romanorum temporibus florentissima erat, ob innumeras merces, quæ ibi concurrebant ex India, & Arabia, quæ inde per Cairum, & Alexandriam in Europam perferbantur. Hodie autem parum mercibus frequens est hæc vrbs, & à paucis incolitur propter magnam omnium rerum difficultatem, licet Turca ingentes sumptus fecerit, vt magis coleretur. Nulla isthic est aqua potabilis ad duo miliaria in circuitu; aquam enim ex puteo quodam duobus miliaribus distâte super camelos isthic conducunt, quæ tamen salsa, & amara aliquantum est. Isthic est nauale Turcicum 25. circiter triremium; nam omnis classis, quæ à Turca aduersus Indos mittitur in hac vrbe instruitur, & ibidem statio est triremium Turcicarum, quæ tamen in continentem hyeme pertrahuntur, quoniam portus ille à ventis malè fidus est.

ASIA

XXV.

ASIÆ VNIVERSÆ DESCRIPTIO.

ASIA nobilissima mundi portio, maxima & vastissima *Asia.*
ceterarum orbis partium est, ac tertia olim pars cogniti
orbis antiqui fuit. Nunc verò quarta, seu maius vna ex
septem partibus, quæ quidē magnitudine sua duas mun- *Eius ma-*
di alteras veteres partes simul acceptas vincit, quæ sunt *gnitudo.*
Europa, & Africa: præsertim hac nostra ætate, qua tota
ad Ortū, & Septentrionem lustrata est; vbi sunt Chinē-

sium, & Tartarorum Imperia; non adnumeratis tamen insulis ad ipsam *Imperia*
spectantibus, quæ in vnū collectæ longè Europam excedunt. Hoc autem *Chinensia,*
nomine nuncupata olim fuit ab Asia Oceani, & Thetyos filia, Iapeti vxore, *et Tartarorum.*
& Promethei matre; siue, vt alij volunt, ab Asio Manæi Lybi filio. In *Asia vnde*
sacris verò codicibus Semia hæc ipsa mundi pars nuncupari solet. *dicta.*

Iacet autem propemodū tota in Septentrionali orbis plaga ab AEquatore *Semia,*
vſque ad gr. 80. latitudinis Boreæ, exceptis tamen insulis ad Asiam *Asia sita*
attinentibus, quarum aliquot vltra Aequatorem porriguntur. Vnde ma- *celestis.*
xima diuersitas per totā Asiam in magnitudine dierum artificialium cō-
spicitur: Nam in vltimo eius parallelo, qui non longè ab Aequinoctiali
per extremam Malacæ Regni oram ducitur, lōgissima æstatis dies est ho-
rarum penè 12. circa medium Asiæ parallelum est horarum 15. & in eius
Borealisimo parallelo perpetua lux æstatis quatuor ferè integris mensi-
bus perdurat.

At secundū longitudinem extenditur à Meridiano gra. 52. vſque ad
Meridianum ductum per grad. 196. sed si sequamur Mercatoris descri-
ptionem, Occidentalisimus eius Meridianus transit per gr. 57. iuxta ex-
tremam Asiæ minoris, vulgò *Natolia*, Occidentalem oram; & Orienta-
lisimus transit per gr. 178.

Hæc autē tribus partibus percingitur vastissimo Oceano, qui ab Orien- *Asia sita.*
te vocatur Orientalis, seu Eous: à Meridie Indicus: & à Septentrione
Scythicus. Ab Occidua verò parte sinu Arabico partim, siue mari Rubro;
& Mediterraneo partim mari, cum Euxino ponto; & partim Tanai flu-
uio ab Europa & Africa secluditur. Asia enim ipsa Europæ coniungitur
in extremitate sui Septentrionali ad Occasum per dorsum, quod inter pa-
ludem

Iudem Mæotim, & Sarmaticum Oceanum excurrit, supra Tanais fluij fontes, atq; vtriusque terminus est ipse Tanais fluuius.

In altera autem Meridionali extremitate ad Occasum isthmo, inter Mediterraneum mare, ac sinum Arabicum interiacente, Africæ tantum iungitur, qui sinus Arabicus Asiam ab Africa separat. Sunt tamen, qui Asiam ad Nilum vsque producunt, & Aegyptum totam Asiæ includunt. Asiam porrò Pomponius Mela, & antiqui penè omnes, nullam habere marium interruptionem putârunt: sed continua successione in Orientem extendi, ibique ora latissima claudi. Quod sanè hodie aliter se habere constat, postquam integra ipsa Asia circumnauigatione probè à recentioribus explorata est. Vnde multiplicem formam cornua Asiæ obtinere animaduersum est; quinetiam à Meridie Oceanus, dum in Asiæ continentem ingreditur, sinuosum efficit littus, atque inæquale valdè.

Sinus Asiæ Meridionalis.

Quare Meridionalis Asiæ pars magnos sinus in se recipit, quorum præcipui sunt, PERSICVS, qui nunc *Elcatif*, & *Mesendm* vocatur; ARGARICVS, nunc *Golfo di Bengala*; & MAGNVS SINVS, quem *Chryse* Plinij, & *Mare Cin* hodie vocari putat Ortelius.

Taurus mons.

Interior Asia.

Exterior Asia.

Latitudo

Tauri montis.

Longitudo.

Caria.

Lycia.

Præterea Asiam ipsam Taurus mons mediam quodammodo cinguli in more diuidit, ab Occidente in Orientem longissimo tractu excurrens, vnamque eius partem ad Aquilonem relinquens, quam Græci Interiorē vocârunt: alteram verò ad Meridiem, quæ Græcis exterior Asia est. Tauri autem montis latitudo plerisque in locis stadiorum est trium millium, teste Strabone, id est miliarium Italicorum 375. sed eius longitudo, de ipsiusmet Strabonis sententia, est tanta, quanta ipsius Asiæ, vt pote stadiorum circiter 45. millium, hoc est miliarium Italicorum 5625. ab ora nempe Rhodiensi vsque ad extremas Chinæ, & Tartariæ Orientales partes: caput eius inter Cariam, & Lyciam Asiæ minoris regiones confurgit.

Idem mons in nomina, ac partes multas diuiditur, quarum aliæ maiores, aliæ minores ambitus comprehendunt.

Asiæ diuisio à veteribus tradita. Propria, seu Minor Asia. Strabo. Ptol.

Cæterum duplicem olim Asiam veteres fecerunt; alteram scilicet MAIOREM, seu vniuersalem, quæ trium Orbis partium tunc cognitæ rum vna fuit: alteram verò, quam ASIAM PROPRIAM, seu Minorem dicunt, quòd sit illius pars, seu prouincia quædam. Strabo Asiam in quinque portiones diuidit: Ptolemæus eam in 47. regiones, ac prouincias distribuit, cuius descriptionē tradit in quinto, sexto, ac septimo Geographiæ libris, duodecim scilicet tabulis absolutam.

Regiones autem, quas Ptolemæus ponit, sunt hæ: Pontus, ac Bithynia, quæ propriè Asia dicitur; Phrygia magna, Lycia, Galatia, Paphlagonia, Pamphylia, Cappadocia, Armenia minor, Cilicia, Sarinatia Asiatica, Colchis, Iberia, Albania, Armenia maior, Cyprus insula, Syria caua, Phœnicia, Palæstina Iudææ, Arabia Petræa, Mesopotamia, Arabia

Arabia deserta, Babylonia, Assyria, Susiana, Media, Persis, Parthia, Carmania deserta, Carmania altera, Arabia felix, Hyrcania, Margiana, Bactriana, Sogdiana, Sacarū regio, Scythia intra Imaum, Scythia extra Imaum, Serica, Aria, Paropamisus, Drangiana, Arachosia, Gedrosia, India intra Gangem, India extra Gangem, Sinarum regio, Taprobana insula, cum alijs circum ipsam.

ALIA DISTINCTIO ASIAE recentiorum.

NOSTRA tempestate Ioannes Barrius distinguit Asiam in nouem partes; alij autem in quinque, inter quos Ortelius, qui secundum eius Imperia, quibus administratur, partitur, quem sequi volumus in harum partium distributione; nisi quod quintam partem in duo secamus, & aliam, quæ insulas ad Asiam spectantes complectitur, adiungimus, ut in vniuersum ipsa Asia in septem principa-

Alia distinctio Asiae recentiorum.

Nostra distinctio.

les partes diuidatur, quarum quædam maiorem, quædam minorem terræ portionem comprehendunt.

Primam Asiæ partem, quæ Europæ contigua est, & magno Duci Moscouiæ paret, mari Glaciali, Obij fluuiio, Kytaiæ lacu, & linea inde ducta ad Caspium mare, isthmoque, qui inter hoc mare & Pontum Euxinum est, Ortelius terminat. Et hæc quidem Sarmatia Asiatica antiquorum magna ex parte est, de qua quidem particularem infra damus tabulam.

Primæ pars Asiæ. Eius fines. Sarmatia Asiatica.

Secunda est, quæ magno Chamo Tartarorum Imperatori obedit, cuius fines à Meridie sunt mare Caspium, Iaxartes fluuius, Imaus mons: ab Ortum, & Septentrione Oceanus: ab Occidente Moscouiæ regnum; & de hac etiam extat infra particularis tabula.

Secundæ pars Asiæ. Eius fines. Iaxartes fl. Imaus mons.

Tertiam partem occupant Turcæ, quæ quidem inter Pontum Euxinum, mare Aegæum, Mediterraneumque, Aegyptum, sinum Arabicum, Persicumque, Tigrim fluuium, mare Caspium, & Isthmum, qui inter hoc & Pontum Euxinum est: de qua quidem duas damus infra tabulas, nempe tabulam Palæstinæ, seu Terræ sanctæ, & tabulam Cypri insulæ: de reliquis Turcici Imperij locis in Asia loquemur in descriptione particulari Turcici Imperij, cuius infra extat particularis tabula.

Tertiæ pars Asiæ. Eius fines. Tigris flu. Mare Caspium.

Portus Euxinus.

Quarta pars continet Regnum Persiæ, quod hodie à Sophis gubernatur, cui Turca est ab Occidente, Tartari à Septentrione, & ad Ortum sermè vsque ad Indum fluuium extenditur, à Meridie autem Rubro mari alluitur: de hac etiam parte asseremus infra peculiarem tabulam.

Quartæ pars Asiæ. Eius fines. Indus flu.

Quinta pars Indias Orientales omnes continet, hoc est tam Indias intra Gan-

Quintæ pars Asiæ. Eius fines.

Gangem,quàm extra; quæ non ab vno solo, vt aliæ partes, sed à pluribus regibus gubernantur.

Sexta pars
Asiæ.
Eius fines.
Septima
pars Asiæ.
Eius fines.

Sexta est China, prouincia amplissima in Tartarorum, & Indiæ finibus, quæ à potentissimo Rege moderatur.

Septima, & vltima omnes insulas in Oceano Indico, & Oriëntali hinc inde sparsas habet, de quibus tribus vltimis partibus vnita extat infra tabula, sub titulo Tabulæ Indiæ Orientalis.

Asiæ qualitas.
Cicero pro
Lege Mani-
liæ.

Cæterùm Asia in vniuersum incomparabili potitur aëris clementia, & tam opima est, ac fertilis, & vbertate agrorum, & varietate fructuum, & magnitudine passionis, & multitudine earum rerum, quæ exportantur, vt faciliè omnibus terris antecellat. Isthic enim varia animalium, & terræ nascentium genera, quæ in alijs orbis partibus non nascuntur, inveniuntur: mittit enim Asia balsamum, calamum, thus, myrrham, cassiam, cinnamomū, garyophillum, piper, crocum, ligna odorifera, resinam suauissimi odoris, muschum, & alia aromata, ac odorata: abundat odore, auro optimo, mineralibus penè omnibus; & preciosis lapidibus omnis generis.

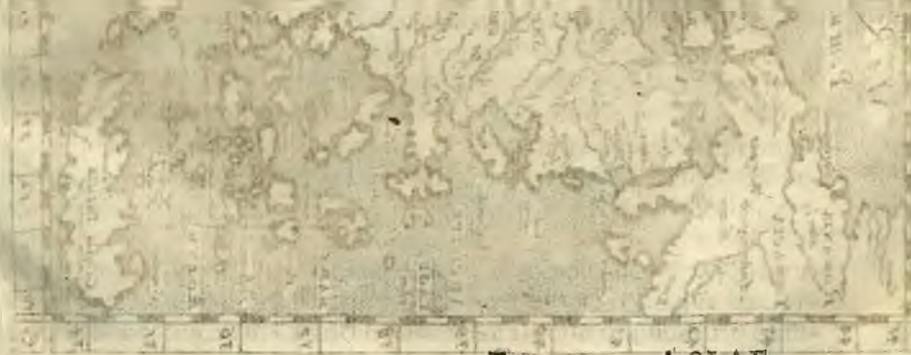
Asiæ fluij.
Mare Caspi-
um.
Duodecim
vrbes Asiæ
prostrate v-
na nocte.
Homines a-
ue-sisplāis.
Homines
caninis ca-
pitibus.

Alit quoque innumeros elephantes, camelos, & alia complura animalia tum domestica, tum syluestria. Memorabiles Asiæ fluij sunt Indus, Ganges, Rha, seu Volga, & alij quidam. Montes isthic insignes, & admirandi sunt, atque etiam lacus immensi, & vnum mare Caspium in modum vastissimi lacus, quod sanè ad Oceanum vsque non pertingit. Vastissimæ tamen sunt in Asia solitudines, ac deserta; & hæc terra magnopere terræmotibus subiecta est: nam sub Tiberio Cæsare duodecim eius vrbes vna nocte prostrate sunt; neque in toto terrarum orbe tam crebræ vrbiū euersiones fiunt sicut in Asia. Creditit antiquitas multa fabulosa de hac orbis parte, hoc est, in ea homines syluestres auersis post crura plantis reperiri eximiæ velocitatis: similiter hominum genus capitis caninis, & alia, quæ tamen falsa esse recentiorum narrationes prodiderunt.

Asia pluri-
morum parēs
regnorum.
Primæ in
orbe Mo-
narchiæ.
Qui iustit-
iæ Asiæ
dominatur.
Asiæ incolæ
rū qualitas.
In Asia pri-
mus homi-
nū creatus, de-
lusus, & io-
tū genus
humanum
testatur.

Præterea populis ingeniosissimis præstat ipsa Asia, diuitijs immensis affluit, & omnibus bonis beata est, atque mater, & parens multorum amplissimorum Regnorum, ac potentissimorum, diuturnorumq; Imperiorum semper fuit: Namque apud Scriptores Ethnicos celebrantur primæ in orbe monarchiæ Assyriorum, Persarum, Babyloniorum, Parthorum, & Medorum, quæ isthic floruerunt, & nostra ætate moderatur in ea Turcæ, Tartari, Persæ, Mogori, Indi, & Chinenses, qui omnes profectò ingenio, promptitudine, & corporis viribus præstant. Non minus in sacris literis hæc mundi pars præ ceteris illustis est, ac celebratissima, cum in hac, vt ait Ortelius, non solum genus humanum à Deo Optimo Maximo creatum, ab hoste Satana delusum, corruptumque, & à Christo Salvatore instauratum constat; sed omnem ferè vtriusque Testamenti historiam in ea scriptam, & completam legimus.

Quinimò in hac ipsa orta postremò est Mahumeti Pseudoprophetæ *Asia Mah-*
 infamis secta, quæ aded per totam Asiam, ac per Africæ non-minimam *metipa-*
 partem potens est. Sed nunc ad ipsas Asiæ particulares descriptiones ac- *tria.*
 cedamus.

NATOLI A *olim* ASIA MINOR

XXVI.

ASIAE MINORIS, VVLGO Natoliæ vocatæ, descriptio, cum insulis circumiacentibus.

ASIAM MINOREM hîc intelligimus pro tota Chersoneso, seu peninsula inter Euxinum, & Ciliciam, Pamphylumq; mare, versus mare Aegæum protensa, quæ hodie vno nomine vulgò *Natolia* vocatur, & *Turcia maior*, ipsamq; descripsit Ptol. in prima Asiæ tabula, vnde regiones hasce antiquorû cõplectitur, nèpe PONTVM, & BITHYNIAM, ASIAM PROPRIAM, LYCIAM, GALATIAM, PAMPHYLIAM, CAPPADOCIAM, CILICIAM, & ARMENIAM MINOREM. Terminatur autè ab Ortu Euphrate fluuiò nobilissimo, qui nunc *Apherat*, vel *Frat*, dicitur: à Meridiè Mediterræneo mari, quod ab ipsis minoris Asiæ regionibus interdum Lycium, interdum Pamphylum mare, & alicubi etiam Ciliciæ fretum dicitur, nuncq; vulgò *mare Caramania* vocatur; ab Occasu mare respicit Aegæum, seu Archipelagum Græciæ, à Septentrione verò pòto Euxino seu *mari maiori* abluitur. Complectitur autem magnam terræ tractum, cum inclusa sit inter Meridianum gr. 51. & Meridianum gr. 72. atq; secundum latitudinè est in eodem ferè situ, in quo est Italia: nam clauditur inter gr. 36. $\frac{1}{2}$ & gr. 45. scilicet inter medium quarti climatis, vnde cumq; parallelum, & sexti climatis mediū, ac decimumquintum parallelum, vbi accidit maioris dièi varietas vnus horæ; etenim Australis ora habet maximam diem horarum 14. cum semisse, & Borealis horarum 15. cum semisse. Est autem minoris Asiæ latitudo ex Plinij traditione ducentorum circiter millium passuum, ab Iſico scilicet situ, nunc *Golfo de Laiazzo*, & Amanicis portis vsque ad Trapezuntem, quæ est in ora Ponti, quod quidem cum Herodoto consentit, qui ait isthmium Asiæ minoris esse iter quinq; dierum expedito viatori.

Gaudet autem terra hæc singulari quadam celi clemètia, fuitq; olim frugiferis cãpis, copiosis pascuis, auratisq; amnibus abundè diues, atque omnium rerum, quæ ad bene, beatèq; viuendū cõducunt, mirè affluens; ac permultos peperit homines præstantissimos prisce ætatis, qui florè linguæ Græcæ prætulerūt, quæ triplex fuit, DORICA, IONICA, & AEOLICA, ceteræ linguæ hulus peninsulæ barbaræ censebantur: præterea horum laus fuit non modò in veteri illo, & ethnico disciplinarum artiumq; humanarum genere: verum etiam in Christi religione. Namque hæc orbis pars celeberrimarum Christi Ecclesiarum aluma quondam fuit: quinq; etiam

*Asia minor.**Natolia.**Turcia maior.**Minoris Asiæ regiones.**Eius fines. Euphrates. Apherat.**Frat.**Mare Lyciū.**Pamphylia.**Mare Caramania.**Archipelagus Græciæ.**Mare maius.**Minoris Asiæ latitudo.**Golfo de Laiazzo.**Eius qualitas.*

A S I A E M I N O R I S.

Minoris Asiae regna.

etiam in ea, vt in nulla alia. celeberrimæ fuerunt nationes, in quibus olim maxima regna fuere, vtpotè Troianorum, Mithridatis, Cræsi, Antiochi, Paphlagonum, Galatarum, Cappadocum, Phrygiorum, & reliquorum populorum. Fuit autem primum à Cyro Persarum rege occupata, deinde à Macedonibus, atq; ab Alexandri ducibus vnà cum Syria, Aegypto, ac Babylonia mirè fuit diuisa, postmodum à Romanis fuit spoliata, atque postremo à Turcis fuit vastata, miserabiliterque deperdita, & ad maximam tenuitatem redacta, vt nihil modò memoratu dignum ferè habeat. Quandoquidem tam insignis & nobilis terra paucis hodie ciuitatibus insignitur, sed oppidulis, vt plurimum, & pagis; ac dicunt quidam in tota hac minori Asia ruinas cerni plusquàm 4000. locorum, & vrbium ita in diuersarum gentium incurfionibus deuastatarum, vt vix dignosci queant: & multæ regiones proprium amiserunt nomen, neque adeò fertilis & culta est, vt olim; versus tamen mare magis colitur, & habitatur ob nauigationes, & negociationem. Mediterranea loca viles, rusticæ, & abiectæ gentes occupant: sunt autem plurima eius loca campestria, frumento, hordeo, gossipio, & sesamo cõlita; & præcipuus prouentus regionis est gossipium, & sesamum. Incolæ Mahumetani, vt plurimum, sunt, dicunturque Turcæ naturales, qui simpliciores sunt cæteris; nec ita crudeles, vt sunt illi, qui Christi fidem abnegant: sunt tamen permulti Christiani in Cappadocia, & nonnullis alijs regionibus, qui Græcum ritum sequuntur, & Armeniorum. nulla isthic datur nobilitas ex antiquitate sanguinis, aut familiaris; sed omnes æquales sunt, & à Turcarum Imperatore mancipiorum loco tenentur, qui isthic suos *Beglerbeios* & *Sangiacos* mittit in diuersis regionibus, & prouincijs. Rustici porro segnes & ociosi admodum sunt, qui terram nulla diligentia colunt, præsertim opulentiores, & nisi ab eorum mancipijs agri excolerentur, rari essent agri culti. Sunt autem in vniuersa minore Asia permulti fluij, quorum præcipui sunt, *Iris*, nunc *Casalmach*; *Halis*, nunc *Ottomangiuch*; *Parthenius*, nunc *Dolap*; *Sangarius*, nunc *Bello-nio Sangari*, & *Acada* in Castaldi tabulis; & hi omnes in Pontum Euxinum seu mare maius decurrunt; deinde *Ascanius*, nunc *Isnic*; *Phyndacus*, nunc *Supid*; qui in Propontide exonerantur: *Scamandores*, nunc *Simores*, qui in Hellespontum incedit: *Caicus*, nunc *Girmast*; *Hermus* seu *Mercurius*, nunc *Sarabat*; *Gaystrus*, Castaldo hodie *Chaici*, & *Ortelio Chias*; *Mæandrus*, qui Prusæo auctore sexcentas flexuras facit, vocaturque nunc *Madres*: & hos omnes Aegæum mare excipit. Est etiam *Melas* fluuius, hodie *Gensui* vocatus, qui ad Euphratem suas aquas mittit, præter plurimos alios, qui ad Mediterraneum mare tendunt. Nunc autem de particularibus regionibus nonnihil dicamus, seruantes antiquam partitionem.

Minoris Asiae Incole qui sunt, & quales.

In minori Asia omnes sunt æquales.

Rusticorum

Minoris Asiae qualitas.

Minoris Asiae fluij.

PONTVS, ET BITHYNIA.

DVAE olim PONTVS, & BITHYNIA prouin-
ciae fuerunt discretæ, vna ad Occasum, altera ad Solis
Ortum Sangaro amne interfluente, quæ postea in pro-
uinciam vnam redactæ sunt, PONTVS, & BI-
THYNIA dicta, quæ hodie *Bursia* vocatur, vt Gira-
uæ placet, ab vrbe id nominis, sed *Besfanguial* Castaldo,
& alijs dicitur. Terminatur hæc prouincia secundum Ptol. ab Occasu ore
Ponti, & Thracio Bosphoro, & parte Propontidis: à Septentrione parte
Euxini Ponti: à Meridie Asia propria, iuxta Rhyndacum amnem: ab Or-
tu Galatia iuxta Paphlagoniam. Est autem opulenta, ac diues; in qua olim
Mithridates maximus Rex regnavit, quem populus Romanus ægrè mul-
tis demum annis superauit. Isthic famosæ vrbes fuerunt olim Chalcedon,
Nicomedia, Apamia, Prusa, Nicæa, & Heraclea Ponti.

*Pontus, &
Bithynia
prouincie.
Pontus, &
Bithynia
prouincia
vna.
Bu sia cur
dicta.
Besfanguial.
Ponti, &
Bithynie
fines.
Famosæ vr-
bes Ponti,
& Bithy-
nia.*

CHALCEDON Megarensium olim fuit colonia, fuitque famosa
ob Concilium quartum in ea celebratum, sed nunc destructa est. Sunt ta-
men, qui dicant hodie extare contra Constantinopolim interflua Bos-
phori parte 7. stadiorum spatio diuisam, clarissimumque esse emporium, &
Galatam vulgò vocari; alij autem dicunt Chalcedon hodie esse *Scutarum*
oppidum contra Constantinopolim situm.

NICOMEDIA vetusta est vrbs, & olim potens, ac præclara, cum
fuerit aliquot Imperatorum sedes, qui plures viros sancto Martyrio in ea
affecerunt. Sita autem est in edito colle amœno in loco, ac magnam habet
scaturiginum aquæ commoditatem, vnde frequentioribus habitatur inco-
lis Turcis & Græcis, licet in ruinis iaceat.

*Situs Nico-
media.*

PRUSA, hodie *Bursia*, seu *Bursa* dicitur, estque vrbs ampla, ac potens
ad montem Olympum sita, quæ olim Ottomannorum Imperatorum fuit
sedes, antequam Constantinopolim cepissent; nunc autem in ea sepeliun-
tur omnes ex Ottomana familia, Imperatoribus tantum exceptis, quorum
sepulchra sunt Constantinopoli.

Situs Pruse.

NICAE A, nunc secundum Nigrum vocatur *Nichia*, sed alijs *Isnic* dici-
tur: fuit olim Bithyniæ Metropolis, & nobilitata fuit ob Concilium pri-
mum in ea celebratum, nunc verò deserta est. Iacet autem prope Ascaniam
paludem, seu lacum, nunc *Lago de Isnic*, per quem in mare vadit Ascanius
amnis. In hac autem prouincia auripigmentum foditur, quod Arsenicum
Græcè dicitur.

*Nicaeæ sum.
Ascanius
amnis.*

*Asia propria.
hinc fines.*

SIA, quæ PROPRIA dicitur, & nunc *Sabrum*, seu *Sarcum*, particularis est prouincia minoris Asiæ, quam Ptol. ab Occasu Propontidis parte, & Hellespôto, Aegæoq; pelago, ac Icario, Myrtooq; terminat: à Meridie Rhodési pelago, & Lycia partim, ac Pamphylia: ab Ortu Galatia: & à Septentrione Pôto & Bithynia, ac Propontidis parte. Hæc autem prouincia abundè apud omnes auctores celebrata est vrbibus clarissimis, fluminibus, ac montibus innumeris, ac incolis præstantissimis; quæ quidem apud ipsum Ptol. hæcæ particulares regiones comprehendit, nempe Phrygiam, Cariam, Mysiam vtramque, Aeolidem, Ioniam, Doridem, Lydiam. PHRYGIA diuiditur in maiore quæ ad Ortum exposita est; & in minorem ad Occasum, quæ Hellespontiacæ etiâ dicitur, & Troas, & nonnullis etiâ vocatur Epictetus. Castaldus hodie *Sarcum* dici tradit. Phrygia magna nunc, sicut etiam olim, pluribus vicis, quàm vrbibus frequens est, & in ea est MIDAIVM vrbs nobilis Mydæ regia, nò longè à Sangario fluuiio. A PAMIA etiam vrbs, quæ Cibotis quoq; dicebatur, Phrygiarum vrbium maxima fuit, & caput quondam Phrygiæ, inigneque emporium: hæc autem pauco interuallo à Mæandro fluuiio iacet. Sunt montes propè Docimæum oppidum, & Synnadam vrbē, in quibus Synnadicus lapis effodiebatur varius, admirabilis & alabastro perlimilis, ex quo columnæ ingentes conficiebantur, quæ Romam per mare deferbantur.

*Regiones
Asiæ pro-
priae.
Phrygiæ di-
uisio.*

*Phrygia
magna.
Sangarius
flu.
Mæander
flu.
Synnadicus
lapis.*

*Phrygia
Minor.
Troas.
Mons Athos.
Mons Ida.
Ilium.
Troia.
Gargara.
Scamander
flu.
Simois flu.*

*Affos pro-
mont.*

MINOR PHRYGIA, seu TROAS iacet è regione montis Athos, in qua fuit olim ILIVM, seu TROIA, vrbs famosissima, caput regionis, & mons Ida Paradis iudicio memorabilis, qui nunc *Gargara* dicitur, & fluuius Scamandrus, & Simois, seu Simoentius, ac alià loca ab Homero, & Virgilio celebrata. Incolæ partim Græci sunt, partim Turcæ, partim Arabes, omnesq; eam regionē *Troada* vulgò nuncupant. Troianæ vrbis ædificiorū rudera adhuc cōspiciuntur, quæ admiranda videntur intuentibus, (ait Bellonius testis oculatus) nam murorum ambitus de vrbis amplitudine satis amplum testimōnium præbent, cōstabant autem ex magnis saxis, raris, & valdè spongiosis, nigris, & duris, forma quadrangula incisis, quæ ex vicini Promontorij, Affos nomine, latomijs exēpta fuerūt. Extant adhuc turrium, quæ in muris erant rudera. Murorum, qui vrbem cingebant fundamēta adhuc apparent nonnullis locis suffulta cōlumnis, & fulcris binas Orgyas latis. Extra murorum ambitum secundum regias vias videre licet magna marmorea sepulchra operis antiqui ex vnico lapide instar cistæ excauata, quorum opercula adhuc integra sunt. Apparent duarum arcium rudera ex marmoreis lapidibus constantia, quæ omnino corrumpi nequeunt. In interiore vrbis parte nihil, nisi ruderū confusæ moles conspicitur, cūm toties excisa fuerit hæc vrbs, vt nulla integra remanserint ædificia: eam ob causam omnino deserta est, nec quisquā
ibi

ibi habitare potest ob agri sterilitatem, & aquæ penuriam. Magni Colossi Troiæ humi prostrati adhuc iacent operis antiqui, & restât adhuc in magnorum ambitu nonnullæ portæ serè integræ. Hæc ex Bellonio collegimus suis proprijs verbis, qui asserit etiam flumina illa, Simoidem scilicet & Xanthum, seu Scamandrum, adeò à Poëtis celebrata, quæ Troiana præter rigabant, nunc exiguos riuulos esse, qui æstate omnino exsiccantur, & hyeme vix tantum aquæ ferunt, vt anser in ijs natare possit.

Fuit quoque in Troade regione PERGAMVS vrbs in colle sita, metropolis Asiæ Propriæ, & Galeni Medicorû principis patria, quæ quidem sub Attalicis regibus fortunata fuit, ipsamq; Silenus amnis intermet, & Caicus præterfluit. In ea chartæ vsus primum fuit inuentus, quæ inde nomen habet. Eius rudera hodie tantum extant, diciturque vulgò Pergamo etiamnum. Ager vrbs valdè opulentus est, ac felicissimus; quo fit, vt etiam hodie frequentius habitetur vicis. Isthic sunt lapidina, in quibus olim inuenti fuere permulti homines in lapidem conuersi, qui prius ibi terrore belli occultati fame perierât. Prope Hierapolim urbem, olim diuitijs cunctis refertam, & Mæandro fluuijo appositam, ponuntur aquæ calidæ à Strabone, quas ait in Tophum faciliter indurari; & ibidem etiâ ponuntur aquæ ad tingendas lanas idoneæ, vt ex radicibus tincta illis cedere videatur.

Xanthus fl.

Pergamus patria Galeni.

Silenus amnis.

Caicus amnis.

Qualitas agri.

Homines in lapidem versi.

Hierapolis.

Tophus.

Cæterùm Phryges primi fuerunt, qui auguria inuenerunt, fistulam, triecordium, & alia.

CARIA regio inter Ioniam, & Lyciam iacet, cuius metropolis fuit olim MILETVS, ad mare illustris ac nobilis vrbs, qui locus nunc Melaxo dicitur, ex qua quidem plusquâ 80. coloniæ prodierût, qui Milesij dicebântur. Cariæ verò populus Hætines, & Leleges dictos fuisse asserit Herodotus, & Mausolos nominat Stephanus. In Caria est vrbs MAGNESIA, nomen vetustum adhuc retinens, iuxta Mæandrum fluuium, quæ omnium Asiæ totius vrbium longè frumento feracissima erat, circa quam magnæ lapis inuenitur.

Magneſia.

Magnæ lapis.

Sunt etiam montes in Caria, in quibus lapis albus effoditur, ex quo edificia publica, & priuata fabricantur, quæ mirè splendent.

MYSIAM regionem Ptolemæus in maiorem, & minorem partitur, quæ aliquando Abreta, Aeolia, & Aeolis dicta fuit; Castaldus *Bursiam* nunc eam nominat. Fuit olim in hac regione LAMPSACVS Græca vrbs priorum colonia ad Hellepontum è cõspectu Callipolis, quæ subuerſa est, cuius locus nunc Nigro teste dicitur *Aſpico*, & Sophiano *Lampsico*, sed Oliua, *rio Circe*. In huius vrbis agro vineæ fructus abundè præbent.

Mysia partitio.

Lampsacus.

Aſpico.

Lampsico.

Circe.

ABYDV8 vrbs, nunc *Aueo*, Milesiorum fuit colonia. Isthic sunt Helleſponti angustia septem ſtadiorû, vbi Xerxes ponte Europâ iunxit Asiæ, qui tempeſtate dirutus, atque diſſolutus fuit. Abydus hodie etiâ perdurat contra Seſtum Thraciæ Chersonesi oppidum, eſtque paludoſo in loco, vt ait Bellonius, ſita, & quadrangula forma reparata, quæ quatuor propugnaculis admodum infirmis prædita eſt in quatuor angulis muri

Abydus.

Aueo.

Abydiſius Forma.

ASIAE MINORIS.

Sestus arx.

quadranguli:& hæc arx, simul cum Sesti arce opposita, vna est ex clauibus Turcarum dominij: namque ex his arcibus exploduntur bellica tormēta in eas naues, quæ sine licentia magni Turcæ effugere, vel in Hellespontū vi percurrere vellent.

Adramyttium.

Pendafus.

Lādermiti.

Thebes

portus.

Granicus,

seu Grenius

amnis.

Lassara.

Æoliare-

gio.

Eius vrbes

lioriales.

Ionia pro-

uincia.

Philosophia

Ionica.

Quiscon.

Ephesus.

Figena, seu

Fiena.

Clazome-

nij.

Doridis re-

gio.

Gnidus

vrbs.

Halicare

nassus vrbs.

Fuit etiā olim in hac regione **ADRAMYTTIVM** vrbs, olim Pendafus Atheniensium colonia, nunc *Landermiti*, quæ portum, & nauale habuit, & agrum opulentum Thebes vocatum, & carmine Homerī nobilitatum. Pertinet ad hanc regionem Granicus, seu Grenius amnis, nunc *Lassara*, secundū Nigrum, qui ex pluribus fontibus factus in Propontide exit, fuitque olim profundus, vndosus, & impetuofus, vbi Alexander Darrij Satrapas prælio superauit.

AEOLIS regio in littore est maris Aegæi, cuius incolæ olim Pelasgi dicebantur: huius littorales vrbes sunt Myrina, Cuma, nunc *Castri*, & Phocæa duobus portubus insignita, quæ nunc *Foglia vecchia* dicitur.

IONIA Icarium respicit pelagus, & Chios insulam, ex qua sanè prouincia ortum duxit Philosophia Ionica, & in ea minium ex gleba coquebatur: hanc hodie à Turcis quidam appellari *Quiscon* volunt.

EPHESVS fuit olim famosa eius vrbs, & Asiæ olim lumen dicta, quæ etiamnum *Epheso*, vt Sophiano placet, vocatur; sed *Figena*, seu *Fiena* Castaldo. Est autem maximè celebris ob Concilium, & ob templū Dianæ Ephesiæ in ea constructum, quod inter 7. orbis miracula connumerabatur. Ioniæ Chersonesum insulæ Chios vicinum inhabitârunt Clazomenij, cuius ager optimum ferebat vinum.

DORIDIS regio in Chersonesi formam in mare porrigitur, & cōtinet **GNIDVM** vrbem famosam ob marmoreum Veneris simulacrum; hodie diruta est, cuius locus vocatur *Capo Chio*, vel *Crio*. Castaldo est etiam in eius isthmo **HALICARNASSVS** vrbs summæ claritatis, Dionysij, ac Herodoti patria, quæ hodie Sophiano *Mesi* dicitur, & *Castellum S. Petri* Nigro, & Vadiano. In vrbe hac regnauit Mausolus Rex, cui ob vxore Artemisia erectum fuit sepulchrum **MAVSOLEVM** nuncupatum, quod inter septem orbis miracula connumeratur.

LYDIA regio dicta etiam fuit Mæonia, & ad mare non extenditur, quam amnes à Tmolomonte prouenientes, & aurum euoluentes interluunt, ex quo feracissima fuit olim auri, & argenti, atque egregiè culta, ac delicatissima. Huius populi celebres diuitijs fuerunt, & regionis caput fuit olim **SARDIS** vrbs magna, & Cræsi regia, quam Pactolus amnis interfuit, quæ terræmotu concisa à Tiberio restaurata fuit; in cuius quidem agro Sarda gemma vulgaris reperiebatur. Tmolus etiam mons feracitate sua clarus extitit: namque vitibus mirè confitus erat, ac croco florens.

Lydiare-

gio.

Mæonia.

Tmolus

mons.

Sardis vrbs

Pactolus

amnis.

Sardis gem-

ma.

LYCIA.

LYCIA olim Mylias dicta fuit, atque etiā Ogygia, *Stephano* teste: nunc *Bricquia* dicitur Girauæ, & *Aldinelli* Castaldo: sed *Benesaacan* ab Arabibus dici asserit *Theueus*. Hæc prouincia ad mare maximè vergit ab ipsa Lycium vocatum, & ab *Oçcasu*, & *Borçea* à *Caria* concluditur: ab *Ortu Pamphylia* iungitur, secūdum *Masicytum* montem ad mare vique pertingentem: à *Meridie* abluitur *Lycio* 200 ferè millium passuum nauigatione. Est autem aspera regio, ac difficilis propter nascentem in ea *Taurum* montem: frugifera tamè, vbi in campis sese aperit, atque olim fuit clarissima, quæ 60. oppida complectebatur, è quibus *Pauli Apostoli* ætate 36. extabant, reliquis partim bello, partim terræ motu disiectis. *Primariæ vrbes* *Lyciæ* fuerunt *Xanthus*, *Patara*, *Pinara*, *Olympus*, *Myrrha*, & *Limyra*, & inter eas *Metropolitana* fuit *PATARA*, *D. Nicolai* patria *Episcopi Myrrhæ*, quæ nobilis antiquitus erat delubro *Apollinis*, cui consecrata erat, vbi responsa dabatur. *TELMESVS* etiam ciuitas iuxta eiusdem nominis promontoriū clara fuit ob aruspicinam, cuius incolæ somniorum interpretationem primū adinuenerunt. Tradunt antiqui scriptores, isthic esse *Chimæram* montem noctibus flagrantem.

Lyciopro-
nin.

Eius fines.

Masicytus
mons.

Regionis
qualitas.

Vrbes
Lyciæ.

Patara.

Telmessus
ciuitas.

Chimæra
mons.

GALATIA.

GALATIA, seu GALLOGRÆCIA, à *Suida* *Galatia*. *Græcogallia*, & *Bucellanorum* regio dicitur. *Gallogræ-*
Nomen autem sumit à *Gallis* populis, qui cum *Græcis* cōmixti *cia.*
fuerunt: namque memoria proditum est, *Gallos* in *Asia* *Bucellani.*
mixtos fuisse tempore *Pyrrhi* *Epirotarum* Regis, hoc
est paucis annis ante primum bellum *Punicum*. Hodie
autem *Castaldo* *Chiangare* dicitur, & ad *Occidētem* *Bi-*
thyniam, ac *Phrygiam* habet: ab *Ortu* *Cappadociam*: à *Meridie* *Pamphi-*
liam: ad *Septentrionem* verò *Euxinum* pontum, vbi 250. millibus passibus eius littus extenditur. Terra frugum omnis generis ferax est, quæ *Amerthistum* lapidem inter alia parit. *Angourî*, magna, ac opulenta, totius regionis celeberrima est propter panni vndulati, & non vndulati, frequentissimam mercimoniam, qui in ea sola vrbe ex mollissimis caprarū villis texitur. In hac regione est *PAPHLAGONIA* prouincia ad *Pontum Euxinum*, nunc *Roni*, vt quibusdam placet, vocata, à cuius populis, *HENETIS* vocatis, quidam putant *Venetos* *Italiæ* populos clarissimos emerisse. In hac autem est *SINOPE* vrbs, colonia *Milesiorum*, ac omniū totius *Galatiæ* clarissima, super collem

Chiangare.
Galatiæ
fines.

Amerthistum
lapis.

Ancyra
vrbs.

Angourî.
Paphlago-
nia prouin-
cia.

Heneti.
Venetis.

Sinope
vrbs.

ASIAE MINORIS.

*Sui quali-
tas agri.
Amisus
vrbs.
Simiso.*

lem peninsulæ ad Pontum Euxinum sita cū nobili portu, quæ clarissimi totius Asiæ Regis Mithridatis patria fuit, qui eam primam sibi Regiam constituit; agrum habet terra rubra copiosè insignitum, & æris mineris diuitem, hodie antiquum retinet nomē, & *Sinopi* dicitur. Est etiam *AMISUS* vrbs maritima, satis olim insignis, quæ nūc *Simiso* dicitur, cuius ager optimus est ac aquis irriguus.

PAMPHYLIA, QVAE NVNC Caramaniæ pars est.

*Pamphylia
provinc.
Popsofia.
Zina.*

*Carama-
nia,*

PAMPHYLIA, etiam Popsofia vocatur Plinio, hodie *Setilia* Girauæ, & alijs dicitur, & *Zina* ab Arabibus vocari Theuetus asserit: Bellonius autem ait hanc hodie simul cum Cilicia vno nomine *Caramaniam* dici, quæ quidem Caramania est septem Turcicorum Sangiacorum sedes, & prouentum reddit 80. circiter millia aur. Terminatur autē Pamphylia ab Occasu Lycia & parte Asiæ

*Vrbes Pam-
phylia,*

propriæ: à Septentrione Galatia: ab Ortū Cilicia, & parte Cappadociæ: à Meridie Pamphylia pelago, quod sæuū semper, ac procellosum est. Ora eius maritima est 150. millium circiter passuum. In hac sunt *PERGA* Mediterranea ad Cataractum fluuium, & *SIDA*, & *ATTALIA* vrbes maritimæ, quarum mentio est in Actis Apostol. & Attalia quidem Metropolis olim fuit, quæ nunc *Sattalia* dicitur, estq̃ue inter maritimas eius regionis vrbes maxima, ac munita, à quo vicinus sinus *Golfo di Sattalia* dicitur, vbi emporium vniuersi tractus illius egregium sit; celebris etiā est ob tapetes, qui in ea conficiuntur. In Pamphylia, quemadmodum etiā in Ciliciā capræ mollissimos habent villos, vt sericū ipsum tenuitate propocent, & candore niuem, ex quibus optimi & elegantissimi conficiuntur panni yndulati, & non yndulati.

CAPPADOCIA, NVNC AMASIA.

*Cappadocia
provinc.
Leucosyria.
Almasia.
Genech.
Toccatu
Alaluen.
Cappadocia
termini.*

CAPPADOCIA Strab. & alijs Leucosyria vocatur, hodie verò *Almasia*, seu *Amasia* est Castaldo, ab vrbe forsā huius nominis primaria: Theueto autem *Genech*, & Pineto *Toccatu Alaluen* dicitur. Hæc autem regio extendit sese ad mare vsque Maius, & ab Occasu Paphlagonia, Galatia, & parte Pamphylia terminatur: à Meridie parte Cilicia; ab Oriente Antitauro, iuxta Armeniam minorem, & Moschio monte, & Euphratis parte: à Septentrione Ponto Euxino supra 450. millium passuum excursu.

Latè autem patescit, & claris amnibus perfunditur, quorum memoratissimus Halys, nunc *Ottomagiuch*, Cœsi aliquândo regnorum ab Ortu terminus: reliqui sunt Iris, nunc *Casalmach*, & Thermadon, qui hodie ab *Accolis Permon* vocatur. Est autem hæc regio frugibus omnibus, ac vino abundans, atque argento, ære, ferro, alumine, chrystallo, iaspide, onichite lapide, & alabastro ignobili diues: imprimis verò equos innumeros alit: sunt autem qui dicant regionem ipsam esse asperam, & rerum ad victum necessariarum maximè indigentem, & gentes olim fuisse malis moribus affectas. Circa Thermodoontem fluuium ait Plinius duo esse apum genera, & quæ in arboribus mellificant, & quæ sub terra triplici cerarum ordine vberrimiprouentus. In huius ferè regionis meditullio tradunt esse ARGÆVM montem omnium huius loci altissimum, in quo sereno cœlo vtrumque mare aspicitur, Issicum nempè, ac Euxinus Pontus, cuius cacumina æstate pariter ac hyeme niuosa sunt. Ciuitates insignes sunt Trapezus, & Themiscyra maritimæ, & Amasia, Iconium, & Maza, vel Cefarea Mediterraneæ. TRAPEZVS, seu Trapezuntium, hodie *Trebisonda*, & à Barbaris *Machamach* dicta, maximè illustris est, ac etiam hodie celeberrima, quæ à Græcis in calce regionis condita fuit, & vasto monte retro clausa: hæc autem Imperio Trapezuntino sedem, & nomè dedit, quod ab Isaac Comneno ex Constantinopoli profugo olim fundatum fuit, sed ab Mahumete secundo Turcarum Imperatore fuit deletum, capta ipsa vrbe, & Dauide Imperatore Christiano occiso, ac tota illius stirpe crudeliter sublata. Perdurant adhuc in ipsa vrbe multi Græci Christiani. AMASIAM urbem aliqui caput faciunt Paphlagoniæ, sed ad hanc regionem pertinere ex Ptol. ac alijs cõstat. Hæc autem vrbs hodie etiam sic vocatur, atq; ab ea circumuicinæ regiones nomen sumunt: sita autem est profunda in valle, iuxta amnem Irim, nunc *Casalmach*, cuius ager licet magna ex parte nudus, ac desertus sit, attamen alendo pecori idoneus est. Fuit autem Strabonis Geographi patria, ac in ea nunc Belerbeius Turca residet, qui vocatur Belerbeius Amasiæ, & Cappadociæ, cuius prouentus est 60. millium Ducatorum.

ICONIVM urbem nonnulli in Cilicia reponunt, cùm sit in illius confinio, quæ tamen ex Ptol. descriptione ad hanc regionem pertinet, vocatur hodie *Conia*, seu *Cogne*; & sita est non procul ab altis montibus, quam plerique riui, ex ijs montibus delabentes irrigant: mœnia habet non vetusta orbiculari forma ex vario lapidum genere cum turribus quadrangulis, raris tamen: octo in ea sunt portæ, & elegantiores fabricæ sunt Mesguedæ, Thermæ, & Carbassara. Incolæ Græci sunt, Turcæ, Hebræi, Arabes, & Armeni. frequentes sunt circa territorium huius vrbis pagi incolis refertissimi, & generosum vinum isthic vites conficiunt.

Amnes Cappadocia.
Halys amnis.
Ottomagiuch.
Qualitas.

Thermadoon flus.

Argentus mons.

Cappadocia ciuitates.

ASIAE MINORIS.

CILICIA, NVNC

Caramaniæ pars.

*Ciliciare-
gio: Tarsus.
Turcoma-
nia.
Finichia.*

CILICIA regio, Iosepho Tarsus dicitur, & *Chalah* Hebraeis, hodie *Turcomaniam*, & *Finichiam* vocari Niger putat, sed rectius alij dicunt esse *Caramaniam*; nam *Turcomania* est maior Armenia, quæ tamen *Caramania* complectitur aliquas portiones aliarum regionum extra *Ciliciam*, præsertim *Pamphyliam*. Habet autem *Cilicia* ab Occasu *Pamphyliam*: à Septentrione montis *Tauri* iuga: ab Ortum *Amanum* montem, nunc vulgò *Monte Negro* vocatum: à Meridie verò mare *Cilicium* à se dictum 300. circiter millium passuum præternavigatione. Diuiditur autem in *Trachiniam*, seu asperam *Ciliciam*, quæ est ad Occasum; & in campestram *Ciliciam*, quæ ad Ortum vergit, vastior quæ est; quæ quidem diues est fluminibus, frugibus, equis, ac bonis omnibus; namque maior pars *Ciliciæ* ob aquæ commoditatem, qua horti irrigantur, mediocriter culta est, eius tamen solum argillaceum est, & lignis destitutum, quæ petenda sunt è montibus plusquam bidui itinere inde distantibus, inter quos est mons *Amanus*, nunc *Monte Negro*, in quo celsæ crescunt cedri, iuniperus maior, & sabina, qui etiam varijs abundat plantis. Amœnissima autem sunt pleraque loca *Ciliciæ*; nam multas habent stirpes perpetuò virentes: sunt quæ loca quædam campestria, & sterilia, latè patentia, quæ à nemine peculiariter possidentur, sed in ea quilibet suos greges pascere possunt, in quibus planitiebus aluntur plurimi veruecum, & caprarum magni greges, qui ingentem afferunt quæstum suis dominis ex butyro, & calco: Caprarum verò vellera mollissima sunt ad instar serici, ex quibus panni texuntur elegantissimi, qui vulgò *Ciambelloti* dicuntur. Syluæ isthic sunt ex myrtis albo fructu præditis, & terebinthis, ac pinastris. Regionis huius flumina tamen si nauigabilia sint, naues tamen non habent: nam cum regio deserta sit, nemo isthic negociatur. inter hos est *Pyramus* amnis, nunc *Malmastra*, qui è media planitie exoriens longè vltra *Taurum*, dum per montis illius profundam censuram incedit, sonum tonitruï persimilem edit è longinquo perceptibilem: at *Cydnus* amnis, qui ab *Antitauro* scaturit, frigidissimus, rapidissimus, ac limpidissimus, cuius equam *Plinius* podagricis mederi dicit. Sunt porrò hic cisternæ sub terra reconditæ plerisque in locis in saxo, quæ aqua pluuiâ implentur ad incolarum vsu. Inueniuntur crebrò isthic lupi quidam pumiliones cateruatim, qui medijs sunt inter canes & lupos, quos *Græci* vulgò *Squilachi* appellant: adeò furaces, vt noctu adire non vereantur dormientes, rapiendo eis quidquid inueniunt, vt pileos, ocreas, calceos, frena, & alia. Cæterum *Cilicia* raros habet incolas, vt ait *Bellonius*, qui neque piscationi, neque nauigationi indulgent, & terram incultam relinquunt, licet admodum irrigua sit. Sunt tamen magnæ in ea *Mesquedæ* satis bene instructæ, & priuatorum ædificia hinc

*Cilicie ter-
mini.*

Amanus

mons.

Monte ne-

gro.

*Cilicie par-
titio.*

*Campestris
Cilicie qua-
litas.*

*Flumina
Cilicie.*

*Cilicie ha-
bitatorum
qualitas.*

hinc inde in colliculis sparsa. Metropolitana huius regionis vrbs fuit olim HAM A, seu HAM SA, olim Tarsus D. Pauli patria, quæ sita est in valle ad modum olim populosa, ipsamque perluit Cydnus fluuius. Isthic etiam est ADENA oppidum, Ptolemæo Adana, magnum, quidem, sed mœnibus nō cinctum, quod arcem habet quatuor quadrangulis turribus præditam, in quo nunc inueniuntur vinum, & omnia ad victum necessaria. Incolæ Græci sunt, Iudæi, & Armeni, qui vites colunt, vt vuas passulas habeant. Ait Bellonius isthic vsum linguæ Arabicæ desinere, & Turcicum sermonem in reliquâ *Natolia* obseruari; & qui montem Taurum superare volunt, in triduum annonam sibi hîc parare debent. Conficiuntur in hoc oppido tapetes ignis calore, more pileorum, & gausapum, quibus Turcæ peregrè proficiscētes indormiunt. Refert idem Bellonius, esse etiâ in Ciliciâ urbē HERACLEAM amplam, trium dierū itinere versus Septentrionem & Occasum ab Adena distantem, apud Taurum montem in planitie sæcunda, & optimè exulta, ac aquis abundante, multisq; pagis referta, vbi omnis generis fructifera arbores coluntur; quæ planities ad bidui iter patet, ac in ea magna equorum armenta aluntur, è quibus plusquam sexcenti quotannis eliguntur ad bellum apti, qui à Turcis admodum æstimantur, *Caramanig*, nuncupantur.

Metropolis Ciliciæ. Patria Dini Pauli. Cydnus flu. Adena opp. Adana.

Hera:lea vrbs.

Equi Caramani.

ARMENIA MINOR.

INOR ARMENIA, sic etiam hodie secundum Nigrum dicitur. sed secundum Girauam *Anaduole* vocatur, & secundum Castaldum *Pegian*, & alijs *Genech*, in libro autem Notitiarum Pirma cognominatur, & Leucosyria Procopio dicitur. Hæc ab Ortu fluuii Euphrate à *Turcomania*, seu maiore Armenia diuiditur: ab Occasu Cappadociam habet: à Meridie Ciliciam supra Taurum montem, ac Syriæ partem supra Amanum montem: à Septentrione Ponticas gentes; vbi dicunt alij in angulum desinere, quem Antitaurus, & Euphrates efficiunt. Est autem vicina Cappadocia longè nobilior atque frequentior, atq; inter excellentissimos, ac præruptos, syluestresq; montes clauditur: inclytis rigatur amnibus, præcipuè Mela fluuiio, nunc *Genesici*, qui in Euphratem percurrit. Munitis etiam oppidis illustratur, & amethystus lapis isthic præter alia inuenitur. In hac est MELIRENA regiuncula prope Euphratem, nunc *Suar*, Nigro teste, dicta, in qua oleum legitur, ac vinum optimum, Monariticum nuncupatum, cum Græco æcertans.

Minor Armenia. Anaduole. Pegian. Pirma. Leucosyria. Eius fines.

Mela flu. Genesici. Lapis amethystus. Melirena. Suar. Vinum Monariticum.

INSVLAE CIRCA MINOREM ASIAM,
seu Natoliam.

*Ins. Min.
Asiae.*

AD MINOREM Asiam plures pertinent Insulae satis clarae, ac celebres, quae sunt, Tenedos apud Hellespontum; Lesbos in Aegæo mari; Chios, Samos, & Icaria in Icario mari; Patmos, Leria, Claros, Cous in Myrtoo mari; Casos, Carpathos in Carpathio mari, & Rhodos in Rhodiensi pelago, de quibus singulis agemus.

T E N E D O S I N S.

*Tenedos
ins.*

*Calydna,
Leucos
phryn.*

TENEDOS insula apud Hellespontum iacet, distans solum à continenti Asiae, ubi Sigæum promontorium, milliariis quinque; eius ambitus decem milliaria metitur, olim autem *Calydna*, & *Leucophryn* teste Eustathio vocabatur, atque *Phenne*, & *Lynceffus* etiam, ut refert Plinius: nunc verò *Tenedo* Sophiano auctore vocatur. Duos autem portus habet ad Ortum, ac ipsam insulam humiles montes circumdant. in medio planities est, deserta modò. Circa verò hanc insulam sunt CYLIDNAE parvæ insulae, nunc *Maurea*, melle fecundæ.

LESBOS INSVLA, NVNC
Metelino.

*Lesbos.
Metelino.*

*Lesbos no-
mina.
Ambitus.
Longitudo.
Latitudo.*

LESBOS, seu MITYLENA, ins. claris. nunc *Metelino*, Phrygiæ opposita est, ab eiusq; contineti septem milliaria distat, cum dimidio. Prius Antissa, Pelasgia, Macarea, Hemerte, Lafia, Aegyra, & Aethiope alio, atque alio tempore appellabatur, teste Plinio, & alijs, ac octo olim urbibus culta fuit. Eius ambitus traditur alijs 168. milliarium, ab alijs verò 130. tantummodo: eius longitudo est mill. 70. & latitudo mill. 14. extenditur ab Ortum in Occasum secundum recentiorum observationes, licet Ptol. prodiderit, eam à Meridie in Boream duci. Hæc autem ubertate, & fructuum bonitate, atque aeris salubritate gaudet, & inter reliquas Aegæi magis colitur, & circa medium fertilem habet planitiem, in qua optimum frumentum nascitur: sed tam versus Ortum, quàm versus Occasum montibus exasperascit cupressis, fago, & larice arboribus vestitis, ex quo multa materies ad naues conficiendas col-

colligitur : Validi, & robusti isthic aluntur equi, licet humiles; & multi sunt casei. Vinum profert optimum, quod quidem Constantinopoli cæteris præfertur, atque magna ex parte heluosum est. Marmor hîc etiam habetur, quod tamen Pario marmore liuidius est, & Achates gemma reperitur. Duos habet portus satis commodos, & Turca hîc classem continuo tenet.

MITYLENE vrbs, nunc *Metelino*, totius insulæ primaria est, quæ arcem habet, & agrum iucundum, ac fertilem, olimque insignis fuit, & splendidis incolis, ac ædificijs ornata, quæ nunc maiori ex parte collapsa est, perdurante adhuc arce. Est autem natura, ac situ egregiè munita, cum sit in peninsula.

Eius incolæ hodie Turcæ sunt; sed qui rura inhabitant, & vineta colût, omnes ferè Græci sunt.

Mitylene vrbs.

Turca Græci.

C H I O S I N S.

CHIOS insula nobilissima inter Samum, & Lesbum insulas iacet, quam sic vocatam volunt de nomine cuiusdam Nymphæ, quæ ob insignem candorem **CHIONE** nuncupabatur: olim verò Aetalia, Aethale, Macris, & Pityusa dicebatur: nunc autem vulgò *Chio*, vel *Scio*, Turcicè *Sa. hes*, & Perlicè *Seghex*. Distat à Ionia minoris Asiæ regione freto maris, quod 10. milliaria iuxta antiquos compescitur, nullis scopulis referto: at recentiores scribunt tantummodo quatuor. Circumnauigationem habet 124. milliariorum, vel, vt alij dicunt, 120. estque magis longa, quàm lata, cuius longitudo à Meridie in Septentrionem porrigitur. Est autem tota hæc insula montibus, & collibus occupata, ad Occasum præcipuè, & Septentrionem, ac arboribus referta, multisque torrentibus irrigata, atque olim adèd frugum copiosa fuit, vt horreum populi Romani dici meruerit.

Chios inf. vnde ducatur originem. Chione. Alia Chios nomina.

Longitudo Chios.

Horreum Rom.

In duas autem partes esse diuisam à modernis comperio, nempe in **SUPERIOREM**, quæ *Apanomera*, voce Græca dicitur, ac ad Occasum, & Boream iacet; & in **INFERIOREM** *Catomerea* vocatam alteri oppositam. *Apanomera* montibus aspera est, vt diximus, & arboribus confita, vallibus vmbrosis intermixtis, & aquis irriguis, & in hac quidem permulti sunt pagi, ac oppida, tum in ipsis montibus, tum etiam in vallibus. *Catomerea* verò colles potius quàm montes habet, in quibus lentisci arbores mira industria, ac diligentia coluntur, ex quibus mastix gumma colligitur toti Europæ subministrata, quæ incolis prouentum circiter viginti millium aureorum reddit.

Diuisio Chios.

Apanomera. Catomerea. Apanomera qualitas.

Namque hodie sola hæc insula masticen mittit. Optimum vinū isthic prouenit, sed præcipuum est Aruissum (Maluasias hodie) inter laudatissimam à Plin. connumeratū, & inter cætera vina Græca præstantissimū, quod in

Vinum Aruissum.

Aruiſius locus. in Aruiſio aſpero, ac importuoſo loco trecentorum ſtadiorum ſpatio naſcitur: hocq; vinum hinc primùm translatum ferunt in Cretam inſulam.
Chia ficus. Chia ficus ſaporis acuitate antiquis commendata eſt, quæ ſeriolis, ſeu fictilibus condebatur, & in his Romam aduehebatur.

Marmor Chium. Marmor Chium laudatur à Plinio, quod in Pellenæo præcelſo omnium monte ceditur; & Chia terra etiam famoſa eſt, cuius uſum Plinius docet: hanc hodie virentem eſſe teſtatur Bellonius, & æruginis æris colorem admodum referre; attamen veterum terram Chiam non eſſe putat, ſed Vitruuij Theodotion. Carchedonius lapis iſthic teſte Theophrasto reperitur, ſed nigrior eſt, quo fiunt vaſcula. Sunt in hac inſula 36. circiter oppida, & vrbs CHIA primaria eſt, quæ olim in montis vertice iacebat, ſed hodie iuxta littus ad montis radices translata eſt Orienti expoſita, & *Natoliam* ſpectans, optimum habet portum (licet anguſtum) ac ſatis commodū pro triremibus, alijsq; generibus nauium minorum, & lembis: maiores verò naues anchoras in ipſo canali figunt, nec portum ingrediuntur. Nauale olim habebat octoginta nauium; nam Chij antiquitus claſſem habuerunt, & maris imperium, ac libertatem ſibi vendicauerunt. Agri vrbs fertiliſſimi ſunt, ac omnibus fructibus abundantes.

Agri.
Incolarum mores. Incolæ humaniſſimi ſunt, & magna ex parte Latino more viuunt: nam maior pars eſt Italarum Genuenſiū, quibus Inſula donata fuit ab Andronico Palæologo Imperatore Conſtantinopolitano, qui adhuc Italicè loquuntur, & Italarum more veſtiuntur: Sunt tamen multi Græci, & Turcæ permixti, qui omnes propriam colunt religionem, & proprio idiōmate loquuntur. Fœminæ ſuauiſſimis moribus, & eleganti forma præditæ ſunt, atque etiam olim celebratæ fuerunt pulchritudinis. Fuit autem præteritis annis ipſa inſula Turcæ tributaria, eiq; in ſingulos annos duodena aureorum Ducatorum millia pendebat, cuius dominiū tenuit Juſtiniana familia patritia Genuenſis, à qua gubernata fuit ad annum uſque 1565. quo Selymus ſecundus eam ſibi fraudulenter ſubiugauit. Ferunt in hac inſula eſſe Homeri ſepulchrum in oppido peruetuſto ſupra montem D. Helix ſito ad occiduam inſulæ partem, ſed alij id alibi eſſe contendunt.

Pſyra inſ. Ab occidua huius Inſulæ Chios parte iacet PſYRA inſula exigua, quæ hodie *Pſara* vocatur, & onagros, ſeu aſinos ſylueſtres alit, ab his, quæ in campeſtribus Aſſyriæ reperiuntur diuerſos, & alium aërem non ferentes; namque aliō tranſuecti pereunt.

S A M O S I N S.

A M O S Insula clarissima olim, inter Icariam inf. & oram *Samos inf.*
 Asiæ interiacet, à qua quinque tantum milliariis abest; pri-
 us Dryusa, & Anathemusa, & Melamphyas, & Cyparissia, & *Dryusa.*
 Stephane appellata fuit, & hodie etiam *Samo* vocatur. Hæc *Anathema-*
 Iunoni quondam sacrata fuit: in Ortum, ac Occasum porri-
 gitur 80. milliarium circumnavigatione, vel, ut alij dicunt 87. Feracissi-
 ma præterea est omnium frugum, & oliui, sæcundissima; sed vino tamen *Melamphy-*
 infelix est, quod notatu dignum est, cum cæteræ circumvicinæ vino abun- *las.*
 dent optimo. Olim incolis frequens fuit, & hospitibus celebrata, ac in ea *Cyparissia.*
S A M I A vrbs florebat, quæ ad Austrum iacebat, cum optimo portu ac *Eius quali-*
 nauali: hodie verò, ut testatum reliquit Bellonius, pyratum metu deser- *tas.*
 ta penè relicta est, ut ne pagus quidem vnicus super sit, eamque ob causam
 nulla pecora in ea aluntur. Isthic olim Labyrinthum fuisse testantur au-
 ctiores, atque ex ea vasa educbatur fictilia, quæ à loco Samia vocabantur, *vasa Sa-*
 quæ in esculentis laudatissima fuerunt. Hinc orti fuerunt Pythagoras *mi.*
 summus Philosophus, Sibylla Samia, & Polycrates fortunatissimus tyran-
 nus. Insulæ pars Septentrioni & Occidenti obiecta celissimum, prærup-
 tumque (ut ait Bellonius) & sumptuosum habet montem, qui olim Cer-
 cessus dictus fuit, suntque eius scopuli penè inaccessibiles. Præaltorum ve-
 rò arborum nemoribus insula hæc abundat, è quibus breui temporis spa-
 tio, pyratæ naues sibi fabricare possunt ad prædâs in mari agendum.

I C A R I A I N S.

I C A R I A, nunc *Nicaria*, exigua est insula ad Occasum *Icaria Inf.*
 insulæ Sami posita, quæ minimè lata est, sed in longitu- *Nicaria.*
 dinem protenditur, cuius circuitus est circiter 37. mill.
 Prius Doliche, & Macris, & Ichthiasa vocabatur; necnō *Antiqua*
 etiam Pergamum nuncupatam fuisse antequam isthic *Icaria no-*
 Icarus in mari submergeretur, Pausanias testatur. Ab *mina.*
 hac autem vcinum pelagus Icarium denominatur. Ab *Icarium pee-*
 undat hæc insula ouibus imprimis, è quibus ingens casuorum quantitas *lagus.*
 conficitur: namque egrègia habet pascua, & frumētum etiam copiosè mit-
 tit. Portus non habet, sed tamen satis commodas stationes, atque nisi à py-
 ratis infestaretur, longè melius coleretur.

Interiacent autem Icariam, & Samum scopuli quidam asperrimi, modò *Scopuli, qui*
 Fornaces vocati, & olim Melanthij, qui nautis omnibus celebres, ac metu *fornaces*
 endi maximè sunt, præsertim nocturno tempore. *modò vos*
cantant.

ASIAE MINORIS.

PATMOS INS.

*Patmos
Ins.
Palmosa.*

ATMOS non magna est insula, quæ triginta milliaribus ambitu suo non excedit, & adhuc sic vocatur Nigro teste, Sophianus, & Belloniua afferunt eam *Palmosam* hodie nominari. Sita autem est infra Icariam, & Samum, ac tota triticeifera est, & omni leguminum genere abundat. Portum habet satis capacem pro paronibus, triremibus, & minoribus nauigijs. Incolæ Græci sunt Christiani, sed magistratus, & urbium Præfecti Turcæ sunt. In hac insula Diuus Ioannes Euangelista relegatus fuit à Domitiano, ibique Apocalypsim composuit. Scribit Bellonius in ea esse Monasterium Caloierorum Græcorum, in quo cadaueris manus ostenditur, cui vngues succrescunt, tametsi fuerint resectæ, quam D. Ioannis manû Græci esse affirmant: at contra Turcæ esse manum alicuius ex ipsorum Prophetis iactant,

ILERON INSVLA, nunc Lero.

*Ileron ins.
Lero,*

LERON, seu Leria insula, nunc *Lero*, exigua est, cuius ambitus est tantummodo 18. milliarium: Hæc habet veteres quasdam arces collibus impositas, atque probè à Turcis, & Græcis excolitur. Abundat autem ligno Aloes,

CLAROS INSVLA, nunc Calamo,

*Claros ins.
Calamo,*

LAROS insula non longè infralleron ponitur, quæ nunc *Calamo* Nigro, & Sophiano dicitur. Sinuosa autem est, & quadraginta milliaribus in ambitu patens, in qua sunt montes altissimi, in quorum vertice Ephesus vrbs continentis Asiæ, quæ octuaginta milliaribus distat, prospici potest,

COVSINS.

COVS, vel Cos, seu Coa insula est nobilissima 70. milliari- *Cos inf.*
bus in ambitu occupans, quam olim Meropen, & Cariam, & *Meropes.*
Nymphæam vocatam testantur Scriptores. Nunc autem *Lan-* *Caria.*
go, vt Nigro, ac alijs placet, vocatur: sed Turcicè dicitur *Stan-* *Nymphaea.*
cora. Est autem tota ferè plana, præterquam ad Ortum, vbi *Lango.*
Stancorda

montibus occupatur, à quibus amnes in subiectam planiciem delabuntur, qui eam fertilem valdè reddunt: imprimis autem vino optimo celebris est, quo satis superque abundat: nascuntur in ea cupressi, terebynthi, fraxini, & quercus. Urbem habet cum arce eiusdem nominis, quæ à solis Turcis habitatur; atque in vniuersa ipsa insula duo tantum pagi reperiuntur à Græcis habitati. Fuit autem Hippocratis Medicorum principis patria, ac *Insula pagi*
etiam Apellis egregij Pictoris. *quot.*

CARPATHVSINS.

ARPATHOS insula, hodie *Scarpanto*, inter Rhodum & *Carpathos*
Cretam posita, nō longè est à Doride regione minoris Asiæ, *inf.*
cuius circuitus est 60. milliarium, vel, vt alij dicunt, 70. *Scarpanto.*
eiusque longitudo ab Ortū in Occasum extenditur: ab hac *Doris regio.*
autem vicinum mare **CARPATHIVM** denominatur: *Mare Car-*

estque ardua sublimisque montibus, ac in ea marmoris lapidicina adin- *pathium.*
uenitur, olim quaternis urbibus prædita erat, ob idque Tetrapolis nun- *Tetrapolis*
cupabatur.

CASOSINS.

CASOS insula, Ache olim, & *Cassio* nunc, ad Occasum est in- *Casos inf.*
sulæ Carpathos, & ambitu tantummodo nouem milliarium
patet: mel præstantissimū gignit, ac urbem olim habuit eius-
dem nominis, circa quam complures aliæ patent insulæ *Cas-*
siorum cognomine.

R H O D V S I N S.

*Rhodus inf.**Rhodi no-
mina prisca.*

HODVS inf. nobilissima & pulcherrima, à qua vicinum mare nomē sumit, Ophiusa ante, Asteria, Aethræa, Trinachia, Corymbia, Pœssa, Atabyria, deinde Macaria, atq; etiam Colossa à famosissimo illo colosso, de quo postea dicemus, appellata fuit. Abest autem ab Asia continenti 20. miliaribus, & ampla est miliaribus 140. vel 125. vt alij asseuerant, & in mari natam fuisse Scriptores

testantur. Olim verò fuit Deo Soti sacra, atq; diuitijs, naualisq; rei gloria inter cæteras maris insulas principatum quondam obtinuisse legitur.

*Rhodi qua-
litas.*

Est autem temperatissimo, ac clementissimo cælo, vbi nunquam esse ita nubilum aërem contingit, quin Sol illa die aliquantisper splendeat; fertilissimo est agro, ac pascuis præsertim mirè lætatur, fructiferisque arboribus affluit, quarum multæ perpetuò virentes sunt; inundationibus attamen aliquoties fuit obnoxia.

*Rhodos
vrbs.*

Vnicam nunc habet urbem munitissimam; quæ vnà cum insula RHODOS nunc, sicut olim, vocatur: hæc verò ad Ortū Solis exposita est, partim in accliu colle, partim iuxta maris litus, quæ in gremio sui portum recipit nobilissimum, ac tutissimum, atque muris duplicibus, altissimis turribus tredecim, arcibus quinque, ac alijs propugnaculis munita exornataque ad modum est.

Ipsa olim & insulæ opportunitate, & operum nobilitate, & nauigandi solertia, & naualibus victorijs inlyta fuit, & longè quidem magis quàm superiorj sæculo sub militibus D. Ioannis Baptistæ, & quâ hodie sub Turcis. Nam postquam Christiani dominium terræ sanctæ amiserunt, fuit hæc vrbs vnà cum vniuersa insula militibus ipsis D. Ioannis ab Imperatore Constantinopolitano anno 1308. concessa; qui adeò potentia creuerunt, vt Turcis, & pyratibus sæpius terrori fuerint.

Verumtamen anno 1522. urbem ipsam toties frustra à Turcis petitam, & obsessam tandem Solymannus per vim cepit, ac proinde totam obtinuit insulam, migrantibus tamen absque vlla noxia Rhodiensibus militibus, qui in bello illo cruento superstites fuerunt, in Melitam insulam excedere cum Turcis inuito,

Incolunt igitur nunc ipsam urbem Turcæ, ac etiam Iudei permulti, qui isthic ex Hispania commigrarunt, sed Christiani noctu in vrbe permanere non possunt ob seditionis, ac prodicionis metum: interdum tamen commorantur in ea ad libitum.

Asserit etiam Bellonius, omnia equitum Rhodiorum ædificia integra adhuc à Turcis conseruari, illæ is in signibus, picturis, sculpturis, ac inscriptionibus omnibus; similiter quoque mœnia in eodem adhuc statu permanere, quo fuerunt cùm à Turcis capta fuit.

Cæterum qui pagos incolunt maiori ex parte Græci Christiani sunt, qui

qui vinea, agros, ac hortos elegantissimos colunt omnibus fructuum generibus cōstitos. Fuit olim in hac insula famosissimus, ac magnitudine admirandus solis Colossus ex ære fabrefactus, qui inter septem mūdi admirabilia recensetur, cuius pollex manus adeo magnus erat, ut nemo brachijs eū amplectare potuerit, eius altitudo traditur à Scriptoribus 70 cubitorum, qui terræ motu fractis genibus collapsus est, quem postea Aegyptij in insulam hanc transfretantes demoliti sunt : ex cuius ære 900. camelos oneratos fuisse dicunt.

Sunt aliæ parvæ insulæ, ac scopulī in Lycio ac Pamphylīo mari inter Rhodum, ac Cyprum insulas, quæ nihil memoratu dignum habent.

MOSCOVIA IMPERIVM

XXVII.

MOSCOVIÆ IMPERII DESCRIPTIO.

Niuerſum MOSCOVIÆ Imperium longè, lateque *Moscouia*
 extenditur, atque totam nunc occupat Ruſſiam, Polo- *Imperij*
 nia, & Lithuania exceptis, quæ ſub Ruſſiæ etiam nomine *amplitud.*
 comprehenduntur. Incidit autem in Europa partim, &
 partim quoque in Aſia, quam diſcretionè Tanais fluuius, *Moscorum*
 vulgò Don, Europæ, & Aſiæ limes, qui regionem hanc *Imperij ſu-*
 præterlabitur, efficit, & terminatur quidè à ſeptentrio- *nes.*

ne mari glaciali: ab Oriente in Meridiem reflectendo Tartaros attingit:
 à Meridie Lithuanos finitimos habet: ab Occidente verò Livoniam con-
 tingit, atque etiam Finlandiam regionè *Polna* fluuiio diuiſam, quæ ad Sue-
 ciæ Regem ſpectat. Nomen ſortitur à regione illa in medietullo Ruſſiæ *Moscouiæ*
 Albæ ad Septentrionem, Orientemque exporrecta, quæ proprio, & pe- *Imperij no-*
 culiari nomine MOSCOVIA nuncupatur, & caput, ac Metropoliſ. eſt *men vnde.*
 cæterarum regionum, & ciuitatum Moscouiæ Duci ſubiectarum. Ruſſiæ
 autem pars Moscorum Duci ſubiecta *Alba Ruſſia* dicitur: quæ verò Polo- *Ruſſia Al-*
 norum Regi ſubeſt *Nigra Ruſſia*; quamvis & Polonia Rex Albæ Ruſſiæ *bac Nigra-*
 partem poſſideat.

Situm eſt autem Moscouiæ Regnum inter parallelum 19. gradus 52. *Sinus cale-*
 latitudinis, & parallelum 43. qui eſt gr. 66. latitudinis; hoc eſt ſacer inter *ſus Moſco.*
 octauum climatis medium, & vigefimum climatis medium; atque incidit inter
 Tropicum Cancræ, & circulum Arcticum. Vnde iſthic maxîma accidit
 varietas in diei longiſſimi æſtatis quantitate: Nam in Meridionaliſſimo
 Moscouiæ parallelo maxima dies eſt horarum 16. cum dimidia, & in Se-
 ptentrionaliſſimo, qui non longè à Tropico Cancræ incidit, eſt horarum
 22. cum dimidia.

Eſt autem hæc regio in vniuerſum paludofa, lufoſa, humida, ac parum *Regionis*
 fertilis ob immoderatam, & aſperam aëris temperiem, ob agrumque are- *qualitas*
 noſum. Vnde ſegetes aſperriſſimo frigore diuturnæ hyemis rarè matureſ-
 cunt, ideoque in hypocauſtis manipulos deſiccant: frumento tamen, ole-
 ribusque communibus abundat: vitem non producit, neque oleam; & ce- *Vites, &c.*
 raſis, ac nucibus, præterquam auellanis caret: aliorum generum fruſtus *lea iſthic*
 proſert, verùm inſuaues. Eſt verò in ſuperiori eius parte nemoroſa, ſyl- *non prome-*
 uisq; immenſis obſita, quarum arbores celſiſſimæ, ac denſiſſimæ ſunt, que *niant.*
 quidem ſunt Hercyniæ ſylvarum partes: in eis autem mirum in modum ſera

*Animalia
fera, quæ
isthic repe-
riuntur.*

animalia maiora ac optima venantur, qualia sunt vri, alces, cerui, vrsi, lupi, & lepores præsertim, ac alia huiusmodi, quorum pelles in varias Europæ vehunt regiones, inter quas nonnullæ preciosissimæ sunt, caroque venduntur precio. Parua habet pecora, & longè nostris minora: abundat apibus, quæ non in aluearijs solummodo manu factis mella congregant; sed & nemorum arbores cauas melle replent; vnde præcipuum quæstum ex cera, & melle faciunt incolæ. Nobile quoque linum, & canabis in restes ex Moscouia in omnem Europæ partem aduehitur. Nulla auri, argenti, vel alterius metalli vena, ferro excepto, in hac regione reperitur. Præterea Regionis huiusce cælum adeò salubre est, vt ibi vltra Tanais fontes Septentrionem, & Orientem versus nulla vñquam pestis sæuiat; etsi morbum haud dissimilem habeant *Calorem* ab ipsis vocatum, qui intestina, & caput infestat adeò, vt paucis diebus pereant.

*Mira celi
salubritas
in hac par-
te.*

*Calor mor-
bus Mosco-
rum.*

*Fluuij hu-
ius tractus.*

Regio porrò hæc vndiq; ferè ab innumeris fluuijs irrigatur, inter quos multi egregij, ac memorabiles sunt, tum nauigatione, ac magnitudine sua, tum etiam piscium copia, quibus affluunt.

Horum præcipui, qui vel isthic ortum ducunt, vel regionē ipsam præterlabuntur, sunt Borysthenes, Turuntus, seu Duina, Rha, seu Volga, Tanais, & Occa.

*Borysthe-
nes flu.*

BORYSTHENES, nunc vulgò *Dnieper*, vel *Nieper*, & *Nester*, vel *Dnesther* appellatur, qui licet Herodoti sæculo ignotos habuerit fontes, nihilominus constat hodie eum propè *Dnieperko* Moscouiæ pagum oriri, in sylua *Vuolkonzki*; hic autem versus Meridiem incedendo *Smolensko* primò oppidum, deinde *Kiouian*, ac alias vrbes, & oppida alluens, multis subinde amnibus adauctus, in Euxinum pontum exoneratur.

*Turuntus,
seu Duina.*

TURVNTVS Prol. nunc *Duina*, & secundum Herbestenium *Rubo*, exoritur à lacu *Duina*, nō longè à fontibus Borysthenis in eadem met sylua, & *Rigam Liunionæ* alluens, ad mare Balthicum aquas mittit, de quo in Liunionæ descriptione diximus.

*Rha, seu
Volga.*

RHA Ptol. nunc *Volga*, & *Edil*, ortum habet à lacu eiusdem nominis, qui 25. milli. à Moscouia abest, versus Lithuaniam. Fluuius longo cursu & multis flexibus, ac gyris incedens, multosque fluuios in se recipiens, in mare Caspium 70. plus minus ostijs exoneratur, non longè ab vrbe *Citracham*.

*Tanais, seu
Don.*

TANAIS, hodie Italis *Tana*; & incolis *Don*, fluuius est famosissimus, qui Europam ab Asia determinat: oritur autem non ex Riphæis montibus, vt quidam falsò putârunt, sed in sylua quadam ex lacu ingenti, non longè à Tulla vrbe sito, à quo etiam lacu *Scat* fluuius magnus in Occidentem discurrens, & in *Occam* confluens emergit.

Tanais igitur fluuius ex Moscouia fluens longo tractu primùm incedens in Meridiem reflectitur, & paludes efficit, quas *Mæotidis* vocant. Abundat verò optimorū piscium copia, & amcenissimas habet ripas herbidas, & radicibus suauissimis, ac arboribus fructiferis ad instar horti consitas, ybi mira ferarum copia,

Tradit Herbestenius, fluvium hunc autumnò solum, quando pluvijs augetur, aquis tantum abundare, vt oneratas naues ferre queat. Ab huius fluij fontibus vsque ad eius ostia terrestri recto itinere computantur 80. Germanica ferè milliaria, sed multo plura sunt sequendo fluminis tortuositates, ac flexuras.

OCCA fluius exoritur in *Msceneck* prouincia, quam in formam se-Occa flu.
micirculi claudit, & multa oppida præterlabens, tandem infra Nouogardiam inferiorem *Volgam* ingreditur: Campos autem quos alluit, fertiles reddit, & nobilissimus in primis est piscium copia, qui cæteris Moscouiæ præferuntur. Sunt præterea isthic multi lacus, quorum nonnulli amplissimi sunt: nam præter *Volgam*, *Duniam*, & alios, à quo prædicti emanant fluij, est ILMEN lacus, Ruthenis *Ilmer*, supra Nouogardiam magnam, cur-Ilmè lacus,
ius longitudo est duodecim milliar. Germanicorum, & latitudo octo.

Deinde LADOGA lacus, cuius latit. est 60. mill. & longitudo. cen-Ladoga
tum, in quo pleræque sunt insulæ dispersæ: & LAGVS ALBVS, in-lacus.
colis *Lielyosefo*, qui 12. mill. in longitudinem, & totidem in latitudinem
protenditur, in quem 360. fluij exonerantur, non longè à quo lacus est
sulphur proferens. Lacus al-
bus.

Moscouitæ, vt plurimum, sunt robusti, & celeres, statura potiuntur me-Moscorum
diocri, at quadrata & torosa valdè: cælios oculos, prolixâ barbâ, crura bre-conditio,
uia, & ventrè extensum habêt: tunicas oblongas sine plicis ad talos demis-mores.
sas manicis strictioribus Hungarorum ferè more gestant, præcipuè autem lazurini, vel albi coloris: ocreas maiori ex parte rubeas, easq; breuiorez genua non attingentes, quarum soleas in digitis paululum erectas clauduculis ferreis muniunt: omnes tamen nunc, & singuli vestes tantummodò suæ conditioni congruentes ex præscripto Ducis induunt. Illorum ar-Moscorum
ma sunt pharetra sagittis referta, arcus, telum, securis, framea, cæstus, cul-arm.
telli oblôgi, quibus frequenter pro pugionibus vtûtur: lanceis etiâ vtuntur pedites: muniuntur etiâ loriceis oblongis, thoracibus, & galeis: equis vtuntur castratis, & paruis, leuissimis frenis ornatis, equitantq; contra-ctis admodû, cruribus, & peritissimè, vel auersi, & fugientes sagittas emittunt; qui quamprimùm fugam arripiunt, nullam salutem cogitant præter eam, quam ex fuga habere sperant: affecuri, seu apprehensi ab hostibus, nec se defendunt, nec veniam precantur. Præterea miseram ducunt vitam tum cibo, tum potu; aquam enim, ceruissiam, & medonem bibunt, omnisque potus inebrians illis prohibetûr graui multa, quod bibacissima gens sit: nec nisi his, aut ter in anno illos inebriari est concessum. Miserrima quoque seruitute, & tyrannide opprimuntur; nobiles enim, & Moscouita
magnates à magno Duce; plebei verò, & coloni à nobilibus grauissimè pre-tyrannide,
muntur: id verò à natura ipsa inditum habent, vt contumelijs varijs se in-
uicem afficiant, mutuisque conuitijs sese laceessere studeant, ac qualibet de
causâ sese iustè, vel iniustè accusent: interdum etiam res proprias vnus
in alterius domum clam imponit, quod easdem ab ipso sibi sublatas suspi-
cetur, atque à Principe, vel iudicibus condemnetur. Moscorum
vitiâ.

Sunt

Moschi infideles. Sunt Barbari, & perfidi, vt nihil synceri apud eos sit, nec se vnquam vero, ac naturali amore prosequuntur, imò nec apud eos vlla fides, ac sanguinis reuerentia datur. Nam pater in filium insultat, filius in patrem, & matrem irruit. Sunt etiam astuti, & fallacissimi, fluxa in primis in contractibus fide, cuius rei ipsimet conscij sunt, dum sese non Moscouitas esse, sed aduenas insimulant, quò maiorem fidem obtineant, quādo cum exteris commercia tractant. Apud hos etiam omnis iustitia venalis est, ac ferè palam; nec pauperibus patet aditus ad Principem, sed ad ipsos tantum consiliarios, idque difficillimè; quinimò nec sine difficultate, ac labore pauperes, & ignoti ad vulgares nobiles accedere possunt: qui vel hoc nomine rarius in publicum prodeunt, quò maiorem auctoritatem, sui que obseruantiam acquirant.

Moscouitæ Græcorum sectam sequuntur. Gentes Moscouitæ, & Ruthenæ ritum religionis Græcorum susceperunt anno Domini 987. vel vt alij scribunt anno 942. cùm prius Gentiliū Deos colerent, in eā ad hunc vsque diem vnanimiter, constanterque perseuerant, quamuis temporis successu multas illi addiderint superstitiones. Metropolitæ Ruthenorum auctoritatem à Patriarcha Constantinopolitano habent, neque amplius Episcoporum, ac totius Ordinis spiritualis consensu, & suffragijs Metropolitæ ipsi eliguntur, sed duntaxat auctoritatem hanc magnus Dux Moscouiæ sibi asciscit, qui proprio tantum iudicio Metropolitam in Moscouia constituit. Archiepiscopi in toto imperio Moscouitico sunt duo: Vnus NOVOGVAR DIAE magnæ, alter ROSTOVIAE: Episcopi autem multi sunt, vt *Permienfis, Susdaliensis, Tuuerensis, Columnienfis, Cernigouienfis, Ryzanensis, Plesouienfis, &c.* Gloriantur Rutheni se solos cum Græcis Christianos veros esse; Romanos verò, ac alios Christianos damnant, & execrantur tãquam primitiue Ecclesiæ desertores, & septem sanctarum Synodorum præuicinatores. Illyrica lingua, & literis sicut Sclauī, Dalmatæ, Poloni, & Lithuani vtuntur, ac illorū sacra Sclauonica lingua peragunt, intermixtis etiam aliquando cantionibus Græcis, Epistola & Euangelio. Iudæorum genus, vel memoria quidem horrent, nec eos intra fines admittunt. Putant grande esse nefas, morteque piandum, qui vitulum mactarit, & eo vesci ausus fuerit.

Moscouitæ Illyricum habent idioma.

Moscouitæ Ducatus.

PROVINCIA particularis, seu DVCATVS MOSCOVIAE positus est inter *Græcolenātem, & Tramontanā*, longèque, ac latè extenditur. Complectitur enim ab Occasu ad Ortum milliaria circiter Germanica 600. In hoc Ducatu sunt 3000. *Boiari*, seu nobiles equestres, qui semper occasione belli parati sunt iuxta velle Principis, quibus nulla ipse Princeps stipendia largitur; sed agros illis exiguo precio elocat, quo beneficio operam militum demeretur. Ex hoc aut Ducatu conscribere potest magnus Dux 60000. vel 70000. pedestres milites: in expeditione autem bellica conscripti omnes milites coram magno Duce singuli comparent, ac vnusquisque ipsorum vnicum dat Principi nummum, vulgò *Denga* vocatum. Reuersi autem ex bello, numismata illa à Principe redimunt: qui quidem ex numismatis recentis occisorum numerum agnoscit.

Militum numerum in hoc Ducatu.

Porro

Porro hæc prouincia tam valido clauditur præsidio, vt ne dum aduenz, captiui, aut serui, verùm etiam nec indigenz absque literis, & Ducis licentia egredi possunt.

Huius Ducatus, imò totius Russiæ albæ magno Duci subiectæ caput, & metropolis est maximaciuitas, MOSCOVIA, & vulgò *Moskuua*, quæ *Moscouia* vnà cum regione nomen sortitur à fluuio *Moskuua* eam præterlabente, qui *vrbs* in Triuerensi prouincia, non longè à *Mosaisko* oppido exoritur. Arx magna Ducis, & palatiũ in loco plano, & vrbs mediterraneo sita est septemdecim turribus, tribusque propugnaculis munita, vbi ipse magnus Dux cum suis satellitibus vigintiquinque serè millibus numero moratur. Ipsa verò vrbs lignea serè omnia habet ædificia, & lutosæ, admodumque ampla est, nec vilo certo termino contenta, neque muro, fossa, propugnaculisve commodè munita: ædes cõplectitur 41500. & plateas habet multas, sed dispersas, latissimi campi interiacent Longissimus dies in solstitio æstiuo est in ciuitate MOSCOVIAE 18. propè horarum, qui in tota Moscouiæ regione parum variat. Sunt autem ceteræ prouinciæ, & principatus, quibus amplissimus hic Ducatus partim iusta successione, partim vi, vel fraude adactus est, hæc sequentes.

Regiones, quæ Moscouiæ Ducatus accesserunt.

V O L O D I M E R I A.

OLODIMERIAE Ducatus, cuius titulũ magnus *Volodimer* Dux sibi vendicat, habet ciuitatem magnam eiusdem nominis cum castro è ligno fabrefacto. Distat Ortum *via Ducatus* versus à Moscouia vrbe 36. milliaribus Polonicis. Ager adeò fertilis est, vt ex vna tritici mensura sæpe 20. & interdum 25. proueniant.

VOLODIMERIA vrbs totius Russiæ metropolis à tempore suæ *Volodimer* ædificationis vsque ad tempora Ioannis filij Danielis Magni Moscouiæ *via vrbs* Ducis, qui inde sedem Ducalem in Moscouiam transtulit.

NOVOGARDIA INFERIOR.

NOVOGARDIA inferior Ducatus est fertilitate minime Volodimeriæ cedens, in quo est ampla ciuitas ex ligno fabrefacta, *Novograd*, seu *Novogardia inferior* nuncupata, quæ centum milliaribus Polonicis à Moscouia distat. *vrbs*

RHEZAN PROVINCIA.

Rhezan
qualitas.

HEZAN prouincia, seu Ducatus inter *Occam*, & *Tana-*
im fluuios sita, cuius titulum Magnus Dux assumit, cæ-
teris omnibus Moscouiæ prouincijs fertilior est; in qua,
vt aiunt, singula grana frumenti binas quandoque, plu-
res vè spicas proferunt, quarum culmi tam densè accro-
scunt, vt nec equi faciliè transire, nec coturnices inde
euolare possint. Mellis, piscium, auium ibi magna copia,
ferarum quoque, vt sunt aspreoli, hermelli, & castores: arborum fructus
longè Moscouiæ fructibus sunt nobiliores, gens audacissima, & bellico-
sissima. In hoc Ducatu sunt fontes fluminis *TANAIS*, qui in illa parte
Asiam ab Europa dirimit, suntque in ipso 15. millia *Botari*, & equites quoque
pedestres conscribi possunt circiter 30. vel 40. mill.

Tanaï
fontes.

VVOROTINENSIS DVCATVS.

& Seuera Prouincia.

Vvorotinē.
sis Duce-
tus.
Seuera pro-
uincia.

VOROTINENSIS Ducatus tribus à *Colluga* milli-
aribus cum ciuitate, & castro eiusdem nominis ad *Occam*
fluuium sito distat.

SEVERA prouincia, seu Ducatus est ingers, & re-
bus omnibus affluens, atque vastos, & desertos passim
campos habet, circa *Brank* autem syluam ingentem. Ca-
stra oppidaque in eo sunt complura, inter quæ *Siarodub*,

Oppida Se-
uera pro-
uincia.

Potiuulo, *Czernigou* celebriora sunt. Syluæ hermellis, aspreolis, & martibus,
melleque plurimum abundant: *Sem* fluuius regionem hanc perfluat, qui in
Desna fluuium interlabitur. Gens propter assiduam cum Tartaris prælia val-
dè est bellicosa. Duces huius prouinciæ nullum superiorem agnoscebant,
sed primò magno Lithuanix Duci, postea verò Regi Poloniae, & vltimò
tandem magno Moscouiæ Duci, obediebant, qui tandem perfidiæ inno-
center accusati à Basilio magno Duce principatu exuti sunt.

SMOLENSKI DVCATVS.

Smolenski
Ducatus.Smolensko
v. b. s.

MOLENSKI Ducatus positus est supra fluuium *Neper*,
vel *Denepet*, qui Ptol. est *BORYSTHENES*. Hic Duce-
tus à Basilio Moscorum Duce captus est, cùm ante sub tutela
Regis Poloniae, & Lithuanorum foret. Præcipua vrbs est *Smol-*
ensko, vnde nomen sumit, ingens satis & insignis, quæ à Mos-
couia 80 milliaribus Pofonieis distat, cingiturque collibus vndiq; & syl-
uis vastissimis, ex quibus pellium diuersarum multitudo prouenit.

M O S A I S K I D U C A T V S,
& Biela Principatus.

MOSAISKI Ducatus longitudine extenditur circiter *Mosaiski* 350. milliaribus Italicis, & totidem secundum latitudi- *Ducatus.* nem. Hunc Ioannes prædecessor Basilij Ducis Alexandro Polonorum Regi per vim eripuit.

BIELA, siue *Bielski* principatus Russiæ, cum castro, *Biela regio,* & ciuitate eiusdem nominis ad fluium *Opska*, in vastis *ex vrbs.* syluis, sexaginta milliaribus Germanicis magis in Occidentem à *Moscovia* distat, & à *Smolenske* 36. Dux Moscouiæ huius Ducatus titulo insignitur.

R V S C H O V I A.

VSCHOVIENSIS Ducatus habet ciuitatem *Roschouua Roschouua* cum castro ex ligno fabrefacto, quæ à Moscouia versus *vrbs.* Occasum 23. milliaribus distat, & posita est supra fluium *Volga* celeberrimum, qui suos habet fontes in lacu *Volga* in hoc Ducatu contento. Huius titulum Moscouiæ Dux si-
bi usurpat.

T V V E R.

TVVER, siue **OTVVER**, amplissima olim ditio, vna *Tuuer re-* ex magnis Russiæ principatibus, ad *Volgam* fluium sita est, *gio.* habens ciuitatem quam *Volga* interfuit, **TVVERDA** *Tuuerda* vocatam, maiorem quidem, & magnificentiorem Mosco- *vrbs an-* uia, cuius ab illa interuallum est 36. milliariorum. *plissima.*

TVVERDAE autem Ducatus est ex titulis magni Moscouiæ Ducis, & in ipso sunt 40. millia Boiari, ex plebe verò in duplo, vel triplo.

P L E S C O V I A.

PLESCOVIA, vel *Pskouia* principatus, cuius habet ti- *Pleskouia* tulum Moscouiæ Dux; extenditur 330. milliaribus Italicis, *regio.* ac tertia serè parte longior est quàm latior. Huius metropolis est **PLESCOVIA**, vulgò *Pskouu*, ciuitas magna ac potens, solaq; in toto Moschi imperio muro percincta. Erat olim sub ditione Regis Lituaniæ, & Poloniæ, antequam à Basilio Moscorum Duce an. Do. 1509. pro ditione sacerdotum capta fuisset.

NOVOGARDIA MAGNA DVCATVS,
Volzka regio, & Corella prouincia.

*Nouogrod
Ducatus,
vrbis.*

NOVOGARDIAE MAGNAE Ducatus amplifi-
mus in tota Russia est. qui nomen sumit à nobilissima, &
locupletissima ciuitate NOVOGROD, cæteras par-
tium Septentrionaliū præcellente: magnitudine sua hæc
Romam superat, licet ædificia maiori ex parte lignea ha-
beat. Distat autem ciuitas hæc à mare Balthico 200. circi-
ter milliaria, à Moscouia Occidentem AEstiualem ver-
sus milliaria 120. à *Pskouia* 36. à *Iuanouu Gorod* 40. Fuit autem olim cum to-
to suo dominatu sub ditione Lithuanorum, & per vim capta fuit à Ioanne
Batilij Duce Moscouiæ anno salutis 1477. Est hæc regio multo frigidior
ipsa Moscouia, atque perpetua quasi hyeme, & tenebris longissimarum
noctium premitur: ibi enim in solstitio æstiuale longissimus dies est 20.
propè horarum, & nocturnæ umbræ serè nullæ: Sol enim non profundè
sub horizontem versus serè crepusculū, mox nulla nocte intermedia di-
luculum efficit. Est etiam ibidem lacus *Ilmen* in longitudine 18. milliariū
Polonorum patens, in latitudine verò duodecim. Gens olim hunanissi-
ma, ac honestissima erat, nunc proculdubio peste Moscouitica, quam eò
commeantes secum inuexerunt, corruptissima est.

Ilmen lacus.

*Volzka
regio-*

VOLZKA, seu VVOTZKA regio, inter Occidentē & Septent.
sita est, absens à Nouogardia 28. mill. & à sinistra castrum *Iuanouagrod* re-
linquens. Hæc regio idioma proprium habet, nonnihil à Prutenico diffe-
rens, in qua hoc mirandum accidere referunt, animalia scilicet cuiuscunq;
generis in eam inducta, colorem suum in albedinem permutare.

*Corella pro-
uincia.*

CORELLA prouincia à Nouogardia 60. mill. Polonicis Septentr.
versus distat; proprium habet idioma, incolæq; propter vicinitatem tum
Moscorum Duci, tum Suetiæ Regi tributa pendunt. Extenditur autem
ad mare vsque glaciale, & habet Solem in æstiuo solstitio horis 20. cum se-
misse supra terram, vnde tunc nulla nox profunda, sed noctis tempore
dubia est lux, seu crepusculina.

BIELEIEZIRO DVCATVS.

*Bieleiezio-
ro Ducatus.*

BIELEIEZIRO, seu BIOLYSERO Ducatus, &
eiusdem nominis ciuitas, denominatur à lacu albo, penes quē
reperitur, qui 13. mill. tam in longitudine, quàm in latit. ex-
tenditur, & 36. fluuios excipit, in quo quidem lacu est arx in-
expugnabilis, in qua magnus Dux thesaurum recondere so-
let, illucque tempore necessitatis hostibus vrgentibus velut ad asylum
quoddam confugit. Hic Ducatus est vnus ex titulis magni Ducis Mosco-
uiæ, & abest tam à Moscouia, quàm à Nouogardia magna centum mill. Re-
gio autem tota penè palustris, & syluosa est.

*Arx vbi
thesaurum
Mosci re-
condit.*

VVOLOCHDA, ET VSTYVG

Prouinciæ.

VOLOCHDA prouincia tota palustris, & syluestris est, *Vuolochda*
& olim sub ditione magnæ Nouogardiæ erat; cum autem ha- *Prouincia.*
beat castrum natura loci firmum, Moscouiæ Princeps illis
thesauri sui partem reponere solet.

VSTYVG prouincia olim magnæ Nouogardiæ subie- *Vstyg.*
cta erat. In hac est rarus, & propemodum nullus panis vsus; piscibus, & fer-
ris pro cibo vtuntur; sal ex *Duuina* habent. Omnis generis ferarum pelli-
bus abundant, præcipuè vulpinis nigris, Zebellinorum pellibus exceptis,
quæ nec multæ, nec adeò bonæ reperiuntur.

IAROSLAVIAE DVCATVS,

& Rostouu principatus.

IAROSLAVIAE Ducatus cū ciuitate & castro eius- *Iaroslauia*
dem nominis supra fluuium Volgam pater 46. mill. à *Ducatu.*
Moscouia recedens. Hic assignabatur secundo genitis
Ducis Moscouiæ, sed Ioannes Basilides Moscouiæ Dux
redegit eos in seruitutem, & reditus eorum, & titulum
habens.

ROSTOVV ex præcipuis, & antiquioribus Rus- *Rostouu*
siæ principatibus post Nouogardiam magnam ponitur, assignabaturq; se- *principatu.*
cundo genitis Ducis Russiæ, sed huius dominium Moscouiæ Dux tyran-
nicè anno 1565. acquisiuit, cuius etiam titulo decoratur. Soli natura ferti-
lis est, piscibus in primis, ac sale abundans.

DVVINA PROVINCIA.

DVVINA prouincia sic à fluuiò eâ præterlabēte dicta, *Duuina*
Nouogradensiū ditionis erat; fluuius autem ipse ab *rug.* *Prouincia.*
& *Suchana* duorum fluuiorum confluxu *Duuina* nomen *Duuina flm.*
accepit, *Duuina* enim Ruthenicè binos significat. Quam-
uis igitur hæc regio centum mill. in latitudine pateat,
attamen præter *Colmagor* castrum, & *Duuinam* urbem, in *Oppida*
meditullio regionis sitam, castrumque *Pinega*, oppidis, *Duuina.*

& castris caret. Pagos tamen quamplures habere dicitur, qui propter terræ
sterilitatem longè, lateque abinuicem distant. Incolæ victum ex piscibus,
feris, & ferarum pellibus quærunt, quibus omnis generis abundant. In ma-
ritimis huiusce regionis locis vsos albos, & eos pro maiori parte in mari *visi albi.*
degentes reperiri dicunt, quorum pelles in Moscouiam sæpius deferun-
tur. Hinc aduehitur etiam magna salis quantitas in circunuicinas prouin-
cias. Sol illic in æstiuali solstitio perpetuò duabus tantum horis, cū dimi-
dia

M O S C O V I A E.

dia exceptis, splendescit, tuncque nox profunda nulla fit, sed crepusculū; sic etiam tempore solstitij hyemalis Sol tantummodo duabus horis cum dimidia supra terram moratur, longissimaque nox & gelida fit.

SVSDALI PRINCIPATVS.

*Susdali
regio.*

VSDALI principatus cum eiusdem nominis castro, & ciuitate sede Episcopali clara, inter *Rostou*, & *Volodimeriam* ponitur, olimque ex præcipuis principatibus erat, & adiacentium urbium metropolis, cum scilicet Moschi Imperij sedes *Volodimeria* erat. Hodie verò à continuis Tartarorum incurfionibus depopulatur ferè, cuius tantum vestigia videntur.

VVIATHKA PROVINCIA.

*Vviathka
provincia.*

VIATHKA provincia ultra *Kammam* fluuiū in Orientem effluualem centum quinquaginta ferè miliaribus à Moscouia abest. Olim Tartaricæ ditionis erat, sed Tartaris expulsis à Basilio Moscouiæ Monarcha capta fuit, qui etiā Dux *Vviathkæ* intitulatur. Regio palustris, & sterilis est, feruorum fugitiuorum velut asylus quidā, melle, feris, piscibus, aspreolisque abundans.

PERMIA PROVINCIA.

Pernia.

ERMIA magna, & ampla prouincia distans 250. miliaribus à Moscouia, habet urbem eiusdem nominis supra fluuiū *Vishoram*, vel *Vistororiam*, in qua maximus dies æstatis est horarum 18. Incolæ panem non habent, sed tantum carne ceruorū, & aliarum ferarum vescuntur; proprium etiā idioma, & proprios characteres à Ruthenicis differētes habent: canibus & ceruis, quos in hunc usum magnos habent pro iumentis vtuntur, tributū loco equos & pelles quotannis Principi Moscouiæ pendunt.

IVGRA REGIO.

*Ingria vnde
Hungari
prodeunt.*

VGRA, vel *IVHRA*, vel *IVGARIA* regio, posita est ad Oceanum Septentrionalē, & ex ipsa olim *Hungari* progressi Pannoniam occuparunt, quam à sui denominatione *Iuhariam Vngariam* nominarunt, Attilaque Duce multas Europæ prouincias debellarunt. Indigenæ pelles pro tributo Principi Moscouiæ soluunt, linguaque Vngarica vtuntur, & maximum æstatis diem habent hor. 21. propè.

P E T Z O R A R E G I O.

ETZORA regio longo tractu in Septentrionalem, & *Petzora*
Orientalem plagam suos supra mare glaciale fines exten-
dens, nomen à fluuio sic dicto sumit, circa quem sunt mō-
tes, & rupes in altum prominentes, qui cingulus terræ di-
cuntur, & à veteribus Riphæi, seu Hyperborei, suntque *Cingulus*
semper niuibus albentes, & tantæ altitudinis, vt in ascen- *terrae*
dendo quidam 17. dies consumpserit, neque verticem at- *Montes*
tingere potuerit. Incolæ simplicissimi sunt, proprium habentes idioma, *Riphæi*
& panem non agnoscetes, & fidem Ruthenicam anno Domini 1518. susce-
perunt. His Sol tempore Solstitij æstiuī perpetuò supra terram moratur,
duabus circiter horis exceptis.

C Z E R E M I S S I, E T M O R D V A P O P V L I.

ZEREMISSI populi sub Nouogardia in vastis syl- *Czeremissi*
uis sine vllis ædibus habitant, propriam habentes lin- *populi*
guam, Mahumeti quæ dogma sequentes: omnes tam viri,
quàm scæminæ sunt cursu velocissimi, necnon etiam sa-
gittarij perfectissimi, arcu nunquam è manibus deposi-
to, quo adedò ablectantur, vt etiam filijs cibum non præ-
beant, nisi præfixum scopum sagitta feriant: ferina carne,
& melle magna ex parte victitant, panem rarò vtuntur, pellibus vestiuntur,
quas etiam pro tributo magno Duci pendunt: namque subiacent *Casane*
vrbi iuxta Volgam fluuium positæ.

MORDVA populi ad *Vulgan* sunt infra Nouogardiam inferiorem. *Mordua*
Hi *Czeremissu* in omnibus similes sunt, nisi quod frequentiores domus ha- *populi*
bent, & idioma proprium.

Sunt etiam aliæ regiones, quæ magno Duci vectigal soluunt, ad Septen- *Septentrio-*
trionem sitæ, vt O B D O R A, in qua est idolum *Slata baba*, id est *Aurea anus* *nales regio-*
vocatam: C O N D O R A: C V L O M O R I A: & L A P P I A, de qua non *nes, quæ*
nihil dictum fuit in descriptione Regionum Septentrionalium: necnon *tributaria*
etiam Hordæ aliquot Tartarorum, vtpote Horda Casanensis, vrbs Astra- *sunt Mos-*
cham, seu Citracham; Hordæ Nohaicensium, & aliæ, de quibus in Tartariæ *ci.*
descriptione pertractabimus.

TARTARIAE IMPERIVM

XXVIII.

TARTARIAE IMPERII POTENTISSIMI DESCRIPTIO.

REGNUM TARTARORVM hodie amplissimum est, cum plusquam tertiam Asia continentis partem comprehendatur, præter partem aliquam in Europæ in quo quidem regno SARMATIA ASIATICA, vtraque SCYTHIA, & SERICA Regiones antiquorum cædunt, quæ Serica nunc dicitur *Cathai*: Occuparunt siquidem Tartari totum terræ tractum, qui concluditur ab Orientali Oceano, siue *Magico* inter Septentr. Oceanum, & Meridionales regiones, Sinâ Indiæ partem extra Gangem, Saccos, Iaxartem fluvium, mare Caspium, Mæotidis paludem, & ad Moscovitas Occidentem versus, ubi portionem etiam possidet ad Europam spectantem, quæ inter Borysthenem, & Tanaim fluvios concluditur, vñ cum Taurica Chersoneso, quæ sanè dicitur Minor Tartaria. Sunt itaque Tartarorum fines à Septent. Oceanus Scythicus: ab Ortū partim mare Orientale, quod vulgò *Mar de Cin* vocant, vñ cum fretto *Anian*; partim verò Chineses: à Meridie ad Indiam vsque extenduntur, & ad Persiæ regionem, iuxta Imacum, seu Caucasum montem, & mare Caspium, seu Hyrcanum, vulgò *Mar de Bachu*: ab Occidente verò Moscoviæ Imperium, & Europæam Sarmatiam habent.

Occupant itaq; à Meridiei plaga ad Septent. gradus cælestes propemodū 40. nempe à paral. gr. 40. latitudinis vsque ad paral. gr. 40. & ab Ortū in Occasum protenduntur gr. 145. plus minù: Nam Occidentissimus eorū meridianus est gr. 50. & Orientalissimus est gr. 195. Tartari itaq; qui Boreallissimum terminum inhabitant, continuam lucem habent interdum quatuor mensium, & totidem etiam noctem, qui quidem tractus Regio Tenebrarū appellatur. Sumpsit autem nomē Tartaria à fluvio Tartaro, qui eam irrigat partem, quæ dicitur *Mongul*, & à nostris *Magog*, quam Tartari primum habitare cœperunt. Hanc verò vniuersam Tartarorum terram cōluerunt semper nationes rigida, crudeles, rapaces, & humano generi infestæ. Namque primum Amazones bellicosissimæ mulieres, quæ illis temporibus fuerunt terror mundi, plures prouincias isthic fragilitate sexus abiecta diuexarunt, Asiamque minorem occuparunt, & Ephetum famosam urbem construxerunt. His deletis, & exterminatis, successerunt alia nationes SCYTHIAE communiter nuncupata, orbi terrarum vt plurimum molestæ. Tandem superuenerunt Gothi, qui & Getæ vocantur, & à vicinis *Poleuci*, quasi rapaces, & spoliatores dicebantur, qui quidem à Tartariis pulsi fuerunt, quorum dominium cœpit circiter

Tartaria
tertiā Asiæ
occupat
partem.
Regiones
antiquorū
sub Tartaria
cōtinentia.

Tartarorum
fines.

Situs cele.
stis.

Tenebrarū
regio.
Tartaria
vnde dicitur.

Amazones
olim isthic.

Scythia
gentes.
Getæ, seu
Polonci.

Gg. 2.

annum.

TARTARIAE.

*Tartarorū
dominium
quando ce-
perit.*

annum Domini 1187. vel, vt alij scribunt, 1162. electo in eorū Rege *Cingish* (hic ab alijs *Chinchis*, vel *Changius* dicitur) homo sortis humilis; cū prius hæ gentes sine moribus, sine lege, sine vllō vitæ cultu in campestri regione *Caracorum* inhabitassent, armenta tantum modò depascentes, & tributa Regi *Vncham*, seu Presbytero Ioanni persoluentes, qui sanè in *Tenduch* prouincia, & in Regno *Argon*, tunc temporis dominatus fuerat. Hic verò Rex *Chinchis* in primis dicti Regis *Vncham* regnum subiugauit, deinde plures circumuicinas prouincias inuasit, & depredatus est: cumq̃ue anno Dom. 1211. ingens conspectus fuisset Cometes mense Maio octodecim diebus perdurans, & supra Gothos, seu Poloucos, Tanaim, ac Russiam girans, caudamq̃ue in Occasum porrigens, aduentum Tartarorum significare videbatur. Vnde sequenti anno gentes illæ, cuius nomen antea in Europa auditum non erat, de submontibus Indiæ confluxisque pluribus nationibus Septentrionis ad Poloucos venerunt, & totam occuparunt Sarmatiam Asiaticam, seu Scythicam: deinde verò Russiam, Hungariam, Poloniam, & alias prouincias Europæ affligerunt, & diuersimodè vastarunt cum immensa Christianorum strage. Occuparunt præter hæc Chinæ regnum amplissimum, quod Marco Polo *Mangi* prouincia est: deinde regnum *Mein*, & regnum *Bengala*. Vnde Tartarorum Imperium magnopere dilatatum fuit.

*Tartarorū
prima irru-
ptio in Eu-
ropam.*

*Tartaria
vniuersæ
qualitas.*

De qualitate autem regionis Tartarorum quidam sic scribit. Regio Tartarorum plurimum montosa est: vbi campestris, admixta glareæ arenosa est: sterilis, nisi aquis fluuiialibus, quæ tamen rarissime sunt, irrigetur: & ob hæc causam multum deserta, & infrequens est: lignorum in plerisque locis adeò inops, vt arido bovm, & equorum stercore incolæ ipsi ignes fouere, atque cibaria decoquere cogantur: ciuitates in ea pauca, etiam vilia & oppida: cælum habet inclemens, & aërem intemperatum: nam tonitrua, & fulgura in æstate adeò horrenda sunt, vt præ timore homines intereant: iam calor magnus est, mox frigus, & densissimæ niues cadunt: ventorum frequenter tam validi flatus, vt equitantes detineant, & ad terram homines deiiciant, arbores radicitus euertant, & multa damna inferant: in hyeme ibi nunquam pluit, in æstate frequenter, sed adeò parcè, vt vix terra madefiat. Regio alioquin omnium animalium diues in camelis, bobus, &c. iumenta, & equos in tanta copia, & multitudine, quantum non credimus reliquum mundi habere. Hæc ille.

*Quinque
Tartaria
partes prin-
cipales.*

Diuidimus porrò vniuersam Tartariam in quinque principales partes, quarum vna dicitur TARTARIA MINOR, quæ scilicet ad Europam spectat, atque inter Borysthenem, & Tanaim concluditur, complectens Tauricam Chersonnesum; quam quidem partem inhabitant *Præcopenses*. Secunda dicitur TARTARIA DESERTA, & antiquis Sarmatia Asiatica, quæ Tartarorum hordas continet, licet non omnes. Tertia ZAGATAI prouincia, olim Scythia intra Imaum. Quarta est CATALIO prouincia cum regno Tangut, & alijs circunuicinis regionibus, quam portionem supremus Tartarorū Imperator possidet, & antiquorum est Scythia ex-

tra Imaum, & Serica regio. Ultima est extrema Tartariæ pars ad Septentrionem, & Ortum exposita, quæ ANTIQVA TARTARIA dici potest, cum ex ea ortum traxerint Tartari: & hæc quidem pars Ptol. incognita fuit. Sunt autem ut frequenter Tartari statura mediocri, pectore & scapulis amplius, lata facie, naso limi, colore tetri, & deformes, oculis intortis, & concavis, sola barba horridi, cætera rasi; robusti viribus & fortes, animo audaci, sermone horrido & clamoroso, cantantes luporum more ululant; inedia, somni, frigoris, & æstus adeo patientes, ut toto nonnunquam quadriduo ea perferant; equitatu ab ineunte ætate, & arte sagittandi gaudentes; incontinentissimi præterea omnium hominum sunt: vxores enim ducunt quotquot volunt, & sustentare possunt, etiam si consanguineæ, aut affines sunt, exceptis tantummodo matribus, filiis, & sororibus: solentque viri dotes parentibus vxorum dare, & non è conuerso: deinde indifferenter cum masculis & pecudibus sese commiscunt. Pro domibus autem habent currus centonibus, corijsque contextos: pro vrbibus verò, ac oppidis immensa habent castra non fossis, aut materiæ claustris, sed infinita sagittariorum equitum multitudine vallata; nec vno in loco diu commorantur (exceptis tamen quæ in ciuitatibus, & oppidis muro percinctis degunt, ut sunt *Zigatai* ut plurimum, & *Catayni*, qui magis cultiores, ac ciuiliores sunt) sed depastis pascuis aliò commigrant, ducentes secum vxores, filios, omniaque sua bona: putant enim grauem esse infelicitatem diu in eodem loco hære: cumque incertis & nullis finibus obseruatis sedibus vagentur, stellarum aspectu, in primis verò poli Arctici cursum suum dirigere solent. Pro hyeme verò ad releuandum à frigore ad mare Caspium diuertunt, quoniam illic ratione maris temperiem aeris inueniunt: Aestate verò in suam regionem redeunt. Carent frumento, & alijs leguminibus, & terram milio seminant: lacte equino summo opere delectantur, quod eo homines fortes, & pingues fieri credunt. Vescuntur etiam sanguine equino, & per se, & cum milio permixto, hauriendo interdum sanguinem è venis incisis equorum, quibus insident, si equitantes à fame, & siti molestentur. Vorant etiam suauiter carnes pecudum equorum, & aliorum animalium quoquo modo interemptorum semicoctas, præterquam porcorum, à quibus lege abstinent qui Mahumetani sunt: capita equorum in delitijs habent, præstantioribusque viris tantummodo apponuntur. Victus immundissimi sunt, & sordidi: mappis enim non vtuntur, non mantilibus, nisi perpauci: bibunt aquam, lac, & ceruissiam ex milio coctam. Vinum apud eos ut plurimum non nascitur, aduectum sicut cæteri homines audissimè bibunt vsque ad ebrietatem, quæ apud eos gloria est. Laudant acetosum lac, quia stomachum eorum confortat, & medicinæ purgatiuæ vim habet. Herbis varijs, maximè autem ijs, quæ iuxta Tanaim crescunt, suauiter vescuntur; & inter cæteras magnificiunt herbam illam, quam vocant *Baltracan*, quæ maximè eos nutrit, vigoremque eis præstat; cum igitur hæc herba fructum producit, libenter Tartari per sua deserta, & solitudines permeant, in quibus nihil pro victo inuenitur: Nam si alium victum non ha-

*Incolarum
conditio &
mores.*

*Incontinenti-
ssimi Tar-
tari sunt
omnium
hominum.
Tartari su-
per curris
ut plurimū
habitanti.*

*Tartari ex
stellarum
aspectu cur-
sum diri-
gunt.*

*Tartari
equorum
carnes co-
medunt.*

*Baltracan
herba miræ
virtutis.*

bent, hæc sola herba ipsis sufficit, quam frequenter inueniunt, & super eurus, ac equos eam deferunt. Scelus magnum habetur apud hos, si cibali- quid, aut potus perire permittatur; ideoque ossa, nisi medulla prius excep- ta sit, canibus nequaquam proijciunt.

Non sunt artifices vt plurimum inter ipsos, nec pecuniæ vsus extra mer- catores, sed res pro rebus commutant: Horda tamè Zauolhenfis recipit ar- genteos obulos Turcarum, quos *Apros* vocant; & Horda Preskopienfis Du- catos acceptat.

Tartarorū
uariaveli-
gio.

Sunt porrò omnes ferè Tartari Mahumetani, non tamen Turcas se vo- cari patiuntur, sed *Bersemani* appellari volunt, atque fidem falsi Mahumetis amplexati fuerunt anno circiter 1246. & Pentateucho Moysis obediūt, cir- cunciduntur, & legalia obseruant, ac quotidie *tibi illo illoloh*, id est, non est Deus nisi vnus Deus, clamant. Ingenue se profitentur Ismaelitas, quia de Ismael orti: celebrant velut alij Saraceni tria in anno festa, & supremum ha-

Seyd supre-
mus Tarta-
rorum sa-
cerdos.

bent Sacerdotem, quem *Seyd* dicunt, tantæ apud ipsos auctoritatis, & vene- rationis, vt etiam Reges aduenienti occurrant, stantesque huic equo insi- denti manum porrigant, capiteque inclinato (quod solis cõcessum est Re- gibus) tangant: Nam Duces non eius manum, sed genua; nobiles verò pe- des; plebei vestes tantum, aut equum manu attingunt. Sunt tamen nonnul- li idololatæ inter ipsos, qui errores gentilium profitentur, & ex eis etiam sunt quædam Iudæorum hordæ: alij præterea Christiani Nestoriani sunt, ac iuxta Ruthenorum ritum, ijque insigniores inter Casanenses sunt, qui Principis Moscouiæ impulsu an. Domini 1551. baptizati fuerunt, præter nonnullos alios, qui supremo Chamo prouinciæ Catayo subsunt. Vestes oblongas ad talos demissas tam viri, quàm mulieres deferunt, & in hoc solum mulieres in cultu à viris differunt, quod velo lineo caput tegunt; caligas quoque lineas gestant. Reliqua communis turba, quæ in campis passim degit, vestes ex ouium pellibus confectas habent, quas non mutant, nisi longo vsu prorsus attritæ, laceratæque fuerint. Eorum Reginæ, & ma- gnatum, nobiliumque præcipuorum vxores, dum in publicum procedūt, facies velis lineis obtegere solent. Arma, quibus in bello vtuntur, sunt ar- cus cum pharetra sagittifera, securis, framea; sagittas veneno subtiliter infi- gere solent, atque in fuga omne præsidium collocant.

Tartarorū
arma.

Equi illorum sunt castrati, & pusilli, sed tamen fortes, hos dicunt *Bach- mat*, quibus vtūtur cum sellis, stapedibus ligneis, & frenis leuissimis, & cal- carium loco flagellis vtuntur. Rapacissimi sunt, & vafri, ac perfidi, exteris nulla his fides est, proinde nec pactis mitigantur, nec fœderibus acqvie- scunt, sibi inuicem tamen, & suis omnibus fidelissimi, nec possunt quietè viuere, quin semper vicinos impetant, ac inuadant, prædamque ex spolijs hominum, ex animalibus, ipsisque hominibus abigant, & reportent, quam finitimis Turcis, aut alijs quibuscunque vendunt; & hoc est commune om- nibus hordis Tartarorum ab exordio, & ingressu eorum in hanc diem.

Et si contingat eos ex equis esse deiectos, omnibusque armis spoliatos, atque etiam grauissimè vulneratos, solent manibus, pedibus, & dentibus quoad

quoad, & quacunque possunt ratione ad extremum vsque spiritum se defendere, & morituri conantur alium post se trahere. Hi itaque in vniuersum sunt Tartarorum mores, veruntamen, qui in supremi Imperatoris prouincia, atque in vrbibus inhabitant, paulò ciuiliores, & humaniores sunt, vt suo loco dicemus.

Nunc verò singulas Tartariæ partes percurramus, adnotantes primò ^{Tartarorū} bonam Tartarorum partem in hordas distribui, quemadmodum Hebræi ^{horda, quæ} in Tribus olim diuidebantur. Horda verò multitudinis congregatio- ^{vocatur.} nem, seu conuentum, cœtumque hominum in formam ciuitatis coactum significat: estque militaris multitudo in hunc modum distributa, vt Decuriones Centurionibus parerent, Centuriones Chiliarchis, Chiliarchi Miriadum præfectis. Harum hordarum magnum numerum esse constat, quæ quidem ab inuicem moribus aliquantulum diuersæ sunt, inter quas quædam liberæ sunt ad particulares Duces spectantes; aliæ Moscouiæ Ducis tributariæ sunt; aliæ verò magni Chami supremi Imperatoris.

TARTARIA MINOR, seu Præcopensium Tartarorum horda.

PRAECOPENSES Tartari sunt, qui in campestribus ^{Præcopeses} circa Pontum Euxinum, nunc *Mar Maggiore*, & paludes ^{Tartari.} Mæotidis, modò *Mar delle Zabache*, atque in toto isthmo, & Chersoneso Tauricæ degunt, nempè intra Borysthenem fluuium, vulgò *Neiper*, & Tanaim, modò *Don*. Et cum originem suam ex ^{Præcopensiū} *Zauolensium* Tartarorum horda ^{Tartarorū} duxissent, hanc Europæ partem occupârunt, exules pro- ^{origo.} pter domesticas seditiones, continuoque cum *Zauolensibus* belligerarunt, donec Reges eorum penitus extinguerent.

Dicuntur hi Præcopenses Tartari *Vlani* etiam ab *Vlano* primo inuafore ^{Præcopen-} Tauricæ, & *Crymskij* à ciuitate *Crym* olim Regum Tauricæ sede, quæ in præ- ^{sium aliis} dictis campis desertis sita est. Hunc porrò Præcopensium tractum nonnul- ^{nomina-} li *Cumaniam* vocant, sed Tauricâ cum vicina regione *Gazariam*, & ipsa Tau- ^{Cumania} rica peninsulâ dicitur *Prezelzop*, vel *Prucuply* Sclauonica lingua, quasi per- ^{regio.} fossa, quia isthmus, qui peninsulæ adiacet, spatio mille ducentorum pas- ^{Gazaria} suum perfoffus est.

In hac peninsula præter alias est *THEODOSIA* vrbs, nunc *Cassa* di- ^{Theodosia} ctâ, quæ à Mahumete Octauo Turcarum Imperatore expugnata fuit, cum ^{vrbs.} prius Genuensium esset colonia. Vniuersa autem ipsa regio frugum fer- ^{Tartaria} tilissima est, ac pascendis gregibus valdè idonea: atque hi Tartari Præco- ^{minoris} pen- ^{qualitas.}

*Præcōpēs
Christianis
valde infe-
sti.*

penſes magis ciuiles, mitioresq; ratione auræ ſexti, & ſeptimi climatis, quæ inhabitant, deberent eſſe; veruntamen adhuc priſcam ſuam feritatem, & rapacitatem retinent. Nam campos, & ſyluas inhabitant, & non ciuitates, aut villas, (excepto eorum rege, qui vt plurimum in caſtris degit, vel *Prekopki* oppido: vel in *Oczakou* ciuitate, quam ademptam Lithuanix Ducibus tenet,) & ſingulis annis inuadunt, & deprædantur Ruſſiam, Lithuaniam, Valachiam, Poloniam, & interdum etiam Moſcouiam; ſuntq; adeo Christianis infeſti, vt Turcarum Imperatori quotannis 300. Chriſtianos pro ſtipendio pendant. Huius Regis filiam Selymus Turcarum Imperator in uxorem duxit.

Tanaſ vrbs.

In poſtrema huius regionis parte ſupra Tanais oſtia tribus in littore milliariibus eſt TANAſ ciuitas, quæ Europæis *Tana*, & incolis, ac Ruthe- nis *Azac*, *Azoph* modò vocatur, & hæc quidem nunc Turcæ tributaria eſt, atque inſigne eſt emporium, quod adeunt multæ gentes ex diuerſis or- bis partibus, vbi cuique liber patet acceſſus, & libera emendi, & vendendi facultas. Prope hanc urbem BOSPHORVS CIMMERIVS extat,

*Bosphorus
Cimmerius.
Mæotis pa-
lus.*

qui etiam Mæoticus dicitur, & vulgò *Stretto di Caſſa*, Caſtaldo auctore, incolis verò *Voffero*. Hoc autem fretum eſt maris, quod inter Europam, & Aſiam ab hac parte intercedit, latitudine mill. 4. ex quo in Mæotidem paludem patet ingreſſus, vulgò *Mar delle Zabache*, cuius amplitudo ad mille milliaria panditur, eiusque aqua non parum habet dulcedinis ob multa ingentia flumina, quæ iſthic exonerantur, vnde mirè piſcibus abundat, ſed hyberno tempore congelatur. E V X I N V S autem P O N T V S vaſtum eſt mare, & importuoſum in arcus Scythici formam patens in circuitu vicies quinquies centenſis millibus paſſuum, & in longitudine ab Oriente in Occidentem decies centenſis millibus.

*Euxinus
pontus.*

*Mare Ni-
grū vel ma-
re Maius.*

Mare hoc Græcis ob ſui profunditatem Nigrum vocatur, & Latinis mare Maius, cuius aqua ſemper extra in Propontidem conſluit, neque in Pontum introrſum reſluit; eius quoq; ſuperficies dulcedinem quodammodo habet ob perpetuum quamplurimum annuum ingentium confluxum, introrſum verò falſum eſt, ac magna piſcium copia præſtat.

TARTARIA DESERTA, OLIM SARMA-
tia Asiaticæ pars.

TARTARIA DESERTA successit in locum penè Asiaticæ Sarmatiæ, quæ quidem ante Tartarorum aduentum magis habitata fuit. Concluditur autem inter Tanaïm, Caspium mare, & *Kitay* lacum, estque in vniuersum ferè plana, & principalibus fluuijs *Volga*, *Chesel*, & *Sur* irrigua: suapte autem natura fertile habet solum, si à Tartaris coleretur, qui nullam agriculturæ curam impendunt, sed

Deserta Tartaria.
Situs eius.

Qualitas.

continud nunc in vnam partem, nunc in aliam more Arabum oberrantes, operam tantum venationi, ac bello incumbunt, atque milium tantummodo & panicum in terram absque ulla cultura proiciunt, quorum tantam colligunt copiam, ut abundè ipsis sufficiat. Isthic etiam immensa est equorum, ac pecorum copia, quorum magnam partem in alias partes distrahunt. Habitat ut plurimum hi Tartari super currus corio & laneis pannis contentos, & habent aliquot etiam oppida munita, ubi interdum confugere solent. Sunt autem in hac parte hæ præcipuæ Tartarorum hordæ, utpote *Zauolhensis*, *Casanensis*, *Nohaicensis*, *Thumenensis*, *Schibafchiensis*, *Cosachiensis*, *Astuchanensis*, *Kirgefforum*, *Baschirdorum*, *Molgomozanorum*, & aliæ.

Incolarum conditio.

Hordæ Tartarorum.

ZAVOLHENSIVM, seu *Czadaiorum*, aut *Bulgarorum* Tartarorum horda inter *Volgam*, & *Iaych*, fluuios iacet, quæ quidem quasi princeps cæterarum omnium est; tum ob incolarum multitudinem, locique affluentiam, & opportunitatem, & rerum gestarum fortitudinem; tum etiam quia ex ea cæteræ hordæ ferè omnes ortum duxerunt. Vnde hæc dicebatur **MAGNA HORDA**, & eius Imperator *Vlucham* vocabatur, id est magnus dominus, seu magnus Imperator, siquidè hæc horda olim principem sui iuris habebat, sed circa ann. Dñm. 1506. à Tauricæ Rege occupata, & regibus orbata penitus fuit, quam postea Basilii magni Ducis Moscouiæ Imperio suo subegit, cuius Titulum Moscouiæ Duces sibi vendicant, seq;

Zauolhenses Tartari.

Magna horda.

Bulgaria, id est, *Zauolhenses* Reges appellant; à *Volga* enim, qui eam longo tractu interfluit, *Bulgaria*, seu *Volgaria* appellari consuevit, vel à *Bulgar* oppido, quod isthic super *Volgam* positum est. Incolæ mores, & idioma Ruthenis communia habent. *Cazanensis*, *Casanensis*, seu *Kosanensis*, horda vocata est à *Kosan*, seu *Casan* castro supra *Volgam*, circa Moscouiæ metas sito, penes quod hi Tartari commorantur, & ortum duxerunt à principali horda *Zauolhensi*. Regnum verò **CASAN** incipit 60. mill. Polonicis infra *Novogradiam* inferiorem apud *Volgam*, & ab Ortum & Meridie à vastissimis & desertis circundatur campis, qui 200. mill. Polonicis extenduntur: ad Ortum verò æstiualem Tartaros *Shibanskos*, & *Cozakos* finitimos habet, cuius regni metropolis est *Casan* ciuitas iam dicta, supra fluuium *Volgam* sita.

Zauolhenses Mosco obediunt.

Casanenses Tartari.

Casan regni amplitudo.

Casan vrbs.

Casanenses Tartari sui iuris Reges olim habuerunt vsque ad *Chelealcezk* regem, qui primus feudalus & tributarius Basilij Magni Moscouiæ Ducis fuit.

T A R T A R I A E.

Casanenses Moscouitis obediunt. fuit. Sed cùm interdum Casanenses à Moscis defecissent, bella vario Marte inter eos orta sunt, donec tandem Anno 1551. Casanense Regnum à Magno Duce Moscorum subactum est, & *Czar Kasanski*, id est Rex Casanensium Moscus appellatur.

Casanensium mores. Hi porrò Tartari cultiores reliquis sunt, ingeniosiores, & aliquanto humaniores, vtpote qui & agros colant, in domibus inhabitent, & mercaturam cum vicinis Moscis, & Turcis exercent. Mittit hæc horda circiter triginta millia milites ad bellum idoneos, ac ei *Schasci, Vaheni*, qui soli isthic sunt milites pedites, & *Ceremissi* populi subsunt.

Nohaiçes Tartari. NOHAICENSIVM, seu *Occasorum* horda post *Casanensem* Orientem versus procedêdo vltra *Volgam*, circa mare Caspium, ad fluuium *Iaych*, olim Rhym vocatum sita est, & habuit initium anno Domini 1447. atque hi Septentrionales, ac frigidiores omnium Tartarorum sunt, summamq; hodie opum, & bellicæ laudis obtinent auctoritatem: nullum autem ab initio habebant Regem, sed Reipublicæ Venetæ more multa seniorum prudentia, strenuorumq; virtute gubernabantur. Postea verò Duces habuerunt tres, quorum primus dicitur *Scharayensis* à *Scharayczik* ciuitate, cuius regio campestris est. Secundus Ducatus est inter *Kamam, Iaych*, & *Volgam* fluuios. Tertius verò Ducatus *Sibirienfis* prouinciæ partem, & omnem circumiacentem regionem attingit, quorum duorum Ducatum regiones syluosæ sunt: sed hi omnes Ducatus hodie sub vno domino ceciderunt, qui in vrbe *Scharaych* ad fluuium *Iaych* posita residet, & Moscouiæ Magni Ducis tributarius est.

Thumenfis & alie hordæ. Tres Tartarorum hordæ THVMENENSIS, SCIBANSKIENSIS, & COZACZKIENSIS vltra *Viaticam* regionem, & *Casanense* regnum sunt. Qui quidem Tartari bellicosiores sunt, & in campatribus habitant, cateruatimq; viuunt, ac plures ducunt vxores, bibunt pro potu lac equinum, frugum vsu ignorant, pecuniam non accipiunt, exorcisinis, & incantationibus, quibus supra modum delectantur, caligines, & alias cæli tempestates persæpe excitant; hocq; modo hostes frequenter profligant. Sola autem *Thumen* horda isthic sub Magni Chami *Cathayni* obedientia etiamnum perdurat.

Thumen horda Magno Chamo obedit.

ASTRACHANENSE REGNUM.

Astrachanense regnū. Astracham vrbis.

ASTRACHANENSE regnum post Tartaros *Nohaiçenses*, & *Casanenses* ad mare Caspium situm est, & ab vrbe ASTRACHAN, siue *Citracham*, inter alias huius Regni opulentissima, nomen habet, quæ 20. milliaribus Italicis longè ab ostijs *Volgæ* iacet, in qua sunt salina optima, ac mercatores innumeri, qui ex Moscouia, Turcico Imperio, Armenia, & Persia isthic concurrunt.

Regnum

Regnum autem hoc non amplius sui iuris est, cùm anno Domini 1494. à Ioanne Basiliade Moscorum Duce vnà cum vrbe ipsa subactum, occupatumque sit, cuius titulum sibi vsurpat.

*Astrachan
sub Moscorum
Duce.*

KYRGESSORVM horda est Tartarorum, qui in campis degunt, & super currus vitam traducunt, habentes ritum gentilem, & mortuos loco sepulturæ arboribus suspendentes. His contermini sunt *Bascheridi* Tartari ab Occidente, & *Heseli* ab Oriente.

*Kyrgessi
Tartari.*

MOLGOMOZANI, BADAYQVE Tartari habitant in caueris, & subterraneis locis, omniumque animalium, & reptilium, serpentum, vermium, myrium, & id genus aliarum rerum incommestibilium carnes comedunt, & Solem, vel rubrum pannum stipiti appensum adorant. His finitimi sunt *Macriti*, & *Samogides*, quasi seipso comedentes populi. Præter hos isthic sunt etiam alij Tartari, nempe *Vsezucanorum*, *Zibierariorum*, & alia hordæ parum celebres.

*Molgomozani, & Baday Tartari.
Macriti, & Samogides.
Vsezucani, & alij Tartari.*

Isthic est lacus *Kytay*, qui amplitudine sua mari persimilis est, in quo sunt præterque insulæ à Tartariis habitatæ, & iuxta ipsum est *Crustina* vrbs frequens, ad quam Tartari, & Rutheni confluunt. Ex hoc lacu fluuius *Oby* emanat, qui circa eius initium 80. penè miliaribus panditur.

*Kytaylacus,
Crustina
vrbs.
Oby fluuius*

ZAGATHAI PROVINCIA, QVAE

est Scythia intra Imaum montem, nunc

Altai vocatum.

ZAGATHAI Tartari sic vocati fuere ab eorum Principe Magni Chami fratre, qui isthic regnavit : nunc verò *Hieselbas* dicuntur, id est caput viride, quoniam dulipanum viride super capita gestant. Occupant verò totum terræ tractum, vbi olim regiones antiquorum *Bactriana*, *Sogdiana*, & *Margiana* erant, vbi etiam præter alias gentes fuerunt *Massagetes* bello, rebusque gestis insignes. Sunt itaque fines *Zagathaorum* Tartarorum à Septentrione *Iaxartus* fluuius, nunc *Chesel*: ab Occasu mare Caspium, nunc *Mar de Bachu*: à Meridie mons *Paropanifus*, qui nonnullis improprie *Caucasus* vocatur, & nunc sunt montes *Dalanguer*, & *Naugracot* : atque ab Ortum ad desertum vsque *Lop* extenduntur.

*Zagathai
Tartari
Hieselbas
vocantur.
Antiquæ
regiones
sub Zagathai
continentur.
Zagathai
fines.*

Regionem hanc *Oxo* fluuius irrigat, qui nunc *Abiam* vocatur, & multis ostijs in mare Caspium exoneratur, iuxta quæ ostia iacet vrbs *Zahafsa*, vbi mercatores multi confluunt, præcipue autem ex India, & Cathaio. Hi porro *Zagathai* Tartari nobilissimi omnium sunt, ciuiles satis, & disciplinis, ac artibus dediti, atque vrbes, & oppida permulta lapide constructa incolunt, inter quæ est Regia vrbs **SAMARCANDA**, eximia

*Oxo flu.
Zahafsa
vrbs.
Zagathai
mores.
Samarcanda
vrbs.*

T A R T A R I A E.

eximia magnitudinis, ac claritatis, quæ olim totius Tartariæ metropolis extitit, & Maracandam antiquam nonnulli putant esse: nunc verò parum frequens est.

*Tamburlas
nes Tartarorum
Rex.*

Ex hac vrbe ortus est ille bellicosissimus Tartarorum Rex T A M B V R L A N E S, ab alijs *Temir Cuthlu* vocatus, qui Baiazetem Ottomanū quartum Turcarum Imperatorem anno 1397. cum exercitu numerosissimo profligatum cepit, & per omnem Asiam ab se terribili maximi exercitus

*Bichend
vrbs.
Zagathai
Tartari
sunt Persarum
hostes.*

impetu deuictum catenis aureis ligatum, ac ferrea inclusum cauea in triumphali pompa, velut auem circumduxit. *Bichend* quoque vrbs Mediterranea isthic commercijs admodum frequens est. Sunt autem hi Tartari perpetui Persarum hostes, non tam ob fines regionū, quàm religionis causa, cum hi Turcarum ritum sequantur; ob quam causam Turcis concesserati sunt. In huius regionis extremitate versus Ortum, & Meridiem sunt

*Turchestan
regnum.*

nonnulla deserta, latronibus exposita, à quibus viatores magnopere infestantur. Sunt etiam quidam Principes particulares huic regioni confines fatis ciuiles, & scientijs, artibus, ac negotiationibus operam nauantes, & hi quidem habent *Turchestan* regnum, vbi antiqui portas Caspias collocârunt, & *Tascam, Casgar, Ciarcien,* & alias vrbes.

SCYTHIA EXTRA IMAVM, ET SERICA regiones antiquorum, nunc

Catayo, Tangut, & alia Regna supremi Tartarorum Imperatoris.

*Magni Cham
mi Imperium.*

*Huius
regionis
laudes.*

*Fines
regionis.*

*Regionis
qualitas.*

IMPERIVM supremi Tartarorum Imperatoris, quæ MAGNUM CHAM Europæi vocant, complectitur totam ferè Scythiam extra Imaum montem, qui nunc *Altay* dicitur, & Sericam regionem, quæ nunc est *Catayo*, in quo quidem tractu permulta cadunt regna, & amplæ prouinciæ cum innumeris vrbibus opulentissimis, ac oppidis munitissimis, tormentis præcipuè bellicis. Est enim hæc pars habitatoribus adeò frequens, & egregiè culta, ac diuitijs affluens, vt nec antiquæ Græciæ, nec Europæ cuius regionis facile cedat. Clauditur autem vndique desertis, nec montibus, ex quo difficilis in eam patet ingressus, atque à deserto *Lop* sabuloso, & squallido, quod vix triginta diebus pertransiri potest, vsque ad Chinesem regionem extenditur, à qua ingenti muro separatur. Vnde parum adhuc cognita est, hoc tamen ex Marci Poli scriptis, & ex nonnullis alijs recentioribus, qui eam perlustrarunt, certò constat:

Re-

Regionem hanc ferè vniuersam frumento, oryza, ac ceteris frugibus admodum fertilem esse, licet frigidam habet aeris temperiem; atque etiam auro, argento, serico, reubarbaro, musco, animalibus innumeris, & omnibus ferè rebus ad victum necessarijs abundare dicunt: camelli isthic frequentissimi inueniuntur, ex quorù pilis vndulati panni contextuntur: reuorum quoq; maxima hic est copia, licet eorum carnes à populis comedantur. Isthic paucis in locis vinum legitur, & tota prouincia Catayæ vinum nõ profert, vbi potus ex oryza, & aromatibus valdè suauis conficitur, qui non aliter, ac vinum inebriatibidem, etiam lapides ceduntur combustibiles, quibus ob lignorum penuriam vtuntur.

Hi portò Tartari vltra Imaum subijciuntur omnes Magno Chamo, qui est ex stirpe legitima *Chingis* primi Regis Tartarorum, suntque diuersæ sectæ, nempe Nestoriani, Iudæi, Idololatræ, & Mahumetani, omnesque propriam religionem obseruant. Sunt præterea vt plurimum bellicosi, strenui in armis, & ad subeundos labores intrepidi; neque sunt effœminati, molles, ac delitijs assueti, imò tolerantissimi laborum, & inediæ. Statura mediocri sunt, ac paruos habent oculos, & acutum visum, paucam barbam: ingenio mirabili pollent, pomposè vestiunt, & gestant vestes oblongas varijs pellibus ornatas. Dicuntur verò *Carabas*, id est capita nigra, eò quia tali colore dulipanos gestant. Horum Imperator adeò potens est, vt maiestate, magnificètia, amplitudine sui status, diuitijs, thesaurisque inexhaustis, atque militum numero nulli alteri Principi Asiæ cedat: hunc Turcæ *Vluam* vocant, id est magnum Principem, & à Moscis vocatur *Czar Cataiski*, id est Cæsar Catayæ, cuius nomen auro inscriptum suprà tabulam rubeam in præcipuarum vrbium Templis reponunt, vocantes eum filium Dei, vmbra Dei, & animam Dei, atque eius verba pro lege habentur. Hic Imperator satellitio maximo stipatur, ac custoditur: nam habet in sui tutelam 12. millia Tartarorum, quos *Quisitam*, id est fideles vocant, & præter hos habet exercitus dispersos in vicinis prouincijs, veluti Romanæ legiones. Eius moneta ex metallo non constat, sed ex cortice arboris mori in pollinem redactò & glutine compacto, in qua quidem moneta regale signum imprimitur. Vnde huiusmodi moneta factitia auri, argenti, & lapidum preciosorum inæstimabilem congregat quantitatem, quapropter diuitijs, ac potentia quemcunque vniuersi Principes superat. Omnes porò Imperatores Catayni sepeliuntur in monte Altay, qui Haytoni Armeno est mons *Belgian*, tametsi etiam in partibus remotis moriantur; & cum corpus ad inhumandum deferretur, satellites, qui funus concomitantur, quotquot in via obuios inueniunt, occidunt, dicentes eis: Ite, & Domino nostro Regi seruite in alia vita. Vnde testatur Marcus Polus, quando *Mongu Cham* (qui tunc temporis interiit quando ille isthic commigrauerat) ad dictum montem deferretur ad inhumandum, milites funus concomitantes circiter decem millia hominum ea occasione interfecisse.

Regia vrbs, ac totius Imperij Magni Chami metropolis est *CAMBALV*, olim, vt quibusdam placet, *Issedon* Serica, in quadrangularem extru-

*Regionis
qualitas.
Incolarum
conditio, &
mores.*

*Magni Imperatoris
Catayæ
sententia.*

*Moneta ex
arboris cor-
tice.*

*Catayæ
regum se-
pulchra.*

*Mos, quem
obseruans
dum reges
sepeliunt.*

*Cambala
regia vrbs.*

T A R T A R I A E.

& a formam, iuxta ripam fluuij *Poliſangi*, & ambitum 24. Italicorum mil. habens, cum duodecim portis, quibus extra ciuitatem duodecim magna respondent suburbia, in quibus mercatores, & aduenæ morantur. Maxima vero mercium, lapidum preciosorum, vnionum, serici, aromatum, & opum omnis generis copia in hanc urbem deferitur ex India, China, & alijs regionibus, cum sit in *Catay* mediterraneo, veluti circumiacentium prouinciarum centrum: & asserunt quidam, quotidie in ea præter alias merces mille cursus serico onustos ex China huc aduehi.

Tangut regnum. Præter *Catay* clarissimum regnum, sunt alia regna opulenta & ampla, nempe **TANGUT** regnum, unde omne *Rhabarbarum*, quod per totum terrarum orbem consumitur, ad nos, & ubique gentium deferitur. In quo etiam Regno Imprimendi. *Artem* ante mille annos inuentam fuisse nonnulli asserunt.

Camul prouincia. **CAMVL** prouincia, cuius incolæ vt plurimum ludis, & tripudijs vacant, ac idololatras sunt, dæmonumque cultores, qui quidem aduenas mira hospitalitate suscipiunt, & proprias eis vxores prostituunt.

Tæduc prouincia ubi Presbyter Ioannes A. siaticus regnavit. **TENDVC** prouincia, ubi olim magnus, ac potens Rex Presbyter *Ioannes* regnavit, cuius nomen Regi *Abysinorum* in *Africa* per errorem datum fuit. Huius regionis incolæ, sicut olim, Christiani sunt, sed Nestorianæ sectæ: isthic sunt mineræ auriferae opulentissimæ, & lapidis lazuli.

Tainſu regnum. **TAINFV** Regnum, quod amplum, cultissimum, & vinetis refertissimum est; atque in eo artificum, & mercatorum ingens est numerus, suntque ibi arma, quibus magnus *Cham* in bello utitur.

Tebet regio. **TEBET** Regio palustris, & nemorosa, ac animalibus feris refertissima, quæ corallo admodum abundat, quo monetæ loco utuntur, musco etiam diues est, cinnamomo, & alijs aromatibus.

Caindo vrbs. Est etiam **CAINDO** vrbs, & regio mercatoribus frequens, præcipue ob vela, quibus mulieres utuntur, quæ ibi ex arborum corticibus subtilissimè conficiuntur.

Quinsai vrbs admirabilis. Tradunt quoque Scriptores in confinio *Chinæ* prouinciæ urbem **QVINSAI** insignem reperiri, quod nomen ciuitatem cæli sonat, quæ magnitudine sua reliquas totius vniuersi superat: eius enim circuitus est mill. circiter cætum, & familiæ in ea ad vnum millionem, & 600. millia ascendunt: pontes autem lapideos habet 12 millia, inter quos sunt aliqui adeo alti, vt subitus eos naues magnæ erecto malo pertransire queant. Intra vrbsis mœnia lacus est magnus, cuius ambitus est 30. mill. & habet intra se duas paruas insulas, in quibus duæ elegantissimæ Regiæ domus: in littore verò lacus plurimæ sunt domus nobilium intus & extra mirè ornatae. In hac vrbe amœnissima, ac opibus omnibus abundantissima, Magnus *Cham* præsidium 30000. millium habet, atque olim caput prouinciæ *Mangi*, seu *China* fuit.

Quinsai vrbs non amplius hodie extare nonnulli cõsent. Non desunt tamen, qui putent hanc urbem post *Marci Poli* tempora, quicquam se perlustrasse testatur, disruptam bello, vel alia calamitate fuisse.

POSTREMA TARTARIAE PARS IN REGIONIS
extremitate Boreali, & Occidentali.

XTREMAE Tartariae partes versus Scythicum promon- *Extrema*
torium, & Tabin Plinij promontorium, non longè à quo est *Tartaria.*
fretum *Aniam*, cæteris incognitæ magis sunt, in quibus quidè
Tartarorum aliquot hordæ dispersæ hac, atque illac vagântur,
omnesque ferè Magno Chamo Catayno obediunt. Versus

itaque promontorium Scythicum reperiuntur *Danorû, Neptalitarum, Turbo-*
rum, & Mecritorum hordæ, necnon etiam *Ceremissorum* Septétrionalium hor- *Danorum*
da, & *Vzezucanorum* horda, quæ à *Ceremissis* populis interioribus, & ab *Vze-* *Neptalita-*
rû, Turbo-
rû, & alia-
rû hordæ.
zucanis interioribus originem traxerunt: ibidem etiam est *Bargu* palustris *Tabor re-*
regio, & *Tabor* regnum; inter quod regnum, & montem *Altay*, *Caracororum* *gnum.*
pâtet desertum. Ad alterum verò promontorium, quod Plinio Tabin vo- *Barga regio*
catur, iacèt regiones *Belgian, Arsaret, Amiam, & Argon*, quarum nomen vix no- *Belgian,*
tum est isthic etiam sunt Regiones *Vng & Mongal*, quæ etiam *Gog, & Magog.* *Arsaret,*
vocantur, ex quibus Tartari ab initio prodîere. Harum verò regionum *Amiam, &*
Tartariæ extremæ nõnulla à Decem Tribus Israël habitari Scriptores qui- *Argon re-*
dam asserunt, quæ quidem cùm primò à Salmanassaro Assyriorum Rege *giones.*
in montibus Caspijs traductæ fuerint, isthic postmodum commigrârunt; *Isthic decè*
sed hæ gentes Hebræorum solùm nomen, & circumcisionem conferuant, *Tribus He-*
bræorum
in reliquis Tartarorum mores, & feritatem imbuerunt. *commigrâ-*
runt,

Referunt quoque hoc, *Tabor* Regem ex his partibus ad Franciscum Gal- *Tabor Rex*
liæ Regem primùm: deinde ad Imperatorem Carolum V. ac ad alios Chri- *ex hîs par-*
stianos Principes venisse, vt eos secretè ad Iudaismum sollicitaret, qui tamè *tibus descē-*
anno 1540. Mantuæ Caroli V. iussu ignis pœnam passus fuit. *dens Mânua*
cōburnitur.

CYPRI INSVLA

XXIX.

CYPRI INSVLÆ DESCRIPTIO.

YPRVS Insula nobilissima varias obtinuit nomenclatur^{Cypri varia}
ras. Prius enim CRYPTA, vel CRYPTON vocabatur ^{nomina}
auctore Volaterrano, id est subterranea, quod à mar
ris vndis videatur abscondi. Dicta etiam fuit Ceraſtis, ob
montes frequentes, quasi cornua quædam prætendentes.
CETHIN quoq; , vel CETHINA à primo habita
tore sic vocato. Deinde AMATHVSIA Straboni ab

vrbe id nominis, cuius in agro æoptimum maxima copia cuehebatur.
PAPHIA etiã ex Paphio Deo, & antiqua vrbe Papho. SALAMINIA
ab illustriori vrbe huius nominis, quæ primas obtinebat partes tunc, cum
in nouem Regna insula tota dispartiretur. MACARIA, quia beata luxu
riante vbertate, ob quam rem & inibi Veneri dicatum templum: vnde &
CITHEREA, quod potius Deæ sue. it epitheton. Adhuc ACHAM
MANTIS, ASPERIA, COLLINIA, & EROSA æris metallo
frequenti, & collium prospectu. CYPRVS denique, vel à Cyro, qui an
tiquam vrbem Aphrodisiæ instaurauerit; vel ab arbore Cypro huic insule
peculiari. Posita autem est, Ptol. teste, Septentrionem versus in medio Ilici
linus; vulgò *Golfo de Larazzo*, & mari Aegypcio cõtigua est, ac iacet mediã in
ter Ciliciæ, & Syriæ littora. Quæ quidem inter maiores Mediterraneæ in
sulas sextum locum sibi vendicat. Respicit à Meridie Aegyptium pelagas,
ac Syriacum; ab Ortum Syriaco etiam mari, & Ilici sinu clauditur; ab Occi
dente mare Pamphylium; à Septentrione Cilicum mare habet, ac ad Asperã
accedit Ciliciam, quæ nunc *Turcomania* vocatur Mario Nigro, seu potius *Ca
ramania* alijs.

Pars, quæ ad Ortum spectat, distat à Syria, nunc *Soria* vulgò, minus cen
tum milliaribus, quod est vnus noctis iter, & Plinio teste à Syriæ ipsius cõ
tinenti motu terræ abscissa est. Ea pars, quæ Meridiem respicit, ab Aegy
pto, & ab Alexandria trium, vel quatuor dierum velifico cursu, totidem
quæ etiam Occasum versus à Rhodo insula recedit. A Cilicia verò, vel
Carmania milliaribus sexaginta abest.

Est autem totius insulæ figura altera parte longior, cuius longitudo ab ^{Cypri figu}
Occasu in Ortum protenditur, & interdum isthmus facit in laribus lati
tudinem definientibus. Sita est ad initium quarti Climatis sub decimo pa
rallelo iuxta recentiorum Geographorum obseruationem, & maximam
Rh diem

^{Suum cele}
stu.

Cyprum men-
surat.

diem æstatis habet horarum 14. cum semisse, circiter, complediturque tres gradus cælestis circuli penes longitudinē. Eius circuitus traboni est 3420. stadiorum, quæ 427. milliaria nostrata reddunt: Plinio verò circuitus est 375. milliariorum: Alij etiam tradunt circumnavigationem h. bere 500. millium passuum longitudinem 200. & latitudinem, ubi latior, 50. vel 60. Aliqui etiam ponunt circuitum 550. milliarium, vel 650. longitudinē 220. vel 230. milliarium.

Cyprum pro-
montoria.

Præterea insula hæc pluribus promontorijs in mare excurrit; nam habet ab Occasu promontorium Acamas, nunc *Capo S. Pifanos*, Drepani promontorium, nunc *Trapano*, vel *Melechias*; & Zephiri promontoriū, nunc *Punta Malota*, vel *Melonta*, seu *Caput Cheludoni*. A Meridie est Phaguri promontoriū, nunc *Capo bianco*, deinde Curias promontoriū, hodie *Capo delle gatte*. Dades, nunc *Capo Chiri*; & Throni promontorium, nunc *Capo Pila*. Ab Ortu Pentalium, seu Pedalium est promontorium, quod nunc est *Capo de Griego*, seu *de Gree*; atq; in apice ipsius insule est Clides promontorium, hodie *Caput S. Andree*. A Septentrione autem est promontorium Crommyon, nunc *Capo Cormachii*, vel *Cornacchiato*, ac insuper caput Limniti, & Caput Eleni. Cæterum inter Crommyon promontorium, seu *Cormachii* caput, & N. Epiphani, caput est Pamphylum mare, nūc *Golfo di Settalia*, qui sinus olim periculossimus navigantibus erat, spacio scilicet 300. milliarium.

Pamphylum
mare.Insule quo-
viqua di-
visæ.

In quatuor partes diuisam hanc insula olim fuisse apud Ptolemæum constat, in Orientalem scilicet, quæ S A L A M I N A E tribuitur, in Occidentalem, quam P A P H I A possidet, in Meridionalem, quam A M A T H V S I A cum Olympo mōte; & deniq; in Septentrionalem, quam L A P A T H I A occupat. Hodie verò in duodecim partes, quas vulgo *Contrade* dicunt, partita est, & sunt Nicolia, Famagusta, Paphia, Audima, Limissum, Masoru, Salines, Messarias, seu Siuori, Crusogus, Pentalia, Cerines, & Carpassus.

Insule ve-
reus por-
tio.

Cæterum Insula hæc antiquitus diuitijs abundans, & mollis habitabit, ac delitijs, luxuque plurimum dedita, ob idque Veneri quondam dicatam aiunt. Afferunt Pomponius, Diodorus, & Plinius, ipsam nouem Regnis claram extitisse, ac quindecim vrbibus, quarum nonnullas terræ motu ea tempestate labefactas dicunt, quæ nunc maiori ex parte interiere.

Insula hæc
quonem re-
gnis clara.Paphia no-
men.

Ex regalibus vrbibus præcipue fuerunt hæ: P A P H V S N O V A in Paphia Regione, quam Agapenor præfectus classis Agamemnonis Regis auctore Pausania condidit, quæ etiam hodie cum titulo vrbis extat, vocaturq; vulgò *Bapho*, teste Nigro. P A P H O S V E T V S, quæ in eadem Paphia regione extabat Veneri quondam dicata. C I T H E R A, quæ toti insule nomen dedit, & in qua Venus orta fuit, sed hodie non amplius extat, & in eius loco est oppidum *Cannicia* ex principalioribus totius insule ob gossupij, sacchari, & aquæ abundantiam. C V R I A S, quæ olim erat, vbi nunc est oppidum *Piscopia* vulgò dictum, ex præcipuis totius insule. A M A T H V S, quæ & ipsa Veneri quondam dicata fuit, nuncque destructa est. Præter has C E R A V N I A vrbis, quæ nunc *Cerines* dicitur, condita fuit à Cyro, cum nouem Reges insule subiugasset: hæc autem posita est à Se-

Paphos ve-
tus.Cithera
vrbis.Curia
vrbis.Amathus
vrbis.Cervania
vrbis, nunc
Cerines.

ptentrionali insulæ parte, habetque arcem satis tutam, atque clementiore potitur aëre, quam quævis alia insulæ pars. Sed NICOSIA, quæ anti-
 quitus *Letra* primò, deinde *Leucolum* vocabatur, fuit olim Regalis sedes, quemadmodum etiam fuit præteritis proximè elapsis temporibus, antequam insula in Turcarum ditionem deuenirèt, quæ vrbs Archiepiscopali sede ornata fuit, & posita est in planitie *Messaria* nuncupata, occupante secundum longitudinem 78. milliaria, & 30. secundum latitudinem, quæ satis frugifera, & abundans est. A Nicosia autem 36. milliariibus abest FAMAGVSTA, olim *Salamis*, & deinde *Constantiana* dicta, insignis quidem vrbs, & huius insulæ emporium. Sunt tamen qui putent Famagustam olim *Famassum* fuisse; alij verò vnam ex quatuor vrribus *Afinas* communi nomine vocatis: non autem fuisse *Salaminam* illam, quæ ab Ethnicis scriptoribus propter Iouis templum celebrata maximè fuit, qui ibidem colebatur, vnde ab ea ipsa vrbe *Salaminius* Iupiter vocabatur.

Numerantur porro præter has vrbes 80. circiter pagi, seu oppida muris non cincta, connumeratis inter ea aliquot vrribus destructis, quæ oppida *Casales* vulgò dicuntur, & complectuntur circiter 160. millia habitatores. Ex his autem multa sunt, quæ amplitudine, & populi frequentia vrribus æquiparari possunt, inter quæ præstantiora sunt *Lapitha*, *Siguti*, *D. Ioannes Carpassi*, *Lescara*, *D. Constantinus*, *Limnari*, *Silica*, *Pellendria*, *Chillani*, *Collosa*, *Piscopia*, *Salines*, *Conuclia*, *Cinna*, *Azlos*, *Omodos*, *Crusoeo*, *Solra*, *Morsu*, & *Lescra*. Omnes autem *Casales* in vniuersum in tres partes distributi erant, quorum dimidia pars ad cameram Regalem pertinebant: reliqui ad Ecclesiasticum statum partim, partim verò ad nobiles laicos spectabant. Ex reatu *Casali*um ad Regiam camera attinentium, ex sale, & ex vestigalibus prouentum plus minus 500. millium aureorum Respublica Veneta singulo anno recipiebat, qui ibi in merces commutati, Venetijs postmodum vnum millionem reddebant. Status Ecclesiasticus tam Latinus, quam Græcus ex suis *Casalibus* redditum accipiebat 80. & plus millium aureorum. Particulares nobiles laici, tam Veneti, quam Cyprij magnum prouentum ex suis *Casalibus* habebant.

Plures sunt in hac insula montes, sed omnium altissimus est Olympus, Græcis *Trophados* vocatus, qui arboribus omnis generis conuestitus est, cuius ambitus complectitur 18. leucas, seu 94. milliaria. Singulis leucis adsunt Monasteria Caloierorum Græcorum Ordinis D. Basilij, & in vnoquoque fontes aquæ viæ sunt, ac fructus omnis generis leguntur.

Tota autem insula olim adèò syluosa fuit, teste E. rathostene, vt agri eius coli minimè possent, quorum lignorum etsi magnam partem in metallis excoquendis, ac in nauibus fabricandis coloni consumpsissent, non tamen sylvarum luxuriam euincere potuerunt, vnde decretis statuerunt, vt arbores qui vellent, ac possent, excinderent, & quod quisque agri extirpatis syluis purgasset, id tanquam proprium immune possideret. Strabo autem ait, Cyprum suo auro præstantia nulli cedere insulæ; nam & vini, oleique

ferax est, & suo vtitur contenta frumento. Nunc ve d' mira est fertilitatis, & omnium rerum ad vsum humanum copiosissima; nam præter olei, *Vinum Cy-* frumenti & aliarum frugum vberitatem, gignit vinum præstantissimum, *pru ad ve-* & generosum. quod inueterascit vsque ad octoginta annos, & vetustate sua *est ite val-* ex nigro dealbescit, fitque odoriferum, ac suauissimum. Ex Cyprio adue- *dè perdu-* hitur vniuersa nigra pulchra, & magna, quæ vulgò *raas.* *Zibila* nuncupatur; & colligi isthic solent omnia fructuum genera, quæ alibi etiam habentur, præcipuè autem limones, citri, & medici, cæteros fructus aliarum regionum longè excedentes. Non fert tamen castaneas, sorba, & cerasa. Profert quoque dactylos, siliquas, saccharum, quod ex arundinibus excoquitur, crocum, coriandrum, summachium, lentiscum; & præter communes herbas habet peculiariter brassicam floridam, fabam Aegyptiam, vel Colocasiam, & alias ad comedendum præstantes. Mel triplicis generis etiam præstat, ex apibus scilicet, quod album est; ex saccharo, quod nigrum est, & vulgò dicitur *melazzo*; & ex siliquis, quod etiam nigrum est. Fertilibus insuper est rerum medicinalium insignium, vt terbinthi, coloquintidæ, reubarbari, scammonæ, & huiusmodi, necnon herbarum sordæ, ex cuius cinere sapo conficitur. Abundet etiam mineris auri, chrysocolle, calcanthi, aluminis, marcasitæ albæ, & rubræ, aurichalci, & ferri; sed ære præ cæteris diues est. Profert etiam lapillos preciosos nonnullos, vt Smaragdum, Adamantem, chrysellum, corallum rubeum, & album, atque etiam Amianthum lapidem, ex quo tela confecta non solum non comburitur, imò potius per ignem depuratur, & dealbescit. Ciconi quoque præcipuum faciunt quæstum ex gossipio, & lana, quæ copiosissimè colligunt, qui etiam ex caprarum pilis pannos illos undulatos, & non undulatos conficiunt, qui vulgò *zambelotti* dicuntur, & per totam Europam distrahuntur. Ex lacu etiam magno non longè à mari ambitus 12. miliarium, in quem modicus amnis cadit ex Olympo monte, qui locus ad mare *le salyne* modò vocatur, copiosè sal colligunt, dum ipse lacus in salem congelatur. ex quo plures, atque magnæ naues quotannis exonerantur. Huius insule olea, & ynguenta in delicijs, ceram, & arundinem in medicinis valdè commendat Plinius. Cæterum insula ipsa magno aestui subacet, propterea quod sita est sub latitudine graduum circiter 35. vnde sol paruo intervallo à vertice recedit circa æstiuum Tropicum; in vico tamen Cerines spirat Boreas æstiu refrigerans, ac in montibus aer est acutissimus. Ingratum etiam, ac insalubrem, vt plurimum habet aërem ob stagna vaporem malum exhalantia. Nulla habet flumina, sed torrentes potius: vnde quando iei exsiccantur, incolæ egestatem summam aquæ patiuntur. Releerunt autem ante Constantinum Magni tempora, insulam ipsam 36. annis continuè ab incolis derelictam fuisse, qui aliò cõfugerunt quia nunquam isthic per id temporis spatium pluit. Vnicum tantum habet portum nauibus peruium propè Famagustam urbem, tamen si permultos alios olim habuisset, qui nunc ob maris imperum repleti sunt.

Olim homines pariter, ac mulieres hic Veneri nudi sacrificabant, verum

rūm D. Barnabæ Apostoli Cyprij precibus destructum fuit Veneris templum, ac ita mos ille obsoleuit. Scribit etiam Trogus, Cyprios olim virgines suas prius nautis in littore prostituere solitos, quò dotem lucrari possent, antequam nubarent. Nunc deletis his barbaris, & scædis moribus, incolæ sunt sacrosanctæ Fidei Christiana ab ipsis quidem primordijs additi, quorum maior tamen pars ritum Græcorum sequitur, sed nobiles vt plurimum Latinam Ecclesiam colunt. Splendidè, lautè, & ciuilitè viuunt, & exterorum amantes sunt, bellicosi, viribus corporis præstantes, & agiles, sed tamen ad atram bilem proueniunt.

Incolæ totius insulæ diuersarum nationum sunt, eorum tamen plerique Græci, quorum maior pars illuc ex finitimis regionibus tempore Magni Constantiniani commigravit, hoc est ex Aegypto, Iudæa, Syria, Cilicia, Capadocia, Pamphylia, Thracia, multisque Græciæ partibus, cum tunc ob aquarum indigentiam insula ipsa penè inhabitata fuisset. Patritij autem, ac nobiles Cyprij maiori ex parte ex Gallia oriundi sunt, qui quidem post amissam Terram Sanctam simul cum Rege Guido Lusignano in hanc insulam sese receperunt, quod fuit circa annum Domini 1193. Verum postquam Regnū hoc in ditionem Reipublicæ Venetæ cecidisset, non solum patritij Veneti, qui illic inhabitabant, intelligebantur nobiles Cyprij, sed omnes etiam ciues vniuersi Veneti dominij, qui quinque annis Nicolæ commorati fuissent, ex concessione Reip. fiebant nobiles Cyprij.

Fuerunt autem inter Patritios nuper hi Principes viri, seu titulares, nempe Princeps Antiochiæ, Princeps Galilææ, Princeps Môtis Regalis, Dominus Iaceti, Dominus Toroni, Dominus Cæsareæ, Dominus Sur, Dominus Tabariæ, Comes Zaphi, Comes Ruchas, Comes Tripolis, Comes Carpassi, Siniscalcus Hierusalem, Siniscalcus Cypri, Comestabilis Hierusalem, Comestabilis Cypri, Marefciālis Hierusalem, Marefciālis Cypri, & Zamberlanus Cypri. Sed multi ex his titulis sublatis fuerūt sub vltimis Regibus Cyprij, & aliqui etiā sub Venetæ Reip. dominio. Etenim non omnes huiusmodi tituli hæreditarij erant: verum vt plurimū ad libitū Regis Patritijs ipsis conferebantur, dum viueret: quandoque etiam post mortem, vt titulus Comestabilis Cypri, qui ab vltima Regina Catherina Cornelia assignatus fuit familiæ Dauilæ, inter nobilissimas, ac opulentissimas connumeratæ, ex qua ortus est Ferdinandus Dauila Episcopus olim Rhetimi, & nunc Aseulanus, quem in viuis hadie agentē, & tum alia eruditione, tum verò eloquentia florentem familiaritatis, obseruantia, ac honoris causa nomino: Vt neque præterire silentio mihi licet fratrem eius Aloysium, atque Antonium omnium parentem, ob summas virtutes, morum comitatem, & magnum rerū vsum summis quibusque nostri æui Principibus carissimos.

Cæterum incolæ vniuersæ Insulæ, qui extra vrbes inhabitant, quinque diuersæ conditionis sunt, nempe Parici, Lefferi, Perpiarij, Albanenses, & Veneti albi. Inter hos Parictorum, id est obligatorum, conditio miserrima erat, quippe qui non minus quàm mancipia tractabantur; hi namque singulis annis vectigal quoddam suis dominis persoluebant, & alijs oneribus

ribus grauabantur; nam singulis hebdomadis duobus diebus operas dominis gratuitas locabant, quibus tertiam quoque partem omnium terræ fructuum singulis annis soluebant, qui domini omnem in eos potestatem habebant, & omne dominium, ut eos tum carcere, tum exilio mulctare possent, fustibus cedere, torquere, denique eos omnia præterquam capitis ac sanguinis pœna afficere poterant; hoc enim iuris solus ipse Rex obtinebat; quin etiam eos venundare, permutareque ijs licebat: contraque his à dominis libertatem redimere 60. circiter aureis facultas erat, remanentibus tamen eorum agris paricis, id est obligatis suis dominis eademmet cōditione, sicut prius. *Leffteri* dicuntur quasi liberi, & hi quidem prius erant Parici antequam liberati essent, & intelliguntur etiam eorum filij esse liberi; exceptis tamen illis, quos genuerunt antequam liberarentur; hi namque intelliguntur Parici. *Leffteri* aut quintam, vel sextam fructuum partem, quos ex agris suis colligunt, domino persoluant. Cautum verò legē est, ne hi *Leffteri* cū Paricijs matrimonio coniungantur, quia omnes filij qui ex eis nascuntur intelliguntur esse Parici. *Perpiarij* sunt quidam ex Paricis, qui tempore Ducum Cypri libertatem obtinuerunt yñā cum eorum filijs, ac descendantibus, hac tamen pactione, ut singulis annis persoluant quindecim perpiros pro singulo, qui perpirus genus quoddam nummi est Constantinopolitani, sed tamen horum agri remanserunt parici, id est subiecti sicut prius. *Albanenses* sunt quidam populi dispendiarij, qui isti hic ex Albania conducti sunt olim ad insulæ custodiam, & hi quidem filios procreauerunt continuò, qui similiter ut milites stipendia exigebant, vsque ad captam à Turca insulam. *Veneri* denique *Albi* dicuntur quidam Coloni, qui liberi sunt tamen ipsi, quàm eorum filij, persoluentes tantummodò Regibus, vel Reipublicæ Veneræ quandam exiguam pecuniæ portionem.

Status Ecclesiasticus Cypri.

Fuerunt olim Episcopatus in vniuersa insula 14. & omnes quidē Græcanici, sed ab Innocentio III. Summo Pontifice in gratiam Reginae Alixiæ ad quatuor tantum fuerunt redacti; & hi sunt Archiepiscopatus Nicosienſis duplex, alter Latinus, & alter Græcus; Episcopatus Famagustanus duplex itidem, Latinus & Græcus; Episcopatus Paphientis Latinus, & Græcus; & Episcopatus Limissienſis duplex Latinus, & Græcus. Hi autem Episcopatus Latini oppida, seu caſales, & decimas habebant; sed Græci Episcopi annum stipendium à suis Presbyteris, & Diaconis subiectis exigebant more Prælatorum Græcorum aliarum prouinciarum. Ceterum Archiepiscopus, & Episcopi Græci Latinos Episcopos sibi superiores agnoscebant, à quibus post eorum electionem in Episcopos per Consilium Regium factam, ipsi Græci Episcopi cōfirmabantur, & à Græcis ad Latinos Episcopos in causis dabatur prouocatio. Neque verò in commemoratis urbibus Græci Episcopi residebant, sed aliæ sedes ipsis assignatæ fuerunt ab Alexandro III. Pontifice, ut legitur in sua Summa Alexandrina: Etenim Archiepiscopus Græcus Nicosienſis sedem habebat in vrbe veteri Soliæ, ac vocabatur Episcopus Soliæ; & gubernator, seu administrator populi Græci Nicosiæ: Episcopus Paphi commorabatur in vrbe Arzoes;

Latini Episcopi Græcis superiores sunt.

Propria Episcoporum sedes.

Epi-

Episcopo Limisienti assignata fuit sedes Amathuntæ, sed quoniam illa
 vrbs inhabitata erat, commorabatur in vrbe Lescata: denique Episcopus
 Famagustanus residebat Carpasi: temporis progressu his sedibus
 relictis, reuersi fuerunt in priores vrbes, præterquam Episcopus Limisien-
 sis, qui semper Lescaræ permansit. Non prætereundum etiam est, Archie-
 piscopum Nicosiensem Latinum, qui Archiepiscopus Cypri appellabatur, *Archiepis-
 copus Cypri*
 nulli Patriarchæ, sed soli Summo pontifici parere, vnde Primas Regni, & *Primas est,
 ex legatus*
 Legatus natus Summi Pontificis erat; deinde sub Pio IIII. hunc Archie-
 piscopatam iuris patronatus Dominorum Venetorum factum fuisse, qui
 semper quatuor viros eligere solent, quorum vni à Summo Pontifice Ar-
 chiepiscopatus ipse confertur. Præter Ecclesiam Latinam, & Græcam in in- *Alia Chri-
 stianorum*
 sula hacaliæ quoq; Christianorum sectæ sunt, vt Armenorum, Costrorum, *sectæ in Ni-
 cosia.*
 Maronitarum, Indorum, Nestorianorum, Georgianorū, & Iacobitarum,
 quæ fugatæ fuerunt à Rege Saladino post captam Hierosolymam, & illuc
 cum Rege Guido Lusignano commigrarunt, atq; hæ omnes quidem sectæ
 suo vtuntur Episcopo.

Insulam denique hanc Iaphetum Noemi filium primum omnium inha- *Dominus
 huius insule*
 bitasse scriptores tradunt, quæ postea Tyrannis Græcis subiecta fuit post
 extinctam Assyriorum monarchiam. Nam habuit Teucrum primò, qui
 Salaminam condidit, eiusq; prolem vsque ad Euagoram, & filium eius Ni- *la varius
 successus*
 coclem. Postea Romanis paruit, & horum auxilio in manus venit Ptole-
 mæorum Aegypti Regum, quorum postremus veneno sublatus est, & de-
 nudò sub Romanorum Imperio cecidit. Occidente Imperio Constantino-
 politani Imperatores eam tenuère, sub quibus insula ipsa à Ducibus rege-
 batur annis circiter 800. post duces successerunt Reges Latini ex familia
 Lusignana Galliæ nobilissima. Postremò verò sub ditione inelytæ Vene-
 torum Reipublicæ peruenit anno Dom. 1473. sub qua vsq; ad annum 1570.
 feliciter permansit, quo à Selimo Turcarum Imperatore maxima Chri-
 stianorum clade ac miseria occupata fuit.

PALÆSTINA, VEL TERRA S ANCTA

XXX.

PALÆSTINÆ, SEV Terræ sanctæ descriptio, vnà cum vicina Phœnicia.

PALÆSTINA particularis Syriæ prouincia valdè insignis est, cùm locorum, tum verò rerum gestarum, quas *Palæstinae regiones.* Scripturæ sacræ commemorant, celebritate. Sub qua quidem cœu generali nomine IDVMAEA, IVDÆA, SAMARIA, & GALILAEA cōprehenduntur. Dicta verò fuit antiquitus CANAAM, à Canaam filio *Palæstina olim Canaā.* Chami, cuius filij ipsam terrā inter se distribuerunt; quod *Israel etiam dicta.* nomen eò vsque retinuit, donec ab Israelitis fuit occupata, à quibus inde *Palæstina vnde dicitur.* ISRAEL vocabatur. Ptolemæus, & alij, hanc prouinciā PALÆSTINAM appellârunt, à Palæstinis populis magni nominis propter potentiā, & bellā, qui in sacris literis *Philistim* sunt vocitati. Dicta quoque fuit olim Terra promissionis, vt in sacris Codicibus constat; nunc autem *Terra Sancta* vulgò solet nuncupari, *Terra Promissionis vel Terra Sancta.*

Iacet inter Mediterraneum mare, & Arabiam. qua ex parte montibus ferè continuis à natura vltra Iordanem fluuium vallatur, atque ab extrema Aegypti ora incipiens, vt ait Herodotus; vel, vt alij dicunt, à Sirbonis lacu vsque ad Phœniciam porrigitur. Vnde his continetur finibus; à Septentrione Phœnicia; parte; ab Ortus Aestiuo Libano monte; à Meridie, & partim ab Oriente Arabia; ab Occasu autem maris Mediterranei parte, quo in loco mare Syrium, & Phœnicium nuncupatur. Extenditur ab Austro in Septentrionem à grad. 31. vsque ad gr. 33. & paulò plùs, hoc est inter medium *Palæstinae fines.* tertij, ac medium quartij climatis, occupans 9. & 10. parall. vnde isthic maior dies æstatis accidit hor. 14. & versus Borealem limitem horarum 14. cum quadrante; longitudinem verò occupat à Meridiano gr. 63. cum dimidio vsque ad Meridianum gr. 67.

Huius regionis longitudinem nonnulli tradunt esse 1600. mill. ab Austro scilicet in Boream; latitudinem verò mill. 60. At Brocardus quidam Monachus eius longitudinem leucis 64. definit, ab vrbe scilicet Dan, quæ olim Lachis, & Cæsarea Philippi dicebatur, vsque ad Bersabee, quæ nunc *Giblin* appellatur; latitudinem verò ab Occidente in Meridiem leucarum ferè 16. cōputat, à Iordane scilicet fluuiio vsq; ad mare magnum, seu Mediterraneum; Verumptamen vltra Iordanem regio etiam hæc extenditur, quæ quidem portio trans-Iordanis nuncupatur, & Peræa Plinio. *Transjordanis.*

Terra

*Palaſtine
laudes, &
præſtantia.*

Terra hæc illuſtris ſemper, vel ab ipſo mundi exordio fuit, cen ex ſacris litteris conſtat, & celeberrima etiam noſtris temporibus eſt, ob ortum, miracula, paſſionem, & mortem CHRISTI Redemptoris noſtri; clementiſſimo autem gaudet aëre, & corpora hominum ſalubria, ac laborum ſerentia parit: namque in medio Orbis conſtitutum eſſe priſci voluerunt, vbi nec frigore nimio riget, nec calore torretur; vnde ipſam

Terra promiſſionis.

Iſraelitæ, ſeu Hebræi eam eſſe, quæ Abrahamæ ſemini à Deo promiſſa fuit; putârunt. Amœna quoque eſt ſitu, planitiebus, & collibus ornata, variarum opum diues, aquis illuſtris: rari autem in ea imbres, ſed tamen vber ſolum; nam hoc præconio in ſacris literis celebratur, quod reliquas

*Mira Terra
Sanctæ fer-
tilitas.*

terras bonitate, ac fœcunditate ſua excellat. Vnde frumentum delicatiſſimum, reliquasque fruges ſeraciſſimè mittit; roſas verò odoratiſſimas, rutam, ſceniculum, ſaluiam, & alia olera humus ipſa ſponte producit. Iſthic etiam oleæ, ficus, malogranata, & palmæ frequentes ſunt, ac vineæ etiam ſatis: nam licet hodie Saracenis incolis vini uſus interdicator, bona nihilominus optimi vini quantitas pro reliquis nationibus iſthic habitantibus conſicitur; ſiuntque tres in anno vindemiæ. Poma tamen noſtratia non fert hæc terra, nec pyra, ceraſa, nuces, alioſiue fructus nobis familiares; ſed hi è Damasco illuc deferuntur. Habentur verò hic fructus quidam, qui per totum annum in arboribus conſeruantur, vt ſunt poma citrina magna, & poma paradifi. Colliguntur præterea hic pepones, cucumeres, melones, citruli, cucumeres Babylonici, & alij fructus id generis; baſſamum etiam olim proferebat, quo nunc caret, ſed tamen melle affluit, colocasia, & ſacchariferis arundinibus; lana quoque ſuccida ibi in fruticetis creſcit, quorum ſemina ſingulis annis in terram præijciuntur. Aprorum, capreolorum, leporum, perdicum, cõturnicium, ac aliorum huiusmodi animalium, & volucrum optima eſt hic venatio; atque etiam leones, vrfi, & cameli innumeri iſthic inueniuntur. Cæterùm nonnullis in locis Palaſtinae agri ſunt penè deſerti ob murium, & ſoricum abundantiam, quos niſi quædam aues deuorarent, nullam ſementem poſſent facere incolæ.

*Baſſamum
olim iſthic
prouenie-
bat.
Sacchari
arundines.*

Iordanis fl.

IORDANIS fluuius mediam hanc regionem irrigat, cuius aqua dulciſſima eſt, in qua peregrini ſeſe ſolent abluere. Oritur autem is amnis in montis Libani radicibus à duobus fontibus Ior, & Dan vocatis, nec adeò latus, nec profundus eſt, ac à Septentrione in Meridiem tendit, ſuoque curſu duos efformat lacus, nempe Samachonitis, hoc eſt Canæ Galilææ, & Tyberiadis, qui etiam mare Galilææ, & lacus Genezareth vocatur, tandem in mari mortuo exoneratur. In huius fluuij ripa innafcuntur ſalix nigra, myrica, vitex, & multa arundinum genera, quibus Arabes ad iacula, tela, & leues ſameas conficiendas, atque etiam in ſcribendo vtuntur.

*Samachoni-
tis lacus.*

SAMACHONITIS lacus, ſeu potius ſtagnum alijs Meron dicitur, ſeu Aquæ Maronitæ, efficiturque, vt diximus, à Iordane amne in valle quadam, teſte Brocardo, præſertim tempore reſolutionis niuium à Libano fluentium, quod quidem ſtagnum æſtate vt plurimum exiccatur, creſcentibus

ribus ibidem arbutis, & herbis, in quibus leones, & aliæ bestiæ latitant.

GENEZARETH lacus, seu mare Tyberiadis, aut Galilææ, nunc *Baria* dictus, limpidissimas habet aquas, ac piscosissimas, in quas Cyprini, Lucij, Tracæ, & Squalo Romanorum, & Venetorum capiuntur. Lacus is non ad eò latè patet, quin terra circumquaque cōspici possit: nonnulli ambitum eius tradunt 20. milliariū; longitudinem 16. quæ à Septentrione in Meridiem porrigitur; latitudinem verò sex: atq; planicies circa ipsum deserta sunt; ob napecæ arboris spinosæ copiam, quæ agros impedit ne feræ queant; Hebræi tamen nunc circum lacum piscationis gratia inhabitant, ac loca antea deserta cultiora reddunt.

*Tyberiadis
lacus.*

MARE MORTVVM, vel salsum, quod etiam lacus Asphaltites nuncupatur à bitumine, cuius multi olim hic erant putei, est locus, ubi fuit olim vallis syluestris, vel salinarum, quæ propter fecunditatem, & amenitatem Paradiso Dei confertur, in qua fuerunt Sodoma, Gomorra, & aliæ tres vrbes, quæ à Domino ob fœdum peccatum contra naturam subuersæ sunt, ac fulminibus conflagratae. Habet autem is lacus longitudinem ab Aquilone in Austrum quinque diatarum, & latitudinem ab Ortu in Occasum quinque leucarum, vt testatur Brocardus; at alij scribunt huius longitudinem 70. milliaria implere, latitudinem verò 19. emittitque fumum, & nebulas in modum camini infernalis, ex quo tota illa vallis, ad dimidiæ diætæ spatium sterilefcit, neque pisces fert, nec aues circa se, & quodcunque animal in eo mergitur etiam ligatis manibus, aut pedibus enatare dicunt.

Mare mortuum, vel salsum.

*Sodoma, & Gomorra
vrbes submersæ*

Hæc porrò terra fuit olim populo numerosissima, vt quæuis alia orbis prouincia: nam ferunt, Regem Dauid isthic collegisse millies mille, & trecentum millia homines ad bellum idoneos, præter Tribum Beniamin.

*Terra Sæssa
olim populo refertissima.*

Populus verò is ab initio iustum, sanctum, Deoq; deditum, ac deuotum sese præstitit, & à Principe Iuda Iudæus dictus fuit, cum prius Hebræus vocaretur, successu tamen temporis plures calamitates perpeffi sunt ipsi Hebræi, donec tandem omnino fuerint regno exuti, qui dispersi aliò confugerunt. Siquidem prouincia hæc varias subinde mutationes perpeffa est: Nam, vt de antiquorum Patrum sæculis taceam, post CHRISTVM anno 73. capta fuit Hierosolyma à Tito, & subuersa, occisis multis millibus hominum, & multis millibus captiuatis, quæ tamen anno 136. Christi ab Aelio Adriano fuit restaurata, & de suo nomine AELIA vocata, quæ inhabitandam Iudæis concessit. Verum tempore Constantini Imper. & Helenæ eius matris sub Christianis cecidit, vsque ad annum 609. quo à Persis capta fuit, relictis tamen in ea Christianis, qui isthic vsque ad Henricum Quartum perdurârunt, quo tempore capta à Saracenis, & Sultanis Hierosolyma, Christiani ipsi fugati sunt.

Varia Terra Sanctæ calamitas, & imperij mutatio.

Hierosolyma sub Saracenis.

Verum an. 1097. celebrato per Pontificem generali Concilio recuperandæ Terræ sanctæ grati, creati fuerunt Milites Cruciferi ex omni Europæ prouincia, qui sub Gothesfredo Bolione, & alijs Ducibus suscepta professione versus Terram Sanctam cum trecentis millibus peditum, & centum mil-

P A L A E S T I N A E.

Terra Sancta à Christianis captaur. milibus equitum Nicæam primùm, & Antiochiam expugnârunt: deinde Syriam ingressi, oppida eius aliquot occupârunt, moxque Hierusalem, atque subinde totam Terram Sanctam recuperârunt, cuius dominium 88.

Terra Sancta iterum sub Saracenis. continuis annis obtinuerunt vsq; ad annum 1185. quo per Saladinum Persarum Regem Saracenis iterum subacta fuit; sed paulò post maiori ex parte recuperata fuit à Christianis, rursus denuò an. 1217. sub Saracenis cecidit; atque iterum Christianis an. 1229. restituitur, sed an. 1248. Hierusalem ab

Terra Sancta sub Aegypti Sultanis, & postmodò sub Turca Incole Terræ Sanctæ Christiani isthic omnis generis. infidelibus occupatur, & reliquum Terræ Sanctæ, an. 1290. quæ sub Aegypti Sultanis permansit vsque ad an. 1517. donec eis expulsis, atque deletis à Turcarum Imperatore occupata est, sub quo miserrimè tota iacet hæc prouincia, quæ incolæ nunc habet omnis ferè nationis, ac diuersos ritus obseruantes, vt sunt Saraceni, Arabes, Turcæ qui Mahumeti dogma sequuntur, deinde Hebræi, & Christiani, quorum alij Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ ritum obseruant; alij verò Schismatici sunt, quales sunt Græci, Syriani, Armeni, Georgiani, Nestoriani, Iacobitæ, Nubiani, Maronitæ, Abyssini, Indi, Aegyptij, & multæ aliæ gentes CHRISTVM confitentes, & colentes; habentque omnes suos peculiare Episcopos aliosue Prælatos, quibus seorsim pareant.

Palæstina in 12 Tribus diuisa. Cæterum Palæstina cùm ab Israelitis occuparetur, in duodecim partes, quas Tribus vocârunt, fuit diuisa, quorum nomina fuerunt *Ruben, Simeon, Iuda, Zabulon, Issachar, Dan, Gad, Aser, Nephtali, Benjamin, Manasse, & Ephraim.* Sub Roboam verò Rege Salomonis filio, cùm hæc prouincia per seditionem in duas partes discerneretur, duæ ex his Tribus in vnam ceciderunt, nempe *Iuda, & Benjamin,* quæ tamen sub IVDÆ nomine comprehendebantur; reliquæ decem Tribus, quibus Reges Samariæ præerant, obtinuerunt no-

Terræ Sanctæ alia diuisio. men ISRAEL. Post verò Babylonis captiuitatem in duas iterum regiones est distincta, videlicet in SAMARIAM, & GALILÆAM: & tunc reges Israel in Samaria vrbe habitabant, quæ hodie *Sebaste* vocatur: Galilæa autem ab alienigenis gentibus occupabatur, quæ quidem reliquis Iudæis

Galilæa duplex. cœpit esse inuisa: hæc distribuebatur tunc in Galilæam superiorem, & in Galilæam inferiorem. Post hæc tempora vsque ad Christi Aduentum, atque etiam deinceps hæc ipsa Terra in tres partes fuit distincta, nempe in GALILÆAM, quæ fuit superior pars versus Sidonem & Tyrum vrbes Phœnicæ; in SAMARIAM, quæ media est; & in IVDÆAM, quæ inferior est pars ad Austrum, & Arabiam Petræâ; quibus aliqui quartam adijciunt portionem, nempe IVDÆAM, quæ vsque ad Sirbonis lacum producitur propè Aegypti confinia. De quibus singulis partibus nunc separatim agemus.

G A L I L A E A.

GALILAEA regio Libani & Antilibani altissimorum montium iugis à septentrione clauditur; ab Occidente Phœniciam vicinam habet; ab Ortu Cœlesyriæ coniungitur; sed Meridionalem eius partem Samaria, ac Arabia deserta concludunt. Solum ipsum situ felix, optimum, ac fertilissimum est, atque omnium generum arboribus constitum, quod quidem Iordanis amnis per medium ferè scindit iuxta cuius ripas frequentissimi sunt pagi, & vici; quin etiam torrentibus, montanis, & fontibus aquarum perennium abundè irriguum est. Quo fit, ut agri ex toto ab accolis excolantur, nec villa eius pars ociosa relinquitur. Unde merito hæc terra olim de palma cum Samaria, ac adiacentibus regionibus certabat. Ciuitates isthic frequentes fuerunt, & oppidorum, ac pagorum multitudo, quorum gentes ab ipsa infantia pugnares valde erant.

Galilee fines.

Qualitas.

Diuiditur ipsa regio in superiore & inferiorem. **SUPERIOR GALILAEA**, quæ gentium etiam Galilæa vocatur conte minia est Tyro vrbi Phœnicie, vbi Salomon Rex 25. vrbes Chyram Regi Tyri olim dono concessit, & in hac quidem Iordani fontes sunt. **INFERIOR** autè **GALILAEA**, Tyberiadis etiam dicitur ab vrbe id nominis, vel quoniâ Tyberiadis lacum complectitur, iacetque ad Meridiem, atque etiam trans Iordanem amnem extenditur, quæ ex parte desertis squalet ac montibus exasperatur. Est autem hæc regio memorabilis nunc, ob insignem, sed tamen exiguum pagum **NAZARETH** vocatum, inter colles irriguos situm; vbi **CHRISTVS** conceptus fuit: namque in eo sacellum exiguum in fornecem extructum, & subterraneum, quo per gradus descendendum est, vbi Diuæ Mariæ Virgini annunciatum fuit ab Angelo, ipsam Christum Dominum nostrum parituram. Incolæ huius oppidi Arabes sunt. qui corpore breues & graciles sunt, gestantes talarem tunicam ad suras vsque demissam, pilis, caprarum contextam, albo, & nigro coloribus distinctam, atque sine arte ruditer confutam, interulam ferunt longissimam, & talarem vestem superantem, cuius manicæ latæ sunt, & longæ; horum pileus est niger & acuminatus. Utuntur verò in bello arcubus, ensibus, & pugionibus. Est etiam in hac regione **THABOR** mons mira rotunditate sublimis, cuius Septentrionalis pars inaccessa est, in quo quidem monte Dominus noster **IESVS CHRISTVS** transfiguratus fuit.

Galilee dicitur
vicio
Superior
Galilee.
Inferior
Galilee.Nazareth
pagus.Thabor
mons.

P A L A E S T I N A E. S A M A R I A.

*Samaris
fium.*

*Samaris
fines.*

Galilæa.

SAMARIA pulcherrimo, & vberissimo in loco Palæstinae sita est, licet Iudææ, aut Galilææ, inter quas iacet, magnitudine non sit conferenda. Hæc à Samaro quondam sic denominata est. Et habet quidem ab Occasu æstiuo mare nostrum: A Septentrione, & ab Oriente partim Galilææ confinis est præximè lacum Tyberiadis, atq; Iordanem egressa ad Arabiæ vsque deserta extenditur. Terra montibus partim aspera, partim campestris est, amœna, fertilis, & fontibus dulcibusq; aquis copiosa: abundat autem hortis, oliuetis, & omnibus ad victum necessarijs. Memorabiles vrbes huius prouinciæ fuerunt hæc SAMARIA, quæ *Sebasten* postea dicebatur, caput olim Regni decem Tribuum, quod Regnum Israel dicebatur, sed hodie dirupta penè est, paucalque habet domos, atque in ea etiam nunc rudera conspiciuntur magnificorum ædificiorum. CAESAREA PALAESTINAE, vel Stratonis, iuxta littus posita, quam nunc *Azin* nominari censet Pinetus. NEAPOLIS, quæ etiam *Sichar*, vel *Sichem* appellata fuit, nunc verò *Naplosa*, vel *Napolitza*, & *Naplos*, hæc amœnitate, ac delicijs nullo loco interior est, & hac cliui collis sita est, castellum habens peruetustum, apud quæ octaua miliaris parte conspiciuntur in valle rudera exigui cuiusdam templi, vbi puteum fuisse perhibetur, super quem CHRISTVS sedens potum à Samaritana muliere postulauit, quæ tunc aquam ex puteo hauriebat. *Naplosæ* vicini colles fructiferis arboribus egregiè, vt ait Bellonius, exculti sunt, oleæ in magnam crassitiem adolescunt, viscoq; rubris baccis præditi onustæ sunt.

*Samaris
vrbs.*

*Cæsaria Pa-
lestinæ.*

*Neapolis
vrbs.*

*Puteum vbi
Christus a-
quam à Sa-
maritana
petijt.*

I V D A E A.

*Iudææ fi-
um.*

IVDAEA cæteris Palæstinæ partibus longè celeberrima est, quæ eadem terrarum fertilitate sicut olim gaudet. lacet autè inter mare Mediterraneum, & lacum Asfaltitem, qui dicitur mare Mortuum, atq; etiam inter Samariam, & Idumæam. Nomen ei potissima Tribus IVDÀ indidit, in qua quidè, sicut in reliquis Palæstinæ locis, vrbes & oppida compluræ fuerunt: quorum omnium HIERVSALÈM clarissima fuit, Iudææq; metropolis, ac totius Orbis terrarum primaria, possessio Patriarcharum, Prophetarum, & Apostolorum mater, initiatrix fidei, & gloria populi Christiani, quæ AELIA CAPITOLIA Ptolemæi tempore vocabatur, & hodie à Barbaris incolis COZ, seu GODZ, aut CHVTZ dicitur. Sita autem est edito in loco, hoc est in montanis, & vndeque ad eam itur perpetuò ascendendum est. Posita verò est ab Austro in latere montis *Sion*, & ab Occidente habet montem *Gion*, Orientalem eius murum *Torrens Cedron* attingit, qui sua irrigatione vicina

*Iherusale-
m.*

vicina loca letificat: namque ea amœnissima sunt, delitijs plena, & viridarijs, ac hortis conlita. Distat verò hæc vrbs à Cairo Aegypti nouem circiter dierum itinere, quam non solum medium locum Iudææ possidere D. Hieronymus putauit, sed vmbilicum esse vniuersi mundi. Namq; Orientalis illi Asia est, Occidentalis Europa, à Meridie, & Austro Libya & Africa, & à Septentrione Scythæ, Armeni, Persæ & reliquæ Pontionationes. Quæ olim fuerit hæc vrbs, conijci potest ex Tacito, qui initio obsidionis omnis ætatis, sexusque ducenta millia hominum in ea fuisse refert: at hodie plusquam quinque millia habitatores non numerat, licet ob locorum sanctitatem perpetuò gentes huc ex omni mundi parte confluant. Fuit autem his postremis temporibus nouis, & præaltis muris percincta, licet infirmis. Inter ipsam urbem præter cætera est præstantissimum D. N O S T R I I E S V C H R I S T I S E P V L C H R V M, cuius templum comprehendit totum Caluariæ locum, qui in plano situs est, sublime autem est, & rotunda forma, ac in alto apertum, vnde lumen recipit: at verò sepulchrum ipsum conclusum est sacello quodam fornice rotunda tecto ex solido marmore, & huius custodia Latinis Christianis demandata est. Debet autem quicunq; sepulchrum ingredi vult nouè persolvere aureos, vnde ex hoc sepulchro quotannis Turca octo millium Ducatorum prouentum recipit. Ab hoc autem Sepulchro centum, & octo pedum intervallo distat C A L V A R I A E locus, in quo C H R I S T V S à perfidis Iudæis crucifixus est. Sunt etiam isthic complura alia loca sanctitate sua memorabilia. Cæterum peregrini, qui isthic adueniunt, hospitio excipiuntur pro cuiusque, quam profitentur, religione, vt Latini apud Franciscanos extra urbem in monte Sion, Græci apud Caloieros Græcos in vrbe apud Sepulchrum habitantes, sic & reliquæ nationes, vt Abyssini, Georgiani, Armeni, Nestoriani, Maronitæ, & alij apud suos excipiuntur, qui singuli peculiare habent sacellum. Solent autem Franciscani Ordinis Monachi, qui ritum sequuntur Latinū, quique maiori ex parte Italici sunt, milites sancti Sepulchri creare, & eorum præfectus in monte Sion præbere solet diploma peregrinis, qui ab alio missi sunt, vt constet eos isthic fuisse. Extra ipsam urbem est VALLIS IOSAPHAT, vbi est tumulus D. Virginis, & D. Annæ. Regio autem vicina huic vrbi bene culta est, etque vineris, malis, amygdalis, ficibus, & oleis dignitissime conlita. Montana verò loca omni arborum genere, syluestribusque, & aromatis herbis abundant: excolitur autem in ipsis seopulis terra scalarum in modum summa diligentia, montium pars cetera vitium, allarumque fructiferarum arborum, vt olearum, ficuum, malorum punctorum opulentissima est.

*Distantia
Hierosoly-
me à Cai-
ro.*

*Incolarum
numerus
Hierosoly-
me.*

*Sepulchrum
Iesu Chri-
sti.*

*Caluaria
monte.*

*Milites S.
Sepulchri.*

*Montana
loca Hiero-
solymæ.*

Præter Hierosolymā in Iudæa sunt etiam alia oppida, ac loca celebria, vt sunt *Bethlehem*

BETHLEHEM exiguus pagus, in Tribu Iudæ, qui olim EPHRA-

TA vocabatur, estq; nunc calulis male instructus, vt ait Bellonius, & nihil elegans continens præter magnum, & superbum Franciscanorum Mona-

sterium, in quo locus est, vbi C H R I S T V S de Maria Virgine natus est.

R A M A vrbs ampla olim fuit, vt ex eius ruderibus apparet. Nam, vt ait *Rama vrbs*

Bel-

P A L A E S T I N A E.

Bellonius testis oculatus, cisternæ, & fornices, quæ hodie supersunt, maiores sunt Alexandrinis, licet non adeò frequente. : Rimetha etiam in sacris litteris dicitur, & à Castaldo *Lyda*. Sita est autem in pingui & fecundo solo, sed adeò habitatoribus destituitur, vt pagum, seu villam potius referat. Vnde agri magni ex parte sunt inculti, potior autem incolarum pars Græci sunt, qui isthic frumentum, hordeum, legumina, & paucas vites colunt. GAZARA vrbs, veteribus Gaza dicta, peruetusta est, ac ad Tribù Iudæ pertinebat; sita autem est in littore maris, & transit per eam via in Aegyptum, muris autem cincta non est, & veterem habet arcem quadrangulam in colle sitam. sed non firnam, cui præest sangiacus quidam. Ager circa ipsam urbem fertilis est, abundatque sicubus, oleis, ziziphis, malis punicis, & vitibus; alit etiam nonnullas palmas, sed cuius fructus serò maturantur, regio etenim frigidior est. Incolæ Græci sunt, Turcæ, & Arabes, qui vineta sua diligenter colunt. Nonnulli hanc urbem sub Idumæa reponunt.

*Gazara
vrbs.*

*Agri Gaza-
ra cōditio.*

*Incolæ Ga-
zara.*

I D V M A E A.

*Idumæa
suis.*

*Idumæa
populi.*

*Idumæa
qualitas.*

*Idumæa in-
expugnabi-
lis.*

*Incolarum
mores.*

DVMAEA regio incipit à Cassio monte, vel secundum alios à Sirbonis lacu, & versus Ortum ducitur vsq; ad Iudæam. Hæc autem in sacris literis *Edom* dicitur, & referente Nigro olim *Ruffa*, deinde *Nabathæa* dicta fuit. Hi populi secundum quosdam hodie *B'duni* vocantur, quos ortum duxisse à Nabathæis referunt, qui Iudæis legibus fuerunt coniuncti. Regio ipsa versus mare, & Iudæa exiniè fertilis est, & pinguißima, sed in Arabiæ cōfinibus sterile scit, & motibus exasperatur; abundat palmis, quæ scriptoribus celebratur, & balsum olim quoque nutriebat. Tradunt scriptores, regionem hanc inexpugnabilem esse ab exteris propter loca deserta, & aquis deficientia. Sunt tamen in ea fontes plurimi, sed absconditi, ac solis incolis noti. Natio incondita olim erat, turbarum cupiens, semperque ad motus facilis, atque suspecta, & rerum mutationibus læta; hodie autem Arabibus vicinis ferè similes sunt.

P H O E N I C I A.

*Phœnicia
Syriæ pars.
Phœnicia
suis.*

*Incolæ Phœ-
nicia.
Vrbes cele-
bres.*

ONSPICITVR in hac eadem Palæstinæ Tabula Phœnicia prouincia, quæ Syriæ pars est, & ad mare exposita est, Galilæa cōtigua. Sumit initium ab Aquilone à riuo Valaniæ, & extenditur ad montem vsq; Carmelum celsum, & Scripturæ celebrem, vbi locus est, qui hodie *Castrum peregrinorum* vocatur. incolæ fuerunt olim literarum, & nauigationi inuētores, & cōmerciorum dñi. Cōtinebat olim hæc terra cōplures celebres vrbes, & oppida, quæ sunt

Tripolis,

Tripolis, Berytus, Sidon, Tyrus, Ptolemais, Capharnaum, Emissa, & aliæ; inter quas Sidon, & Tyrus celebres erant ob purpuram tingendis panis laudatissimam. **TYRI** vrbs celebratissima quondam ac orbis emporium, & Rom. colonia, in sacris litteris *Sor* vel *Tzor* vocatur, & hodie *Suri*, vel *Sur* dicitur: retinet autem veteris suæ maiestatis plurima vestigia, namque magnum habet murorum ambitum, formam rotundam, rupi durissimæ insidens, & vndique mari circumdatur, præterquam ab Oriente, vbi ab Alexandro Magno, dū eam obsideret, continenti fuit adiuncta, cū prius insula fuisset: iacet nunc tota destructa, & est receptaculum latronum, & contumacium Drusorū. Fuit sedes Archiepiscopalis, cui suberāt Episcopatus Sidoniensis, Aconensis, Punicensis, & Berycensis. Paulo ante eius orientalem portam est locus, in quo Christus prædicauit, & vbi mulier extulit vocem de turba dicens: *Beatus venter qui te portauit*. **SIDON** metropolis quondam celeberrima splendore ac potentia Tyro haud cedēs, magna sui parte in ruinis hodie iacet. Solum eius fertile est & cannas mellis satis producit. Vocatur autem nunc *Said*, seu *Sait*. **ACON**, quæ apud veteres *Ptolemais* dicebatur, & *Ace* etiam teste Strabone, atque ad Tribum Aser pertinebat, amœno montis iugo clauditur. Et est, vt ait Brocardus, optimè munita, cincta muris, & antemuralibus, turribus, fossis, triangularem in modum clypei habēs formā, cuius duo latera iunguntur mari, tertium verò terræ planitiem respicit. Habet agrum fertilem, optima pascua, vineas elegantes, & amœnissimos hortos, in quibus diuersi generis fructus colliguntur. Ornatur hæc vrbs hospitali insigni domus Theutonice vnā cū munitissimis castris; sed & non parum commodi habet ab optimo portu maris capaci ab Austro multarum nauium. Hæc Brocardus, qui descriptionem terræ sanctæ respectu huius vrbs absoluit. Præterluit hæc urbem annis *Amnis Belo*, qui etsi lentus cursu sit ac insalubrium aquarū, nihilominus celebris est ob arenas, quæ tot retro sæculis pro vitro conficiendo vsui sunt. **BE- RYTVS** antiqua vrbs, & Iulias olim felix dicta, vulgo nunc *Barūtum* dicitur, distatque à Sidone 9. leucis: erat olim Episcopalis vrbs, nunc autem famosa est ob commercia, & mercaturam; namque ad eam naues ex Europa & alijs partibus appellunt, vnde emporium est nobilissimum: sita verò est in loco tutissimo, & inexpugnabilis ferè est.

EMISSA hodie à Turcis *Hamam* teste Bellonio dicitur, & ab Arabibus *Hamza*. Hæc sita est in latè patente planicie, quam elegantes riui alluunt, & olim celebris fuit, vt ex eius mœnijs conspici potest; quæ ex solido saxo sunt constructa, atque adhuc integra ferè sunt, sed interior vrbs pars omnino corruit, nihilq; spectatu dignum habet. Abundat hodie omnibus ad victum necessarijs, & magnam habet sericistaminis abundantiam: ager vrbs irriguis hortis amœnus est, in quibus fructifera arbores aluntur.

Tyri vrbs.

Sidon vrbs.

Acon vrbs ager.

Amnis Belo arenas ad vitrum conficiendum producens Berytus vrbs.

Emissa vrbs.

PERSIÆ REGNUM SIVE SOPHORVM IMPERIUM

XXXI.

PERSICI, seu SOPHORVM

IMPERII DESCRIPTIO.

SOPHORVM Imperium inter potentissima totius Orientis imperia connumeratur: quod quidem licet à Saracenis primò, ac deinde à Tartaris oppressum multo iam temporis spatio iacuisset, nihilominus præterito seculo antiquum suum splendorem recuperavit sub Ismaele Rege. Situm autè est inter Turcicum Imperium, Tartaros Zagatheos, Cambaïæ regnum, & inter Hyrcanum, seu Caspium mare, ac sinum Persicum. Vnde ab Ortù quidem ab Indis & Cambaïæ regnò montibus, ac desertis separatur: à Septentrione partim Tartaros habet iuxta Abianum, seu Oxum fluuium; partim verò Hyrcanum seu Caspium mare: ab Occasu confines habet Turcas iuxta Tigrem fluuium, ac lacum *Giocho* vocatum: à Meridie autem sinu Persico clauditur. Quod sanè terræ spatium amplissimum est, complectitur enim plùs minùs gradus 38. ab Ortù ad Occasum: nam Orientalissimus eius Meridianus est grad. 120. & Occidentalissimus grad. 82. A Meridie verò ad Austrum occupat grad. 20. nempe à grad. 23. vsque ad grad. 43. circiter.

Regio autem hæc vniuersa agrorum qualitate valdè dissimilis est: alitubi admodum fertilis, utpote versus sinum Persicum, ob fluuiorum copiam ipsam irrigantium; atq; etiam versus mare Caspium, tum ob fluuiorum opportunitatem, tum etiam ob aërem clementiorem, frigidiorèq; auram: reliqua autem pars siccitati maximè subiecta est, ac aquis destituitur, in eaque multa deserta, ac asperrimi montes. Vnde regio ipsa ciuitatibus & oppidis infrequens est, præterquam iuxta fluuios, ac lacus. Nul- lum præterea communem habet fluuium, imò fluuij omnes parum nauigabiles hîc sunt: Metallis tamen affluens regio est, & lapillis preciosis, sed de singulis eius partibus infra dicemus.

Sunt autem Persæ hodie in vniuersum cunctorum hominum mitissimi, & cum primis liberalitate cæteris præferendi, neque barbaros habent mores, veluti vicini Turcæ & Scythæ: sed politiæ, militiæ, venationi, & liberalibus artibus; præsertim verò Astrologiæ, Medicinæ, ac Poësi incumbunt: commercijs quoque ac artibus mechanicis operam nauant, ac magna apud hos sericorum pannorum contextitur quantitas, quæ per vniuersam Syriam, ac alias Orientis regiones distrahitur. Apud hos fratres, ac parentes humanissimè tractantur, & nobilitas san-

guinis valdè extimatur contra Turcarum consuetudinem, suntque inter hos principes viri potentes, ac opulenti; vnde hi sanguinis nobilitate, ciuilitate, bellica laude, & ingenij præstantia Turcis longè præferendi sunt. Præterea ipsi Persæ aduenas benignè accipiunt, ac pertractant: sed tamen zelotypiæ morbo magnopere laborant. Vnde mulieres eorum in aduenarum conspectum comparere non permittunt, licet alioquin illas veneratione contra Turcarum morem, qui vxores mancipiorum loco habent. Mulieres autem Persæ formosæ sunt, ac singulari pulchritudine præditæ, quæ sumptuosè induuntur, ac ornantur. Sunt insuper ipsi Persæ contra antiquum morem voluptatibus, & lasciuia admodum dediti, & sumptuosè vestiuntur, odoribus ac suffumigijs vtuntur, & gemmis varijs ornantur ac oblectantur, & licet plures accipiant vxores, puerorum tamen amore capiuntur, sicut Turcæ, ac propria habent nefaria loca his voluptatibus destinata, in quibus pueri ad explendam libidinem seruantur. Horum idioma elegans est, & vniuersi Orientis aulis penè omnibus frequens: proprios olim habebant characteres, qui hodie vix inueniuntur in antiquorum monumentorum vestigijs; sed postquam Mahumetanam susceperunt sectam, Arabica etiam lingua apud eos in vsu esse cœpit. Vocantur autem *Ajami* seu *Azamij* ab *Azamia* regione, quæ olim fuit Assyria, vt quidam volunt. *Persiani* verò à Persidie prouincia ipsius regni præcipua; sed *Cheselbas* à pileo rubeo, quod supra caput gestant, atque etiam *Sophiani* à Sopho eorum principe. Militiæ vis apud hos in equitibus consistit, qui strenui sunt, ac varijs vtuntur armis, præcipuè verò arcubus Scythicis: pauca apud hos sunt tormenta bellica, & pauci quoque sunt inter hos pedites milites. Persarum autem Rex ad bellum mittere potest circiter 30. millia equites, & sæpe cum vicinis Turcis religionis causa belligerat: nam alter alterum scismaticum vocat; verùm vt plurimum Persæ à Turcis damna patiuntur: & his quidem vltimis temporibus eorum Regiam urbem, nempe Taurim, amiserunt, præter plura alia loca: nullas habent maritimas vires, licet regnum ipsum ad mare vsque Caspium extendatur, & ad sinum Persicum.

*Persicum
idioma in
vsu est in
vniuersi
Orientis au-
lis.*

*Persæ vocā-
tur etiam
Azamij,
Cheselbas,
& Sophia-
ni.*

*Persarum
Rex.*

*Regiones
particula-
res Persici
imperij.*

Comprehenduntur autem sub Persico Regno hæ particulares antiquorum regiones; nempe Media, hodie *Seruan*, vel *Seruania*: Assyria, hodie *Arzerum*, vel *Azamia* pars: Susiana, nunc *Cusestan*: Mesopotamia, nunc *Diarbecha*, seu *Azamia* pars: Persis, hodie *Farsi*, vel *Farsistan*: Parthia, nunc *Arach*: Hyrcania, nunc *Straua*, vel *Diargument*: Margiana, hodie *Ieselsæ*: Bactriana, nunc *Charassan*: Paropamisus, hodie *Sablestan*, seu *Candahar*: Aria, hodie *Eri*, vel *Corasan*: Drangiana, hodie *Sigestan*: Gedrosia, hodie *Circan*: & Carmania, hodie *Chermain*. Ormus etiam regnum est in huius imperij limite, quod proprium regem Maurum agnoscit. Præterea Georgiani sequebantur in bello Persiæ Regem, quorum prouincia Gurgistam dicitur. Nunc verò de singulis his regionibus agendum est.

Media

MEDIA regio celeberrima, olim Aria vocata teste Pausania; hodie, vt omnes ferè volunt, dicitur *Seruan*, vel *Seruania*, & ampla quidem ac alta est, hoc est magna ex parte motuosa atque frigida, præcipuè versus Septentrionem, vnde ibi frugifera parum est, & solos arboreos fructus proferens, ac ferinas carnes: nam fruges ibi parum proueniunt, & mitia animalia non aluntur. At verò Meridionalis eius pars magis habitatur, & frumento, vino, ac animalibus domesticis mirè affluit, vnde valdè opulenta est. Sunt autem ipsius Mediæ fines ab Occasu Armeniam maior, & Assyria: à Meridie Persis: ab Ortù Hyrcania, & Parthia: & à Septentrione Caspium, seu Hyrcanum mare. Fuit autem olim potentissima totius Asiæ regio, ac pugnatricem gentem producens, quæ toti ferè Asiæ quondam dominata est. Diuidebatur olim in Maiorem Mediam, & in Atropatiam.

Mediæ regio qualis.

Fines Mediæ.

Mediæ laudes.

MAIOR MEDIA continet nūc territorium **TAVRIS**. Vrbs hæc *Ecbathana* antiquorum est, vt Ortelio & Minadoo placet; non autem *Terua*, vt putat Iouius; aut *Tigranoama*, vt Nigro videtur: posita est autem ad montis Orontis radices, distans à mari Caspio octo dierum itinere, & aëre potitur salubri, licet ventoso ac frigidiusculo, & agro omnium rerum fertili: eius ambitus 16. circiter millia colligit; sed muris non percingitur, & 200. millia habitatores continet: multæ in ea sunt diuitiæ, & mercimonijs admodū opportuna est. Fuit olim Regia sedes Sophorum, antequam à Tamase Sopho translata fuisset in urbem Casbin; sed capta fuit ab Amurate Turcarum Imperatore nunc regnante anno Domini 1585. qui in ea arcem munitissimam construxit. **CASBIN** regia Sophorum postrema sedes Meridionalior est, quàm Tauris, & hanc quidem Minadous Arfaciam Strabonis putat esse. Inter Taurim & Casbin est etiam *Turcoman* vrbs, ac aliæ quoque vrbes sunt in ipsa Media magna; vt *Saru*, *Sultania*, *Nasruan*, quæ Nasruana, vel Artassata antiquorum fuit, vt quibusdam placet; *Ardouil*, quæ prima sedes fuit Sophorum sectæ, in qua Guinet, Sederdin, & alij descendentes, qui fuerunt auctores sectæ Sophianæ, regnarūt; & *Marant* in ipsius Mediæ fine. Est quoque *Sancazan* locus vicinus Tauris, famosus in vltimo bello gesto inter Amuratem & Sophorum regem.

Maior Mediæ.

Tauris vrbs.

Tauris à Turca capta Casbin vrbs regia hodie.

Turcoman vrbs.

Ardouil vrbs.

ATROPATIA est Mediæ pars Septentrionalior, iuxta Hyrcanū mare, quam Canac fluuius ab Armenia diuidit: cuius regia vrbs est **SUMACHIA**, quæ iacet inter *Derbent* & *Eres*. Fœcunda autem satis est hæc regio, quam Araxes & Cyrus amnes abluunt, in qua aliæ vrbes præstantes ac oppida sunt præter Sumachiam; nempe *Sechi*, in confinio Georgiæ; *Giauat*, in confinio Mediæ maioris; & *Eres*, quæ olim famosa fuit ob serici optimi miram copiam.

Atropatia. Sumachia vrbs regia.

Vrbes aliæ Atropatiæ.

ASSYRIA, HODIE ARZERVUM, ſeu Azamiæ pars.

*Aſſyria
ſines.*

*Aſſyria va-
ria nomina
recencia.*

*Regionis
qualitas.*

*Ninive
vrbs.
Prouincia
Aſſyria.*

ASSYRIA prouincia iacet inter Armeniam maiorem à Septentrione, Meſopotamiam ab Occaſu Tigri fluuii interfluente, Suſianam à Meridie intermediantibus aſperimis ac deſertis locis, ac inter Mediam ab Ortu. Dicitur autem hodie Nigro teſte *Adriſa* à Giraua *Azemia*, à Pineto *Moful*, à Mercatore *Sarh*, & à Caſtaldo *Arzerum*; quidam tamen volunt Aſſyriam eſſe partem *Cuſſeſtan*. Regio plana eſt, fluuijs frequens, ac feraciſſima, & Aſſyrii ipſi vetuſtiſſimi ſunt, qui quidem Aſtronomiam primi adinuenerunt ob regionis opportunitatem, qua ex omni parte cælum intueri abſque vlllo impedimento poteſt, ac apparentiæ cæleſtes obſeruari. In hac olim fuit famoſa ac nobiliſſima vrbs **NINIVE** iuxta Tigrim amnem, quæ Babylonem maior erat, vtpote 60. millium paſſuum ambitu. Continebat olim prouincias Arrapachitem, Adiabenam, & Sittacenem, quæ, vt quibusdam placet, dicuntur hodie *Botan*, *Sarca*, & *Rabia*.

SUSIANA, NVNC CVSESTAN.

*Suſiana vn-
de diſſa,*

*Suſiana ter-
mini.*

*Suſiane
qualitas.*

SUSIANA Regio Dominico Nigro dicitur *Chus*; Mercatori autem & Minadoo *Cuſiſtan*: & vocatur ſic ab vrbe clariffima **SUSA**, modò *Chus* & ipſa vocata, vt Nigro placet; alijs verò *Suſtra*, quæ ſuprà Enelæum amnem, modò *Tirtirum*, condita eſt, ac quindecim millia paſſuum in ambitu colligebat, figura oblonga. Sunt verò Suſianæ ſines à Septentrione Aſſyria: ab Occaſu Babylonia iuxta Tigrim fluuium: ab Ortu Perſidis pars; & à Meridie Perſicus ſinus, vbi ora paluſtris eſt ac importuoſa. Potitur autem ipſa regio torrido ac æſtuoſo aere ob montes præaltos, qui ad Septentrionem illi maxime imminet, ac Boreales excipiunt flatus. Eſt verò diues admodum, & frumenti hordeique prouentu beata; ſed tamẽ quædã in ea ſunt loca bitumine infeſta, in quibus difficile plantæ coaleſcunt; & aquæ ab eis emanantes bituminofæ ſunt, morboſque in inteſtinis pariunt, vnde ibi brevis eſt hominum vita. Præcipue autem in Suſiano agro naphtha ebullit circa ipſam urbem; in hac etiam regione ſerpentes complures reperiuntur hominibus obnoxij.

MESOPOTAMIA, NVNC DIARBE-
cha, seu Azamiæ pars.

REgio hæc in sacris literis *Aram*, vel *Charam* dicitur; nunc *Mesopotamia* nomina-
autem *Diarbecha* vocatur, vt Mercatori & Minadoo vide-
tur: sed Bellonio est *Azamia* pars, cuius reliquum est Assy-
ria. Dicitur autem Mesopotamia, quasi inter duos flu-
uios media; iacet enim inter Euphratem & Tigrim fluuios

famosos ab Occasu & Meridie Syriæ. Vnde eius fines sunt à Septentrio-
ne maior Armenia iuxta Taurum montem: ab Occasu Syria iuxta Eu-
phratem fluuium: Ab Ortus Assyria Tigri fluuius separata: & à Meridie
Arabia deserta. Est autem ampla satis regio, & pro cæli qualitate natu-
ra varia: nam quibusdam in locis mirè fertilis est, & pro pascendis peco-
ribus admodum idonea: quibusdam verò in locis sæuienti æstui subie-
cta adeò est, vt pleraque animalia vapore solis, & cæli extinguantur; ibi-
que rari sunt aquarum fontes, qui etiam, vt ait Niger, incolarum fraude
cælantur. Hyeme autem dira est regio ob luti profunditatem, ex quo
pedes viatores vix extrahere possunt. Sunt præterea in ipsa regione in-
felicia alia loca, nempe patentes campi, vastæ solitudines, & profundis-
simæ arenæ, herbis arboribusque destitutæ. Fert verò aromata nonnul-
la, præcipuè autem amomum, deinde etiam naphtham, seu bitumen li-
quidum. Passa fuit regio hæc maximas calamitates à Turcis in vltimo
bello contra Persas. Vrbes in ea præcipuæ sunt: O R F A, cuius ambitus
est septem milliarius, quæ famosa est ob mortem Craßi; C A R A E-
M I T, id est vrbs Nigra Turcicè, olim verò dicebatur Amida, & est in
regione quæ dicitur *Alech*, ac Metropolitana totius Mesopotamiæ, quæ
quidem Selymus Turcarum Imperator Sophis eripuit: eius ambitus est
12. milliarius, & agrum habet nigerrimum ac fertilissimum; M E R-
D I N, quæ gossipio affluit, ac sedes est Patriarchæ Chaldæorum; M O-
S V S, quæ pannis auro & serico contextis diues est, ac Patriarchæ Nesto-
rianorum sedes est, cuius auctoritas ad Indiam vsq; & Cataium exten-
ditur.

Fines eius.

Qualitas
eius.Orfa vrbs.
Caremia
vrbs.Merdim
vrbs.
Mosus vrbs.PERSIS, HODIE FARSI,
vel Farsistan.

PE R S I D I S prouincia prius Panchaia dicta fuit à *Persidis* va-
Pancheo rege, deinde Cephena à Græcis, postremò
verò Persia à Perseo nominata fuit, qui in Asiam ex
Græcia transuectus est: nunc verò *Farsi*, vel *Farsistan*,
Mercatori, & alijs vocatur; licet quidam esse *Azamiæ*
putent: eius verò interiorem regionem *Chorasān* Ce-
drenus

P E R S I C I.

Fines Persidis.

drenus vocat. Habet autē à Septentrione Mediam: ab Occasu Sufianā: ab Ortū Carmaniam: à Meridie finū Persicum ab ipsa prouincia denominatum, iuxta quem 600. millium passuum velificatione extenditur.

Persidis latus ac qualitas.

Fuit autē hæc regio imperio potētissimo olim famosa, sicut etiam hodie sub Sophis regibus, & est magna quidem regio, & natura varia: nam eius Septentrionalis pars montana est ac frigida, fructibus ferēdis parū idonea; in qua smaragdi adinueniuntur, sed minimē translucidi. Media verò pars campestris est, fluminibus ac lacubus copiosa, & omnium rerum ferax. Sed Meridionalis pars, quæ ad sinum Persicum excurrit, æstuosa est, ventosa, palustris & importuosa, nec fructus aliquos edit, nisi palmas. Regia Persidis vrbs est S I R A S, quæ olim Persepolis, vel, vt alij volunt, Cyropolis dicebatur, ac Magorum Orientis regum olim sedes fuit, quam Alexander cognomento Magnus depopulatus est. Est verò hodie pulcherrima & inter maiores totius Orientis; nam ambitu suo patet 20. miliaribus, comprehensis tamen suburbij, & apposita est fluuiio Bindimiro, atque 60. millia populationes continet.

Siras vrbs.

P A R T H I A, N V N C A R A C H.

Parthie vates ac nomina.

Fines Parthie.

A R T H I A prouincia famosissima, ac olim potentissima, dicitur nunc *Charassen* Nigro teste, à Metropoli in ea *Charas*, sub quo etiam nomine vult comprehendī *Zagatheam Tartariam*; Mercatori autem & Minadoo dicitur *Arach*, & Alphonso Hadriano dicitur *Iex*. Cuius quidem regionis fines sunt ab Ortū Aria: à Meridie Carmania deserta: ab Occasu Media: à Septentrione autē Hyrcania. Est autem hæc regio nemorosa valde, & altissimis vndique montium iugis vallata, & licet estui obnoxia sit, nihilominus omnia fert, & magnas præsertim gignit arbores, præterquam oleam, atque etiam fluminibus irrigua est. Incolas verò bellicosissimos parit, qui olim famosissimi, ac bello inclyti fuerunt, atque Orientis imperium obtinuerunt. Famosæ vrbes hodie in ea sunt CASSAN, quæ opulenta admodum est, *Sembran*, *Terracan*, *Amadan*, *Imammadulafis*, *Malam*, *Masfat*, *Sasuar*, *Coran*, *Culbat*, *Cur*, *Ciem*, *Turbat*, *Tursis*, & aliæ. Sed Parthiæ caput est vrbs H I S P A H A M, quam aliqui volunt esse antiquorum Ecatompyle, quæ quidem adeò præstans est, vt à Persis dimidia orbis pars vocetur.

Qualitas Parthie.

Cassan vrbs.

Hispaham vrbs.

HYRCANIA, HODIE STRAVA,
vel Diargument.

REGIONEM hanc Niger ait à barbaris quibusdam *Hyrcanie*
Girgiam vel *Corcam* dici, à quadam ciuitate in ea; sed à *variano-*
 parte, quæ *Siraua* & *Ervit* ciuitates sunt; *Mesandran* ap- *mina.*
 pellari ait: Minadous autem totam Hyrcaniam *Mesand-*
dram vocari nunc scribit: sed *Hyrah* Erythreo dici-
 tur, *Siraua* Mariæ Angiolello, & *Diargument* Mercato-
 ri. Sunt autem eius fines ab Occasu Media: ab Ortū Margiana: à Meri- *Fines Hyrc-*
 die Parthia Coronò interiacente monte: à Septentrione Hyrcanum ma- *canie.*
 re. Regio hæc plana est, & fecunda, ac opulenta; namq; frumentum, vi- *Qualitas*
 num, ficus, ac fructus abundanter producit, & arbores profert ex quibus *Hyrcania.*
 mel defluit; sericum etiam copiose mittit. Septentrionalis eius pars syl-
 uas habet immensas quercu, pinu, & abiete refertas, atque immanibus
 feris copiosas, quales sunt tigres, pantheræ, & pardi; & littoralis pars
 iuxta Hyrcanum mare herbida est, ac florida ob aquarum dulcium hu-
 more è superioribus rupibus scaturientium. HYRCANA vrbs me- *Hyrcana*
 tropolis est, à nomine regionis appellata, quæ natura munitissima est, & *vrbs.*
Carizath à Scythis dicitur Pineto teste: aliæ vrbes sunt *Bestan*, *Masandran*,
 & quædam aliæ.

MARGIANA, HODIE IESELBAS.

MARGIANA tractus Mediæ Ptolemæo est, quæ ho- *Margiane*
 die *Tremigan* Pineto dicitur, & *Tartaria Zagathea* pars *nomina.*
 Nigro, sed *Ieselbas* Castaldo, & alijs. Habet ab Occasu *Fines Mar-*
 Hyrcaniam; ab Ortū Bactrianâ; à Septentrione Oxâ *giane.*
 fluuium; & à Meridie Arię partē. Est autē terra hæc sa- *Qualitas*
 tis ampla, sed magna ex parte deserta, ac arenis squal- *Margiane.*
 lens, præter partem illam, quæ Ario atque Margo fluuijs abluitur: est
 enim hæc amœna admodū & fertilissima. Margus verò fluuius, qui re-
 gioni ipsi nomen dat, è Sariphijs mōtibus decurrens, recepto in se Ario
 in Oxam aquas mittit. Pars deserta dicitur nunc *Bigul* desertum, sed *Bigul de-*
 pars culta dicitur olim Margianus campus, centum ac nonaginta millia *sertum.*
 passuum in ambitu habens, quem (vt ait Niger) Antiochus Soter muro *Margianus*
 circumdedit; est enim locus vites optimas habens, quarum nonnullos *campus.*
 truncos duo viri vix complecti queunt, racemū duorū cubitorū, beni-
 gni tū celi, tū soli natura adeò vt in toto illo tractū vitib' sola gaudeat:
 quodq; mirabilius est centum & sexaginta millia passuū vndiq; versum
 arenis desertis circumfusus est, in faciē theatralē montib. clauditur, ex
 quo accessus ad eū difficiles fiunt. Circa quē campū Alexander sex op-
 pida

*Antiochia
vrbs, nunc
Indion.*

pida in editis collibus ædificauit: duo ad Meridiem, quatuor spectantis Orientem, modicis inter se stadijs distantia, vt mutuum auxilium præsto haberent adinuicem. Hactenus Niger. ANTIOCHIA vrbs caput Margianæ est, quam nunc *Indion* esse nonnulli putant. Est in hac regione Oxiana palus, quæ nunc dicitur *Babacamber* lacus, vel *Marû*.

BACTRIANA, NVNC CHARASSAN.

*Bactriane
nomina.
Fines.*

*Qualitas
Bactriane.*

A C T R I A N A regio, hodie *Batter* dicitur à Ramusio; sed Castaldo & alijs *Charassan*, & Mario Nigro est *Tartaria Zagea* pars. Habet autem ab Occasu Margianam iuxta montana: ab Ortum & Septentrione Sogdianam iuxta Oxam fluuium: à Meridie Ariam Paropaniso iniecto monte. Est verò ampla regio ac varia; nam ex parte culta est, & ex parte deserta. Pars quidem culta Oxo fluuium vicina est, quæ frumentum ac alias fruges abundè profert, & pecuariæ rei accommodata satis est, & largis fontibus vbique irrigua, ac præterea arbores penè omnes, ac vites fert præter oleam. Quæ autem culturæ vacat (ait Niger) spaciosissimo ac nudo sabulo longè ac latè sternitur, neque aliter, quàm vastum æquor syderibus obseruatis noctu prætereunt: interdum enim laxitate camporum, quod iter dirigatur nulla est via, idque crebris arenarum motibus, flantibus præsertim ab Occidentali plaga ventis, ex quo cuncta mutantur, sæpeque ab ijs inuoluti transeuntes necantur. Profert præterea regio hæc metalla, & lapillos quosdam preciosos, vt smaragdos, hyacinthos, & chrysolitos, & à compluribus annis irrigatur, qui omnes in Oxam influunt: inter hos est Ochus nauigabilis, cuius aqua turbida ac pinguis semper est, & potui insalubris. Insignes olim in hoc tractu vrbes fuere, quarum aliquæ ab Alexandro fuerunt conditæ, nonnullæ etiam ab eodem euerse. Sed regia vrbs fuit B A C T R A ab amne eiusdem nominis sic appellata, quam nunc *Bochara* vocari asserit Niger, ac etiamnum regionis caput esse, ac cæteris tum magnitudine, tum munitione præstare; & hæc quidem fuit Auicennæ medici, & Zoroastri magi patria. Alij tam en Bactrianæ caput I S T I G I A S urbem faciunt, quæ reliquis Orientis amcenior est. Prouincia verò hæc non est hodie vniuersa sub Sophorum imperio.

*Bactra
vrbs.*

*Istigia
vrbs.*

PAROPAMISSVS, HODIE

Sablestan, seu Candahar.

PAROPAMISSVS regio sic vocatur, quoniam insu- *Paropamis-*
læ speciem præbeat; nam magna ex parte aquis fluuiorum *su.*

præcingitur. Hodie Nigro teste dicitur à quibusdam
Dacha: sed Minadous putat vocari *Candahar*, & alij *Sable-*
stan. Sunt eius fines à Septentrione Bactrianæ pars iuxta *Fines eunt.*

Paropamissum montem, à quo munitur: ab Occasu Aria:

à Meridie Aracosia: & ab Oriente India. C A N D A H A R, vrbs caput *Candahar*
est regionis, quæ mercaturæ admodum opportuna est, vbi ex India & *vrbs.*

Cataio mercatores concurrunt.

ARIA, HODIE ERI,

vel Corasan.

RIA regio (modò sic vocari scribit Niger,) alij Eri vo- *Arie region*
cant: sed *Corasan* Castaldo est, & *Sernere* Mercatori. Clau- *ni fuchs.*

ditur inter Margianam & Bactrianæ partem à Septentrio-
ne: Parthiam, & Carmaniam desertam ab Occasu: Dran-
gianam à Meridie: & inter Paropamissum ab Ortus. *Qualitas*

ra hæc solis caloribus valdè obnoxia est, desertis circumdata, & syluis *Arie.*
ac môtibus obsessa: habet tamen quædã loca campestria fructifera in cõ-
spectu montiũ, à quibus à solis ardore defendũtur, quæ habitationi ma-
gis idonea sunt. & in his quidẽ campis præter fruges optimum nascitur
vinum ad 90. annum perdurans. Colligitur etiam isthic spina lachryma-
rum preciosa myrrhæ similis, & saphyrus nigri, ac flau coloris in saxo-
rum venis eruitur. Regionem hanc tres præcipui amnes abluunt, nempe
Arius, Toncletus, & Arapenes, præter alios; & in ea est palus Aria ingens
valdè, quæ nunc *Burgianus* lacus vocatur. E R I vrbs hodie Metrõpo- *Eri vrbs.*
lis regionis est, cuius ambitus 13. milliaria amplectitur, & in hac quidem
yrbe tanta est rosarum optimi odoris copia, vt Persæ urbem rosarũ pa-
tria lingua hanc appellent.

DRANGIANA, HODIE SIGESTAN.

Drangiana.

RANGIANA Prouincia, hodie *Sigestan* vocatur, vt Mercatori & alijs placet : Dominicus tamen Niger putat *Segestam* vocari Drangianam cum Aracofia: sed alij dicunt Aracofiam hodie dici regnum *Cabul*, quod est in confinio Regni Sophorum versus Occafum, ac proprium habet regem Saracenum. Sunt eius fines à Septentrione & Occafu Aria sub môte Bagoo:

Drangiana fines.

à Meridie Gedrofię pars: ab Ortu Aracofia. Diuidit hanc regionē Drangius amnis, à quo regioni nomen datum fuit, qui hodie *Ilment* in tabulis recentibus vocatur; & regio ipfa adeò montibus clauditur, vt vix iteꝝ inueniat in ea prædictus amnis.

GEDROSIA, HODIE CIRCAN.

Gedrosie nomina.

Fines eiuꝝ.

Qualitas.

EDROSIA regio hodie *Charman* appellari putat Niger, *Circan* Castaldus, *Gesh* Mercator, *Guzarate* Giraua & Moletius; sed *Guzarate* est Camboiæ regnum. Sunt à Septétrione huius regionis Drangiana, & Aracofia: ab Occafu Carmania: ab Oriente Indiæ pars, seu Camboiæ regnum : à Meridie Indicum pelagus. Est autem hæc regio vt plurimū deferta, aridis profundissimis inuoluta, aquis inops, licet æstate imbres habeat, & solis ardoribus obnoxia: vnde sterilis est, veluti vicina Carmania; fert tamen aromata nonnulla, vt nardum & myrrham.

CARMANIA, HODIE CHERMAIN.

Carmania duplex.

Deserta Carmania.

Fines eiuꝝ.

ARMANIA Prouincia hodie *Chermain* vocatur, quæ quidem Ptolemæo duplex est; altera deferta, altera quæ sub simplici nomine Carmaniæ comprehenditur, & ab alijs maior vocatur. DESERTAM CARMANIAM hodie *Dulcindam* quidam vocant: & dicta fuit deferta, quia in ea nulla sunt oppida, sed tantummodo pagi aliquot dispersi, ob solis malignitatē, & aëris intemperiem: estque plana tota ac æstuosa, cuius fines sunt à Septentrione Parthia: ab Occafu Persidis pars: à Meridie Carmania altera: & ab Ortu Aria.

Carmania altera.

Iacet inter desertam Gedrosiam, Persidis partem, & Indicum mare CARMANIA ALTERA, cognominaturq; maior, ad desertæ differentia, tametsi etiā huius pars maritima deferta sit, ac arboribꝝ destituta: fed

sed eius interior pars læta satis, fructifera, ac vitifera est. Quæ verò deferta est palmam, acanthum & myricam profert. Mittit etiam hæc regio argentum, æs, ferrum, arsenicum, & alabastrum probatissimum. Extenditur autem vniuersa hæc prouincia iuxta mare zoeleucis, cuius ora importuosa est ob breuia ac scopulos. Metropolis vrbs est **CHIRMAIN**, quæ celebris est ob pannos ex auro, & argento contextos. Diuidunt hodie quidam Carmaniam in duas partes, quarum vna dicitur *Dulinda*, & est Orientalior ipsius pars in confinio Cambaiæ, continetque regna *Macran*, *Eracain*, *Guadel*, & *Patan*, quæ olim tributaria erant Persarum regis, & hæc quidem pars sterilis est, ac malè habitata. Altera verò Carmanix pars Occidentalior est, quæ portubus magis commoda est, flumijs opportuna, & populo ac oppidis frequens.

Chirmain
vrbs.
Diuisio ho-
die Car-
manix.

ARMVZIAE, SEV ORMVZ REGNUM.

Acet in confinio Persici Imperij **ORMVZ**, regnum valdè potens, quod Armusam Ptolemæi, & Armuziam Plinij esse quidam putant. Comprehendit autem partem illam oræ Persiæ, quæ abluitur à fluuijs *Taho*, *Tisindo*, & *Druto*, cum insulis aliquot Persici sinus, ac præterea aliquam Arabiæ felicitis

Ormuz re-
gnum, olim
Armuzia.

partem prope fretum sinus Persici. Huius regni caput est insula **ORMVZ**, ad fretum sinus iam dicti, quæ ambitum continet 9. milliarium; & à continenti 12. abest milliariis, in qua vrbs est eiusdem nominis, emporium celeberrimum, quæ maritimis vrbibus præferenda est omnibus, & situ elegantiore, ac vnionum copia nulli vrbium secunda; est tamen in ea annonæ mira caritas, & aquarum potu suauium: nam insula hæc sterilis valdè est, neque triticum mittit, vnde in ea omnia comportantur ad victum necessaria, & vigent in ea commercia ob situs opportunitatem; vbi ex India, Persia, & Arabia afferuntur sericum, lapilli preciosi, vniones, margaritæ, & aromata. Est exiguus mons in hac insula, cuius vna pars mineras habet sulphuris, alia verò salis mineras. Incolæ formosi satis sunt partim Arabes, partim Persæ, qui ex oryza vt plurimum victitant, & musicæ ac bonarum artium studijs operam impendunt, quorum Rex Saracenus est, qui tributum nomine quindecim Seraphinum millia in singulos annos Portugallensibus pendet, qui isthic arcem tenent munitissimam, ac optime prouisam; atque olim tributarius erat Persarum Imperatoris.

Ormuz insu-
la & vrbs.

Mons vbi
mineras
salis & sul-
phuris.
Rex Ormu-
zianus tri-
butarius est
Portugala
lensium.

ORIENTALIS.

XXXII.

INDIÆ ORIENTALIS DESCRIPTIO.

Cum innumeris Insulis per Orientalem, ac Indicum
Oceanum sparsis, ad eam spectantibus.

INDIA maxima Asiæ regio, nobilissima totius terrarum *India unde*
orbis pars est, quam nulla alia superat vno comprehensa no- *dicatur.*
mine, Tartaria tantum excepta. Hæc ab Indo fluuiio, qui Per- *Indie fues.*
siæ limes est, denominatur, qui sanè fluuius modò *Diul* inco-
lis, & *Hynd* appellatur; sed à Cambaiæ populis *Inder*, seu *Caer-*
cede. Concluditur autem hæc Regio, secundum Strabonem, ac Plinium,
Occasum versus ab Indo fluuiio celeberrimo: à Septentrione Tauri iugis;
ab Ortū Eoo pelago, seu Oceano Orientali: à Meridie Indico Oceano.
Sed hodie non exiguum spatium citra Indum fluuium regio ipsa comple-
ctitur. Occupat verò maximum cœli tractum tam in longum, quam in la-
tum: Namque secundum longitudinem complectitur circiter 53. Meri- *Sium cœle.*
dianos, quorum Occidentalissimus est in gr. 106. Orietalissimus est in gr. *119.*
159, at verò iuxta latitudinem extenditur ab Aequatore, quem propemo-
dum attingit, vsque ad gr. 44. latitudinis Boreæ: quamobrem ad medium
vsque sexti climatis expanditur, vbi contingit maxima æstatis dies hora-
rum 15. cum dimidio: atque vna eius pars, quæ ad Meridiem vergit, sub
Torrida zona; altera verò Borealis sub zona temperata cadit. Quidā tra- *Littoridis*
dunt, Indiam tantum littoris occupare, quantum per 40. dies noctesque *Indie lon-*
velificantibus cursus est. *giundo.*

In duas olim regiones Gange fluuiio famosissimo interfluente diuide- *India diuis-*
batur, cuius fluuij situs nunc à primæ notæ scriptoribus nostri tempo- *sio antiqua.*
ris in dubium reuocatur. Quidam enim ex eis eum esse *Guengam*, qui
in sinu Bengalæ influit: alij verò cum Mercatore esse *Cantan* in confinio
Chinæ putant, cui opinioni magis accedimus. Harum Indiæ partium
altera, quæ Occidentalis est, **INDIA INTRA GANGEM** dicitur,
& in sacris literis *Euilath*, & nunc incolis *Indostan*. Altera verò ad Orientem
magis **INDIA EXTRA GANGEM** cognominatur, in sacris
literis *Seria*, & ab incolis *Macyn*, seu *Magyn* teste Nigro, ac alij *Mangi*
& *Chinam* vocant, qui Mercatorem sequuntur. Niger tradit etiam ex *Alia Indie*
diuisio à Ni-
Ægypto in Indiam nauigantibus, ipsam Indiam in tres partes diuidi, *gro allata.*
sci-

INDIAE ORIENTALIS.

scilicet in inferiorem, mediam, & superiorem. Inferiorem volunt esse à fluuio Indo ad Barium amnem, quem adhuc nomen antiquum Niger retinere affirmat, & hanc *Caiferat* vocant: Mediam, quæ *Mimbar* ipsis vocatur, ab hoc fluuio Bario ad fluuium Chaberim, nunc Nigro teste *Maber* dictū, capiunt: Superiorem verò, quam *Maabar* vocant, à Chaberi ad Gangem intelligunt. Et hæc quidem diuisio Indiæ solū intra Gangem est. Marcus

Indiæ diuisio secundā Marcum Polum. Indiæ nostra diuisio.

Polus notat suo tempore in tot partes etiam distribui, atque maiorem *Maabar*, mediam *Abasiam* nuncupat, minori verò peculiare vocabulum non assignat. Recentiores quidam Primam seu Inferiorem Indiam ab Indo ad ciuitatem *Mangalar* accipiunt, mediam hinc ad Gangem, reliquam ab hoc fluuio ad Tartarorum vsque fines. Nos autem commoditatis gratia in duas principales partes eam diuidemus cum antiquis, nimirum in **INDIAM INTRA GANGEM**, quæ nunc est *Indostan*, & in **INDIAM EXTRA GANGEM**, quæ est *China* regnum. Rursus verò *Indostan* seu Indiam intra Gangem in duas partes distribuemus, nempe in **INFERIOREM INDIAM**, & in **SUPERIOREM**. Inferiorem Indiam accipiemus à Regno Cambaïæ, quod citra Indum fluuium incipit, ad fluuium vsque Chaberim, circa cuius ostium Bengala vrbs iacet. Superior vocabitur, quæ inter Chaberim, & Cantam iacet fluuium, quem cum Mercatore esse ipsum Gangem putamus.

Regionis qualitas & laudes.

Regio hæc Fauonij spiritu saluberrima est, tamen cælum habeat inæquale ob eius vastam magnitudinem: nam alicubi calida est, nimirum Aequatorem versus; alicubi verò temperata satis est, ac potius frigida, versus Boream. Terra verò ipsa in vniuersum situ, cœli clementia, bonitate, ac feracitate longè cæteras quascunque orbis partes antecellit. Ea siquidem bis in anno fructus fert: ob quam causam nunquam India famem sentit, aut rarè inopia premitur: quod sanè ex fluminum excrescientia contingit, qui quemadmodum in Aegypto campos inundant. Sunt tamen in ea deserta, exustaquæ loca, & quæ bestiis alicubi infesta, & sylvarum vastitate inculta iacent. Cæterum ager etsi vt plurimum frumento expers sit, legumina tamen & fruges varias abundè mittit, & in primis hordeum, ac oryzam. Vnde incolæ huius partis vescuntur oryza, lacte, caseo, carnibus, piscibus, ac fructibus suauissimis.

Bis in anno fructus India fert.

Vini exigui proveniunt.

Vites isthic proueniunt quidem, sed raræ admodum sunt, ac paucis in locis; quo fit, vt ex palmis vinum exprimant, atque ex oryza & hordeo potum conficiant. Fructuosas insuper arbores multas gignit, & arbores multis in locis liniferæ sunt, præsertim verò Palmæ, ex quibus etiam vinum, acetumque exprimunt, & harum etiam fructus comedunt. Magnas profert arundines, ex quibus mel candidum ad instar gummi exprimitur, dentibus fragile, & nucis auellanæ magnitudine, & harum quoque radices dulces sunt. Sericum, & bombycem mittit magna in copia, & animalia tam domestica, quàm syluestria isthic multa sunt, nec non etiam aquatilia; quæ quidem omnia multo maiora sunt quàm in cæteris orbis partibus, vt boues, cameli,

cameli, leones, canes, elephantes, & alia varij generis: & quæ apud nos mitia sunt, apud hos magna ex parte sunt sylvestria. Maximum verò apud illos est elephas; quorum ingens est copia, quibus assuetis in prælio magnopere vtuntur, & interdum cum illis agriculturæ necessitates explent. Tradunt dracones in desertis tantæ magnitudinis inueniri, vt elephantes adæquent, cum quibus eis perpetua est discordia. Sunt quoque innumeri serpentes, qui nisi ex campis in cauernas fluminum inundationibus ferrentur, vbi aquis extinguuntur, regio ipsa penitus deserta esset. Inter hos sunt aliqui absque pedibus, qui crassitie sua hominem adæquant, longitudine sex cubitorum, quos incolæ assatos mirabili gustu comedunt; qui in delitijs etiam formicarum genus quoddam habent ad instar paruorum cancrorum, quas quidem pipere conditas edunt. Simiæ hîc reperiuntur albæ, & chamæleon animal, quem solo aëre nutrirî credit antiquitas, ac alia insuper animalia. Aues adinueniuntur variarum specierum, & inuisæ cæteris nationibus, præter gallinarum, fasianorum, & perdicum ingentem vim. Habet porro India in partibus maximè Australibus multa aromata, & odorata, quemadmodum Arabia, & Aethiopia, vt cinnamomum, nardum, calamum aromaticum, & alia huiusmodi; sed piper sola hæc regio mittit, cuius arbor ad iuniperi, vel, vt alij dicunt, ad hederæ similitudinem fructus suos edit. Ebenum quoque arborem & ipsa sola habet, & in præruptis petris arbores quidam thus exsulant. Auro, argento, cæterisque metallis regio diues est, quamuis Plinius eam plumbo & ære carere dicat: nam flumina auri micæ deferunt, quæ stagnantiâ per campos aurum sparsum relinquunt: sunt tamen, qui dicant aurum illic non nasci, sed aliundè importari. Lapillos preciosos innumeros ac margaritas non solum mare expuit, sed etiam mediterranea regio parit, vt adamanta, carbunculum, saphyrum, amethystum, beryllum, chalcedoniû, Achatem, & alias gemmas.

Multis præterea fluuijs terra hæc irrigatur, præter Indum & Gangem famosissimos: Nam Megasthenes prodidit sexaginta amnes Indiarum numerari, quorum permulti ætate crescunt instar Nili, quæ est potissima fertilitatis huius regionis causa; atque eorum aliqui in Nilum & Gangem irrumpunt, aliqui verò proprijs ostijs in mare exeunt. Sunt autem post Indum, & Gangem celebriores Mandoua, Guengæ, Chaberis, Aua, Campumo, Menam, Menon, & alij quidam. GANGES autem, qui in sacris literis Phison vocatur, omnium toto orbe maximus creditus est; hic autem ab Imao monte delapsus nouemdecim flumina, omniaque ferè nauigabilia, in sese recipit; Plinius autem scribit triginta, & alicubi adeò patescit, vt lacus verius, quàm fluuius videatur: namque ad centum stadia se expandit; vbi minimum 8. millium passuum latitudine; nec minore vnamquam altitudine, quàm 20. passuum. Lacus denique hîc per ampli sunt, inter quos est lacus Chyamai, patens in circuitu 400. miliaria, &

Elephantes
in India in-
numeri

Serpentes
quidam ab
incolis co-
meduntur

Aromata
còplura in
India, &
odorata.
Piper in In-
dia solum
colligitur.

Lapilli pre-
ciosi.

Fluuij In-
diæ.

Ganges fl.

INDIAE ORIENTALIS.

distans à mari 600. milliaribus, à quo plures fluij præcipui ortum trahunt.

*India quo
tempore patet
facta à no-
stris fuit.*

Cæterum prouinciam hanc nobilissimâ, quæ hætenus Europæis ob longinquam nauigationem incognita prorsus penè fuit, primus omniû Gualco Gamma Portugallensis detexit ac perlustrauit, superato Bonæ spei capite, ac vniuersa Africâ circumnauigata; & hoc quidem anno Domini 1497. Quod sanè facinus non minimum emolumentum vniuersæ Europæ attulit, ob immensam aromatum copiam, quæ commodiori itinere in eam continuò affertur, cùm iam per omnem Indiæ oram Portugallenses potiores arces & emporia obtineant.

*Indiæ In-
dia.*

Completitur autem nunc vniuersa ipsa India complures gentes lingua forma, habitu, moribus, & religione longè diuerfas; inter quas quatuor præcipuæ nationes sunt, nempe naturales Indi, qui vt plurimû Gêtiles sunt: Hebræi, qui dispersi sunt per omnem mundi partem: Mahumetani, quorum aliqui sunt Persæ; alij Scythæ, qui nunc dicuntur Mogores, habitantq; maiori ex parte in Mediterraneis; alij verò Mauri, seu Arabes, & hi sanè innumeri sunt per vniuersam oram Indiæ maritimâ, cùm abhinc annis ducentis maritimæ oræ innumera oppida ac vrbes cõmercijs opportuna per vim occupassent, compulsi ad Mediterranea incolis. Tandem isthic sunt etiam Christiani; nam præter quâ plures Christianicolas, è vetustissima illa stirpe, quos olim Diuus Thomas instituit, qui dispersi in diuersis Indiæ partibus comperiuntur, sunt quoq; multi Portugallenses, ac multi ex naturalibus, qui Portugallensium opera sacrosanctum baptismum susceperunt.

*Indorû mo-
res, & quas
habent.*

Sunt aut in vniuersum Indi naturales statura procera ac valida, colore subfusco, quibus vt plurimum longissima est vita prope 130. annorû; lasciuia supra omnes mortales dediti sunt, qui barbam, nõ autem comâ nutriunt, non sine fûco cærulei aut crocei coloris: cultus præcipuus illis est cum gemmis ac alijs ornamentis: circa corporis habitum alij laneis, alij lineis, alij sericis pannis teguntur, & maiori ex parte nudi incedunt, obscena tantùm velando; capita tegunt, ac pedes soleis muniunt, caloris potius quàm frigoris fugiendi gratia. Cæteris in rebus frugales sunt: literas pleriq; eorum non nõrunt, sed memoriter omnia administrât, ac legibus vtuntur nõ scriptis: quidam etiam leges scriptas obseruât, & studijs Philosophiæ, Astronomiæ, & Medicinæ incûbunt; sed magicæ arti, augurijs, & superstitionibus plurimû operam nauant. Sunt verò in legibus ac contractibus valdè simplices, neque litigiosi sunt, ac paucissimi apud eos fures reperiuntur, quamobrem domos frequentius incustoditas habent. Vnam non modò ducunt vxorem, sed plures, & quotquot vnusquisque alere potest; quarum vnâ cæteris præstans, ac viro charior vel officiosior, mortuo viro vnâ cum ipso viua comburitur. Idem etiâ non tam cum vxoribus, verùm etiam cum matribus, auis, filiabus, nepotibusque, ac in propatulo coire turpe non putant. Plinius tradit, Indos prope gentium solos nunquam emigrasse finibus suis, quod haud du-

*Vxores pri-
me Indorû
cõburuntur
cũ viri ca-
diuere ple-
risque in
locis.*

biè soli vbertatem declarat: ad hos verò plures è diuersis ac longinquis partibus gentes aromatum, gemmarum, & aliarum mercium emendarum causa còcurrunt. Nobilitas generis ac sanguinis apud hos summopere obseruatur, idq; ex veteri instituto; vnde singuli in eo vitæ genere vitam absumunt, quod initio susceperunt, & quod sui prædecesores sortiti sunt; neq; vllus vnquam agricola aut opifex ad altiorè gradum peruenire potest; quinimò huiusmodi homines miserrimæ conditionis sunt, & ad eò in còtemptu, vt ad alios superioris ordinis homines absq; metu ac pœna accedere nequeant. Militiæ vis apud Indorù Reges complures in *Nairis* consistit, & hi quidem sunt ciues & nobiles ipsi, qui post septimum ætatis annum ad agilitatem, ac dexteritatem incredibile præparantur, crebra totius corporis inunctione ex sesamino oleo, quo sanè nerui ac ossa eorum laxantur adeò, vt totum corpus facillimè torquere possint, & ad libitum in quamcunq; partem flectere: deinde sese in corporis exercitijs summa cura, ac vigilantia assuecunt, ac arma pertractare apprimè discunt. Nonnulli etiam Indici Reges in mancipijs ac seruis omnem belli potentiâ reponunt, & quidam ex eis externo quoq; milite vtuntur. Sunt apud Indos sacrorum antistites seu sacerdotes, qui ortum ducunt à vetustissimis ac nominatissimis Brachmanis, qui apud Græcos Gymnosophistæ appellabantur, & hi summopere coluntur apud eos; quorum alij in hominum frequentia vitam traducunt; alij in specubus ac solitudinibus degunt pura ac simplici vita viuentes, nec vllis rerum illecebris capiuntur, quorum alimenta sunt, quæ tellus ferro inuiolata producit; alij verò sunt, qui còtinuò peregrinâtes hinc inde victû quæritant, asperimis vestibus vtentes, vel nudi incedentes. Inter hos sunt qui parcè viuunt, & ab omni vitiorum genere abstinent ad certum vsq; tempus, quo transacto ad altiorè gradum maximo honore promouentur, vocanturq; tunc *Abduti*, cùm prius *Iogues* appellarentur: & his quidem in posterum licet virgines deflorare, & omne flagitij genus tanquàm ex priuilegio committere. Dynastæ ac nobiles Indiæ *Caimales* ab incolis appellantur, & hi quidem vt plurimum in vrbibus nò habitant, sed extra: quorum domus muris, fossis, & sepibus munitæ sunt. Verumtamen tam Persæ mercatores, quàm Arabes & Mauri, qui isthic inhabitant, priuilegio nobilitatis gaudent, & hi etiam cum *Nairis* nubere solent. Sunt autem Indiæ ædificia ac domus viles ac abiectæ, præterquam Maurorum & Lusitanorum; sed antiquissima Indiæ ædificia, quorum etiam nunc aliquot supersunt, longè Romanorum, & Aegyptiorum ædificia excellunt. Potissima Indiæ pars ad Oceanum Meridionalem seu Indicum apposita est iuxta littus, seu oram maritimam; quæ etsi plurimum portuosa sit, attamen plerisque in locis innumeris insulis, scopulis, ac breuib; percincta est, quamobrem tota illius nauigatio ex his laboriosissima ac periculosissima redditur: & huius quidem maritimæ oræ præcipua loca possident nunc Mauri partim, & partim etiam Portugallenses, vt dicemus in particulari descriptione singularum

Nairi qui dicantur.

Brachmani sacerdotes.

Abduti, ex Iogues religiosi. Caimales Indiæ nobiles.

Potissima India pars ad littus maris.

Indiæ partium, quam nunc tradere incipimus, factio initio ab inferiore India.

INFERIOR INDIA INTRA GANGEM.

Inferioris
Indiæ sum.

NFERIOR India, quæ longo tractu ad Meridiem in Oce-
num peninsulæ instar percurrit, clauditur inter duos flu-
uios Indum & Chaberim, ac inter duos ingentes maris si-
nus; hoc est, inter Canthi sinum Ptolemæi ad ostia Indi flu-
uij, (recentiores sinum *Cambaia* vocant, & Iosephus Indus

sinum *Guzerat*, qui asserit olim *Betrofia* fuisse vocatum) & sinum *Benga-
la*, quem cum Mercatore Argaricum sinum Ptolemæi esse credimus.

Gates mons Hanc itaque inferiorem Indiam *Gates mons*, qui *Betrigo* Ptol. Mercato-
hanc partē ri est, mediam penesecat, qui sanè mons à Caucaso exorians ad *Comorini*
mediam se- caput longo itinere 400. circiter leucarum porrigitur. Vnde vna huius
cat. inferioris Indiæ pars Occidentalem oram obtinet, quæ insignes qua-

Provinciae tuor provincias complectitur, nimirum *Cambaiam*, *Decan*, *Canaram*, & *Ma-
huius partis* *labarem*, in quibus quidem singulis præstantes aliquot vrbes sunt pro-
iuxta Occi- prios regulos agnoscences. Altera verò inferioris Indiæ pars iuxta Ori-
dentalem entalem oram sinus Bengalæ exposita est, in qua tria præcipua regna
oram. sunt, *Narsinga* videlicet, *Orixa*, ac *Bengala*, cum particularibus aliquibus
Regiones locis. In Mediterraneis autem plura sunt regna, nempe *Delly*, *Mandao*,
ad Orientē *Moltan*, *Citor*, *Pider*, *Côsserur*, *Aracan*, & alia ignota, præsertim versus Septen-
expositæ. trionem. Nam referunt recentiores scriptores famosi, in tota hac infe-
Regiones riore India 47. regna contineri, quorum maiorem partem nuper Mo-
Mediterræ- gores Tartari occupârunt: Horum enim Rex, qui Magnus Mogor ap-
neæ. pellatur, possidet nunc præcipua regna *Cambaia*, *Delly*, *Citor*, *Mandao*, *Ben-
Magnus* *gala*, ac alia, atque is in regno *Delly* residet; cuius tanta potentia est, ut ad
Mogor, bellum 300. millia equites mittere possit, ac præterea 50. millia elephan-
tes, præter innumeram peditum copiam. Nullas tamen hic princeps ma-
ritimas habet vires, licet à duabus partibus ad mare extendatur; quoniâ
in sinu *Cambaia* à Portugallensibus impeditur, qui vniuersum illum
sinum strenuè tuentur, ac in sinu Bengalæ portibus, & tutis nauium sta-
tionibus destituitur.

OCCIDENTALIS ORAE INFERIORIS

Indiæ regiones, & primò

C A M B A I A E R E G N V M.

CAMBAIA Prouincia *Guzarat* etiam dicitur, cuius *Cambaiæ* longitudo iuxta maritimam oram 500. millaria ca-
pit, à fluuio *Bate*, qui prope *Caulum* oppidum in ma-
re exoneratur, vsque ad regionem *Circam* Persidis:
ab alijs autem partibus regna *Dulcinda*, & *Mandao* at-
tingit. Vnde regnum hoc habet ab Ortu *Mandoam* *Finis eius*
regionem : ab Occidente *Nautacos*, seu *Gedrosios*:

à Septentrione *Sanga* & *Dulcinda* regna : à Meridie verò Oceanum, re-
gnique *Decan* fines. Est itaque regnum hoc amplissimum, & vrbium, *Regni qua-*
oppidorum, ac pagorum refertissimum, habitatoribusque numero sis-
simum, cum in eo 60. millia populationes plùs minùs numerentur. Flu-
uijs autem multis irriguum est, quorum præcipuus *INDVS* censetur, *Indus flu-*
qui regionem ipsam mediam interluit : is autem à Caucaſo monte, ho-
die *Naugrocot*, exoritur, & longo cursu 900. circiter milliariù in Ocea-
num duobus magnis ostijs nauigabilibus erumpit. Ager frumentaria *Agri qualè-*
re, oryza, cera, saccharo, ac thure, fructibus item omnigenis & aromati-
bus abundat: gossipij verò ac serici tantam profert copiam, vt sæpè
quadrigenæ, aut quinquagenæ naues ijsdem onerentur, ac aliò com-
portentur. Isthic multi sunt equi ac elephantes, & in montibus onyx
lapis eruitur, vulgò *Corneolla* dictus, atque etiam adamas, & chalce-
donius : storax præterea liquida hîc prouenit magna in copia. *Cam-*
baia Rex idola olim colebat, antequam Maurorum fidem recepisset, *Incolarum*
& incolæ, qui *Guzarates* dicuntur, Mahumetani partim, partim verò *mores, &*
Idololatræ sunt; & hi quidem superstitionibus, & mercaturæ operam *conditio*
impendunt, ac bello inutiles sunt : vnde Rex externis militibus vti-
tur. Colore sunt oliuastro, & nudi incedunt, præter pudenda, ca-
put gausape purpurei coloris tegunt, & plerumque sola tunica interio-
re velantur : carnes nullas comedunt, sed lac tantum, oryzam, hor-
deum, ac cætera inanimata. Sunt in Mediterraneis huius regni *Resbu-*
ti populi gentiles, qui sunt naturales nobiles huius regni à Mauris fu- *Resbuti po-*
gati post captum ab ipsis regnum; hî autem liberam traducunt vitam *puli.*
in montibus, nec vllam timent vim, imò continuò regnum hoc in-
festant. Celebriora ac præcipua huius regni loca maritima sunt *Da-*
manum oppidum, *Bardora*, *Curate*, *Rauellum*, *Bazurum*, quorum duo prio- *Vrbes &*
ra euerſa quandoque à Portugallensibus fuerunt. Est quoque *Diam* *oppida hu-*
oppidum & arx munitissima in insula non longè ab Indi ostijs iacens, *ius regni.*
Sed in Mediterraneis sunt *Madabar*, siue *Amodabar*; *C A M B A I A*, *Diam oppi-*
Cambaiæ *dam.*

INDIAE ORIENTALIS.

*Campanel
Regia se-
des.*

*Cambaia
egip-
tenia.*

*Mogores re-
gnum hoc
nuper occu-
pauerunt.*

quæ regno nomen dedit, ac eximiè culta est: namque referunt in eam esse 130. familias, estque omnium Indiæ urbium præstantior, qua de causa Cayrum Indiæ nuncupatur; CAMPANEL Regia sedes, in vertice montis sita, ac septemplici muro percincta; deinde TANA, & aliæ. Tanta huius Cambaiæ Regis prædicatur potentia, ac opulentia, ut quandoque exercitum contra Mogores maximum parauerit, in quo quidem 150. millia equites numerabantur, peditatus ex 500. millibus extabat, & magna tormenta bellica ex ære prope mille fuerunt, inter quæ quatuor ingentes computabantur basilisci ex metallo, quorum singulos centena boum iuga trahebant: præterea ducentos turritos elephantes conducebat, atque quingenta dolia auro, argentoque signato plena ad stipendia militum persoluenda, præter Dynastas, nobilesque permultos, qui proprijs expensis Regem concomitabantur. Ipso tamen Cambaiæ rege profligato, Mogores Tartari viribus præpollentes maiorem ac potio rem regni partem possident, Sed ad Cambaiæ sinum duæ præstantes, ac munitissimæ arces, Diu nempe, & Damanum in Portugallensium potestate ceciderunt, quæ sanè clauës sunt ipsius sinus, ac huius Oceani,

DECAN REGNUM.

*Decan re-
gnum,*

DECAN regnum iuxta maritimam oram extenditur 250. miliaribus, iacetque inter fluuij Aligam, qui in mare prope Sintacorâ oppidum exit, ac inter Bate fluuium. Olim proprium agnoscebat regem Mahumetanum, qui nuper, dum nimis delicijs indulgeret, à duobus eius militum ductoribus regno exutus fuit, à quibus in duos Principatus diuisum est hoc regnum. Horum vnus vo-

*Nizama
luccus prin-
ceps.*

*Idalcanis
princeps,
Bider vrbs,
Decan
vrbs,*

catur NIZAMALVCCVS, qui in pulcherrima ac amœnissima vrbe DANAGER moratur, solusque in vniuersa India Persarum sectam profitetur; huic cõfines sunt Canaræ & Nasringæ regiones. Alter huius regni princeps appellatur IDALCANIS, qui in vrbe VISAPORA sedet tenet, & habet in sui cõfinio Cabaia, & Orixæ regna. Præcipua totius regni vrbs est BIDER, post quam est DECAN vrbs, quæ regioni nomẽ dat, à qua sex miliaribus abest mōs muro munitus, ac præsidio, in quo adamas gēma eruitur. Incolę huius vrbsis sericjs amiciuntur vestibus, vel interula ex serico elegatiore. Præter iã dictas vrbes sunt etiã in hoc

*Alia vrbes.
Gog vrbs,*

Regno SINTACORA, CAVL, & GOA, iuxta oram maritimam, quæ duæ vltimæ captæ fuerunt à Portugallensibus: & GOA sanè clauis est vniuersæ Indiæ, & emporium insigne. Posita autem est in quadam insula, quæ ab ostijs Mandouæ fluuij effecta est, ambituque 15. miliaribus patet: & ipsa quidem vrbs soli vbertate, ædificijs magnificis, incolarum copia, & portu opportuno mirè ornata est; In hac residet Archiepiscopus

pus totius Orientalis Indiae cui subiecti sunt omnes Episcopi huius tractus. Est etiam Proregis Indiarum sedes, qui nauale isthic habet, & classem satis munitam, qua dominium huius maris Indici obtinet, ac tueretur. Cæterum infestant continuò hanc regionem *Venazari* populi, qui ex *Venazari* rapinis, & proditiõibus vitam traducunt. Mercatores ex Persia & Arabia isthuc magnam equorum quantitatem conducunt.

CANARA REGIO.

CANARA Regio Concarn etiam dicitur, & est pars quodammodo Regni Decan, quæ tota subiecta est Regi Narsingæ, qui ultra montem Gates inhabitat ad alteram Indici maris oram, quæ sinum Bengalæ respicit. Sunt verò in hac famosa oppida littoralia Onor, Batticalla, Mayander, & Mangalor, emporia olim satis famosa & opulenta. Sed ONOR oppidum à Lusitanis occupatum fuit; atque etiam BATTICALLA vrbs ipsi tributaria est, cuius ager oryzam, saccharum, ficus, fructus & iuglandes mittit, sed triticum, hordeum & legumina nõ fert. MANGALOR quoq; opulentum est emporium cum arce, quod aliquando à Portugallensibus dirutum fuit.

Canara regio.

Oppida huius regionis.

Onor opp. Batticalla vrbs.

Mangalor.

MALABAR PROVINCIA.

MALABARICA prouincia à capite *Comerin* incipit, quod an Cory promontorium sit Ptolemæo, an verò Commaria extrema, dubito; ac ad fluium oppidum quæ *Cangeraton* producitur, quod sanè spatium iuxta maritimam oram complectitur propemodum 300. milliaria: latitudinem verò à monte Gates ad Oceanum 50. milliarium obtinet. Est autem hæc regio magis culta ac frequens ceteris Indiae regionibus. Aëre gaudet saluberrimo, sed frigidiusculo: agro feraci admodum potitur, plurimisque æstuarijs, ac fluminibus conciso, qui licet frumentariæ rei ineptus sit, nihilominus abundat hordeo, oryza, ac varijs fructibus; in primis verò gingibere, myrabalanis, cardamomo, tamarindis, cinnamo, calsia, pipere, ac alijs aromatibus, atq; palmis quoque copiosissimè. Stagna isthic ingentia sunt, in quibus pergrandes sunt lacertæ ad crocodili effigiem, tergo duro velut conchyliorum, quarum caro ab incolis comeditur; qui etiam præcipuo in honore mensarum habent vespertilionum genus dentibus & rostro vulpinis, miluij magnitudine. Incolæ ipsi pane non vescuntur, sed oryza, piscibus, carnibus, fructibus, & iuglandibus. Sunt autem in prouincia hac vrbes non paucae, quæ emporia opulentissima, ac frequen-

Malabar prouinciæ finis, et amplitudo.

Qualitas.

Incolarum mores & conditio.

INDIAE ORIENTALIS.

quentissima sunt, tum ob optimos, quos habent, portus, eosq; tutos valde ac capaces; tum etiam, ob Indicarum mercium ac opum affluentiam: in quibus sanè vibibus particulares Reguli imperant, qui omnes vel inanum Ethnicorum Deorum simulacra colunt, Brachmania disciplina & sacris initiati; vel Pseudoprophetae Mahometi religionem sectantur. in tota hac regione equis in bello non vtuntur. Sunt autem Regna, huius tractus præcipua, *Canonor*, *Calecutum*, *Cranganor*, *Cocinum*, *Calcolam*, *Coulam*, & *Trauancor*; inter quæ *Calecutum* cæteris præstat, quippe quia eius Rex *Samory*, seu *Samorinus*, id est summus Imperator, ac Deus in terris appellatur.

Regna Malabar.

Canonor regnum, & vrbs.

Qualitas.

Arx Lusitanorum in hoc regno.

Calecutum regnum.

Calecutum vrbs.

Ager vrbs Calecuti.

Incolæ Calecutenses.

CANONOR Regnum 20. milliaria littoralia capit, & nomen obtinet ab vrbe huius nominis, quæ à Calecuti in Septentrionem leucis ferè decem abest, quæ sanè pulchritudine præstans est, ac mercaturæ admodum opportuna, ob eius portum non minus nauium capacem quàm tutum. Huius ager plurimis concisus æstuarijs ac fluminibus affluit gingibere, pipere, myrabalanis, cardamomo, casia, & alijs compluribus aromatibus: sed tritici, oryzae, vitzæ, ac omnium ferè fructuum expertus est; citris tamen, & cucurbitis exceptis. Vnde incolæ oryza importata vescuntur, ac præterea piscibus, ac carnibus, quibus regio abundat. Habent autem in hoc regno Lusitani arcem optimo in loco summa Regis voluntate extructam ad tuenda mercimonia, & valido præsidio communitam.

CALECVTV Regnum præcipuum est, licet 25. leucas oræ maritimæ tantummodo complectatur; & huius quidem rex clarus est ac potens, qui cunctos huius tractus dignitate saltem præcellit, & Zamorinus, id est Imperator nuncupatur. Regia vrbs est **CALECVTV**, quæ iuxta mare tribus milliariis in lōgitudinem expanditur, mœnijs non ambitur, sed à sex millibus circiter ædibus longiore spatio inter se discretis circumdatur, estq; in ligne totius Indiæ emporium, ac ad primum lapidem habet portum *Capocate* vocatum. domus omnes viles sunt ac humiles: quoniam impediēte aqua, quæ ad quinos palmos è terra scaturit, fundamenta profundius iaci nequeunt. mercatorum ædes pluris non æstimantur quàm 20. aureis, sed reliquorum incolarum ad summum binjs aureis emuntur.

Suburbanus vrbs ager piper mittit, gingiber, tamarindum, myrabalanos, casiam fistulam, & fructus suauissimos, quos *laceros* indigenæ vocant, suntq; saporis fermè peponis, seu cotonei Persici, præter alios multos nobis incognitos. Sunt etiam isthic palmæ innumeræ, quæ utilissimos fructus edunt. Incolæ panis vsum non habent, neque carnes ex lege comedunt, nec vinum bibunt; eorum esculenta sunt oryza, hordeum, butyrum, lac, pisces, saccharum, aromata, poma, ac alij fructus; & hi quidem humi procumbentes comedunt, cochlearis loco arborum folijs vtentes. Cacodæmones, ac falsorum Deorum ac animalium delubra colunt, ac inter eos nō pauci Mahometani sunt, qui tunica interiore

ad umbilicum vsq; amiciuntur: reliqui autem nudi incedunt, obſcœna tantum velando, ac etiam nudis pedibus; caput verò nobiles tantum tegunt, qui etiam enſes nudos, ac clypeos geſtant. Caſtitatem negligunt, & mulieres viribus iminaturè proſtituuntur, atq; inter ſcœ mulieres nonnunquam amicitia causa commutare ſolent: quin etiam Rex ipſe ſponſam, quam ducturus eſt, Brachmanis ſacerdotibus prius deflorandam tradit. qua de cauſa liberi aut germani aut nepotes ex fratre in Regno non ſuccedunt: ſed tantum ex ſororibus nepotes, quippe quia hos ſolos ex Regia ſtirpe prognatos eſſe pro certo ſciunt. Scribunt hinc in palmarum folijs cum penna ferrea abſque vlllo atramento. Inueniuntur iſthic ſerpentes plerique, inter quos quidam ſunt adeò homini infeſti, vt exiguo tantum ſanguine extracto mortem ferant præſentaneam: alij quoque craſſitie ſues referunt, ſuntq; quadrupedes quaternorum cubitorum longitudine, qui in locis paluſtribus naſcuntur, nec venenoli ſunt, hominiq; infeſti. Rex verò ſerpentes omnes ſuperſtitioſè obſeruat, neque homini ſerpentem vllum maſtare licet abſque capitis pœna. Arcem prope Calecutum Portugallenses habent littori impoſitam, cum optimo præſidio, quibus Zamorinus rex veſtigal in ſingulos annos perſoluit.

Serpentes iſthic inueniuntur.

Arcx Portus gallenſium.

CRANGANOR Regnū exiguum eſt, cuius vrbs eiufdem nominis ad oſtium fluuij poſita eſt, qui ſuo tortuoſo inflexu agrum vicinum frugiferum ac mercaturæ opportunum reddit. Incolæ ſunt ex vetuſtiſſimis D. Thomæ Chriſticolis circiter 70. millium numero, qui tamen continuò à vicinis Idololatriſ, ac Mahumetanis vexantur.

Cranganor regnū Chriſtianorum D. Thomæ.

Cocinum Regnum anguſtum ac tenue ante Portugallensium in Indiam aduentum erat, & Regis Calecutenſis tributarium, neque Cocini Regulus nummos ſignare poterat, qui tamè hodie ab his exolutus, Portugallensium auxilio ſatis opulens, ac potens factus eſt, cum quibus ſemper confœderatus fuit. Complectitur regnum hoc 40. leucas maritimæ oræ, & regia vrbs COCINVM diſtat à Calecuti leucis ſermè 30. in Meridiem, ac ad oſtiū Mâgatis fluuij iacet, quæ à mari introrſum eſt uanæ in peninſulæ formam cingitur, eſtq; in ſigne emporium, cuius ædificia non differunt à Calecutanis, quemadmodum nec incolarum mores: Ager tamen vrbs Indicarum frugum & aromatum, præſertim verò piperis longè fertilior eſt. Cocini Rex præcipuus eſt ex Brachmanis ſacerdotibus, ac veluti ſummus Pontifex vniuerſæ huius Prouinciæ, cui quâ plures alij vicini Reguli tributa pendunt. Tutiffimum portum habet ipſa vrbs, & multos incolas, quorum per multi Mauri ſunt mercatores. Iſthic arcem Luſitaniæ Rex tenet munitiffimam cõmerciorum gratia, quam tũ ipſi Luſitani, tum Indi nuper ad fidem Chriſtianam conuerſi, atq; etiam alij indigenæ ex reliquijs D. Thomæ inhabitant, & moratur hinc Epifcopus, qui Cocinenſis intitulatur.

Cocinum regnum.

Cocinum vrbs.

Ager vrbs Cocini. Rex Cocini.

Arcx Luſitanorum.

CAICOLAM, ſeu **COVLETES** regnū diſtat à Calecuti leucis 50. & vrbs ipſa emporio ac portu gaudet, qui in theatri modū & accliu littore eſt.

INDIAE ORIENTALIS.

re est. Rex idola colit, nec admodum diues est; & incolæ habitu, moribus, cæli temperie, ac regionis situ parum à Calecutensibus differunt, inter quos non pauci Christiani sunt D. Thomæ, qui singulis ternis annis à sacerdote ibi ex Babylonia aduentante baptizantur. Vrbs hæc aliquando à Portugallensibus diruta ac conflagrata fuit. Ager optimum mittit piper, præter alias Indicas fruges.

Coulam regnum, & vrbs.
Incola vrbs Coulam.
Rex Coulæ.
Trauancor vrbs.
Macoæ populi.

COVLAN regnum 20. leucas maritimæ oræ habet, & eius vrbs COVLAM seu COLANVM 24. leucis in Meridiem à Cocinodistat, quæ opulentiore & antiquior cæterarum Indiæ urbium censetur, ex qua quidē Calecutum, & aliæ Malabaricæ regionis vrbes coloniarum prodierunt. Mercibus autem affluit, & portum habet optimum, & incolas idolorum cultores, quorum mores ac habitus non ab similes sunt à Calecutanis; sed multæ præterea in ea sunt Christianorum veterum Diui Thomæ familiæ. Ager frumenta non producit, sed tamen piper optimum, & omnifariam fructus mittit. Regulus Coulanus potens est, qui 20. millia equites semper ad bellum promptos tenet, & cum finitimis sæpè bellat.

TRAVANCOR vrbs regionem habet frugibus inopem, nec ad mercimonia admodum idonea est; cui finitimi sunt populi ab Occiduo latere MACOAE nuncupati, qui omnes serè Christianæ religioni leuitarium opera addicti fuere.

ORIENTALIS ORAE INFERIORIS INDIÆ regiones, ac loca præcipua ad Oceanum Bengalæ exposita: & primò

NARSINGAE REGNUM.

Narsingæ regionis sum.

Regionis qualitas.

Narsingæ, et Bisnagar regni vrbes.

ARSINGAE Regnum inter Comorinum caput, & Guadauerinum caput iacet, ac inter montem Gates, & Oceanum Bengalæ, cuius longitudo iuxta mare est 200. leucarum, seu 600. miliarium; circuitus verò trium millium miliarium: quidam dicunt tantum agri continere, quantum semestri itinere vix emetiri possis. Quod quidem regnum inter totius Asiæ potentissima cõnumeratur, est enim omnium rerum affluentissimum, ut nihil in eo, quod ad humanum usum pertinet, desiderari possit. Nam rei frumentariæ, sacchari, gingeris, & id generis aromatum feracissimum est: gossipio autem & serico nulla in vniuerso orbe sæcundior plaga. Vnde ob id nusquam alibi ditiores, locupletiores uè inueniuntur negotiatores. Ciuitates Regiæ duæ sunt, NARSINGA videlicet, & BISNAGAR, quam alij Besene-

gal scribunt, & hæc quidem triplici muro circumdata est, atque cuncto-
rum mercimoniõrum famigeratum est emporium; cuius ager fœcundus
mirè est, & syluis amœnissimis conuestitus, quæ paradisum quempiam
referunt. Incolæ quinque diuersarum nationum sunt, plerique tamen
Idololatæ. Rex ipse, qui modò Rex Bisnagar, modò Rex Narlingæ ap-
pellatur, valdè potens est, alitque continuò 40. millia *Nairos*, qui sunt
nobiles milites, ac præterea 20 millia equos, quos partim ex Persia, par-
tim ex Arabia recipit, & 200. elephantes; sed cum ad bellum proficisci-
tur multo maiorem equitum, & elephantum copiam ducit cum innu-
meris peditibus: nam referunt scriptores eius exercitum quandoque 30.
milliarium spatium occupare.

*Incolæ hu-
ius regni.
Regni potes-
tia.*

TARNASSARI vrbs ad hoc regnum pertinet, quæ olim propri-
um agnoscebat regem idololatram, valdè potentem, qui ad bellum mit-
tere solebat centum elephantes armatos, & centum millia milites tum
equites tum pedestres. Incolæ huius vrbs vxores suas deflorandas albi-
cantis coloris hominibus tradunt, siue Christianis, siue Mahumetanis;
quæ quidem vxores ornatae ac comptæ post mariti obitum honoris ac
fidelitatis ergò viuæ construuntur vnà cum viri cadauere, aliter perpe-
tua infamiæ nota laborarent: quem morem in vniuerso quoq; Narlingæ
regno obseruant.

*Tarnassari
vrbs.*

*Incolarum
mores.*

Sunt in regno hoc vrbes duæ maritimæ à Christianis cultæ, nempe
CIROMANDEL, seu Colimandel, cuius ager fœcundus est; & MELIAPUR, quæ Diui Thomæ Apostoli prædicatione, obitu, ac sepul-
tura percelebris est, cuius ossa nuper in hac vrbe inuenta in vrbe Goam
comportata fuere. Amplissima olim fuit hæc vrbs, in qua præter alia
ædificia 330. circiter Mesquitæ variarum nationum numerabantur: sed
solo æquatam, & in ruinis iacentem Lusitani inhabitare postremò cœ-
perunt, in eamque colonias suas quotidie firmant.

*Ciromandel
vrbs.
Meliapur
vrbs.*

Est quoque CAEL oppidum in hac prouincia, quæ arx est regni
Colani ad alteram maris ripam dispositi: & ab hoc oppido vsque ad Co-
morini caput littus vniuersum 50. miliarium occupant Parauipuli
simplices ac humani, qui Christum colunt, ac ex margaritarum expisca-
tione vitam traducunt, quas partim Portugallensibus, partim Canaren-
sibus & Bergalensibus vendunt ac distribuunt.

Cael oppid.

*Parauipo-
puli.*

Pertinet ad Narlingæ regem Canarà prouincia ad alteram Oceani orâ
Occasum versus, de qua supra egimus.

INDIAE ORIENTALIS.

ORIXAE REGNUM.

*Orixae regni
fium.*

Rex Orixae.

ORIXAE Regnum iacet inter *Narfinga, Bengala, & Delly* regna, ac Bengalici littoris 350. milliaria occupat, à capite scilicet *Guadauarino* ad caput vsque *Leogora*. Quod sanè littus vt plurimum importuosum est, ac stationibus infidis subiectum: quo fit, vt isthic mercimonia parum vigeant. Rex diues ac potens satis est, licet vicinis æquiparandus nò sit. Idola colit, & in Ramana vrbe Regiam habet sedem. Mittit regio hæc optimum adamantem. Incolæ gentiles sunt, ac pauci inter eos Mauri.

BENGALAE REGNUM.

*Bengala
regnum.*

*Chaberis
fluum.*

*Regionis
qualitas.*

*Incolarum
conditio, &
mores.*

Rex Bengala.

*Conro, &
Bengala
vrbes.*

BENGALAE regnum amplissimū est, cū permultas contineat vrbes tum littorales, tum maritimas, occupatque iuxta littus 120. leucas, & totidem etiam in Mediterraneis extenditur. Interluit regionem ipsam Chaberis fluuius, quem hodie *Guengam* nonnulli vocant, qui putant antiquorum Gangem esse; licet alium fluuium non longè ab hoc situm statuunt, qui à monte *Gates* proficiscens, in Bengalicum sinum non longè ab ostijs Chabeis exoneratur. Præterea regio ipsa rerum omnium ad humanæ necessitatis vsum vberissima est: profert enim abundantissimè oryzam, frumentum, saccharum, gingiberem optimum, ac piper longum: gossipio item ac serico nulla plaga foecundior: carniū etiam ac piscium mira affluentia. Potitur autem ipsa regio clementissimo cælo, vnde isthic concurrūt ex omni parte gentes; præsertim verò Mauri, Persæ, & Abyssini. quorū maior pars mercaturæ studet: cõtexitur hic innumeri panni ex gossipio ac serico omnis generis, qui in diuersas partes distrahuntur. Incolæ vt plurimum Mahumetani sunt, præsertim iuxta littus, vbi maiore portionem Mauri occupârunt: suntq; plerique albi, & nobiles, acuti ingenij, & intelligentes, comites; sed aliquantum deceptores: in commercijs ac mercatura plurimum valent: nudi non incedunt, veluti sit in reliqua India, sed tunica alba satis ampla amiciuntur, vsque ad terram protensa, & alias adhuc vestes sericeas superinduunt: caput Turcarum more tegunt. Rex Mahumetanus erat, satis potens ac bellicosus, qui sæpè cum regibus idololatriæ bella gerebat, ab eisque tributa exigebat, & is quidè ab Abyssinis mancipijs eligebatur, quorum vniuersa pene Regia aula plena erat: sed paucis abhinc annis Rex ipse à Magno Mogore regno exutus fuit. **G O V R O** vrbs Regia habitatio fuit, & **B E N G A L A** vrbs, quæ regioni nomen dat, inter vniuersæ Indiæ præclarissimas connumeratur. Præter has iuxta maris ripam ad ostia Chaberis insignia emporia

ria *Catigan*, & *Satigan* iacent, quæ centum propemodum leucis ab invicem distant.

MEDITERRANÆÆ REGIONES huius Inferioris Indiæ.

DELLY regnum inter *Decan*, *Narsinga*, *Orixa*, & *Cambaia* regna positum est; sed ab ipsa *Cambaia* regione montibus separatur. Sumit nomen ab vrbe *Delly*, & affluit equis, elephantibus, ac dromedarijs. Proprium olim regem agnoscerebat; sed paucis abhinc annis à Mogoribus Tartaris occupatum est, cuius Imperator, qui finitimis etiam non paucis regnis moderatur, regiam habet sedem in vrbe DELLY.

Delly regnum.

*Mogores
Tartari hoc
regnum occuparunt.
Mandao regio.*

MANDAO Regio asperrima est ac montuosa, quæ Regno *Cambaia* vicina est. Hanc olim incoluerunt bellicosissimæ mulieres, quas *Amazones* vocabant, quarum nunc aliquæ supersunt, quæ viriliter equitant. Rex *Mahumetanus* præteritis annis isthic regnabat, cuius vxor à duobus millibus mulieribus equitantibus concommitabatur: sed postremo regnum ipsum sub Magno Mogore cecidit.

SANGA Regnum, quod quibusdam regnum *Citor* dicitur, præcipuam habet urbem *Citor*, quæ (ait *Maffei*) edito in loco duodecim millia passuum obtinet ambitu, sumptuosius admodum ædificijs publicè ac priuatim ornata, mœnibusq; ac propugnaculis egregiè cincta; itaq; propter maiestatem ac pulchritudinem, quamquam arroganti vocabulo, *Mundi umbella* (id enim *Citor* gentis lingua significat) appellatur.

*Sangare-
gnum.
Citor urbs.*

ARACHAN Regnum à Septentrione Regni *Bengalici* iacet iuxta fluvium *Chaberim*, nullam habens ad mare opportunitatem. Et vrbs ipsa, quæ regno nomen dat, prædicto fluviio appositæ est, distans à mari 45. milliaria. Est verò hoc regnum diuitijs affluens, & populo frequens, cuius Rex delicijs & luxui admodum deditus est, ac duodecim habet domos regias in duodecim ciuitatibus præter alias, in quibus innumeras alit mulieres ad usum venereum.

*Arachan
regnum
vrbs.*

De **MOLTAN**, **PIDER**, & **COSPERIR** regnis nihil notatu dignum habemus.

INDIAE ORIENTALIS.

SVPERIORIS INDIAE INTRA GAN- gem Regna, ac prouinciæ præcipuæ.

*Pegu, &
Siam pri-
marie re-
gna.
Regna sub-
iecta regno
Siam.*

VNT in hac Indiæ parte complures regiones, ac regna, quorum præcipua sunt, quæ iuxta mare extenduntur: sed Mediterraneas regiones tenent Brachmani vt plurimum, & ad Septentrionem, quorum complures regiones maiori ex parte sunt ignotæ, quarum incolæ idola colunt. Prima-
ria autem regna huius tractus sunt duo, nempe Regnum Pegu, & Regnū Siam; quod vltimum particularia regna sub se continet, nimirum, Regnum Siam, quod etiam Chaumua vocatur; Regnum Muantay, cuius caput est Ochia vrbs; & Caipumo, Brema, Chencram, Camboia, & Campaa, cui etiam regno tributaria sunt regna Iangoma, Cucrai, & Lancaan, quæ à Lai populi coluntur. Duo autem hæc regna nempe Pegu, & Siam proprios agnoscebant reges eo tempore cū Portugallenses ad has regiones accesserunt; verū paucis abhinc annis ambo regna à quodam Regis Pegu locumtenente vsurpata fuerunt, debellatis ipsis Regibus: & hic quidem Rex à scriptoribus Barma, vel Pegu Rex modò appellatur. Sed nunc particularia ipsa regna & regiones describamus, quæ scilicet ad notitiā nostram deuenerunt.

*Barma
Rex.*

V E R M A E R E G N V M.

*Verma re-
gnum.*

ERMAE Regnum exiguum Bengalæ regno vicinum est, neque vllum habet maris portum. Incolæ Nigritæ sunt, & nudi incedunt, præterquam pudenda, quæ pannis gossipinis tegunt. Idola colunt, & sæpè cum Rege Peguino belligerare solebant. Non sunt autem Mauri in hoc regno.

A V A E R E G N V M.

Aua regnū.

Aua vrbs.

VA Regnum opulentissimum Brachmanorum erat antequam à Rege Barma seu Peguino vsurparetur, in cuius vrbe AVA fluuius huius nominis appositus, plurimi sunt mercatores lapillorum preciosorum, præsertim rubinorum & spinellarum, qui isthic in montibus colliguntur: muscum etiam ex certis animalibus colligunt. Plurimos regnum hoc mittit elephantes ac equos, & terra ipsa rerum ad victum necessariorum abundat.

PEGU

PEGV REGNUM.

PEGV regnum occupat littoris spatium 300. milliari- *Pegu regu.*
um iuxta Occidentalem oram sinus Bengalici, ab vrbe
scilicet *Tauay* ad caput vsque *Nigraes*; in Mediterraneis
verò valdè extenditur. Optimos habet portus, ex qui-
bus præcipuus est *Martabane*, in quo onerantur circiter *Martabane*
40. naues ex oryza, quæ in Insulâ Sumatram compor- *portus.*
tatur. Ager huius regni pinguis ac fertilissimus est, & *agri huius*
rei frumentariæ vt plurimum admodum accommodus; animalia innu- *regni conditio.*
mera nutrit, inter quæ sunt equi pusilli, ad ferendum tamè idonei, quo-
rum ingens est numerus, sicut etiam elephantorû, qui in altissimis qui-
busdam montibus capiuntur, ac ad belli vsum adseruantur. Psittaci eti-
am vocaliores quàm vsquam alibi, & pulchriores reperiuntur, atq; etiâ
feles, qui zibettum gignunt: arundines hîc excrescunt ad crassitiem vni-
us dolij: nascuntur quoque hîc rubini. Vnde regnum ipsum opulentis-
simum est & mercatoribus frequentissimum, qui commercijs plurimû
operam nauant, & in ipsis portubus plures sunt mercatores Mauri ac
gentiles. Deferunt autem ex hoc Regno ad Malacam oryzam, laccâ, ben-
zuinum, muscum, lapillos preciosos, argentum, butyrum, oleum, sal, ce-
pas, & alia huius generis comestibilia: cõtra verò ex Malaca istuc ferunt
porcellanas, colores, argentum viuum, æs, cinnabarim, damascum flori-
bus contextum, stannum, & alia. Ciuitas Regia est **PEGV** clarissima *Pegu vrbs.*
totius Indiæ, mœnibus munita & ædibus elegantissimis ornata, quæ à
mari circiter 25. milliariibus abest, quam fluuius eiusdem nominis maxi-
mus abluit, qui etiam per totum regnum percurrens intumescit inter-
dum adeò, vt magnum terræ tractum inundet: vnde ob hoc incolæ ory-
zam copiosissimè colligunt. Præter hanc sunt insignes *Tauay, Martabane,*
& *Losmin* emporium celebre. Sunt autem Peguini mediocris stature, *Aliæ vrbes.*
magis ad crassitiem accedentes, agiles, & viribus præditi, ad bellum ta- *Incolarum*
men inepti: nudî incedunt præter pudenda, capita tegunt albicantibus *mores &*
pannis ad instar mitræ: luxuriæ præterea valde dediti sunt, qui in mu- *conditio.*
lierum gratiam ad virile membrum tintinabula aurea vel argentea ap-
pen sagellant, vt sonum reddant dum per ciuitatem deambulant. Sunt
verò supra mortales omnes superstitiosissimi, & vanissimas habent cir-
ca religionem opiniones, ac ab omni veritate alienas. Rex **PEGV** *Rex Pegu*
multa hodie possidet regna, nempe *Tangû, Prom, Melintay, Calam, Bacam,*
Mirandû, Aua, Brema, ad Septentrionem exposita; deinde regnum *Siam,* & *regna ha-*
portus *Martabane, & Ternasserî, & Aracam,* ac *Macin* regna: & appellari quo- *beat.*
que consuevit à scriptoribus nonnullis Rex *Bremæ,* seu *Barmæ.*

SIAM REGNUM.

Siam regnum.

Amplitudo
huius regni.

SIAM Regnum, quod etiā SORNAO dicitur, amplissimū est, atq; tam ab Ortu quā ab Occasu ad mare protenditur; iacet aut̃ inter *Caucinchinam* regionem in Mediterraneis & regnum *Terma*: iuxta verò littus ab vrbe *Campaa* ad urbem *Tsuay* vsq; extenditur, quod sanè spatium 500. leucas metitur. Sed maritimæ oræ nō parum Mauri occuparunt, quorū vrbes sunt nunc *Pa-*

Regna particu-
laria, q̃
sub hoc re-
gno cōpre-
henduntur.
Qualitas
huius regni.

tane, Paam, Ior, & Pera; ac etiam Portugallenses, qui *Malacani* urbem ac regnum isthic obtinent. In hoc autem regno comprehenduntur particularia regna aliquot, nempe *Siam*, quod etiam Regnum *Cbannua* vocatur; Regnum *Muantay*, vbi est *Odia* vrbs; *Brema, Caipumo, Chencram, Malaſto, Camboia, & Campaa*; deinde etiā *Iangoma, Cucrai, & Lantaani*, quæ tria regna inhabitantur à *Laiu* populis. In vniuersum autem Regnū *Siam* agrum habet planum, montibus percinctum, herbidum, amœnum, & pinguem valdè ac fertilem, qui oryza, segetibus, ac rebus alijs ad victum necessarijs mirè affluit; profert piper, muscum, benguinum, aurum, argētum, stannum, & alia: mittit quoq; innumeros elephantes, ac equos. Continetur

Chyamay
lacus, & flu-
uij ab eo e-
manantes.

in hoc regno lacus *Chyamay* amplissimus, à quo emanant fluuij *Aua, Caipumo, Menam, Menon, & alij*, qui plures regiones irrigant, ac sua inundatione ad instar Aegypti fecundant. Sunt ab Ortu in confinio *Caucinchinæ* immensæ syluæ, in quibus sunt tigres, leones, marichæ, & alia syluestria animalia. Incolæ delitijs, luxui, & crapulæ plurimum vacant, mulica delectantur, sumptuosissimis ornantur vestibus, nobilitatē sanguinis profitentur, mechanicas artes non exercent, sed mancipia plurima ad ipsas artes tractandas alunt, agriculturæ tamen valdè student. Publicas habēt scholas, vbi leges, & religionem lingua vulgari docent; sed scientias in aliam doctiorem linguam, & ab illa valde differentem discunt: innumera colunt idola, & præcipuè quatuor elemēta, vnde post mortem vnusquisque sepulturæ genus eligit iuxta elementum illud, quod adorauit; nam qui terram adorârunt, sub humo sepeliuntur: qui ignem, comburantur: qui aquam, submerguntur: & qui aërem coluerunt, suspenduntur, vt ab auibus deuorentur. Olim Rex *Siam* Chinenſis Regis tributarius erat, & hic quidem in sui custodiam sex millia aulicos continud habebat, & 200. elephantes armatos: sed regnū ipsum à Rege *Barmæ* vsurpatum fuit, vt alibi diximus. Præcipuæ vrbes vniuersi huius regni sunt:

Rex Siam.

Siam, Odia, Camboia, Campaa, Sincapura, Malaca, & Quedoa.

Vrbes præ-
cipuæ.

Siam vrbs.

SIAM vrbs, à qua nomen ipsum regnum sumit, ampla admodum est, ad mercaturam valdè idonea; iacet enim ad ripam lati ac profundi fluuij *Menam*, atque in ea innumeri sunt habitatores; namque præter naturales, numerantur propè 30. millia Maurorum mercatorū familiæ.

Odia vrbs.

ODIA vrbs caput regni *Muantay*, & sedes Regiæ regis *Siam*, amplior est

est quàm Siam; nam in ea sunt propè 400. millia aedes, & ex ea collige e potest Rex 50. millia homines ad bellum aptos. Est autem ipsa vrbs ad instar Venetiarum ædificata, in qua & scaphis deambulari potest de loco ad locum, quarum dicunt reperiri circiter ducenta millia.

CAMBOIA vrbs in ripa fluij *Meicon*, seu *Menon* iacet, qui *Camboia* *vrbs.* in China regione exoriens, antequam in Indicum mare exoneretur, multis adaugeatur fluijs, & circa eius ostia lacum per amplum efformat 200. miliaribus in ambitu patens. Est verò vrbs ipsa caput regni Camboiæ, quod rebus ad victum pertinentibus abundans est: nam oryzam, carnes, pisces, & vina eorum more confecta abundè habet: multos mittit equos, ac elephantes, & non nihil etiam auri profert.

Incolæ bellicosissimi sunt, & gentiles, seu idololatæ, qui valdè nauigatorie arti, & mercaturæ operam nauant; sed moribus barbaris sunt, quippe quia purant homines, ac bruta eiusdem conditionis esse: horum vxores post mariti mortem simul cum ipso comburuntur; quinetiam post Regis obitum non eius vxores tantum, verum etiam nobiles aliquot viri voluntariè cū Regio caduere in ignem sese præcipitant.

CAMPAA vrbs maritima est, quæ regno nomen dat, quod quidem abundans est auro, & rerum omnium ad victum necessariorum: mittit in primis perfectissimum lignum Aloes, quod in montibus nascitur, & non minoris æstimatur quàm argentum ab vniuersis populis Orientalibus, quo in balneis, & in funeralibus principum virosum vtuntur.

SINCAPVRA vrbs iacet in extremitate Meridionali huius regionis in promontorio quodam, quod nonnulli volunt esse Magnum promontorium Ptol. vbi Zabe urbem notat; sed mihi potius videtur, esse Paluram Ptol. propè locum, vnde solunt in Chrysen nauigantes.

MALACA vrbs propè nobilem fluium sita est, cui nomen est *Malaca* *vrbs.* *Gaz.* ac latitudine 25. miliarium patet, quæ sanè vrbs miræ magnitudinis est; patet enim in circuitu viginti propemodum miliaribus, estque nobilissima, ac mercium affluentissima, ob idque celebratissimū emporium aromatum, odorum omnigenum, auri, argenti, margaritarum, ac preciosorum lapidum magna copia affluit: commodissimum habet portum, quod præcipuum est totius huius Oceani, vbi complura appellant nauigia aromatum, ac aliarum mercium onusta. Est verò hæc vrbs caput regionis Malacæ, quam antiquorum Auream Chersonesum nonnulli celebres scriptores volunt esse; Mercator tamen putat Malacam regionem nunc esse, vbi Ptolemæus locat Mesolum fluium: Auream verò Chersonesum putat esse Insulam Iapanicam, vt suo loco dicemus; cui quidem opinioni non possum non assentiri magis, quàm

Malaca
opulentissim-
um est em-
porium.
Malacant
quidam pu-
tant esse au-
ream chers-
onensem.

INDIAE ORIENTALIS.

*Amplitudo
regni Malacca-
ensis.
Qualitas
regionis.*

*Incolæ Ma-
lace.*

*Malacca
vrbs Lusitani-
tanuræ est.*

*Quedoa
vrbs.*

alteri opinioni. Hoc itaque Malacense regnum 270. circiter milliaria
maritimæ oræ habet, cuius ager humidus est, lutosus, nec generatim fo-
rax: mittit tamen triticum, carnes, animalia omnis generis, ac elephan-
tes; profert etiam sandalum, sed fructus paucissimos tert. & per pauca
etiam ligna. Vnde præter urbem Malacam pauca sunt loca populo fre-
quentia, præsertim quia cælum isthic inclemens est. Incolæ Malacæ colo-
re sunt cineritio, capillis prominentibus: sicarii sunt, & qui mutuis ca-
dibus canum more noctu se conficiunt. Rex Mahumetanus olim erat,
qui vestigal Regi Chinenfi pendebat: sed urbem ipsam postremò Lu-
sitani occuparunt, ac in ea arcem construxerunt munitissimam, in qua
circiter 600. ex eis commorantur. Nunc verò isthic negotia summo pe-
re vigent, & est tamquam centrum omnium commerciorum Orientis,
ob eius opportunum situm.

QVEDOA vrbs nobilis est ob piper, quod in ea præstantissimum
nascitur.

CAVCINCHINAE REGNUM.

*Caucinchi-
nae regio.*

*Regionis
qualitas.
Porcellana
vasa.*

CAVCINCHINAE, seu Cachuchinæ Regnum, quod
ab huius nominis vrbe denominatur, maius est regno
Campæ, & clauditur inter fluuium Cantam, & regnum
Siam; cuius gens idololatra est & bellicosa, præsertim
terrestri acie: multos habet equos, quibus in bello vri-
tur. Multi isthic sunt bombardarij, qui maximam pulueris bombarda-
rij copiam non tam in bello quàm in ludis ac festis absumunt; qui sanè
mos apud Regni etiam nobiles viget. Regio abundat auro, argento, li-
gno aloes, atque isthic porcellanæ inueniuntur, ex quibus vasa porcel-
lana conficiuntur, quæ magno æstimantur precio, hincque ad Chinam
exportantur. Conficiuntur etiam hic panni sericei subtiles, qui vulgò
ormesini, & rassetà, vocantur, qui cæteros huiusmodi excellunt: est enim
maxima serici isthic copia.

INDIA EXTRA GANGEM, QVAE

est Prouincia Mangi, seu Chinense Regnum amplissimum.

CHINAE, seu **CINAE** regnum amplissimum, Prouincia *Mangi* Marco Polo vocatur, & ab ipsis accolis *Tame* qui seipsos *Tangis* vocant. Hos populos **SINAS** à Ptolemæo vocari ex situ, & nominis affinitate putat doctissimus *Ortelius* quem pleriq; sequuntur: hos tamen Mercator sub India extra Gangem locat, cui magis acquiescimus: Sinas verò ad Regnum *Cathay* refert. Fines huius vastissimi regni sunt ab Oriente mare *Foum*; à Meridie *Caucinchina* prouincia; ab Occidente *Brachmani* populi *Indiæ* intra Gangem; à Septentrione verò *Magni Chami*, seu *Tartarorum Imperatoris* regnum, à quo muro ingenti, & montibus separatur. Protenditur autem à *Tropico* serè *Canceri* ad parallelum, vsque gradum 53. latitudinis; & iuxta longitudinem continet Meridianos omnes inter gradum 130. & gradum 160. inclusos, Huius autem *Chinensis Regionis* descriptionem mutuauimus ex *Ortelio* quam ex *Hispanica* descriptione *Bernardini Scarlanti* in Latinum transtulit, quæ est huiusmodi.

Regio hæc soli, & cæli temperie, nec non hominum industria omnium rerum ferax. Habet enim homines minimè desidiosos, sed laboriosos; ociosi namque hic ignominiosum est. Auri, argenti, & *Rubarbari* hic magna copia. Mare, quod regionem alluit, & flumina, quæ eam irrigant, omni genere piscium abundant. In montibus & pratis pecorum greges infiniti; syluas & nemora incolunt apri, vulpes, lepores, cuniculi, zebellini, martes, aliaque id genus animalia, quorum pelles in vestimentorum vsum expetuntur. Aurum omnis generis, præsertim aquaticarum vbertatem hinc colligere licet, quod in *vrbe Canton*, ex minoribus huius regni vna, ad decem, vel duodecim anatum millia singulis diebus in mensis absumentur. Loca arenia tritico, & hordeo conserunt: humida, plana, aut palustria oryza, cuius quater in anno sementem faciunt, ex qua quoque præcipuus eorum consistit victus: eminentiora, præruptaque loca habent pineta, quibus panicum, leguminaque interserunt. Nullus itaque locus, nullus ager infrugifer, & vbique horti, rosæ, & varium genus florum, frugumque; sed & linum, vnde his multiplex vestium genus, studiosè colunt. Sed ante omnia saccharum, (cuius hic immensa feracitas,) & morum arborem ad nutriendos bombyces, quod præstant huius arboris

Ll 2

folia: feracitate.

Serici mira copia. folia: Serici enim hic magnus prouentus, & præcipua incolarum negotiatio. Sunt in hoc regno 240. vrbes celebres, præter oppida, & pagos, quorum ingens est numerus; atq; omnes vrbes ad ripam nauigabilis cuiusdam fluminis sitæ sunt, largis, profundisq; fossis, & muris munitæ. *Vrbes huius regni 240.* Vrbiū magnitudinem ex eo coniicimus, quod *Canton*, quæ vna ex minoribus est, habet in circuitu duodecim millia passuum vltra trecentū quinquaginta, præter eius suburbia, quæ sunt grandia, & populosa. *Incola Chinae.* Genti facies lata est, barba rara, nasus simus, oculi parui, etli quidam inter eos sunt forma satis decora, & proportionata. Color vt Europæis, subfuscus autem ijs, qui circa Canton habitant. Rarissimè, vel nunquam patrio solo excedunt, neque facilè peregrinum admittunt, in primis ad interiora regionis, nisi fide publica à Rege fuerint donati. *Vestitus Chinenſiū.* Opulenti vel diuites sericeis indumentis vestiuntur, coloribus variegatis. Infima fors hominum gossipinis, & nigris vestitur, atque lineis; ex lana enim panni conficiendi ratio ijs in vsu non est. Viri comam (vt apud nos mulieres) nutriunt, eamq; componunt circa verticem in nodum, quem clauo argenteo constringunt. Fœminæ eandem comunt valdè eleganter, auroq; & vario gemmarum genere exornant; Vnguentis, pigmentisque, vt apud Hispanos mos est, se depingunt, neque in publicum vnquam prodeunt, nisi sellis testis portatilibus, & domestica familia consociatæ. Licitum viris plures ducere vxores, quarum vnā domi retinent, cæteras diuersis in locis disponunt. Adulteros vltimo afficiunt supplicio. In vrbibus nullum lupanar, omne meretricum genus in suburbia relegatur: quod si in nostris quoq; ciuitatibus, in Italia potissimum, fieret, multo minor esset illarum copia, quibus nunc omnia scatent; & multo minor pateret adolescentibus & iuuenibus peccandi locus: suis enim illecebris etiā omnia alia cogitantes alliciunt, & quasi inuitos eos interdum trahunt. Nuptialia festa celebrāt tempore nouilunij, & ferè Martij mensis, qui dies illis primus est ineuntis anni. Cibus manibus non tangunt, sed furcula aut vincto argenteo ori imponunt. Ad mensam sedent in cathedris, scamnisq; vt Europæi, non in terra, vt cæteri solent Asiatici. Gens est admodum ingeniosa, adē vt currus excogitarent, fabricauerintq; quos velis ventisque per campos, & loca plana, vti nauigia per mare, dirigere optimè norint. Imprimendorum librorum artem diu antequam nos eam excogitasset, isti libris excutis, mundo exhibuere. Et cum in hac regione pro locorum natura differēti vtatur lingua, adē vt alter alterū parum intelligat, scriptura & caractere tamen alter alterius mentem optimè comprehendit: Omnes enim huius regni incolæ iisdem vtuntur characteribus, quæ integras dictiones exprimunt, atq; vocabula; vnde vtuntur vltra quinq; millia rerum & verborum notulis, & in scribendo superne rectā deorsum descendendo lineas ducunt. Habet hoc regnum nauium,

nauium, triremium, cymbarumque omnis generis infinitum nume-
 rum; & haud minori populorum frequentia in nauibus, quam ædi-
 bus habitatur. Tota hæc regio vni subest regi, tanquam monarchæ,
 quem Mundi dominum, & Solis filium vocant. PAQVIN vrbs
 versus Tartariam regia eius sedes est. Ex hac nunquam nisi belli tem-
 pore egreditur. MANQVIN ciuitatem quondam eius prædecesso-
 res habitauere, in cuius memoria ibidem aurea tabula magno hono-
 re custoditur: Hæc regis, qui hodie regnat, nomen inscriptum te-
 net, tegiturque pretiosissima cortina, quam nisi festis diebus non re-
 tegunt, eamque hic superstitiosa quadam obseruantia, quasi ipsam
 Regiam referret maiestatem, venerantur. Aiunt hunc, cum bellum
 aduersus Tartaros gerit, in exercitum ducere trecenta peditum mil-
 lia, equitumque ducenta; at gentem non adeo bellicosam esse ad-
 dunt. In iustitia administranda hic magna seueritas. Quod ad reli-
 gionem huius gentis attinet, credunt omnes res creatas, omniaque
 inferna, atque horum gubernationem pendere à supernis, atque cae-
 lo, quem maximum omnium Deorum credunt, eumque primo al-
 phabeti caractere exprimunt: solem, lunam, & stellas adorant, eti-
 am cacodæmonem, ne mala eis afferat, vt ipsi ferunt. Sumptuosissi-
 ma habent tam in vrbibus, quam in agris templa. Etiam duplex ge-
 nus sacerdotum: alterum candido vestitur, raso capite, & in com-
 mune viuit, vt nostri monachi; alterum atro, promisso crine, & se-
 orsim habitat, vt nostri presbyteri: neutrum vxorem ducit, ho-
 rum tamen vita satis impudica, & obscena. Addit etiam Ioannes Bar-
 rius, regem hunc quindecim habere sub se prouincias admodum am-
 plas, quas illi Gubernationes nominant; huncque solum antecellere
 potentia, & opibus cæteros omnes vicinos Asiæ principes, eiusque an-
 nuos redditus superare totius Europæ diuitias. Ex his quindecim pro-
 uincijs sex maritimæ sunt; nempe *Cantan*, *Foquiem*, *Chiqueam*, *Xuitora*,
Naquij, & *Quioij*. In Mediterraneis verò sunt reliquæ; nempe *Quichiu*,
Iuana, *Quancij*, *Suiuiam*, *Fuquam*, *Cansui*, *Xianxij*, *Hoanum*, *Sancij*. in quibus
 quidem prouincijs asserunt quidam contineri circiter 40. myriades ha-
 bitatorum, atque ex eis Regem plusquam centum millionum aureo-
 rum colligere tradunt. Figulina illa opera pellucida, niueque candi-
 diora, quæ apud nos in precio sunt, & porcellana vocantur, apud hos
 sunt ex marinis cochleis ouorum testis commixtis, & sub terra ad
 multos annos maceratis. Antonius Pigafetta vocat hunc Regem toti-
 us orbis terrarum potentissimum; eius regiam tradit septemplici mu-
 ro munitam, satellitumque ibidem habere decem millium militum,
 eundemque imperare 70. regulis regali diademate coronatis: Muscum
 hinc ad varias orbis partes deduci idem asserit. Tradunt alij regnum
 hoc elephantibus refertissimum esse, quorum Rex 10. millia pro vsu
 belli nutrit; supra enim vnumquemque conficiunt arcem, in quo octo,

Nauium,
triremium,
& cymba-
rum ingens
numerus,
Rex Chis-
nae.
Paquin
Regia vrbs.
Manguin
vrbs olim
regia.

Regis potē-
tia tempore
belli.

Religio
Chinensium

Sacerdotes
Chinæ.

Prouinciæ
huius re-
gni.

Maritimæ
prouinciæ.
Mediterra-
neæ prouin-
ciæ.
Ingens ha-
bitacorum nu-
merus in
vniuersa
China.

Rex Chinae
omniū po-
tentissimus
est.

INDIAE ORIENTALIS.

*Lacus ma-
ximus in
Sancij pro-
vincia.*

vel decem viri armati, lanceis, arcubus, & balistis permanere possunt, & belligerare. Scribit quidam in *Sancij* prouincia lacum esse rotundum ex inundatione anno 1557. factum, in quo submersæ sunt ciuitates septem præter oppidula, & pagos, & mortalium ingentem numerum, vno tantum puero in trunco arboris seruato.

INSVLAE CIRCA INDIAM Orientalem.

NUMERAE sunt insulæ circa Indiam ipsam, atque per totum Oceanum Indicum, ac Orientalem sparsæ, de quibus omnibus pertractare non tam difficile, quàm impossibile videtur, cùm pleræque adhuc incognitæ maneant, & cùm ad numerum incredibilem accedât; inter quas etiam multæ sunt exiguæ, ac nihil memoratu dignum habentes. De præcipuis itaque saltem agemus, factò initio ab Occidentali parte, & inde versus Ortum progrediendo,

INSVLAE SINVS CAMBAIAE, SEV ORÆ PATALENÆ, ac maris Indici,

*Insula Câ-
baia sinus,*

Diu insula.

VNT exiguæ multæ insulæ in hoc mari, inter quas præstantiores sunt *Diu, Tana, Bazainum, Ticuarinum, Anchedia, & Maldina.*

DIV Insula in sinu Cambaiæ iacet, quam quidem ostium Indi fluij efficit; hæc autem ponte continenti annexa est, & continet arcem insignem huius nominis à Portugallensibus cõstructam, de qua supra egimus.

*Bazainum
insula,*

BAZAINVM Insula agrum habet fertilissimum. Vnde ex hac, & ex vicina *Tanaa* Rex Portugalliæ prouentum recipit centum millium aureorum singulis annis.

*Ticuarin
insula,*

TICVARINVM insula prope Mandouæ fluij ostia iacet, cuius longitudo est milliarium nouem, & latitudo milliarium trium, continetq; **GOAM** vrhem, quã Portugallenses possident, de qua alibi loquuti fuimus. Fertilis autem admodum est ipsa insula segetum, fructuum, animalium, & optimis aquis, atque clementissimo potitur aëre.

*Anchedia
insula,*

ANCHEDIA insula distat à Calecutò 50. leucis, quæ nemoribus, piscibus omnis generis, & aquis valde abundat, ac tutam nauibus stationem præbet; vnde in ea primùm Lusitani construxerunt arcem, quam postea solo æquârunt.

MAL

MALDIVAE insulæ Canarino & Malabarico littori obiectæ numero plùs mille censentur. Multitudinem hanc intercurfantes euripi faciunt, adeò angustî, vt alibi nauium antennæ iubas arborum deterât: alibi etiam, qui valentiores sunt viribus, ramo quopiam manibus apprehenso ex vna in alteram insulam saltu transmittant. Multis rebus ad victum necessarijs carent incolæ: sed pro ijs omnibus vna est palma Iudaicis, & Africanis, careotas ferentibus lôgè præstantior. Incolæ importato lino, sericoque talaris tunicas eleganti opere texunt: quibus honestius multo, quàm cæteri Indi velant corpora. Piscantur etiam palmeis verriculis minuta conchylia miro splendore, & colorum varietate: hæc faburræ loco in onerarias indita, ac diuersas in regiones euecta, apud Gangaridas, & Sionios (hi possident regnâ Bengalæ, Pegu, & Siam) vilioris monetæ explent vicem, ad res parui precij coëmendas: apud Hesperios autem Aethiopas cum rebus etiam carioribus permutantur. Insularum omnium caput est MALDIVA; ex ea cæteris cognomentû, ibi frequenti emporio domicilium est Regis. Hæc de Maldiuus ex Mafseio Iesuita de verbo ad verbum collegimus.

Maldine
insule innu-
mera.

Qualitas
earum.

Incolæ,

Conchylia,
quæ loco
monetæ ex-
penduntur.

Maldia in-
sula reli-
quarum cap-
ut.

INSVLAE SINVS BENGALICI, QVI

Ptol. est Agaricus sinus.

VXTA Orientalem oram sinus Bengalæ vna tantûm Insula præstans in mari imminet, quæ vocatur Zeilan: reliquæ exiguæ sine nomine sunt. Sed circa Occidentalem oram, è regione regnorum Bengala, Verma, Pegu, & Siam complures occurrunt insulæ; sed tamen nullius nominis, ac magnitudinis. inter has insulæ NICVBAR, quæ sunt quinque, vel sex, importuosæ sunt, sicut etiam reliquæ, ac aquis indigentes, ad quarum ripas ambra, seu succinum expiscatur, & incolæ anthropophagi sunt.

Nicubar in-
sula.

ZEILAN verò insula præstantissima est, quæ incolis Arabibus *Zeilanios*. *Tenarissim*, seu *Ternasserî*, id est, Terra delitiosa dicitur, & Indis *Hibernarum*, & antiquam fuisse Ptolemæi Taprobanam Andreas Corsalus, & Ioannes Barrius cum plerisque alijs censent; Mercator verò, cui magis in hac re fidem præstamus, putat esse Ptolemæi Nanigerim. Huius insulæ ambitus est 240. leucarum, seu, vt alij dicunt 900. aut 700. miliarium: longitudo leucarum 78. seu miliarium 240. vel 250. latitudo autem leucarum 44. aut miliarium 140. Iacet autem nō longè à Comorino capite iuxta oram Piscariæ, vbi in continenti est vrbs *Caol*, vadoso tantûm freto disiuncta; vnde insulam ipsam quandoq; continenti fuisse annexam permulti censent, atque multo etiam maiorem fuisse. Non longè autem ab Aequatore abest; nam extrema eius Borealis ora vix decimû ab Aequatore gradum attingit: vnde sita est sub zona torrida, sub-

Magnitudo
insulae.

Situs.

INDIAE ORIENTALIS.

Ager huius insulae. que candenti sydere, nihilominus caelo temperatissimo ac aëre saluberrimo fruitur, adeo vt isthic paradisum terrestre fuisse olim multi percēscant. Ager vberrimus est & perpetuò virescens, & isthic arbores fructibus ac fructibus perpetuò onustæ sunt, quæ suauissimos ferunt fructus, inter quos sunt mala Assyria suauitate incredibili, mala medica, & citria optima; palmæ præterea isthic eximia sunt bonitatis, & permulta aromata hic leguntur, vt cinnamum, cardamomū, garyophyllum, piper ac alia. Abundat etiam ipsa insula carnibus ac piscibus mirum in modum oryza tamen hic parçè prouenit, vnde ex Regione Coromandel isthuc copiosè affertur. Fert quoq; regio elephantes innumeros, valdeq; dociles, qui aliò comportantur.

Incolarum conditio & mores. Plurimas fert gemmas, vtpote pyropos seu rubinos, hyacinthos, sapphyros, balascos, chrysolithos, topazios, granatas, & quos vulgò *occhidi gatta* vocant, & id genus lapides complures. Incolæ partim gentiles sunt, præsertim in Mediterraneis; partim Mahumetani, nimirum circa littus; omnesq; albi sunt coloris, procera statura, ventre magno, & vt plurimum pingues; delitijs verò admodum student, nudi in superiore parte incedunt, inferiorem partem sericeis ac gossipinis pannis nobilissimis ornant, & caput quoq; panno subtili contegunt; aures auro ac gemmis ornant, zonas deferunt aureas gemmis ornatas; sunt tamen omnes ferè imbelles, exigui spiritus, ac ad bellum inepti: tormentis nō vtuntur bellicis, nec ferro; sed eorum arma arundines sunt; victus eorum ex lacte, butyro, caseo, ac oryza est, & potum ex palmarum succo colligunt. Præterea Insula hæc habuit olim quatuor Reges, qui in ipsa sceptrā tenebant, qui omnes Gentiles fuere: sed tamen postremis his temporibus in nouem regna partita est, inter quæ COLMVHI Regnum cæteris præstat, cui reliqua tributa soluunt, quæ sunt *Iana sapitan, Triqu namale, Batecolou, Villasse, Tananaca, Laula, Galle, & Cande*. Deniq; insula ipsa commercijs valde opportuna est ob portuum frequentiam ac rerum affluentiam; namque septem in ea numerantur portus præcipui, præter alios minus celebres: vbi totidem sunt per amplæ vrbes, inter quas prima est COLMVCHI, in qua complures naues cinnamo, elephanti-bus, ac gemmis varijs onerantur. In vrbe hac Portugallenses de consensu ipsius Regis arcem munitam ædificârunt, vbi tributum à Rege exigere solebant, antequam Rex ille à Mauris regno exueretur.

Portus ins.

Colomchi vrbs.

SVMATRA INSVLA E REGIONE

Malacensis oræ, cum alijs vicinis com-
pluribus insulis.

SVMATRA Insula omniū totius Orientis maxima est, *Sumatra*
quæ à cōtinente Malacensis regionis angusto ac periculo- *insula.*
so diuiditur mari, insulis exiguis ac scopulis referto. Hæc *Magnitudo*
autem à Septentrione in Austrum obliquè porrigitur, & *ipsum.*
ambitum obtinet 700. leucarum, hoc est 2100. milliarium;

longitudinem verò alij mille, alij 900. alij autè 700. milliarium notant;
atq; latitudinè 200. milliarium. Posita est sub AEquinoc̃tiali circulo, ac *Situm cele-*
sub Zona Torrida: etenim AEquinoc̃tialis circulus mediam penè secat; *sti.*

unde vna eius pars in Borealem incidit plagā, occupans quinq; ferè gra-
dus seu duos primos parallellos: reliqua verò pars in Meridiè vergit, 7.
penè gradibus, atq; tres Austrinos parallellos intercipit. Hanc insulam

antiquorū Taprobanā fuisse omnes penè auctores sentiunt, licet aliqui *Sumatra o-*
magnæ eruditionis viri ipsam Auream fuisse Chersonesum putent, ac *lim Tapro-*
ob id antiquis ceu peninsulā creditā fuisse. Porrò insula hæc inclemens *bana.*

habet cælum, ob magnam vaporum copiam, quæ ex frequētibus flumi- *on, ista in-*
nibus ac paludibus exhalat atq; etiam ob densissimā nemora. Ager fru- *sula.*

mentum & alias segetes non patitur, vt apud nos, sed tantummodo mi-
sium, & oryzam producit; itemque mel, ceram, gingiber, benzuinum,
camphoram, agaricum, cassiam copiosè mittit: in primis verò pipëris
vulgaris, & pipëris oblongi magnus est isthic prouentus, vt inde singu-
lo anno vicinæ naues illo onustæ ad Cathaium deferantur. Præterea
magna gossipij, ac serici quantitas isthic prouenit & auro, stanno, ferro,
sulphure, ac alijs, quibusdam mineralibus apprime regio ipsa diues est:

& in ea insignis est fons, ex quo naphtha instar olei manat. Sunt etiam
isthic montes insignes, quorum vnus perpetuò ardet, & flammæ horri-
biles emittit. Elephantès demum maiores quàm alibi, ac bellicosiores

regio hæc fert. Scribunt quidam vniuersam hanc insulam in quatuor *Diuisio in-*
regna esse diuisam; alij in decem, alij autem in 29. ex quibus nota sunt *sula in ali-*
tantummodo decem: nempe Regnum *Pedir*, quod cæteris præstat, *quor regna.*
Pazem, seu *Pacem*; *Achem*, seu *Acem*; *Campar*; *Menangabo*, quod est *Regna lis-*
fundamentum diuitiarum vniuersæ insulæ, cùm in eo sint minere auri *toralia.*
opulentissimæ; & regnum *Zunde*: & hæc quidem sex regna sunt cir-
ca littus ipsius insulæ, ac à Mauris occupata olim fuere. Reliqua duo

in Mediterraneis sunt, nempe *Andragide*, & *Auru*, cuius incolæ gentiles *Regna Me-*
sunt, ac anthropophagi, qui carnem vorant humanam; præcipuè verò *diterranea.*
hostium, quos in bello capiunt. Veruntamen his postremis temporibus

potentior

INDIAE ORIENTALIS.

*Rex Acen
potentissi-
mus.*

potentior cæteris est Rex *Acen*, qui regna *Pacem* & *Pedir* vsurpauit, ac totam præterea Septentrionalem insulæ partem: is autem Rex ob foedus, quod cum Turca iniit, & cum Arabibus, magnam aliquando classem parat aduersus Malacitanos & Portugallenses.

*Aureæ inf.
Andrama-
nia.*

Bintam inf.

Ab Occasu Sumatræ sunt *A V R E A E* insulæ, quarum vna dicitur *ANDRAMANIA*, quæ incolas habet hominiuoras. & inter Sumatram ac Malacam est Archipelagus magnus insularum, quarum præcipuæ sunt, *LINGA*, *BANCA*, & *BINTAM*, quæ vltima non longè à continenti iacet, estque humilis & densissimis ac celsissimis arboribus confita, ac multis aquis irrigua; habet verò fluuium nobilem, ad cuius ostia est tuta nauium statio. Domus isthic ex lapidibus constant, sed tamen stramine tectæ sunt, præterquam Regia habitatio, quæ in loco eminenti sita est. inter Sumatram & Malacam duo sunt canales seu euripi, per quos postremis temporibus nauæ incedunt: alter dicitur fretum *Cincapura*, ab vrbe in continenti sita, estque iuxta oram Malacæ; alter verò dicitur fretum *Sabaon*, ab insula huius nominis, atque is iuxta oram Sumatræ incedit.

*Fretū Cin-
capura, &
fretum Sa-
baon.*

INSVLAE PER VNIVERSVM ORIEN- talem Oceanum dispersæ.

*Philippina
insula.*

VNT in hac Oceani parte infinitæ propemodum insulæ hinc inde sparsæ, quæ communiter dicuntur Philippinæ, quia sub Philippo Rege hodie regnante detectæ fuerunt; harum numerum dicunt esse circiter vndecim millium, sed famosæ sunt *Borneo*, *Iaua maior*, *Iaua minor*, *Celebes*, *Gilolo*, *Moluca*, *Ambon*, *Bandam*, *Tidor*, *Philippina* propriè dictæ, *Palohan*; ac præterea *Iapan*, & *Lequio*, quæ in conspectu Chinenſis prouinciæ conspiciuntur.

B O R N E O I N S V L A.

*Borneo in-
sula, olim
Bonæ fortun-
næ.
Situs cal-
lis.
Magnitudo
eius.
Qualitas.*

BORNEO insulæ Mercator putat esse eam, quâ Ptolemæus Bonæ fortunæ nominat. Iacet autem propè Aequatorē, à Borea ipsum cōtingens, & supra sextum gradum latitudinis extēditur, occupans duos priores parallelos. Maxima est ipsa insula: nam quidā tradunt trium mensium habere circumnavigationem; quidā verò ambitum habere 2100. milliarium. Hæc autem rebus ad victum necessarijs admodū affluit ac copiosè camphoram, agaricum, equos puſillos, & adamanta producit; non fert autem pecora, nec asinos, aut boves. Multos habet portus, ac amplas vrbes, quarum primaria est *BORNEO*, quæ toti insulæ nomen dat, in qua sanè 25. millia circiter ædes compu-

*Borneo
vrbs.*

computatur. Sita verò est in palude aquæ maritimæ ad Venetiarum instar. Rex, qui isthic residet, Mahumetanus est, cum quo nulli loqui licet, nisi mediante interprete. Incolæ colore albicante sunt, acerrimo ingenio & probitate præditi, licet idola colant: his habitus varius est; alij enim interula gossipina, alij vndonibus vtuntur, alij verò apice subrutilo.

*Incole
Bornei.*

IAVA MAIOR, IAVA MINOR.

Macazar insulæ.

AVA maior non longè à Sumatra versus Ortum, & Meridiem iacet, & ambitum habet trium millium milliarium, vt Marcus Polus & Nicolaus de Comitibus tradunt; longitudinem verò 570. milliarium. Sita autem est vltra Aequatorem ab Austro, & incidit inter gradum 6. & 13. ferè eleuationis Austrinipoli, complectens tertium & quartum parallelos: Hanc verò Iulius Cæsar Scaliger omnium rerum facili, vberèque prouentu compendium orbis appellat. Nam eius ager frumenta ac fructus copiosè mittit, sed in primis oryzam & radices quasdam ab incolis *Imane* vocatas: carnes omnigenas magna in copia habet, quas salitas in diuersas partes mittit: volucres absque pedibus magnitudine palumbarum sunt hîc innumeræ super arbores quiescentes, quarum tamen carnes non comeduntur, sed earum pelles ac caudæ pluris æstimantur: Sericum ex syluis sponte id gignentibus colligitur. Mittit quoque aurum, & optimum æs, & smaragdos totius orbis elegantiores. Non desunt isthic aromata; nam piperis, cinnamomi, gingiberis, & cassiæ fistulæ optimus est prouentus. Est verò insula hæc (Scaligero teste) ventis adedò exposita perûiaque, vt nunquam vîlo totius anni tractu vacet à statibus, tam diurnis quàm nocturnis. Incolæ partim Mauri sunt, nempe in Boreali littore; partim gètiles, hoc est in Mediterraneis, ac in Australi parte, suntque omnes humilis staturæ, sed corpulèti, lata facie, qui nudî vt plurimum incedunt, pudenda tantùm tegendo; alij verò ferica veste angusta amiciuntur, & ad genua solùm extenta, neque caput operire solent. Hi autè sunt inter cæteros insulanos totius Orientis cõptiores, ac ciuiliores; quippe quia dicunt eos ortum à Chinenfibus ducere; sed tamen sunt superbi, inhumani, mendaces, proditores, & cæteris hominibus crudeliores; quippe quia homines temerè, & absq; pœna ac causa occidunt, licet Scaliger eos optimæ spectatissimæque fidei esse dicat. Pyratæ præterea maximi sunt, qui continuò mare infestant; naues optimè fabricare nõrunt, ac tormenta bellica seu bombardas: comedunt feles, mures, aliaque immunda animalia: in bello strenui sunt, & vindictæ cupidi. Altissimi asperrimique montes mediam ipsam insulam dispescunt, vnâ eius partem à Borea relinquētes, alteram verò ad Austrû, inter quas nullum est commercium. Multi Reges Mahumetani in insula hac

*Iava maior
vix magnitudo.*

Situs celestis.

Qualitas.

*Insula hæc
valdè vîlis
subiacet.
Incolarum
conditio &
mores.*

*Môres, quâ
insulâ me-
diâ secant.
Reges hu-
ius insulæ.*

INDIAE ORIENTALIS.

*Urbes præ-
stantiores.*

hac imperant, qui tamen omnes vni Regi Gentilium parēt, in Mediteraneis degenti. Sunt autem in Boreali insulæ parte ciuitates aliquot amplæ, quæ optimos habent maris portus, suntque *Sunda* pipere abundans, *Iapara*, *Agracan*, *Panaruca*, & aliæ.

*Iaua mi-
nor.*

I A V A minor Meridionalior ac Orientalior est maiore Iaua, & hæc incognita penè iacet. Tradūt verò scriptores ambitu suo patere milliaribus duobus millibus, ac eiusdē qualitatis ac conditionis cum altera esse, atque in ea nasci varia aromatum genera Europæis nunquam visa.

*Macazar
insula.
Qualitas
eius.*

Supra Iauas versus Sindas eminet altius **MA C A C E**, vel **MACAZAR** Insula, quæ ab Aequatore ad Austrum gradibus quatuor distat, & ab Ortui in Occasum protēditur 600. milliaribus. Habet in sui medio montes altissimos, ex quibus fluuij nauigabiles oriuntur. Abundat autē oryza, carnibus, piscibus, sale, gossipio, sandalo; atque etiā auro ac margaritis diues est. Rex in vrbe *Senderem* residet, quæ iuxta lacum iacet, ac mercaturæ valde opportuna est.

CELEBES, GILOLO, ET AMBON

insulæ, quæ Ptol. Sindæ dicuntur.

I N D A S insulas tres ponit Ptolemæus, quas Mercator vult hodie esse *Celebes*, *Gilolo*, & *Ambon*. quarum due priores ab Aequatore secantur, reliqua ad Meridiem vergit. Hæ autem Insulæ Ptol. sæculo Anthropophagorum erant.

*Gilolo in-
sula.*

Qualitas.

GILOLO vocatur etiam *Batochina*, & vna est ex insulis, quas vulgò nominant *Del moro*, cuius magnitudo est veluti dimidiæ Italiæ. Abundat autem oryza, & medulla cuiusdā arboris, quæ *Sagu* vocatur, ex qua panem conficiunt, à qua etiam arbore succum colligunt loco vini: gallinas syluestres complures mittit à nostris valdè differentes, & vicinum mare magnam habet testudinum ingentium copiam, cuius caro eiusdem ferè saporis est cum carne veruecina. Cælum isthic inclemens est, & aër calidus. Incolæ bene proportionati sunt, barbari ac crudeles, qui vt olim carnem vorant humanam: Rex autem Mahumetanus est.

*Incolarum
mores.*

*Celebes
insula.*

CELEBES insula ab Occasu Molucarum iacet, cum nonnullis alijs, quæ sub eodem nomine comprehenduntur, & hæ omnes insulæ acetodiuites sunt: quorum incolæ albo sunt colore, ac hominiuoræ, idololatræ, & pyratæ, qui etiam nudi incedunt, præter pudenda. Ad hos Molucarum Rex morti damnatos mittit, vt deuo rentur.

*Ambon in-
sula.*

A M B O N insula ambitum habet 500. milliarium, & vicinis aliquot insulis nomen dat. Asperriima autem est ac sterilis, cuius incolæ pyratice & an-

& anthropophagia infames sunt; quippe quia alter alteri proprios parentes ad deuorandum exponit, quando senio confecti sunt, vel incurabili laborant morbo: atque circumuicinas omnes insulas infestant.

A Septentrione Insulæ Gilolo permultæ imminent in mari insulæ, vt *Morotay, Terrao, Sanguin*, & aliæ, quæ rebus ad victum necessarijs satis abundant, sed incolas habent latrones, ac pyratas.

M O L V C A E I N S V L A E

famosæ.

MOLVCAE Insulæ celebres sunt ob ingentem aromatum copiam, præsertim garyophyllorum, quam toti orbi subministrant. Hæ autem sunt quinque principales, nempe *Ternate, Tidor, Motir, Machian*, & *Bachian*, seu *Bacianum*, quarum nulla ambitum sex leucarum excedit, atque his aliæ etiam

Moluce inf.

Molucarū nomina.

minores plurimæ circumfusæ sunt, omnesque intra 25. leucarum spatium comprehenduntur. Iacent verò sub AEquatore inter Sindas Insulas conclusæ, seu ab Occasu Insulæ Gilolo. Ager in vniuersum prædictarum insularum aridus est, & spongiæ similis, quippè quia cadentes è cælo imbres, & è montibus descendentes aquas confestim absorbet,

Situm celestis.

Qualitas earum.

antequam in mare dilabantur. Producit varia aromata, vt nuces myristicas, masticem, lignum aloes, sandalum, cinnamomum, gingiber, & piper; sed garyophyllos solæ hæ insulæ ferunt, & quidem tanta copia, ac sine vlla cultura, vt mirum sit. Cæterùm fruges ad humanæ necessitatis vsum parçè isthic proueniunt, vnde incolæ reliqua ad victum, & cultum aliundè habent. Inuenitur hic quædam auis, quæ Paradisi auis dicitur, & incolis *Manucodiatta*, quam è cælo descendere superstitiosè credunt, arundines isthic in magnam molem excrescunt, adeò vt deliorum vicem suppleant. Vulcani quoq; nonnulli isthic sunt, qui ad instar montis Ethnæ continuò flâmas eructant, præcipuè verò in *Ternate* insula Incolæ Mahumetani sunt, & plebei idololatræ, qui omnes

Garyophyllum solæ

Moluce mittunt.

Paradisi auis.

nudi incedunt: sunt autem varia lingua, & origine diuersa, sed tamen omnes perfidi, fraudulentī, sceleratī, ac proditores, & inhumani. Præcipuæ insulæ sunt duæ, nempe *Tidor*, & *Ternate*, quæ vltima duos habet portus, in quorum altero arcem Portugallenses extruxerunt commercij causa: verùm proximè elapsis annis ab his insulis eieciti sunt.

Incolæ Molucarum.

Insulæ præcipuæ Molucarum.

INDIAE ORIENTALIS.

BANDAN, ET TIMOR INSVLAE.

Bandan inf.

BANDAN parvæ insulæ numero circiter septem à Meridie Sindarum insularum ac Molucarum iacent, gradu circiter 7. latitudinis Austrinæ: alij ea ultra gradus quatuor cum triente ponunt. Horû nomina sunt *Bandan* maior ceteris, ac eisdem nomen communicans, *Mira*, *Rosolargium*, *Ay*, *Rom*, *Neira*, & *Gunape* omnium minima, quæ continuò ardet, ac propterea deserta est.

Mittunt autem hæ insulæ nuces myristicas & masticem ex eadem arbore. Incolæ agrestes sunt & viles, qui more brutorum absque superiore viuunt suntq; obtusi ingenij, imbelles, ac idolorum cultores.

Timor inf.

A Meridie harum insularum continua series insularum ac scopulorum imminet, inter quas *Timor* celebris est ob sandalum album, quæ posita est in gr. 10. latitudinis Austrinæ.

PHILIPPINAE INSVLAE PROPRIAE dictæ, & Ptol. Barussæ.

Philippinae insulae.

VPRA Sinds & Molucas à Septentrione magnus insularum cumulus cernitur, quæ hodiè propriè **PHILIPPINAE** dicuntur, & Ptol. sunt *Barussæ*, ut Mercatori placet, quas priscis temporibus Anthropophagi inhabitabant. Ex his maiores sunt **MINIDANA O**, quæ plures habet vrbes nobiles, *Cailon*, *Pauandos*, & *Subut*. Sed **TANDAIR** cæteri præstantior, ac amœnior est, quæ propriè Philippina nuncupatur, atque ambitu suo 160. leucas colligit. Est & **L VZZON** insula, ambitus mille propemodum milliarium, in qua Hispani urbem ædificârunt satis commodam, quæ vocatur *Manila*. In vniuersum autem in his insulis optima est aëris temperies accedens ad caliditatem; atq; versus mare feruescit magis aër, at in Mediterraneis frigidior est aura. Ager verò ipse magnam fert rerum ad victum necessariarum copiam, qualia sunt oryza, legumina, sacchari arundines, mel, cera, fructus nobis incogniti; inter quæ sunt ficus, quæ fructus spectatæ magnitudinis produçunt, cuius longitudo semicubitalis ferè est; est etiam in iisdem insulis mira piscium affluentia; præterea gallinarum, volucrum, & animalium magnam nutriunt quantitatem. Gossipium etiam ad abundantiam mittunt, & auro prædiuites sunt, atque etiam ferro. Has insulas Hispani nuper acquisuerunt, easq; nunc strenuè tuentur.

Mindanao inf.

Tadair inf.

Luzzon inf.

Vrbs Manila.

Qualitas harum inf.

PALOHAN insula ad Occasum harum Philippinarum iacet, quā *Palohā ins.* Bazacatam esse Ptol. vult Mercator.

JAPAN INSVLA nominatissima.

JAPANICA Insula, quæ Marco Polo *Zipangri* dicitur, *Japan ins.*

& olim *Chryse* vocabatur, valdè magna est, atque potius aggregatum plurium insularum inter sese parvis maris sinubus, acuripis discretum, quæ extenditur à gradibus

31. vique ad gradum 39. altitudinis. Hanc Mercator pu-

tat esse Auream Chersonesum Ptolemæi, vultque ipsum fuisse deceptum, accipiendo ipsam Insulam pro peninsula. Quod quidem verisimile non videretur ob nimiam discrepantiam respectu cæli, (Ptolemæus enim locat hanc sub æquatore hinc inde, quod sanè insignem arguit lapsum) nisi habitudo reliquarum insularum adinuicem consentiret probabili scitis coniectura, quæ quidem sunt Bornei, Sindæ, Barussæ. Bazacat, vt superius annotauimus. His addo, nullam reperiri in descriptione Insulam, quæ huic quadrare possit. Vt vt res sit, satis constat

nunc, hanc Insulam esse nobilissimam, & ditissimam, magnamque auriscopiam habere. Asserit enim Marcus Polus, suo tempore palatium regium aureis laminis, seu bracteis coopertum fuisse; deinde esse ibi margaritas per multas rotundas, & magnas, sed rubei coloris, quæ quidem albis in pretio, & valore longè præcellunt, atque etiam lapillos pretiosos. Scribunt venerandi Patres Iesuitæ, qui plurimis abhinc annis infra pietate, ac indefesso labore horum populorum ad Christianam fidem cōuersioni student, Insulam hanc 66. parua regna cōplecti, qui regali potius, & veluti Duces, Marchiones, ac Comites sunt; atq; etiam in tres Insulas, seu partes principales diuidi quarum prima continet 53. regna, vbi est Meacum totius regionis Metropolis: inter quos sanè reges duo cæteris potètiore sunt, nempe Rex MEACI, qui sub se 24. vel 26. alia regna habet, & Rex AMAGVNCH, qui 12. vel 13. alijs præest regnis. & hi quidem vario Marte continuò inter se belligerant. Secunda pars dicitur XIMO, complectens 9. regna, quorum principalis est regnum BVNGI, & post hoc regnum FIGEN. Tertia Insulæ pars dicitur XICOVM quæ 4. in se regna habet, ac in aliarum medio iacet: reliquæ parue Insulæ circum has tres principales sunt dispositæ. Distat aut in Japon à Chinæ cōtinenti breuiori quidem intervallo leucis 60. & à noua Indiarum Occidentalium Hispania leucis 150. Regio

*Regna 66.
in hac ins.
Japan diuiditur in
tres principales
partes.*

*Bungi, com
Figen,
regna*

autem

INDIAE ORIENTALIS.

*Regionis
qualitas.*

autem ipsa ut plurimum montuosa est, gelida, & iterilis potius quam fecunda: grana accolæ mense Maio colligere solent, idque paucis in locis, ex quibus non ut nos panem conficiunt, sed polentam potius: oryzam copiosissimè in Septembri colligunt, ex qua ut plurimum sustentantur, atque ex ea etiam vinum sibi parant; tametsi aquam puluere precioso ipsis *Chia* vocato bibere pro delitijs habeant: butyro, & oleo oliuarum carent; oleum tamen à balenis extractum habent: animalia apud hos tam domestica, quam sylvestria sicut nostratia sunt, sed sylvestrium potius quam domesticorum carnibus vescuntur, & in vniuersum neglectis carnibus ex oryza, piscibus, ac herbis victitant. Inter montes duo cæteris præstant, quorum vnus spectatæ altitudinis est, adeò ut etiam ipsas nubes magno interuallo superet, qui ipsis *Figenciama* vocatur: alter verò qui continuò ardet, ac flammam projicit.

Montes altissimi.

*Incolæ Ia-
panicæ inf.*

Incolæ colore sunt oliuaastro potius quam albo, (ut ipsis etiam oculis nos conspeximus superioribus annis, cum Venetijs regio apparatu fuere Reguli quidam Japonensium excepti, quos ex illis Insulis in Italiam deduxerant Patres ex societate Iesu, ut Pontifici Opt. Max. Romæ pedes deoscularentur, debitamque obedientiæ significationem Christi Vicario præstarent, quos etiam Venetias adduxerant, ut tantam Urbem, Italiæ miraculum, in ipsis aquis positam, & magni Imperij, ac libertatis altricem, spectarent) ingenio præterea, & memoria mirabili pollentes, laborum tolerantissimi; sunt gloriæ cupidi, iniuriarum impatientes, sed simulatores maximi sunt, & proditores: sunt etiam inter illos, qui filios quam primùm natos suffocent, quo tædium eos nutriendi effugiant. Vnum tantummodo habent idioma, sed maxima permixtum varietate, ut potius plura videantur idiomata quam vnum; characteres horum simplices literas non referunt, sed ipsamet integra vocabula. Horum diuitiæ sunt metalla, quibus maximè operam nauant; & arma eorum sunt sclopeti, sagittæ, machæræ, pugiones, & oblonga arma leuitate sua maximè præstantia: caput ut plurimum detectum ferunt: in luctu albis vestiuntur pannis. Superstitiosi, & idolorum cultores sunt, nonnulli attamen Christianæ fidei addicti paucis abhinc annis sunt.

*Insulæ in-
numera
propè Ia-
pan.*

A Meridie Iapanicæ Insulæ magnus insularum, & scopulorum acervus conspicitur, longa, ac continua serie nonnihil ad Occasum tendens, quarum nonnullæ *Lequio maior*, nonnullæ *Lequio minor* vocantur; & inter has est Insula *Hermesa*, & alia, quæ dicitur *Reix magos*. Quæ quidem omnes auro, fructibus, ac rebus ad humanum vsum necessarijs affluunt, & incolas bellicosos admodum habent, qui in primis optimi sunt sagittarij.

Multa de his Insulis dici possent, sed ego brevitatis studio, & occupationum varijs quasi fluctibus distractus, quæ me hæc scribentem nec opinantē exceperunt, coactus sum in aliud commodius tempus reijcere: si qui verò interim cupiat plura de his erudiri, legat ea, quæ literarū sunt mandata monumentis à Reu. Patribus antedictæ Societatis I E S V.

TURCICI IMPERII DESCRIPTIO

XXXIII.

TVRCICI IMPERII DESCRIPTIO.

HABET hæc vnica Tabula vniuersum Othomanæ, seu Os-
manidæ familiæ Imperium, quod sanè amplissimum est, ac
potentissimum, cum permultas complectatur prouincias, ac
regiones Europæ, Africæ, & Asiæ. Siquidem in Europa ex-
tenditur iuxta oram maritimam Adriatici sinus à finibus Epi-
dauri, nunc *Ragusi*, & totum AEGæum mare circumambiens, simulque
Propontidem, ac non minimam Euxini maris portionem, ad Theodo-
siam urbem in Taurica Chersonneso sitam, quam nunc *Cassam* vocant,
terminatur: quod spatium octo millia milliarium continet. In Mediter-
raneis verò protenditur à Iauarino oppido Vngariæ, incolis *Rab*, quod
anno 1594. Turca occupauit, ad Constantinopolim vsque in finibus Euro-
pæ sitam. In quo sanè spatio continentur hæ regiones immediatè ipsi Tur-
cæ subiectæ, videlicet **HUNGARIAE** maior, ac potior pars, de qua in
Tabula xx. egimus: **ROMANIA**, olim Thracia: **GRAECIAE** vni-
uersæ regiones, nimirum Macedonia, Epirus, Achaia, Peloponnesus, nunc
Morea, cum vniuersis insulis AEGæi maris, nunc *Archipelago* dicti, atque et-
iam **ILLYRIDIS**, seu Sclauoniæ pars, de quibus omnibus pertracta-
tum fuit à nobis in Tabula xxj. Deinde etiam **BOSNA**, **SERVIA**,
RASCIA, & **BVLGARIA**. Præterea tributariæ regiones fuerunt
vsq; ad hunc annum Turcici Imperatoris in Europa **TRANSYLVA-**
NIA, **VALACHIA** vtraque, Transalpina scilicet, & Moldauia, quæ
tamen nunc ab ipso defecerunt, & cum Romanorum Imperatore aduersus
Turcam confœderatæ sunt, quas quidem regiones omnes summarie infra
describemus, Transyluania tamen excepta, cum de ea à nobis pertracta-
tum fuerit in Tabula Hungariæ.

Imperium
Turcicum
potentissimū.
Pars Turcæ
ci Imperij
in Europa-

Regiones
Europæ sub
Turcæ

In Africa verò habet Turca vniuersam oram maritimam ab oppido
Bellis de Gomeræ vsque ad sinum Arabicum, seu mare Rubrum, exceptis
quibusdam paucis locis Hispaniarum Regi subiectis, in quo spatio ca-
dunt aliquot præstantes vrbes, & regna Barbariæ, nimirum **ALGE-**
RIVM, **TVNETVM**, & **TRIPOLIS**, atq; tota **ÆGYPTI** regio
ab Alexandria scilicet, vsq; ad *Asnam* urbem, olim Syenem vocatam, cum
Arabia etiam Trogloditicæ parte, ab oppido *Sues*, in sinu Arabico, vsque
ad oppidum *Suachem*. Præter hæc etiam **FESSA**, & **MAROCVM**
regna tributariorum nomine sub Turcico Imperio veniunt. Et has

Regiones
Africæ sub
Turcæ.

Mm z

quidem

quidem regiones descripsimus in Tabulis xxij. & xxiiij.

Postremò in Asia Turca possidet NATOLIAM, quæ olim fuit Asia minor, quam descripsimus Tabula xxvi. CYPRVM Insulam, de qua pertractauimus Tab. xxix. SYRIAM vniuersam, sub qua cadunt Palæstina, Iudæa, Cœlesyria, Phœnicia, Babylonia, & aliæ, de qua extat descriptio nostra ad Tabulam xxx. Et præter hæc comprehenduntur etiam sub Turcico Imperio ARABIA triplex, præter portiunculam ad sinum Persicum, quæ sub Ormutij regno cadit: ARMENIA MAIOR, & GEORGIA, præter Mesopotamiam, Mediam, ac alias partes, quæ olim sub Persarum Rege fuerunt, de quibus egimus in Persidis Tabula. Nunc autem ad regionum Turcæ, quæ supersunt, descriptionem accedamus.

B O S S I N A.

Bossina, olim Darda-
nia, unde
dicitur.
Regit
Bossina.

Bossinae re-
gnum.
Iaitza Cas-
tellum.

Ducatus
Bossinae.

Bagnialuca
Beglerbegi
Bossinae se-
des.

BOSSINA Regio Illyridis pars est, quæ Orosio Dardania dicitur, & alijs Mœsia est superior. Nomen sumit à fluuio *Bosna*, qui in Saurum fluuium exoneratur. Est autem ipsa regio montibus aspera, & situ ac natura tuta, & in ea sunt mineræ argenti: quam quidem in Bossinæ Regnum, & in Ducatum Bossinæ diuisam video.

BOSSINAE REGNUM inferiorem huius regionis partem occupabat, cuius caput erat *Couadza*, seu *Iaitza* castellum, in montis vertice situm intra duos fluuios, quod arcem habet inaccessibilem. Et hoc quidem regnum occupatum fuit à Turca anno 1464. excoiato Stephano Bossinæ rege, qui Rasciæ & Seruiæ etiam Despota erat.

DUCATUS autem BOSSINENSIS superiorem regionis partem occupabat, Ragusæ finitimam, cuius Dux vocabatur etiam Dux S. Sabæ, vel Herzegouinæ, vel Montis Nigri: & hic quoque Ducatus in Turcarum ditione prædicto anno deuenit. Vnde facta nunc est vniuersa Bossina Beglerbegatus à Turca, cuius sedes est in *Bagnialuca*, cui subiecti sunt nouem Sangiacatus, videlicet *Bagnialuca*, *Poschega*, *Clissa*, *Herzogouina*, *Lika*, *Saxeschyna*, *Isuornik*, *Brsem*, & *Allatschiachissar*. Hic porrò Beglerbegus prouentum accipit decem millium aureorum, & habet sub se 800. equites, quibus perpetuò circumuicina loca infestat.

S E R V I A , R A S C I A .

SERVIA Regio inter Boslinam, & Bulgariam iacet, quā *Servia* antiquam Triballorum regionem, & Mœsiam superiorē *tu*. esse multi putant. Et hi quidem populi huc ex Septétrione, debilitatis Imperij Romani, Græciq̃ue viribus commigrarunt. *Sirfi* etiam hi apud scriptores quosdam dicuntur, atque etiam *Rascij*, & ipsa regio *Rascia*. Sunt tamen qui hos populos diuersos putent, sed tamen vicinos, & à Rof-
Sirfi populi.
Rascij.

sis Septentrionalibus populis huc profectos.

Regia Seruix vrbs fuit **S E N D E R O V I A**, quam alij Spenderoben, *Senderonia* alij Simandriam, vel Semendriam, Turcæ *Semender*, Vngari *Zendreuu* vocāt, *vrbs*. quæ quidem non longè à Belgrado ad Danubij ripas iacet, & capta fuit à Murathe Turcarum Imperatore anno 1438. & in Sangiacatum redacta sub Budensi Beglerbego.

Nobilia quoque oppida sunt **VIDINA**, quod Turcis *Kiratouum* appel- *Vidina op.* latur, situm ad montem Argentarum, factusq̃ue fuit Sangiacatus subiectus Temisuaensi Beglerbego. **NOVOGRADVM** in finibus Seruix ia- *Novogradum.* cens, quod quidam perperam *Novum montem* appellant, in quo quidem est arx inexpugnabilis. **MONS NIGER**, vbi sunt argentifodinæ admo- *Monti niger.* dum nobiles.

B V L G A R I A .

BVLGARIA quasi Volgaria dicitur, nimirum quia *Bulgaria* huiusmodi populi profecti à Volga circa annum Do- *vnde dicta.* mini 666. hanc regionem occuparunt : quam sanè quidam esse antiquorum Mœsiam inferiorem putant. Iacet inter Seruiam, Romaniam, ac Danubium. Est *Situs Bul-* autem vt plurimum montibus aspera, & iuxta dorsum *garia, co-* *qualitas.* Hæmi montis producta modò versus Danubium, mo-

dò versus Romaniam : vnde media ipsa regio asperior est : decliuiora loca syluis obsita sunt, & solitudinibus occupata : sunt tamen valles aliquæ ac planities. Metropolis vrbs est **S O P H I A**, quam Ptolemæi *Sophia vrbs* Tibiscum oppidum Niger putat esse, quæ situ peropportuno gaudet, *Metropolis.* & magna ac populosa est, licet nulla ex parte sit munita. Est verò se- *Beglerbe-* des Beglerbegi Græciæ, seu Europæ, qui Turcis *Rumeli Beglerbeg* dici- *gus Græciæ.* tur, sub cuius vexillo hi 21. Sangiacatus continentur, nempe Sophiæ, Nicopolis Turcis *Nigeboli* in Búlgaria : *Kirichse*, id est quadraginta Ecclesiæ, *Vyza* in Thracia : *Kirmen*, *Silistra*, *Guislandi*, *Vscopia*, in Macedonia : *Bender* versus Pontum Euxinum : *Kermen*, seu *Aberman* in Pessarabia :

Prifem, Salonichi, & Tricala in Theſſalia: *Miftra*, quondam *Sparta*, & *Paleopatra* in Peloponneſo, ſeu *Morea*: *Ioannina*, ſeu *Iagnia* in Aetolia: *Deluina*, & *Elbaſſan* in Achaia: *Auelona, Ducagin, & Iſcodar*, ſeu *Scutarum* in Epyro, ſeu *Albania*.

VALACHIA DVPLEX, NEMPE MOLDAUIA, & Tranſalpina.

Valachia ſim.

Valachia diſiſo.

Valachia maior ſeu Moldauia, Rulania.

VALACHIA Prouincia, quam alij *Flaciam*, alij *Valagniam* vocant, iacet inter *Danubium*, & *Tyram* amnem, ac inter *Transylvaniam*, & *Pontum Euxinum*, ſeu *mare Nigrum*: quæ quidem, vt in *Transylvaniæ* deſcriptione dictum fuit, *Daciæ* pars erat. Hodie in duas partes diſtribuitur, nimirum in maiorem, & minorem.

VALACHIA MAIOR ad *Euxinum* mare ſe porrigit, & noſtris *Moldauia*, *Turcis Carahogdania*, id eſt *nigra Bogdania*, ſive *Bogdani* regio dicitur, à frumento ſcilicet *nigro*, cuius ille ager eſt feraciſſimus. Eſt autem plana, ac fertilis, ſed incolis infrequens & arboribus deſtituta, vnde ſtercore bouino ignem nutriunt. Abundat equis optimis, & ad labores aſſuetis, atque etiam bobus maximis: miferis quoque auri & argenti diues eſt, licet ob *Turcarum* metum non effodiantur, quin etiam fluuij ipſi auriferi ſunt, quorum primarius eſt *Pruſh*, quem alij *Berui* vocant, & *Ptol.* eſt *Hieraffus*.

Pruiſh flu.

Zyccauiæ urbs.

Incole Moldaviæ præſer naturæ ſei.

ZVCCAUIA urbs *Vaiuodæ* ſedes eſt, reliqua oppida digniora ſunt *Varna*, *Ocazzonia*, *Barlauia*, *Cutinari*, & *Cocina*. Habitant autem in *Moldauia* complures *Armeni*, *Iudæi*, *Hungari*, *Saxones*, & *Ragufei*, apud quos omnis negociatio eſt: namque hi *tritici*, & *vinum* in *Ruſſiam* & *Poloniam* mittunt, atque etiam *coria*, *gauſſapinas*, *ceram*, *mel*, *carnes bouinas ſalatas*, *butyrum*, & *legumina* *Conſtantinopolim*. *Vinum* etiam *maluaticum*, quod ex *Creta* in *Poloniam*, & *Germaniam* deportatur, per hanc regionem tranſit, vade ex hoc *Vaiuoda* magnum recipit *vingal*.

Beſſarabia regiuncula.

Moncaſtrū opp.

Ad ipſam *Moldauiam* pertinet **BESSARABIA**, quæ eſt illa regio extrema in ora ipſius ad *mare Nigrum* ſita, ſic à *Beſſis* *Thracibus* appellata, in qua quidem ſunt *Kilim*, & *Moncaſtrum* ſeu *Chermen* oppida, quæ vnà cum regione ipſa occupata fuerunt à *Turca* anno 1485. & in *Moncaſtro* reſidet *Sangiacus* *Græciæ* *Beglerbegi* ſubiectus.

Valachia minor ſeu Tranſalpina, Tarnouix opp.

MINOR VALACHIA appellatur *Tranſalpina*, & aliquibus etiam *Montana*, quam *Græci* *Valachiam* vocârunt, & hæc quidem ſub nomine *Valachiæ* ſimpliciter cadit. Extenditur autem propter *Danubij* ripas, & aſpera eſt, ac malè habitata. In ea autem **TERNOVIZZA** oppidum *Vaiuodæ* ſedes eſt. Alia oppida ſunt *Braila*, & *Treſcortum*, non longè à quo effoditur *bituminis ſpecies*, ex quo ſicut ex *cera* opti-

mæ fiunt candelæ. Reliquum ipsius regionis per pagos, & villas habitatur.

Sunt autem in vniuersa Valachia mineræ salis solidi ad instar mar-^{Mineræ sa-} moris, colore cæruleo, quod tritum albescit, atque etiam multæ mineræ ^{lis.} ferri.

Valachi vt plurimum animo instabiles, iracundi, crapulæ, & otio in-^{Valacherū} dulgentes, & pauperes sunt, qui domus inhabitant ex ligno, & strami-^{mores.} ne confectis, creta incrustatis, & arundine contextis, quæ istis abun-
dat.

Valachia porrò ipsa olim Regis Poloniæ tributaria erat, & ad bellum ^{Valachia} 50. millia equites mittebat, & omnibus bonis affluebat, sed ob diuturna ^{olim Pola-} cum Turcis bellan non solum deserta reddita fuit, sed ipsius Turcæ tributa-^{niæ tributa-} ria facta circa annum Domini 1461. cui paruit vsque ad annum præsentem, ^{ris, deinde} quo vterque Vaiuoda cum Romano Imperatore aduersus Turcam con-^{Turcæ.} spirauit.

A R A B I A T R I P L E X.

ARABIA vniuersa magna admodum est prouincia, ^{Arabie vni-} quæ in peninsulæ formam inter duos ingentes sinus ^{uerfa sinus.} concluditur, Arabicum nimirum ab Occidente, & Persicum ab Oriente, ab Oceano autem à Meridie ab-
luitur, & habet à Septentrione Syriam, ac Euphratem
fluvium.

Est autem ipsa Arabia vndique tutissima atq; ex-^{Arabie} pugnatu difficillima, tum ob circumfluum mare; quod vt plurimum im-^{qualitas.} portuosum existit: tum etiam ob solitudines vastas, quibus percingitur, atque etiam ob montes asperrimos, ac inaccessos, deserta arenosa, ac squal-
lencia, & aquæ penuriam.

Incolæ huius partis, tam Arabes, quàm Saraceni dicuntur, atque et-^{Incolæ Arabiæ} iam Mauri; propriè tamen Arabes illi appellantur, qui sub tentorijs ex-^{bis.} tra vrbes habitant, quorum bona pars dispersa est per vniuersam Sy-
riam, Aegyptum, & Africam, & hi sanè armenta, pecora, & camelorum.
greges depascunt, & insequuntur. Qui autem vrbes, & oppida inha-
bitant, Mauri vocantur, quod nomen illis primò datum fuit ab ^{Mauri qui} Hispanis, à Mauritania scilicet, ex qua profecti fuerant, quando Hispa-^{dicantur.} niam occupauunt. Dicti autem fuerunt Saraceni à Sara legitima A-^{Saraceni,} brahami vxore, ac etiam Agareni ab Agar matre Ismaelis, à quo de-^{Agareni.} scenderunt; neque enim Ismaelitæ vocari voluerunt, cùm Ismael fue-
rit filius spurius Abrahami. Cæterùm hi populi cò virium ac potent-^{Arabū po-} tiæ processerunt breui temporis spatio, vt non tam vicinam Syriam, ^{tentia, &} Perliæ regnum, & Trogodyticam; verùm etiam Aegyptum, Africæ non ^{progressi.} minimam partem, Hispaniæ regiones, Baticam, Lusitaniam, & Tarra-

conensem occupauerint, atque etiam Siciliae insulam, & regnum Neapolitanum ducentis plus annis continuò diuexârunt. Quam quidem Hispaniae partem 700. circiter annis tenuerunt, quousque à Ferdinando Rege Hispaniae Caroli Quinti auo materno expulli fuerunt. Quin etiam postremò dira hæc Saracenorum gens, ac pestis teterrima per vniuersam Asiae oram Meridionalem, nempe per Persiam, & Indiae Orientalis regna, ac per innumeras Oceani Indici insulas disseminata admodum est, necnon etiam per oram Meridionalem Africae, occupans quamplura opulenta regna, potentes vrbes, ac celebra emporia: sub his etiam Arabibus Turcae in Asia prima stipendia meruerunt.

*Arabum mo-
res, ex qua-
lis.*

Sunt autem ipsi Arabes fusci coloris, ingenio prepollentes, acuti, superstitiosi, mercaturæ dediti, vindictæ cupidi, turbarumque, ad motus faciles, rerum mutationibus maximè delectantur, insignes prædones, & viatoribus mirum in modum infesti, in bello plus astutia, quàm viribus pol- lent, absque ordine dimicant, freti multitudine hostem à multis partibus aggrediuntur, donec ipsum frangunt. Contra verò ipsi ab hostibus inuasi hinc inde disperguntur, & interdum fugiunt ob eorum agilitatem. Libidinosi præterea admodum sunt, & plures ducunt vxores, adulteros morte puniunt, nullâ sceminam nisi operta facie in publicum prodire sinunt, sub palmarum arboribus habitant plerique, aut sub rupibus, & in subterraneis ædibus: seminudo sunt corpore, pallia & latas caligas trahentes. Eorum arma sunt arcus, sagittæ, & hastilia longa; Religio autem eadem cum Turcarum religione. Nam Mahumetana secta in Arabia primò orta est; siquidem Mahometes Pseudopropheta natus est in vrbe *Mecha*, vel, vt alij dicunt, in pago *Itarip*, propè urbem *Mecham* circiter annum Domini sexcentesium vigesimum, imperante Heraclio Imperatore. Qui quidè Mahometes, (vt scribit quidam) innotuit primò mercator, deinde Propheta, postremò prædatoriae militiæ Dux, faxque, & caput, vt mirandum sit in Diuos ab illis relatum, cui ne homines quidem boni honestum in terris locum concessissent.

*Mahumeta-
nae religio-
nis primor-
dia.*

*Diuisio
Arabie.*

Est autem peninsula hæc Arabia in tres partes diuisa, nempe in Arabiam desertam, in Arabiam Petræam, & in Arabiam Felicem.

A R A B I A D E S E R T A.

RABIA DESERTA ab Aristide Aspera, à Seruio Inferior, & à Luciano Cauadicitur, Hebræis autem Cedar. Cuius *Arabia Deserte varia nomina, & fines.* fines ab Exortu sunt Babylonia montibus separata, & sinus Persici pars: à Septentrione Mesopotamia, iuxta Euphratem fluuium: ab Occasu itidem Syria cum Arabia Petræa: à Meridie autem montana Felicis Arabiæ illi imminet. Est autem hæc Arabia *Qualitas.* spatiosa, ac magnis solitudinibus vasta, nihilominus non paucis oppidis, ac numerosis, bellicosisque incolis habitata, nimirum iuxta Euphratem, & montana Felicis Arabiæ, vbi etiã mercatoribus est frequens. Reliqua pars ad Occasum tota arenosa est, per quam iter agentes stellas quò tendere volunt duces habent, neq; tutum est per Arabiæ vniuersæ deserta iter facere, nisi magno comitatu ob prædones Arabes, & comeatu in plures dies.

A R A B I A P E T R A E A.

RABIA PETRAEA ab Occasu, & Septentrione *Arabia Petree sita, & varia nomina.* Syriæ adiacet: ab Ortu Desertam, & à Meridie alteram, quæ Felix cognominatur, attingit. Dicitur autem Plinio, Straboni, & Ptolemæo Nabathæa, Tyrio Secunda Arabia, alijs inferior. Sed Petræa, seu Petracensis dicitur ab vrbe Petra eius Metropoli. Nunc autem Barra Ziglero, Bengaucal Castaldo, & Rathalalha appellatur. Est *Qualitas Petree.*

autem hæc Arabia versus Syriam fecundior, sed parum laudata est veteribus ob squallorem, & sterilitatem: Nam vehementer deserta, & necessarijs alimentis egena est: lignis præcipuè caret, & aqua dulci. Nascuntur hinc palmæ, quæ dactylos ferunt pingues, rufos, molles, & non admodum humidos, ab alijsque differentes, qui vulgaris, & primarius est incolarum cibus. Manna hinc è cælo etiam cadit, & circa littus maris Rubri magnam *Manna.* salunt, & sole exsiccant piscium quantitatem, qui diu conseruantur. Corallij genus nascitur prope littus elegans satis, sed interiore parte concauum, & amethystus lapis etiam hinc inuenitur. In hac est mons SINAY *Sinay mons.* nobilissimus ob datam ab Angelo Moyfi legem in tabulis: qui mons, vt ait Bellonius, præaltus est, & ascensu difficilis, ac in eo humana arte gradus ex solido saxo parati sunt, & interdum in ipsa rupe excissi, quo facilius cameli atque alia animantia in montem traduci queant. Situm est in hoc monte hodie Monasterium Monachorum Christianorum Maronitarum, qui Græco ritu viuunt, quod sexaginta Caloierei inhabitant, qui peregrinos excipiunt, cùm hinc aliud diuersorium non sit. Est etiam hinc mons alius celebris OREB, nunc Orel vocatus, non adeò sterilis *Oreb mons.* & horridus, vt mons Sinay, neque adeò celsus, vt ille: siquidem mons Sinay altitudine sua, Bellonio ipso oculato teste, superat montem Oetam in Græcia, & Idam in Creta; sed tamen Olympo Phrygiæ humilior est.

Montes

Montes autem Sinay, & Oreb Ptolemæo sunt Melani montes.

Petra vrbis. P E T R A regni sedes fuit, quæ in sacris literis *Petra* Deserti vocatur, ad quam accedere regionum asperitas prohibet: est enim in conualle prærupta ac demersa. Hanc hodie esse *Mecham*, vbi Mahometes natus est, multi contendunt cum Bellonio, quod mihi verisimile non videtur, sed potius esse oppidum, quod in Tabulis recentibus *Petra dest*, scribunt, ex situ, & ex nominis affinitate coniicio: *Mecham* verò in Arabia Felice absque dubio esse mihi videtur.

A R A B I A F E L I X.

Arabia Felix.

*Arabia Felix nunc
Aman.*

A R A B I A F E L I X annexa duabus alijs est peninsulæ In modum, inter sinum Arabicum, & Persicum, cuius circumnavigatio est 3100. miliarium. Et hæc quidem Solino, & alijs *Pæta* vocatur, & à Virgilio *Panchaia*; hodie verò *Aman*, seu *Giamen* vocatur.

*Arabie Felices laudes
et qualitas.*

Est autem hæc pars amplissima, magis culta, varijs fluvij irrigua, quorum quidam lacus efficiunt, & vrbibus nobilibus, ac pagis innumeris repleta, præsertim quæ ad mare exposita est, vbi emporia sunt celebria. Reliqua pars exceptis desertis arenosis, pascendis pecoribus, & camelis idonea est, vbi nationes plurimæ pastorem vitam traducunt. Fert itaq; hordeum, aliasque fruges, mel, ceram, & fructus varios, utpote poma, pyra, medicos, citrios, & id genus, atque bti in anno hic feritur, sicut in India. Præterea palmas, casamum, nardum, casiam, cinamomum, myrrham, & multas herbas odoratas profert; sola autem thus abundè mittit, ut vniuerso orbi sufficiat. Metalla quoque & gemmas varias producit, & iuxta maris litus margaritæ præcipuè dignitatis expiscantur. Equos mittit hæc regio præstantes, qui in Indiam exportantur; & verueces, quorum caudæ pondus sint 40. librarum.

*Thus sola
mittit*

Arabia Felix.

*Vrbes huius
partis.*

*Medina
vrbis.*

Nobiliiores vrbes huius partis sunt *Medina Tanalbi*, *Mecha*, *Zidem*, *Zibit*, & *Adem*, præter alias, quæ ad nostram notitiam non peruenerunt.

M E D I N A T A N A L B I, id est ciuitas Prophetæ, iacet versus Arabiam Petream, quæ quidem populo satis frequens est ac nobilis, licet agrum infrugiferum ac sterilem prorsus obtineat: In hac enim est delubrum, ac sepulchrum scelestissimi Mahomeris, in quo perpetuò circiter tria milia lampades ardent, ad quod inuisendum Mahometanorum agmina quotidie iter habent.

*Mecha
vrbis.*

M E C H A M vrbem, in qua natus est Pseudopropheta Mahometes, vel parum longè ab ea, olim Petram fuisse omnes serè censent: sed mihi cum Nigro videtur potius esse Mechuram Ptol. Valde autem elegans est, ac culta, licet agrum habeat infœcundissimum: nam amœno in loco, sed vndiq; montibus, & desertis clauso sita est; nulla habet mœnia, nec aliam habet aquam, quàm quæ binis amplissimis cisternis asseruatur: continet

tinet propè sex millia domos, & negotijs admodum opportuna est, ac emporium in primis nobile; nam inde viatores ac exteri magnam vim lapidum preciosorum, aromatum, & aliarum mercium deferunt, quæ huc ex India, Aethiopia, & reliqua Arabiæ parte comportatæ sunt. Singulis autem annis tres carauanæ ex Cairo, Damasco, & India Mecham iter conficiunt religionis causa in Mahometis honorem, cum illic natum esse credant, simulque ad Almedinam contendunt, vbi conditum est Mahometi cadaver.

ZIDEN vrbs maritima, & portus Mechæ, abest à Mecha 40. milliari- *Ziden vrbs*
bus, quæ vrbs arenoso in solo sita est, & à venti. maximè agitata, nulla ha- *et portus.*
bet mœnia, sed tamen ædes satis nobiles, ac elegantes, atque in hac vrbe vi-
gent magnopere commercia, cum in eam ex India, Aethiopia, & reliqua
Arabiæ ob iter Mechæ innumeræ gentes confluant.

ZEBETHUM, seu *Zibu*, vrbs pulchra est, & regni caput; iacet autem *Zebeihum*
in planitie ampla intra duos montes conclusa, & appolita fluuio huius no- *vrbs.*
minis, à marique Rubro itinere semidiei abest; affluit autem mercibus, aro-
matibus, saccharo, ac omnifariâ fructibus. Capta verò fuit paulò post Ade-
nam vrbein à Turcis, in quam Turca mittit Beglerbegum cum magna mi-
litum copia.

ADEN vrbs regia ad litus maris Rubri non longè à freto Babel *Aden vrbs.*
mandel iacens, totius Arabiæ pulcherrima est, munitissima verò non sita
solum est, sed etiam opere, cum propugnaculis, & arce munitissima super
montem, & cum optimo portu clauso. Est autem satis culta, ac sex mil-
lia circiter continet ædes; celuberimum emporium est, quo magna aro-
matum copia, & gemmarum ex India deferri solet, ac etiam aliæ merces
tum ex reliqua Arabiæ, & Perside, tum ex Aethiopia etiam. Occupata fuit
hæc vrbs cum vniuerso regno fraude, & dolo à Turcis anno 1538. qui re-
gem hunc suspenderunt, & in ea residet Beglerbegus Turcicus cum fir-
missimo militum præsidio. Hanc Madoce Ptolemæi esse puto cum Bar-
sio.

TVRCOMANIA, OLIM ARMENIAE

maioris pars.

TURCOMANORVM prouincia comprehendit
non minimam Armeniæ maioris partem, cuius reliquū
in Georgia computatur. Habet autem à Septentrione
Colchidem, nunc *Mengrelia*; ab Occasu Euphratem, & mi-
norem Armeniam; ab Ortū Armeniæ maioris reliquum,
quod sub Georgia cadit; & à Meridie Mesopotami-
am, nunc *Diarbeca* cum Curdis populis. Quæ quidem

regio montibus, & collibus tota referta est: quorum sunt celebres
Periander, hodie *Chielder*; Antitaurus, hodie *Mons niger*; & alij, inter
quos

*Turcoma-
nia fines.*

*Quæ sitas
Turcoma-
nia.*

quos conualles multæ frugiferæ iacent. Est verò eximiè omnium penè fructuum fertilis, atque animalibus copiosa, sed niuib. profundis valdè subiecta.

*Incolarum
conditio.*

Incolæ ipsi insignes sunt prædones, qui originem à Tartaris ducunt, atque etiam hodie vitam sub tentorijs greges pascendo absumunt: Naturales tamen inter hos sunt qui agriculturam, & mechanicas artes exercent, apud quos sunt optimi tapetes, & panni vndulati, & non vndulati ex pillis caprarum: Metropolim urbem horum *Eschiam* quidam faciunt.

*Eschia
vrbs.*

*Curdi popu-
li.*

Eiusdem conditionis sunt etiam vicini populi *Curdi* vocati, qui incolunt secundum Castaldum Gordene Armeniæ maioris regionem. Sunt tamen qui putent hos Curdos tenere antiquorum Chaldæorum sedem, unde à vicinis Persis, & Turcis ea regio *Curdistān* appellatur, quæ nunc quoq; *Keldan* vocatur ab Arabibus, id est Chaldæa.

Curdistān.

GVRGISTAN, SEV. GEORGIA, olim Iberia.

*Georgia,
olim Ibe-
ria.*

Eius fines.

GEORGIA Prouincia, quæ *Gurgistan* barbaris dicitur, antiquam comprehendit Iberiam cum parte maioris Armeniæ, & forsan Atropatiæ. Habet autem ipsa Georgia *Mengreliam*, olim Colchidem, ab Occasu: à Septentrione *Zuriam*, olim Albaniam: ab Ortum mediam Atropatiæ, nunc *Seruan*: & à Meridie Armeniæ maioris partem *Turcmaniam* vocatam.

Qualitas.

Est autem pleraq; montibus aspera, nemoribus & saltibus occupata, unde hostibus ferè inaccessa est, propter inuios, & insuperabiles montes. Est tamen fertilis, & sunt in ea planities nonnullæ, & amœnæ valles fluminibus irriguæ, quorum aliqui valdè insignes, nempe *Cyrus*, & *Araxis*, qui à monte Tauro orientes, & per totam hanc regionem discurrentes, in Hyrcanum mare seu Caspium influunt.

Georgiani.

Incolæ dicuntur Georgiani, à S. Georgio, quem ut aduocatum & patronum obseruant: Sunt enim Christiani iuxta Græcorum ritum, cum aliqua tamen differentia. Numerosi autem sunt, & bellicosi valdè, præsertim qui montes occupant, & robore ac viribus præditi, ac in præliis strenui, qui semper propriam libertatem inter Mahumetanos conseruauerunt vsque ad nostra tempora, modò Persis adherentes, modò Turcis, & plures dominos habuerunt naturales: sed maiori ex parte his postremis temporibus simul cum libertate amiserunt complures arces, & oppida insignia, quæ à Turcis munita fuerunt; sunt autem *Teflis*, *Lori*, *Clifca*, *Gori*, & *Tomanis* clara urbs ob strictum insidiosum; & aliqui ex eis Mahumetanam sectam amplexati sunt. Post descriptionem regionum Turcæ subiectarum restat, ut de Turcarum moribus, imperio, ac potentia aliqua dicamus.

*Oppida Ge-
orgianorū
à Turcis
capta.*

DE TVRCARVM MORIBVS, RITIBVS, imperio, ac potentia.

TURCAE verò partim sunt naturales, qui origine Scythæ, *Turce duarū generū.* seu Tartari sunt; partim ex Christianis Apostataris descendunt, qui Sacrosanctam Christi fidem abiurârunt. In vniuersum sunt; lata facie, membris bene sibi inuicem respondentibus, cum venustate, ac pulchritudine corporis *Turcarum dispositio, forma, & mores.* ad soliditatem, & crassitiem tendentibus; comam non nutriunt, sed tantum barbam. Sunt præterea hebetis, ac

crassi ingenij, morosi, lenti, & desides, & qui in suis negocijs moras semper neunt, ad agrorum culturam inepti, auari etiam, & supra reliquas nationes orbis sunt pecuniæ, & diuitiarum auidi, apud quos omnis iustitia venalis est, & nemini gratificantur, nisi parata pecunia: humiles sunt inter se, & superioribus eximiè obediunt, coram ipsis insigne silentium, ac quietem obseruantes; at verò erga externos superbissimi sunt, & insolentes, iactabundi, & arrogantes adeò, vt non putent in vniuerso Orbe esse nationem cum ipsis comparandam, & dum loquuntur superbiam ipsam ostendunt, deceptores sunt, nec fidem aut promissa obseruant, nisi quatenus ipsis commodum sit. Ociosi præterea sunt, & crapulæ, ac ebrietatibus summo opere dediti, adeò vt totum triduum in comessationibus absumant, qui tamen vino libenter exhilarantur, licet eorum lege prohibitum sit. Ad luxuriam omnis generis propensissimi sunt, & pueros ad venereum vsum alunt. Sunt porro creduli valde, superstitiosi, ac fidem ex toto somnijs, prophetijs, & diuinationibus adhibent, & fatum seu prædestinationem credunt, scilicet quod in vniuscuiusque fronte scripta sit hora ipsius mortis, quam nemo effugere possit, vnde non mirum est si belluarum instar pericula libenter subeunt.

Turce superstitiosi.

Quod ad Turcarum religionem attinet, multa scribenda essent: sed nos breuitati studentes, dicimus in genere, Turcas, vt nimis credulos, in sua falsa religione multas nugas, multa absurda, & ridicula admittere, quæ nec nostris pueris verisimilia viderentur, de creatione scilicet mundi, de eius fine, de Paradiso, Inferno, cælo, terra, de creatione hominis, & de Mahometis itinere in Paradisum, de quibus quidem ingentia leguntur volumina. In genere tamen fatentur vnum Deum, Christum venerantur, non vt Dei filium, sed vt Prophetam natum ex Maria Virgine, quem tamen in cruce mortuum fuisse non credunt, sed alium quempiam virum à Iudæis fuisse crucifixum. Picturas aut imagines non colunt, diem Veneris in hebdomada, sicut nos Dominicum, obseruant. Quædragessimam habent dierum triginta, quæ ab ipsis vocantur *Turce Christianum venerantur.* Ramadan, qua ieiunant nihil in die gustando, sed tantum noctu: tunc autem promiscuè comedunt quicquid libet, præter carnem porcînâ, & vinum, abstinentes etiam à coitu: post hanc succedit Pascha illorum, quod

Turce imagines respiciunt. Ramadan Turcarum.

Bayran, seu Pascha. quod vocatur *Bayran*, duratque tribus diebus, quo tempore voluptatibus vacant. Hoc tamen Pascha non accidit eodem tempore anni semper: sed continuò mutatur nunc hyeme, nunc verè, nunc æstate, nunc autumnò, quod sanè euenit, quia annum ex Solis cursu non obseruant, sed ex Lunæ cursu. Vnde nouam, seu nascentem Lunam maxima sollicitudine obseruant salutantes eam, atque eius figuram corniculatam gestant, sicut nos crucis imaginem. Circunciduntur Hebræorum more, sed non post octauum diem, vt Iudæi, verùm post octauum annum. Campanas more Christianorum non habent, nec Christianis campanæ in Turcarum dominio permittuntur, sed horum loco Sacerdotes supra altas Turres magna vociferatione Turcas ad preces interdiu, & noctu quinquies absoluendas excitant. Præterea Mahumetani Turcas appellari nolunt, cùm nomen hoc Hebraica lingua exules significet, & contumeliosum apud ipsos habeatur, sed *Musulmani* dici se volunt, id est rectè credentes. Sunt porrò apud Turcas religiosorum Ordines, seu sectæ quatuor, inter se vestitu, victu, & ceremonijs differentes, vt apud nos sunt Monachorum diuersi Ordines; & hi quidem sunt *Torlacorum*, *Derniisforum*, *Calenderum*, & *Hughiemalorum*, quæ scelestissimi sunt, & omni vitiorum labe contaminati, rudem plebeculam decipientes. Nulla cum difficultate cum Christianis versantur, sed libenter cum eis comedunt, ac negotiantur, & interdum Christianorum filias in vxores ducunt, quas viuere ipsarum lègibus permittunt: Iudæos attamen inuisos habent, eosque contemptui, vt omnium totius mundi vilissimos habent, neque cum eis comedere dignantur, aut iungi matrimonio; quinimò Iudæus ad Mahumetis religionem suscipiendam non admittitur, nisi prius baptizetur. Turcis porrò quotquot alere possunt vxores ducere permissum consuetudine est, licèt lege quatuor tantùm habere possint; ex ijs tamen vna legitima censetur, cui aliæ obediunt, & facillè apud hos fiunt diuortia. Eorum mulieres parum è domo egrediuntur, tuncque facie cooperta, splendide & sumptuosè vestiuntur, ac auro, gemmisque ornantur, atque capillos, manus, pedesque præsertim vngues rubro colore inficiunt, balnea etiam sicut viri bis in hebdomada frequentant.

Turce cum Christianis versantur libenter, non autem cum Hebræis. Præterea Turcæ non solum Deum, & suum Mahumetem non blasphemant, sed nec etiam Christum, Virginem Mariam, aut alios Sanctos, & grauissimè blasphematores puniunt cuiuscunque sint conditionis, aut sectæ. Aleis aut taxillis non ludunt, sed solum alueolo. Charitatem libenter exercent, & in erogandis eleemosynis sunt pronissimi, non solum Turcis & Mahometanis suis, verùm etiam Christianis, ac hominibus cuiuscunque sectæ: quinetiam ipsismet animalibus: namque interdum emunt aues, quas liberas dimittunt eleemosynæ causa. Ipsorum vestimenta sunt longa, & in anteriore parte aperta vsque ad pedes, excepto indusio, quod extra braccas gestant, sic vt inter eundem videatur, & vestes sunt valdè nobiles ex pannis laneis, sericeis & interdum auro contextæ & gemmis, ac margaritis ornatæ. Pileum ferunt album in capite; ijs ta-

Turcarum vestitus. men

men exceptis, qui ex Mahumetis sanguine prognatos se iactant, quibus viri-
de est pileum. Christiani verò in Turcarum dominio commorantes pileum
gestant varijs coloribus distinctum, nunc cæruleo, nunc rubro; & Iudæi
luteum: atque omnes quidem vestibus oblongis Turcico more veltiuntur,
nec vestium coloris varietate cuiusnam sint sectæ dignoscuntur, sed in so-
lo pileo; caput non detegunt Turcæ honorandi aliquem causa, nec inferio-
res salutant superiores, & apud eos sinister locus præstantior est: libenter
obequant primores, & ditiores.

Porro ipsi Turcæ sordidi sunt in victu; & viliter, ac sine delitijs epu-
lantur, & ter in die comedunt, in aurora, in meridie, & vespere, apud
quos mantilium, aut mappæ nullus est vsus, nec ad mensam super scabel-
la sedent, sed humi cubant cruribus in crucem applicatis circa rotundam
mensam valde demissam: comedunt autem omnium generum carnes,
porcina excepta, quæ lege vetatur: oryza ut plurimum nutriuntur, pi-
scis libenter non comedunt Turcæ Asiatici, sed Europæi piscibus ma-
gis quàm carnibus delectantur: vino lege abstinent, & eorum potus aqua
est, cui potentiores iulebum, vel mel, aut saccharum immiscet, & hyeme
carbonem ignitum solent in aqua extinguere, ne læsionem ab ea sentiant.
Præterea apud Turcas opij maximus est vsus, & nemo ex eis est, qui ip-
so non vescatur, quo animosior fiat, neque belli pericula formidet. Min-
gunt genuflexi. Domus horum maiore ex parte constant ex ligno, &
creta, suntque angustæ, & malè fabricatæ, in quibus nullam impen-
dunt operam; putantes, magnum esse peccatum construere domus dura-
biliore quàm vitam vnius hominis: nihilominus pulcherrimas solent
Turcarum procures construere meschitas, seu templa pro diuino cultu;
carbasara, seu hospitia pro viatoribus excipiendis; xenodochia, seu hos-
pitalia publica; balnea publica, quibus etiam pulcherrimos fontes adiun-
gunt tum ad hominū, & iumentorum vsus quotidianos, tum etiam ad ab-
lutiones quasdam peragendas priusquam templa, seu meschitas ingredian-
tur. Præter hæc etiam maximis impensis extruere curant aquæductus, pon-
tes publicos, & vias publicas lapidibus stratas, quæ sanè omnia spectabilia
sunt apud Turcas, & eximia.

Nullæ vrbes per eas prouincias, quibus Turca imperat, muro clausæ
sunt: nam solent Turcæ occupata aliqua vrbe fabricas omnes alicuius
momenti, & mœnia diripere, & vniuersos insuper agros vastare, & extat
proverbium: Quà Ottomanicus aliquis transiit, ibi nec folia, nec gra-
mina proueniunt. Præter hæc etiam ipsi Turcæ occupata aliqua pro-
uincia, vel vrbe delere omnem nobilitatem conantur, vsque ad minimum;
præsertim verò eos, qui sunt ex stirpe regia extinguunt: nonnullas etiam
familias opulentas, & potentes transferunt in alias vrbes iam ipsius obe-
dientiæ assuetas, ac in ea obfirmatas, concedunt tamen vnumquemque su-
am religionem profiteri, nec ad eam abnegandam cogunt eum: auferunt
etiam omnia arma, ne ad defectionem proni sint; neque etiam eis potesta-
tem prouincia exeundi, vel militandi sub altero concedunt. Ad hæc val-

Militia
Turcarum.

de intenti sunt machinationibus, & artibus contra vicinos; & quod vi non possunt Turcæ obtinere, aut absque multa sanguinis effusione, dolis & perfidia consequi student. Rebus autem ipsis ex animi voto non succedentibus omni respectu & omni honore postposito diffugere eos non pudet. Sunt tamen satis boni milites, & quod magis refert, optima disciplina militari instructi, quippe qui obedientissimi sunt, laboris tolerantissimi, & paucio cibo, eoque vili contenti, contra nostrorum militum morē: horum arma sunt lanceæ, arcus, sagittæ, clauæ ferreæ, secures, acinaces, gladij, quos vulgò *Scimitare* vocant, auro argento vè eximiè ornati, atque etiā tormenta bellica, seu bombardæ, quarum ingentem nunc habent copiam. Insigne silentium inter milites Turcas & modestia obseruantur non solūm dum in aliquo loco morantur, sed etiā dum iter faciunt: nam numerosissimi quandoque; ab aliquo loco discedunt ante lucem sic, vt à paucis vicinis animaduertantur.

Turcarum
Imperato-
res.
Initiū Ot-
tomane
familie.

Sunt porrò Turcarum Imperatores ex Othomanica, seu Osmanida familia à Tartaris descendente, quod Imperium pullulare incepit leuibus initijs anno Christi 1300. sub Osmane, quem alij Ottoman nominant, & maxima incrementa suscepit subinde sub sequentibus Imperatoribus, adeò vt vniuerso ferè orbi terrori sit. Hic autem Osman primus Imperator sedit annis 28. post quem fuerunt hi sequentes, nempe Orchan, qui regnavit annis 31. Murat, qui regnavit annis 31. Baiafit, qui sedit annis 13. cum sex ferè mensibus; Mahomet, annis ferè 8. Murat Secundus annis 30. Mahomet Secundus annis 29. Baiafit Secundus annis 32. Selin annis 8. cum tribus mensibus; Soliman Secundus annis 46. cum dimidiò; Selinus Secundus annis 7. cum nouem mensibus; Murat Tertius annis 17. & amplius; & Mahometes Tertius, qui Imperium obtinuit hoc anno 1595. circa initium, estque quintusdecimus Imperator in ordine. Vnde Imperium hoc Turcicum Osmanidæ familiæ perdurauit annis 295. vsque ad præsentem annum, qui secundū Turcarum computum (hi breuiores annos faciunt) sunt 304. De cuius quidem incremento, & progressu non opus est, vt aliquid scribamus, cū ab alijs satisfactum in hoc plenè sit: hoc

Duratio
Imperij
Turcarum.

Turci
Imperato-
res fratres
& affines
interficiūt.

Sedes Tur-
carum Im-
peratoris.
Palatium
Regium.

vrūm tamen dicemus, Turcarum Principes, quando in Imperatoris locū succedunt, consueuisse fratres omnes & affines ex linea masculina descendentes necare, vt absque suspitione & metu Imperium gubernare possint.

Prima Turcici Imperatoris sedes fuit in Prussia vrbe Bithyniæ, quæ postea Adrianopolim translata fuit, postremò Constantinopolim. In qua quidem vrbe Regium est Palatium ambitus trium miliarium mœnibus clausum, & opportunissimo totius orbis situ gaudens, quod quidem vulgò *Seraglio* dicitur, in quo sunt viridaria amœnissima, fontes iucundissimi, fabricæ sumptuosissimæ, & innumeræ mansiones, seu cubicula opulentissimè extructa ac ornata; præsertim illud, quod ab ipso Imperatore habitatur. Intra hoc Palatium, seu Claustrum, sunt minora Claustra duo pro mulieribus, in quorum vno sunt prope 1500. mulieres, ex quibus

bus eliguntur 150. pro quotidiano vsu Imperatoris, quæ in aliud claustrum includuntur. Ad Imperatoris custodiam sunt deputati 4. circiter *Imperatoris custodia-
lanizeri.* millia pedites, qui vulgò dicuntur *lanizeri*, suntque mancipia ex filijs Christianorum tributariorum collecta, quorum Dux *Aga* vocatur; & præter hos sunt circiter 15 millia equites, qui omnes stipendia accipiunt ex Imperatoris ærario, suntque diuisi in *Spachoglans*, *Vlofag's*, *Silistares*, & *Caripicos*, præter equites illos, qui subsunt Beglerbegis. Quibus omnibus ex ærario seu *Casus* Imperatoris stipendia numerantur. Præterea habet Turca alios plus minus 10. millia lanizeros, quos per vniuersum Imperium dispersos tenet, quibus vt alijs stipendia ex ærario soluuntur, & hi quidem omnes suis ducibus obediunt, qui alium superiorem præter Imperatorem non agnoscunt. Præter hos habet Turca magnum equitum numerum, qui *Timariota* vocantur. Est autem *Timar* assignatio agrorum, reddituum, decimarum, aut aliorum huiusmodi ad instar pensionum, quorum quidam *Timarorum* assignati sunt in statibus Turcicis in Europa circiter 60. millia, quorum maiores olim 20. millium asprorum quotannis prouentum reddebant, hoc est aureorum 350. minores autem trium millium asprorum, hoc est aureorum 50. Sed hodie multo maiorem prouentum reddunt, super quos *Timaros* aluntur circiter 80. millia equites. In Natolia, seu Asia minore sunt permulti *Timari*, in quibus nutriuntur 50. millia equites: in regionibus, quas in Persarum Imperio Turca occupauit, sunt 40. circiter millia *Timari*; in Syria, vicinisque regionibus, in Aegypto, & Africa multi quoque sunt *Timari*, quorum numerus ignoratur, & hi quidem omnes subsunt Sangiacis, qui Beglerbegis parent.

Turcæ Aula, vulgò ab ipsis Turcis *Capy* vocatur, id est Porta, in qua sunt plura officia, quæ recensere longum, ac tediosum esset, quorum quædam sunt intra *Sariam* deputata ipsius Imperatoris ministerijs, quæ officia subeunt ipadones, vel castrati, quibus subiecti sunt alij eunuchi, seu castrati. Extra verò *Sarium* sunt plura officia pro administratione Imperij, quorum primus ad instar nostri Papæ est *Mussli*, qui Alcorani, seu Mahumetanæ legis interpret est. Post hunc sequuntur *Cadilescheri*, qui sunt supremi iudices causarum omnium, & sunt veluti Patriarchæ, ad quos appellationes causarum fiunt; hi tantummodo duo olim erant in vniuerso Turcico Imperio. Primus *Rumelia*, hoc est Romanæ, vel Europæ; alter *Natolia*: sed à Selymo primo tertius adiunctus est, qui iudicandi habet in Aegyptum, Syriam, Arabiam, & Armeniæ partem. Habent autem hi *Cadilescheri* imperium in cæteros *Cadios*, qui iudices sunt particulares provinciarum, & regionum, quos suo arbitratu creare solent, ita tamen vt ab Imperatore confirmentur. Post *Cadilescheros* sunt *Vezires Basse*, qui sunt consiliarij *Vezires* Imperatoris, quorum numerus incertus est, olim tres aut quatuor fuerunt, sed hodie circiter 9. sunt, inter quos supremus, qui *Vezir azem* *Vezir azem*

Beglerbegi. Turcis dicitur, solus vniuersum Imperium maxima cum potestate administrat, quem quidem vt plurimum Imperator de rebus serijs consulit. Post hos auctoritate maxima sunt tres *Beglerbegi*, quorum officium respondet dignitati *Generalis campi* vulgò vocati, & primus est *Rumeli Beglerbeg*, qui Imperium habet in vniuersa Romania, vel Græcia. Secundus est *Anatoli Beglerbeg*, hoc est Anatoliæ, vel Asiæ. Tertius denique est *Denizi Beglerbeg*, hoc est capitaneus maris, seu classis præfectus, & hi tres parem in sedendo locum, & honorem obtinent cum ipsis *Vezirbasu in Diuano*, seu auditorio publico, in quo diuano sedent alij quoq; viri, qui plura officia habent.

Turcicum imperium diuiditur in plures Sangiacas. Prouinciæ porrò Turcico Imperio subiectæ diuisæ sunt in Sangiacatus multos, qui olim 720. erant, sed nunc post bellum vltimum cū Persis gestum aucti numero admodum fuerunt. Et hi quidem sunt rectores prouinciarum, quibus præpositi sunt *Beglerbegi*, seu Bassæ, quorum sex sunt in Europa, nempe *Rumelia* seu Græciæ, *Denizi* seu capitaneus maris, *Buda*, *Tesmiuar*, *Bosna*, & *Capha*. In Africa sunt quatuor, nempe *Algerij*, *Tuneti*, *Tripolis*, & *Misri*, qui Cairo, & toti Aegypto præest. In Asia verò sunt 29. nempe *Anatolia*, *Caramania*, *Siuas*, *Tocatium*, *Dugarid*, *Halep*, *Scham*, *Tripolis Syriae*, *Maras*, *Diarbeche*, *Bagdat* seu Babylonix, *Balsara*, *Carmania* seu *Laxa*, *Germen* seu *Aden* Arabiæ felicis, *Chebeiz* Cypri, *Scheherezul* in Assyria, *Vuan* in Persarum finibus, *Arzerum* in Armenia maiori, *Tiflis* in finibus Georgianorum, *Siruan*, seu Mediæ, *Temircapi*, *Cars*, *Tschildir* ad fines Georgianorum, *Fassa* in Mengrelia, *Sochum* in Georgianorum finibus, *Batim* ibidem, *Renan*, & *Somachia*, vt apud Ioannem Leondauium fufius videre est.

Naualia Turcæ. Naualia Turcæ quatuor sunt, quorū primum est in vrbe Pera, quod 133. mansiones habet totidem triremibus destinatas. Secundum est in vrbe Gallipolis, 20. mansionum; & horum duorum curam gerit Capitaneus maris cum aliquot ex suis Sangiacis. Tertium est ad oppidum Sues ad mare rubrum, quod 25. mansiones continet. Quartum & vltimum est ad Balseram in sinu Persico, & hoc continet 19. triremes, quorum quidē duorum curam habent *Beglerbegi* Balseræ, & Cairi.

Annuus redditus Turcæ. Annuus prouentus Turcarum Imperatoris traditur esse circiter quindecim millionum auri, non computatis tymaris, ex quibus ingens militum numerus alitur. Postremò præter Turcas sunt in Turcico dominio innumeri Christiani Latini, Græci, Armeni, Iacobitæ, Nestoriani, & Minoritæ, qui omnes secundum proprias leges viuunt Turcæ parentes, qui multas ab ipsis Turcis patiuntur persecutiones; nam præter quàm quod ipsis arma adimunt, & facultates, etiam proprios filios abripiunt tributario iure singulis quinq; vnum. Computati autem fuerunt Christiani in Turcico Imperio tempore Selymi præter vnum millionem 333. millia, non computatis priuilegiatis, & qui Sultano Aegypti parebant, quos ipse Selymus debellauit. Iudæi etiam per vniuersum Turcæ

Turcæ dominium adeò multiplicati sunt, vt nullum oppidum sit aut pagus, in quo non inueniantur frequentes, qui multas linguas callent, ac egregiè mercaturas exercent. Hæc itaq; est immanis huius Turcarum Imperatoris potentia, & Imperij amplitudo, quæ sicut gladio incepit, ac gladio progressus tam grandes fecit, ita gladio denique pessum ituram credere par est, nisi se se ad veram religionem recipiat. Quod faxit Deus opt. max.

A M E R I C A

XXXIV.

AMERICÆ, SEV INDIAE OCCIDENTALIS DESCRIPTIO.

INGENS hæc mundi pars in vastissimo, sæuissimoq; *America antiquis incognita, quando nobis innotuit.* Atlantico, seu Occidentali Oceano expansa, antiquis penitus incognita permansit ad annum vsq; 1492. quo primum à Christophoro Columbo Genuense ingentis animi, acerrimiq; ingenij viro, ac nauigatoriae artibus nō mediocriter gnaro, sub felicibus auspicijs Ferdinandi Hispaniarum regis detecta fuit; cum persuasus fuisset, tum ex Astronomiæ cognitione, tum ex veterū quorundā monumentis, in vastū illum Occidentis Oceanum trās cognitos terrarū terminos magna terrarū spatia dari. Post quem deinceps Americus Vesputius, ac alij præstātes, immortalitateque dignissimi viri, vniuersam penè ad Oceanum, & Austrū perfecerūt, ac perlustrarūt; exploratis immensis terrarum spatijs, innumerisq; regionibus, ac insulis. Quæ sanè mundi pars **NOVVS ORBIS** dicitur, tum ob immensam continentis ipsius amplitudinem (qua duabus simul mundi veteris partibus adæquare potest, nempe Europæ, & Africę) atq; insularum multitudinem; tum ob diuersitatem quoq; morum, rituumq; incolarum, ac dissimilitudinem animalium, arborum, ac stirpium à cæteris mundi partibus. Dicta fuit quibusdam **AMERICA** ab Americo Vesputio Florentino, qui primus post Columbum, anno 1497. sub Portugalliæ regis auspicijs continentis partem vltra Aequatorem detexit ab Ortū, in qua sunt Paria, & Brasilia regiones. A nonnullis etiam **ATLANTICA** vocatur, atq; etiam **INDIA OCCIDENTALIS**: hac nimirum de causa, quod inuenta sit eodem tempore, quo Orientalis India à Portugallensibus lustrata fuit, seu maius ob incolarum similitudinem cum Indis ipsis Asiæ, siquidem omnes penè nudi incedunt.

Est autē hic nouus orbis à Septentrione in Meridiē exporrectus sub duarū magnarum peninsularū forma, quæ tenui isthmo cōnectuntur, & occupat dimidiū penè terreni globi spatiū secūdum longitudinē: clauditur enim inter Meridianū grad. 190. & Meridianū grad. 360. secūdum latitudinē ex patiatur vtrinq; ab Aequinoctiali longo tractu ad Austrū quidem, vbi patefactus prorsus est, ad grad. vsq; 52. ad fretū scilicet Magellanicum,

gellanicum, & à Septentrione, ad gr. 67, latitudinis Boreæ; at Septentrionales eius fines incogniti sunt, neq; hæcenus ab hac parte perlustratus est.

*Novi orbis
fines.*

Habet itaque vniuersa ipsa America ab Ortu solis mare Atlanticum, quod *Mare del Norte* vulgò dicunt: à Meridie terram Australem, seu Magellanicam, nondum detectam, freto Magellanico disiunctam: ab Occasu mare Pacificum, quod vulgò *Mare del Zur* vocant: & à Septentrione terram incognitam, estq; tota eius circumnauigatio, vt tradunt probatiores, circiter 32. millium milliarium.

*America
qualitas.*

Terra hæc in vniuersum multiplex est, ac varia pro cæli, ac soli natura; alicubi quidem mirè ferax; alicubi verò sterilis, ac inops; partim in planitiem expansa; partim in colles, ac montes assurgens; multis in clytis amnibus irrigua, quorū pieriq; aurum in arenis ferunt; lacubus, ac fontibus copiosa: frumenti, ac leguminum prouentu felix, licet in hæc vsq; tēpora frumento, & vino caruerit, inter quæ est leguminis genus quoddam nobis hæcenus inuisum, quod *Mayz* dicunt, quo vberimè affluit, estq; incolarum præcipuum vitæ sustentamentum; aliquibus tamen in regionibus panē ex radicibus quibusdā contulis conficiunt. Mittit præterea ipsa regio saccharū, gossipiū, linū, & alia, vt apud nos, & fert multas arbores, herbas, animalia, volucres, aues, pisces, & huiusmodi alia partim nota nobis, partim ignota; equi tamen per vniuersum hunc orbem nouū penitus incogniti sunt, vnde incolæ ad primum equitum conspectum exanimes metu fiebant. Habet aromata quoque, margaritas, ac gemmas; sed auri, & argenti incredibili copia affluit, & alijs quoque metallis, ac mineralibus, vt in particularium regionum descriptione patebit.

*Mayz frum-
enti genus
novi orbis.*

*Equi in no-
uo orbe
ignoti.*

*Incolarum
mores, ac
ritus.*

Incolæ colore sunt subfusco, plus minusve pro locorum diuersitate, vultu non admodum speciosi, moribus effratis, ac penè belluinis, nudi vt plurimum incedunt, egregij sunt cursores, & natatores, corpore valde mundi, voluptatibus dediti, & libidinosi admodum, atq; flagitiosissimo posticæ libidinjs vitio laborantes, antropophagi, seu hominiuoræ plerisq; in locis sunt. Cacodæmonum præterea, ac idolorum cultores, quorum etiam nonnulli solem, & stellas adorabant. Varia, & penè innumera habet idiomata inter sese valde differētia, arcubus & sagittis vtuntur, quas dentibus piscium, & animalium ossibus communiunt, cum ferri vsum ignorent. Aurum, argentum, gemmas, aliæque preciosa vilipendunt, & pro diuitijs auium plumas, & alia parui momenti habent. Hodie autem multi ex eis cultiores redditi sunt post Hispanorum aduentū in hunc nouum orbem, ac ad pietatem procliuiorē facti sunt post prædicatum illic Christi Euangelium, præsertim qui circa loca maritima versantur, & qui Hispaniarum regi subiecti sunt. Qui verò Mediterranea incolunt loca, mores patrios adhuc retinet, sed de his fufius in ipsarum particularium regionum descriptione dicemus.

*Mores re-
centiorum
incolarum.*

*America
diuisio.*

Diuiditur vniuersa America, seu Occidentalis India in duas peninsulas maximas, vt supra diximus, quarum vna vocatur America Septentrionalis, quæ tota citra Aequatorem iacet: Altera vocatur America

Meridionalis, quia maiori ex parte ultra AEquatorem expanditur, licet nonnullæ eius regiones etiam citra AEquatorem sint.

AMERICA SEPTENTRIONALIS Regiones.

Septentrionalis peninsula, seu continens longo tractu ab Ortu, vbi septentrionales aliquot insulas Europæ respicit, ad Occasum extenditur versus Chinense regnum, Iapanicam Insulam, à quibus vasto Oceano discriminatur; & Tartariæ limites, quæ quidem Asiæ sunt partes. Distat autem minus Americæ huius Occidentalior pars à Tartariæ limitibus, quàm ab alijs partibus, vtpotè milliaribus tantùm 250. sed ab insula Iapanica 750. & à Chinæ continenti millieribus 100. supra mille. A Meridie, vbi tota circumnavigata est, pulsatur à duobus ingentibus Oceanis, qui dicuntur mare del Nort, & del Zur. Septentrionalis eius limes porrigitur versus polum Boreum, nec hætenus circumnavigari potuit. Partis autem cognitiæ huius peninsulae circumnavigatio traditur milliarium sexdecim milium, in qua quidem complures sunt regiones, nimirum *Quiuira*, *Noua Hispania*, *Nicaragua*, *Iucatan*, *Florida*, *Apalchen*, *Norumbega*, *Noua Francia*, *Terra laboratoris*, & *Estotilandia*. De quibus quidem regionibus breuiter nunc agendum est.

Septentrionalis America

Circumnavigatio eius

Regiones huius partis Septentrionalis

QUIVIRA REGIO.

QUIVIRA regio Occidentalior ceteris, ferè est huius peninsulae, estq; satis temperata, herbida, fructifera, ac animalibus copiosa, præsertim capreolorum, & bouum, qui à nostris valdè differunt, quorum carnibus incolæ vitam sustentant, eorumque pellibus induuntur. Ab hac regione procedendo versus Ortum iuxta maris littus ad caput vsq; Californiæ, prope sinum magnum, qui dicitur vulgò *Mar Vermiglio*, tellus arida est, sterilis, ac malè habitata, frigoriq; obnoxia. Sic quoque littoralis pars Occidua ultra regionem Quiuiræ. Ultra sinum Californiæ sunt loca aliquot parum habitata, ac nota ob eorum inopiam vsque ad nouam Galitiam.

Quiuira regio eius descriptio

A M E R I C A E

N O V A H I S P A N I A.

Noue Hispanie fines.

NOVA HISPANIA amplissima est prouincia, & ceteris huius noui orbis cultior, amœnior, ac populis frequentior. Quæ incipit à sinu Califormiæ, quem vulgo *Mar Vermis* dicunt, & extenditur vsq; ad sinum Mexicanum ad mare del Nort, ac ad Iucatanam regionem. Occupata primum

Noua Hispania à quo primum inuenta. Qualitas eius.

fuit ab Hispanis ann. 1518. Duce Ferdinando Cortesio, maxima tamen suorum, & incolarum strage; cui remunerationis causa dono concessa fuit *Tecoantepec* regio ipsius nouæ Hispaniæ à Carolo V. Imp.

Est autem hæc prouincia montibus & rupibus asperrimis referta, nemoribusque occupata, & aëre potitur temperato, quamuis sub torrida jaceat Zona; in ea fluuij sunt quamplurimi piscibus abundantes, quorum aliqui etiam auriferi sunt; sunt etiam lacus in ea multi maiori ex parte salii, ex quibus sal conficitur; inter hos ingens est, qui *Chapalim* mare ob eius immensitatem vocatur. Abundat præterea regio ipsa mineris opulentissimis auri, argenti, ferri, & æris; atq; mittit casiam, fistulam, & fructus quosdam, quos incolæ *cacao* appellant amygdalarum instar, ex quibus potum conficiunt: gossipio, ac omnibus insuper frugibus ac fructibus, quos in Europa habemus, affluit: sic quoque omnia ferè profert animalium genera, vt sunt anseres, anates, coturnices, gallinæ, quæ nostras longè superant, lepri, cuniculi, oues, boues, cerui, tigres, leones, vrsi, & alia huiusmodi, vnde carniū hic magna habetur copia, & vilissimo sanè pretio. Inueniuntur etiam in fluminibus crocodili, quorum carnes ab incolis comeduntur; & mare regionem abluens piscibus mirè abundat, & ostræas fert, ex quibus margaritæ colliguntur. Incolitur porro hæc pars ab Hispanis magis, quàm vlla alia noui orbis; vnde multas in ea habent colonias, nempe *Compostellam*, *Colimam*, *Purificationem*, *Guadalaïaram*, *Meechoacham*, *Cacatulam*, *Mexico*, & alias: sunt porro in hac noua Hispania insignes nonnullæ regiones, nempe *Noua Galitia*, *Mechuacan*, *Mexico*, & *Guastecan*.

Colonia Hispanorum in noua Hispania.

Noue Galitiæ colonia Hispanica.

NOVA GALITIA ab incolis prius *Xalisco* vocabatur, quam prius detexit ac acquisiuit Nunus Gusmanus, qui in eâ vrbes aliquot fundauit, nempe **COMPOSTELLAM**, vbi sedes Episcopalis, & cōsiliū Regiū; **SPIRITVS SANCTI, CONCEPTIONIS, S. MICHAELIS, & GVADALAÏARAM** celeberrimam ac totius Regni caput. Regio aspera est, & incolæ feri, ac crudeles, qui ab esu carnis humane non abstinent. Pertinet ad nouam Galitiam regio illa, quæ **CVLIACANA** vocatur ab vrbe huius nominis; iacet autem inter fluuium *Piaßla*, & fluuium Sancti Sebastiani, qui antequam in mare se exoneret, à terra absorbetur. Metropolis vrbs est **CVLIACAN**, vbi Hispani fundarunt coloniam *Domi. Michaelis*. Incolæ pauperrimi sunt, & sub dio dormiunt, quorum qui iuxta mare versantur piscationibus

Qualitas eius. Culiacana regio.

Culiacan vrbs.

tionibus vitam traducunt: qui verò mediterranea tenent venationibus viuunt. Nullum olim superiorem agnoscebant, sed hodie Hispaniarum Regi parent.

M E C H V A C H A M regio ambitum habet 40. leucarum, & ex o- *Mechuachā*
pulentioribus ac fertilioribus est huius nouæ Hispaniæ: Nam in ea *mabiz* regio.
maturatur ter singulis annis, & alij etiam fructus. Affluit gossipio, mel-
le, cera, grana tinctorum, herbis medicinalibus, ambra nigra, & sale: seric-
um quoque abundè fert, & auro ac argento diues est. Multi sunt in ea la-
cus ampli, & multi fluuij peropportuni, piscibus copiosissimi. Incolæ *Incolæ hu-*
proceri sunt, & corporibus valentes, longæui, ac ingenio pollètes. Duas *ius regionis.*
continet vrbes principales ab Hispanis cultas, in quibus vigent merci-
monia, nempe P A S C V A R, & V A L A D O L I T, quæ est Episcopa-
lis sedes, præter alias minus celebres. *Pascuar, & Valadolit*

M E X I C A N A regio cæteris non tam huius nouæ Hispaniæ præ-
stat, sed vniuersæ quoque Americæ. Nomen sumit ab vrbe M E X I C O,
quæ *Temistitan* quoque nuncupatur, & hæc vrbs olim extructa erat
Venetiarum instar in medio immensi cuiusdam lacus, antequam à Cor-
tello occuparetur, qui eam ad eiusdem lacus ripam transtulit: estque
nunc optimè fabrefacta, ambitum capiens sex miliarium; cuius vnam
partem Hispani inhabitant, reliquum verò naturales. Residet in hac *Tribunalis*
ipsa vrbe Archiepiscopus, & Prorex, ac tribunal supremum nouæ *supremi no-*
Hispaniæ, atque etiam in ea est imprimendi ars, & cudendi pecuniam. *ue Hispaniæ sedes.*
Hic autem lacus, ad cuius ripas hæc vrbs extructa est, falsus est, &
crescit ac decrescit vt mare, & dum crescit suas aquas in alium lacum
vicinum effundit, qui dulcis est; nullos autem fert pisces, sed tan-
tùm vermes ætate putrescentes ac aërem infestantes: extrahitur ta- *Lacus im-*
men ex eo magna salis copia. Ambitus amborum lacuum patet 50. *mensus in*
circiter leucis, atque tam in ipsis, quàm circa eorum ripas iacent 50. *Mexicana*
circiter oppida, quorum vnumquodque continet plus minus decem *regione.*
millia ædes; atque per eos discurrunt 50. millia scaphæ, quas ca-
noas vocant, ad vsu vrbs Mexico, & aliorum oppidorum.
Sunt autem hi lacus in planitiæ montibus percincti, qui niue sem-
per operti sunt, quæ quidem planities collibus etiã intermixta est
amœnissimis. Post Mexico est T E S C V R O vrbs ad ripam eius- *Tescuro*
dem lacus, quæ amplitudine sua Mexico ipsum adæquat. Est e- *vrbs.*
tiam in hac prouincia A N G E L O R V M C I V I T A S, quæ *Angelor ci-*
prius Vacipalam, id est terra serpentum, vocabatur, quæ lanificio ce- *uitas.*
lebris in primis est, cuius ager vallibus, & planitiibus distinctus est, in
quibus innumera armenta, & greges aluntur, ac magna segetum, ac
fructuum copia colligitur. Est quoque in eadem prouincia mons Fla- *Mons Fla-*
miuomus, qui *Popocampeche* incolis vocatur. Incolæ huius tractus *miuomus.*
olim idololatræ erant, & hominiuoræ, pluresque ducentes vxores,
quæ tamen vitia amiserunt paulatim post sacrosanctum baptisma re-
ceptum. Vtuntur in bello sagittis, & fundis, quibus iaciunt lapides.

A M E R I C A E.

*Guastecan
regio.*

GVASTECAN regio nouæ Hispaniæ ad mare *del Nort* exposita est, quæ parum fertilis est. Vnde incolæ inopia premuntur, & ex piscatu vt plurimum viuunt, sunt tamen satis humani. Est in hac regione mons, in quo reperiuntur duo fontes, alter scilicet picis nigræ; alter verò picis rubræ feruentis. Duas hîc colonias Hispani habent, nempe **PAN VCO**, & **D. IACOBI** à vallibus.

*Tlascalan
vrbs in rei
pub. formâ.*

Postremò in noua Hispania est **TLASCALAN** vrbs, quæ post Mexicum secundum tenet locum, estq; valdè populosa, & opulenta, & agro sæcundo, ac reipublicæ more gubernatur sub protectione tamen Hispaniarum Regis.

N I C A R A G V A.

*Nicaragua
descriptio.*

*Lacum in
gens.*

ICARAGVA prouincia post nouam Hispaniam reperitur versus Ortum, & Meridiem, quæ quidem vt plurimum arenosa est, ac calori æliui obnoxia; iuxta tamen fluuios valdè fertilis est. In ea est lacus valdè ingens, qui 300. miliaribus extenditur, & crescit, ac decrescit perinde ac mare, pluresq; continet insulas. Distat verò hic lacus à mare Pacifico duodecim miliaribus, sed tamen in mare *del Nort* exoneratur à quo multum abest. Sunt in hac prouincia multæ populationes, sed tamen exiles, inter quas digniores sunt vrbes **LEONIS** & **GRANATAE**. Est etiam in hac regione mons còtinuè ardens, qui ab vrbe Granata decem miliaribus abest. Incolæ huius tractus ad albedinem magis accedunt, quàm reliquæ nouæ Orbis gentes, suntq; statura satis conuenienti, & humani, qui ante Christianam fidem susceptam iustitiæ quoq; specimen aliquod habebant.

*Leonis, &
Granata
vrbes.
Incolæ hu
ius tractus.*

I V C A T A N.

*Iucatan
regio.
Qualitas*

*Incolarum
mores.*

EGRO hæc **IVCATAN** peninsula formam referens in mare *del Nort* porrigitur, cuius ambitus patet milliarium 900. Est autem segetum, fructuum, mellis, ceræ, ac animalium quorundam ferax, vt sunt anates, gallinæ, lepores, & cerui. Incolæ animosi sunt, ac bellicosi, qui arcibus vtuntur, & clypeis: solèt totum corpus, ac faciem colore rubeo, ac nigro inficere; carnem non vorant humanam, vt omnes alij ferè vicini incolæ, & crucem etiam venerabantur ante Christianorum aduentum.

*Guatimala
vrbs.*

Inter Iucatan, & Nicaraguam regionem iacet **GVATIMALA** vrbs in Mediterraneis, quæ græpòtitur fertili, & amceno, ac aëre salubri. Residet autem in hac vrbe. Præsident Regius Hispaniæ, qui abso-
lutam

lutam habet potestatem in rebus iudicarijs. Non longè ab hac vrbe sunt montes, qui ignem, fumum, & lapides emittunt.

FLORIDA.

LORIDA prouincia iuxta sinum Mexicanum, & *Florida* mare del Nort, extèditur, quæ quidem satis amœna est, *qualitas* ac omnium fructuum fertilis: oram tamen habet asperam, ac paucos maris portus, quin etiam mare eam abluens scopulis, & breuibus retectum est.

Incolæ barbari sunt, sordidi, ac inhumani, qui ven- *Incole flo-* scuntur vermibus, serpentibus, alijsque venenatis, & *ride* insectis animalibus; sparsim inhabitant, ac nudi penè incedunt, præter opulentiores, qui pellibus quibusdam preciosis teguntur. Hanc autem prouinciam tum Galli, tum Hispani, non semel occupare frustra tentârunt.

APALCHEN.

PALCHEN regio ad mare del Nort exposita, vsque *Apalchen* ad D. Helenæ caput extenditur: estque vt plurimum *regia* sterilis, inculta, ac malè habitata, atque eius ora importuosa est: montes habet arboribus cellissimis conuëstitos, & planities animalibus refertas, vt sunt lepri, cuniculi, cerui, anates, & alia huiusmodi.

Incolæ proceri sunt, graciles, aridi, & agiles, qui nu- *Incolæ* di ferè incedunt, idola colunt, vt reliqui, & arcubus, ac sagittis vtuntur. Hanc regionem ab alijs vocatam fuisse VIRGINIAM puto, ab eius *Virginia* præcipua populatione Virginia ad mare exposita. *regia.*

NORVMBEGA.

NORVMBEGA regio, peninsulæ instar ad mare del *Norvmbega* Nort porrigitur, ac nomen ab oppido sic vocato sumit. Cælo potitur temperato, ac agro fertili, mare regionem abluens arena repletum adeo est, vt periculosam reddat circa hæc loca nauigationem, præsertim quod parum profundum sit. Populationes habet aliquot, quæ diuersimodè à Lusitanis, Hispanis, & Gallis nominantur, vt nulla hinc certa cognitio accipi queat. Vicina huic est Terra de Baccalaos à Sebastiano Caboto Veneto in- *Terra de* uenta, & sic appellata, eo quod in eius pelago tanta inuenitur pisciû hu- *Baccalaos.* iusmodi copia, vt etiam nauigia retardent.

A M E R I C A E.

N O V A F R A N C I A.

*Nova Frā-
cia.*

*Nova Frā-
cia popula-
tiones.*

NOVA FRANCIA huic succedit, quæ iuxta ripas fluuij Canadæ, vel S. Laurentij extenditur, quam Galli primum sub Frācisco Primo Rege Gallia detexerūt, & huius quidem loca principalia sunt *Canada, Hochelai, & Hochgelaga*, quæ ex lignis constant. Est autem ipsa regio inops valdè, quod sit, vt ad eam nostri non contendant; profert tamen segetes, & legumina. Incolæ idololatræ sunt, & aliquibus in locis antropophagi.

T E R R A L A B O R A T O R I S, seu Corterealis.

*Terralabo-
ratoris.*

Incolæ.

TERRA LABORATORIS, quæ alijs terra Corterealis vocatur, inter fluuium Canadam, & Estotilandiam in peninsulæ formam facit; & hic fluuius ab alijs fretum trium fratrum vocatur, estq; adeo ingens, vt eius ostium 35. milliaribus pateat; longitudinem habet immensam, nam ferunt nauigatū fuisse octingētis milliaribus. Incolæ frequentes sunt hic, proceri, & bene dispositi; qui animalium pellibus teguntur, monialia ex argento, & ære gestant, & ex piscibus vt plurimum victitant. Horum præcipua populationes sunt *S. Maria, Cabo Marzo, & Brest*.

E S T O T I L A N D I A.

Estotilandia.

*A quò sue-
rit inuenta.*

Fines.

ESTOTILANDIA, seu Estotilant prouincia est cæteris Septentrionalior; & Orientalior, respiciens Frislandiam Insulam Europæ. Et hæc quidem prima omnium huius noui orbis detecta fuit anno 1390. ab Antonio Zeno Patritio Veneto, sub auspicijs Zichmi regis Insulæ Frislandiæ piscatoribus. Eius fines à Septentrione incogniti adhuc manēt, sed à Meridie ad terram laboratoris terminat, iuxta fluuiū, qui vulgò dicitur *Rio Negro*, & ab Ortu mare del Nort habet.

Qualitas.

*Incolarum
mores.*

Est verò hæc terræ pars satis culta, & omnium penè rerum ad humanū vsum fertilis, ac metallis etiam diues, præfertim auro. Est tamen frigori valdè subiecta, & quatuor habet præcipua flumina vniuersam prouinciā irrigantia, quæ ortū ducunt à celsissimo monte in regionis medullis licente. Incolæ ingeniosi sunt, & artium penè omnium mechanicarum peritissimi, cuius vestitus est ex ferarum pellibus, ac vitulorum marinarum, ex quibus etiam cymbas conficiunt pro sulcando mari.

A M E -

AMERICAE MERIDIONALIS
Regiones.

RENINSULA hæc Noui Orbis, quæ tota ferè in Meri- *Americæ Meridionalis forma.*
 diem porrigitur, Africæ & ingenti pyramidi per simi-
 lis est, cuius basis propè isthmum est, ac versus Boream;
 quam quidem illa terra efficit, quæ Hispanis *Firma* vo-
 citatur. Vertex seu cuneus sensim extenuatus ad Ma-
 gellanicum definit fretum versus Antarcticum Polū
 grad. penè 53. ab AEquatore dissidens. Orientale latus
 pulsatur vastissimo Oceano *del Nort* vocato. Occidentale verò ingenti
 clauditur itidem Oceano, qui vulgò *Mare del Sur*, & Pacificum vocatur.
 Totius huius continentis Meridionalis circumnauigationem ferunt cō- *Circumnauigatio eius.*
 plecti sexdecim millia milliaria; cuius sanè Orientalis pars à Maragno-
 ne fluuiio ad Argenteum vsque fluuium, vulgò *Rio della Plata*, Lusitano-
 rum iuris est; reliquum Regibus Hispaniæ acquisitum est. In hac porrò
 orbis portione sunt continua seriè à Borea ad Austrum expansi montes
 spectatæ celsitudinis, ad quorum cacumina nec aues suo volatu ascende-
 re queunt: ab his ingentes exoriuntur fluuij, qui ad vtrumq; Oceanum
 suas aquas mittunt: inter hos celeberrimi, & magnitudine admirandi
 sunt plerique, nimirum Argenteus, & Maragnon. *Argenteus fluuius.*
 ARGENTEVS, vulgò *Rio della Plata* dicitur, ab argenti nimirum copia: is enim quacun-
 que tendit agros, & incolas inexhausta argenti opulentia afficit. Postea
 permultis influentibus amnibus adauctus, in Oceanum *del Nort* ingenti
 ostio quadraginta leucarū amplo præcipitat. MARAGNON quo- *Maragnon fluuius.*
 que fluuius in immensam latitudinem ac longitudinem patescit; ferunt
 enim nauigatum fuisse sex millibus milliaribus, ac eius ostium 70. leu-
 cas complecti. Est præterea hæc noui orbis pars auri, & argenti miro *qualitas Americæ Meridionalis.*
 prouentu beata, ac omnibus affluit rebus tam ad humanæ vitæ neces-
 sitatem, quàm ad delicias, nec desunt in ea preciosi lapilli. Hoc tamen in
 primis maximo laborat incommodo, quod incolas habet moribus fe-
 rinis, ac penè inhumanos, quibus quidem humana caro suauissima est es-
 ca, præter immunda animalia, ac insecta, quæ comedere solent. Multæ,
 imò innumeræ in hac sunt regiones, ac prouinciæ: quarum quædam co-
 gnitæ sunt, ac satis exploratæ; nonnullæ verò vix nomē notum habent,
 quod vel ob eorum inopiam accidit, vel ob incolas bellicosos, terribi-
 les, ac indomitos. Nos autem de præcipuis tantum tractare decreuimus, *Regiones præcipuè Americæ Merid.*
 quæ sunt *Castella aurea*, *Peruuia*, *Chile*, & *Brasilia*, quæ ab Hispanis, & Por-
 tugallensibus satis cultæ sunt.

C A S T E L L A A V R E A.

*Castellæ au-
reæ fines.*

A S T E L L A A V R E A, vulgo *Castiglia dell'oro*, est pars terræ firmæ ab Hispanis ita vocatæ, quæ extenditur à Theonyma vrbe, & à Panamaide vsq; ad sinum Vraux & D. Michaelis, & occupat isthmum totû, quod hæ noui orbis præcipuè partes firmissimo vinculo constringuntur; cuius quidem isthmi latitudo decem & octo leucas occupat, seu septuaginta duo mil-

qualitas.

liaria. Est autem hæc terræ pars malè habitata, ac parum culta ob inclemens cælum, ac ob stagnantes aquas: duè nihilominus sunt in ea celebres vrbes, ac populo frequentes, iuxta vtriusq; pelagi littora ad appellentiû opportunitatem extructæ, licet insalubri & ipsæ potiantur aëre, nempe THEONYMA, vulgo *Nombre de Dios*, quæ mari *del Norte*; & PANAMAIS, quæ Peruuino mari, seu Pacifico appositæ est; & hæ quidem vrbes quæcunque vel è Peruuia regione in Hispaniam, vel ex Hispania in Peruiam aduchuntur, fido portuum hospitio excipiunt: si quidem diuitiæ ac merces, quæ ex Peruuia regione in Hispaniam afferuntur, exonerari debent in vrbe Panamaide, & inde terrestri itinere comportanda sunt ad vrbem Theonymam, vbi denuò nauibus impositæ in Hispaniam deferuntur: contra verò quæcunque ex Hispania conducuntur, exoneranda prius sunt in vrbe Theonyma, vt pedestri itinere Panamaidem perducantur, & ab hac in Peruiam regionem nauigijs comportentur.

*Theonyma
vrbs.
Panamaide
vrbs.*

P E R V V I A R E G I O.

*Peruuia fi-
nes.*

P E R V V I A prouincia totius noui orbis famosissima, tota ferè intra AEquatorem & tropicum Capricorni clauditur. Sunt quæ eius fines à Septentrione noua Grænata, Castella aurea, & Perû fluuius ac portus, qui huic regioni nomen dat: ab Occasu est Oceanus, seu mare *del Zur*: à Meridie Chila prouincia: & ab Ortu montes; occupat quæ longitudine sua hæc prouincia mille & octin-

*Peruuia à
quo inuen-
ta:
Peruuia di-
uisio.*

gentas plus minus leucas. Detecta fuit primùm anno 1525 à Francisco Pizzaro, cuius præfecturam paulò post à Carolo quinto obtinuit, atque eam plenè perlustrauit, ac occupauit. Hæc autem diuiditur hodie in tres partes, nempe in Planitiem, in Sieras seu montaniam, & in Andes seu vltra montanam.

*Planities Pe-
ruuie de-
scriptio.*

Planities Peruuia iuxta maritimam oram expanditur milliaribus propemodum mille ac quingentis, eiusque latitudo maior ad sexaginta

gintamilliaria accedit, & minor ad triginta. Est autem hæc pars fabulosa, solitudinibus frequentibus deformis, ac maiore ex parte sterilis; præsertim cum nec ullos habeat fontes aut lacus, nec ullis imbribus aut pluuijs vnquam adiuuetur. Sunt tamen in ea agri permulti circa fluminum ripas viriditate ac sæcunditate læti, quippe qui hyemali tempore ac fluuijs ipsis à præcellis montium rupibus delapsis effusisque, qui nunquam magis, quam septem aut decem milliarium intervallo distident, vtili perfusi & inundatione irrigantur: qui etiam agri ipsi ab accolis magna industria irrigantur, & exercentur, vnde postea gossipiū, verij coloris, & omne frumenti genus copiosè reddunt. Huius tractus incolæ viles sunt, pusillanimi & inopes, qui sub arboribus & inter arundines ac iuncos viuunt ac dormiunt, quorum esca sunt pisces, & crudæ carnes.

Incolæ huius tractus.

Montana regio Peruuix longo extenditur tractu à Septentrione ad Meridiem mille circiter leucis, nec magis à mari recedit quam 20 leucis, & aliquibus in locis minùs. Sunt verò hi montes admodum frigori obnoxij, in eisque frequenter niues cadunt: nec arbores vt plurimum proferunt, vnde incolæ ignem ex terra quadam ad hoc apta fouent. Reperiuntur hic leones, lupi, vrsi nigri, capreoli, & quoddam pecudum genus camelis simile, è quarum lana vestes gausapinas, & alia necessaria conficiunt. Continentur inter hos montes multæ amplæ valles ac profundæ, fertilissimæ, ac populo numerosissimæ; cum aëre potiantur calidiore. Et incolæ quidem harum vallium cæteris huius tractus ingeniosiores animosiores, ac ciuiliores sunt.

Montana regio Peruuia.

Valles amplæ Peruuia.

Andes sunt etiam montes, sed continua serie producti absque vallibus, qui etiam à Septentrione in Meridiem incedunt, & inter hos & alios montes COLLA O provincia clauditur, quæ sanè vt plurimum montibus referta est, ac frigori subiecta, sed tamen valde populosa.

Andes Peruuia.

Montana regio, vt ait Leuinijs Apollonius, maritimæ regioni hominum cultu, vrbium frequentia, & soli aërisque beatitudine longè præstat, ac peculiari idcirco regum sede, procerumque habitaculo excoli consuevit. Terra enim omnis egregia clementis cæli temperie adiuta, multo innumerabilium riuorum, amniculorumque, quos montes profundunt, excursu mirificè sæcundatur, ita vt graminosis vbique viretis lætissimè transeuntibus arrideat, & fertilibus passim pratis grauida omne leguminum genus liberaliter præbeat: Nam præter Chamaecerasia, & alia eius sortis mora dumetis assueta, lactucasque, brassicas, caros, daucos, ac raphanos magna proceritate luxuriantes, sed tenuium etiam mentis vulgares, etiam amaracum, nasturtium, petroselinum, saluiam, oxylapathum, mentam, & inuisam Veneri portulacam, condiendis epulis lautissimas herbas profert, & cætera porro omnia, quæ postea Hispanis ferentibus accepit, vberima referendi benigni.

Montanae regionis qualitas, & felicitas.

*Herba vid-
neribus sas-
pandis ma-
ximè acco-
moda.*

benignitate reddit. Præter has alteram herbam edit, flauos flores tenuifculis petiolis egeretem, frondium habitu apio nõ abfimilem, quam celebratissimo ab Græcis scriptoribus potamio stratiote potentio-rem vulneri etiam rancescenti, & chirurgorum desperatione deplorato vnicum solum remedium afferre, eandem autem carnem sanam ac valentem (si huic adhibita sit) ad ima ossa peredere ferunt. Hac etiam præstantior nascitur altera (*Cocam* vocant indigenæ) frondibus eius arbusculæ similis, quæ Græcis *Rhus* dicta est, Latini fruticem coriarii vocârunt, quæ, sicuti reipsa compertum est, omnem cibi ac potus appetitum auertit in ore gestanti. Verùm ante alia frumentum tanta fecunditate luxuriat, vt sicut proditur, ipse dicere verear, vno ex satiuo frumenti sextario amplius quinquaginta aut centum, ducentos interdum progigni: quodd eò certè vehementius demirari licet, quodd leuissimam, tenuissimamque agriculturæ curam ac rationem exerceant.

*Peruinorū
agricultura
mirabilis.*

Agros enim leuiter expurgatos, & lolijs euulsis sarritos, cùm aratrum vomeremque penitus ignorent, non tanto inductis sulcis subruendi, glebas occandi, deinde post iacta semina cylindro æquandi labore fatigant incolæ, quantum nostri ad fruges ferendas requirunt, sed lignea pala modicè vulgeratam humum leuiter inuertunt, scrobibusque effosis grana pastino ligneo, sicuti apud nos sabæ solent, depangunt, quæ regeſto demum superſuſo condita in summam luxuriam prorumpunt. Herbarum, frumentique copiarum arborum fecunditas respondet, quarum non illæ modò, quas nouit Europa, egregiè crescunt, sed earum etiam plurimas inuenire licet, quæ nobis nomine naturaque sunt prorsus incognitæ. Nam, vt in montanis fieri solet, nigrantes plurimis in locis syluæ occurrunt, quæ non omne arborum genus modò, & earum caudicibus vberriam lignandi copiam, sed in cauis abditisque specu- cum lustris magnam ferarum multitudinem subministrant. Pumilium etiam animantium campi, ac imæ valles ad aucupum voluptatem vsque adeò sunt plenæ, vt lepores, cuniculi, turtures, columbæ, ficedulæ, nisi, frigillæque nullo anni tempore mensis desint. Sed ne psittaci quidem, vulpes, vrsi, ac leones rara montanis sunt animantia; equi non isti hic modò, sed per vniuersum orbem nouum penitus incogniti. Verùm horum egentiam, quamquam imparibus, & ineptis ad bellum viribus, ouium copia supplet, quæ equis magnitudine pares, & cætera forma, præter torosi pectoris strumam, camelis persimiles, quinquaginta onerum pondo sustinent, & virum in terga sublatum ad aliquot passuum millia vehunt; fessæ, si tamen vrgerentur, sedentes ore conuerso ringè- res fædo odore conspurcant; si onustæ sint, tum humo sese acclinant, nec inde vlla verberum vehementia, ipsis asinis contumaciores, nisi penitus clitelis exonerentur, propelli possunt: vtile profectò animantium genus, non ad supplendum modò absentium equorum in farcinis, virisque vehendis commoditatem, sed ad alimoniam etiam & optimi lucri vsum. La-

*Fera Or-
des Peruii
numera.*

*Ouiū geni-
Peruino-
rum.*

næ etiam tenuitate, longitudineque, & copia facile nostras superant, & ipsius carnis suavi gratitudine verus cū, atque iuuentorum nostratum delectabilem saporem adæquant, frumento vescuntur, sed paucissimi cibi sunt; vsq; adeò exigui verò potus, vt illo triduū quatriduūq; abstineant. Plæraq; autem montium pars innumerabiles auri, argentiq; *Miræ auri, & argentii.* gazas nobilissimis fodinis emittit, nec vlla ferè vrbs aliquo nomine spectata offertur, quam non insigni alicuius minæ auro naturaditâr, vt meritò harū comparatione diuitiæ fordescere debeant, quas aut Tago, aut Lydorum Pactolo veterum fabulæ ascripserunt. Nam præter inexhaustas montium Arrugas, quis eloqui possit, quātam auri, argentiq; vim canalicia, aut egesti fluminibus thesauri ferant? quæ rutilantibus arenis, & pellucidis vndis limpidi aureo quodam profluxu ruere videtur. Nec in tanta fodinarum copia minij, sicut accidere Plinius testatur; aut sandaracæ, & id genus versicoloris terræ ad vestimēta inficienda venæ defunt. Supra has dotes omnis hæc plaga, quæ per montes latissimè *Peruina montana pluuia sentit.* extenditur, ad vberissimam satiarum frugum alimoniam, & priuatorū etiam puteorum commoditatē, mutante vices tempestate pluuiarum subsidia habet, quæ in tāto solis æstu magno incolarum, & agrorum hiantium gaudio excipiuntur. Hactenus ex Leuino Apollonio.

Horum montanorum incolarum naturam idem Leuinius his verbis exprimit. Hac regionis felicitate incolæ industria, atq; ingeniorum solertia dignos se præstât, q̃ sicuti soli bonitate, ita naturæ, politiæq; præstantia maritimos longè antecellūt. Viri subuculam, ac chlamydē lancæ gestant, promissosq; alunt crines, quos circa verticem tenui fascia substringunt: scæminis vestimentum est oblongum, non manicatum, quod laneo cingulo ter, quaterq; circūducto infra vmbilicū succingitur; huic penula superijcitur aurea, argenteave, ascicula circa collum constricta, quam *Topum* vocant. Hæ candida facie gratiosæ, quamquam absurdè ferè in acutam cuspidem capitum vertices acuminentur, non formæ modò, sed modestiæ, verecundiæque muliebris, & reliquorum morum nò leui gratia pollent; & huic singularem in maritos amorem, fiduciamque mirabiliter adiungūt, quos præter sui sexus vires in quotidianis operibus assiduo, & fideli labore subleuant.

De moribus autem Peruuinorū in vnīuersum Leuinius Apollonius sic scribit. Vniuersi tribus potissimū gentibus distinguuntur, quarū singulæ plures sub se populos nominum rursus varietate differentes cōtinent. Hæ gentes dissimilitudine gaudent, & diuersis linguis sunt secretæ; frequenter etiam limites excedentes inter se bella gerere, & ferro iniurias vindicare discordes solebant, prius quàm in vnus Gynacauæ ditionē ad Aequatorē vsque prouincia cessit: verum vti victoria eius cunctis sub vnam potestatē reductis dissidiorum facultas ablata est, ita apud proceres, & vulgus Cusconica lingua, qua duntaxat ius dicebatur, voluptati ac studio esse cœpit, sic vt huius gnaro totius prouinciæ peragrādæ

Mores Peruanorum in vniuersum.

Gynacaua potes Rex.

Cusconica lingua ceteris praeferretur.

O o

non H. ns.

non difficilis facultas relinquatur. Fœminis lancea vestis est ad talos vsq; propendens; mares indusiolum ad furas vsque, & huic superiectum palliolum gestant. Quanquam verò idem ferè tota regione corporibus vestimenti sit genus, capitum tamen habitus mirificè variant, cum singuli pro vsitato patriæ more fasciolas tornatiles, multi simplices, plurimè versicolores gerant; nec ferè sint quiquam, qui eo in capitum ornatum secundùm patriam vsitationem ab alteris non vehementer discrepent.

*Peruini
animi con-
temnunt.*

Admirabilis verò omnes naturalis indolis simplicitas imbuunt, adhuc vetustæ ruditatis heres, quæ ridiculas nobis negociationes exercent, vix exhaustas suas auri, atq; argenti gazas sapiunt, atque informibus eorum mæsis dumtaxat vtuntur, quamquam aureorum, atque argenteorum emblematum non minore, quàm nos, delectatione capiuntur, quibus templorum, atque regiarum postes bracteato, sculpto uè opere fabrefactis plurimum exornant.

*Peruini or-
ationis.*

In ea tamen vulgari simplicitate proximè AEquatori subiecti morum incòmoditate, ac vitij reliquos superant, qui ab multa hypocrisis taciturni, & compressis in labra verbis submurmurantes, non multum ab ludæorum modo abhorrent, sæd e q; marium libidini procliuiores, exiguo in precio mulieres habent, quas non vilissimè modò sibi ancillari cogūt, sed vel leuissima offensione plagis acerrimè excipiunt. Indusiolo leui vmbilico tenus vestiuntur, ceteras corporis partes, ne pudendis quidem saluo pudore, nudas relinquunt: crura brachiaq; gemmatis sphaularum circulis ornant, & pertusis vtriusque malis, atq; orum labris, torcosios, atque smaragdos mirificè splendicantes hiatis infixos gerunt. In eo ornatu tanta superbia est, vt eundem vxoribus inuideant, quibus nulla, vel ad perpetuos grauissimi solis æstus arcendos stragula vestium, præter tenue pudendorum præcingulum, conceduntur. Apud hos ostia templorum in Orientem porrecta lanceo præpediculo sunt præclusa; in ipsis verò tēplis simulacra duo ad atrorum hircorum similitudinem sculpta adorantur, atq; ad perpetuum cultum ante hæc certarum miri odoris arborum ligna cremantur, ex quibus dum cortices detrahuntur, tam acri odore adeps defluit, vt olentium nares, cerebraque teterrimè afficiat; illita verò defunctis, aut gulis instillata (quemadmodum cupresso promanans resina) perpetuò ab vermiculorum iniuria, carieque vniuersa mortuorum cadauera vindicet.

*Idola Peru-
inorum.*

Apud *Caraceos* in supremis portarum peristylijs humana simulacra conspecta sunt striata Diaconi stola induta. *Pasaones* interfectorum puerorum virorumq; corpora ad saxeos stylos mirificè aduersus putredinem præmunita conseruant, & capita truncatorum in pugni magnitudinem quadam materia mirabiliter extenuata, ad postes clauis affixa tanto artificio ostendunt, vt post multa etiam annorum spatia nò ingratum odorem spirent. In vulgaribus vbique ferè templis magnorum serpentum figuræ adorantur: super hæc singuli priuatis in ædibus vetere AEgyptiorum superstitione, pro vt cuiq; sua ars, atque opifitium

*Caracei
pop.
Pasaones
pop.*

*Figure ser-
pentum ado-
ratæ.*

sicū est, peculiāres Deos ceu penates, ac lares colunt. Omnis scientiā prorsus expertes sunt, literarumque omnium, ac picturarum exortes, quæ apud Mexicanos literarum loco habentur. Laneis enim funibus *Memoria* vtuntur (quippos appellant) quibus implicitis diuersarum figurarum *Peruianorum* nodis numerum supputent ab monade ad denarium, atque inde altius *ex funibus* numerando gradatim ascendentes; nodis colores imprimunt rebus illis similes, quas indicare volunt. Singulos prouincia quælibet constitutos notarios habet, qui per hos colores rerum vel ante multos annos gestarum memoriā, ceu literarum monumentis haustā plebi insinuāt, & si quid tum in prouinciā posteritate dignum geratur, fidei per eorum nodorum colores custodiā demandant: communium legum scriptis coercentur omnes, & in summa rerum pub. moderatione egregius iurisdictionis est ordo, iustoque suppliciorum inflatu in fontes animaduertitur. Arma illis sunt ensis, hastile præpilatum, clauus ferreus, securis argentea, aut aurea acie, fundi, & alia telorum genera: excurre, seruare ordines, ferre opem expedite nōrunt, nec virtute petitam mortem extimescunt, modò vel suis egregiam memoriā relinquere, vel accipiendi ab ducibus muneris locum facere possint. Hactenus ex Leuinio Apollonio.

Continet porrò Peruiā prouinciā intra suos limites quāmplures vrbes ac populationes, quarum præstantiores, ac celebriores sunt: *Portus* *vetus*, *Michaelia*, *Trugillum*, *Regium* seu *Lima*, *Arequipa*, *Quito*, *Cusco*, *Argyropolis*, & *Potosium*. Quarum quinque priores ab Hispanis primū situs commoditate, & mercaturæ opportunitate allectis occupatæ sunt, & adificijs more Europæ exornatæ. *Portus vetus* *Peruianorum*

PORTVS VETVS, vulgò *Porto viejo*, primæ est vrbs ab Hispanis occupata, quæ AEquatori proxima est iuxta maius littus, & optimo portu gaudet, sed aëre insalubri, ob idque infrequenter habitatur. Ad hanc autem nauigiā appellant, quæ vel in Peruiam regionem tendunt, vel ab ea Panamaidem redeunt. Vicinus ager smaragdus in rupium lateribus suppeditat, quos perpolitos magno cum lucro varias in vrbes Hispani submittunt. Apud hanc urbem effusa sunt ab Hispanis gigantum ossa, ac dentes, qui tres latitudine, & quatuor longitudine digitos exæquarent: quod quidem hominum genus indigenæ affirmant quatuor virorum longitudinem exæquasse. *Portus vetus* *vrbs* *Smaragdi*

MICHAELIA, seu D. Michaelis vrbs, *Piura* à Barbaris vocatur, estque secunda ab Hispanis occupata, iacetque supra fluuium *D. Michaelis* *in vrbs*. Ciram, optimum portum habens: fertili etiam gaudet agro, sed auri, argenti que fodinis experte, & peculiari Ophthalmiæ morbo infamis; qui, teste Leuinio, transeuntium oculos magno dolore impedit atque excruciat.

TRVGILLVM tertia Hispanorum vrbs, agrum feracissimum *Trugillum* *vrbs* habet frumenti præsertim illius, quod incolis mayz vocatur, sed à nauigijs

uigijs parum frequentatur, ob sui portus incommoditatem.

*Regiū vrbs
primaria.*

LIMA, seu REGIVM, totius maritimi tractus excultissima Metropolis, in amenissima valle ad ripam amnis iacet tutissimo in portu ad duo passuum millia ab littore semota. Mira aëris temperantia gaudet agro rerum omnium fertili, præsertim frumenti, fabarum, pisorum, & omni leguminum nostratium genere; atque etiam ficuum, malorum citreorum, arantium, limoniorum, & ceterorum fructuum. Est præterea populo frequentissima; namq; quingentis ædificijs & amplius excolitur, ambitum comprehendens valdè spaciosum, in quo sunt latæ viæ, amplum forum, & cultissimi, ac amenissimi horti. Condita fuit hæc vrbs à Francisco Pizzaro anno 1535. & in ea residet nunc vniuersæ huius prouinciæ audientia, Cancellaria, Prorex, & Archiepiscopus, cui subsunt Episcopatus hi, nempe *Quito, Cusco, Guamantiaci, Arequipa, Pas, Plaza, Trugilli, Guanugio, Cacaopaia, Portus veteris, Guaiachil, Popoiani, Carchi, S. Michaelis, S. Francisii.*

*Episcopatus
Peruie.*

*Arequipa
vrbs.*

AREQUIPA quinta Hispanorum maritima colonia, longè à mare duodecim milliaribus sæcundo, ac salubri in agro ædificata est, quæ trecentis amplius ædificijs nitet, & frequenter quidem habitatur, ob sui portus commoditatem, continuoque magis atque magis incolis, ac opibus augetur: sed tamen admodum diuexata fuit ab ingenti terræ motu anni 1582. quo omnes ferè eius domus prostratæ sunt, interemptis tantummodo 22. viris.

*Terræ motus
ingens.*

Mediterranæe vrbes.

Mediterranæ, ac montanæ vrbes præstantes sunt, quæ sequuntur, in quibus Hispani etiam colonias habent.

Quito vrbs.

QVITO vrbs, opulentia, & incolarum numero Regio Metropolitana vrbi ferè par est, Aë quatoris linæ ferè subiacet, nec tamen feruido, ac æstuoso potitur cælo, sed potius frigido. Eius ager semper virens est, & omni frugum beatitudine florido, vbi Europæi fructus succo præditi mirificè aluntur, atque etiam domestica animalia. Scatet etiā auri mineris, & Mercurio viuo crocei coloris.

*Cusco vrbs
præcipua.*

CVSCO montanarum vrbiū Regina, multitudine incolarum Regio non cedit, sed fodinarum opulentia longè superior est. Hæc (ait Leuius) ante Hispanorum aduentum prouinciæ reges læta aulicæ pompæ sede fouebat, magno procerum, & gregariorum commercio iura hinc petentium celebrata, & inter Peruuinas sola, quæ faciem vrbi præfert: Munitissimam enim quadratorum maximæ magnitudinis saxorum molem habet, quorum permagnam copiam vicini montes immensissimis lapicidinis petentibus, excidentibusque suggerunt, & indigenæ saxis erutis, & infinito labore, cum ijs oneribus trahendis, vehendisque equi, ac boues deessent, vnum ad locum comportatis firmissimo egregiæ structuræ opere adhibuerunt. Aedes, quas incolæ quondam possidere, easdem politiore paulò ornatu instauratas Hispani tenent: vniuersa ciuitas, cum magno hominum confluxu in dies

dies augetur, regum instituto quatuor in partes, veluti tribus, dispersita est, & in harum vnam seuero edicto impulsæ, quicumque ciuitate donari, aut urbem incolere vellent, recipere sese debebant. Ager non frugū, aurearumque fodinarum, quarum ingens numerus circa scætet, felicitate modò gratiosus est, sed mitissimi aëris, auræque placidissimæ tâta gratia commendatur, vt vegetè saneque ingresso pristinam valetudinem non facile immutat.

Agro Cusconico disiunctus magno satis spacio iacet ad Orientem lacus *Lacus Titicaca*, quem rapidissimus amnis, in Occidentem decurrens, aquarum in magnum se spacium effundentium efficit, ac deinde veluti intolerabili onere paulo solutus in alvei sui angustias redit, sed isthuc receptus, iterumque velut ante illabentium amnium mole increpescens in alterum rursus, sed minoris magnitudinis lacum prorumpit, laxatisque tantæ molis incubitu humeris liberius excurrens, obscuro exitu euanesceit in occultos, vt credi par est, naturæ specus sublidens, & subterraneo alvei absorpti cuniculo in pelagus transmissus, quemadmodum Alpheum ex Peloponneso in Siciliam per lapsum olim ferunt. Hactenus ex Leuino.

ARGYROPOLIS vrbs, seu Argentea, & vulgò *della Plata*, quinta est inter montanas Hispanorum colonia, vt ait Leuinius, non magna quidem ciuium habitantium copia, sed eorundem incredibili opulentiâ insignis. Metropolis autem est prouinciæ Ciarcas.

POTOSIVM etiam vrbs fodinis argenteis mirè opulens est, è quibus immensa eruitur argenti copia, quæ vniuersam Hispaniam, ac Europam implet. Hæc satis sint de hac aurifera Peruiæ regione. Qui de Ingarum, seu Peruuinorum regum magnificentia instrui desiderant, ingentia legant volumina, quæ de hac regione conscripta sunt.

C H I L E.

HILE prouincia à Meridie Peruiæ regionis iacet ad mare Pacificum exposita, quæ ab incredibili ipsius frigore nomē sortita est, hæc autem pluuias, fulmina, & totius anni mutationem sentit, quemadmodū Europa. Estque partim maritima, partim montana, sed iuxta mare aliquanto incalescit. Fert autem omnifariam fructus ex Hispania allatos, & magnum mittit pecudum, & struthionum numerum. Huius fluij interdiu decurrunt, noctu verò frigore penè gelati tardè, ac debiliter incedūt. Incolæ proceri sunt, bene dispositi, ac bellicosi, quorum arma sunt arcus, & sagittæ; eorum vestitus ex animalium pellibus, ac luporum marinorum sit.

D. Iacobi
vrbs.

Metropolis est regionis D. IACOBI vrbs, vbi nunc noua Hispano-
rum colonia coalescit.

BRASILIA REGIO.

Brasilia
vrbs.

Brasilia
magnitudo.

RASILIA regio inter duos ingentes fluuios iacet, nempe Maragnonem à Septentrione, & Argyreum, vulgò *rio della Plata*, à Meridie, & partim ab Occasu; à qua etiam parte ad altissimos Peruuia montes accedit: sed tamen ab Ortum mari vastissimo, vulgò *del Nort* vocato, pulsatur. Huius longitudo, quæ à Septentrione in Austrum accipitur, traditur mille & quingentorum milliarium; latitudo ab Ortum ad Occasum quingentorum milliarium, & eius circumnauigatio iuxta mare *del Nort* milliarium plus minus trium millium. Huius verò famosissimæ regionis descriptionem eleganter ac fideliter tradit Ioannes Petrus Maffei à societate Iesu, quæ nunc sequitur.

Brasilia
qualitas &
fecunditas.

Est autem Brasilia noui orbis pars, quam, paulò post Capralis accessum, Americus Vesputius Florentinus eiusdem Emmanuelis auspicijs accuratius explorauit, atque à duobus ab Aequatore gradibus, partibusque, ad gradus quinque & quadraginta in Austrum excurrans, trigoni oblongi speciem refert, cuius basis in Aequatorem ac Septentriones obuersa, ab Oriente in Occidentem rectà protenditur. Angulus extremus ignotas ad Meridiem regiones attingit. Latus in Orientem spectans, interposito mari, Hesperijs Aethiopibus obiacet. alterum latus à prouincia Peruana determinant iuga montium adeò celsa, vt ipsos auium volatus fatigare dicantur, vno duntaxat, quod adhuc exploratum sit, eo-
que difficillimo transitu. Regio ferè tota in primis amœna est, cæli admodum iucunda, salubrisque temperies; leniù quippe à mari ventorum commodissimi flatus matutinos vapores ac nebulas tempestiuè disijcunt, solesque purissimos, ac nitidissimos reddunt. Scatet ea tota ferè plaga fontibus, ac syluis, & amnibus inclytis: è quibus (vt reliquos taceam) is, quem Argenteum vocant, leucarum quadraginta ostio in mare fertur adeò violentus, vt inde nautæ dulces hauriât latices, priusquam tellurem ex alto conspiciant. Terra partim in planitiem expansa, partim in colles clementer assurgens, felix præpinguibus glebis, & riguo solo, semperque vernante, credita semina multiplici reddit scœnore; ac sacchari præsertim est ferax, quod cæleste donum, Attico melli multis partibus præferendum, proceris arundinibus coddidit natura: è quibus æquaria mola dulcissimus humor expressus, in abenis ad purum excoquitur, tū formis in panes cogitur ad meræ figuram: dein rursus, vbi libuerit, eliquatus, artificum manu pigmentis, ad instar ceræ, varias

Argenteum
fl.

Sacchari
mirum pro-
uentum in
Brasilia re-
gione.

varias in effigies indiscreta penè verisimilitudine trahitur. Cuius ge-
 neris officinæ, priscis ignotæ, hodie, qua præsertim incolunt Lusita-
 ni, passim exstructæ visuntur: atque ex ea merce negociatores vel ma-
 ximum capiunt emolumentum: siquidem nauibus quotannis in Eu-
 ropam euecta, certissimo compendio longè lateque diuenditur.
 Certis etiam è plantis, quas vulgò *Copaibas* vocant, inciso per æsta-
 tem cortice, in modum balsami liquor suauissimi odoris emanat: cui, ^{*Copaibas*}
 cum ad alios mortalium vsus, tum ad curanda vulnera & cicatrices ^{*plantæ mi-*}
 tollendas, mirificam esse perhibent vim. Ex plantæ cernuntur af-
 frictu animalium attritæ, quæ à serpentibus venenatis, aut à feris
 icta, ad remedium illud ipso naturæ instinctu se conferunt. At *Za-*
bucates quæ dicuntur, admodum excelsæ, magnos ferunt summa du-
 ricie calices, ore in terram obuerso, & quidem admirabili naturæ so-
 lertia pyxidatim operto. ijs calicibus nuces castaneæ saporis egregij
 continentur: quæ vbi maturuerint, excusso confestim operculo, pau-
 latim ipsæ per se in alimenta incolarum ad vnam è calice defluunt.
 Syluestria etiam sunt Caiusia pyra, apprimè succosa, & innoxia: ita-
 que medijs caloribus auidè manducantur. ^{*Caiusia pyra*}
 Cæterum in imo pyro-ra-
 faba quædam extuberat cortice amarissimo, prædulci medulla si tor-
 reatur, pyro præterea refrigerandi vis: faba calefacit. Verùm ex
 omni genere palma tribuitur ijs, quos vulgus *Ananazes* appellat. ^{*Ananazes*}
 Planta est humilis, cuius è ramis veluti pinea nucamenta dependent ^{*planta*}
 præmolliæ: hæc suo tempore in frusta dissecta, gratissimo simul odo-
 re ac sapore non recenti duntaxat edulio sunt; verùm etiam in lon-
 gum tempus adseruantur è saccharo. Iam verò illati in eas regio-
 nes ex orbe nostro melopepones, cucumeres, malogranata, ficus, vi-
 tesque biferæ ac trifæræ, nec non multiformia mala medica suppe-
 tunt. Ad hæc est videre complures alias pomiferas arbores, quas
 percensere nimis longum sit; piscesque & aues coloris eximij, &
 quadrupedia plurima, sed sermè syluestria, partim nota nobis, par-
 tim ignota. in quibus vtique apparet, quàm miris modis ac varijs
 diuina sapientia ludat in orbe terrarum. Ex eo numero, vt pauca
 perstringam, apri sunt amphibij, carnibus optimis ac saluberrimis:
 ij, quod priores pedes perbreues habent, posteriores autem prælon-
 gos, tardiore sunt cursu: itaque deprehensi à venatoribus, quæ pro-
 ximum est sese aquis immergunt. ^{*Apri am-*}
 Ante sunt etiam gentis vocabu-
 lo ad mulæ similitudinem; sed minores, & rostro tenuiore, inferiori-
 re autem labro tubæ instar oblongo, rotundis auribus, breui cauda,
 reliquum cinereæ corpus: eadem lucifugæ sunt; non nisi noctu ad
 pabulum prodeunt; vbi diluxit in sua sese condunt latibula. Huius
 belluæ carnes gustatu planè bubulas referunt. ^{*Ante anti-*}
 Cotias verò nomi-
 nant, magnitudine, & forma, & sapore leporum: rufo colore, par-
 uis auribus, cauda ferè nulla. Maiores sunt eiusdem ferè speciei,
 quas

- Paca animal.* quas *Pacas* vocant: rostro tereti ad faciem scilicet, fusco colore, candidis in maculis interstincto: neque carne tantum, sed & corio ipso prætenereo, atque ob id ipsum in deliciores epulas expectant. Caterum
- Tatusia animal.* insolito spectaculo *Tatusia* sunt, ad porcelli magnitudinem, corio squamatim loricato, sic ut equi cataphracti speciem reddant: ex eo caput duntaxat, cœu testudines exerunt, pedibus contractis, & specubus ferme uti cuniculi sese continent: hæ quoque carnes palato gratissimæ. Magna præterea vis tigrium est, quæ famelicæ horribili velocitate sunt, viribusq; tremendis: eadem pastæ (quod mirere) tanta ignavia dicuntur esse, ut à gregarijs etiam canibus confestim in fugam agantur: adeo cibi potusque latietas non homines tantum, sed etiam feras hebetes reddit. Illud verò mirum in *Cerigonibus* (id animalis nomen, buxæ colore, vulpeculæ magnitudine) ex eius aluo duæ dependent veluti manticæ: in ijs catulos circumfert, & quidem adeo pertinaciter suo quemque vberi affixos, ut à perpetuo suctu non auellantur, antequam ad pastum ipsi per se progredi valeant. Valdè etiam inusitata & effigie & natura est animal, quod ab re ipsa Lusitani *Pigritiam* appellant, *Cerigonum* serè magnitudine, sed rostro scædiore ad aspectum, & vnguibus ad digitorum similitudinem prominentibus. Huic ex occipite exstans coma ceruicem velat, lentoque ipsa ventris adipe verrit humum, neque vnquam in pedes exsurgit: denique tam tardè mouetur, ut quindecim ipsis diebus ad lapidis iactum continuo tractu vix prodeat. Visitat arborum folijs, & in earum cacuminibus degit plerunque: quarum in ascensu biduum circiter, tantundem in descensu ponit: neque verò adhortationibus tantum, aut minis, sed ne plagis quidem, sustibusue bestiam vel tantillum de insita ignavia, ac tarditate dimoueas. Mirandum est etiam genus earum, quas *Tamendos* vocant; veruecis altitudine; colore fusco; prælongo, ac tenui rictu; neque eo ad malas diducto, sed modicè ad inum ingisso. Vnguibus instructa est quadrupes mirè longis, latisque, nimirum ad victum facilius comparandum: namque formicis alitur, quarum latebras vbi crebro vnguium iniectu ac fossione detexerit, illicò exertam trium ferme dodrantium linguam immittit exilem, operatamque formicis repente contrahit, glutitque deceptas. Huic uti sciuro, valdè promissa & setosa cauda pro tegumento est: sub ea quippe ita se condit, ut nihil ex reliquo corpore prorsus appareat. Neque hæc tantum & alia indidem syluestria, ut dixi, verum etiam nuper à Lusitanis inuesta pecorum, & equorum armenta planè admirabili prouentu fortificant. quò magis mirum, vberissimo agro, mitissimo cælo, tam fera & acerbæ esse incolarum ingenia. Nullos omnino colunt Deos, omniñibustantum & augurijs ad insaniam dediti, & ariolis, impostoribusque miserandum in modum quæstui sunt. nudi æquè viri ac fœminæ prorsus incedunt, robustis lacertis, fluxo à vertice duntaxat

æt capillo; nam cæteras corporis partes identidem expilant: simis
 vti Sinarum populi naribus: æneaque ipsi cute, atro insuper succo po-
 mi Genipapi totum subinde corpus inficiunt. Præterea insertos ha-
 bent iam inde à prima ætate deliciarum causa quidam inferiore dun-
 taxat labro, quidam etiam facie tota prælongos nullius pretij lapi-
 llos, tetro sanè spectaculo. Gregatim peregrinantur ordine simplici,
 silentio miro, virum vxor anteit. Carorum aduentum, circundatis
 collo brachijs, appresso ad pectus capite, cum effusa comploratione
 altisque suspirijs primùm excipiunt, viæ laborem & incommoda mi-
 serantes: momento dein siccant oculos, habentque lacrymas in pote-
 state. Grauidis haud ita multus in partu dolor; à puerperio foeta con-
 festim exsurgit, ac domestica obit impigrè ministeria. Eius loco (quod
 vix credat quisquam) in aliquot dies velut æger decumbit maritus.
 hic officij causa ab amicis ac propinquis inuisitur. huic sorbitiunculae
 dantur ad refouendas vires. huic de gentis more bellaria, & delicata
 munuscula deferuntur. Numerandi rationem ac literas ignorant
 omnes. tantùm tenui quadam traditione, nonnulla de Noe, deque di-
 luuiò à patribus accepisse dicuntur, vt valde probabile sit, post dissi-
 patos quondam diuino iussu mortales, nullum huic genti cum nostri
 orbis hominibus fuisse commercium. Vino ac frumento in hæc vsque
 tempora caruere, satiuæ radice victitantes in farinam redacta, quam
mandiocam appellant. sub eodem testò ad inuersionem modum carinæ
 prælongo multæ simul familiæ degunt; noctu ad noxia vitanda ani-
 malia cubantes in retibus à terra suspensis: viuuntque in diem, &
 quicquid habent in commune facillimè conferunt, nihil in posterum
 solliciti. Natandi arte ad miraculum vsque præcellunt. sub aqua totas
 interdum horas, vbi quippiam in imo quarendum est, patentibus ocu-
 lis vrinantur. itemque laboris & inedia patientissimi sunt. triduum
 ipsum, vbi penuria ciborum ingruerit, ieiuniæ traducunt: ijdem si copia
 suppetat, à primis tenebris ad lucem vsque in conuiujs, & compota-
 tione persistunt. Rectè aut perperam factis, nihil post mortem præ-
 mij supplicijque superesse arbitrantur. Qui diem suum obière, eos per-
 inde ac decesserint, vel integro corpore, vel mancos, aut debiles vul-
 neribusque confossos, descendere ad orcum putant, ergo increma-
 ta condunt humi cadauera, addito rete cubandi causa, nec non edulijs
 per aliquot dies appolitis; quod ita persuasum habent, & somnum
 interim capere, & cibo vesci manes mortuorum. Captos in prælio
 hostes (crebra autem inter eos bella excitantur, ac sagittis præfer-
 tim vtuntur egregiè) multorum dierum cura saginatos, ingentium
 tripudio mactant; vorantque tosta verubus membra. ex optatissi-
 mæ Brasilijs epulæ sunt. neque si cui hoc læti genere perire contige-
 rit, malè secum actum existimat: quinimò ad mortem pergit alacer
 ac securus: editisque contra ipsosmet percussores facinoribus, ma-
 gnificè

*Brasilijs li-
 terarum
 expertes.*

*Brasilijs na-
 tatores in-
 signes.*

*Famis tole-
 rantissimi
 Brasilijs.*

*Brasilijs ho-
 miniuora.*

*Brasilijs
lingua vna.*

gnificè in ipso necis articulo gloriatur. sparsis domicilijs habitant, nullo magistratu, legibusque constricti. lingua nec difficilis cognitu, & vna fermè est omnium quotquot adhuc probè noti sunt, exceptis certarum rerum vocabulis, quæ aliter à viris, aliter à fœminis vsurpantur. Trium ex alphabeto elementorum F. L. R. nullus apud eam gentem est vsus; minimè absurda quarundam animaduersione factum id esse diuinitus; eò quòd Fide, Lege, Rege, sicuti dictum est, careant: beneficiorum acceptorum immemores: æquè iræ ac libidinis impotentes: ad pugnas, & certamina temerarij, præcipientesque: vltionis & humani sanguinis audissimi: ad summam belluis quàm hominibus propiores, qui quidem mores patrios retinent, ac mediterranea incolunt loca: nam post illatum ab Societate Iesu Euangelium, & liberalium artium disciplinas; in vicos & oppida contributi, præsertim qui mare accolunt, ad humanitatem ac pietatem magnis laboribus excoluntur. Hæc ex Masseio.

*Brasilijs post
Eustianorū
aduentum
cultiores
facti.*

*Brasiliū
lignum.*

*Coloniz
Portugallē-
sium in Bra-
silia.*

Cæterum in hanc regionem Portugallenses omnes ferè attulerunt fruges ac fructus Europæos, nuncq; ex ea maximam ligni rubri copiam ad tingendos pannos expetiti extrahunt, quod Brasiliū dicunt, & vulgo *Verzino*; deinde etiam gossipij & sacchari magnam vim. Multæ verò sunt istic Portugallensium coloniz, in quibus complura sunt ab ipsis ad saccharum excoquendum constructa ædificia, nempe *Pernambicum*, *Caput S. Augustini*, *Portus omnium Sanctorum*, vbi Episcopalis & Præsidistotius prouinciæ sedes, & aliæ.

*Popaium
regio.
Noua Gra-
nata,
Caribana.*

Postremò sunt aliæ quamplures regiones in hac magna Meridionali noui orbis peninsula, nimirum *POPANIA*, in qua sunt vrbes *Popaiam* metropolis, *Pastoco*, *Calli*, *Cartago*, *Antiochia*, & aliæ. *NOVA GRANATA*, in qua est *Tunia* regiuncula smaragdorum, & *S. Fides*, vbi residet Archiepiscopus, & Præses nouæ Granatæ. *CARIBANA*, in qua sunt *Darien*, *Vraba*, *Cenu*, *Caribana*, *Cartagena*, *Veneriola*, *Manacapana*, *Crimana*, & aliæ. *PARIA*, quæ fuit prima regio huius continentis à Columbo detecta. *CINNAMOMIFERA* Regio ab Ortū Peruuiz iacens, quæ Cinnamomum à communi differens profert.

*Paria
Cinnamomi
regio.
Tucumanorū
regio.
Gigantum
regio.*

TVCVMANORVM Regio, in qua sunt Hispanorum coloniz *Salta*, *Steco*, *S. Michaelis*, *Corduba*, *S. Iacobi*. *PATAGONVM*, seu gigantum Regio, & aliæ multæ; quarum quædam fœcundæ sunt, quædam steriles ac inopes; sed omnes ferè incolas barbaros, inhumanos, ac hominuoras habent.

INSVLAE CIRCA NOVVM ORBEM.

NUMERABILES sparsæ sunt per Oceanum del Nort insulæ ad novum Orbem attinentes, quarum aliquot ope Christophori Columbi, qui primus illas detexit, atq; aliorum subinde, qui mare hoc sulcârunt, innotuerunt. Harû præstantiores sunt Hispaniola, Cuba, lamaica, & Canibaiorum insulæ, de quibus agere instituimus, super sedêtes ab aliarum descriptione, de quibus pauca notatu digna habentur, ne in immensum excrescat volumen.

Insula novæ Orbis.

HISPANIOLA INSVLA.

NSVLA hæc ab incolis Haity, & Quisquaia vocata fuit, sed ab Hispanis dicta fuit HISPANIOLA, & D. DOMINICI à primaria scilicet vrbe, quam in eam extruxerunt. Huius insulæ ambitus est 350. leucarum, seu mille. & quadringentorum milliarium, & longitudo est quingen-

Hispaniola insula.

Magnitudo eius.

torum milliarium, latitudo verò varia, sed vbi maior 300. milliaria capit. Medium ipsius insulæ distat ab Aequatore grad. penè 19. versus Boream, & eius forma oblonga est ab Ortum ad Occasum. Est autem montibus aspera, sed tamen amœna, fertilis omnium rerum, ac opulenta, aëre potitur temperato, vnde arbores vt plurimum perpetuò virent: mittit autem in primis sacchari immensam copiam; frumeta, fruges, & fructus omnifariam fert, ac herbas: gignit insuper cassiam fistulâ, gingiber, masticem, lignum aloes, & cinnamomum, & salis etiam proventum habet. Ante Hispanorum in eam aduentum tria tantum quadrupedum animalium genera continebat: nunc verò innumera mittit animalia domestica, vnde hinc ingens coriorum, ac pellium copia in Hispaniam comportatur: Auri, & argenti fodinis dives est, ac alijs etiam mineralibus, præcipuè verò cæruleo colore. Sunt in hac insula fluvij complures, lacus, ac fontes piscosissimi. Vrbes in ea præcipuè sunt S. DOMINICI, quæ Archiepiscopalis, & Præsidis sedes est, ac audientia Regia; S. Ioannis, à Me-
guana, Portus Plata, Portus Regius, Cauana, Xaragua, & aliæ, quæ Hispanorum sunt coloniz.

Qualitas.

*Vrbes His-
paniolæ.*

IAMAICA, VEL S. IACOBI
Insula.*Iamaica
insula.**Qualitas
eius.*

Urbes eius. sunt fluij, & lacus piscosissimi, & duo cōtinet oppida, nimirum *Oristan*, & *Seuilla*, in quo quidem est principalis Ecclesia titulo Abbatiae insignita.

CVBA, SEV FERDINANDA
Insula.*Cubæ de-
scriptio.**Valles lapi-
deos globos
proferens.**Hispanorū
coloniæ in
Cubainf.*

CVBA Insula ab Occasu etiam Hispaniolę conspicitur, relinquens à Meridie Iamaicam. Extenditur autem ab Ortum ad Occasum 300. leucis, hoc est 1200. milliariibus, atque eius maxima latitudo 65. leucas, seu 250. milliaria non excedit, sed pluribus in locis 20. leucas vix superat. Appellata fuit à Christophoro Columbo *FERDINANDA*, estque montibus vt plurimum aspera; multos habens auriferos fluuios, quorū aquę ad potandum suauis sunt; magnam mittit rubiæ tinctorum copiam, & aurum ac æs: in reliquis eadem fert, quæ Hispaniola Insula. Est in ea valles fatis ampla, quæ lapideos globos numerosè profert à natura ipsa perfectè ad sphaericam formam tornatos. Colligitur etiam hic bituminis, seu picis genus ad naues oppicandas idoneum. Sed sunt in hac insula Hispanorum coloniæ, quarum præstantiores sunt *S. IACOBI*, vbi Episcopalis sedes, & *HAVANA*, totius insulæ emporium, & nauale. Appellunt ad hanc insulam nauigia, quæ ex Peruuia, & noua Hispania in Europam redeunt; atque etiam quæ ex Europa ad has noui orbis regiones proficiscuntur.

C A N I B A L O R V M, S E V C A R I -
bum Insulæ.

CANIBALORVM Insulæ dicuntur omnes illæ, *canibalorum* quæ duplici serie protensæ sunt ab Ortu, & Meridie *ins.* Hispaniolæ è regione, seu in conspectu Terræ Firmæ. Harum pleræque inhabitatæ sunt, & incultæ, sed inter habitatas præstantior est Insula S. IOANNIS, *Ins. D. Io.* quæ incolis dicitur *Boriquen*, & hæc vicina est ab Ortu *annu.*

Hispaniolæ Insulæ, hæbens longitudinem 300. milliarium, & latitudinem 70. Affluit frugibus, fructibus, animalibus, & piscibus, ac auro præterea, & Guaiaco ligno perfectissimo, quod lignum Sanctum vulgò dicunt. Est in ea vrbs præcipua *S. Ioannis*, optimo gaudens portu. Post hanc insulam CUBAGA insula margaritarum co- *Cubaga in-* pia nobilis est. Incolæ omnium harum insularum colore subobscuri *sula.* sunt, raris pilis, & veluti imberbes, feri, crudeles, & anthropophagi insignes, quorum arma sunt sagittæ veneno infectæ, & vtuntur scaphis ad sulcandum mare ex vnico ligno excauato elaboratis, quas ipsi canoas vocant.

[illegible]

XXXV.

VNIVERSI ORBIS DESCRIPTIO,

Secundùm nauigantium vsum.

EXHIBET hæc tabella vniuersi Orbis faciẽ
ad vsum nauigatium accommodatam. Pro
cuius quidem vfu multa dicenda essent; ve-
rùm quoniam de hac re integra conscripta
ab alijs sunt volumina, quale est opus Petri
de Medina, Speculum Nauticum Ioannis
Aurigarij, Petri Nonij regulæ artis nauigã-
di, & alia opuscula quædam; idcirco studio-
sum, qui in hæc præxi erudiri desiderat, ad
aliorum labores remitteremus; pauca tantùm
hic referre contenti, eoquẽ magis, quod hæc parua tabella exiguum ha-
bere posset vsum in re nautica, pro qua iustæ ac conuenientis magnitu-
dinis mappam habere oportet, qualem construxit Gerardus Mercator
Geographus nostri temporis præstantissimus. Huius itaque tabel-
læ Nauticæ vsus est quotiescunque nauta discedere vult ab aliquo lo-
co, & ad alium destinatum nauigare: pro quo sanè itinere absoluendo
tria considerare debet, nempe Altitudinem Poli, tum loci à quo di-
scedit, tum etiam loci, ad quem applicat; Distantiam itinerariam
inter vtrumque locum; & habitudinem denique, seu plagam, in-
quam vergit secundus locus respectu primi, ex qua innotescit ventus,
seu rumbus, quò vti potest ad dirigendum optatum iter. Quæ omnia
ex ipsa met tabula cognoscet. Nam poli eleuatio cuiuscunque loci ani-
mauertitur in vtroque lateretabulæ, dextro inquam & sinistro. Di-
stantia autem itineraria exploranda est circino, quando scilicet tabu-
la ritè confecta est: vel mediante organo directorio, cuius vsum tra-
dit Mercator in vniuersali sua Orbis tabula secundùm nauigantium
vsum: siue etiam petenda est ex triangulorum sphæricorum doctri-
na, quam Deo adiuuante in particulari opusculo dabimus, adhibito
ad eam rem opportuno, ac non iniucundo instrumento. Posset eti-
am indagari facillimè distantia duorum locorum itineraria ope globi
terrestris: nam si circino accepta fuerit dicta distantia in globo, & posi-
tus deinde fuerit circinus supra Aequinoctialem, vel Meridianum præ-
dicti globi circum, innotescunt mox gradus circuli maximi, qui in-
ter vtrumque locum cadunt, quibus singulis milliaria 62, Italica asse-
gnando

*Qui de re
nautica
tractarint.*

*vsum tabel-
læ nauticæ.*

*Poli eleua-
tio.*

*Distantie
itinerarie
inueniendi
tres modi.*

*Habitudo
duorum lo-
corum, seu
angulus po-
sitionis.*

gnando, prodibit duorum prædictorum locorum distantia. Postremò habitudo vtriusq; loci, seu inclinatio secundi loci respectu primi iuxta cæli plagam, seu angulus positionis nihil aliud est, quàm declinatio maximi circuli per vtrumque locum incedentis ab vna quatuor plagarum mundi, seu ab vno quatuor punctorum cardinalium, quæ sunt Oriens, Occidens, Septētrio, & Meridies: qua sanè inclinatione in eadem tabella deprehensa, non difficilè erit ventum, seu rumbum eligere, quo nautis dirigi debeat, vt peruenire possit ad destinatum locum, adhibitis tamen in consilium cautelis, quas passim nautæ obseruant, quando aliquo vento propriè vti non possunt.

F I N I S.

INDEX, SEV TABVLA NOMINVM ANTIQVO- RVM ET RECENTIVM.

Singularum ferè omnium prouinciarum, regionum, vrbium,
oppidorum, pagorum, marium, fluuiorum, lacuum,
fontium, montium, populorum, acalia-
rum rerum notabilium.

Qua in Secunda Parte huius operis continentur.

A.

AGEN territoriũ & vrbs.	fines, regiones	171.a
pag.	achelous amais, nunc Arachoe, vel Af-	
abahi flu. Aſtap'olim	propotamo	172.
abbatis villa ciuitas, vul-	acon vrbs, antea Ptolemais	245.a
go Abbeuillo	acronius laeus, Brigantinus Pl.	93.b
abbatiſcella pagus	acropolis oppidum	122.b
abdera vrbs, hodie Polyſtulo	aſtium vrbs Acarnaniæ	172.a
abdua fluuius	adamantes in Anglia	42.b
abduſi religioſi Indi	adana vel Adena oppidum	219.a
abderfrau oppidum Mon' inf.	adamitæ	80.b
abderdaugledau portus Cambri	adena regnum Aſianæ terræ	198.a
abderhodney oppidum	adel regnum Aſianæ terræ	198.a
abiam flu. olim Oxo	aden vrbs Arabiæ	274.a
abidus vrbs, nunc Aueo	adiabena prouincia, hodie Sarca	247.b
abo vrbs Finlandi	aduatici populi in Brabantia	70.a
abſorruſ inf. nunc Cherſo	adramitiũ vrbs, nunc Lâdermiti.	216.b
abus æſtuarium	adriaticum mare	179.a
abyſſini Chriſticol' ſunt	ædui populi nunc in Burgundia	65.a
abyſſinus Imperator 196. a. eius tituli,	ægeum mare vnde dicatur	175.a
vagam habet habitationem	ægiũ vrbs, hodie Voſtiza vel Boſtizan.	
abyſſinorum Imperium	pag.	174.b
abyſſini preſbyteri nubunt	ægira vrbs, Xilocaſtro nunc	174.b
abyſſinorum conditio	ægina inf. hodie Legina	178.a
abyſſa mons	ægufa inf.	148.b
acada flu. olim Sangarius	ælia capitolia, Hieruſalem, Godz	243.b
acamas prom. capo S. Piſano	ælburga vrbs luttici	98.b
acedum, hodie Ceneda	æoli' inſulæ	148.a
acem rex potētīſſim' in Sumatra.	æolis regio	216.b
acharnania regio Epiri	æſtuaria duo in Meruinaia regione Cam-	
achaiæ propria	briæ	41.a
achatus inſula	ætolia regio	172.b
achaiæ montes celebres, fluuij, ſinus.	æthna mons ardens	147.b
pag.	ægyptus Africa	204.a
achaiæ hodie Liuada, vnde dicta, eius	ægyptus inferior	204.a

ægyptus inferior ad instar insulæ & sit.		sum, situs celestis, ear deserta &	
æguræ Delte.	203. b	inculta, fines 181. b. montes, fontes,	
ægypti famosissimæ vrbes	207. b	lacus 183. a. fluuij 182. b. promonto-	
ægyptiorum vestitus	207. a	ria, animalia 183. a. pisces & anim alia	
ægyptij à quibus descenderint	203. a	aquarilia, in colæ 183. b. diuifio mul-	
ægyptiorum priscorum laudes & mo-		tiplex	184. a
res.	206. b	africani multis subijciuntur morbis	
ægyptij, veteres pauci supersunt	207. a	pag.	183. b
ægyptus aquilonaribus vêtis exposita		africæ regiones à Ptol. enumeratæ	
pag.	05. b	pag.	184. a
ægypti soli laudes & fecunditas	205. b	africa propria	184. b
ægypti descriptio, ad quâ orbis partē		afrosum idiomata	184. a
referatur, variæ eius nomina, epithe-		agades regnum Nigritarum	193. b
ta, fines 203. a. quæ pars propriè dica-		agades opp. prope deserta Libyæ	192. b
tur, figura eius, mēsurā 203. b. situs cœ-		agaggopuli in Africa	199. a
lestis, diuifio multiplex 204. a. olim		agareni qui dicantur	272. a
mari submersa, qualitas eius	205. a	agathopolis hodie forsan Nompelier.	
ægyptiorum recentes mores	207. a	pag.	66. a
ægyptij supra modū supersticiosi	206. b	agathos dæmon flu.	203. b
ægyptiorum diuifio	207. a	agnes ins. circa Britanniam	46. b
ægyptij sub dio pernoctant	207. b	agyssimba regio Aethiopum	199. b
ægyptus quando sub Romanis	206. b	aiana terra Aethiopiæ ins.	198. a
ægyptiacæ fœminæ mirè fertiles	206. a	aigemortes arx	66. a
ægypti horti, flores, odores, animalia,		aidoni populi in Epiro	172. a
gemmæ, varium dominium	206. a	aix vrbs Prouinciæ, olim Aquæ sextiæ	
ægyptij antiquitatis vestigia retinent.		pag.	66. a
pag.	207. a	allama oppidum Granatæ	32. a
in ægypto olim 20. millia vrbes fue-		alarabes	184. a
runt.	207. b	alatrium vrbs Latij.	116. b
in ægypto calciamenta antiqua per-		albania vnde dicatur	171. b
durant.	207. a	albania regio Scotiz	46. a
in ægypto ranarum magna copia	206. a	albanenses in Cypro qui sint	239. b
æthiopia sub Aegypto	195. b	alba ciuitas Plinio Pompeia cognomi-	
æthiopa superior, & inferior	184. b	nata	108. a
æthiopia inferior, seu exterior anti-		albaregalis vrbs	159. a
quis ignota, eius situs memorāda in ea		albia flu. vide Albis	
197. b. regiones in ea contentæ	198. a	albis flu. incolis Labe	80. a
æthiopiæ superioris, vel interioris fi-		alby vrbs	65. b
nes. 195. a. regiones antiquæ, in ea		albionis forma	38. b
contentæ, vnde dicatur, incolæ regi-		albionis fines	38. a
onis qualitas 195. b. dux æstates, &		albion vnde dicta	38. a
dux hyemes in Aethiopia, fluuij,		albionis insulæ seu Britanniz situs &	
incolarum conditio & mores	196. a	varia nomina	38. a
africa, seu Libya antiquis maiore ex		albret ducatus Guiennæ	61. b
parte incognita, quando circumnau-		alcantara vrbs Castellæ nouæ	54. b
gata sit, vnde dicatur, forma eius 181.		alcairum, vide Cairum	207. b
a. comparatio cum Europa, cur ma-		alcoffer, seu Chozair, olim Berenice	
lè habitetur, quantitas in vniuer-		pag.	209. b.
			alder-

INDEX.

alderney inf. oceani Britannici	48.a	amafia vrbs	218.a
aldenburgum vrbs Holfatiæ	92.a	amafia, olim Cappadocia	217.b
aldinelli	217.a	amafius flu. vulgo Ems	74.b
alech regio Mesopotamiæ	248.a	amathus vrbs	237.b
aletium vrbs, vulgò Lecci	126.a	amathusia	237.a
alen fluius in Cambria	41.6	amianthus lapis	177.a
alenconienfis ducatus	64.a	amazones mulieres	230.a
alemania vnde dicta	25.a	amafus vel Amifus flu. hodie Ems	77.a
ale magna bassa	68.b	amaguneij rex Iapanicę inf.	268.a
aleria vrbs Corficæ	105.b	amafia vrbs, hodie Marpurgum	83.b
alexandria vrbs Aegypti	208.b	ambon infula	266.b
alexandrinus Patriarcha	166.b	amboife vrbs Turenæ	63.a
alexandriæ aquæ ductus, incolæ ager.		ambitus terreſtris meſura	30.a
pag.	208.b	ambracia vrbs Epiri	172.a
alexandrię qdes plana habet teſta	208.	ambracius ſinus, golfo de Iarta	172.a
alexandrię cõditio & abundãtia.	208.b	ambianum vrbs Picardiæ, vulgo A-	
alexandria à Palea	108.b	mienſ.	66.b
alfaques inf. circa Hiſp.	56.a	amelia vrbs	117.b
alger regio	188.b	amelandia inf. Friſiæ	74.b
algarbiæ regnum	57.b	americę meridionalis forma, circum-	
algira ſeu Algier vrbs Salde Pto.	188.b	naugatio, qualitas, regiones	283.a
aliacmon flu. nunc Pelecas	170.b	amida, hodie Caraemit	248.a
aliza inf. Helridum	47.b	amian regio	236.a
aliſontia flu. vulgo Alſitz	71.a	america ſeptentrionalis	32.a
alicur inf. Ericodes olim	148.b	america meridionalis	32.a
almeria vrbs Granatæ	52.a	amiens vrbs Picardię Ambianum	66.b
albis flu. alijs Albia, incolis Elbe, vel		americę ſeptentrionalis, fines, circum-	
Elue	77.b	naugatio, regiones	280.a
aloſti comitatus	72.a	america cur dicatur, alia eius nomina,	
aloes lignum	261.a	& forma ſitus 279.a. fines, qualitas, in-	
alonneſus inf.	176.b	colarum mores, diuiſio	279.b
alherdon propugnaculũ in Scotia	46.a	america antiquis incognita quando	
aloſtum vrbs	72.a	nobis innotuerit	279.a
alpheius flu. hodie Ropheia	173.b	amifus vrbs, Simiſo nunc	217.b
aliſatia vulgò Elſas duplex	78.b	amſterdam vrbs Hollandiæ	73.a
alta villa	228.a	amphitheatrum Veronę	134.a
alta villa oppidum	125.b	angolę regnum	200.a
altomontium	125.a	amurgus inf.	177.a
altinum oppidum	135.a	anagna ſeu Anania vrbs	116.b
aluerniæ montes olim Cemeni	59.a	anandia vallis in Scotia	46.a
aluernia duplex	62.b	analites Ptol. nunc Zeila vrbs	198.a
aluminis copia in territorio Maſſę	112.a	anatoliæ Beglerbeg, ſeu Aſiz	277.b
aluminis minera	121.a	ana flu. Aſp. hodie Guadiana	49.b
amazones mulieres	197.b	ananazes plantes in Braſilia	288.a
amazones mulieres	199.b	anaduole	210.a
amalphis vrbs	122.a	anaphe inf. hodie Namfro	179.b
amanus mons, hodie mōte negro.	218.b	ancyra vrbs, nunc Angouri	317.a
amalphica ora	122.a	ancona vrbs	129.b
amara regnum Aethiopię	197.a		

INDEX.

anched sua insula	263.b	antzei qui dicantur	31.b
anconitanæ marchię incolę, & domi- natus	129.b	antiochia vrbs, nunc Iadion	249.b
anconitana Marchia, vel Firmiana, eius fines, qualitas, fluuij, portus	129.a	anzichi populi hominiuorę	200.a
andalusia elim Betica	51.b	anamia vrbs, Cibotis etiam	215.b
andegauenfis regio, vulgo Anion	64.a	apalchen regio Americę	282.a
qualitas. quando effectus fuerit du- catus	64.a	apanomera	220.a
andros inf. Cycladum	177.a	apherat, vel Frat flu. olim Euphrates, pag.	214.a
andrium vrbs	127.a	apollonia vrbs, hodie Sisopoli	269.a
angermannię ducatus in Suecia	97.b	apollonia vrbs	171.a
anian fretum	236.a	a pulię Peucetię diuifio. fines, qualita- pag.	126.b
aniers vrbs Ptol. Iuliomagum	64.a	apulię vel Sicilię regnum citra Pharã.	119.a
anz flu. fontes	54.b	apulia Siticula.	126.b
anglię portus celebres	42.a	apulia Daunia, vulgo Puglia plana, cur dicatur, eius fines, qualitas, lac ^{us} in ea. pag.	127.a
anglię regni qualitas	41.b	apri amphibij in Brasilia	288.a
ingoulesme oppidum Sanctonię	62.b	apum maxima copia in Moscouia. pa- gina	224.b
anion ducatus	64.b	aprofitus inf.	201.b
angote Regnum Aethiopię	197.a	aprutij fines, laus & qualitas	127.b
angusia regio Scotię	46.a	aqua quę in lapidem concrefcit	45.b
anglo hibernici	36.a	aqua Porrectę	132.a
angelorum ciuitas nouę Hispanię	281.a	aqua tingens in nigrum	147.b
anglorum qualitas & mores	42.b	aquę calidę in Campania	121.a
anglię diuifio in feptem regna	43.b	aquensis archiepifcopus	60.b
angli Pyratę	42.b	aquę Caię, hodie Bulicani	111.b
angli nautę perfectiffimi	42.b	aquę Sextię, nunc Aix	66.a
anglię regnũ, hodie quod vocetur	39.a	aquensis vrbs, vulgo Aique	108.a
angli longzui	42.b	aquitanię Gallię fines, vnde nam dica- tur, regiones	61.b
anglefey inf. olim mona Ptol.	46.b	aquiliensis regio	142.a
anoth. inf. circa Britanniam	46.b	aquileia vrbs	142.b
antropophagi in nouo orbe	279.b	aquinum vrbs	128.a
andramania insula	265.b	aquila vrbs	127.b
anterofę ora Nigritarum	193.b	aracheus amnis, olim Achelous	172.a
antinoę vrbs hodie Anthius	204.a	arran inf. circa Scotiam, olim Glotta	
antiochenus Patriarcha	166.a	Antonini	47.a
antiqui populi	40.b	arabię Petreę fitus, varia nomina, qua- litas, montes in fines	273.a
antrime comitatus Vltonię	37.a	arabię defertę varia nomina, fines, qua- litas	273.a
antiuarum oppidum	180.b	arabia Felix, nunc Ayaman, laudes, & qualitas eius, vrbes eius	273.b
attica regio	171.b	arabes, Saraceni, & Mauri dicuntur. pag.	272.a
antigonía vrbs	271.a		282.a
antitaurus mons, nũc mons Niger	274.a		
antirrhium prom.	174.b		
antuerpia Brabantię, vbi olim Tarua- nia ciuitas	70.b		
antifiodorum vrbs hodie Auxerre	65.a		
antipodes qui dicantur	31.b		
anthius vrbs, olim Antioch	204.a		

INDEX.

arabiz vniuersz situs, qualitas, incolz.		argenteus fluuius, rio della plata	283.a
272.a. Diuifio	272.b	argolicus finus, golfo di Napoli	174.a
arachan regnum & vrbs	259.a	argyreus flu. rio della plata	287.b
araxus prom. capo di Chiarenza	174.b	argenti fodinç Bohemiç	80.a
araoan puteus deserti Libyç	192.a	argyropolis seu argētea vrbs Peruuiç.	
arabes Africani	183.b	pag.	287.a
amnes mirabiles in Calabria	125.a	argostoli portus Cephaleniç	178.a
araris flu. nunc Saona seu Sone	65.a	archiepiscopi Hispaniç	51.a
araris flu. vulgo la Sone	69.a	ariconium oppidū nunc Hereford.	40.a
arach prouincia, olim Parthia	248.b	aria, hodie Eri, vel Corasan, eius fines,	
arabes Aegyptij Ichthyophagi	209.b	qualitas, fluuij	250.a
arabum potentia & progressus	272.a	ariminum vrbs	132.a
arboſium oppidum Burgundiç, vulgo		aria palus, nunc Burgianus lacus	250.a
Arbois	65.a	arles vrbs	66.a
arbe inf. Scardona olim	180.b	armeniaci vulgo Armaignac comitat.	
arbon flu. olim Afopus	173.b	pag.	62.a
arcturi sedes in Scotia	45.b	armeniç maioris pars turcomania	274.a
archatenſis Archiepiſcopus	60.b	armenia minor	219.a
arcadia vrbs, olim Cipariſſi	174.b	armuzia, nunc Ormuz regnum	251.a
arcadia regio Peloponneſi, eius mon		armach vrbs	37.b
tes	174.b	armach comitatus Vloniç	37.b
archipelago, olim Aegeum mare	175.a	armeniaci comitatus Guienne	61.b
ardea vrbs Latij	116.a	arnem, Arenacum	71.b
ardouil prima ſedes Sophorum ſectz.		arnus fluuius	111.b
pag.	247.a	arnz inſulz	148.a
arduena Sylica	69.b	arneſter comitatus	84.b
arelatum Sextanorum colonia, hodie		aromata & odorata cōplura in India.	
Arles	65.a	pag.	253.a
aremorica eſt Aquitania	61.b	aromata promontorium caput Guarda	
arenacum vrbs, vulgo Arnem	71.b	fu	200.b
atrebatum vrbs, Arras	72.a.	armorica, nunc Britannia Galliz	63.a
arequipa vrbs Peruuiç	286.b	aromata in Europa non proueniunt.	
auguſtodunum hodie ruthun	65.b	pag.	34.a
argenti fodinç in Valentiç regno	53.a	arrapachite prouincia, hodie Botan.	
argatelia regio Scotiç	46.a	pag.	247.b
argenti fodinç in Tirolī comitatu	82.a	ars imprimendi apud Chinenſes.	162.b
argon regio	236.a	arſareta regio	236.a
argaricus finus, nunc finus Bengalz.		arſacia Strabonis, nunc Caſbin.	247.a
pag.	254.b	artaſſata vrbs	247.a
argia regio, hodie Romania	174.b	arthuſiana vrbs Iuttiz	98.b
argos vrbs	174.a	artefia comitatus, vulgo Artois, fines,	
angouri vrbs, Ancyra olim	217.a	qualitas, incolz	72.b
aragonç regnum quas regiones ſub ſe		arthur inf. circa Britanniam	46.b
comprehendat	50.b	artabrum promon. nunc cap o de finis	
argęus mons Cappadociz	218.a	terrz	54.b
argentina vulgo Strasburg	78.b	aruſius locus	220.b
aragoniz regni fines, & qualitas	53.b	aruonia regio	41.a
		arzerum, Aſſyria nunc	47.b

INDEX.

arzilla oppidum	138.2	astapus flu. abanhi hodie	197.2
asanad puteus deserti Libyæ	192.2	astrachanense regnū Tartarorum	233.b
asculum Piceni	130.2	astaboras flu. nunc Taccaſij	196.2
ascania palus, nunc lago de Iſnic	215.2	asturię regni finis & qualitas	14.2
asculum oppidum	127.2	astacenus sinus	169.2
asculum	128.2	asta vrbs, Asti	108.b
assenede vrbs Flandriæ	72.2	astipalea inf. stampalia hodie	177.b
aselli pisces, vulgo Stockfisch	97.2	assyrij vetustissimi sunt	247.b
ascanus flu. nunc Iſnic	214.b	assyria hodie Arzerû, seu Azamię pars,	
assele vrbs Flandriæ	72.2	ei⁹ fines, qualitas, regiões sub ea	247.b
asfelda vrbs Hassiæ	83.b	auares populi	81.2
aselinga vel aurichum vrbs Brisix	75.2	auaricum Cæsaris, nunc Bourges	62.b
asię minoris, vulgo Natolię descriptio		aua fluuius Indiæ	260.b
regiones antiquorū in ea contentę, ei⁹		aua regnum & vrbs Indiæ	259.b
fines, magnitudo, qualitas	214.2	arles olim arelarum sextanorum colo-	
regna olim in ea, incolæ, fluuij	214.b	nia	65.2
asia vniuersę descriptio, eins magni-		aurifodinæ Siciliæ	147.b
tudo, vnde dicta, situs cælestis, fi-		aurelianensis vrbs hodie orleans	64.b
nes	211.2	augusta Vindelicorum hodie Augst	
sinus magni, interior, &		purgum	80.2
exterior Asia, longitudo Asiæ, diui-		augustæ Veromanduorū disruptę loc⁹	
sio antiqua	211.b	pag.	66.b
distinctio Asiæ recentiorum, nostra diuisio in septem		augustoritum vrbs, hodie Pictaui &	
partes pag.	212.2	go Poitiers	62.2
Asiæ qualitas, fluuij, fabulosa in ea, laudes Asię, prin-		augusta Emerita nunc medina del rio	
cipes magni in ea	212.b	secco, vel merida	52.b
asia tota ad ortum & septentrionem		augspurgum vrbs Sueuię Augusta	
lustrata est	211.2	Vindelicorum olim	80.2
in asia primus homo creatus, delusus,		augustana vallis	93.b
& totum genus humanum instaura-		augusta Taurinorum, Taurinum	107.2
tum.	212.b	augustonemetum nunc Bourges	62.b
asiæ proprię descriptio, ei⁹ fines, re-		augusta prætoria vrbs, hodie Osta Ita-	
giones	215.b	licę, & Augst Germanicę	107.b
asia propria seu minor	211.b	augusta Rauricorum	94.2
asia circumnavigatione explorata est.		augusta Tiberia, hodie Ratisbona	81.b
pag.	211.b	augusta Romanduorum	71.2
asię regiones à Prolemæo positę	211.b	auchx vrbs in comitatu Armeniaco	62.
asię incolę	212.b	auenion vrbs	66.2
asia plurimorum parens regnorū	212.b	auenionenſis archiepiscopus	60.b
asinaria inf. olim Herculis	146.2	aurea insulæ	265.b
assium vrbs	117.b	aurea Chersonesus, Iapan.	268.2
asinarium prom. caput viride	183.2	aurea Chersonesus	261.2
asua vrbs, olim Siene	107.b	aurances vrbs Normandię	64.2
asopus flu. hodie Arbon	173.b	amphissa vrbs	172.b
asopus fluuius	173.2	autolala inf. Madera nunc	200.2
asphaltites lacus	242.2	antæ animalia in Brasilia	238.2
asperum mare, Barbaricus sinus hodie.		austria archiducatus est	82.2
pag.	200.b	austria vulgo Oſtenreich	82.2
aspropotamo flu. olim Achelous	172.2	autera	
astrachan vel Citrachan vrbs	233.b		

INDEX.

auterlri pop. antiqui nunc in conna-	bachian inf. Molucarum	267.a
cia	37.b	
authun olim Augustodunum	65.b	
austorbich, vel Osterlant, & olim Pan-	bachrianę nomina, fines, qualitas	249.b
nonia superior	81.b	
austrix flumina	82.a	
austrix fines, qualitas	81.b	
ausonia dicitur Italia	102.a	
audus flu. maior nunc	189.a	
aumalle ducatus	64.a	
aulon ciuitas, hodie Velona	171.a	
auernus lacus	121.a	
auuergne, vide Aluernia		
auestmaria regio Anglię	43.b	
auxitanus archiepiscopus	60.b	
arx Portugallensium prope Calecutu		
pag.	257.a	
auxerre vrbs olim Antifiodorum	65.a	
arx Lusitanorum in Cocini regno	157.a	
arx Lusitanoru in regno Canonor	156.b	
attalia vrbs Pamphyliz	217.b	
athesis fluuius, Adige	133.a	
athos mons à Gręcis habitatur, sum-		
mę veneratur	170.a	
athenz vrbs, hodie Setines	172.b	
athos mons, hodie monte Santo	170.a	
atlanticum mare, vulgo del Nort	279.b	
atlas mons Africz	182.a	
atrebates populi Artesiz	72.a	
atropatia	247.a	
axima vrbs, nunc Belenzona	140.a	
axius fluuius, Vardari	170.b	
ayamā, seu Giamen, Arabia felix	273.b	
azamij dicuntur Persę	246.b	
azanazghi populi	193.b	
azaoad desertum Libyz	192.a	
azamia	247. b. 248. a	
azgarę qualitas, oppida	188.a	
azgara regio	187.b	
azon vrbs, Casarea Palęstinz	243.b	
V.		
A BACAMBER lacus, Oxiana		
palus	249.b	
Babucum vrbs latij	116.b	
Babylon vrbs	207.b	
bacam regnum Indię	260.a	
bachilio flu. Meducacus minor	133.a	
badra vrbs, Bochara nunc	249.b	
bachrianę nomina, fines, qualitas	249.b	
bachriana, nunc Zagathai pars	234.a	
bachmate qui Tartarorum	231.b	
baday Tartari	234.a	
baden oppidum	94.b	
bagamedrum regnum Aethiopię	197.a	
baianus sinus	121.a	
bagnialuca sedes Beglelbegi Bosfinę.		
pag.	270.b	
bagineres oppidum Bigoruis	61.b	
baltracan herba mirę virtutis	231.a	
barona vrbs Biscaiz	61.b	
barona vrbs Gallacię	54.b	
baiusa vrbs Normandię vulgo Bayeux.		
pag.	64.a	
balā- Curi oppidū in monęda inf.	47.a	
balaton lacus	158.b	
baleares insulę circa Hispaniam quo-		
modo vocabantur	55.b	
balduus mons	134.b	
balsamum olim in terra Sancta	24.b	
balzola oppidum	108.b	
bamberga	79.b	
bandan insulę	267.b	
bandeburgum vrbs	84.a	
banca insula	265.b	
bangor vrbs Cambrię	41.b	
bandora oppidum Cambaię	255.a	
bappalma vulgo Bappalmes vrbs Ar-		
tesiz	72.b	
baphe vrbs, olim Paphus noua	237.b	
barnagassus tributarius Presbyteri Io-		
annis	196.b	
barra, Arabia Petrea	273.a	
barbaricus sinus, Asperū mare Pl.	200.b	
barbaria Africz pars, eius mensura,		
fines, incolę, eorum religio, vari-		
um dominium 185. a. qualitas, pro-		
montoria, fontes, incolarum mo-		
res, diuifio	185.b	
barcenę lacus, Coloe palus olim	196.a	
barbari vnde dicantur, eorum religio.		
pag.	185.a	
barbora vrbs in Africa meridionali,		
pag.	198.a	
barcion nunc Barcelona	54.a	
barca		

INDEX.

Baræ territorij fines, mensura, qualitas, incolarum conditio	190. b	becfangial, vide Pontum & Bichyniam.	125. b
bargu regio	236. a	belicastrum ciuitas	51 b
barlaui opp. Moldauic	271. b	beticę regiones, qualitas	66. b
bariana terra, olim Apulia	126. b	bele vrbs Sabaudię	78. b
barium vrbs, vulgo Bari	126. b	belgarum forma & mores	140. a
barmę vel Pegu rex	259. b	belenzona vrbs, Axima	277. b
baratis flu. Senega vel Canaga nũc	182. b	beglerbegi apud Turcas	159. a
barnagassum regnum	196. b	belgradum vrbs	159. a
barcha regio Africę	184. b	belerium promontorium antiq̃ſtẽm nuncupatur, nunc Peurhynguaed, vel Thecape, of Cornuual, id est caput cornuallię	38. a
baskia vrbs	94. a	belgę populi Angliz tenent hodiernę Somersetiã, Vailtoniam & Suthanptoniam	44. a
baruffę insulę, nunc Philippinę	267. b	belgę perfecti musici	69. b
barulum oppidum, nunc Barlettat	26. b	belgę bellicosi	69. b
barzchonenſes olim Lęitani	54. a	belgica Gallia maiore ex parte ad Germaniam spectat	59. a
barſa inf. Antonini in oceano Britanico hodie Isle de Bas Gallicę & Baſepole Anglicę	48. a	belgian regio	236. a
baruti vrbs, olim Berytus	245. a	belgicę mulieres	69. b
baſſanum oppidum	135. a	belgij regionis fines	68. b
baſepole inf. in oceano Britannico, olim Barſa Antonini	48. a	belgij circuitus, situs celestis	68. b
baieſtan vicus Caira	208. a	belgicę Galliz pars ad regem Hispanię attinens	68. b
baſiluzus inf.	148. a	belgij Episcopatus, Academię	70. a
baſtoracum oppidum	71. a	belgium	68. b
batauia nunc Hollandia	73. a	belitani populi Stephano ſũt Luſitani. pag.	55. a
bathonia Anglię vrbs, vulg. Bathe	43. a	bellunum oppidum	135. a
barzelona vrbs, olim Barcinon	54. a	belo amnis Phoenicię	245. a
batochina inf. Gilolo etiam	266. b	bellus Mariscus opp. vulgo Beaumarsh in Mona inf.	47. a
baticala oppidum Indię	256. a	beluſia vrbs, hodie Teneſſe	204. a
bauaria vulgo Bayernę, duplex	81. a	benacus lacus	140. b
bauaria ſuperior	81. a	benefaacan	217. a
bauarię palatinus	81. b	beneuentum vrbs	127. b
bauarię dux	81. b	bengala rex à Magno Mogore regno exutus eſt	258. b
bauarię inferioris qualitas	81. b	bengalę ſinus, olim Argaricus	257. b
bayran eſt Turcarum Paſcha	275. b	bengalę regnum in India	258. b
bayeux, vrbs, vide Baiuſa	64. a	bengaucal, Arabia Petrea	273. a
bazacata inf. nunc Palohaz	268. a	bengala vrbs	258. b
bazainum inſula	263. b	bęotia regio	172. b
bazas vrbs Guiennę	62. a	benomotapę ſeu Monopotapę regio. pag.	199. a
bazuinum oppidum Cambaię	255. a	benomotapę rex baptiſma ſuſcepit.	190. b
beauſſe regio diuiſio	64. b		h. no.
beauuois comitatus	64. b		
beauſſe ſeu Beauſſe regio	64. b		
beaufort comitatus	62. a		
bearnię principat⁹ eius diuiſio, incolę. pag.	61. b		
bechria regio Aegypti	204. b		
bechuni populi	140. b		

INDEX.

benomotaxa vrbs	199.b	bisnagar vrbs Indiæ	257.b
bercheria regio angliz	44.a	bisnianum vrbs	125.b
berdoa desertum Lybiæ	192.b	bisuntinus Archiepiscopus	61.a
Berenice vrbs, hodie Alcosser	209.b	biserta, seu beasart ciuitas	190.a
bergis emporium in Noruegia	97.a	bistonis lacus	168.b
bergomum	139.a	bito regnum Nigritarum	194.b
berlinga inf. circa Portugalliam, antea Londobris	58.a	bitontum vrbs	127.a
bernæ pagus	93.b	biturigum regio est Berry ducatus co- mitatus ipsi subiecti	62.b
bernates populi	94.a	bituricensis archiepiscopus	60.b
beroz vel Baruz vrbs, olim Colouæ. pag.	196.b	bizantium vrbs, vide Constantinopolis. pag.	168.a
berlinum vrbs	84.b	blay oppidum Sancteniz	62.a
berry ducatus, vide Biturigū regio.	63.a	blani populi antiqui nunc in Lagenia regione	37.a
berytus, nunc Baruti	245.a	bloys vrbs Turenæ	63.a
berut, seu Pruth flu. olim Hierassus.	271.b	bloys comitatus	64.b
befanzon, alias Visontium	65.a	boactus flu. nunc Sercius	111.b
bessarabia regio	271.b	bochara vrbs, Bastra olim	249.b
besbicus inf. nunc Calomino	169.a	boemorum hæresis	80.b
bestan vrbs Hircaniæ	249.a	boderia fretum Scotiæ, hodie Forth, & Frith	44.b
bethumia vrbs Arseriæ, Bethune	72.b	boddia seu Bothnica prouincia duplex. pag.	97.b
bætica Hispania vnde dicatur	51.b	bohemiæ regionis fines, qualitas, fluuij pag.	80.a
bætica nunc Andalusia	51.b	bohemorum conditio & mores	80.b
bætica Hispaniæ regiones	50.b	boiaria vide Bauaria	81.a
bætica fines	51.b	bolisopotamo flu. olim Eurotas	173.b
bêtus flu. fontes	51.b	bolduc, Buscum ducis	70.b
bêtis flu. descriptio	51.b	bolzanum oppidum	82.a
bettigo mons, nunc Gates	254.b	bona vrbs barbariæ	189.b
bethlehem pagus	244.a	bononia vrbs	131.b
bethuria olim Estremaduria	52.b	bonæ spei caput	199.b
bianza oppidum	108.b	bonæ fortunæ insula, nunc Burneo	267.a
bichend vrbs Zagathai	234.b	bononiæ seu Boulougne comit.	67.a
bider vrbs regni Decan	255.b	bononienſe Gymnasium	131.b
bidens amnis	132.a	bononienſis ditionis oppida	132.a
biebas lacus Liunionæ	152.a	borbonum territorium vulgo Bourbô. nois	63.a
biela principatus	227.a	borchinonenſis, seu Lootenſis com.	91.b
bieloyesero, lacus Albus	225.a	borealis orbis pars incognita	32.a
bieloiezioro ducatus	227.b	borckuorm vrbs	91.b
bigoriæ comitatus qualitas, & incolæ. pag.	61.b	borneo inf. situs cælestis, magnitudo, qualitas, vrbs primaria	265.b
bigul desertum	249.a	borni regni situs, qualitas, incolæ	194.b
biledulgerid regio Africa	184.b	bornhoa vrbs Flandriæ	72.a
bilbao vrbs olim Flauiobriga	53.b	borystheneſ flu. vulgo Dnieper	224.b
biledulgerida regio Numidiæ	191.a		
biledulgerid, olim Numidia	191.a		
bintam insula	265.b		
biscaiæ pars ad Galliam spectans	61.b		
biscaia regio, qualitas	53.b		

INDEX.

bofsina vnde dicatur, qualitas, diuifio pag.	270.b	brenta flu. olim Meduacus maiori	133.a
bofsina regnum	270.b	brefte portus Britannia	63.b
bofsina fluuius	270.b	brefte regio	66.b
bofsina vniuerfa Beglerbegat' eft	270.b	breuni populi	140.b
bofsinenfis ducatus	270.b	brettannia regio	122.b
bosphorus Cimmerius, ftretto di Caffa. pag.	232.b	briancon oppidum Delphinatus	66.a
bosphorus Thracicus	169.a	briaticum oppidum	125.a
borifthenes fluuius	153.a	bricquia, olim Lycia	217.a
botfula vrbs in Zelandia	73.b	brigantes populi antiqui nunc in La- genia regione	37.a
bourgenfis lacus,	66.b	brigantinus lacus, vide Acronius	93.b
bourges vrbs, Auaricū Cæfaris, vel Au- guftonemetum	62.b	briftolia vrbs Burghftouu	43.a
bouchout vrbs Flandria	72.a	brifgoia	78.b
bochnica feu Boddia prouinciadu. plex	97.b	britannica infula, quæ dicantur	35.a
bovillonenfis ducatus	91.b	britannia infula, feu Albionis varia nomina, fitus	38.a
boues quorum pingue nunquam con- crefcit	45.a	britannia Gallia fola fluminibus in- gnib. caret	63.b
bourbonnois, vide Borbonium		britannia Gallia qualitas, diuifio, por- tus	ibid.
bouinianum, vulgo Boiano	127.b	britannia fluuij principales	42.a
bourg oppidum Sanctonia	62.a	britannia Gallia fluminibus in- gnibus caret	60.a
bos marinus	183.b	britannia Ripienfis	63.b
brabantia fines, qualitas, dominia	70.a	britannia prouincia Lugdunenfis Gal- lie, prius Armorica vocata	63.a
brabantia vrbes	ibid.	britannia minor ducatus eft	63.b
brachmani sacerdotes	254.a	britannia vnde dicta	38.a
braila oppidum Valachia	271.b	britannia figura, vide Albion	ibid.
brasilia regio. America, eius fines, ma- gnitudo, qual. & fecunditas	287.b	britannia diuifio multiplex	93.a
incolorum mores & conditio	288.b	briua oppid. in Limofin regione	62.b
coloniæ Portugallienfium in Brasilia	289.b	brixen vrbs Tirolj comitatus	82.a
brasilijs lingua vna	ibid.	brixia vrbs	139.a
brasilijs post Lufitanorum aduentum cultiores facti	ibid.	brouershaia vrbs in Zelandia	73.b
brasilijs lignum, vulgo Verziuoi	ibid.	brugas feu bruges vrbs Flandria, olim Geforia	71.b
brasilijs literarum expertes, natatores infignes, famis tolerantiffimi, homi- niuoræ	ibid.	brundufium, Brindifi	126.a
bragantia comitatus Portugallia	57.a	brutorum regio, fines	122.b
bretamides infula	35.a	bruxelles vrbs Brabantia	70.b
brefar inf. circa Britanniam	46.b	brye regio	65.a
brechinia regio & comitatus in Cam- bria	40.a	brye regio	64.b
brecknock oppidum	ibid.	bubaficus fluuius	203.b
bremenfis Archiepifcopus	28.a	bubienum vrbs, hodie Praga	80.a
brema regnum India	260.a	bucellanorum regio, Galatia	217.a
brema regnum India	259.b	buthe inf. circa Scotiam, olim Rothe- fia	47.a
		buchinghamia Anglia regio	44.a
		budua oppidum	180.a
		buda	

INDEX.

buda vrbs regalis	159.a	caipumo flu. Indiæ	160.b
bugia regio & vrbs	189.a	caiserat, inferior India	252.b
bulgaria vnde dicta, situs, & qual.	271.a	caimales dicuntur Indiæ nobiles	254.a
bulgarorum Tartarorum horda	233.a	cairoan vel caroen oppidum	190.a
bungi Rex Iaponius	268.a	cairum vrbs vbi olim Memphis	207.b
buranum vicus	136.b	cairi ambitus, incolæ, horti	208.a
burdigala, seu Bordeaux vrbs Guennæ		cairi vrbs descriptio	207.b
pag.	62.a	caïta pyra in Brasilia	283.a
burgus S. Sepulchri vrbs	117.a	calabria vniuersæ qualitas	122.b. super-
burgos vrbs Castellæ veteris	54.b	rrior	125.b. inferior
burdegallensis archiepiscopus	61.a	calam regnum Indiæ	269.a
burgianus lacus, Ariapalus	250.a	calamo ins. olim Claros	221.b
burgundiæ ducatus descriptio	65.b	calaris vrbs Sardinia	145.b
burgundiæ provincie diuis. in comita-		caldey ins. circa Britanniam	46.b
tum, & ducatum	65.a	caledoni pop. antiqui in Scotia	46.a
burgundiæ ducatus oppida	65.b	caledonia sylua Scotiæ	44.b
burgundiæ comitatus, fines, & qualitas,		caletum vulgo Cales	97.a
diuisio	65.a	calecutum regnum & vrbs	259.b
burgum vrbs, vulgo Bourg.	66.b	calecutensium mores	256.b
busbac vrbs Hæsiæ	83.b	calatraua vrbs Castellæ nouæ	54.b
buscum ducis, vulgo Bolduc	70.b	calidi fontes in Anglia	42.b
busia, olim Pontus & Bithynia	215.a	calis ins. olim Gades	52.a
busia vel Bursia, olim Prusa	215.a	calliopolis vrbs	168.b
busia regio, nunc Myfia	216.a	calor morbus Moscorum	224.b
butur vel Torra regnum	199.b	calomino ins. olim Besbicus	169.a
byrsa arx Carthaginis vrbs.	190.a	calmaria vrbs Gothiæ	97.b

C.

C ABAZZA oppidum Angolæ		calpe mons	52.a
regni	200.a	caluarix mons	244.a
Cabo de finiterra, olim Ne-		calypsus insula	178.a
rium seu Artabrum	54.b	calydon vrbs Aetoliæ	172.b
cabo S. Vicenzo, olim sacrum promon.		cambaiæ regnum à Mogoribus occupa-	
pag.	57.b	tum	255.b. Regni fines, qualitas, inco-
cabrera ins. circa Hisp.	55.b	larum mores, & conditio, vrbs &	
cabul regnum, Aracosia olim	250.b	oppida.	255.a
cael oppidum Indiæ	258.a	cambaiæ sinus, canthi olim sinus	254.b
caen vrbs Normandiæ	64.a	cambaiæ fines, nomina varia, vnde di-	
cadilescheri apud Turcas	277.a	cta, qualitas, diuisio in regiones, & in	
cadi id est iudex apud Turcas	ibid.	comitatus	40.a
casta vrbs, olim Theodosia	232.b	cambaiæ regis potentia	255.b
cafates populi Aethiopie	197.b	cambalu vrbs regia magni Chami	235.a
cafrara, vel Cafrorum terra	199.b	cambaia vrbs	255.b
caferes populi	ibid.	cambra oppidum Tombuti regni	194.a
cahors vrbs in Quercy regione	62.b	camboia vrbs Indiæ	261.a
caicolam seu Couletes regnum	257.a	camboia regnum, Guzurate	250.b
caicus flu. nunc Girmasti	214.b	camboia regnum Indiæ	259.b
caiera vrbs Latij	166.b	cambri antiquissimi sunt Britanni	39.b
caindo vrbs & regio	235.b	câbriæ Episc. 40.a. câbrorū mores	39.b
		cambri maximè iuri operant	39.b

b a cam.

IND EX.

cambriz portus celeberrimus	Aberdaugledau vocatus	40.b	cantan flu.	252.a
cambray vrbs olim	Camaracum vel Samarobrina	67.a	canton vrbs Chinæ	262.a.262.b
cambrense territorium		67.a	cantabrigia academia Angliæ	43.a
camaracum vrbs hodie cambray		67.a	cantuariensis archiepiscopus Angliæ	42.b
camerinum		130.a	primas & Metropolitanus	42.b
camonica Vallis		140.b	cantira regio Scotiæ	46.a
campaa regnum Indiæ		259.b	cantiani populi	140.a
campanel regia Cambaiæ		255.b	cantaberes montes	182.a
campaa vrbs Indiæ		261.a	cantium regnū Angliæ vulgo Kent.	43.b
campaniæ vrbs		121.b	cappadocia nunc Amasia	217.b
campania regio		64.b	capacia vrbs	122.b
campania felix, vnde dicatur, fines eius			capes flu. olim Tritonis palus	189.b
qualitas		120.b	caphereum prom. hodie Figera, vel Chi-mi	177.a
campus bardus vulgo Bart		107.a	capitaniata, seu Capitinata	127.a
camuni populi		104.b	capitis viridis insulæ Hesperides	201.b
camul prouincia		235.b	capo delle colonne, olim Suriū promō. pag.	172.a
camyenec vrbs Podoliæ		154.b	capo Chestin, Cimarum prom.	182.a
canariæ inf. olim fortunatæ		201.a	capo cormackiti, crommyon. promon. pag.	237.b
canara regio, etiam concam		256.a	capo Grabusse, Hermea prom.	182.a
canada populatio nouæ Franciæ		282.b	capo Tornefe Chelonites prom.	174.b
canariæ insulæ quot sint & earum nomina, quando detectæ, qualitas, incolarum mores		201.a	capo Chio, olim Guidnus vrbs.	216.b
canaria magna insula vna ex Canarijs. pag.		182.a	capo S. Pifano, Acamas prom.	257.b
canaam prouincia		241.a	capocate portus Calecuti	236.b
canal del Zante		178.b	capo delle gatte. Curias prom.	237.b
candahar olim Paropamisus		250.a	capo di Chiarenza, Araxus prom.	174.b
canes Anglici		42.b	capo Zunchio, Coryphasiū prom.	174.b
candig status ecclesiasticus		183.b	capo bianco, Phrurium prom.	237.b
canda vrbs, olim Matium		183.a	capo Pila, Throni prom.	237.b
candia inf. olim creta, vnde dicta		182.a	capo de Gree, Pandalium prom.	237.b
candiæ territorium		183.a	capo Matapan, Tenaria prom.	174.a
canea vrbs, olim Cydon		183.a	capo Malio, Maleum prom.	174.a
canex territorium		183.a	capo Salamone, Samonium prom.	182.a
canestrum promont. capo canistro. pagina		170.b	capo chitti, Dades prom.	237.b
canini campi, Graupuntner		95.a	capua vrbs	121.b
caniborum seu Caribum Insulæ		291.a	caput Guardafu, Aromata prom.	200.b
cantaberes montes		200.a	caput Chelidoni, Zephiriū prom.	237.b
canentellus amnis, nunc Charente		62.b	caput Comorin, Cory promontorium, vel commaria extrema	256.a
canchi sinus, nunc sinus Cambaiæ		254.b	caput Istriæ, Iustinopolis	143.b
cantium prom. hodie Northford.		38.a	caput S. Andrea, Clides prom.	237.b
cano regnum Nigritarum		193.b	caput Non in Africa	185.b
canonor regnum & vrbs		256.b	caput Boiador	185.b
cantabrigia comitatus in Anglia		43.b	caput Guer	185.b
			caput Son	185.b
			caput Cantia	185.b
			caput	

INDEX.

caput bonæ Spei prom.	183.a	casbin regia Persarum	147.b
caput viride, Asinarium Ptol.	183.a	castela vrbs Hafsie	83.b
caprera inf. Theganussa olim	178.a	casio inf. olim Cason	222.a
capraria inf. Forteuentura nunc	201.a	casiterides seu Hesperides insul. hodie	
carabogdania, Valachia maior	271.b	Sorlinges, & Silly	46.b
capraria inf. græcis Aegilora	113.b	cason inf. casio nunc	222.a
capreæ insula nunc Capri	128.a	caspium mare	212.b
carabas, id est capita nigra	235.a	casperia inf. Forteuentura nunc	201.a
caramania	217.b	castella veteris finis & qual.	54.b
caraemit, olim Amida	248.a	castellum nouum	180.a
caramani equi	219.a	castellæ nouæ fines	54.b
caracei pop. Peruuia	285.b	castellum S. Petri	216.b
carbonum area locus in Scotia	44.b	castaneola oppidum	108.b
cardachi fons in Corcyra	178.b	castellæ regnum quas regiones sub se	
cardigan oppidum	41.a	contineat	50.b
caribana regio America	289.b	castella aurea, castiglia dell' oro	283.b
carniola sicca, Vnderkrain	82.b	casteau oppidum Delphinatus	66.a
carniola irrigua, Oberkrain	82.b	castra constantina, hodie Constances,	
cariæ regio Scotia	46.a	pag.	63.b
cariathis ciuitas	125.b	castrum vrbs	126.b
carinthia vulgo Karnten	82.b	castrum puellarum in Scotia	45.b
caria regio	216.a	castrum alatum in Scotia, hodie Edin-	
caroen vel Cairoan oppidum	190.a	burgum	45.b
carocoranum desertum	236.a	castrum villare	125.a
carmania duplex	250.b	castrum caroli, vulgo castel Chaló	65.a
carmaniola oppidum	108.b	catania vrbs	148.a
carniola duplex	82.b	cataio prouincia magni chami	230.b
carpathos inf. hodie Scarpanto	222.a	catanzarum oppidum	125.a
carpathium mare	222.a	catayni Imperatoris sepultura	235.a
carpentras vrbs prouinciæ	66.a	catellonia vnde dicta, eius qualitas	54.a
carthago vrbs	184.b	catellani	54.a
carthago vrbs Barbaria	190.a	caterlogh comitatus Lagenia	37.a
carthago noua Colonia, hodie cartha-		catharum oppidum	180.a
gena	53.a	cattieuchlani populi Angliæ, hodie in	
carthagera vrbs olim Carthago noua		Mercia regno	44.b
Colonia	53.a	catini populi antiqui in Scotia	46.a
carthagenæ portus in Hispania	53.a	cattiechlani pop. Angliæ, nunc sunt in	
carystus vrbs, hodie Cariſto	177.a	Essexiæ regno	44.a
casanenſes Moscouitis obediunt	233.b	catomerea	220.a
casan vrbs	233.a	caturiges populi	140.a
casanenſes Tartari, seu Kosanenſes	233.a	caux territorium Normandiæ	64.a
cassandra vrbs	170.b	cauailon vrbs prouinciæ	66.a
casena regnum Nigritarum	193.b	caualla vrbs	171.a
casalmach flu. olim Iris	214.b	caucasus mons, hodie Naugrocot	255.a
casar Elcabit oppidum	188.a	caucinchingi regni situs & qual.	261.b
casalmach amnis, olim Iris	218.a	cauci populi antiqui, nunc in Lagenia	
casalis D. Euasij, Casal S. Vas	108.a	regione	37.a
casan vrbs Parthiæ	248.b	caul vrbs Indiæ	255.b

INDEX.

canon comitatus Vtroniz	37.b	chartres ducatus	64.b
caxumo vel Cassumo vrbs	196.b	chartrain ducatus	ibid.
cazaczkienſis horda Tartarorum	233.b	chaldea, hodie Curdiſtan	274.b
caſaſe regnum in Africa	199.a	chalcedon vrbs, hodie Galata, vel Scu-	
celanus lacus	115.b	tarum	215.a
celebes inſula	266.b	charaſſen	248.b
caſia vrbs Sciriz, nunc Cilia	82.b	charaſſan, hodie Baſtriana	249.b
cemenni montes, hodie montes Aluer-		chaberis fluuius, nunc Maber	252.b
niz	59.a	charman, vel Chermain	250.b
cedena, Ptol. Acedum	135.a	chaberis flu. hodie Guenga	258.b
centrones populi antiqui	91.b	chaumna regnum vel Siam	259.b
cenon amnis Nortmanniz, Ptol. Tetus		chaonia regio Epiri	171.b
pag.	63.b	challons vrbs	65.a
cenomani populi	138.b	chalcis vrbs, hodie Negroponte	176.b
cenomani populi in territorio Maines		chateautierri vrbs	65.a
pag.	64.a	chaici, vel Chias flu. olim Gayſtr ⁹	214.b
cephena, Perſis	248.a	cherſo inſ. abſorruſ olim	180.b
cephalenia inſ. eius meſura, & quali-		cheloniæ paludes, Goage lacus	182.b
tas, portus, incolæ	178.a	chgrum oppidum	108.b
ceraunij montes	171.b	cheſel flu. olim laxartus	234.a
cerasti	237.a	cheroniſi vrbs, Epidauruſ	174.a
ceraunia vrbs, nunc Cerine	237.b	cheſelbaſ dicuntur Perſæ	246.b
cedron torrens	243.b	chiangare, olim Galatia	217.a
cerceſſuſ mons	221.a	chia terra	220.b
ceremiſſiorum horde	236.a	chia ficuſ	ibid.
ceretana balnea	111.b	chia vrbs	ibid.
ceretini populi antiqui	91.b	chiarenza vrbs, olim Dyme	174.b
ceremiſſi populi	233.b	chinchis rex Tartarorum	230.b
cerineſ vrbs, olim Ceraunia	237.b	chilca Hebridum inſ. olim Iona	47.b
cerigo inſ. olim Cythera	178.a	chile prouincia Americæ	287.a
cerigon animal Braſiliæ	288.b	chinæ rex potentiſſimuſ	263.a
ceretica regio & comitatuſ Căbriæ	41.a	chimæra mons	217.a
cerne inſ. Ptol. nunc inſ. portuſ Sancti		chinenſium religio, & ſacerdotuſ	263.a
pag.	200.b	chinenſeſ muliereſ	262.b
caſar Auguſta colonia, nunc Saragoſa		chencram regnum Indiæ	259.b
pag.	53.b	china, India extra Gangem	252.a
caſarea vrbs, hodie Tiguiden	184.a	chinenſium veſtituſ	262.b
caſarea inſ. Antonini in Oceano Britā-		chinenſiſ regni deſcriptio, ſineſ, ſituſ	
nico, hodie Gerſey.	48.a	caeleſtiſ, præſtantia, & qualitaſ	262.a
caſarea Palæſtinæ, Azon nunc	243.b	vrbeſ, incolarum conditio, & moreſ	
ceſena vrbs	132.b	262.b. Regiſ potentia, religio, pro-	
ceſtria regio Angliæ	44.a	uincia	263.a
ceſia valliſ	93.b	chij populi	220.b
ceruia vrbs	132.a	chimay principatuſ	22.b
cethin vel cethina	237.a	chioggia	136.b
chaus regio Feſſani regni	188.b	chioſ inſ. hodie chio vel Scio, nominis	
chamberinuſ vrbs Sabaudiſ	60.b	origo, alia eiſ nomina, longitudo,	
charente amniſ, Pt. Canentelluſ	62.b	diuiſio	220.a
			chriſtia-

INDEX.

christianæ religionis primordia in Anglia	42.b	citor vrbs in India	259.a
christiana religio multa ab Aegyptijs accepta	206.b	ciuitas castellana	117.a
chirmain vrbs	251.a	claros inf. nunc Calamo	221.b
chersonesus Thraciæ	168.b	clagensfurtum, olim Claudia	82.b
chium marmor	220.b	clauena vallis	95.a
chelonites prom. capo Tornese	174.b	claudia, nunc clagensfurtum	82.b
chrise, Iapan inf.	268.a	claudia inf. nunc Gozo	184.3
Christi sepulchrum	244.a	clazomenij	216.b
Christus vbi natus est	ibid.	claræ comitatus in Connacia	37.b
chielder mons, olim Periander	224.a	claromontium vrbs Gergobinia olim, vel Gergouia	62.b
chollo oppidum Bugiæ	189.a	clery oppidum Salonij	63.a
chiuasum oppidum	108.b	cleue, Cliuiæ ducatus	83.a
chusæi populi	195.b	cleuum Antouisfri, nunc Glocestria	43.a
chus vrbs, olim Susa	247.b	cliuiæ ducatus, vulgo Cleue	83.a
chyamay lacus in India	260.b	clisca oppidum Georgianorum	274.b
chyamay lacus	253.a	clides prom. caput S. Andreæ	237.b
chysamo oppidum, cysamum	183.a	cluda flu. Scotiæ	44.b
chyfiles, nunc siderocapsa	171.a	cluida uallis in Cambria	41.b
cia vel Ceos, hodie Zia vel zea	277.a	cluidsalia regio Scotiæ	46.a
cicladæ insulæ	177.a	circuli imperij decem	78.a
cicynethus inf. hodie Pontico	176.b	citerior Hispania	53.a
ciliciæ diuifio, flum. habitatores	218.b	colimbria vrbs Portugalliæ, olim Mon da	57.b
cilicia, nunc Caramaniæ pars	ibid.	collao prouincia Peruiæ	284.a
cilia vrbs Stiriæ, olim Cælia	82.b	colubraria inf. vide Ophiufa	55.b
cimbri populi antiqui	98.b	coloue vrbs, hodie Beroa vel Barna	196
cimbricum prom. vulgo Scagen	ibid.	cocam herba, sitim ac famem tollens	pag. 284.b
cimolis inf. hodie Polino	177.b	cocina opp. Moldaniæ	271.b
cimarus prom. capo chestin	182.a	cochino vrbs, olim Hephæstia	176.a
cinnamomifera regio Americę	289.b	cocinum regnum, & vrbs	257.a
cinnamomifera regio	195.b	colossus in Rhodo vrbe	223.a
cincapuræ fretum	265.b	coltauchi regnum insulæ Zeilan	264.b
ciparissi, hodie Arcadia	174.b	coloe palus, Barcæ nunc lacus	196.a
circan, olim Gedrosia	250.b	colossus Spingis in Aegypto	208.b
circæus mons, monte circello	115.b	colrane comitatus Vltioniæ	37.b
circulizonas diuidentes	31.a	colonia Agrippina	83.a
ciropolis vrbs, Siras etiam	248.b	coloniensis Archiepiscopus	28.b
ciromandel, vel Colmandel vrbs Indiæ	258.a	colmandel vel Ciromandel vrbs Indię	pag. 258.a
cirta regia Mafsiniffæ	189.b	comata Gallia cur dicatur	59.a
citrà de Chieffi	127.b	commaria extrema, Cory promontorium forsan	256.a
citra di Penna	ibid.	commiagæ comitatus Guiennæ	61.b
cithera vrbs, nunc Conuclia	237.b	comensis lacus, seu Iarius	141.a
citheron mons	173.a	comum vrbs	140.a
cittadella vrbs Minoricæ, olim Iana Pt. pag.	55 b	comitatus Zaræ	179.a
citor, vel Sanga regnum Indiæ	259.a		cominges

INDEX.

cominges comitatus diuisio	62.a	corinthiacus sinus, golfo de Patraa.	
comingenfes populi	62.a	pag.	173.a
comitatus Regis in Lagenia	37.a	corinthiacus sinus	173.a
comitatus Reginae in Lagenia	37.a	corinthiacum æs	174.a
compostella vrbs nouæ Hispaniæ	280.b	corinthia regio	173.b
comites in Hispania	51.a	coriondi populi antiqui, nunc in Lage-	
compostella vrbs Gallacię	54.b	nia regione	37.a
conuclia oppidum, olim Cithera vrbs.		corella prouincia	227.b
pag.	237.b	corfu inf. Corcyra olim	178.b
conchyliia quę loco monetę expendun-		corduba nunc cordoua	52.b
tur.	264.a	cordoua olim Corduba	52.b
connacię regionis Hybernici nomina		corinthus vrbs	174.a
& fines, qualitas	37.b	cornabij populi antiqui in Scotia	46.a
connacię antiqui populi	37.b	cornuualia vel Cornubia	43.b
connacię comitatus	37.b	cornauij populi Anglię, hodie in Mer-	
concam regio, Canara etiam	256.a	cię regno	44.a
concordia vrbs	143.a	cornuuallię populi in Anglia	44.a
condora regio	229.a	coritani populi Anglię hodie in regno	
conceptionis vrbs in noua Hisp.	280.b	Mercia	44.a
conegianum oppidum	135.a	corcyra Molęna inf. curzola hod.	180.b
confluentia oppidum	91.b	corlianum	125.b
conia vrbs, olim Iconium	218.a	corondol oppidũ Troglodytica	209.b
conirello inf. circa Hisp.	56.a	corone vrbs, Coron	174.b
conouius flu. olim Toisouius	41.b	corcyra inf. hodie Corfu.	178.b
connuuey flu. olim Toisouius	41.b	cosmopolis vrbs Iluę inf.	113.b
constantina regio & vrbs	189	corsica inf. gręcis Cyruus	105.a
constantinum territorium	63.b	corsicę deminium	105.b
confœderatorum regio	93.a	corsicę nominis origo, fines	
constantinopolis vrbs descriptio	168.a	corsi in Italię continentem transmigra-	
constantinopolitanus Patriarcha	166.b	runt	106.a
congi seu Manicongi regnum	199.b	corsicum vinum præstans	105.b
conirello inf. circa Hisp.	56.a	corforum mores	105.b
consilium vbi equites Toloni aurei cõ-		cosperit regnum Indię	259.a
uocantur	74.a	coila regio Scotię	46.a
conserans vrbs Cominges	62.a	cotias animal in Brasilia	288.a
consentia vrbs	125.a	cous inf. nũc Lango, & Stancora	222.a
contestania veterum in Valęcię regno.		coielam, seu Colanum regnum & vrbs.	
pag.	53.a	pag.	257.b
constãtia vrbs, vulgo Constances & A-		couadza, seu Iaitza castellum	270.b
miano castra constantina, & alijs mo-		corugnę portus in Gallacia	54.b
ritonium	63.b	coryphasium promont. capo Zunchio.	
cepaibas planta in Brasilia	288.a	pag.	174.b
coperdalię ducatus	97.b	cosyra inf. hodie Pantalaria	149.a
corcagiensis comitatus momonię	37.b	coyra vrbs	95.a
corcagia vrbs	37.b	cory promontorium, caput comorin a-	
corasan, nunc Aria	250.a	liquibus	256.a
corallum in Calabria	122.b	cracouia vrbs	150.b
corduba vrbs	52.b	craina regio	180.a

INDEX.

eranganor regnum in India	257.a	curista insula, Vegia nunc	180.b
cremona vrbs	139.b	currentium caput	183.a
creones antiqui populi in Scotia	46.a	currus qui vento agitantur	262.b
crescentium oppidum	108.b	curzola inf. Corcyra Melæna Ptolem.	
crema oppidum	139.a	180.b	
cretæ varium dominium	183.b	curzolari scopul. Echinades olim	178.b
creta difficiliter oppugnari potest ibid.		cusconica lingua cæteris præstans in	
cretæ seu Candiz situs terrestris, cur		Peru	285.a
sic dicta, varia nomina, situs cælestis,		cusco vrbs Peruviz	286.b
fines, forma 182. mensura, qualitas		cusistan regio, Sufiana	247.b
181.b		cutinari oppid. Moldaviz	271.b
cretæ Labyrinthus	183.a	cyclades insulæ	175.a
cretenesium mores & conditio	ibid.	cydon vrbs, Canes nunc	183.a
cretæ vrbs	ibid.	cydarus amnis, vulgò Machleuam	168.b
cræfeniana, seu Græfiniana	112.b	cylidnæ insulæ, nunc Maureæ	219.b
croatia	179.a	cypsela vrbs, hodie Chapsylar	168.a
crocodilus	183.b	cypri status Ecclesiasticus	239.b
croia vrbs Albaniz	171.a	cypri incolæ	239.a
cronium mare, hodie Pigium	95 b	cypri patritij titulares	ibid.
crommyon promò. capo Cormachiti		cypri nobiles ex Gallia oriundi	ibid.
237.b		cypri antiqua diuisio in quatuor par-	
eroton vrbs	125.b	tes	237.b
eromorum oppidum Burgundiz, vul-		cypri inf. olim nouè regnis clara	ibid.
gò Cromay	65.a	cypri dominium varium	240.a
crustina vrbs in Tartaria	234.a	cypri diuisio in duodecim partes	237.b
crypta, vel Crypton	237.a	cypri insulæ descriptio, eius varia no-	
cuama flu.	183.a	mina, situs, fines, figura, situs cælestis	
cuama flu. Africæ	199.a	237.a. mensura, promontoria, diuisio	
cubæ, seu Ferdinandæ insulæ descrip-		237.b. pagi in ea, casalium distributio,	
tio, Hispanorum in ea coloniz	290.b	qualitas insulæ 238. a. incolarum mo-	
cubaga inf.	291.a	res	ibid.b
culomoria regio	229.a	cyrene, seu Cyrenaica regio	184.b
culiacana regio Americæ	280.b	cysamum oppid. Chysamo nunc	183.a
culiacan vrbs	ibid.	cythera insula, nunc Cerigo	178.a
cumbria regio Angliz	43.b	cyteum vrbs, nunc Sittia	183.a
cuma vrbs, nunc Castri	216.b	cythaus inf. Cycladum	177.a
cumæ vrbs	121. b	czermesij populi	229.a
cumania, seu Tartaria minor	232.a	czadaiorum Tartarorum horda	233.a
cuncrai regnum Indiz	259.b	D.	
curate oppidum Cambaig	255.a	D. Ivi Damiani oppid.	108.a
curdi populi	274.b	D. Euphemiz oppidum	125.a
curdistan regio, olim Chaldæa	ibid.	D. Georgij brachium	168.b
curias prom. capo delle gatte	237 b	D. Ioannis inf. Boriquen	291.a
curias vrbs, vbi nunc Piscopia oppi-		D. Iacobi à vallibus vrbs nouæ Hisp.	
dum	ibid.	281.b	
curia oppidum, hodie Chur	95.a	D. Iacobi vrbs in Chile prou.	287.b
curianum promont. hodie D. Mariz ca-		D. Iacobi inf.	201.b
put	61.b	D. Laurentij inf. seu Madagascar	202.a

INDEX.

D. Mariæ Boufina inf. circa Galliâ	67. b	dax vrbs Guennæ	61. b
D. Marci oppidum	125. a	dea flu. Yfyrdunuy Britannis	39. b
D. Mariæ caput, olim Curianum promontorium	61. b	decan regnum, & vrbs	255. b
D. Martini ager in Zelandia	73. b	dehenbartia regio Cambriæ, eius fines, Comitatus	40. a
D. Saluatoris oppidum	108. a	delphi vrbs	172. b
D. Saluator vrbs regni Congi	200. a	delft vrbs Hollandiæ	73. a
D. Seuerini oppidum	27. a	delphinatus, vulgo Daulphine, diuifio	66. a
D. Thomæ infula	201. b	delphinus Franciæ	60. b
D. Thomas apud Abyssinos veneratur	196. a	delly regnum in India	259. a
daciæ pars est Valachia	271. b	delos inf. Cycladum, Diles hodie	177. a
dacia mediterranea, nûc Transyluania	160. a	dena fl. Scotiæ, hodie Don	45. b
dactyli in Cypro inueniuntur	238. b	denbighia oppidum Cambriæ	41. b
dades prom. capo chitti	237. b	denbighensis ager Cambriæ	ibid.
dalanguer mons, Paropanifus	234. a	denizi beglerbeg, seu Capitaneus maris apud Turcas	277. b
dalecarliæ ducatus	97. b	desmonienfis Comit. Momoniæ	37. b
daliæ ducatus	ibid.	deuonia	43. b
dalmatiæ & Liburniæ descriptio	179. a	deuenteria vrbs	74. b
damanum oppidum Cambaiæ	255. a	deuana, hodie Aberdouia vrbs Scotiæ, & Aberdene	45. b
damni antiqui populi in Scotia	46. a	dia vrbs Delphinatus	66. a
damut regnum Aethiopiæ	197. a	dia inf. hodie Standia	177. b
damascenus Patriarcha	166. b	diania vallis	122. b
dammartin Comitatus	64. b	dianium oppidum	ibid.
danager vrbs regni Decan	255. b	diarbeca, olim Mesopotamia	248. a
dandrem inf.	181. a	dianium inf. nunc Ianusi	114. a
dangala oppidum Nubiæ regni	195. a	diargument, nunc Hircania	249. a
danorum hordæ	236. a	diametri terræ mensura secundum antiquos	30. a
danix regni seu Danemarchiæ amplitudo & regiones	98. a	dicta mons Cretæ	182. b
dani in Britannia	39. a	diepa vrbs Normandiæ	64. a
dant fera	183. a	digion vrbs Burgundiæ	65. b
danmonij populi Angliæ, hodie tenet regionem Denoniam	43. b	diles inf. Delos olim	177. a
dancali regnum Aethiopiæ	197. b	dina, vel Didymæ inf.	148. b
danubius fl. Ister olim, hodie Doneuel, Donau	77. a	dinam oppidum Britanniæ	63. b
danubij fl. ortus	79. b	diomedæ inf. insulæ	128. a
dactylorum regio, Numidia	191. a	dioscoron inf.	128. a
dara regio Numidiæ	ibid.	dioscoridis inf. hodie Zocotara	202. a
dardaniam, nunc Bossina	270. b	dioys ager	66. a
dauernus portus Angliæ	42. a	distantia itineraria tribus modis inuenitur	292. a
duma regnum Nigritarum	195. a	dethmarsia regio	98. b
daulphin oppidum Delphinatus	66. a	dithmarsia regio	92. a
darni pop. antiqui nûc in Vltonia	37. b	diu insula in sinu Cambaiæ	263. b
daruernum vrbs Angliæ, nunc Canterbury	43. b	dium oppidum & arx	255. a
		dobas regio Aethiopiæ	197. b
			dobrina

I N D E X.

dobrini populi Angliæ, hodie in Mer-
 cia regno 44. a
 dola vrbs, vulgo Dole 65. a
 dolap flu. olim Parthenius 214. b
 domus Dei pagus, vulgo lega della casa
 di Dio 95. a
 don fl. olim Tanais 214. b
 donergall Comitatus Vloniæ 37. b
 dnier fl. Borysthenes 224. b
 donauu vel Done fl. Danubius 77. a
 dorpatum vrbs Liouoniæ 152. b
 dordrecht vrbs Hollandiæ 73. a
 doris regio 172. b
 doria flu. Hispaniæ, hodie Duenus 49. b
 doridis regio 216. b
 dorsetia regio Angliæ 44. a
 douai vrbs, Duacum 72. a
 doum Comitatus Vloniæ 37. b
 drangius amnis, Ilment 250. b
 drangiana, hodie Sigestan ibid.
 dragonera inf. circa Hispan. 55. b
 dragomago inf. circa Hisp. 56. a
 dresden vrbs Misniæ 91. a
 drepano prom. nunc Trapano, vel Me-
 lechia 237. b
 dreux Comitatus 64. b
 dromus inf. 176. b
 duacum vrbs Flandriæ, vulgo Douai
 22. a
 dublinensis Comitatus 37. a
 dublinum regia vrbs, olim Eblana 37. a
 dubdu oppidum 188. b
 dublinensis Comitatus Lageniæ 37. a
 ducatus sub Franciæ regno 60. b
 duces in Hispania quot & quales 50. b
 ducale regionis fines, mensura 186. b
 duerus fl. 54. b
 duerus fl. Hispaniæ, olim Doria 49. b
 duglas portus Monædæ inf. 47. a
 duina fl. Turruntus olim 224. b
 duisburgum oppidum Cliuiæ 83. a
 dulcignum oppidum 180. a
 dulcinda, Carmania deserta 250. b
 damiata oppidum, olim Pelusium 209. a
 dunemenfis Episcopatus Angliæ 43. b
 dungisbehead, olim Orcas prom. 38. a
 dunkeram vrbs, olim Iuernis 37. b
 duuelandia inf. Zelandiæ 73. b

dunois Comitatus 64. b
 duuina prouincia 228. a
 duuina fl. ibid.
 durias fl. vide Turia
 durotriges populi Angliæ hodie sunt
 in Dorsetia 44. a
 dusseldorpium vrbs Vuestphaliæ 83. a
 durazzo, Dyrrhachium 171. a
 duringen, Turingia 83. b
 dur fluuius 37. b
 dyrrhachium, Durazzo 171. a
 dyme vrbs, Chiarenza hodie 174. b

E.

A ST ANGLIÆ regnum in
 Anglia 43. b
 Eblana, nunc Dublinum 37. a
 Ebredunensis Archiepisc. 61. a
 eblani populi antiqui, nunc in media
 regione Hiberniæ 38. a
 eboracensis ager 43. b
 eboracum vrbs, nunc Yorke 43. a
 eboraci vrbs descriptio ibid.
 eboracensis Archiepiscopus 42. b
 ebro fl. Hisp. olim Iberus 49. b. 54. a
 eburones populi antiqui 91. a
 ebusus insula, nunc Erisa, vel Teaisa,
 56. a
 eburodanum vrbs 140. a
 ecatompyle vrbs, nunc Hispahan 248. b
 ecbathana vrbs, nunc fortè Tauris 247. a
 echinades scopuli, Curzolari 178. b
 edinburgum Scotiæ primaria, olim ca-
 strum alatum 45. b
 edibeb insula 209. a
 edil fluuius, Volga etiam, & olim Rha
 224. b
 edri inf. Ptol. hodie Enhly 46. b
 elabat regio vide Habat
 elbe, vel Elue fl. Albis olim 77. b
 elcatif sinus Persicus 211. b
 elephantum insula 183. a
 elephantess innumeri in India 253. a
 elis regio Peloponnesi, & vrbs 174. b
 elmedina arx Duccalæ 186. b
 emdena vrbs Frisiæ, vulgo Emdem 75. a
 emissia vrbs, nunc Hamam, & Hamza
 245. a
 emporia Europæ celebra 97. a

INDEX.

embrum vrbs Delphinatus	66.a	extremadura regio, olim Bxturia, eius fines, qualitas	52.b
ems flu. Amasus olim, vel Amisus	77.a	eubœa ins. hodie Negroponte, mensura eius, qualitas, olim continenti adiuncta	176.b
engle lonth, id est Anglorum terra	39.a	euenus amnis Actolix	172.b
enhly inf. regione Cambriæ, olim E-dri Ptol.	46.b	euenus flu.	173.a
engrouelandiæ inf. descriptio	100.b	euganei colles	133.b
epicaria vrbs, hodie Croia	171.a	eugubium	117.a
Epidamnum, vide Dyrrhachium		euisa ins. olim Ebusus	56.a
epidaurus vrbs Cheronisi	174.a	euilat, India intra Gangem	252.a
epidaurus vrbs, hodie Maluasia	ibid.	euonymos insula	148.b
epidaurus, Ragusum	180.a	euphrates fluuius, nunc Apherat, vel Frat	214.a
epidia Hebridum insula, hodie Ila	47.b	europa vnde dicta	33.b
epictetus	215.b	europæ fines, forma, situs cælestis, longitudo, latitudo	ibid.
epheftiades insulæ	148.a	europæ regna, regiones	34.a
ephesus vrbs	216.b	europæ alia nomina	33.b
epidij populi antiqui in Scotia	46.a	europa orbis domitorum generatrix, eius bonitas & qualitas	34.a
episcopi in Hispania	51.a	eurotas flu. hodie Balisopotamo	173.b
episcopatus Angliæ	42.b		174.a
episcopi in Latio	116.b	eusta ins. Hebridum	47.b
episcopi & Cardinales Romæ	ibid.	eusdalia regio Scotiæ	46.a
epirus Albanix pars, eius fines, magnitudo, antiqua diuisio, alia diuisio, infelicitas 171.b. olim Pyrrhi regnû, incolæ	172.a	exigonius flu. nunc Vistritza	170.b
epila ins. nunc louo	178.a	euxinus pontus, mare nigrum vel marius	232.b
eporedia vrbs, nunc Inurea	107.b	eysleben vrbs	84.b
equites D. Stephani	113.a	ezzaba regiuncula	190.b
equitum ordines in Hispania	51.a		F.
eracain regnum	251.a	ACOGNEIVM oppidum Burgundiæ	65.a
ernualia regio Scotiæ	46.a	Falconara insul. olim Polyegos	177.b
ercoccus portus	196.b	Falefa vrbs Normandiæ	64.a
erdini populi antiqui, nunc in Vltonia	37.b	fasterberbo vrbs Scanix	98.b
eres vrbs Atropatiæ	247.a	famagusta, olim Salamis, vel Tamassus	238.a
ersurd, Erphordia	83.b	fanum S. Audomari, vulgò S. Homer	72.b
eri, nunc Aria	250.a	fanum S. Pauli, vulgò S. Paul	72.b
errisia regio Aegypti	204.b	farfarus amnis	117.b
errisæ regionis fines, mensura, conditio	188.a	farfi, vel Farfistan, olim Persis	248.a
ericodes ins. vel Ericusa	148.b	fatigar regnum Aethyopiæ	197.a
erno lacus	36.a	fauentia vrbs	132.a
erphordia vrbs Hassiæ	83.b	fauognana, vel Fangiana insula	148.b
eschia vrbs Turcomaniæ	274.b	feluria oppidum	135.a
eschedalia regio Scotiæ	46.a		ferri-
estotilandia à quo inuenta, eius fines, qualitas incolarum mores	282.b		
essetia regio Angliæ	44.a		
essetia regnum Angliæ	44.a		

INDEX.

ferrifodinæ in Guipuscon Cantabriæ		foix comitatus Guiennæ	61.b
parte	54.a	fontes aquarû calidarum in Latio	115.b
fermanagh comitatus Vltioniæ	37.b	fontes ignis	121.a
ferdinanda insula vide Cuba		fontes mirabiles in Bætica	51.b
ferraria vrbs	131.b	fonterabia,olim Flauiobriga	54.a
ferdinandus Magellanus totum mun-		fordunum oppidum Scotiæ	46.b
dum circumambiuit	30.b	fori Iulij status Ecclesiasticus, vrbes	
fernes Comitatus in Lagenia	37.a	præcipuæ	143.a
ferri ins. olim Pluitalia	201.a	fori Iulij qualitas	142.b
ferri mineræ in Valentiz regno	83.a	forli,olim Forum Liuii	132.a
fermene ins.olim Rhene	177.b	fornaces,Scopuli Melanthij	221.a
fessa regnum tributarium Turcæ	270.a	forthea flu.Scotiæ	44.b
fessæ territorium	187.b	forth, vel Frith, olim Boderia fretum	
fessani regni fines,fluuij,regiones	187.a	ibid.	
fessa vrbs	ibid.b	fortunatæ ins.Canariæ etiam	201.a
fez fluuius	ibid.	forteuentura ins.Canariarum	ibid.
fessa vetus, & noua	ibid.	forest regio	63.a
fessani agri conditio	ibid.	forum Iulii vnde dicatur, fines, situs,	
fieringiz ducatus	97.b	incolæ antiqui	142.a
figem Rex Iaponius	268.a	forum Secusianorum hodie Bourg	66.b
figenoiama mons in Iapanica ins.	268.b	forum Liuii,vulgò Forli	132.a
fiolandiz fines, qualitas, & vrbes	97.b	forum Cornelij,vulgo Imola	ibid.
finmarchia prouincia	ibid.a	fossimbrunum, olim Forum Semprom-	
flacia prouincia,Valachia	271.b	nii	130.a
flandria	68 b	fossa Clodia,Chioggia	136.b
flandria Imperatoria	72.a	francia prouincia	64.b
flandri in Britannia	39.a	franci qui dicantur	33.b
flandria Gallicana	72.a	franciæ hortus	63.a
flandrorum mores	71.b	francia tota sub vno regno	60.b
flandriz Comitatus fines,mésura, qua-		francia olim Gallia	59 .a
litas,fluuij, vrbes,diuisio	72.a	franciæ regni finis	ibid.
flandria Teutonica	ibid.	franciæ Pares, Delphinus, Parla-menta	
flandrorum sedes in Cambria, eorum-		60.b.gymnasia publica	61.a
que mores	40.b	francimontensis Marchionatus	91.b
flaminia, nunc Romandiola	131.a	franconia, seu Francia Orientalis, eius	
flauiana vrbs, hodie Vienna	82.a	fines, qualitas, syluæ, fluuii, incolarû	
flauiobriga vrbs, nunc Bilbao	53.b	mores	79.a
flauiobriga Ptol. hodie Fonterabia	53.a	francofurtum ad Moenum	ibid.b
flauiana, siue Iuliobona	82.a	francofurtum ad Oderam	84.a
flatholme ins. in Sabriniano freto circa		fretum Herculeû, hodie stretto de Gri-	
Britanniam	46.b	baltar	52.a
flintensis prouinciola Cambriæ	41. b	freta duo Oceani	31.a
florentia vrbs	113.a	friburgum Brisgoiæ	78.b
Florida America prouincia	282.a	friburgum oppidum Helueticæ	94.a
fluuij in Padum influentes	137.a	frisiæ Orientalis descriptio	75.a
fluuij Cretæ in nauigabiles	183.a	frisia Occidentalis, seu Vuestfrisia, eius	
focunates populi	140.b	incolæ, diuisio	25.a
foix Comitatus & vrbs	62.a	frisinga vrbs, vulgo Freinsing	81.a
		frissan.	

INDEX.

frissandix insulæ qualitas, incolæ, di- uisio, Episcopi	100.a	gandauum vrbs Flandrix, vulgo Gent.	71.b
frumentaria insula, olim Ophiusa, & Colubraria	55.b	ganges flu. descriptio	253.a
fundanus lacus	115.b	ganges fluuius	252.a
fubinum oppidum	108.a	gab vrbs Delphinatus	66.a
fulignum vrbs	117.b	garganus mons	127.a
funcial vrbs sedes Primatis Indiarum	201.a	gareti regionis situs, mensura, qualitas. pag.	188.a
fuoia, vel Foua oppidum Aegypti	209.a	Gargara mons, olim Ida	215.b
G.		garnsey ins. in Oceano Britannico, An tonino Sarnia	48.a
 ADES inf. nunc Calis	52.a	gariophyllum solæ Molucæ mittunt	267.a
Gago regnum & oppidū Ni- gritarum	194.b	gates mons, Ptol. Bettigo	254.b
Gallatia vnde dicta	59.a	gastinois territorium	64.b
galancha vallis	93.b	gaudos inf.	184.a
galatia seu Gallogræcia	217.a	gaulos inf. seu Glauconis	149.a
gallia Cisalpina	137.a	garumnæ, nunc Garomnæ fl. Gallix de- scriptio	60.b
gallica palus	135.a	gaystrus fluui. hodie Chaici, vel Chias	214.b
gallia Archiepiscopi & Episcopi	60.b	gazaria	232.a
gallia Cisalpina, hodie Lombardia	59.a	gazara vrbs, olim Gaza	244.b
gallia ampla appellatio	ibid.	gedrosia, hodie Circan, eius fines, qua- litas	250.b
gallia hodie Francia dicitur	ibid.	geldrix Ducatus fines, qualitas	71.a
gallia Transalpina, Plinio Comata, & Ptol. Celtogallatia	59.a	gensui fl. olim Melas	214.b
gallia Belgica ad Germaniam vt pluri- mum spectat	ibid.	genua vrbs	109.b
gallix habitatorum numerus	60.b	genuensium laudes	ibid.
galli olim famosi	ibid.a	geneua vrbs Sabaudix	66.b
gallix mulieres fecundæ	ibid.b	genefareth lacus	242.a
galli Boij	137.b	genefici fl. olim Mela	219.a
galli Boij	131.a	genech	ibid.
gallix Rex solo contactu strumas, seu scrofulas curat	61.a	genech	217.b
gallia Togata	131.a	gent, vide Gandauum	72.a
gallix diuisio multiplex	59.a	georgiani vnde dicantur	274.b
galluueix Comitatus Connacix	37.b	georgia, Gurgistan, olim Iberia, eius fi- nes, qualitas, oppida	ibid.
galilex fines, qualitas, diuisio	243.a	Georgianorum oppida à Turcis capta	ibid.
gallacix regni finis & qualitas	54.b	gerardimontium, Grandmont	72.a
gallipolis ciuitas	126.b	gergean oppidum Salonix	63.a
gallinaria insula	110.a	gergobinia, vel Gergouia, hodie Cla- romontium	62.b
gallouidia regio Scotix	46.a	Germania oleo sterilis	73.a
gallogræcia seu Galatia	217.a	germanix gymnasia publica	78.b
gallorum forma & mores	60.a	germanix Archiepiscopi & Episcopi	ibid.
gambra, seu Gambea regnum	193.b		
gambra fl. Stachir Ptol.	181.b		
gangani populi antiqui in Momonia nunc regione	37.b		

INDEX.

germanix inferioris regiones	ibid.a	Golfo de Corô, Messeniacus finus	174.b
germanix fines antiqui, fines recentiores	25.a	Golfo de Contessa, Strymonicus finus	170.b
germanorum mores, forma	77.b	Golfo d' Armiro, Pelasgicus finus	173.a
germani ingeniosi	ibid.	Golfo di Napoli, Argalicus finus	174.a
germani bibacissimi	ibid.	Golfo di Settalia, Pamphylium mare	237.b
germania olim Alemaniam dicta	75.a	Golfo de Laiazzo, olim Ificus finus	214.a
germania nunc maior quam olim	ibid.	Golfo de Larta, Ambracius finus	172.a
germanix principes viri	78.a	Golfo di Cataro, Rizonicus finus	180.a
germanix superioris regiones	77.b	Golfo de monte Santo, Singiticus finus	170.b
germania inferior	68.b	Golfo aio mama, Toroniacus finus	ibid.
germani populi	25.a	Golfo de Tefsalonichi, Termaicus finus	170.b
germanix situs celestis	76.b	golfo de Armiro, Pelasgicus finus	ibid.
germanix qualitas secundum antiquos, qualitas secundum recentiores	ibid.	Golfo de Patras, Corinthiacus fin.	173.a
germanix sylve	ibid.	Golfo di Lepanto, Naupacti finus	ibid.
germanix flumina	77.a	Golfo de Colochina, Laconicus finus	174.a
germanix diuissio	ibid.b	Golfo de Engia, Saronicus finus	173.b
gersey ins. in Oceano Britannico, Antonino Casarea	48.a	Golfo de Ziton, Maliacus finus	ibid.a
gesoria vrbs, nunc Bruges	71.b	Golette arx in Barbaria	190.a
gesoriacum nauale	67.a	Gorgones insule, Capitis viridis hodie	201.b
gestritie Ducatus	97.b	Gorhan regnum Nigritarum	195.a
gethe, seu Polouci	230.a	Gori oppidum Georgianorum	274.b
gezair vrbs, vel Algira, Algier	188.b	Gorgona insula	113.b
glarona regio seu pagus	94.a	Goritia vrbs	143.a
glasguensis vrbs in Scotia	45.b	Goritia oppidum Carniolæ	82.b
glamorgensis Comitatus Cambrix	40.b	Gorlicia vrbs	84.b
gladauui flumina Cambrix	ibid.	Gomera ins. Niuarum olim	201.a
glocestria vrbs Angliæ, olim Cleuum Antonino	43.a	Gothiæ fines, qualitas, loca famosa, diuissio	97.b
glocestria regio Angliæ	44.a	Gotlandia insula, seu Gothia	98.a
Glotta ins. in Glotte æstuario regni Scotiæ, Antonino hodie Arran	47.a	Goude vrbs Hollandiæ	73.a
Giauat vrbs Atropatiæ	247.a	Gouro vrbs regia Bégali regni	258.b
Giamen, seu Ayaman, Arabia felix	173.b	Goyami regnum Aethiopiæ	197.a
Gilolo insula, Batochina etiam	266.b	Gozo ins. claudia olim	184.a
Gineæ regnum Nigritarum	194.a	Granata vrbs Americæ	281.b
Girmafi fl. olim Caicus	214.b	Granatæ regni fines	51.b
Gissa, vel Issa ins. nunc Pago	180.b	Grauiua vrbs	125.b
Goa vrbs Indiæ	255.b	Granata vrbs, olim Isthia magna, vel Illiberis, vel Liberia	52.a
Goaga regnum Nigritarum	195.a	Graium oppidum Burgundiæ, vulgo gray	65.a
Goagæ lacus, Chelonidæ paludes	182.b		gra-
gnidus vrbs, nunc capo Chio	216.b		
Godz vrbs, Hierusalem	243.b		
Gogden, seu Goesen desertum	192.a		
Golfo de Negroponte, Oetus fin.	176.b		

INDEX.

granatæ vrbis descriptio	52.a	guenga flu. olim Chaberis	252.a. 258.b
granicus, siue Grenius flu. nunc Laffara	216.b	guipuscoz, seu Lipuscoz & Lepusiz	qualitas, incolarum mores, portus
granatenfis Archiepiscopus quos Suf- fraganeos habeat	51.a	insignes	54.a
grandmont, Gerardimontium	72.a	guisa oppidum	66.b
grampius mons Scotiæ	44.b	guiennæ, seu Guasconiæ descriptio	61.b
grampius Scotiæ mons, hodie Grafe- baim	45.a	gulick, Iuliacum	83.b
græciæ maior pars sub Turca	166.a	guldaquibir fl. Hispan. olim Tagus	49.b
græcorum recentiorum mores	ibid.	gurgistan, Georgia, olim Iberia	274.b
græcorum vestitus	ibid.	guttalus flu. vide Odera	
græci Rom. Pontifici non parent, sed proprijs Patriarchis	ibid. b	guzzula regio	186.b
græciæ nomen variè acceptum, fines, si- tus cælestis, lacus & præstantia	165.a	guzarat prouincia, Cambaia	255.a
græciæ Beglerbegi sedes	271.a	guzarate, Camboiæ regnum nunc	250.b
græca lingua triplex	214.a	gymnasium, Bibliotheca	136.a
græcorum priscorum laus	165.b	gymnosophistæ Indi	254.a
græci imperii amplitudo	ibid.	gynacaua Rex Peruuinus	285.a
græcorum sermo quadruplex	ibid.	H.	
græcorum varia nomina	ibid.	 A B A T, seu Elabat regionis situs, conditio, oppida, mō- tes	188.a
greccium vrbs Stiriz	82.b	Habitationis terræ quæ sint caussæ	31.b
grenoble vrbs Delphinatus	66.a	hadrianopolis vrbs	168.b
grise pagus Rhætorum, vulgo lega del- la Grila	95.a	hafrem flu. olim Sabriana	39.b
grisonum diætæ	95.a	haity ins. Hispaniola hodie	290.a
groenlandt ins. descriptio	100.b	halla vrbs Saxoniæ	84.a
groninga vrbs, [Ptol. Phileum	75.a	hallandia regio	98.b
gruninghæ dominium	ibid.	hala vrbs	82.a
gualata regnum Nigritarum	193.a	halcalà di Henales	54.b
guasconia, vide Guienna		halanefoe oppidum Hallandiæ	98.b
guadilbarbar flu. Hipponicis stagnum	189.b	haleces pisces	69.a
guadalaiara vrbs nouæ Hispaniæ	280.b	halis flu. nūc Ottomangiuch	214.b. 218.a
guadiana flu. Hisp. olim Ana	49.b	halicarnassus vrbs, hodie Mesi	216.b
guafimala vrbs in America	281.b	hama, vel Hamfa, olim Tarsus	219.a
guastecan regio nouæ Hispaniæ	281.b	haman, vel Hamza vrbs, olim Emissa	245.a
guadacanal vrbs	52.b	hamburgum vrbs Stormariæ	92.a
guadel regnum	251.a	hannoniæ comitatus fines, qualitas, in- colarum mores	187.a
guangara regnum Nigritarum	194.b	harlech castrum in Cambria	41.a
guber regnum Nigritarum	ibid.	harlem vrbs Hollandiæ	73.a
gurguere ins. Meroes olim	197.a	hasbanæ comitatus	91.b
guent regio	40.a	hascoræ regionis fines	186.b. qualitas,
guith ins. olim Vecta	47.b	incolarum mores	187.a
guisnea, seu Guinnes comitatus	67.a	hassia regio, vulgo Hessen	83.b
guetalabiar flu. olim Turia vel Durias	53.a	hea regio Marocci	186.a
		hebuda Orientalior, hodie Shye	47.b
		hebuda Occident. hodie Leuisa	ibid.
		hebrus	

hebrus flu. nunc Mariza	168.b	hexamilium	173.a
hebridum inf. incolæ	47. b	hispania vnde dicta, forma, fines, men-	
hedetania veterum in Valentia regno		suras, situs cælestis	49. a. qualitas, flu.
53. a		uii, primi reges	49.b
hellas regio	172.b	Hispania prima continentis Europæ	
hellas regio, Achaia	172. a	pars	49. a
hebrides inf. circa Scotiam	47.a	hispania transfretrana	184.a
helene inf. Macroniso bodie	177. a	hispania olim Iberia, & Hesperia	49.a
hellespontum	169.a	hispania populo non admodum fre-	
hellespontica	215.b	quens pag.	49.b
hellesponti angustia	216.a	hispania caput Parthiæ	248.b
helsingia ducatus	97.b	hispalensis Archiepiscopus quos habeat	
heluetia situs, fines, qualitas, fluuij	93.a	suffraganeos	51.a
Thermæ, lacus, gymnasia publica,		hispaniolæ inf. nomina, magnitudo,	
vallæ, tredecim cantones, præfectu-		qualitas, vrbes	290.a
ra	93. b	hispanorum mores	50. a
heluetia Germaniæ nunc pars	93.a	hispaniam olim quinq; reges obtinue-	
hemus mons	168.a	runt	50.b
hetruscorum antiquorum mores	112.a	hispania nunquam sub vno rege nisi	
heraclea vrbs	219.a	hodie	50.b
heraclea vrbs, olim Perinthus	169.a	hispaniæ regis status, diuisio in tria do-	
herba vulneribus sanandis maximè ac-		minia	80.b
commoda	284.b	hispanorum grauis sermo	50.2
herba famem prohibens in Creta	181.b	hispani continentes	50.2
herefordiensis comitatus	40.a	hispani superstitiosi	50.2
hereford vrbs, vbi olim Ariconiū op-		hispani vt plurimum victoriosi	50.2
pidum	40.a	hispanæ mulieres parū foecundæ	50.b
hermosa insula	268. b	hispaniæ diuisiones	50. b
hephæstia vrbs, nunc Cochino	176.a	hispaniæ rex quem prouentum habeat	
hermea, vel Hermicū prom. capo Gra-		ex regnis Aragoniæ, Valentia, & Ca-	
bussæ	182.a	talonix	55. a
herculis inf. circa Hisp. vulgo Scom-		hispania citerior	50.b
braria	56.a	hispania vltior	50.b
hermus flu. nunc Sarabat	214.b	hibernia serpentes non gignit	37.a
heruordia vrbs Vuestfalix	83.a	hibernorum antiquorum mores, recē-	
hercina sylua	80.a	tiorum Hibernorum mores	36.2
herculis columnæ	52.a	hibernorum diuisio	36.a
herbipolis vrbs Franconiæ, olim Pæo-		hibernici syluestres	36.a
nia, & vulgo Vuirtzburg	79. b	hiberniæ diuisio	37.a
herfordia Angliæ regio	44.a	hibernia vnde dicatur	35.a
hesperides inf. hodie Sorlinges & Sil-		hiberniæ varia nomina	35.a
ly	46.b	hiberniæ situs cælestis	35.a
hesperides inf. capitis viridis hodie		hiberni superstitiosi	36.b
201. b		hiberni religiosi	36.b
hesperia, Italiæ nomen	102.a	hibernia quando Christi fidem accepe-	
hesperia nunc Hispania	49.a	rit, pag.	36.b
hessen, Hassia	83.b	hibernia quando sub rege Angliæ ce-	
hetruri & Heturia	111.a	ciderit	36.b

hiberniæ Episcopatus	36.b	hungari vnde progressi	228.b
hiberniæ mirabilia	ibid.	hurepors	64.b
hiberniæ fines	35.b	huntigdonensis ager Angliæ	44.a
hiberniæ insulæ forma	ibid.	hydraflu.	142.b
hiberniæ insulæ mensura	ibid.	hymettus mons	173.a
hiberniæ insulæ qualitas	ibid.	hydruntum vrbs, Otranto	126.a
hiberniæ fluij	36.a	hydruntinæ terræ fines, forma, mensura, qualitas, incolarum mores, vrbes	ibid.
hibernicum mare nunc mor Vueridh Britannicè, & Theyrishe oceanè Anglicè	38.a	I.	
hispalis vrbs, nunc Seuilla	52.b	 ADERA vrbs, vulgo Zàra.	
hircana vrbs, Carizath	249.a	pag.	179.b
hircaniæ varia nomina, fines, qualitas, eius vrbes famosæ	ibid.	Iaitza, seu Couadza castellum.	
hieracium vrbs	125.b	pag.	270.b
hierusalem vrbs, Aelia Capitolia, Godz	243.b	iamaica ins. vel S. Iacobi	290.b
hierosolyma sub Saracenis	242.a	ianizari Turcarum	277.a
hierapolis vrbs	216.a	iangomæ Regnum Indiæ	259.b
hipponicis stagnum, Guadilbarbar flu.	189.b	ianicula, Italiæ nomen	102.a
hippotamus bellua	183.b	iapygia nunc Istria	143.a
hiera insula	148.a	iapygia, vel Messapia	126.a
hieselbas, Zagathai Tartari	234.a	iapan insula, eius varia nomina, laudes, regna, diuisio 268. a. qualitas, montes, incolæ	ibid.
hirtha ins. Hebridum	47.b	iarosclauia ducatus	228.a
hieraffus flu. nunc Berus, seu Pruth	271.b	ianarinum oppidum	159.b
hochgelaga populatio nouæ Franciæ 282.		iaua minor insula	266.b
hochelai populatio nouæ Franciæ ibi.b		iaua maioris magnitudo, situs celestis, qualitas, incolarum conditio & mores, montes, reges ibid.a. vrbes præstantes	ibid.b
hoden oppidum prope desertam Libyæ 192.b		iaxartus fluius, nunc Chesel	234.a
holla vrbs Islandiæ	100.a	iazugum Metanastarum reliquiæ	159.a
hollandiæ comitatus olim Barauia, fines, qualitas, vrbes, incolæ	73.a	iberi amnis fontes, & descriptio, nunc Ebro dicitur	54.a
holmia vrbs, Stockholm	97.b	iberia, nunc Georgia, & Gurgistan	274.b
holmes ins. seu Echni circa Britaniam in Sabriniano fræto	46.b	iberia nunc Hispania	49.a
horami arx & portus	188.b	iberni populi antiqui, nunc in Momonia	37.b
hordæ Tartarorum	232.a	iberus flu. Hisp. nunc Ebro	49.b
horda magna Tartarorum	233.a	icaria insula	101.a
holsatia vulgo Holstein.	92.a	icarium pelagus	221.a
holsatia sub Daniæ Regione	ibid.	icaria ins. nunc Nicaria	ibid.
horesti populi Scotiæ hodie	46.a	iceni populi Angliæ	43.b
houuburne prom. olim Orcas	38.a	iccius portus Cæsaris	67.a
hulford oppidum Cambriæ	40.b	iccium seu Itium nauale	ibid.
hulford comitatus	ibid.	iceni populi Angliæ hodie ex parte in Meniæ Regno.	44.a
hulst vrbs Flandriæ	72.a	iconium	

I N D E X.

aconium vrbs, hodie Conia	218.a	india extra Gangem descriptio	252.a
adalcanis princeps	255.b	india inferior, Caiferat	252.b
adalghi Hispania	54.a	india occidentalis	279.a
adamons Cretæ, Psiloriri	282.b	india vnde dicatur, eius fines, situs ca-	
adamons, nunc Gargara	215.b	lestis, eius litoralis longitudo, diui-	
adritius lacus, lago de Ider	141.a	sio multiplex	252.a. qualitas & lau-
adumæ situs, populi, qualitas, incolarum mores	244.b	des	252.a. fluuij 253.a. Incolæ, eorum mores 253.b.
adentia ducatus	97.b	indus flu. nunc Diul, & Hynd	252.a
adefbas, olim Margiana	249.a	india nobiles dicuntur Caimales	254.a
aduisa inf. vel Euisa, olim Ebusus	56.a	india potissima pars ad litt ^o maris ib.	
adgilgile vrbs, hodie Bugia	189.a	indiarum primatis sedes	201.a
adgilum inf. vulgo Giglio	114.a	india superioris intra Gangem descriptio, pag.	259.b
adgliaco flu. olim Peneius	173.b	indorum vxores comburuntur cum ca-	
adila inf. Hebridum, olim Epidia	47.b	daueribus maritorum	253.b
adilemus mons Barbaria	186.a	indus fluuius	255.a
adille de Francia	64.b	indion vrbs olim Antiochia	249.b
adilercania veterum in Valentia regno. pag.	53.a	indostan, india intra Gangem	252.a
adileron inf. nunc Iero	221.b	inferioris india intra Gangem descriptio, eius situs, prouinciæ in ea insignes. pagina	254.b
adillyrici fines, regiones, qualitas	129.a	ingolstadt vrbs, vulgò Ingolstat	81.a
adilium seu Troia vrbs	215.b	insula Portus sancti, Cerne Ptol.	200.b
adillipula magna vel illiberis, hodie Gracata	52.a	insula natans	45.b
adilmen lacus	227.b	insula Principis	201.b
adilmen lacus, vel Ilmer	225.a	insula maris Aegæi, vel Archipelagi	175.a
adilment flu. olim Drangius	250.b	inf. Dei vulgo Isle de dieu	65.b
adilua inf. Græcis Aethalia, vulgo Elba. pag.	113.b	insula Europæ	34.a
adimaus mons, nunc Altay	234.b	insula circa nouum orbem	290.a
adimbrus inf. nunc Lembro	175.b	inf. Regis, vulgo de Rex	67.b
adimperii Romani decem circuli	28.a	insula quæ dicantur	31.a
adimperator Romanus	78.a	insula capitis viridis olim Gorgones, seu Hesperides	201.b
adimperatoris Rom. electio	ibi.a	insula maris Tyrreani seu Tusci	113.b
adimperium Orientis ad Græcos delatū. pag.	165.b	insubres populi	139.b
adimprimendi ars vbi primò inuēta	235.b	inspruck vrbs, Oenipons	82.a
adimpetia nomen Europæ	33.b	interamnia, Teranum	121.a
adimola vrbs, olim Forum Cornelij	132.a	iulio bona vrbs, hodie Vienna	82.a
adimperii Rom. Electores septem	78.a	inna vrbs Minoricæ, hodie dicitur citadella	55.b
adinacus flu. hodie Planizza	173.b	inundationis in Aegypto tempus	205.a
adindia bis in anno fert fructus	252.b	inurea vrbs, olim Eporedia	107.b
adindia intra Gangem, Indostan	ibid. a	iogues religiosi india	254.a
adindia media Minibar	252.b	ionia prouincia	216.b
adindia quando à nostris perlustrata primum fuit	253.b	ionium mare	179.a
adindia extra Gangem, China nunc	252.a	iona hebridum inf. hodie Chilcha	47.b
adindia superior, Maabar	ibi.b		

I N D E X.

iordanis fluuius	241. b	iuliacú, vulgo Iuliers seu Gulick	83. b
ior vrbs Indiæ	260. b	iuliomagum vrbs hodie Aniers	64. a
ios inf. hodie Nio, vel Palma	177. b	iuliers, iuliacum	83. b
iris amnis, nunc Cafalmach	218. a	iunonis inf. Madera nunc	200. b
iris flu. nunc Cafalmach	214. b	iuridici conuentus in Hispania	81. a
isara flu. vulgo Iser	81. a	iura mons, nunc S. Claudii	59. a
ischia insula	128. a	iussu oppidum Burgundiæ	65. a
issedon Serica vrbs, hodie Cambalu.		iustinopolis, caput Istriæ	143. b
pag,	235. a	iuttia vulgo Iurládt, eius fines, mēsurā,	
isæus lacus, lago de Isse	141. a	qualitas, vrbes, populi antiqui	98. b
isenac oppidum Hassiæ	84. a	K.	
islandia insula	100. a	 ARNTEN, Carinthia	82. b
ister vide Danubius.		kerryesis comitatus Momo.	
ismenus fluuius	173. a	niæ.	37. b
isnic vrbs, Nicæa olim	215. a	keruerdonck oppidum Cli.	
isnic flu. olim Ascanius.	214. b	uix	83. a
issorie opp. Aluerniæ	62. b	kerry comitatus Momoniæ	37. b
istria à quibus moderetur, fluuii	144. a	killair castrum, olim Laberus	38. a
istriæ forma, termini, mensura	143. a	kildariensis comitatus Lageniæ	37. a
incolę, qualitas, salinæ, saxifodinæ,		kildariensis comitatus.	37. a
vrbes. pag.	143. b	kildaria oppidum	37. b
issicus sinus, nunc Golfo de Laiazzo.		kilim oppidum Bessarabiæ	271. b
214. a		kilkenny municipium	37. a
istigias vrbs.	249. b	komara oppidum	159. a
isthmus Peloponnesi	173. a	komara insula.	159. b
isthmus corinthiacus.	173. a	kytay lacus.	234. a
italiæ varia nomina	102. a	kyrgessorum Tartarorum horda	234. a
italiæ dorsum est Apenninus	102. b	kilkeniensis comitatus	37. a
italiæ epitheta	102. a	L.	
italiæ xix. regiones iuxta Leandrum.		 ACONICVS ſnus, golfo de	
pag.	104. b	Colochina	174. a
italiæ fines forma	102. a	Lacedæmon vrbs, olim Spar.	
italiæ mensura, ſicus cæleſtis, primi cul-		ta, hodie Miſithra	174. a
tores 102. b. variæ gentes in Italia,		laconica regio	174. a
laudes, qualitas præſentis temporis		labacum oppidum, vide Lubiana.	
103. a fluuij, lacus, Gymnaſia, vrbes		labyrinthus insula lemnos	176. a
antiquo tempore 103. b. vrbes præ-		lacinium promontorium	125. b
ſentis temporis, incolarum mores,		lacus maximus in Sancij prou. Chinæ.	
& forma, diuiſio multiplex	104. a	263. b.	
ithaca inf. eius ambitus	178. b	lacus albus.	225. a
itrarip pagus vbi Mahometes natus.		ladoga lacus.	225. a
272. b		ladenī seu Gadenī populi Scotiæ ho-	
incatan regio Americæ	281. b	die in Tiſidalia regione	46. a
iudaica vicus, & insula	136. a	lago de Isse, Isæus lacus	141. a
iudæa ſitus, nominis origo	243. b	lago de Ider, Idritiuſ lacus	141. a
iudæniſ vrbs, nunc Duakeram.	37. b	lago de Iſnic, olim Aſcania palus	215. a
iugra regio vel Iugaria.	228. b	laguſta inf.	181. a
iulium oppidum, olim Vatucca.	83. b	la Gode.	64. b
		lage-	

I N D E X

I ageniæ regionis Hiberniæ diuifio tres		lebnau comitatus Stiriz	82.a
forores fluuij	37.a	lecher flu. vel loire, olim Ligeris	60.b
I ageniæ qualitas, varia nomina, anti-		lefteri in Cypro qui dicantur	239.b
qui populi, comitatus	37.a	legina inf. olim Aegina	178.a
I a Ferte oppidum saloniz	63.a	leiceftria regio Angliæ	44.b
I ai populi Indiæ	259.b	leitani hodie Barzelonenfes	54.a
I aichenfis lacus	91.b	leimbach vrbs	84.b
I imborgii ducatus descriptio	70.b	lelgouia Scotiæ regio, hodie Lennos	
I ambrus fluuius	140.b	vocatur	45.a
I ampfacus vrbs Myfiæ	216.a	lelgouia regio Scotiæ	46.a
I auue flu.	74.b	lembro inf. olim Imbrus	175.b
I auuemburg ducatus saxoniz	84.a	lemnus inf. hodie Stalimene	175. b
I ancianum vrbs	127.b	lemnus vrbs	176.a
I andobris inf. circa Portugalliam Ber-		lemniz terra	176. a
linga poſtea dicta fuit	58.a	lemanus lacus	66.b
I andermiti, olim Adramittium	216.b	lemeniz inf. è regione Cambriæ selim-	
I ango inf. olim Cous	222.a	num Plinii	46.b
I auretana vrbs	129.b	lens vrbs Artiſiæ, Lentium	72.b
I acus immèſi in Mexicana regiõe	281.a	lemburgum oppidum Podoliæ	154.b
I auda vrbs, vulgo Lodi	140.a	lepanto vrbs, olim Naupaſtus	172.b
I ancaſtria regio Angliæ	43.b	lempa deſertum Libyæ	192.a
I ancaan regnum Indiæ	259.b	lemoneſtier oppidû Delphinatus	66.a
I andaff vrbs	40.b	lentium, vulgo lens	72.b
I andegrauiacus Alſatię	78.b	leodienſis diœceſis fines, populi anti-	
I angres vrbs	65.b	qui, dominia.	91.b
I anguedoc prouincia	65.b	leodium vrbs, vulgo Liege	ibid. b.
I anſutum vrbs Bauariæ	81.b	leodrituræ pagus, vulgo lega di Leo-	
I apis calaminaris	70.b	dritura	91.a
I apis incendium faciens	45.b	leopolis vrbs Ruſſiæ	155.a
I apidum molarium lapicidinæ	83.a	leonis vrbs Americæ	281.b
I apilli precioſi in Indiæ	253.a	leontari vrbs, Megalopolis olim	275.a
I appones populi, ſeu Loppi	98.a	lequio maior inf. lequio minor	168.b
I ariſſa oppidum	188.a	lero inf. Ileron olim	221.b
I arta vrbs, olim Ambracia	172.a	lesbos inf. nunc Metelino	219.b
I arius lacus ſeu Comenſis	141.a	leſcar vrbs Biſcais	61.b
I aſſara flu. olim Granicus, ſeu Grenius.		lesboſ nomina, ambitus, longitudo, la-	
pag.	216.b	tutudo, qualitas	219.b
I atii fines.	115.a	leſinæ lacus	127. a
I atii varia vina	ibid. b	leſet Iſles in Oceano Britannico ſunt	
I atii vrbes & oppida	116.a	Siadæ inf. Antonini	48.a
I atii diuiſio.	115.a	leſtore vrbs in comitatu Armen.	62.a
I atii qualitas	ibid. b.	lethaſ portus Scotiæ commodiſſimus.	
I atii primi incolæ	ibid. a	pag.	44.b
I atium olim populo reſertiſſimû	ibi. a	letimme comitatus Connaciæ	37.b
I atinorum mores.	ibid. a	lettra, & leucotum vrbs, hodie Nicoſia	
I atium vnde dicatur	ibid. a	pag.	238.a
I audonia, vel lauden regio ſcotiæ	46.a	leuanzum inf. Ptol. Phorbantia	148.b
I a Val comitatus.	64.a	leucopetra promontorium	125.a

T N D E X.

Neuci montes Crete	182.b	Ioanghi regnum	200.a
Neucosyria	219.a	locustæ Aethiopiæ infectæ	195.b
Neuissa seu leunes inf. Pt. hebuda occi- dentalior	47.b	locrorum regio	172.b
Neuandrum vrbs Frisiz	75.a	lodi, lauda vrbs	140.2
Nexina inf. Pharia Ptol.	180.b	lodusiz emporium Gothiz	97.b
Neyden, Lugdunum Batauorum	73.a	logfoylolacus	37.b
Naberus, nunc Killair	38.a	lombardiæ Transpadanę populi	138.b
Nhogria Angliæ pars, eius qualitas	41.	lombardiæ Transpadanę fines, laus & qualitas	138.a
liberi Valesij superiores	94.b	lombardiæ cispadanę fluuij, Episcopa- tus. pag.	138.a
Liburnia regio, Forum Iulij	142.a	lombardiæ cispadanę fines	137.a
Libya propria, Sarra vel Desertum. pa- gina	184.b	lombardia vnde dicta, fines, diuifio, flu- uij	ibid.
Liburnum oppidum	108.b	lombardiæ Transpadanę Episcopi. pa- gina	141.
Liga inf. Antonini in Oceano Britanni- co, hodie Ligon	48.a	lombres vrbs cominges	62.2
Ligeris pater fluuiorum Galliæ	60.a	londra, Londres, vel Londra, olim Lon- dinium	43.2
Ligeris flu. nunc Loire	ibid.b	londini descriptio	ibid.2
Ligon inf. Oceani Britannici Antoni- no liga	48.a	longueuille ducatus	64.2
Liguria vnde dicta sit, eius fines	108. b	longitudinis terræ initium	30. b
portus, diuifio, qualitas	109.a	longitudo terræ ab Hispanis sumpta à meridiano Toletano	30. b
Liguriæ status Ecclesiasticus	110.a	londinium vrbs, hodie lundayn, Lon- don, Londra, vel Londres	43.2
Ligurum origo & mores	109.b	londay inf. circa Britanniam	46.b
Lima seu Regium vrbs Peruuię	286.b	longfford comitatus in Lagenia	37.a
limiricensis comitatus momoniæ	37.b	loppia regio	229.a
limiricum vrbs	37.b	loquabria regio Scotiæ	46. a
limoges vrbs	62.b	lorde arx Bigorniz	61.b
limosia prouincia duplex	62.b	lorena vrbs	52.b
linga insula	265.b	loire flu. olim Ligeris	60.b
Linghen oppidum Frisiz	75.a	lori oppidum Georgianorum	374.b
liniacum oppidum	135.a	losmin vrbs Indiæ	260.2
lincolnia regio Angliæ	44.a	lorris territorium	64.b
lion olim Lugdunum	65.b	louanium vrbs Brabantiz	70.2
lipara insula	148.2	loumond lacus in Scotia	45.a
lipareæ insulæ, olim Aeoliæ	148.a	louth comitatus Vltoniæ	37.b
lipfia vrbs Misniæ	91.a	loya oppidum	65.2
lipuscoa, vide Guipuscoa	54.2	lubiana oppidum Carnioiæ, latinè la- bacum, olim Nauportum	82. b
Lisbona, olim Vlyxippona	58.a	lublin vrbs Poloniæ	451.2
Lithuaniz fines, qualitas, incolæ, ampli- tudo, diuifio	152.b	lucania regio, eius fines	122.2
Lisca blanca insula	148.a	luca vrbs, & Respublica	113.2
Lissus flu. Luccus hodie	187.2	lucenburgum vrbs	71.2
Lilla vrbs Flandriæ	71.b	lucenburgi ducatus desc.	ibid.
Lilletium, vulgo lillers Artesiz	72.b	luceria vrbs	127.2
liuoniæ magnitudo, situs, fines, quali- tas, fluuij, incolæ	152.a		lucernæ
liuonia qui dominantur	ibi. b		

lucernæ pagus	94.a	macedoniæ sinus in Aegæo pelago, flu-	
luceni populi antiqui, nunc in momo		uij celebriores, vrbes	170.b
nia Hiberniæ regione	37.b	macææ populi in India	157.b
lucrus flu. Ptol. Lissus	187.a	macran regnum	251.a
lucrinus lacus lucerner See	93.b	macroniso inf. Helene olim	177.a
lucionensis episcopus	62.a	macriti Tartari	234.a
lugani lacus	141.a	macyn vel Magyn, aut Mangi, India ex-	
lugdunensis Archiepiscopus	61.a	tra Gangem	251.a
lugdunum Batauorum, vulgo Leyden.		madabar oppidum Cambaiæ	255.a
pag.	70.a 73.a	madera inf. Iunonis inf. Ptol.	100.b
lugdunum vrbs hodie Lion	65.b	madres flu. olim Mæandrus	214.b
lugdunensis Gallia, celtica dicitur, fi-		madrid locus regius	52.a
nes, qualitas, regiones subiectæ	83.a	madrid vrbs castellæ nouæ	54.b
lugi populi antiqui in Scotia	46.a	madoce Ptol. nunc Aden	274.a
luparella oppidum	127.b	magadascar, seu D. Laurentii inf.	202.a
lufatia duplex	84.b	magadazzum regnum & vrbs	198.a
lufitania equis præstans	55.a	magdeburgensis archiepiscopus	78.b
lufitania hodie ferè Portugallia	50.b	magdeburgum vrbs	84.a
lufitania hodie Portugallia dicitur. li-		magnus sinus, Chryse Plinii, hodie ma-	
cet non tota.	55.a	re Chinæ	211.b
lufitani	ibid.	maguntinus archiepiscopus	78.b
lufitania vnde dicta, eius fines, qualitas		magna Gracia, hodie superior Cala-	
pag.	ibid.	bria, eius fines	125.b
lutetia Parisiorum, Parisium	64.b	magnaesia vrbs Carie	216.a
lutkenburgum vrbs Holfatiæ	92.a	magni Imperat. Cataini potentia.	235.a
lutzenburgi ducatus	71.a	magni Chami Imperium, fines, quali-	
lunenburg ducatus Saxonie	84.a	tas. pag.	234.b
lunæ montes	182.a	magnus Mogor	254.b
lundis vrbs Scaniæ	98.b	magog regio seu Mongal	236.a
lundayn, olim Londinium	43.a	mago vrbs Minoricæ, hodie minorica	
lybia, vide Africa, vnde dicitur	181.a	dicitur	55.b
lybia tertia Africæ pars, Sarra etiã di-		maguntia vrbs	79.b
citur, eius fines, deserta eius, incola-		maine comitatus	64.b
rum mores & conditio	191.b	maine comitatus	ibid.a
lybicomum populorum fines	107.a	maines territorium	ibid.b
lydia regio	216.b	mainlad vel Mayueland inf. Orcadum	
lymburgum	70.b	olim Pqmonia	47.b
luzzon insula	267.b	maior fluuius Barbarig, Audus Pt.	189.a
		maio comitatus Connaciæ	37.b
		mallacensis episcopus	62.a
		mabaga vrbs Granatæ	52.a
		malabaricæ prouinciæ situs, amplitu-	
		do, qualitas, incolarum mores, & cõ-	
		ditio 256.a. regna in ea	256.b
		malacæ regni amplitudo, qualitas, in-	
		colæ, vrb præcipua	261.b
		malaca vrbs Lusitanorum est	261.b
		malaca vrbs portugallensium	260.b
			malaca

M:

AABAR, superior Indiæ 251.b

Maber flu. olim Chaberis.

ibid. b

macace, vel Macazar inf. 266.

machian inf. Molucarum 267.a

macerata 130.a

macedonia vnde dicitur, varia eius no-

mina, situs, qualitas, Macedonũ lau-

des, regiones, montes. 169. b.

INDEX.

malamocco, Methamaucum	136.b	marchburg oppid. Carinthiæ	82.b
malaca vrbs Indiæ & regio	261.a	mare mortuum	121.a
maldivæ insulæ	264.a	mare vermiglio in America	280.a
malea promontorium	174.a	mare Mediterraneum	31.a
maleum prom. capo Malo	ibid.	mare superum cur vocetur	179.a
maleos ins. Helridum, hodie mola	47.b	mare Pacificum, vulgo del Zur	279.b
mallorca ins. Maiorica vocatur	55.b	mare nigrum vel maius, Euxinus pontus	232.b
maliacus sinus, golfo de Ziton	173.a	mare Galiliæ, seu Tyberiadis	242.a
malianum vrbs, Magliano	118.a	mare mortuum, vel salsum	ibid.
maligne insula	74.b	mariotis Libya, Marmarica	184.b
malck oppidum, olim Macolicum	38.a	mare nens oppidum Sanctoniæ	62.a
macolicum oppid. nunc Malck	ibid.	maresimus ins.	148.b
malmistra flu. olim Pyramus	218.b	margianæ nomina, fines, qualitas	249.a
malta ins. olim Melata	149.a	margiana, nunc Zagathai pars	234.a
maluasia vrbs, olim Epidaurus	174.a	margianus campus	249.a
mamaluchorum dominium in Aegypto	206.b	marisci populi antiqui, hodie Morauiam tenent	80.b
man ins. olim Monçda	47.a	marienburgum vrbs Prusiæ	157.a
mantua vrbs	138.b	mariza flu. olim Hebrus	168.b
mans vrbs	64.a	mariana vrbs Coraciæ	105.b
mansfeldia vrbs	84.b	mariola mons in Valentia	53.a
mansfeldt oppidum Saxoniæ	84.a	maris diuisio	31.a
manicongi, seu Congi regnum	190.b	maiella mons	127.b
mangalor oppidum Indiæ	256.a	marria regio Scotiæ	46.a
manfredonia vrbs	127.a	marianus mons in Bætica, nunc Sierra morena	52.b
mandao regio in India	259.a	maridunensis ager Cambriæ	40.b
manila vrbs	267.b	maridunum vrbs Merlini patria	ibid.
manicongi regni incolæ, & prouinciæ pag.	200.a	maiorica ins. vulgo Mallorca, eius magnitudo, qualitas, gens	55.b
mangi prouincia	262.a	marmarica	184.b
mauthia vrbs	125.a	marmirolum	138.b
maqueda vrbs, hodie Caxumo	196.b	marmor Thasium	175.b
maranum oppidum	82.a	marmora ins. olim Proconesus	169.a
marant vrbs Mediæ	247.a	marmor Parium	177.a
maranum	143.a	marmotier ins. vel Noir	67.b
maragnon fluuius	283.a	marnia regio Scotiæ	46.a
marcomania, hodie Morauia	80.b	marocci regni situs, qualitas, fluuij, regiones	185.b
marchionatus septem inter Liguriam & Pedemontium	108.a	marocci terra	186.a
marchiæ Taruisinæ nomen, fines, laudes, & qualitas, fluuij	133.a	maroccum vrbs	186.b
marchia Taruisina sub Lombardia cadit	137.a	marocum regnum tributarium Turcæ pag.	270.a
marchiæ Brandenburgicæ diuisio	84.a	marpurgum vrbs, olim Amasia	83.b
marchiæ Anconitanæ Episcopi, Gymnasia publica	130.a	marş Eltabiri portus	188.b
marchena vrbs	52.b	marichouia vrbs	154.a
marchiones in Hispania	50.b	marilia vrbs	66.a

I N D I X.

marfilienſis portus	39.a	media maior	247.a
martabane portus in India	260.a	medra regnum Nigritarum	195.a
martabane vrbs Indiæ	260.a	mediolanum vrbs	139.b
marteloſſi populi Epiri	172.a	media prouincia, hodie Seruan, eius ſi-	
marturanum ciuitas	125.a	nes, laudes, diuiſio	247.2
maſandran vrbs Hyrcaniæ	249.a	meduacus maior & minor	133.a
maſſa	122.a	megaris regio, & Megara vrbs	172.b
maſſagetes populi	234.a	megalopolis vrbs, Leontari hodie	175.a
maſſfeldiæ comitatns	84.b	melas flu. hodie Genſui	214.b
maſlouia vnde dicta, fines, dominium,		melani montes Ptol. ſunt mons Synay,	
incolæ, vrbs	154.a	& Oreb.	273.2
matera vrbs	125.b	melaxo, olim Miletus vrbs	216.a
materæ hortus Baſſami	208.a	meleda inf.	181.2
matium vrbs, nunc Candia	183.a	melanthij ſcopuli, nunc Fornaces	221.a
maumetana ſecta in Aſia orta	213.a	melæ flu. nunc Geneſici	219.a
mauritania Cæſarienſis	184.a	melita inf. hodie Malta	149.2
mauritania Tingitana	184.a	melli regnum Nigritarum	194.2
maureæ inf. olim Cylidnæ	210.b	melindæ regnum Africæ	198.b
mauſoleum ſepulchrum	216.b	melintay regnum Indiæ	260.a
maumetanæ religiõis primordia	272.b	meliapur vrbs Indiæ	258.2
mauri qui dicantur	272.a	melirena regiuncula, nunc Suar	219.a
mauri quando in Aegypto dominârũt		melingunis inſula	148.a
pag.	206.b	melita vrbs	149.a
mayne vrbs	64.b	melamarum in Corſica	105.b
mayander oppidum Indiæ	256.a	meloria inf. olim lamellum	113.b
mayz frumenti genus in nouo orbe		melloria inf. dicitur Minorica	55.b
pag.	279.b	melos inf. nunc Milo	177.b
mazorbum vicus	136.b	memphis vrbs, vbi nunc Cairum	207.b
menapij populi antiqui, nunc in Lage-		menam flu. Indiæ	260.b
nia regione	37.a	menaui inf. olim Moneda	47.2
mexandrus flu. hodie Madres	214.b	menapij populi	71.a
meaux vrbs	65.a	mendethia regio Scotiæ	46.2
meaci Rex in Iapanica inſula	268.a	menapij populi antiqui	83.b
mecha vrbs, olim Mechura	273.b	menapia vrbs, nunc Vuexford	37.2
mecha vrbs Mahometi patria	272.b	meneuia vrbs Epiſcopalis	40.b
mecha vrbs non eſt Petra	273.b	menon flu. Indiæ	260.b. 261.a
mechlinia vrbs Brabantiz	70.b	menſura, ſitus cæleſtis, qualitas, diui-	
mechlin. dominiũ, vulgo Malines	74.a	ſio, Epiſcopi	106.2
mercitorum hordæ	236.a	menſura	38.b
mechuachan regio Americæ	281.a	menus flu. aliis Mogonus, vulgò Meyn	
mercurius flu. vide Hermus, Sarabat flu.		pag.	77.a
olim Hermus	214.b	meſſapus mons	168.2
mechura vrbs, hodie Mecha	273.b	meſſana vrbs, olim Zancle	148.a
mediæ Hiberniæ portionis varia nomi-		meſſauci populi	140.b
na, fines, qualitas, populi	37.b	meſſaria planities	238.2
medina Tanalbi vrbs	273.b	meſandran	249.a
medina del rio ſecco, olim Auguſta E-		meſſenia regio & Meſſenæ vrbs	174.b
merita	52.b	meſſeriacus ſinus, golfo de Corò	174.b
		meſ	

I N D E X.

mesivrbis,olim Halicarnassus	216.b	minius flu.nunc migno	54.a
merdin vrbis	248.a	mingo flu.Hispania,olim Minius	49.b
merchia vel merch regio Scotia	46.a	mirandu regnum India	260.a
meroes inf. Guegere hodie	197.a	mirandula	138.a
moesia superior	270.b.271.a	misenus mons	121.a
merida,olim Augusta Emerita	52.b	misna vrbis	91.a
merca populi antiqui in Scotia	46.a	misnia regionis fines, qualitas	91.a
meron lacus, aliis Samachonitis	241.b	modon vrbis,olim Methone	174.b
mercia regnum Anglia	44.a	modona fluuius,nunc Slane	37.a
merlini vatis patria	40.b	mogonus, vide Moenus	
moesia inferior, hodie Bulgaria	271.a	mogores Tartari	254.b
meroes insula Nili	204.b	moldavia, Valachia maior	271.b
mekelmborch Ducatus Saxonia	84.a	molens vrbis Borbonij cerri	63.a
mesopotamia nomina, fines, qualitas,		molfetta vrbis	126.b
precipua vrbes	248.a	molgomozani Tartari	234.a
mesrata prouinciola	190.b	moltan regnum India	259.a
methamaucum, Malamocco	136.b	moluca insula	267.a
metalla pauca in Belgio	69.a	mombazza vrbis Africe & regnu	198.b
metelino, olim Mytilena, & Lesbos		mombrien oppidum regionis Foreft.	
219. b		pag.	63.a
methone vrbis, hodie Modon	174.b	mompelier, mons Pessulanus	66.a
mexico, seu Temistitan vrbis	281.a	momonia varia nomina & fines	37.a
mexicana regio noua Hispania	ibid.	momonia diuisio	ibid.b
meyn, moenus fluuius	77.a	momonia antiqui populi	ibid.
michale oppidum Aegypti	209.a	momonia comitatus	ibid.
michaelia, seu D. Michaelis vrbis	286.a	mombosum oppidum Burgundie	65.a
micolæ inf. olim Myconus	177.a	monasterium vrbis Vuestfalia	83.a
midaium vrbis Myda regia	215. b	monda vrbis Portugallia, hodie (o-	
midlesexia regio Anglia	44.a	limbria	57. b
midelphatia ducatus	97. b	moncastru oppidu seu Chermen	271. b
midelburgum seu Metellicastru	73. b	montaniana oppidum	135. a
migno flu. olim minius	54. a	moneta ex arboris cortice	235. a
milopotamum oppidum	183. b	mondoui vrbis, Monteucum	107. b
milites S. Sepulchri	244. a	mons ferratus erectus fuit in Ducatum	
miletus vrbis, nunc Melaxo	216. a	pag.	108. a
milo inf. olim Melos	177. b	mons Victor	129. b
milly oppidum	64. b	mons ferrati Episcopi	108. b
mindanao inf.	267. b	montauban vrbis	62. b
mindau vrbis Vuestfalia	83. a	mons Caluus oppidum	108. a
minibar, media India	252. b	mons Iustini oppidu Burgundia	65. a
minus flu. Hispania, nunc Mingo	49. b	mons Pessulanus vulgo Mompelier	66. a
mincius flu.	140. b	monarchia in orbe prima	212. b
minera sulphuris	121. a	mons Leo ciuitas	125. a
minij flu. fontes	54. a	monstrer vrbis Sabaudia	66. b
minorica vrbis in Minorica inf. olim		mons ferratus, Taurini olim	107. b
mago Ptol.	55. b	mons ferratus ynde dicatur, qualitas	
minorica inf. hodie minorca, magni-		eius.	108. a
tudo, qualitas, portus.	55. b	mons Falconis	143. a
		mons.	

I N D E X.

monserrat oppidum Aluerniæ 62.b
monumētēsis comitatus in Cābria 40.a
monteuicum, Mondoui 107.b
montes non impediunt quin forma ter-
 rz sit Sphærica 30.a
mononus amnis 132.a
montilibre inf. circa Hisp. 56.a
montgomery oppidum 41.a
montorguel castrum inf. Cæsareę 48.a
monalio comitatus Vltoniæ 37.b
monechi portus 109.a
monocinugi regnum Africę 199.a
monopotapæ regnum ibid.
mons Niger oppidum 271.a
mōtogomericum comitatus Cambriæ
 pag. 41.a
monaltus vrbs 125.a
monachium vrbs, vulgo Munchen 81.a
mons Niger, olim Antitaurus 274.a
monafort comitatus 64.b
monopolis vrbs 126.b
monoeda inf. hodie Menauu Britānis,
 Anglis man, incolis maning 47.a
mona inf. hodie Britannis mon, & An-
 glesey Anglis 46.b
monmouth oppidum 40.b
motir insula Molucarum 267.a
moraua flu. 81.a
morini populi antiqui 67.a
morauia olim Marcomania 80.b. vnde
 nomē habeat, fines, qualitas, populi,
 fluuij, comitatus 81.a
mororay insula 267.a
morgānuc regio Cambriæ 40.b
morer oppidum 64.b
morlachij populi Epiri 172.a
morea, olim Peloponnesus 173.a
morlachia 179.a
mordira populi 229.a
meruinia comitatus in Cambria 41.a
moruueridh olim Hibernicū mare 38.a
moritoniū vrbs, hodie Cōltances 63.b
mosaiski ducatus 227.a
moscorū conditio, mores, arma 225.a
moscouiæ tyrannide & misera serui-
 tute opprimuntur 225.a
moscouiæ Gręcorum sectā sequuntur
 pag. 225.b

moscouiæ Illyricū habēt idioma, ibi.
moscouiæ ducatus ibid.
moscorum vitia ibid.a
moscouiæ regiones 226.a
moscouiæ Imperij amplitudo, fines, no-
 men, situs cælestis, qualitas 224.a. ani-
 malia fera, mira cæli salubritas, flu-
 uij ibi. b. lacus, incolarū cōditio, &
 mores 225.a. status Ecclesiastic⁹ ibi. b
mosus vrbs 248.a
moscus vbi thesaurum recondit 227.b
moson vrbs Arageniæ 53.b
moscouia ciuitas, vulgo Moskuua 226.a
mountsbay portus Angliæ 42.a
mozambique regnum & insula 198.b
mozambique, olim Prassum promon-
 torium 31.a
mucrer oppidum cominges 62.a
mundus potest ab homine circumam-
 biri 30.b
musiti apud Turcas summus est sacer-
 dos ad instar nostri Papæ 277.a
mula Hebridum inf. Pt. Maleos 47.b
multauia flu. incolis Vltauia, alijs Mol-
 da 80.a
murcia ciuitas, olim Murgis Pt. 53.a
murianum, vulgo Murano 136.a
murano, Muriasum ib.
murgis vrbs Pt. hodie Murcia 53.a
mundi circumnauigatio 30.b
munchen vrbs, Monachium 81.a
mundi terrestris Sphærica figura 30.a
murciæ regni fines, nominis deriuatio,
 & qualitas 53.a
mutina 131.a
musulmani Turcæ dici volunt 275.b
myconus inf. hodie Micole 177.a
mytilena inf. Lesbos etiā, & Metelino
 pag. 219.b
mytilene vrbs, nunc Metelino 220.a
myrina vrbs Aeolidis 216.b
myfia duplex, hodie Bursa 216.a
myrtoū lacus Scotię admirandus 45.a
 N.

NABATÆA, Idumæa 244.b
Nabatæa Arabia 273.a
Nadrauia Ducatus Prusię
 pag. 156.b

I N D E X

magnatꝝ populi antiqui, nunc in Con-		& feracitas, portus celebres, fluuij	
nacia	37.b	præcipui, promontoria famosa, va-	
nairi in India qui dicantur	254.a	rietas huius regni, officia, princi-	
namurci comitatꝝ, qualitas, incolæ	74.a	pes titulati, duces 119. b. marchio-	
namurcum vrbs.	74.a	natus, sedes sen curiæ, status eccle-	
nanfro ins. olim Anaphe	177.b	siasticus	120. a.
nantes vrbs Britannicæ	63.b	neccarns, olim Nicer	77.b
nanigeris ins. Zeilan	264.a	necaus oppidum Bugiæ	189.a
napolosa vrbs Samariæ, Neapolis	243.b	negroponte vrbs, olim Chalcis	176.b
napoli di Romania, olim Nauplia na-		negroponte ins. olim Eubœa	ibid.
uale	174.a	nelboga vrbs Scanicæ	93.b
narfinga vrbs Indiæ	257.b	nemoux oppidum	64.b
narfingæ regni situs, qualitas, vrbes	257	neptalitarum hordæ	236.a
b incolæ, regis potentia	258.a	neptunium vrbs Latij	116.a
narisci populi	81.a	nerium seu Artabrum prom. hodie ca-	
narbonensis prouincia olim Braccata		pō de finis terræ	54.b
dicta, hodie. Prouenza, fines, laudes,		nessus flu. mestro	168.b
regiones.	65.b	neoburgensis lacus, vulgo Nauenbur-	
narbona vrbs.	ibid.b.	ger. pag.	93.b
narbonensis Archiepiscopus.	61.a	neuers vrbs.	64.b
narnia vrbs.	118.a	neuuburge, id est nouus Burgus oppi-	
nasuana vrbs.	247.a	dum Monæ ins.	47.a
massuan vrbs Mediæ	ibid.	neustria, hodie Nortmannia	63.b
narangia Ducatus Prussicæ	156.b	nicastrum ciuitas.	125.a
nauarrin arx. Biscaicæ	61.b	nicaria ins. olim Icaria	221.a
nauale Turcicum & triremium statio		nicaragua regio Americæ	281. b
in mari Rubro	210.a	nicæa vrbs, hodie Nichia vel Isnic	215. a
nauarienses quomodo olim vocaban-		nicer flu. hodie Neccarus, vulgo Ne-	
tur. pag.	53.b	char. pag.	77.b
nauarrino vrbs, olim Pylus	174.b	nicopia vrbs.	97.b
nauarre regnum	53.b	nicia ins. olim Naxus	177.a
naugracot mons, Paropanisus	234.a	nicosia vrbs, Lettra olim, & Leucotum.	
naupactus vrbs, Lepanto	172.b	pag.	238. a.
naupacti sinus, golfo di Lepanto	173.a	nicæa vrbs, vulgo Nizza	108. b.
nauplia nauale, nunc Napoli di Ro-		nicopolis ad Nessum fluuium	168. b
mania. pag.	174.a	nieopolis vrbs, hodie Preuesa	172.a
nauportum, nunc Labacum	82.b	nicopolitanus sinus	169. a
nauticæ facultatis scriptores.	292.a	nicy vrbs Salnudiæ	66.b
nauticæ tabulæ vsus	ibi.	nico media vrbs.	215.a
naxus ins. nunc Niesia	177.a	nicopolis ad Hæmum montem	168. b
nazareth pagus.	243.a	nicienfis lacus.	66. b
nazarethum opp. vulgo Neferoij	65.a	nicubar insulæ	264. a.
neapolis Samariæ, nunc Napolosa	243. b	nidrofia vrbs, olim Trondona	97. a
neapolis vrbs, olim Parthenope	121. b	nidus flu. Scotiæ, vulgo Nyth	46. a
neapolitanum regnum	119. a	nidisdalia regio Scotiæ	ibi.
neapolitani regni fines 119. a. mensura,		niemunker vrbs Stormariæ	91. a
circumnaugatio, situs celestis, re-		niesiadum vrbs Hollatiæ.	ibi.
giones in eo contentæ 119. a. laudes.		nilus fluuius.	131. b.
		niger.	

I N D E X.

niger flu. Aſtabus Solino	182.b	nouę Galitię Colonię Hiſpanię	280.b
nigritarum regionis fines, qualitas, religio populorum	192.b	noua Galitia incolis Xaliſco	ibid.
origo, mores, idiōmata, regna	193.a	nouogardia inferior	126.a
niger flu. Nigritarum	192.b	nouiomagum, vulgo Nimega	71.b
nili fluuij duo aluei	203.b	nouogrod vrbs	126.a
nilus flu. fecundiffimus	205.a	nouogardia magna ducatus	227.b
nili fluuij varia nomina, eius origo, Nilus Pado Italię ſimilis	204.b	nouogrod ciuitas	ibid.
ſua, animalia in eo, nullam auram emittit	ibid.	nouę Hiſpanię tribunal ſupremum, pag.	281.a
nimes vrbs	66.a	nouigredum vrbs Lithuania	153.a
nimega, nouiomagum	71.b	nouogradum oppidum	271.a
niſſa vrbs Sileſię	91.a	nuceria vrbs	122.a
niuaria inf.	201.a	numidia, hodie Biledulgerid, eius fines, conditio & qualitas, incolarum religio & mores, regiones	191.a
niuaria inf. Gomera nunc	201.a	nubię regnum Nigritarum	195.a
niuernois territorium	64.b	nurſia vrbs	117.b
niuię vrbs Aſſyrię	247.b	numidia antiqua, & recens	184.b
niolum promōtorium Iſlandię	100.a	nuceria vrbs Vmbrię	117.b
nizamaluccus princeps	255.b	nubę palus	18.b
nohaiceſes Tartari	233.b	numidia conſularis	184.a
nomi plures in Agypto	204.b	nurſinus lacus	129.b
noruegię populi	95.b	nurenberga vrbs	81.b
noruegia cur ſic dicta, eius fines, qualitas.	95.b	nymphæus mons	170.a
nortbeuelandia inf.	73.b		
nortgoia	81.b		
norlinga vrbs Sueuię	80.a		
norſolcia comitatus in Angliā	43.b		
norici populi	81.a		
normandia duplex	64.a		
nortumbrię regnum Anglię	43.b		
nortuallię comitatus	41.a		
northforland, olim cantium prom.	38.a		
normanni in Britannia	39.a		
norumbega regio Americę	282.a		
normania, ſeu Normandia, olim Neufria, fines, qualitas	63.b		
northantonia regio Anglię	44.a		
nottingamia regio Anglię	ibid.		
nouaria vrbs	140.a		
noua Granata Americę	289.b		
noua Francia regio Americę	282.b		
nouę Hiſpanię fines, primi detectores, qualitas, Colonię Hiſpanorum in ea pag.	280.b		
nouantes populi Scotię antiqui	46.a		
noui orbis appellatio	279.a		

O.

BE L I S C I duo Alexandrię, pag.

208.b

Obeliſcus ingens prope Cahirum

ibid.a

oberkrain, Carniola irrigua

82.b

obdora regio

229.a

oby fluuius

234.a

oceani vniuerſi diuiſio

31.a

occaſorum Tartarorum horda

233.b

occa flu.

225.a

oceani varia nomina

31.a

ocazzonia opp. Moldauię

271.b

oceanus quis dicatur

31.a

occimianum oppidum

108.b

oderzo. Opitergium

135.a

odera vel oder, fluui. alijs Viadus, alijs Guttalus

77.b

odia vrbs Indię

260.b

oeſtergoe comitatus Friſię

75.a

oenotria dicitur Italia

102.a

oenipens vrbs, vulgo Inſpruck

82.a

oſilia inſula, vulgo oſel

152.b

I N D E X.

oetus finus, golfo de Negroponte	176.b	orbis totus secundum longitudinem	
ogygia insula	128.a	lustratus est	31.a
oleron vrbs Bearnæ	62.b	orkany ins. olim Orcades	47.b
oleum aquæ innatans in Scotia	45.b	ossa mons, Collouo hodie	170.a
oleron ins. Plinio Vlianus	67.b	oscro insula	180.b
olei mira copia in Liguria	109.a	oscela vallis	93.b
oleæ non proueniunt in Belgio	69.a	ostrogothi, id est orientales Gothi pa-	
oldenburg vrbs Vuestfalix	83.a	gina	97.a
ollius fluuius	140.b	ostia vrbs Læcij	116.a
olmunzium vrbs Morauix	81.a	ostrongyla ins.	148.b
olympus mons	169.b	osmanidæ, seu Othomanæ familiæ im-	
olympus mons in Cypro	238.a	perium	270.a
olympia vrbs, lareganico nunc	174.b	osnaburgum vrbs Vuestfalix	83.a
olyarus ins. Quiminio hodie	177.b	ottadini populi Angliæ, hodie Nortū-	
ommirabilis fl. Barbariæ	187.b	bri	43.b
ombrio insula	201.a	ottomagiuch amnis, olim Halys pa-	
onor oppidum Indiæ	256.a	gina	218.a
opitergium oppidum, Oderzo	135.a	othomanæ seu Osmanicæ familiæ inf-	
oppida præstantiora Cypri	238.a	tium, & eius perduratio	276.b
opij vsus apud Turcas	276.a	othomanæ familiæ, seu osmanidæ im-	
ophiusa insula etiam Colubraria, nūc		perium	270.a
Frumentaria	55.b	ottonica sylua	79.2
opustiorum regio	172.b	ottomangiuch flu. olim Halis	214.b
orcas promontorium seu Tarnedrum		otriculum vrbs	118.a
aut Taruisum, hodie Dungisbehead,		ouium genus, Peruinorum	284.b
vel Houuburne	38.a	ouuerisfel dominium, diuisio	74.b
orbis vniuersi diuisio multiplex	31.b	ouredum vrbs Asturiæ	54.a
orcinauoi, Viceanum oppidum	139.a	oxenfordia regio Angliæ	44.a
orbelus mons	168.a	oxo flu. nunc Abiam	234.a
orleans territorium	64.b	oxiana palus, Babacamber lacus, vel	
orge in oppidum Burgundiæ, vulgò		Marū	249.b
Orgelet	65.a	oxonia Academia Angliæ	43.a
ordouices populi nunc in Pouisia	41.a		
oreb non, nunc Orel	273.a		
orcadæ ins. hodie Orkanis	47.b		
orleans, olim Aurelianensis vrbs	64.b		
oryza quater in anno colligitur in Chi-			
na	262.a		
orfa vrbs Mesopotamiæ	248.a		
orens vrbs Gallaciæ	54.b		
oristan vrbs Iamaicæ ins.	290.b		
oristagna vrbs Sardinix	145.b		
orixæ regnum in India	253.b		
ormuzianus rex tributarius Lusitanor-			
um	251.a		
ornatu n oppidum, vulgo Ornans	65.a		
ormaz regnum, olim Armuzia	251.a		
ortona ciuitas	127.b		

P.

PAA M vrbs Indiæ	260.b
Pacas animal in Brasilia	288.b
Padus fluuius	137.2
Padi fluuij fontes	107.b
padula oppidum	112.b
pago ins. olim Gissa vel Issa	180.b
palatiolum oppidum	108.b
paladia, vide Tolosa	
palæstina regiones, varia nomina, fi-	
nes, situs celestis, mensura 241.a. lau-	
des & præstantia, mira fertilitas, flu-	
uij, lacus 241. b. calamitas & imperij	
mutatio 242. a. in duodecim tribus	
diuisa, aliæ partitiones	242.b
palæsti-	

I N D E X.

paleſtina, ſeu terra Sancta descriptio pag.	241.a	parus inf. nunc Pario	177.a
palma inf. Canariarum	201.a	parlamenta Franciæ	60.b
palia fluuius	111.b	parthenius flu. nunc Dolap	214.b
pal mariola inf.	113.b	paris	64.b
palma metropolis maiorica inf.	55.b	pariſium, Lutetia Pariſiorum	ibid.
palmaria, vel Palmularea	148.b	paropamiſſus, hodie Sableſtan, vel Càdahar, eius fines	250.a
palma miranda magnitudinis in Aegyptio. pag.	206.a	paropanifus mons, nunc Dalanguer, & Naugracot montes	234.a
palmarola inſolim Pandataria	128.a	parthia varia nomina, fines, qualitas, vrbes famoſa in ea	248.b
palma oppidum Burgundia	65.a	pario inf. olim Parus	177.a
palmofa inſolim Patmos	221.b	paſſauu vrbs, Patauium Bauaria pag.	81.b
paloham inſula, Bazacata	268.a	paſaones pop. Peruuiæ	285.b
palumbaria vrbs	118.a	paſcuar vrbs noua Hispania	281.a
palura in India	261.a	patauinum Gymnaſium	133.b
paludes in Germania raræ	77.a	patan regnum	251.a
pamier vrbs in comitatu Foix	62.a	pataui ni agri oppida	133.b
pampelona vrbs, olim pompelon	53.b	patauium vrbs, Paduz	ibid.
pamphylia, nunc Caramanica pars	217.b	patauiũ vrbs Bauaria, vulgo Paſſauu pag.	81.b
pamphylum mare, nunc golfo di Settalia. pag.	237.b	paragonum ſeu gigantum regio	289.b
panni di arazzo	72.b	patalene Cherſonneſus	170.b
panchaia, Perſis	243.a	patara vrbs Lycia	217.a
panamais vrbs caſtellæ aureæ	283.b	patriarcha Græcorum quatuor	166.b
panaria inf.	148.b	patmos inf. nunc Palmofa	221.b
paniſus flu. hodie Stromio, vel Pirnaza. pag.	173.b	patras vrbs, olim Patra vrbs	174.b
panchaia, Arabia Felix	273.b	patra vrbs, hodie Patras	174.b
pandataria inf. hodie palmarola	128.a	pau oppidum Biſcaia	61.b
pangaus mons	168.a	pau oſan vrbs inf. diui Thomæ	201.b
panormum vrbs olim Colonia felix. pag.	147.b	pedemontij epiſcopi	107.b
pantalaria inf. olim Coſyra	149.a	pedemontana regio, Taurinorum regio	107.a
pannonia ſuperior, hodie Auſtria	81.b	pedemontii fines	ibid.
panis optimus in Biſcaia	53.b	pedemontanorum mores	ibid.
panuco vrbs noua Hispania	281.b	pegian	219.a
paphlagonia prouincia	217.a	pegu rex quot ſub ſe regna habeat. pagina	260.a
papia, ſeu Ticinum vrbs	140.a	pegu regnum, & vrbs	ibid.a
paphus noua, vrbs Cypri, Bapho pagina	237.b	pegu regnum India ſuperioris	259.b
paphia	ibid.a	pegu vel Barma rex	ibid.b
parau populi in India	258.a	PELLA vrbs, hodie Ieniza	171.a
parnaſſus mons	173.a	pelagiſcus ſinus, golfo d'Armiro	173.a
parlamentum totius Gallia	64.b	pelagi populi	216.b
paradiſi auiſ	267.a	pelagiſc' ſinus golfo de Armiro	170.b
parici in Cypro qui dicantur	239.a	pelion mons	ibid.a
paria regio America	289.b	peluſianum oſtium.	203.b
parma ciuitas	137.b	peluſ-	

pelusium vrbs, nunc Damiatæ	209. a	peruninorū aues ac fera animalia	284. b	
peloponnesus, hodie Morea, vade dicta. pag. 173. a. eius fines, mensura, laudes, qualitas, diuisio, fluuij, pop. 173. b		peruini auri contemnunt	285. b	
pendalium prom. capo de Gree	237. b	peruini orum memoriz ex funibus pagina	286. a	
peneus flu. hodie Salempria	170. b	persicus sinus, nunc Elcatif, & Mesendin pag.	211. b	
pentapolis, Cyrene	184. b	pernambucum colonia Portugallensium in Brasilia	289. b	
peneius flu. nunc Igliaço	173. b	persæ populi	246. a	
pentarchia Romanorum quæ pars Angliæ fuerit	43. b	persepolis vrbs, Siras etiam	248. b	
penbrochienfis comitatus Cambriæ. pag.	40. b	persæ vocantur etiam Azamij, Cheselbas, & Sophiani	246. b	
pembro oppidum	ibid.	persici seu Saphorum Imperij descriptio, eius fines, situs cælestis, qualitas, fluuij, incolarum mores	246. a.	
peruiaz montanæ incolæ	285. a	Perfaræ rex, regiones particul.	246. b	
peparethus inf. hodie Limene, vel Saraquino	176. a	persidis varia nomina	248. a. fines, laudes ac qualitas, regia vrbs	248. b
periander mons, nunc Chielder	274. a	pæronia vrbs hodie Herbipolis Franconiæ pag.	79. b	
pera vrbs Indiæ	260. b	petra vrbs Arabiæ Petraræ	273. b	
permia prouincia	228. b	petzora regio	229. a	
peruiaz montana pluuias sentit	285. a	petraræ, seu Petræensis Arabia	273. a	
peruiaz mediterraneæ vrbes	286. b	pestis apud Nigritas non seuit	193. a	
peruiaz fines, primi inuentores, diuisio, planities eius 283. b. montana regio, valles amplæ, Andes, montanæ regionis Peruiaz qualitas	284. a	pestum vrbs in Possidonia	122. b	
pergamus vrbs Galeni patria	216. a	peuhynguaed olim Belerium promontorium	38. a	
perpiarij in Cypro qui dicantur	239. b	phanaticus sinus, Golfo del Quarnero	179. b	
pernel, vulgo pernes Artesiæ	72. b	pharia inf. Lexina	180. b	
perigori regio	62. b	pharos inf. nunc continenti coniuncta pag.	209. a	
perusia vrbs	113. a	philippinæ inf. propriè dictæ, Ptol. Barusiæ	267. b	
persicum idioma in vsu est in vniuersis orientis aulis	246. b	philocandros inf. hodie Policandro pag.	177. b	
periaz qui dicantur	31. b	phœnicia Syriæ pars, eius situs, incolæ, vrbes	244. b	
peruiaz episcopatus	286. b	philippinæ insulæ	265. b	
pera vrbs	168. b	phœnicodes, seu Phœnicusa	148. b	
perche comitatus	64. b	phorbantia inf.	ibid.	
perinthus vrbs, hodie Heraclea	169. a	phorcea vrbs, hodie Foglia vecchia	216. b	
perche territorium Normandiæ	64. a	phinopolis vrbs	169. a	
perigucux vrbs	62. b	philippopolis vrbs	168. b	
peruiaz vrbes præcipuæ littorales	286. b	phison flu. Ganges	253. a	
perga vrbs Pamphylia	217. b	phileum Ptol. hodie Groninga	75. a	
peruini orum mores in vniuersum	285. a	phrudis æmnis, nunc Some	63. b	
peruini orum vitia, idola	ibi. b	phocis regio	172. b	
perusinus lacus, olim Thrasamenus pagina	111. b	phiton.		
peruini orum agricultura mirabilis	284. b			
peruiaz minæ auri & argenti	285. a			

I N D E X.

phitontis inf. hodie Isola rossa 146.a
 philippi ciuitas 168.b
 phrurium prom. capo bianco 237.b
 phrygia minor, seu Troas 215.b
 phryges populi 216.b
 phyndacus flu. nunc Supidi 214.b
 phrygia duplex 215.b
 phrygia magna 215.b
 picentini populi, fines, mensura 121.b
 piceni descriptio, hodie Marchia Anconitana 129.a
 pici fingosi montes in Africa 182.a
 picardia regio 66.b
 pietas Iulia, Pola 143.b
 pider regnum Indiæ 259.a
 pigrum mare, olim Cronium 95.a
 pigritia animal Brasilia 233.b
 pictlandia regio Scotiæ 46.a
 pindus mons, Mezzouo hodie 170.a
 pictauiã, vulgo Poictou, diuisio, qualitas pag. 62.a
 pike piscis 42.a
 pifæ vrbs 113.a
 pifaurum vrbs 130.a
 pisces absque pinnis 45.b
 piper in India solum colligitur 253.a
 pirnaza flu. olim Panissus 173.b
 pinna, città di Penna 127.b
 piscopia oppidum, olim Curias vrbs pagina 217.b
 pictauiã vrbs Prol. Augustoritum 62.a
 planizza flu. olim Inacus 173.b
 placeutia ciuitas 138.a
 plescouia regio, & vrbs 227.a
 pluuiæ in Aegypto raræ 205.b
 pluitalia inf. nunc Ferri inf. 201.a
 plotæ insulæ 148.a
 plym limon mons in Cambria 41.a
 podlasiæ fines, oppida 155.a
 podoliæ fines, qualitas 154.b
 poictou, vide Pictauiã
 pictauiensis Episcopus 62.a
 poictiers vrbs, vide Pictauiã
 pola vrbs, Pietas Iulia 143.b
 polinianum vrbs 126.b
 polichnium oppidum Burgundiæ, vulgo Poliguy 65.a
 policandro inf. Philocâdros olim 177.b
 polino inf. olim Cimolis 177.b

polonia regio, eius fines, qualitas, incolæ, diuisio, vrbes 150.a
 poloni bellicosi, prodigi 150.b
 poloniæ minoris vrbes 150.b
 poloniæ maioris vrbes 151.a
 polonorum antiquorum religio 151.a
 polonia, quando regnum facta fuit, pagina 151.a
 polonorum Rex eligitur 151.a
 polonici regni potentia 151.b
 poloniæ status politicus 151.b
 poloniæ status Ecclesiasticus 151.b
 poloniæ Palatini 151.b
 poloniæ regionrs 151.b
 polonci populi 230.a
 polycastum vrbs 122.b
 polyægos inf. nunc Faleonara 177.b
 polystylo vrbs, olim Abdera 168.b
 pomerania ad Poloniam spectat 156.a
 pomeraniæ fines, nominis deriuatio, qualitas, vrbes, incolæ 115.b
 pompelon vrbs, hodie pompeiana 53.b
 pompeij columna prope Alexandriam pag. 208.b
 pomonia inf. Orcadum, hodie Mainland, vel mayueland 47.b
 pontina palus 115.b
 pontus & Bithynia, hodie Bursia, eius fines, vrbes famosæ 215.a
 pons S. Spiritus vrbs 66.a
 pontia insula 128.a
 ponturæ oppidum 108.b
 pontico inf. olim Cicynethus 176.b
 pontarum oppidum stulgo Pontarlier pag. 65.a
 popo campeche mons nouæ Hispaniæ pag. 281.a
 popaiam regio America 289.b
 portugallia olim Lusitania, licet non æquæ pag. 55.a
 portugalliæ regnū vnde dicatur, eius fines, mensura, redditus, qualitas, fluuij, portus celebres, diuisio 57.b
 portugalliæ regnum quas habeat sub se regiones 50.b
 portugalliæ archiepiscopi 58.a
 portugallensium natura & mores 57.b
 portugallia populo nudata 57.b
 portugallensium arx in Cesalæ regno

pagina	199.a	litas, diuifio	66.a
portugallia terramotus	58.a	prouins vrbs	65.b
porcellana vafa	261.b	prufiax emperia. epifcopatus	157.a
porcellana fiunt in Valentia regno	53.b	prufa hodie Burfia feu B. rfa	215.a
portuzona oppidum Burgundia	65.a	prufiax fines, menfura, lacus, & quali	tas, fluuij 156. a. incolæ, religio, do-
portus Creta præfantiore	183.b	minium, diuifio antiqua 156. b. re-	cens diuifio
portus Dei apud Nigritas	193.b		157.a
porto del Rifcatto apud Nigritas	193.b	prunna vrbs Morauia; vulgo Brin pa-	gina
portugallia quando regium titulum	recepit		81.a
	58.a	pruth, feu Berut flu. olim Hieraffus pa-	gina
porta caspia	234.b		271.b
portus Gruarius	143.a	pruch vrbs Stiria	82.b
portus plurimi in Dalmatia	179.b	pfiloriti mons Creta, Ida olim	182.b
portus Salutis in Scotia	44.b	pfara inf. olim Pfyra	220.b
portus Veneris	109.a	pfyra inf. hodie Pfara	220.b
portus vrbs Portugallia	57.b	ptolemais, Aconenfis vrbs	245.a
portus Vetus vrbs Peruua	286.a	pityuffa inf.	55.b
pormon amnis, olim Thermadon	218.a	puteoli ciuitas	121.b
positiois angulus qualis fit	292.b	purgatorium S. Patritij	37.a
potofium vrbs Peruua	287.a	pupilia, vulgo poneia	136.a
poucia, Pupilia	136.a	puteus vbi Chriftus aquam à Samarita-	na petijt
pouifia regio Cambria	41.a		243.b
praffum promont. hodie Mozambique	pag.	pygmæorum regio	98.a
	198.b	pyramus amnis, nunc Malmiftra	218.b
praga vrbs Boemia, olim Bubienum, &	Marobudum	pygmæorum infula	32.a
	80.b	pyramides Aegyptiacæ	208.a
praffum promontorium, hodie Mozam-	bique	prydain, feu Prydania nomen infula	38.a
	31.a	Britannia	38.a
presbyter Ioannes in Asia	235.b	pylus vrbs, nunc Nauarrino	174.b
præcopenfes Chriftianis valde infesti	pagina		
	232.b		
præcopenfes Tartari quid dicantur, eorū	origo, alia nomina		
	232. a. qualitas,		
incolarum mores	232.b		
preuefa vrbs, olim Nicopolis	172.a		
præneste vrbs Latij	116.b		
præueftè de Paris	64.b		
principis infula	201.b		
principes viri in Hispania	50.b		
prochyta infula	108.a		
proconfularis prouincia Africa	184.a		
proconefus inf. nunc Marmora	169.a		
propontidis infula	169.a		
propontis	169.a		
prom. regnum India	260.a		
promontoria finus Corinthiaci	174.b		
prouenza olim Narbonenfis prouincia	pag.		
	65.b		
prouincia, vulgò Prouence, fines, quæ			

	Q	VERCY regio	61.b
		Quedoa vrbs India	261.b
		Quernfurt comitatus	84.b
		Quæ infula ac arces fnt Por	
		tugallenfium iuris in vniuerfa orbe	
		pag.	57.b
		quilimanci flu. Raptus olim	198.b
		quiura regio America	280.a
		quito vrbs Peruua	286.b
		quadi populi	91.a
		quinfai vrbs	235.b
		quingium oppidum, Quingey vulgo	pagina
			65.a
		quiminio inf. Olyarus olim	177.b
		quince ecclefiens vrbs	159.a
		quiloa vrbs & inf.	198.b
		quot miliaria vni calefti gradui com-	
		petant in terra	30.b

VERCY regio	61.b
Quedoa vrbs India	261.b
Quernfurt comitatus	84.b
Quæ infula ac arces fnt Por-	tugallenfium iuris in vniuerfa orbe
pag.	57.b
quilimanci flu. Raptus olim	198.b
quiura regio America	280.a
quito vrbs Peruua	286.b
quadi populi	91.a
quinfai vrbs	235.b
quingium oppidum, Quingey vulgo	pagina
65.a	
quiminio inf. Olyarus olim	177.b
quinque ecclefienfis vrbs	159.a
quiloa vrbs & inf.	198.b
quot milliaria vni caelefti gradui com-	petant in terra
30.b	

INDEX.

R.

R ACLINE inf. hebridū Peol.	
Ricina	47.b
Radnor oppidum Cambriæ	
pag.	41.a
ragusium Epidaurus	130.a
rama vrbs, Lyda nunc	244.a
ramadan est Turcarum quadragesima	
pagina	275.a
randnorix comitatus in Cambria	41.a
rapetus flu. Africa, Quilimanci nunc	
pag.	193.b
pares Franciæ	60.b
rascij populi, & Rascia regio	271.a
rathalaha, Arabia Petraea	273.a
rauestein dominium	83.a
rauenna vrbs	132.a
rauelfum oppidum Cambaiæ	255.a
ratisbona seu Reginoburgū, vulgo Regenspurg, olim Augusta Tiberia	81.b
rena golosa mons in Valentia	53.a
reate vrbs	117.b
regenspurg, vide Ratisbona	
rees oppidum Cluiæ	83.a
reginoburgum, vide Ratisbona	
regium Lepidi	138.a
reims vrbs	65.a
religioforū ordines apud Turcas	275.b
regium seu lima vrbs Peruuiæ	286.b
reis magos insula	268.b
retelois comitatus, & Retel vrbs	66.b
regiones Belgij ad Franciæ regnum at-	
tinentes	66.b
reinoldesborg vrbs Stormariæ	92.a
regni populi antiqui Angliæ	41.b
regiones Hispaniæ regis	70.a
resbuti populi	255.a
retilia vrbs antiqua	125.b
rhenes vrbs Britanniæ	63.b
rhabarbarum colligitur in regno Tan-	
gus	235.b
rha flu. nunc Volga & Edil	224.b
rherymum vrbs, olim Rhytimna	183.a
rhytimna vrbs, olim Rherymum	183.a
rhezan prouincia	216.b
rhæti populi, hodie Grifones	95.a
rhetimæ territorium	183.b
rhene inf. Cycladū, Fermene nunc	177.a
rhætorum pag. tres	95.a

rhæti Heluetijs confœderati	95.a
rhegium vrbs Calabriæ	155.a
rhenus flu. Germaniæ, vulgo Rhijn	77.a
rhætorum fines, antiqua diuisio, recens	
diuisio	95.a
rhenus quos recipiat fluuios	77.a
rheti populi	140.a
rhijn flu. Rhenus	77.a
rhium prom.	174.b
rhenus flu.	69.a
rhodope mons	168.a
rhodos vrbs	222.b
rhofne flu. olim Rhodanus	60.a
rhodanus flu. hodie Rhofne	60.a
rhodus inf. eius priſca nomina, qualis	
tas	222.b
ringelborck opp. Cluiæ	83.a
ribadeum vrbs Galliæ	54.b
ribiera grande vrbs	201.b
ricinetum oppidum	129.b
ricina inf. Hebridū, hodie Racline	47.b
rigensis archiepiscopus	78.b
riga vrbs Liuoniæ	152.b
rion oppidum Aluerniæ	61.b
rio della plata, argenteus fluuius	283.a
rio della plata, Argyreus flu.	287.b
ripenſis vrbs Ruttia	93.b
riualia vrbs Liuoniæ	152.b
riuarius lacus, Vualen ſee	93.b
rizonicus ſinus, golfo di Cataro	180.a
robogdij populi antiqui, nunc in Vltor-	
nia	37.b
rocca fortis oppidum	65.a
rocella arx	61.b
roma orbis caput, eius ortus, ambitus,	
diuiſio	116.a
roma pontificis Rom. ſedes	116.b
romania, olim Argia	174.a
romani in Hispania	50.a
romani in Britannia	38.b
romanum caſtellum	135.a
romans oppidum Delphinatus	66.a
romandiola ſtatus eccleſiaſticus	43.b
romandiola nomen, fines, meſura, quas	
litas 131. a. incolarum mores, vrbs	
pagina	131.b
remenſis archiepiscopus	161.a
rophen flu. olim Alpheius	173.b
roſanum ciuitas	115.b

I N D E X.

rosetta arx	209.a	sacrū prom. vulgo Capo S. Vicenzo	57. b
rosecomia comitatus Connaciæ	37. b	safo inf. Safeno hodie	178. b
rossia regio Scotiæ	46. a	said, vel Sait, olim Sidon	245. 2
rossia regio Cambriæ	40. b	salassorum populorum fines	107. 2
rostoou principatus	228. 2	salaminia	237. 2
rotelandia regio Angliæ	44. a	salaminia vrbs	238. 2
rothesia inf. circa Scotiam nunc Buthe pag.	47. a	salamantica, olim Tacubis	54. b
rothomagensis archiepiscopus	61. a	salernum vrbs	122. a
rothomagus vrbs, vulgo Rouan	64. a	salde vrbs, Algira seu Algier nūc	188. b
rouaue oppidum	63. a	sahid regio Aegypti	204. b
rouan vrbs Normandiæ Rothomagus pag.	64. a	salburgum vrbs Bauariæ	81. b
roxolania, vide Russia		salinē ciuitas Burgūdię, vulgo Salns	65. a
rubeaquum vrbs vulgo Rufach	78. b	salentinorum fines	126. 2
rugia inf. vulgo Rugen	156. 2	salēini populi, seu terra Hydrūt.	126. a
rugianum oppidum	125. a	salodorum pagus	94. 2
rumeli Beglerbeg, seu Europæ	277. b	salopia vrbs Angliæ	43. 2
rupelmunda vrbs Flandriæ	72. 2	salona oppidum	179. b
ruremonda vel Ruemunda	71. b	salduba vrbs etiam Cæsar Augusta di-	
russin oppidum monædæ inf.	47. a	citur, & vulgo Saragosa	53. b
russia Alba, & Nigra	224. a	salis mineræ	272. 2
russia vel Roxolania, vel Ruthenia vn-		salopia regio Angliæ	44. 2
de dicta, fines 154. b. incolæ distri-		salonia vulgo Salloig regio	63. 2
ctus	155. a	salogne tersitorium	64. b
rusco inf. circa Britanniam	46. b	salpe vrbs	127. 2
ruschouæ ducatus & vrbs	227. a	saltus Caledonius in Scotia	44. b
ruthenia, vide Russia.		saltzburgensis archiepiscopus	78. b
ruthyn emporium in Cambria	41. b	salutium vrbs	108. b
ruemunda vel Ruemunda	71. b	salugia oppidum	108. b
S		samaria vrbs, Sebasten	243. b
 ABAON fretum	265. b	samia vrbs	221. 2
Sabaria vrbs	159. 2	samarię situs, fines, qualitas, vrbes	243. b
Sabaudiæ Dux	66. b	samachonitis lacus, meron alijs	241. b
Sabaudia, vulgo Sauoye	66. a	samarobrina vrbs	67. 2
sabinia antiquæ fines	117. b	samatam oppidum Cominges	62. 2
sabinia qualitas	117. b	sambia ducatus Prussię	156. b
sabinia hodie quæ dicatur	117. b	samia vasa	221. a
sablestan, olim Paropamisus	250. 2	samnites seu Aprutium	127. b
fabriana fl. nunc Seuarne Anglis & Ha-		samogitiæ ducatus, qualitas	153. b
fren Britannis	39. b	samogitiæ episcopatus	154. 2
fabrina fluuius Angliæ	42. 2	samogides Tartari	234. 2
fabatinus lacus, vulgo lacus Braciani		samos inf. hodie Samo, alia eius nomi-	
pagina	111. b	na, qualitas, labyrinthum in ea	221. 2
fabrina fluuij fons	41. a	sampson inf. circa Britanniam	46. b
sacca, vel sacra inf.	148. b	samoethracia inf. hodie Samandr.	179. b
saccharum in Calabria	122. b	samarcanda vrbs	234. 2
sacchari mirus puëtus in Brasilia	287. b	samâdrachi inf. olim Samoethracia	175. b
sacchari immēsa feracitas in China	262. a	sanaga vel Canaga regnum	193. b
		sandomira vrbs Poloniæ	150. b
		sangarius fl. nūc Sāgari, & Acada	214. b
		sangari	

I N D E X.

sangari flu. olim Sangarius	214.b	episcopatus, vrbes	145.b
sanga vel Citor regnum Indiæ	259.a	saraium magni Turcarum Imp.	277.a
sancazan locus in Media	247.a	sardonica herba	145.b
samogitiæ incolæ	153.b	sarmatia Asiatica, nunc Tartaria	230.b
sangiatus moreæ	173.b	sarnia inf. Antonini in Oceano Britan-	
sanguin Insula	167.a	nico, hodie Garnsey	48.a
samonium prom. capo Salamone	182.a	sarlat vrbs Perigort regionis	62.b
santorini inf. olim Therasia	177.b	saseno inf. Safo olim	178.b
sanseuerinum oppidum	122.a	saronicus sinus, golfo de Engia	173.b
sanctonia vulgo Xantoigire	62.a	sarsina vrbs	132.b
S. Anna oppidum Burgundiæ	65.a	sassaris vrbs Sardinia	145.b
S. Andrea oppidum in Scotia	46.a	sarzana Genuensium vrbs	112.b
S. Bertrandus vrbs Cominges	62.a	saturnia Italia nomen	102.a
S. Crucis comitatus nomonia	37.b	sattalia vrbs, olim Attalia	217.b
S. Claudij mons olim iura	59.a	sauu fluij ortus	82.b
S. Dominici vrbs Hispaniolæ inf.	290.a	saumur vrbs Turenæ	63.a
S. Florus vrbs in Aluernia	62.b	sauona vrbs	109.b
S. Germani oppidum	63.a	saxonia, vulgo Saxen	84.a
S. Iacob Archiepiscopus quos Suffra-		saxonum heptarchia	39.a
ganeos habeat	51.a	saxonia vera & antiqua	83.a
S. Ioannis vrbs Sabaudia	66.b	saxonia duplex	84.a
S. Ian dangely oppidū Sanctonia	62.b	saxones in Britannia	38.b
S. Homer, Fanum s. Audomari	72.b	saxonix fluij	84.a
S. Lorens oppidum Salonix	63.a	saxum surdum in Scotia	45.a
S. Malo portus Britannia	63.b	schaffhusia regio, & vrbs vulgo Schaff-	
S. Maria inf. circa Britanniam	46.b	husen	94.b
S. Michaelis vrbs in noua Hisp.	280.b	scamandrus fl.	216.a
S. Martini inf. circa Britanniam	46.b	scamandores fl. nunc Simores	214.b
S. Petri inf.	146.a	scandia situs celestis, qualitas, regna	
S. Seue vrbs Guasconia	62.a	pag.	95.b
S. Quintini fanum	66.b	scandia fines	95.a
S. Rambert oppidum	63.a	scandia peninsula est	95.a
S. Helena inf. circa Britanniam	46.b	scandia vel Scandinauia	95.a
S. Terami inf. olim Diabase	146.a	scardonian inf. Arbe nunc	180.b
Santonitus vrbs Carinthia, S. Veit	82.b	scania seu Sconia fines, mensura, & qua-	
saona fl. vel Sone olim Araris	65.a	litas	98.b
saragosa, olim Casaraugusta	53.b	scarpanto inf. olim Carpathos	222.a
saraceni qui dicantur	272.a	scarus piscis in Creta	183.a
sarra, vel desertū, Libya propria	184.b	scat lacus	224.b
saracenorum in Hispania dominium		schaldia, siue Scannua inf. Zeladia	73.b
quando	50.a	schaldis amnis origo	66.b
saracenorum in Hispania dominium		schalholt vrbs Islandia	100.a
quando extinctum	50.a	scharaych vrbs	233.b
sarcum hodie, Asia propria	215.b	schelda seu Scaldis fl.	69.a
sardis vrbs	216.b	schelingia inf. Frisia	74.b
sardagemma	216.b	schetlandia inf. vel vel Thylinsel, olim	
sardinia vnde dicta, fines eius, mensus		Thyle	31.a
ra, situs celestis, incolæ, mores inco-		schiat inf. olim Scythos	176.a
larum pag. 145. a, diuisio, qualitas,		scibanskienfis horda Tartarorum	233.b
		scio	

I N D E X.

scio inf. olim Chios	220. b	sem fluuius	226. b
sciro inf. olim Scyros	176. a	semendria vel Simandria, vide Sendaronia.	
sciauonia mensura, situs celestis, qualitas	179. a	semia in sacris literis, Asia	211. a
sciauonia status Ecclesiasticus	181. a	senia vrbs, vulgo Segna	179. b
senlis vrbs	64. b	senega fl. seu Canaga, Baratis Pr.	181. b
scotia, eius varia nomina, eius fines, forma, longitudo, qualitas, fluuij celebres, diuissio 44. b. altæ terræ viri in		sena vrbs	113
Scotia	45. a	senega fl. terminus est nigredinæ populorum	182. b
scotia Septentrionalis seu inferior	45. a	senderouia vrbs, vel Spéderoben	271. a
scotia insuperabilis	45. a	sencia, vel Scesia flu.	140. b
scotia Australis seu superior	45. a	sen seu sans vrbs	6. a
scotiæ regnum	39. a	senebicum vrbs	179. b
scotiæ vniuersitates seu gymnasia	45. b	senonensis archiepiscopus	6. a
scotiæ regni diuissio	46. a	septa vel Seuta ciuitas	188. a
scotiæ miranda	45. a	septentrionales regiones	96. a
scotiæ Archiepiscopi	45. b	sequana fl. nunc Seyne	90. a
scotorum mores	45. a	sequani pop. nunc in Burgundia	65. a
scone vrbs Scotiæ	45. b	sequana fluuij ortus, vulgo Marne	65. a
scopelos inf. hodie Scopelo	176. a	seraualis oppidum	135. a
scodra ciuitas, Scutari hodie	180. a	seraquinus inf.	176. b
sericinnia regio	98. a	sercius fl. olim Boadus	111. b
scutari ciuitas, olim Scodra	80. a	serke inf. Oceani Britannici	48. a
scythia, nunc Tartaria	230. a	serpentes in Belgio non sunt	69. a
scylaceum caput	125. b	serpentum figuræ in Peruua adorantur	285. b
scythia extra Imaum	234. b	serica regio, nunc Cathaio	230. a
scythia intra Imaum, nunc Zagatai	230. b	seruix regionis sirus	271. a
scythæ gentes	230. a	serici mira copia in China	262. b
scythicum promontorium	236. a	seriphus inf. hodie Serphone	17. a
scyros inf. nunc Sciro	176. a	seruan, vel seruania, olim Media	247. a
scyrus inf. Cycladum	177. a	setilia	217. b
scyatos inf. nunc Schiati	176. a	sestus & Abydus arces	169. a
sebasticum olium, hodie Suaquem pagina	196. b	setines vrbs, olim Athenæ	172. b
sechi vrbs Atropatiæ	247. a	setubal portus Portugalliæ	57. b
sebasten vrbs, Samaria antea	243. b	seuera prouincia	216. b
seduni populi nunc in Valesia	94. b	seuarne fl. olim Sabriana	39. b
sedunensis tractatus	94. b	seuilla vrbs, olim Hispalis	52. b
sedunum vrbs, Germanicè Sorten, & Gallicè Siun	94. b	seuilla vrbs Iamaicæ inf.	290. b
segna vrbs, Senia	179. b	seuen Vuolden seu septem syluæ comitatus Frisiæ	75. a
seid seu Said regio, Thebais olim	204. a	seyd supremus Tartarorum sacerdos, pag.	23. b
selimnum inf. Plinio, hodie Lemania regione Cambriæ	48. b	seyne fl. Galliæ, olim sequana	60. a
selestatium vrbs, vulgo Schlestatt	78. b	shye inf. Hebridum Ptol. Hebuda orientior	47. b
selgonæ populi antiqui Scotiæ	46. a	shuuoer fl. olim Suirus	37. b
selinum castellum	183. b	siam regni descriptio, amplitudo, regna particularia sub eo, qualitas, incolarum	
selymbria vrbs	167. a		

I N D E X.

colarum mores	260. b	firfi populi, Seruiant	271. a
fornao regnum, vide Siam regnum.		fifopoli vrbs, olim Apollonia	169. a
fiam vrbs Indiae	269. b	fittacene prouincia hodie Rabia	247. b
fiam regnum Indiae superioris	259. b	fittia vrbs Creta, olim Cyteum	153. a
fiada inf. in oceano Britannico, hodie		fitus caelestis	38. b
le Sept ifles	48. a	fitus caelestis, menfura, qualitas, portus	
ficambri populi	71. b	flumina	59. a
ficenus inf. Sicino nunc	177. b	fium vrbs, fedunum	94. b
ficino inf. Sicanus olim	177. b	flane fluuius, olim Modona	37. a
ficiliae vrbes, Archiepifcopatus & Epifcopatus	147. b	fligo comitatus Connacia	37. b
ficiliae varia nomina, fines, forma, olim		finaragdi in Peruua	286. a
Italiae coniuncta	146. a.	fmolenski ducatus, & vrbs	226. b
fitus caelestis, varij incolae	146. b.	fodoma, & Gomorra vrbes fubmersae.	
fito, qualitas	147. a	pag.	142. a
fcilla, & Charybdis	146. b	fodorenfes infulae	47. b
fcilia cis Pharum	122. b	fogdiana, nunc Zagatha pars	231. a
ficulorum mores	147. b	fohafci populi Tartari	233. b
ficyonia regiuncula, & Sicyon vrbs.		folitudines D. Macharij	209. a
pag.	174. b	foma amnis origo	61. b
fida vrbs Pamphiliae	217. b	fome amnis Ptol. Phrudis	61. b
fiderocapfa pagus, olim Chryfiles	171. a	fomerfetia regio Angliae	44. a
fidon vrbs, nunc Said, vel Sait	245. a	fone fl. olim Araris	60. a
fierra morena, olim marianus mons	52. b	sophia vrbs, olim Tibifcum	271. a
figeftan, olim Drangiana	250. b	sophiani dicuntur Perfae	246. b
fighetum oppidum	159. a	sophorum imperij descriptio	246. a
fignia vrbs Latij	116. b	sopronium vrbs	159. a
filuaniae pagus, feu Vnderuualdiae	94. a	sora vrbs	128. a
filefie fines, menfura, qualitas, fluuij, incolarum mores	91. a	forlinges infulae, olim Hefperides & Caftiterides	46. b
finbae aedificium, vbi Agyfimba regio	199. b	fotten vrbs, olim Sedunum	94. b
finifo vrbs, olim amifus	217. b	fouthantonenfis portus	42. a
finiores fl. olim Scammandores	214. b	sparta vrbs, vide Lacedaemon	174. a
finapura vrbs Indiae	261. a	fpacchia oppidum	183. b
finde infulae Ptol.	266. b	fpalatum oppidum	179. b
finae populi antiqui	262. a	fpeshartica Sylua	79. a
ingiticus finus, golfo de monte Santo.		fpagia inf. hodie Sapiencia	178. a
pag.	270. b	spira vrbs	79. b
finope vrbs, Sinopi	217. a	spiaggia Romana	115. b
finus oceani quales	31. a	spiritus Sancti fluuius	183. a
finacora vrbs Indiae	255. b	spiritus Sancti vrbs in noua Hispania	
filly inf. circa Britanniam	46. b	pag.	280. b
firacufa vrbs	148. a	spiritus sancti fluuius	199. a
firacufanus Archiepifcopus quos Suffraganeos habeat	51. b	fpilimbergum	143. a
firfia regio	209. b	fpoleum vrbs	177. b
firas, vrbs, olim Perfopolis, vel Ciropolis	248. b	fporades infulae	175. a
his		squlachi lupi pumiffiones	218. b
		fineus fluuius, nunc Shenym	37. b
		ftachir fl. hodie Gambia	182. b
		ftagira vrbs	171. a

Affordia regio Angliæ	44. a	fuecia regni regiones, fines, qualitas	
Stagnum miranda naturæ, mutans li-		pag.	97. a
gnum in ferrum	36. b	fuecia Ducatus	97. b
Stalimene inf. olim Lemnos	175. b	fueciorum mores	97. b
Stampalia inf. olim Astipalea	177. b	fues vrbs	209. b
Standia inf. olim Dia	177. b	fueuus fl. nunc Spre vel Spree	77. b
Stancora inf. olim Cous	222. a	fueuus fl. nunc Spree	84. a
Steina oppidum	93. b	fuirus fl. hodie Shuor	37. b
Sterlinga regio Scotiæ	46. a	fuitiorum pagus, vulgo Suuitz	94. a
Sterlinga vrbs Scotiæ	46. a	suizzerorum regio	93. a
Stepholme inf. circa Britanniam in Sa-		sulmo ciuitas	127. b
brianino freto	46. b	sully oppidum Salonix	63. a
Stiria olim Valeria, & vulgo Stirmarck		sumatræ inf. olim Trapobanz descri-	
pag.	82. a	ptio, magnitudo, situs cælestis, qua-	
Stiria fines, & qualitas, incolæ, fluuij		litas, diuisio	265. a
pag.	82. a	sumachia vrbs Atropatiæ	247. a
Storia regio Scotiæ	46. a	suntgora	78. b
Stormaria	92. a	srombraria inf. circa Hisp. olim Hercu-	
Stockolm vrbs, Holmia	97. b	lis inf.	56.
Strathnahernia regio Scotiæ	46. a	superficie orbis diuisio	31. a
Strambolinus inf.	148. b	supidi fl. olim Phyndacus	214. b
Strana, nunc Hircania	249. a	superficie integra terræ potest lustrari	
Strathernia regio Scotiæ	46. a	ab vno homine	30. b
Stretto di Cassa, Bosphorus Cimmerius		sur, vel Suri vrbs, Tyrus olim	245. a
pag.	232. b	surium prom. hodie capo delle Colon-	
Stretto di Gribaltar, olim Fretum her-		ne	172. a
culeum	52. a	surrentum vrbs	122. a
Stretto delli castelli di Lepanto	174. b	susa vrbs, modò Chus	247. b
Strigonium vulgo Gran	159. a	susa regio Marocci	186. a
Strophades inf. nunc Striuiali	178. a	susdali principatus	228. b
Striuiali inf. olim Strophades	178. a	susiana vnde dicta, hodie Cufestan, ter-	
Stromio fl. olim Panisus	173. b	mini ipsius, qualitas	247. b
Strongyle inf.	148. b	sustexia regnum Angliæ	43. b
Strombolis inf.	148. b	suthanptonia	44. a
Stuegardia vrbs	79. a	suthreia comitatus in Anglia	43. b
Strymonicus sinus, golfo de Contessa		sustexia comitatus in Anglia	43. b
pag.	170. b	suthfolciæ comitatus in Anglia	43. b
Suaquem vrbs Bassæ Turcici sedes	196. b	sybillæ cumanæ cauerna	121. b
Suar regio, olim Melirena	219. a	sybillæ cauerna	129. b
Suachen vrbs	209. b	syene vrbs, hodie Asna	207. b
Subæquatore commoda habitatio, pa-		synay mons nobilissimus	273. a
gina	31. b	synadicus lapis in Phrygia	215. b
Sub Franciæ regno 18. sunt Ducatus, &		syphnus inf.	177. a
35. Comitatus	60. b	sythiæ territorium	183. b
Subu fl. olim Subur	187. a		
Subur fl. nunc Subu	187. a		
Sudauia vrbs Prussix	156. b		
Suecia vnde dicta, fines, qualitas, popu-			
li, dominium	79. b		

T.

ABVLA capitis	199. b
Taberna oppidum	125. a
Tabin promontorium	236. a
Tabor regnum	236. a

Tabor

tabor rex comburitur Mantuæ	236.a	tartarorum arma	231.b
taccasij flu. Etol. Astaboras	196.a	tartarorum varia religio	231.b
tacubis, nunc Salamantica flu.	54.b	tartarorū prima irruptio in Europam	
tage descriptio	57.a	pag.	230.b
tagus flu.	54.b	tartarorum dominium quando coepit	
tagus flu. Hisp. hodie Taio, & Guld-		rit pag.	230.b
quibir	49.b	tarracona vrbs	54.a
taio flu. Hisp. olim Tagus	49.b	tarraconēsis Archiepiscopus quos Suf-	
taio regnum	235.b	fraganeos habeat	51.a
taizali populi antiqui in Scotia	46.a	tarraconensis Hisp. regiones	50.b
tamisij fluuius Angliæ	42.a	tarraconensis regna & prouinciæ	53.a
tamassus vrbs, hodie Famagusta	238.a	tarraconensis Hispania vnde dicatur	
tamendoas animal Brasiliæ	288.b	pagina	53.a
tamburlanes Tartarorum Rex	234.b	tarenate inf. Molucarum	267.a
tanæa vrbs Cambaiæ	255.b	tarentum vrbs	135.b
tanæa ciuitas, nunc Tana, & Azoph pa-		taratafiensis Archiepiscopus	61.a
gina	232.b	tarfia oppidum	125.b
tanais flu. nunc Don	224.b	tarba vrbs Bigornia	61.b
tanais flu. fontes	226.b	targa desertum Libyæ	192.a
tandair insula	267.b	tarsus vrbs, Hamfa vel Hama	219.a
tangū regnum Indiæ	260.a	tarao insula	267.a
tangur regnum	235.b	taruania ciuitas, in cuius loco succes-	
tanger vrbs, olim Tingi	184.a	sit Brabantia	70.b
tanger seu tingis oppidum	188.a	tarodantum oppidum	186.a
taprobana inf.	264.a	tarstefus flu. Hisp. Straboni, hodie Taio	
taprobana inf. hodie Sumatra	265.a	& Guldauiloir	49.b
tartariæ descriptio, regiones antiquæ		tarentinus portus	125.b
sub ea cōtentæ, fines, situs celestis, vnde		tarnassari vrbs Indiæ	258.a
dicatur 230.a. qualitas, diuisio 230.		taruifinæ marchia episcopi	135.a
b. incolarum conditio & mores	231.a	taruifum vrbs	134.b
tartaria extrema	236.a	taruedium prom. vide orcas prom.	
tartaria minor, vbi Præcopenfes Tar-		taruifum prom. vide orcas prom.	
tari pag.	230.b	tatusia animal in Brasilia	288.b
tartariæ desertæ descriptio, eius situs,		taurus mons Asia mediâ interfecat, eius	
qualitas, incolarum conditio, distri-		montis latitudo, & longitudo	211.b
butio in hordas	233.a	tauris à Turca capta	247.a
tartaria deserta, olim Sarmatia Asiatica		tauris territorium & vrbs	247.a
pag.	230.b	tauay vrbs Indiæ	260.a
tartaria antiqua	231.a	tauus flu. Scotiæ	44.b
tartaria tertiâ Asiæ occupat partē	230.a	taurinum, Augusta Taurinorum	107.a
tartari vt plurimum in hordas distri-		taurunum vrbs	159.a
buentur	232.a	tebet regio	235.b
tartari super currus vt plurimum ha-		tedeschi populi	75.a
bicant pag.	231.a	tedles regio	187.a
tartari Christiani quales sint	231.b	teflis oppidum Georgianorum	174.b
tartari ex stellarum aspectu cursum di-		tegaza regio Libyæ	192.a
rigunt	231.a	tegorarin regio Numidiz	191.b
tartari incontinentissimi omnium ho-		teleusinum regnum Barbariæ, mensu-	
minum	231.a	ra, qualitas, portus	188.b

I N D E X

zelensina vrbs	188.b	terua vrbs	247.8
zelmesus ciuitas Lyciæ	217.2	termasseri inf. Zeilan	264.2
zelmesa regio	187.2	ternouizza oppidum	271.b
zemiamum regnum Nigritarum	194.b	tertius circulus Imperij	82.2
tempe Thessaliæ	170.b	terminus, vel Termole oppidum	127.b
tempus metiendi in Aegypto	205.b	teseuro vrbs noua Hispaniæ	281.2
tenaria prom. capo Matapan	174.2	tetrapolis	222.2
tenariffa insul.yna Canariarum	201.2	terus amnis, hodie Cenon	63.b
tenarissim inf. Zeilan	264.2	teutoni populi	75.2
tenesse vrbs, olim Pelusia	204.2	teza ciuitas	188.b
teneramunda vrbs Flandriæ	72.2	thabor mons	243.2
tenebrarum regio	230.2	thassus inf. hodie Thasso	175.b
tenby oppidum Cambriæ	40.b	thelesia vrbs	128.2
tenduc provincia	235.b	therassa insula	148.2
tenedos inf. Tenedo nunc	219.b	theonyma vrbs, Nombre de Dios	283.b
tenos inf. Cycladum, Tina nunc	177.2	thermiffa inf.	148.b
tenisfl flum. Barbariæ	185.b	theate vrbs	127.b
tenez regio	188.b	thermaicus sinus, golfo de Tefsaloni-	
terra promissionis	241.b	citi	170.b
terra Sancta	241.2	thera inf.	177.b
terra Sancta olim populosissima	242.2	theganussa inf. hodie Caprera	178.2
terra laboris	120.b	therasia inf. nunc Santorini	177.b
terra Atlantica	279.2	theba vrbs, hodie stibes	172.b
terra serpentes fugans	56.2	theodosia vrbs, nunc Caffa	232.b
terra Sancta à Christianis capta, deinde		thessalonica vrbs, Salonichi	170.b
à Saracenis, postea à Sultanis Aegy-		thermessa, vel Thermesia	148.2
pti vltimò à Turcæ	242.b	therma Corficæ	105.b
terra noua oppidum	125.b	thearus fluuius	168.b
terra de Baccalaos	282.2	thebais regio, hodie Seid vel Said	204.2
terra Australis nondum cognita	32.2	theon ville, Thionis villa	71.2
terra noua ciuitas	125.2	thermadon amnis, hodie Pormon	218.2
terra laboratoris, vel Corterealis	282.b	theyrishe oceano, Hibernicū mare	38.2
terre Ptolemæo & antiquis congruæ		rhionis villa, vulgo Theon ville	71.2
portio	311.2	thierachie ducatus	66.b
terra superficies in quinque Zonas	31.2	chyle inf. vltima antiquis cognita à Se-	
terra & aqua globus centrum vniuersi		ptentrione fuit	31.2
occupat	30.2	rhyle inf. nunc Schetlandia	31.2
terra mensura secundum antiquos	30.2	rhoquaca vrbs	189.2
terra Sanctæ incolæ	242.b	thracia, hodie Romania, vnde dicatur,	
terra longitudo quomodo accipiat		vari. eius nomina, incolæ, fines, men-	
pag.	30.b	sura, situs celestis, Prouinciæ, quali-	
terra duplex mensura	30.b	tas, mōtes 168.2. fluuij, lacus, incolæ, f-	
terra liberæ in Brabantia	70.b	forma; & mores, vrbes	168.b
terra latitudo quomodo capiatur	30.b	throne prom. capo Pila	237.b
terra diuisio in continentes & inf.	31.2	rhuniffa, vel Themiffa, hodie Functum	
terra continentes sunt tres	31.2	pag.	189.b
terra motus insignis in Portugallia	58.2	thuringica sylua	79.2
territorium Roma	115.2	rhule inf. Ptol. quæ hodie sit	100.2
stranum, Ptol. Interamnia	128.2	thumenfis horda Tartarorum	23.b

I N D E X

chunni pisces	125. a	pagina	71. b
chus sola mittit Arabia felix	273. b	toroniacus sinus, golfo aio mama	170. b
ciberis fluius, Teuere	116. a	tophi lapides in Cluiia	83. a
cibiscus fluius	158. b	touraine ducatus	64. b
cibiscum, nunc Sophia vrbs	271. a	tours vrbs	63. a
ticinum vrbs, seu Papiæ	140. a	taurinorū regio Pedemōtium est	107. a
ticinus fluius	140. b	traiectum vrbs	74. a
ticuarinum insula	263. b	trachinia Cilicia	218. b
tidor insula Molucarum	267. a	tragurium oppidum, hodie Trau	180. a
tifedalia vel Teyfidale regio Scotiæ	46. a	trau, Tragurium oppidum	180. a
tigranoania vrbs	247. a	trauancor vrbs Indiæ	257. b
tigres in Brasilia	288. b	trapezus vrbs, hodie Trebifonda	218. a
tigurinus lacus, Zurichæ see	93. b	transuallina Anglia	40. b
tigremæon regnum Abyssinorum	196. b	traianopolis vrbs	169. a
tigrai regnum abyssinorum	196. b	transiluaniz descriptio	160. a
tigurum vrbs, olim Turegam, hodie Zurich	93. b	transiselana regio, & eius diuisio	74. b
tigurinus pagus	93. b	transiordanis regio, Perzæ Plinio	241. a
toliauentum fluius	142. b	traiectus dominiū, vulgo Vtrecht	74. a
tolifa olim Paladia, nunc Tolouise	54. a	transiluania vnde dicatur, fines, diuisio, incolæ 160. a. religio, vrbes	160. b
timari, & Timariotæ apud Turcas	277. a	qualitas, & fertilitas, fluij	161. a
timor insula	267. b	tranum vrbs	126. b
tina inf. Tenos olim	177. a	trapano vel Melechia, Drepanum promont.	237. b
tingi vrbs, hodie Tanger	184. a	trebifonda, olim Trapezus	218. a
tingis seu Tanger oppidum	188. a	tremisen regnum Barbariæ	188. b
tiria nomen Europæ	33. b	tremiffenum regnum	184. b
tiroli comitatus fines	82. a	tresortum oppidum Valachia	271. b
tiroen comitatus Vltioniæ	37. b	treuirensis ditionis fines, qualitas, lacus, comitatus, & alia dominia	91. b
titicaca lacus Peruuia	287. a	treueris vrbs	91. b
tiuoli, Tybur	116. b	treuerensis archiepiscopus	78. b
timolus mons	216. b	tremigan	249. a
toisocitus flu. nunc Conouius vel Conuuey	41. b	tria Imperij Romani membra	78. a
tolana inf. vulgo Tolen	73. b	tribus duodecim Israel	242. b
tolosa vrbs	65. b	triballorum regio, Seruia hodie	271. a
tolina vallis seu Vulturena	95. a	trippariensis comitatus Momoniæ pagina	37. b
tolam oppidum in Zelandia	73. b	tripolitaniæ regionis situs & qualitas pagina	190. a
toletum caput regni Castellæ	54. b	tripolis Barbariæ vrbs	190. a
toletanus archiepiscopus	61. a	triticum agreste in Sicilia	147. a
toletanus archiepiscopus quos habeat Suffraganeos	51. a	trinum oppidum	108. b
tolentinum	130. a	tritonis palus, nunc Capes fl.	189. b
romanis oppidū Georgianorum	274. b	trinobantes populi Angliæ, nunc tenent Essexiæ regni partem	44. a
tonbutum regnum Nigritarum	194. a	tridentum vrbs	134. b
torga vrbs Milniæ	91. a	tridentum vrbs	82. a
torræ vel Bætiæ regnum	199. b	troadon vrbs, hodie Nidrosia	91. a
torcellum vicus	136. b		
torbay sinus in Deurnia	42. a		
tornacum vrbs Flandriæ, Tornai vulgo			

I N D E X.

troia ciuitas	115. a	turcæ nouam lunam obseruant	275. b
troia insula	114. a	turcæ circunciduntur	275. b
troada regio	115. b	turcæ campanas non habent	275. b
troia, seu Ilium vrbs	215. b	turcicæ prouinciæ in Sanguiacatus nunc	
troia ciuitas	127. a	redactæ	277. b
troas	115. b	turcici imperatoris fratres & affines	
troies, vrbs	65. a	interficiuntur	276. b
trogoditica	195. b	turcici Imperij descriptio, magnitudo	
trophodos mons, Olympus etiam	238. a	ipsum, regiones Europæ in ipso contentæ,	
trogodytarum regio, eius qualitas pagina	209. b	regiones Africæ in ipso contentæ	270. a. regiones Asiæ in ipso contentæ
trogodytæ cur dicantur	209. b		269. b
trugillum vrbs Peruuiæ	186. a	turcarum vestitus	275. b
tucumanorum regio Americæ	189. b	turcarum domus	276. a
tudenum, vulgo Todi	117. a	turcarum vrbes plerunque sine moenibus pag.	276. a
tueda flu. Scotiæ	44. b	turena vrbs, vulgo Touraine	63. a
tuerobius fluuius, nunc Tibius	41. a	turia flu. vel Durias incolis Guetalar	
tugium pagus, vulgo Zug	94. a	biar	53. a
tullæ vrbs in Limosina prouincia	62. b	turris indicans caritatem annonæ in Aegypto	268. b
tubinga vrbs	79. a	turris Libifontis	145. b
tungri populi antiqui	91. b	turderania	51. b
tunetanum regnum	184. b	turranum oppidum	125. a
tunetanum territorium	189. b	turegum vrbs hodie Tigurum, & vulgo	
tunetani regni situs, qualitas, regiones pag.	189. a	Zuric	93. b
tunetum seu Tunes, Tunisa Ptol.	189. b	turcæ naualia quatuor	277. b
tungri populi in Brabantia	70. a	turcarum Imp. annuus redditus	277. b
turrita Ro. Colonia	145. b	turonensis archiepiscopus	61. a
turcoman vrbs Mediæ	247. a	turuntus flu. nunc Duina vel Rubo	
turingiæ, vulgo Duringen, descriptio	83. b	pag.	124. b
turcomania, olim Armeniæ maioris pars, eius fines, qualitas	274. a	turcarum Imperatoris sedes	276. b
turcomania	218. b	turcarum Ramadam, seu quadragesimæ & pascha	275. a
tuthestan regnum	234. b	turcarum religiosi	275. b
turcomanorum cōditio & mores	274. b	turcarum dispositio, forma, mores, sus	
turcæ extinguit omnē nobilitatē	276. a	perstitio, religio	275. a
turcia maior, Natoliz	214. a	turcarum fabricæ præstantiores	276. a
turcæ vniuersæ incolæ	277. b	turcarum militia	276. b
turcæ naturales	214. b	turcarum Imperatores	276. b
turcæ Christum venerantur	275. a	tuscarum victus	276. a
turcæ duorum generum	275. a	turcarum hordæ	236. a
turcæ aula seu Porta	277. a	tuscæ varia nomina, vnde dicta, eius si	
turcæ imagines respuunt	275. a	nes, mensura, qualitas, vina nobilia,	
turcicæ mulieres	275. b	fluuij, lacus	111. a
turcæ libenter cum Christianis versantur pag.	275. b	tuscia quibus principibus pareat	112. b
turcæ multas ducunt vxores	275. b	tusciæ portus	112. a
turcæ non blasphemant	275. b	tusciæ præcipuæ vrbes	112. b
		tusciæ pars sub magno Duce	112. b
		tusciæ	

I N D E X

tuscię loca particulariũ dominorũ	112. b
tuscię pars sub summo Pont.	112. b
tuscię pars Hispaniarum regis	112. b
tuscię gymnasia publica	112. b
tuscię status Ecclesiasticus	113. b
tuscorum recentium mores	112. b
tuscorũ duodecim vrbes antiquę	112. b
tunerda vrbs	227. a
tuner, vel oruner regio	227. a
tybur, vulgo Tiuoli	116. b
tyburtinus lapis	116. b
tyri vrbs Phoenicię, hodie Sur, vel Suri	245. a
tyrrheni populi	111. a
tyrrenia, Italię nomen	102. a
V.	
V ACOMAGI populi antiqui in Scotia	46. a
Vacheni Tartari	233. b
Vacorum, hodie Villacum Carinthię	82. b
valachię situs, diuisio	271. b
valachia olim Polonię tributaria, deinde Turcę	272. a
valacria seu Vualcheria inf.	73. b
valachia minor, Transalpina	271. b
valachorum mores	272. a
valachia maior, nostris Moldauia, Turcis Caragbondagia	271. b
valadolit vrbs Castellę	54. b
valadolit vrbs nouę Hispanię	271. a
valagnia prouincia, Valachia	281. b
valesia regio, vulgo Vualisser	94. b
valentię regnũ, & eius fines, quas prouincias sub se complectatur, qualitas	13. a
valentię Archiepiscopus quos Suffraganeos habeat	71. a
valentia vrbs	73. a
valence vrbs	66. a
valentia seu Valentinum oppidũ	103. b
valentiana terra	83. b
valentinois ager	66. a
valeria hodie Stiria	82. a
valesia diuisio, qualitas	94. b
valois Ducatus	64. b
vallis augusta prętoria, vulgo val de ostra	107. a
vallis lapideos globos proferens	290. b

vallis Iosaphat	244. a
valles sub Bergomenſi ditione	137. a
varna oppidum Moldauię	271. b
varduli populi, hodie Barduali	53. b
vasilopotamo fl. olim Eurotas	124. a
varueca oppidum, nunc Iulium	82. b
vdia populi antiqui in Momonia	3. b
vedran inf. circa Hispani	56. a
vegetia vallis	93. b
vegia inf. olim Veria, & Curia	189. b
veſta ſeu Veſtis inf. hodie Vuiglia, Vmeland, & Gurich	47. b
velona, olim Aulon	171. a
vella vrbs & portus	197. b
velabri populi antiqui nunc in Momonia	37. b
velinus lacus	157. b
veientes populi	111. a
venta vrbs Liſuonia	157. b
venetia regio quę dicatur	13. b
veneti albi in Cypro qui ſint	239. b
venetiarum vrbs, eius initium, ambitus, 31. a. nauale, mira affluentia, Gymnaſium, bibliotheca	136. a
venazari populi	265. a
venetorum populorum origo	217. a
venusia vrbs	129. a
venieſſimus comitatus	66. a
vendofme comitatus	61. b
vendofme vrbs	64. b
vendofme comitatus	64. a
venedoſia Vuallia pars	41. a
venta ſilurum vrbs, hodie czer vuent, id eſt, vrbs venta	40. b
vſedamia ſeu vſedom	156. a
vera vrbs in Zelandia	73. b
verona vrbs	73. a
veronenſis campanea	231. b
veronenſis ager	134. b
verma regnum Indię	219. b
veragri populi	94. b
vermandois Comitatus	66. b
vermelandiz ducatus	37. b
vernicones populi in Scotia	46. a
vercellę oppidum Burgundię	61. a
vercellę vrbs	107. b
verbanus lacus, nunc maior	141. a
verulum vrbs Latij	126. b
veſaliũ, vulgo Veſoul, in Burgundia	61. a
velon	

veson vrbs prouinciæ	66.2	vlycham Imperator Tartarorum	233.2
veseuus mons, seu Summanus	121.2	vlyxippona, felicitas Iulia etiam voca-	
vestrogothi, id est occidentalis Gothi.		ta, hodie Lisbona	58.2
pag.	97.2	vlyssinga vrbs in Zelandia	73.2
vestfexia regnum	43.2	vmbria, nunc ducatus Spoletinus	117.2
vesprimium oppidum	159.2	vmbria regio duplex	117.2
vetia insulae Vegia	180.2	vmbria qualitas	ibid.
vexilla Valesia inferioris	94.2	vmbria & Sabinia Episcopi	118.2
vezir bassa apud Turcas	277.2	vmbria vrbes & oppida	117.2
vezir azem apud Turcas	277.2	vmbri bellicosissimi	ibid.
viadus fl. vide Odera		vmborum fines	ibid.
viennensis Archiepiscopus	61.2	vmbri vnde dicti	ibid.
viconte de Paris	64.2	vng regio seu Gog	236.2
vicus vrbs	122.2	vngaria partem Turca occupat	159.2
vidina oppidum Seruiz	271.2	vngaria status Ecclesiasticus	160.2
vigornia Viticonia vrbs Angliæ, hodie		vngarorum primus Rex Christianus.	
Vuocester	43.2	pag.	159.2
villa noua oppidum	108.2	vngaria regnum vnde dicatur, fines, si-	
villacum oppidum Carinthia, olim Va-		cus, laus, & qualitas	158.2. fluij, 1. e-
corium	82.2	talla, lacus, thermæ, aquæ variæ	58.2
vilna vrbs Lithuanie	113.2	æris fodina, incolæ, diuisio, comita-	
vilumbrorum fines	117.2	tus, vrbes	159.2
vienna vrbs Austrie, olim Vienna vrbs		vngarici regni varia fortuna	159.2
Delphinatus	66.2	vnderualdie pagus, Vnder Vualden,	
vindelici populi	81.2	pag.	94.2
vinocetia vrbs, eius ager, & oppida	134.2	vniversitates Hispanie	51.2
virginea regio Americæ	282.2	vniversitates seu Academicæ Angliæ	43.2
virginis mons	127.2	ynder Krain Carniola sicca	8.2
virtzburg, Herbipolis	79.2	volaterra vrbs	13.2
vinum in India exiguum prouentus	252.2	volga flu. olim Rha	224.2
vinum Cyprium ad vetustatem perdu-		volhinia descriptio, incolæ, diuisio,	
rans	138.2	pag.	151.2
vinum maluaticum Crete	182.2	volinia ins.	156.2
vinum Aruisum, maluasias hodie	220.2	volodimeria ducatus, & vrbs	226.2
visapora vrbs regni Decan	255.2	volckmarck oppidum Carinthia	82.2
visburgi populi	91.2	volmouth portus Angliæ	42.2
visbui oppidum	98.2	volinus lacus	111.2
visontium vrbs, vulgo Besançon	65.2	voluntij populi antiqui nunc in Vls-	
vites in Germania	76.2	pia	30.2
vites & glez in Moscouia non proue-		voztiza vel Bostizan vrbs, olim Aggiu,	
niunt	224.2	pag.	174.2
vitodurum oppidum	93.2	volzka reg.	227.2
vltani Tartari	232.2	vplandia ducatus	97.2
vltarus ins. Plinii, hodie Olerum	67.2	vpsalia vrbs	97.2
vltima vrbs Sueuie	80.2	vrbinum vrbs	130.2
vltimensis lacus	91.2	vrceanum oppidum, orci nauis	139.2
vltior Hispania	15.2	vratislavia Silesia	91.2
vltionie regionis nomina & fines, qua-		vrriorum pagus, vulgo Vren	94.2
litas, comitatus	37.2	vrbes 12. positate in Asia 1. nocte	212.2
		vrbi	

I N D E X.

vrſi albi in Dutina prouincia	218. a	vulturena vallis, ſeu Tolina vallis	95. a
vrſica inſ. Euonymon Strab.	148. b	vulcanetum inſ.	148. b
vrſula amnis	94. a	vulſpin le Francois	64. b
vrſocchi populi Epiri	172. a	vuormatia vrbs	79. b
vrſtyug prouincia	228. a	vuolſerdijck inſ.	23. b
vrſtica Ptol. hodie Biſerra	290. a	vuolochda prouincia	218. a
vrſtrecht, Traieſtenſe dominium	74. a	vuorotinenſis ducatus	226. b
vrſtinum vrbs	142. b	vutpra comitatus	84. b
vrſterini populi antiqui nunc in Momonia	37. b	vuus. ſi. nunc Ouse in Anglia	43. a
vrſua paſſula Zacynthi	178. a	vrſerca, oppidū in Limoſia regione	62. b
vrſuagria	92. a	vuylburga vrbs Lattia	98. b
vrſuandalia fines, qualitas	12. a	vuyptra vrbs	84. b
vrſualia, vide Cambria	39. b		
vrſualdeccia comitatus	83. b		
vrſuaradſtin comitatus Stiria	282. a		
vrſualdburg vrbs Gothia	97. b		
vrſuaterfordienſis comitatus Momonia.	37. b		
pag.	44. a		
vrſuaruicum regio Anglia	44. a		
vrſvedones populi hodie in Eſtremadura	51. b		
vrſueſa ſi. vulgo Veſdo	70. b		
vrſueſala vrbs Vueſſalia	87. a		
vrſueſthalia, vulgo VVeſſſalen ſines, qualitas, incolarum mores, fluuij, Epiſcopi	83. a		
vrſuethin comitatus	84. b		
vrſueſtergoe comitatus Friſia	75. a		
vrſueſel oppidum Cliuia	23. a		
vrſueſdo ſi. vide Vueſa	70. b		
vrſueimar oppidum Haſſia	84. a		
vrſueſt friſia, occidentalis Friſia	74. b		
vrſuexford comitatus, & vrbs olim Melanapia	37. a		
vrſuexford comitatus Lugenia	37. a		
vrſuigornia regio Anglia	44. a		
vrſuitemberga vrbs	79. a		
vrſuitemberga Saxoniz	84. a		
vrſuibergum vrbs ſinlandia	97. b		
vrſuicklo comitatus in Lagenia	37. a		
vrſuiltonia	44. a		
vrſuiathka prouincia	228. b		
vrſuight, vel VVielaud inſ. olim Veſta.	47. b		
pag.	79. a		
vrſuittenbergenſis ducatus fines, & qualitas	79. a		
vrſulcania inſ.	148. a		
vrſulcania inſula	148. a		

X.

XANTVS ſi.

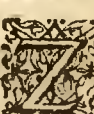
Xanctoigne lege Sanctonia,	216. a
Sainctes vrbs	62. a
Xicoū Iaponicę inſ. pars	268. a
Xyl. caſtro vrbs, olim Aegira	174. b
Ximo pars Iaponij	268. a
Xoā regnū Aethiopia	197. a

Y.

YICA vrbs Euiſa inſ.	56. a
Ypra vrbs Flandria	71. b
Yfyrdunij, ſi. olim Dea	39. b
Yorke vrbs, olim Eboracū	43. b

Z.

ZAGATHI prouincia, olim Scythia intra Almaum	230. b
Zagathai Tartari omnium nobiliſſimi	234. a
zagathai Tartari, Hieſelbas	234. a
zagathai prouincia, olim Scythia extra Almaum montem, eius fines, antiquae regiones in ea, incolarum mores, pagina	284. a
zabucuales planta in Braſilia	288. a
zahaspā vrbs zagathai	234. a
zacynthos inſ. hodie zante	178. a
zairē amnis	100. a
zairē fluuius	158. a
zamorinus appellatur Calecuti Rex.	256. b
pag.	192. a
zanage deſertum Libya	19. b
zanſara regnum Nigritarum	178. a
zante inſ. olim Zacynthos	190. b
zanzibar, ſeu Zanguebar regio	179. b
zara vrbs, ſadera	233. a
zauolhenſium Tartarorum horda	274. a
zebethun ſeu Zibie vrbs Arabia	

reg. zcg

INDEX.

zegzeg regnum Nigritarum	194.b	ziriezea vrbs in Zelandia	73.b
zeila vrbs, Analites Ptol.	198.2	zittatu vrbs	84.b
zeilam insula, Tenarism	264.2	zona torrida	31.2
zelandiæ insulæ olim Arboricæ fines,		zonæ temperatæ	31.b
agri qualitas, incolæ	73.b	zonæ frigidæ sunt asperæ & minus cul-	
zembre lacus	182.2	te	31.b
zembre lacus in Africa	199.2	zonæ frigidæ	31.b
zephirum prom. nunc caput Chelido-		zocotara ins. olim Dioscoridis	202.2
ni	237.b	zuccauia vrbs Moldauiz	271.b
zeugitania Plinij	194.b	zuenziga desertum Libyæ	192.2
ziden vrbs & portus Arabiæ	274.2	zuidbeuelandia insula	73.b
zina	217.b	zutphanicæ comitatus	71.b
zipangri ins. Iapan	268.2	zutphania vrbs	71.b

FINIS.

ARNHEMII,

Apud Ioannem Ianfonium
Bibliopolam.

Anno M. D. XCVII.

